

*Stellingwarfs - Nederlands
Verklarend Handwoordenboek*

*Opdreugen an alle infermaanten van et *Stellingwarfs Woordeboek* I-IV en van dit woordeboek

Utgeven mit steun van et De Vries-Hemrica Foons, Bank Bercoop en de perveensie Fryslân

Stellingwarfs - Nederlands Verklarend Handwoordenboek

Henk Bloemhoff

m.m.v. Janna Withaar, Albertha Bloemhoff en Thea Bontekoe

Een uitgave van de Stichting Stellingwarver Schrieversronte
Berkoop/Oldeberkoop, 2005

ISBN 9064661286

Automatisering: J. Bilstra

Omslagontwerp & kaart met plaatsnamen (pag. 703): S.A. Bloemhoff

Opmaak: drukkerij Van der Meer, Oosterwolde

Druk: Krips repro b.v., Meppel

© Stichting Stellingwarver Schrieversronte & Henk Bloemhoff, 2005

All rights reserved. No part of this book may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise, without prior written permission from the publisher

Toelichting

In de periode 1994-2004 verscheen het *Stellingwerfs Woordeboek* in vier delen. Al vrij spoedig nadat het eerste deel uitkwam, bleek er behoefte te bestaan aan een verkorte en tegelijk ook betaalbare editie. Met dit handwoordenboek wordt in die behoefte voorzien. Het gaat in dit woordenboek niet om alle woorden uit het Stellingwerfs, maar hoofdzakelijk om die woorden die niet of niet zo gemakkelijk begrepen worden door gemiddelde lezers van het Nederlands, voorzover die tenminste niet vertrouwd zijn met het geschreven Stellingwerfs. Het woordenboek is op die manier als ‘idiomatisch’ te zien. Een flink aantal woorden is natuurlijk ook bij de ‘gemiddelde Stellingwerfer’ niet of niet zo goed bekend, zoals uiteraard ook Nederlandstaligen niet alle woorden uit het Nederlands kennen.

Ten opzichte van het *Stellingwerfs Woordeboek* is een forse reductie uitgevoerd, maar aan de andere kant zijn honderden extra woorden, verbindingen en andere gegevens opgenomen die werden gevonden of opgegeven nadat de verschillende delen van het *Stellingwerfs Woordeboek* verschenen.

Soms is een woord in het Stellingwerfs gelijk aan een overeenkomstig woord in het Nederlands, terwijl dat voor één of meer andere varianten van dat woord niet zo is. Als dat woord als de belangrijkste variant is opgevat, is het als eerste woord opgenomen (dus als ‘hoofdingang’, ‘hoofdlemma’), en zijn de andere varianten erna vermeld. Een voorbeeld: op het herkenbare *begonia*, dat overeenkomt met het Nederlands, volgen de minder herkenbare vormen *begonië* en *begonium*. Varianten die ‘ook Nederlands’ zijn en die als minder belangrijk werden beschouwd, zijn nogal eens weggelaten.

Er moest een grote hoeveelheid woorden worden verklaard, en daarom is het aantal soorten overige informatie beperkt gehouden. De woordsoort is steeds wél vermeld, en bij de zelfstandige naamwoorden is aangegeven of het om een *de-* of *et-*woord gaat (*et* = ‘het’). Die aanduiding heeft dan in principe alleen betrekking op het hoofdlemma. Want het komt voor dat een variant *et* heeft en de hoofd-

variant *de*, of omgekeerd.

De hoofdbetekeningen zijn in bijna alle gevallen gegeven. Maar om ruimte te sparen zijn bij nogal wat woorden twee of meer betekenis-samenengevat in één of enkele verklarende woorden of in een korte omschrijving. Zo zijn bij *anfokken* ‘aanfokken’ twee betekenis-sen gegeven: 1. ‘aanfokken’ 2. ‘vermeerderen van een verzameling’. In de eerste betekenis zijn met ‘aanfokken’ twee bekende betekenis-sen uit het Nederlands samenengevat, namelijk ‘aanfokken’ = ‘door fokken vermeerderen van de veestapel’ en ‘aanfokken’ = ‘opfokken’. Betekenis-sen in het Stellingwerfs die zich niet voordoen in het Nederlands of die niet gauw worden verwacht in die taal, zijn meestal afzonderlijk vermeld. Zo is dus bijvoorbeeld in het geval van *anfokken* de betekenis ‘vermeerderen van een verzameling’ als een aparte, bijzondere betekenis opgevat. In het Nederlands gaat het immers alleen om het vermeerderen van de veestapel.

Vaste verbindingen (zegswijzen enz.) en met name voorbeeldzinnen zijn maar heel af en toe vermeld. Wie dit woordenboek gebruikt zal dus nogal eens aan de hand van de zin waarin hij het woord leest of aan de hand van de situatie waarin hij het hoort, moeten nagaan welke betekenis van toepassing kan zijn.

Beschrijvingen van de uitspraak, de vervoegde en verbogen vormen en de vermeldingen van bronnen en dorpen of grotere gebieden waar het woord zich voordoet, zijn niet opgenomen.

Varianten

Wel zijn verreweg de meeste varianten van woorden genoemd, want het woordenboek is verklarend van aard en vooral in het wat oudere geschreven Stellingwerfs doen zich heel wat bijzondere vormen voor. Een tweede reden is dat degenen met speciale belangstelling voor streektalen en taalvariatie graag beschikken over de diverse verschijningsvormen. Al tekent zich in de praktijk van het schriftelijke taalgebruik de laatste tientallen jaren meer en meer een zekere eenheid af, men kan met dit woordenboek volop de rijkdom ondergaan die de woordvariatie in het Stellingwerfs had en nog altijd heeft.

Toch is in een viertal opzichten ‘bezuinigd’ op de varianten. Al zijn ze taalkundig gezien heel interessant, de woorden uit het Stellingwerfs

van de *Westhoek(e)* van West-Stellingwerf die afwijken van het andere Stellingwerfs doordat ze bijna of helemaal ‘als in het Nederlands’ zijn, werden weggelaten. Zo is het algemene woord voor ‘zout’ in het Stellingwerfs *zoolt*, maar het *Westhoekers* kent, net als het Nederlands, *zout*. Algemeen Stellingwerfs is ook *waeter*, maar het *Westhoekers* heeft het Nederlands lijkende *water*. *Zout* en *water* zijn dus weggelaten. Groepen woorden die op die manier met het Nederlands overeenkomen, zijn in beginsel niet opgenomen. (De bedoelde variant van de *Westhoeke* wordt gesproken in de westelijke dorpen *Spange*, *Scharpenzeel*, *Sliekenborg* en *De Langelille*, naast Stellingwerfs met de voor die taal algemene kenmerken. Zie zonodig de kaart op pag. 703.)

Al geldt de ‘ingang’, het hoofdlemma dus, vaak voor alle betekenissen, dat is voor de andere varianten lang niet altijd het geval. In dit woordenboek is niet steeds aangegeven voor welke variant welke betekenis geldt. Wie dat wil nagaan, kan het beste het *Stellingwarfs Woordeboek* I-IV erop naslaan.

Niet zelden is een variant alleen opgenomen achter de hoofdingang, de hoofdvariant dus, en dus niet ook als een aparte ingang met verwijzing naar die hoofdvariant. Dat is het geval wanneer op die manier het oog haast net zo snel op de variant valt als wanneer die ook in de rij van hoofdlemma’s zou zijn opgenomen. Het komt ook voor dat een variant niet opgenomen is om de zeer sterke vormovereenkomst met een wél opgenomen woord, of omdat de variant van een samenstellend deel nogal voorspelbaar is. Zo laat *breedhied* zich raden bij *briedhied* ‘breedheid’ en is daarom niet vermeld.

Niet gevonden?

Als men een woord niet vindt of de juiste betekenis niet kan afleiden, dan kan het *Stellingwarfs Woordeboek* I-IV uitkomst bieden. Bovendien wordt op het streektaal instituut van de Stichting Stellingwarver Schrieversronte een bestand bijgehouden van niet eerder opgenomen woorden, uitdrukkingen enz., met het oog op een later uit te geven supplement. Men kan het streektaal instituut dus om informatie vragen. Bij een mogelijke afkomst uit of overeenkomst met het Stellingwerfs van de Drentse gemeente Westerveld kan men het tweedelige *Woordenboek der Drentse Dialecten* van G.H.

Kocks e.a. raadplegen (Assen, 1996-1997), evenals het *Woordenboek van het Drents van Dwingelo* door R. Smit (Meppel, 1996). Voor het Stellingwerfs van de gemeente Steenwijkerland in Noordwest-Overijssel valt te denken aan de lopende publicatie in delen van het *Woordenboek van de Overijsselse Dialecten* door H. Scholtmeijer (Kampen, 2002-) en aan diens *Water werk woorden. Vier vaktalen uit het westen van Overijssel* (Kampen, 2002).

Heel informatief is R. Kammans *Woordenlijst van het dialect van Kuinre* (Kampen, 1990). Ook J.J. Spa’s *De dialecten van Kallenkote, Steenwijk en Steenwijkerwold. Klank- en vormleer* bevat de nodige woordverklaringen (Kampen, 2004). Voor het totale gebied van het Stellingwerfs is relevante informatie te vinden onder meer in *Het Drents van Ruinen* door A. Sassen (Assen, 1953) en in *Taal in stad en land. Stellingwerfs*, door H. Bloemhoff (Den Haag, 2002). Meer over de bijzondere variant van de *Westhoeke* vindt men o.m. in ‘Stellingwerf en z’n “Westhoeke”’: een reeks verwijzingen door dialectonderzoek’, een artikel van H. Bloemhoff opgenomen in *Taal als levenswerk. Aspecten van de Nederlandse taalkunde*, onder redactie van Jaap Engelsman e.a. (Den Haag, 2005).

Dank

De voorselectie van ‘lastige woorden’ en betekenissen werd mede uitgevoerd door een drietal ‘geofende lezers’ van het Nederlands: Janna Withaar, Albertha Bloemhoff en Thea Bontekoe. Voor hun consciëntieuze en vriendschappelijke medewerking ben ik hen buitengewoon erkentelijk. Voor de beslissing of woorden en betekenissen uiteindelijk werden opgenomen, ben ik natuurlijk alleen zelf verantwoordelijk. Dat geldt vanzelfsprekend ook voor de definitieve redactie.

Dank komt ook toe aan John Bilstra. Hij schreef op mijn aanwijzingen een aantal macro’s, die tot een geautomatiseerde, eerste grote reductie van het *Stellingwarfs Woordeboek* konden leiden. (hbl.)

Afkortingen

In dit woordenboek worden nogal wat afkortingen gebruikt. De meeste zijn hieronder verklaard.

aanw. - aanwijzend
bep. - bepaald, bepaalde
bet. - betekenis, betekent
betr. - betrekkelijk
bez. - bezittelijk
bijv. - bijvoorbeeld, ook wel: bijvoeglijk
bn. - bijvoeglijk naamwoord
bw. - bijwoord
fig. - figuurlijk
g. - geen
hetz. - hetzelfde
lidw. - lidwoord
m.n. - met name
mv. - meervoud
nevensch. - nevenschikkend
nw. - naamwoord
onbep. - onbepaald
ondersch. - onderschikkend
pers. - persoonlijk
spor. - sporadisch voorkomend of gebruikt
telw. - telwoord
tw. - tussenwerpsel
var. - variant(en); 'en var.' wil zeggen dat er nog andere varianten bestaan, die niet opgenomen zijn omdat ze maar heel weinig afwijken of omdat ze overeenkomen met het woord in het Nederlands
verb. - verbogen, maar meestal: verbinding; 'in verb.' wil zeggen dat het woord in die betekenis vooral of alleen maar voorkomt in één of meer vaste verbindingen met andere woorden
verkl. - verkleinwoord
verz. - verzamelnaam
vn. - voornaamwoord, voornaamwoordelijk
vn. bw. - voornaamwoordelijk bijwoord
voegw. - voegwoord, voegwoordelijk
vz. - voorzetsel
wederk. - wederkerend
ww. - werkwoord
z. - zie
zelfst. - zelfstandig
zn. - zelfstandig naamwoord

Samensmeltingen (‘moeilijke verbindingen’)

In het Stellingwerfs wordt veel gebruik gemaakt van samengesmolten vormen zoals *aj* 'als je' en *kuwwe* 'kunnen we'. De voornaamste zijn hierna verklaard. Er doen zich af en toe vergelijkbare vormen voor die hier niet zijn opgenomen.

Type A'K

a'k - als ik
da'k - dat ik
dao'k - waar ik
gelo'o'k - geloof ik
he'k - heb ik
kree'k - kreeg ik
krie'k - krijg ik
la'k - lag ik
lao'k - laat ik
leu'k - liet ik
li'k - lig ik
ma'k - mag ik
moe'k - moet ik
vrao'k - vraag ik
vreu'k - vroeg ik
wa'k - wat ik, was ik
wao'k - waar ik
wee'k - weet ik
wi'k - wil ik
wo'k - wou ik, word ik
zae'k - zeg ik
za'k - zal ik, zag ik
zo'k - zou ik

Type AJ'

aj' - als je
bi'j' - ben je
daj' - dat je
daoj' - waar je
deej' - deed je
doej' - toen je, doe je
gaoj' - ga je
haj' - had je
hej' - heb je
koj' - kon je, kom je
kreej' - kreeg je
kriej' - krijg je
kuj' - kun je

kwaj' - kwam je
laj' - lag je
laoj' - laat je
lej' - leg je
li'j' - lig je
maj' - mag je
meuj' - mag je
moej' - moet je
moj' - moest je
staoj' - sta je
waj' - wat je, was je
waoj' - waar je
weej' - weet je
wi'j' - wil je
woj' - word je, wilde je
zaj' - zag je
zej' - zeg je
ziej' - zie je
zøj' - zou je
zuj' - zul je

Type LAOJ'M, AJ'M

aj'm - als jullie
bi'j'm - zijn jullie
daj'm - dat jullie
daoj'm - waar jullie
deej'm - deden jullie
doej'm - toen jullie, doen jullie
gaoj'm - gaan jullie
haj'm - hadden jullie
hej'm - hebben jullie
koj'm - konden jullie, komen jullie
kreej'm - kregen jullie
kriej'm - krijgen jullie
kuj'm - kunnen jullie
kwaj'm - kwamen jullie
laj'm - lagen jullie
laoj'm - laten jullie
lej'm - leggen jullie
li'j'm - liggen jullie
maj'm - mogen jullie
meuj'm - mogen jullie
moej'm - moeten jullie
staoj'm - staan jullie
vraoj'm - vragen jullie
waj'm - wat jullie, waren jullie
waoj'm - waar jullie
weej'm - weten jullie
wi'j'm - willen jullie
woj'm - wilden jullie, worden jullie
zaj'm - zagen jullie
zej'm - zeggen jullie

ziej'm - zien jullie
zøj'm - zouden jullie
zuj'm - zullen jullie

Type AWWE

awwe - als we
biwwe - zijn we
dawwe - dat we
hawwe - hadden we
hewwe - hebben we
kuwwe - kunnen we
kowwe - konden we, komen we
kwawwe - kwamen we
mawwe - mogen we
mowwe - moesten we
wawwe - wat we, waren we
wiwwe - willen we
wowwe - wilden we, worden we
zowwe - zouden we
zuwwe - zullen we

Type LAO'WE

dao'we - waar we
doe'we - doen we
gao'we - gaan we
geloo'we - geloven we
krie'we - krijgen we
lao'we - laten we
meu'we - mogen we
moe'we - moeten we
stao'we - staan we
vrao'we - vragen we
wao'we - waar we
wee'we - weten we

A

aachte(n) z. *achte(n)*

aachter, *achter* vz., bw. 1. achter 2. na

aachteraende et 1. achtereind, eind van het achterste deel 2. achterdeel van mens, dier

aachteraelbottien, *aachterplaankien* et - achterste *aendelbod*

aachteran(...) bw. 1. aan de achterkant 2. na, achteraf

aachteranbingelen ww. - achteraanlopen, op een slungelige wijze

aachterasse de - as van achterwiel(en)

aachterbaks bw., bn. 1. achterbaks, geneigd stiekem te doen 2. zich op de achtergrond houdend, vaak: zodat men niet opvalt

aachterbaksighied de - het achterbaks doen

aachterbalke de - hetz. als *aachterkop*

aachterbien et - achterbeen: van een paard of vos

aachterboolte de - achterbout

aachterbottien et - hetz. als *aachteraendelbottien*

aachterdaele bw. - achter langs

aachterdwas bn., bw. - achter in de boerderij: dwars op de stal van de lengterichting

aachteren bw. 1. achter, aan de achterkant 2. in *van aachteren* achteraf, naderhand 3. in achterstand, in *in 't aachteren*

aachterflappe de 1. bep. klep aan een ouderwetse vrouwenonderbroek 2. grote klep aan de achterkant van een vrachtauto

aachtergang, *...gaank* de - gangpad op de stal achter de koeien langs

aachtergaon ww. - achterlopen: van een uurwerk

aachtergatsneve de - achterneef of zoon van een achternicht of -neef

aachtergatsnicht(e) de - achternicht of dochter van een achternicht of -neef

aachtergedien et - gordijn voor het achterraam

aachtergevel de - gevel aan de achterkant

aachtergooien ww. - naar achteren gooien (van garven)

aachterhaans bn., bw. 1. achterwaarts: van een klap, mep enz. met een arm 2. stiekem

aachterhaelen ww. 1. achter iets of iemand aangaan en aldus bereiken, te pakken krijgen 2. nagaan, alsnog uitzoeken 3. zorgen dat iets alsnog goed komt 4. een achterwaartse beweging maken (met z'n hand)

aachterheerd de - plaats van een tweede kachel,

of plaats daarachter

aachterhenne bw. - erachteraan

aachterhoeve de - hoof van een achterpoot

aachterholen ww. 1. bewaren 2. niet vrijgeven, verduisteren 3. verzwijgen

aachterhooft et - bep. wagenladder: zijstuk aan de achterkant van een wagen

aachterhuus et - achterste deel van een woning, vaak aangebouwd, ook: bedrijfsgedeelte achter aan een woning gebouwd

aachterien bw. - achtereen

aachterierzer et - hoefijzer van een achterpoot

aachterkeer et - de twee naar voren stekende balken, palen van het achterstel van een boerenwagen

aachterkeuken de - bijkeuken

aachterklaampe de - *klaampe* (bet. 5) aan de achterkant van een *ziedledder*

aachterklappe, *...kleppe* de 1. achterklep 2. hetz. als *kleppe*, bet. 3, ook: vergelijkbare wagenladder, opstaand schot bijv. van een aanhangwagentje 3. laster, praatjes achter iemands rug om

aachterkop de - achterste stuk van een hooiraam

aachterlanges bw. - aan de achterkant langs

aachterlief et - achterlijf

aachterliende de - touw achter aan een wagen, vastzittend aan de weesboom

aachterlijk, *...liek* bn., bw. 1. achterlijk in ontwikkeling: van personen 2. achter qua groei (van planten, dieren) 3. achter met het werk, de activiteiten

aachterlocht et - achterlicht

aachternao bw. 1. van achteren na 2. later, achteraf

aachternaobienen ww. - met grote passen achternalopen

aachternaogaon ww. 1. volgen, achter iemand aan gaan 2. navolgen, op dezelfde manier doen

aachternaojaegen ww. - achternasturen

aachternaokommen ww. 1. achterna komen, nazitten, achtervolgen 2. volgen op iets

aachternaolopen ww. 1. lopend volgend 2. iemand volgen om te controleren

aachternaopraot et - achterafpraat

aachternaopraoten ww. - praten, roddelen over iemand die net weg is

aachternaoroepen ww. - naroeppen

aachternaozitten ww. - achtervolgen

aachterneers bw. - achterwaarts, rugwaarts; *aachterneers praoten* krom praten

aachterneve en var. de - achterneef

aachternichte en var. de - achternicht

aachterrof bw. 1. achteraf gelegen, afgelegen 2. naderhand 3. na (in tijd)

aachterroflak et - afgelegen plaats

aachterromme(...) - achterom(...)

aachterrommegaon ww. - langs de achterkant gaan

aachterrommegluwen ww. - wantrouwend omkijken

aachterrommekieken ww. 1. achteromkijken 2. terugblikken op wat is geweest

aachterrommekiekertien et 1. het niks krijgen 2. hetz. als *ommekiekertien* bet. 1

aachterrommelopen ww. - achterom lopen, langs de achterkant lopen

aachterrommesmieter z. *aachtersmieter*

aachterrommezien ww. 1. achteromkijken 2. terugblikken op eerder 3. hetz. als *ommekiekertien* bet. 1

aachterrop bw. 1. achterop 2. achter in het voortgaan 3. achter in ontwikkelingen

aachterropfietsen ww. - aan de achterkant van een groep fietsen

aachterropkieken ww. - hetz. als *ommekiekertien* bet. 1

aachterropkomen ww. 1. achteropkomen, achter iemand aan komen rijden 2. achterop raken

aachterroprieden ww. - achteraan, aan de achterkant rijden, fietsen, schaatsen

aachterropstaan ww. - niet bep. vooraan staan, vooral fig.

aachterropstap de - opstap aan een fiets

aachteroverdruken ww. - achteroverdruken

aachterovergeven ww. - zich neervleien op z'n rug

aachteroverkiepen ww. - achterover (doen) vallen

aachteroverkletsen ww. - achterover (doen) vallen

aachterovermieteren ww. - achterover (doen) vallen

aachteroverschoeven ww. - achteroverdruken, verduisteren

aachteroverslaan ww. 1. hard achterovervallen 2. snel oprinken 3. meejatten

aachterplaankien z. *aachteraendelbottien*

aachterrad et - achterwiel

aachterraem et - achterrui

aachterriepe de - touw achter aan de wagen om de *wiezeboom* mee vast te maken

aachterschammel de - achterste *schammel* van een boerenwagen

aachterschot, ...schut et 1. beschot achter in

de bedstee 2. hetz. als *aachteraendelbottien*

aachterschut et 1. opzetstuk op de achterkant van een wagen, kruiwagen e.d. 2. achterste wand van een *strontbak* 3. achterste schotje van een kinderstoel

aachtersluuthoort et - *sluuthoort* aan de achterkant van een boerenwagen

aachtersmieten ww. - garven naar achteren werpen, d.i. op de daarvoor bestemde zolder

aachtersmieter, aachterrommesmieter de - degene die de garven naar achteren werpt, d.w.z. naar de *veurlegger*

aachterspeulder, ...speuler de - achterspeler

aachterst bn., bw. - achterst

aachterstaan ww. - achterstaan, vaak: onderdoen

aachtersteek de 1. achtersteek 2. bep. pen: onderdeel van een boerenwagen

aachterstel et 1. achterstel van een voertuig, vooral: van een boerenwagen 2. achterste, achterwerk

aachtersteveuren, ...veur bw. 1. achterstevoeren, met de achterkant voorop 2. in de omgekeerde volgorde, van achteren naar voren

aachterstok et - hetz. als *aachterkop*

aachterruut bw. 1. achterwaarts, terug 2. naar het achterhuis, naar het bedrijfsgedeelte 3. achteraf t.o.v. een doorgaande weg, vaak: een eind achter een huis, een boerderij gelegen 4. terug, naar een eerder, minder ver gevorderd stadium

aachterruutboerken ww. - achterruitboeren, een teruggang ondergaan in een boerenbedrijf of andere zakelijke onderneming

aachterruutbouwen ww. 1. naar achteren bouwen 2. uitbouwen van de weg af

aachterruutgaon ww. 1. achterruitgaan: naar achteren gaan, naar het bedrijfsgedeelte gaan om te werken 2. verminderen in kwaliteit, gezondheid 3. verminderen in welstand

aachterruutkitsen ww. - naar achteren *kitsen*

aachterruutkrabben ww. - achterwaarts krabben

aachterruutlopen ww. 1. achterruitlopen, teruglopen 2. naar achteren lopen: d.i. naar het bedrijfsgedeelte, ook: lopen in de richting van de weg af, het land in

aachterruutmoffelen ww. - wegmoffelen

aachterruutpikken ww. - achterwaarts *pikken*

aachterruutschoeven ww. - achteruitschuiven

aachterruutschoren ww. - achteruitschuiven

aachterruutteren ww. 1. achteruitteren, armer worden door meer uit te geven dan men ontvangt 2. achteruitgaan door een ziekte, in de

terminale fase belanden
aachteruutrappen, ...*slaon* ww. - achteruitslaan, naar achteren trappen
aachteruutvegen ww. 1. naar achteren vegen 2. achteruitslaan, naar achteren trappen
aachteruutvliegen ww. 1. achteruitvliegen: zich vliegend achterwaarts begeven 2. zeer snel naar achteren gaan
aachteruutwonen ww. - afgelegen wonen: ver van de doorgaande weg
aachteruutzetten ww. 1. naar achteren zetten 2. achterstellen, niet begunstigen
aachterviel, ...*wiel* et - achterwiel
aachterwamme, ...*wanne* de - van de naald van het dak naar de achtermuur lopend dakgedeelte van een boerderij
aachterweg I de - achterweg
aachterweg II bw. - in *aachterweg kommen* als bijeffect hebben, verwacht of onverwacht gevolgd worden door
aachterwegens, ...*wege* en var. bw. - achterwege
aachterwronge de - achterste *ronge* (bet. 1) aan een wagen
aachterzwaarm de - nazwerm
aachterzwaarmen z. *naozwaarmen*
aafrecht z. *averecht*
aai de 1. keer dat men aait 2. klap
aai z. *altied*
aaien ww. 1. aaien, strelen 2. met te weinig kracht schoonmaken 3. de hitte van een bep. stof, voedsel, drinken verdragen
aaï(e)poes tw. - gezegd wanneer men een kat aait
aaltied z. *altied*
aam z. *am*, *ham*
aambiëld z. *ambeëld*
aamper(...) z. *amper(...)*
aan... z. ook *an...*
aander I onbep. vn. - iemand anders
aander II bn. - ander
aander III rangtelw. - eerstvolgend
aanderd, *an...* et - antwoord
aander(e)daegs, *aanderdags* en var. de, bw. - de volgende dag
aanderejaors bw. - het volgend(e) jaar
aanderemiddags bw. - de volgende middag
aanderemorgens bw. - de volgende morgen
aandereweeks bw. - de volgende week
aandermaans, *aandermans* onbep. vn. - andermans, van een ander
aanderman de - de andere man, iemand anders
aanders, *aans* bw., bn. 1. anders 2. trouwens,

tussen haakjes 3. overigens 4. indien niet 5. eigenlijk
aandersdaenkend bn. 1. andersdenkend 2. niet-katholiek
aandersomme, *aans...* bn., bw. - andersom
aanderwegens bw. - elders
aangst de - angst
aankel z. *ankel*
aankem, *aanken* z. *ankem*
aansekaorte z. *ansichtkaorte*
aansend, *aansen(s)*, *aanst*, *aans(ies)*, *aansten(d)*, *aanstoons*, *aanzens*, *anend* en var. bw. - over een klein aantal ogenblikken, straks
aarf(...) z. *arf(...)*
aarg(...) z. *arg(...)*
arm I de 1. arm 2. hoeveelheid die men in z'n arm kan houden 3. arm van een kruiwagen 4. armleuning 5. zwengel van een pomp, deel van de pomp waarop de zwengel steunt 6. aan een arm doen denkend, dragend element 8. hengel van een mand e.d.
arm II bn. 1 arm, niet bep. rijk, armoedig, pover 2. beklagenswaardig 3. schraal
arm... - arm...
armakker de - gedeelte van het kerkhof waar de arme mensen begraven liggen
armbaank de - kosteloze bank in de r.k. kerk
armbrette de - breedte van een arm
armelik bn. - armeljik
armelud(en) mv. - armelui
armetierig, *armtierig* en var. bn. - armetierig
armfoons et - armenfonds
armholte de - holte bussen bovenarm en lichaam
armhuus et 1. armhuis, armenhuis 2. armenkamer, woonhuis van de armenzorg
armkaemer de - armenkamer: woning van de diaconie voor armen
armleunstoel de - stoel met armleuningen
armoede, *ar...* de 1. armoede 2. situatie waarin het erg tegenzit, ellendige toestand
armoedig bn. 1. armoedig 2. schraal (van grond)
armoedzi'jer de - armoedzaaier, iemand met erg weinig geld en goederen
armoedziekte de - ziekte voortkomend uit het leven in bittere armoede
armslag de 1. slag met de arm, armzwaai 2. ruimte om zich flink te kunnen bewegen 3. relatieve vrijheid om iets te kunnen doen, vaak: financiële speelruimte
armstark en var. bn. - zeer sterk in z'n armen
armstege de - pad, weggetje waaraan

armenkamers stonden
aarmstoel de - stoel met leuning(en)
aarmtakke, *arm...* de - elleboog
aarmvoogdi'je de - armvoogdij
aarmzaolig, ...*zalig* bn. 1. armzalig 2. lichamenlijk: ongezond, pover
aarts bn. - zeer intensief, in hoge mate, bijv. *† Is een aartse lillikerd* hij is vreselijk lelijk
arven z. *arven*
abe... z. *aeven...*, *adve...*
abseluut, **absluut...** bw. - absoluut: volstrekt, geheel, beslist
abuus, **abus** et, ook tw., bn., bw. - abuis, vergis- sing
achtentien telw. - var. van *achtien*
achtter bn. - achtbaar
achtdaags bw. - achtdaags
achte, *aachte* telw.; zn. - acht
achten, *aachten* ww. - achten
achter(...) z. *aachter(...)*
achtponder de - dier of baby van acht pond, i.h.b. van een haas gezegd
achtienlinies bn. - van het glas van een ouderwets soort petroleumlamp: van een bep. omvang, wijdte
achtvoud et - achtvoud
Adam-en-Eva de 1. klokjesgentiaan 2. tuinplant: blauwe ridderspoor 3. monnikskap
adder de 1. adder 2. hoopje menselijke uitwerpselen in de natuur 3. venijnige persoon
adderbloeme de - wolvenlei
addereulie de - adderolie
addergebruud et - addergebroed
adderkruid, ...*wottel* et - adderwortel
addervere, ...*vaoren*, *voren* de - bep. plant: varen, vooral: gewone eikvaren
addervereplokker de - iemand die *adderveren* kwam plukken
advekaot, *abbekaot* en var. de - advokaat
adverteensie, ...*taensie* de - advertentie
ae tw. - ach, och
ae z. *aelik*
aeke z. *aelik*
aekelig bw. - in hoge mate
aekelik, *aekelik bn., bw. 1. aeke: onaan-genaam voor het gevoel 2. zich beroerd voelend 3. vervelend, irritant
Aeken et - Aken
aeker de - aker, nl. bep. emmer
aemel bn. 1. van personen, dieren, planten: zwak en klein, bleekjes, haast ziekelijk 2. klein, smal, krap 3. armoedig, pover, schraal 4. zwak: van geluid, zicht 5. nogal verlegen
aemeldeuze de - zeurpot
aemelen ww. 1. zeuren, vaak: op kinderlijke,*

stuntelike wijze 2. in zichzelf praten, ijlen
aemelpot de - zeurpot
aemeltien et - niet sterke persoon, iemand die klein en zwak is
aemelties bw., bn. 1. smalletjes, bleekjes, klein en zwak 2. niet sterk, niet erg deugde-lijk 3. armoedig, een povere indruk makend 4. nauwelijks, niet met de gebruikelijke kracht 5. krap zittend
aemeri'je, *ae*me... de - amerij, kort ogenblik
aemeseren z. *aevenseren*
aende, *ende* et 1. eind, uiteinde 2. achterste, aars 3. lang stuk touw, drop enz. 4. afstand, stuk dat men kan gaan 5. slot, afloop 6. toestand van afgeleefd of afgebruikt zijn 7. eindresultaat 8. slotdeel 9. levenseinde
aendelbod, *aenderbod*, *aenderschut*, *aen-delschot*, *endelschot*, *ende(l)bod* en var. et - plankje, bord, schot voor of achter op een platte boerenwagen
aendeldaarm de - endeldarm
aendeloes bn. - nooit ophoudend
aendelschot et 1. schot door de bedstee, aan het eind, waarachter men kinderen liet slapen 2. z. *aendelbod*
aender de - einder, horizon
aendigste, *eindigste*, *endigste*, *enlikste*, *enderste* bn. - laatst, verst in een rij
aenlik, *aenliks*, *aens*, *aenk*, *aenliks*, *aek* bw. 1. eigenlijk, werkelijk, als het eropaan komt 2. z. *eindelik*
aenlingsschot, ...*schut* et - hetz. als *aendel-bod*
aetienbesluit I et - eindbesluit
aetienbesluit II bw. - tenslotte
aep, *ae*pe de 1. aap 2. ondeugend jongetje, kwajongen 3. groot bedrag aan geld waar men vooreerst genoeg aan heeft, buit, schat
aepe... - ape(n)...
aepedril de - eigenwijze persoon, vooral gezegd van een meisje
aepehaor et 1. haar (als) van een aap 2. fijn of bep. taai gras 3. bep. zware tabak: Javaanse jongens
aepekop de 1. kop van een aap 2. ondeugende jongen of meisje 3. gebruikt als scheldwoord tegen iemand wanneer men boos is
aepelaand et - slechte, haast onbruikbare grond
aepemussien et - alpinopetje
aepen ww. - zeuren
aepepeneute de - pinda
aepepeneutedoppen ww. - pellen van pinda's
aepepeneuteknappen ww. - met de vingers doen

knappen van nog niet gepelde pinda's
aepeneutepprakke de - pindasas
aepepak et 1. merkwaardige kleding die men draagt, waarmee men zich vreemd uitdost 2. uniform van een militair
aepespul et - domme, dwaze vertoning
aepetoer de - lastige, langdurige inspanning om iets klaar te krijgen
aepetuun de 1. dierentuin 2. buitenverblijf van apen in een dierentuin
aepien et 1. kleine aap 2. bidelot
aer(e) z. *eer, ere...*
aers(...) z. *eers(...)*
aevensaosie, aevesaosie, awwesaosie, emmesaosie en var. de - het opschieten, het vlot aan de slag gaan
aevenseerschoenen, aeveseer..., evven..., awwe..., avve..., abbe..., in de *aevenseerschoenen* anhebben flink opschieten
aevenseren, aevseren, aeme..., awwe..., avve(r)seren, effenseren, evven..., affeseren en var. ww. - opschieten
aeventuren, aoventuren, avven..., evven... ww. - avonturen: riskeren
aeventuur, avventuur, evven..., aoven... en var. et 1. ongewone belevenis, geheel aan spannende gebeurtenissen 2. risicovolle onderneming 3. fortuin, geluk 4. kans, in bep. verb.: *op 't aeventuur* e.d.: op goed geluk, met een risico dat het niet goed komt/zit
aeventuurlijk bn. - avontuurlijk
af tw. - blijf van me af, hou je koest (tegen een hond)
affaere, affaer de - bezigheid die geld oplevert, werk, beroep
affe... z. *aeven...*
affrontaosie de - slechte behandeling
affronteren ww. - beledigen, kwetsend raken
affrontering de - belediging
afijn tw. - welnu, toe dan maar
afrikaon de - bep. plant: afrikaantje
agosie, algosie de - hetz. als *negosie*
agosiekerel de - hetz. als *negosieman, bakkiesman*
akademie de - academie, academisch genootschap, academische instelling
akedemisch bn. - academisch: m.b.t. een academie of universiteit
akkak de - hetz. als *akke*
akke de - benaming van de ekster
akkebakkes tw. - uitroep van afkeer
akkederen ww. 1. goed kunnen opschieten 2. tot overeenstemming komen
akkefietien, akkefietien et 1. lastig werkje

2. onaangenaam meningsverschil, kwestie waarbij de onbetrouwbaarheid, de lastigheid van de ander blijkt, lelijke streek 3. karweitje 4. baantje, kleine betrekking
akkelei de - akelei
akkemedaosie de - accommodatie: geschikt verblijf of inrichting
akker de - stuk bouwland of weiland, veelal gedeelte daarvan tussen greppels, zo ook inzake bos
akkeroot, akkedaot, akkeraat bn., bw. 1. accuraat 2. in sterke mate
akkerhooft et - weekhout onder loofbomen, ook gezegd van jonge eiken en ander hout
akkerknolle de - hetz. als *knolle*, bet. 1
akkermaegies, ...meisies mv. - sneeuw-klokjes
akkerwiende de - akkerwinde
akkefietien z. *akkefietien*
aklemaosie de - acclamatie
akonisch, in *een akonische haene of kiepe* bep. zwartbonte kip, z. ook *alkonisch*
akrobaatsleutel de - gefingeerde sleutel: voor de grap werden kinderen, beginnende knechtjes enz. op pad gestuurd
akbrobaot en var. de 1. acrobaat 2. lenig, vlug iemand 3. grappig iemand
akse de - bijl
aksedent et - voorval
akselen ww. - ruziënd tegenwerken
akseptaabel bn. - acceptabel
aksepteren ww. - accepteren: pikken
aksiens de - accijns, belasting
akster z. *ekster*
aktie de 1. actie 2. beweging, bedrijvigheid 3. streven of optreden om iets te bereiken
aktueel bn. - actueel
al I bw. - al
al II onbep. vn. - heel, geheel, het gehele aantal, alles
al III ondersch. voegw. 1. alsof 2. hoewel 3. ook al
alaarm et 1. alarm 2. lawaai 3. opschudding
alaarmaaker de - iemand die veel ongewenst lawaai produceert
alae tw. - hetz. als *alla*
albedil de - bemoeial, albedil
albegeer de - iemand die alles wil hebben
alder..., aller..., - aller... in *aldermeerst, alderhadst* enz.
alderakelikst bw. - erg akelig, zeer vervelend, op erg akelige wijze
alderaorigest bw., bn. 1. het meest aardig, het meest beminlijk 2. erg leuk, erg interessant

e.d.

alderaosie, *alleraosie*, *alteraosie*, *allerasie*

de - alteratie, ontsteltenis, bijzondere drukte, verbouwereerdheid

alderbastends(t) bw. - enorm, in zeer hoge mate, zeer sterk

alderbedroefdst, *...bedroevendst* bn., bw. 1. het meest bedroefd 2. erg belabberd, heel slecht

alderbenauwdst bn., bw. 1. het meest met ademgebrek 2. in zeer hoge mate

alderbest bn. - allerbest

alderbliksems bw., tw. 1. in zeer hoge mate 2. uitroep van verrassing, teleurstelling, woede

alderdaonigst bw. - in hoge mate

alderdeegst, *...deegs* en var. bw., bn. 1. flink, hard werkend en oppassend 2. zelfs, waarachtig 3. in aanzienlijke mate 4. (tw.) uitroep van verbazing

alderdeksels tw. - uitroep van plotselinge verrassing, ergernis, schrik

alderdonderst I tw. - plotselinge uitroep van schrik, ergernis

alderdonderst II bw. - in hoge mate

alderdriest bn. - het meest driest

alderdroevigst bn. - hetz. als *alderbedroefdst*

alderduurst bn. - het meest duur

alderduvels(t) en var. bw. - in heel hoge mate

aldereerst bn. - allereerst: vooraf, als eerste, voordat het andere gebeurt

alderellendigst bn. 1. het meest ellendig 2. heel ellendig, beroerd

aldergauwst bn. - het meest snel

aldergemienst bn. - het meest gemeen

aldergewiekst bn. - zeer gewiekst

aldergloependst bw. - zeer intens

aldergrieselikst bw. - in zeer hoge mate

aldergriezeligst bn., bw. 1. het meest griezelig 2. in zeer hoge mate slecht

aldergruwelikst bn., bw. 1. het meest gruwelijk 2. in hoge mate slecht, heftig

alderhaande I en var. zn. 1. bep. soort koekjes: allerhande 2. van alles en nog wat

alderhaande II en var. bn., bw., vn. 1. vreemd, vaak: sjofel uitgedost 2. minder van kwaliteit 3. wispelturig, nu weer zus, dan weer zo 4. van verschillende soorten

alderhadst bn., bw. - het meest hard

alderheerlikst bn., bw. 1. het meest heerlijk 2. heel heerlijk

Alderheiligen, *Allerheiligen*, *Allerillingen* zn. - Allerheiligen

Alderheilighenmark en var. de - vanouds bekende jaarmarkt in *Stienwiek*

alderheiselikst bw., bn. 1. zeer slecht 2. zeer intensief 3. in zeer hoge mate

alderienvooldigst bn. - zeer eenvoudig, het meest eenvoudig

alderiewigst bw. - in zeer hoge mate

alderkleinst, *aller...* bn. - het meest klein

alderlaest, *...lest* bw. - allerlaatst

alderlei bn. - allerlei

alderleegst bn. - het meest laag of leeg

alderliefst bn. - allerliefst, in hoge mate beminnelijk

alderliest, *...liefst* bn., bw. - allerliefst, liever dan iets anders

alderlillikst bn. - het meest lelijk

aldermeerst, *...miest*, *...meest* bn., bw. - allermeest, meer dan iets of iemand anders

alderminst bn., bw. 1. het slechtst in kwaliteit 2. het meest beroerd, het meest vervelend

aldermisselikst bn., bw. 1. het meest misselijk 2. het meest vervelend

aldermooist bn. 1. allermooist 2. in *op zien aldermooist* als het echt meezit, als het echt te gek gaat

aldernaost bn. - allernaast: het meest verwant, het meest gesteld op

alderneerst, *...naerst* bw. - allervreselijkst

alderneudigst bn. - het meest nodig

alderofgrieselikst, *...oegrieselikst*, *...ofgrieselikst* bw., bn. - in zeer hoge mate erg, lelijk enz.

alderreerst bn. 1. allerraarst 2. heel erg

alderschandaoligst bn. 1. het meest schandalig 2. zeer schandalig

alderslimst bn. - het meest erg

alderstarkst bn. - het meest sterk

alderuterst bn. - alleruterst: het verst naar een rand, grens, het verst in een tijdsbestek, het hoogst in een prijs e.d.

alderverschrikkelikst bw. - het meest verschrikkelijk

aldervlogst bn., bw. - het meest vlug, snel

alderwerelds bw. - in hoge mate

alderzoerst bn. - het meest zuur

alderzunigst bn. - het meest zuinig

alderzuutst bn. - het meest zoet

aleer I bw. - vroeger, in voorbije tijden

aleer II voegw. - voordat

algedurig bw. - steeds

algemien I, *...meen* et 1. in *in 't algemien* in het algemeen, *over 't algemien* over het algemeen, *veur 't algemien* voor het algemeen belang

algemien II, *...meen* bn. 1. algemeen, openbaar, op ieder betrekking hebbend 2. universeel 3. het geheel betreffend

algemien III, ...*meen* bw. - algemeen, bij/voor iedereen

algosie z. *agosie*

alias de - jongen met gemene streken

alkehol, *ol...* de - alcohol

alkeholisme et - alcoholisme

altonisch bn. - hetz. als *akonisch*

alkoof de - alkoof, deurloze bedstee

alla tw. 1. vooruit, komaan 2. vooruit dan maar

allat bn. 1. opgeruimd, in een goede bui, vrolijk en levendig 2. gezond 3. alert, oplettend, ad rem

alle - vorm van *al* II

allebeide, ...*beiden* telw. - allebei, allebeide

allegaeds bn. - alledaags, algemeen

allegeeds - var. van *alderdeegst*

alledonders tw. - potverdrie

alleduvels bw. - var. van *alderduvels*

allee tw. - allee, vooruit, komaan

allegeertien et - allegaartje

allegere I, ...*geer*, ...*gaer(e)* bw. - louter, één en al

allegere II, ...*geer*, ...*gaer(e)* onbep. vn. - allemaal, alle/allen/alles bij elkaar

allegodsgloeiends bw. - uitroep van pijn en schrik, met name wanneer men zich brandt

allemaans ... - allemans...

allemachies tw. - uitroep van ergernis, verwondering

allemachtig I, ...*machtigst* bw., bn. - zeer, enorm, reusachtig

allemachtig II tw. - allemachtig: uitroep van verbazing

alleman onbep. vn. - alleman, iedereen

alleman-de-mieste de - de beste qua gezondheid

allemaal(e) I bw. - louter, één en al

allemaal(e) II onbep. vn. - allemaal

allemeensken(s) tw. - uitroep van verbazing

allement et, in o.a. *op 't allement kommen (moeten)* op een bep. plaats (moeten) komen

allemieters I bw. - in zeer hoge mate

allemieters II tw. - uitroep van verbazing, schrik

allend, *allennig* z. *allied*

alldonder bw. - in zeer hoge mate

aller... z. *alder...*

allerhemelsk bn. - buitengewoon, zeer fraai

allerieselikst bw. - in zeer hoge mate

Allerillingen(mark) en var. - z. *Alder-heiligenmark*

allemieterst bn. - uiterst gering

allerziende bw. - zo te zien, het geheel overziend

alles I et - het geheel

alles II onbep. vn. - alles, al de zaken

allesbraander de - allesbrander

alliaansie de 1. omgang 2. het met anderen betrokken zijn bij en verantwoordelijk zijn voor iets, een zekere verbondenheid, verbond 3. aanstellerij 4. aanraking

allieerde de - geallieerde

allieend, *allien(dig)*, *allienig*, *allinnig*, *allennig*, *allend*, *anniedig* bn., bw. 1. zonder gezelschap 2. zonder iemand erbij, onder vier ogen 3. zonder toezicht 4. alleenstaand, solitair 5. met uitsluiting van iets of iemand anders 6. echter, maar

allienigens de - het alleen zijn

allienstaond, *alliedstaond* bn. - alleenstaand

almar, *alsmar* bw. - alsmaar

almenak de 1. almanak 2. iemand met een goed geheugen

alpinemusse en var. de - alpinomuts

altemarren ww. - bep. spelletje met werphoutje spelen

altemet, ...*temit* bw. 1. af en toe, soms 2. misschien

altemis, *altemus*, *altmis* bw. 1. misschien 2. af en toe, soms

alter, *altaor* et - altaar, offertafel

alteraosie z. *alderaosie*

Alteveer et - aanduiding voor een zeer afgelegen plek, lett. 'al te ver', in het bijzonder onder *Buil*

altied, *aaid*, *altieten*, *altieden*, *aal...* bw. 1. te allen tijde, voortdurend 2. steeds, bij iedere gelegenheid

altmis z. *altemis*

aluun et - aluin

alwielen bw. - in het algemeen

am, *aom*, *aam* de - zwelling, de toestand van de uier waarin die enigszins hard wordt

amandel de 1. bep. vrucht: amandel 2. (mv.) hetz. als *mangel*, bet. 4

ambacht et - ambacht: vak, handwerk dat men moet aanleren

ambachtschoele de - ambachtsschool

ambeed, *aambield* en var. et - aambeeld

ambisie de - ambitie

Ambrosiuskölf de - puntige bijenkorf met gevlochten hoofd en mijter, mantel, armen en staf, voorstellende Ambrosius, beschermheilige van de imkers

ambtner de - ambtenaar

ambtneri'je de - ambtenarij, bureaucratie

ameri'je z. *aemeri'je*

ammen ww. - zwellen van de uier van een koe, met name tegen het kalven

ammeteur de - amateur

ammig, amig, aomig bn. - zwellend, gezegd wanneer de uier van een koe wat vol is of erg vol lijkt te zijn

ampat z. *appat*

amper, aamper bw. - amper, nauwelijks, ternauwernood

amperan, aamper..., amperham, ampran, ampran bw. - maar net, ternauwernood

amputaasje de - amputatie

an I bw. 1. aan het lichaam 2. tegen, vlakbij 3. aangekomen 4. naar, in de richting van 5. volgend, gaand na 6. arriverend 7. naar een bep. punt in tijd, activiteiten 8. bij, op het punt waar men moet zijn 9. door z'n geld heen 10. oververmoeid 11. van lampen enz.: brandend 12. van apparaten: in werking 13. op een kier 14. waar, juist, bijv. in *Is d'r wel wat van an?* 15. in *d'r van op an kunnen* erop kunnen rekenen, vertrouwen 16. in *d'r mit an moeten* ermee om (weten te) gaan 17. bestaand, m.b.t. een liefdesrelatie e.d. 18. voortgaand 19. in de directe nabijheid 20. aan de gang 21. ter uitdrukking van verbazing, verrassing 22. om de aandacht op te wekken, bijv. *Begriep toch es an* 23. in *d'r an willen* kunnen geloven 24. tegen iets staand, zodat men niet getikt mag worden 25. in ontgonnen staat 26. raak, in hoge mate aan de gang

an vz. 1. tegen iets of iemand aan 2. nabij, bijv. *De auto staot vlak an de sloot* 3. vast tegen, bevestigd op 4. bij, toegevoegd aan 5. gesitueerd te, ter plekke van 6. gericht tegen 7. tegen, bijna (m.b.t. leeftijd, aantal) 8. met betrekking tot, bijv. *Et mekeert him niet an geld* 9. tot/op een bep. punt in de tijd, activiteiten enz. 10. bestaand uit, zich bevindend in een bep. toestand 11. ter uitdrukking van een voldoende of behoorlijke hoeveelheid, graad, bijv. *et an tied hebben* genoeg tijd hebben 12. door, als gevolg van

an... - aan..., eerste lid van veel ww.; ze zijn niet alle opgesomd in dit woordenboek

anaemelen ww. - voortdurend zeuren

anaorden ww. - de aard, het karakter overdragen

anaosemen, ...aodemen ww. - aanademen

anargeren bw. - erger worden

anarven ww. - aanerven, door erfenis in eigendom krijgen

anbakken ww. 1. aanbakken, vastbakken 2. doen aanbakken

anbaksel et - aanbaksel

anbakt bn. 1. met aanbaksel 2. ineengeperst (van sneeuw)

anbedelen ww. - voortdurend bedelen

anbeinselen ww. - snel voortgaan

anbelanen ww. 1. terechtkomen, aanbelanden 2. een maatschappelijke positie verwerven, terechtkomen in de maatschappij

anbelangen, anbelaaingen, anbelanen, anbelannen ww. - aanbelangen, betreffen

anbetaelen ww. - aanbetalen

anbeteren ww. - verder genezen

anbetreffen ww. - betreffen, aangaan

anbeulen ww. 1. steeds loeien 2. voortdurend hard werken

anbeuzen ww. - hetz. als *annuren, nuren, opnuren*

anbienen I, **anbienderen** ww. 1. snel(ler) gaan stappen, lopen 2. bijhouden met het lopen 3. opschieten, voortmaken

anbienen II ww. 1. aanbinden 2. aangaan: van een zaak, een proces

anbiener de - degene die het touw om de weesboom aantrok

anbieten ww. - ontbijten

anbiezen ww. - heel snel lopen/opschieten

anblaeren ww. - voortdurend bleren

anblaazen ww. 1. door blazen doen vlammen 2. naar iemand blazen, aanademen 3. besmetten door aanademen, aanblazen

anblessen ww. - aanblessen, aanbikken

anblieven ww. 1. blijven vervullen, niet aftreden 2. zich blijven voordoen 3. niet verbroken worden (van bijv. een verkering) 4. in werking blijven 5. in leven blijven 6. niet achterop raken t.o.v. een ander 7. in de race blijven (bij schaatsen)

anblokken zw. ww. - stevig blokken

anbokselen, anboksen ww. - opschieten: met het lopen, met het werk

anbomen ww. 1. aantrekken en vastzetten van de weesboom met een lijn 2. aanhaken van een wagen aan die er voor staat

anbosselen ww. - opschieten met het werk, hard werken

anbouw de 1. aanbouw 2. aangebouwd deel

anbouwen ww. 1. aan een bestaand gebouw vastbouwen 2. veel huizen bouwen 3. aan-aarden 4. eerst zodanig ploegen dat er een rechthoekig stuk ontstaat waardoor het ploegen verder gelijkmatig kan gaan

anbraand bn. 1. aangebrand: van spijzen 2. geneigd tot driftig reageren

anbraanderig bn. - aangebrand ruikend

anbranen ww. 1. aanbranden 2. moeten trouwen

anbraoden ww. 1. aanbraden 2. aanbranden

anbreien, anbreiden ww. 1. door te breien vergroten 2. klaar zijn met breien, zo ver met breiwerk komen als men kan 3. opschieten met het breien

anbreken ww. 1. aanbreken 2. een begin maken bij het turfmaken 3. beginnen

anbrengen ww. 1. bezorgen, brengen bij 2. aanslepen, aandragen 3. winst, oogst opleveren 4. aangeven 5. plaatsen, door vastspijkeren, ophangen enz. een vaste plaats geven

anbrenger de 1. degene die iemand aanbrengt, vaak: verklikker 2. degene die goederen, dieren naar de oproeper brengt bij een openbare verkoping

anbroezen ww. - steeds op stormachtige wijze doorgaan

anbuizen ww. - opschieten

anbunnen bn., in *kot anbunnen* kort aangebonden, snel boos

anbussen ww. - aanvullen van een bus in een naaf

andacht, aandacht de - aandacht, belangstelling, interesse

andaenken et 1. herinnering 2. voorwerp waardoor de herinnering voortleeft

andaeveren ww. - aan één stuk door kletsen

andaon bn. 1. aangedaan, geroerd 2. beduusd 3. aangetast

anderd z. *aanderd*

andiedelen ww. - voortdurend *diedelen*

andiel, ...deel et 1. aandeel, gedeeltelijk bezit 2. medeverantwoordelijkheid voor het gebeurde

andielrommel de - zaken die van een aantal mensen gemeenschappelijk bezit zijn

andievie de - andijvie

andikken ww. 1. aandikken: dikker worden 2. mooier, groter voorstellen dan het is

andikker de - iemand die voortdurend de zaken mooier, groter enz. voorstelt dan ze zijn

andoen ww. 1. aan het lichaam doen, aantrekken 2. berokkenen, toebrengen 3. in z'n gevoel, gemoed raken 4. de indruk wekken 5. naar het recht vervolgen 6. aansteken, aandraaien, aanzetten 7. meer open of meer dicht zetten, bijv. *de deure even andoen* 8. aansteken, aanleggen 9. aangeven, aanreiken

andoening, andoeninge de 1. ziekelijke andoening 2. gevoel van zorg

andoenlik bn. - andoeninglik: vertederend

andonkeren ww. - steeds meer donker worden, invallen van duisternis

andouwen ww. - aanduwen: door tegen iets of iemand te duwen doen bewegen, verplaatsen

andraeven ww. 1. aandraven: vlugger draven 2. voortdurend hard lopen, draven

andrang de - andrang: nadruk

andreuigen ww. - steeds droger worden

andri'jen ww. 1. aandraaien: vastdraaien, vaster draaien 2. aandoen, in werking stellen door te draaien

andribbelen ww. - voortdurend dribbelen

andriefwiel et - wiel waarmee een werktuig wordt aangedreven, bijv. *et andriefwiel naor de döskaaste*

andrieven ww. 1. voortdrijven, aanjagen 2. doen voortgaan, doen werken 3. verder in hout of ander materiaal doen gaan

andriever de 1. persoon die de drijvende kracht is 2. deel van een ouderwetse brandspuit, aangebracht om sterker te kunnen spuiten

andrieving de 1. het aandrijven 2. aandrijvingsmechaniek

andrinken ww. - opschieten met drinken

androkken ww. 1. aanduwen, opduwen 2. vastdrukken, vaster drukken

anduden ww. 1. aanwijzen, naar iets wijzen 2. aanduiden, uitdrukken, een teken zijn van

anduding de - aanduiding: aanwijzing, het aanduiden

andurven ww. 1. aandurven: zich sterk genoeg voelen t.o.v. iemand 2. durven ondernemen

andwingen ww. - voortdurend aandringen om iets te krijgen, blijven zeuren

aneerden, ...eerderen, aneren ww. - aanaarden, met aarde aanvullen

aneerder de - aanaarder, aanaardploeg

aneerdploeg, aneerploeg de - aanaardploeg

aneiden, aneggen ww. - bewerken door te eggen, met een eg bewerken

anend z. *aansend*

aneten ww. 1. vlotter eten, vlot doorgaan met eten 2. beginnen te eten 3. ontbijten

anezelen ww. - steeds doorgaan met hard werken

anfiespelen ww. - steeds bezig zijn met iets schoon te maken, te reinigen

anflikkeren ww. - voortdurend flikkerend lichten

anflitsen ww. 1. aanfloepen 2. voortdurend weerlichten

anfloepen ww. - met een floep gaan branden, schijnen

anflutten ww. 1. snel aanschieten van kleding 2. even binnengaan, aandoen, niet met de bedoeling lang te blijven

anflutteren ww. 1. snel kleren aandoen 2. moeizaam, met kleine straaltjes melken, zodat men lang bezig is

anfoddelen ww. - opschieten: met het lopen

anfoeteren ww. - voortdurend foeteren

anfok de - aanfok

anfokken ww. 1. aanfokken 2. vermeerderen van een verzameling

anfokselen ww. 1. zich extra inspannen om het werk op tijd af te krijgen 2. in *tegen et wark anfokselen* er maar niet toe komen met het werk te beginnen

anfottelen ww. 1. doen opschieten, aansporen 2. voortmaken

angaaspnen ww. - aangespen

angaepen ww. - nieuwsgierig, verwonderd aankijken

angaon de 1. gaan in de richting van 2. zich richten op, uitlopen op 3. aanwippen, aansteken 4. aan het Avondmaal gaan 5. stoeien, vaak: luidruchtig 6. luidruchtig tekeergaan 7. beginnen van de school, een kerkdienst 8. gaan branden van een licht, gaan werken van een apparaat 9. aanvatten, te werk gaan 10. van start gaan van werk, activiteiten 11. passend zijn op dergelijke wijze, bijv. *Et gaot niet an, zo laete thuus te kommen* 12. doorgaan/laten doorgaan van een koop, scheiding, relatie e.d. 13. voortduren 14. doodgaan, sterven, in *d'r mit angaon*; los geschreven in *d'r an gaon* id. 15. betreffen, raken 16. verantwoordelijk zijn, de baas zijn, zeggenschap hebben 17. redelijk gaan, er goed voorstaan 18. overkomen, meemaken

angel de 1. hengel 2. glans op het haar van een dier, vooral van vee 3. kafnaald of uitstekend puntje anderszins bij planten 4. kern van een ettergezwel 5. steekorgaan van bijen, wespen e.d.

angelaande de - aangelande, ook: bezitter van één of meer aangrenzende percelen

angelgarre, hangelgarre de - hengelroede, hengelgarde

angelsnoer de, et - hengelsnoer

angelstok de - hengelstok

angelus et - angelus: bep. gebed, angelusklokje

angelusklokkien et - angelusklokje

angelwedstried de - hengelwedstrijd

angenaem bn. - aangenaam

angeneumen z. *anneumen*

angered z. *anred*

angeren ww. - meer gaar worden

angeven ww. 1. aangeven, aanreiken 2. beduiden 3. melden, aangeven 4. opleveren

angever de 1. degene die aanreikt 2. degene die

iets meldt, bij een instantie aangeeft 3. degene die het voortouw neemt: bij een rel, moppen vertellen

angezicht et 1. mombak 2. aangezicht, gelaat

angifte de - aangifte: kennisgeving

angloepen ww. - gluipeid aankijken

anglooiën ww. - glooiend (laten) lopen

angloezien ww. 1. grijnzend toelachen, op onnozele wijze toelachen zonder geluid voort te brengen 2. voortdurend grijnzen

angreep de - kleine klus die snel uit te voeren is

angreven en var. ww. 1. opschieten met het graven 2. de eerste handelingen van het turfgraven verrichten

angriepen ww. 1. grijpend aanpakken, grijpend vastpakken 2. benutten, er werk van maken 3. aanpakken, flink aan het werk gaan 4. sterk ontroeren

angriezelen ww. 1. enorm tegenstaan, vooral gezegd van eten 2. gezegd wanneer men iets griezelig gevaarlijk vindt

angriezen ww. 1. als zeer gevaarlijk/ risicovol/ onaangenaam opvatten 2. grijzen, grijs worden

angruuien, angruijen, angruien ww. 1. opnieuw groeien, verder groeien 2. sterk gaan groeien 3. langzaam maar zeker dichtgroeien, verlanden

anhaankelik bn. - aanhankelijk

anhael de - het zich op de hals halen

anhaeld bn. - behept

anhaelen, ...haolen ww. 1. naar zich toe halen 2. aanhalen: van veters, knopen enz. 3. vleiend naar zich toe halen, opzettelijk aardig zijn tegen 4. zich inlaten met iemand, tot goede kennis of vriend maken 5. eerdere woorden herhalen, noemen uit 6. gaan uitvoeren, zich tot taak rekenen 7. zich op de hals halen 8. krachtiger worden van de wind 9. groeien, groter worden 10. iets of iemand afhalen 11. verschil maken, meer effect hebben 12. winnen van honing door bijen 13. aanharken 14. koeien bijeendrijven en ophalen voor het melken

anhaelerig, anhaelderig bn., bw. 1. aanhalig, te zeer eropuit geliefkoosd te worden 2. sterk geneigd om met ieder om te gaan

anhaelig, ...haolig bn., bw. - sterk geneigd aangehaald, geliefkoosd te willen worden, ook gezegd van iemand die een ander graag aanhaalt

anhang de 1. aanhang, mensen die meekomen, familie en/of vrienden en bekenden 2. wat achter een trekker e.d. is gekoppeld

anhangen ww. 1. aanhangen: blijven vastkleven

2. niet erg meegerekend worden, niet tot de vaste kern van een groep behorend

anhaaken ww. - aanhaken, vasthaken, aankoppelen

anhaol... z. *anhael...*

anharken, ...harken ww. 1. aanharken 2. met een hooihark harkend bijebrengen

anharksel et - dat wat men bijebrengt door harken

anhebben ww. 1. aanhebben: dragen van kleding 2. in werking hebben, brandend enz. hebben: m.b.t. vuur, verwarming, verlichting, de autolichten

anheisteren ww. - voortdurend bezig zijn met opruimen, schoonmaken of met werk anderszins

anhemmelen ww. - reinigen, schoonmaken, vooral: door resten weg te nemen, opruimen, door bijeen te brengen, ook: het overschot aan eten opmaken, het laatste voedsel in de voor het voer bestemde goot voor de koeien bijeenvegen

anheurder z. *heurder*

anheuren ww. 1. aanhoren 2. langsgaan en informeren naar de toestand 3. klinken en daardoor begrepen worden, bijv. *Et heurt oons niet vremd an* het klinkt ons niet vreemd in de oren

anhissen, ...hiesen ww. 1. aanhitsen van een hond 2. opstoken, aanzetten

anhobbelen ww. 1. sukkelend of evt. versneld voortgaan 2. blijven ruziën 3. zonder vaste regel voortgaan

anhogen ww. 1. aanvullend ophogen (met grond e.d.) 2. aanaarden

anholen ww. 1. aanhouden 2. blijven houden 3. lopend bijhouden, bijna inhalen 4. over iets onderhouden, iemand op iets aanspreken 5. onderweg bij een café e.d. aansteken 6. nog niet besluiten, nog niet toekennen e.d. 7. blijven vasthouden aan, het blijven houden op

anholend bn. - aanhoudend, voortdurend

anhoold et 1. aanspraak, gelegenheid om met iemand in gesprek te komen, vriendschap 2. aanloop, visite

anholder, anholer de - doorzetter

anhotten ww. - rukkend trekken

anhujjen, ...huien ww. 1. harkend hooi bijebrengen 2. opschieten met het hooien

anhujsel et - hooi dat is blijven liggen bij het *tiemen*

anien, aniene(n) bw. 1. zonder tussenruimte 2. achtereen, zonder tussenpozen

aniensluten ww. - aaneensluiten

anies et, de - anijs

aniesdrup de, et - anijsdrup

anieszaod et - anijszaod

anjaegen ww. 1. opdrijven, voortdrijven, tot spoed manen 2. in *vuur anjaegen* sneller doen branden 3. hard rijden of schaatsen

anjaeger de 1. iemand die het vee opdrijft 2. ventilator e.d. 3. hetz. als *grösbeugel, zaodbeugel* 4. soort blaasbalg 5. bep. ouderwetse handbrandspuit

anjammeren ww. - voortdurend jammeren, klagen, zeuren

anjanken ww. - voortdurend janken of evt. zeuren

anjengelen ww. 1. voortdurend zeuren, huilerig klagen 2. voortdurend storend in werking zijn van radio, televisie e.d.

anjeuzelen ww. - voortdurend klagend zeuren

anjutten ww. - licht aantikken

ankankeren ww. - voortdurend kankerend zeuren

ankarren, ...karken ww. - sneller gaan rijden, met name sneller gaan fietsen

ankauwen ww. - sneller gaan kauwen, vooral: opschieten met het eten

ankeffen ww. - voortdurend keffen

ankel, aankel et, de - enkel

ankem, anken, aankem, aanken, tankem bn. - komend, volgend, bijv. *ankem jaor*

anker et 1. scheepsanker 2. muuranker 3. oude wijnmaat: anker 4. uurwerkanker 5. anker van een motor

ankeren ww. 1. aanvegen 2. terugkeren, met name van vakantie

ankerpaol de - elk der palen waaraan muurankers zijn bevestigd

ankerturf de - net als een ankersteen geplaatste turf: ter versteving van het verband van de hoek van twee *turfloegen* om een hoop turf

ankerverbaand et - verband zoals bij ankerstenen

ankiek de - het kijken naar, bekijks

ankieken ww. 1. kijken naar 2. uitzien op, uitzicht hebben op 3. aanschouwen, bekijken 4. interpreteren, aanzien 5. blijven nadenken om het evt. alsnog te doen, in de gaten houden 6. een kort bezoek brengen

ankielen ww. - door een wig in iets te drijven verstevigen

anklaampen ww. - aanklampen

anklaegen ww. 1. aanklagen 2. steeds klagen

anklauwd, anklaaid, in *d'r mit anklauwd wezen* niet weten wat te doen, ermee zitten, zich

er geen raad mee weten

anklauwen ww. 1. door aan te harken netter maken, reinigen 2. bijeenharken 3. hard werken om iets klaar te krijgen

anklaweren ww. - zich redden, het volhouden

ankleppen ww. - licht doen slaan van de klepel tegen de binnenkant van een luiddklok, vaak: als begin van het luiden

ankleperen ww. - voortdurend druk kletsen

ankleuren ww. - schaamrood worden

anklieden, ...kleden ww. 1. kleding aantrekken 2. stofferen, van meubels voorzien enz.

anklinken ww. - vaster maken door steviger te klinken, aan te doen sluiten

ankloppen ww. 1. aankloppen: vaster doen zijn, vaster doen aansluiten 2. kloppen om binnengelaten te worden of om z'n binnenkomst aan te kondigen

ankneupen, ...knopen ww. 1. door te knopen aan iets bevestigen 2. stevig vastknopen 3. met iemand een gesprek beginnen, een relatie aangaan

ankneupingspunt et - aanknopingspunt

anknichen, anknichelen ww. - voortdurend licht, kort hoesten

ankniepen ww. - verder vastknijpen

ankniezen ww. - een raar gezicht trekken (tegen iemand)

anknipogen ww. - knipogen tegen

anknippen ww. - aanknippen: met een knippende beweging of met een knippend geluid in werking stellen

anknoeien ww. 1. voortdurend knoeien 2. opschieten met het werk, de activiteiten

anknusselen, anknutselen ww. 1. voortdurend met iets bezig zijn, met werk blijven klooiën 2. opschieten met het werk, de activiteiten

ankochelen ww. - steeds blijven kuchen

ankocht bn. - aangekocht

ankommederen en var. ww. - hetz. als *anrikkemederen*

ankommeling de 1. iemand die leerjongen is of kan zijn 2. jongen of meisje dat groot begint te worden/al wat kan helpen

ankommen I et 1. eerste indruk, eerste kennismaking 2. situatie waarbij men nog maar aan het begin staat en waarbij men nog veel moet leren, nog veel ervaring moet opdoen 3. begin van een bevalling

ankommen II, **ankoemen** ww. 1. arriveren 2. naderen, dicht komen bij 3. bijhouden, aankunnen 4. in aantocht zijn 5. gaan gebeuren 6. een bep. gevoel opwekken door de manier

van benaderen 7. doel treffen, flink raken 8. aangaan voor een kort bezoek 9. afhangen van 10. aanraken 11. verwerven 12. overkomen, zich openbaren van ziekte e.d. 13. groeien, groter, dikker worden 14. blijven leven en gaan groeien na verplanten of poten 15. zich ontwikkelen 16. op een bep. manier overkomen 17. ontstaan van een verkering 18. betreffen, zich toespitsen op, in *ankommen op* 19. aansporend: vooruit, kom, bijv. *Kom an!*

ankommend, ankommen bn. 1. aankomend: opgroeiend, halfvolwassen 2. nog maar net begonnen als arbeidskracht e.d. 3. komend, aanstaand

ankomst de - aankomst: het aankomen

ankondigen, ...kundigen ww. - aankondigen, het gaan plaatsvinden bekendmaken

ankonissen mv. - bep. soort kleine kip

ankoop de 1. aankoop: het aankopen; 2. het aangekochte

ankoopkoperaasie de - aankoopvereniging

ankopen ww. 1. aanschaffen, aankopen 2. steeds maar weer kopen

ankoppelen ww. 1. koppelen aan, vastmaken aan 2. snel in aantal toenemen

ankrabben ww. 1. door te harken ontdoen van bladeren, hooi enz. 2. bijebrengen door te harken

ankri'jen ww. - voortdurend kraaien

ankriegen ww. 1. nemen door vast te pakken 2. toetasten 3. aantrekken 4. aan het lichaam krijgen 5. aan het branden krijgen, in werking stellen

ankrimmeren ww. - voortdurend klagen, zeuren

ankroepen ww. 1. aankruipen 2. besluisen 3. naderen van een bep. leeftijd

ankroeper de - iemand die een ander aankruipt

ankroeperig bn. - geneigd iemand aan te kruipen

ankrojen ww. 1. met een kruiwagen brengen 2. voortdurend met een kruiwagen in de weer zijn

ankrummelen ww. 1. voortdurend moeizaam of stutelig rijdend of lopend gaan 2. opschieten met het lopend of fietsend gaan 3. langzaam bezig zijn met dingen 4. met kleine dingen bezig zijn

ankruzen, ...krusen ww. - aankruisen

ankundigen z. *ankondigen*

ankunnen ww. 1. tegen iets of iemand opgewassen zijn, de ander de baas kunnen 2. in een gevecht kunnen overwinnen 3. kunnen uitvoeren, kunnen volbrengen 4. in staat of

gewend zijn om te verbruiken

ankwaanselen ww. - voortdurend kopen en weer verkopen zonder dat het iemands beroep is

ankwattelen ww. - steeds *kwattelen*

ankwietsen ww. - opdrijven door met een takje te dreigen of te slaan

anaeden ww. 1. sneller gaan met het laden 2. geheel vol laden

analen ww. 1. belanden, terechtkomen 2. gaan aanleggen (aan de wal)

anlangen ww. - aanreiken, overhandigen

anleg de 1. aanleg 2. aangelegd werk 3. aanlegplaats 4. begaafdheid, talent

anleggen ww. 1. aanleggen 2. bij iets leggen, gereed leggen 3. tegen iets leggen, aan iets vastmaken 4. richten van een geweer e.d. 5. afmeren 6. pleisteren 7. tot een goede vriendschap, verkering (proberen te) komen 8. aanmaken, tot branden brengen

anlegplak et - aanlegplaats

anlegsteiger de - aanlegsteiger

anleiding, ...*leidige* de - aanleiding

anlengen ww. - verdunnen

anleren ww. - aanleren

anleven ww. - toeleven (naar iets)

anleveren ww. 1. aanleveren, bezorgen voor verdere handel, gebruik, verkoop 2. thuis, op het adres waar besteld is bezorgen 3. steeds blijven opleveren

anliemen ww. - aanlijmen

anlieven ww. - wennen aan de persoon met wie men trouwt

anliggen ww. 1. grenzen aan 2. van biggetjes: bij de zeug liggen om te zogen

anlochten ww. - voortdurend weerlichten

anloeken ww. - licht aan iets trekken

anlonken ww. - aanlokkelijk zijn

anloop de 1. aanloop 2. inleidende woorden 3. begin van een ontwikkeling 4. bezoek dat zich met enige regelmaat aandient 5. kort onaangekondigd bezoek dat men brengt

anlopen ww. 1. sneller gaan lopen 2. binnenwippen, terloops bezoeken 3. bij anderen onderdak zoeken en vinden (van huisdieren) 4. voortdurend binnenkomen, toelopen 5. opdoen, toevallig krijgen 6. inhalen, bijbenen 7. tegen iets aanlopen bij het draaien 8. zich ontwikkelen, uitlopen op 9. ten einde lopen 10. verkeerd aflopen 11. een bep. kleur krijgen, vooral: in het gezicht 12. snel boos, driftig worden 13. toenemen van de wind 14. groter worden van een bedrag, aantikken 15. nadruppelen, nog steeds komen, bijv. *?*

Lopt nog de hiel tied an op et gironommer 16. schuin lopen naar links, rechts 17. geleidelijk omhooglopen 18. een geleidelijk verloop hebben, in een geleidelijk lopende lijn gaan

anloper de - huisdier dat is komen aanlopen

anlotten ww. - door *lotten* in militaire dienst moeten

anlummelen ww. - voortdurend *lummelen*, voortdurend z'n tijd verdoen, er voortdurend niet echt werk van maken

anmaek de 1. ontginning 2. het aanmaken, produceren van goederen etc.

anmaeken ww. 1. doen branden: van een vuur, een kachel 2. ontginnen 3. aanleggen: van wegen, paden enz. 4. produceren van voorwerpen 5. bereiden, klaarmaken van eten enz. 6. voortmaken, opschieten 7. opnieuw beginnen van een verkering

anmaeker de - bep. lichte turf

anmaekeri'je de - ontginning

anmaekhoofd et - aanmaakhout

anmaekturf de - aanmaakturf

anmaonen, ...*maenen* ww. - aanmanen, sommeren

anmaoning, ...*maening*, ...*maenige* de - aanmaning

anmaotigen ww. 1. een air aannemen, aanmatigend optreden 2. zich aanpassen 3. als gewoonte aannemen 4. aanmoedigen

anmarken, ...*maarken* ww. 1. aanmerken: kritiseren 2. van een merkteken voorzien, kenmerken, aanblessen

anmarking, ...*maarking* de 1. aanmerking, bedenking, kritiek 2. in *in anmarking* in aanmerking

anmeerderen ww. 1. groter worden in aantal, hoeveelheid 2. steeds meer geld krijgen

anmekkeren ww. - voortdurend zeuren

anmelden, ...*mellen* ww. - aanmelden: opgeven

anmelding de - aanmelding

anmengen z. *anmingen*

anmennen ww. 1. door te mennen aansporen, bijsturen van een paard 2. binnenhalen met paard en wagen 3. aansporen, achter de broek zitten

anmesten ww. - verder gaan met mesten van een dier, vooral i.v.m. de voorgenomen slacht

anmeten ww. 1. aanmeten 2. in *je wat anmeten laoten* zich wat laten aanpraten 3. zich eigen maken, als gewoonte aannemen 4. toedienen, geven 5. flink doorstappen, met grote passen lopen 6. gewoon worden te doen

anmi'jen ww. 1. een begin maken met het

maaien: van grasland, een akker rogge enz. 2. iemand inhalen of bijhouden met het maaien 3. druk maaien, opschieten met het maaien
anmierken ww. - voortdurend zeuren
anniezeren ww. - steeds zacht regenen
anniggelen ww. - steeds licht regenen
anmingen, annemgen ww. - aanmengen
anmodderen ww. 1. aanmodderen, voortdurend klungelen 2. een beetje opschieten
aanmoedigen ww. - aanmoedigen, opwekken
anmoren ww. - steeds moordend bezig zijn
anmotten ww. - voortdurend zacht regenen
anmotteren ww. - hetz. als *anmotten*
annaoderen ww. - zich toeëigenen
annalist de - analist
annelyse de - analyse
annemelik bn. 1. innemend, plezierig, gemakkelijk in de omgang 2. geloofwaardig 3. geschikt, zodat men het gemakkelijk neemt
annemen ww. 1. aannemen 2. als lidmaat opnemen, belijdenis/eerste communie doen
annemer de - aannemer
anneming de - belijdenis
annemoon, annemone de - anemoon
annenas de - ananas
annenneer, annelkere, annenkaander bw. 1. aaneen, aan elkaar, zonder tussenruimte, zonder tussenpozen 2. naar elkaar
anneren ww. - bestemmen, bedoelen
aanneumen, ...geneumen bn. - aangenomen
anni'jen ww. - aannaaien
annugen ww. - blijven uitnodigen, aandringend uitnodigen
annuren ww. - hetz. als *nuren, opnuren*
anpaampen z. *anpappen*
anpaanderen ww. - stevig aan komen stappen
anpak de - aanpak
anpakken ww. 1. aanvatten, te werk gaan 2. flink, hard werken 3. bewerken, ook in negatieve zin: aantasten 4. aannemen 5. onder handen nemen, de waarheid zeggen, op z'n plaats zetten 6. aanranden 7. benaderen om iets bij de ander te bereiken, door te dringen 8. toetasten, beginnen te eten of te drinken 9. aanspreken van, beginnen gebruik te maken van een bep. voorraad, een bep. hoeveelheid eten, drinken, voeder
anpakker de - aanpakker, iemand die van aanpakken, hard werken weet
anpangelen ww. - voortdurend sjacheren
anpaolen ww. - aan een paal zetten
anpappen, ...paampen ww. 1. aanpappen 2. ongestoord met iets voortgaan 3. extra zuigen

aan een pijp
anpassen ww. 1. aanpassen: passen van een kledingstuk, schoeisel 2. passend maken, overeen doen stemmen met zoals het het beste uitkomt 3. zich voegen naar de omstandigheden 4. wagen om te doen, het lef hebben
anpeuteren ww. - doorwerken, opschieten met het werk, meer werk verzetten
anpezen, ...piezen ww. 1. hard fietsen 2. onvermoeid, vlot, aan één stuk doorwerken
anpielen, ...pielken ww. - voortgaan met het werk
anpiepen ww. 1. voortdurend blijven zeuren 2. een pijp opsteken 3. vaak, langdurig een pijp roken
anpiëren ww. - opschieten met het werk
anpiërken ww. - aan komen lopen met een kruiwagen met piepend wiel
anpietsen ww. 1. door voort te drijven verder doen gaan, sneller doen lopen enz. 2. aanzetten sneller te werken, meer te doen 3. voortmaken, harder werken, zich meer inspannen 4. steviger in elkaar zetten, beter vastbinden enz.
anpikken ww. 1. door pikken beschadigen 2. vastmaken door aan te haken 3. meenemen door langs te gaan, oppikken 4. aanstippen, kort aanraken
anpingelen ww. - voortdurend *pingelen*
anpissen ww. - tegen iemand aan urineren (door honden)
anplaat de 1. aanplant: het nieuw geplante, het nieuw beplante stuk 2. dat wat men als aanplant laat groeien
anplaanten ww. - aanplanten: doen ontstaan, voorzien van aanplant, van meer gewas voorzien
anplaanting de 1. het aanplanten 2. het aanplanten
anplakboom de - boom waarop aankondigingen worden geplakt of geprikt
anplakken ww. 1. aanplakken: van aanplakbiljetten e.d. 2. door middel van een aanplakbiljet e.d. bekend doen maken 3. aansmeren 4. aanpappen
anplakplak, ...plaets(e) et - plek, plaats waar aankondigingen e.d. worden aangeplakt
anploegen ww. - aanploegen: voortdurend ploegen
anploeteren ww. - voortdurend *ploeteren*
anpluzen ww. - voortdurend *pluzen*
anpochelen ww. - voortdurend *pochelen*
anpoesten ww. 1. aanblazen: door blazen doen vlammen 2. naar iemand blazen, aanademen 3. besmetten door aanademen, aanblazen 4. zich

flink inspannen

anpoetsen ww. - voortdurend bezig zijn met poetsen

anpongen ww. - slordig dichtnaaien

anporren, ...porken ww. 1. aanporren, aanzetten, aansporen 2. een por geven 3. opschieten, voortmaken met het werk

anpoten ww. 1. aanbenen, snel, krachtig voortstappen 2. opschieten, voortmaken met het werk 3. met een ziekte besmetten 4. aanplanten

anpoteren ww. 1. sterk stimuleren te doen, aanzetten 2. hetz. als *anpoten*, bet. 2

anpotten ww. 1. oppotten, het geld dat men heeft opsparen 2. toenemen, vermeerderen: van een bedrag aan geld

anpraoten ww. 1. aanpraten: met mooie woorden doen geloven of doen kopen 2. voortdurend praten

anpreken ww. - aanpraten, aansmeren

anprevelen ww. - voortdurend in zichzelf praten

anpriegelen ww. - voortdurend *priegelen*, opschieten met het *priegelen*

anpriezen ww. 1. aanprijzen 2. de prijs zichtbaar maken met een prijskaartje e.d.

anprissenteren ww. - aanpresenteren

anprotsen, anprutsen ww. - voortdurend prutsen, z. ook *protsen*

anpruttelen ww. - voortdurend pruttelen

anpunten ww. - aanpunten

anraander, anraner de - aanrander

anrabbelen ww. - veel en druk praten

anrachelen ww. - voortdurend *rachelen*

anraegen ww. - schoonmaken door *raegen*

anraeken ww. 1. aanraken: net raken, beroeren 2. ontstaan van een verkering

anraeking(e) de 1. aanraking 2. contact

anraetelen ww. - voortdurend rammelen, ratelend gaan

anraffelen ww. - aan één stuk door praten

anrakken ww. 1. opruimen en/of schoonmaken, vaak m.b.t. woon- of bedrijfsgedeelte van een huis 2. bijebrengen van hooi dat is blijven liggen 3. opmaken van restjes eten

anrammelen ww. - voortdurend rammelen

anranen ww. 1. aanranden 2. te lijf gaan anderszins 3. aanmanen te betalen

anraoden ww. - aanraden

anraomen ww. 1. flink aantrekken, rukken 2. voortdurend *raomen*, vooral bet. 4

anraozen ww. - aanrazen: voortgaan met razen, tieren

anrattelen ww. - voortdurend kletsen

anrechtplaete et - aanrechtblad

anred, angered bn., in *zels anred* zelfge-maakt, gezegd van stoffen voor kleding enz.

anredden, ...redderen ww. 1. opruimen 2. opknappen 3. gebruik maken van land

anredderen ww. - voortdurend bezig zijn met opruimen, schoonmaken enz.

anrekelemeren z. *anrikkemederen*

anrekenen ww. 1. aanrekenen: toerekenen, verantwoordelijk stellen voor 2. goed berekenen, goed nagaan 3. in *op je anrekenen*: zodanig te werk gaan dat men zelf voordeel heeft, op eigen voordeel uit

anrekken, anrieken, anreiken ww. 1. aanreiken, aangeven 2. langsbrengen

anrepelen ww. - voortdurend *repelen*

anreppen ww. 1. opschieten, voortmaken 2. opknappen, schoonmaken

anreuren, ...ruren ww. 1. licht aanraken 2. terloops noemen, oppervlakkig behandelen 3. roerend mengen

anri'jen ww. - aanrijgen: van kralen

anrichten ww. - aanrichten: veroorzaken, stichten

anrieden ww. 1. aanrijden: sneller rijden, opschieten met het rijden, schaatsen 2. tegen een persoon of dier rijden in het verkeer 3. naar een bep. plaats vervoeren door te rijden 4. rijdend langskomen

anrieding de - aanrijding

anriegelen ww. - toenemen van het aantal mensen op een bep. plaats (vooral: op een bijeenkomst)

anrieken z. *anrekken*

anriepen ww. - aanrijpen

anrieven ww. 1. aanharken 2. gereed maken 3. flink aantrekken om het stevig vast te krijgen, flink sluitend te krijgen

anrikkemedaosie de - aanbeveling

anrikkemederen, anrikkederen, anrikke-meren, anrikklammeren, anriklemeren, anrekelemeren en var. ww. - aanbevelen, recommanderen

anrimpelen ww. - aanrimpelen

anrisselveren ww. - opschieten, vooral niet dralen

anrochelen ww. - voortdurend *rochelen*

anroegelen ww. 1. voortdurend *roegelen* 2. hetz. als *anriegelen*

anroezen ww. - ongeordend verlopen

anroffelen ww. 1. hard werken 2. snel maar slordig werken

anrokken, ...rukken ww. - aanrukken: met een ruk trekken aan

anrollen ww. - aanrollen, vooral: met een fiets komen aanrijden

anrommelen ww. 1. aanmodderen, aanrommelen 2. voortdurend onwren

anrooien ww. - rommelen, rotzooien (fig.), vooral: ten gunste van zichzelf

anrooselen ww. - voortdurend kwanselen, *rooselen*

anroppen ww. - voortdurend *roppen*, voortdurend hard werken

anrumen ww. - opruimen

anruren z. *anreuren*

anruwen ww. - dingen gereedmaken voor het melken

ansappelen ww. - voortdurend sappelen

anscharen ww. - in een schare meegaan

anscharpen ww. 1. aanscherpen 2. scherper formuleren, scherper eisen 3. aanzetten, motiveren

anschellen ww. - aanbellen

anscheuren ww. - flink aantrekken, flink rukken

anscheuten bn. 1. aangeschoten 2. in lichte mate dronken

anschieten I ww. 1. aanschieten 2. snel aantrekken 3. aanklampen, aanspreken met een bep. doel 4. langsgaan, binnenwippen 5. grenzen aan, liggen 6. in *d'r aorig mit anscheten wezen* er bep. niet mee geholpen zijn 7. overvallen worden (door de slaap)

anschieten II, in *anschieten kommen* (met korte ie) (ernee) komen aanzakken, komen aanzetten

anschikken ww. - aanschikken; aan tafel gaan zitten om te eten

anschimpn ww. - voortdurend schimpn

anschoeren ww. - aanlopen bij het draaien

anschoeven ww. 1. aanschikken 2. aanduwen

anschooien ww. - voortdurend bedelen

anschosselen ww. - (komen) anschoffelen

anschrieven ww. 1. anschrijven, schriftelijk oproepen 2. in *goed/slecht anschreven staon* goed/slecht aangeschreven staan

anschriever de - brief waarin een jongen wordt uitgenodigd om op zondagavond bij het beoogde meisje te komen

anschrijving de - anschrijving: officiële schriftelijke mededeling of oproep

anschrijven, **anschreppen** ww. - voortdurend met inspanning werken

anschrobben ww. - schoonschrobben

anschroeven ww. 1. anschroeven 2. iemand nadrukkelijk zeggen dat hij moet opschieten, iemand aanzetten tot verhoogde activiteit

anseutelen z. *ansulen*

ansichtkaarte, **aanse...** de - ansichtkaart

ansiepielen ww. - voortdurend *siepielen*

ansimpelen, **ansimperen** ww. - voortdurend zachtjes huilen

ansingelen ww. 1. aansingelen, een paard de buikriem omdoen 2. aantrekken van de lijn waarmee het veulen vastzat aan de *singel*, d.i. de buikriem

ansjaanteren, **...sjaantelen** ww. 1. voortdurend neuriën 2. voortdurend dreinerig huilen

ansjacheren, **...sjachelen** ww. - steeds sjacheren

ansjouwen ww. 1. door te dragen brengen 2. voortdurend lopen

anslag de 1. aanslag 2. ondeugende streek 3. plankje aan één deur van een samenstel van dubbele deuren, waarmee de naad ertussen wordt afgedekt 4. vieze laag die ergens op is gaan zitten 5. bezigheid, werk 6. omgang met anderen, contact met anderen, aanspraak 7. verkering 8. instelling om goed met anderen om te kunnen gaan 9. belastingaanslag

anslaon ww. 1. aanslaan 2. van gewas: opschieten, gaan groeien 3. gaan blaffen 4. hoorbaar gaan luiden van een klok, uurwerk 5. door werking resultaat hebben 6. in de smaak vallen, positief worden gewaardeerd 7. aan iets een bep. waarde toekennen 8. een belastingaanslag opleggen

anslempen, **...slemmen** ww. - door te slempen stevig doen zijn

anslepen ww. 1. voortdurend blijven lopen 2. over de grond voorttrekken

ansliepen ww. - aanslijpen: door te slijpen scherp of scherper maken, bijv. *de beitel ansliepen*

anslieten ww. - hetz. als *anschoeren*

anslikken ww. 1. voortdurend snoepen 2. voortdurend elkaar kussen

anslingeren ww. - met een *slinger* doen starten

ansloepen ww. 1. door te besluipen zeer dicht naderen 2. in *ansloepen kommen* komen aansluipen

ansloffen ww. - voortgaan met lopen: om op tijd te komen, om op tijd het werk af te krijgen

ansloven ww. - zich voortdurend uitsloven

ansluiten ww. - aansluiten

ansluitstok et - aansluitingsstuk, -mof

ansmeren ww. - aansmeren

ansmieten ww. - opleveren

ansnaaien ww. - voortdurend snoepen, voortdurend nagaan of er iets te krijgen of te snoepen valt

ansnaeteren ww. - voortdurend kletsen
ansnieden ww. 1. aansnijden: de eerste snee in iets maken 2. beginnen te spreken over 3. opschieten met het snijden
ansnobben ww. - voortdurend snoepen
ansnoeren ww. - aansnoeren: vaster snoeren, stevig aantrekken
anspannen ww. - aanspannen
anspanter de - een niet volledige spant in het dak, met name in schuin toelopende delen
anspeulen ww. 1. opspelen bij kaarten 2. de bal toespelen 3. voortdurend spelen
anspi'jen ww. - voortdurend *spi'jen*
anspijkeren ww. 1. vastspijkeren 2. door licht te spijkeren bevestigen
anspitten ww. 1. beginnen met het spitten 2. spittend bewerken
anspraak(e) de 1. gelegenheid om met mensen te praten 2. recht op iets
anspraakelijk bn., bw. - aansprakelijk: verantwoordelijk, vaak: degene zijnd die om schadevergoeding kan worden gevraagd
anspreekber bn. - aanspreekbaar
anspreken ww. 1. aanspreken, toespreken 2. aandringen op betaling, vergoeding, op correcter gedrag 3. m.b.t. een voorraad geld: beginnen te gebruiken 4. gaan benutten 5. aangenaam of positief gevonden worden
anspreker de - aanspreker, hetz. als *anzegger*
aanstaan ww. 1. aanstaan: op een kier staan 2. aangenaam zijn, bevallen 3. aandringen 4. werken, ingeschakeld staan 5. begrijpen, tot zich door laten dringen
aanstaonde I de - aanstaande vrouw, man
aanstaonde II bn. - 1. komende, aanstaande 2. toekomstig
anstappen ww. 1. doorstappen, snel voortstappen 2. op iets/iemand aanstappen
anstatten ww. - aanstaarten
anstelleri'je, anstelderi'je de - aanstellerij
anstellerig, anstelderig bn. - aanstellerig
ansteren, ansteernen, ...staeren ww. - aanstaren
anstikkelik bn. 1. aanstekelijk: besmettelijk 2. tot de houding leidend om hetz. te doen
anstikken ww. 1. doen branden, doen ontvlammen 2. aanleggen, aanwippen, vooral: om iets te drinken en evt. te eten 3. besmetten 4. weten te enthousiasmeren 5. schenden, aantasten door ongedierte (zoals rupsen) 6. geprikkeld, geërgerd raken 7. in *de gek anstikken* iemand openlijk voor spot zetten 8. openmaken om aan de inhoud te beginnen
anstikker de 1. aansteker: voor rookartikelen 2.

degene die een brand, een lamp enz. aansteekt
 3. verlengstuk van een tafel
anstikkompfoor et - hetz. als *kefoor*, speciaal gebruikt om iets aan te steken, bijv. een pijp
anstikplaanke de - stuk waarmee men een tafel kan verlengen
anstoemen ww. - snel naderen
anstoons z. *aansend*
anstotelik bn., bw. 1. medelijden opwekkend, zielig 2. aanstootgevend
anstoten, ...stotten ww. - aanstoten
anstraampelen ww. - (komen) aanstrompelen
anstried de - neiging die men voelt
anstrieken ww. 1. aanstrijken: door strijken doen ontbranden 2. licht aanstrijken van een snaar 3. aansmeren 4. aan komen lopen 5. aan komen schaatsen
anstroezen ww. - krachtig aan komen lopen
anstrupen ...stroepen ww. 1. aantrekken, in z'n kleren schieten 2. touw dat een lus vormt, aantrekken
ansulen, ...seutelen ww. 1. langzaam naderen: lopend, fietsend of schaatsend 2. voortdurend langzaam en stuntelig glijden op de schaats
antaasten, ...tasten ww. 1. aantasten: aanvreten, beschadigen 2. gaan eten, toetasten
antal et - aantal exemplaren van iets
antegen z. *integen*
antekenboekien et - notitieboekje
antersiet, antersiet de, bet. 2: et 1. antracietkool 2. antracietkleur
anteunen z. *antonen*
anteuten ww. - voortdurend teuten
antiegen ww. - beschuldigen, aanwrijven
antikwariaot et - antiquariaat
antimmeren ww. - veel timmeren, bouwen
antiplof de, et - (verz.) massieve banden
antiplofbaand de - massieve band
antjaantelen ww. - voortdurend zeuren
antogen ww. 1. aanslepen, aandragen 2. voortdurend *togen*
antokkeren ww. - voortdurend *tokkeren*
antonen, ...teunen ww. - aantonen
antonten ww. - slordig dichtnaaien
antrekken ww. 1. aantrekken 2. bij een bep. ruimte of grond voegen 3. terugvliegen naar het bijenvolk waarvan werd afgesplitst
antresiet z. *antersiet*
antrouwde, angetrouwde bn. - aangetrouwd, aangehuwd
antugen ww. - aanschaffen, aankopen
anvaerden z. *anveerden*
anvaeren z. *anveren*

anval de - aanval, ook van een bep. ziekte, een bep. gemoedsgesteldheid

anvalen ww. 1. strijd gaan leveren 2. volop gaan eten en evt. drinken 3. zich openbaren 4. als eerste ervaringen hebben, al dan niet goed vallen, op een bep. wijze uitpakken

anvallig bn., bw. 1. vriendelijk en lief, lief-tallig 2. gezegd van de leeftijd waarop men dat is 3. gezegd van grond waar gewas gemakkelijk opschiet

anvatten ww. - aanvatten, beginnen aan iets

anveloppe z. *enveloppe*

anveerden, ...vaerden ww. - aanvaarden: accepteren, zich schikken in, in gebruik nemen

anveloppe z. *enveloppe*

anveren, ...vaeren ww. - (komen) aanvaren

anvertrouwd bn. - toevertrouwd, goed in staat zijnd uit te voeren, de verantwoordelijkheid te dragen

anvieteren, anvitteren ww. 1. krachtig aanmoedigen, nadrukkelijk zeggen dat iemand moet opschieten, aanzetten tot activiteit 2. opschieten, sneller gaan in een bep. activiteit

anvliegen ww. 1. vliegend naderen, aankomen 2. in *anvliegen kommen* hard aan komen rennen, fietsen, rijden, schaatsen 3. zich voegen bij een ander bijenvolk 4. naar de keel vliegen 5. stressverschijnselen krijgen door ongeduld, angstige spanning

anvliegplaankien z. *vliegplaanke*

anvoer de - aanvoer

aanvoeren ww. 1. aanvoeren 2. mesten van kalveren

aanvoersloot de - sloot die water toevoert

aanvraag(e) de - aanvraag, verzoek

aanvragen ww. 1. aanvragen, een aanvraag doen 2. verder vragen, gericht doorvragen 3. nadrukkelijk vragen

aanvaomen ww. - voortdurend zich krachtig inspannen bij het werk

aanvrotten, ...wrotten ww. 1. voortdurend wroeten 2. zich voortdurend krachtig inspannen

aanvulen, ...veulen ww. - aanvoelen

aanwaensel, ...waens(t) et - aanwensel, heb-belijkheid

aanwarken ww. 1. opschieten met het werken 2. zodanig vlot en goed werken dat men de achterstand wegwerkt 3. groter doen worden van honingraten

aanwarkt, ...waarkt bn. - zover met het werk dat men klaar is en niet verder kan

aanwas de, et 1. vreemde uitgroeiing aan het lichaam van mens of dier, aan een boom, tak of

plant 2. groei, uitbreiding van een bedrijf, met name: vermeerdering van een bestand aan vee

3. nieuwe aanplant, toestand van gewas, bos waarin dat opnieuw groeit 4. aanhang 5. nieuwe leden van een vereniging

aanweest de - aanwinst

aanwetten ww. - door slijpen scherper maken

aanwezen bn. - aangewezen

aanwi'jen ww. 1. aanwaaien, in *aanwi'jen kommen* 2. spontaan overkomen, toevallig optreden

aanwienen ww. - geheel opwinden

aanwies de - aanwijs, aanwijzing

aanwiezen ww. 1. aanwijzen 2. aanduiden als dat wat opmerkelijk is 3. aanstellen of kiezen in een bep. functie 4. toewijzen

aanwiezerbod et - aanwijsbord

aanwijzing de 1. het aanwijzen, het uitleggen 2. aanwijzing, korte uitleg 3. signaal, teken dat ergens op wijst

aanwinnen ww. 1. groter worden, zwellen 2. meer opbrengst leveren

aanwrotten z. *aanvrotten*

aanzaachten ww. - verder genezen van wonden

aanzacgen ww. - voortdurend zagen

aanzakken ww. - aan komen lopen

aanzeggen ww. 1. aanzeggen 2. gelasten of nadrukkelijk uitnodigen om te doen 3. zeggen waar het op staat, in verb.

aanzegger de - leedaanzegger

aanzegging(e) de - mededeling door *aanzeggen*

aanzelen ww. - vastzetten met bep. banden

aanzemelen ww. - steeds zeuren, klagen

aanzet de 1. begin van een handeling 2. stimulans 3. kleine inspanning

aanzetten ww. 1. op een kier zetten 2. aanhechten van nieuw garen 3. aanbouwen 4. steviger, hoger maken 5. aankoeken, zich neerzetten van een laag 6. doen toenemen met het bedoelde 7. voeden van een moerdop (bij bijen) 8. gaan groeien (van gewas) 9. verzadigd(er) maken 10. opzetten (van de lucht) 11. aanzetten, stimuleren 12. opjagen, aandrijven (van paarden) 13. opzetten, aanstoken 14. kracht ontwikkelen, een aanloop nemen 15. beginnen te trekken (van trekdieren) 16. in werking stellen 17. doen ontbranden 18. fokken, als vee nemen 19. kinderen nemen 20. door te slijpen scherper maken 21. in *aanzetten kommen* ergens aankomen, naderen 22. gaan naar

aanzetter de 1. aanstichter 2. kort, niet zo dik stuk hout, *knippel*

aanzetting de - plaats waar iets vast zit aan iets anders

aanzieveren ww. 1. voortdurend kwijlen 2.

steeds zeuren
anzitten ww. 1. aandringen 2. in een lastig parket zitten
anzoegen ww. - aanzuigen: door zuigen aantrekken
anzoepen ww 1. voortdurend drinken, steeds zuipen 2. opschieten met het drinken
anzoeren ww. - aanzuren: zuurder maken
anzuken, ...zeuken ww. - aanzoeken, verzoeken
anzuten ww. - sterker worden, toenemen
anzuuk, ...zeuk et, de - aanzoek, plechtig verzoek
anzweren ww. - voortdurend zwetsen
anzwetsen ww. - voortdurend zwetsen
anzwillen ww. 1. land bewerken door het hooi in zwelen, wiersen te brengen 2. in een toenemend aantal komen van mensen
ao I de - aanduiding voor een riviertje, bijv. *de Noordwooldiger Ao* (van weleer)
ao II tw. - oh, ach, och
aodel de - adel
aodellik bn. - adellijk
aodem z. *aosem*
aoder z. *aore*
aol de - aal, paling
aolangel de - hengel met toebehoren waarmee men op aal vist
aole... z. *aol...*
aolehuud, aols... de 1. huid van een aal, nog bekend van het gebruik aan een dorsvleugel 2. dommerik
aolepikke de - bep. peur om aal mee te vangen
aolestreep de 1. donkere streep over de rug van een paard of ezel die verder geen of heel weinig tekening vertoont 2. paard of ezel als bedoeld onder bet. 1
aolevel, aols... et - hetz. als *aolehuud* bet. 1
aolevisken ww. - vissen op aal
aolfoeke, aolefoeke de - aalfuik
aolhaoke, aolehoek en var. de - aalhaak
aolkeer, ...kaer, ...kaar de - aalkaar
aolken ww. - opvallend loeien
aolkubbe de - achterste deel van een aalfuik
aolkwabbe de - aalkwab, kwabaal
aolmikke, aole..., aolepikke de - hetz. als *smietliende*
aolmodderen ww. - paling proberen te vangen uit de modder van sloten
aolpieper, aole..., mierkaol, piepaol de - aalpieper, grote modderkruiper
aolpoeren, aole... ww. - paling peuren e.d.
aolprikker de - palingsteker, aalschaar
aolreiger, aole... de - blauwe reiger

aolschere de - aalschaar
aolstikken ww. - 'steken' van aal
aolstikker de - degene die aal 'steekt'
aolsute de - onderste, laatste stuk van een palingfuik
aoltrekken ww. - paling vangen door die op een bep. manier uit een bijt te trekken
aolvisker de - iemand die op paling vist
aom z. *am*
aomig z. *kotaodemig, ammig*
aomstok et 1. deel van een slachtdier waarin de endeldarm zit 2. vetrijk deel van de hals, nl. waar men het varken steekt om het te doden voor de slacht
aord de 1. aard, wezen, karakter 2. soort mensen 3. gewenste gemoedsgesteldheid 4. in verb. als *een aord* oorverdovend lawaai
aorden, aoren ww. 1. de aard of gewoonten hebben van, passen bij 2. zich thuis gaan voelen, wennen aan 3. groeien, gedijen 4. afstammen, z'n afkomst hebben 5. lijken op, de eigenschappen hebben 6. erfelijk zijn, in *nao aorden*
aore, ore, aoder de 1. korenaar of daarop gelijkende aar 2. bloedader 3. waterader
aoreharke, ...klauwe(r), ...krabber de - bep. hark waarmee men de achtergebleven aren, stroresten van de akker bijeenharkte
aoreharken ww. - bijeenharken van achtergebleven korenaren op het land
aorelezen ww. - bijeenrapen van overgebleven korenaren op het land
aoren z. *aorden*
aorend de - bekende grote roofvogel: arend
aoreschere de - fopmiddel (gefingeerde schaar, waarvoor men kinderen, knechtjes e.d. bij wijze van grap op pad stuurde)
aoretrekken en var. ww. - laatste aren opharken, verzamelen van losse halmen
aoretrekker de - speciale hark: houten werktuig met houten pinnen van zo'n 20 cm, dat men over de stoppels trok om de aren bij elkaar te trekken
aorezuken ww. - achtergebleven aren van het land zoeken
aorig bn., bw. 1. aangenaam, prettig 2. aanvullig, lief 3. welwillend, welgevallig 4. prettig, een aangename stemming oproepend 5. in aanzienlijke mate, flink wat, nogal, danig 6. vreemd, eigenaardig
aorigheid de 1. het aardige, leuke van iets, plezier dat men ondervindt 2. iets leuks, iets dat waardering verdient 3. iets dat leuk is en 'voor de aardigheid' wordt gegeven

aos et, de 1. aas (voor vis) 2. aas bij kaarten 3. vervelende persoon
aosem, aodem, aozem de 1. adem, asem 2. ademtocht 3. antwoord, reactie op iets in woorden
aosemen, aodemen en var. ww. - asemen, ademen, ademhalen
aosemhaelen, aodem... ww. - ademhalen, ademen
aoskrobbe de - aaskever
aosvis de - lokvis
aovend de 1. avond, tijd tussen dag en nacht 2. tijd van een avond 3. visite die men 's avonds aflegt 4. avondbijeenkomst anderszins, avondpartij 5. avondluicht
aovendbroggien et - broodmaaltijd 's avonds
aovendoek de - omslagdoek
aovenden ww. - avond worden
aovendgedien et - overgordijn
aovendkleren de - avondkleding
aovendlocht de I 1. avondlucht, luchtgesteldheid van de avond 2. avondhemel
aovendlocht et II - avondlicht, licht van de avond, zoals dat 's avonds is
aovendmaol et 1. avondmaaltijd 2. het Avondmaal
aovendmeens(ke) et, de - avondmens
aovendpraoten ww. - avondpraten, een avondvisite afleggen, op avondvisite gaan
aovendpraoter de 1. iemand die op avondvisite komt, die komt avondpraten 2. dik stuk hout in de kachel 3. hoop uitwerpselen
aovendpraoteri'je de - avondpraat, het avondpraten
aovendschiemer en var. de - avondschemer
aovendschoele de - avondschool
aovendsteern de - avondster
aovendvierdaegse de - avondvierdaagse
aovendvlucht de - avondvlucht
aovendzonne de - avondzon
aoventuur z. *aeventuur*
aozen ww. - azen: stevig verlangen naar, uitkijken naar
apostelpeerden mv., in *per apostelpeerden* - te voet
appat, ampat bn., bw. - apart
appathied de - apartheid
appattement et - appartement
appattigheden mv. - vreemde trekken, kuren
appelblossom de - bloesem van de appelboom, ook verz.
appelblusjel et - hetz. als *appelblossom*
appeldraank de - appelcider
appelgebakkien et - stukje appelgebak

appelhof de - boomgaard met appelbomen bij een boerderij of woonhuis
appelhoelt et - hout van de appelboom
appelig bn. 1. gezegd van een mooie huid met ronde vlekken, opgevat als teken van gezond zijn 2. in *je appelig vulen* gezond
appelplokken ww. - plukken van appels
appelrot et - het rot zijn, het bederf van een appel
appelschelle de - appelschil
appelschellen ww. - schillen van een appel
Appelschemaat de - markt te *Appelsche*
Appelschester, ...scher de - iemand uit *Appelsche*; ook bn.: van, m.b.t. Appelscha
appelsientien et 1. appelsien, sinaasappel 2. glas bep. frisdrank: met sinaasappelsmaak
appelsmokkal de - plusfour
appelsmots(e) de - appelmoes
appeltied de - appeltijd
appeltsje-poep-in-'t-hemd zn. - derde fase bij *tiepelen* bet. I
appeltuun de - appelboomgaard
apperaot et 1. toestel, i.h.b. bij machinaal melken: dat onderdeel waaraan de beker vormige elementen vastzitten die om de tepels van de koeien komen te zitten en dat verbonden is met de emmer 2. gek iemand 3. ambtelijke dienst
apperdepo I, apprepo et - onderwerp waarover men net sprak, gespreksstof die net aan de orde was
apperdepo II, apprepo tw. - apropos
apperetuur de - apparatuur
apperteren, appotteren ww. - apporteren
appestrofe de - apostrof, weglatingsteken
appot, pot tw. - breng hier, apport (tegen een hond)
apteek, appeteek de, et - apotheek
arbarmelik bn. - erbarmelijk
arbeiden, arrebeiden ww. - arbeiden
arbeidersboer de - iemand die knecht was bij een boer maar zelf ook enig vee had
arbeidersbouwgien et - enig bouwland, niet meer dan waarop een arbeider genoeg voor zichzelf kan verbouwen aan aardappelen, groente
arbeidershuusholing de - arbeidersgezin
arbeidersjonge de - arbeidersjongen
arbeiderskleren mv. - eenvoudige kleren: als van mensen uit de arbeidersklasse
arbeiderskoe, ...melkkoegien de - geit
arbeiderskoekien et - meelkoekje
arbeiderskoffie de - opgewarmde koffie
arbeiderskost de - eenvoudige maaltijd,

eenvoudig eten (als bij een arbeider)

arbeiderslu(den) mv. - mensen uit de arbeidersstand

arbeidersmaegien et - arbeidersmeisje

arbeidersmeensken, ...maensken en var. mv. - mensen uit de arbeidersstand

arbeidersofkomst de - komaf, afkomst uit een arbeidersfamilie

arbeiderspolle de - erg klein boerenbedrijfje

arbeidersvee et - kippen, geiten, konijnen e.d. die men houdt

arbeidersvrommes, ...wief et - arbeidersvrouw

arbeidsleven et - leven van hard werken

arbeidsplak et - arbeidsplaats

arbeidzem bn. - arbeidzaam

arbeister, ...beidster de - werkster

archiefstok et - archiefstuk

arf, aarf et - bij een woning behorend erf

arf..., aarf... - erf...

arfdiel, ...deel et - erfdeel

arfelik, ...liek, aarf... bn. 1. erfelijk, van het ene geslacht op het andere overgaand 2. in *iewig en arfelik* altijd

arfenis(se), aarf... en var. de - erfenis, het geheel wat men erft of kan erven

arfgenaem(e), ...naom de - erfgenaam

arfgoed et - erfgoed

arflaoter de - erflater

arfmu(j)ke, ...muui de - erf tante, vrouwelijke tegenhanger van erfoom

arfomke en var. de - erfoom

arfstee de, et - plaats van een erf, vooral van een oud erf van een vervallen boerderij

arfstok et - erfstuk

arftante de - hetz. als *arfmu(j)ke*

arg(e), aarg I et - erg, vermoeden van de ware achtergrond, van wat er gebeurt of staat te gebeuren

arg II, **aarg** bn. 1. met een ernstige, gevaarlijke aard, in een slechte toestand 2. betreurenswaardig, ellendig, ernstig 3. in hoge mate, bijv. *Die is arg bi'j* is behoorlijk pienter

argdaenkend bn. - achterdochtig

argement, aarg... et - argument

argementaosie de - argumentatie

argens, aargens bw. 1. ergens, op een niet nader genoemde plaats 2. op enigerlei plek 3. in enig opzicht 4. iets, in *argens an, argens naor* enz. aan, naar iets e.d.

argeren, aar... ww. - ergeren

argerlik bn., bw. - ergerlijk, aanstotelijk

argernis, aar... de - ergernis

argewaosie de - drukte, heibel

argeweren ww. - stoeien, druk doen

ark I et I. gereedschap, meestal van de boer, ook timmergereedschap 2. tafelbestek 3. graafwerktuig, nl. langwerpige, rechthoekige schop met lange, rechte steel

ark(e) II de 1. woonboot 2. ark van Noach

arm(e)...z. aarm(e)...

armoede(de) z. *aarmoede*

armoedistel de - lange distel in schraal of slecht onderhouden land, in land van een slechte of armoedige boer

armraad de - armbestuur

arbeiden z. *arbeiten*

arreslee, ...sliede, arrieslee de - arreslee

arresleeden ww. - rijden met een arreslee

arrestaant de - arrestant: gearresteerde

arrestaantehokke et - arrestantenhok

arrestaosie de - arrestatie

arve de 1. glans van gezondheid op huid of haar 2. degene die kan erven, erfgenaam

arven I, **aar...** mv. - erven, erfgenamen

arven II, **aar...** ww. - erven

as ondersch. voegw. 1. als 2. dan, bijv. *mooier as, groter as* 3. alsof 4. in de hoedanigheid van 5. inleidend op bijzinnen of na vooropgeplaatste groepen, bijv. *Ik zol et jammer vinen as...*, *Janken as hi'j kan!* 6. wanneer het zo is dat 7. mits 8. te oordelen aan 9. ook al, ofschoon 10. ter versterking van bep. verbindingswoorden, bijv. *de vraage wie as dat daon het, We zatten in spanning hoe as dat oflopen zol, omreden dat as* omdat

asalia de - azalea

asgat et - gat in de naaf van het wiel van een wagen, waarin nl. de *busse* zit waarin de as sluit

asiel et 1. asiel, toevlucht 2. dierenasiel

asielzaker de - asielzoeker

asjebliëf(t) I, **...bluuf** bw. 1. gezegd ter versterking van een verzoek 2. beslist, in verb.

asjebliëf(t) II, **...bluuf** tw. 1. uitroep van verwondering 2. heel graag 3. gezegd ter uitdrukking van beleefheid bij het geven 4. gezegd ter uitdrukking van het beleefd aanvaarden van wat aangeboden wordt

aske, asse de 1. as, overblijfsel van verbrande stoffen 2. het overblijfsel na crematie

askebak de 1. asbakje: voor as van sigaretten enz. 2. bak waarin de as in een kachel wordt opgevangen

askebakkeras et - asbakkenras

askebult(e) de 1. ashoop, hoop as die men op z'n terrein heeft liggen als eigen stortplaats 2. hoop as die overblijft na een verbranding

askegat et 1. askuil 2. asgat
askekleurig bn. - met/van askleur
askekolk de - askolk
askelaand et - land waar vuilnis naar toe werd gebracht
askelae de - asbak in een kachel of stoof
askepaantien et - asbakje
askepot de - aspot: waarin as wordt verzameld
askeregen de - asregen
askescheppe, ...*schoppe* de - asschop
askevat et - asvat
asma de, et - astma
asof voegw. - alsof
aspergestaele de - aspergestengel
asperie de - aspirine: bekend geneesmiddel
asperientien et - aspirientje
aspiraosie de - aspiratie: verlangen
asse de 1. as, spil: van een wagen enz. 2. naaf van ijzer 3. denkbeeldige lijn waarom iets draait of kan draaien 4. as in meetkundige zin
assessor de - assessor: oudere benaming voor wethouder
assimilaosie de - assimilatie
assisteensie de - assistentie: bijstand, hulp
associaosie de - associatie: verband dat men legt
assuraansie de - assurantie: verzekering
astraant bn., bw. - astrant: brutaal, vrijpostig
ate, *atte* de - erwt
atebouw de 1. akker met erwtenstruiken 2. verbouw van erwten
atedoppe de - (schil van een) erwtenpeul
ateplokken ww. - erwten plukken
atepoele en var. de 1. erwtenpeul 2. erwtenstruik 3. erwt als pootgoed 4. erwt als toe-bereide vrucht
atepoelebedde et - erwtenbed
atepoeledoppe de - schil van een erwtenpeul
atepoeledraad de - draad als onderdeel van een erwtenpeul
atepoeleplokken ww. - plukken van erwtenpeulen
atepeleries et - erwtenrijs
atepolle de - erwtenstruik
ater et - bevestigingsketting van een ploeg
ateries, *atte...* et - erwtenrijs
atesnet de - erwtensoep
atesoep de - erwtensoep
atestro et - (verz.) erwtenrank
attak de - beroerte
atte(...) z. *ate(...)*
attermaansrieuwgien et - gezegd van iets dat bij elkaar hoort of moet horen en toch niet bij elkaar past, met name van een kopje en een

schotel die niet bij elkaar passen
auriekeltien et - de tuinplant primula
autobanewaegen de - boerenwagen op luchtbanden
autodiek de - autoweg
autokoegel de - kogel uit de kogellager van een auto
autokoetsier de - betaalde chauffeur van een dokter, notaris enz.
autorieschoele de - autorijschool
autorisaosie de - autorisatie
autorute de - autoruit
autoschoonmaeken ww. - schoonmaken van een auto
autosloperi'je de - autosloperij
autoviel, ...*wiel* et - autowiel
autowaegen de - autowagen
autowaskeri'je de - autowasserij
ave..., **ave...**, **awwe...** z. *aveen...*
averecht, *aafrecht* bn. - averecht

B

baai de 1. zeearm 2. z. *baoi*
baaien ww. 1. wadend gaan, baggeren 2. smerig maken door met modder aan z'n laarzen enz. oververheen te lopen 3. z. *baaien*
baaitsje, *baitse* et - borstrok voor mannen
baalke z. *balke*
baand I de 1. band: om mee vast te maken, te verstevigen, te verwarmen, om bijeen te houden, om mee te binden 2. dat wat iemands bewegingsvrijheid beperkt 3. gevoelsband met iets of iemand 4. band ter versiering of als merkteken om iets aangebracht 5. broeksband 6. band om het wiel van een voertuig 7. boekband 8. boekdeel 9. hetz. als *stoelhaakbaand* 10. elk der horizontale planken in een *laandhekke* 11. zichtbare spier even boven het begin van de staart aan weerskanten van het staartbeen van een koe; die spier ontspant zich voor het kalven 12. binnenrand van een bijjartafel 13. bandvormige figuur ontstaan door bep. lichtval 14. frequentieband 15. videoband of filmband 16. doorlopende transportband met producten waaraan men werkt
baand II et 1. smal, langwerpig weefsel van katoen, linnen enz. 2. bandstro, stro om bossen rogge, haver enz. te binden
baandeloos, *bane...* bn. - (van koeien) bandeloos, zonder banden
baandeloze, *bane...* de - lett. koe zonder banden, gezegd van een koe die maar niet

drachtig wordt en dus steeds weer gedekt moet worden

baander, *baanzer*, *baanze* z. ook *baanderdeure*, *mendeure* de 1. elk van de beide tegenover elkaar geplaatste, naar buiten openslaande deuren van de schuur (men maakt onderscheid tussen *de grote* en *de kleine baander*) 2. het geheel van die twee deuren

baanderdeure, *baanzer...*, *baans...*, *baanze...*, *baanzel...*, *baangel...* z. ook *mendeure* de 1. bansdeur, elk van de beide tegenover elkaar aangebrachte, naar buiten openslaande deuren van de schuur van een boerderij; men onderscheidt de *grote* en de *kleine baanderdeuren* 2. (verkl.) deur in de grote schuurdeur

baanderen ww. 1. met stevige pas lopen 2. z. *banen*

baandereupening de - deuropening van de *baander*

baanderhoeke, *baanzer...* de - ruimte voor de grote schuurdeuren van een boerderij

baanderkaante de - kant van het huis waar de *kleine baanders* zich bevinden

baanderkezien et - deurkozijn van een *baander*

baanderpaal, *baanzerdeure...* de - paal waartegen men de bansdeuren aan de binnenkant sluit

baanderreed, *baanzerreed* de - oprit naar de grote schuurdeuren van een boerderij

baanderstiele de - hetz. als *stiele*, bet. 3

baanderstiepe de - hetz. als *stiepe* bet. 1

baandervarven ww. - verven, schilderen van de grote en/of kleine schuurdeuren

baandgarre, *baandgadde* de - elk der lange, dunne twijgen over het stro van een dak, nl. om dat daar aan vast te binden

baandiezzer et - bandijzer

baandig, *banig*, *bandig*, *bannig* bn. - bandig, erg druk bezet, heel veel bezig: zodat men altijd gebonden is; *een baandig leven* een zwaar leven

baandopnaeme de - bandopname

baandopnemer de - bandrecorder

baandoppompen ww. - oppompen van banden, hetz. als *banepompen*

baandplooi de - bandplooi (in een heupband)

baandrekel de - ondeugend kind, ondeugende jongen die heel wat durft uit te halen

baandrekorder, *bandrekorder* de - bandrecorder

baandrem(me) de - bandrem: rem op de band

van een fiets

baandschölk, ...*schulk* z. *baneschölk*

baandspieker de - spijker in een metalen scharnier

baange z. *bange*

baangeldeure z. *baanderdeure*

baank, *baanke* de 1. bank: bekend zitmeubel

2. kerkbank 3. schoolbank 4. werkbank,

draaibank e.d. 5. bep. eenheid op een veenakker:

vier meter lang (of tot zes meter) en met de

breedte van de lengte van een turf; de diepte

was afhankelijk van het aantal lagen turf dat

zich toevallig voordeed 6. harde, als zodanig

herkenbare laag in de bodem; (bij vergelijking:)

een baank in et lief hebben een stijf gevoel in

z'n buik hebben 7. opeenhoping van donkere

wolken, streep van donkere wolken, hetz.

als *wolkebaanke* 8. mistbank 9. zandbank

10. bank: bekende financiële instelling 11.

bankgebouw 12. distributiegebouw, filiaal

vanwaar men tuinzaden, pootgoed, meel enz.

kon afhalen

baankboekien et - bankboekje

baankerig bn. - gezegd van een donkere lucht,

bijv. *De locht is baankerig*

baankgeraansie de - bankgarantie

baankhaemer de - bankhamer

baankhoolder de - bankhouder, directeur van een kleine (geld)bank

baankien et 1. kleine *baank* in div. bet., z.

onder *baank* 2. bankbiljet van f 100,- of het

bedrag van die grootte

baankkiste de - kist als zit- en bergplaats op

een wagen

baanknummer, *baankrekennummer*,

baankrekeningnummer, voor var. z. ook

onder *nummer* et - bankrekeningnummer

baankrekinge, ...*rekening*, ...*reken* de -

bankrekening

baankschroef de - bankschroef

baankstaot de (vaak mv.) - bankstaat

baankwarker de - bankwerker: iemand die

bankwerk verricht

baankzaeken mv. - bankzaken

baansdeure z. *baanderdeure*

baanselen z. *baenselen*

baanze(r)(...) z. *baander(...)*

baarg(...) z. *barg(...)*

baarm, *barm* de - berm langs pad of weg, bijv.

langs de baarms eten langs de randen van het

bord soep, pap etc. met de lepel nemen i.v.m.

de warmte

baarmhattig, *barmhattig* bn., bw. 1.

barmhartig: met mededogen 2. genadig

baarmhattighed en var. de - mededogen
baarmhuj et - hooi: van bermen geoogst
baarmhujen ww. - *baarmhuj* oogsten
baarmplaante de - plant die in bermen groeit
baarmsloot, barmsloot de - bermsloot
baaste, baste de 1. barst, berst 2. z. *baste*
baasten, basten ww. 1. barsten krijgen, barsten vertonen 2. splijten, in stukken breken, van binnenuit scheuren door een bep. druk, uit elkaar springen 3. heel veel van iets hebben, bijv. *Ze basten van 't geld* ze hebben heel veel geld
baats z. *bats* II
babbelegoegies, babbeldegoegies, babbelgoegies, babbelegoesie(s), fiebelegoegies, jabbergoegies, jabbelegoesies mv. 1. fratsen, ondeugende streken 2. bedriegelijke praatjes, uitvluchten, tegenwerkingen 3. drukte, extra werk, bijv. *Maek d'r mar niet te vule babbelegoegies van*
babbelen ww. - babbelen: keuvelen
babbelkonte de - babbelkou
babbelmusse - babbelmuts, praatziek iemand
badderen ww. 1. in bad gaan, plassend, spetterend zich in het water bevinden 2. op vergelijkbare wijze in het zand bezig zijn 3. wadend gaan
badhaandoek, baddoek de - badhanddoek
badjuffer de - badjuffrouw
badkaemer de - badkamer
badkupe de - badkuip
badlaeken et - badlaken
badmusse de - badmuts
badplaats, ...plak de - badplaats (aan zee)
badschoe de - badschoen
badschoem et - badschuim
badspoonze de - badspoons
badtasse de - badtas
badwaeter et - water waarin men zich geheel wast (in een teil, kuip)
badziepe de - badzeep
bae tw. - geroepen als nabootsing van de roep van een geit
baeken z. *baoke*
baene de 1. aangelegde weg, bijv. in *De baene is vri'j ga je gang*, niemand zal je tegenhouden, *op 'e lange baene* zodat het niet gebeurt, of althans in de nabije toekomst niet 2. loop, gang die iets volgt, neemt 3. glad of schoon vlak over ijs, sneeuw waarover men zich begeeft 4. wedstrijdbaan bij schaatsen 5. ijsbaan 6. hetz. als *moonsterbaene* 7. wedstrijdbaan, baan (die men aflegt) bij sport anderszins 8. afstand

van één baan bij sport of spel 9. lange strook stof, lange strook materiaal 10. elk der stroken stof waaruit bep. rokken zijn samengesteld, vandaar dat men spreekt van *vier-, zes-* en zelfs *achtbaensrokken* 11. betrekking, baantje
baenebugen ww. - ijs op sloten enz. uitproberen
baenekraante de - banenkrant
baenemaeken ww. - zich een weg banen door de menigte, door (een groep) mensen heen
baeneplan et - banenplan
baenevak et - baanvak
baeneveger de - iemand die door met een grote bezem te vegen de ijsbaan schoonhoudt van sneeuw en slijtsel van ijs
baenewaachtershusien et - baanwachtershuisje
baenselen, baanselen ww. - verjagen, wegbonjournen
baenstok et - baanstuk
baentien et - vorm van *baene*
baentienlieden ww. - glijden op een baantje van sneeuw of evt. ijs: als spelletje
baentienrieden ww. - baantjerijden
baentiesman de - ambtenaar
baere(...) z. *bedde(...)*
baest(e) z. *best(e)*
baezen ww. 1. ijlen, bazelen bij koorts, in de slaap, in een droom 2. onzin uitkramen, onsamenhangend praten 3. piepend of zingend geluid geven bij het ademhalen
baezurig bn. 1. geneigd tot *baezen*, bet. 1 2. kortademig
baezig bn. - ijlend
bafferd de 1. grote, grofgebouwde man 2. lompe, hondse vent 3. harde klap die men uitdeelt
baggel, bagel de 1. veenspecie 2. baggelturf
baggelbak, baggerbak de - houten bak waarin veenspecie wordt gemaakt, waarin het veen wordt fijngemaakt en gemengd
baggelbod et - elk der plankjes die een turfmaker onder z'n voeten heeft bij het plattrappen van de veenspecie
baggelen, baggeren ww. 1. wadend gaan door modder enz. 2. in de veenderij: veen spitten of naar boven halen en in de *baggelbak* met water fijn maken, mengen en verder bereiden
baggeler de - baggelaarsturf
baggeljutte de - schop voor veenspecie, hetz. als *jutte*
baggelleerze, bagger... de 1. baggerlaars 2. grote, smerige laars
baggelluden, ...lu mv. - hetz. als *baggel-*

mannen

baggelman de - baggerman, veenarbeider die de turfspecie bijeenbrengt, bewerkt en tot een laag brengt, zodanig dat de *turfmaeker* tot verdere bewerking over kan gaan

baggelmesiene de - baggermachine

baggelpette de - veenput, hetz. als *venepette*

baggelturf, **baggelerturf**, **baggerturf** de - baggelaarsturf

baggelwark et - het *baggelen* in bet. 2

bagger, **baggerd** de 1. modder, slijk 2. veenspecie

bagger... z. baggel...

baggeren ww. 1. *baggelen* 2. dreunend lopen
bak de 1. bak om in te bergen, te bewaren, te vervoeren 2. regenbak 3. waterbak 4. turfbak 5. baggerbak, mengbak in de veenderij 6. kistje van een marskramer, bijv. *mit et bakkien lopen* 7. kweekbak e.d. 8. wagenbak 9. mestbak 10. grote auto 11. zijspanbak 12. baggerbak, mengbak in de veenderij 13. voederbak, trog e.d. 14. gevangenis, nor 15. orkestbak 16. (vaak verkl.) kop koffie of thee 17. versnellingsbak 18. mop, poets 19. grote hoeveelheid regen 20. in *van de bak naor 't gemak* van de gedekte tafel naar de wc, zo ook: *van de bak naor de kak* 21. in *an de bak kommen (kunnen)* aan werk (kunnen) komen 22. in *een volle bak* gezegd van heel veel mensen bijeen in een zaal, in de trein, in een autobus enz. 23. z. *bakke*

bakaeker, **baks...** de - hetz. als *putaeker*

bakbeest, **...biest** et - groot, zwaar, lomp exemplaar

bakbokken de - gebakken haring

bakboordkaante de - bakboordzijde

bakemmer, **baks...** de - emmertje waarmee water uit de regenbak werd geput, putemmer

bake(n) z. *baoke*

bakeulie de - olie waarin men bakt

bakgeute de - bakgoot (goot met zinken platen erin aan een huis)

bakke, **bak** de - beschuit

bakkebaard, **kinnebak...** de - bakkebaard

bakkebri'j, **bakken...** de - beschuitpap, pap van melk met beschuit

bakkebrogge de - snee roggebrood met kaas en beschuit

bakkekrummel de - kruimel van beschuit

bakkeleinen ww. - ruziën

bakken ww. 1. bakken 2. stevig vriezen 3. intensief liggen zonnebaden 4. zakken: voor een tentamen, een examen

bakker-an, ook wel: *bakkeran*, in *bakkeran*

wezen 1. failliet 2. vrij van schuld 3. doodmoe

4. welletjes, gezegd om aan te geven dat iets nu moet ophouden, bijv. *Now is 't bakkeran*

bakkeri'je de 1. werkplaats van de bakker 2. bakkersbedrijf, bakkerswinkel incl. bakkerswerkplaats 3. het bakken

bakkerig bn. - goed willende plakken, geneigd tot kleven (van sneeuw)

bakkerinne de - bakkerin

bakkersbedrief et - bakkersbedrijf

bakkersgilde et 1. groep bakkers die zich heeft verenigd 2. bakkersgilde in historische zin

bakkerskarre de - bakkerskar

bakkerskölf de - bakkersmand

bakkersmusse de - bakkersmuts

bakkersovend, **...oven** de - oven van een bakker

bakkerstrogge de - bakkerstrog

bakkersverdriet et - hetz. als *beschutebri'j*

bakkerswaegen de - bep. wagen waarop een bakker zijn waren vervoerde

bakkerszaeke de - bakkerszaak

bakkes I de - mond

bakkes II tw. - uitroep van afkeer: bah

bakketromme, **...trommel** de - blikken trommel voor het bewaren van beschuit

Bakkevene, **...veen** et - plaatsnaam: Bakkeveen

bakkeverteller de - moppentapper

bakkien et 1. kleine *bak* in div. bet. 2. ouderwets radiotoestel 3. bep. zendapparatuur voor radioamateurs 4. bakje van een zweefmolen

bakkiesman, **...kerel**, **...koopman**, **...loper**, **bakkienloper**, **bakkiessjouwer** de - venter die met kleine handelswaar langs de huizen ging (meestal in een bak)

bakkiesvrouw de - vrouwelijke venter met kleine handelswaar (langs de huizen gaand)

bakkroje de - kruiwagen met laadbak

baklik de - in *pepieren baklik*, gefingeerd instrument voor het halen waarvan kinderen, beginnende knechtjes e.d. naar de bakker werden gestuurd (om ze te foppen)

baklocht de - baklucht

bakmael et - bakmeel

bakovend de - bakoven

bakplaete de - bakplaat

baksaeker z. *bakaeker*

baksemmer z. *bakemmer*

baksgat et - gat waaruit de *baggelbak* is getrokken

baksil de - bacil

bakstien de 1. baksteen 2. steen die door

bakken is gemaakt

bakstienen bn. - van baksteen

bakstienefabriek de - baksteenfabriek

bakstienfermaat et - baksteenformaat

bakt bn. - gebakken, bijv. *een bakt vissien*

bakzeiltrekken ww. - bakzeilhalen (fig.), zich inhouden, een toontje lager zingen

balaans(...) z. *belaans(...)*

baldaodig, bol... bn. - steeds geneigd om op wilde of uitgelaten wijze verboden dingen te doen

baldaodigheid de - baldadigheid

balderen, belderen, bulderen, bolderen ww. 1. (van korhoenders) harde geluiden maken en dansen (behorend bij de paartijd) 2. lawaaierig bezig zijn, rumoer maken, vooral: door te stoeien 3. z. *bulderen*

balderstien z. *balstien*

balderstienen mv. - keien waarover men reed, zodat een bulderend geluid ontstond

baldiezen, bol... ww. - lawaaierig, beweeglijk en rennend spelen, tekeergaan en druk zijn (van kleine en ook oudere kinderen), ook van koeien gezegd

baldiezerig bn. - (van het weer) onrustig, onvast

baldiezig bn. - gezegd van heen en weer rennende kinderen, lawaaierig en ruw spelende kinderen

baldiksen, baldiksten, boldiksen ww. 1. lawaaierig, heen en weer rennend stoeien en op beweeglijke wijze druk zijn van kinderen, ook van koeien gezegd 2. luidruchtig, lawaaierig zijn, tekeergaan, ook van ouderen 3. door aldus te keer te gaan vernielen, bijv. *...dat ze de boel kepot baldiksen*

ballinte de - zwerfkei, veldkei

balge, balg de 1. blaasbalg van een smid 2. balg van een harmonica 3. z. *beerlig*

balheufd et - draaibaar voorstel van een ouderwetse boerenwagen

balie de 1. balie, toonbank waar het publiek wordt geholpen 2. kuip, tobbe

baliemitwarker de - baliedewerker

balke, baalke de 1. balk 2. (mv.) holle zolder boven stal, nl. met losse planken en vaak met strobekking, *hilde*, ook wel uit palen bestaand 3. notenbalk

balkehooft et - balkhout: hout dat balken oplevert of daarvoor geschikt is

balkelassen ww. - aan elkaar zetten van twee (delen van) balken door middel van een speciale verbinding

balken, bulken ww. 1. aanhoudend hard

loeien van koeien, ook van ezels en reeën 2. hard roepen, schreeuwen, luidkeels zingen 3. hard huilen 4. in *Et is balkt* gezegd wanneer het nog stevig vriest

balkenbri'j de - verzamelnaam voor bep. pap, die vooral gemaakt werd na de slacht (de benaming is ook bekend uit bep. Nedersaksische gebieden elders)

balkenzolder de - stalzolder die geheel of grotendeels uit balken en/of palen bestond

balkerd, balker, bulkerd de 1. iemand die veel en hard schreeuwt of huilt 2. iemand die erg luid zingt 3. hard loeiende koe

balkeschere de - fopmiddel, gefingeerd type schaar voor het halen waarvan men bij wijze van grap kinderen of onnozelen op pad stuurde, knechten 'uitprobeerde'

balkesjouwen ww. - balken verplaatsen door ze te dragen

balkgooien ww. - werpen van de garven naar de voorraadzolder (veelal boven de *potstal*)

balkhaeze de - (schertsend) kat

balkhooft et - (ook verz.) elk der balken, elk der veelal ronde zelfgemaakte palen die met elkaar de zolder van een stal vormen

balkien et 1. kleine balk 2. hetz. als *steunhooft*

balklaoge de - laag garven (of evt. hooi) die als eerste op de voorraadzolder van balken wordt gelegd

balkleggen, balke... ww. - garven als eerste laag op een voorraadzolder (en dan vooral in de hoeken van het schuin aflopende dak) leggen

balklegger, balke... de - degene die de garven legt op zolder

balkliende z. *statteliende*

balkmi'jer de - slechte maaier (die door het niet goed gebruiken van de zeis a.h.w. *balken* liet staan)

balknote de - muzieknoot op een notenbalk

ballappen mv. - lapjes leer onder klompen gespijkerd

ballast, ballaster de 1. grote houten schop met opstaande randen: voor zand, grint, kolen, kalk, graan enz. 2. ballast van een luchtballon e.d. 3. scheepsballast 4. dat wat men als nutteloos ervaart (en dus weg kan)

ballastschoppe, ...schempe de - ballastschop, grote houten schop voor o.m. kolen, graan

balle de 1. bal (bij diverse spelen) 2. kerstboombal 3. balvormige bloem, vrucht 4. balvormige versiering op een muts 5. gehaktbal 6. sneeuwbal 7. samengepakte of

samenhangende massa anderszins 8. balvormige figuur waarin bijen soms vliegen 9. vuurbal 10. balvormig deel van een bep. lamp 11. teelbal 12. ronding, uitstulping onder aan de voet van een paard 13. flinke ronding onder klompen, bestaande uit daartegen vastgeplakte en samengepakte sneeuw 14. bal van de voet of hand 15. het tegen de bal van de voet sluitende deel van sokken, kousen (van iemand die veel loopt) 16. zak met hooi of balvormig lichaam anderszins aan een *laweie*

balle-opgooien ww. - op-, omhooggooien van een bal

ballegies, ...*raand* mv. 1. mv. van *ballegien*, z. ook *balle* 2. strookje vitrage op ongeveer tweederde van de hoogte van het raam

ballejonge de - ballenjongen

ballen ww. 1. tot een bal worden of vormen 2. met een bal spelen, vooral: overgooien 4. neerstrijken van een zwerm bijen

ballenet et 1. net om ballen in te bewaren 2. balnet (bij tennis)

ballestore de - balastore, papieren voorloper (met horizontale vouwen) van het plisségordijn

balletrekker de - degene die bij het begin of eind van de werkdag een mand of bal van de *laweie* omhoogtrok

balletschoe de - balletschoen

balletschoele de - balletschool

ballon(...) z. *belon(...)*

balmerallegien et - bep. snoepje

balorig bn. - wild, steeds geneigd tot stoeien, rennen

balpenne, ...*punt* de - balpen, ballpoint

balpote, **balpoot** de - balpoot van een kast, tafel

balschoe de - balschoen, dansschoen

balsem de 1. balsemolie 2. wat vetachtig is gelijk balsemolie 3. hondsdrif 4. in *wilde balsem* akkermunt

balsemeulie de - balsemolie

balsemstruke de - balsemstruik

balstaepelig z. *maltaepelig*

balsteren ww. - opeenplakken van sneeuw

balsterig bn. - opgeblazen, opgezet (van het lichaam)

balstien, **balderstien** de - zwerfkei, veldkei, balsteen, o.m. gebruikt als markering van een pad naar een huis, naar een oprit, etc. ; meestal alleen van niet zo grote zwerfkeien gezegd

balstiendermure, **balstiene...** de - muur van keistenen, balstenen

balstienderstraote, **balstiene...** de - straat

van keistenen, balstenen

balstienen bn. - van zwerfkeien, balstenen

balsturig, **bolsturig** bn. - wild, onstuimig en niet geneigd te gehoorzamen, tot rust te komen, balorig

baltsplak et, de - plaats waar de balts (van het korhoen) plaatsvindt

baltsvlocht de - baltsvlucht

balvaaste bn. - balvast

bamboegedien et - bamboegordijn

bamboelatte de - bamboelat

bamboeledder de - bamboeladder

bamischieve de - bamischijf

ban-de-bommer de - (atoom)pacifist

bane... - banden..., z. ook *baande...*

banebroek de - bep. type klepbroek voor vrouwen

bane-eide de - eg van banden die voor wagens, auto's zijn bestemd en die in de lengterichting zijn gesplitst, waarbij het aldus verkregen scherpe vlak de eggende werking heeft

banefabriek de - bandenfabriek

banelappen ww. - banden plakken

banelapperi'je de 1. het plakken van fietsbanden e.d. 2. gereedschap om fietsbanden mee te plakken

banen, **baanderen** ww. - eruit sturen, wegbonjournen

baneplakken ww. - banden plakken

baneplakpul et - bandenplak

banepompen ww. - oppompen van banden, vooral m.b.t. fietsbanden

baneschölk, **baand...** en var. de - schort (voor een vrouw) die alleen voor de schoot langs gaat terwijl de stof naar achteren doorloopt, i.t.t. een *halve schölk* die geen zijkanten heeft; hetz. als *middelschölk*

banesleep de - soort sleepbord van halve banden

banesnieder de - insteker, die nl. de banden van stro om de garven stuk sneed, omdat het stro los in de dorsmachine moest

banewaegen de - grote boerenwagen op luchtbanden, autowagen

banewipper de - bandenwipper

bange, **baange** bn. 1. bang, bevreesd 2. bezorgd 3. beschroomd

bangemaekeri'je de - bangmakerij

bangeschieter, **bangeschieterd**, **bangescheet**, **bangeschijter** de - enorme bangerik

banig en var. z. *baandig*

banjer, **banjerd** de - grote, zwaargebouwde kerel

banjeren ww. - banjeren: met grote, enigszins

zware stappen lopen

banketstaeve de - banketstaaf

bannig z. *baandig*

Baobel et - Babel

baoi, *baai* et - bep. kledingstof: baai

baaien, *baaien* bn. - baaien, van de kledingstof: baai

baoke I, *baoken*, *bake*, *baeken*, *baken* de 1. oude lap, een kussensloop of een stuk laken e.d., meestal aan een paal of stok, bijv. tegen het dak aan gezet of erop gelegd, uit het raam gehangen enz., als teken om thuis te komen voor degene die ver van huis aan het werk was; meestal als teken dat men moest komen om te eten 2. teken met een speciale boodschap anderszins 3. paal of lat in de grond waarop men zich richt bij het kunstmeststrooien, zaaien 4. idem bij het uitzetten van een sloot, sleuf enz. 5. afbakeningselement tussen bep. percelen, bep. terrein 6. teken ter afbakening van het vaarwater 7. herkenningsteken of -punt waarop men zich kan oriënteren anders dan in de vorige bet.

Baoke II de 1. mansnaam 2. schertsende aanduiding van een haan

baol, *baal* de 1. baal, nl. bep. grote zak van jute etc. met koopwaar 2. de hoeveelheid die in die zak gaat

baole(...) z. *bolle* I, *bolle*...

baoltien z. *boltien*

baolzak de - baalzak

baor, *bar* bn. 1. geheel en al, alleen maar, bijv. *in de baore zonne* 2. contant 3. z. *baore*

baord de 1. baard (aan de kin bij mannen) 2. baard van bep. dieren 3. tros waarin bijen gaan zitten, vooral 's winters 4. braam aan de snede van messen, zeisen enz. 5. sleutelbaard, achterste deel van de sleutel dat draait in het slot 6. snede van een bijl

baordaep de 1. baardaap, scheldnaam voor iemand met een forse baard 2. bep. soort aap: baardaap

baordbraander de - baardbrandertje, korte pijp, hetz. als *neuzewaarmer*, *baordwaarmer*

baorden, *bulten* ww. - in een tros gaan zitten van bijen

baordgruui de - baardgroei

baordhaor I de - elk der haren van een baard

baordhaor II et - het geheel aan haar van een baard

baordmaeken ww. - in een tros gaan zitten van bijen

baordman de 1. iemand die een (flinke) baard draagt 2. (verkl.) bep. vogel: baardmannetje 3.

(verkl.) koolmees

baordschrabber de - barbier

baordschurft de - baardschurft

baordstoppel de - baardstoppel

baordwaarmer de - kort pijpje, hetz. als *neuzewaarmer* en *baordbraander*

baordworm de - baardschurft

baore, *baor*, *bore* de - draagbaar, meestal lijkbaar

baorehokkien, *baorhokkien* et - baarhuisje, vroeger vaak tevens lijkhuisje

baorehusien, *baorhusien* et - baarhuisje, vroeger vaak tevens lijkhuisje

baoren ww. - baren van een kind

baormoeder(...) de - baarmoeder(...)

baors, *baos* de - baars, bep. riviervis

baorshaokien et - vishaakje voor baars

baos de 1. man als hoofd van het gezin, ook wel, soms meer, soms minder schertsend gezegd van de vrouw des huizes, in het bijzonder door haar man 2. manspersoon of evt. jongen, ook als aanspreekvorm 3. eigenaar, in relatie tot een huisdier 4. degene die het gezag heeft, die alles mag bepalen, die het voor het zeggen heeft 5. degene die de leiding heeft in een bedrijf, op een bep. afdeling, bij werk dat wordt uitgevoerd, ook: eigenaar van een bedrijf, zaak 6. timmerbaas 7. iemand die heel wat kan, die heel wat voorstelt, ook wel in geval van bep. dieren gezegd 8. groot en/of sterk exemplaar, dier 9. z. *baors*

baosknecht de - de eerste, dus belangrijkste knecht bij een boer of timmerman

baosspeul(**der**) de - heerserig iemand, potentaat

baosspeulen ww. - de baas spelen, steeds z'n wil opleggen

baot de 1. nut, voordeel 2. medisch voordeel, lichamelijke verbetering 3. inkomsten, winst, opbrengst

baoten ww. 1. helpen, voordeel geven 2. in bijv. *Die koe ligt daor mar te baoten* de indruk te geven dat hij niet in orde is

baotig bn. - batig, in *een baotig saldo* e.d.

baozen ww. - de baas spelen

baozewer et - zeer slecht weer bij het werk, nl. werk waarbij men wel erg hard moet werken omdat men het anders te koud krijgt

baozig bn. 1. bazig 2. (m.b.t. werk) te veel, te zwaar, te vermoeiend

baozinne de - bazin, meesteres

bar I de 1. bar: tapkast 2. klein café met bar 3. buffetruimte in een hotel e.d.

bar II bn. 1. ruw, onaangenaam slecht (vooral

m.b.t. het weer) 2. z. *baor*

bar III, *barre* bw. - in hoge mate

barbecuenen ww. - barbecuen

barbier, *brebier* de 1. ouder woord voor kapper, barbier 2. barbier die tevens de geneeskunst uitoefent

barbiesies z. *barrebiesies*

barg I, *barge*, *baarg* de 1. bekende natuurlijke verhoging in het landschap 2. grote hoeveelheid, hoop, meestal in *een barg*, bijv. *een barg eten* heel veel 3. knoeier, morser

barg II, *baarg* et 1. vieze laag van verontreiniging op de huid 2. uitslag op de tong, bijv. *baarg op 'e tonge*

bargdörp et - bergdorp

bargeduuts et - koeterwaals

bargekoppien et - hoofd met een vieze laag, met vieze korstjes, met een laag *barg* erop, z. *barg* II, bet. 1

bargemotte de 1. gele lis 2. bloeiwijze van de lisdodde 3. bergamotpeer

bargemottepere, *bargemottepaere* de - bep. grote stootpeer, bergamotpeer

bargen I, *baargen* ww. 1. knoeien met vloeistof of kneedbare substantie, morsen, klodderen 2. wadend gaan (en daarbij zichzelf bevuilend)

bargen II, *baargen* ww. 1. opbergen, ergens neerleggen om te bewaren, om er later mee verder te gaan 2. oogst opslaan in de gebruikelijke vorm, zoals een hooiberg, een mijt: bijv. *de rogge bargen*

bargente de - bergeend

bargezetten z. *zaodbultzetten*

bargfeesten mv. - feesten eertijds gehouden rond de *Bosbarg* in *Appelsche*

barggeite de - gems

barghelling de - berghelling

barghokke et - berghok

barging de 1. berging (van een schip) 2. bergruimte: met name voor fietsen

bargingswark et - bergingswerkzaamheden

bargkaorte de - bergkaart

bargklimaot et - bergklimaat

barglaandschop et - berglandschap

barglocht de - berglucht

bargloon et - bergloon

bargmeubel et - bergmeubel

bargpenne z. *borgpenne*

bargplaante de - bergplant

bargplak et - bergplaats

bargrevier de - bergrivier

bargruimte de - bergruimte

bargshoe, *baarg...* de - bergschoen

bargschure de - schuur die men gebruikt als berging

bargsport de - bergsport

bargstee z. *bultstee*

bargstesjon et - bergstation

bargstien de - bergstien

bargstreek de - bergstreek

bargtoppe de - bergtop

bargwaand de - bergwand

bargzetter z. *bultzetter*

bargzoolder, *baarg...* de - bergzolder

barjuffer de - barjuffrouw

bark(...) z. *birk(...)*

barm(...) z. *baarm(...)*

barnstienen bn. - van barnsteen

barok(...), *berok(...)* de - barok(...)

baron, *beron* de - baron: vrijheer

barrebiesies, *barbiesies*, *barrebiesjes* mv. - barbiesjes, in *naor de barrebiesies wezen*, ...*gaon*, ...*helpen*

barrels mv. - in: *an barrels* geheel kapot

barret z. *bret*

Bartje(s), in *volgens Bartje(s)* volgens Bartjes, logischerwijs, verder in *'t Is niet volgens Bartje* 't is niet helemaal zoals het hoort, 't kan niet helemaal door de beugel

bas I de 1. baspartij 2. contrabas 3. laagste mannenstem 4. baszanger

bas II bn. - bars, nors

basalt, *besalt* et - basalt

basispries de - basisprijs

basisschoele de - basisschool

basisterief et - basistarief

basisveurweerde de - basisvoorwaarde

basisveurziening de - basisvoorziening

baskule z. *beskule*

basse de 1. zitvlak, achterste 2. borst, of ruimer: lijf, lichaam, bijv. *Mit een betien koolde he'k et vot in de basse* dan heb ik het direct te pakken

bassen ww. - bassen: van een hond

bassien et - kleine barst e.d., kleine *baste*

bassinieren ww. - een bep. kaartspel spelen

baste, *baaste* de 1. bast van een tak of boomstam 2. hard schilachtig laagje in een pan of aan een aardappel, door aanbranden ontstaan 3. z. *baaste*

basten z. *baasten*

bastend(s) bw. - in hoge mate

basterdhond de - bastaardhond

basterdklaover de - basterdklaver

basterdras et - bastaardras

basterdsuker de - bastaardsuiker

basterig, *bastig* bn. - met barsten, barstjes

bats I, *batse* de 1. panschop, bats 2. klap 3. flinke snee 4. hard geluid van een klap of val 5. in *een eigenwize batse* een eigenwijze persoon 6. z. *batse*

bats II, *baats* tw. - pats, bijv. *Bats! Daor leit hi'j!*

batse, *bats* de 1. grote hoeveelheid 2. z. *bats I*
batsen ww. 1. hard slaan, klappen 2. hardhandig vechten 3. knallend uitspringen 4. smakkend vallen, ploffen 5. zwaar, ploffend stappen 6. het harde geluid van een knal, slag doen ontstaan 7. fel reageren, flink uitvallen, in verb.

batte, *bette* de 1. los houten bruggetje over de mestgoot, over een greppel e.d. 2. houten brug vaak zonder leuning over een brede sloot of rivier 3. houten oploop naar bijv. de laadruimte van een vrachtauto of naar een boot 4. klepdeur 5. losse bodem van een wagen 6. schot waarmee men water of mest tegenhoudt

batteling de - drijfvol, zweeptol

batteljon et - bataljon

batteri'je de 1. batterij, element voor het opwekken van electriciteit 2. (vooral m.b.t. vrouwspersonen) achterwerk, gat, zitvlak, vaak enigszins spottend gezegd wanneer iemand een dik achterwerk heeft 3. in *de batteri'je op/op de batteri'je (gaon)* naar buiten (gaan); *op 'e batteri'jen kommen* tevoorschijn komen, weer de oude worden, te berde brengen 4. grote hoeveelheid

battestel et - draagconstructie van een bep. eenvoudige houten brug, een *batte*

batting de 1. badding, batting, lange, dikke plank, balk 2. stahout, plank waar de koeien met de achterpoten op staan in de stal

bazar, *bezar* de - fancy-fair

be- - be-, voorvoegsel in werkwoorden als *beplaanen*, *bewarken*, *bekrassen*; heel productief in de vaak negatieve bet. van 'voortdurend actief met iets bezig zijn terwijl je je afvraagt waar het allemaal goed voor is', bijv. in werkwoorden als in *Wat bedonder ie toch* waarom doe je dat toch, waarom ben je toch steeds daar zo mee bezig

be-aemelen ww. - voortdurend zeuren

be-aeverseren ww. - bereiken door druk bezig te zijn, door te werken

be-aoemen, ...*aodemen* en var. ww. 1. beademen: z'n adem laten gaan over 2. kunstmatige ademhaling toepassen

be-aoeming, ...*aodeming* de - beademing

be-euveren ww. - bereiken, tot stand weten te brengen

be-iedigen ww. - beëdigen

be-iediging de - beëdiging

be-iezelen ww. - be-ijzelen

beatlepruuk de - haardracht als van de Beatles

bebakken ww. 1. mee bakken, doordat het in of tegen het te bakken voedsel zit 2. voortdurend bezig zijn met bakken

bebaozen ww. - de baas spelen over, bazig doen ten opzichte van iemand

bebellen ww. 1. voortdurend bellen (met een fietsbel e.d.) 2. voortdurend telefoneren

bebeten bn. - in *in et zoolt bebeten* met voldoende ervaring, vaak te maken gehad hebbend met dat type problemen

beboerken ww. 1. als boer werkzaam zijn op een boerderij 2. druk bezig zijn als boer

bebraand bn. - blijvend in iets zitten door verhitting

bebruden, *bebruiden*, *bebruien*, *be-breuden* ww. - broedend zitten op, uitbroeden

becijferen ww. - becijferen: cijferend uitrekenen

becijfering de - becijfering: het cijferend berekenen

bedaanken ww. 1. z'n dank meedelen 2. afwijzen, het niet willen 3. opzeggen van een lidmaatschap e.d.

bedaankien et 1. dankbetuiging 2. beleefde weigering, afwijzing

bedaansen ww. 1. dansend gaan over 2. zich steeds dansend bewegen/uiten

bedaarf(...) z. *bedarf(...)*

bedaarven z. *bedarven*

bedaenk zn. - bedenken, overweging, in *in bedaenk*, bijv. *Ik wil et een peer daegen in bedaenk holen/hebben*

bedaankelek bn. - bedenkelijk: twijfel, een zekere mate van ongerustheid uitdrukkend

bedaanken ww. 1. bedenken, overleggen, overwegen 2. uitdenken 3. nadenken over 4. van gedachten veranderen 5. begiftigen, toedelen, bedelen

bedaanktied de - bedenktijd

bedaed z. *bedeerd*

bedaaeren z. *bederen*

bedaaerige z. *bedering*

bedaaon bn. 1. dronken 2. vorm van *bedoan*

bedarf, *bedarf* et 1. bederf, verrotting 2. iets dat de anderen, het andere, de omgeving, daar waar het in zit aantast, slechter doet worden

bedarfelik, *bedarfelik* bn. 1. vatbaar voor bederf 2. (van het weer) broeierig, zodat snel

bederf optreedt in voedsel
bedarveling de - kind dat men verwent, dat zich graag laat verwennen
bedarven, bedaarven ww. 1. gaan ontbinden, verrotten, tot bederf overgaan 2. beschadigen, verknoeien 3. iemands karakter slechter maken door te veel toe te geven, door te verwennen 4. het verknallen, verpesten
bedde, berre, baere et 1. bed, ledikant, bedstee 2. plaats in een ziekenhuis, hotel enz. 3. rivierbedding 4. tuinbed
bedde-opmaeken, beddemaeken ww. - één of meer bedden opmaken, in gereedheid brengen
beddebaankien et - schap achter de bedstee (met de po erop)
beddeboel de - het geheel aan bedden, inclusief het beddengoed, al dan niet inclusief ledikanten
beddedek et - het geheel aan dekens en lakens voor op het bed/voor bedden
beddedeken, berre... de - beddendeken
beddedeure, bedstee..., beddestee..., bedsdeure de - bedsteedeur
beddegaaonstied, ...gaos..., berregaons..., beddegaonders..., beddegers..., beddinges..., beddiges... de - bedtijd
beddegedien et - bedgordijn
beddegiesmetras et - matrasje voor een speelgoedbedje
beddeglassien et - hetz. als *bedderaempien*
beddegoed et - beddengoed, meestal alleen: lakens, slopen en dekens
beddehanger de - beddenkwast
beddekaaste de 1. bedstee 2. kast tussen twee bedsteden
beddeklid, ...kleed, berreklid et - beddenkleed
beddekoetse de - bedstee
beddekore, beddekoord, berrekore de 1. koord, lijn waaraan het gordijn voor de bestee was opgehangen 2. beddenkwast, in het bijzonder: het koord daarvan
beddekrappe de - houtje aan deuren van bedsteden, om ze mee af te sluiten
beddekribbe de - in een bedstee bevestigde, enigszins op een voederbak gelijkende slaappleaats voor kinderen
beddekruke, ...kruuk de - kruik speciaal voor de verwarming van het bed, met heet water gevuld
beddekussen et - beddenkussen
beddekwaste, ...kwaaste, berrekwast(e) de - beddenkwast: het geheel of de kwast zelf
beddelaampien et - hetz. als *naachtptittien*

beddelacken et - beddenlakken
beddeleger et - geheel aan planken aan de onderkant van het bed, waar het stro op kwam
beddelichter de - beddenkwast of soortgelijk koord met handvat waaraan men zich, in bed liggend, kan optrekken
beddeligger de - elk der planken aan de onderkant van het bed; er kwam stro op
beddeliggerig, bedliggerig, bedlegerig bn. - bedlegerig
beddemiegen ww. - (ruw in vergelijking met *beddepissen*) bedwateren
beddemieger, berre... de - iemand die lijdt aan bedwateren
beddepanne de - beddenpan: ter verwarming
beddepeul et, de - bedpeluw
beddepissen ww. - bedwateren
beddepisser, berre... de 1. iemand die lijdt aan bedwateren 2. mier
beddeplaanke, bedsplaanke, berreplaanke, bedsteepaanke de 1. beddenplank: vaste plank in een bedstee, om iets op te zetten 2. losse plank aan de voorkant van een bedstee, die het beddengoed op z'n plaats houdt
beddeprakkesaosie de - iets waarover men in bed nadenkt, wat men in bed bedenkt
bedderaempien et - klein raampje in de bedstee
bedderebattien, ...rabbat, bedsrebat et - smalle rabat, strook stof ter versiering voor de bedstee langs
bedderi'je de - beddengoed (inclusief matrassen, kussens enz.)
bedderust de - bedrust
bedderuut et - geruite stof van matrassen
beddeschieter de - iemand die in bed poept
beddeschut, ...schot, bedschut et - houten wand aan de voorkant van de bedstee, houten betimmering van de bedstee aan de voorkant in een muur, ook: de houten achterkant van de bedstee
beddesloop, bedsloop, berre... et - sloop om de beddenzak, om het matras
beddesokke de - bedsok
beddesprei et - bedsprei
beddestee, bedstee de, et - bedstee
beddestien de - keisteen die men van te voren verwarmde, om hem ter verwarming mee te nemen naar bed
beddestok de - stok met behulp waarvan men de achterkant van het bed goed terecht kon leggen
beddestro, bedstro, berre... et - stro onder een

bed, in een beddenzak

beddetied, berre..., **baere...** de - bedtijd, hetz. als *beddegaanstied*

beddetic, beddeteek, berretiek et, de 1. tijk: bep. stof voor overtrek van beddengoed 2. overtrek van die stof gemaakt

beddetrappe de - trapje waarmee men over de beddenplank kon komen

beddeverschonen ww. - het aanbrengen van schone lakens en slopen op een bed

beddeverschoning(e) de - schone lakens en slopen voor een bed

beddeverstrooien, ...verstronen, berre-verstroden, beddeverstruien ww. - nieuw stro, strooisel in/onder bedden doen

beddevulling de - materiaal waarmee men bedden vult

beddeweer et - weer dat geschikt is om het beddengoed te luchten

beddezak, bedzak de - beddenzak, zak die gevuld werd om als bed te dienen

beddigestied, beddinges... z. *beddegaons-tied*

bedding de - rivierbedding

bedeerd, bedaerd bn., bw. - kalm, rustig

bedeganger de - bedevaartsganger

bedehuus et - bedehuis

bedel(d)er de - bedelaar

bedelaarmaand de - bedelarmband

bedeldecken de - bedelaarsdeken, hetz. als *lappedeken*

bedelderi'je de - bedelarij, het bedelen

bedelen ww. 1. bedelen of smekend vragen 2. hetz. als *inbedelen* 3. z. *bedielen*

bedelige, bedeling z. *bedieling*

bedelketten, bedelketting de, et - halsketting met bedeltjes

bedelpater de - pater van een bedelorde

bedelpreek de - preek die men houdt om geld in te zamelen voor de kerk

bedelpreken ww. - een *bedelpreek* houden

bedelrok de - rok gemaakt van lapjes

bedelte de, in *in de bedelte zitten* zitten piekeren, volstrekt in zichzelf gekeerd zijn

bedeltje et - bedeltje (aan een armband)

bedelweer, ...waer et - aalmoezen e.d. die een bedelaar bijeenbrengt

bedemmen z. *bedimmen*

bederen, bedaeren ww. - kalmeren, rustig worden

bedering, bedaerige de - rust, bedaarde toestand, bijv. *De bi'jen kwammen al in de bedering*

bedi'jen ww. 1. bereiken, vooruitkomen 2. z.

bedi'jen

bedieken ww - bedijken: van één of meer dijken voorzien

bediekingslegger de - bep. legger bij het waterschap

bedielen, bedelen ww. 1. toedelen, geven, toewijzen 2. armen ondersteunen met giften

bedieling, bedeling, bedelige de - instantie die zorgt dat armen genoeg krijgen om rond te komen, tegenwoordig: de bijstand

bedieselen z. *bedisselen*

bedillen ww. - regelen, uitmaken, besturen

bedimmen, bedemmen ww. - inhouden, temperen

bedingen ww. 1. als voorwaarde erbij stellen, afspreken dat men inclusief nog iets koopt, verwerft, zal krijgen of zal doen 2. in *Hi'j bedingt alleman* hij praat maar wat, terwijl een ander het moet doen

bedingst, beding et, de - beding, voorwaarde
bedisselen, bedieselen, bedusselen ww. 1. zonder overleg of inspraak regelen, samen even regelen, vaak negatief: min of meer stiekem doen 2. met een platte kapbijl bewerken (z. ook onder *dissel*) 3. sussen van een ruzie

bedisselkonte de - bemoeial, albidil

bedlegerig z. *beddeliggerig*

bedobben ww. - begraven (van voorwerpen, waaronder oogst)

bedocht bn. 1. in *d'r op bedocht wezen* erop bedacht zijn 2. uitgedacht, verzonnen

bedochtzaam, bedochzem bn. - bedachtzaam

bedoeling, bedoelige de 1. oogmerk, doel, voornemen 2. beproeving

bedoen ww. 1. zich bevuilen met z'n uitwerpselen 2. voortdurend aan het doen zijn
bedoening de 1. bedoening: gang van zaken, aangelegenheid 2. toeleg, opzet 3. klein bedrijf

bedoezeld bn. - versuft

bedonderderi'je de - het belazeren

bedonderen ww. 1. bedriegen, belazeren 2. voortdurend bezig zijn met iets, terwijl het niks voorstelt enz.

bedongen ww. - voorzien van *dong* (natuurlijke mest), bijv. *et laand bedongen*

bedouwelen ww. 1. voortdurend aan het doen zijn 2. steeds maar van alles zeggen, zeuren

bedrabbeld bn. - last hebbend van diarree

bedraoding de - bedrading: het geheel aan aangelegde (electrische) draden

bedregen ww. 1. door gebruik en het ouder worden slijten, dunner worden 2. een geldsbedrag zijn

bedreigen, bedriegen ww. - bedreigen (van/door personen)

bedreugen I bn. - bedrogen, om de tuin geleid

bedreugen II, **bedrugen** ww. - geheel droog worden

bedrevenhied de - bedrevenheid

bedrief et 1. boerenbedrijf 2. bedrijf anderszins: voor handel, industrie enz. 3. daden, doen en laten 4. hoofddeel van een toneelstuk e.d.

bedrijfsadministraosie de - bedrijfsadministratie

bedrijfsdokter de - bedrijfsarts

bedrijfsmaotig bn. - bedrijfsmatig

bedrijfsrisseltaoten mv. - bedrijfsresultaten

bedrijfsruimte de - bedrijfsruimte

bedrijfsschae de - bedrijfsschade

bedrijfssluting de - bedrijfssluiting

bedriegen ww. 1. belazeren, misleiden 2. ontrouw zijn (aan iemand) 3. z. *bedreigen*

bedriegeri'je de - bedriegerij, bedrog

bedrievig bn. - bedrijvig

bedrievighied de 1. winkels, ambachten, bedrijven e.d. 2. bedrijvigheid, drukte

bedrinken ww. 1. drinken op iets, een borrel schenken ter bekroning van iets 2. in *je bedrinken* zich bedrinken, zich dronken drinken

bedroefd bn., bw.- bedroevend, ellendig, heel slecht

bedroeven ww. - verdriet aandoen, spijtig vinden

bedrokken ww. 1. bedrukken, door te drukken bedekken met 2. op iets of iemand drukken 3. voortdurend bezig zijn met drukken

bedrokt bn., bw. - bedrukt, bedroefd, enigszins somber

bedrommen ww. - haastig samepakken van spullen

bedrongen bn., bw. - in het gedrang, opeengedrongen tussen anderen

bedrugen z. *bedreugen* II

bedruppen ww. - bedruipen: genoeg bijeenbrengen, verdienen om alles wat men nodig heeft zelf te kunnen bekostigen

beds... z. *bedde...*

bedubben ww. - samen beredeneren om er uit te komen

beduden ww. 1. duidelijk maken 2. aanwijzen 3. inhouden, betekenen

bedurven bn. 1. bedorven, tot bederf overgegaan 2. erg verwend

bedusselen z. *bedisselen*

beduusteren ww. 1. door het later worden in het duister, donker nog bezig zijn, vaak: zodat men moet ophouden 2. in *Dan bi'j' eerst wel beduusterd* dan kun je eerst niet verder 3. in *d'r beduusterd van wezen* beduust

beërdiging de - het begraven, begrafenis

beeld, bield et 1. beeld 2. bijzonder mooi meisje of vrouw 3. plaatje, foto, schilderij of vergelijkbare uitbeelding 4. indruk, impressie, geschetste toestand

beeldhouwwark et - beeldhouwwerk: kunstwerk van een beeldhouwer; gebeeldhouwde versiering aan een groter geheel

beeldschaarm en var. et - beeldscherm

beeldspraoke de - beeldspraak: bekende uitdrukkingvorm in taal

beeldverbiening de - beeldverbinding

beer... z. ook *bere...*

beer, bere de 1. bekend zoogdier: beer 2. dikke, grote en/of sterke en evt. lompe persoon 3. mannelijk varken 4. in *de Grote Beer* bekend sterrenbeeld 5. muurstut, steunbeer

beerbigge de - beerbig, mannelijke big

beerborg, ...börg de - gecasteerd mannelijk varken, mannelijk varken dat al gedekt heeft maar later nog gecasteerd is

beerlig, beerlag, beurlig, balg de - (vaak ruw) lijf, lichaam

beerligen, beerlaggen ww. - arbeid verrichten waarbij de volle kracht van het lichaam nodig is

beermotte de - hetz. als *binnenbeer*

beerputte de - beerput

beers bn. - tochtig zijn van een varken

beersnieden z. *beresnieden*

beest, biest et 1. stuk vee in het boerenbedrijf, vooral m.b.t. koeien, pinken 2. andere beesten dan bij bet. 1 genoemd of beesten inclusief die van bet. 1 3. oude auto, trekker, in *een oold besien* 4. redeloos, kwaadaardig, liederlijk iemand

beestebende de - hetz. als *beesteboel*

beesteboel de - troep, wanordelijke, smerige of ook onzedelijke bende

beestehandel de - handel in dieren, vooral in koeien

beestehokke et - hok voor dieren, vooral inzake koeien

beestekoopman de - veehandelaar, handelaar in dieren

beesteleven et - zeer slecht leven

beestespul, biestespul et 1. beestenspel, circus, ook: tent e.d. met aapjes en andere dieren op een markt 2. de vele dieren, vooral:

de vele soorten kleinvee die iemand heeft 3. grote bende, troep, ook: zeer wanordelijke situatie, gezegd bijv. van een feest dat uit de hand loopt

beestestal de - zeer rommelig vertrek

beestevoer et - beestenvoer

beestewaegen de - beestenwagen

beestewark et - beestenwerk

beesteweer et - beestenweer, slecht weer

beet z. *biet*

beëten ww. - eten van, op kosten van iemand, in die mate dat hij zelf niet genoeg heeft

beetgriepen ww. - vastgrijpen

beethebben ww. 1. vastgepakt hebbend 2. ertussen nemen, te grazen nemen 3. z. *biethebben*

beetholen ww. - vasthouden

beetkriegen ww. - vastpakken, aanpakken, beetkrijgen

beetnemen ww. 1. beetnemen: ertussen nemen 2. vastpakken, vasthouden

beetpakken ww. - vastpakken

Beetsterzwaog et - bekende plaats, Ned. Beetsterzwaag

beetweter de - betweter

beetweterig bn. - betweterig

bef, **beffe** de 1. (z. ook *beffien*) bekend kledingstuk: bef, over de borst neerhangend stuk kledingstof (met bandjes boven en onder vastgemaakt), ook wel losse bef 2. aan een bef doen denkende tekening bij bep. dieren

befaamd, **befaamd** bn., bw. 1. befaamd 2. gezegd van iemand die veel presteert

beffien et - soort halsdoekje, stukje stof aan de halsopening van een jurk

befiekselen ww. 1. met een mes bewerken 2. voortdurend bezig zijn met een mes te bewerken

befiemelen ww. - voortdurend tastend, peuterend bezig zijn

befietsen ww. - voortdurend fietsen

beflappen ww. 1. overdekkend liggen bij dieren, ook gezegd van een parende man 2. ertoe rekenen, samenvatten onder

befliester de - beflijster

befotselen, **befokselen** ww. - snel maar niet zo goed in elkaar zetten

befommelen ww. - voortdurend frommelend bezig zijn

begadderen ww. - fiksen, voor elkaar krijgen

begaeppen ww. 1. uit nieuwsgierigheid bespieden 2. de mond wijd genoeg openen (om in de mond te krijgen)

begaffelen ww. 1. een werkje even snel

uitvoeren 2. iemand toetakelen en bedriegen 3. ophappen

begage, **begasie**, **begaojsje** de - bagage (lett.), reisgoed

begagedreger en var. de - bagagedrager

begagekarre de - bagage-aanhanger

begageruimte de - bagageruimte

begaoft bn. 1. talentvol 2. door geboorte voorzien van een bep. eigenschap

begao I ww. 1. lopen op 2. zijn gang laten gaan, in bijv. *Laot him mar begao* 3. doen met, t.a.v. iemand 4. verkeerd doen, zich laten gaan in foutief optreden, in gewelddadig optreden, zich vergrijpen 5. zich ongelukkigerwijs verwonden of een ander ongemak toebrengen 6. zelfmoord plegen

begao II bn., in *begao* *wezen mit iene* begaan zijn met, medelijden hebben met, meelevan

begao *ber* bn. - begaanbaar

begao *berhied* de - het begaanbaar zijn

begao *hied* de - het begaan zijn

begao *jsje* (...) z. *begage* (...)

begeer et - begeerte, sterk verlangen

begeerlik bn., bw. 1. waard om te willen hebben, begeerte opwekkend 2. met begeerte, steeds meer willende hebben, inhalig

begeerlikhied de 1. begeerlijkheid: hebzucht, inhaligheid 2. het begeerlijk zijn

begeerte de 1. het begeren, willen hebben 2. dat wat men wil hebben, bereiken

begerig bn., bw. 1. begerig: sterk verlangend te bezitten 2. waard om te begeren

begerighied de - het *begerig* zijn

begeunstigen ww. - begunstigen

begeven ww. 1. bezwijken, het begeven 2. zich begeven in/tussen, zich voegen bij, gaan naar 3. zich ermee bemoeien, zich ermee inlaten, mee gaan doen

begielen ww., in *begielen en begaepen* (altijd alles) willen kopen wat men ziet

begiftigd bn. - voorzien van één of meer talenten

begin et 1. begin, aanvang 2. punt van waaruit iets begint, punt van waaruit iets zich uitstrekt 3. eerste gedeelte van een tijdsbestek 4. eerste deel, eerste resultaat van dat waaraan men werkt

begin *daotum* de - begindatum

begin *jaoren* mv. - beginjaren

begin *kaptal* et - beginkapitaal

begin *nen* ww. 1. beginnen 2. zich uitstrekken vanaf een bep. punt 3. vooraf bidden

begin *nensaende* et - kennelijke afwezigheid van een eind aan een bep. activiteit, in *gien*

beginnensaende

beginnewark et - begin van een bevalling

beginregel de - beginregel (van een tekst)

beginsalaris et - beginsalaris

begintied de 1. aanvangstijd 2. aanvangs-fase

beglaezing de - beglazing: aangebrachte glasruiten

begloepen ww. - begluipen, bespieden, glurend kijken naar

begoechelen ww. 1. in elkaar prutsen, min of meer handig maar niet degelijk in elkaar zetten, maken 2. min of meer prutsend bezig zijn

begoid bn. - behuuld

begonia, **begonië**, **begonium** de - begonia

begoniastekkiën, **begonie...** et - stekje van een begonia

begooien ww. 1. gooïend raken, bedekken 2. een afstand begooien 3. voldoende geld hebben voor iets

begraffenis, **begraffenisse** de 1. begraving van een lijk 2. begrafenisstoet

begraffenisbi'jienkomst de - bijeenkomst bij een begrafenis

begraffenisbode z. *bode*

begraffenisdienst de - kerkelijke dienst bij een begrafenis

begraffenisfoons et - begrafenisvereniging

begraffenishoed de - hoge zwarte hoed gedragen bij een begrafenis, vooral door de dragers

begraffeniskleren mv. - kleding die men draagt bij een begrafenis

begraffenisklied, *...kleed* et - kleed dat het paard droeg wanneer het de lijkwagen trok

begraffeniskoeke de - koek gepresenteerd bij een begrafenis

begraffeniskoetse de - begrafeniskoets

begraffenisleider de - degene die de leiding heeft bij de begrafenis

begraffenismaol et - begrafenismaal

begraffenisvereniging(e), *...vereniging*, *...verenige* de - begrafenisvereniging

begraffenisvolk et - de mensen die bij een begrafenis aanwezig zijn, naar een begrafenis gaan

begraopen ww. - geld bij elkaar schrapen, zeer inhalig zijn

begreefplak et - begraafplaats

begreutelik z. *begrotelik*

begreuten z. *begroten*

begreven, **begraeven** ww. 1. begraven van dode mensen of dieren, in een graf leggen 2. in de grond verbergen

begriemen ww. - knoeïend smerig maken, besmeren, door tasten vuil maken, bevuilen

begriepelik bn., bw. 1. begrijpelijk, verklarbaar, te begrijpen 2. goed kunnende begrijpen

begriepen ww. 1. doorhebben, verstandelijk vatten 2. zich indenken, zich voorstellen 3. denken, de indruk hebben 4. ertoe te rekenen, in *d'r bi'j in begrepen wezen*

begrip et 1. het snappen, het bevatten, benul, voorstellingsvermogen 2. voorstelling, denkbeeld, notie 3. positieve waardering

begrotelik, **begreutelik** bn. 1. om medelijden mee te hebben/krijgen 2. zonde, tot spijt opwekkend

begroten, **begreuten** ww. 1. voorlopig berekenen 2. medelijden hebben met, als pijnlijk ervaren (voor een ander) 3. erg spijtig vinden om uit te geven aan geld, goederen

begroting, **begrotige** de 1. begroting, raming (fin.) 2. inschatting, voorstelling

begrotingsoverschrieding de - begrotingsoverschrijding

begrotingsstok et - begrotingsstuk

begrotingstekot et - begrotingstekort

begrotingsveurstel et - begrotingsvoorstel

begruuien, **begruijen**, **begruien** ww. 1. door groeien/begroeiing bedekken of bedekt worden 2. dicht(er) worden: van wond, litteken of gat 3. aangroeien, door groeien voller worden (van gras)

begruuiing, **begruijing**, **begruiging** de - dat waarmee iets is begroeid

behandelen ww. 1. iemand behandelen, bejegenen 2. onder behandeling zijn van een arts, tandarts, veearts enz. 3. in behandeling hebben 4. omgaan met iets, iets hanteren 5. erover spreken of schrijven en daarbij het nodige uitleggen 6. voortdurend handel drijven

behandeling, **behaneling** de 1. behandeling door een arts enz. 2. het bespreken, beschrijven van iets 3. wijze van bewerking 4. bejegening

behandelingswieze de - behandelingswijze

behandelkaemer de - behandelkamer

behaegelik bn. - behaaglijk

behaegen et - behagen, genoegen (meestal: in moeilijkheden van een ander)

behalen, **behaolen** ww. - behalen

behaemer z. *gehaemer*

behaffelen ww. 1. (door paarden) elkaar voortdurend licht bijten 2. voortdurend onduidelijk praten

behakken ww. 1. hakkend of snijdend

bewerken (veelal met een snoeimes of bijl)
2. maaien met een zeis, met de gedachte aan korte bewegingen 3. snijdend bewerken van poten, hoorns 4. voortdurend hakkend bezig zijn

behalsteren z. *behelsteren*

behalve(n) voegw. - behalve

behang et 1. muurbedekking van behangselpapier 2. te slachten vlees aan een dier

behangen ww. 1. door hangen bedekken 2. wanden met behang beplakken 3. voortdurend een slappe, hangende houding aannemen, voortdurend rondhangen

behangerskwaste de - behangerskwast

behangerswerk et - behangerswerk

behangpapier et - behangselpapier

behangraand de - opgeplakte of op te plakken sierrand langs het behang

behangselpapier et - behangselpapier

behangstaele de - stukje behang om te demonstreren

behaalen z. *behaelen*

behappen ww. 1. in *et behappen kunnen* het allemaal aankunnen, het ten volle kunnen doen 2. steeds happend bezig zijn

behaspelen ww. 1. klaarspelen, iets in elkaar proberen te zetten, iets moeizaam voor elkaar proberen te krijgen 2. zich behelpen 3. door te praten alsnog tot overeenstemming komen, iets bijpraten 4. bespreken, smoezen, roddelend praten over 5. ruziën 6. verward praten over

behattigen ww. - behartigen

beheisteren ww. - druk bezig zijn met schoonmaken, het op een andere plaats zetten e.d.

beheksen ww. 1. beheksen 2. snel voor elkaar krijgen 3. beduvelen, belazeren

behelp, **behelp** et - behelp

behelsteren, **behalsteren** ww. 1. (inzake veulens) het leren zich te laten leiden, het leren lopen met iemand die het halster vasthoudt, in het bijzonder: de eerste keer een veulen een halster doen dragen 2. van een halster voorzien 3. moeilijke zaken ondernemen

behemelen ww. 1. door schuld te bekenen, vergoelijkend, relativerend te praten de boosheid of de scherpte van een tegenstelling uit de weg ruimen of voorkomen 2. opeten, stukjes vlees van een karbonade eten e.d. 3. opruimen, schoonmaken 4. opsnoeien, door af of bij te snijden glad maken 5. voor elkaar brengen

behendig bn., bw. 1. behendig, handig 2. enigszins klein en lichtgebouwd

behendighied de - behendigheid, het *behendig* zijn

beheuren ww. 1. horen aan 2. zo horen

beheurlijk I bn. 1. betamelijk 2. vrij groot

beheurlijk II bw. - aanzienlijk, in hoge mate

beholden ww. - behouden, blijven houden

beholdend bn. - behoudend, conservatief

behoold et 1. middel/manier om in goede staat te houden 2. blijvend bezit of genot, bijv. *mit behoold van loon*

behuden ww. - behoeden, beschermen

behelp et 1. in *mit behulp van* 2. z. *behelp*

behelpzem bn. - behulpzaam

behuud bn. - van woonruimte voorzien

beide, **beiden(d)** telw. - beide, alle twee, zowel de een als de ander, bijv. *de beide maoten*, zelfst. in bijv. *Ze deugen gien van beiden(d)*, *veur oons beide/...n(d)* voor ons tweeën, *mit zien beigies* met z'n tweetjes

beie, **bi'je** de - bei, bes

beieplukken ww. - bessen plukken

beiepolle de - bessenstruik

beieroetsen ww. - hetz. als *beiestrupen*

beiesap de - sap van bessen

beiesjem de - jam van bessen

beiestruke de - bessenstruik

beiestrupen ww. - met een afstropende beweging bessen van een tak halen

beinselen, ww. 1. rondhangen, rondlopen 2. achter iemand aan zitten om hem te doen opschieten 3. eruit jagen, wegsturen, buiten zetten e.d.

beinzerig bn. - van het weer: loom makend

beitelegge de - niet-verende eg, nl. met harde, rechte stukken ijzer

bejaegen ww. 1. jagend gaan over een jachtveld 2. proberen te verkrijgen, winst, voordeel proberen te verwerven 3. voortdurend op wild jagen, ook: voortdurend overal (rijdend) naar toe gaan

bejaord bn. - bejaard, al oud (van mensen)

bejaorde de - bejaarde

bejaordebond, **bejaarden...** de - bond, vereniging voor belangenbehartiging voor bejaarden

bejaordeflat, **bejaarden...** de - flat voor bejaarden

bejaordegimmestiek, **bejaordengimmestiek** de - gymnastiek voor bejaarden

bejaordehulp, **bejaardenhulp** de - bejaardenhulp

bejaordehuus, **bejaarden...** et - tehuis voor bejaarden

bejaordekoor, **bejaarden...** et - koor van,

voor bejaarden
bejaordenoord et - woonomgeving of tehuis voor bejaarden
bejaordenreisen et - tochtje of kleine vakantiereis georganiseerd voor bejaarden
bejaordentehuis et - bejaardentehuis
bejaardenwark et - bejaardenwerk
bejaordepas de - bejaardenpas
bejaordepremie de - AOW-premie
bejaordesoo, *bejaarden...* de - bejaardensociëteit
bejaordestoel de - hetz. als *pakestoel*
bejaordetocht, *bejaarden...* de - tocht, reisje georganiseerd voor bejaarden
bejaordeverzekering de - verzekering, assurantie speciaal voor bejaarden
bejaordeverzorgster, *bejaarden...* de - bejaardenverzorgster
bejaordewoning de - bejaardenwoning
bek de 1. snavel 2. (van dieren) mond, muil 3. (vaak als ruw opgevat) mond van de mens 4. wat met een 'bek' wordt vergeleken (van gereedschap e.d.)
bekaans z. *bi'jkaans*
bekaant I bn. - (van hout) kant, recht, vlak gemaakt, tot planken bewerkt
bekaant II bw. - bijkans, bijna
bekaanten ww. - kant maken van hout: tot palen, planken, balken e.d.
bekakt bn. 1. storend en op haast lachwekkende wijze verwaand 2. in *Hi'j kwam d'r bekaot of bekaaid*
bekalken ww. - met kalk bemesten
bekappen ww. - kappend bewerken (vaak met een bijl), ook inzake hoeven, d.i. een voetbehandeling geven bij paarden of koeien, snijdend bewerken
bekendmaeken ww. - bekendmaken
bekennen ww. 1. erkennen, openlijk toegeven 2. z'n schuld toegeven inzake een strafbare handeling 3. bekennen bij kaartspelen 4. bespeuren, ontdekken
beker de 1. drinkbeker 2. vaasachtige sierbeker 3. wedstrijdbeker, wisselbeker, beker als prijs in een sporttoernooi 4. tepelbeker
bekhaemer de - klauwhamer
Bekhof de - benaming van de omgeving van de *Bekhofstille*
Bekhofbrogge de - bekende brug over de *Lende* bij *Berkoop*
Bekhofplaatse de - vanouds bekende boerderij nabij de *Bekhofstille*
Bekhofschaans de - bekende oude schans nabij de *Bekhofstille*

Bekhofstille, *Bekhofstille* de - bekende brug over de *Lende* bij *Berkoop*
bekijken ww. 1. bekijken, z'n blikken laten gaan over, aanschouwen 2. nader beschouwen, afwegen, onderzoeken, nagaan
bekieven ww. - bekijken
bekkeling de - rugleuning van een stoel
bekken I et 1. bekken: bekend lichaamsdeel 2. bekken: bekend muziekinstrument, behorend tot het slagwerk 3. scheerbekken 4. doopbekken 5. koperen afwasteil 6. melkvat: vat waarin melk wordt bewaard 7. ondiepe kom, in div. andere toepassingen
bekken II ww. 1. smaken 2. vinnig, snauwerig tegen de ander praten 3. gevat antwoorden, steeds snel antwoord geven
bekkenbreuke de - bekkenbreuk
bekkerd de - iemand met een grote mond
bekketargen, *...taargen* ww. - hetz. als *montientargen*
bekketrekken ww. - overdreven trekken maken met z'n mond
bekketrekker de 1. iemand die soms of steeds een wrang, raar, komisch, de lachlust opwekkend gezicht trekt 2. eigenwijze vrouw, opschepperig meisje met veel verbeelding 3. vrucht die erg zuur/wrang is, zodat men een raar gezicht trekt als men die eet
beklaant bn. - beklant, voorzien van klanten
bekladden, *bekladden* ww. 1. bekladden, besmeren 2. slechte dingen over iemand vertellen, iemand een slechte naam bezorgen
beklaegde de - beklaagde
beklaegen ww. - beklagen, medelijden uitspreken
beklag et 1. beklag, het zich beklagen 2. medelijden
beklappe de - iemand die altijd veel praatjes maakt
beklauteren ww. 1. beklauteren 2. voortdurend klauterend bezig zijn
beklauwen ww. 1. met een klauw, hark enz. of op vergelijkbare wijze bewerken 2. voortdurend klauwend, krabbend bezig zijn
bekleisteren ww. 1. besmeren, besmeuren 2. bepleisteren van muren
beklemd bn. 1. beklemd, vastgeklemd 2. benauwend, beklemmend
beklemmen ww. - beklemmen: benauwen
bekletsen ww. 1. over iemand roddelen 2. voortdurend kletsend bezig zijn
beklieden, *bekleden* ww. 1. van een bep. bedekking voorzien 2. *ofleggen* van een dode, z. *ofleggen*, bet. 4

bekleding, bekleding de - bekleding: wat dient om te bekleden, bijv. van de zitplaatsen in een auto

bekliemen ww. - smerend, kliederend vuil maken, ook beduimelen, bevingeren

beklimmen ww. 1. beklimmen: beklauteren 2. voortdurend klimmend bezig zijn

beklinken ww. 1. drinken en met de glazen klinken ter bezegeling of ter viering van iets dat tot stand kwam; ook ruimer: vast afspreken, tot stand brengen 2. elkaar alle goeds toewensen en daarbij met de glazen klinken 3. inzakken en steviger worden 4. vermageren, een ingevallen gezicht krijgen 5. in *beklonken laand* land dat enigszins is ingezakt nadat het is ontgonnen

bekloppen ww. 1. bekloppen, kloppen op 2. voortdurend kloppend bezig zijn

beklumen ww. - verkleumen, door vernikelen een kou vatten

beknabbelen ww. 1. beknabbelen 2. voortdurend knabbelend bezig zijn

beknibbelen ww. 1. minder geld uitgeven, bezuinigen op 2. erg zuinig zijn zodat de ander minder goed wordt behandeld, minder inkomsten heeft 3. benadelen, van de ander iets pakken, afnemen terwijl men evenveel had gekregen 4. in *De koenen beknibbelen 't al mooi* hebben al flink wat van het gras op (door te grazen) 5. op de prijs afdingen

bekniepen ww. 1. knijpend betasten; met name gezegd van nieuwe kleding die onder de aandacht wordt gebracht en die wordt beoordeeld door over de stof te tasten en te knijpen, waarbij men meestal ook de persoon zelf plagerig knijpt 2. bezuinigen, zuiniger worden 3. van kleding: te strak, te nauw zitten, zodat het 'knijpt' 4. voortdurend knijpend bezig zijn

beknippen ww. 1. door te knippen bewerken 2. voortdurend knippend bezig zijn

beknobben ww. 1. minder geven, van z'n loon afhouden, minder uitbetalen 2. beduvelen

beknoeien ww. - knoeiend, prutsend bezig zijn; *alles zels beknoeien* al het werk zelf, provisorisch of met moeite doen

beknopt bn. 1. niet bep. uit de kluiten gewassen, klein, niet ruim of groot uitgevallen 2. kort verteld, niet uitvoerig/gedetailleerd meegedeeld

beknusselen, ...knutselen ww. 1. knutselend in elkaar zetten, even voor elkaar brengen, niet opschieten met het werk als gevolg van het knutselend, prutsend bezig zijn 2. bekokstoven, beramen

bekocht bn. - te duur gekocht hebbend, afgezet

bekoegelen ww. - bekoegelen

bekof bn. - doodmoe

bekoken ww. 1. door te koken ergens min of meer in vastraken, erdoorheen gemengd worden, mee gekookt worden 2. voortdurend koken

bekokselen ww. - bekokstoven

bekommen, bekoemen ww. 1. uitrusten van iets waarbij men vermoeid is geraakt, ook: rust nemen na het eten 2. tot bedaren, tot rust komen, bijkomen van de schrik of boosheid, in de gewone staat raken 3. matigen van temperatuur 4. afhemen van pijn 5. op de uitgedrukte wijze ervaren, bevallen 6. verkrijgen, aan iets komen

bekommeren, bekoemeren ww. - zich bekommeren om of over

bekomst et - bekomst, in *je bekomst hebben* verzadigd zijn; vaak ruimer: er genoeg van hebben

bekonkelen ww. 1. bekonkelen, bekokstoven 2. roddelend praten over

bekonkelfoezen, bekonkefoezen, bekonkelefoezen, ...goezen ww. - heimelijk praten (maar zichtbaar), samen beramen

bekonkereren ww. - beconcurreren

bekoord bn. - vrij van de mogelijkheid getikt te worden bij bep. spelletjes

bekoordplakkien et - plekje waar je volgens een afspraak bij het spel tikkertje niet mocht worden getikt

bekopen ww. 1. bekopen, boeten 2. omkopen, door geld, mooie woorden voor z'n doel, standpunt weten te winnen 3. te duur kopen 4. steeds aan het kopen zijn

bekotten ww. 1. bekorten, korter maken, beknopter maken 2. inhouden 3. besparen 4. tekort doen, niet geven waar men recht op heeft

bekrabbelen ww. 1. bedekken met krabbel 2. voortdurend *krabbelend* bezig zijn, in meerdere bet.

bekrabben ww. 1. aan voldoende financiële middelen weten te komen, met name om het hoofd boven water te houden 2. voor elkaar krijgen

bekrassen ww. 1. van krassen voorzien 2. voortdurend krassend bezig zijn

bekreunen ww. - zich bekommeren

bekribben ww. - voortdurend *kribbend* bezig zijn

bekrimpen ww. 1. zuiniger worden en minder

uitgeven 2. beperken, reduceren van een bedrijf, van financiële steun e.d. 3. enigszins inkrimpen, door krimpen kleiner worden

bekroepen ww. 1. heimelijk naar iets toe kruipen 2. kruipend gaan 3. een beklemmend, angstig gevoel krijgen 4. voortdurend kruipen

bekrompen, bekrumpen bn. 1. niet ruim, erg klein (van ruimte) 2. ineengekrompen, ineengeschrompeld 3. schamel, krap, nogal armoedig 4. erg zuinig 5. bekrompen, kleinzielig, achterlijk van opvatting

bekstok et - iemand met een grote mond

bekubben, bekubberen ww. 1. kortwieken 2. in lichte mate snoeien, de uitstekende takjes/ randen afknippen/afsnijden 3. haarknippen 4. kappend bewerken van palen e.d. 5. snijdend bewerken van een koeienpoot e.d. 6. snijdend en krabbend schoonmaken van de huid van koeien 7. zoveel mogelijk geld afhandig maken

bekunde de - persoon die men kent, bekende

bekundig bn. - in *bekundig mit* als persoon kennend

bekundige de - iemand die men kent, bekende

bekwaeken ww. - voortdurend kletsen

bekwaom bn., bw. 1. voldoende opgeleid en/of vaardig 2. nuchter, niet aangeschoten

bekwaomhied de 1. het bekwaam, kundig zijn 2. opzicht waarin men bekwaam is

belaans, balaans de 1. bep. weegwerktuig: balans 2. in *in/uit belaans* in/uit balans, in/uit z'n evenwicht 3. in *de belaans opmaeken* de balans opmaken

belaansploeg, balaans... de - balansploeg

belaeden ww. - beladen, voorzien van lading

belanen ww. - belanden, terechtkomen, verzeilen

belang et 1. iets dat iemand raakt in z'n voorspoed, zijn positie 2. aandeel, participatie 3. belangstelling, in verb.: *d'r belang in stellen* 4. gewicht, waarde

belangrijk bn. 1. van grote betekenis 2. aanzienlijk, groot

belasteren ww. - lasterpraatjes vertellen

belasting, belastinge de 1. kracht, druk doordat iets rust op 2. mentale of lichamelijke belasting 3. belasting die men moet betalen

belastingangifte de - belastingaangifte

belastingdrek de - belastingdrek

belastingkantoor et 1. belastingkantoor 2. wc

belastingkemies de - commies van de belastingdienst

belastingkladder de - aanslagbiljet van de belastingdienst

belastingontduiker de - belastingontduiker

belastingparredies et - belastingparadijs

belastingpepiere mv. - aangiftebiljet en/ of andere papieren die betrekking hebben op het betalen van belasting

belastingsschieve de - belastingsschijf

belastingtebel de - belastingtabel

belastingterief et - belastingtarief

belastingtellefoon de - belastingtelefoon

belastingtruuk de - belastingtruc

belastingverleging de - belastingverlaging

belastingveurdiel et - belastingvoordeel

belastingvlucht de - belastingvlucht

belastingvri'j bn. - belastingvrij

belatafeld bn. - belatafeld, bedonderd, gek geworden

belderen z. *balderen*

beleerd bn. - (van paarden) gewend, geleerd hebbend in een tuig te lopen, enz.

beleerkarre de - kar om jonge paarden mee te beleren, om in het gareel te lopen en te leren trekken

beleg et 1. broodbeleg 2. materiaal en constructie waarmee men aftimmert, afdekt 3. soort voering, witte stof tussen de kragen van mantels en jassen

belegen bn. - lang of voldoende lang gelegen hebben

belegerd bn. - gezegd van hooi: stevig in elkaar gepakt

beleggen ww. 1. een oppervlakte met iets bedekken 2. in *geld beleggen* vastleggen, ergens in steken 3. bijeenroepen 4. het voorstellen, het doen voorkomen 5. eitjes leggen: door de bijenkoningin

beleggen et - belegje, lat ter afwerking deels over het kozijn en deels over de muur lopend

beleggingsfoons et - beleggingsfonds

belegstok et - belegstuk (bij naaiwerk)

beleidsmaotig bn. - beleidsmatig

beleidsmitwarker de - beleidsmedewerker

beleidsombuging de - beleidsombuiging

beleidsruimte de - beleidsruimte

beleidsstok et - beleidsstuk

beleidsveurbereiding de - beleidsvoorbereiding

belein, blein(e), balein de - balein: in korset of paraplu

belend bn. - beeldend

beleren ww. - beleren (van paarden: m.b.t. het tuig, het werken)

beleuken z. *beloken*

belevenis, belevnisse de - belevenis

beleving de - beleving, bewuste ervaring

belezenhied de - belezenheid

Belgisch, Bels bn. - Belgisch

belhaemel, ...haemer de - belhamel

belieden ww. 1. lijden, iets onprettigs ondergaan doordat een ander zo doet, doordat de omstandigheden zo gecreëerd zijn, evt. door iemand zelf 2. belijden in godsdienstige zin

belieden de - belijdenis: belijden door te verklaren

beliegen ww. 1. tegen iemand liegen 2. iets anders voorstellen dan het is, verdraaien 3. voortdurend liegen

belienen ww. 1. belenen, tot onderpand van een hypotheek doen zijn 2. voortdurend uitlenen of lenen van 3. in leen nemen

belja bw. - wel ja

belle de 1. bel 2. trekker, knop waarmee men de bel bedient 3. geluid dat een bel maakt 4. slordige, smerige, slonzige vrouw/meisje 5. vrouw die graag/veel met andere mannen aanpapt, slet 6. eigenwijze vrouw of meid 7. bel snot, enigszins uit de neus hangend 8. kledingstuk van slechte stof, oud, afgedragen kledingstuk 9. vol glas drank 10. lucht- of gasbel 11. waterpas

belleblaozen ww. - bellenblazen

belleboel de - haveloze toestand, in verb. als *Wat is et daor een belleboel!*

belleg et 1. bloem van de fuchsia 2. (vooral mv.) *lelle* (bet. 1) aan de hals van een schaap of geit 3. luchtbelletje in prikklimonade e.d. 4. z. ook onder *belle*

bellegientrekker de - iemand die beldeurtje speelt

bellegiesbloeme, belsje... de 1. fuchsia 2. bloem van de fuchsia

bellegiesboom de - esdoorn

belleklepel de - klepel van een bel

belleknoppe de - knop van een deurbel e.d.

bellekoord, ...koorde et - belkoord

bellegaen et - bellenmeisje

bellen ww. 1. een bel doen gaan 2. telefoneren; ook: om te verkrijgen, bijv. *een ziekenauto bellen* telefonisch om een ziekenauto vragen

bellepootsen ww. - pootsen van een deurbel e.d.

bellerig bn. - slordig gekleed

belleslee, belslee de - arrenslee

bellesleden ww. - met de arrenslee op pad zijn

belletouw et 1. belkoord 2. klokkentouw

belletrekken, bellegien... ww. - beldeurtje

spelen

belletuug et - paardentuig met bellen enz. van een arrenslee

belluden ww. - de klok luiden

belnee bw. - welnee

belochten ww 1. van licht, belichting voorzien, zodat men goed kan zien 2. met een zaklantaarn enz. beschijnen 3. belichten in de fotografie 4. nader toelichten

belochting de - belichting

belochtingstied de - belichtingstijd

beloeren ww. 1. glurend bekijken, bespieden, bespioneren 2. goed bekijken, inspecteren 3. voortdurend spiedend kijken naar

beloken, beleuken bn. - beloken, in: *beloken Paosen, ...Paosdag*

belon, ballon, blon de 1. luchtballon 2. lampballon 3. bol van een gloeilamp e.d. 4. zeer bekend, door opblazen balvormig enz. uitdijend feestartikel

belonkölf, ballon... de - ballonmand

belonnewedstried de 1. wedstrijd waarbij het erom gaat wiens ballon het verst wordt teruggevonden 2. wedstrijd tussen ballonvaarders

belonreize de - balonreis

belonveerder de - ballonvaarder

belonveert de - ballonvaart

beloop et - verloop, voortgang

belopen ww. 1. inhalen door hard te lopen 2. afstand afleggen, om te bereiken 3. lopend over of op iets gaan 4. belopen worden 5. (van schoeisel) er veel in lopen 6. over iets heen groeien 7. bedragen, kosten 8. zich ontwikkelen, aflopen

beloven ww. 1. beloven, toezeggen 2. doen verwachten

belroze, belroos de - belroos (ziekte)

Bels z. *Belgisch*

belsjebloeme z. *bellegiesbloeme*

belslee z. *belleslee*

belust bn. - belust: lust hebbend, begerig

belusten ww. - belusten, benieuwen

beluisteren, belusteren ww. 1. beluisteren: afluisteren 2. luisteren naar

bemaand bn. - van een mand voorzien, bijv. *De jenever zat in een bemaande flesse* in een mandfles

bemaeken ww. - nalaten als erfenis, hetz. als *vermaeken: iene wat bemaeken*

bemaelen ww. 1. bemalen, droogmalen 2. warrig praten

bemaeling de - bemaling: het bemalen met watermolens

bemerken, bemaarken ww. 1. merken 2. opmerken, vinden
bemaking de - oordeel, bevinding
bementeneren ww. - beredderen, doen verlopen
bemesteri'je de - het bemesten
bemiddeler de - bemiddelaar
bemieteren ww. 1. bedriegen 2. dom, onhandig bezig zijn
bemodderen ww. 1. bemodderen, met modder bedekken, bevuilden 2. knoeien, dom bezig zijn, onhandig opereren
bemoezen ww. - dom, onhandig, op een onduidelijke manier bezig zijn
bemoggele ww. - improviserend voor elkaar brengen
bemompelen ww. - voortdurend mompelen
bemoonsteren ww. 1. hetz. als *moonsteren* (bet. 1) 2. een monster nemen uit of van iets, om te keuren
bemotten ww. 1. bemorsen 2. voortdurend morsend bezig zijn
bemuuien, bemujjen, bemuien ww. - zich bemoeien met andermans zaak, diens opvattingen, wijze van doen
benaan de - banaan
benaegelen ww. - benagelen
benaemens, benaemen, benaomens bw. 1. vooral, in het bijzonder 2. naar gezegd wordt door 3. volgens, op grond van 4. uit naam van
benaming de - benaming
benane-ies et - bananenijs
benaneschelle de - bananenschil
benao bw. 1. bijna, haast 2. heel vlakbij, erbij
benaoderen ww. 1. benaderen: dichtbij komen 2. polsen
benaotering de 1. benadering: het benaderen 2. in *bi'j benaotering* bij benadering, ongeveer
benao dielen, ...delen ww. - benadelen
benao drokken ww. - benadrukken
benapt bn., bw. - zuinig, gierig
benauwd bn., bw. 1. erg nauw, erg smal 2. bang, erg angstig 3. kortademig 4. benauwend, drukkend, met zodanige gesteldheid van de lucht dat men problemen krijgt of kan krijgen met de ademhaling 5. beklemmend, met een bezwaard gevoel 6. heel erg, in hoge mate
benauwdachtig bn., bw. - bang uitgevallen
benauwdens, benauwens de - angst, benauwenis, beklemming
benauwdhied de 1. angst 2. beklemmende, zorgelijke situatie 3. kortademigheid
benauwen ww. - beangstigen

bende de 1. troep, grote groep 2. grote groep personen 3. groot aantal exemplaren, grote hoeveelheid 4. zeer rommelige situatie, erg slordige toestand, puinhoop
benedenaende et - benedeneind
benedenhuus et - benedenhuis
benedenkaante de - benedenkant
benedenruimte de - benedenruimte
beneffen, beneffens vz. 1. naast 2. anders dan, in strijd met 3. volgens, naar
benemen ww. 1. wegnemen, ontnemen 2. in bijv. *De aosem benemt je* je krijgt geen adem meer
benen z. *bienen* III
benepen, beniept bn. 1. erg nauw zittend, nauw sluitend 2. niet bep. royaal qua ruimte 3. pover, armoedig 4. benauwd, angstig (van stem)
benepenheid de - het *benepen* zijn
benedigheidheden mv. - benodigdigheden
beneveld bn. - beneveld, dronken
benevens, beneven vz. - naast, behalve
bengel z. *bingel*
bengelen z. *bingelen, bongelen*
beni'jd bn. - benieuwd
beni'jen ww. - benieuwen, in de verb. *† Zal/zol him/oons* (enz.) *beni'jen*
benieden ww. - benijden
beniefelen ww. - voortdurend bezig zijn met priegelig naaiwerk e.d.
benne de - ronde mand, om kippen in te vervoeren op de bagagedrager aan de voorkant van de fiets
benonie-appel de - bep. appelsoort
bente de 1. grashalm of strootje van bentgras 2. (mv.) pollen bentgras
bentedorke de - bosje van bentgras voor dakbedekking
bentegrös, ...grus et - bentgras, ook: halmpje bentgras
bentekop de - pol van bentgras
bentekörf de - bijenkorf van bentgras
bentelegte de - laagte begroeid met bentgras
bentemaoden mv. - stuk laag weiland met veel bentgras, hei e.d.
benemes et - mes om bentgras mee te snijden
benten bn. - van bentgras
benteplogge de - plag met bentgras
benteploeme, ...plume de - pluim van bentgras
bentepolle de - bentpol, pol bentgras
benteraai de - strootje, stengel van bentgras
benteroegte de - ruipte van bentgras

bentesnieden ww. - snijden van bentgras
bentespier, ...*spiere*, ...*spriete* de - spriet van bentgras
bentestengel de - stengel van bentgras
bentetoppe de - pluk bentgras
benteveld et - veld(je) met bentgras
bentezode, *binte...* de - veenzode met bentgras
benumen ww. - benoemen
benuming de - benoeming
benumingsbrief - benoemingsbrief
benuumber bn. - benoembaar, benoemd kunnende worden
beoordielen, ...*delen* ww. - beoordelen, een oordeel vormen/vellen over iets
beoordieling(e) de - beoordeling
bepaald I bn. - bepaald
bepaald II bw. - beslist, uitdrukkelijk
bepaolen ww. 1. bepalen: vaststellen, ter zake beslissen 2. als bepaling opnemen 3. zich bepalen tot, zich uitsluitend richten op 4. beslissend zijn voor
bepaolend bn. - bepalend, beslissend
bepaoling de - bepaling, vaststelling, beslissing ter zake
beparken ww. 1. beperken: in omvang 2. binnen bep. grenzen houden, blijven
beparking de - beperking: het *beparken*
bepielen ww. 1. langzaam en bij stukjes en beetjees voltooiën, beredderen 2. voortdurend bij stukjes en beetjees met iets bezig zijn
bepikken ww. - bepikken, pikken op iets
bepinnen ww. - steeds pinnend betalen
bepissen ww. - bij het plassen met z'n straal urine bereiken
beplaanten ww. 1. beplanten, van planten voorzien door te planten 2. voortdurend plantend bezig zijn
beplakken ww. 1. door te plakken bedekken 2. vastplakken 3. voortdurend plakkend bezig zijn
beplokken ww. - bewerken met plukkende bewegingen
bepluzen ww. - voortdurend *pluzen*
bepoolderen ww. - bepolderen
beppe de 1. oma (ook aanspreekvorm) 2. oude vrouw, bijv. *een oold beppien*
beppen bn. - van *beppe*, d.i. van oma: *beppen oorier* het oorier van oma
beppestoel de - lage stoel met leuning
beppezegger de - kleinkind in relatie tot een grootmoeder
beprakkeseren ww. - bedenken, uitdenken
bepraoten ww. 1. er samen over praten,

bespreken 2. over iemand kletsen, roddelen 3. ompraten, overhalen
bepreken ww. 1. zo preken dat men de hele kerk bereikt 2. voortdurend prekend doen
bepрутtelen, *beprottelen* ww. 1. bepruttelen 2. steeds pruttelend bezig zijn, zeuren
bepunten ww. - met een puntig iets ergens in steken om warmte, diepte, enz. te peilen
berabbelen ww. - roddelend over iemand spreken
berachen ww. - roddelend over iemand praten
beraeming z. *beraoming*
beraepen, *berapen* ww. - bepleisteren, bewerken van hout e.d., bijv. *een mure beraepen* bepleisteren, stucadoreen
berak, *barak* de 1. eenvoudig houten gebouw, barak 2. bouwvallig huis
berakkekaamp et - barakkenkamp
berakken ww. - verzorgen, opruimen, beredderen
beraad et 1. beraad, overweging 2. overleg, overlegorgaan
beraoden ww. - beraden, bij zichzelf na-gaan, te rade gaan
beraodslaegen, ...*slaon* ww. - beraadslagen
beraomen ww. 1. begroten, inschatten wat de kosten, de tijdsduur, de benodigde arbeidskrachten e.d. betreft 2. uitdenken, opzetten 3. bespringen, zich laten vallen om te pakken 4. bijeen weten te krijgen
beraoming, ...*raeming* de 1. inschatting 2. begroting
beraopen ww. - bijeen weten te brengen van geld en goed (voor zichzelf)
beraozen ww. 1. door hard te schreeuwen gehoord kunnen worden 2. voortdurend roepen, schreeuwen
berappen ww. - betalen, bestuiveren
berber de - berberisstruik
berduren, *bodduren* ww. - borduren
berduurdeuze de - doos ter bewaring van borduurspullen
berduurgaas et - borduurgaas
berduurgaoren et - garen waarmee men borduurt
berduurkaortien et - kaartje waarop men borduurt
berduurkietien en var. et - kleedje, stukje stof waarop men borduurt
berduurkussen et - kussen van stof om op te borduren
berduurlappe de - lap waarop men borduurt
berduurloep de - loep voor het borduren

berduurmaantien et - mandje voor het bewaren van de borduurspullen
berduurpetroon et - borduurpatroon
berduurraam et - borduurraam
berduurschere de - borduurschaar
berduursel et - borduursel
berduursteek de - borduursteek
berduurstof de - borduurstof
berduurtekening de - getekend borduurpatroon
berduurveurbeeld et - borduurvoorbeeld
berduurwark, ...waark et - borduurwerk
berduurwol(le) de - borduurwol
berduurziede de - borduurzijde
berechten, berichten ww. - berechten
beredden, beredderen ww. 1. beredden: regelen, opruimen en schoonhouden, iemand verzorgen 2. verzorgen door te bewerken
bereden bn. - bereden, in bijv. *een bereden peerd* paard dat eraan gewend is bereden te worden
beregelen ww. - door te regelen voor elkaar brengen
berehokke et - hok waarin een beerhouder een beer heeft
berehoolder, beer... de - beerhouder, iemand die mannelijke varkens houdt: ter dekking
bereizen ww. - voortdurend reizen
berekening, bereken de 1. berekening 2. overweging, inzicht, het op iets letten
berекken ww., in *berекken kunnen* met z'n handen of anderszins aan iets toe kunnen komen
berekoel de - berenkuil
berelocht de - lucht, geur van een beer of mannelijk varken
berelubben ww. - een mannelijk varken castreren
beremusse de - berenmuts
beren ww. 1. opscheppen, storend hoog opgeven, geweldig prijzen 2. zich aanstellen 3. doen alsof 4. het goed doen
berepiest de - penis van een mannelijk varken
berepote de - poot van een beer, vooral: van een mannelijk varken
bererepen ww. 1. voor elkaar brengen, fiksken 2. hanteren, ermee omgaan
beresnieden, beer... ww. - castreren van jonge mannelijke varkens
beresnieder de - degene die jonge, mannelijke varkens castreert
berestark bn. - heel erg sterk
beresteun de - hetz. als *dekstoel*

beret z. *bret*
bereuren, beruren ww. 1. roerend bewerken 2. noemen, aansnijden 3. iemand in het gemoed raken
bereuring de - lichte beroering, korte beweging, opleving
berersel, beruersel et - beslag, bijv. *berersel maeken veur pannekoeken*
bererte z. *bererte*
berewel et - berenvel
bericht et 1. bericht, tijding, mededeling die men doet 2. krantenbericht, bericht in een ander medium 3. weerbericht 4. (mv.) nieuwsberichten
berichten ww. 1. bericht geven 2. z. *berichten*
beriddeneren z. *berisseneren*
berieden ww. 1. rijden op of over 2. door te berijden een paard doen wennen
beriek et - bereik: gebied dat men kan bereiken, kan bestrijken
berieken, berikken ww. 1. bereiken: door met z'n handen, armen te rekken kunnen komen tot, bijv. *Ik kon de grond niet mit de hanen berieken* 2. aankomen op een bep. plaats 3. contact leggen 4. een bep. leeftijd halen 5. verwezenlijken, resultaten halen
berieren ww. 1. berijmen: van tekst 2. met rijm of rijp bedekken
berig bn. - jachtig (van een varken)
berisseneren, beriddeneren ww. - beredeneren
berk(...) z. *birk(...)*
Berkoop, Ooldeberkoop et - naam van een bekende Stell. plaats, Ned. Oldeberkoop
Berkoper I de - iemand uit *Berkoop*
Berkoper II bn. - van, uit, m.b.t. *Berkoop*; *een Berkoper boer* een reiger
Berlien et - Berlijn
berlikummer de 1. bep. type klomp 2. bep. soort winterwortel
bero z. *buo*
beroddelen ww. - roddelend over iemand spreken
beroecken ww. - beruiken
beroeppen ww 1. roepend bereiken 2. tot een predikantschap beroepen
beroeppsmeugelijkheid de - beroepsmogelijkheid
beroeppspeul(d)er de - beroepsspeler
beroerd bn., bw. 1. misselijk 2. ellendig, triest 3. erg vervelend, lastig 4. heel erg lui 5. slecht van karakter 6. in hoge mate, bijv. *Et weer is beroerde min*

beroerling, broerling de - ellendeling
beroerte, bereurte, beruurte de - beroerte
beroeten ww. - met roetaanslag bedekt worden
beroezen ww. - in z'n werk, activiteiten blijven steken, er niet mee klaar komen
berok z. *barok*
beroken ww. - rook blazen over
beroker de - soort blaasbalg voor het beroken van bijen
beron z. *baron*
berooiing, berooiige de 1. berekening, inschatting 2. vermogen, mogelijkheid om te taxeren
beroppen ww. 1. aanpakken, zich ertoe zetten en het fiksen 2. voortdurend rukken en trekken
berre(...) z. *bedde(...)*
bertaol, bretaol bn. 1. brutaal, grof 2. erg vrijmoedig, gedurfd 3. royaal, in ruime mate
bertaoltien et - brutaaltje
beruren z. *bereuren*
beruur... z. bereur...
besalt z. *basalt*
besarbak, ...blik de - gegalvaniseerd teiltje met twee oren (voor het wassen)
besausd bn. - beduusd, ontsteld
beschaedigen ww. - beschadigen
beschaemen ww. - beschamen
bescharmen, ...schaarmen ww. - beschermen
bescharmkappe de - beschermkap
bescharmlaoge de - laag ter bescherming
bescharreren ww. 1. door hard werken aan geld en/of goed bijeenbrengen, verdienen 2. al het werk doen 3. zoekend en tastend met iets omgaan 4. bezig zijn met *scharrelen*, in meerdere bet.
bescheid et 1. bescheid, antwoord, bericht als reactie, tijding 2. (bij bep. tikspelen) geroepen als men op een bep. plaats was waar men niet meer getikt mocht worden 3. (mv.) akten, bewijsstukken
bescheiden bn. 1. nederig, ingetogen, zonder inbeelding, eenvoudig 2. niet opdringerig, zich niet op de voorgrond begevend 3. niet groot, niet ruim
bescheidenhied de - bescheidenheid, het *bescheiden* zijn
beschendeleseren en var. z. *schenneseren*
bescheren ww. - in et mit de gek *bescheren* een grappige wending aan iets geven i.p.v. het op ruzie te laten aankomen of er zeer serieus op in te gaan

bescheten bn., bw. 1. met uitwerpselen bevuild 2. pips, bleek, ietwat ziekelijk 3. sneu, sip, teleurgesteld kijkend 4. belazerd, nadeel ondervindend 5. gebrek, krapheid ondervindend, vooral m.b.t. de tijd voor iets, het materiaal dat men heeft 6. bekakt
bescheuren I bn. - beschoren
bescheuren II ww. - (zich) bescheuren, bijv. *Ie zollen je bescheuren van 't lachen*
bescheuten bn. - beschoten, als volt. deelw. van *beschieten I*, bet. 2, vooral in (*een*) *bescheuten dak*
beschienen ww. - beschijnen
beschieten I ww. 1. schieten op iets of iemand 2. een oppervlakte met planken e.d. bekleden
beschieten II ww. 1. (ruw) schijten op of in 2. bedriegen
beschieter de - iemand die anderen belazert
beschieteri'je de - het belazeren
beschikbaar bn. - beschikbaar
beschikken ww. 1. besluiten, beslissen 2. de beschikking hebben over, gebruik kunnen maken 3. regelen, bijv. in *Aj' wat naolaoten willen, moej' daor bij testement over beschikken*
beschikking, beschikkinge de 1. regeling, het geheel aan regels 2. de macht tot handelen hebbend
beschoeien ww. - van beschoeiing voorzien
beschoel et - hetz. als *verschoel*
beschoeld bn. - met beschutting, veilig van alles afgeschermd
beschoemen ww. - bezig zijn met *schoemen*, bet. 1
beschonon, beschonigen ww. 1. besparen, bezuinigen 2. verschoond/gevrijwaard zijn van, gespaard zijn voor 3. in bescherming tegen beschuldigen nemen 4. schoonmaken, opschonen, opruimen
beschosseld bn. - enigszins bevroren: van het dunne bovenlaagje van de grond enz.
beschosselen ww. 1. de noodzakelijke dingen doen in de huishouding, in de verzorging van een huishouding 2. *beschosseld* raken
beschot et 1. houten bekleedsel, vooral van wanden 2. houten wand (vaak van planken) tussen of om ruimten 3. sterkte, stevigheid qua bouw 4. oogst (van gewas)
beschotwaand de - hetz. als *beschot*, bet. 2
beschouwen ww. 1. beoordelen, afwegen 2. zien als 3. nader bezien, in *op 'e keper beschouwen*
beschrieven ww. 1. schrijven op 2. (licht negatief) steeds schrijven 3. door te vertel-

len uitbeelden 4. schriftelijk opsommen, vastleggen, bepalen 5. veel inhouden, veel impact hebben 6. bij provisionele verkoop een bod uitbrengen

beschrieversgeld et - hetz. als *striekgeld*

beschrijving de 1. het schrijven op 2. uiteenzetting 3. schildering 4. voorlopige koopovereenkomst in geschrifte 5. het *beschreven* in bet. 6

beschrijven ww. - ijverig met iets bezig zijn, zich ervoor inspannen en het afmaken, afronden; *et beschrijft hebben* het werk gedaan hebben, m.n.: aan het eind van de dag

beschusselen ww. - doen, regelen

beschute, beschuut de - beschuit

beschutebakker, beschuutbakker de - beschuutbakker

beschuteblik et - beschuutblik: bus waarin men beschuit verpakt, bewaart

beschutebri'j de - beschuutpap, pap van melk met beschuit

beschutebrogge de - stuk roggebrood met beschuit

beschutebusse, beschuut... de - beschuutbus

beschutefabriek de - beschuutfabriek

beschutekrummel de - beschuutkrummel

beschutemes et - mes waarmee men beschuit snijdt

beschutetromme, beschuuttromme de - beschuutbus, vroeger vaak aan de muur

beschutting, beschuttige de 1. het beschutten 2. beschutsel, dat wat beschut 3. plaats of situatie waarin men beschut is

bedraod z. *besseldraad*

befef et 1. het zich bewust zijn, tegenwoordigheid van geest 2. voorstelling, benul

beseibelen ww. 1. bedriegen (z. ook *beseipelen*) 2. hetz. als *bezieveren*

besgaoren z. *besselgaoren*

besie de - bougie (van een motor)

besiebossel de - bougieborstel

besiekabel de - bougiekabel

besien et - verkl. van *beest*

beseipeld bn., bw. 1. gek geworden, van de pot gerukt 2. beteuterd

beseipelen ww. - misleiden, foppen, z. ook *beseibelen*

beseisleutel de - bougiesleutel

besingelen ww. 1. van een houtsingel voorzien 2. besluipen en evt. insluiten 3. in *Et blad van de hortensia is een betien besingeld* aan de randen een beetje bevroren

besite z. *vesite*

besiten ww. - naar anderen gaan om te *aovendpraoten* of *aovendpraoters* ontvangen, z. ook *vesiten*

besjaantelen ww. - zeuren

besjacheld bn., bw. - krankjorem, zot

besjachelderi'je de - besjoemelarij

besjachelen ww. - bedriegen, belazeren, besjoemelen, vooral: in financiële zin

beskule, baskule de 1. weegwerktuig voor zware lasten 2. weegschaal voor huiselijk gebruik

beslaanteren ww. - bemorsen

beslabben ww. 1. door knoeien, morsen zich vuil maken, beslabberen 2. belazeren

beslag et 1. beslag voor wat gebakken gaat worden 2. beslag aan vee, veebeslag 3. datgene waarmee beslagen is: m.b.t. een deur, een kist, een kast, schoeisel e.d., ook: hoefbeslag 4. arrest op goederen in juridische zin, in verb.: *in beslag nemen* 5. bezit, in *in beslag nemen* 6. ruimte, in *in beslag nemen* 7. in *zien beslag kriegen* uitgevoerd worden

beslagkoeme de - beslagkom

beslagleggen ww. - aanbrengen van een ijzeren hoep om een wiel

beslaon ww. 1. op iets slaan 2. voortdurend slaan 3. met iets beslaan, bedekken, nl. door het vast te zetten 4. ijzers onder de hoeven aanbrengen 5. aan ruimte innemen, aan ruimte bevatten 6. een laagje vocht over de oppervlakte krijgen 7. uitdraaien op

beslaopen ww. 1. beslapen, slapen op 2. een tijdje overwegen 3. uitgeslapen, in bijv. *Die is niet zo best beslaopen* nogal sloom

besleiferen ww. 1. steeds rondhangen, steeds rondslechteren 2. een vrouw tot gemeenschap weten te krijgen

besleuten bn. - besloten: resoluut, in *goed besleuten*

besliemen ww. - van een laagje slijm voorzien

besliepen ww. 1. beslijpen 2. steeds slijpen

beslikken ww. 1. hetz. als *behemmelen*, bet. 1, bijv. *Dat moej' mar wat beslikken* 2. steeds slikken

beslingeren ww. - hetz. als *ommeslingeren*, bet. 1

beslinken ww. - inkrimpen bij de bereiding

beslist I bn. - vastberaden

beslist II bw. - absoluut, hoe dan ook

besloepen, bestupen ww. - besluipen

besloffen ww. - afkunnen, zodanig bijhouden van werk, klussen dat men het af krijgt

beslommeren ww. - bijhouden van het werk,

aankunnen

beslommernis, *beslommernisse* de - beslommering, zorg

beslonteren ww. - bemorsen

beslot et - vaste samenhang, stevig verband in het model waarin concrete dingen horen, bijv. *uit beslot wezen* d.i. ook: ziek zijn, niet goed gaan (met iemand); van iemand die veel eet: *Hej' gien beslot in de maege?*

besloven ww. 1. door hard werken afkunnen, zo hard werken/klussen dat men het af krijgt, aan kan 2. steeds hard werken

beslupen z. *besloepen*

besluteliest de - besluitenlijst

besluteeloos bn. - besluteeloos

besluten ww. 1. besluiten, een besluit nemen 2. insluiten, opsluiten

besluit et 1. besluit dat men neemt 2. in *tot besluit* tot besluit, als laatste

besmeren ww. 1. bestrijken met materiaal dat men kan smeren 2. bevuilen, bemorsen

besmettelik, *besmetlik* bn. 1. besmettelijk, in staat tot infectie 2. snel bevekt/bevuild

besmettingsgeveer et - besmettingsgevaar

besmettingskaans de - besmettingskans

besmotsen ww. - bevuilen, smerig maken

besmoujassen ww. - besmoezen

besmulten ww. - verder ineengaan, in omvang afnemen door smelten

besneden bn. 1. besneden: mooi van vorm, de goeie vorm hebbend 2. de besnijdenis ondergaan hebbend

besnieden ww. 1. door snijden vormen, bewerken 2. de besnijdenis uitvoeren 3. door te snijden castreren 4. voortdurend snijdend bezig zijn

besniederer ww. - kleren maken

besnitten ww., z. ook *besnitteren* 1. bespuiten met kleine straaltjes 2. op z'n kop geven

besnitteren ww. - met vloeistof bespuiten, besproeien (vaak: met water)

besnoeven ww. 1. door te snuiven onderzoeken 2. voortdurend snuiven

besnotteren ww. 1. voortdurend bezig zijn met snuiten 2. voortdurend huilen, grienen

besnuien, *besnuien*, *besnuijen* ww. 1. snoeiend bewerken (van heesters, bomen, houtwallen enz.) 2. kappend bijwerken 3. snoeien in uitgaven 4. nieuwsgierig bekijken 5. steeds *snuiend* bezig zijn, z. *snuien*

besodemieterd bn, bw. 1. besodemieterd, niet goed wijs 2. geschrokken, aangeslagen, bijv. *besodemieterd toekieken*

besodemieterderi'je de 1. het bedriegen,

het besodemieteren 2. het gedoe, het *besodemieteren* in bet. 2

besodemieteren, *besojemieteren* ww. 1. besodemieteren, belazeren 2. knoeiend of dom bezig zijn

besouwd bn., bw. - erg onder de indruk

besouwen ww. - zich ergeren

bespattelen, *besparrelen* ww. 1. voortdurend spartelen, met armen en benen heen en weer slaan, druk doen 2. door druk te zijn, doen z'n werk allemaal uitvoeren (vooral: door lichamelijke arbeid) 3. geld verdienen zodanig dat men zich redelijk kan redden in financieel opzicht, het redden in financieel opzicht

bespatteren ww. - bespatten

besperen, *bespaeren* ww. 1. uitsparen, overhouden, verkrijgen door zuinig of handig te zijn 2. onnodig maken, uitwinnen 3. niet belasten met, zorgen dat iets niet hoeft te worden ondergaan

bespering, *bespaering* de 1. het besparen 2. dat wat wordt uitgespaard, bespaard

bespeulen ww. 1. spelen op (een muziekinstrument) 2. voor een sport als veld benutten 3. zodanig indruk maken dat de ander geboeid blijft, zich laat leiden door

bespi'jen ww. 1. door speeksel te spugen bevuilen 2. door braaksel te spugen bevuilen 3. voortdurend spugen (met speeksel)

bespiekeren ww. 1. bespijkeren: met spijkers beslaan 2. op iets vastmaken met spijkers 3. dicht maken door te spijkeren

bespierd bn. - flink van spieren voorzien

bespinnen ww. - verdienen door goed te produceren, door z'n bedrijf goed te runnen

bespitten ww. 1. spittend bewerken (van een tuin, akker, enz.) 2. in z'n geheel spittend bewerken 3. voortdurend, slordig of dom spittend bezig zijn 4. door spitten bereiken, naar boven halen

bespoeken ww. - iets uitspoken, met onduidelijke of kennelijk heimelijke bedoelingen activiteiten uitvoeren

bespraakt bn. - bespraakt, welsprekend

besprek et - besprek: mondelinge onderhandeling

besprenkelen, *besprinkelen*, *bespraanke-len* ww. 1. met druppels bevochtigen 2. veel alcohol drinken op een feest

bespringen ww. 1. met een sprong bereiken 2. in z'n geheel betalen 3. springen op, om als prooi te pakken 4. door mannelijke dieren: dekken 5. steeds springen

bespruuien, *bespruijen*, *bespruien* ww. 1.

door te sproeien nat maken, bevochtigen 2. bespuiten met insecticiden 3. voortdurend sproeiend bezig zijn

besse de - bes (weinig gebruikelijk)

besse-yoghurt de - kant en klare yoghurt met bessen erdoor

bessebos de - hetz. als *blekberpolle*

besseldraad, *besdraad*, *bessedraad* de - besseldraad, rijgdraad

besselen z. *bessen* II

besselgaoren, *besgaoren*, *bessegaoren* et - rijggaren

bessem de - bezem

bessembiender, ...*biener* de - iemand die bezems 'bindt', nl. van bezemrijs

bessembos de - bos bezemrijs

bessendraad I de - draad waarmee men een bezem bindt

bessendraad II et - (stofn.) draad waarmee men bezems bindt

bessemen ww. - bezemen

bessemgarre de - twijgje rijshout voor een bezem

bessemhaar et - dik, borstelig, stug haar

bessemheide de - struikheide

bessemkerel de - iemand die bezems maakt van bezemrijs

bessemmaeken ww. - bezems maken

bessemmaeker de - iemand die bezems maakt van bezemrijs

bessemrijs et 1. teentje bezemrijs 2. (verz.) bezemrijs

bessemschone bn. - schoon alsof/doordat men er met een bezem overheen is gegaan

bessemsnieder de - iemand die bezems maakt van zelf verzameld bezemrijs

bessemstaele, ...*stael* de - bezemsteel

bessemstok de - bezemstok

bessemtweig de - elk der twijgjes van een bezem

bessemwie de - elk der twijgen waarmee men een bezem bindt

bessen I de - hetz. als *bessenbranewien* of *bessenjenever*

bessen II, *besselen* ww. - kleding met rijgdraden in elkaar zetten

bessenbranewien, *bessebranewien* de 1. brandewijn (van bessen) 2. glaasje daarvan

bessenjenever, *bessejenever* de - bessenjenever

bessepolle de - bessenstruik

bessepudding de - bessenpudding

bessesap et, de - bessensap

bessesjem de - bessenjam

bessestruke de - bessenstruik

bessewien de - bessenwijn

bessien et 1. besje, oude vrouw 2. in *een oold bessien* een oud dier, voorwerp

bessienhuus et - bejaardentehuis

bessiesgotte de - watergruwel

best I, *baest* et 1. mooist, gunstigst, voordeligst 2. voordeel, nut, bestwil, z. ook *beste* 3. uiterste inspanning, intensiviteit 4. (geen lidw.) zondagse dracht, de zondagse/netste kledij

best II, *baest* bn. 1. best, het hoogst te waarden 2. (bij het nadrukkelijk aanspreken) waarde 3. erg goed, van hoge kwaliteit, adequaat 4. aanzienlijk in waarde, groot in omvang 5. van flinke kracht, met flink effect 6. gunstig, fortuinlijk 7. wel goed, o.k. 8. goedhartig, goudeerlijk, zeer betrouwbaar/degelijk en prettig in de omgang 9. gezond, niet ziekelijk

best III, *beste*, *baest* bw. 1. in *et best(e)* het best, beter dan iets of iemand anders 2. erg goed, op een goede manier 3. in ruime mate, op royale wijze 4. heel wel mogelijk, best wel 5. beslist, zonder meer, echt wel 6. gemakkelijk, probleemloos, soepel 7. fortuinlijk, voordelig 8. in hoge mate

best IV, *baest* tw. - best, goed

bestaand I et 1. wapenstilstand 2. het blijven voortduren 3. dat wat er groeit van een bep. gewas 4. adressenbestand e.d., ook: bestand binnen een bep. computerprogramma

bestaand II bn. - bestand (tegen), sterk genoeg om te weerstaan

bestaemeren ww. - (negatief) stamelend uiten

bestaon I et 1. het zijn 2. het leven 3. in-komen, de bestaansmiddelen

bestaon II ww. 1. er zijn, zich in de werkelijkheid voordoen 2. samengesteld zijn uit 3. leven, in z'n onderhoud voorzien, kunnen draaien (financieel) 4. zich (kunnen) voordoen, reëel zijn, mogelijk zijn 5. standhouden

bestaonber bn. 1. bestaanbaar, mogelijk 2. goed kunnende bestaan, waardoor men een goed bestaan kan hebben

bestappen ww. 1. bestappen, stappend bereiken 2. voortdurend stappen

bestarven, *bestaarven* ww. 1. sterven, tenietgaan 2. (m.b.t. slachtdieren) de allereerste versheid van het vlees verliezen 3. afsterven: m.b.t. planten

beste, *baeste* et 1. bestwil, nut, z. ook *best* I, *bet*. 2. uiterste inspanning 3. het best denkbare, wat het beste geacht moet worden

besteden ww. 1. zorg, kracht aanwenden (voor) 2. op een bepaalde wijze gebruiken 3. uitgeven voor een bep. doel 4. in de kost doen, uitbesteden 5. in een tijdelijke betrekking gaan, vooral: zich uitbesteden als meid of knecht

besteigeren ww. - steeds rondstappen

bestek et 1. tafelbestek 2. bestek van een bouwwerk 3. goed vorm, fatsoenlijk model 4. iemand met een onevenredige lichaamsbouw, iemand die er raar uitziet 5. plan, voornemen 6. kader waarbinnen men werkt of hoort te werken

bestel et 1. opzet, toeleg, plan 2. in *in bestel* op komst, gewenst om te komen

besteldataum de - besteldatum

bestelkaarte de - bestelkaart

bestellen ww. 1. tegen betaling doen bezorgen, laten sturen 2. door de bediening in een café e.d. laten brengen 3. in *brieven bestellen* 4. opdracht geven om te doen 5. bedoelen, aanwijzen met een bep. bestemming 6. nodig hebben aan tijd, in verb.

besteller de - brievenbesteller

bestellerig bn. - geneigd anderen op te dragen, te commanderen

bestelling de 1. het thuisbezorgen van de post 2. opdracht om te leveren, te brengen, te doen 3. dat wat men heeft besteld

bestelnummer et - bestelnummer

bestemming de 1. doel waarvoor men bestaat, lot 2. reisbestemming 3. geschikt doel, zinvolle beschikking over iets

bestendig bn. 1. niet veranderlijk, niet wispelturig, niet onevenwichtig 2. bestand tegen iets, blijvend 3. van kracht, blijvend door een testament

bestieren ww. - bestieren: rondkomen, bijv. *Wij kun 't wel bestieren* we kunnen wel rondkomen

bestieven ww. - stijf worden van een slachtdier, nadat het is gedood

bestig bn. - best, prima, bestig, vaak als antwoord op de vraag hoe het gaat

bestighied de 1. kwaliteit 2. goede aard, goed karakter, goede bedoelingen

bestippelen ww. 1. van stippels voorzien 2. voortdurend bezig zijn met het maken van stippen

bestoeven ww. 1. bestuiven: met zand, stof 2. bestoven raken met zand, stof 3. zich druk van hot naar her begeven

bestooving de - bestuiving (met stuifmeel)

bestoppen ww. 1. ondergraven, bedekken met aarde, in het bijzonder: afdekken met

stro, grond, met name in geval van een kuil waarin aardappelen of bieten worden bewaard

2. begraven, ter aarde bestellen 3. instoppen (in bed)

bestraalen ww. 1. bestralen 2. bestraling toepassen (als geneeswijze)

bestraaling de - bestraling

bestraoten ww. - bestraten

bestraoting de 1. bestrating: het bestraten 2. het plaveisel van straatstenen

bestreken bn. 1. bewerkt door *bestrieken* bet. 3 2. bewerkt door *bestrieken* bet. 6

bestri'jen, bestruien, bestruijen ww. - door strooien bedekken, bijv. *et laand bestri'jen mit keunstmest*

bestrieden ww. 1. strijden tegen, een einde proberen te maken aan 2. met argumenten aanvallen 3. voortdurend ruziën

bestrieding de - het *bestrieden*, vooral: van plagen, ziektes en ander ongemak

bestrieken ww. 1. strijkend bewegen over, langs 2. (van paarden) zich voortbewegen waarbij de voor- en/of achterpoten tegen elkaar strijken, slaan 3. strijkend smeren over, op 4. iemand doen genezen door op, over een deel van z'n lichaam te strijken 5. iets goedpraten, vergoelijkend praten over 6. brandstof die nog gloeit bewaren door er as over te 'strijken' (zodat het gloeiende materiaal blijft, waarmee men de volgende morgen weer vuur kan maken) 7. qua oppervlakte inhouden 8. inhouden, met zich meebrengen 9. in staat zijn te betalen 10. voortdurend bezig zijn met *striecken* (in meerdere bet.)

bestriekklappe z. *striekklappe*

bestruien, ...struijen z. *bestri'jen*

bestrunen ww. 1. stiekem mensen naderen om ze te bespieden, wanneer ze nietsvermoedend bezig zijn, niet gezien of beluisterd willen worden omdat ze in het geheim overleggen, een verboden handeling uitvoeren, vrijen, minnekozen 2. steeds bezig zijn met *strunen*, steeds stiekem heen en weer lopen zonder heldere bedoelingen

bestsoortig bn. - goed qua soort, ras

besturen ww. 1. regelen, afdoen 2. leiden

bestuur et 1. bestuur van een vereniging, overheid enz. 2. in *uit bestuur wezen* een beetje ziek zijn (m.b.t. verkoudheid, griep, een ontregelde spijsvertering enz.), ook: enigszins van streek; verder in *Et is uit bestuur* het loopt niet goed

bestuurd bn. - in *Et huj is bestuurd* de hooioogst is binnen, het hooien is klaar

bestuurlijk bn. - bestuurlijk
bestuursapparaat et - bestuursapparaat
bestuursbaentien et - bestuursfunctie
bestuursbesluit et - bestuursbesluit
bestuurslaoge de - bestuurslaag
bestuurslichem et - bestuurslichaam
bestuurslidmaatschap et - bestuurslidmaatschap
bestuurstaafel de - bestuurstafel
bestuursvergeëdering en var. de - bestuursvergadering
bestuursveurstel et - bestuursvoorstel
bestuveren ww. - betalen, financieel aankunnen
besussen, besusteren ww. - kalmerend spreken, tot bedaren brengen: van boosheid, ruzie
betaasten ww. - betasten, bevoelen
betaelber bn. - betaalbaar
betaelbewijs et - betaalbewijs
betaeld bn. 1. betaald, in: *iene wat betaeld zetten* 2. verder in *betaeld voetbal*
betaelen ww. 1. door geld te geven vergoeden, een rekening vereffenen 2. gewoonlijk uitbetalen aan salaris, loon, vergoeden
betaeler de - betaler
betaeling de - betaling
betaelingsbewijs et - betalingsbewijs
betaelingstermien de - betalingstermijn
betaelkaarte de - betaalkaart: creditcard, elektronische betaalkaart
betaelrekinge, ...reken de - betaalrekening
betaeltermien de - betalingstermijn
betekenen ww. 1. inhouden als begrip, te omschrijven zijn als 2. aanduiden, een signaal zijn van 3. voorstellen, impact hebben, bijv. in *Dat betekent nogal wat!* brengt nogal wat met zich mee
betekenis(se) de - betekenis
beter I zn. - iets dat/iemand die beter is, bijv. *bi'j gebrek an beter*
beter II, **beterder** bn. 1. met meer kwaliteit(en) 2. geheel of min of meer genezen 3. in een gunstiger financiële positie, in gunstiger maatschappelijke of lichamelijke omstandigheden, fortuinlijker 4. meer te verkiezen
beteren I ww. 1. beter worden, herstellen 2. zorgen dat men zich beter gedraagt
beteren II ww. - aflopen, eindigen, bijv. in *Et is nog goed beteerd* goed afgelopen
beterschap de 1. betere gezondheid 2. in *beterschap beloven* beter gedrag toezeggen
beteuten ww. - roddelend praten

beteuterd, betueterd bn. - beteuterd, op z'n neus kijkend, enigszins verslagen
beti'jen, bedi'jen ww., in *beti'jen laoten* laten blijven wat het is, even niet komen aan, met rust laten, z'n gang laten gaan
betied, bi'jied bw. 1. vroeg 2. op tijd (vaak: en vroeg)
betieds bw. - op tijd, bijtijds
betiemen ww. - in *betiemen laoten* z'n gang laten gaan, laten betijen
betien, bietien et 1. kleine hoeveelheid, beetje 2. in *zoe'n betien* zo ongeveer
betimmeren ww. 1. van timmerwerk voorzien 2. met timmerwerk afdekken 3. voortdurend timmerend bezig zijn
betimmering de 1. het betimmeren 2. timmerwerk waarmee men afdekt, afwerkt
betingelen ww. - betingelen, van tingels voorzien
Betje, in *Tante Betje kriegien* e.d.: gaan menstrueren
betochten ww. - verdenken
betoefd bn., bw. 1. handig en bijdehand of ervaren, bij de pinken 2. in *Die komt d'r betoefd of hij* komt er niet zo best af
betoeft bn. - met een kuif, haardos
betoeterd bn., bw. 1. betoeterd, beteuterd, ook: er slecht uitzien bij ziekte 2. gek geworden, belazerd, in verb. als *Bi'j' betoeterd!*
betonbrogge de - betonbrug
betonfabriek de - betonfabriek
betoniezër et - betonijzer: ijzer waarmee beton gewapend wordt
betonlaoge de - betonlaag
betonmeule de - betonmolen
betonpaol de - betonpaal
betonplaete de - betonplaat
betonschaeve de - fopmiddel, nl. gefingeerde schaaaf voor het halen waarvan men bij wijze van grap kinderen, aankomende knechtjes e.d. op pad stuurde
betonschere de - fopmiddel, nl. gefingeerde schaar voor het halen waarvan men bij wijze van grap kinderen, beginnende knechtjes e.d. op pad stuurde
betaond bn. - betraand
betaappen ww. 1. betaappen, overvallen bij iets dat niet mag 2. voortdurend trappen op, trappen tegen, van koeien op hun eigen spenen als ze liggen, bijv. *een utter betaappen*
betrekkelik bn., bw. - betrekkelijk
betrekken ww. 1. in of bij een zaak halen, erbij betrekken 2. gemeenschap hebben met een vrouw, vaak: na verleiding of dwang 3.

dekken door mannelijke dieren 4. (van de lucht) bedekt raken met wolken 5. (van het gezicht) een sombere uitdrukking krijgen
betrokken bn., bw. 1. ietwat ziekelijk ogend, pips, bleek 2. bedrukt, somber, in *betrokken toekieken* 3. (van de lucht) met wolken bedekt 4. bij iets betrokken, betreffend
betrokkenheid de - betrokkenheid
betrouwberheid de - betrouwbaarheid
betrouwd bn. 1. vertrouwd, veilig 2. betrouwbaar
betrouwen I et - betrouwen, vertrouwen
betrouwen II ww. - betrouwen, door te trouwen verwerven, bijv. *hiel wat betrouwen* uit een huwelijk veel financieel voordeel halen
betrouwzem bn. - betrouwbaar
bette z. *batte*
betugen ww. 1. betuigen, nadrukkelijk uitspreken 2. bewijzen 3. van een tuig voorzien
betumeld bn. - suf, bijna buiten westen
betunen I mv. - beschoeiingen
betunen II ww. - betuinen: omheinen, ook: beschoeien
betuning de - beschoeiing langs een waterkant
betuntelen ww. 1. voortdurend kletsen, babbelen 2. bekokstoven, bekonkelen 3. door er over te praten sussen, verzachten
betuterd z. *beteuterd*
betwiefelen ww. - betwijfelen
beu I de 1. in *de malle beu* soort boeman die in het koren zou zitten, waarvoor men de kinderen bang maakte zodat ze niet in het koren zouden komen; ook: soort boeman die 's avonds uit het bos zou komen om je mee te nemen; er werd voor gewaarschuwd, namelijk om de kinderen binnen te laten komen voor het donker werd
beu II - beu, bijv. *d'r beu van wezen* het beu zijn
beugel de 1. bep. boog die men bij het maaien op de zeisboom zet en waarmee men het gemaaide bijeenhoudt om het in de gemaaide strook te leggen, vooral: bij lang gras en bij het maaien van graan 2. boog aan een hooihark, in een vorm van een langwerpige stuk ijzer tussen de *kop* van de hooihark en de *stok* 3. stijgbeugel 4. bep. toestel aan het been om het lopen te vergemakkelijken of om het kromgroeien te voorkomen 5. baggerbeugel 6. beugel als onderdeel van de sluiting van een weckfles, beugelfles 7. id. van de sluiting van een tas 8. beugel als onderdeel van een fuik 9.

beugel waaraan een hangslot hangt 10. beugel in de mond gedragen, om de tanden geklemd, om die in de goede stand te doen groeien 11. valbeugel, o.m. op een tractor 12. beugel in het beugelspel 13. hetz. als *liesterbeugel* 14. sierbeugel om een kettingkast 15. hetz. als *spanbeugel* 16. bep. beugel aan een werphengel 17. bep. gereedschap bij het rietdekken 18. bep. beugel over een bed 19. in *niet deur de beugel kunnen* en in *mar net/krek deur de beugel kunnen niet/ternauwernood* acceptabel zijn
beugelbaene de - beugelbaan
beugelen ww. - de baggerbeugel hanteren
beugelfesse de - beugelfles
beugelsluting de - beugelsluiting
beugeltasse de - beugeltas
beuk, beuke, buuk, buke(n) de 1. bep. boom: beuk 2. hoofd- of zijbeuk in een kerk
beukeblad, bukeblad et - beukenblad
beukeboom, beuken..., buke..., buken..., bukelboom, bukel de - beukenboom
beukebos, buke... de - beukenbos
beukehede, ...hege, beuken..., buke(n)-hege, bukenhede, buke... de - beukenheg, heg van haagbeuk
beukelaene, beuken..., buke(n)laene de - beukenlaan
beuken z. *boken*
beukenente, buke..., bukenente, bukentien de - beukenoot
beukenentieszukn ww. - beukennoten zoeken, rapen
beukenhooft, beuke..., buke(n)... en var. et - beukenhout
beukenhoolten en var. bn. - beukenhouten
beuker de - klein kind van plm. 3, 4 jaar
beukerschoele de - kleuterschool
beukestamme, buke... de - beukenstam
beul de 1. beul (die het vonnis voltrekt) 2. iemand die dieren of andere personen graag pijnigt 3. onplezierige vent die van zijn werkvolk erg veel eist 4. man die zeer hard werkt (veelal: en die dat ook van anderen verwacht) 5. balk over de *pasdoek*
beulbek z. *raosbek*
beulderd de 1. voortdurend hard loeiende koe 2. iemand die veel, voortdurend schreeuwt
beulen ww. 1. zeer hard werken, zwoegen, (zich) afbeulen 2. als een beul behandelen, bijv. *Die boer beult zien peerd* laat z'n paard hard werken en slaat en schopt het dier daarbij 3. zeer hard roepen, aanhoudend hard en/of klagend schreeuwen 4. hard huilen,

schreeuwen, vaak door kinderen 5. loeien van vee

beulswark, beul... et - enorm zwaar werk

beun, beune de, et 1. visbun, viskaar 2. hetz. als *stap*, bet. 2, boven een sloot e.d. 3. kippenrek 4. hooizolder 5. keukenzolder 6. (meestal mv.) de hoogte (van de grond) tussen de diepe sporen van de wagens

beun... z. *buun...*, *bunen*

beunhaeze de - beunhaas

beuren ww. 1. ontvangen van geld (voor werk, goederen) 2. in *beuren meugen* genoeg verdienen 3. opheffen, omhoog krijgen door tillen

beurlig z. *beerlig*

beurs, beurze de 1. geldbeurs 2. studiebeurs 3. koopmansbeurs 4. aandelenbeurs 5. goederenbeurs

beurskrisis de - beurscrisis

beursplak et, de - beurse plek in een appel e.d., ontstaan door de val van de boom

beursweest de - beurswinst

beursweerde de - beurswaarde

beurt, beurte de 1. beurt 2. beurdienst 3. onderhoudsbeurt, schoonmaakbeurt

beus, beuze, boos bn. 1. bijdehand, druk, levendig, werkzaam 2. kwaad, boos 3. (van het weer) slecht, vooral: met stormwind en onweer

beusdoek(...) z. *buusdoek(...)*

beuze z. *buze*

beuzelen ww. 1. knoeiend bezig zijn, niet opschieten met iets, gezegd bijv. van kinderen die uit school komen 2. opsmikkelen 3. flink werken, bezig zijn

beuzeling, beuzing de - bunzing

beuzelingklemme de - klem om bunzingen mee te vangen

beuzelingvalle, beuzing... de - bunzingval

beuzelingvel, beuzingvel et - bunzingvel

bevaemen ww. - omvademen, omvatten met wijd uitgespreide armen en handen

bevel et 1. bevel, commando 2. opdracht

bever I de - bekend knaagdier: bever

bever II et - bep. gewezen stof: bevertien, van katoen, ook wel van wol

beverd de - het erg beven

beveren, bevaeren ww. - bevaren

bevergelieken ww. - twee of meer zaken met elkaar vergelijken

bevertien et 1. bep. kledingstof: bevertien 2. kledingstuk van bevertien

beverties, bevertienen, bevers bn. - bevers: van bep. stof: bevertien

bevestigen ww. 1. vastmaken 2. bekrachtigen 3. bevestigend reageren 4. met de waardigheid van predikant bekleden

bevestigingsdraad de - draad waarmee men bevestigt

beveurbield z. *bi'jveurbeeld*

beveurdielen en var. ww. - bevoordelen

beveuroordield bn. - bevooroordeeld

beveurraoden ww. - bevoorraden

beveurrecht bn. - bevoorrecht

beviening de - waarneming, ondervinding

bevingeren ww. - bevingeren: vooral: beduimelen

beveleisd - beveleesd, (goed) in het vlees zittend

bevliegen ww. 1. bevliegen, vliegend bereiken 2. voortdurend zich haastig van hot naar her begeven

bevodderen ww. 1. bevorderen: stimuleren, begunstigen qua werking 2. in rang bevorderen

bevolkingsgruui de - bevolkingsgroei

bevolkingsonderzoek et - bevolkingsonderzoek

bevraomen ww. - voortdurend *vraomen*

bevreten ww. 1. voortdurend vreten of met vretende bewegingen bezig zijn 2. eten/ vreten ten koste van de ander/het andere dier (zodat die niks of veel minder krijgt)

bevrund, bevrend, bevriend bn. - bevriend

bevelen ww. - bevoelen, aan iets voelen, tasten

bewaandelen ww. - bewandelen (fig.)

bewaark... z. *bewark...*

bewaaken ww. - bewaken

bewaakingspassieniel et - bewakingspersoneel

bewaeren z. *beweren*

bewaeteren ww. - bewateren: aan de werking van water blootstellen door een tijd in het water te laten liggen en daardoor duurzamer doen worden (van hout)

bewaopenen ww. - van wapens voorzien, bewapenen

bewaopening de 1. bewapening, datgene waarmee men bewapend is 2. het bewapend zijn

bewarkelik, bewaarkelik bn. - bewerkelijk

bewarken, bewaarken ww. 1. door bewerking verbeteren, geschikt maken: bijv. om te oogsten 2. door lichamelijke arbeid schoon houden 3. door lichamelijke inspanning opwekken 4. door bewerking versieren 5. door te handelen zorgen voor, teweegebren 6.

actief invloed in een bep. richting uitoefenen
bewarker de - iemand die een tekst, een toneelstuk e.d. bewerkt
bewarking, bewaarking de 1. het bewerken, het bewerkt worden, ook: het bewerkstelligen 2. versiering door bewerking 3. bewerkte tekst, toneelstuk enz.
bewarkzem, bewaark... bn. - bewerkelijk
bewasken, bewassen ww. 1. steeds de was voor iemand doen (als betaald werk), in *iene bewasken* 2. in *iene bewasken* iemand wassen die overleden is
bewassen bn. - bewassen, begroeid
bewerappell de - bewaarappel
bewerkelder de - kelder om in op te bergen, te bewaren
bewerplak, bewaer... et, de - bewaarplaats
beweerschoele, bewaerschoele de - bewaarschool, vroegere benaming voor kleuterschool
bewegelik bn. - beweeglijk: graag en veel bewegend, snel heen en weer bewegend
beweging, beweginge de 1. beweging 2. drukte, gedoe van mensen 3. bedrijf, winkel, zaak om geld mee te verdienen 4. bep. eenheid van opvattingen over maatschappelijke zaken 5. aandrang, in *uit eigen beweging* uit eigen initiatief 6. gedoe, zaakje
beweren, bewaeren ww. 1. beweren 2. bewaren, niet wegdoen, zorgen dat het niet verloren/aangetast gaat worden 3. sparen, overhouden van iets met een bep. doel 4. behoeden, beschermen
bewegen bn. - bewogen, ontroerd
bewi'jen ww. - bewaaien, waaiend zijn
bewieft bn. - (van vrouwen) er ouder uitzien door het kinderen krijgen
bewies et 1. bewijs, handeling van het bewijzen 2. teken 3. schriftelijke verklaring
bewiesexemplaar et - bewijsexemplaar
bewiesien et 1. een heel klein beetje van iets 2. klein beetje poep, bijv. *ʔ Kleine kiend had een bewiesien in de broek*
bewiesnommer et - bewijsnummer
bewiesstok et - bewijsstok
bewiezen ww. - bewijzen, ook betuigen
bewoonber bn. - bewoonbaar
bewrieven ww. 1. bewrijven 2. voortdurend bezig zijn met schrijven
bewusken bn. - veel, vaak gewassen
bewustelooshied de - bewusteloosheid
bezaachten ww. 1. afnemen in pijn, hevigheid, ernst van een verwonding e.d. 2. afnemen in felheid, intensiteit van een ruzie

bezaaid z. *bezi'jd*
bezaegd bn. - bezaagd
bezaegen ww. 1. bezagen 2. voortdurend bezig zijn met zagen
bezakken ww. 1. inzakken, inklinken 2. (van onenigheid) langzaam afnemen in intensiteit en dan voorbijgaan
bezaksel et - bezinksel
bezanen ww. - met zand bedekken, hetz. als *overzanen*
bezar z. *bazar*
bezaoidg bn. - bezadigd
bezending de - bezending, flinke hoeveelheid die verzonden of vervoerd wordt
bezeren, bezerigen ww. - bezeren
bezestigd bn. - belazerd, gek geworden, bijv. *Bi'j' now hielemaole bezestigd?* ben je gek geworden, niet goed snik
bezet bn. 1. bezet 2. in *bezet wezen* even geen tijd voor iemand of iets hebben, ook: al een vaste relatie hebben, of: al iemand hebben om mee te dansen, om mee uit te gaan
bezeten bn. 1. bezeten: in de ban, als het ware in beslag genomen 2. stevig in elkaar gepakt, in *bezeten huj*
bezetten ww. 1. bezetten 2. oppervlakte, ruimte innemen 3. (van bep. functies) bekleed houden 4. verkrijgen 5. in *et niet bezetten kunnen* er geen tijd voor hebben 6. met huismiddeltjes of door te bestrijken genezen 7. ademgebrek krijgen
bezetting de 1. bezetting 2. benauwdheid door veel slijmafscheiding e.d.
bezeuk(...) z. *bezuik, bezuken*
bezeumen ww. 1. van één of meer zomen voorzien, korter maken door te zomen 2. inkorten van heesters
bezeupen bn. - bezopen, beschonken
bezeuren ww. - voortdurend zeuren
bezi'jd, bezaaid bn. - bezaaid: overdekt met een groot aantal
bezi'jen ww. - bezaaien: met zaad (e.d.) bestrooien
bezieden I bw. - naast, langs, opzij
bezieden II vz. - naast
bezien ww. 1. bekijken, aanschouwen, vooral in *ʔ Kan wel bezien lieden* het ziet er goed uit 2. overwegen, afwegen 3. in *We zullen ʔ d'r tegen bezien* het erop wagen
bezieveren ww. 1. door kwijlen vies maken 2. voortdurend zeuren
bezigen ww. 1. gebruiken (aan woorden, zinnen) 2. bezighouden, bezielen
bezighied de - bezigheid: wat iemand

bezighoudt, vooral: beroep of hobby

bezigholen ww. - bezighouden, iemands aandacht houden

bezik, *bi'jzik* bw. - alleen, apart staand, niet bij de anderen

bezine de - benzine

bezinedamp, ...*daamp* de - benzedamp

bezinehouder de - benzinehouder

bezinelaampe de - benzinelamp

bezinelocht de - benzinelucht

bezinepompe de - benzinepomp: pompstation voor benzine enz.

bezinstaank de - benzinstank

bezineveurraad - benzinevoorraad

bezigen ww. 1. bezingen 2. voortdurend zingen

bezinken ww. 1. neerslaan, een bezinksel vormen 2. bezinken (fig.): geestelijk verwerken, met een afnemend gevoel van spanning

bezitten ww. 1. in bezit hebben 2. in *Die bezit nogal aorig* hij/zij is altijd goed gezond

bezoepen ww. 1. zich bezuipen 2. voortdurend drinken, steeds zuipen

bezoeren ww. - bezuren

bezorgklaant de - klant die z'n waren thuis bezorgd krijgt, z. ook *wegbrengklaant*, *thuusbrengklaant*

bezuden vz. - bezuiden, ten zuiden van

bezuken, *bezuken* ww. 1. bezoeken 2. proberen 3. een beproeving ondergaan, getroffen worden door

bezuiker de - bezoeker

bezuiking, *bezuiking* de - ramp, beproeving, bezoeking

bezunder z. *biezunder* I, II

bezundigen ww. - bezondigen

bezunigen ww. - bezuinigen

bezuuk, *bezuuk* et 1. het bezoeken of bezocht worden 2. de mensen die op bezoek komen, zijn

bezuuktied de - bezoektijd

bezwaor et 1. nadelig aspect, niet gewenste omstandigheid 2. bedenking, tegenwerping 3. bezwaar in financiële zin 4. zaken die men bij een koop ook moet afnemen, dient over te nemen

bezwaard bn. 1. zich ongerust makend 2. zich schuldig voelend 3. in *bezwaard eigendom* met hypotheek belast

bezwaarden ww. - bezwaren, nl. met een financiële last, in het bijzonder een hypotheek

bezwaarlijk bn. - bezwaarlijk: met veel problemen, moeilijk, lastig

bezweren ww. - bezweren: onheil, ziekte, ongemak afwenden door bestrijking, formules uit te spreken e.d.

bezwieken ww. 1. bezwijken: niet langer bestand zijn 2. het loodje leggen

bezwiemen ww. - bezwijmen, in onmacht raken

bezwiet bn. - bezweet

bi'j I bw. 1. dichtbij 2. op het punt waar men had horen te zijn 3. bij bewustzijn 4. pienter, scherp van geest 5. in *te naaste bi'j* ten naaste bij, ongeveer

bi'j II vz., bw. 1. bij 2. in de ogen van, naar de mening van 3. aan (een lichaamsdeel, een kledingstuk: dat men vastpakt), bijv. *Hi'j pakte heur bi'j de neuze* 4. gedurende, tijdens 5. op een bep. tijd 6. gelijktijdig met 7. in geval van, met betrekking tot 8. wegens 9. door, bijv. in *Dat wee'k bi'j onderviening* 10. door middel van 11. onder een bep. omstandigheid, bijv. *bi'j de gek* voor de grap 12. per, volgens de genoemde eenheid 13. lang (gaand; ook wel m.b.t. een vaste toestand)

bi'jbakken ww. - meer exemplaren bakken dan het aantal dat men al had

bi'jballe de - bijbal

bi'jbeheuren et - bijbehoren

bi'jbetaelen ww. - bijbetalen

bi'jbielen, *bi'jbienderen* ww. 1. bijbenen (lett.) 2. bijhouden (fig.)

bi'jbierter z. *bi'jebierter*

bi'jblieven ww. 1. bijblijven: niet achter raken, op de hoogte blijven 2. niet vergeten

bi'jbouwen ww. 1. bijbouwen 2. (m.b.t. een akker, grond) ook bewerken, net als de andere grond

bi'jbrengen ww. 1. bijbrengen: aanvoeren, brengen 2. kennis, inzicht verschaffen, leren doen 3. door onderwijzen op een hoger kennisniveau brengen, opvoeden 4. nakomen, volbrengen 5. (m.b.t. een klok) op tijd zetten 6. bij bewustzijn brengen

bi'jbugen ww. - door te drukken, trekken, buigen in de gewenste richting doen staan

bi'jdaele (ook niet aaneen geschreven) bw. - bij (iets/iemand) langs

bi'jdag z. *bi'jzondag*

bi'jdehaand, *bi'jderhaand*, *bi'jderhande*, *bi'jderhand*, *bi'jdehand* bn. 1. bijdehand, handig en pienter, ook: gevat 2. mee te maken hebbend, bezig zijnd met, de beschikking hebbend over 3. links, vooral m.b.t. de positie van een paard voor een landbouwmachine, een wagen, ook in vergelijkbare toepassingen

bi'jdehaantien, *bi'jderhaantien* et - bijdehand kind
bi'jderhaans, *bi'jdehaans*, *bi'jhaandig* bn., bw. - (van een paard in een span) aan de linkerkant ingespannen (staand, lopend), ook gezegd wanneer een paard naar links gaat of moet gaan, bijv. *et bi'jdehaanse peerd*
bi'jdoek z. *bi'jedoek*
bi'jdrege, *bi'jdraege* de - bijdrage: die men geeft, verstrekt
bi'jdregen ww. - bijdragen, inbrengen
bi'jdri'jen ww. - bijdraaien: meegaand worden
bi'jdrokken ww. - bijdrukken: toevoegen aan een oplage
bi'je de - bij, honingbij
bi'je-angel de - bijenangel
bi'je-eter z. *bi'jewolf*
bi'jebakkien et - bakje met bijensuiker voor de bijen
bi'jebierter, *bi'jbierter* de - koolmees
bi'jebrood et 1. koninginbrood, nl. voor een bijenkoningin 2. stuifmeel in honingraten
bi'jedaans de - bijendans
bi'jedoek, *bi'jdoek*, *bi'jeklied* de - bep. holle doek (veelal van jute), gebruikt om de korf met 'geschepte' bijen mee dicht te maken
bi'jehaanske de - bep. handschoen van gummi ter bescherming gebruikt door imkers
bi'jehokke, *bi'jhokke* et - schuurtje, overkapte plek waar de bijenkorven staan
bi'jeholen ww. - bijenhouden
bi'jehoolder de - bijenhouder
bi'jehoolderi'je de - het houden van bijen, bijenteelt
bi'jehunning, *...hunnig* de - bijenhoning
bi'jejaor et - bijenjaar
bi'jekaaste de - bijenkast (van hout, vroeger van stro)
bi'jekappe de - bijenkap, bijenkaproen
bi'jekeuninginne de - bijenkoningin
bi'jekörf de 1. bijenkorf 2. dikke zwarte braambes
bi'jekörvemaeken ww. - vervaardigen van bijenkorven
bi'jekramme, *kramme* de - platte kram ter bevestiging van een nieuwe ring onder aan de bijenkorf (om deze te vergroten); ook gebruikt om korven aan elkaar vast te zetten wanneer men ze met de wagen vervoerde, bijv. naar een heidegebied
bi'jeman de - bijman, imker, liefhebber van het houden van bijen
bi'jemark en var. de - bijenmarkt

bi'jemes z. *körfmes*
bi'jemiet de - bijenmijt
bi'jennaander, *bi'jenkander* bw. - bij elkaar
bi'jenneer bw. - bij elkaar
bi'jenust et - nest van bijen
bi'jepiepe, *...pupe* de - imkerpijp
bi'jepikker de - koolmees
bi'jeplaanke de - plank waarop men de bijenkorf plaatst
bi'jeplaante de - plant die veel door bijen wordt bezocht
bi'jeraot de, et - honinggraat, hetz. als *raot* I
bi'jeslaacht de - het *bi'jeslaachten*
bi'jeslaachten ww. - hetz. als *slaachten*, bet. 2 en *uitbreken* van bijen
bi'jesluiser de - eenvoudig soort bijenkap bestaand uit een lap van tule
bi'jespiele de - spijl in een bijenkorf
bi'jestal de - bijenstal
bi'jestand, *...staand* de - bijenstal
bi'jestik, *...steek* de - steek van een bij
bi'jestippen mv. - uitwerpselen van bijen op wasgoed e.d.
bi'jestront de - uitwerpselen van bijen
bi'jesuker de - bijensuiker
bi'jeveger de - zachte vegeer, veelal van paardenhaar, ook van varkenshaar, gebruikt om bijen uit elkaar te strijken
bi'jevolk et - bijenvolk
bi'jevretter de 1. koolmees 2. kwikstaart
bi'jewaaen de - wagen met behulp waarvan men bijenvolken vervoerde
bi'jewas de - bijenwas
bi'jeweide de - veldje met drachtplanten, bijenweide
bi'jewin de - in *Et is goed bi'jewin* de bijen brengen veel nectar bijeen
bi'jewolf, *bi'je-eter* de - bijenwolf, bep. wesp die op bijen aast
bi'jeziekte de - bijenziekte
bi'jezwaarm de - bijenzwerm
bi'jgaon ww. 1. volgen bij een begrafenis 2. uitvoeren van slechts een kleine klus, een kleine activiteit 3. een beetje opschuiven, een beetje opschikken
bi'jgaonder de - elk van degenen naast de lijkwagen
bi'jgedaachte de - bijgedachte
bi'jgeleuf, *...geloof* et - bijgeloof
bi'jgeleuwig, *...gelovig* bn. - bijgelovig
bi'jgenaemd bn. - bijgenaamd
bi'jgeval I bw. - misschien, voor het geval
bi'jgeval II voegw. - indien, voor het geval dat

bi'jglieks, bi'jgelieks bw. 1. misschien 2. bijvoorbeeld 3. waarachtig

bi'jhaelen ww. 1. extra aan voorraad halen, naar binnen brengen van voorraad 2. halen om te helpen, bijv. *buren bi'jhaelen*

bi'jhakken ww. 1. bijhakken 2. met *hak-kende* bewegingen bijwerken

bi'jhelpen ww. - bijwerken

bi'jholen ww. - bijhouden

bi'jhuijen ww. - resterend hooi bij het andere hooi harken

bi'jienkomst, ...komst de - bijeenkomst

bi'jkaans, bekaans bw. 1. bijna, haast 2. wellicht

bi'jkappen ww. 1. kappend bijwerken, vlak, rond, dunner enz. maken door te kappen 2. bewerken van haar door een kapper

bi'jker de - inker

bi'jkeren ww. - bijhouden, de bijenteelt uitoefenen

bi'jkeri'je de - bijenteelt

bi'jkommen ww. 1. beter worden, aansterken 2. de gewenste kwaliteit, het gewenste niveau weer halen of bijna halen 3. veel beter worden van gewas, er beter voor komen te staan van tuin, bouw- of weiland 4. bij bewustzijn komen 5. kunnen snappen van iets

bi'jkommend bn. - bijkomend: wat erbij, extra komt

bi'jkomstigheid de - bijkomstigheid

bi'jkotten, bi'jkottens bw. 1. binnenkort 2. korte tijd geleden

bi'jkriegen ww. - oogsten

bi'jlaeden ww. - bijladen

bi'jlange z. onder *lange*, bet. 1

bi'jlanges, ...laanges, ...laangs, bi'jlanges vz., bw. 1. over een korte of langere lengte naast, bezijden, (vlak) langs 2. in de lengte volgend 3. van het ene punt naar het andere punt, van het ene huis naar het andere, van de ene persoon naar de andere enz.

bi'jlangeskommen, ...koemen, z. voor var. ook onder *bi'jlanges* ww. 1. langs mensen/voorwerpen enz. komen, bij mensen langs komen 2. in *et (niet/niet meer) bi'jlangeskommen kunnen* z'n werk, z'n zaken (niet/niet meer) afkunnen

bi'jlangeslopen, voor var. z. *bi'jlanges* ww. 1. langs hek, stoel e.d. lopen van kleine kinderen terwijl ze zich vast kunnen houden 2. *d'r bi'jlanges lopen* (niet aaneen): bij iets langs lopen

bi'jlaoge de - bijlage: in de vorm van een geschrift, een attachment

bi'jlappen ww. - tot één volk verenigen van bijenvolken, om ze te versterken

bi'jliggen ww. 1. voor de geest staan, in grote lijnen nog weten 2. een voorgevoel hebben 3. in *Et lag 'm al zo bi'j* hij voelde zich al niet zo goed

bi'jligger de - iemand met wie men seks heeft anders dan de echtgenoot/echtgenote

bi'jlochten ww. - bijlichten, ook: helpen met informatie, inzichten

bi'jlopen ww. - inhalen door hard te lopen

bi'jloper de - meeloper

bi'jmaeken ww. - bijmaken: bijpassend aanmaken

bi'jmaone de - bijmaan

bi'jmeederen ww. 1. toenemen in aantal, omvang 2. meerderen bij het breien

bi'jmennen ww. 1. met paard en wagen vervoeren, brengen (bij) 2. door te mennen het trekdier corrigeren in z'n bewegingen

bi'jmi'jen ww. - ook maaien (van nog niet gemaaid, overgebleven stukken)

bi'jmingen, bi'jmingen ww. - bijmengen

bi'jnaeme de - bijnaam: toegevoegde naam of spotnaam

bi'jnao z. *bijna*

bi'jnierschosse de - bijnierschors

bi'joolds, ook niet aaneen geschreven; bw. - vroeger, lang geleden

bi'jpoten ww. 1. door poten, planten toevoegen 2. zo snel lopen dat men de ander bijhoudt

bi'jpraoten ww. 1. bijpraten 2. in *iene bi'jpraoten* door te praten op de hoogte stellen van ontwikkelingen enz. 3. in *een betien bi'jpraoten* hetz. als *beheemelen*, nl. vergoelijkend/relativerend praten zodat de spanning wegebt

bi'jrekken ww. - door te rekken zo lang doen zijn als gewenst, bijv. *stof bi'jrekken*

bi'jrieden ww. - steeds materiaal aanvoeren, vooral: met paard en wagen, i.h.b. van graan bij de dorsmachine

bi'jrieder de 1. bijrijder 2. degene die met het *bi'jrieden* is belast

bi'jrieven ww. - extra, meer reven

bi'jrolle de - bijrol

bi'jschaeven ww. - bijschaven

bi'jschikken ww. - bijschuiven, bijschikken: aan tafel, vooral om mee te eten

bi'jschinken en var. ww. - bijschenken

bi'jschoelen ww. - bijscholen

bi'jschoeren ww. - bijschuren

bi'jschoeven ww. - bijschuiven, bijschikken: aan tafel, vooral om mee te eten

bi'jschrijven ww. - bijschrijven: van geld
bi'jschrijving de - bijschrijving: van geld
bi'jschure de - schuur los van de boerderij, soms daar ook aan vast gebouwd, om hooi en/of stro in op te bergen, om vee in te hebben en/of om machines, gereedschappen of werktuigen in onder te brengen
bi'jslag de 1. kinderbijslag 2. uitkering bij werkloosheid
bi'jslaop de 1. iemand met wie men naar bed gaat/is geweest anders dan de eigen man of vrouw 2. degene met wie men slaapt, naar bed gaat (ook de eigen man/vrouw) 3. het bijslapen, gemeenschap hebben met een ander dan degene met wie men is getrouwd
bi'jslaoper de 1. hetz. als *bi'jslaop*, bet. 1 2. degene met wie men gewoonlijk naar bed gaat, seks heeft
bi'jslichten ww. - egaliseren (van land, grond)
bi'jsliepen ww. - bijslijpen
bi'jsloffen ww. 1. bijsloffen, bijhouden 2. begrijpen, geestelijk volgen
bi'jsluten ww. - bijsluiten
bi'jsluter de - bijsluter
bi'jsmaak de - bijsmaak
bi'jsnieden ww. 1. bijsnijden: door te snijden aan het gesnedene toevoegen 2. snijdend bewerken
bi'jsnuuien, ...snuien, ...snuijen ww. - opsnoeien
bi'jspeulen ww. - een belangrijke rol spelen, ertoe bijdragen
bi'jspeune, bi'jspeun, bi'jspeen de - hetz. als *bi'jutter*
bi'jspiekeren ww. 1. door spijkeren vastmaken, herstellen 2. goed onderwijzen om een achterstand in te halen, om gebrek aan kennis op te heffen 3. z'n kennis vermeederen, z'n leerachterstand inhalen 4. bijleggen van ruzie 5. alsnog betalen, erbij betalen
bi'jspiechoolt et - sporkehout
bi'jspiene de - hetz. als *bi'jutter*
bi'jspiëze, bi'jspul de - bijspijs, vooral: groente bij het eten
bi'jspitten ww. - spittend bijwerken
bi'jspleet de - gaatje aan de zijkant van een tepel
bi'jstaand, bijstand de 1. bijstand: hulp, ondersteuning 2. uitkeringsinstantie die geld uitkeert op grond van de bijstandswet
bi'jstaansmem, ...moeder de - bijstands-moeder
bi'jstaansuutkering de - bijstandsuitkering

bi'jstaon ww. 1. helpen, ondersteunen, bijstand geven 2. voor de geest hebben, de herinnering hebben
bi'jstap de - stap van de ene voet op de andere: om zich af te zetten bij een sprong
bi'jstap bw. - met een *bi'jstap* zich afzettend en springend
bi'jstoppen ww. - bij iets stoppen
bi'jstotten ww. - bijstorten
bi'jtied z. *betied*
bi'jtieden bw. - af en toe, van tijd tot tijd
bi'jtieds bw. - op tijd
bi'jtimmeren ww. - bijwerken door te timmeren
bi'jutter de - overtollige speen van een koe, vaak afgebonden
bi'jval de - bijval, instemming
bi'jvalen ww. - bijvallen, steun betuigen
bi'jvarven ww. - bijverven
bi'jveld et - bijveld i.t.t. hoofd(sport)veld
bi'jverschinsel et - bijverschijnsel
bi'jveurbeeld, beveurbield, bi'jveurbield bw. - bijvoorbeeld
bi'jvielen ww. - bijvijlen
bi'jvoeglik bn. - bijvoeglijk
bi'jvoer et - extra voer, bijv. in de vorm van haver voor het paard in de winter
bi'jvoeren ww. 1. extra voer geven, extra voeren 2. als extra voer geven, bijv. *Wi'j voeren bieten bi'j an de koenen*
bi'jwarken ww. 1. bijwerken, bewerken zodat het beter wordt 2. z'n achterstand wegwerken
bi'jwarking de - bijwerking: met name van bep. medicijnen
bi'jwasken ww. - door te wassen het vuil wegwerken, zodat de persoon/de zaak weer schoon is
bi'jwassien et - klein wasje
bi'jwezen et - bijzijn, bijwezen, tegenwoordigheid
bi'jwieden ww. 1. wat nog niet gewied is, eveneens wieden 2. meerderen bij breien
bi'jwielen bw. - af en toe
bi'jzaeke de - bijzaak, zaak die niet belangrijk is
bi'jzettaofel de - bijzettafel
bi'jzeten ww. 1. plaatsen bij 2. bij de tijd brengen van een uurwerk 3. aan kracht/energie aanwenden
bi'jzik z. *bezik*
bi'jzinnig bn. - buiten zinnen
bi'jzondag, bi'jdag de - niet op zondag vallende kerkelijke feestdag, 'extra zondag'
bi'jzunne de - bijzon

bibbereide de - eg met verende tanden
bidden ww. 1. bidden (tot God) 2. smeken 3. een bep. vliegbeweging maken van bijen
biddertien et - torenvalk
bidkussen et - knielkussen
bidprentien et - bidprentje
bie bn. - bijzonder, bijv. *ÿ Is niet zo bie, heur*
bieb de - bieb, bibliotheek
biebel, bubel de 1. bijbel 2. dik boek
biebelboek et - bijbelboek, elk der boeken van de bijbel
biebelen ww. - in de bijbel lezen, de bijbel gebruiken
biebelkennis de - bijbelkennis, d.i. ook: het vak, de les waarin men op een school kennis over de bijbel opdoet
biebelklub de - bijbelkring
biebelkring, bubelkring de - bijbelkring
biebelkundig bn. - bijbelvast
biebellezen, bubel... ww. - bijbellezen
biebels, bubels bn. - bijbels: met betrekking tot de bijbel, van, in, uit de bijbel
biebelspreuk(e) de - bijbelspreuk
biebelstok et - tekstgedeelte uit de bijbel
biebeltheek de 1. bibliotheek 2. boekenverzameling
biebeltheekcentraole de - bibliotheekcentrale
biebeltheekkaart de - bibliotheekkaart
biebeltheekaoris de - bibliothecaris
biebelthekeresse de - bibliothecaresse
biebeluutgifte de - bijbeluutgave
biebelvaaste, bubel... bn. - bijbelvast
biebelverhael, ...verhaol et - bijbelverhaal
biebelvertaeler de - bijbelvertaler
biecht de 1. biecht in r.k. zin 2. het nadrukkelijk ondervragen
biechten ww. 1. biechten (in r.k. zin) 2. opbiechten
bieden ww. 1. aanbieden 2. een bod doen
biedersgeld et - hetz. als *striekgeld*
biefstok de - biefstuk
biejeebaand z. *biesbaand*
bield z. *beeld*
biele de 1. bekend gereedschap: bijl 2. in *veur de biele gaon* voor de bijl gaan
bielestaele, ...steele de - bijlsteel
bien et 1. elk der beide benen van een mens 2. poot van een paard of koe 3. been van een passer, schaar e.d., zo ook elk der benen van een driehoek 4. been als onderdeel van een geraamte van mens of dier 5. gebeente 6. in *stien en bien klaegen* geweldig klagen
bienbescharmer de - beenbeschermer

bienbescharming de - beenbescherming
bienbreuke, bienbreuk de - beenbreuk
biender, biener de 1. boekbinder 2. de man of jongen die de door de *weller* samengepakte bundels graan tot garven bindt 3. (paarden)halster
bienderd de - iemand met lange benen (die bijgevolg met grote stappen loopt)
bienderen ww. - beenderen, met grote stappen hard lopen
bienderi'je de - binderij
biendgaoren, biengaoren et - bindgaren
biendhaoke de - haak aan de wagen, gebruikt bij de bevestiging van de weesboom op de roggelading
biending z. *biening*
biendjak et - oude bloes of jak van een vrouw, met lange mouwen, gedragen als werkkleding bij het oogsten van graan, in 't bijzonder het binden van garven
biendlaoge de - tussenlaag op wagen met koren
biendmateriaol et - bindmateriaal
biendmiddel et - bindmiddel, stof die bindt
bienebrekershuj et - hooi van, met veel *buundergrös*, scherp en slecht gras
bienen I bn. - van been, benen
bienen II ww. 1. vastbinden, samenbinden enz. 2. wat vastgebonden is losmaken, bijv. *Ik zal et pakkien van de fiets bieten* 3. in z'n vrijheid beperken, een band aangaan die tot verplichtingen noopt 4. emotionele binding met iets of iemand aangaan 5. dik maken van vloeistof 6. een boek binden
bienen III, *benen* ww. - flink, vlot, gezwind lopen
bienend bn. - bindend, bijv. *een bienend advies*
bienewaegen, in *mit de bienewaegen* lopend, te voet
biengebrek et - gebrek, mankement aan een been
biengewricht et - beengewricht
bienholte de - beenholte
biening, biending de - binding, band tussen mensen, gevoel van verbonden zijn met iets
bienkappe de - beenkap
bienlengte de - beenlengte
bienmurg, ...marg et - beenmurg
bienontsteking de - beenontsteking
bienpiene de - pijn in z'n been
bienpiepe, ...pupe de - bep. losse regenpijp, ook tegen de kou gedragen, van de lies tot over de schoenen of klompen gaand

bienruimte de - beenruimte
bienschacht de - elk der leren omhulsels onder de knieën gedragen om droog te blijven
bienslag de - beenslag
bienspalk de - beenspalk
bienster, biendster de - vrouw die koren, met name rogge, tot garven bindt
bient z. gebient
biente et - deel van twee stijlen tegenover elkaar met het bijbehorende balkwerk van een klokkenstoel
bienterichten ww. - opzetten en afstellen van (de delen van) het *bientwark*
bientheufd de - hetz. als *bientkop*
bientien et - beentje: klein been
bientkop de - zware balk die op twee binstijlen ligt en zo een gebint vormt
bientledder, gebient... de - lange ladder die men vooral gebruikt in een hoge schuur, om op het hooivak te komen
bientouw et - bindtouw, touw om mee te binden in veel toepassingen, ook: om mee af te binden, om te castreren
bientransplantaosie de - beentransplantatie
bientstiele, bientestiele de - binstijl, met name van een boerderij
bientwark, ...waark et 1. het geheel aan gebinten, de gebinten (combinaties van twee stijlen en dwarsbalken) met elkaar 2. de combinatie van twee binstijlen en de zware dwarsbalk die ter verbinding daar bovenop ligt
bienvreet de - botkanker
bienwark, ...waark et 1. beenwerk (van vee) 2. fraaie of goede benen van een mens
bienwiesel et - windsel om het been
bienwilg de - bindwilg
bierboek de 1. dikke buik als gevolg van het drinken van bier 2. iemand met zo'n buik
bierbossel, bierbossen de - bostel, nl. gebruikt als veevoer
bierbrouweri'je de - bierbrouwerij
bierkanne de - bierkan
bierkarre de - bierbrouwerskar
bierkissien et - bierkrat
bierkraene de - bierkraan
bierlocht de - bierlucht
bierpeinze de - bierpens, hetz. als *bierboek*
bierperduktie de - bierproductie
bierpolle de - hop (bep. klimplant)
bierpompe de - bierpomp
bierpulle de - bierpul
bierschoem et - bierschuim
biersmaek de - biersmaak

biertaofel de - tafel waarop bier wordt geschonken, waaraan men bier zit te drinken
biertien et - biertje, glaasje bier
bierviltien et - bierviltje
bierwaegen de - bierwagen
bierwossien et - bierworstje
biesbaand, biejebaand et - bias, biaslint
biesien et - biesje, smal boordsel ter versiering
biest z. beest, buust
biestbri'j z. buustbri'j
biester I de 1. in *gien biester* geen zier 2. het ernaast zitten, verwarring waarin men verkeert
biester II bn. 1. bijster, kwijt 2. buitengewoon slecht, beroerd, in hoge mate lastig 3. in hoge mate goed, mooi, bijv. *'t Is biester weer* heel mooi weer 4. (van het weer, de lucht) slecht *De locht is biester* ziet er slecht uit, het wordt slecht weer
biester III bw. - in hoge mate
biesterbaorlik bn., bw. - enorme verbazing of bewondering teweegbrengend
biesterig bn. - als *biest, buust*, bijv. *De bri'j is geerscheuten, want ze is te biesterig*
biestewaegen de - hetz. als *veewaegen*
biestpannekoek z. *buustpannekoek*
biet, beet de 1. daad van het bijten, beet 2. indruk van een *biet* in bet. 1 3. af te bijten of afgebeten stuk, stukje om te eten, iets hartigs/lekkers om te eten, ook in *gien biet* niks 4. in *te zoep en te biet staon* net onder water staan van drassig land 5. z. *bit*
biete de 1. voederbiet, suikerbiet 2. (mv.) rode bieten, bietenkroot 3. in *gien biete* niks, in verb. als *Ik snappe d'r gien biete van*
bieteakker de - akker waarop men bieten verbouwt
bietblad et 1. loof van bieten 2. blaadje van de biet als plant
bietebouw de - akker(s) waarop men bieten verbouwt
bietebulte, ...bult de - hoop bieten (ook ingekuild)
bietegat et - kuil waarin voederbieten worden bewaard
bietehakke, biete(hak(ke)) de 1. klein soort *hakke* gebruikt om onkruid weg te nemen tussen bieten 2. hetz. als *bietesnieder*, ook: om de koppen van bieten mee af te hakken, bietenkopper
bietehope de - hetz. als *bietebulte*
bietekelder de - kelder waarin men bieten bewaart

bieteklauwer de - hetz. als *bietehakke*
bietekoole de - kuil waarin voederbieten worden bewaard
bietekop de - kop, bovenste deel van een biet evt. met het loof
bietekoppen ww. - de kop, het bovenste deel van een biet hakken, slaan
bietekopper de - bietenkopper
bietekrabber de - hetz. als *hakkien*, bet. 2
bietekuil de 1. ingekuuld loof van bieten 2. natte pulp van bieten
bietelaand et - land waarop men bieten verbouwt
bietelof, *bieteloof* et - blad, loof van bieten
bietelofrieden ww. - loof van bieten oogsten en het vervoeren per wagen
bietemes et - bietenkopper
bietemesiene de - machine om bieten mee te snijden
bietemeule de - bep. molen met behulp waarvan voederbieten in plakken worden gesneden
bieten ww. 1. bijtende beweging in of naar iets of iemand maken 2. op een aanbod ingaan, toehappen, op iets reageren 3. door bijten in een bep. toestand brengen 4. door te bijten kapot maken 5. erg kortaf zeggen 6. bijten, steken van bep. insecten 7. onderling vechten van bijenvolken 8. scherp reageren 9. een bijtend, stekend gevoel teweegbrengen
bietenat et - nat, sap van bieten, met name van rooie bieten
bietelaante de - biet in z'n geheel (loof en wortel)
bieter, *bieterd* de 1. iemand die bijt 2. paard dat snel bijt 3. hond die snel bijt 4. kind dat op de nagels bijt 5. mondstuk van een tabakspijp 6. iemand die snel, vaak scherp, stekelig reageert
bieteri'je de - het *bieten* bijten, in div. bet.
bieterieden ww. - vervoeren van bieten per wagen, veelal: van het land naar de boerderij
bieterig bn. 1. geneigd tot bijten (met de mond, bek) 2. (van stoffen) met een bijtend, stekend effect 3. geneigd scherp, geprikkeld, snauwerig te reageren 4. vasthoudend
bietering z. *bietering*
bieterooien ww. - rooien van bieten
bietesap et - nat, sap van met name rooie bieten
bieteschoffel de - gewone schoffel die men bij het schoffelen van de bieten gebruikte
bieteschoffelen ww. - schoffelen van de bieten

bieteschute de - flinke schuit waarin men bieten vervoerde
bieteschure de - schuur waarin men bieten opslaat
bietesnieder de - bietensnijder: hetz. als *bietemeule*, ook: soort langwerpig hakmes met behulp waarvan men de kop van bieten sloeg of deze in plakken hakte
bietetied de - tijd waarin men de bieten oogst
bieteveld et - veld, terrein, akker waarop men bieten verbouwt
bietevörke de - bietenvork
bietewaegen de - wagen waarmee men bieten vervoert
bietewieden ww. - onkruid tussen de bieten wieden
bietezaad et - zaad van bieten
bietezi'jen, *bietezaad...* ww. - zaaian van het zaad van bieten
biethebben, *beethebben* ww. 1. beethebben, vis aan de haak hebben 2. een positieve reactie krijgen
bieten z. *bieten*
bietering, *bietering* de - bijtring
bietstok et - benen of hoornen mondstuk van een pijp
bieze z. *buze*
biezejaeger de - jachtopziener, veldwachter
biezematte z. *buzematte*
biezen I mv. 1. in *je biezen pakken* ervandoor gaan 2. z. *buzen*
biezen II ww. 1. hard of druk en intensief lopen van mensen, bijv. *Bies mar niet zo hadde* 2. stoeiend heen en weer rennen of anderszins hard lopen: van koeien, o.m. gezegd indien ze op de vlucht zijn voor horzels 3. hetz. als *ofzeumen*, bet. 1
biezerig bn. - (van het weer) met veel wind, winderig
biezunder I, *bezunder*, *biezunder* bn. - bijzonder
biezunder II, *bezunder*, *biezunder* bw. - uitzonderlijk, in hoge mate mooi, goed, verkeerd enz.
biezunderhied, *bezunder...*, *bezonder...*, *biezunder...* de - bijzonderheid
bigge de - big
biggebak de 1. bak waarin men biggen vervoert 2. bep. trog waaruit biggen hun voer krijgen
biggehokke et 1. varkenshok voor biggen 2. hok waarin de zeug biggen krijgt
biggejaegen ww. - opruimen van afgegraven bonkaarde

biggekooi de - zeugkooi
biggekoopman de - koopman die biggen op- en verkoopt
biggekorf de - korf, mand van plm. 1,25 m doorsnee waarin men drie tot vier biggen vervoerde (vooral: van of naar de markt)
biggekramme de - kram, ring of stuk ijzer- of koperdraad dat een big door de neus wordt gestoken om wroeten tegen te gaan
biggemark I, ...maat, ...maark de - markt waarop biggen worden verhandeld
biggemark II et - biggenmerk (in 't oor)
biggemotte de 1. zeug die voor de eerste keer bigt 2. drachtige zeug 3. zeug met jonge biggen 4. zeug die al wat ouder is en al regelmatig heeft gebigd
biggen ww. 1. biggen, jongen door een varken 2. overgeven, braken
biggereuster de - rooster op een mestgoot of -put in een stal voor biggen
biggeri'je de - het geboren worden van biggen
biggesnieden ww. - castreren van jonge varkens
biggesnieder de - degene die biggen castreert, biggensnijder
biggestal de - stal voor biggen
bijna, bi'jnao bw. - bijna, schier
bik de - bik, eten, in verb. als *an de bik gaon*
bikhaemer de - bikhamer
bikkel de 1. botje uit de voorpoot van een varken of sprongbeen uit een schapenpoot, met name bekend vanwege het gebruik in het bikkelspel 2. bep. hoed, bikkal
bikkelen ww. - het bikkelspel spelen
bikkelhad bn., bw. - bikkalhard
bikkelkaante de - elk der vlakken van een bikkel uit het bikkelspel
bikkelspul et - bikkelspel
bikkement et - (schertsend) eten
bikken ww. 1. bikken: met name van stenen 2. eten, bijv. *Ze bin an 't bikken*
bikker de - iemand die bikt, afbikt
biks mv. - veevoerbrokjes
bikstien de 1. steen waarop men bikt, veelal keisteen 2. oude steen die men bikt
bilhaemer de - bilhamer
biljatballe de - biljartbal
biljatten ww. - biljarten
bille de 1. dijbeen 2. bil (van het achterwerk; ook van dieren)
billejaegen ww. - zwaar lichamenlijk werk doen (en in hoog tempo)
billen ww. - kerven maken in een molensteen

met behulp van de bilhamer
billetikker de - slipjas
billewaegen, in *mit de billewaegen gaon, ...kommen, ...moeten* te voet, lopend
billik bn. - billijk: rechtvaardig, redelijk
billiken ww. - billijken
billikhied de - billijkheid, redelijkheid
bilstok et - bilstok
bimbamslag de - mooie slag van een klok
binder..., binnen..., binne... - binnen..., eerste lid in zn. van het type *binderbaene, binderbuse*
binderbaand, binne(n)... de - binnenband
binderbaene, binne(n)... de - binnenbaan
binderbuse, binne(n)... de - binnenzak
binderdeure, binne(n)..., binner... de - binnendeur
binderkaante, binne(n)kaant(e) de - binnenkant
bindermure, binne(n)... de - binnenmuur
binderst, binnenst bn. - binnenst, het meest binnen (zelfst.) *et binnenste van heur hatte* haar/hun diepste innerlijk
binderweg, binne(n)... de 1. bekend oud wegtype: min of meer in het midden van de hoge zandruggen gelegen die in de lengterichting van *Stellingwarf* lopen, vanouds soms niet meer dan een voetpad, vaak i.t.t. de *boverweg* of *buterweg* 2. binnenweg 3. kortste weg
bingel, bengel de 1. kwajongen, deugniet, rakker 2. klepel van een klok 3. hetz. als *schoepebingel* 4. bel in een draaimolen
bingelen, bengelen ww. 1. heen en weer slingerend hangen (z. ook *bongelen*) 2. gaan, geluid worden van een luiddklok
bingeljaoren mv. - vlegeljaren
bingo I et - bingspel, kienspel
bingo II tw. 1. uitroep als men een prijs binnenhaalt bij het bingspel 2. uitroep wanneer iets juist gezegd wordt, wanneer men plotseling z'n succes constateert
bingo-aovend de - bingoavond
binkeltien et - bovenste stukje van de varkenspoot
binnen I bw. 1. binnen, in een ruimte 2. in een zodanige financiële positie dat men zich nooit meer zorgen hoeft te maken
binnen II vz. 1. in een ruimte, niet buiten 2. minder dan een bep. tijdsbestek
binnen... 1. binnen...: eerste lid in ww. als *binnenbrengen, binnenhaelen, binnenkommen, binnenfloepen* (niet alle ww. van dit type zijn in dit woordenboek opgesomd) 2. z.

binder...

binnenballe de - niet ingedaalde teelbal
binnenbeer, *binnebeer*, *glaezewasker* de - binnenbeer

binnenbraand de - binnenbrand

binnendiek, *binne(r)...*, *binder...* de 1. binnendijk 2. binnenweg

binnendieks bn. - binnendijks

binnenfloepen ww. - naar binnen schieten, floepen, glippen

binnenhaelen ww. 1. naar binnen brengen, met name van de oogst 2. (bij vissen) naar zich toe trekken, binnen zijn bereik brengen 3. verwerven, tot de zijne/hare maken

binnenhoeke de - plekje bij het huis in de luwte, bijv. in een inspringende hoek

binnenholen ww. - binnenhouden, niet naar buiten laten gaan

binnenkommen ww. - binnenkomen: in een ruimte

binnenkoorsen mv. - aanduiding voor sluipende, inwendige, wellicht onopgemerkte koorts

binnenkot bw. 1. binnenkort, eerlang 2. onlangs

binnenkriegen ww. 1. binnenkrijgen: van water door de keel 2. ontvangen, bezorgd krijgen

binnenlaand et - binnenland

binnenlaans bn. 1. binnenlands, binnen het eigen land, het eigen land betreffende 2. van hoog gelegen graslanden

binnenlaoten ww. - binnenlaten

binnenlatte de - lat aan de binnenkant getimmerd

binnenmennen ww. - met paard en wagen binnenbrengen

binnenmoons, *binnessmoons*, *...monds* bw. - binnensmonds

binnenopnaeme de - binnenopname

binnenplaets de - binnenplaats

binnenplak et - binnenplaats

binnenprettien et - binnenpretje

binnenrieden ww. - binnenrijden

binnenrot et - hetz. als *rot I* in een appel

binnenshuus bw. - binnenshuis

binnenst z. *binderst*

binnenstebuten bw. - binnenstebuiten

binnenstro, *binnestro* et - stro dat opgeborgen is geweest, i.t.t. stro direct van het land gehaald

binnenveringmetras et - matras met binnenvering

binnenvetter, *binnevetter* de - binnenvetter,

sterk in zichzelf gekeerde persoon, introvert iemand

binnenvisker de - binnenvisser

binnenwark, *binnewark*, *binnenwaark* et 1. binnenwerk: werk binnenshuis 2. delen van een machine, werktuig aan de binnenkant

binnenwarks, *...waarks* bn., bw. - binnenwerks, binnenwerks gemeten

binnenweg bw. 1. binnen door de boerderij gaand 2. z. *binderweg*

binnenzole de - binnenzool; *We hadden et al aorig in de binnenzole* raakten er al flink bedreven in, konden het al goed aan

binnepot, *binnenpot* de 1. binnenste pot, in geval van bep. kachels 2. id. in geval van een stookpot: binnenste van twee gevele ijzeren potten waarin wasgoed werd gedaan of waarin aardappels werden gekookt voor varkens

bintien, *binjtje* et 1. aardappel van het soort bintje 2. de aardappelsoort bintje

bioskoopbezuker de - bioscoopbezoeker

bioskoopzael de - bioscoopzaal

bir z. *birre*

birk, *birke*, *bark*, *börk*, *burk(en)* de - berk

birkehede en var. de - heg van berken

birken, *berken*, *burken*, *barken*, *börken* bn. - berken, van berkenhout

birkenbaste de - berkenbast

birkenblad, *burken...*, *berke(n)blad* et - berkenblad

birkenboom, *birkeboom*, *berke(n)boom*, *berkeboom*, *burkenboom* de - berkenboom

birkenbos, *burkenbos*, *berke(n)bos* de - bos voornamelijk bestaande uit berken

birkenhooft, *birkehooft*, *berke(n)hooft*, *burkenhooft* et - berkenhout

birkenhoolten, *berke(n)hoolten* bn. - berkenhouten

birkenpolle, *birkepolle*, *berkepolle* de - (niet zo'n grote) berkenboom

birkenries, *burken...* de, et - rijshout van berken

birkenriesbessem, *burkenries...* de - bezem van *birkenries*

birkewien de - berkenwijn

birre, *bir* bn. - druk en driftig, bits, kortaf

birrig bn., bw. - kortaf, bits

birzig bn. - druk en driftig van karakter

bisamrotte de - bisamrat

biskwie de - bekend koekje: biscuit

bisschoppelik bn. - bisschoppelijk

bisschopskölf de - ronde en grotendeels recht opgaande bijenkorf, boven in een punt uitlopend

bissekissen ww. - harrewarren, hetz. als *kissebissen*: *Ze bin an et bissekissen*

bit I, *biet*, *but* et 1. bijt in het ijs 2. bit: ijzere mondstuk van een paard of ander last- of trekdier 3. mondstuk van een pijp

bit II de - bit, bekende eenheid van digitale informatie

bitter I - 1. bitter: bekend extract of glas jenever gemengd met dat extract

bitter II bn. 1. bitter van smaak 2. scherp, bijtend 3. zwaar, pijnlijk voor het gemoed 4. ellendig, in een moeilijke omstandigheid 5. spijtig, smartelijk

bitter III bw. - in hoge mate, bijv. *een bitter betien* erg weinig

bitterballe de - bitterbal

bitteren ww. - bittertjes drinken

bitterflessien et - flesje (soort kleine karaf met bitter (extract))

bitterhied de 1. het bitter zijn 2. pijnlijk gevoel, gevoel van gegriefd zijn

bitterhoolt et 1. kalmoeswortel 2. bitterzoet 3. zoethout

bitterkoekien et - bitterkoekje

bitterplaante de 1. bitterzoet 2. kalmoeswortel

bittertaofel de - bittertafel

bitteruurtien et - bitteruur

bitterzute - bitterzoet: tegelijk bitter en zoet

bitterzuten mv. - benaming voor bep. kleine zoete appels

bivakmusse de - bivakmuts

blaank bn. 1. spiegelen, blinkend 2. met water bedekt, met water aan de oppervlakte 3. wit, niet gekleurd, licht gekleurd

blaankieken bn. - van eikenhout dat licht van kleur is

blaauw(...) z. *blauw(...)*

blabberachtig bn. 1. modderig 2. bladderend 3. verwelkt en slap

blad et 1. gebladerte 2. exemplaar van een blad van een boom, plant 3. tafelblad (ook als aanzetstuk) 4. plat deel van een voorwerp, gereedschap e.d. (waarmee men graaft, snijdt e.d.) 5. elk van de wielachtige elementen met tanden in de vorm van ijzere pennen van een hooimachine 6. dienblad, theeblad e.d. 7. blad papier, stuk papier e.d. 8. blad van een boek, krant e.d. 9. tijdschrift, periodiek, krant

bladderen, *blaederen*, *blaeren* ww. - bladderen

bladgould et - bladgoud

bladhärke, *blaere...* de - bladhark

bladharken ww. - blad op gazon enz.

bijeenharken, wegharken

bladhoue, *...houwer* de - enigszins op een zeis gelijkende haak om modder en plantenresten uit een sloot te trekken

bladhunning, *...hunnig* de - bladhoning

bladkool de - witte kool

bladluus de; et (verz.) - bladluis

bladmeziek de - bladmuziek

bladnarve, *...naarve*, *...narf* de - bladnerf

bladofval et - bladafval

bladroller, *bladrol(le)* de - bladrolziekte, met name van aardappelen

bladstille bn. - bladstil

bladvere de - bladveer

bladwiezer de - bladwijzer: bijlegger, leeswijzer

bladziede de - bladzijde

blaedergould et - bladgoud

blaedermage de - bladmaag

blaeken ww. 1. blaken: helder of gloeiend stralen 2. blaten (van geiten, schapen) 3. schreeuwen, jammerend tekeergaan

blaker I de 1. spiegelen deel van een (petroleum)lampje 2. walmvanger 3. opgehangen of in de hand te houden petroleumlampje met spiegelen deel 4. doopvont (van koper)

blaker II et - dienblad in een café

blaker(d) de - schreeuwer

blakeren ww. 1. van de zon: blakerend stralen 2. de straling van de sterke zon ondergaan 3. door de felle zon of andere hittebron (bijv. vuur) aangetast raken 4. gezondheid uitstralen

blakerlaampe de - bep. lamp: blaker

blakerbek de - schreeuwer, vooral van een kind gezegd

blaederd, *blaeder*, *blaekerd* de - blèrende persoon of dier

blaeren ww. - blèren: van mensen, vooral van kinderen, ook van schapen enz.

blaerkonte, *...kont* de - blèrende persoon

blaeten, *blaoten* ww. - blaten (van bep. dieren)

blaffen ww. 1. blaffen, keffen van honden, vossen, varkens 2. knallen van geweren e.d. 3. aanhoudend hard hoesten 4. luidkeels opscheppen, zwetsen 5. bars spreken, afblaffen, toebijten

blaffer de - revolver, pistool

blafferd, *blaffer* de 1. iemand die voortdurend ruw en onbeschoft spreekt, hard roept, schreeuwlelijk 2. zwetser, opschepper

blak bn. - geheel windstil

blakber z. *blekber*

blaksem tw. - krachtterm: bliksems, deksels
blakstille bn. - bladstil, blakstil
blakverniss de, et - black varnish, teerachtige substantie
blanko bn. - blanco
blaom de - smet op iemands naam
blaore de 1. blaar in de huid 2. bladder in verflaag 3. bep. ziekte van de huid bij vee: blaar 4. ziekelijke opzwellings van het uitwendige geslachtsdeel bij een koe of varken 5. hetz. als *blaorkop*
blaorebieter z. *wrattebieter*
blaorekoe de - blaarkoe
blaerkop de - blaarkoe, koe met een blaarkop (zeer grote bles), ook gezegd van een koe met een geheel witte kop en het overige lichaam geheel zwart
blaerkopt bn. - met een blaarkop
blaosballe, ...*balg*, *blaosbalke* de 1. blaasbalg 2. opschepper
blaosien et - bel op het water
blaosinstrument et - blaasinstrument
blaosmeziek de - blaasmuziek
blaospiepe de - blaaspijp
blaespoep de 1. (meestal mv.) Duitse hoornblazer die in groepsverband door de dorpen en steden trok om met muziek iets te verdienen 2. hoornblazer 3. iemand die over zichzelf opschept
blaosproef de - blaasproef
blaostrappen, *blaoze*... ww. - spelletje spelen waarbij men in een kring achter elkaar aan liep met een opgeblazen varkensblaas aan een been; men probeerde de blaas van een ander kapot te trappen; wie z'n varkensblaas als laatste heel hield, had gewonnen
blaosvoetbalspul et - blaasvoetbalspel
blaoten z. *blaeten*
blaoze de - urineblaas
blaozen ww. 1. blazend uitademen 2. blazen door katten of door andere dieren 3. krachtig waaien 4. door blazen een instrument bespelen, doen klinken 5. op een blaasinstrument doen horen 6. opscheppen 7. verplaatsen of verwijderen door blazen 8. door blazen bep. figuren doen ontstaan, vol doen zijn, vervaardigen e.d.
blaozerd, *blaozer* de 1. blazer 2. opschepper
blaozeri'je de 1. gesnoef, blufferij 2. het *blaozen* anderszins
blaozerig bn. 1. last hebbend van darmgassen 2. opschepperig
blaozetrappen z. *blaostrappen*
blaozig z. *blosterig*

blast z. *blast*
blaster de 1. sneeuw die onder iemands klompen blijft hangen 2. schilfer
blasterderi'je de - het voortdurend *blasteren*
blasteren ww. - bladderen, schilferen
blasterig bn. 1. schilferig, bladderig zijnd van een verflaag e.d. 2. met een ziekelijke gelaatskleur 3. enigszins opgezet in het gezicht 4. hoesterig 5. z. *blosterig*
blastig z. *blosterig*
blattiesgoed et - planten met brede bladen tussen het gras in weiland, gazon
blauw I, *blauw* et 1. blauwe kleur 2. blauwe verkleuring van een aardappel
blauw II, *blauw* bn. 1. van/met de kleur blauw 2. aan blauw doen denkende donkere of grijsachtige kleur
blauwaekertien et - blauw *aekertien* (met dekseltje)
blauwbloemd bn. - met een motief van blauwe bloemen
blauwbluier de - bloem die met een blauwe kleur blijkt te gaan bloeien
blauwbont I et - witte kledingstof of ander materiaal met blauwe ondergrond en witte motieven (of omgekeerd)
blauwbont II bn. 1. (van stof voor kleding, beddengoed, servies e.d.) wit met blauw gekleurde motieven, ook wel blauw met witte motieven 2. bont en blauw; *iene blauwbont slaon* hem bont en blauw slaan 3. grijsblauw, grijsachtig, in *een blauwbonte koe* variant van het Fries-Hollandse veeras
blauwbroek de - (scheldnaam) veldwachter
blauwdrok de - blauwdruk
blauwen I ww. - blauw (doen) worden, ook: blauw doen worden door te roken
blauwen II de - blauwe kleur, in verb. als *De was schient hielemal uut een blauwen, ik hebbe zeker te vule blauwsel bruukt*
blauwgeblokt, *blauwblokt* bn. - met blokmotief in blauw uitgevoerd
blauwgeruit, ...*ruut* bn. - blauwgeruit, bijv. *blauwruities goed* blauwgeruite stof
blauwgien, *blauwgien* et 1. klein blauw exemplaar 2. belastingaanslag 3. afwijzing bij een aanzoek tot verkering enz.
blauwgrijs bn. - blauwgrijs
blauwgrös, ...*grus* et 1. blauwgras 2. zegge
blauwgröshuj, *blauwgrus*..., ...*hui* et - hooi van onbemest land of van gras dat in hoofdzaak niet als cultuurgewas is gezaaid
blauwgröslaand et - blauwgrasland

blauwgrösmi'jen ww. - maaien van blauwgras
blauwgröstiëkel de - bep. distel
blauwgrusien et - blauw kopspijkertje
blauwgruun bn. - blauwgroen
blauwhulderson mv. - bep. aardappelsoort
blauwkeper et - blauwe keperstof
blauwkeperen bn. - van *blauwkeper*
blauwkop de - bep. soort aardappel, ondersoort van de eigenheimer
blauwkopknolle de - bep. stoppelknol, gebruikt als veevoer: blauwkop
blauwkopspieker, *blauwkoppjen* de - blauw kopspijkertje
blauwmelte, ...*melle* de - melde
blauwpeertien et - blauwe libel
blauwplakkerig, *blauwplakt* bn. - (van aardappelen) met blauwe plekken
blauwruten, ...*ruties* bn. - blauwgeruit
blauwschieter de - blauwe vleesvlieg
blauwschimmel, *blauuw...* de - blauwschimmel (paardenras)
blauwschimmelpeerd et - blauwschimmel
blauwstreep I et - dikke wollen stof, waar de vrouwen onderrokken van maakten
blauwstreep II, *blauwgestreep* bn. - blauwgestreep
blauwstrepjen et - overhemd met motief bestaande uit blauwe strepen
blauwstrepjes bn. - met blauw streepjesmotief, bijv. *een blauwstrepjes boezeroen*
blauwvarven, ...*varven* ww. - blauwverven, het handwerk uitvoeren waarbij het eigengesponnen garen en de door de wever geweven stoffen blauw of zwart werden geverfd; wel zelf thuis gedaan maar vaak ook door de *blauwvarver*
blauwvarver, ...*varver* de - handwerksman die het eigengesponnen garen en de door de dorpswever geweven stoffen blauw of zwart verfde
blauwvarveri'je de 1. het *blauwvarven* 2. inrichting voor *blauwvarven*
blauwveen et - blauwveen, blauw gekleurde, onderste laag van het hoogveen, van zeer goede kwaliteit; ook uit laagveengebied bekend
blauwvullen bn. - van dikke, blauwe wol, bijv. *een blauwvullen schölk* halve schort van blauwe wol
blauwzute, ...*zuute* de - bep. soort droge appel, hetz. als *waeterzute*
blauwzwat bn. - blauwzwart
blebberig bn. - ziekelijk qua gelaatskleur
bleek(...) z. *bleik(...)*

bleekscheet de - iemand met een bleke, ongezonde gelaatskleur
blei de 1. bekende vis: blei 2. trut, aanstellerige vrouw, ook wel van een man
bleiber(...) z. *blekker(...)*
bleier de - tong, bijv. *Hael de bleier mar deur et bod* lik het bord maar uit
bleigiesgoed et - het geheel van een aantal vissen van de soort blei
bleiig bn. - truttig, flauw, enigszins aanstellerig
blein(e) z. *belein*
blekker, *blekbes*, *blakber*, *blekbese*, *blekberd*, *bleiber*, *bleikber*, *blebber*, *blekkerbeie*, *bosbeie* de 1. blauwbes, bosbes 2. heester waaraan de bosbes groeit
blekkerpolle, *blekberds...*, *bleiber...*, *blekbese...*, *blekbes...*, *blesbessen* de - heester waaraan de bosbes groeit
blekkersjem de - bosbessenjam
blekkerstruke, *blebber...* de - heester waaraan de bosbes groeit
blekkerzaken ww. - bosbessen plukken
bleke z. *blieke*
bleken z. *blieken* III
bles de 1. bles bij een paard, koe, ook bij een schaaap of hond 2. paard met bles (alg.), ook: koe of schaaap met een bles 3. bles van een boom
Blesdieke de - Blesdijke, naam van een bekend Stellingwerfs dorp, zuidelijk van de *Lende*
Blesdiekiger I, *Blesdiekinger*, *Blesdiekemer*, *Blesdiekster* de - inwoner van *Blesdieke*, iemand afkomstig uit *Blesdieke*
Blesdiekiger II, *Blesdiekinger*, *Blesdiekemer*, *Blesdiekster* bn. - van, m.b.t., uit *Blesdieke*
Blesdiekigers et - Stellingwerfs taaleigen van *Blesdieke*, bijv. *Dat is gien Blesdiekigers*
blesoogd bn. 1. (van een paard) met een bles in het oog, z. onder *bles*, bet. 1 2. (van een paard) met een glasooig
blespeerd et - blespaard
blesplaetien et - merkteken door blesen van een boom ontstaan
Blesse, in *De Blesse* naam van een bekende Stell. plaats zuidelijk van de *Lende*
blesse ww. - aanblessen, aanbikken, bijv. *Die bomen bin blest*
Blessiger I, *Blessinger* de - iemand geboortig uit, inwoner van *De Blesse*
Blessiger II, *Blessinger* bn. - van, m.b.t. *De Blesse*
Blessigers et - het Stellingwerfs taaleigen van

De Blesse

blesvool et - veulen met een bles op z'n voorhoofd

bleu bn., bw. 1. timide, verlegen 2. lichtblauw, blauw 3. z. *bloe*

bleut et - (z. ook *bleute*, bet. 2) stuifmeel en honing die bijen aan de achterpoten verzamelen

bleute, *bleut*, *schaopebleute* de 1. vacht, vooral: afgestroopte huid van een dier, met name van een schaap (meestal: waar de wol af is) 2. kluitjes stuifmeel en honing, door bijen aan de achterpoten verzameld

bleuten ww. - stuifmeel uit bloemen halen: door bijen

blezer de - blazer (kort jasje)

bliede bn., bw. 1. blij, vrolijk, verheugd 2. opgelucht

bliedens de - blijheid, blijdschap

bliedhattig bn. - blijhartig, opgeruimd, lief

bliedighied de - blijheid

bliedschop de - het blij, verheugd, opgeruimd zijn

blief-van-mien-liefhuus et - blijf-van-mijn-lijfhuus

bleik I et 1. blijkt, teken van iets 2. harsachtig, geleachtig vocht uit de tepels als teken van drachtigheid bij pink, vaars of schaap

bleik II, *bleek* bn. 1. minder sterk gekleurd dan gewoonlijk 2. z. *blik* III

bleikachtig bn. - bleekachtig

bleikber bw. 1. zoals blijkt, zoals duidelijk is geworden 2. naar valt aan te nemen, zoals kennelijk het geval is

bleike, *bleke* de 1. bleekveld 2. bleekgoed

bleiken I ww. 1. blijken, duidelijk worden dat iets is zoals aangeduid 2. z. *blikken*

bleiken II koppelww. - blijken, bijv. *Hi 'j bleek foetsie!*

bleiken III, *bleken* ww. 1. bleken (van de was op de bleek) 2. doen bleken (van de was) 3. verder in *haar bleiken*: bleken van haar

bleikerd de - bleek iemand

bleikgeven et - het vertonen van tochtigheidskenmerken door een merrie

bleikgoed et - bleekgoed

bleikhied de - bleekheid: het bleek zijn

bleikig bn. - bleekjes: een beetje bleek

bleikighied de - bleekheid, het bleek zijn

bleikkoppien et - iemand met een bleek gezicht, vooral gezegd van kinderen

bleikmiddel et - bleekmiddel

bleikneuze de - bleekneus

bleikpinke de - pink, hokkeling die drachtig

blijkt te zijn

bleikveerze de - vaars die door *bleik* in de uier te hebben drachtig blijkt te zijn

bleikveld et - bleekveld

bleikwaeter et - bleekwater

blien z. *bliende*

blind bn. 1. blind, niet de mogelijkheid hebbend om te zien 2. niet in staat in de gaten te krijgen wat er aan de hand is, wat er speelt 3. wild, onbeheerst, in *in bliende woede haandelen*; *bliende vliege* paardenhorzel, ook: steekvlieg, blindaas 4. gezegd van handelingen of toestanden waarbij men het verloop niet goed kan plannen, niet weet 5. zonder hetgeen men erin, erop zou kunnen verwachten, zonder wat relevant is te kunnen zien; *een bliende mure* zonder ramen 6. niet zichtbaar 7. met een opening slechts aan één kant

blinddoek de - blinddoek, gebruikt bij een kinderspelletje

bliende, *bliene*, *bliending*, *blien* de, et 1. (veelal mv.) blind, vensterluik (vaak aan de binnenkant van het huis, i.t.t. de *loeken* aan de buitenkant) 2. blind iemand 3. steekvlieg, blindaas, regenvlieg

blindedaarm de - blindedarm

bliendegeleidehond, *geleidehond* de - blindengeleidehond

bliendehond de - blindengeleidehond

bliendekappe, *bliendkappe*, *blienkappe* de - leren kap die het paard voor de ogen werd gesept, vooral: als het voor de karmolen moest lopen

blindemannegien et - blindemannetje

blindeschoole de - blindenschool

blindestok de - blindenstok

blindhied de - blindheid

bliene, *bliending* z. *bliende*

blienzulver, *bliezulver* et - berlijns-zilver

blienzulveren, *blie...* bn. - van berlijns-zilver

blieven I ww. 1. blijven 2. niet wijzigen wat de tijd, plaats enz. betreft 3. doorgaan met de bedoelde handeling, toestand 4. achterblijven, niet verder gaan 5. terechtkomen, raken 6. sterven, in *d'r (haost) in blieven* bijv. van een hoestaanval, van een enorme lachbui

blieven II koppelww. - in de uitgedrukte toestand, handeling blijven, bijv. *goed blieven* niet bederven, *Alles bleef bi 'j et oolde* er veranderde niets

blieven III hulpww. - doorgaan met de in het hoofdw. genoemde handeling, bijv. *Ze*

bleven mar zeuren

blievend bn. - blijvend: niet voorbijgaand, duurzaam

blievertien et - blievvertje, in *Et is gien blievertien* dat blijft niet zo

blik I et 1. blik, bladmetaal 2. veegblik, stofblik 3. hetz. als *wasblik*, afgwasteil 4. bus van blik (vooral: om eetwaren in te conserveren) 5. de inhoud van een blik (in bet. 4) 6. merkteken van blik

blik II de 1. blik, oogopslag 2. uitdrukking van de ogen 3. uitzicht, vermogen om te kunnen zien 4. kijk, inzicht

blik III, **bliek** bn. - open, onbeschet, zodanig dat men alles kan zien

blikbolle, ...*brood* z. *bussebolle*

blikeupener de - blikopener, busopener

blikgat et - blikgat, blikaars

blikgoed et - blikken voorwerpen, ook wel gezegd van ander licht materiaal dat op blik lijkt; ook: blikafval

blikken I bn. - van blik

blikken II, **blikkeren**, **blieken** ww. 1. merken van runderen, varkens, schapen of ander vee in de oren (veelal met merktekentjes van blik) 2. even kijken naar, een blik werpen op, steels kijken naar 3. bij het kaartspelen de kaart omkeren, nl. om te zien wat troef is 4. (bij paarden) tekenen van tochtigheid vertonen 5. als uitdrukking van de ogen hebben 6. verblikken, zich niet schamen

blikkeren, **blikken** ww. 1. blikkeren (in de zon, het water e.d.) 2. z. *blikken* II

blikkerig bn., bw. 1. blikkerig, vaak: minder scherp van een zeis 2. blikkerend (van het zonlicht)

blikkien et 1. klein blik 2. metalen uiteinde van schoenveter 3. merkteken van blik, met name in de oren van koeien en varkens

blikkont, ...*konte* de - blikgat, blikaars, bijv. *een blikkont hebben*, ...*kriegen* bijv. door langdurig fietsen, te lang zitten

blikmaaker de - blikslager

blikpollen mv. - straatgras

bliks tw. - in *Oe, te bliks!*, gezegd wanneer iemand ergens zeer verbaasd over is

bliksebusse z. *blikspuit*

bliksekaeter(s) z. *blikskaeter(s)*

bliksem I de 1. bliksem (van onweer) 2. handige persoon 3. in *gien bliksem* krachtterm: helemaal niets 4. in *naor de bliksem* naar de verdoemenis, naar de barbiesjes, verloren (gegaan) 5. in *hiete bliksem* stampot van aardappelen met zoete appels, zo ook *blauwe*

bliksem hetz. maar nu met peren

bliksem II tw. - bliksems, deksels

bliksembus z. *blikspuit*

bliksemaeter z. *blikskaeter*

bliksemofleider de - bliksemafleider

bliksemofleiding de - bliksembeveiliging

bliksems I bn. - zeer ondeugend, deksels, bijv.

Bliksemse aep! vooral: aap van een jongen

bliksems II bw. - geweldig, in hoge mate

bliksems III tw. - krachtterm: bliksems

bliksemsgauw bw. - pijlsnel

bliksemstraole, **bliksemstraol** de - bliksemstraal

bliksemsvlogge bw. - pijlsnel

bliksies, **bliksie** tw. - krachtterm: bliksems, potverdrie

blikskaeter, *bliksem...*, *bliksiekaeter*,

bliksiekater, *bliksemkater*, *bliksekaeter*,

blikstiendekaeter, *blikstienkaeter* tw. -

blikskaters

blikskaeters, *bliksekaeters* bn. - blikskaters,

bliksems, vermaledijd, bijv. *Blikskaeterse jonge!*

blikslaeger I, **blikslager** de - blikslager

blikslaeger II, **blikslager** tw. - krachtterm: blikskaters

blikslaegers I bn. - drommels, deksels

blikslaegers II, **blikslagers** tw. - krachtterm: blikskaters

blikspuit, *bliksembus*, *bliksebusse* et - bep. kinderspel gespeeld met een conservenblik of bal

blikspul et - één of meer voorwerpen van blik

blikstiender I mv. - in *Je kun gien blikstiender op 'm an* geen zier, niets

blikstiender II tw. - krachtterm: bliksems

blikstienders I, *blikstiens* bn., bw. - deksels, drommels, bijv. *Blikstienderse jonge!*

blikstienders II, *blikstiens* tw. - deksels

blikstiens bn., bw. - in hoge mate erg

blikstoete z. *bussebolle*

blikvleis et - blikvlees

blinder, *blinders* tw. - potverdorie, drommels, deksels

blinderkaeter tw. - blikskater

blinders bn., bw. - deksels, drommels

blinkerd, *blinker* de 1. lokvisje aan een loophengel voor het vangen van snoek 2. elk der twee plaatjes aan de kanten van het hoofdstel van een paard 3. in *een blinkerd om een stinkerd* flinke zonneschijn afgewisseld door buien

blinkerig bn., bw. - gezegd van het blinkend schijnen van de zon als er kennelijk regen op

komst is

blispoter de 1. iemand die voorop gaat, degene die de zaak aan de gang brengt, die met zijn prestatie een voorbeeld is voor anderen 2. koe die voorop gaat in een groep koeien

blodden z. *bloeden*

bloe, *bleu* de 1. bep. overgevoeligheid van een koe tegen zonnebrand 2. bep. bloedziekte die vervelling teweegbrengt, in *an de bloe*

bloed et 1. bloed 2. bloed opgevat als drager van familieverwantschap of van belangrijke eigenschappen, bijv. 't *Zat in 't bloed* het was aangeboren, 't was nog familie

bloedaarm bn. - zeer arm

bloedaarmoede, *...armoede* de - bloedarmoede, anemie

bloedaore de - bloedader

bloedbaand de - bloedband

bloedbaank de - bloedbank

bloedbaene de - bloedbaan

bloedblaore de - blaar met bloed eronder

bloeddruk de - bloeddruk

bloeddustig bn. - bloeddorstig

bloede de - hetz. als *blaore* bet. 3

bloedeernstig bn. - doodserius

bloeden, *blodden* ww. 1. bloeden 2. in *d'r veur bloeden moeten* ervoor moeten boeten, betalen

bloedgever de - bloeddonor

bloedgraad de - directe bloedverwantschap, bloedverwanten in de eerste graad

bloedhiete bn. - bloedheet

bloedinjectie de - injectie met bloed, toediening van bloed

bloedlichempjen et - bloedlichaampje

bloedluus de - bep. dik soort kippenluus

bloedmoonster et - bloedmonster

bloedneuze de - bloedneus

bloednemen ww. - bloed aftappen, ont-trekken

bloedonderzuuk et - bloedonderzoek

bloedplakke, *...plekke* de - bloedplek

bloedprikker de - iemand die bloed aftapt voor een onderzoek

bloedschaande de - bloedschande, incest

bloedschap de - bloedverwantschap

bloedspatte de - bloedspat, spetter bloed

bloedspi'jen ww. - bloedbraken, ...spuwen

bloedtraansfusie de - bloedtransfusie

bloeduuutstotting de - bloeduitstorting

bloedvenient et - bloedvergiftiging aan een vinger

bloedverlös et - bloedverlies

bloedverwaant de - bloedverwant

bloedvinke de - goudvink

bloedvinne de - bloedvin, bloedvatgezwel

bloedvlekke de - bloedplek: vlek bloed, ook: bep. verkleuring in bladen van planten; vandaar ook: perzikkruid, duizendknoop

bloedwaarm en var. bn. - bloedwarm

bloedwost de - bloedworst

bloedzoeger de 1. dier of insect dat zich voedt met het bloed van andere dieren 2. uitzuiger, uitbuijer

bloedzuverend bn. - bloedzuiverend

bloem de 1. fijn gezift meel 2. (verz.) bloemen

bloembak, *bloeme...* de - bloembak

bloembedde et - bloembed

bloembolle de - bloembol

bloemd z. *gebloemd*

bloeme de 1. bloem (waarmee een plant bloeit)

2. bloeiende plant, plant die bloemen heeft of kan hebben 3. afbeelding van een bloem 4. ijsbloem op ruiten, ramen 5. (mv.) bloem op/ van aardappelen

bloemebedde et - bloembed

bloemeblattien et - bloemblad

bloemebuurt de - buurt met straatnamen genoemd naar bloemen, planten

bloemedak, *...dek* et - (verz.) bladeren en stengels van moerasplanten gebruikt ter afdekking van bloembollen, riet

bloemeerde de - aarde, grond geschikt voor kamerplanten e.d.

bloemegek de - bloemengek

bloemegieten, *bloemen...* ww. - gieten van bloemen en planten

bloemegieter de - bloemengieter

bloemeglas et - bloemglas, bloemenvaas van glas

bloemegrond de - bloemistengrond, pot-aarde

bloemehanger de - hanger voor één of meer sierplanten

bloemehoeke de - hoekje grond, deel van de tuin met tuinbloemen

bloemehulde de - bloemenhulde

bloemehunning de - bloemenhoning

bloemekörf de - bloemenkorf

bloemekorso et - bloemencorso

bloemekraanze de - krans of kroon van bloemen

bloemekroon de - kroon van bloemen

bloemelocht de - bloemengeur

bloememaegien et - bloemenmeisje

bloememark de - bloemenmarkt

bloememes et - bep. mes gebruikt door

klompenmaker

bloememest, *bloememes* de - door de bloemist geleverde plantenmest

bloememotief, *bloemmotief* et - bloem-motief

bloemen ww. - bloemen (van aardappelen)

bloemepaantien et - bloemshotel, schotel onder bloempot met kamerplant

bloemeplaanke de - bloemenplank

bloemeprikker de - prikker waar men bloemen aan kan prikken

bloemeraand de - strook van meestal bloeiende bloemen langs een rand

bloemerek et - bloemenrek

bloemrig bn. 1. (van aardappelen) bloemend, geneigd tot bloemen 2. met veel bloemen

bloemeschaarm et - bloemerscherm

bloemeslinger, *bloem...* de - bloemen-slinger

bloemespuite de - bloemenspuit

bloemestaele de - bloemsteel

bloemestallegien et - bloemenstalletje

bloemetafel, *bloemtafel* de - bloemen-tafel

bloemetied de - bloementijd

bloemetuun de - bloementuin

bloemevaas, *bloemvasien*, *bloemevaeze*, ... *vaze* de - vaas voor snijbloemen

bloemewinkel de - bloemenwinkel

bloemenzaad, *bloemzaad* et - bloemzaad

bloemig bn. - bloemig, met bloem bedekt

bloemisteri'je de - bloemisterij

bloemkelke de - bloemkelk, ook bekend als droge rest ervan aan de gedorste korrel van de boekweit

bloemknoppe de - bloemknop

bloemkoollicht de - bloemkoollicht

bloemkoolstronke de - bloemkoolstronk

bloempark, *bloeme...*, *bloempaark* et - bloemperk

bloempulle de - vaas voor snijbloemen

bloemschikken, *bloemeschikken* ww. - bloemschikken

bloemstekkien et - stek, loot van een kamerplant

bloemstengel, ...*stingel* de - bloemstengel

bloemstok et - bloemstuk

bloemzuten mv. - bep. soort appel

bloesem z. *blossom*

bloetien et - bloedje, in bijv. *een bloetien van een kiend*

bloezen z. *blozen*

blok et 1. blok hout 2. blok om op enigerlei wijze op of mee te (be)werken 3. all. in verb.:

blok, historisch strafwerktuig, bijv. *veur et blok kommen* voor het blok komen te zitten, gedwongen zijn tot een keus 4. offerblok 5. lichaam uit (min of meer) zware stof 6. blokvormig voorwerp 7. blokvormig stuk aangebracht ter verhoging, verdikking 8. hetz. als *bongel*, bet. 1 9. grote, zware persoon, dier, voorwerp 10. blok uit een blokkendoos (speelgoed) 11. rechthoekig of vierkant stuk (oppervlakte) 12. blokvormige figuur of motief 13. blok postzegels 14. groep huizen die min of meer een eenheid lijken te vormen, groep barakken in een kamp 15. coalitie 16. aaneengesloten deel

blokgooin ww. - bep. spel waarbij men op een blok moest gooin

blokhalster, ...*halster*, ...*biender* et, de - bep. halster van paard (veelal van leer), ook hetz. als *halsblok*, bet. 2

blokhutte de - blokhut

blokkedeuze de - blokkendoos (speelgoed)

blokkeel de - dwarsbalk die stijl en muurplaat verbindt

blokkien et 1. verkl. van *blok* 2. melkstoeltje

blokkiesluer de - sluer met blokkiesmotief

blokletter de - hoofdletter

bloknote, ...*noot* de - bloknoot

bloknoteblattien et - bloknootblaadje

blokschaeve de - blokschaaf

blokt z. *geblokt*

bloktikken ww. - bep. spel spelen waarbij men met een kleine ronde steen centen van een rechtop geplaatste klinker moet werpen

bloktonge, ...*tonne* de - bloktong van een wagen (deel waar de disselboom in sluit)

blokwitter de - witterskwast

Blokziel et - Blokzijl, plaats nabij Vollenhove, aan de voormalige Zuiderzee

Blokzieliger I de - inwoner van/persoon afkomstig uit *Blokziel*

Blokzieliger II bn. - van, m.b.t. *Blokziel*

blon z. *belon*

blonde I de - iemand met blond haar

blonde II de - gebloemde of witte kap op een bep. petroleumlamp

blontien et - vrouw met blond haar

bloot I et - naakt

bloot II bn. 1. (van lichaamsdelen) onbedekt 2. naakt of bijna naakt 3. zonder afdekking 4. (van bouwland) kaal in de zin dat er geoogst is, zonder dat er al nieuw gewas groeit 5. open, onbeschermt 6. zonder hulpmiddel, wapen of beschermende afdekking 7. zonder te verhullen, openlijk 8. niets bezittend 9. geheel,

alleen maar

blootstaon ww. - blootstaan

blossem, bloesem, blussem, bluisem de 1. bloem van vruchtboom, sierboom of andere boom met opvallende bloemkroon 2. verz. voor alle bloemen van de onder 1 bedoelde bomen

blossemlocht de - bloesemgeur

blossig bn. - gezond qua lichaamskleur, blozend

blost, blast de 1. opgeblazenheid van vee 2. opschepper, snoever

blosteren ww. - opscheppen

blosterig, blusterig, blusterig, blösterig, blousterig, bloustig, blastig, blasterig, blaozig bn. 1. met een vol, dik, opgeblazen gevoel, met last van winderigheid 2. opschepperig, vaak zwetsend 3. vreemd, eigenaardig 4. enigszins gezwollen, opgezet in het gezicht 5. met een blozende, gezonde gelaatskleur

blot et 1. geheel van donkere cellen in honingraat 2. hetz. als *bleut*

blote de 1. bloot, naakt iemand 2. iemands blote achterwerk

blotekontefeest et - bijzondere gelegenheid voor met name gereformeerden om te wandelen en te vrijen in de vrije natuur, met name op paasmaandag o.m. in de duinen van *Appelsche*, nog bekend doordat anderen er stiekem naar gingen kijken

blotien et - bloetje, in *in zien blotien*, z. ook onder *blote*

blozen, bloezen ww. - blozen, kleuren

bluchen ww. - opscheppen

blufferd, bluffer de - bluffer, opschepper

blufferi'je de - blufferij

blufferig bn. - blufferig, grootsprakig

blui(...) z. *bluui(...)*

bluisem z. *blossem*

bluisteren ww. - lawaai maken

bluisterig, blusterig bn. 1. nogal onstuimig waaiend 2. z. *blosterig*

bluj(...) z. *bluui(...)*

blussem z. *blossem*

blussien et - bries, flink windje

blussingswark et - blussingswerk

bluster, bluuster de - flinke bries, stevige wind

blut, plut bn. - blut, niets meer over hebbend, meestal: geheel zonder geld

bluui, bluj, blui de 1. bloei, de toestand van het bloeien 2. bloeitijd 3. grootste kracht, volle ontplooiing

bluuien, blujen, bluien ww. 1. bloeien 2.

verschijnselen van tochtigheid vertonen 3. bloeden 4. enigszins zwellen, uitdijen van het been van een paard 5. een rijkdom aan iets ontplooiën

bluuier de - bloeier: bloeiende plant

bluuierig, bluietig, blujerig bn. 1. gloeiend, met name door koorts, nogal rood qua gelaatskleur 2. (van bep. vee) verschijnselen van tochtigheid, bronstigheid vertonend 3. (van paarden) enigszins uitdijend, opzwellend, met name van de benen 4. in bijv. *De wiend is bluietig* gezegd wanneer er een onweersbui aan de lucht zit

bluuimaond, blumaond, blujmaond, blumaond de - bloeimaand: de maand mei

bluuisel, blujisel, bluisel et - bloeisel

bluuited de - bloeitijd (lett.), bloeiperiode

bluuiwize, bluj..., blui... de - bloeiwijze

boardplae de - plaat van het bouw materiaal board

bobbel de 1. bobbel (op een oppervlak) 2. (mv.) bulten in een oppervlak waarover men rijdt 3. puist, pukkel

bobbelachtig, ...aachtig bn. - met bobbels

bobbelbruud et - broedsel van de leggende werkbij (waaruit darren komen)

bobbelen ww. - hobbelend gaan; bijv. *Et bobbelt d'r aorig deur* gezegd van werk dat met ups en downs gebeurt

bobbelig bn. 1. met bobbels bedekt, met een oneffen oppervlak 2. met onregelmatige verhogingen in het oppervlak waarover men gaat 3. opgezet in het gelaat, met ongezonde indruk van het gelaat

bochel de 1. bult, bochel (als vergroeiing van de rug) 2. kromming in een wiel 3. bult, verdikking aan, in een oppervlakte 4. bultenaar, gebochelde

bocheld bn. - niet recht, met krommingen

bochelig bn. - met bochten, krommingen

bocht, bochte de 1. bocht in een weg, pad, rivier enz. 2. kromming in een lijn, een langwerpige patroon, een lijnvormig verloop of in een lang voorwerp, een substantie die zich in de lengte uitstrekt 3. kromming die men maakt in z'n loop, gang, weg die men volgt, ook bijv. bij het eggen, zaaien, ploegen 4. wreef van de voet 5. elleboogvormig deel van een kachelpijp 6. in bijv. *Die zol veur jow in de bocht springen* die persoon zou het voor je opnemen 7. in *uut de bocht springen* te uitgelaten doen, met name op een feest 8. slechte kwaliteit drank 9. slechte koffie

bochtbaand de - scharnierdeel dat op de

binnenkant van met name een deur zit, bochtscharnier

bochtig, *bochterig* bn. - bochtig

bochtknier de - bochtscharnier

bochtscheniere de - bochtscharnier

bod I et 1. bod (bij het bieden) 2. het bedrag dat men als bod biedt

bod II, *bröttien*, *bruttien* et 1. bord om uit te eten 2. broodplank, verder in verb. als *te bodde* te berde, ter sprake, *op 'e bodden* op de agenda van de vergadering, ter sprake 3. hetz. als *taofelbod* 4. hetz. als *schostien-maantelbod* 5. schuine plank aan het eind van een *mi'jmesienemes* 6. schildvormige afdekking aan de voorkant van een draaiende hark in een ouderwetse hooimachine 7. plank in bep. vorm waarop personen of paarden lopen om wegzakken te voorkomen, ook aan de pols(en) van de turfmaker met hetz. doel 8. plaat, plankje e.d. aan een muur, aan een paal enz. waarop aanwijzingen staan, waarop informatie te lezen is, uithangbord, naambord e.d. 9. schoolbord 10. verkeersbord 11. schaakbord, dambord, ganzenbord e.d. 12. in *veur et bottien kommen* naar voren (moeten) komen om iets naar voren te brengen, vooral: om vragen te beantwoorden

boddeboel de - het geheel aan borden etc.

boddedoek et - borddoek

boddekwest de - afwaskwast

bodden ww. - zwoegen, zwaar lichamelijk werk doen

boddenat et - gezegd van slechte koffie

bodderak, *...rek*, *schottelrekkien* et - borderek(je)

bodderen ww. - hard, zwoegend werken

boddewaeter et 1. slechte koffie 2. slechte chocolademelk

boddewas de - vaat die men moet wassen

boddewaschen, *...wassen* ww. - de vaat wassen

boddewisser de - (school)bordenwisser

bodduren z. *berduren*

bode, *begraffenisbode* de 1. degene die de begrafenis aankondigt en regelt 2. kwitantieloper, bezorger van pakjes e.d. 3. hetz. als *postbode* 4. dienstmeid bij een boer of burger 5. boodschapper 6. bode op een gemeentehuis e.d.

bodegoed et - pakjes e.d. rondgebracht door een postbode, een *bodeloper* e.d.

bodeloop de - traject, verbinding die wordt onderhouden door iemand die beroepshalve pakjes bezorgt

bodeloper de - iemand die beroepshalve pakjes bezorgt

bodem(...) z. *bojem(...)*

bodemkaorte de - bodemkaart

bodempries de - bodemprijs

bodepak, *postbode...* et 1. uniform van een postbode 2. uniform van degene die de begrafenis regelt

bodepette de - pet behorend bij het uniform van een postbode; ook van *bodeloper* e.d.

boderieder de - vrachtrijder

bodetasse, *postbodetasse* de - tas van een postbode

bodketon et - bordpapier

bodkriet et - bordkrijt

bodpepier et - bordpapier, karton

bodpepien bn. - van bordpapier, van karton

bodtekening de - bordtekening

bodvol et - bordvol

boe I tw. 1. uitroep om schrik aan te jagen 2. uitroep van afkeer 3. uitroep om koeien na te doen

boe II et - in *van boe noch bah weten* nergens iets van weten

boedel de 1. geheel van iemands vermogen 2. geheel van een nalatenschap 3. iemands huisraad en andere roerende goederen 4. kleding en handbagage 5. het geheel aan spullen 6. slordige huishouding, rommelige inrichting en wijze van doen 7. bedrijf(je) 8. zaakje, het geheel, de toestand 9. veel, in *een boedel gepraot* veel te doen over iets

boedelbeschrijving de - boedelbeschrijving: als activiteit, ook: het stuk dat daar het resultaat van is

boedelscheiding, *boeldieling* en var. de - boedelscheiding

boef de 1. boef, schurk 2. gezegd van een jongetje: als troetelnaam, of om aan te geven dat hij nogal eens ondeugend is

boeg de 1. boeg van een schip, elk der zijden van het voorschip 2. borst en evt. schouders van een paard

boegen z. *bugen*

boegzem z. *buugzem*

boei de 1. boei ter afbakening van vaarwater 2. ankerboei 3. reddingsboei 4. elk der banden, beugels waarmee men iemand boeit, bijv. *iene in de boeien slaon*

boek I et 1. boek: waarin men leest, als voorwerp 2. leesboek, letterkundig boek, boek met interessante leesstof 3. bijbelboek, hoofdafdeling in de bijbel 4. boek waarin men kan noteren, schrijven, notitieboek,

vaak: koopmansboek 5. klein notitieboekje, vooral: waarin leveranciers bestellingen e.d. opschrijven 6. (verkl.) bijeengehouden bundeltje kaartjes, bonnen e.d.

boek II de 1. bekend lichaamsdeel: buik 2. uitpuilend deel 3. bolle kant van de bikkel uit het bikkelspel

boekaoemhaling de - buikademhaling

boekberrie de - losse bodem van een boerenwagen

boekbiender de - boekbinder

boekbienderi'je de - boekbinderij

boekbore de 1. handboor waarvan men de enigszins platte, houten kop tegen z'n buik hield om tegelijkertijd kracht te zetten en goed te richten 2. fopmiddel, gefingeerd instrument (voor het halen ervan probeerde men iemand op pad te sturen)

boekdaansen ww. - buikdansen

boekdaanseres(se) de - buikdanseres

boekdelling, boetdelling de 1. buikdelling, buikdenning: beschot op bodem van praam of bok e.d. 2. wagenbodem

boekdiel, ...deel et - boekdeel

boekdrokker de - boekdrukker

boekdrokkeunst de - boekdrukkunst

boeke-illestraosie de - boekillustratie

boeke-uutgifte de - boekuitgave

boekebal et - boekenbal

boekebus de - bibliobus

boekefermaat et - boekformaat

boekekaaste de - boekenkast

boekekaften ww. - kaften van boeken

boekekiste de - boekenkist

boekeklub de - boekenclub

boekekraom de - boekenkraam

boekel z. *bukel*

boekelegger de - boekenlegger

boekelezer de - iemand die veel/graag boeken leest

boekeliest(e), ...list de - boekenlijst

Boekelte et - naam van een buurtschap onder *Buil* (dorp in *West-Stellingwarf*)

boekemark en var. de - boekenmarkt, deel van een markt waar men boeken verkoopt

boekemeenske de - boekenmens

boeken ww. 1. boeken: opschrijven in een boekhouding 2. zakelijke inschrijving voor een reis, een vakantie 3. behalen van winst 4. met een buik/bolling staan

boekenommer et - boeknummer

boekeplaanke, boekplaanke de - boekenplank

boekeprissentasie de - boekpresentatie

boekerek et - boekenrek

boekेरim et - schap met boeken

boekeschriever de - boekenschrijver

boekestaander de - boekenstander

boekestallegien et - boekenstalletje

Boekeste et - Stellingwerf naam van het gehucht Boekhorst bij *Oosterwoolde*

boekesteun de - boekensteun

boeketael de - boekentaal

boeketaofel de - boekentafel

boeketasse de - boekentas

boeketitel, boek... de - boektitel: titel van een boek

boekeverkoper de - boekverkoper

boekeverzaemeling de - boekenverzaemeling

boekeweke de - boekenweek

boekewiezer de - boekenlegger

boekewinkel, boekwinkel de - boekwinkel

boekeworm, boekewurm de - boekenwurm

boekgriep de - buikgriep

boekhaandel de - boekhandel

boekhaar et - buikhaar

boekholen ww. - boekhouden: de boekhouding voeren, bijhouden

boekholing, ...hoolding, boekholige de - boekhouding: afdeling belast met boekhouden

boekholte de - buikholte

boekhooldburo et - bureau, instelling, bedrijf dat de boekhouding of een deel ervan verzorgt voor particulieren, bedrijven, instellingen

boekholder de - iemand die de boekhouding verzorgt (of een deel ervan) voor een bedrijf, een particulier, een instelling

boekhooldofdieling de - boekhoudafdeling

boekhooldschrift et - boekhoudschrift

boekjaar et - boekjaar

boekkammet et - bep. kast: kabinet dat naar beneden (en naar voren toe) enigszins rond uitloopt

boekklachten mv. - buikklachten

boekkramp de - buikkrimp

boekmaege de - boekpens, bladmaag

boekonderzuuk et - buikonderzoek

boekoplaoge de - oplage van een boek

boekopperasie, ...euperaosie de - buikoperatie

boekorgel et - buikorgel, op de buik gedragen orgeltje

boekpiene de - buikpijn

boekriem(e) de 1. buikriem, riem onder de buik van het paard waarmee men het tuig vastzet en aanspant 2. gordel, broekriem,

meestal in fig. gebruik, bijv. *Van aarmoede mos hi'j de boekriem anhaelen* zuiniger gaan leven

boekslaegen ww. - hijgen

boekslaegerig bn. - geneigd tot hijgen

boekslag de - (vooral bij koeien) gehijg

boeksmate de - de maat, inhoud van iemands buik

boeksnée de - buiksnede

boekspek et - spek onder tegen de buik van het varken

boekspiere de - buikspier

boekspreken ww. - buikspreken

boekspreker de - buikspreker

boekvlies et - buikvlies

boekvulling, *...vullige* de - (geen mv.) eten (dat de buik vult)

boekwark, *...waark* et - boekwerk

boekwerde de - boekwaarde

boekweit, *...weite* de 1. boekweit, gewas, eertijds veel geoogst om meel te maken van de vrucht, ook: zaad ervan 2. in *wilde boekweite* akkerwinde

boekweitakker, *boekweite-akker* de - akker waarop men boekweit verbouwt

boekweitbolle, *...baole*, *boekweitenbolle*, *boekweitebolle* de - boekweitbrood

boekweidoppe de - boekweidop, schil van de vrucht van boekweit

boekweidösken, *boekweite...*, *boekweit(e)dösken*, *boekweidusken*, *...dussen*, *boekweidedusken*, *boekweidossen* ww. - oogsten en aansluitend dorsen van boekweit

boekweitegrutten, *boekweidgegrutten* mv. - gepelde en vervolgens gemalen boekweit

boekweitejaor, *boekweiten...* et - jaar waarin boekweit wordt geoogst (met een aanduiding van de omvang/kwaliteit van de oogst)

boekweitelaand et - stuk land waarop men boekweit verbouwt

boekweitemaone de - oogstmaan: in september (nl. de tijd met veel volle maan, waardoor men ook na het daglicht volop kan doorgaan met het oogsten van boekweit, zodat er weinig verloren hoeft te gaan)

boekweiten I bn. - van boekweit

boekweiten II ww. - verbouwen van boekweit

boelweitenbloem, *boekweite...* de - boekweitbloem: bloem, gezift meel van boekweit

boekweitenbri'j, *boekweitebri'j*, *boekweit...* de - boekweitebrij, boekweitpap

boekweitegotte de - boekweitegart

boekweitegottenbri'j de - pap van boek-

weitegart

boekweitegottenmael de - boekweitemeel

boekweitegrutten de 1. pap van boekweit die men heeft gegrut 2. geplette, gebroken boekweitekorrels

boekweitemael, *...meel*, *boekweitemael*, *boekweitemeel*, *boekweite-meel* de - boekweitemeel

boekweitenpap, *boekweitepap* de - boekweitepap

boekweitenstro, *boekweitestro*, *boekweite...* et - stro van boekweit

boekweitestrieken ww. - gezaaid boekweit bedekken met een dun laagje grond dat uit de nieuwe, ernaast gemaakte ondiepe ploegvoor kwam

boekweiteverbouw, *boekweiten...*, *boekweiteverbouw* de - het verbouwen van boekweit, boekweiteelt

boekweiteweer, *boekweiteweer* et 1. mooi zonnig weer, geschikt voor de groei van boekweit, om boekweit te dorsen 2. gezegd van mooi, groeizaam weer

boekweitegieter de - klein gietertje waarmee boekweit werd gezaaid (in tevoren gemaakte, kleine gootjes)

boekweithunning, *...hunnig* de - honing van de bloem van boekweit

boekweitekli'je de - boekweite-dop

boekweitesjouwe de - zeef, door twee personen heen en weer geschud om het kaf te scheiden van het boekweitezaad

boekweite-trappen ww. - trappen, lopen op de boekweit die in bakken was gedaan; daarin stampte de boer enige tijd met z'n schoenen aan, om de doppen, de kelk die was blijven zitten te verwijderen

boekweite-trappersbak de - bak waarin boekweit werd gestampt door te trappen

boekweitevene, *...veen* et - stuk veengrond waarop men boekweit verbouwt

boekweitezoemer, *...zommer*, *boekweite-zoemer* de 1. gezegd van een mooie zomer (waardoor een goeie boekweiteoogst kan ontstaan) 2. een slechte zomer

boekwinkel, *boekewinkel* de - boekwinkel

boekzeerte de - buikpijn

boekziek I zn. - het *boekziek* zijn, z. *boekziek II*

boekziek II, *boekziekerig* bn. - beurs, buikziek (zowel aan de ronde buitenkant als bij het klokhuis), bijv. *Die appels en jutteperen weren allemaol boekziek*

boekzwam de - buikzwam

boel de 1. inboedel 2. kleding en overige spullen die men bij zich heeft 3. huishouding 4. slordige, niet hygiënische huishouding (vaak ook: waarin men veelal ruziënd met elkaar omgaat), bende 5. het geheel van iemands woning of onroerend goed 6. het geheel aan spullen, van iemands zaken 7. toestand, situatie 8. in *een boel* een grote hoeveelheid 9. in *een boel* vaak, bijv. *Hi j was een boel op pad* vaak weg, eropuit 10. ongesteldheid, menstruatie 11. dat wat al genoemd is of als bekend wordt verondersteld, bijv. *Ze hebben him de boel ofpakt* 12. het geheel van, in samenstellingen als *plaankeboel*, *kaasteboel*, *glasboel*
boeldieling z. *boedelscheiding*
boelgoed, **boele...**, **boeldag** et - boelgoed: verkoping van de inboedel
boem tw. 1. boem 2. z. *boms* 3. z. *boom*
boeman de 1. gefingeerde figuur waarmee men kinderen bang maakt 2. persoon die als schrikbeeld fungeert 3. duivel
boembats tw. - pats
boemelen ww. 1. aan de boemel zijn 2. heen en weer slingeren 3. met een boemeltrein gaan
boemeler de - boemelaar
boemelgat et 1. dikke vrouw 2. lange, slappe pop
boemze, **boems** z. *boms*
boemen, **poemsen** ww. 1. hard slaan op/tegen iets 2. met een bom vallen, springen
boer de 1. boer: landbouwer, veehouder 2. bewoner van het platteland 3. boer bij het kaartspel 4. boer, hoorbare oprisping
boer-ikke de - domme en tegelijk eigenwijze boer, die zich steeds op z'n eigen prestaties laat voorstaan
boerderi'je de 1. boerderij, betrekking hebbend op het hoofdgebouw of op hoofd- en bijgebouwen en evt. het erf 2. (groot) boerenbedrijf
boere-aord de - aard, karakter van een boer
boere-arbeider de - boerenarbeider
boere-arf et - boerenarf
boere-ark et - gereedschap van een boer
boere-ofkomst de - afstamming uit een boerengeslacht
boere-onderbroek de - onderbroek (van blauwbonte stof) zoals door boeren gedragen
boere-organisaosie de - organisatie van boeren
boerebedoeninge, **...ige** de - dat wat bij de boeren voorkomt, gewoonten die bij een boer horen

boerebedrijf et - boerenbedrijf, boerderij
boerebedrog et - boerenbedrog
boerebelang et - belang van een of meer boeren
boerebestaon et 1. het bestaan van boeren 2. de bedrijfsvoering die boeren bestaans-mogelijkheden geeft
boereblaaskapel de - boerenblaaskapel
boerebloed et - aanleg, aard om boer te zijn
boereboelgoed et - veiling van de inboedel van een boerderij
boerebond de - boerenbond
boerebont et - bep. stof: boerenbont
boerebotter de - boerenboter
boerebraantien et - in bijv. *We veenden even een boerebraantien* waren even aan het vervenen bij een boer als particulier, nl. op zaterdag, wanneer men niet bij de veenbaas hoefde te werken
boerebrulloft de - boerenbruiloft: traditionele bruiloft op het platteland
boeredalia de - bep. dahlia
boeredochter de - dochter van een boer
boeredörp et - boerendorp
boeredracht de - boerenkleding, in het bijzonder: blauwe kiel en broek
boeredrama et - dramatische ontwikkeling bij boeren (vooral: in economische zin)
boerefamilie de - boerenfamilie
boerefluities z. *janboerefluities*
boeregat et - boeregat
boeregelen, **boeregeleproemen** mv. - gele pruimen
boeregemaek et - oogst van boeren, opbrengst van boeren
boeregeriei et - gereedschap en andere benodigheden voor het werk dat de boer verricht; wagens, kruiwagens, eggen e.d.
boeregeriedschop, **...gereedschop** et - gereedschap van een boer
boeregerief, **boeren...** et - dat wat een boer voor het gebruik nodig heeft aan wagens, gereedschappen etc.
boeregeriefhoolt et - geriefhout, veelal uit bos of houtwal bij de boerderij
boeregezin et - boerengezin
boeregrauw et - boerengrauw (bep. steensoort)
boeregriet de - boerenmeid, boerentriën
boeregrond de - boerengrond
boerehemd et - hemd zoals door boeren gedragen
boerehiem et - boerenarf
boerehofstee de - boerenhofstede, grote

boerderij

boerehondsdrif z. *hoonsdrif*

boerehoolt et - geriefhout, veelal uit bos of boswal bij de boerderij

boerehufter, *boerehufterd* de - boerenhufter

boerehulp, *boerehulpe* de - hulporganisatie voor boeren, bedrijf dat hulp kan bieden bij de uitoefening van een bedrijf

boerehulp-organisaosie de - hulporganisatie voor boeren, hetz. als *boerehulp*

boerehulpdienst de - eigen hulpdienst voor boeren

boerehuus et - boerenhuis

boerehuusholing de - huishouding van een boerengezin

boerejonge de 1. jongen uit de boerenstand 2. (mv.) brandewijn met rozijnen

boerejonk et - boerenmeisje

boerekaemer de - woonkamer in een boerderij

boerekaemerkeuken de - woonkamer in een boerderij, tevens keuken

boerekaffer de - boerenkinkel, boerenhufter

boerekassien et - kastje van knecht of meid die bij een boer diende (voor kleren, enz.)

boerekerel de 1. manspersoon uit een boerenfamilie 2. flinke, sterke manspersoon

boerekeuken de 1. keuken in een boerderij 2. boerenkost

boerekeze de - boerenkaas

boerekiele de - boerenkiel (van bep. stof: blauw simson)

boerekiend et - boerenkind

boerekiepe de - gewone kip, zoals door boeren gehouden

boerekinkel de - boerenkinkel

boerekiste de 1. kist waarin de boerenknecht zijn spullen bewaarde (met name kleding) 2. kist op boerenwagen waarin men proviand enz. kon meenemen

boerekleren mv. - boerenkleding

boereklompe de - gewone klomp, zoals die door boeren wordt gedragen

boereknecht de - boerenknecht, vaste knecht bij een boer

boereknul de - boerenkinkel

boerekoffie de - koffie met gewone, gekookte melk (en velletjes) of met schapenmelk, koffie zoals door boeren gedronken

boerekomof et - afstamming uit een boerengeslacht

boerekool z. *boeremoes*

boerekoolblad et - hetz. als *boeremoesblad*

boerekoolstronke de - stronk van een boerenkoolplant

boerekost de - boerenkost, wat boeren gewoon zijn te eten

boerekriet et 1. gewoon wit kriet 2. boerenkrijtje, systeem van tekens veelal gebruikt om schulden te noteren, in het bijzonder metromeinse cijfers

boerekrietien et - stukje gewoon wit kriet

boerealaand et 1. boerenland, platteland 2. land van boeren: weilanden, akkers enz.

boereleven et - boerenleven

boereleverwost de - leverworst

boerelienbaank de - boerenleenbank

boereluden mv. - boerenmensen

boerelul de - boerenlul

boeremaegd de - dienstmeid van een boer

boeremaegien et 1. meisje uit een familie van boeren 2. (mv.) brandewijn met abrikozen, abrikozen op sap, rozijnen op sap

boeremanluden, *...malluden* mv. - mannen die boer zijn, uit een boerengemeenschap komen

boeremeensken, *...meensen* mv. - boerenmensen

boeremeid de 1. inwonende dienstmeid bij een boer 2. ouder meisje uit een boerengezin 3. boerentrien

boeremelk de - melk die men bij de boer koopt

boeremetwost de - boerenmetworst

boeremik de - boerenmik

boeremoes, *moes*, *boerekool*, *struukmoes*,

struupmoes de 1. boerenkool, boerenmoes 2. bekend gerecht van boerenmoes, boerenkool: boerenkool door aardappels gestampt

boeremoesblad et - blad van een boerenkoolplant

boeremoessoep de - soort pap van stukjes aardappel, spek, *boeremoes* en diverse andere groenten

boeremoesstronke de - stronk van een boerenkoolplant

boeren, *boerken* ww. 1. een boer laten, hoorbaar oprispen 2. z. *boerken*

boerepad et - zandweg, pad waar normaal boeren langs gaan naar het land

boerepeerd et - boerenpaard; in het bijzonder gezegd bij paardje rijden op de knie

boereplaetse, *...plaets*, *...plaese* de - boerderij (het gebouw), evt. met landerijen

boereplof de 1. bep. oude Friese boerendans, in het Fries 'skotsetrije' geheten 2. hetz. als *Duutse polka* 3. ouderwetse houten wc achter

in de stal of daar aan de achterkant tegenaan gebouwd

boerepolle z. *polle*

boerepot de - boerenkost

boerepraot et - dat wat men elkaar vertelt over het boerenbedrijf

boereproeme de 1. gele pruim 2. in *blauwe boereproeme* blauwe pruim

boerepummel de - boerenpummel

boereriw, *...rieuw*, *...ruw*, *...rief* et - vervoermiddelen, gereedschappen en materialen van een boer, boerenreeuw

boereroman de - boerenroman

boerewingde de - boerenreeuw

boereschoppe de - schop, spade zoals bij boeren in gebruik

boereschure de - schuur als deel van een boerderij, ook: schuur als bijgebouw van een boerderij

boereslaachter de - hij die de huisslachting uitvoerde

boeresloot de - boerensloot

boerespul et - klein boerenbedrijf

boerestaand de - boerenstand

boerestee de - boerderij (gebouw met erf)

boereti'je de - tuinboon

boeretied de - bep. tijdrekening: wintertijd

boeretouw et - hetz. als *pakkedraod*

boeretriene, *...trien* de - boerentrien

boerevent de 1. vent uit de boerenstand 2. knecht bij een boer

boereverieninge, *...veriening* en var. de - vereniging van boeren

boereverstaand et - nuchter verstand

boerevolk et - mensen uit de boerenstand

boerevrommes et - boerenvrouw

boerevrouw de - boerenvrouw

boerewaegen de - boerenwagen

boerewaafel de - boerenwafel, wentelteeffe

boerewaopen et - mest, stront, voornamelijk in *Stront is 't boerewaopen* het wapen van de boer, waarmee de boer zich redt

boerewark et - boerenwerk, werkzaamheden die de boer doet/moet doen

boereweg de - gemeenschappelijk pad, gemeenschappelijke weg van boeren

boerewereld de - boerenwereld, wereld van de boeren

boerewief et - boerenvrouw

boerewiesheid de - levenswijsheid uit de boerengemeenschap

boerewitte de - bep. soort pruim, in *dubbele boerewitte*

boerewormkruid, *wormkruid* et - bep.

plant: boerenwormkruid

boerezeune de - zoon van een boer

boerezwelver de - boerenzwaluw

boerinne de - vrouw van een boer; *een gele boerinne* bep. soort pruim

boerinnebond de - bond van plattelandsvrouwen

boerken, **boeren** ww. 1. het boerenbedrijf uitoefenen 2. een bedrijf of beroep uitoefenen 3. laten zien van koeien, kalveren, gewas etc. aan de visite die er is 4. bep. spel spelen waarbij men een aantal centen op een rechtopstaande klinker had gelegd, die moest worden omgegooid met een keisteen, op een afstand van zo'n 5, 6 meter. De centen die buiten de cirkel rond de steen vielen, waren voor de werper

boerkeri'je de 1. boerenbedrijf, inclusief huis, bedrijfsgedeelte en landerijen (soms als kleiner ervaren dan *boerderi'je*) 2. het gebouw van een boerderij 3. de economische activiteit van het boer zijn 4. het werk van een boer doen op een boerderij 5. de wijze waarop men het boerenbedrijf uitoefent

boerlopen ww. - de rekening (van de smid) bij de klanten brengen (met name de boeren)

boers I et - verouderde benaming voor het Stellingwerfs, bijv. *boers praoten*

boers II bn. 1. stijf, ouderwets in de wijze van kleden 2. lomp, stug, onbeholpen in de wijze van doen en van het zich uitdrukken

boest de 1. grote, sterke kerel 2. opgeschoten jongen, ook negatiever: wildebras 3. nog niet zo grote jongen, vaak: die een beetje ondeugend is 4. klein kind 5. enigszins natte, sponsachtige grond op bouwland 6. z. *buust*

boesterd de - een al flink uit de kluiten gewassen jongetje van zo'n jaar of drie, vier

boetdelling z. *boekdelling*

boete de 1. boete, geldstraf 2. in *boete doen* schuld belijden

boeten ww. 1. boeten: van visnetten e.d. 2. in *d'r veur boeten moeten* de straf ervoor, het nadeel ervan ondergaan (dat men zichzelf heeft berokkend)

boetetied de - tijd van boetedoening

boetvally bn. - strafbaar

boezen ww. - hard tekeergaan van de wind, lawaaierig ruisen

boezeroen, **boezegroen**, **boezegroene**, **boezegroen**, **boesgroen** de, et - bep. kledingstuk: bloes, overhemd (van een bep. type en stof, later vaak: overhemd in het algemeen)

boffen, boffelen ww. 1. mazzel hebben, er goed afkomen 2. met forse en/of zware stappen lopen 3. met een doffe slag vallen

bofferd, pofferd de 1. onverschillige, lompe persoon 2. dik, groot iemand 3. iemand met een dik hoofd 4. dik hoofd 5. bep. type pannenkoek: bofferd, meelspijs gebakken als een dikke koek in een grote pan 6. bep. gebak: tulband 7. geluksvogel 8. groot stuk hout, tegen iets geplaatst om het tegen te houden 9. zonder bijzondere bet. als bijnaam van personen gebruikt

bofferdpanne de - ronde, langwerpige ijzeren pan waarin men de bofferd bakte

bofkont, bokkonte de - geluksvogel

boge de 1. bekend schiettuig, vooral bekend als kinderspeelgoed 2. gradenboog 3. boog als deel van een gewelf 4. erepoort, ereboog, boogvormige poort e.d. 5. boog als schriftteken 6. min of meer ronde beweging 7. regenboog 8. soort strik om lijsters mee te vangen, lijsterboog 9. het verste, met een boog afgeronde perk bij het *parkhinken*, waar men niet in mocht springen 10. boogvormige figuur, getekend bij *streepgooien* 11. in bijv. *een plezierige en over alle bogen aorige persoon* in alle opzichten

bogeschieten ww. - boogschieten

bojem, bodem de 1. bodem (van voorwerpen zoals een emmer, een kist, een beker enz.) 2. wagenbodem, bodem van voertuigen anderszins 3. laag die de bodem bedekt, vooral: beetje drank dat resteert en dat men nog zou kunnen krijgen 4. scheepsbodem 5. bedding onder het water 6. aardbodem, ook: bovenste laag van de aardbodem, zode

bojembedekker, bodem... de - bodembedekker

bojemkleppe de - klep onder in een pomp

bojemversmeriging de - bodemvervuiling

bojemvoonst de - bodemvondst

bok, bokke de 1. mannelijke geit 2. mannelijk hert, mannelijke gems e.d. 3. lompe en/of norske en/of tirannieke kerel; ook wel van een vrouw gezegd 4. grote en sterke persoon, ook van een paard gezegd 5. in *een maegere bok* een dunne koe 6. plat houten vaarttuig, van voren en achteren puntig toelopend, gebruikt voor het vervoer van turf, mest, koeien, riet, hooi etc. 7. zitplaats voor degene die ment op een wagen, bok van een rijtuig 8. bep. gymnastiektoestel: bok 9. houten onderstel, veelal met poten 10. twee tegenover elkaar staande stijlen met bijbehorend balkwerk van een

klokkenstoel 11. bep. type achterstel van een ouderwetse wagen met hoge wielen 12. spijl in bep. type stoel 13. zaagbok 14. hijswerktuig o.m. om bomen op een wagen te laden 15. in *van de bok dromen* ervan langs zullen krijgen, een bestraffing zullen ondergaan 16. in *een bok schieten* iets doms doen en daardoor afgaan 17. in *d'r de bok niet van weten* er niets van weten 18. in *een aander de bok uutschieten* de gek aansteken, voor schut zetten 19. in *Amsterdamse bok* bep. soort wortel 20. degene die de 'bok' is in het kinderspelletje *bok-bok-hoevuul-hoorns*

bok-bok-hoevuul-hoorns, bok-bok-hoeveul-hoorns zn. - bekend kinderspel: bokstavast

boken, beuken ww. 1. beuken, hard slaan, ook inzake timmeren e.d. 2. hard tegen de wind ingaan

bokkebaankien et - schertsend gezegd van een kerkbank van een kerkenraadslid

bokkehaor de, et (bet. 2) 1. een haar van een bok 2. gek haar

bokkehuufd et - het enigszins bolle hoofd dat sommige paarden hebben

bokkehokke et - speciaal hok, afgescheiden ruimte voor de bok, veelal inpandig, vaak in de schuur

bokkehouder de - iemand die in het bezit is van één of meer mannelijke geiten (en deze ter dekking beschikbaar stelt)

bokkehouderi'je de - het houden van bokken, mannelijke geiten, om ze beschikbaar te stellen 'ter dekking'

bokkekarre de - bokkenwagen

bokkekoers de - paardenkoers met slechte paarden

bokkekop de - geslachtsorgaan van de mannelijke bij

bokken I, bokkem, bokking de 1. bokking, gerookte haring 2. standje, sneer, steek onder water, vinnige opmerking waarmee men de ander in de verdediging drijft, scherp verwijt

bokken II ww. - koppig zijn, nors zijn omdat men zich ergert aan iets

bokkenkerel, bokkingkerel de - venter van bokking, viskoopman, visboer

bokkenkoopman de - verkoper van bokking, visboer, viskoopman

bokkenventer, bokkingventer de - viskoopman

bokkeplaanke z. *bokplaanke*

bokkepote, bokkepoot de 1. poot van een mannelijke geit 2. langwerpig koekje met chocola aan beide uiteinden 3. teer- of

verfkwest

bokkepruke, bokkepruuk, ...pruik de - in *de bokkepruke op hebben* stuurs en lomp zijn doordat men kwaad is

bokkerig z. *bokkig*

bokkesprong de - bokkensprong, meestal fig.: vreemde manier van doen, dwaze of onhandige handeling

bokkewaegen de - bokkenwagen

bokkeweer et - slecht, regenachtig weer

bokkien et 1. kleine *bok*, in diverse betekenissen 2. bep. vogel: bokje, halve snip 3. watersnip 4. kleine sigaar, bokje 5. metalen afscheiding tussen twee koeien in een stal 6. klein iemand 7. lage stoel met leuningen, eertijds van riet (vervaardigd in *Noordwoolde*) 8. houtje als bepaald onderdeel in een harmonica

bokkienspringen, bokspringen ww. - haasje-over spelen

bokkig, bokkerig bn., bw. 1. humeurig, stuurs en lomp, bokkig 2. koppig

bokmotte de - drachtige zeg

bokplaanke, bokkeplaanke de - plank van de wal naar het schip (voor vervoer: bijv. om met een kruiwagen mest in een praam te brengen)

boks bn., bw. 1. ruw, humeurig, bokkig, hardhandig 2. (van geiten) tochtig 3. z. *bokse*

boksballe de - boksbal

bokse de 1. broekspijp 2. broek

boksebaand, boksem... de 1. elk der banden aan elk van de pijpen van een ouderwetse onderbroek die tot over de knieën reikte; met behulp van de *boksebanen* werden de kousen die eronder kwamen, vastgezet 2. elastiek om de kousen

bokselen ww. 1. met veel, nogal kleine, stijve bewegingen maar zonder veel tempo lopen, ook met kleine, gekke pasjes lopen en aldus bevreemding wekkend 2. met enige inspanning en daardoor vaak moeizaam lopen, niet zo gemakkelijk voortstappen 3. druk, ingespannen bezig zijn met het werk, hard werken

boksem, boksen de - broek

bokshaanske de - bokshandschoen

bokslerer de - boksleraar

bokspante de - spant in de romp van een boerderij

bokspringen z. *bokkienspringen*

boksschoele de - boksschool

bokstaon ww. 1. als 'bok' voorover staan bij het desbetreffende kinderspel 2. met z'n rug tegen een boom, een wand enz. (gaan) staan met gevouwen handen, zodat degene die gaat

klimmen er een flinke opstap aan heeft en evt. nog op de schouders van dezelfde persoon kan gaan staan 3. in gebogen stand staan van een kind bij haasje-over

bokswedstried de - bokswedstrijd

bokwark et 1. vaarboom voor een schuit 2. werk waarvoor men de *bok* (plat vaartuig) moest gebruiken 3. werk (geplozen touw) waarmee de naden van een *bok* (vaartuig) werden dichtgemaakt

bol I de 1. bol, balvormig lichaam 2. bol garen 3. bal bij bep. spelen 4. (jagersjargon) in *over de bol* ondersteboven (geslagen) door een raak schot

bol II bn. 1. (van de wind) zacht, dicht, constant 2. enigszins rond, opgezet, gerond, bijv. *bolle wangen* 3. in *bol uut de ogen kieken* uit bolle ogen

bold bw. - m.b.t. iets zeggen: ruw, lomp

boldaodig z. *baldaodig*

bolderen z. *balderen*

bolderwaegen z. *bulderwaegen*

boldiezen z. *baldiezen*

boldiksen z. *baldiksen*

bolle I, baole de 1. bol, brood (meestal witbrood) 2. bolvormig deel van een plant onder de grond, vooral: bloembol, maar ook van andere planten 3. bolvormig deel van een hoed of muts

bolle II de 1. stier 2. inseminator 3. uitgezakt stuk grond, uitstulping in een boswal of aan de kant van een sloot 4. streep van waarachter men bij het knikkeren moest werpen naar de knikkerpot 5. strop, duurkoop bij openbare verkopen

bolle-aovend de - doordeweekse avond dat de jongens naar hun vriendin gingen, nl. woensdagavond

bolle-emmer de - emmer waaruit een stier drinkt of te drinken krijgt

bollebiezen ww. - (van koeien) lawaaierig en zeer beweeglijk, speels heen en weer rennen en gek doen

bolleblik, baole... et - bakblik (voor brood)

bolleboer I, bollemester de - boer die stieren houdt, stieren mest

bolleboer II de - boer die (voornamelijk) bloembollen verbouwt

bollebri'j, baolebri'j de - pap van melk en stukjes witbrood of evt. bruinbrood

bollebrogge de - snee roggebrood met een stuk witbrood of bruinbrood erop

bollebuisies, bollebuizen mv. 1. gebak 2. hetz. als *buustpannekoek* 3. dikke maatjes

bollebusse, baolebusse de - broodbus
bolledeeg, ...dieg et - brooddeeg
bolledoek de - doek die men over een mand heeft waaruit men brood vent
bolledreger de - iemand die met brood vent
bollegeld, bollersgeld et - dekgeld m.b.t. een stier
bollegien et 1. verkl. van *bolle* I, II en van *bol* I 2. z. *boltien*
bollegooien ww. - gooien met stukjes brood
bollehaor I et - (verz.) haar van een stier
bollehaor II de - haartje van een stier
bollehokke et - hok voor één of meer stieren
bollehouder de - stierhouder
bollejaegen ww. 1. bronstig tegen en half op elkaars rug gaan staan van koeien, pinken 2. staken door arbeiders die in de verveningen werkten, ook het bijeenhalen, werven van potentiële deelnemers aan zo'n staking; de arbeiders zouden vaak in het gras zijn gaan liggen, om daarbij te *beulen* als een *bolle*, d.i. een stier 3. (gezegd van arbeiders) weinig doen, nauwelijks werken 4. (van kinderen) heen en weer rennen en ravotten 5. op een bep. wijze knikkeren, hetz. als *bosteren*
bollejaeger de 1. gezegd van een koe die maar niet drachtig wordt en daarom ter bevruchting steeds opnieuw naar de stier moet 2. oproerkraaier
bollejaegeri'je de 1. het staken van veenarbeiders 2. het *bollejaegen* van koeien, pinken
bollejaoren mv. - vlegeljaren, jaren waarin iemand erg ondeugend is
bollejoed de - veekoopman die kalveren open verkoopt (met name de stierkalveren)
bollekaampe de - stukje weiland waarop de stier loopt
bollekalf I, ...*kaalf, kalfbolle* et 1. stierkalf 2. duurkoop, vnl. bij verkopeningen
bollekarre de - broodkar
bolleketten, ...ketting et, de - ketting waaraan men een stier vastzet
bolleketien, ...kletien et - doek over de mand met behulp waarvan men brood vent, brood bezorgt
bollekoopman de - iemand die stieren en jonge stierkalfjes opkoopt, verhandelt
bollekop de 1. kop van een stier 2. (vaak als scheldwoord) dik, vaak enigszins rood hoofd, i.h.b. van iemand die erg boos is
bollekörf I, *baole...* de - korf, mand gebruikt bij het venten met brood, ook: grote rechthoekige bakkersmand die men voor op de

fiets heeft
bollekörf II de - korf waarin pasgeboren stiertjes door kooplui werden opgehaald
bollekweker de - bollenkweker
bolleloopster de - vrouw die met bakkerswaren langs de huizen vent
bolleloper, bollekörf..., baole..., bollesjouwer, baolesjouwer de - man die met bakkerswaren langs de huizen vent
bollelotten, baole..., bollotten ww. - de jaarlijkse activiteit rond Sinterklaas doen, nog bekend van plm. 1900, waarbij men lootjes kocht of om de hoogste ogen dubbele en men een brood kon winnen of andere boodschappen
bollelotteri'je de - het zogeheten *bollelotten*
bollemaande I de - hetz. als *bollekörf* I
bollemaande II de - hetz. als *bollekörf* II
bollemelk de - stroop
bollemester z. *bolleboer*
bollemesteri'je de - bedrijf waar stieren worden gemest
bolle I mv. - bep. gehakt hout
bolle II ww. - de zode weggraven en de grond ompspitten
bolle III ww. 1. tochtig zijn van koeien, daarbij achter elkaar aan zitten en bronstig half op elkaars rug gaan staan 2. hard en zwaar werken 3. staken in de venen (in vroeger dagen) 4. knikkeren op een bep. wijze, hetz. als *bosteren*
bollepiest, ...pieste, bollepies, bollepieze, bullepees de 1. harde, gedroogde penis van een stier (met een gewicht eraan gedroogd), gebruikt als een soort zweep 2. scheldnaam 3. lisdodde
bollepinke z. *pinkebolle*
bollering de - ring die men een stier door z'n neus doet
bolleringen ww. - een *bollering* aanbrengen
bollersgeld z. *bollegeld*
bollesnee de - snee witbrood, bijv. in *een bollesnee brood verdienen* weinig verdienen, gezegd bijv. van iemand die een boodschap doet en daarvoor weinig krijgt
bollesoezen ww. - bep. spelletje spelen waarbij kinderen elkaar vasthielden en dan in het rond draaiden
bollespit de - ijzeren of houten pen die men in de grond steekt om een stier aan vast te zetten met behulp van een ketting
bollestal de - stierenstal
bollestikke de - ijzeren of houten pen die men in de grond steekt om er een stier aan vast te

zetten (m.b.v. een ketting)
bollestreek de - bollenstreek
bolletied de - bollentijd
bolletouw et - touw waaraan men een stier vastzet of vasthoudt
bolletromme de - hetz. als *broodtromme*
bolleture, **bolletuur** de - ketting waaraan de stier buiten staat vastgezet
bollevel et - huid van een stier
bolleveld et - bollenveld
bolleventer, **brood...** de - iemand die met brood vent
bolling de - werkstaking onder veenarbeiders
bolloten z. *bollelotten*
bollogig bn. - met bolle ogen
bolpote de - balpoot, bolpoot
bols, **bollig** bn. 1. (van koeien) tochtig, buls 2. gek, overstuur, evt. ook enigszins schreeuwerig en opstandig
bolschoppe de - bolschup, spa of schop voor het graven van greppels in het veen en anderszins
bolsghied de - het tochtig zijn van runderen
bolsjewiek bn. - bolsjewistisch
bolsjewist de 1. bolsjewist 2. iemand die vaak opstandig is, vaak kwaad is en anders wil
bolsjewistisch bn. 1. bolsjewistisch 2. opstandig, vaak kwaad en anders willend
bolspatte, **bolspat**, **spatte**, **spat** de - bolspat (gezwel in/op paardenbenen)
bolspit de 1. ondiepe steek met een spade waarbij men de randen niet afsteekt 2. bovenste veen, bolster
bolster de 1. bonkaarde 2. buitenste schil van zaden, noten, kastanjes en andere vruchten 3. bep. plant: witbol
bolsteren z. *bosteren*
bolsterig bn. - oneffen, met bollingen, z. ook *bulsterig*
bolstervene de - bonkaarde
bolsturig z. *balsturig*
bolte z. *boolte*
boltien, **bollegien**, **baoltien** et - kadetje, broodje
bolwarken ww. - uithouden, volhouden
bom I de 1. bom: bekend oorlogstuig, wapen in diverse soorten 2. groot, dik exemplaar 3. hetz. als *boster* 4. grote hoeveelheid, in bijv. *een bom duiten* veel geld 5. in bijv. *De bom bast* het komt tot een uitbarsting 6. harde klap 7. z. *boom*
bom II bw. - uitroep om een doffe klap, dreun mee na te bootsen, om een gelijktijdige val en klap mee aan te duiden

bom-ies, **bon-ies** et - bomijs
bombak de - masker
bombakker de 1. mombakkes 2. gezegd van een raar gezicht
bombammen ww. - in bijv. *Laot mar wat henne bombammen* laat het z'n beloop maar krijgen, laat maar waaien
bomberdement, **bombaddement** et - bombardement
bomberderen, **bombadderen** ww. - bombarderen: met bommen werpen op, gooien naar
bomberen ww. - met veel lawaai ergens naar toe komen, heen gaan
bombezienen bn. - bombazijnen
bome z. *boom*
bome-enten ww. - enten van bomen
bomebok de - hijswerktuig o.m. om bomen op een wagen te laden
bomebrink de - rijtje van meestal grote bomen, groepje bomen op een erf
bomegrens de - boomgrens
bomegruun et - bomengroen
bomehakken ww. - hakken, kappen van bomen
bomehakker de - iemand die bomen omhakt, kapt
bomehaoke, **boomhaoke** de - haak gebruikt om bomen te verrollen
bomekappen ww. - kappen van bomen
bomekapper de - iemand die bomen kapt
bomeketten en var. de, et - ketting met behulp waarvan men bomen wegsleept
bomeklimmen ww. - klimmen in bomen
bomekwekeri'je de - boomkwekerij
bomelaene de - laan met aan weerskanten één of meer rijen bomen
bomemarken ww. - merktekens aanbrengen op bomen, vaak d.m.v. een schaaftplek in de schors
bomen ww. 1. een boot voortduwen met een boom 2. keuvelen, gezellig en langdurig praten
bomeri'je de - geheel aan bomen, bomen die er zijn gegroeid
bomeriegel, **...rij** de - bomenrij
bomering de - jaarring in de stam van een boom
bomerooien ww. - rooien van bomen
bomeschaad et - bomenschaduw
bomeschellen ww. - schillen van de schors van bomen
bomeslag, **boomkneupe** de - bep. zeer sterke knoop die men gemakkelijk weer losmaakte,

gebruikt bij het slepen van boomstammen uit het bos, m.b.v. een paard

bomesnuuien en var. ww. - boomsnoeien

bomezage de - boomzaag

bomezagen ww. - zagen van bomen

bommegat et - bommengat, gat door de explosie van een bom veroorzaakt

bommem, ...*moeder* de - bommoeder

bommen ww. 1. bommen: iets kunnen schelen, in bijv. *Dat bomt mi'j niks* dat kan me niks schelen, raakt me niet 2. met een harde klap, met een bom vallen

bommerd de - grote sloot of wijk

bommewarper de - bommenwerper

bompian et 1. hetz. als *bom* I, bet. 4 2. z. *boom*

boms, *poemze*, *boemze*, *boem(s)* de - doffe dreun, harde klap, met name doordat iets of iemand valt

bomzen ww. 1. met een doffe klap vallen of doen vallen, slaan 2. een bonzend geluid geven, bijv. *'k Bin zo op de grond valen dat et heufd begon te bomzen*

bon de 1. biljet, bon waarop men iets kan verkrijgen 2. kassabon 3. proces-verbaal bij een bekeuring 4. bon als toegangsbewijs 5. bon met nummer bij een verloting 6. spaarzegel 7. schriftelijk bewijsstuk dat men bep. waren heeft geleverd 8. boekenbon, platenbon, bloemenbon e.d.

bon-ies z. *bom-ies*

bonboons de, et - bonbons

bonboonsdeuze de - bonbonsdoos

bonboonsien et - één bonbon

bondgenootschap et - bondgenootschap

bondghied de - bondigheid

bondsgeld et - bep. aftrek voor een verzekering bij het verkopen van slachtvarkens

bone, *boon* de 1. boon: stoksnijsboon, stamsnijsboon etc. 2. boonplant 3. op een boon gelijkend zaad 4. in *een blauwe bone* geweerkogel

bone-akker de - stuk bouwland waarop men bonen verbouwt, boonakker

bone-inmaeken ww. - weken van bonen

bonebak de - bak met bonen en evt. erwten e.d. in een winkel voor grutterwaren

bonebedde et - bonenbed

bonebiggien et - in het voorjaar, dus na de normale slachtijd geslacht varken

boneblad et - blad van een boonplant, ook als verz. gebruikt

bonebri'j de - boonsoep

bonedoppe, ...*bast* de - harde schil van een

boonpeul

bonedoppen, *boonties...* ww. - bonen van de harde schil, de peul ontdoen, vaak: ze met knippende bewegingen van de vingers uit hun peul doen vallen om ze te bereiden als groente

bonedraod de - vezel van de peul van een boon

bonedraoden ww. - punten en vezels van de bonenpeulen halen

bonegarre de - bonenstok

bonegoorn de - stuk tuin waarin men bonen verbouwt

bonehoeke de - hoek grond, deel van de tuin waar men bonen verbouwt

bonekruke de - kruik waarin men bonen conserveert ('inmaakt')

bonekruud et - bonenkruid, bep. kruid dat men toevoegt aan de bonen

bonelof et - blad van één of meer boonplanten

bonemeule, *sniedebone...*, *sniebone-meule*, *sniemeule* de - snijbonenmolen, bonensnijmolen

bonenat et - bonennat

bonepitte de - elk der bonen uit een bonenpeul

boneplok de - het plukken van bonen (als vorm van oogsten)

bonepoele, ...*peul* de - bonenpeul

bonepot de - Keulse pot, vooral gebruikt om bonen mee in te maken

bonepoten ww. - poten van bonen

bonepunt de - punt, topje van een bonenpeul

bonepunten ww. - wegnemen van de punten van de bonenpeul

bonerangen mv. - bonenranken

boneranke de - bonenrank

boneschelle de - harde schil van een boon

bonesnieden ww. - snijdend versnipperen van bonen

bonesniefelen ww. - snijdend vernippen van bonen

bonesoep, ...*sop* de - boonsoep

bonestok, ...*staeke*, ...*staek* de 1. bonenstok 2. magere persoon 3. (mv.) lange benen

bonestro et - ranken, al dan niet gedroogd, van boonplanten

bonestronke de - 'stronk' die resteert nadat de bonen van een boonplant zijn geplukt

bonestruke de - boonplant

bonetuun de 1. gedeelte waar men bonen verbouwt 2. tuin beplant met bonen

boneveld et - bonenveld

bonevliege de - bonevlieg

bonewecken ww. - wecken van bonen

bonezetten ww. - poten van bonen

bongel, *peerdebongel*, *pere...* de 1. zware knuppel, onbewerkt langwerpige stuk hout of zwaar stuk ijzer, in het bijzonder aan het been van een paard om te veel bewegingen tegen te gaan, ook in de vorm van een driehoekig raamwerk om de nek van schapen, kalveren of koeien, dan ook (*kruus-*)*hekke* of *kruus* geheten 2. knuppel (voor andere doeleinden, bijv. om vruchten mee uit een boom te gooien); *de bongel d'r in gooien* de knuppel in het hoenderhok gooien, gaan dwarsliggen, iets niet langer willen 3. zwaar stuk sneeuw dat onder iemands klompen vast bleef zitten 4. schommelende, hangende massa 5. slungel van een jongen 6. onbeholpen, lompe, onverschillige en/of luie kerel 7. dwarsliggende, lastige man of jongen, ook: slungelige jongen, puber 8. vent die nergens voor deugt

bongel(d)er de - iemand die vreemd, slenterend, doelloos loopt

bongelderi'je de - in *losse bongelderi'je* losvaste verkering

bongelen, *bungelen*, *bengelen* ww. 1. lopen: slenterend, doelloos, met bungelende bewegingen 2. heen en weer (doen) slingeren, (doen) bungelen 3. met een bungelende beweging gooien 4. langzaam maar zeker verbrassen 5. z. *dwashongelen*

bongelig bn., bw. - geneigd tot *bongelen*, bet. 1

bongeljaoren mv. - jaren van de puberteit

bongelpaal de - paal als kluister gebruikt bij dieren, d.i. om ze in hun bewegingen te belemmeren en op die manier het uitbreken te voorkomen

bonkaorte de - bonkaart

bonke, *bonk* de 1. been uit een menselijk of dierlijk lichaam 2. brok, dik, hard stuk, ook: groot stuk 3. grote, zwaargebouwde man, jongen, groot dier 4. een heleboel, bijv. *een bonke geld*, *een bonke ve*

bonkebreker de - hardhandige vechtjas

bonkeerde de - bovenste veenlaag, bonkaarde

bonkefabriek de - fabriek waar men botten maalt

bonkefiek de 1. iemand die vlees van slachtvee uitbeent 2. koudslachter, viller

bonkegat et - gat, kuil waarin botten van de *bonkefabriek* werden gegooit

bonkekluwen ww. - kluiven op/aan een bot

bonkemeule de - molen waar men botten maalt

bonken ww. 1. afbonken 2. hard stoten, hard, bonkend slaan 3. hetz. als *ofkloppen*, bet. 2

bonkepluzen ww. - peuzelen aan, van een bot, been

bonker, *bonkerd*, *bunker* de - bonker: bep. korte, dikke herenjas, soort jekker

bonkerak et 1. geraamte 2. zeer magere persoon of dier, maar vaak wel groot

bonkerig, *bonkig* bn. - bonkig, bonkerig, schonkig, benig

bonkerollen ww. - de gespitte zoden omtrekken omdat die ten dele nog vastzitten

bonkgrond de - bonkaarde

bonkiezer et - bonkijzer

bonksel et - geheel van planten en grond die afgebonkt wordt, bonksel, bonkaarde

bonnefooi, in op 'e *bonnefooi* op goed geluk, bijv. *Dat dee hi'j op 'e bonnefooi*

bonnen z. *bornen*

bont I et 1. bonte kleur 2. bonte stof 3. bont gemaakt van pels

bont II bn., bw. - bontkleurig; *bonte krodde* duizendknoopsoort met 'bloedvlekken' op de bladeren

bonte de - gezegd van, tegen een zwartbonte koe

bonthied de - bonthheid, het bont zijn

bontghied de - het bont(achtig) zijn, bonthheid

bontkraege de - bontkraag

bontleerze de - bontlaars

bontmusse de - bontmuts

bontzaeke de - bontzaak

boogballe de - boogbal

boogkôrf de - bep. type bijenkorf, van boven boogvormig

boograempien et - boogvormig raampje in een *boogkôrf*

boogzaege de - boogzaag, ronde spanzaag

boolt bn., bw. - onverwacht, rauw op het lijf

boolte, *bolte* de 1. ijzeren of houten pen in een disselboom, bout in constructiewerk 2. hetz. als *ploegstikke* 3. houten of ijzeren pen of boom om luiken en deuren mee af te sluiten 4. sluitbout van een ketting e.d. 5. bout ter verbinding van *dreegplaete* en *heufdbalke* aan die kant van de schuur waar het dak oversteekt 6. bout die na verhitting in het strijkijzer werd gedaan 7. elk der pijpjes aan een muts 8. in *een boolte vleis* een flinke brok vlees 9. armen en benen, in verb., bijv. *Die vent het wel wat in de boolten* beschikt over heel wat spierkracht

booltegat et - boutgat
booltemusse de - muts met bouten, pijpjes
boom, **boem**, **bome**, **bom(pien)** (bet. 3) de
 1. boom 2. boomstam 3. kaartspel, boom
 4. vaarboom 5. zeisboom 6. disselboom 7.
 weesboom 8. deurboom 9. tolboom 10. elk der
 armen van een kruiwagen 11. zwengel van een
 pomp 12. ploegboom 13. elk der balken ter
 weerszijden van een trap die de treden dragen
 14. boomdiagram
boombaste, **...baaste** de - boombast
boombieter de - scheldwoord: vervelende
 persoon
boomblad et - het blad, het gebladerte van een
 boom
boomeulie de - olijfolie
boomhakkersbiele de - zware bijl waarmee
 men bomen hakt en waarvan de steel door de
 achterkant van de bijl loopt
boomhaoke z. *bomehaoke*
boomhuj et - bovenste hooi van een vracht,
 onder de weesboom
boomhujshoogte, **boomsheugte** de - de juiste
 hoogte van een vracht hooi om er het *boomhuj*
 op te doen, nl. een paar armen vol hooi die
 achterop komen; *d'r boomsheugte tegenop*
zien er enorm tegenop zien
boomkneupe z. *bomeslag*
boomkop de - kop, kruin van een boom
boomkroeper de 1. boomkruiper 2. kool-
 mees
boomkruun, **...krune** de - boomkruin
boomlang bn. - (van personen) lang als een
 boom, bijv. *boomlange kerels*
boommoes de - boomkruiper
boomotter de - boommarter
boompienklimmen ww. - klauteren van
 kinderen in bomen
boompienverlossen, **...verwisselen**, **...ver-**
ruilen ww. 1. tikspelletje waarbij men moet
 proberen zonder getikt te worden van de ene
 boom naar de andere te rennen 2. tikkertje
 spelen waarbij men alleen getikt kan worden
 als men niet met z'n hand tegen een boom
 staat
boomschelle de - boomschors
boomschosse de - boomschors
boomsikkel z. *sikkel*
boomstobbe de - boomstronk
boomtoeke, **...takke** de - boomtak
boomtoppe de - boomtop
boomvalke de - boomvalk
boomvrocht de - boomvrucht
boomwottel de - boomwortel

boomzeiker de - gezegd van een jongen
 (vooral van een pasgeborene)
boon z. *bone*
boons de 1. bons, hard en dof klinkende klap,
 val 2. harde klap 3. in *iene de boons geven*
 iemand de bons geven
Boonscoach de - bondscoach
Boonsrippeblik de - Bondsrepubliek
boonsstaat de - bondsstaat
boontien et 1. kleine boon 2. bep. snoepje,
 vaak van gele of bruine kleur
boonzen, **boonsen** ww. 1. tegen elkaar
 klappen, kloppen op 2. onstuimig kloppen,
 jagen 3. hetz. als *ofkloppen*, bet. 2
boor, **bore** bw. 1. geheel en al, erg, bijv. *Le*
zitten daar boor op 'e ruimte, z. ook *baor*
boord zn. 1. in *an boord* aan boord 2. z. *bore*
boorde(...) z. *bore(...)*
boordevol, **borendevol** bn. - boordevol
boordkomputer de - boordcomputer
boordsteek z. *boresteek*
booriezer et - booriezer
boorliende de - lijn, touw, draad waarlangs
 men een pad, tuin, sloot, muur e.d. uitzet
boorlint et - boordlint
boormesiene de - boormachine
boorplak et - boorlocatie
boorwaeter et - boorwater (geneesmiddel)
boorwerk et - boorwerk
bootbelle de - scheepsbel
bootreize de - bootreis
bootvlochteling de - bootvluchteling
bordowien de - bordeauxwijn
borduur... z. *berduur...*
bore, **boorde**, **boord** de 1. boor, bekend
 gereedschap waarmee men gaten boort, ook:
 booriezer 2. rechte, smalle spade, boor, speciaal
 voor het uitgraven van boomstronken 3. holle
 pootstok 4. boord van kledingstukken: aan de
 halsopening van een trui, aan een kous of sok
 5. boord van een overhemd 6. losse kraag van
 wit linnen; *de bore omme hebben* dronken zijn
 7. z. *baore*, *boor*
boreknopien, **boorde...**, **...kneupien**,
borekneupien et - boordenknoop(je)
boresteek, **boord...** de - naaisteek van een
 boord aan een kledingstuk
borg, **börg**, **burg** de 1. gecasteerd mannelijk
 varken 2. borg: degene die als borg is gesteld
borgemeister z. *burgemeester*
borgemiege de - urine van een borg, d.i. een
 gecasteerd mannelijk varken
borgen ww. 1. borg zijn voor iemand 2.
 krediet geven, geld lenen aan, borg staan voor

iemands huur of koop 3. geld lenen van, in het krijt blijven staan

borgers, *burgers* mv. - bep. type aardappel

borgpenne, *bargpenne* de - hetz. als *splisse*, *leuze*

börk(en) z. *birk(en)*

bornemmer de - emmer waaruit men het vee water of evt. wei e.d. doet drinken

bornen, *borren*, *bonnen* ww. - vee water e.d. geven in een emmer

borrelen ww. 1. borrelen: door vloeistoffen 2. rommelen in maag, buik 3. borrels drinken

borrelhappien et - borrelhapje

borrelneutien et - borrelnootje

borrelpraot et, de - borrelpraat

borreluurtien et - borreluur

borrelwossien et - borrelworstje

bos de, et 1. bos (van bomen), woud 2. ronde bundel van lange stengels, lange vruchten, draad enz., ook wel in de vorm van een grote rol

bosaep de 1. mannelijke persoon met lang haar en vaak met baard en snor 2. iemand met een lelijk uiterlijk

bosakker de - gedeelte van een stuk bos tussen twee greppels of sloten

bosbaos de - bosbaas

bosbeer de - lomp iemand

bosbeie(...) - z. *blekber(...)*

bosbeiepolle de - heester waaraan de bosbes groeit

bosbesse (...) - hetz. als *blekber(...)*

bosbrand de - bosbrand

bosdoeve de 1. houtduif 2. holenduif

bosduvel de 1. zeer wild, boos, vinnig iemand 2. iemand die er erg smerig, verwilderd uitziet

bosfesant en var. de - bosfazant

bosgröppe, ...*gruppe* de - greppel in een bos

bosgrös et - bep. plant: witbol, meelraai, ook schaduwgras

boshond de - iemand die niet geheel te vertrouwen is, omdat hij soms smerige streken levert

bosjacht de - jachtpartij door het bos, i.t.t. *vlakjacht*

boskaampe de - stuk afgerasterd of anderszins afgegrensd weiland in bos gelegen en/of daaruit ontgonnen

boskaante de 1. rand van het bos 2. kant die naar het bos is gelegen

boskappen ww. - kappen van bos

boskatte de - wilde kat die in bossen leeft

boskeboolter de - boskabouter: in het bos wonende kabouter

bosken ww. - bosarbeid verrichten, met name het hakhout kappen en weghalen

bosker de - bosarbeider, iemand die bosarbeid verricht

boskersgeld et - geld dat een houthakker verdient

boskweek de - op kweekgras gelijkend gras in boskanten, op bouwland

boslaene de - boslaan

boslocht de - boslucht

bosmenninge de - zandweg door of naar het bos

bosmoes de - bosmuis

bosmogge de - bosmug

bosneute de - noot van de hazelaar

bosoele de - bep. uil: bosuil

bosopslaon ww. - snoeien van houtwallen, bomen, bos

bospest de - bospest, Amerikaanse vogelkers

bosplaan te de - bosplant

bosplaoge de - plaag voor het bos (bijv. door bep. insecten)

bospolle de - opschietende struik, opschietend hout

bosraand de - bosrand

bosreed de - zandweg door of naar het bos

bosriek bn. - bosrijk

bossaobel de - snoeimes dat door z'n vorm aan een sabel doet denken

bosschop de 1. het overbrengen van een bericht, opdracht om ergens iets te halen, te berichten, te doen 2. tijding, inhoud van een bericht 3. dat wat men koopt aan voedsel of andere dagelijkse benodigdheden 4. in *d'r gien bosschop an hebben* zich er niks van aantrekken, het negeren 5. (mv.) bestelde waren (boodschappen) 6. in *een grote bosschop doen* z'n gevoeg doen, poepen, *een kleine bosschop* het urineren 7. strekking, tendens

bosschoppeboekien et - notitieboekje waarin men z'n boodschappen noteert

bosschoppebriefien, *bosschopbriefien* et - briefje, lijstje waarop men z'n boodschappen noteert

bosschoppedienst de - boodschappendienst

bosschoppejonge de - boodschappenjongen

bosschoppekarre et 1. wagen voor het vervoer van boodschappen 2. boodschappenwagentje (in supermarkten e.d.)

bosschoppekladde, ...*klarre* de 1. papieren zak waarin men z'n boodschappen meeneemt, ook: papieren zak voor rijst, suiker enz. 2. boodschappenbriefje

bosschoppekörf de - boodschappenmand

bosschoppeleie de - lei waarop men boodschappen noteerde

bosschoppeliesien et - lijstje waarop men bijhoudt welke boodschappen nog moeten worden gedaan

bosschoppeloper, *bosschoploper* de - boodschappenloper

bosschoppemaande, *...maand* de - boodschappenmand

bosschoppen ww. - boodschappen doen

bosschoppenet et - boodschappennet

bosschoppoede de - zak voor het meenemen van boodschappen, van stof gemaakt (met ter afsluiting een koord dat aangetrokken kon worden)

bosschopper de - boodschapper: iemand die boodschappen, berichten overbrengt

bosschoppetasse de - boodschappentas

bosschoppewinkel de - winkel waar men boodschappen kan doen voor de huishouding

bosschoel de - geheel aan bossen

bossel de 1. boender, borstel in diverse soorten 2. mv.: *bossels*: rechtopstaande haren bij dieren (vaak: nekharen), bij vergelijking gezegd van mensen als ze nijdig zijn/worden, in bijv. *de bossels opzetten* 3. pluk recht overeind staand haar bij een kind 4. elk der stijve haren aan de achterpoten van een bij 5. stevig gebouwde jongen

bosselbien(djer) de - hetz. als *buundermaeker*

bosselen ww. 1. borstelen, schuieren 2. hard werken, bijv. in *Dat warkien mos hi'j aorig tegen bosselen om et klaor te kriegen* hij moest zich flink inspannen om het klaar te krijgen

bosselhanger de - borstelhanger

bosselig bn. - borstelig: op borstels lijkend: *bosselig haar*

bosselmaeker de - hetz. als *buundermaeker*

bossemitjen, *bossen* ww. - maaien van niet afgegraasd gras, pollen, vooral rond de uitwerpselen van vee

bossien et 1. bosje, kleine *bos* 2. bosje, eenheid van kreupelhout

bossig bn. - bosachtig

bossnuier de - sikkelvormig mes aan een lange steel: voor het takken snoeien, het afsnoeien van braamstruiken e.d.

bost, *boste* de 1. borst: bekend lichaamsdeel bij mens en dier 2. borstdeel van een geslacht dier 3. de luchtwegen in iemands borst 4. vrouwenborst, tiet 5. borstgedeelte van een kledingstuk 6. mannelijke persoon, bijv. in *een*

braove bost

bostaosemhaeling de - borstademhaling

bostaand de - wollen strook om borst en buik

bostbeeld et - borstbeeld

bostbien et - borstbeen

bostehoolder de - beha, bustehouder

boster, *bosterd*, *bolster* de - grote, dikke knikker (van leem, steen, ijzer, lood, glas), stuiter

bosteren, *bolsteren* ww. - met stuiters, grote knikkers knikkeren

bostglas et - glas waarin het teveel aan melk in de vrouwenborst werd opgevangen

bosthaor et - borsthaar

bostig bn. 1. kortademig, aamborstig 2. eigenwijs

bostkiend et - borstkind

bostkolf de - borstglas, borstkolf

bostkwaol de - borstkwaal

bostlappe de - (bij paarden) lap veelal in de vorm van leer, aangebracht achter en bevestigd aan het deel van het tuig dat tegen de borst zat

bostleer et - leren *bostlappe*

bostmelk de - melk uit de borst van de moeder

bostonderzuuk et - borstonderzoek

bostpiene de - borstpijn

bostplaete de - bep. lekkernij: borstplaat

bostriem de - borstriem

bostrok, *boste...* de - borststrok (onderkleding)

bostrokmouwe de - mouw van een borstrok

bostslag de - borstslag

bostspiere de - borstspier

boststok et 1. extra stuk in een hemd zodat dat dubbel was op de plaats van de borst 2. borstgedeelte van een vogel of van wild dat geslacht werd 3. gesteven kledingstuk met al dan niet losse boord, voor de borst langs, front 4. voorstuk van paardentuig

bosttuug et - borsttuig

bostvleis et - vlees dat door slachten verkregen is uit de borst van een dier

bostwering de - borstwering: op een toren, van een vestingwerk

bosvenne de - vennetje in bos

bosvioeltien et - in het bos groeiend viooltje, ook ruimer: in het wild levend viooltje

bosvoegel de - bosvogel

boswaachter de - boswachter

boswal de - houtwal, beboste wal

bot I de - bekende vis: bot

bot II et - bot, been, knook

bot III bn., bw. 1. (bw.: vooral bij werkwoorden) zeer, in aanzienlijke mate, bijv. *Et komt bot an!*, soms ook bij bn. (dan wordt *botte* vaker gebruikt): *Die vrouw was niet bot(te) aorig* 2. lomp, kortaf, nors 3. in *een botte kerel*: een gehaaide, berekenende man

botehelling de - scheepswerf

botehuis et - boothuis

boteverhuur de - botenverhuur

botgalle de - bekende schapenziekte: botgal

bothied de - botheid

botienroeien, *...ruien* ww. - roeien in een bootje

botienveren, *...vaeren* ww. - bootje varen

boties mv. - benaming voor bep. schoenen

botriepe bn. - overrijp

botsen I de 1. ouderwets muntstuk met de waarde van 2 1/2 cent 2. de waarde van zo'n muntstuk

botsen II ww. 1. met een schok tegen iets klappen 2. in conflict komen 3. op/tegen elkaar doen klappen

botsing de 1. botsing 2. conflict, strijd

botte bw. van graad - (vaak in ontkenningen) in aanzienlijke mate, bijv. *Dat mes is niet botte scharp* is niet bep. scherp

bottekluven ww. - kluiven aan/op botjes

bottel de 1. rozenbottel 2. vrucht van de hagedoorn

bottemes et - uitbeenmes

botten I bn. - van bot

botten II ww. - uitbotten, langzaam in blad komen

botter I de - boter of daarop gelijkend vet

botter II de - botter, bekend vissersschip

botteraeker de - aker (bep. type emmer) waarin de boter werd geleverd

botterballe de - balletje boter

botterbarg de - boterberg

botterbloeme de 1. boterbloem 2. dotterbloem 3. madeliefje

botterboer de - boer die boter maakt en die zelf verkoopt

botterbore de - boterboor

botterbrieften et 1. bon, briefje met daarop vermeld de opbrengst van de melk e.d. 2. trouwakte, in verb., bijv. *et botterbrieften (op)haelen* naar het gemeentehuis gaan om te trouwen

botterdeuze de - doos waarin boter wordt verpakt

botterdreger de - iemand die boter wegdraagt

botteren ww. 1. boter maken, karnen 2. met

elkaar overweg kunnen

bottereulie de - boterolie

botterfebriek de - zuivelfabriek

botterfebriek-direkteur de - directeur van een zuivelfabriek

bottergeelties, **bottergelen** mv. - aardappelen van een bep. zeer vroege aardappel

bottergeld et - melkgeld door een fabriek aan een boer betaald; soms werd onderscheid gemaakt tussen twee soorten betalingen, waarbij *bottergeld* stond voor het geld voor de melk waar boter van was gemaakt en *kezegeld* voor het bedrag dat men kreeg voor de melk die tot kaas was geworden

bottergeute de - boterboor

botterig bn. - met uitstekende botten

botterjaar et - jaar waarin men veel/weinig boter kan produceren

botterkaarn, *...karn* de - boterkarn

botterkaarnen, *...karnen* ww. - karnen van boter

botterkelder de - kelder waarin men vooral boter en karnemelk bewaart

botterkeuring de - officiële keuring van boter om na te gaan of het aan de juiste kwaliteit voldoet

botterkissien et - kistje om boter in te vervoeren naar de zuivelfabriek

botterkleursel et - boterleusel

botterklippe de - botervloot

botterkneder de - boterkneder, ook om het water eruit te persen

botterknop de - in *De leste drop is de botterknop* de laatste druppels leveren het meeste vet (bij het melken)

botterkoeke de - boterkoek

botterkonterleur de - botercontroleur

botterkontrolle de - botercontrole

botterkop de 1. boterkop, kop, grote houten beker waarin de boter werd opgemaakt, met figuurtje(s), waardoor de boter werd versierd en gemerkt 2. botervloot

botterkoppjen ww. - boter verzamelen uit de karnton

botterkupe de - botervat

botterlepel de - boterlepel, nl. houten sleef waarmee werd nageroomd, de karnemelk nog uit de boter werd gedrukt en de boter werd gladgestreken

botterletter de - banketletter

bottermaande, *...maand*, **botterkölf** de - korf, mand om boter in te dragen, te bewaren

bottermaeken ww. - maken van boter

bottermaeker de - medewerker in een

zuivelfabriek die boter produceert
bottermark, ...*maat*, ...*mark* et 1. merk-
 tekentje in de boter, gestempeld of ontstaan
 door een profiel in de nap waarin de boter
 werd bereid 2. bottermerk 3. bottermarkt
bottermes et - bottermesje
botternaegel de - spijkertje gebruikt voor
 het vastzetten van hoepels van twijgen om
 botervaten
botternappe de - houten nap voor plm. een
 pond boter
botterpalse de - karnpols
botterpot de - pot voor het bewaren van boter,
 botervloot
botterpronker de 1. stampwerktuigje met
 boven en onder figuurtjes waarmee - ook
 ter versiering - merktekentjes werden aan-
 gebracht in de boter, meestal door de boerin
 2. boterkop, voorzien van merkteken(s)
 als bedoeld onder 1, zodat die in de boter
 kwamen
botterschaole, *botterkoeme* de - schaal, kom
 waarin men de boter kneedde
botterschottel de - boterschotel
botterstempel de - boterstempel
botterstip de - botersaus
botterstoppen ww. - botervaatjes vullen (door
 boeren)
bottertonne de - boterton
bottervarve, ...*vaarve* de - boterverf
bottervarverspottien et - potje waarin de
 boterverf zat
bottervat et - botervat, vaatje waarin boter
 werd bewaard en vervoerd
bottervet et - botervet
bottervorm de - botervorm
botterwaoge de - boterwaag
botterwekkel de - boterwikkelt
botterzaod et - boterzaad
botterzoer et - boterzuur
botterzoerbakterie de - boterzuurbacterie
bottig bn. - met stevige botten
bouillonblokkien et - bouillonblokje
bouillontablet de - bouillontablet
bouw de 1. bouwland, bouwakker 2. land-
 bouwgewas 3. oogstwerkzaamheden op de
 akker, het verbouwen 4. het bouwen van huizen
 etc. 5. plaats waar men bezig is met huizen
 etc. te bouwen 6. woningbouw als branche 7.
 vorm van het lichaam van een mens of dier 8.
 structuur van wat men maakt/heeft gemaakt,
 bijv. *de bouw van een roman* 9. opbouw van
 een bijenkorf door de bijen
bouwbedrijf et - bouwbedrijf

bouwdeuze de - bouwdoos: blokkendoos
bouweerde, *bouwere* de - bouwvaarde
bouweide, *bouwege* de - eg met grote tanden
 om bouwland mee te bewerken
bouwen ww. 1. bouwen maken, opzetten
 of opbouwen anderszins 2. ploegen of
 anderszins bewerken van grond, teneinde
 te verbouwen 3. verbouwen (van gewas) 4.
 maken van honingraat door bijen 5. rooien van
 aardappelen
bouwer de 1. bouwer: van huizen enz. 2.
 bouwman, ploeger
bouweri'je de - het *bouwen* in meerdere
 betekenissen
bouwfoons et - bouwfonds
bouwhocke de - deel van de omgeving waar
 men bouwland heeft
bouwjaar et - bouwjaar
bouwkaampe, ...*kaamp* de - stuk bouwland,
 veelal door houtwallen omgeven
bouwkeunst de - bouwkunst
bouwknecht de - knecht die vooral moet
 ploegen en daarvoor in het bijzonder geschikt
 is
bouwkraene de - bouwkraan
bouwlaand et - bouwland
bouwmannegien, *bouwmantien* et - kwik-
 staart, akkermantetje
Bouwmark, ...*mark* de - bekende markt te
Stienwiek (Steenwijk), de laatste dinsdag in
 augustus
bouwmateriaol et - bouw materiaal
bouwpeerd et - trekpaard van een bouwboer
bouwperdukt et - product verkregen uit de
 akkerbouw
bouwplaele de - bouwplaat: bouwkarton
bouwplaele de - bouwplaats: boerderij met
 uitsluitend of voornamelijk bouwland
bouwpries de - bouwprijs
bouwputte de - bouwput
bouwriepe bn. 1. bouwrijp: voor huizen
 en andere gebouwen 2. geschikt om op te
 verbouwen
bouwroze de - klaproos
bouwschoe de - bep. werkschoen, gebruikt
 bij het bewerken van het bouwland, met name
 wanneer men achter de ploeg liep
bouwstee de - plek waar men gaat bouwen
bouwstien de - bouwsteen
bouwwakvekaansie de - bouwvakantie
bouwvereniging en var. de - bouw-
 vereniging
bouwveroddering de - bouwverordening
bouwwore de 1. bouwvoor 2. voor die geploegd

is of net geploegd wordt 3. laatste voor die bij het ploegen overblijft

bouwvruchten mv. - gewas, producten van het bouwland, veldvruchten

bouwwerk, ...waark et - bouwwerk

bouwwieze de - bouwwijze

boveknecht z. *boverknecht*

boven I bw. 1. op een hoger gelegen plaats 2. op een verdieping anders dan de begane grond, vaak: zolder, slaapkamer boven 3. hoger op de bladzijde 4. het beste, beter dan, bijv. *Oranje boven!* 5. in *te boven* overtreffend, sterker dan, bijv. *Dat gaot mien verstaand te boven* 6. bovenaan, in/op/over de bovenkant

boven II vz. 1. op een hoger gelegen plaats, boven 2. hoger in rangorde 3. meer, hoger dan een bep. maat, hoeveelheid 4. ten noorden van, bijv. in *Die is mit een Fries trouwd, die komt boven de Kuunder weg* 5. ter hoogte van

boven... z. *bover...*

bovenan bw. 1. bovenaan: aan het bovineind 2. hoogst in een rangorde 3. in het bovenste gedeelte, op de hoogste plaats

bovenbaand de - band boven om de garf

bovenbalke de 1. balk boven in de schuur (vaak als *bovenste balke* aangeduid) 2. balk waaraan de stalpalen zijn vastgemaakt (aan de bovenkant)

bovenbek de - bovenste van de twee delen van een bek

bovenblijven ww. - bovenblijven, niet zinken

bovenboom de - bovenste deel van het hek

bovendaele bw. - vanuit de richting van boven, in *van bovendaele*

bovendat bw. - bovendien, daarenboven

bovendolle de - bovenste handvat aan een zeisboom

bovendrijven ww. - bovendrijven: aan de oppervlakte drijven

bovenen bw. - in *van bovenen* van boven, naar beneden, vanaf de bovenkant

bovengedien et - vrij lang glasgordijn dat toch ook niet zeer laag komt, zodat een groot deel van het raam nog onbedekt is

bovenkaeke de - bovenkaak

bovenkomen ww. 1. bovenkomen: boven water 2. op een hogere verdieping, op een hogere plaats komen 3. boven komen te liggen 4. opwellen (van bep. gevoelens, herinneringen)

bovenkriegen ww. - bovenkrijgen

bovenlaander de - bep. paard: bovenlander

bovenlaeder de - bep. geweer: voorlader

bovenlaoten ww. - bovenlaten

bovenmaots bn. - dikker dan van de gewone maat

bovenmaotse de - dikste soort aardappel die men afzondert met behulp van een *eerpelsjouwe*

bovenmeenselijk bn. - bovenmenselijk

bovenmeid de - belangrijkste, oudste dienstmeid bij een boer

bovenmouwe de - i.t.t. *ondermouwe* (vroeger naaide men bijv. de mouw van een kiel in twee delen)

bovennetuurlijk bn. - bovennatuurlijk

bovenomme bw. - bovenom

bovenschostien de - bovenste stuk van de schoorsteen

bovensloop et - buitenste kussensloop

bovenspiene de 1. kleine extra speen die boven de vier normale spenen aan de uier van een koe zit 2. z. *boverspiene*

bovenstaond bn. - bovenstaand, zoals boven vermeld

bovensul de - hetz. als *nekhoolt*

bovenuut bw. - bovenuut: boven iets anders uitkomend

bovenzael, ...zaal de - bovenzaal

bover..., **boven...**, spor. ook *bove...*; de var. met *bover-* hebben (als erfwoorden) meestal de voorkeur - *boven...*, aan de bovenkant gesitueerd, in bijv. *boverkaante, boveraarm boveraarm, boven...* de - bovenarm (van mens)

boveraende, ...ende, bovenende, bovenaende et - het bovenste stuk, deel

boverbaander, boven... de - bovenste van elk der halve bansdeuren

boverbien, boven... et 1. bovenbeen (van een mens) 2. voorpoot van een paard

boverbroek, boven... de - bovenbroek

boverbuis, bovenbuis de - hetz. als *buis*, bet. 1

boverburen mv. - bovenburen

boverbuse de - zak boven, aan de voorkant van een jas

boverbuurman de - bovenbuurman

boverbuurvrouw de - bovenbuurvrouw

boverdek et - opperdek

boverdeure, boven... de - bovendeur, bovenste van elk der twee halve deuren

boverdruk, boven... de - bovendruk (vorm van bloeddruk)

boverdrumpel, boven... de - bovendorpel

bovergrond, boven... de - bovengrond

boverhaans, bovenhaans bn. - bovenhands, bijv. *boverhaans gooien*

boverhemd, boven... et - overhemd
boverhuus, boven... et 1. niet op de benedenverdieping gelegen woning 2. bovengedeelte van een huis
boverkaant(e), boven... de - bovenkant
boverkaeke de - bovenkaak
boverkaemer, boven... de 1. kamer op een hogere verdieping dan de begane grond 2. in bijv. 't *Mankeert 'm in de boverkaemer* hij is malende, overspannen, een beetje gek
boverkappe, boven... de - bovenste deel van de kap van de schuur, beginnend vanaf de *dreegplaeten* en daarop rustend
boverkleren, boven... mv. - bovenkleren, bovenkleding
boverknecht, boven..., boveknecht de - eerste, belangrijkste knecht bij een boer
boverkussen, boven... et 1. bovenkussen 2. soort blok op een *stelploeg* waarmee men de ploeg dieper of ondieper kan stellen, z. ook onder *stelploeg*
boverlaeken, boven... et - bovenlaken
boverlaoge, boven... de - bovenlaag: bovenste laag, ook fig.: hoogste, toonaangevende maatschappelijke groep
boverlichem, boven... et - bovenlichaam
boverlieften, boven... et - (kleding van vrouwen) lijffe als bovenkleding, over het onderlijfje gedragen
boverlippe, boven... de - bovenlip
boverlocht, boven... de, et (bet. 2) 1. bovenlucht 2. bovenlicht: boven een deur
boverloop, boven... de - bovenloop
bovermeid, bovermaegd, boven... de 1. de eerste, belangrijkste meid bij een boer (die in beginsel geen boerenwerk deed) 2. dienstmeid die de eerste was in rang (bij een rijke familie)
boverraand, bovenraand(e) de - bovenrand
boverraem, boven... et - bovenraam
boverrok, boven... de - bovenrok
boverspante, boven... de - spant van het bovenste deel van het dak, de *bovenkappe*
boverspiende, ...spiene, boven... de 1. los hoekkastje boven een *hoekspiende*, ook bovenste deel van een *spiene* 2. bovenste schap in een voorraadkast
boverst(e) I, bovenst(e) et - bovenstuk: van een jas, een bloesje: kledingstuk voor vrouwen
boverst II, bovenst bw., bn. 1. hoogst, het meest boven 2. in *een bovenste beste* een heel goed mens
boverstemme, boven... de - bovenstem, kopstem, falset

boverstok, boven... et - bovenstuk
boverstokkien, boven... et - bovenstukje
bovertane, boventane de - boventand
bovertoon, boven... de - boventoon: de belangrijkste invloed, de meeste impact
Boverweg, Boven... de - traditionele benaming voor een doorgaande weg op de hoger gelegen zijde van het dorp
boverwoning, boven... de - bovenwoning
boverzaand et - bovenste laag zand in de aarde
boverzolder, boven... de - hoogste zolder, bovenzolder
bows de - stevige klap
box de 1. box voor een paard 2. idem voor een auto 3. luidsprekerkastje 4. koelbox, partybox
bozem, bossem de - stenen rookkanaal van een schoorsteen
bozemloekien et - elk der luikjes in het rookkanaal van een schoorsteen, aangebracht om de schoorsteen te kunnen vegen
braakhokke et - hetz. als *repelhokke*
braam de - hetz. als *praem* bet. 2
braand de 1. vuur, brand, brandende toestand 2. toestand van verliefdheid, opwinding doordat men iemand aantrekkelijk vindt, gezonde seksuele belangstelling 3. problematische toestand waarin men verkeert door gebrek aan iets 4. brandstof
braandaarm bn. - zeer arm
braandblusapperaot et - brandblusapparaat
braandblusinstelaoisie de - brandblusinstallatie
braandblusser de - brandblusser
braandbrief de - brief waarin men op scherpe wijze z'n beklag doet, z'n eisen stelt, vaak als een soort waarschuwing voor verdere stappen, vaak: aanmaning om te betalen
braandbulte de - bult van groot of kleiner afval bij een boerderij of bij een huis die van tijd tot tijd werd opgeruimd door verbranding
braandduur bn. - erg prijzig, zeer duur
braandeerlik bn. - erg eerlijk
braander de - brander, nl. om aan de vlam een bepaalde vorm te geven; de glazen vorm, het deel van lamp waarbinnen het branden plaatsvindt of ook het gehele toestel
braanderig, branerig bn., bw. 1. aan brand doen denken 2. scherp, enigszins bijtend van gevoel 3. prikkelend-pijnlijk 4. gezegd van voer/eten dat zwaar op de maag ligt
braandewien(...) z. *branewien(...)*
braandgaanze de - brandgans
braandgang de - brandgang

brandgat et - brandgat: gat of gaatje door brand ontstaan
brandgeveer, *brandgevaer* et - brandgevaar
brandgeveerlijk bn. - brandgevaarlijk
brandglas et - brandglas
braandhooft et 1. brandhout: dat men zaagt, kapt om tot brandstof te dienen 2. product van buitengewoon slechte kwaliteit
braandhooftien et - brandhoutje voor de kachel
braandhooftmaeger bn. - mager als brandhout
braandiezer et 1. ijzer om merktekens mee in de huid van dieren, in gereedschappen, klompen enz. te schroeien 2. overdreven druk iemand
braanding de - branding
braandinge, *...ige z. branige*
braandkaaste de 1. brandkast 2. geld in een brandkast
braandkoele de - brandkuil
braandkraene de - brandkraan
braandledder de - brandladder
braandlocht de - brandlucht
braandmael et - meelkost (die men snel klaar kon/wilde maken)
braandmark, *...mark* et - brandmerk, nl. op huid, hoeven, horens van vee, ook in gereedschap, klompen
braandmarken ww. - brandmerken van vee, eigendommen
braandmeester de - brandmeester, nl. bij de brandweer
braandmelder de - brandmelder
braandmure de - brandgevel
braandnettel, *...netel, braannettel*, *braannettel*, *brannettel* de - brandnetel
braandnettelblad, *braannettel...*, *braannettel...*, *braandnettelblad* et - blad van de brandnetel
braandnettelkop de - top van een brandnetelplant
braandnettelpolle de - brandnetelplant
braandnettelsoep, *...soep* de - brandnetelsoep
braandnettelthee, *braannettelthee* de - thee getrokken van brandnetelbladeren
braandneuze de - brandneuskonijn
braandoffer et - brandoffer
braandplakke de - brandplek
braandpries de - zeer hoge prijs
braandputte de - brandput
braandschae, *...schaede* de - brandschade

braandschone bn. - brandschoon, zeer schoon, kraakhelder
braandslange de - brandslang
braandspuite, *...spuit* de - brandspuit
braandspuitefabriek de - fabriek voor de fabricage van brandspuiten
braandstaepel de 1. stapel rommel die men wil verbranden 2. brandstapel: houtstapel waarop men misdadigers verbrandt
braandstichter de - iemand die met opzet gebouwen, bos etc. in brand steekt
braandstof, *braanstof* de 1. hetz. als *branige* 2. brandstof voor motoren e.d.
braandstofhandel
braandstofhokke, *braanstof...* et - hok, schuur waarin men brandstof opslaat
braandtrappe - brandtrap
braandverzekeringsmaatschoppij de - brandverzekeringsmaatschappij
braandvri'j bn. - brandvrij
braandweer de - brandweer
braandweergalgens mv. - bep. brede bretels
braandweergarage de - brandweergarage
braandweerkazerne de - brandweerkazerne
braandweerkommedant, *...daant* de - brandweercommandant
braandweerladder de - brandweerladder
braandweerluden mv. - brandweerpersoneel
braandweerpasseniel et - brandweerpersoneel
braandwerend bn. - brandwerend
braandzalve de - brandzalf
braanseltien et - klein korstje van het bakken
brabbelpot de - brabbelpot
brabbelkont de - brabbelkous
brabbelkous de - brabbelkous
brad bn. - gebraden, bijv. *brad spek*
bradsig z. *brodsig*
braegen mv. - hersenen, ook i.h.b. van een geslacht varken; bijv. *Hi'j het hiel wat in zien braegen* hij is erg geleerd, is een echte denker
brak bn. 1. zout, ziltachtig 2. bouwvallig 3. woest, nl. van woeste grond
brakke, *brake, brak, brikke, brik* de, et 1. oud, bouwvallig huis 2. oude auto
brakvallig z. *brekvallig*
branen ww. 1. branden, ook: door branden of hittebewerking anderszins doen ontstaan, met vuur of hitte anderszins bewerken 2. zich verwonden, zich bezeren door met een hittebron e.d. in aanraking te komen 3. gloeien, zeer heet zijn 4. hitte afgeven, een brandend of branderig gevoel geven 5. brandmerken 6. (vaak in ontkenningen) zeer vlot moeten gebeuren, bijv. *Doe mar rustig an, et braant*

toch niet, wel? 7. intensief schieten 8. hard schieten bij bijv. een sport als voetbal, zich fanatiek inzetten bij een sport 9. losbarsten, stevig optreden met woorden: in een gesprek, een vergadering e.d., in *d'r in branen* (ook wel aaneen) 10. als lichtbron, lamp(en) werken

branend I bn. - brandend

branend II bw. - in *branend hiete* zeer heet, zodat men er zich aan zou kunnen branden

branerig z. *braanderig*

branewien, *braande...*, *branne...*, *brande...* de - brandewijn, glaasje daarvan

branewienflesse de - brandewijnfles

branewienkoeme, *...koem*, *branewienskoem(e)*, *brannewiens...*, *brannewien...*, *branewienkomme*, *brannewiens...* de - brandewijnkom

branewienlepel, *brannewiens...* en var. de - lepel behorend bij de *branewienkoeme*

branewientien et - brandewijntje

branieschopper de 1. iemand die voortdurend ruzie maakt 2. lefgozer, opschepper

branige, *braninge*, *brandige*, *braandinge*, *brannige* de - brandstof voor kachel, oven, zoals turf, hout, zoden, antraciet

branigehokke et - hok of schuur voor de opslag van brandstof

Braobaander, *Brabander* de 1. Brabander, iemand uit Brabant 2. bep. distel

Braobaans I et - de streektaal Brabants

Braobaans II bn. - Brabants

Braobaant, *Braobant* et - Brabant

braodbotter de - braadboter

braoden ww. 1. braden (m.b.t. vlees, vis, gevogelte) 2. in *in de zonne liggen te braoden* liggend het felle zonlicht ondergaan

braoderie de - braderie

braoderties mv. - bradertjes: in olie gebakken kleine aardappelen

braodeulie de - braadolie

braodkiepe de - braadkip

braodlocht de - braadlucht

braodpanne de - braadpan

braodspit et - braadspit: om aan te bakken

braodwost de - braadworst

braof I, *braaf* bn., bw. 1. zich bewust van zijn plicht, rechtschapen, eerlijk, geen verkeerde dingen doend, ook als uitroep 2. braaf, gehoorzaam, zoet 3. flink, goed, van behoorlijke kwaliteit

braof II bw. - in aanzienlijke mate, bijv. *Hi'j is braof/ziek* behoorlijk ziek

braok bn. - braak (van cultuurgrond)

braoken ww. 1. braken, overgeven, ook:

in lichte mate opgeven, als reactie op iets vervelends, iets dat stinkt etc. 2. zich ongeremd uiten

braoklaand et - land dat braak ligt

braokliggend bn. - braakliggend

braokmiddel et 1. afschuwelijke persoon 2. middel om het braken op te wekken

braoksel et - braaksel

braom, *brem* de 1. bekende struik: brem 2. opstaand randje op snede van metaal

braombessem, *brem...* de - bezem van twijgen van de bremstruik

braomblossem, *brem...* de - bloesem van de bremstruik

braombos, *brembos* de - groep bremstruiken

braomhoeke de - plek met overheersend brem

braompoeltien, *brem...* et - peul van een bremstruik

braompolle, *brempolle* de - bremstruik

braomstruke, *brem...* de - bremstruik

braomtoeke, *...takke*, *brem...* de - tak, twijg van een bremstruik

braomtweige, *brem...* de - twijgje van de brem

braoem de - brasem, nl. soort blei

brats tw. - uitroep om een gevoel van afkeer uit te drukken, vooral bij het plotseling constateren van veel viezigheid

bratse, *brats* de 1. plek, opeenhoping van vieze modder en/of sneeuw en/of braaksel en/of uitwerpselen 2. grote hoeveelheid, grote hoop 3. dikke, vadsig iemand, iemand met een dik achterste 4. in *een dikke bratse* dikke vrouw 5. in *een eigenwieze bratse* een verwaard iemand

bratserig bn. - modderig

brabier z. *barbier*

bred et 1. lett. bord, in verb.: *Hi'j het een bred veur de kop* hij heeft een bord voor z'n kop, hem ontgaat ongeveer alles 2. onderzetter (voor pannen e.d. op een tafel) 3. plankje op de gereedschapskist op een boerenwagen, om op te zitten, deksel van een wagenkist waar men op zat

bree de 1. laag (op een bep. wijze) gestapelde turf in het turfveld 2. onderste laag van een *bree* in bet. 1

breed(...) z. *bried(...)*

breekber bn. - breekbaar

breekbone, *breke...* de - groene boon, spercieboon

breekies et - ijs dat breekt, scheurt

breekiezer et - breekijszer
breette z. *brette*
breezzetten ww. - stapelen van turf tot een *bree*
brei... z. *breide...*
breid bn. - gebreid
breidhoze, *breihoze* de - kous waaraan men breit
breidekoker, *breikoker* de - breikoker
breidekouse, *breikouse* de 1. kous waaraan men breit 2. iemand die veel praat
breidelappe, *breilappe* de - breilap
breiden I, *breinen*, *breien* et - breiwerk, meestal inclusief de benodigdheden
breiden II, *breinen*, *gebreiden* bn. - gebreid
breiden III, *breinen*, *breien*, *bri'jen* ww. 1. breien (m.b.t. truien, sokken e.d) 2. de huid spreken
breidenaalde, *breinaalde* de - breinaald
breidenaaldekoker, *breinaaldekoker* de - breikoker
breidenpenne, *breiderspenne*, *breipenne* de - breipen
breidenpennekoker, *breipennekoker* de - breikoker
breideprieme, *breiprieme*, *breidersprieme* de - breinaald, breipen
breideschie, *breidersschie*, *breischie*, *breischie*, *breischede*, *breischieef*, *breispie*, *breischacht* de - houten, geronde houder, om de breipen(nen) te ondersteunen bij het breien
breidoppe de - breidopje
breigaoren et - breigaren
breigoddel de - gordel om het middel waarachter het breihout werd gestoken
breihoolder de - hetz. als *breideschie*
breiken z. *bri'jen*
breikörfien et - breimandje
breimaantien et - breimandje
breinen z. *breiden* I, II, III
breipetroon et - breipatroon
breiprieme z. *breideprieme*
breischacht, *...schede*, *...schieef*) en var. z. *breideschie*
breispie z. *breideschie*
breiwerk, *...waark* et 1. het breien van truien, sokken etc. 2. het maaksel dat men door te breien maakt, dat door breien gemaakt is 3. breipatroon
brek bn. 1. nodig, bijv. *Ik ben nog iene spieker brek* 2. schuldig 3. z. *brik*
brekebone z. *breekbone*
breken ww. 1. in twee of meer stukken doen springen door kracht aan te wenden 2.

in twee of meer stukken uiteengaan, kapot breken 3. tenietdoen, een eind maken 4. in stukken verdelen, pletten, malen 5. met kracht wegnemen van muren, balken enz., hetz. als *uitbreken* 6. losbreken (van vee) 7. zich tijdelijk aan z'n dagelijkse verplichtingen onttrekken 8. uiteentrekken, scheuren 9. doorbreken (van de sleur, saaiheid) 10. een relatie, vriendschap, een goede verhouding beëindigen 11. schenden (van een belofte, een overeenkomst) 12. pletten, kapot maken, grof malen
brekeri'je de - brekerij: werk waarbij men breekt, sloopt
brekertien et - bep. tikspel, waarbij de twee kinderen aan het einde van een rij moesten tikken
breket, *briket* de - briket: bep. langwerpige stuk brandstof
brekvallig, *brakvallig* bn. - bouwvallig
brem(...) z. *braom(...)*
Bremer I de 1. iemand uit Bremen (stad in Noord-Duitsland) 2. bep. soort kleine, rode aardappel
Bremer II bn. - van, afkomstig uit Bremen
Bremergeelties mv. - bep. soort aardappelen, nl. bremers
bremerheide de - bekende struik: brem
bremerheidepolle de - bep. struik: brem
bremmen, *bremzen*, *brimmen* ww. - bremmen, hemmen, kuchen op een wijze waarmee men aandacht trekt
bremstig, *brimstig*, *brumstig* bn. - chagrijnig, brommig, sikkeneurig
bremze, *brunze*, *brimze*, *brims*, *bromze*, *koebromze* de 1. steekvlieg, brems 2. runderhorzel, horzel 3. paardenhorzel 4. blauwe vleesvlieg
bremzejaegen ww. - hetz. als *bremzen*
bremzen, *brunzen*, *brimzen* ww. 1. hard rennen door koeien, vooral gezegd wanneer die hard in het weiland rondrennen omdat ze geplaagd worden door steekvliegen, bremzen 2. z. *bremmen*
bremzig z. *brimzig*
brenge ww. 1. brengen, vervoeren om te doen komen 2. komen aanbieden, geven, bezorgen 3. met zich meebrengen, opleveren 4. iemand begeleiden, beschermen bij het gaan 5. voeren, leiden naar 6. inbrengen, in een geheel aanbrengen, plaatsnemen 7. (bij dieren) ter wereld brengen, baren 8. in een bep. toestand doen komen
brenschutter de - iemand die met een brengun

schiet

bresse de - bres, in verb., bijv. *veur 't algemien belang in de bresse springen*

bret, **brette**, **beret**, **barret** de 1. alpinomuts 2. baret van een soldaat

bretaal z. *bertaal*

bretien et - kleine turf, klein stukje turf

brette, **breette**, **briette** de 1. het breed zijn, breedheid 2. afmeting loodrecht op de lengte of hoogte 3. z. *bret*

brettien et 1. bep. kleine soort goede turf 2. z. onder *bred*

breud(...) z. *bruud(...)*, *bruds*, *bruden*

breugeman de - bruidegom

breukbaand de - breukband

breuke, **breuk** de 1. barst, scheur e.d. in een voorwerp, een bouwwerk enz. 2. breuk in één der beenderen 3. bekende lichamelijke aandoening in de vorm een uitzakking van een ingewand, vaak: liesbreuk 4. bekende rekenkundige eenheid: breuk

breuken bn. - gebroken, bijv. *breuken mais* geplette mais, *een breuken stellingien* exemplaren die niet bij elkaar passen

breuke(n)snieder de - iemand die dieren aan breuken opereerde

breukgeld et - boete die men moet betalen

breukstrepe de - breukstreep

breur, **bruur** de - broer; *een koolde breur* halfbroer of stiefbroer

breut(...) z. *brui(tien)*

bri'j de 1. brij, pap 2. weke, halfvloeibare stof

bri'jachtig bn. - brijachtig

bri'jaeker de - akker, emmertje van vroeger waarin de pap werd vervoerd naar de werkers op het land

bri'jbende de - modderbrij

bri'jboek de - buik vol pap, buik dik door pap

bri'jboel de - modderbende

bri'jen, **breiken** ww. - de brouw-r bezigen

bri'jerig bn. - hetz. als *klaaierig*

bri'jeten ww. - eten van pap, brij

bri'jflsse de - fles voor, met pap

bri'jgarre de - garde, bep. keukengereedschap om mee te roeren, hier: van pap

bri'jig bn. - brijig

bri'jkarre de - melkkar (van de melkboer)

bri'jkoeme, **bri'jkoem**, **bri'jkomme** de - kom met/voor pap

bri'jkoken ww. - koken van pap

bri'jpanne de - brijpan, speciale pot waarin brij wordt gekookt, of de pan waarin de pap

wordt gekookt

bri'jpot de 1. pot, pan om brij in te koken 2. pot brij, pap 3. modderbrij, modderige toestand

bri'jproeze de - modderbende

bri'jpulle de - kleine, aan een ouderwetse melkbus doen denkende bus, waarin men pap liet komen van de zuivelfabriek

bri'jreuren, **...ruren** ww. - roeren van pap

bri'jschaole de - schaal, kom voor/met pap

bri'jslief, **...slieve** de - grote opscheplepel voor pap

bri'jstraampel, **straampel** de - bijgesneden eiken of wilgen gaffel om brij, pap, veevoer mee te roeren

bri'jtied de - het tijdstip van ongeveer 9 uur in de avond

bri'jtiele de - kom met/voor pap, brij

bri'jtroep de - modderbende

brids et - bridge

bridsavond de - bridgeavond

bridsen ww. - bridgen

bridsklub de - bridgeclub

brie-vuufdien de - in *uit de brie-vuufdien* met een kwistig, royaal gebruik

bried, **breed** bn., bw. 1. breed 2. ruim in financiële zin

briedblaedig, **breed...** bn. - breedbladig

briedbles de - dier met een bles die rond het oog loopt

briedhied de - breedheid

briedloops bn. - lett. breed lopend, gezegd van een dik iemand

briedspoor et - breedspoor

brieduut, **breeduut** bw. 1. zich verbredend, breed wordend 2. breeduit, in volle breedte 3. onverholen, zonder remmingen, uitgebreid

briedvoerig bn. - breedvoerig

briedworpig, **...warpig** bn., bw. - met brede worp, flink in de breedte werpend (bij zaaien, strooien)

brief de 1. brief 2. in *de ooldste brieven hebben* de oudste persoon zijn, ook: de oudste rechten hebben

briefeupener de - briefopener

briefheufd z. *brieveheufd*

briefien et 1. kleine brief 2. hetz. als *melkbrieften*, *botterbrieften* 3. bankbiljet 4. stukje papier waarop boodschappen staan vermeld, waarop dingen staan vermeld die men moet onthouden, moet afwerken e.d. 5. schriftelijk stuk dat geldt als bewijs

briefkaorte, **brievekaorte** de - briefkaart

briefkaortefermaot et - briefkaartformaat

briefpepier et - briefpapier

briefschrieven z. *brieveschrieven*
briefschriever z. *brieveschriever*
briefwisseling, *briefwisselinge* de - briefwisseling
briejant bn., bw. 1. glansrijk 2. prachtig, schitterend
briek bn., bw. 1. niet recht, scheef, schuin 2. al te bont 3. komisch, grappig, mallotig 4. eigenaardig, vreemd, gek 5. niet zoals het betaamt, fout, mis
briekpote de 1. been, poot met een knik, een scheve kromming, hetz. als *knikpote* 2. iemand met zo'n been
briesen ww. - enigszins ingehouden tieren
briessend bn. 1. gauw boos, ook wel: snel tekeergaand 2. schuimbekkend
briette z. *brette*
brievebesteller, *briefbesteller* de - postbode
brieveboek de - brievenboek: kopieboek voor brieven
brievebusse, ...*bus* de - brievenbus
brievegeerder de - brievegaarder, iemand die een hulppostkantoor runt, iemand die brieven voor je meeneemt om te bezorgen, postbode
brieveheufd, *briefheufd* et - briefhoofd
brievekaorte z. *briefkaorte*
brieveschrieven, *briefschrieven* ww. - schrijven van brieven
brieveschriever, *briefschriever* de - briefschrijver: iemand die één of meer brieven schrijft
brievestaander de - kleine standaard, houder voor brieven e.d.
brievetasse, ...*tas* de - tas van een postbode
brieveweger de - briefweger
brik, *brikke*, *brek* de 1. twee- of vierwielig open rijtuig 2. oud, slecht vervoermiddel 3. oud, slecht huis 4. oud, niet meer zo vitaal dier 5. z. *brakke*
brikke z. *brakke*, *brik*
brille, *bril* de 1. bril 2. stofbril, lasbril e.d. 3. zonnebril 4. brilvormig maaksel van russen 5. praam op de neus van een paard; *iene aorig de brille opzetten* hem/haar de duimschroeven aandraaien 6. iets dat het uitzicht bederft, belemmert, bijv. *As we daor henne kieken, hebben we altied een brille op, we kun niks zien* 7. hetz. als *kramme*, bet. 3 8. zitting van een wc
brilledeuze de - brillendoos
brillejood de - brildrager
brilleman de - verkoper van brillen
brillemontuur et - brilmontuur
brilleslange de - brilslang

brillewinkel, ...*zaeke* de - zaak waar men brillen verkoopt
brim... z. *brem...*
brimzebulte de - horzelbult
brimzig, *bremzig*, *brumzig* bn., bw. - chagrijnig, boos, sikkeneurig
bringst, *bringste* de - zoi, een flink aantal tegelijk
brink, *brinke* de 1. brink: met gras en meestal ook met bomen begroeide, kleine vlakte in de kom van een dorp 2. stukje land achter het huis meestal met eiken erop 3. (deel van) erf met bomen, meestal naast en achter het huis 4. groepje bomen van zo'n vijf rijen op het gras bij het huis 5. het geheel aan exemplaren, concrete dingen, vgl. *De hele brink die moet d'r mar uut* alles wat hij heeft
brinkdörp et - brinkdorp
brinkgrös et - bep. fijne soort wild gras
britse, *brits* de 1. zitvlak 2. brits: slaapplaats voor een soldaat 3. bed in een gevangenis 4. bed anderszins 5. wc 6. in *een brits klappen* een heleboel klappen
britsen ww. - doen, verrichten, bijv. *Dat het hi'j d'r mar netties of britst* knap, goed gedaan
briwwen ww. 1. de huig-r spreken 2. onduidelijk spreken, brabbelen van een kind
brobbel de 1. waterbel, luchtbel 2. iemand die brabbelt, die de r niet goed zegt of slecht verstaanbaar praat (vroeger scheld- of bijnaam) 3. dikke en/of mooie vrouw, meid
brobbelbek de - slecht verstaanbaar iemand, z. ook *brommelbek*
brobbelen, *brobben* ww. 1. brabbelen, onduidelijk spreken 2. (op)borrelen van water e.d. 3. een borrelend geluid, effect geven 4. broddelen, slecht breien of handwerken
brobbelkont(e) de - iemand die onduidelijk praat
brobellappe, *broddellappe* de - broddellap, oefenlap voor breien, handwerken
brobbelpot de - iemand die slecht, moeilijk, onverstaanbaar spreekt, iemand die brabbelt
brobbelzak de - iemand die slecht verstaanbaar spreekt
broddelen ww. 1. slecht in elkaar zetten: vooral bij naaiwerk, breien 2. onduidelijk spreken
brods I bn. 1. broeierig (van het weer), z. ook *brodsig* 2. geneigd tot mopperen, humeurig
bröds II z. *bruds*
brödsel z. *bruud*
brodsig, *brudsig*, *brödsig*, *bradsig*, *bruds*

bn. 1. broeierig 2. geneigd tot mopperen, humeurig

broek I de 1. bekend kledingstuk: broek 2. aangehecht deel van het paardentuig, om het achterste van het paard, onder de staart door 3. de verdroogde blaadjes van de bloemkelk van de boekweit 4. kont, billen van een koe of paard en het vet/vlees erop

Broek II et - variant van de bekende plaatsnaam *Donkerbroek*

broek III, *broeke* et, de - broekland, vaak: in gemeenschappelijk bezit van boeren

broek-mit-locht de - eten dat niet veel voorstelt

broek... z. *broeks...*

broekegoed et - stof voor broeken, broekengoed

Broekemer I de - iemand uit *Donkerbroek*

Broekemer II bn. - van, m.b.t. *Broek, Donkerbroek*

broekeseren, broekemeseren ww. - zijn gevoegd doen, ook wel: plassen door vrouwen

broekestof de - broekenstof, broekengoed

broekhujs et - hooi van madeland, laaggelegen hooiland

Broekhuizen et - naam van een fictieve plaats, in *Et rommelt in Broekhuizen* gezegd n.a.v. een wind die men laat

broekien de 1. kleine *broek* in diverse bet., z. *broek* I, III 2. ventje, man, jongen die pas begint aan een bep. baan, taak, klus

broekklemme de - klem om een broekspijp, waarmee werd voorkomen dat die in de fietsketting kwam

broeklaand et - broekland, land dat laag ligt, vaak: dat regelmatig onder water staat

broekmannegien, broekeman et - kleine jongen, broekenman

broekmieger de - iemand die in z'n broek plast

broeknaod de - naad van een broek

broekofzakkerig bn. - van broeken: geneigd tot afzakken

broekriem, broeks..., broekrieme de - broekriem

broeksbaand, broekbaand de - broeksband

broeksbeugel de - bep. beugel om de broekspijp, waarmee werd voorkomen dat die in de fietsketting kwam

broeksbokse, broekbokse de - broekspijp

broeksboore de - boord van een broek

broeksbose, broekbose de - broekzak, zak in een broek

broekschietsen - in *d'r broekschietsen an*

hebben er een zwaar karwei, een moeizame klus aan hebben; *altied zitten te pochen en te broekschietsen* altijd opscheppen

broekschieter de 1. kind dat in z'n broek kakt 2. bangerik 3. klein kind

broeksgeaspe, ...gespe de - broekgesp

broeksgulpe de - broeksgulp

broeksknippe de - ronde klem om broekspijp, waarmee werd voorkomen dat die in de fietsketting kwam

broeksknipe, broekknipe de - broeksknoop

broekspiepe, ...pupe de - broekspijp

Broekster de - inwoner van *Donkerbroek*, ook *Broekemer*

broekzetten ww. - zich zeer inspannen (om iets te verrichten dat erg zwaar, moeizaam is)

broerling z. *beroerling*

broes, broeze et, de - schuim

broesbekken ww. - schuimbekken

broetien z. *brutien*

broezen ww. 1. op hoorbare wijze schuimen, van vloeistof 2. (m.b.t. water, pap) stortend, wild en brekend stromen en het bijbehorende geluid geven 3. zich stormend voortbewegen, met kracht door en over alles heen gaand 4. door zich fors in te spannen er zonder moeite doorheen komen, zich met kracht overal doorheen slaan 5. op een ongeregelde, wilde wijze voortgang vinden 6. (van gewas) snel opkomen en groeien

broezerig bn. - broeierig, bijv. *broezerig weer*

brogge de 1. brug 2. (vaak verkl.: *broggien*) boterham, vaak: sneetje roggebrood 3. kost, levensonderhoud

broggebalke de - draagbalk van een brug

broggedek et - brugdek

broggegeld et - bruggengeld: vergoeding betaald aan de brugwachter, door degenen voor wie de brug wordt geopend om het schip door te laten

broggeheufd et - bruggenhoofd

broggehuus et - bruggenhuis

broggeklasse de - brugklas

broggekoffie, broggenkoffie de - slechte koffie, als het ware om al etend de boterhammen mee 'door te spelen'

broggekörf de - korf waarin men z'n boterhammen meeneemt

broggeleuning, broggleuning de - brugleuning

broggemessien et - mesje als onderdeel van het bestek, couvert

broggenmaond de - de tijd van ondertrouw

broggeplaanke de 1. dwarsplank van een brug 2. broodplank 3. plankje op de *bloktonge*

broggepoede de - zak of zakje voor het bewaren van boterhammen

broggesmeer et, de - broodbeleg dat men kan smeren

broggewaachtershuus et - brugwachters-huisje

broggewipper de - iemand die vooral op of bij de brug in *Noordwoolde* te vinden is, en vaak: die nooit iets uitvoert; bijnaam voor *Noordwooldigers: broggewippers*

broggien et - verkleinwoord van *brogge*

broggietsen ww. - een broodmaaltijd nuttigen

brokhunning, ...hunnig de - honing uit raten waarin veel honing zit

brokke, brok de 1. brok van iets, stuk 2. stukje dat, hap die men eet 3. flink uit de kluiten gewassen persoon

brokkebrommel de - toestand met veel ruzie

brokkel, brokkelig bn., bw. - humeurig

brokkelen ww. 1. brekend tot stukjes maken 2. in stukjes uiteenvallen, breken

brokkelig bn. 1. brokkelig, bros 2. z. *brokkel*

brokkemaaker de - brokkenmaker

brokkien et 1. kleine *brokke* 2. (mv.) stukjes van de bovenste laag van turf 3. hondenbrokje, kattenbrokje 4. koekje, ook brokje, boterham

brokkiesscheppe de - schep om honden- en kattenbrokjes, *kalverbrokkies* e.d. mee te scheppen

brokstok et - brokstuk

brol, brul de - brol, alle spullen bij elkaar, de hele santenkraam, rommel

bromfietschaandel de - bromfietshandel

bromfietshelm de - bromfietshelm

bromfietsemoter de - bromfietsmotor

bromfietsleerze de - hetz. als *brommerleerze*

bromfietsriebewies et - rijbewijs voor een bromfiets

brommel(...) z. *brummel(...)*, *brommer*

brommelbek de - man die onduidelijk praat

brommen ww. 1. (van bep. dieren) een laag, grommend geluid voortbrengen 2. (van bep. insecten) een dof gonzend geluid maken 3. onduidelijk, binnensmonds en op lage toon spreken 4. knorren, mopperen 5. in de nor zitten 6. op een bromfiets rijden

brommer, brommerd, brommel, bromme de 1. iemand of iets die/dat bromt 2. bromfiets 3. bromvlieg, vooral: blauwe vleesvlieg 4. honingbij e.d.

brommerig bn. - chagrijnig, knorrig, geneigd tot *brommen*, bet. 4

brommerleerze de - laars voor een bromfietser

brompot de 1. zeurderige, altijd chagrijnige persoon, mopperpot 2. bromtol 3. bromfiets

bromsnor de - ouderwetse bromfiets

bromtolle de - bromtol

bromtoppe de - bromtol, ook wel met muziek

bromvliege de - bromvlieg, vooral: blauwe vleesvlieg

bromze z. *bremze*

bromzig bn. - gezegd van warm, broeierig weer

bronne-onderzoek et - bronnenonderzoek

bronnebad et - kuuroord, 'verwen-bad' met diverse soorten baden, nagebootste bronnen e.d.

bronneboek et - bronnengids

bronneliest en var. de - bronnenlijst

bronnemateriaal et - bronnenmateriaal

brood et 1. brood 2. kost, levensonderhoud, bestaanszekerheid, basis waarop men in z'n onderhoud kan voorzien 3. stuifmeel voor de jonge bijen in een bijenkast of -korf

broodaeker de - bep. aker, emmertje waarin men brood meenam naar het land

broodbakkeri'je de - broodbakkerij, het bakken van brood

broodbakkien et - broodtrommeltje

broodbietersnussien z. *broodpikkersnussien*

broodblik et - broodbus

broodbod et - ontbijtbord

broodbrettien et - rond houten broodplankje waarvan men at

broodbusse de - broodbus

broodbuul, ...bule de - broodzak, zak om brood in mee te nemen naar school

brooddeeg, ...dieg et - brooddeeg

broodeten ww. - de broodmaaltijd gebruiken, d.i. vaak op vaste tijd, vooral: ontbijten, vroeger doorgaans ook als avondmaaltijd

broodeter de 1. iemand die graag brood eet 2. iemand niet uit de eigen huiselijke kring die een of enkele keren meedoet aan de broodmaaltijd

broodetersboel de - het geheel aan benodigdheden bij het nuttigen van een broodmaaltijd

broodeterstied de - de tijd dat men brood gaat eten, vaak: als avondmaaltijd

broodfabriek de, et - broodfabriek

broodgeloof et - geloof dat men aanhangt om

strategische redenen, nl. om aan de kost te kunnen komen

broodjager de - broodjager

broodkaaste de - kast waarin het brood werd bewaard

broodkaorte de - broodkaart

broodkappien et - kapje

broodkarre de - broodkar

broodkladde de - papieren zak waarin men een brood verpakt

broodkoffie de - bep. koffie bij een broodmaaltijd

broodkölf, ...*maande* de 1. broodmand (waarmee men ventte) 2. mand met brood als voedsel voor de maaiers

broodkossiesbri'j z. *kossiesbri'j*

broodkoste de - korst van brood

broodkrummel, ...*krumme* de - kruimel brood

broodmaeger bn. - broodmager

broodmael et - broodmeel

broodmaol et - broodmaaltijd

broodmaoltied de - broodmaaltijd

broodmesiene de - broodmachine

broodneudig bn., bw. - broodnodig

broodpikkersnussen, *broodbieters...* et - menselijke uitwerpselen, ergens in bos of veld liggend

broodplaanke de - broodplank

broodpoede de - papieren zak waarin men z'n brood of boterhammen verpakt, broodzakje met boterhammen

broodponge de - zak om boterhammen in mee te nemen

broodpreker de - iemand die preekt voor z'n brood, dus vooral om aan de kost te komen, ook algemener: vervelend, saai iemand

broodpries de - broodprijs

broodraet et - stuifmeel in honingraat

broodreuster, ...*reunster* et - broodrooster

broodschaole de - broodschaal

broodschieter de - schietschop (bakkers-gereedschap)

broodschriever de - broodschrijver

broodsje z. *brotien*

broodsmak de - broodsmak

broodsmeren ww. - boterhammen smeren

broodsnieden ww. - brood tot boterhammen snijden

broodspiende, ...*spiene*, ...*spiente* de - broodspinde (losse hoekkast)

broodsuker et - gele suiker voor het brood in de bakkerij

broodtaofel de - ontbijttafel

broodtasse de - tas om brood in mee te nemen

broodtied de - hetz. als *broodeterstied*

broodtimpe, ...*tippe* de - stuk brood, het eind van een stuk brood waar men stukken brood af snijdt

broodtrogge de - bakkerstrog

broodtromme, ...*trommel* de 1. trommel waarin men z'n brood bewaart 2. (vaak verkl.) broodtrommeltje

broodventer z. *bolleventer*

broodvisker de - broodvisser

broodvleis et - vlees als broodbeleg

broodwaegen de - wagen die men gebruikte om brood mee te venten

broodwinner de - broodwinner, z. ook *winnebrood*, *kostwinner*

broodzak de - zak waarin men z'n brood verpakt

broons et 1. brons, bekende metaallegering 2. bronspoeder 3. bronskleur 4. bronzen medaille voor de derde prijs

broonsgruun et - bronsgroen

broonstig bn. - bronstig

broonsvarve de - bronsverf

broonzen I bn. 1. van brons 2. met bronskleur

broonzen II ww. - opbronzen

brööt z. *brut*

bros I de - broche

bros II bn. - broos, broos, snel brekend

brossig bn. - hetz. als *bros* II

brossighied de - broosheid, breekbaarheid

brot, *bröt* z. *brut*

brotien, *broodsje* et 1. kadetje, broodje 2. klein *brood*

broties mv. 1. moederkoren 2. z. *koekoeksbrood*

brotieswinkel de - broodjeswinkel

brotieszaeke de - broodjeszaak

brotse de - hetz. als *protse*, bet. 2

brotserig bn. - vuil, vies

brottelen ww. - mengen, dooreenbrouwen

bröttien z. *bod* II

brouwelen ww. 1. druk door elkaar praten 2. onverstaaenbaar praten, brabbelen

brouwen ww. 1. de huig-r spreken 2. brouwen: van bier 3. uit diverse ingrediënten maken, dooreenmengen 4. met vlas dichten van lekke plaatsen in een boot 5. verward denken en praten 6. in *deur mekaer brouwen* door elkaar praten

brouwer de 1. iemand die de huig-r spreekt 2. bierbrouwer

brouweri'je de 1. bierbrouwerij 2. in *leven in de brouweri'je* een toestand waarbij men actief, levendig, druk is, waarbij er veel te doen is, veel vertier is

brouwsel, prouwsel et - door elkaar gemengd eten

brouwselen ww. - maken uit diverse bestanddelen, vooral: een maaltijd bereiden uit kliekjes

brud z. *bruud*

brudegom z. *bruidegom*

bruden, bruiden, bruuien, bruijen, breuden ww. - broeden, bebroeden

bruder de 1. dar 2. iemand die altijd binnen bij de kachel zit

bruds, bröds, breuds bn. 1. broeds (van kippen) 2. slecht gehumeurd 3. z. *brodsig*

brudsel z. *bruud*

brudsig bn. 1. broeds, z. ook *bruds* 2. z. *brodsig*

brudsighied de - het broeds zijn van kippen

brugom z. *bruidegom*

brui de 1. in *d'r de brui an geven* het opgeven, niet doorzetten 2. z. *bruui*

brui... z. *bruui...*

bruid, bruud de - bruid

bruidegom, brude..., bruj..., brugom de - bruidegom

bruidegomspiepe de - lange, versierde kalken pijp die de bruidegom bij zich had na het in ondertrouw gaan en tijdens de bruiloft

bruidje et 1. kleine bruid 2. elk der kinderen die bij bep. katholieke vieringen in een bep. jurk waren gekleed

bruidjesjurk de - bep. jurk gedragen door kinderen bij bep. katholieke vieringen

bruidsmaegien et - bruidsmeisje

bruidspeer, ...paer, bruuds... et - bruidspaar

bruidspiepe de 1. lange pijp die de bruidegom kreeg na de ondertrouw en die hij bij zich had op het trouwfeest, z. ook *bruidegomspiepe* 2. lange Goudse pijp

bruidssluier, bruuds... de 1. sluiet van de bruid 2. bruidssluier: bekende klimplant 3. bekende plant: ster van Bethlehem

bruidstakke de - versierde tak van een spar, die de bruid na het in ondertrouw gaan bij zich hield (ook tijdens de bruiloft)

bruidsvlocht de - bruiloftsvlucht (bij bijen)

bruidszwaarm, bruuds... de - bruidszwerm, zwerm bijen die nog niet op natuurlijke wijze heeft gezwerm en waarvan de bijen met de jonge koningin mee vliegen (ter bescherming)

bruiappien et - broeiend papje van heet

water met zemelen

bruj(...) z. *bruui(...)*, *bruud*, *bruide...*

brujder de - kip waar je niet veel meer aan hebt

bruken, gebruiken ww. 1. als middel, stof hanteren, benutten 2. in vast, regelmatig gebruik hebben, regelmatig, constant benutten 3. gewoon zijn te nuttigen 4. aanwenden, besteden 5. bezigen, gewoon zijn te zeggen, uit te spreken 6. hanteerbaar zijn, gemakkelijk in de omgang zijn 7. seks hebben alleen voor z'n zinnelijk genoeg

bruker, gebruiker de 1. iemand die *bruikt* in diverse bet., z. *bruken* 2. iemand die alcohol of drugs gebruikt 3. pachter, huurder

brukerske de - vrouwelijke huurder, pachter

brul z. *brul*

brulaep de 1. schreeuwlelijk 2. brulaap

bruller, brulder, brulderd de 1. dier of persoon die steeds brult 2. zwetser, opschepper 3. brulzieke koe, bandeloze koe, koe die niet drachtig kan worden

brulloft, brullofte, brulft de 1. bruiloft, trouwfeest 2. gedenkfeest van een huwelijk, bijv. *een keuperen/zulveren/goolden brulloft* feest van resp. een 12½-/25-/50-jarige echtvereniging

brulloften ww. 1. bruiloft houden, vieren 2. legen van de beerput, de wc-ton

brulloftsfeest et - bruiloftsfeest

brulloftslid et - bruiloftslid

brulloftsstokkien et - voordracht op een bruiloft

brulloftstakke de - hetz. als *bruidstakke*

brummel, brommel de 1. braambes 2. dikke vrouwspersoon

brummelbos, brommel... de - braambos

brummeldiefien et - braamsluiper

brummeljaor, brommel... et - jaar waarin de bramen het al dan niet goed doen, er veel of weinig bramen kunnen worden geplukt

brummelnat et - braamsap

brummelplokken, brommel... ww. - plukken van bramen

brummelpolle, ...struke, brommel... de - braamstruik

brummelpollehoolt, brommel... et - hout van, uit een braamtwijg

brummelsap, brommel... et - braamsap

brummelsjem de - jam van bramen

brummelspleute de - *spleute* van de stengel van de braamstruik

brummeltied de - tijd dat de bramen rijp worden, dat men bramen kan plukken

brummeltoeke, ...*takke*, *brommel*... de 1. tak, stengel van een braamstruik 2. braamstruik

brummeltwiege de - twijg van een braamstruik

brummelzuken, *brommel*... ww. - bramenzoeken

brumstig z. *bremstig*

brumze(n) z. *bremze(n)*

brumzejaegen ww. - hard lopen van koeien om bremzen of horzels kwijt te raken

brumzig z. *brimzig*

brune de - bruin paard, vaak in *de brune* iemands bruine paard

brunebonesoep de - soep van bruine bonen

brunig bn. - bruinig

brut, *brot*, *bröt*, *brööt*, *breut* de - boel, zootje, toestand (niet altijd negatief; bijv.: *De hiele brut is thuus* iedereen uit het gezin, evt. met partner, kinderen)

brutien, *bruttien*, *breutien*, *broetien* et - nestje met vier kievitseieren, ook wel gezegd van andere vogels, zoals de wulp

brutoweenst de - brutowinst

bruttien z. *bod II*

bruud, *bruudsel*, *bruuisel*, *brujsel*, *breud*, *breudsel*, *brödsel*, *brudsel*, *brud* et 1. broedsel, de eieren die tegelijk worden uitgebreed 2. bijenbroedsel 3. z. *bruid*

bruudanzet de - zich ontwikkelend broedsel bij bijen

bruedeï, *breudeï* et 1. ei bedoeld voor, geschikt om bebroed te worden 2. bebroed ei

bruedgebied et - broedgebied

bruedgeleghied de - broedgelegenheid

bruedkaemer de - broedkamer, d.i. de onderste afdeling in een bijenkast, gevormd door de onderste rij raampjes

bruedkaemerraem et - elk der raampjes uit de broedkamer van een bijenkast

bruedmesiene de - broedmachine

bruednust et - broedplaats in een bijenvolk

bruedplak et - broedplaats

bruedraem et - broedraam

bruedruimte de - broedruimte

bruudsel z. *bruid*

bruuds... z. *bruids...*

bruedterrein et - broedterrein

bruedtied de - broedtijd

bruui, *bruj*, *brui* de - broei, het broeien (meestal: hooibroeï)

bruuibak, *bruj...*, *brui...* de - broeibak; kweekbak

bruuibult, *bruibult(e)*, *brujbult* de 1.

composthoop bestaande uit het organische afval uit keuken en stal 2. berg of hoop hooi met broei

bruïden z. *bruden*

bruïen, *brujen*, *bruien* ww. 1. heet worden: door gisting, zodat brand kan ontstaan 2. door heet doen worden, doen broeien 3. (van de lucht) broeierig zijn 4. z. *bruden*

bruïerig, *bruuiig*, *brujerig*, *bruierig* bn. 1. broeierig (van het weer) 2. met ontwikkeling van broei, vooral m.b.t. hooibroeï 3. ruikend naar broei, vooral m.b.t. hooibroeï

bruïkaaste, *bruj...*, *brui...*, *bruïkas* de - broeikas, broeikast

bruïkaseffekt et - broeikaseffect

bruïlocht de - geur van hooibroeï

bruïnust et - broeïnest

bruïis, *bruïjs*, *bruïis* bn. - broeierig (van het weer)

bruïsel z. *bruid*

bruïkber bn. - bruikbaar, geschikt om te gebruiken

bruïklien et - bruikleen, lening van een gebruiksvoorwerp voor bep. tijd

bruïkt, *gebruïkt* bn. - eerder in gebruik geweest zijnd, tweedehands

bruïu I et 1. de kleur bruin 2. bruine verfstof

bruïu II bn. 1. van bruine kleur 2. in *Et gaot d'r bruïu toe* wild en ongeregeld, zorgwekkend

bruïnachtig bn. - bruïnachtig

bruïnbeverties bn. - van bruine bever (bep. stof voor kleding)

bruïnbloemd bn. - met een motief van bruine bloemen

bruïnbraand bn. - bruïngebrand

bruïnbrood et - bruïnbrood

bruïnkold, *bruïnköld* bn. - (van paarden) bruin van kleur, maar met een witte kol

bruïnkolde, *bruïnkol* de - bruin paard met witte kol

bruïnkool de - bruïnkool

bruïnkoolbreket de - bruïnkoolbriket

bruïnogig bn. - bruïnogig

bruïnrood bn. - bruïnrood

bruïnschimmel de - bruin gevlekt schimmelpaard

bruïnstienen bn. - van steen die bruin is

bruïntsjes, in *Haulerwiekster bruïntsjes* vroeger gezegd door jongens uit *De Hauler* tegen die uit *Haulerwiek*

bruïnvis de - bruïnvis

bruïnzwat bn. - bruïnzwart

bruur z. *breur*

bruusk I de - iemand die op lompe wijze

praat
bruusk II bn., bw. - bruusk, kortaf, nors
bruut I de - brute, brutale persoon
bruut II bn. - brutaal
bruutraot et - raat waarin bijenbroedsel heeft gezeten
bubel(...) z. *biebel(...)*
budeltien et - fluwelen tasje
budoek z. *buusdoek*
buffel de 1. bep. rund: buffel 2. zeer sterke en/of zwaargebouwde man 3. onbeschofte, lompe man 4. duffelse jas
buffelen ww. - buffelen: hard en zwaar werken
buffels bn. - hetz. als *duffels*
buffer de 1. buffer: bij treinstellen 2. fig.: iets, instelling waarmee men voorkomt dat partijen door tegengestelde belangen, grote veranderingen 'botsen'
bufferblok et - blok aan het eind van spoorrails op een station, namelijk waartegen men de trein rijdt, of schijf die als buffer dient tussen locomotief en wagons
buffetjuffer de - buffetjuffrouw
bugebaenen ww. - hetz. als *schollegienlopen*, *schotsienlopen*
bugel de - bep. muziekinstrument: bugel
bugen, buiigen, boegen ww. 1. een enigszins rond verloop krijgen of kunnen krijgen 2. door drukken, trekken enz. een kromming doen krijgen 3. zich buigen, bijv. *et bugende riet; veur iene bugen* wijken, toegeven
buging, boeging de - buiging
buie z. *buije*
buiig z. *buijig*
Buil et - naam van een bekende plaats tussen *Else* en *Noordwoolde*
Builiger I de - iemand woonachtig in, geboortig uit *Buil*
Builiger II bn. - van, m.b.t. *Buil*
buis, buise de 1. bep. korte mannenjas, een korte, zware overjas, buis, ook: bep. dikke kiel, bloes 2. in *Hi'j zal wel buis kriegen* een pak slaag krijgen 3. beeldbuis 4. z. *buize*
buisien et 1. kleine *buis* 2. bep. blouse-achtig kledingstuk voor vrouwen, vrouwenjas, ook wel voor jongens en meisjes 4. reageerbuisje 5. buisje voor aspirine e.d. 6. buisvormig omhulsel van het einde van een veter 7. (mv.) vrienden, kameraden, vooral in de verb. *buisies wezen* maatjes zijn
buisachel de - kolomkachel
buisman de, et - koffiestroop
buit, buut de 1. wat men heeft verkregen door

buit te maken of door moeite te doen 2. prooi, jachtbuit
buitel, buiter de - peuter, kleuter, klein kind
buitelen ww. - buitelen, tuimelen, struikelen
buize, buis de 1. buis: om gassen of vloeistoffen mee door te leiden 2. pompbuis 3. kolomkachel, hetz. als *buiskachel*, *kolomkachel* 4. z. *buis*
buizelen ww. - langzaam lopen
buizen ww. - buizen, drank zuipen
buizerd, buizer, buzerd de - buizerd, z. ook *schofferd*, *hoenderschofferd*
buije, buie de 1. bui: regen-, hagel- of sneeuwvui, onweersbui 2. hoeveelheid die uit een bui valt 3. bep. gemoedsgesteldheid, periode van een goed of slecht humeur, uitbarsting van boosheid of van vrolijkheid, blijmoedigheid
buijig, buiig bn. - buiig (van het weer)
buke(...) z. *beuk*, *beuke(...)*
bukel, boekel, bukelnente de 1. beukenoot, z. ook *beukenente* 2. z. *beukeboom*
bukelziken ww. - beukennoten zoeken, rapen
bulder de - bulderbas
bulderbak de - voortdurend hard schreeuwende, bulderende manspersoon
bulderbasse, ...bas de - voortdurend hard schreeuwende, bulderende manspersoon
bulderen, balderen ww. 1. zodanig gaan, bewegen, werken dat een bulderend, dreunend, denderend of loeiend geluid ontstaat 2. met zware of harde stem uiten, tekeergaan, foeteren, lachen, roepen 3. z. *balderen*
bulderkonte de - voortdurend hard schreeuwende, bulderende manspersoon
bulderstemme de - bulderstem
bulderwaegen, bolder... de - boerenwagen met huif en zonder vering, vaak gebruikt als men op visite ging of anderszins uitging
bule z. *buil*
bulen ww. 1. builen, ziften (van graan) 2. uitpuilen, bol gaan staan 3. opscheppen (fig.)
bulerig z. *bulderig*
Bulgeri'je et - Bulgarije
bulken, burken ww. 1. oprispen, één of meer boeren laten 2. in de verb. *bulken van 't geld* buitensporig rijk zijn 3. rommelen: in iemands buik 4. z. *balken*
bulkerd z. *balkerd*
bulldozermassienist de - bulldozer-machinist
bullebak de 1. lompe, norske, foeterende persoon 2. masker

bullebasse de - bullebak, persoon, die ruw is, lomp doet
bullen mv. - goeie spullen, vooral van meubels, kleding
bullepees z. *bollepiest*
bulsteren, *uitbulsteren* ww. - enigszins bol, rond en evt. hard gaan staan van bijv. brei- of naaiwerk
bulsterig bn., bw. - steeds een beetje rond, met bulten staand (van kleding(stof))
bultbruud et 1. onregelmatig broedsel van een leggende werkbij 2. hetz. als *grofbruud*, *bobbelbruud*
bulte, *bult* de 1. bult op de rug, bochel 2. iemand met een bochel 3. buil 4. kromgebogen vorm 5. flinke hoop, al dan niet gestapeld, bijeengeschept, getrokken enz.: takken, hooi, zand, turf, mest enz., bijv. *een bulte zaand*, *Die springen wat om de bulten* voeren niet veel uit, pakken niks aan 6. hetz. als *hujbult(e)*, *koelbult(e)*, *zaodbult(e)*, *eerpelbult(e)*, *takkebulte* e.d. 7. hetz. als *mieghummelbulte*, *mollebulte* e.d. 8. hoogte in een terrein, verhoging in een oppervlak 9. grote hoeveelheid, groot aantal, bijv. *een bult meensken*, *een bult wille* heel veel plezier, *D'r is bi'j de bult* bij de vleet 10. in *een bult* vaak
bultemaaken ww. - tot één of meer hopen stapelen (van rogge, hooi enz.)
bulten ww. 1. in één of meer bulten, hopen zetten 2. z. *baorden*
bulterig bn., bw. - bultig, met bulten, oneffenheden, met gaten en verhogingen
bultopzetten ww. - hetz. als *bultzetten*
bultstee, *bultsteepvlak*, *bargstee* de, et 1. plaats van de hooiberg buiten 2. plaats van de hooiopper
bultzetten, *bultezetten* ww. 1. stapelen van korenschoven buiten 2. stapelen tot een hooiopper
bultzetter, *bultezetter*, *bargzetter* de 1. degene die de garven in een bult, hoop zet, stapelt 2. degene die toegestoken hooi op de juiste manier 'zet', om een goeie hooiopper of hooiberg te krijgen
bunder de, et - bundel, hectare
bunen, *buinen*, *beunen* ww. - boenen, nl. schrobbend schoonmaken met gebruikmaking van water
bunerig z. *buunderig*
bungelen z. *bongelen*
bungelow(...) - *bungalow(...)*
bunker z. *bonker*
bunt et - geslachtsdeel van een vrouwelijk

varken
bups - bups, in *de bups* de hele boel
bur tw. 1. herhaaldelijk achter elkaar gezegd bij het verjagen van veulens 2. herhaaldelijk geroepen om wild uit de schuilplaats te drijven, op te drijven
bure z. *buur*
buregerucht, *buren...* et - burengerucht
burehulp, *...hulpe* de - burenhulp, het elkaar kosteloos helpen door buren
bureloper de - iemand die vaak naar de buren gaat
buren ww. - buurten, elkaar als buren beschouwen, ervaren
bureplicht, *buren...* de - burenplicht: bij geboorte, begrafenis
burepraot et - praatje van buren, dat wat buren met elkaar bespreken
bureruzie de - burenruzie
burevesite, *buurt...* de - visite van, bij buren
burewark et - werk dat men verricht om de buren te helpen
burg z. *borg*
burgemeester, *borgemeister*, *burgemister* de - burgemeester
burgemeesterschop en var. et - burge-meesterschap
burgemeestersketten, *...ketting* et, de - burgemeestersketting
burger de 1. burger: inwoner van een stad of groter dorp, in het laatste geval vaak: iemand die tot de middenstand behoort, i.t.t. de boeren en arbeiders van een dorp 2. staatsburger 3. in *in burger* in burgerkleding, niet in uniform 4. z. *borgers*
burgerdiensttijd de - de periode waarin iemand z'n vervangende dienstplicht vervult
burgerhuus et - burgerhuis
burgerkiend et - burgerkind
burgerkomof et - burgerafkomst
burgerlik bn., bw. 1. burgerlijk: tot de burgerstand behorend 2. bekrompen 3. m.b.t. de staatsburgers 4. matig etend
burgerluden mv. - burgerlui
burgermaegien, *...maegd*, *...meisien* et - burgermeisje
burgermannegien et - burgerman, iemand uit de burgerstand
burgermeensken, *...meensen*, *...maensken* mv. - burgermensen
burgermeid de - meid, meisje uit de burgerstand
burgerpot de - dat wat burgers eten
burk(...) z. *birik(...)*

burken z. *bulken, birken*

buro, bero et 1. bekende schrijftafel: bureau 2. kantoor met administratie 3. gebouw of plaats van bep. dienst of instelling 4. stembureau

burobeneudigheden mv. - bureaubehoeften

buroblad et - bureaublad

burohouder de - ambtenaar van het Ministerie van Landbouw, eerder van een bep. stichting, die op lokaal niveau belast was met de uitvoering van bep. maatregelen en tellingen

burokraosie de - bureaucratie

burokraot de - bureaucraat

burokraotisch bn. - bureaucratisch

burolaampe de - bureaulamp

burolae de - bureaulade

buroredaktie de - bureauredactie

buowark et - bureauwerk

bus, busse de 1. autobus e.d. 2. z. *busse*

bus... z. *busse...*

busanluting de - busaanluiting

busbaene de - busbaan

buse de 1. broekzak, jaszak e.d. 2. losse zak, vroeger door vrouwen onder de kleding gedragen, ook *losse buse*

buse... z. *buus...*

busegat, busgat et 1. split in vrouwenrok waardoor men bij de *buse* kon komen 2. opening van een broekzak, jaszak etc.

buskaortien et - buskaartje

buskoeke de - in een bus gebakken koek

buskruut et - buskruut

busreize de - busreis

busrieden ww. - met de bus reizen

busse, bus de 1. bus, cilindervormige doos van harde stof zoals blik, koper, plastic 2. collectebus 3. brievenbus 4. melkbus of inhoud ervan 5. as om de naaf van een wagenwiel 6. holle deel van een pootstok 7. hetz. als *veurlaeder* 8. onderste, holle deel van een pootstok 9. z. *bus*

bussebolle, bus..., ...baole, ...brood, blikstoete, blikbolle, trommebolle, ...baole, trommebrood, blik... de - busbrood

bussebossel de - boender waarmee men melkbussen e.d. boent

bussebunen, ...beunen, melkbussebunen ww. - schoonmaken van de melkbussen door ze te boenen

bussebuunder en var. de - boender voor het boenen van melkbussen en ander melkgerie

bussehemelen ww. - schoonmaken van melkbussen en evt. ander gerei voor het melken

bussehokke et - hok waarin men de melkbussen heeft staan

bussekarre, melkbusse... de - kar waarop een boer z'n melkbussen vervoert

busselichting de - buslichting

busselit et - deksel van een melkbus

busserak, ...rek et - rek waarop de (schoongemaakte) melkbussen, emmers etc. waren geplaatst

bussespoelen en var. ww. - omspoelen van melkbussen e.d.

bussewagen de - laag vierwielig wagentje waarmee de melkbussen naar en van de weg werden gereden

bussien et 1. kleine bus in diverse betekenissen 2. busje: waarmee men goederen vervoert of een gering aantal personen 3. metalen omhulsel van het uiteinde van een schoenveter 4. pijlpunt van een stukje spits gesneden vlierhout dat op de pijl van riet is geduwd

bussjefeur de - buschauffeur

busstesjon et - busstation

buste z. *buuste*

bustehouder de - bustehouder

busverbiening de - busverbinding

but z. *bit*

bute... z. *buter..., buten...*

buteling de - iemand die van elders komt, vreemdeling

buten I bw. 1. niet binnenshuis, buiten 2. niet binnen een bep. ruimte 3. aan de buitenkant van het dorp, niet op/in het hoge/bewoonde deel van het dorp 4. in *van buten* uit het hoofd: *Hi'j kende et hiele lietien van buten*

buten II vz. 1. buiten, niet in/binnen 2. niet betrokken zijn, zich er niet mee bemoeiend 3. zonder, bijv. *buten aosem*

buten III ww. - ruilen, bijv. *We hebben liekomme buut*

buten... - buiten..., vooral in nieuwere woorden als *butenboordmoter, butenbad* en in oudere zoals *butendat, butenbientien*; ook als var. van *buter...*, maar als het accent op het tweede woorddeel ligt, treedt *buten...* op, niet *buter...*; z. verder vooral onder *buter...*; ook *bute...* en *buut...* doen zich incidenteel voor als eerste lid

butenbad et - buitenbad

butenbiense de - onecht kind

butenbientien, butenbiender et - buitenbeentje, iemand die duidelijk anders is dan de anderen

butenbliende de - blind, vensterluik aan de buitenkant van het huis

butenboel de - dat wat zich aan de buitenkant bevindt, vooral: aan de buitenkant van het huis

butenboordmoter de - buitenboordmotor

butendat bw. - buitendien, nog afgezien van het eerder genoemde

butendeure bw. 1. buiten, veelal: op het erf, niet binnen 2. z. *buterdeure*

butendiek et - buitendijks land

butendieks bn. 1. buiten de dijk gelegen, bijv. *butendieks laand* 2. van buiten de dijk gelegen land, bijv. *butendieks huj*

butendörpen mv. - de dorpen anders dan de hoofdplaats van een gemeente

butendörper de - iemand woonachtig in één van de andere dorpen van een gemeente dan de hoofdplaats

butengewoon bn., bw. 1. anders dan het gewone 2. veel meer dan gewoon, speciaal, uitermate

butenhuus et - buitenhuis: huis buiten een wooncentrum

butenkaansien et - buitenkans, gelukkig toeval

butenkarkelik bn. - buitenkerkelijk

butenklaant de - uitbrengklant

butenkraene z. *buterkraene*

butenkommen ww. - buitenkomen

butenlaand, *buterlaand*, *butelaand* et 1. land anders dan het land waarin men woont of waaruit men geboortig is 2. buiten het gewone bouwland en het betere grasland gelegen land; meestal gezegd van laagliggend hooiland langs een riviertje, buitendijks gelegen land, broekland, een voormalig heideveld e.d.

butenlaander de 1. buitenlander, vreemdeling: niet-Nederlander 2. iemand die van buiten de Stellingwerfse regio daar is komen wonen

butenlaans I, *buutlaans* bn. 1. uit, naar, van het buitenland, anders dan in Nederland 2. gezegd van laag gelegen, in natte tijd ondergelopen land, broek-, boezem- of buitendijks land, van land vooral gebruikt om te hooien of als naweide

butenlaans II bw. - buitenslands

butenlaoten ww. 1. buiten laten blijven 2. naar buiten laten gaan, naar buiten geleiden, van mensen, huisdieren, vee

butenlatte de - lat die aan de buitenkant wordt bevestigd

butenleven et - buitenleven, leven op het platteland

butenmedelse de - iemand die er opvallend,

excentriek bij loopt

butenof bw. 1. buitenaf: buiten een centrum gesitueerd 2. naar buiten een bep. centrum of gebied 3. aan de buitenkant

butenomme I et - de buitenkant van het huis

butenomme II bw. - aan, langs de buitenkant om iets heen

butenommegaan ww. - buitenomgaan

butenomtrek de - buitenomtrek, buitenkant van iets dat rond is

butenopnaeme de - buitenopname

butenpost de - buitenpost

butenpot de - grote ijzeren pot waarin de *binnepot* geplaatst was

butenschilder de - iemand die buitenschilderwerk verricht

butenshuus bw. - buitenshuis

butensluten ww. - buitensluiten: weren, niet mee laten doen

buten spel I et - buitenspel, bijv. *De scheidsrechter fluitte veur butenspel*

buten spel II bw. - buitenspel: in buitenspelpositie, verder bijv. in *iene butenspel zetten* hem in een positie brengen waarin hij niks meer kan doen

buten speul (d)er de - (links/rechts)buitenspeler

buten sporig bn. - buitensporig, onmatig, excentriek

buten sport de - buitensport

buten st z. *buterst*

buten staon ww. - buitenstaan

buten staonder de - buitenstaander

buten temperatuur de - buitentemperatuur

buten uut bw. 1. buiten waar men woont, een eind de velden, de landerijen in 2. buitenshuis

buten verblief et - extra woning elders, veelal op het platteland

buten verlichting de - buitenverlichting

buten wacht de - buitenwacht: de mensen die er niet bij zijn betrokken, die er niet mee te maken hebben

buten works, ...*waarks* bw., bn. - buitenwerks, buitenwerks gemeten

buten weg bw. 1. van buiten het huis, van buiten de boerderij komend 2. z. *buterweg*

buten zetten ww. - buitenzetten

buter..., **buten...**, z. ook aldaar; de var. met *buter-* hebben - als erfwoorden - meestal de voorkeur - buiten-, aan de buitenkant gesitueerd, in sst. als *buterboeren*, *buterdörp*, *buterweg*, *buterkaante*; ook *bute...* en *buut...* doen zich af en toe als eerste lid voor

buterbaand, **buten...** de - buitenband

buterbaene, buten... de - buitenste baan, buitenste deel van een ronde of ovaalvormige baan, vooral van een ijsbaan

buterbocht, buten... de - buitenbocht

buterboeren de - klein streekje, kleine groep van woningen, vooral: boerderijen: buiten het dorp, als toponiem met hoofdletter, bijv. *A. woonde in de Buterboeren*

buterbuse, buten... de - buitenzak, i.t.t. binnenzak

buterdeure, buten..., bute... de - buitendeur (van voorhuis/acherste staldeur)

buterdoppe de - buitenste dop

buterkaante, ...kaant, buten..., butekaant de - buitenkant, buitenste kant

buterkraene, buten... de - buitenkraan

buterlaampe, buten... de - buitenlamp

buterlaoge de - buitenlaag

buterlinie de - buitenlinie

buterlocht I, buten... et - buitenlicht, buitenlamp

buterlocht II, buten... de - buitenlucht, lucht buitenshuis

butermeensken mv. - mensen die van buiten de gemeenschap komen

butermure, buten... de - buitenmuur

buterspiegel, buten... de - buitenspiegel

buterst, butenst bn. - buitenst, het meest aan de buitenkant

buterste, butenste de - buitenste, het meest naar buiten gelegen deel

buterteugel de - teugel aan de buitenkant

butervoogd, buten... de 1. armvoogd: van de kerk, van de diakenen 2. diaken 3. armvoogd, armmeester (van gemeentewege)

buterwark, buten..., ...wark et - werk dat men buiten verricht, in het bijzonder: het opruimen, harken van het erf, het in de tuin werken, het schilderwerk aan de buitenkant van het huis e.d.

buterweg, buten... de - buitenweg, nl. buiten de kom, buiten de bebouwingsas van het dorp; vanouds: weg buiten en veelal parallel aan de bebouwingsas en daarmee parallel aan de zogeheten *binderweg/binnenweg*

buterwereld, buten... de - buitenwereld, de mensen om je heen

buttie de - houten raam voor slaggers om er een koe op te leggen

buugber bn. - buigbaar

buugzem, buuig..., boeg... bn., bw. 1. buigzaam, gemakkelijk buigend 2. zich gemakkelijk schikkend, meegaand

buuidoek z. *buusdoek*

buuigen z. *bugen*

buuinder(...) z. *buunder(...)*

buuinen z. *bunen*

buuinstep z. *buunstep*

buuisdoek z. *buusdoek*

buuist z. *buust*

buuk z. *beuk*

buul, bule, puil de 1. beurs met knip, geldbuil 2. kerkenzakje, collectezak in de kerk 3. zak van stof vervaardigd (voor ander gebruik dan in bet. 1, 2) 4. buil, bult, uitstulping aan het lichaam of anderszins 5. zak gevormd door het vruchtvlies 6. op de grond getekende halve cirkel bij het *streekgooien*, met het *pottien* erin, d.i. het kuiltje waarin men moest gooien 7. opschepper, zwetser 8. vervelende vent of jongen, kwajongen

buulderig, buulerig bn., bw. - uitpuilend, uitstulpend

buulkiste de - builkist

buulmael et - fijn meel, door *bulen* verkregen

buulmeule de - builmolen, buil

buulsterig bn. - enigszins rond, bol en evt. hard staand

buunder, buuinder, beunder de 1. boender, nl. werktuig om mee te boenen, met gebruikmaking van water 2. borstelgras, hetz. als *buundergrös, kleine buunder*, dan vaak ook schapegras; meestal als algemenere benaming gebruikt voor harde grassoorten 3. (mv.) aanduiding voor bep. terrein met het gras bedoeld onder bet. 2

buunderbiender z. *buundermaeker*

buundergrös et - hetz. als *buunder* bet. 2

buunderheide de - dopheide

buunderheugte de - hoger gelegen, onvruchtbaar stuk land met taai, slecht gras, bentgras enz.

buunderhuj et - slecht hooi, hooi van natuurgras vaak met borstelgras e.d., met name van *buunderheugten*

buunderig, buunerig bn., bw. 1. geneigd tot boenen 2. m.b.t. weiland: met borstelgras e.d., slecht, bijv. *bunerig laand*

buunderkoopman de - koopman die hoofdzakelijk boenders verkoopt

buunderlaand, buuinder..., beunder... et - onvruchtbaar land, land waarop slechte, vaak harde grassoorten groeien, zoals borstelgras, bentgras, russen

buundermaeker, buuinder..., heide-buunderbiender, buunderbiender de - iemand die boenders vervaardigt van de twijgen van heidestruiken

buundermaakeri'je de - het maken van *buunders*

buunderplagge de - plag met *buunders*, z. onder *buunder*, bet. 2

buunhokke et - hok waarin men boent, vaak hetz. als *pomphokke*

buunschölk de - werkschort gebruikt bij het boenen van de melkbussen enz.

buunstap, buuin..., beun... et - vloer binnen- of buitenshuis vaak met opstaande rand, van planken en palen, balken of bielsen, later ook van steen of beton, waarop het vaatwerk werd schoongemaakt; soms ook boven een vaart of brede sloot

buur, bure de - buur, buurman of buurvrouw

buurjonge de - buurjongen

buurkiend - buurkind

buurlui mv. - buren

buurmaanskwaod, buurmans... et - knopkruid

buurmaegien et - buurmeisje

buurman de 1. buurman 2. degene die naast je staat, zit of ligt, zich zeer dicht bij je bevindt

buurpraoten ww. - bij buren op visite gaan

buurpraotien et - buurpraatje

buurschop z. *buurtschop*

buurt, buurte de 1. als eenheid beleefde buurt, kleiner deel van een dorp 2. dorps- of stadswijk 3. de gezamenlijke bewoners van zo'n buurt 4. gezamenlijke betrekking als buren, buurschap 5. (klein) gehucht, bijv. *Sommigen daenken dat Tronde mar zoe'n buurtien is* 6. nabijheid, omgeving

buurtaovend de - avondje dat men organiseert als buren of als buurt

buurten ww. - buurten, een buurpraatje maken

buurthuis et - buurthuis

buurtschop, buurschop de, et 1. buurtschap, gehucht 2. gezamenlijke betrekkingen die een aantal buren onderhoudt, vaak in de vorm van een vereniging 3. vergadering van zo'n vereniging 4. betrekking als buur

buurtvergeerdering en var. de - vergadering van een buurtvereniging of *buurtschop* (bet. 2)

buurtverieninge, buurtverenig, buurtvereniging en var. de - buurtvereniging: vereniging van een buurt in een dorp

buurtvesite z. *burevesite*

buurweren ww. - helpen bij geboorte of overlijden, als vorm van burenplicht

buurwief et - buurvrouw

buuscent de - zakgeld, enig los geld dat men meeneemt, mee krijgt, enig los geld om uit te geven

buusdoek, buui(s)..., budoek, beus... de - zakdoek

buusdoekienleggen, ...beleggen en var. ww. - zakdoekje leggen (bep. kinderspel)

buusgat z. *busegat*

buusgeld, busegeld et - zakgeld, enig los geld dat men steeds heeft, achter de hand houdt

buusmes, busemes et - zakmes

buusstuver de - eerdere vierkante munt van vijf cent

buust, buuist, biest, boest de - eerste melk na het kalven: vaak aan het kalf gegeven

buustbofferd de - meelspijs van nieuwe melk beslagen, tot een dikke pannenkoek gebakken

buustbri'j, ...vla, ...keze, biestbri'j de - dikke vla van biestmelk

buuste, buste de 1. buste, het geheel van beide vrouwenborsten, boezem 2. buste, borstbeeld

buustehouder de - bustehouder

buustmelk de - biest, biestmelk

buustpannekoeke, ...pannekoek, ...pankoek, biest... de - biestpannenkoek

buut z. *buit*

buuthuus et - veestal, koestal

buuthuusglassien et - raampje in de buitenmuur van een stal

buuthuismure de - buitenmuur van een stal

buutlaans z. *butenlaans*

buze, buzem, bieze, bies, beuze de 1. bies: mattenbies, ruwe bies, ook wel als benaming voor rus gebruikt 2. steel van een bies in gedroogde vorm, voor het matten van stoelen

buzematte, buzem..., bieze..., buzenmatte, biezen... de - biezenmat

buzen, biezen bn. - van *buzen*, z. *buze*, bet. 2

buzerd z. *buizerd*

C

c.v.-instelaosie - c.v.-installatie

cacao, kakao de, et - cacao

cacaobone de - cacao boon

cacaobotter de - cacao boter

cacaobussien et - cacao busje

cacaofabriek de - cacao fabriek

campinghouder de - campinghouder

campingplak et - campingterrein, plaats van de camping

cardio de - fitnesscategorie speciaal gericht op het goed functioneren van hart en

bloedsomloop

cel de 1. gevangenis, bij uitbreiding: gevangenis 2. kloostercel e.d. 3. isoleercel 4. badcel 5. cel van raat van bijen, hommels, wespen

celibaot et - celibaat

cementlaoge de - cementlaag

cementmeule de - cementmolen

cementpanne de - dakpan van cement

cent de 1. bekende voormalige munt, ter waarde van 1/100 gulden, ook: die waarde 2. eurocent of de waarde daarvan 3. zeer kleine waarde, zeer klein bedrag aan geld (in de verb. *gien cent*) 4. nog niet iets gerings, bijna of geheel niets, in *gien cent* (zonder de gedachte aan geld) 5. geld in het algemeen

centebak de 1. centenbakje, geldbakje 2. vooruitstekende onderkaak

centebuul de - collectezak in kerk

centedief de - iemand die erg zuinig is

centedrop, **centsdrup** de - drop in de vorm van muntstukken

centegeerder, ...**gaerder** de - iemand die in de kerk collecteert

centegeren ww. - collecteren in de kerk

centekwessie, ...**kwestie** de - centenkwestie

centemores de - geldmiddelen, financiële toestand

centeneuker de - centenneuker, gierige persoon

centeraosie, **centerasie**, **centeraasje**, **centeraozje** de 1. geld, financiële middelen 2. financiële situatie, financiële component, kas, mogelijkheid tot bekostiging

centerbore de - centerboor

centeren ww. 1. (bij voetbal) de bal naar het gebied voor het doel spelen 2. (bij voetbal) de bal voor zich uit blijven spelen (en niet afgeven)

centerig bn., bw. 1. erg zuinig 2. van een gering bedrag aan geld, bijv. *een centerig ding as kedo*

centers bn. - van geringe waarde, ter waarde van slechts enkele centen, bijv. *centerse negosie* goedkope handelswaar, handelswaar die slechts een paar centen kost, die weinig oplevert, *centerse drop* bep. drop in lange slierten

centerveur de - midvoor (bij voetbal)

centetellen ww. - geld tellen

centien et - verkleinwoord van *cent*

centiengooien, ...**schudden**, **cente...** ww. - bep. spelletje met centen spelen

centopgooien ww. - opgooien van een cent

e.d. ter bepaling van 'kruis of munt'

centralisaosie de - centralisatie: m.b.t. gezag, bestuur

centraol bn. 1. centraal, in het midden 2. het middelpunt vormend 3. van één punt uitgaand, in *centraole verwaarming*, *centraole antenne* e.d.

centraole de - centrale

centrifusie, **centrefu**, **centrifugee** de - centrifuge (m.b.t. de was)

centrum et 1. middelpunt 2. om het middelpunt gelegen deel 3. in economisch, cultureel, sociaal en/of historisch opzicht de belangrijkste plaats 4. plaats met centrumfunctie 5. middenpositie in politiek opzicht 6. scherpe geest, evenwichtig gevoel

centrumperti'j de - centumpartij

centuur de - ceintuur

certifikaot et - certificaat, officieel schriftelijk bewijsstuk

checkliet de - checklist

chef de 1. persoon aan het hoofd 2. baas, superieur 3. (scherpsend) heer des huizes, ook wel scherstend voor echtgenote gebruikt

chetsie tw. - get, chetsie

chiffonère, **chiffenièrre**, **sefjaere**, **sefaere**, **sjefonaere**, **sifonaere** de - chiffonnière, bep. hoog ladenkastje

chimpesee, **chimpesjee** de - chimpansee

chinematte, **china...** de - biezen mat

chipolate-ies et - chipolata-ijs

chloorwaeter et - chloorwater

cholera z. *klere*

cholesterolverlegend bn. - cholesterolverlagend

Christus(feguur), **Kristus...** de - Christusfiguur

chrysaant de - chrysaant

ciefer et 1. cijfer, getalmerk 2. cijfer dat een bep. waardering, score uitdrukt, vooral: rapportcijfer e.d.

ciefere ww. - cijferen

cieferliet de - cijferlijst

cieferwark et - cijferwerk

cilinderhoed de - hogehoed

cilinderinhood de - cilinderinhoud

cilverbak de - cilverbak, egaliseerbak, bep. landbouwmachine achter een tractor: nadat er grondbewerking is toegepast wordt het met de cilverbak geheel gevlaakt, nl. voor het inzaaien

cimbaol de - cimbaal: klankbekken

cipresse de - cipres

circus, **cirkus** et - circus, circustent

circusnommer et - circusnummer

circuspasseniel et - circuspersoneel
circuspebliek et - circuspubliek
circuspeerd et - circuspaard
circusvermaek et - circusvermaak
circusveurstelling de - circusvoorstelling
circuswaegen de - circuswagen
cirka I bw. - circa, ongeveer van het genoemde aantal
cirka II vz. - circa, omtreks een bep. tijd
cirkelaosie - circulatie: van lucht, water enz., verder in *in cirkelaosie* in omloop, *uit de cirkelaosie* niet langer in omloop
cirkeldeursnee de - cirkeldoorsnede
cirkeleren ww. - circuleren: zich in een kringloop bewegen
cirkelunster de, et - weeginstrument waaraan hetgeen gewogen moest worden, kwam te hangen en waarvan men op een wijzerplaat met een halfronde vorm het gewicht aflas
cirkelmi'jer de - cirkelmaaier
cirkelzaege de - cirkelzaag
citaot et - citaat: aanhaling
citroen(e)... - citroen(...)
citroen(e)passie de - citroenpers
citroen(e)schieve de - schijfje van de citroen
citroentien et 1. citroentje: verkl. van *citroen*
2. glaasje citroenbitter
colbert et, de - colbertjas
coupéraem et - coupéraam
crediteurelijst de - crediteurenlijst
crediteurerekinge en var. de - crediteurenrekening
creditkaorte de - creditcard
crêpe I et - crêpepapier
crêpe II de - flensje
cyclomi'jer, cyclonmi'jer de - cyclomaaier
cypergrôs(familie) de - bekende plantenfamilie: cypergras

D

daaie de - slordige vrouw
daaien, deinen ww. 1. kunnen verdragen 2. iemand raken, pijn doen
daamp(...) z. *damp(...)*
daapien et 1. bep. stoel van teen 2. bep. sigaar
daank, dank de - dank, blijk van dankbaarheid
daankber, dankber bn. 1. met dankbaarheid, met erkentelijkheid 2. voldoening gevend, de moeite waard
daankberhied de - dankbaarheid, het vervuld

zijn van dank
daankdag de - dankdag
daanken, danken ww. 1. dank betuigen 2. het eten afsluiten met een gebed 3. onder dankzegging afslaan 4. weigeren te doen, te aanvaarden
daankewel, dankewel tw. - dank je wel, ook ironisch: nou nee, dank je de koekoek, (vriendelijk afslaand:) *Nee, daankewel!* nee, bedankt
daankzeggen ww. - dankzeggen
daans de - dans
daansaovend de - dansavond: dansfeest in de avond, ook: vaste avond waarop men gaat dansen
daansen ww. 1. dansen 2. dansen op een dansfeest, een danspartij 3. huppelen, springen 4. zich onregelmatig heen en weer, op en neer bewegen
daanser de - danser
daanseri'je de - het dansen, het bal
daansfeest et - dansfeest
daansfeuguur de - dansfiguur
daansgelegenheid de - dansgelegenheid
daansjurk de - sierlijke jurk die men speciaal bij het dansen draagt
daanskeunst de - danskunst
daansklere mv. - speciale kleren die men bij het dansen draagt
daansklub de - vereniging, club waarvan de leden op regelmatige tijden samen dansen
daanslekaol et - danslokaal
daanslerer de - dansleraar
daansmaegien et - dansmeisje
daansmeziek de - dansmuziek
daansnommer et - dansnummer
daanspeer, ...paer et - danspaar
daansperti'j de - danspartij
daansploeg de - groep mensen die danst, die bep. dansen uitvoert
daansschoe de - dansschoen
daanstente de - danstent
daanswieze de - danswijs
daanszael, ...zaal, ...zaol de - danszaal
daard(...) z. *dad(...)*
daarg z. *darg*
daarm, darm de - darm
daarmandoening de - darmaandoening
daarmen ww. - de darmen verwijderen (uit een slachtdier)
daarmhaokien et - haakje waarmee men darmen uit een slachtdier verwijdert
daarmkenaal et - darmkanaal
daarmkramp de - darmkramp

daarmonderzuuk et - darmonderzoek

daarmontsteking, ...*ontsteken* de - darmontsteking

daarmpik de, et - darmpek: eerste uitwerpselen van een kalf

daarmsap et - darmsap

daarmschoonmaeken ww. - schoonmaken van darmen (als slachtgoed)

daarmschrabben ww. - schrapen van darmen (als slachtgoed)

daarmwaand de - darmwand

daarmziekte de - darmziekte

dad, *daard*, *dadst*, *daddest* bw. - derde in tijd, een reeks e.d.

dadde I, *da(n)rde*, *dedde*, *derde* de 1. derde persoon of exemplaar in een reeks, bij een rangorde van resultaten e.d. 2. een derde, niet betrokken persoon, een persoon volgende na twee eerdere

dadde II, voor var. z. *dadde* I et - derde deel van iets

dadde III, voor var. z. *dadde* I rangtelw. - derde

daddedaegs, *daddedags*, *daardedags* bn. - derdendaags, elke derde dag terugkerend, hoofdzakelijk van koorts

daddediël et - derdedeel

daddedrachts, *daarde...* bn. - voor de derde keer dragend (van een kalf, veulen)

daddegraadsverbraning de - derdegraadsverbranding

daddehalf en var. telw. - derdehalf, twee en een half, bijv. *Et huus was pas daddehalf jaor* twee en een half jaar oud

daddejaors(...) - derdejaars(...)

daddekalfs, *daardekalfs*, *daddekalf* bn. - voor de derde keer drachtig (m.b.t. koeien)

daddepat et - derdepart, derdedeel

dadderangs(...) - derderangs(...)

daddest, *dadst* z. *dad*

daegeliks bn., bw. 1. op/met/van iedere dag 2. voor elke gewone dag, gewoon, bijv. *daegelikse meensken* eenvoudige, oprechte meensen

daegen ww. 1. dag worden, licht worden 2. het gaan begrijpen, het beginnen te doorzien 3. de oplossing, licht aan het eind van de tunnel zien

daegenlange, ...*lang*, ...*laank* bw. - dagenlang

daegs, *daes* bw., bn. 1. overdag, in de tijd van de dag, per dag 2. op de dag 3. doordeweeks, op gewone dagen benut

-daegs, **-daes** - -daags, tweede lid in *vierdaegs*,

zesdaegs e.d.

daelder de 1. bep. munt: daalder, ook ter uitdrukking van de omvang van een bedrag, dan meestal geen meervoudsachtervoegsel 2. (mv.) ronde vlekken op de huid van een gezond, goed doorvoed paard

daelderig bn., in *daelderige plakken* witachtige vlekken op een paardenhuid, een teken van gezond zijn, of, bij een veulen, een teken dat het een schimmel wordt

daelderplakken, *rieksdaelderplakken* mv. - ronde vlekken op de huid van een gezond, goed doorvoed paard

daelderplakkerig bn. - gezegd van een paard met ronde, witachtige vlekken, gezien als teken van gezond zijn/dat het veulen een schimmel wordt

daelders bn. 1. ter waarde van een daalder 2. goed, prachtig

daele bw. 1. neerwaarts, naar beneden 2. langs, in de lengterichting (langs, over) 3. voorbij

daele- eerste lid van een ww.: naar beneden, op de grond, zoals in *daeleleggen*; ook in *op-en-daele* op en neer

daelebatsen ww. 1. smakkend vallen 2. met een smak doen vallen

daelebouwen ww. - naar beneden uitbouwen (m.b.t. een bijenkorf)

daeledaalen ww. - neerdalen

daeledoen ww. - neerdoen

daeledonderen ww. 1. neervallen: op de grond vallen 2. neer doen vallen

daeledrieven ww. 1. drijvend naar beneden gaan 2. door te drijven naar beneden doen gaan

daeledrukken ww. - neerdrukken, naar beneden drukken

daeledwarrelen ww. - naar beneden dwarrelen

daeleflappen ww. 1. met een smak gaan liggen, zitten 2. met een smak werpen

daeleflikkeren ww. 1. neervallen 2. neersmiten

daelegaon ww. - neergaan, naar beneden gaan, zakken

daelegeven ww. 1. gaan zitten, liggen (om te ontspannen) 2. gaan slapen 3. zich erbij neerleggen, zich rustig houden, berusten 4. in *van boven daelegeven* iemand op z'n hoofd slaan, erop timmeren

daeleglieden ww. - naar beneden glijden

daelegooien ww. 1. neergooien: naar beneden gooien, ondersteboven gooien 2. in *de boel d'r bi'j daelegooien* er min of meer abrupt mee

ophouden, het bijtje erbij neerleggen

daelehaelen ww. 1. neerhalen: neerschieten 2. met opzet zeer nadrukkelijk bekritisieren, sterk afgeven op

daelehangen ww. 1. neerhangen, ergens doen hangen 2. neerwaarts hangen

daelehouwen ww. 1. neerslaan 2. neerhouwen, omhakken

daelekijken ww. 1. neerkijken, neerwaarts kijken 2. minachten, geringschatten

daeleklappen ww. 1. smakkend vallen 2. met een klappende beweging neerwaarts doen gaan

daeleknallen ww. - neerknallen

daeleknikkeren ww. - neervallen, in het bijzonder van een persoon

daelekomen ww. 1. neerkomen: uit de lucht neervallen 2. uit de lucht dalen 3. op de grond/de bodem/het oppervlak enz. komen, vallen 4. treffen, raken 5. langskomen 6. in *daelekomen op* neerkomen op, gelijkstaan aan

daelekrabbelen ww. - neerkrabbelen

daelekwakken z. *hennekwakken*

daelelaoten ww. - neerlaten, neerwaarts laten gaan

daelelazeren ww. - naar beneden (doen) vallen

daeleleggen ww. 1. neerleggen, erin berusten, ermee stoppen, ophouden 2. neerschieten

daeleliggen ww. - neerliggen

daelelopen ww. 1. over een weg e.d. lopen 2. een licht glooiend verloop hebben naar beneden

daelemieteren ww. - naar beneden (doen) vallen

daelen ww. - dalen, langzaam naar beneden komen (van vliegtuigen, ballonnen e.d.)

daelepaffen ww. - neerschieten

daeleplakken ww. - in *je gat daeleplakken* gaan zitten

daeleplenzen ww. - neervallen (van regen, op stromende wijze)

daeleploffn, ...poffen ww. 1. neerploffn, met een smak vallen 2. met een smak doen vallen, doen belanden 3. op gemakkelijke wijze plaatsnemen, waarbij men zich min of meer laat vallen

daeleplompen ww. - neervallen

daelepoemsen ww. - neervallen

daelerattelen ww. - luidruchtig komen aanrijden

daeleroegelen ww. - neervallen op de manier van *roegelen*

daeleroken ww. - (m.b.t. bijen) neer doen komen, tot rust doen komen door rook te blazen met de daartoe bestemde pijp

daelerollen, ...rulen ww. 1. neervallen, naar beneden (doen) vallen/rollen, op de grond (doen) vallen/rollen 2. langs, over iets rollen of doen rollen

daelerunnen ww. - naar beneden drijven, lopen (op de manier van drijven)

daeleschroeven ww. - op schroevende wijze naar beneden draaien

daeleschutten ww. - naar beneden sluisen van schepen

daeleslaan ww. 1. neerslaan: naar beneden komen 2. neerzetten, bouwen 3. vellen, ook m.b.t. personen: neerslaan, in elkaar slaan

daelesmakken ww. - met een smak vallen/doen belanden

daelesmieten ww. - neersmieten, met een smak doen belanden

daelestrieken ww. 1. neerstrieken 2. langskomen, aanwippen

daeletrekken ww. 1. naar beneden trekken 2. omver trekken

daeletrippen ww. - trippelend neerkomen

daelevalen ww. 1. neervallen 2. gaan zitten om het zichzelf gemakkelijk te maken 3. op visite komen

daelezakken ww. 1. naar beneden zakken, doorzakken 2. gaan zitten

daelezetten ww. 1. neerzetten, ergens plaatsen 2. lager maken, nl. van hoog gelegen stuk grond 3. afgraven, het onder de bovenste laag weghalen van grond om een mengsel van aarde en mest te krijgen dat in het voorjaar als bemesting over het land werd gestrooid 4. neerstrieken, zich vestigen 5. geringschattend spreken over, afgeven op 6. (ook niet aaneen geschreven) langs, over iets komen, bijv. *N. kwam de diek daelezetten*

daelezien ww. 1. neerzien, naar beneden zien 2. geringschatten

daeling de - daling (van een vliegtuig)

daels bw. - ruziënd, in *slaonde daels*; z. ook *deils*

daenkbeeld et - denkbeeld

daenkber bn. - denkbaar, voorstelbaar

daenkelijk bn. - denkelijk: vermoedelijk

daenken ww. 1. denken, nadenken, veronderstellen, verwachten 2. in gedachten hebben, voor de geest hebben, erop letten 3. bedacht zijn op, oppassen met 4. niet vergeten 5. als inhoud van z'n gedachten hebben, bedenken 6. als mening hebben, vinden 7.

van plan zijn, overwegen om 9. in *bi'j jezels daenken* bij zichzelf denken, denken zonder het te uiten

daenker de - denker

daenketroon et - denkpatroon

daenkward, ...*waark* et - denkwerk

daenkwiexe de - denkwijze

daeveren ww. 1. hard en daverend, dreunend lopen of rijden 2. daverend, dreunend klinken 3. met veel lawaai weglopen 4. ergens snel doorheen gaan

daeverend bn. - daverend

daeventien-jan-teut de - in *een daeventien-jan-teut* enorme kletskaus, praatjesmaker

daezede de - in *bliende daeze* blindaas, soort steekvlieg

daezen, *daozen* ww. 1. onzin uitkramen 2. ijlen 3. opscheppen

daezerig bn. - koortsig

dag I de 1. dag 2. daglicht, in verb. als *veur de dag haelen* tevoorschijn 3. tijdperk 4. binnenkant van raamwerk of kozijn

dag II, *daag* tw. - dag, goedendag, bijv. *Dag volkien* goedendag samen; bij het afscheid: *Dag, heur!*

dag III bw. - weg, in bijv. *Ie kun om mi'j dag gaon* ophoepelen

dag-en-raod et - beraad, overleg in verb. als *Dan mar weer dag-en-raod* dan moet maar worden overlegd hoe het verder moet

dagboeknetisie de - dagboeknotitie

dagdiel, ...*deel* et - dagdeel

daggien et - dagje, daagje

daggiesmeensken mv. 1. mensen die al oud zijn en niet zo lang meer te leven hebben, mensen van de dag 2. dagrecreanten

daghure, *dagure* de 1. daghuur, werk waarbij men op een dag of elke dag verdient/ontvangt 2. het geld dat men met een daghuur verdient

dagindieling en var. de - dagindeling

dagkaorte de - dagkaart

daglocht et - daglicht, natuurlijk licht van overdag

dagmaegien et - dagmeisje, daghit

dagmennig de - vooral in *een dagmennig* een aantal dagen

dagofschrift et - dagafschrift

dagperduktie de - dagproductie

dagpries de - prijs zoals die dag geldt, dagtarief

dagregen de - regen die wel een dag duurt

dagreize de - dagreis, reis die een dag duurt

dagrekeant de - dagrecreant

dagtaek, ...*taeke* de 1. dagtaak, werk dat

men dagelijks in opdracht of voor zichzelf moet doen 2. zoveel werk dat men er hele werkdagen mee vult

dagterief et - dagtarief

dagveerding, ...*veerdige* en var. de - dagvaarding

dagverblief et - dagverblijf (m.b.t. zorg, onderwijs)

dagverbruuk et - dagverbruik

dagward, ...*waark* et 1. werk dat men in een dag verricht, dagtaak 2. arbeid die een hele dag vult 3. het werk dat in één dag verricht wordt, kan worden, als oppervlaktemaat 4. productie/verwerking door één persoon op een werkdag, nl. als maat (in de veenderij, in de bouw)

dagweerde de - dagwaarde

dagzeggen, ook niet aaneen geschreven ww. 1. gedagzeggen, groeten 2. de (mondelijke) groeten doen

dak (z. ook *daoke*) et - dak, het geheel van de bedekking van een gebouw, een tent enz.

dakdekken ww. - dakbedekking aanbrengen

dakdekker de - degene die het dak legt (vooral m.b.t. riet, stro)

dakgeute de - dakgoot

dakhaeze de - dakhaas: schertsende benaming voor een kat

dakhoolt et - hout van het dakbeschoot

dakkapel, *dakkapelle* de - dakkapel, z. ook *koekoek*, bet. 4

dakkefé et - dakcafé

dakkonstruktie de - dakconstructie

daklatte de - daklat

daklegger de - iemand die het dak met riet of evt. stro belegt, rietdekker

dakliest de - daklijst

dakloos, *dakkeloos* bn. - dakloos

dakmaeker de - hetz. als *dakdekker*

daknaalde de - naald van het dak

dakpanne de - dakpan

dakraand de - dakrand

dakraem et - dakraam

dakruter, *dakruiter* de - dakvormige hooiruiter

dakschore de - schoor van binststijl, schuin omhooggaand naar een gording die in de lengterichting van het dak liep

daksloeken ww. - stro of riet gereed maken om het dak ermee te bedekken (aan de onderkant), z. ook *uitsloeken*, *sloeken*

daksloeker de - iemand die het stro of riet gereed maakt voor het bedekken van het dak

dakspante de - dakspant

daktuun de - daktuin

dakveenster et - dakvenster
dalia, *dahlia* de - dahlia
daliaknolle de - dahliaknol
daliawottel de - wortel van een dahlia
dalkruud et - dalkruid, wit lelietje
dallie, *dalje* zn. 1. negatieve wending, ongunstige ontwikkeling 2. in *d'r dallie van doen* erover opscheppen, zo ook *Hi'j verkocht aorig dalje* hij is/was een opschepper
dalstege de - bep. weg door het dal
daltonschool de - daltonschool
dam, *damme* de 1. opgeworpen wal in het water, om het tegen te houden 2. dam in een sloot als toegang naar een weiland of naar akkerland 3. smalle toegang naar een erf voor voetgangers, fietsers, nl. naar de voordeur 4. brede toegang, oprit voor wagens, trekkers, auto's enz. 5. hetz. als *striekdam* 6. onderste deel van het achterstel van een wagen
damblokkien et - damschiif (bij het damspel)
dambod et - dambord
damdraod de - afrasteringsdraad op een *dam*, bet. 2 of evt. 4
dames de - damestas
damesgelosie en var. et - dameshorloge
damesinkeld et - damesenkel
damesjas de - damesjas
damesofdieling(e) en var. de - damesafdeling
damespeerd et - damespaard
damesschoe de - damesschoen
damestasse de - damestas
damhat et - damhart
damhekke et - damhek
damhoolt et - houten damschiif
damiet z. *dommiet*
damklub de - damklub
damlegger, *damligger* de 1. elk der dikke boomstammen, bielzen aan weerskanten van een dam in een sloot 2. elk der zware boomstammen die van de ene naar de andere kant van een sloot of groter water werden gelegd om een brug te vormen waarover men met boerenwagens kon gaan
dammen ww. 1. dammen: afdammen van een kanaal, een sloot enz. 2. het damspel spelen
damp I, *daamp*, *dampe* de 1. waterdamp of damp van een andere vloeistof 2. mist, nevel, geheel van waterdamp in de lucht 3. rook, walm
damp II, *daamp* bn. - damp, vochtig, bijv. *damp weer* vochtig weer, licht regenachtig weer
dampad et - pad over een *dam*

dampaol, *dampaole* de 1. elk der palen aan weerszijden van een damhek 2. boom waarmee men een *dam* afsluit
dampen, *daampen* ww. 1. uitwasemen, damp afgeven, verdampen 2. sterk rook afgeven 3. intensief roken
damper de - iemand die veel zit te roken en daarbij veel rook produceert
dampig, *daampig*, *damperig*, *daamperig* bn. 1. nevelig, mistig, vochtig 2. vochtig geworden, enigszins nat, nat aanvoelend 3. kortademig
dampighied de - het vochtig zijn van de lucht
dampiaanke de - dampplank
damreubrick de - damrubriek
damreuster et - rooster in een *dam*, bet. 2
damschieve, ...*schiif* de - damschiif
dampul et 1. (geen mv.) het spel dammen 2. benodigdheden voor het dammen
damstien de - damsteen
damstikke de - damschiif
damvaaste bn. - honkvast
damverhadding de - steen, steengruis e.d. waarmee een dam in een sloot, een vaart, als deel van een oprit is verhard
damwaand de - damwand
damwedstried de - damwedstrijd
dangelen ww. 1. knoeiend bezig zijn, niet opschieten met iets 2. rondhangen
daod de - daad, bewuste handeling
daodelijk z. *daolik*
daoder de - dader (van een misdrijf e.d.)
daoke, *doke* de 1. dak 2. rieten dak, ook van stro 3. laag stuk land met hei en bentgras, lange strook grond in het heideveld, lang stuk heideveld of laag, nat land 4. flinke laag begroeiing (van gras, riet, e.d.) 5. flinke laag riet e.d. op een dak 6. (mv.) lange stukken heideveld of laag, nat land 7. z. *dokke*
daokebente de - bentgras voor het maken van *dokken*, z. *dokke*
daokeleggen ww. - leggen van een dak van riet of evt. stro
daole z. *dolle*
daolik, *daoliks*, *daodelik*, *daoliekies* bw. 1. dadelijk, onmiddellijk 2. over enkele ogenblikken, straks
daon, *gedaon* bn. 1. klaar, volbracht 2. afgelopen, uit, bijv. *iene daon geven* hem z'n ontslag geven
daonig bw. - danig: zeer, in hoge mate
daonmaeken ww. - afmaken
daor, *daore* (nl. bij nadrukkelijk gebruik in bep. bet.) bw. 1. daar, op die plaats 2. bij die mensen 3. gezegd om te attenderen op iets of

iemand 4. als eerste deel van een gescheiden vn. bw. (i.t.t. het Nederlands worden de verb. als *daor (...)* an, *daor (...)* op, *daor (...)* in niet vaak aaneen gebruikt) 5. gebruikt ter inleiding van een bijzin (niet zelden met toevoeging van *as*): de plaats waar, daar waar *Daor (as) dat baankien staot, is een rustplak*

daor... - daar..., in woorden als *daorveur*, *daormit*: deze woorden zijn echter meestal gesplitst: *Daor he'k gien tied veur* daarvoor heb ik geen tijd; ook als *daor* en het voorzetsel niet door andere woorden gescheiden zijn, worden ze meestal als twee woorden gevoeld en dan niet aaneengeschreven

daoraachter vn. bw. - daarachter

daoran vn. bw. - daaraan

daorbi'j vn. bw. 1. bij dat 2. bovendien, daarenboven

daorbinnen vn. bw. - daarbinnen

daorboven vn. bw. - daarboven

daorbuten vn. bw. - daarbuiten

daordeur I (vaak niet aaneen) vn. bw. - door dat, door die zaak

daordeur II (steeds aaneen) voegw. bw. - door die oorzaak

daore bw. - nadrukkelijke vorm van *daor* daarzo

daorentegen vn. bw. - daarentegen, echter

daorginderd, ...ginder, ...ginds, ...geens bw. - daarginds

daorhenne bw. - daarheen

daorin vn. bw. - daarin

daorlanges vn. bw. - daarlangs

daorlaoten ww. - daarlaten, terzijde laten

daormit vn. bw. - daarmee

daornao vn. bw. 1. na die tijd 2. vervolgens 3. na dat, na de vorige, bijv. *Daor kwam hi'j nao*

daornaor bw. - daarnaar

daornaost bw. 1. naast dat, naast die persoon 2. behalve dat, ook nog

daorneffens vn. bw. - daarmee in verhouding, daarnaar gemeten

daornet bw. - daarnet, daarstraks, zoëven

daorof vn. bw. - daaraf

daoromme I vn. bw. - daaromheen

daoromme II, *daorom* voegw. bw. 1. daarom, om die reden 2. in *daoromme niet* desondanks, in weerwil daarvan

daorommetoe vn. bw. - ongeveer, bij benadering, van die orde van grootte

daoromtrent vn. bw. 1. in de omgeving van die plaats 2. ongeveer in, op die tijd 3. met betrekking tot iets

daoronder vn. bw. - daaronder

daoronderdeur vn. bw. - daaronderdoor

daorop I voegw. bw. - daaropvolgend

daorop II vn. bw. - op dat/die

daorover vn. bw. - over dat

daoroverhenne vn. bw. - daaroverheen

daortegen vn. bw. - daartegen, tegen dat

daortegenover vn. bw. - daartegenover

daortoe vn. bw. - daartoe, tot dat, ertoe

daortussen vn. bw. - daartussen

daortussendeur vn. bw. - daortussendoor

daoruut vn. bw. - daaruit

daorvan (meestal niet aaneen, behalve in de verb. *daorvan niet*) vn. bw. - van dat, daarvan

daorveur (in bet. 1, 2 ook niet aaneen) vn.

bw. 1. voor dat, voor zoiets, voor die zaak 2.

daarom 3. voor die gebeurtenis, voor die tijd,

dat tijdstip, in het jaar/de week daarvoor

daorweg bw. - daarvandaan

daorzonder bw. - daarzonder

daorzoot, daorzo(et) bw. - daar, op die plek

daotum de - datum

daozen z. *daezen*

dapper bn., bw. 1. zonder angst voor gevaar 2. flink, optimistisch 3. parmantig 4. gezond

darde z. *dadde*

darg, darrig, darge, darre, daarg de - bep. soort veen: darg, derrieveen, natte onderlaag van veen

dargachtig bn. - gezegd van grond die op *darg* ligt, die gemengd is met *darg*, van korrelige grond waarop gewas nauwelijks wil groeien

darglaoge de - laag *darg*

darre, dar de 1. mannetjesbij 2. scheldnaam voor een imker 3. z. *darg*

darrebruderig, darrebrudig bn. - gezegd van een bijenkoningin die geen bevruchte eieren kan leggen

darrebruud, ...bruudsel et - hetz. als *grofbruud*

darrecel de - darrencel

darregrond de - darghoudende grond, aarde die vooral uit *darg* bestaat, die nl. overwegend veenachtig is

darreltien et - aanduiding van een derde deel van een groot perceel

darremennigte de - grote groep darren, zwerm darren

darreraot de, et - darrenraat

darreslaacht de - darrenslacht

darrig bn. 1. darghoudend, veenachtig 2. z. *darg*

dashbod et - dashboard

dasse de - das, halsdoek, sjaal

dassesteek de - patentsteek (bij breien)

dat I aanw. vn. - dat, ook bepaling-aankondigend, bijv. *Ik griezelen van al dat wat slangen en adders binnen*

dat II betr. vn. - dat

dat III voegw. - dat, zodat, zodanig dat, met het gevolg dat, dus enz., ook gevolgd door bijzinnen met hoofdzinsvolgorde, bijv. *De deure zat op slot, dat ik kon d'r niet in*

dat(te) zelfst. aanw. vn. - dat, bijv. *Ditte hoeft ik niet te hebben, mar datte!*

datapiepe, ...pupe de - imkerpijp met houten schutmaantel

dattel bn., bw. - dartel: geneigd tot spelen, dartelen

dattelen ww. - dartelen, speels springen enz.

datten ww. - darten

dattien I et - flink, knap, net meisje

dattien II, **dettien** hoofdtelw. - dertien

dattiende rangtelw. - dertiende

dattierendörpentocht de - jaarlijkse tocht door de dertien dorpen van de gemeente *Oost-Stellingwarf*

dattig, dettig hoofdtelw. - dertig

dattiger I de - dertiger, iemand van omstreeks dertig jaar oud

dattiger II bn. - in *de dattiger jaoren* de dertiger jaren

dattigmaots bn. - van maat dertig

datzelde aanw. vn. - datzelfde

dauwen ww. - dauwen: zich voordoen van dauw, neerslaan van vocht, mist

dauwerig bn. - dauwig, nevelig

dauwnettel, dovenettel, dovenetel de - (witte, paarse, rode) dovenetel

dawel... z. *douwel...*

de I (met de verbogen vormen *den, des, 's, der*, in verb.) lidw. 1. geplaatst voor zogenamen de-woorden en voor mv. 2. nadrukkelijk gezegd om het beste aan te duiden: *Dat is dé geschikte persoon*

de II vz. - per, bijv. *vier gulden de honderd*

dedde(...) z. *dadde(...)*

deeg, dieg et - deeg; *niet veul deegs* van geringe kwaliteit, niet veel zaaks

deegballegiën, dieg... et - balletje van deeg

deegrolle de - deegrol

deegtrogge de - deegtrog

deel(...) z. *diel(...), dele(...)*

deelhooft et - hout van gezaagde planken

deensdag, diens..., dings... de - dinsdag

deensdagaovend de - dinsdagavond

deensdags bw. - dinsdags, op dinsdag

deensdagsaovens bw. - dinsdagsavonds

deensdagsnaachs, ...snaas bw. - dins-

dagsnachts

deern de - meisje

deftighied de - deftigheid

dege bw. - in hoge mate, bijv. *Hi 'j at him dege zat*

degelig bn., bw. - degelijk: deugdelijk, sterk en betrouwbaar, van personen: betrouwbaar en flink

degelikhied de - het degelijk zijn

degenen, degeren ww. - pleiten (voor iemand)

deils bn 1. kwaad, duivels 2. in *slaonde deils*, ook *...daels*: met slaande ruzie

deimt de; ook mv. - oppervlaktemaat van 0.5 ha, dagmaat

deinen ww. 1. deinen 2. z. *daaien*

deining de 1. deining, deinende beweging 2. opschudding

dejakkeni'je z. *diaekeni'je*

dek et 1. dek, bedekkingslaag, bijv. van stro 2. dekens en lakens op een bed 3. matrasdek 4. dak 5. koedek, paardendek 6. rug van een koe 7. scheepsvloer, scheepszoldering

dekaot, dukaot de 1. dukaat 2. rijksdaalder

dekbedde et - dekbed

dekbeer de - beer (varken) speciaal voor het dekken, bevruchten

dekbente de - bentgras voor dakbedekking

dekbewies et - dekbewijs, met name inzake een paard

dekbod et - drijfbod (van een rietdekker)

dekbok de - bok ter dekking

dekbolle de - dekstier

dekdokken mv. - bosjes bentgras voor de dakbedekking

dekdraad de, et - gegalvaniseerd ijzerdraad ter bevestiging van riet of stro als dakbedekking

deken de 1. deken (voor op een bed) 2. fijne laag, vergelijkbaar met een deken 3. deken in r.k. zinn

dekenaoet et - decanaat

dekenboege, dekenbeugel de - soort boog over een bed in een ziekenhuis, om de dekens over te doen zodat één of beide benen van de patiënt niet worden belast

dekenkiste de - kist waarin men de dekens bewaarde die in de zomer niet hoefden te worden gebruikt

dekhaoke, dekkerhaoke, dekkers... de - dekhaak (bij het riet- en strodekken)

dekingst de - hengst voor het dekken van merries

dekken ww. 1. dekken, bedekken: van een

daklaag voorzien 2. in het bijzonder: rietdekken
 3. dekken van de tafel 4. dekkend zijn (van verf e.d.) 5. sluitend zijn, passen op 6. tegen een vijandelijke aanval beschermen 7. op de juiste wijze verdedigen tegen een aanval bij de korf 8. in *mekeer dekken* elkaar beschermen 9. dekken van de kosten, een schuld e.d. 10. bevruchten, bespringen 11. erop slaan 12. in *dekken gaon mit* ervandoor gaan met iets
dekker de - rietdekker
dekkeri'je de - materiaal om mee af te dekken, dekens en lakens e.d.
dekkersgereedschap en var. et - gereedschap van een rietdekker
dekkersmes, dekmes et - speciaal mes van de rietdekker
dekking de 1. dekking: die men zoekt ter verdediging 2. in *ter dekking* nl. van de kosten e.d.; ook: beschikbaar hebbend van een mannelijk dier om een vrouwelijk dier te doen bevruchten (tegen betaling)
dekklied, ...kleed et - dekkleed: om te beschutten tegen vocht, kou
deklaoge de 1. hoop stro, aarde die in de winter de aardappels in de aardappelkuil afdekt 2. hetz. als *kaplaoge* 3. bovenste laag van een vracht turf
dekleggen ww. - leggen van het dak op het huis
dekleraosie de - declaratie
dekmaantel de - dekmantel
deknaalde, dekkernaalde, dekkersnaalde de - deknaald
dekplaanke de 1. bep. plank gebruikt bij het rietdekken, hetz. als *dekschoffel* 2. afdekkend plankje van het *aachterschot*
dekplage de - plag, zode ter afdekking
dekriepe bn. - rijp om bevrucht, besprongen te worden
dekriet et - dakriet, riet waarmee men een dak dekt
dekschammel de - soort bankje waarop de rietdekker staat bij zijn werk
dekschaole de - dekschaal (serviesgoed)
dekschoffel de - plankje met houten steel er schuin op, waarmee het riet werd opgeklopt (bij het rietdekken), dekbord
deksel et 1. deksel 2. (tw.) gezegd in uitroepen van ontzetting, boosheid e.d.
dekselkaeter tw. - uitroep van sterke verbazing
dekselkaeters I bn. - drommels, ondeugend, vermaledijd
dekselkaeters II tw. - uitroep van sterke

verbazing
deksels I bn. - drommels, vervelend
deksels II bw. - in hoge mate, bijv. *een deksels mooi maegien*
deksels III tw. - uitroep van ontzetting, verbazing
dekselskaeter tw. - potverdrie
dekskaeter tw. - potverdrie
dekslegel, dekslag de - drijfbord (van rietdekkers)
dekspieker de - bep. spijker gebruikt bij het rietdekken
dekstoel de - eenvoudige stellage waarop de beer leunde bij het dekken van een (kleine) zeug
deksdok et - plank, dekstuk op het uilenbord, vanaf de nok, op de windveer gespijkerd
dekwaegen de 1. hetz. als *kliedwaegen* 2. wagen met gereedschappen die worden gebruikt bij het rietdekken
dekszode de - vierkant uitgestoken stuk graszode (op het dak gebruikt in plaats van vorstpannen)
del, verkorte vorm van *daele* (erbijlans)
dele, deel de 1. lemen vloer in de schuur van een boerderij (ook als dorsdeel gebruikt), tegenwoordig ook van cement, tegels e.d. 2. dorsdeel anderszins 3. de ruimte van de schuur met de *dele* bet. 1 als geheel 4. deel, plank van gezaagd hout
dele-aanstampen ww. - aanstampen van de lemen vloer, de *dele*, die wordt gelegd
delebaander de - elk der kleine bansdeuren of het samenstel daarvan, in het bijzonder van belang om het paard weer uit de schuur te leiden wanneer een vracht hooi was binnengebracht
delebessem, deel..., schure..., huj... de - grote bezem die men gebruikt in de schuur, met name om van de *dele*, bet. 3, de vloer schoon te vege
deledeure de 1. deur (binnen) naar de *dele*, bet. 3 2. buitendeur naar de *dele*, hetz. als *kleine baander*, spor. ook wel: de grote schuurdeur
delegaankien et - gangetje tussen woongedeelte en *dele*
delegebiente, reedsgebiente et - lager bintwerk, boven de *dele*, waar de hooiwagen op werd gereden
deleglassien et - raampje in een buitenmuur van een schuur, hetz. als *schureglassien, deleraempien*
delelaampe de - lamp die in de schuur (de *dele*, bet. 3) werd gebruikt
deleleggen ww. - leggen van een dele (van

leem), z. *dele*, bet. 1

delen z. *dielen*

deleraempien et - raampje in een buitenmuur van een schuur, hetz. als *schureglassien*, *deleglassien*

delerutien et - hetz. als *deleraempien*

delestamper, ...*staamper* de - hetz. als *liemstamper*

delestofblik et - stofblik op de *dele* gebruikt

delig bn. - sterk oneffen

deling z. *dieling*

delle, **dule** de 1. laagte, lager gelegen gedeelte in het land, ondiepte, meestal met een natuurlijke oorzaak; waarschijnlijk soms ook gegraven, dan vaak: het restant van een oude sloot 2. verzakking, laagte in grond, weg, in een dak, van een rug e.d. 3. kuilvormig litteken

dellen ww. - wegzakken van de banden bij het kalven, bijv. *Delt hi'j al?*

dellig bn. - met gaten, kuilen

delloor de - koppige persoon

delorig bn. - koppig

delte de - laagte, laag gedeelte in het land, ook verlaging, verzakt gedeelte in pad, oprit etc.

demekraosie de - democratie

demekraotisch bn. - democratisch

demekratiseren ww. - democratiseren

deme... z. *dimme...*

dempe, **demp** bn. - kortademig

dempghied de - het kortademig zijn

dempig bn. - kortademig, vooral van paarden, mensen

dempighied de - kortademigheid

denderen z. *dinderen*

denderig bn. 1. met een opgeblazen, winderig gevoel 2. opgezwollen in het gelaat 3. (van een pad) oneffen

dengelen ww. - doelloos heen en weer lopen

denne, **den** de 1. sparrenboom 2. dennenboom 3. leger van een haas

denneappel, **denappel** de - sparappel

denneboom de 1. spar, vooral fijnspar 2. dennenboom

dennebos de - bos van sparren

dennegeur de - geur van sparren en evt. dennen

dennegruun, ...*greun* et - het groen, takken van sparren of evt. dennen

dennehooft et - sparrenhout

dennekegel de - sparrenkegel

dennelocht de - geur van sparren, en evt. van dennen

dennenaalde de - elk der naalden van een spar

of evt. van een den

dennepaol de - paal uit de stam van een sparrenboom, evt. van een dennenboom

dennereuk de - reuk, geur van sparren (en evt. dennen)

denneschellen ww. - schillen van de schors van een den

dennetakke, ...*toeke* de - tak van een spar

deportaoisie de - deportatie

der I bw. - daar, in *her en der* her en der

der II tw. 1. ziedaar, daar ligt/is het *Der*, *daor heb ie wat!* 2. in de verbinding *zie der* ziedaar, zo is het, kijk; vaak gebruikt om extra nadruk te geven: *Ik mag die kerel niet lieden zie der!*

der III lidw. - tweede of derde naamval van *de*, ook in samensmelting met *te*, vgl. *Der Izzerd* plaatsnaam: Ter Idzard

Der Izzerd et - plaatsnaam: Ter Idzard, z. ook *Rizziger* I, II

derkies... z. *dirkies...*

des, in *des te* zoveel te (minder, beter, groter enz.)

desgelieks bw. - desgelijks, insgelijks

deskundighied de - deskundigheid

desondaanks voegw. bw. - desondanks

destieds bw. - destijds, indertijd

destruktiebedrief et - destructiebedrijf

detektiveverhael et - detectiveverhaal

detektor de - detector

dettien z. *dattien* II

dettig z. *dattig*

deu bn. - erg stil, bescheiden

deugd de 1. deugd, instelling om alles goed te doen 2. goede zedelijke eigenschap 3. kwaliteit, duurzaamheid (van bep. waar) 4. iets dat goedgevoelt 5. in *lieve deugd* uitroep van verwondering

deugdelik bn. - deugdelijk: deugdzaam, degelijk

deugen ww. 1. deugen, oppassend zijn 2. geschikt zijn 3. in orde zijn 4. gezond zijn 5. niet aangetast zijn

deugeniet de - deugniet, zeer ondeugende jongen

deuke, **deuk**, **duke** de - deuk, indeuking in een oppervlakte

deumeltien et - klein kind

deun I de 1. deun, wijs 2. saai, vervelende wijs

deun II, **deune**, z. ook *dunne* bn., bw. 1. overdreven zuinig, gierig of bijna gierig 2. dichtbij, vlakbij, dicht tegen, haast tegen iets of iemand aan 3. in *deun toekieken* sip

deunk z. *dunk*

deunsk bn. - bronstig, nl. van koeien, paarden
deuntien et 1. liedje, deuntje 2. gang van zaken, omstandigheid die maakt
deunties bw., bn. - zuinigjes, enigszins gierig
deup, doop de - doop
deupakte de - doopakte
deupbaank, ...baanke de - bank bij het doopvont
deupbekken et - doopbekken
deupbelofte de - doopbelofte
deupbewies et - doopbewijs
deupboek et - doopboek
deupbrieffien et - doopbriefje
deupceel, deupzetel et - doopceel
deupdienst de - kerkdienst met doop
deupen, dupen, dopen ww. 1. in bep. vloeistof dompelen 2. de kerkelijke doopplechtigheid verrichten 3. als naam aan een schip geven en daarbij een fles stuk laten vallen tegen het schip 4. als naam geven
deuper de - doper, degene die doopt
deupers bn. - dopers
deupformelier et - doopformulier
deupformule de - doopformule: doopformulier
deuphekke et - doophek
deuphokke et - doophek
deupien et - iemand die te klein is voor z'n leeftijd
deuping de 1. het *deupen* 2. doping
deupingkontrolle de - dopingcontrole
deupingonderzuuk et - dopingonderzoek
deupjurk de - doopjurk
deupkled, ...kleed en var. et - doopkleed (voor gebruik na de doop, om over het kind te doen)
deupkussen et - doopkussen
deuplid et - dooplid
deupmaal et - doopmaal
deupmusse en var. de - muts van het kind dat wordt gedoopt
deupnaeme de - doopnaam
deupolden mv. - ouders van een dopeling
deupolder de - vader of moeder van een dopeling
deupplechtighied de - doopplechtigheid
deupregister et - doopregister
deupsgezind et - doopsgesind
deupvont et - doopvont
deupwaeter et - doopwater
deupzetel z. *deupceel*
deur I vz. 1. door iets (lett.) heen 2. door een bep. tijdruimte 3. dooreen 4. als oorzaak, reden

deur II bw. 1. door (iets) heen (lett.) 2. middendoor 3. doorgesleten 4. tijdens de genoemde tijd 5. in *deur en deur* door en door, heel intensief, geheel en al 6. door iets heen gekomen 7. dooreen, door elkaar, bijv. 't *Leup me een betien deur* ik werd een beetje malende 8. door iets heen brekend 9. in *deur hebben/kriegen* doorzien/gaan doorzien 11. door een voorraad heen 12. in verb. als *Et kon d'r mit deur* het kon net door de beugel, maar het hield niet over
deur III ondersch. voegw. - door
deur... - door... eerste lid in ww. als *deurlopen, deurzaegen, deurzeuren*
deuraosemen, ...aodemen ww. - doorademen
deurarbeiden ww. - doorwerken (d.i. vooral: lichamelijke arbeid verrichten)
deurbaanks bw. - in het algemeen
deurbaenselen ww. - (stevig) doorwerken
deurbalken ww. - doorzingen: op galmende of schreeuwende wijze
deurberduren en var. ww. - vooral in *d'r op deurberduren* doorgaan op iets
deurbest bn. - door en door goed van karakter
deurbetaelen ww. - doorbetalen
deurbeulen ww. - blijven doorwerken (zeer intensief)
deurbieten ww. 1. doorbijten: blijven bijten 2. met kracht bijten, zodat de tanden erdoor gaan 3. door bijten stukmaken, tot delen maken 4. doorzetten
deurbiezen ww. 1. blijven *biezen* 2. hard blijven werken
deurblaederen ww. - doorbladeren
deurblaazen ww. 1. doorblazen: blijven blazen 2. door iets heen blazen
deurbluuien ww. - doorbloeien
deurbluuiet de - doorbloeiend
deurboegen z. *deurbugen*
deurboerken ww. - doorgaan met het uitoefenen van z'n boerenbedrijf
deurbokselen ww. - doorgaan met *bokselen* in meerdere bet.
deurbrand, deurgebraand bn. - doorgebrand
deurbraak(e) de - doorbraak: het doorbreken, ook fig.
deurbrengen ww. 1. doorbrengen: verkwisten, opmaken 2. verblijven, voor een bep. tijd zijn
deurbrenger, ...bringer de - boemelaar, verkwister

deurbuigen, ...boegen ww. 1. doorbuigen: door druk in een bocht gaan staan 2. doen ombuigen

deurdaansen ww. 1. doordansen: blijven dansen 2. dansend door een ruimte gaan

deurdaenken I ww. 1. doordenken: doorgaan met denken 2. dieper gaan nadenken

deurdaenken II ww. - doordenken, overwegen, vooral als volt. deelw., bijv. *Hadden ze et allegeer wel goed deurdocht?*

deurdaenkertien et - doordenkertje

deurdaeveren ww. 1. blijven daverend bewegen, klinken 2. blijven praten, zonder ophouden blijven kletsen 3. daverend lopen

deurdat voegw. - doordat

deurdemidden, deurmidden bw. - doormidden, middendoor

deurdeweeks bn. - doordeweeks

deurdiedelen ww. - doorgaan, verdergaan met *diedelen*

deurdirrelen ww. - blijven *dirrelen*

deurdocht bn. - doordacht

deurdoen ww. 1. doorzetten 2. blijven doen, blijven doorgaan 3. doorstrepen

deurdouwen ww. - doorzetten, doordrijven

deurdraeven ww. 1. voortgaan met draven 2. verder draven 3. helemaal ten einde draven van een gang door een bep. ruimte 4. overdreven, onbesuisd over iets doorredeneren

deurdreugen ww. - geheel en al droog worden

deurdri'jen ww. 1. voortgaan met draaien 2. verder (doen) draaien dan een bep. punt; ook fig.: verder gaan in bep. gedrag dan men normaal doet

deurdri'jer de 1. iemand die heel veel verbrast, op een verkwistende manier verbruikt 2. iemand die veel drinkt en daarbij min of meer over z'n toeren raakt

deurdrieven ww. 1. doordrijven: door te drammen doorzetten 2. blijven drijven 3. verder drijven 4. drijvend gaan door

deurdriever de - doordrijver, doordrammer; ook wel positief: doorzetter, iemand die niet snel opgeeft

deurdrieverig bn - drammerig, geneigd tot *deurdrieven*

deurdringen ww. 1. doordringen: blijven dringen 2. met moeite een weg banen

deurdrukken ww. 1. doordrukken: voortgaan met drukken 2. bijdrukken 3. door iets heen drukken 4. iets erdoor weten te krijgen 5. door drukken breken, bijv. *een pukel deurdrukken*

deurdrukknop de - drukknoop

deurdwingen ww. - doorzetten van z'n opzet, erdoor krijgen door min of meer af te dwingen

deure de 1. deur 2. huisdeur, belangrijkste toegangsdeur (vaak op te vatten als de hele woning)

deure-upening de - deuropening

deurebaand de - blad van een scharnier of die scharnier met blad op deurkozijn

deurebelle, deurbelle de - deurbel

deurebeslag et - deurbeslag

deuredrumpel de - deurdrempel

deuregrundel, deurgrundel de - deurgrendel

deurehangsel, deurehengsel et - hengsel waar een deur aan hangt

deureheng z. *hing*

deureklietien et - deurkleedje

deureklinke, deurklinke de - deurklink

deurekramme de - hetz. als *kramme*, bet. 5

deurelieste de - hetz. als *slagliet*

deuremmen ww. - blijven doorzeuren

deurenneer bw. - door elkaar

deurepassen ww. - op het huis passen als de bewoners weg zijn

deuring, deurring de - deurring

deureschenier de, et - scharnier van een deur

deureslot, deurslot et - deurslot

deurestiele de - opstaande balk in het kozijn van een deur

deureten ww. 1. voortgaan met eten 2. voortmaken met eten

deurfileseferen ww. - doorgaan met het uiten van veronderstellingen en ideeën

deurfoddelen, deurfottelen ww. - steeds onbeholpen, met kleine pasjes doorlopen, steeds slecht lopen en daarbij weinig opschieten

deurgang, deurgaank de 1. doorgang: plaats, opening waar iets of waar personen doorheen kunnen of waar iets doorheen zit 2. stoelgang

deurgangskaamp et - doorgangskamp

deurgaon ww. 1. verder gaan met iets, blijven doen 2. plaatsvinden, inderdaad worden verwezenlijkt 3. doorgaan met praten, vertellen 4. aanhouden, zo blijven gaan 5. naar een verder gelegen punt gaan 6. tussen iets door gaan 7. (toch) plaatsvinden 8. vergeten, niet denken aan, bijv. *ʔ Is mi 'j hielemaole deurgaon*

9. lijken alsof, beschouwd worden als 10. door iets heen gaan 11. in tijd doorlopen

deurgaons bw. - doorgaans

deurgeefloek et - doorgeefluik

deurgeven ww. - doorgeven
deurgieten ww. 1. doorgieten: blijven gieten
 2. hard blijven regenen
deurgoed bn. - door en door goed van karakter
deurgraanzen ww. - (van koeien) steeds een zuerderig, klagerig geluid laten horen
deurgreven ww. - doorgraven
deurgronnen ww. - doorgronden
deurgruuid, deurgruid, deurgrujd bn. - doorregen: *deurgruuid spek*
deurhaalen ww. - doorhalen, doorkrassen
deurhaeling de - schraping
deurhakken ww. 1. doorgaan met hakken 2. in twee of meer delen hakken 3. een geheel met een *hakken* e.d. bewerken
deurhaspelen ww. - blijven ruziën
deurhenne (ook niet aaneen) bw. - doorheen: door iets heen gaand, komend, bijv. *Hi'j was deur alles henne* uitgelaten, ook: zeer boos
deurjaegen ww. 1. doorjagen: doorgaan met jaggerend rijden 2. de jacht blijven uitoefenen 3. niet aaneen, in *d'r deur jaegen* verkwistend omgaan met geld
deurjengelen ww. 1. voortdurend blijven zeuren (van kinderen), huilerig klagen 2. steeds storend in werking zijn van een radio, televisie e.d.
deurjeuzelen ww. - doorzeuren, doorgaan met huilerig klagen
deurkaarnen ww. - doorgaan met karnen
deurkappen ww. 1. doorgaan met kappen, hakken 2. middendoor kappen, in twee of meer delen hakken, door iets heen kappen
deurkauwen ww. 1. blijven kauwen, blijven eten 2. blijven heen en weer praten, blijven filosoferen, zonder dat het nog veel effect heeft
deurkeutelen ww. - rustig doorgaan met een activiteit, met een gang van zaken, zonder enige stress of intensivering
deurkezien, deurskezien et - deurkozijn
deurkiedelen, ...kietelen ww. - door en door kietelen
deurkiek de - doorkijk
deurkiesnummer et - doorkiesnummer
deurknaegen ww. 1. doorknagen: blijven knagen 2. door iets heen knagen
deurknakken ww. - middendoor knakken
deurkneden I, deurkneed bn. - doorkneed: bekwaam, ervaren; *Hi'j is goed deurkneden* uitgeslapen, helder en pienter
deurkneden II ww. - goed kneden
deurknippen ww. 1. doorknippen: doorgaan

met knippen 2. in stukken knippen
deurknoppe, deure... de - deurknop
deurkommen, ...koemen ww. 1. passeren, gaan door 2. doorstaan 3. overkomen van een bericht
deurkrabbelen ww. 1. blijven krabbelen 2. schrappen
deurkroepen ww. 1. doorkruipen: blijven kruipen 2. kruipend door iets heen gaan
deurkrokke, deure... de - deurkruk
deurkrummelen ww. - door blijven sukkelen
deurkruisen ww. - doorkruisen: met een kruisje doorhalen
deurkruzen ww. 1. doorkruisen: bereizen 2. ingaan tegen en daardoor blokkeren
deurkuieren ww. - doorkuieren, doorwandelen
deurkwebberen ww. - doorkwebbelen
deurlaeden bn. - (van wagens, auto's, karren enz.) door te zware belasting een beetje doorzakkend
deurlaepen ww. - aan één stuk door koffie zitten drinken
deurlaoten ww. 1. door iets heen laten gaan 2. water door laten komen, doorlatend zijn 3. verweiden
deurleplen ww. 1. steeds met de lepel blijven eten 2. steeds maar doorpraten
deurleven I ww. - doorleven, blijven leven
deurleven II ww. - doorleven, meemaken van een bep. tijd
deurlezen ww. 1. doorlezen: voortgaan met lezen 2. helemaal lezen
deurlieden ww. - doorlijden
deurlochten ww. 1. doorlichten: helemaal nagaan, grondig inspecteren 2. een röntgenonderzoek ondergaan
deurlochtig bn. - sterk doorschijnend
deurlochting de - röntgenonderzoek, veelal periodiek om bep. aandoeningen op te sporen
deurloop de 1. gang, pad, opening bedoeld om ergens doorheen te kunnen lopen 2. gang achter de voordeur 3. het benutten van een opening, ruimte e.d. om ergens doorheen te lopen 4. doorrijstal
deurloopmelkwaegen de - doorloopmelkswagen, verrijdbare, overkapte wagen waaraan de koeien werden vastgezet om ze te melken
deurlopen ww. 1. blijven lopen, z'n lopen vervolgen 2. flink blijven lopen, vooral niet langzamer gaan lopen 3. lopend gaan door iets (en evt. bewerken) 4. doornemen, nog eens nagaan, inspecteren 5. doorgaan, blijven

gebeuren, nog geen einde vinden 6. verkering blijven hebben (ook: en maar niet trouwen) 7. een verder verloop hebben, niet ophouden 8. zijn weg nemen door, bijv. *et hiele dörp deurlopen* 9. mengen met andere kleuren 10. door blijven lekken, stromen 11. blijven komen (en evt. gaan) van mensen 12. te veel aan z'n hoofd hebben, zodat men z'n zaken niet meer op een rijtje houdt, ook sterker: gaan malen, bijna gek worden 13. vergeten

deurlopend I bn. - aaneen, zonder onderbreking of eindpunt

deurlopend II bw. - doorlopend, steeds

deurlopers mv. - doorlopers (bep. schaatsen)

deurloptien et. - bep. kinderspel

deurmaeken ww. - beleven, doorstaan

deurmaelen ww. 1. blijven malen (tot meel) 2. in *d'r over deurmaelen* zich er voortdurend zorgelijk over blijven uiten, er voortdurend over blijven denken en zich erover uiten

deurmatte, deurematte de - deurmat

deurmekkeren ww. 1. blijven mekkeren 2. steeds maar blijven praten, zeuren over iets

deurmelken ww. 1. blijven melken 2. blijven proberen er zo weinig mogelijk voor te betalen of er zo veel mogelijk uit te halen bij een koop 3. blijven zeuren, klagen

deurmenning de - 't systeem met name in een schuur waarbij men met de volle wagen door twee grote deuren kan, en aan een andere zijde er zonder vracht weer uit kan door twee kleinere deuren

deurmesten ww. 1. blijven mesten van een dier

deurmi'jen ww. 1. doormaaien: doorgaan met maaien 2. maaiend in stukken snijden

deurmidden z. *deurdemidden*

deurmiemelen ww. - voortdurend zacht huilen

deurmiezeren ww. - doorgaan met miezerig blijven regenen

deurmiggelen, deurmiegelen ww. - zacht blijven regenen

deurmottelen ww. - bij voortdurend pruttelen, licht moppen

deurmotten ww. 1. blijven morsen 2. blijven knoeien met natte substantie 3. blijven regenen (licht, druilerig)

deurnat bn. - doornat, zeer nat

deurnatten ww. - blijven regenen, ook: blijven vocht afgeven

deurni'jen ww. 1. doornaaien: doorgaan met naaien 2. door iets heen naaien

deurnummers ww. - doornummers

deurouwehoeren ww. 1. blijven zeuren 2. blijven kletsen, praten

deurpakken ww. - met kracht aan iets gaan werken, aanpakken, doorzetten

deurpennen ww. - doorpennen, blijven pennen, schrijven

deurpeuteren ww. 1. blijven peuteren 2. doorwerken

deurpezen ww. - doorgaan met hard te werken

deurpielen, ...pelen ww. - niet zo hard werken maar wel steeds doorgaan en dus vorderen

deurpikken ww. 1. deurpikken: blijven pikken (van een vogel) 2. door iets heen pikken, pikkende stuk maken

deurploegen ww. 1. doorploegen: blijven ploegen 2. door ploegen stuk maken

deurpluzen ww. 1. blijven *pluzen* 2. doorpluizen (van gegevens)

deurpochelen ww. - hard blijven werken

deurpoesten ww. - blijven hijgen

deurpost, deure..., ...poste de - deurpost

deurpraten ww. 1. doorpraten: blijven praten 2. geheel en al bespreken

deurprikken ww. 1. deurprikken: door iets heen prikken 2. blijven prikken 3. doorverbinden (bij telefoneren)

deurproemen ww. 1. blijven eten 2. opeten, erdoor schuiven

deurproesten ww. - doorniezen, blijven niezen

deurproezen ww. - dooreenprakken

deurprutten ww. 1. (van koffie) blijven pruttelen 2. blijven koken, nog even doorkoken

deurrabbelen ww. - blijven kwebbelen, onophoudelijk kletsen

deurraffelen ww. 1. blijven kletsen, blijven kwebbelen 2. blijven rafelen

deurrammelen ww. 1. rammelend blijven klinken, blijven gaan 2. blijven kletsen, kwebbelen (meestal: op luidruchtige wijze)

deurraomen ww. 1. hard blijven rukken, trekken, beuken, grijpen, graaien of anderszins woest blijven doen 2. heel hard blijven werken (met lichamelijk werk) 3. blijven schatten, taxeren

deurrattelen, ...raetelen ww. 1. blijven ratelen 2. blijven kletsen, voortdurend doorgaan met druk te praten

deurreed, deurrit de - doorrijstal, soort schuurgedeelte aan een café, herberg waar men met paard en wagen in kon rijden; het geheel van deze plaatsingsmogelijkheid werd ook

aangeduid als *deurreed en stalling*; het laatste werd ook gezegd van een slordig, rommelig huisgezin

deurregen, deurgeregen bn. - doorregen, in *deurregen spek*

deurregenen ww. 1. doorregenen: doorgaan met regenen 2. sterk doordringen van regen, regenwater

deurreize de - doorreis

deurrekenen ww. 1. doorrekenen: blijven rekenen 2. de financiële consequenties berekenen

deurreuren, ...ruren ww. - doorroeren, goed roeren

deurreutelen ww. - aan een stuk door blijven praten, kwebbelen, kletsen

deurrieden ww. 1. doorrijden: doorgaan met rijden 2. verder rijden 3. sneller rijden 4. rijdend door iets gaan

deurriegelen ww. - komen van steeds meer mensen, hetz. als *anriegelen*

deurrochelen ww. - blijven *rochelen*

deurroeien ww. 1. doorroeien: doorgaan met roeien 2. verder roeien 3. door iets heen roeien

deurroken ww. 1. doorroken: doorgaan met roken 2. met rook doortrekken

deurroker de - doorroker, bep. wit geglaazuurde stenen pijp

deurrollen, ...rulen ww. - blijven rollen

deurrusselen ww. - hetz. als *raekelen*, bet. 1

deursabbelen ww. 1. doorgaan met *sabbelen* 2. doorgaan met motregenen

deurscheuren ww. 1. in tweeën, in stukken scheuren 2. uitgegaan van bewolking, opklaren

deurschiemeren, in *deurschiemeren laoten* laten doorschemeren, laten merken in bedekte termen

deurschienen ww. 1. doorschijnen: blijven schijnen 2. door iets heen schijnen

deurschienend bn. - doorschijnend

deurschieten ww. 1. doorschieten: doorgaan met schieten 2. een eind verder gaan dan bedoeld, dan men probeert te voorkomen 3. in het zaad schieten van bep. gewas

deurschieter de 1. doorschietende plant 2. hoge pol gras

deurschipperen ww. - vlot afwerken, vlot door iets heen gaan

deurschoeven ww. 1. doorschuiven: verder (doen) schuiven 2. opschuiven, ietsje verder gaan zitten 3. door iets heen schuiven 4. de ander laten doen

deurschoren ww. - blijven *schoren*, bet. 8

deurschrieven ww. 1. doorschrijven: blijven schrijven 2. snel schrijven

deurschrippen ww. - blijven *schrippen*, steeds maar hard blijven werken

deurschrokken ww. - schrikkend doorslikken

deurschudden ww. - door schudden dooreen doen gaan, zoals het op het land liggend hooi bewerken met een hooischudder

deursiepelen, deursieperen ww. 1. doorsiepelen, blijven siepelen 2. blijven motregenen

deursjaantelen ww. - blijven *sjaantelen*, steeds blijven praten, meestal: op zeurderige toon doorpraten

deursjaanteren ww. - zeurderig blijven praten

deurslag de 1. drevel 2. holpijp, nl. om gaatjes mee te maken in leer e.d. 3. het doorslaan van een weegschaal of andere weeg- of meetinstrumenten e.d. 4. grote hoeveelheid die men gebruikt, verkoopt, verkwt, opmaakt 5. het gewicht van bep. waren dat meer is dan wordt gevraagd door de koper 6. flinke vordering die men maakt in z'n werk 7. doorslag op een schrijfmachine gemaakt

deurslagpeper et - doorslagpapier

deurslaan ww. 1. blijven slaan 2. de koop doen aangaan, hetz. als *gelok geven* 3. met de hooihark het op het land liggende hooi los, uiteen slaan, zodat het beter kan drogen 4. slaande bewegingen door iets heen maken (anders dan in bet. 3) 5. vocht doorlaten 6. geweldig overdrijven, doordraven, geweldig zwetsen 7. stroom doorlaten 8. naar een bep. kant overhellen, uitslaan 9. onder druk bekennen 10. bij het maken van jurken e.d. op een bep. manier werken met lange lussen

deursleupe de - onderdeel waar de deur aan 'hangt', vgl. *sleupe*

deursliederen ww. - blijven *sliederen*

deursliepen ww. 1. blijven slijpen 2. door slijpen in tweeën doen zijn

deurslieten ww - door slijten stuk raken, doorgesleten raken

deursloeren ww. - blijven *sloeren*, maar steeds niet aangepakt, afgehandeld worden, maar blijven slepen (van een kwestie)

deurslokken ww. 1. doorslikken 2. doorslokken, met grote slokkende bewegingen naar binnen werken

deursluzen ww. - doorsluzen

deursnaeteren ww. 1. blijven snateren 2.

blijven kletsen, kwebbelen

deursnee I de 1. tekening in doorsnede 2. grootte qua diameter, dikte 3. in *in deursnee* gemiddeld, in het algemeen

deursnee II bn. - gemiddeld, gewoon, in het algemeen genomen

deursni'jen ww. - doorsneuwen: voortgaan met sneuwen

deursnieden ww. 1. doorsnijden: doorgaan met snijden 2. in stukken snijden

deursnuffelen ww. 1. blijven snuffelen 2. snuffelend, zoekend door iets heen bladeren, inspecteren

deursnuuien, ...snuien, ...snuijen ww. 1. blijven snoeien 2. bezig blijven met zoekend kijken 3. helemaal spiedend doorzoeken, doorsnuffelen

deursokkelen ww. - blijven *sokkelen*

deurspalten ww. - in tweeën uiteen (doen) springen, scheuren, doorsplijten

deurspeulen ww. 1. doorspelen: doorgaan met spelen 2. geheel en al uitvoeren door te spelen, bijv. van een pianostuk 3. toespelen, bijv. in *de balle deurspeulen*, ook fig.: heimelijk de ander een kans, mogelijkheid bieden bij wijze van opzette 4. in handen doen komen, een zaak laten worden van

deurspoelen, ...spulen ww. 1. doorspoelen, blijven *spoelen* 2. reinigen door met vloeistof te spoelen 3. verder spoelen: van videobanden e.d.

deurstaemeren ww. - blijven *staemeren*

deurstaon ww. - doorstaan

deursteuken, ...gesteuken bn. - in *deursteuken kaart* doorgestoken kaart e.d.

deurstikken I ww. 1. door in iets te steken een doorgang, opening maken 2. bij het kaartspel: hetz. als *stikken* (bet. 13). blijven *stikken*

deurstikken II ww. - naaien: vooral van dikke stof, stikken

deurstikker de - doorsteker (om een pijp mee schoon te maken)

deurstikt, deurgestikt bn. - bewerkt door *deurstikken* II

deurstoeven ww. - doorstuiven

deurstopen ww. - door te *stoppen* dichtmaken van een dun geworden plek in breiwerk

deurstoten, ...stotten ww. 1. blijven *stoten* 2. door iets heen stoten: om een opening te maken of om doormidden, uiteen te steken 3. op krachtige wijze doordringen, vooral van oorlogshandelingen

deurstraampelen ww. - doorstrompelen

deurstraoling de - spijsvertering, goede

stoelgang, vlotte ontlasting

deurstrepen ww. 1. doorstrepen, een streep halen door 2. annuleren van een plan, opgeven van een wens, bedoeling

deurstrieden ww. - blijven *strieden*

deurstrieken ww. - hetz. als *deurstrepen*

deurstromen ww. 1. doorstromen: blijven stromen 2. verder stromen 3. stromend gaan door iets 4. terechtkomen in een ander huis, een andere onderwijsstructuur e.d.

deursudder ww. - blijven sudderen, ook fig.: blijven opspelen, als gevoelige zaak bij tijd en wijle terugkeren

deurtaeteren ww. - luidruchtig blijven kletsen, kwebbelen

deuramboeren ww. - blijven doorzeuren, blijven drammen

deurtiemen ww. 1. blijven *tiemen* van hooi 2. doorzeuren, blijven zaniken

deurtienbellen, deurebellen ww. - aan de deur bellen voor de grap (kinderspel)

deurtikken ww. 1. doortikken: blijven tikken 2. met een tikkende beweging doorspelen van een bal 3. oplopen qua kosten

deurtjaantelen ww. - blijven *tjaantelen*, blijven doorzeuren, blijven zaniken

deurtocht de - doortocht: doortrek, het gaan door (van vogels)

deurtochten ww. - doortochten, gaan van tocht

deurtrappen ww. 1. doortrappen: blijven trappen 2. blijven fietsen 3. voortmaken met fietsen

deurtreden ww. - blijven *treden*, met flinke stappen blijven lopen

deurtrokken bn. - doortrokken, doordrongen van (lett.)

deurweernen ww. 1. doorzeuren, blijven zaniken, blijven *tweernen* (bet. 2) 2. voortdurend van alle kanten bekijken en afwegen, vaak: zonder tot een afronding, een beslissing te komen

deurvaart de - doorvaart: gelegenheid om door te varen

deurvechten ww. 1. doorvechten: voortgaan met vechten 2. zich door te vechten een weg banen

deurveergeld et - doorvaartgeld

deurveerhoogte de - doorvaarhoogte

deurverbienen ww. - doorverbinden (m.b.t. telefoneren e.d.)

deurveren, ...vaeren ww. - doorvaren

deurverwiezen ww. - doorverwijzen

deurvitteren ww. - aanmoedigen, hetz. als

anvieteren

deurvliegen ww. 1. doorvliegen: doorgaan met vliegen 2. verder vliegen 3. met grote snelheid gaan door leerstof, te behandelen kwesties e.d.

deurvoeren ww. 1. blijven voeren, als voer geven 2. verder voeren van doorvoerhandel

deurvoerhaandel de - doorvoerhandel

deurvragen ww. 1. doorvragen: doorgaan met vragen 2. indringender gaan vragen

deurvreten ww. 1. blijven vreten 2. door iets heen vreten

deurvrotten, ...wrotten ww. 1. blijven wroeten 2. steeds liggen woelen 3. hard blijven werken 4. erdoorheen wroeten, wroetend tot losse delen maken

deurwaeden ww. - doorwaden

deurwerken en var. ww. 1. steeds blijven doorwerken (aan iets), z'n werk niet onderbreken voor rust, een praatje e.d. 2. aan het werk blijven, niet met pensioen gaan 3. harder gaan werken, opschieten met het werken 4. z'n gevolgen hebben, in andere domeinen ook z'n doorwerking krijgen 5. werkend doornemen, goed bestuderen van een geheel

deurwassen I ww. 1. doorschieten, in het zaad schieten, beginnen te kiemen 2. flink groeien (in de lengte)

deurwassen II bn. 1. doorgeschoten, in het zaad geschoten, begonnen zijnde met kiemen 2. doorregen: van spek 3. flink doorgegroeid (in de lengte)

deurweerder, ...waerder de - deurwaarder

deurweren ww. - doorgaan van het weer op de genoemde wijze

deurwi'jen ww. 1. doorwaaien: blijven waaien 2. door iets heen waaien 3. de wind door iets laten waaien, vooral: van woonruimten

deurwikt bn. - doorweekt m.n. door harde regen

deurwinteren ww. - blijven van winterweer

deurzaegen ww. 1. doorzagen: voortgaan met zagen 2. tot twee of meer delen zagen 3. nadrukkelijk ondervragen 4. blijven zeuren

deurzaeger de - iemand die steeds over hetzelfde blijft zeuren

deurzakken ww. 1. doorzakken: doorbuigen 2. verder zakken 3. veel en lang alcohol zitten drinken

deurzakker de - iemand die graag en veel alcohol zit te drinken

deurzemelen ww. - doorzaniken

deurzetten ww. 1. met volharding doorgaan,

volhouden 2. krachtiger, sterker worden 3. dooreenmengen, vooral m.b.t. turf of van aarde en natuurlijke mest 4. in werking doen gaan, door laten gaan, z'n bedoeling doordrijven

deurzetteri'je de - het doorzetten, het doordrijven

deurzetterig bn. - geneigd tot doorzetten, tot afmaken

deurzicht et - doorzicht: vermogen tot inzicht, schranderheid

deurzichtig bn. 1. doorzichtig: doorschijnend, transparant 2. gemakkelijk te doorzien, gemakkelijk om in te zien

deurzien ww. 1. doorzien: tussen of onder iets door zien 2. nalezen, kijkend inspecteren (vooral van tekst, stukken, reeksen e.d.)

deurzieveren, deurziemeren ww. - lang blijven doorzeuren

deurzuken ww. 1. blijven zoeken 2. zoekend doorlopen, zoekend inspecteren

deurzunhuus et - doorzonwoning

deusien et - verkl. van *deuze*

deuze de 1. doos 2. onnozele, suffige vrouw

deuze-achtig bn., bw. - een beetje suffig, onnozel, loom

deuzeschaekelder de - dooschakelaar

devaluaosie de - devaluatie

deventerkoeke de - deventerkoeke

dexterkoe de - koe van een bep. Iers ras

dezelde, dezelfde aanw. vn. - dezelfde

dezien, dozien et - dozijn

di'jen ww. 1. groeien, groter worden 2. opzwellen, uitdijen 3. goed gedijen, aarden

diaeken, jaeken, jaken de - lid van de protestantse kerkenraad, belast met de armenzorg

diaekenbaank de - diaekenbank

diaekenhuus et - armhuis van de diaconie

diaekeni'je, diakonie, diaekenie, diakenie, dejakkeni'je de - diaconie

diaekenlaand et - diaconieland

diaekenplaetse de - boerderij van de diaconie

diakoniewark et - armenzorg e.d. verricht door de diaconie

dialektaorte de - dialectkaart

dialektliteretur de - dialectliteratuur

diaprisentaosie de - diapresentatie

diaprojektor de - diaprojector

diaraempjen et - diaraampje

dichtbegruuid en var. bn. - dichtbegroeid

dichtbehaard bn. - dichtbehaard

dichte I, dicht bn. 1. dicht aaneensluitend, met weinig tussenruimte 2. dichtgegroeid 3.

niet lek, luchtdicht 4. niets zeggend, gesloten
 5. dichtgetrokken (van de lucht) 6. afgesloten, dichtgedaan
dichte II, *dicht* bw. 1. nabij, zeer nabij 2. met weinig verschil
dichte- - dicht-: eerste lid in ww. als *dichtesmieten*, *dichtegruien*
dichte-ongelen ww. - dichtmaken door met vet in te smeren
dichtebi'j, *dichtbi'j* bw. - dichtbij, nabij
dichtebienen ww. - dichtbinden
dichtebouwen ww. - dichtploegen
dichtedammen ww. - dichtstorten met grond
dichtedoen ww. - dichtdoen
dichtedri'jen ww. - dichtdraaien
dichtedrokken ww. - dichtdrukken, door drukken sluiten
dichteflappen ww. - flappend dichtdoen, flappend dichtgaan
dichtefloepen ww. - met een floep dichtgaan
dichtegaan ww. - dichtgaan
dichtegruien, *...gruijen*, *...gruien* ww. - dichtgroeien
dichtekneupen ww. - knopend dichtmaken
dichtekniepen ww. - dichtknijpen
dichtekrojen ww. - dichtstorten met grond met behulp van een kruiwagen
dichtemaeken ww. - dichtmaken
dichtemaelen ww. - door *maelen* (bet. 3, 4) dichtmaken
dichten ww. 1. dichtwerk maken 2. dichtmaken, stoppen 3. dichtgaan, sluiten, in verb. als *De wonde wil niet dichten*
dichteni'jen ww. - dichtmaaien
dichtepongen ww. - dichtmaaien met grote, slordige steken
dichterbi'j bw. - meer nabij: in ruimte, tijd
dichterbi'jkommen ww. - (steeds meer) naderen: in tijd of in ruimte
dichterieden ww. 1. door er met een wagen steeds langs te rijden maken dat de kanten van een sloot inzakken 2. door steeds zand aan te voeren met een wagen een sloot dempen
dichteriegen, *...ri'jen*, *...rijgen* ww. - dichtmaken door rijgen
dichterlijk bn. - dichterlijk
dichterschap et - dichterschap
dichteschoeven ww. - dichtschiiven
dichteschruuien, *...schruijen*, *...schruien* ww. - dichtschoeien
dichteslaan ww. - dichtslaan: met een slag of slagen sluiten, dichtmaken
dichtesloffen ww. - door sloffend te lopen dichtmaken van gaten, bijv. *de eerappel-*

gatten dichtesloffen nl. vroeger gedaan bij kleine stukjes bouwland
dichtespiekeren ww. - dichtspijkeren
dichtestoten ww. - hetz. als *dichtesloffen*
dichtestrieken ww. - door te strijken dichtmaken, met strijkende bewegingen dicht
dichtestrupen ww. - met een stropende beweging dichttrekken
dichteteren ww. - dichtvouwen
dichtevalen ww. - dichtvallen
dichtevlijen ww. - dicht maken door vlak leggen (in de turfmakerij)
dichtevolven ww. - dichtvouwen, ineenvouwen
dichtewarken ww. - dichtmaken, dempen
dichtezakken ww. - (van de lucht) betrekken
dichtezetten ww. 1. dichttrekken: door trekken sluiten 2. geheel bewolkt raken van de lucht; ook: helemaal mistig worden
dichtstok et - dichtstuk
dichtwart et - dichtwerk
die I aanw. vn. 1. die, i.t.t. deze; ook i.t.t. iemand of iets verderop 2. enkelvoudig aanwijzend: die persoon, die zaak 3. gebruikt om nadruk te geven, bijv. *Die vrouw is niet wies!* 4. in *van die* zulke, bijv. *van die vreemde dingen* 5. als herhaling van het onderwerp, bijv. *Die jonge die lopt (...)*
die II vn. - ter vervanging van een eerder gebruikt zn., bijv. *o onze hond en die van de bureu*
die III betr. vn. 1. als inleiding op een beperkende bijzin, bijv. *De meensken die heur opgeven hebben (...)*; van wie in verband met een bezitsbepaling, bijv. *boeren van die heur bedrief onbezwaard is* 2. id. op een uitbreidende bijzin, bijv. *een heerschop, die daor krek langes kwam* 3. de persoon die
diedel de 1. klap, lel 2. z. *diedeltien*
diedelen ww. 1. dartelend lopen 2. ongedurig of onvast heen en weer lopen, drentelen, rondhangen 3. zitten draaien op een stoel
diedeler de - persoon die *diedelt*
diedelgat et - ongedurig iemand, iemand die *diedelt*
diedelkont, *...konte* de 1. kind dat voortdurend ronddartelt, dat voortdurend *diedelt* 2. ongedurig iemand
diedeltien, *diedel* et - meisje, vrolijk, dartel vriendinnetje
diedeltoppe de - druk kind, draaitol
diedeltute de - bewegelijk kind, draaitol

diedelzak de 1. draaitol, ongedurig kind 2. ongedurig iemand

dieden(d) z. *dienend*

dieder aanw. vn. - (meestal bij het aanduiden van breedte, hoogte, lengte, afstand enz.) zo'n, zulk een, bijv.: *We zetten een stek op dieder hoogte; van dieder lengte gezegd* bijv. wanneer met beide handen de lengte wordt aangegeven

dieetveurschrift et - dieetvoorschrift

dief de 1. dief, iemand die steelt 2. waterloot aan een tomatenplant

dieg(...) z. *deeg(...)*

diegene vn. - diegene

dieje aanw. vn. - nadrukkelijke vorm bij *die*, bijv.: *Ik heb disse liever as dieje*

diek, dieke de 1. dijk, aarden wal om het water tegen te houden 2. weg 3. dijk in de veenderij: lange hoop van halfdroge turf 4. deel dat men laat zitten bij het steken van turf

diekbestuur et - dijkbestuur: waterschap dat toezicht houdt op dijken

diekdeurbraoke de - dijkdoorbraak

diekel tw - deksels, drommels, in *te diekel*

dieken ww. 1. bedijken 2. turf in *dieken* leggen, zetten

diekgraaf de - dijkgraaf

diekgrös et - het gras dat op een dijk groeit of langs een weg

diekhuj et - hooi dat van een dijk komt of van de wegberm

diekmi'jen ww. - maaien van een dijk

diekplicht de - dijkplicht

dieksloot de - dijksloot

diekverzwaoring de - dijkverzwaring

diekwaachter de - dijkwachter

diekwal de 1. wal, zijkant van een rivierdijk e.d. 2. wal van de zijkant van een weg

diekwarker de - wegwarker

diel, deel et 1. deel, gedeelte van iets 2. aandeel, wat iemand krijgt, toebehoort 3. boekdeel

dielber bn. - deelbaar, gedeeld kunvende worden

dielen, delen ww. 1. in delen splitsen 2. verdelen 3. een deling uitvoeren (van een getal)

dielgenoot, deelgenoot de - deelgenoot: compagnon, medebezitter

dielhebber, deelhebber de - deelhebber

dieling, deling de 1. deling bij rekenen 2. deelsom

dielnemen ww. - meedoen, meewerken

dielnemer, deelnemer de - deelnemer

diels bn. - deels

dielstaot de - deelstaat

dielstrepe de - deelstreep (bij het uitrekenen van delingen)

dielteken et - deelteken

dieltied de - deeltijd

dieltiedbaene de - deeltijdbaan

dieltiedwark et - deeltijdarbeid

dieltiedwarker de - deeltijdwerker

dielwoord et - deelwoord

dien bez. vn. - jouw (alleen in een enkel dorp gebruikt)

dienderig bn. 1. opgezet, gezwollen 2. geneigd tot uitzetten, uitdijen, meer volume krijgen

dienen ww. 1. dienen, een functie bij iemand uitoefenen 2. als soldaat dienen 3. misdienaar zijn, de mis doen 4. de functie hebben van 5. geschikt, bruikbaar zijn voor 6. uitzetten, uitdijen, bijv. van droge stoffen in water 7. dienstbaar zijn

dienend, dienen, dieden(d) zelfst. aanw. vn. - die personen, die exemplaren

dienes zelfst. bez. vn. - de jouwe (alleen in een enkel dorp gezegd)

dienstag z. *deensdag*

dienst de 1. het dienen (bij iemand, in een ondergeschikte positie) 2. betrekking als dienstmeid of als knecht, vaak bij een boer 3. militaire dienst 4. functie 5. kerkdienst 6. uitoefenen van werkzaamheden in een bep. tijd 7. handeling die men ongevraagd of gevraagd (maar dan niet als werk) voor een ander verricht

dienstber bn. - dienstbaar, nuttig, ten nutte

dienstecentrum et - dienstencentrum

dienstjaar et - elk jaar van een dienstverband

dienstkammeraad de - andere soldaat met wie men bevriend is in militaire dienst

dienstklopperi'je de - het gedoe van een dienstklopper

dienstmaegd de - dienstmaagd, dienstbode, dienstmeid

dienstmaegien et - dienstmeisje

dienstnommer et - persoonlijk nummer dat men heeft als soldaat in militaire dienst

dienstodder de - dienstorder, dienstbevel

dienstpak et - uniform dat, bep. kleding die men draagt bij het uitoefenen van bep. beroepen

dienstreuster et - dienstrooster

diensttied de - diensttijd: tijd dat een dienst waarin men werk, duurt, vooral: militaire diensttijd

diensttrappe de - diensttrap

dienstveerdig bn., bw. - dienstvaardig

dienstverbaand et - dienstverband
dienstvolk et - personeel
dienstweigerer de - dienstweigeraar
diep et - oude, natuurlijke waterloop, vooral als waternaam voor twee riviertjes waartussen *Oosterwoolde* ligt
diepdaenkend bn. - diependkend
diepdaenker de - diependkend iemand
diepe I et - diepe deel van een zwembad
diepe II, *diep* bn. 1. diep 2. indringend, vaak: wat de gemoedsaandoening betreft
diepgaand bn. - diepgaand: indringend, ingrijpend
diepgraven, ...graeven ww. - diepspitten
dieplitterig bn. - met diepe pitten, stekken
diepschouwen ww. - de *schouw* verrichten en er daarbij vooral op letten of de sloot, het water enz. diep genoeg is
diepsnieden ww. - de begroeiing van de kanten van een sloot e.d. wegnemen
diepvissen ww. - vissen naar vis die op, nabij de bodem leeft
diepvriesinstallatie
diepvrieskiste de - diepvrieskist
dier et 1. dier, beest 2. aantrekkelijke vrouw, aantrekkelijk meisje 3. rotmens
dierber bn. - dierbaar, vooral in de verb. *† Is mi 'j wel dierber* ik geloof het wel, het kan me eigenlijk niks schelen
diere... - dieren...
dierbescherming de - dierenbescherming
dierencentrum et 1. groepspraktijk van dierenartsen 2. dierenasiel
dierenname de - dierennaam
diereriek et - dierenrijk
diersoort(e) de, et - diersoort
dierespul et - enkele dieren die men heeft
dieretehuis et - dierentehuis
dieretuun de - dierentuin
dierervrind, ...vriend, ...vrind de - dierenvriend
dierkundelerer de - dierkundeleraar
dierlik bw. 1. dierlijk, van dieren afkomstig 2. op beestachtige wijze, niet bep. zachtzinnig, bijv. *† Giet d'r dierlik om weg*
diesel de 1. diesellootje 2. dieselmotor 3. auto die op diesellootje rijdt 4. dieseltrein 5. distel
dieselen ww. - steeds tollen, steeds draaiende bewegingen maken
dieseleulie de - diesellootje
dieselmoter de - dieselmotor
dieseltange de - hetz. als *stiekeltange*, tang om distels uit de grond te trekken
dieseltoppe de - draaitol, ook fig.

dievedaosie, dieverdaosie de 1. ontspanning door vermaak, verstrooiing 2. afwisseling 3. drukte
dievederen, dieverderen, dieviederen ww. 1. voor afleiding zorgen en dus ontspanning brengen, hetz. als *verdievederen*, bet. 1 2. egaliseren, hetz. als *verdievederen* bet. 2 3. verrekenen, gelijk verdelen, hetz. als *verdievederen* bet. 3 4. bijleggen van ruzie, hetz. als *verdievederen* bet. 4
dievejacht de - dievenjacht
dievel z. *duvel* II
dieveri'je de - diefstal, het inbreken, dieverij
Dievermark, ...markt, ...maat de - markt te Diever
dieveweer et - dievenweer, nl. gezegd van mist
dieze de - nevel, mist
diezeld aanw. vn. - diezelfde
diezig, diezerig bn. - nevelig, met laaghangende nevel, mistig en triest
differeden ww. - afnemen in pijn, hetz. als *verdiffederen*
diggel de - diggel, scherf van aardewerk of porselein, door kinderen vaak gebruikt om mee te spelen
diggelen ww. - bep. spelletje spelen met *diggels* (waarbij men op diggels werpt die op een paaltje liggen)
diggelgoed et - kopjes, schotels, borden, potten, pannen enz. van aardewerk of porselein
diggelkaaste de - kast voor het aardewerk, porselein
diggelvuur et - aanduiding van een opvallend glinsterend, vreemd licht in de natuur
diggelwark et - hetz. als *diggelgoed*
dijvets z. *duvels*
dik et - koffiedik
dikachtig bn. - enigszins dik
dikbaand I et - riet of stro tot dikke bossen gebonden
dikbaand II bn. - (van riet, rogge) gebonden in dunne bossen
dikbilkoe de - steenbil, hetz. als *dikbille*
dikbille, dikbil de - koe met breed achterwerk, steenbil, paardenbil
dikboek de - dikbuik, kind met een dikke buik
dikboekig bn. - (van personen) met een dik, opgeblazen gevoel
dikdoender de - dikdoener
dikdoenderig bn. - dikdoenerig
dikdoeneri'je de - dikdoenerij
diketen ww. - flink, lekker gaan eten

diketer de - iemand die veel eet
dikhassens de - dikkop: scheldwoord voor een persoon met een dik hoofd
dikhudig bn. - dikhuidig (meestal fig.), ook gezegd van iemand die niets wil aannemen, die nergens naar wil luisteren
dikhuud de 1. gezegd van iemand met een dikke huid, iemand die ongevoelig is voor wat anderen zeggen 2. olifant 3. dikke persoon
dikke I de 1. dikke persoon, dik exemplaar, dik dier 2. neet
dikke II, **dik** bn., bw. 1. met flinke dikte (in vergelijking met lengte, breedte) 2. met betrekkelijk grote doorsnede 3. van grote omvang 4. bol, bijv. *dikke wangen* 5. opgezwollen, bijv. *een dikke vinger* 6. zwaarlijvig, vet 7. gewichtig, opschepperig 8. met een volle buik, met een gevoel van dikheid, opgeblazenheid 9. van grote dichtheid (m.b.t. mist, wolken) 10. van vloeistoffen: niet erg vloeibaar 11. ruim, volop, meer dan voldoende, in hoge mate
dikkedakken ww. - naar mensen op bezoek gaan en er eten
dikkerd de - dikke persoon, dik exemplaar
dikkevreten ww. - veel vreten (ruw indien van mensen gezegd)
dikkont, ...kote de - iemand met een dik achterwerk
dikkop de 1. iemand met een dik hoofd 2. scheldnaam (vaak zonder bijgedachte aan een dik hoofd) 3. kikkervisje 4. 1/4 liter, maat voor met name jenever of brandewijn, ook: 1/2 liter 5. tinnen maatbeker van 0,2 liter
diklievig bn. 1. (van personen) met een dik, opgeblazen gevoel, met hardlijvigheid 2. lijvig, dik
diklievighied de - hardlijvigheid
diknakken ww. - rondhangen, doen waar je zin in hebt
diknekke, diknek de 1. iemand met een dikke nek 2. iemand met veel geld
dikopper de - grote bult, grote opperhoof
dikpeinze de - iemand die veel eet
dikspek et - spek van een handbreedte
diktaat et - dictaat: wat gedictieerd wordt
diktater de - dictator
dikte de 1. het dik zijn 2. de afmeting dik 3. wijze van dik zijn van vloeistoffen e.d.
diktee et - dictee
diktemaat de - diktemaat
dikteren ww. 1. voorzeggen wat men moet opschrijven 2. ingeven 3. voorschrijven
dikvreter de - iemand die veel eet

dikwiels, dikwels bw. - dikwijls, vaak
dillegaosie de - delegatie
dimlocht et - dimlicht
dimmeastraosie, demestraosie de 1. demonstratie, betoging 2. het laten zien hoe iets is, hoe het werkt enz.
dimmestreren, deme..., demon... ww. 1. demonstreren: betogen 2. door een demonstratie tonen hoe iets is, hoe iets werkt
dinder, dinter tw. - drommels, deksels, in *te dinder*
dinderem, dinderke tw. - drommels, deksels, in *te dinderem, te dinderke*
dinderen, denderen ww. - denderen, dreunen (van, in voertuigen)
dinders bw. - drommels, deksels
ding, verkl.: *dinkien, deengien, dingegien, dingien* et 1. ding 2. vrouw, vaak ook: klein meisje 3. aangelegenheid, bep. kwestie 4. gebeurtenis
dingen ww. - afdingen
dingsdag z. *deensdag*
dinter z. *dinder*
diplemeerd bn. - gediplomeerd
diplomaot de - diplomaat (bep. staatsman; ook bij vergelijking)
diplome et - diploma, getuigschrift
dippen ww. - dippen, aanstippen, aanraken met/in een vloeistof
dippetaosie de - deputatie: afvaardiging
dippeteerd, gedippeteerd bn. - gedeputeerd, in *Dippeteerde Staoten*
dippeteerde, gedippeteerde de - lid van Gedeputeerde Staten
direkt bw. - (all. bij nadruk gezegd) direct, onmiddellijk
direkteur, dirrekteur, dirkteur de - directeur
direkteur-generaal de - directeur-generaal
direktie de 1. directeur(en), de hoogste gezagsdrager(s) in een onderneming, een instituut enz. 2. (schertsend) vrouw des huizes
direktiesiktaoris de - directiesecretaris
direktiesiktariaot et - directiesecretariaat
direktiesikteresse de - directiesecretaresse
direktietafel de - directietafel
direktrice de 1. directrice 2. (schertsend) echtgenote
dirkiespere, ...paere, derkiespere, durkies..., **derkiespaere** de 1. dirkjespeer, bep. soort roegrijpe peer 2. boom waaraan de dirkjespeer groeit
dirrelen ww. - snel tollen, met draaiende bewegingen gaan

dis de 1. marktkraam of soortgelijke stelling 2. tafel waaraan men eet
diskettetestesjon et - diskettestation
disko de - discotheek
diskreet bn. - discreet
diskriminaosie, diskriminaosie de - discriminatie
diskrimmenen, diskrimineren ww. - discrimineren
diskussie de - discussie
diskutaobel bn. - discutabel
dislange, distelange, duslange bw. - tot nu toe, tot dusverre
disodder, dusodder, disorde de - disorde, wanorde
dispeniebel, disponibil bn. - disponibel: beschikbaar
dispensaosie de - dispensatie
disse aanw. vn. - deze
dissel, distel de 1. disselboom, dissel 2. disselboom voor twee paarden 3. platte kapbijl 4. brede beitel aan steel om hout te ontschorsen 5. gootdissel
disselboolte de - ijzeren pen in disselboom
disselhaemer de - hetz. als *disselboolte*
disselkop de - kop van een disselboom
disseltange de - disteltang (voor het verwijderen van distels)
dissend, dissen zelfst.aanw.vn., mv. - deze exemplaren (niet van mensen gezegd)
dissertaosie de - dissertatie
disserteur de - deserteur
dissiesman de - marktkoopman
distaanseren ww. - zich distantiëren
distaansie de - distantie
distribusie de - distributie: uitdeling van distributiekaarten (in W.O. II)
distrikt et - district
dit(te) aanw. vn. (zelfst. gebruikt) - dit
dit aanw. vn. (bijvoeglijk gebruikt) - dit
divanbedde et - divanbed
divanklied et - divankleed
djatihoolt et - djatihout
dobbe de 1. waterkuil in het land waaruit het vee kan drinken (meestal gegraven), ook als verbreding van een sloot 2. (vaak verkl.) z. *haenedobbe* 3. veenkuil 4. kuil in bep. oppervlakten
dobbel de, in *op 'e dobbel of* op het kantje
dobbelspul, ...spel et - dobbelspel
dobbelstien de 1. dobbelsteen 2. (verkl.) stukje spek in die vorm
dobben ww. - het maken van *krabben, haenedobben* (door de mannelijke kievit)

dobber de 1. dobber (aan een hengelsnoer) 2. in *een zwaore/hiele dobber* een heel karwei, een moeilijke opgave, iets waardoor men het zwaar te verduren krijgt
dobberen ww. 1. dobberen 2. in *d'r omme dobberen* elk moment kunen gebeuren
odde, dod de 1. korstje, korreltje aan de oogleden (door het slapen; ook wel het geheel aanduidend, d.i. slaap in de ogen) 2. neusvuil 3. fopspeen 4. open doekje met wat lekkers om op te zuigen (bijv. suiker, rozijnen) 5. inktvlek 6. dot van een kind, lief kind 7. (mv.) waterplanten
dodelachtig bn., bw. - sufferig, slaperig
dodden ww. - suffen, sluimeren
dodderen ww. - dodderen, slaperig zijn
dodderer de - sufferd, slaapkop
dodderig bn. - sufferig, slaperig
dodderkop de - sufferd, slaapkop
dodelik bn. - dodelijk: de dood veroorzakend
dodenherdaenking de - dodenherdenking
dodetal et - dodental
doe I pers. vn. - jij; in een enkele plaats in gebruik naast het pers. vn. *ie* en *i'j* en de var. *dow*; bijv. *Ie moe'n (...)* jij moet, waarnaast *doe moest, moestoe* moet je
doe II, **toen, toe** bw. 1. destijds, in die tijd (in het verleden) 2. daarop, vervolgens (in het verleden)
doe III, **toen, toe** ondersch. voegw. 1. op het moment dat 2. in de tijd dat, in de periode van 3. nadat
doe-et-zelsaake de - doe-het-zelfzaak
doeblee et - doublé, bep. stof
doeblenen bn. - van doublé
doeдебout z. *doereboolte*
doedel, doelen (mv.) de 1. suffige vrouw (ook wel: een beetje onnozel) 2. smerige, slonzige vrouw 3. de plant lisdodde, ook: het blad ervan
doedelen ww. 1. z'n werk slordig en slecht doen 2. zeuren
doedeler de - iemand die maar wat kletst
doedelkop de - iemand die nergens op let, die suffig is
doedelriet z. *duleriet*
doedelzak de 1. bekend muziekinstrument: doedelzak 2. sullige, suffe persoon 3. gekke persoon 4. iemand die nooit met z'n werk klaarkomt
doedelzakspeul(d)er de - doedelzakspeler
doeden z. *doereboolte*
doedertieden, doedertied, doedestieds,

toendertied bw. - toentertijd, toen, in die tijd
doefte, doeft, doef de - ronde hoop hooi, rogge, haver of bonen die men opzet
doeftzetter, doefzetter de - iemand die een *doefte* maakt
doeg tw. - groet: doi, daag (vaak lang aangehouden)
doeglassparre de - douglasspar
doejakker de - hetz. als *doerak*
doek I et - doek (stofnaam)
doek II de 1. stuk doek voor bep. gebruik 2. in het bijzonder: liuer 3. hetz. als *bi'jedok*
doek III et - toneelgordijn, bijv. *'t Doek vaalt*
doeken ww. 1. hetz. als *opdoeken* bet. 2 2. z. *duken*
doekewassen ww. - luiers wassen
doekien et - doekje, kleine doek; *d'r gien doekies omme wienen* het ronduit zeggen
doekienbeleggen, doekienleggen ww. - zakdoekje leggen (kinderspelletje)
doekspelde de 1. doekspeld (in meerdere toepassingen) 2. speld waarmee men luiers vastmaakt
doekspiekeren ww. - vastspiekeren van het doek waarop het behang komt te zitten
doel et 1. mens, dier, voorwerp dat men probeert te raken 2. punt waar men naar toe wil, eindpunt 3. goal 4. dat wat men nastreeft, plan dat men heeft, iets dat men ziet zitten om 5. het gemotiveerd zijn om te doen 6. bedoeling 7. in *een goed doel* een bestemming (vooral: van geld) die om sociale redenen erg goed is
doele z. *dule*
doelen ww. - doelen: beogen (vooral met woorden)
doelerd de - sufferd
doelieriet z. *dulieriet*
doelhof de, et - var. van *doolhof*
doelkaans de - doelkans
doelmatig bn., bw. 1. doelmatig, ook gezegd van iets dat men goed kan benutten 2. regelmatig
doeloor de - druiloor, sufferd
doem de 1. bep. lengtemaat: duim 2. z. *doeme*
doembrette, ...bried, ...breed de - duimbreed
doemdik bn. - duimendik, in de verb. *d'r doemdik op liggen*
doemdri'jer, doeme... de - iemand die niet veel uitvoert
doeme, doem de 1. duim, eerste vinger van de hand 2. gedeelte voor de duim in een handschoen
doemeling de - los bekleedsel voor de duim,

ook wel voor andere vingers
doemdri'jen z. *doempiendri'jen*
doemelske en var. z. *doemske*
doemen ww. - duimen: bekende handeling uitvoeren met de duimen om iemand succes te wensen
doemgat et - gat in bep. handschoenen waar de duim door kan steken
doemkracht, doeme..., dommekracht de - dommekracht (soort krik)
doempien (z. ook onder *doeme*) et 1. kleine duim 2. bep. soort koekje, duimpje 3. winterkoninkje 4. boomkruiper 5. in *Klein Doempien* Klein Duimpje (kinderrimpje)
doempiendri'jen, doemedri'jen ww. - duimendraaien, ook: niets doen
doempienzoegen, doemzoegen ww. - duimzuigen
doempienzoeger, doemzoeger de - duimzuiger (lett.)
doemschroeven, in *iene de doemschroeven anzetten/andri'jen* iemand de duimschroeven aandraaien, hem pressen op een dreigende manier
doemshoolt et - duimshout (hout van bep. maat)
doemske, doemelske, doemeske de, et - duimeling, los bekleedsel voor de duim
doemsnieding de - snee in een duim
doemstok de - duimstok, meetlat
doen I et - het doen, het handelen, het verrichten, bijv. *Et is gien doen* het is veel te zwaar/moeilijk
doen II ww. 1. handelen, uitvoeren, maken, laten ontstaan 2. een voordracht doen, het woord voeren, iets leuks doen ter ere van iemand e.d. 3. groeien, in verb. als *Hi'j het 't goed daan* hij is fors gegroeid 4. als weersomstandigheid zich voordoen, bijv. *Et kan vanmiddag nog van alles doen* 5. regenen, bijv. *Et dot al de hiele dag* 6. degene zijn die iets gedaan heeft 7. plaatsen, aanbrengen e.d. 8. doen ondervinden, behandelen 9. aandoen, raken 10. voltooien, volbrengen 11. bewerkstelligen, als effect geven 12. een goede financiële positie hebben 13. naar gewoonte doen, als gewoonte hebben 14. als spel e.d. spelen. 15. opleveren, als effect hebben 16. aan geld opbrengen of kosten 17. geven, aanreiken 18. schoonmaken en/of opruimen 19. kammen 20. te maken hebben (met) 21. met iets beginnen, ermee handelen, zich aanhalen 22. zich bezighouden met 23. in *d'r op doen* erop bieden, ook: naar de functie solliciteren

doen III hulpww. 1. handelen zoals het andere ww. uitdrukt, bijv. in *Doe d'r mar es daenken omme* let op mijn woorden, let maar eens op 2. de eerder uitgedrukte handeling herhalend, ter versterking, bijv. *En lachen dat ze daon hebben!* 3. gebruikt ter herhaling van een eerder werkwoord, bijv. *Zingen doen we ok niet meer de laeste tied* 4. de oorzaak inleidend, bijv. *Ie doen oons schrikken*

doende bn. - doende, met iets bezig, aan de slag

doenen ww. 1. zitten suffen 2. in zichzelf gekeerd zitten, zitten mokken

doenerd de - sufferd, slaapkop

doeniet de - maar steeds niet gebruikt voorwerp, persoon die kennelijk niet geschikt is en dus niet mee hoeft te doen

doenikser de - iemand die niks doet, niksnut

doenoor de - sloom iemand, druiloor

doentien et - suffige vrouw

doerak, doerakker de - doerak: gemeen, onbetrouwbaar iemand, rotzak

doereboolte, ...boolt, doerebout(e), doezebout, doezeboolte, doedebout, doeden (mv.), **oerebouten, stoezeboolt, stoezeboolte, stoezebal, stoezebout, stoezeboute, stoezebolle(n), stoesboolten, soezeboolte, soezebolle** de - lisdodde

doerebottel de - bloeiwijze van de lisdodde

does de - douche: stortbad

doescel de - doucheceel

doesen ww. 1. douchen, een douche nemen 2. een por, een stomp geven

doesgedien et - douchegordijn

doeshokke et - douchehok

doeshond, doesien z. *kedoeshond*

doeskabine de - douchecabine

doeskop de - douchekop

doeskraene de - douchekraan

doesmatte de - douchemat

doesslange de - doucheslang

doesstange de - douchestang

doest, doeste de 1. klap, stoot, stevige por 2. z. *doeste*

doeste, doest de, et 1. vastzittend vuil op de huid van mens of dier, ook door oud haar, roos in het haar 2. oud, ruig gras of ander wild gras dat nog op het land staat 3. afval van dode planten 5. borstelgras 6. bochtige smele 7. schaduwgras 8. bep. laag in de grond

doestepolle de - pol oud of wild, ruig gras tussen het gewone gras in het land

doesterig bn. 1. met een vette, viezige laag of met een bep. uitslag van de huid 2.

met vuilgele of bleke, ongezonde kleur 3. groezelig, slonzig 4. (van het land) onverzorgd, met plukken ruig, oud gras

doestig bn. 1. met een vaste, vieze smerige laag op en/of in de huid, smoezelig 2. met een grauwe, ongezonde gelaatskleur 3. met roos in het haar 4. (van het land) met veel *doeste* bet. 2

doeve de 1. duif 2. meisje, jonge vrouw

doevebone de - tuinboon

doeveëi et - duivenei

doevehokke et - duivenhok

doevehouder de - duivenhouder

doevejacht de - jacht op duiven

doevekouwe de - duivenhok

doevekroppe de - verwijding van de slokdarm bij een duif

doevemelker de - duivenmelker: duivenhouder

doevenust et - duivennest

doeveplattien et - duivenplat

doevepotien et 1. ring van het pootje van een duif 2. hetz. als *snottebelle*, bet. 1

doevering de - ring door een duivenhouder om de poot van een duif aangebracht

doeveringen ww. - ringen van duiven

doevesport de - duivensport

doevetille de - duiventil

doevevoer et - duivenvoer

doevinne de - vrouwelijke duif

doezebollen ww. - knikkebollen, hetz. als *soezen, soezebollen*

doezeboolderen ww. - tuimelend vallen

doezekop de - sufferd, slaapkop

doezen ww. - sluimeren, een beetje slapen, knikkebollen

doezerd, droezerd, doezet de - suffig, dom iemand

doezetig bn. - suffig, enigszins slaperig

dof I de (vaak verkl.: *doffien*) - prettig bedrag aan geld dat men krijgt, kan erven e.d.

dof II bn. 1. niet glanzend, mat 2. enigszins vochtig, nat 3. niet helder klinkend

doffer, dofferd de 1. doffer 2. energieloos iemand

doffig bn. - in heel lichte mate nat geworden door de regen

doffighied de - (lichte) vochtigheid van de lucht

dofhudig, doofhudig bn. 1. mat, niet glanzend van huidskleur 2. niet willende luisteren, aannemen 3. zich niets van verwijten, problemen etc. aantrekkelijk 4. hardhorend

dogkarre de - tweewielig open rijtuig voor

vier personen, getrokken door één paard, dogkar

doke z. *daoke*

dokement de - document

dokementaire de - documentaire

dokementaasiecentrum het - documentatiecentrum

dokementeren ww. - documenteren

dokies z. *doukies*

dokke, daoke de - elk van de bosjes bentgras die een isolerende laag vormden onder de holle dakpannen van vroeger, nl. tegen regen en vooral stuifsnieuw

dokkemaeken ww. - maken van *dokken*, nl. voor onder de dakpannen, z. onder *dokke*

dokkemaeker de - iemand die *dokken* maakte voor anderen, z. onder *dokke*

dokken ww. - dokken: betalen

dokter de 1. dokter, arts 2. doctor

dokterandus de - doctorandus

dokteraol et - doctoraal

dokteraot et - doctoraat

dokteren ww. - dokteren: als dokter optreden

doktersbehandeling de - doktersbehandeling

doktersflessien et - medicijnflesje

doktersfoons et - ziekenfonds

doktersgang, ...gaank de - doktersgang, vooral in verb., bijv. *Ik komme wel bi'j je, want mien gang is gien doktersgang* 't kost weinig inspanning, ik zal er niet op de één of andere wijze voor moeten betalen, ik kom niet met een ingewikkeld verhaal, een ernstige tijding e.d.

doktersgoed et - medicijn(en)

doktershanen, ...haand mv. - doktershanden, in *onder doktershanen* onder behandeling van een dokter, zo ook bijv. *Bi'j' onder doktershaand?*

doktershuus et - doktershuis

doktersjasse de - doktersjas

dokterspraktiek de - dokterspraktijk

dokterstillefoon de - dokterstelefoon

dokterstuun de - tuin van de dokter van een dorp

doktersverklaoring de - doktersverklaring

doktersveurschrift et - doktersvoorschrift

dokwarker de - dokwerker

dol bn. 1. in *een dolle hond* hond die lijdt aan hondsdolheid 2. zo maar zonder na te denken, driest, bijv. *op 'e dolle roes kopen*

dolgat et 1. gat dat men maakt bij het *hujdollen* 2. bep. gat in een ton

dolle, daole de 1. handvat aan een zeis 2. gat boven in het hooivak 3. roeipen in een boot

dollen ww. - wroeten, op forse wijze graven, bijv. *eerpels dollen* rooien, *As et huj te waarm is, moe'n de boeren dollen* een gat in het hooi maken zodat de hitte weg kan, nl. tegen hooibroei

dollewottel de - bep. giftige plant: dollekervel

dom bn. 1. dom 2. onwetend, bijv. in (zelfst.) *Hi'j hooit him van de domme*

domenee, dominee, doornie, domnie, doornee, domnee de 1. dominee, predikant 2. beflijster

domeneeblokkien et - dominosteen

domeneehoohtien, domenees..., domino..., dominoos... et - dominosteen

domeneer de - dominee

domeneeshoed de - hogehoed, cilinderhoed

domeneesjasse de - moderne, zwarte overjas

domeneeske de - echtgenote van de dominee

domeneespel, ...spul, dominospul et - dominospel

domeneespeulen ww. - het spel domino spelen

domeneestien, ...stikke en var. - dominosteen

dommekracht z. *doemkracht*

dommel de - het dommelen, de slaap

dommelen ww. - dutten, half slapen

dommelig, dommelik bn. 1. suffende, slaperig, duf 2. suffig, vergeetachtig

dommelik bn. - een beetje dom, domachtig

dommiet, dommie, damiet bw. 1. straks, aanstonds 2. over een tijdje

dommig bn. - domachtig

dommighied de - domheid, het dom zijn

domvorrelsjaar et - de eerste drie maanden van het leven van een kind

donder de 1. onweersslag 2. onweer 3. gebruikt als krachtterm 4. iemand met de uitgedrukte eigenschap, bijv. *een dikke donder* 5. lichaam

donderbesien et - hetz. als *onweersbesien*

donderbloeme de 1. fluitekruid 2. zwanebloem

donderbuije, ...buie de - onweersbui

donderbusse de - hetz. als *kerbiedbusse*

donderement et - donder, lichaam, in verb.

donderen ww. 1. onweren 2. donderend klinken (van bijv. kanonnen) 3. in elkaar vallen

4. van werk: er snel doorheen gaan

donderjaegen ww. 1. rumoerig stoeien 2. onverstandig, ongestructureerd proberen van alles en nog wat te doen

donderjaeger de - iemand die aan het *donderjaegen* is
donderoffleider de - bliksemafleider
donderpoeier de - donderpoeder (voor klappertjespistool)
donders I bw. - donders: buitengewoon
donders II tw. - krachtterm: potverdorie
donderschoere, donderschere, z. ook *rommelschore* de - onweersbui, onweerswolk
donderstien de 1. geslepen, gehaaid iemand 2. lastig iemand, deugniet
dondertien et - klein kind, kleine persoon
dondervliegjen et - dondervliegje
donderwolke de - donderwolk
dong de - mest, stalmest
dongbulte, ...bult de 1. mesthoop 2. vervelende, ongezellige, lompe kerel
dongbultstee de - plaats van de mesthoop
dongeerde de - mest vermengd met aarde
dongen ww. - bemesten (met stalmest)
donggat et - lager deel in de grond ontstaan doordat er steeds mest van een mesthoop is weggegraven
donghaoke de - mesthaak
donginlegger de - hetz. als *mestinlegger*
dongkarren ww. - mest vervoeren met paard en wagen, met name mest over het land brengen met een wagen
dongklauwe, dongklauber de - mesthaak
dongkrabber de - mesthaak
dongkroje de - kruiwagen voor mest
dongkrojen ww. - mest met een kruiwagen vervoeren: in het bijzonder uit de stal naar de mesthoop of van de mesthoop over het land
donglaeden ww. - mest op een wagen laden (om het vervolgens over het land te verspreiden)
donglaeder de - arbeider die mest op de wagen laadt (dat over het land moet)
dongmennen ww. - mest naar het land brengen met paard en wagen
dongplaanke, ...ladder de 1. op de zijkant van de bodem van een boerenwagen geplaatste, smalle wagenladder in de vorm van een plank bij het vervoer van mest 2. zware plank waarover men mest rijdt met een kruiwagen
dongplaete de - betonnen plaat waarop de stalmest werd opgehoopt
dongpost de - zware uit drie delen bestaande 'plank' waarover men mest rijdt met een kruiwagen
dongrieden ww. - mest (uit de mesthoop) over het land brengen met een wagen
dongstee et, de - plaats waar de mestbult zit

of zat
dongsteiger de - steiger waarover men mest kruit op de mesthoop
dongstokken mv. - bep. plant: melde
dongstri'jen, ...struien ww. - over het land uitstrooien van stalmest, ook: dat met een mestvork uiteenslaan op het land
dongverspreider de - mestverspreider
dongvörke de - mestvork (meertandig)
dongwaegen de - boerenwagen speciaal voor het vervoer van stalmest
donk z. *dunk*
donken ww. - dunken, denken, zich voorstellen
donker I et - duisternis, donkerte
donker II bn. 1. donker, duister 2. somber, niet rooskleurig, niet gunstig, niet hoopvol (achten) 3. bijna zwart van kleur 4. somber ogend, klinkend
donkeraovend de - schemeravond, de tijd dat het 's avonds donker is geworden
donkerbont bn. - zwartbont met weinig wit
donkerbonte de - zwartbonte koe met weinig wit
Donkerbroekemer I de - iemand geboortig uit of woonachtig in *Donkerbroek*, plaats in *Oost-Stellingwarf*
Donkerbroekemer II bn. - van, met betrekking tot *Donkerbroek*
donkerbruun bn. - donkerbruin
donkerte de - donkerte, duisternis
dood I de 1. de toestand van het dood zijn 2. het sterven, het doodgaan
dood II bn.; buigingsvorm: *dooie* (soms, om ruwheid te vermijden: *dode*) 1. dood, gestorven 2. 'af' bij het *parkhinken* of *potknikkeren* 3. zonder leven, zonder beweging 4. saai, eentonig 5. versterkend in verb. als *op zien dooie gemak*
dood... I - dood..., in samenstellingen als *doodbieten*; ze zijn niet allemaal vermeld
dood... II, *doods...* - dood(s)..., zeer intens, in samenstellingen als *doodeerlik*, *doodsongerust*
doodbidder de 1. saai vent 2. in *toekieken as een doodbidder* erg ongezond (nl. als een aanspreker)
doodbieten ww. - doodbijten
doodbluuien, ...bluien, ...blujjen ww. - door erg hard te bloeien (van bloemen) doodgaan
doodbranen ww. - doodbranden
dooddoen ww. - doodmaken, dooddoen
dooddrokken ww. - dooddrukken
doodeernstig bn. - doodernstig

doodezelen ww. - zich doodwerken

doodgaan ww. - doodgaan

doodgoed bn. - door en door goed van karakter, door en door goedig

doodgoeler de - hond die door te huilen een sterfgeval aankondigt

doodgrever, ...*graever* de - doodgraver, grafdelver

doodhoesten ww. - vreselijk hoesten

doodhouwen ww. - doodslaan

doodienvoeldig bn. - doodeenvoedig, hoogst eenvoudig

doodinkeld en var. bw., bn. - doodenkel

doodjaegen ww. - verongelukken door te hard rijden

doodjakkes bn. - doodstil, erg rustig

doodjammer bn. - heel erg jammer

doodkieken, z. ook *doodzien* ww. - iemand niet kunnen luchten of zien, iemand zo haten dat men hem met z'n blikken zou kunnen/willen doden

doodkiste, *doods...* de - doodkist

doodkistemaakeri'je de - kistenmakerij, nl. van doodkisten

doodkoe z. *slaachtkoe*

doodliggen ww. - doodmaken door erop te liggen (bij varkens met biggen)

doodmaken ww. - doodmaken: doden

doodmattelen ww. 1. door marteling doen sterven 2. door eigen inspanningen als in een marteling sterven (van een dier in een strik e.d.)

doodmin bn. - in zeer slechte lichamelijke toestand, doodziek

doodmoren ww. - op onverstandige wijze aanhoudend veel te hard werken

doodmu, ...*muui*, ...*meu*, ...*muj* bn. - doodmoe

doodnaegel de - akelige, vaak ook: gierige vent

doodof bn. - doodaf, doodop

doodongelukkig bn. - erg ongelukkig (van gevoel)

doodongerust, *doodsongerust* bn. - heel erg ongerust

doodpoesten ww. - sterven door/in z'n gehijg

doodriepe bn. 1. (van koren) zodanig rijp dat er hoognodig moet worden gemaaid 2. kapot gevallen: van rijpe appels, peren

doodsbenauwd bn. - doodsbang

doodsbliede bn. - enorm blij

doodschaemen ww. - zich enorm schamen

doodschieten ww. 1. doodschieten 2. de *boster* raken bij *driehoeken* (bep. vorm van

knikkeren)

doodschieter de - jager die niets spaart

doodschrikken ww. - enorm schrikken

doodsgeveer et - doodsgevaar

doodsheufd et - doodshoofd

doodsklied, ...*kleet* et 1. zwart kleed met zilverachtige bies over een doodskist 2. doodsgewaad

doodslaopen ww. - zo intens slapen dat men erin zou kunnen blijven

doodspruiien ww. - doodspuiten

doodstarven ww. - sterven

doodtrappen ww. 1. door te trappen doden 2. zich zeer inspannen door hard te trappen

doodtrekken ww. - zo hard trekken dat men bijna bezwijkt

doodverlegen bn. 1. met enorme last, met een groot probleem 2. met zeer grote behoefte aan, erg nodig zijnd

doodvliegen ww. 1. vliegend tegen iets slaan en daarbij sterven 2. heel hard rennen of lopen, zodanig dat men buitengewoon vermoeid raakt

doodvreten ww. - zich doodeten

doodvreterspolle de - klein, armoedig boerderijtje

doodzien ww., in *iene wel doodzien willen* iemand zo haten dat men hem met z'n blikken wel zou kunnen/willen doden

doodzonde bn. - heel erg zonde

doodzwiegen ww. - doodzwijgen

doof bn. 1. doof 2. ongevoelig in/aan een bep. plek van z'n lichaam 3. in *dove kolen* e.d.: kolen in de doofpot, om later mee te doen ontbranden

doofkool de - bijna verbrande turf, later weer gloeiend gemaakt voor hergebruik in een test

dooie de 1. (vaak ruw of ongepast) dode persoon 2. saai, onnozele persoon

dooiergeel bn. - geel als van een eidooiër

dooievissiesvreter de - sufferd

dooieverklikker de - (schertsend) hetz. als *leezegger*

Dooldersum, ...*som* en var. et - plaatsnaam: Doldersum (in Drenthe)

doomnee, ...*nie z. domenee*

doons de, et - dons

doonsvere de - donsveer

doonzig bn. - donzig

doop... z. *deup...*

doornhege, ...*haege* z. *haegedoornhede*

doornstok de - wandelstok

dööst z. *dust*

dopate, ...*atte*, ...*at*, ...*ette*, ...*et* de - dop-

erwt

doppe de 1. dop van een ei, van bep. vruchten
2. dop ter afsluiting, bijv. van een pen, een tube,
een fles 3. dop voor de as van het wagenwiel 4.
hetz. als *vingerdoppe* (van blik, soms ook van
rubber) 5. bijncel, vooral: moerdop (in een
bijkorf of -kast) 6. ogen, in *uut je doppen
kieken* goed uitkijken

dopper de - doperwt

doppersbonen mv. - bonen die men dopt

doppewipper de - instrument waarmee men
de dop van een fles wipt

doppien et 1. kleine dop 2. dophoed 3. metalen
uiteinde van een schoenveter 4. klappertje
(voor een klappertjespistool) 5. soort dekseltje,
afsluiting van het in eerste instantie open
bijenbroedsel

doppieskrulen, *neutedoppe...*, *neutien...*,
doppien... ww. - bep. knikkerpispel spelen
(met gebruikmaking van noten)

doppiespestol et - klappertjespistool

dore de - dooier van een ei

dorie tw., in *te dorie* potverdrie

dörp, *durp*, *dorp* et 1. dorp, i.t.t. een buurt,
gehucht, stad 2. dorp waarin men woont of
waar men vlak bij woont, ook wel: dat dorp
waarop men focust; in verb. niet zelden
zonder lidwoord, bijv. *naor dörp moeten* 3.
gezamenlijke bewoners van het dorp

dörpachtig bn. - op een dorp lijkend, aan een
dorp doen denkend

dorpel de - drempel: nl. van hout, veelal: laag,
gemakkelijk uitneembaar

dörpsbelang et - vereniging voor plaatselijk
belang

dörpsblad et - contactorgaan, periodiek,
krantje voor de dorpsbewoners

dörpsfeest et - feest van een dorps-
gemeenschap

dörpsfeguur de 1. bekende persoonlijk-
heid uit een dorp, nl. die veel doet voor het
verenigingsleven, de samenleving en als
zodanig positief wordt gewaardeerd 2. persoon
in een dorp die door de dorpsbewoners als een
beetje eigenaardig wordt gezien

dörpsgemeenschap, *durps...* en var. de
- dorpsgemeenschap

dörpsgenoot, *durps...* de - dorpsgenoot,
andere inwoner van een dorp

dörpsgezicht en var. et - dorpsgezicht

dörpsharbage de - dorpsherberg, dorps-
café

dörpshuus et - dorpsshuis, gemeenschapshuis
van een dorp

dörpsjeugd de - dorpsjeugd

dörpsjonge de - dorpsjongen, jongen uit een
dorp, ook: jongen of man die eenvoudig is
gebleven, nl. (als) op een dorp

dörpskarke en var. de - dorpskerk

dörpskarkhof et - kerkhof van een dorp

dörpskefé et - dorpscafé

dörpskoeme de - dorpskom, centrum van het
dorp

dörpsleven, *durps...* et - dorpsleven

dörpsmeensken mv. - mensen die typisch
thuis horen op een dorp, doordat ze zich er
thuis voelen, intensief aan alles meedoen

dörpsni'js et - dorpsnieuws

dörpsmroeper de - degene die met luide
stem berichten bekend maakt in een dorp

dörpsonderwiezer de - dorpsonderwijzer

dörpspelisie de - politieagent op een dorp
gevestigd (die dat dorp e.o. tot z'n werk-
gebied heeft)

dörpsplein et - dorpsplein

dörpsschoele de - dorpschool

dörpsstraote de - dorpsstraat

dörpsveldwaachter en var. de - veldwachter
gevestigd op een dorp (met dat dorp e.o. als
werkgebied)

dörpswinteraovend de - avond met een
cultureel verstrooiingsprogramma voor en
door de dorpsgemeenschap georganiseerd

dorre bn. - dor, erg droog, uitgedroogd

dorrebos de - bep. type forse takkenbos

dösken, *dusken*, *dössen*, *dussen*, *dossen*,
dosken ww. 1. dorsen (m.b.t. veldvruchten) 2.
in bijv. *le bin ok aorig an et dössen* je hoest
nogal!

döskeri'je, *duskeri'je* de - het dorsen

döskestok, *dösstok*, *dosstok*, *döskersstok*,
dusstok, *duskstok* de - bep. gereedschap om
mee te dorsen, bestaand uit één gebogen stuk
hout

döskaaste, *duskaaste* de - ouderwetse
dorsmachine, ook: het omtimmerde, aan een
kast doen denkende gedeelte ervan

dösksesiene, *dösmesiene*, *dusksesiene* de
- dorsmachine

dösksplak, *dusplak* et - speciale plaats waar
men dorst

dösksvak et - bodem van het hooivak op een
deel, waarop wel werd gedorst

dösksvlegel, *dösvlegel*, *duskersvlegel* en var.
de - dorpsvlegel

dösksvloer de - dorpsvloer (op een deel)

dossen ww. 1. stampen (met iets) op, tegen 2.
z. *dösken*

döst(...) z. *dust(...)*

döstromme de - hetz. als *tromme*, bet. 4

dotter(bloeme) de - dotterbloem

dou z. *dow*

douk bw. 1. dadelijk, aanstonds 2. binnenkort, binnen niet al te lange tijd

douke de - gat in een ton

doukies, dokies, dowkies bw. 1. dadelijk, aanstonds 2. binnenkort, over enige tijd

douw de - douw, duw (lett.)

douwelen, douveren, dawelen ww. 1. voortdurend treuzelend bezig zijn, niet opschieten 2. al enigszins beginnen te praten 3. zeuren, zeurend praten 4. maar wat kletsen, onnozel praten

douweler de 1. iemand die niet opschiet 2. iemand die wel veel praat maar z'n bedoeling, boodschap enz. niet helder overbrengt

douwelkont de 1. iemand die veel, vaak zeurt, maar die traag is 2. truttig meisje

douwelmussien et - kind dat nog niet goed kan praten

douwelpot de - traag, zeurderig iemand

douweltien, daweltien et 1. suffig, onnozel meisje of vrouw 2. vrouw die maar steeds haar werk niet af krijgt

douwelzak de 1. praatjesmaker 2. zeurderig iemand

douwen ww. - duwen, aanduwen

douwer de - iemand die duwt

dovemaansoren mv. - dovemansoren

dovenetel, ...nettel z. *dauwnettel*

dovig bn. - doofachtig

dow, dou z. ook *doe* I pers.vn. - jij, alleen in een enkel dorp gebruikt, naast 't pers. vn. *ie* en/of *i'j*

dowkies z. *doukies*

dozien z. *dezien*

d'r I bw. 1. er: daar, op de bedoelde plaats 2. er: in onbep. betekenis, bijv. *Is d'r wat?* is er iets? 3. in verb. met voorzetsels, maar niet aaneen, waarvoor het Nederlands vn. bw. kent als *eraf*, *ervan* enz.; vgl.: *d'r of eraf*, *d'r van ervan*

d'r II pers. vn.; onbeklemtoonde vorm van *heur* - haar, bijv. *Ze het foto's bi'j d'r* bij zich **d'r** III vn. - er, ervan *Doe d'r mar wat* geef me er maar wat van

draank de - sterkedrank

draankbestrijding de - drankbestrijding

draankflesse de - drankfles, in bijv. *de draankflesse niet staon laoten kunnen* zich niet kunnen beheersen in het gebruik van alcohol

draankgebruuk et - drankgebruik, vooral: het

in te hoge mate gebruiken van sterkedrank, het tegen de regels/afspraken in gebruiken van sterkedrank

draankgelegenheid de - drankgelegenheid

draankhandel de 1. handel in sterkedrank 2. onderneming die sterkedrank verkoopt

draankhals de - iemand die veel sterkedrank gebruikt

draankien et - geneesmiddel in de vorm van een drankje

draankkelder de - drankkelder

draanklied et - drinklied

draanklief, ...boek et 1. dikke buik als gevolg van het veel bier enz. drinken 2. iemand die zeer veel alcoholische dranken nuttigt, altijd dronken is

draanklocht de - dranklucht

draankmisbruuk et - drankmisbruik

draankneuze de - drankneus

draankogen mv. - ogen met rode randen (als gevolg van het drankgebruik)

draankorgel et - iemand die veel alcohol gebruikt, sterke drinker

draankpoede de - drinkebroer

draanksluiter de - drankslijter

draanksluiteri'je de - slijterij

draanksmokkel de - dranksmokkel

draankverbruuk et - drankverbruik

draankverkope de - drankverkoop

draankwaegen de - iemand die veel alcoholica drinkt, die altijd dronken is

draankwinkel de - drankwinkel, drankzaak

draankzaeke de 1. drankwinkel, drankzaak 2. aangelegenheid van sterkedrank

drabberig bn. - drabbig, met of als van dikke modder

drabse, drab(be) de - vieze, natte, modderachtige substantie

dracht de 1. (van dieren, mensen) zwangerschap 2. het dragen van kledingstukken, dat wat men aan kleding aan heeft 3. wijze, stijl van zich kleden, klederdracht 4. het aanvoeren van honing, stuifmeel door bijen 5. z. *drachtlied*

drachtdaans de - bijendans op de raten uitgevoerd om duidelijk te maken dat er ergens honing is gevonden

drachtig, drachtig bn. - drachtig: zwanger (m.b.t. dieren)

drachtigheid de - het *drachtig* zijn, het zwanger zijn: van dieren

drachtplaaente de - elk der planten uit de bloemen waarvan de bijen nectar halen

drachtplaaete z. *dreegplaaete*

drachttied, *dracht* de - periode waarin de bijen honing halen
drachtveld et - veld met drachtplanten
draegen z. *dregen*
draek, *draeke* de 1. bekend monster: draak 2. onuitstaanbaar, zeer vervelend, lastig iemand 3. vlieger
draekekop de - kop als van een draak
draekerig bn., bw. - als, op de wijze van een *draek*, bet. 2
draenzen ww. - drenzen, dreinen, zeuren
draeven ww. - draven: van paarden
draever de 1. paard dat goed, vaak draaft, ook: harddraver 2. iemand die snel opschiet, hard werkt enz.
draeveri'je de - harddraverij
draeversbaene, *drafbaene* de - drafbaan
draf de 1. draf van een paard 2. tamelijk snelle wijze van lopen van personen
drag... z. *dreeg...*
draghooft z. *dreeghooft*, *kroemhooft*
draglinie de - dragline
dragliniemassienist de - draglinemachinist
dragonder, *dregonder* de 1. lichte cavalerist 2. dikke en/of lompe vrouw 3. oud paard
dragopper de - opper (hooi) van zodanige omvang dat hij gedragen kan worden op draagstokken
dragvliege de - bromvlieg, blauwe vleesvlieg, hetz. als *dreger*
draineerpiepe, *...buize* de - draineerbuis of stuk daarvan
dranghekke et - dranghek
draod I et, de 1. (stofn.) draad 2. (stof.) afrastering hoofdzakelijk bestaand uit een draad of een geheel van draden, afrasteringsdraad
draod II de 1. draad van garen: breigaren, borduurgaren, naaigaren e.d. 2. draad door een spin gesponnen, ook: herfstdraad 3. draad van kunststof, glas, metaal, staal 4. gespannen lijn bij metselwerk, spitwerk e.d. 5. prikkeldraad, glatte draad als afrastering enz. 6. draad waarmee men elektriciteit overbrengt 7. vissnoer e.d. 8. beloop van houtvezel, nerf 9. draad van een peulvrucht 10. schroefdraad, moederdraad, spiraalvormige winding 11. braam, spoor van het slijpen op het ijzer van een schaats 12. samenhang, logisch verband
draodachtig bn. - draodachtig
draoden I bn. - van draad, bijv. ijzerdraad
draoden II ww. 1. (m.b.t. peulvruchten) van de draden ontdoen 2. een afrastering van draden aanbrengen

draoderig bn. - met veel draden
draodkramme de 1. kram, veelal in houten palen gedreven ter bevestiging van afrasteringsdraad 2. kram, aangedraaide ring van ijzer- of koperdraad: bij een varken door de neus gedaan om wroeten te voorkomen
draodloos bn. - draadloos
draodnaegel de - draadnagel: bep. dunne spijker
draodomroep de - draadomroep
draodopspannen ww. - strakker spannen van een afrasteringsdraad
draodpaol de - draadpaal: vooral bij afrastering
draodspannen ww. - spannen van een draad: bij iets langs, om iets heen
draodspanner, *draodspander* de - instrumentje voor het opspannen van gespannen of te spannen draad of touw, in of aan het einde daarvan aangebracht, z. ook *spanner*, ook groter: draadklem, kikker
draodtrekken ww. - trekken van een draad: om iets heen, bij iets langs, vooral: als afrastering om land
draodvezier et - vizier in een bijenkap: van koperdraad
drassig, *dras* bn. - drassig, doorweekt (van grond)
dratsig bn. - drassig, modderig
drebbel de - vieze modder, met name die uit het gootgat
dreeg, *drieg*, *driege* bn., bw. 1. gedrongen, sterk, stevig gebouwd 2. taai, moeizaam, langdurig inspanning vragend 3. niet licht te eten, zwaar, moeilijk weg te werken (van eten), niet licht verteerbaar
dreegbalke, *draeg...* de - draagbalk, balk in een bouwwerk die draagt; in het bijzonder: elk der onderste, dragende balken van de kap van de klokkenstoel
dreegbaore de - draagbaar, berrie, brancard
dreegber bn. - draagbaar: gedragen kunnende worden
dreeghooft, *draghooft* et 1. lange, zware balk waarop de spanten van een dak rusten, hetz. als *dreegplaete*, bet. 1 2. houten balk in een ploeg met behulp waarvan men deze afstelt, ploegboom
dreegkracht de - draagkracht in financiële zin
dreegmoeder de - draagmoeder
dreegplaete, *dragplaete*, *drachtplaete* de 1. zware balk over en als verbinding van twee binstijlen in de lengterichting van een schuur,

gelegd in de inkepingen van de *heufdbalke* van een gebint 2. soortgelijke balk, met bouten vastgezet aan de dragende balken van de kap van een klokkenstoel

dreegschammel de - bep. schraagwerk waarop de lijkkist kan staan

dreegsel et - hetz. als *slietsel*, echter: van, in kleren

dreegstoel de - draagstoel (voor personen)

dreegstok, *dragstok* de - elk der draagstokken waarmee twee personen een flinke hoeveelheid hooi tussen zich in wegdragen

dreegvlak et - draagvlak (fig.)

dregelek bn. - dragelijk, te verdragen

drege, *draegen* ww. 1. zo houden/steunen dat het niet op de grond kan vallen of zakken 2. vervoeren door te lopen en het met z'n handen vast te houden (en/of op z'n rug of borst te hebben) 3. van kleding, bep. tekens, sieraden: aan hebben, gebruiken 4. gewoon zijn te dragen (van kleding enz.) 5. gewoon zijn als houding te hebben voor een bep. lichaamsdeel; fig. in verb. als *et hatte hoge dregen* trots, verwaand doen 6. zwanger zijn 7. voortbrengen van vruchten (van bomen, struiken, grotere planten) 8. op zich nemen 9. uitstaan, verdragen 10. etteren

dreger, *draeger*, *drieger* de 1. persoon die draagt 2. in het bijzonder: lijkdrager bij een begrafenis 3. drager van een bep. ziekteverwekker 4. blauwe vleesvlieg

dregerjasse de - speciale zwarte jas van een vaste drager bij begrafenissen

dreigen z. *driegen*

dre de 1. slijmachtige modder, vuil, mest 2. etter 3. oogvuil

drekbende de - moddertroep

dre de - modderachtige boel, slijmachtig doorweekte modder

dre de - drekhaan, hop

dre de - etteren

drekkig, *drekkerig* bn. - modderig

drekmender de - scheldwoord

drekt, *dreks* bw. 1. heel gauw 2. onmiddellijk 3. zeer nabij, vlakbij

dre, *drillen* de - lijsterstrik van ineengedraaid paardenhaar

dremmen ww. 1. z'n keel schrapen, aanhoudend een kort en kuchend keelgeluid laten horen 2. opjagen

dremzen ww. - door te *dremmen* de ander laten merken dat die z'n mond niet voorbij moet praten

Drent de 1. Drent, Drentenaar 2. schaap van

het Drentse type

dresseerkarre de - dresseerkar

dreugboeket et - droogboeket

dreugdoek, *drueg...* de - (af)droogdoek

dreuge I de 1. droge: saai iemand 2. iemand met droge humor

dreuge II, *drueg* bn. 1. droog, niet nat 2. uitgedroogd, niet enigszins vochtig, zonder sap(pen) 3. zonder vet, niet gesmeerd 4. in *dreuge wien* niet zoete wijn 5. (bij bep. voeding) zonder toevoegsel 6. (van koeien, resp. kippen:) niet melk gevend, niet meer leggend 7. (van personen) saai, vervelend 8. (niet van personen) niet tot de verbeelding sprekend, saai, vervelend

dreugehollen, *drueg...* ww. - drooghouden, niet nat laten worden

dreugekoken ww. - door lang te koken droog worden

dreugeleggen ww. - droogleggen: droogmaken van plassen tot landbouwgrond

dreugelopen, *drueg...* ww. 1. opraken van vet waarmee een as, een wagen is gesmeerd 2. droog worden van terrein doordat het water wegloopt

dreugemaeken, *druegemaeken* ww. 1. af-drogen 2. droog doen worden op andere wijze

dreugen, *drugen* ww. 1. droog maken, laten worden 2. gedurende kortere of langere tijd geheel droog laten worden 3. drogend zijn (van het weer)

dreuger, *druger* de - droger, droogtoestel

dreugeri'je, *drugeri'je* de 1. drogerij: het drogen 2. plaats waar men droogt, vooral hetz. als *grösdreugeri'je*

dreugerossen ww. - rossend droogmaken

dreugerskosten mv. - kosten voor het drogen van het graan

dreugeschoeren ww. - droogschuren

dreugeslikken ww. - door af te likken droog maken

dreugestaon, *drueg...* ww. 1. zonder water of andere natte inhoud 2. geen alcoholische drank meer gebruiken 3. niets meer in z'n glas hebben staan 4. droogstaan van een koe 5. niet meer leggen van een kip

dreugestoken ww. - droogstoken: door te verwarmen droog doen worden van een huis

dreugeter de - boon die men na droging eet, zoals bruine bonen

dreugeweg bw. - droogweg, losjes gezegd

dreugewrieven, *drueg...* ww. - droog-wrijven

dreugezetten, *drueg...* ww. - niet langer

melken: omdat de koe moet kalven
dreughekke et - drooghek
dreughied, druug... de - droogheid
dreugien, drugien et - droogje, vast voedsel, in verb.
dreughied, drugighied de - droogheid
dreugisteri'je de - droogsterij
dreugkappe de - haardroogkap
dreuglegging de - drooglegging
dreugliende de - drooglijn
dreugmaakeri'je de - droogmakerij: drooggemaakt land
dreugproeme de - droogpruim, iemand die een beetje droog, saai is
dreugproemer de - droogpruimer, iemand die met lange tanden eet
dreugrak, ...rek, druug... et - droogrek, rek waarop iets te drogen wordt gelegd, met name was, linnengoed
dreugroker de - gezegd van een bep. pijp
dreugte, druugte de 1. droogte 2. ondiep gedeelte van een meer
dreugteperiode de - droge periode
dreugtrommel de - droogtrommel
dreugzolder de - droogzolder
dreun de 1. dreunend geluid of trilling 2. zeer monotone geluidsopvolging 3. harde klap die men uitdeelt, krijgt, doordat iets ergens tegen botst
dreunen ww. 1. dreunend trillen 2. dreunend klinken 3. opdreunen 4. met zware stappen lopen 5. hard klappen, slaan tegen
dreuntien et - liedje
dreutel de 1. iemand die niet opschiet, die steeds talmt 2. klein mens
dreutelen, drutelen ww. 1. langzaam lopen, drentelen 2. talmen
dreutelig bn. - niet vlot in z'n doen en laten
dreutelkont, ...konte, ...gat de - iemand die niet opschiet (met het lopen en anderszins)
dreutelzak de - besluiteloos iemand
drewerd, dreverd zn. 1. oponthoud, pauze met name bij bosarbeid 2. weer waarbij men niet kan werken (en waardoor dus oponthoud ontstaat) 3. in bijv. *Hi'j is goed op zien drewerd* hij heeft een goede bui
dri'j de 1. keer dat een persoon of zaak draait 2. bocht, wending (ook van een weg) 3. draaiende klap die wordt uitgedeeld 4. smalle draaibrug over een vaart
dri'jbaand de - band van gedraaid stro
dri'jbaanke de - draaibank
dri'jbalke z. *schommelbalke*
dri'jbod, ...plaanke et - elk der twee plan-

ken van het draaiwerk van een ouderwetse boerenwagen waarmee *dri'jschammel* en *veurstel* draaiende bewegingen ten opzichte van elkaar maken
dri'jboek et - draaiboek
dri'jbossel, wier..., warre... de - draaiing in het haar (bij mens, varken, koe)
dri'jbrogge de - draaibrug
dri'jdeure de - draaideur
dri'jdissel de - disselboom die geheel rond kan draaien (dus onder de wagen door)
dri'jen ww. 1. rond een al dan niet denkbeeldige as draaien 2. in werking zijn, lopen 3. wenden, keren 4. draaiende, wentelende bewegingen maken 5. draaiende bewegingen met z'n vingers maken aan iets 6. komen, gaan, zich voortbewegen met één of meer draaiende bewegingen, om iets heen gaan met draaiende bewegingen, tussen iets door gaan enz. 7. om een al dan niet denkbeeldige as doen draaien, om iets heen draaien 8. wenden, doen wentelen, in een andere richting draaien 9. maken, bewerken, doen ontstaan met draaiende bewegingen 10. met draaiende bewegingen uit of van iets halen of in iets bevestigen 11. liedjes doen klinken uit een draaiorgel, door draaiende bewegingen 12. een cd, grammofoonplaat, film, video e.d. afspelen
dri'jer de 1. iemand die draait 2. iemand die om de dingen heen praat, die af en toe liegt om zich eruit te redden, die niet recht door zee is 3. wartel, wervel, draaihaakje 4. zwenkel, arm om bep. instrumenten in een draaiende beweging te krijgen en te houden 5. draai om de oren 6. varken lijdend aan de draaiziekte
dri'jeri'je de 1. het voortdurende gedraai 2. in elkaar draaiende delen: van beenderen, de heupen, van een mechaniek
dri'jerig bn. 1. draaiërig: duizelig 2. met veel bochten 3. niet openlijk, niet recht door zee
dri'jgeval et - ding dat kan draaien of waarmee men kan draaien
dri'jhekke et - draaihek
dri'jing de - ineengedraaid haar, met name in de borstels op het achterwerk van een varken
dri'jkevertien et - bekende watertor: schrijvertje
dri'jkolk(e) de - draaikolk
dri'jlappe, dri'jhoekien de - extra ingenaaid lapje onder de oksel van een mouw om meer ruimte voor het draaien te hebben (tegen het inscheuren), okselstuk (z. ook *dri'jstokkien*)
dri'jmeule, dri'jmeulen de - draaimolen

dri'jmeulebaos de - eigenaar, baas van een draaimolen
dri'jmeulekerel de - baas, eigenaar van een draaimolen
dri'jmeuleman de - de baas van, degene die gaat over de draaimolen
dri'jmeulepeerd et 1. paard dat een ouderwetse draaimolen rond deed gaan 2. elk der nagebootste paardjes in een draaimolen waarop een kind kan zitten
dri'jorgel et - draaiorgel
dri'jorgelmeziek de - draaiorgelmuziek
dri'jorgelviel, ...wiel et - wiel, rad waarmee men een draaiorgel doet spelen
dri'jplaanke z. *dri'jpod*
dri'jpotte de - draaibare poot aan een stoel, een toestel
dri'jputte de - put waaruit men het water omhoog kan draaien
dri'jraem et - draairaam
dri'jschammel, dri'jscharrel de 1. hetz. als *schammel*, bet. 5 (onderdeel van een boerenwagen) 2. draaibaar onderstel in bijv. de toepassing: *De wastobbe ston op een dri'jschammel*
dri'jschieve de - draaischijf: van een ouderwetse telefoon
dri'jslot et - draaislot
dri'jstel et - draaibaar deel van het onderstel van een boerenwagen
dri'jstoel de - draaistoel: draaibare stoel
dri'jstokkien et - extra ingenaaid lapje onder de oksel van een mouw om meer ruimte voor het draaien te hebben (z. ook *dri'jlappe*)
dri'jtaofel de 1. draaitafel: in studio's 2. platenspeler
dri'jtoppe de 1. pluk ineengedraaid haar 2. draaitol: bekend kinderspeelgoed 3. kind dat altijd in draaiende, drukke beweging is, draaitol
dri'jvonder et - draaivonder, draaibaar voetbruggetje
dri'jwark en var. et - draaiwerk (in hout e.d.)
dri'jwarvel, ...wottel, ...wattel, ...warrel de 1. draaischalm, draaiwattel 2. hetz. als *dwirreltoppe*
dri'jziekte de - draaiziekte (bij varkens)
dribbelkont, ...konte - dribbelaar(ster)
dribbelzak de - (van een kind) dribbelaar(ster)
drie hoofdtelw.; bijvoeglijk 1. drie 2. zelfst. in *in drienen(d)* in drieën, zo ook in *driejen* id., z. ook *drienen(d)* 3. z. *drie(je)* II
drie-an-de-stok zn. - manier van schaat-

senrijden waarbij een drietal schaatsers dezelfde stok onder z'n arm heeft
drie-utter de - koe met slechts drie goeie spenen, z. ook *driepappe, driespeun*
driebanen ww. - driebanden (biljartspel)
drieblad et - waterdrieblad
driedaags bn. - driedaags
driedielig bn. - driedelig: van een kostuum
driedraods bn. - driedraads
drieduzend telw. - drieduizend
driefbod et - plankje met houten steel (en gaatjes erin), om het riet mee op te kloppen (bij het rietdekken)
driefdeurnat bn. - door en door nat
driefjacht de - jacht waarbij het wild door drijvers wordt opgedreven
driefnat bn. - door en door nat, doorweekt nat
driefriem de - drijfriem
driefschaole de - schaal waarin een bloem in water kan drijven (voor de sier)
driefschoffel de - plankje met houten steel, om het riet mee op te kloppen (bij het rietdekken)
driefstange de - drijfstang
driefstille de - drijfstil, (min of meer) drijvend zodenveld
drieftolle de - drijftol
driefvoeren ww. - de bijen extra voeren aan het einde van de winter, nl. om bijenbroedsel te krijgen
driefzaand et - drijfzand
drieg(e) z. *dreeg*
driegement et - dreigement
driegen, dreigen ww. 1. als drukmiddel iets onaangenaams in het vooruitzicht stellen 2. (van de werking in de lucht, de weersomstandigheden) de indruk wekken dat er slecht weer op komst is
drieger z. *dreeger*
driehoek, ...hoek de 1. figuur in de vorm van een driehoek 2. bekend tekeninstrument in de vorm van een driehoek 3. eenvoudige sneeuwschuiver ongeveer in de vorm van een driehoek, waarvan de scherpste punt naar voren schuift 4. driesprong (bep. kruising) 5. soort voorloper van een rollator
driehoeken ww. - bep. knikkerspel spelen in zand, waarin een driehoek is getekend
driehoekien et 1. kleine *driehoeke* 2. driehoekig stukje stof met gaatjes aangebracht in de plooi van een hemd (tegen het inscheuren; mogelijk ook wel ter versiering) 3. klein, driehoekvormig voorwerp aan een eenspan, waarmee het paard de wagen kan

tegenhouden

drieje I de 1. het teken voor het getal drie 2. het waarderingscijfer drie 3. speelkaart met drie eenheden, vlak van een dobbelsteen met drie stippen e.d.

drie(je) II hoofdtelw. 1. van het aantal drie 2. derde 3. in *Hi'j is an de dubbele drie* hij heeft diarree

driejen(d) z. *drienend*

driekaant I et - (verz.) zegge

driekaant II bn. - driekant, driekantig

driekaante de - driekantig voorwerp

driekaantig bn. - driekantig

driekaamerwoning de - driekamerwoning

driekaortstok et - (bij het kaartspel) boer, vrouw en koning van dezelfde kleur, ook van vrouw, koning en aas

Driekoningen zn. - Driekoningen

drieklaank de - drieklank (in de muziek)

driekleure(n)druk de - driekleurendruk

driekwat I et, de 1. drierde deel 2. voor driekwart volwassen wild

driekwat II bn. 1. voor drierde deel 2. niet helemaal volwassen (van wild)

driekwatjasse de - driekwartjas

driekwatkiel de - bep. kledingstuk: halflange kiel

driekwatsmaote de - driekwartsmaat

drielanepunt et - drielandenpunt

drieling de 1. drieling, drie kinderen van dezelfde zwangerschap 2. haas die niet *vol*, niet volgroeid is, hetz. als *driekwat* I, bet. 2

Drielst et - plaatsnaam: IJlst

driemaanschoele de - driemaansschool

driemettiesspek, *mettiesspek*, *metspek* et - doorregen spek

drienen(d), *driejen(d)* zelfst. hoofdtelw. - in *mit 'n/zien/heur drienen* met z'n drieën, gedrieën

drienen... - drieën..., in samenstellingen als *drienantachtig*, ...*tachtig* drieëntachtig

driepappe de - koe met maar drie goeie spenen

driepote, ...*poot*, ...*poter* de 1. driepotig voorwerp, gereedschap in het algemeen 2. driepotige hoorruiter 3. driepotig hijswerktuig voor boomstammen 4. bep. onderdeel van een boerenwagen

driepotien et 1. driepotige kraantjeskan 2. drietandige cultivator voor gebruik in de tuin

driepuntsgoddel de - driepuntsgordel

driescherig bn. - van een ploeg: met drie scharen

drieslag de 1. drierde slag bij vlegelen 2.

drierde slag bij dammen

driespeun, ...*spene* de - koe waarvan slechts drie spenen normaal functioneren

driest bn. - vermetel (in positieve zin)

driestuffers bn. - met de waarde van drie stuffers

drieten ww. - poepen

drietershontien et - in zo *benauwd as een drietershontien* ontzettend angstig

drieveldseide de - bep. type eg

drieven ww. 1. opdrijven, aandrijven 2. door een terrein gaan om het wild op te drijven 3. met kracht goed dicht doen zitten, in iets slaan 4. bedrijven, uitoefenen 5. met woorden sterk aansporen 6. echt nodig zijn om zo snel mogelijk te doen, af te maken 7. op het water drijven 8. door de lucht zweven 9. gutschend, spoelend gaan 10. sterk zweten, zodanig dat het zweet a.h.w. over je lichaam stroomt

driever de 1. iemand die voortdurend aanspoort om op te schieten, die voortdurend de ander achter de broek zit 2. opdrijver van wild (bij de jacht) 3. opdrijver van vee 4. bijenvolk dat door aftrommelen uit een bijenkorf of -kast is gekomen

drieveri'je de - het *drieven* in meerdere bet., vooral: het steeds de ander achter de broek zitten

drieverig bn., bw. - geneigd tot *drieven*, bet. 5

drievertien et - drijvend oliepitje

drievoold et - drierde, in *in drievoold*

driewieler, ...*wielder* de - driewieler

drift de 1. het driftig zijn, aanval van woede 2. zandweg waar vee langs werd gedreven, nog bekend m.b.t. schapen 3. recht, mogelijkheid om vee te drijven (over land, langs een weg) 4. plaats waar men gewoonlijk over rijdt 5. drijvende beweging op vloeistof 6. drijvende, stuwende beweging van wolken 7. keer dat drijvers bij de jacht door te drijven een stuk terrein afwerken

driftbuije, ...*buie* de - driftbui

driftgoed et - plantenresten die in het water drijven bij het schoonmaken van sloten

driftig bn. 1. snel boos wordend 2. heftig 3. (van schapen) tochtig

driftigheid de - driftigheid, opvliegendheid

driftkikker de - driftkop

driftkop, *drifkop* de - driftkop

driftriegel de - twee zwaden hooi, gras op elkaar, z. ook *geerzwad*

dril et 1. bep. dichte, stijve katoenen stof voor kleding, aan de binnenkant harig 2. kikkerdril

3. z. *trillebille*

drilbore de - drilboor

drilbroek de - broek van *dril*, bet. 1

drillen I bn. - van *dril*, bet. 1

drillen II ww. - streng doen oefenen, goed africhten

drillerig bn. - (gezegd van gestold vleesnat) hetz. als *lillerig*

drinkebreur, ...bruur de - drinkeboer

drinken I et - drinken: dat men drinkt/kan drinken

drinken II ww. 1. drinken (van vloeistoffen, door de mond) 2. alcoholische drank nuttigen 3. aan de drank zijn 4. door drinken in een bep. toestand komen

drinkersaekertien et - *aeker* van ongeveer 2 liter

drinkersbak de - bak waaruit het vee kan drinken

drinkersdobbe, drinkdobbe de - gegraven kuil met drinkwater voor vee

drinkerskanne de - blauw geëmailleerde kan met smalle tuit om drinken in te bewaren, veelal meegenomen naar het land

drinkerskoele, drinkkoele de - gegraven kuil om het vee water uit te laten drinken

drinkerskop de - geëmailleerde kop, drinkbeker, bij een pomp gebruikt om daaruit te drinken

drinkerskruke, drinkkruke de - ouderwets soort veldfles, blauw geëmailleerde pul waarin men koffie of evt. ander drinken meenam naar het land

drinkerskupe, drinkkupe de - kuip waaruit het vee kan drinken

drinkersnappe, drinknappe de - kommetje, nap om uit te drinken

drinkerspulle de - soort bus (model van een ouderwetse melkbus) van ong. 25 cm hoog en zo'n 15 cm doorsnee aan de onderkant, vooral gebruikt om koude thee of karnemelk in te bewaren voor de werkers op het land

drinkerstonne de - ton waaruit het vee kan drinken

drinkerstroge de - trog voor het vee om uit te drinken

drinkerstuit, drinktuit, drinktute z. *tuite*

drinkgat et - gegraven kuil waaruit het vee kan drinken

drinkgeute de - goot voor het vee langs, om uit te drinken (op de stal)

drinkkoeme et - kommetje om uit te drinken

drinkplak et - drinkplaats

drinktuit en var. z. *tuite*

drinkwaeter et - drinkwater

dritse de - modderboel

drobbe de 1. kleine, ronde, dikke persoon 2. kleine big, varken

droefien et 1. kleine *droeve*, z. aldaar 2. in *blauwe droefies* blauwe druifjes

droes, druus de 1. droes, bekende ziekte van met name paarden 2. schuim in de mond bij de ziekte onder bet. 1 genoemd

droesen z. *druusken*

droesker, droeskonte z. *druusker*

droeve, druiven de 1. druif (bekende vrucht) 2. aanhangsel van de iris, uitpuilend in de pupil bij paarden 3. verbinding tussen baarmoeder en nageboorte

droevejaor et - druivenjaar

droevenat et - druivennat

droevepitte de - druivenpit

droeveplokker de - druivenplukker

droevepolle de - druivenstruik

droeversaanke de - druivenrank, ook: motief of versieraan van die vorm

droevesap et - druivensap: sap van één of meer druiven, ook in de vorm van bep. frisdrank

droevestruke de - druivenstruik

droevetros(se) de - druiventros, tros druiven

droewien de - wijn van druiven

droevig bn. 1. bedroefd makend, tot droefheid stemmen, van droefheid getuigend 2. zeer slecht, beroerd

droezerd z. *doezerd*

drok I de 1. werking van een drukkende kracht of andere drukkende omstandigheid 2. financiële druk 3. keer dat men drukt 4. het drukken, het vermenigvuldigen door de pers 5. toestand van gedrukt zijn (als boek e.d.) 6. keer dat iets gedrukt is (in boekvorm e.d.)

drok II bn. 1. veel werk inhoudend, met veel werk te doen 2. met veel beweging, bedrijvig 3. zeer levendig 4. veel plaatsvindend, intensief 5. druk, actief bezig, hard werkend, zich bewegend e.d. 6. tuk op, gretig, bijv. *drok op koffie* 7. rumoerig, luidruchtig, opgewonden

drokfout de - drukfout in zetwerk

drokgang de - druktang

drokink, ...inkt de - drukinkt

drokjaor et - drukjaar

drokkedreet de - iemand die in alles erg langzaam is, die maar steeds niet tot een beslissing kan komen (lett.: iemand die lang op de wc zit)

drokkedreten ww. - treuzelen, voortdurend aarzelend doen en tot niets komen

drukken ww. 1. drukken, duwen (op of tegen) 2. als moeilijk, zwaar worden ervaren 3. persen, drukken bij het poepen 4. in *iene de haand drokken* hem de hand geven 5. proberen niet opgemerkt te worden zodat men niet mee hoeft te doen, geen opdracht zal krijgen 6. door een duwende, drukkende beweging verplaatsen, aanbrengen e.d. 7. zwaar vallen, een last zijn 8. door druk op papier e.d. aanbrengen 9. door boekdruk maken

drokkend bn. - drukkend: zwoel

drokker de 1. drukker: boekdrukker 2. iemand die zich drukt

drokkerd, drokker de - duw, keer dat men drukt

drokkeri'je de 1. drukkerij: het steeds drukken 2. boekdrukkerij

drokkerig bn. 1. (van het weer) drukkend 2. treuzelend, niet opschietend

drokkersbedrijf et - drukkersbedrijf

drokkersvak et - drukkersvak

drukknop de - drukknop

drukkosten mv. - drukkosten

drukletter de - drukletter, letter die gebruikt wordt bij het drukken

drukmiddel et - drukmiddel

drukpetroon et - drukpatroon

drukproef de - drukproef

drukspiekertien et - punaise

drokte de 1. overvloed van bezigheden 2. flinke levendigheid, drukke toestanden 3. moeite die men voor de ander doet om het hem naar de zin te maken, inspanning voor de ander die wat meer is dan gewoon 4. rumoerig gedoe, druk lawaai 5. ophef, misbaar 6. druk gedoe van iemand

druktechniek de - druktechniek

druktemaeker de 1. iemand die bekend staat om z'n drukke gedoe 2. iemand die een boel lawaai maakt 3. ongedurig kind

druktemaekeri'je de - druktemakerij, het *drokte* maken in meerdere bet.

druktillefoon de - druktelefoon

druktoetse de - druktoets

drukverbaand et - drukverband

drukwerk et - drukwerk

drol de 1. stuk drek, keutel 2. vreemde, suffige, vervelende persoon 3. teleurstelling, resultaat van niks

drollen ww. - poepen

drollevanger de - pofbroek, plusfour

drom de - menigte, grote hoeveelheid mensen

dromelaand et - dromenland, diepe slaap

dromen ww. 1. dromen 2. mijmeren

dromeri'je de - dromerij, het dromen

drommel de - drommel, in verb.: *om de drommel niet* beslist niet

drommels I tw. - uitroep van verwondering, verbazing, potverdrie, ook in *te drommels*

drommels II bn. - drommels, donders, bijv. *Dat drommelse wief!*

drommels III bw. - zeer, in hoge mate, bijv. *Ik mag drommels(e) graeg daansen*

dronkelappe de - dronkelap

dronkemaanspraak de - dronkemanspraak

dronkend, dronken bn. - dronken, beschonken

droom de 1. het dromen, toestand dat men droomt 2. het gedroomde 3. iets wat men bijzonder graag zag gebeuren 4. in *iene uit de droom helpen* hem tot inzicht brengen (terwijl hij iets heel anders dacht)

droomhuus et - droomhuis

droompeleis et - droompaleis

dropglas, ...rute et - bep. oneffen glas

drop, drup de - drop, bekend snoepgoed

droppien, druppjen et 1. snoepje, figuurtje van drop 2. keutel van een geit, schaap

droprute et - (verz.) bep. oneffen glas

dropwaeter et - dropwater

drouwen ww. - voornemens zijn te gaan

druge(...) z. *dreuge(...)*

drugighied z. *dreugighied*

druggebruiker, drugs... de - drugsgebruiker

drugbestrijding de - drugsbestrijding

druggebruuk et - drugsgebruik

drugshaandel de - drugshandel

druilhannes de - sufferd

druiloor, druloor de - druiloor

drumband, drumbaand de - drumband

drump de - sprong met aaneengesloten voeten

drumpel de 1. drempel van een deur 2. kozijndrempel 3. minimum waaraan men eerst moet voldoen, dat eerst moet worden gehaald alvorens verder te kunnen

drumpelen, drumpen ww. - zich springend voortbewegen, met z'n voeten aaneengesloten

drunen ww. - mokken

drup de 1. druppel water, melk of andere vloeistof 2. een kleine hoeveelheid vloeistof e.d. 3. in *van de regen in de drup* van de ene ongemakkelijke omstandigheid in de andere 4. z. *drop*

drupneuze de - druppende, druipe neus

druppen ww. 1. druppen: druppels laten vallen 2. in druppels neervallen van regen

drupsgewieze, druppels... bw. - druppels-gewijs

drupveter de - 'veter' van veterdrop

druserig bn. - opschepperig

drutelen z. *dreutelen*

drug... z. *dreug...*

druus z. *droes*

druusken, drusen, droesen ww. 1. pochen, zwetsen, opscheppen 2. opspelen, tekeer-gaan

druusker, druser, druuiser, droeskote, droesker de - opschepper, branieschopper

druzig bn. - droeizig (van een paard)

dubbel I, dubbeld bn. 1. tweevoudig, twee-zijdig 2. tweemaal zo veel, zo dik, zo groot enz. 3. met twee kanten, van twee soorten

dubbel II, dubbeld bw. 1. in twee exemplaren 2. tweemaal 3. in tweemaal zo hoge mate

dubbelbried en var. bn. - dubbelbreed

dubbeldekker de 1. bekend type vlieg-machine 2. zeer dikke persoon

dubbelflappen ww. - door flappen dubbelvouwen

dubbelhekke et - uit twee delen bestaand hek

dubbelklappen ww. - klappend dubbelvouwen, dubbelslaan

dubbelleide z. *kruusleide*

dubbelloops bn. 1. dubbelloops, tweeloops (van geweren) 2. in *een dubbelloops jachtgeweer* luizenkam, eigenlijk: die aan beide zijden kan kammen

dubbelnommer et - dubbelnummer

dubbelschoffeltien et - tweevoudige schoffel

dubbelslaon ww. - dubbelslaan: omvouwen

dubbelteren ww. - dubbelvouwen

dubbeltien et 1. bekend muntstuk: dubbeltje 2. bedrag van tien cent

dubbelties bn. - met, van de waarde van een dubbeltje

dubbeltiesgaas et - zeer fijn gaas, met name gebruikt zodat kuikens niet kunnen ontsnappen

dubbeltiesschieten, dubbeltien... ww. - in *Gao mar op 'e kop staon te dubbelties-schieten* loop naar de pomp

dubbelvolen ww. - dubbelvouwen

dubbelwaandig, ...wanig bn. - dubbel-wandig

dubbelwies bn. - erg eigenwijs

dudelijkheid de - duidelijkheid

duden ww. 1. aanwijzen (lett.) 2. erop duiden, doen vermoeden

duf bn. 1. duf, suffig 2. vochtig, bedompt 3. (van personen) saai, niet fris

duffel de - duffel: zware, duffelse jas

duffels bn. - duffels, bijv. *een duffelse jasse*

duffighied de - het slaperig, duf zijn

dugen I mv. - duigen, in *in dugen*

dugen II ww. - iets ergens tussen drukken

duit de 1. duit, oude koperen munt 2. bedrag dat een duit waard was: achtste deel van een stuiver 3. (vaak mv.) geld

duitedief de - duitendief

duities mv. - bep. plant: prikneus, bernagie

duj I, dui, duui de - dooi (lett.)

duj II en var. bn. - dooiend

dujjen, duuien, duien ww. - dooien

dukaot z. *dekaot*

duke z. *deuke*

dukel tw. - in *te dukel* potverdrie

dukelen ww. 1. duikelen: over het hoofd buitelen 2. in bijv. *le mossen de klompen dukelen* d.i. op de punten van de klompen lopen, nl. omdat het land erg nat was

duken, doeken ww. 1. in water duiken 2. met een snelle beweging ergens in, onder duiken, zich met een duikende beweging verplaatsen 3. in elkaar duiken, een ineengedoken houding aannemen (ook: om zich te verbergen) 4. bukken

duker de 1. duiker: iemand die duikt 2. koker, soort 'ring' onder een weg door, onder een dam: voor de afwatering 3. kleine spijker met brede, platte kop 4. gele lis

dukerente, duker(tien) de - duikend

dukerig bn. - ineengedoken, krom lopend

dukerpak et - duikerpak

dule, doele de 1. langwerpige verlaging, kuil in een weg 2. lager gelegen maar droog stuk land 3. ingesleten gedeelte 4. lisdodde 5. z. *koedulen, delle*

duleriet, doele..., doedel... et - blad van de lisdodde

dummeltien et - klein kind

dunachtig bn. - hetz. als *dunnig*

dunbaand I et - riet of stro tot dunne bossen gebonden

dunbaand II bn. - dun gebonden: van bossen riet, rogge

dune, duun de 1. heuveltje van fijn zand, duin 2. sneeuwduin

dunestreek de - duinstreek

dunhudig bn. - de kou niet best kunnende verdragen

dunk, donk, deunk de 1. dunk, waardering 2. in *naor jim donk* naar jullie idee, opvatting

dunne I de - dunne, diarree

dunne II bn. 1. dun (van doorsnee, afmeting) 2.

van een laag: dun, bijv. *een dun snegien brood*
3. (van gedrukte of geschreven letters) smal 4.
dun gebouwd 5. zuinig, gierig 6. dun gezaaid,
weinig voorkomend 7. (van vloeistoffen) niet
dik

dunnegies bw. 1. dunnetjes 2. weinig

dunnen ww. - uitdunnen

dunneploegen ww. - ondiep ploegen, zeer
licht ploegen, hetz. als *zwatmaeken*

dunnig bn. - enigszins *dunne* in meerdere bet.

duntien, *dunnegien* et - dun exemplaar

duobaene de - duobaan

dupen ww. 1. opputten (van water) 2. z.
deupen

duplikaot et - duplicaat

duraobel bn. - durabel: duur, veel kostend

duren ww. 1. duren: een bep. tijdsbestek
hebben 2. goed blijven, niet aangetast raken
(van wat gegeten kan worden)

durp(...) z. *dörp(...)*

dusdele de - stuk vlakke grond waarop men
boekweit dorste

dusk(...), *dus(...)* z. *dösk(...)*

duslange z. *dislange*

dusodder z. *disodder*

dust, *döst*, *dööst* de - dorst (lett.)

dustig, *döstig* bn. 1. dorstig, met dorst 2. dorst
veroorzakend

duptien et - dutje, sluimering

duui(...) z. *duj(...)*

duuizend z. *duzend*

duuk de - duik (in het water)

duukboot de - duikboot

duuknekkig bn. - voorovergebogen, krom

duukplaanke de - duikplank

duukt bn. - ineengedoken

duun de, et - helmplant (vroeger veel gebruikt
om korfjes van te maken)

duungebied et - duingebied

duunpanne de - duinpan

duupaeker de - hetz. als *putaeker*

duur I de 1. tijdsspanne 2. lange tijd

duur II bn. 1. duur, prijzig, veel kostend 2.
gewichtig klinkend, bijv. in *dure woorden*

duur III bw. - in *duur te staon kommen* ernstige,
lastige gevolgen met zich mee brengen

duurzem bn. - duurzaam, lang goed blij-
vend

duuster I et 1. duisternis 2. onzekerheid over
hoe het zit, komt enz.

duuster II bn. 1. donker, zonder licht 2.
somber 3. geheimzinnig, niet normaal voor de
gewone wereld

duusteren ww. - duisteren, donker worden

duustermaone de - omstandigheid dat de
maan niet schijnt

duusternis de - duisternis, het duister zijn

duusterte de - duisternis

Duuts I et - de Duitse taal

Duuts II bn. - Duits, in het Duits

Duutser de - Duitser

Duutslaand et - Duitslaand

Duutstaelig bn. - Duitstalig

duvedrek z. *duveldrek*

duvekaeter, *duvekater* tw. - duivekater,
drommels (z. ook onder *duvelkaeter* II), bijv.

Och duvekaeter haele nog toe ach wat een
toestand, potverdorie

duvekaeters bn., bw. - bliksems, donders

duvekarvel et - gewone duivekervel

duvel I de 1. duivel, de Boze, bij uitbreiding:

boze geest 2. boosaardig iemand 3. bijdehand
kind, levendig kind, soms: en dat op een
niet-gemene manier ondeugend kan zijn 4.

handig, pittig iemand, iemand die door handig
te zijn of door te durven alles klaar kan krijgen

5. iemands lichaam, in *op je duvel kriegien* 6.

hetz. als *jotien*, klein, gietijzeren kachelkje 7.
bep. houten pen waarmee men te verbinden
delen aan elkaar vastzet

duvel II, *dievel* tw. - donders, potverdrie

duvelbaner, *duvelbaander*, *duvelbänder*,

duvelbanner de 1. duivelbanner 2. felle vrouw
die nergens bang voor is

duveldrek, *duvelsdrek*, *duvedrek* de, et 1.
mengselje van bep. kruiden dat men in een
zakje om de hals bij zich droeg (of in een jas-
of broekzak) en dat volgens de overlevering
de drager behoedde voor onheil, ook in andere
toepassingen, bijv. bij vee 2. schertsend:
zalfje waarvan men de naam niet kent 3. bep.
soldeerwater

duvelen ww. 1. schelden en foeteren, ketteren
2. vallen 3. in *d'r uut duvelen* wegsturen, eruit
gooien 4. kunnen schelen, bijv. *Wat duvelt je
dat!*

duveljaegen ww. - donderjagen, stoeien of
anderszins lastig doen

duvelkaeter I de 1. bep. fijn gebak, duive-
kater, kerstbrood 2. rakker van een jongen

duvelkaeter II, *duvelskaeter*, *duvelkater* tw.
- duivekater, drommels

duvelkaeters bw., bn. - drommels

duvels, *dijvels* bn., bw. - duivels: erg boos

duvelsei et - duivelsei

duvelsgaoren et - warkruid

duvelskop de - kwajongen

duvelsni'jgaoren et 1. warkruid 2. kleef-

kruid

duvelstoejaeger de 1. manusje-van-alles, duvelstoejager 2. iemand die altijd op het tweede plan komt, die enigszins achtergesteld is in een huishouding met kinderen

duveltien et - vlinderstrik

duzelen ww. - duizelen: duizelig zijn

duzelig bn. - duizelig

duzend I, duizend et 1. duizendtal 2. groot aantal

duzend II, duizend hoofdtelw. 1. duizend 2. groot aantal

duzendblad et - bep. plant: duizendblad (Achilla)

duzendhoolt et - gekloofd talhout

duzendjaorig bn. - duizendjarig

duzendknope, duzendknoop de - bep. plant: duizendknoop

duzendpote de - duizendpoot: iemand die alles doet, kan

duzendschone, duzendschoon, duzend-schoenen de - bep. plant: duizendschoon

duzendvoold et - duizendvoud

duzentien et - duizendje (bankbiljet)

dwaelen, dwelen ww. - dwalen: dwalend lopen

dwaellocht, dweel... et - dwaallicht, vaak: beweeglijk licht op de heide waarvan men zich de oorzaak niet realiseerde, ook wel met de gedachte aan gevaarlijke wezentjes

dwaelspoor, dweel... et - dwaalspoor

dwaes bn., bw. - dwaas: gek

dwangmaotig bn. - dwangmatig

dwarg, dwaarg, dwerf de 1. kleine persoon, klein dier, kleine boom enz. 2. erg klein kalfje

dwargachtig, dwaarg... bn. - dwergachtig

dwargdenne de - jong sparrenboompje, ook: sparrenboompje van het soort dat niet zo groot wordt

dwarggruui, ...gruj de - dwerggroei

dwargkalf et - erg klein kalfje

dwarre de 1. dwarskop, iemand die voortdurend dwarsligt, ook wel: kreng van een meid 2. klein exemplaar, dwerg

dwarre-ei et - klein ei van de kip

dwarrel de 1. wervelwind 2. hetz. als *dri'jbossel*, z. ook *gieseltoppe*

dwarrelen ww. 1. dwarrelen 2. zich dwarrelend verplaatsen, dwarrelend, onvast lopen

dwarreltoefte de - hetz. als *dwarrel*, bet. 2 en *dri'jbossel*

dwarreltwirre de - hetz. als *dwarrelwiend*

dwarrelwiend, dwirrel... de - dwarrelwind, nu eens uit de ene, dan weer uit de andere

richting komende wind, afwisselend zwakke en krachtige wind

dwars bn. 1. met een (min of meer) rechte hoek op iets anders, op een andere richting 2. in *dubbel(d) en dwars* geheel en al 3. weerbarstig, steeds tegenwerkend

dwarsbalk de 1. dwarsbalk; vaak: zware balk op de binstijlen die beide verbindt; ook: dwarsbalk die de stijlen van een klokkenstoel met elkaar verbindt 2. losse, dwars op de hoogterichting aangebrachte balk achter de bansdeur, om die mee vast te zetten 3. vlinderstrik

dwarsbatte de - *batte* die dwars geplaatst is
dwarsbient et - zware balk die twee binstijlen verbindt

dwarsbomen ww. - dwarsbomen

dwarsbongel de - dwarsligger

dwarsbongelderi'je de - het voortdurend dwarsliggen, het voortdurend zich niet constructief opstellen

dwarsbongelen, tegen..., bongelen ww. - dwarsbomen, dwarsliggen

dwarsboom de 1. dwarsligger 2. biels onder spoorrails

dwarsbosseler de - dwarsligger, dwarskop

dwarsdeur bn. - middendoor

dwarsdeurmidden bn. - geheel middendoor

dwarsdeurnat bn. - geheel en al nat, hetz. als *dweildeurnat*

dwasing et - dwars geplaatst ding

dwastraoderig bn. - dwars wat het beloop van de nerven betreft

dwasdriever de - dwarsligger, iemand die steeds anders wil, die niet meewerkt

dwastfluite de - dwarsfluit

dwasang de - dwarsgang, ook gezegd van een doorloop achter de koeien

dwasgrachte de - dwarsgracht

dwasgrøppe, ...grøppe de 1. mestgoot op de stal die dwars op de belangrijkste mestgoot uitkomt 2. dwars op een belangrijker greppel uitkomende greppel

dwashoolt et 1. houten dwarsstuk aan de *sule* waarop degene die ment de rechter voet zet om te sturen (men zit nl. links) 2. houten dwarsstuk van een *stikiezer*, gebruikt bij het turfsteken

dwasioezier et - dwars geplaatst ijzer

dwaskieker de - dwarskijker, zwartkijker

dwasklaampe de - dwarsklamp

dwaskop de 1. dwarskop 2. zware dwarsbalk die op de stijlen rust en ze verbindt

dwaslaoe de - dwars geplaatste laag, ook hetz. als *middenlaoe*, nl. van een vracht rogge

dwaslatte de - dwarslat
dwasliggen, ...leggen ww. - dwarsliggen
dwasligger, ...legger de 1. persoon die dwarsligt 2. dwarsregel in een kozijn 3. dwars liggende, dwars aangebrachte balk 4. dwarsbalk die de stijlen van een klokkenstoel met elkaar verbindt 5. vloerligger
dwasover bn., bw. 1. recht over een stuk terrein, een weg, een waterloop, een oppervlak 2. niet in de hoogte- of lengterichting geplaatst, gaand
dwasplaanke de - dwarsplank bijv. in een hek
dwasplaete de - hetz. als *veurhoofdsplaete*, bet. 1 (bij het oorijzer)
dwasriegel de - stal die dwars staat op de belangrijkste stal, d.i. die in de lengterichting van de boerderij, veelal in gebruik voor pinken of ander jongvee
dwasriegelzolder de - zolder van de *dwasriegel*
dwasroe de - dwars geplaatste raamroede
dwasschering, dwasschrote de - elk van beide planken, latten die schuin omhoog lopen vanuit de zijkant naar het midden van een hek (op een dam enz.)
dwasschure de - schuur die dwars aan een boerderij is gebouwd
dwassloot de - dwarssloot
dwasspiele de - gewone, lange spijl in een bijenkorf, i.t.t. de *kopspiele*
dwasstal de - stal dwars op de belangrijkste stal, d.i. die in de lengterichting van de boerderij, veelal voor pinken of ander jongvee in gebruik
dwasstok et - dwars zittend stuk, ook: dwarsuitsteeksel
dwasstraote de - dwarsstraat
dwasstrik de - vlinderstrik
dwasstakke, zietakke, ziedtakke de - zijtak
dwasturf de - dwars geplaatste turf
dwaswaand de - dwarswand
dwaswal de - houtwal die dwars op een andere uitkomt
dwaswark z. *warbouw*
dwasweg de - dwarsweg
dwaswottel de - wortel die een min of meer rechte hoek maakt met een hoofdwortel
dwaszitten ww. - dwarszitten
dweern de - lelijke meid
dweers bn., bw. - dwaas
dweil de 1. speciaal soort doek waarmee men dweilt 2. hoerig type, slet
dweildeurnat bn. - geheel en al nat
dweilmesiene de- dweilmachine

dweinselen ww. - op een bep. manier lopen
dwelen z. *dwaelen*
dweliger bn. 1. verstrooid 2. onvast, met bewegingen heen en weer
dwelm de 1. kind dat geneigd is tot ruziën 2. vervelend, vreemd, lastig iemand
dwerg z. *dwarg*
dwiel bn. - duizelig
Dwingel I et - plaatsnaam: Dwingelo (Dr.)
dwingel II, **dwinger** de - compost (met name aangevoerd uit Amsterdam)
Dwingel-mark de - markt in Dwingelo
dwingelaand de - dwingeland
Dwingerder, Dwingerer bn. 1. van, m.b.t. *Dwingel* 2. (zelfst.) iemand geboortig uit, woonachtig te Dwingelo
dwingen ww. 1. dwingen, hoe dan ook het de ander laten doen 2. dwingerig zeuren, aandringen 3. gezegd van het stuur van een voertuig of een paard dat telkens een bepaalde kant uit trekt
dwirre, dwirrel de - kleine wervelwind
dwirrel de 1. hetz. als *dri'jbossel*, bet. 1 en *dwirreltoppe*
dwirrelen ww. - dwarrelend vallen en verder waaien van blad
dwirrelkont(e) de - onrustige vrouw, drukke beweeglijke vrouw
dwirreltoppe de - plukje opstaand hoofdhaar dat maar niet op z'n plek gekamd kan worden
dwirrelwiend z. *dwarrelwiend*

E

echtpeer, ...paer et - echtpaar
edder de - uier, tepel
edelachtber bn. - edelachtbaar
eek de - edik, azijn
eekflesse de - azijnfles
eeklappe de - doekje waarop men azijn heeft gedaan
eeltbulte z. *ielbulte*
een lidw. 1. een, ter uitdrukking van onbepaaldheid 2. zo'n, ongeveer 3. gebruikt als eerste deel van een uitroep, ook wel voor ww., om de kracht van de activiteit uit te drukken, bijv. *Hi'j zette et op een lopen!*
eendeflapper de - val om eenden te vangen (in een kooi)
eend(...) z. *ente(...)*
eendekooiker de - hetz. als *kooiker*
eenkaander, ...keer, eenaander vn. - elkaar
eensgelieks z. *iensgelieks*

eente(...) z. *ente(...)*
eer I, *aer* bn. 1. ander: naast de/het eerst genoemde of de/het bekend veronderstelde 2. gezegd van een persoon of zaak: niet dezelfde 3. met andere eigenschappen, aard
eer II, *aer, aere, ere* onbep. vn. - iemand anders
eer III, *aer* rangtelw. - eerstvolgend
eer IV voegw. - voordat
eerappel(...) z. *eerpel(...)*
eerappeldobbe de - aardappelkuil
eerappelkwieke de - loof van gerooide aardappelen
eerappelmaande de 1. hetz. als *eerpelmaande* 2. (verkl.) aardappelmandje
eerappelpootstok de - hetz. als *pootstok*
eerappelpunter de - arm iemand die over het gerooide land naar aardappelen loopt te zoeken die de rooier liet liggen
eerappelrooiersdoppien et - elk der doppen die men op z'n vingers had wanneer men met de handen aardappels rooide
eerappelschure de - aardappelschuur
eerappelsorteermesiene de - machine die de aardappels sorteert
eerappelstange de - aardappelplant
eerappelwieden ww. - wieden van aardappels
eerbeie, erebeie, eerdbeie, eerdbeze de - aardbei
eerbeiebedde de - aardbeienbed
eerbeipolle de - aardbeiplant
eerber bn., bw. 1. achtenswaardig, vooral: eerlijk en plichtsgetrouw 2. eervol
eerdaegs, eerstdaegs, ...daegen bw. 1. eerdag, eerstdaags 2. morgen
eerdaodig bn. - geneigd het goede voornemen uit te voeren
eerdappel (...) - z. *eerpel(...)*
eerdatt voegw. - eerdatt, voordat
eerdbojem de - aardbodem
eerde, ere de 1. aardbol 2. aardbodem 3. de stof aarde, grond
eerdebaene, ere... de - aardebaan
eerdembult, ...dongbult, ere... de - hoop mest gemengd met aarde, gebruikt voor bemesting
eerdedong, ere..., eerdemes de - mest gemengd met aarde
eerdekarre, eerdkarre de - wipkar
eerdetroje, ere... de - flinke, holle kruiwagen
eerden, eren bn. - aarden
eerder I bw. 1. eerder, vroeger 2. eerder in de toekomst 3. met een grotere kans

eerder II voegw. - voor het zover is, voor die tijd
eerdeschute, ereschute de - aardschuit
eerdewaegen de - wagen waarmee aarde werd vervoerd
eerdewark, ...waark et - aardewerk, gebakken aarde
eerdewarken bn. - van aardewerk
eerdzewelver z. *eerdzwelver*
eerdgas et - aardgas
eerdhommel, ...hummel de - kleine hommel
eerdig, erig bn. - met aarde vermengd
eerdmannegien et - kabouter
eerdregend bn. - eerzuchtig
eerdriek et - aardrijk
eerdriekskunde de - aardrijkskunde
eerds bn. - aards, ondermaans, tot de aarde behorend
eerdzwelver, eerdezwelver de - oeverzwaluw
eergierig bn. - eerzuchtig
eerlang bw. - eerlang, spoedig
eerlik I bn. 1. eerlijk, oprecht, zonder gemene dingen 2. betrouwbaar, zich nooit onrechtmatig iets toeïgenend 3. zonder gebreken (van paarden, koeien)
eerlik II bw. 1. naar waarheid 2. in *niet eerlik* niet helemaal
eernst de - ernst
eernstachtig, eernsachtig bn. - ernstig
eernstig bn. - ernstig
eernstwaar bn. - echt waar, werkelijk waar
eerpel, eerappel, eerdappel de 1. aardappel, vrucht van de aardappelplant 2. aardappelplant
eerpel... z. ook *eerappel...*
eerpelbestoppen en var. ww. - inkuilen van aardappelen
eerpelboek en var. de 1. zeer dikke buik, door het eten van veel aardappelen 2. iemand met zo'n buik
eerpelboer en var. de - aardappelboer
eerpelbok, ...schute de - platte schuit voor aardappelvervoer
eerpelbore en var. de 1. aardappelboor, aardappelkruk 2. fopmiddel: denkbeeldig gereedschap waarvoor men kinderen, aankomende knechtjes enz. op pad stuurde om het te halen
eerpelbouw de - aardappelakker
eerpelbouwen ww. - aardappelen verbouwen
eerpelbri'j de - aardappelpap
eerpelbult en var. de - hoop aardappelen
eerpelcenten z. *eerpelgeld*
eerpeldollen ww. - aardappelrooien

eerpeldoppjen et - elk der doppen die men op z'n vingers kan doen bij het handmatig rooien van aardappelen

eerpelciden ww. - eggen van een akker met aardappelplanten

eerpelgat et - gat, kuil gegraven voor het bewaren van aardappelen, bedekt met stro en aarde

eerpelgeerder, ...gaerder de - degene die de aardappelen raapt bij het rooien

eerpelgeld, ...centen et - geld dat men voor de aardappelen ontvangt

eerpelgriep de - greep voor het rooien van aardappelen

eerpelhakker, ...hakkien de - aardappelhakker

eerpelhokke et - hok waarin men aardappels bewaart, opslaat

eerpelhouwgien et - schoffeltje om onkruid te 'hakken'

eerpelhutte de - deels in de grond gemaakte hut om aardappels in te bewaren of soortgelijk gat

eerpeljassen ww. - schillen van aardappelen

eerpelkarken ww. - met paard en wagen de aardappelloogst van het land halen

eerpelkeuren ww. - de kwaliteit van aardappels onderzoeken

eerpelkever de - coloradokever

eerpelkiste de - kist waarin men aardappelen vervoert, bewaart

eerpelkoele de - hetz. als *eerpelgat*

eerpelkoeme en var. de - kom voor aardappelen, aardappelschaal

eerpelkop de 1. bep. maat waarin men aardappelen koopt, verkoopt 2. (scheldwoord) wit hoofd van een mens, ook: zo'n persoon

eerpelkorf de - korf waarin men aardappelen bewaart, vervoert

eerpelkrabben ww. - aardappelrooien

eerpelkrabbe(r) de - hetz. als *krabber*, bet. 1,2

eerpelkrumme(l) de - aardappelkruimel

eerpelkuis de - benaming voor een kalf

eerpellaand en var. et - aardappelland

eerpellichten ww. - machinaal rooien van aardappelen

eerpellob et - aardappelloof

eerpelmaand(e) de - mand waarin men aardappels doet (bij het rapen van het land)

eerpelmael et - aardappelmeel

eerpelmennen ww. - met paard en wagen de aardappelloogst van het land halen

eerpelmeule de - groentemolen voor aardappelen

eerpelmaozuken ww. - de achtergebleven

aardappels van het land zoeken

eerpelnegosie de - aardappelhandel, het venten met aardappelen, ook: de aardappels die bij het venten aangeboden worden

eerpelpeinze de 1. dikke buik 2. scheldwoord: iemand met zo'n buik

eerpelplagge de - taaië plag geschikt/gebruikt om aardappels mee te bedekken

eerpelpoede de - iemand die veel aardappels eet

eerpelpoep de - scheldwoord voor een dik iemand; lett.: aardappel-Duitser

eerpelpoffen ww. - *poffen* van aardappelen

eerpelpot en var. de - pot waarin men aardappelen kookte, vooral: voor het vee

eerpelpoten ww. - poten van aardappelen

eerpelpoter de 1. iemand die aardappels poot 2. pootstok 3. hetz. als *pootlorrie*

eerpelpotersstok de - pootstok

eerpelprikken ww. - door te prikken aardappels ongeschikt maken voor menselijke consumptie (zodat ze bewaard blijven als veevoer)

eerpelrikker de - machine waarmee men aardappelen ongeschikt maakte voor menselijke consumptie door ze te prikken

eerpelraanke de - stengel van de aardappelplant

eerpelrangen mv. - aardappelloof

eerpelroe de - stuk grond van vier bij vier meter met aardappelen

eerpelrogge de - veld met aardappelen

eerpelrooien, ...roden ww. - aardappelrooien

eerpelrooier, ...roder de - aardappelrooier: degene die de aardappelen rooit, tegenwoordig: bep. machine

eerpelrooierstied de - tijd van het rooien van de aardappelen

eerpelrooiersvörke de - speciale vork waarmee men aardappelen rooit

eerpelscheldersbakkien en var. et - bakje waarin men de aardappelen schilt

eerpelschelderskörfien, ...maantien en var. et - korfje waarin men aardappels schilt

eerpelscheldersmes, ...scheldertien en var. et - aardappelmesje

eerpelschellen ww. - aardappels schillen

eerpelschieve de - schijfje van een aardappel

eerpelschiften ww. - aardappels sorteren

eerpelschoffel(tien) et 1. kleine schoffel om de aardappelen mee te schoffelen 2. oeverzwaluw

eerpelschokmesiene de - machine waarmee men de aardappelen sorteert en schoon 'schokt'

eerpelschoppe en var. de - schop om aardappelen mee te scheppen
eerpelschot, ...*schut* et - schot aan de voor- of achterkant van een wagen met aardappelen
eerpelschrabmesiene de - machine met behulp waarvan men aardappelen schrap
eerpelschrabssel en var. et - aardappelschrabssel
eerpelschute z. *eerpelbok*
eerpelsjouwe, ...*souwe* de - toestel met behulp waarvan men o.m. pootaardappelen en aardappelen voor consumptie afzonderde door gebruikmaking van diverse typen roosters
eerpels(jouwen ww. - werken met de *eerpelsjouwe*
eerpelsprute de - spruit aan een aardappel
eerpelspuiten ww. - spuiten van verdelingsstof op aardappelplanten
eerpelstamme, ...*stange* de - de gehele aardappelplant
eerpelstampen ww. - dooreenstampen van aardappelen
eerpelstamper de - stamper om aardappelen mee te stampen
eerpelstikke de - oog in een aardappel
eerpelstip de - vet in, bij de aardappelen die men eet
eerpelstomer de 1. aardappelstomer, installatie voor het stomen van aardappelen 2. dubbele pan waarin aardappelen werden gekookt
eerpelstraampel de - hetz. als *eerpelstamper*
eerpeltied de - tijd van de aardappelooft
eerpeltiele, *eerappelschottel* de - aardappelschaal
eerpelveld et - hetz. als *eerpelbouw*
eerpelvörke en var. de - hetz. als *eerpelrooiersvörke*
eerpelwaegen de - wagen waarmee men aardappelen vervoert
eerpelwaeter et - water waarin men de aardappelen kookt
eerpelzak de - aardappelzak
eerpelzetten ww. - aardappels poten
eerpelzeve de - zeef met behulp waarvan men pootaardappelen afzondert
eerpelzuken, ...*zuuken* en var. ww. - zoeken, rapen van de aardappels bij het rooien
eerpelzucker en var. de - raper bij het aardappelrooien
eers, *aers* bw., bn. 1. op een andere manier 2. op andere tijden 3. in andere omstandigheden, in 't andere geval 4. om een andere reden, overigens 5. met andere eigenschappen
eersomme, *aers...* bw. 1. andersom 2.

tegengesteld aan een andere situatie
eerst-an et 1. als eerste aankomend 2. (zelfst.) in het begin
eerstaelig bn. - anderstalig
eerstdaegs bw. - eerstdaags, hetz. als *eerdaegs*
eerstegraoder de - eerstegrader, eerste-gradsleraar
eerstejaors de - eerstejaars
eerstejaorsrogge de - rogge van het eerste jaar
eertieds bw. - eertijds, vroeger
eervleden bw. - direct voorafgaand (in tijd)
eerzem bn., bw. 1. eerzaam 2. nederig en beleefd 3. eer opleverend
eest, *jest* de - droogvloer, eest
eetber bn. - eetbaar
eetgerak et - eetgerei
eetruimte de - eetruimte
effen... z. *aeven...*, *even...*
effen I bn., bw. 1. effen, zonder tekening, gelijkmatig 2. vlak, plat, glad
effen II bw. 1. lichtelijk, enigszins 2. voor korte tijd 3. zonder dat veel tijd of moeite nodig is 4. ongewenst m.b.t. een handeling
effenties I, ...*pies* bn. - gewoontjes
effenties II, ...*pies*, *efies* bw. 1. korte tijd 2. zonder moeite, zonder problemen 3. een klein beetje, iets, bijv. *effenties antrekken*
egaol, *elegaol*, *ingaol* bn. - egaal, gelijkmatig, horizontaal
egge de - hoek, kant in een ruimte, van een vloer, van een terrein
egge(...) z. *eide(...)*
ei tw. - ach, och, wel
eiber(d) de - ooievaar
eiber(ds)nust et - ooievaarsnest
eide, *egge* de - eg
eidehaoke de - haak waarmee men een eg licht
eideketten, ...*ketting* et, de - ketting aan een eg: waaraan het paard trekt, ook: ketting aan een eg waarmee men die af en toe licht
eiden, *eggen* ww. - eggen, met de eg bewerken
eiderente de - eidereend
eideslepen ww. - met de omgekeerde eg de mest op het land verspreiden
eidetane de - eggetand, elk der tanden van een eg
eierdore en var. de - eierdooier
eiereten ww. - eten van eieren
eierfiebriekien et - schertsende benaming voor een kip die flink legt
eiergeld, ...*centen* et - geld dat men ontvangt voor verkochte eieren
eiergooien ww. - bep. spelletje spelen waarbij

men met eieren werpt
eierkolehokke et - hok waarin men de eierkolen bewaart
eierkorf de - lichaam
eierkrulen ww. - bepaald kinderspel spelen met keihard gekookte eieren die over het gras werden gerold
eierleggen ww. - leggen van eieren
eiermaand(e) de - eiermand, eierkorf
eiermark I en var. et - merk van een ei
eiermark II en var. de - eiermarkt
eiernust et - nest met eieren
eierproeme de - eierpruim
eierschaole de 1. eierschaal 2. schaal voor eieren
eierslaan ww. - geblinddoekt, met een stok, eieren kapot slaan (als spelletje)
eitertelling de - telling van de eieren van weidevogels in het veld
eiertikken, eigen... ww. - bep. spelletje spelen met eieren, waarbij men elkaars eieren tegen elkaar tikt
eivluus, ...vel en var. et - eivlies
eierwazel, ...wienzel de - hermelijn
eierzuker ww. - eierrapen, eierzoeke
eierzuker de - iemand bezig met eierrapen
eigen bn. 1. eigen 2. in *de eigenste dag* de-zelfde dag
eigenangered et - wollen weefsel dat eerst (zelf) werd gesponnen en vervolgens geverfd
eigenaorig, eigenaardig bn, bw. - vreemd, zonderling, eigenaardig
eigenarfde bn. - eigenerfde
eigenbakken, eigenbakt bn. - zelf gebakken
eigendös(k)t bn. - zelf gedorst
eigene et - dat wat men als eigen, karakteristiek ervaart
eigenen ww. - geschikt zijn voor/om
eigener de - eigenaar
eigengered, eigenred, eigenredded en var. bn. - zelf vervaardigd, vooral van weefsel
eigengesponnen bn. - zelf gesponnen
eigenhaandig bn. - eigenhandig
eigenhaantien et - neiging om zonder overleg/toestemming zelf gauw iets te doen
eigenhaemer, ...heimer de - eigenheimer
eigenlijk, ...(t)liek, ingelik bw. - eigenlijk, werkelijk
eigenmaakt, ...gemaakt bn. - zelf gemaakt
eigenred(ded) z. *eigengered*
eigenschap de 1. karaktertrek of eigenschap in lichamenlijk of stoffelijk opzicht 2. gewoonte
eigenlaacht, ...geslacht bn. - zelf geslacht
eigentieds bn. - eigentijds

eigentlich z. *eigenlik*
eigenwetic bn. - slecht willende aannemen, luisteren
eigenwies bn., bw. - eigenwijs, verwaand, trots
eigenwieze de - eigenwijs iemand
eigenwiczghied de - eigenwijsheid
eikoole de - kuiltje in het ei
eilaand et - eiland
eilaanderlint et - bep. band voor onderbroeken
eind... z. *aend...*
eindelik, einlik(s), aenlik bw. - ten laatste, tenslotte
eindigste z. *aendigste*
eindrisseltaot et - eindresultaat
eindstesjon et - eindstation
einduutkering de - einduitkering
einlik(s), eins(en) bw. - hetz. als *eigenlik*
eivel, eivluus et - hetz. als *eiervluus*
eker z. *iekhoorn*
ekkel de - eikel, vrucht van de eik
ekkelbieter de - meikever
ekkelboom de - eikenboom
ekkelbos de - eikenbos
ekkelcacao de - bep. poeder van gemalen eikels
ekkel doppe de - eikeldop
ekkelhoek(e) de - hoekje grond met eiken
ekkeljaar et - jaar waarin er flink eikels aan de bomen komen
ekkelkoele de - kuil waarin men eikels bewaarde
ekkelkoffie de - eikelkoffie
ekkellof et - loof van een eik
ekkelpiepien et - pijpje van een eikeldop
ekkeltakke, ...toeke de - tak van een eik
ekkeltied de - tijd, seizoen van de eikels
ekkelziken en var. ww. - zoeken, rapen van eikels
ekkelzuckerstied de - tijd, periode waarin men eikels zoekt
eklips z. *klipse*
ekselent bn., bw. - heel erg goed
ekskusieboelgoed et - executieverkoop
ekster, akster de 1. ekster 2. klein vrouwtje 3. vrouw die zich een beetje als een krenge gedraagt
ekstermelken ww. - eieren van eksters uit het nest nemen en één laten liggen, zodat ze blijven leggen
eksternust et 1. nest van een ekster 2. vrouwelijk geslachtsdeel
eksteroge et - eksterooog, likdoorn
eksteur de - vroegere politiemann

ekstraant bn., bw. 1. flink, stevig optredend 2. dapper 3. brutaal
elegaol z. *egaol*
element et 1. element 2. bep. rechthoekige lantaarn
elstiek(en) z. *ielestiek(en)*
Elfduzendmark en var.; de - bep. grote markt in *Stienwiek*, hetz. als *Alderheiligenmark*
elfribbe de 1. iemand die extra lang en/of mager is 2. grote koe of een groot varken 3. dromerig iemand 4. varken of kalf dat niet groeit
elfrittenkaorte de - diarree
elfstederit, ...tocht de - elfstedentocht
elfurebakken et - koffie die men 's ochtends om elf uur drinkt, ook: kopje koffie dat overgebleven is van eerder op de ochtend
elfuurtien et 1. borrel die men rond elf uur dronk, ook: borrel een tijdje voor het middagmaal 2. koffie die men rond elf uur drinkt
elkaer(e), elkaander vn. - elkaar
elkeniene vn. - iedereen, elke persoon
elle de - bep. lengtemaat: el
elleboge de 1. elleboog 2. deel van de mouw bij de elleboog van de arm 3. op een elleboog gelijkend deel van een kachelpijp
ellebogestoom de - handkracht gebruikt bij het bedienen van machines
ellebogewark et - de situatie waarbij men het achter z'n ellebogen heeft
ellepiep(e) de - ellepijp
elletakke de - buitenste kromming van de arm, elleboog
Else et - plaatsnaam: Elsloo (in *Oost-Stellingwarf*)
Elsiger, Elsemer bn. - van, m.b.t. *Else*; zelfst.: iemand uit *Else*
elven zelfst. hoofdtelw. - elf
Elvendattigst, in: *op zien...* op z'n dooie gemak, traag en omslachtig, ook: uitgebreid
elvende telw. - hetz. als *elfde*
elze de 1. els 2. z. *spleutestikker*
elze... z. *elzen...*
elzekattien, elzen... et - katje van de els
elzekever de - goudhaantje
elzen bn. - van elzenhout
elzenblad, elze... et - blad van de els
elzenboom, elze... de - els
elzenbossien, elze... et - bosje bestaande uit elzenhout
elze(n)hooft et - elzenhout
elze(n)kattien et - elzenkatje
elze(n)polle de - bep. boom: els
elzentoeke, ...takke en var. de - tak van de els
elze(n)wal de - houtwal van elzen

elze(n)polle de - els (boom, struik)
elze(n)proppe de - elzenprop
emalje et - stof met email erop
emansipaosie de - emancipatie
emansipeerd de - geëmancipeerd
emelt(e) de - larve van de langpootmug
emelteplaog(e) de - plaag door de aanwezigheid van veel emelten
emigraosie de - emigratie, landverhuizing
emmer de 1. emmer 2. pompemmer
emmeren ww. - emmeren, zeuren
emmerhaol et - hengel van een emmer
emmerkleppien et - bep. klep in een pomp
emmernaegel de - bep. soort kleine, korte spijker
emmerak et - rek voor het drogen en bewaren van emmers en ander melkgerei
emmesaosie z. *aevensaosie*
emosie de - emotie
ende(...) z. *aende(...)*
endel(ings)hooft et - laatste stukje van het hout
endelschut, ...schot et 1. schot van planken tegen de muur aan het eind van een stal, om het vee te beschermen tegen de kou 2. *aendelbod*
enderste, endigste z. *aendigste*
endschot z. *aendelbod*
ene... z. *ente...*
eng bn. - nauw sluitend
engelzult de - gewone eikvaren
enkelhooft et - brandhout voor de kachel dat niet gekloofd hoeft te worden
enkel(d) z. *inkel(d)*
enlikste z. *aendigste*
enlingsbod et - hetz. als *aendelbod*
ente, ent, eend, eente de 1. eend, eendachtige 2. vrouwelijke eend
ente-ei, entei en var. et - eendenei
entegrös, ene... en var. et - mannagras
entehokke en var. et - hok als schuilplaats voor eenden
entekörf en var. de - eendenkorf
entekouwe, ...kooi de - eendenkooi
entekroes, ...kros, kroes et - eendenkroos
entelokker de - soort fluitje om wilde eenden mee te lokken
enten ww. 1. enten, occuleren 2. inenten
entepieke en var. de - eendenkuiken.
entepiekeknuppelen ww. - niet volwassen eenden doden door ze te knuppelen
entepiekeweer et - mooi zacht, enigszins zwoel en licht regenachtig weer
enteploeme de - eendenveer
entepote, ...poot en var. de 1. poot van een eend 2. herderstasje 3. grote weegbree

enter(...) - enter(...): eenjarig exemplaar: vaak: eenjarig paard of schaaap, d.i. vaak: dat voor de eerste keer geschoren is
enterbi'je de - eenjarige bij
enterbolle de - enterstier
enteren ww. 1. te pakken krijgen 2. op de kop tikken 3. de baas kunnen
enterhingst de - éénjarige hengst
enterhokke et - hok voor enters
enterlaand et - land, wei waarin men eenjarig vee doet grazen
entermelk et - melk van een pink die voor het eerst heeft gekalfd
enterpeerd et - eenjarig paard
enterpoter de - eenjarige pootaardappel
enterrogge de - eenjarig zaaizaad dat men gebruikt uit de eigen oogst
enterruun de - eenjarige ruïn
enterschaop et - eenjarig schaaap
enterstal de - stal voor eenjarige dieren
entervos de - eenjarig vospaard
enterweide de hetz. als *enterlaand*
entesnaevel de - snavel van een eend
entevere en var. de - veer van een eend
entvoegel, *ente...*, *eend...* de - eendvogel
enveloppe, *inveloppe*, *anveloppe* de - enveloppe
ere de 1. eer 2. nette, fatsoenlijke wijze 3. hoog/hoger aanzien dat iemand/iets ondervindt 4. hulde, verering, eerbetoen 5. z. *eer* II 6. z. *eerde(...)*
erebaene de 1. erebaan 2. *eerdebaene*
erebeie(...) z. *eerbeie(...)*
eredaegs, *aere...* bw. - anderdaags, de volgende dag; ook de-woord, bijv. *De eredaegs gong ik vot*
eredong z. *eerdedong*
eregister, *eer...* bw. - eergisteren
eremiddags, *aere...* bw. - de volgende middag
eremorgens, *aere...* bw. - de volgende morgen
ereplak et - ereplaats
erepries de - ereprijs, ook: de plant: ereprijs
ereschute z. *eerdeschute*
ereweeks bw. - de week erna, de volgende week
erig z. *eerdig*
erikabossel de - bep. borstel in de imkerij
erkentelijkheid de - erkentelijkheid
es I de 1. es, hooggelegen bouwland nabij een woonkern 2. in *in de es* voor elkaar, in orde 3. z. *eske*
es II bw. 1. eens, een keer in het verleden, op

zekere dag 2. op zekere tijd in de toekomst 3. een enkele keer 4. gezegd ter versterking 5. gezegd om een hoedanigheid te benadrukken
esakker de - akker op de es
eske(n), *es* de - bep. boom: es
esken bn. - van essenhout
eske(n)blad, *essen...* et - blad van de es
eske(n)boom de - bep. boom: es
eskenhooft(en), *eske...* en var. bn. - essenhout(en)
eskenpolle de - bep. boom: es
eskenproppen mv. - proppen van de es
eskenstobbe de - stronk van een es
eskenstok de - stok van essenhout
eskentoeke, *...takke* de - tak van een es
espenblad et - blad van een esp
esse(...) - z. *eske(...)*
essien et - kant van een bikkell uit het bikkelspel tegenover het vlak dat met *staondertien* wordt aangeduid
ester de 1. hetz. als *essien* 2. estrik: vloer- of wandtegel 3. laag of plak spek met de dikte daarvan (bet. 2)
estrik, *esterik* de - hetz. als *ester*; bet. 2
et I lidwoord 1. het 2. gebruikt bij maat- of hoeveelhedaanduiding: per eenheid, per stuk 3. gebruikt vóór de overtreffende trap, zoals in Ned. het snelst, het eerst
et II persoonlijk vn. 1. het 2. als invulling van de onderwerpsplaats bij veel werkwoorden, bijv. *Et verbaosde him* het verbaosde hem, *Et regent etelage* de - etalage
etenkoker de - kok, degene die het eten kookt
etenkokeri'je de - het koken van eten
etens... z. *eters...*
etenspul et - het (warme) eten
etentien et - etentje, feestelijk getinte, gezamenlijke maaltijd
eteraosie de - dat wat men bij een maaltijd gaat eten, vooral m.b.t. de warme maaltijd
eteri'je de 1. het koken, vooral van voedsel, maaltijden 2. dat wat gekookt en anderszins bereid wordt voor de hoofdmaaltijd 3. het geheel aan eten, bestek, pannen enz. 4. eterij, etenswaar, gezegd bijv. vlak voor de kerstdagen
etersbakkien, *etens...* et - etensbakje
etersbellegien, *etens...* et - klokkelui van twaalf uur 's middags
etersbod, *etens...* et - bord waaruit men de warme maaltijd nuttigt
etersgerei, *...goed* et - eetgerei
etersketel de - bep. veldketel waarin de werkers op het land hun eten meenamen
etersklokke de - klok die luidt om twaalf uur

's middags

eterskörf en var. de - mand waarin men het eten naar de werkers op het land bracht

eterspanne de - pan waarin men het eten bereidt, opdiend

eterspot en var. de - kookpot, pot waarin men het eten kookte boven het vuur

etersschaole de - schaal als onderdeel van het eetgerei

eterstaofel en var. de - gedekte tafel

eterstied en var. de - tijd om te eten, vooral om de warme maaltijd aan het begin van de middag te nuttigen, nl. ten teken dat men moest komen eten

etgadde, ..*garre* de - etgaarde, nagras

etgarrehuj et - hooi van de tweede snee

etgarremi'jen ww. - maaien van etgaarde, nagras

etterboel de - geheel aan etter

etterbule, ..*gezwöl* de - ettergezwel

etterkop de - etterpuist

ettermienetskop de - scheldwoord

etzelde aanw. vn. - hetzelfde

eukemene de - oecumene

olie de 1. bekende vloeistof: olie 2. oliesoort 3. aardolie

oliebolle de - oliebol

oliebraander de - oliebrander: oliekachel

oliebusse de - oliebus

oliedom bn. - oliedom

oliedrok de - oliedruk: druk van de olie in een deel van een machine

olieflutte de 1. oliebol, oliekoek 2. kleine olielamp 3. kleine oliespuut

olieheufien et, in *een olieheufien hebben* dom zijn

oliekanne de - oliekan

oliekarre de - kar, wagen waarmee een olieman vent

olieketoen et - hetz. als *ketoentien*, bet. 1

olieklie, ..*kleed* et - bep. zeildoek, oliekleed

olieklippe, ..*kleppe* de - petroleumkan

oliekoek de 1. bep. ronde meelkoek, oliebol 2. vreemd, suffig iemand

oliekoekbakken ww. - bakken van oliekoeken, olieballen

oliekoekbakkeri'je de - het bakken van oliebollen

oliekoekkraom de - olieballenkraam

oliekop de - oliekop, bep. soort pijpenkop

oliekouse de - kousje van een petroleumlamp

oliekraene de - oliekraan

oliekruke de - rechte, wijde kruik voor olie,

met name met olie voor de lamp

olieblaampe, ..*lanteern* de - olielamp

olieleucht de - olielucht

olielman de - olieman: venter van olie

oliemaatschoppi'je de - oliemaatschappij

olieemeule de - oliemolen

olielmulder de - mulder van de oliemolen

oliepiepe de - oliepijp

oliepitte de - pitje, drijvend in de olie

olieplakke, ..*vlekke* de - olievlek

olieschilderi'je et - schilderij, gemaakt met olieverf

oliesnippe(r) de - vetspuitje, oliespuitje

oliestel et - oliestel

oliestien de - oliesteen

olietute, ..*snuut*, ..*tuite*, ..*toete* de - bep. kleine olielamp

olievarve de - olieverf

oliezaad et - oliehoudend zaad

eunsgat z. *eusgat*

eunsmodder - z. *eusmodder*

eunster, *euster* et 1. bep. weeginstrument met veer en onderaan een haak; op een wijzerplaat van koper leest men het gewicht af 2. bep. weegtoestel met ongelijke armen, o.m. door de kuiper gebruikt om botervaten te wegen

eunsmodder z. *eusmodder*

eupelik z. *eupenlik*

eupen bn., bw. 1. open, niet gesloten, niet dichtgemaakt, onbedekt 2. toegankelijk 3. niet gevuld 4. nog niet afgerond, nog niet afgesloten 5. zeer helder van geest, scherp oplettend

eupen(...) - open(...)

eupenbaasten, ..*basten* ww. - openbarsten

eupenbaor bn. - openbaar

eupenbaoring de 1. openbaring: in Bijbelse zin 2. grote verrassing

eupenbaormaking de - openbaarmaking

eupenbieten ww. - openbijten: door te bijten openmaken

eupenblijven ww. - openblijven: niet gesloten worden

eupenbugen ww. - openbuigen

eupendouwen ww. - openduwen

eupendri'jen ww. - opendraaien

eupendrokken ww. - opdrukken

eupenen ww. - openen: openmaken, open-doen

eupener de - opener

eupeneren, *oppeneren* ww. - zich openbaren, zich openlijk voordoen

eupenflappen ww. - flappend opengaan of openen

eupengaon ww. 1. opengaan 2. opengedaan

worden

eupenhartig bn., bw. - openhartig

eupenhied de - openheid

eupenholen ww. - openhouden: zorgen dat iets niet sluit, dicht wordt gedaan

eupening, **eupinge** de 1. het open (doen) gaan van iets 2. het doen beginnen van iets 3. het openstellen 4. de officiële en/of feestelijke openstelling 5. gat, bres 6. middel, mogelijkheid om iets te bereiken, om tot een oplossing te komen enz. 7. in *eupening van zaken* opening van zaken

eupenings... - openings...

eupenklauwen, **...krabben** ww. - openkrabben

eupenlaoten ww. 1. openlaten: geopend laten, niet afsluiten 2. vrijlaten, niet afsluiten enz. 3. niet gebruiken, niet invullen 4. in het midden laten

eupenleggen ww. 1. openleggen: zo leggen dat het open is 2. openen, blootleggen 3. openbaren

eupenliggen ww. - openliggen

eupenlik, **eupelik** bn., bw. - openlijk

eupenlocht de - openlucht

eupenlochtspul et - openluchtvoorstelling, toneelstuk in de open lucht

eupenlochtteniel et - openluchttoneel

eupenlochtveurstelling de - openluchtvoorstelling

eupenmaecken ww. - openmaken

eupenpiepen ww. - piepend opengaan

eupenratsen, **...ritsen** ww. - openscheuren, snel opensnijden

eupenrieten ww. 1. door rijten uiteen, open doen worden 2. door rijten uiteen raken

eupenschaeven ww. - openschaven

eupenschieten ww. 1. door schieten open maken 2. zich plotseling openen

eupenschoeven ww. 1. openschuiven: openen door te schuiven 2. schuivend opengaan

eupenslaon ww. - openslaan: met een slag, een slaande beweging openmaken of zich openen

eupensnieden ww. - opensnijden

eupenspieten ww. - openspijten: splijtend zich openen

eupenstaon ww. - openstaan

eupenstikken ww. - opensteken

eupenvalen ww. 1. openvallen: door een vallende beweging zich openen 2. vacant raken 3. door vallen verwond raken

eupenvolen ww. - openvouwen

eupenwrieven ww. - openwrijven

eupenwringen ww. - openwringen: door te

wringen open doen zijn

euper... z. *opper*...

eusgat, **eunsgat**, **eustgat**, **heusgat** et - gootgat, zinkgat

eusgoed et - vieze modder uit het gootgat, vaak als bemesting over het land gebracht

eusgröppe, **eust...** de - goot waardoor het afvalwater wegloopt

eusien et - onnozele persoon

eusmodder, **euns...**, **eunst...** de - modder uit het zinkgat, gootgat, wel als bemesting over het land gebracht en ook wel als medicijn gebruikt

euster z. *eunster*

eusvat et - hoosvat, nl. om mee te hozen

eutenesie de - euthanasie

euvel I et - euvel: gebrek, mankement

euvel II bn., in *iene wat euvel duden* hem iets kwalijk nemen

euvelleer et - leer voor het bovendee van een schoen

euvelmoed, **euver...** de, in *d'r gien euvelmoed in hebben* er niet tegen opzien, er geen erg in hebben, volstrekt argeloos zijn

euveltien et - kleine overtredding, klein zaakje, akkefietje

euverbeudig bn. - var. van *overbodig*

Euverburen, **Over...** et - naam van een

kleine buurt onder *Steggerde*

euze, **uize**, **uigies** (mv.) de 1. oog aan kleding, waarin het bijbehorende sluitingshaakje past 2.

onderkant van het rieten dak

evaluaosie de - evaluatie

evelasten bn. - van everlast

evelasting de - bep. stof: everlast

evangelisaosie de - evangelisatie

eveltaske z. *evertaske*

even bn., bw. 1. even 2. egaal, vlak, bijv. *een mooi stok evene grond*

evenaar de 1. evenaar 2. lang dwarshout aan een dissel, waaraan twee spoorstokken konden

evenaoren ww. - evenaren

evengoed bn. 1. eender, even 2. desondanks

evenoold bn. - even oud

eventaoris, **effentaoris**, **inventaoris** de 1. inventaris 2. het inventariseren van de inboedel, bijv. *D'r is inventaoris maekt* 3. successierechten, bijv. *eventaoris betaelen* 4. inventarislijst

eventies, **evenpies**, **efies** bw. 1. een korte tijd 2. zonder veel problemen, zonder dat het veel moeite kost 3. een klein beetje, bijv. *ʔ Is ok mar krek eventies dat et vertrouwd is* het ijs houdt ook nog maar net

evenwel bw., bn. - net zo goed, evengoed

evenwiedig bn. - evenwijdig, steeds met gelijke tussenruimte
evenzogoed bw. 1. niettemin, toch 2. bovendien, ook nog 3. net zo goed
evertaske, ...*tasse*, *hever...*, *heve...*, *eve(l)*... en var. 1. hagedis, niet zelden ook gebruikt als benaming voor de salamander 2. pissebed
evertien et 1. huiskraker 2. houtworm
evertille, *evetille* z. *hevetille*
evven... z. *aeven*...
ewig z. *iewig*
exemplaor et - exemplaar
exposisie de - expositie, tentoonstelling
expletaosie de - exploitatie
extragien et - extraatje
ezelsbroggien et - ezelsbruggetje
ezeltienrieden ww. - ezeltjerijden

F

faai, *fei* bn., bw. 1. gemeen, smerig 2. zich lief, aardig voordoend
fabellegoesies, *fabbere...* z. *babbele-goegies*
faem de - faam, vermaardheid
fajjesant z. *fesant*
fakem et - vaccin, bijv. *D'r was gien genoeg fakem veur de griepspuiten*
fakseren, *fekseren*, *ferceren* 1. met doordrijven bereiken, nadrukkelijk uitdagen 2. met geweld openmaken 3. boven z'n krachten werken (met negatieve gevolgen)
falegrein zn. - lichte afgunst
faliekant, *falliekant*, *faliekaant* bw. 1. totaal, mordicus 2. met verkeerde afloop
falliekant bn. - keurig en flink (van een groot meisje, jonge vrouw)
falliesement, *feli...*, *fejie...* et - faillissement
falliet, *feli...*, *ferliet*, *fejiet* bn. - failliet
fantaseren ww. - fantaseren
fantasie de - fantasie
fantasiebroek de 1. broek met een andere kleur dan het jasje dat men erbij draagt 2. streepjesbroek
faobel de 1. bep. vertelling, fabel 2. verzinsel
fasant... - fazant...
feberwaori, *feberwari*, *febrewari*, *febrem* zn. - februari
feberwaoriplante de - schoenlappersplant
feberwaorizunne de - februarizon

febriek de, et - fabriek
febrieksbotter de - fabrieksboter
febrieksbríj de - pap gemaakt in de zuivelabriek
febrieksbuurt de - buurt, bebouwing bij een fabriek
febriekshuzen mv. - fabriekswoningen
febrieksmagien et - meisje dat op een fabriek werkt
febriekspiepe, ...*pupe* de - fabrieksschoorsteen
febrieksschostien de - fabrieksschoorsteen
febriekstoete en var. z. *toeter*
febrieksvolk et - de mensen die op een fabriek werken
fedaerosie de - federatie
fedusie de - fiducia, het vertrouwen erin
feesteri'je de - het houden van feesten, het feestvieren
feestholen ww. - feestvieren
feestmusse de - vrolijke, papieren muts bij een kinderfeestje e.d.
feestnomer et - iemand die graag grappen maakt, die graag en veel feestviert
feestzille de - speciaal borsttuig, haam voor paarden, nl. voor zoon en feestdagen
feguur de, et - figuur
feguurzaegdeuze de - doos of kistje met benodigheden voor het figuurzagen
feguurzaege de - figuurzaag
fejiesement z. *falliesement*
fekseren z. *fakseren*
fel bn., bw. 1. fel 2. tuk op 3. op intense wijze
feleinig z. *foeleinig*
felesepaede z. *felesepee*
feli... z. *fallie...*
felicitaosie z. *fielsetaosie*
fels(laoge) de - laag ijzeroer
femie de 1. gezin 2. familie in ruimere betekenis
femiebaank de - hetz. als *herebaank*
femiebeest et - dier, met name fokdier, dat een bloedverwant is van een bep. ander dier
femiebetrekking de - familierelatie
femilieraod de - overleg, beraad van, binnen een familie
femiliegoed et - goed dat door overerving in de familie blijft
femilieporet et - familieportret
femiliestok et - voorwerp door een familie van geslacht tot geslacht bewaard
femieverholing de - band tussen de familieleden
femiliezaeke de - kwestie die een bep. familie

betreft
ferceren z. *fakseren*
ferliet z. *falliet*
fermaat, *fermaat*, *formaot* et - formaat
fernuus, *fernuis* et - fornuis, kookkachel
ferwiel z. *flewiël*
fesant, *fesaant*, *fajjesant* de - fazant
fesantehaene en var. - fazantenhaan
fesantehenne en var. - fazantenhen
fesantelopen et - wildpaadje van fazanten
fesantepiekien et - kuiken van een fasant
fesantkiepe de - fazantenhen
fesoën, *fetsoen*, *fersoen* et 1. fatsoen, fatsoenlijk gedrag 2. vorm, model, de juiste staat
fesoënik, *fetsoënik* bn. 1. fatsoenlijk 2. goed, redelijk
fesoenshalve bw. - uit fatsoen
feteler de - iemand die zanikt, zeurt
fi'j, *fui*, *fuj* tw. - foei
fibeleseferen z. *fileseferen*
fibelevoegies z. *babbelegoegies*
fibelevoasies mv. 1. streken, fratsen 2. uitvluchten, tegenwerkingen
fiedel de - viool
fiedeldaans de - sint-vidusdans
fiedelder de - fiedelaar, iemand die viool speelt
fiedeldeuze de - doos waarin men een viool bewaart en vervoert
fiedeldomeintien et - ringvinger (benaming voor kinderen)
fiedelen ww. 1. fiedelen, op de viool spelen 2. slecht spelen op de piano of ander muziekinstrument 3. op snelle wijze volgen 4. van honden: de geslachtsdaad verrichten of de schurkende bewegingen maken
fiegelderi'je de - verrichten van een priegelwerkje
fiegleren ww. - niet doeltreffend en met verschillende dingen tegelijk bezig zijn, doen alsof het druk is maar intussen fierefluiten
fiek, *fieke* de - jaap, snee
fieken ww. 1. snijden (vaak: ruw) 2. bij honden: de geslachtsdaad verrichten
fiekmeester de - man met veel kinderen (en die dus kennelijk veelvuldig de geslachtsdaad verricht)
fiekseltien et - splintertje
fielemikken ww. - speels, stoeiend toenadering zoeken bij een meisje, vrouw
fielepiene z. *lepiene*
fielesepee, *...paede*, *fielsepee*, *fiosesepee*, *fielesepaede* en var. de - oude benaming voor

de fiets, i.h.b. de vélocipède
fielsetaosisie, *fieliesietaosisie*, *felicitaosisie* de - felicitatie
fielseteren, *fieliesieteren*, *fielieseteren*, *fielisteren*, *fielseeteren*, *fuliesieteren* ww. - feliciteren
fieme z. *wieme*
fiemelen ww. 1. onhandig tasten, knoeien, peuteren, bezig zijn zonder dat het werk lukt, opschiet 2. met lichte, kleine klusjes bezig zijn
fiemeler, *fiemelder* ww. 1. onhandige taster, knoeier 2. schijnheilige
fiemelig bn., bw. 1. bezig zijnd en niet opschietend 2. pietluttig bij het werk, over-dreven proper
fiemelkont(e) de - iemand die niet opschiet met handmatig werk, onhandige knoeier
fiemelwark et - klein, licht en handmatig werk waarmee men niet opschiet
fiemelzak de - iemand die met licht, handmatig werk niet opschiet
fiën bn., bw. 1. fijngebouwd, dun, teer 2. uit kleine deeltjes bestaand, op kleine deeltjes betrekking hebbend 3. gezegd van klein, fijn werk, priegelwerk 4. van stemgeluid: hoog en niet erg luid 5. gereformeerd, zeer godsdienstig, doorgaans van gereformeerden gezegd 6. m.b.t. wind, kou, vriesweer: scherp, schraal, fel
fiënachtig bn., bw. - klein, zwak, bleekjes
fiënbonkerig, *fiënbonkig*, *fiënbottig* bn. - fijngebouwd, tener, mager en met fijne, uitstekende botten
fiënbruud, *warksterbruud* et - bijenbroedsel waaruit de werkbijen voortkomen
fiëndoekspoep de - venter (uit Duitsland) met allerlei soorten kant en andere fijne stoffen ter verfraaiing
fiëndraoderig bn. - fijndradig, fijnvezelig
fiënegies, *fiënties* bw. 1. fientjes (m.b.t. scherpe, koude wind of scherpe vrieskou) 2. van zeggen, opmerken: op korte, rake maar ook nette wijze
fiëngeleuwig bn. - fijn, orthodox
fiëngevuldig bn. 1. snel gekwetst, geraakt 2. over een fijn gevoel beschikkend
fiëngruus et - fijn gruis
fiënies z. *finish*
fiëinig bn. 1. fientjes, doordringend: van de vrieskou 2. van een kneep in de huid: over een zeer geringe oppervlakte
fiënkniepen ww. - fijnknijpen
fiënkrummelen ww. - door te kruimelen tot

kleine deeltjes maken
fienmael et - zeer fijn, gemalen meel
fienmaelen ww. - fijnmalen
fienprakken, ...proezen ww. - door te prakken fijnmaken
fienpruver de 1. iemand die alles eerst goed proeft, kieskeurig iemand (m.b.t. eten) 2. iemand die onmiddellijk iets aan het eten bemerkt door te proeven
fienesnieden ww. - fijnsnijden
fienties z. *fienegies*
fienvoer et - uit heel kleine deeltjes bestaand voer, zoals gemalen rijst
fienwrieven ww. - fijnwrijven
fiepen ww. - van een geit: een bep. geluid maken (als het dier bronst is)
fiespeltien et - dun sneetje brood e.d.
fiespelder, fiespeler de - kind dat treuzelt bij het eten en kieskeurig is
fiespelderi'je de 1. het overdreven schoonmaken, poetsen 2. geknoei, het kieskeurig zijn bij het eten 3. het alles betasten, peutenen 4. het niet opschieten (met name m.b.t. fijn werk)
fiespelen ww. 1. op overdreven wijze schoonmaken, poetsen 2. overal met z'n vingers aan zitten, peutenen 3. kieskeurig eten, niet erg opschieten met het eten 4. priegelig bezig zijn met fijn werk
fiespelkont(e), fiespelpot de - vrouw die altijd bezig is met het schoonmaken, poetsen, hoewel dat niet echt nodig is
fiet de, et 1. bep. ontsteking: fiet 2. grap, poets, streek
fiets, fietse de 1. fiets 2. iemand op een fiets
fietsbanelappen ww. - plakken van een fietsband
fietsbeugel de - klem om broekspijp (bij het fietsen)
fietsehokke et - fietsenhok
fietselappen ww. - een fiets oplappen
fietsemaaker en var. de - fietsenmaker, rijwielhersteller
fietsten ww. 1. fietsen 2. (vooral gezegd m.b.t. honden) de geslachtsdaad verrichten 3. van een pad, weg enz.: geschikt zijn om over te fietsen
fietserak et - fietsenrek
fietserig bn. - prettig vindend om te fietsen
fietsesleutel de - sleutel waarmee men het zadel hoger of lager kan zetten
fietsestander en var. de - fietsstandaard
fietseviel, ...wiel en var. et - fietswiel
fietstraem, fietsfreem et - fietsframe
fietsskarre, fietsekarre de - lichte, twee-

wielige kar, die men, fietsend, aan de hand mee kon nemen of die achter een fiets werd bevestigd
fietскеep de - wijde keep, vooral van een postbode
fietssknippe, fietssknieper de - klem om elk der broekspijpen, zodat men die niet in z'n fietssketting kreeg
fietsskölf de - mandje dat men op z'n fiets heeft voor bagage, ook: grote korf op de fiets bij het venten van bijv. bakkerswaren
fietsskrossen ww. - crossen op een fiets
fietsslocht et 1. lamp voor op de fiets 2. licht van de fietslamp
fietssmaantel de - 1. wijde schoudermantel van een postbode (op de fiets) 2. kettingkast
fietssmaeken ww. - een fiets repareren
fietss(e)net et - jasbeschermer in de vorm van een net
fietss(e)plaetien en var. et - fietsplaatje
fietssrad, fietse... et - fietswiel
fietssraem et - fietsframe
fietssleutel de - fietssleutel: om de fiets mee op slot te zetten
fietsspieke de - spaak van een fietswiel
fietstunnel, ...tundel de - tunneltje voor wielrijders
fietsvinger de - vinger met fiet
fiewerd de - iemand die van alle markten thuis is, handig iemand
figgelen ww. - drementelen
fijn bn., bw. 1. mooi, prettig, plezierig 2. goed, betrouwbaar en sportief, fideel 3. betreffende de belangrijkste details 4. fijn werkend 5. van zeer goede kwaliteit en evt. fraai
fijnpruver de - fijnproever
fijnties bw., bn. - op fijne wijze, heel netjes
fik de - brand
fikke de 1. kwade, lastige vrouw 2. bijdehand meisje
fikkebusien z. *fikkien*
fikken I mv. - (ruw) handen
fikken II ww. - branden
fikkien, fikkebusien et - kleine zak op overhemd, jas, maar vooral op colbert of vest (om horloge, pochet in te dragen)
fiks I 1. oppassend en hardwerkend 2. flink van bouw, gestalte, stevig 3. aanzienlijk in grootte, omvang
fiks II bw. - in aanzienlijke mate
fiksen ww. - fiksen, klaarspelen
fileseferen, fibelesseferen en var. ww. 1. diep nadenken 2. (zitten te) filosoferen
finao, finaal bw., bn. 1. totaal, helemaal 2.

definitief, uiteindelijk
finish, *fienies* de - finish
fistel de 1. bep. bevestigingsband aan de staart van een koe 2. bep. hardnekkige zweer aan de nek van een paard
fittelen ww. - hetz. als *foddelen* bet. 1
fjoe-fjoe tw. - 'roep' waarmee men duiven lokt
flaank(e) de 1. flank (van dieren) 2. zijkant, vooral: van een auto
flaansen, *flansen* ww. - haastig, met onvoldoende zorg in elkaar zetten of plaatsen
flanser de - iemand die maar wat kletst
flaanterig bn. - hetz. als *sliekerig*, bet. 2
flabbe de - groene waterplantenmassa
flabberig bn. - met enigszins ziekelijke ge-laatstkleur of gelaatsuitdrukking
fladde, *flarre* de 1. rafelige strook, stuk af-gescheurde stof, loshangend of afgescheurd slap stuk 2. oud, versleten voorwerp 3. ne-velflard 4. erg ondeugend kind 5. lastige, gemene vrouw 6. onhygiënische vrouw, ook: vrouw die niet met geld om kan gaan
fladdegien et 1. kleine *fladde* 2. schilfertje
fladdegoed et - dun, niet erg sterk weefsel
fladderakkien, *fladderak* et - drinkglasje met fladderak
fladdereren ww. 1. fladderen 2. wapperende bewegingen maken (zoals van vlaggen, wasgoed), ook: zo'n soort gewaarwording ondergaan m.b.t. de ogen
fladderig bn. - met rafels, flarden
flaeter, *flater* de 1. klap 2. flater, blunder
flambaer(e) de - flambard
flaneren ww. - trots stappen
flap de 1. klap 2. flappend geluid, flappende beweging
flapbroek, *flapbokse* de 1. klepbroek 2. bep. onderbroek van vrouwen
flapbrogge de - klapbrug
flapdrolderij de - gepraat of zaken waar je niet op aan kunt
flaphekke et - klaphek
flapkorf de - bep. korf met klep
flapoor de 1. ongewoon grote oorschelp 2. dier of persoon met grote oren
flappe de 1. overhangende sluiting, klep van een klepbroek 2. klep, voorzetstuk aan een draaiende as dat vaak wegneembaar is 3. kofferdeksel van een auto 4. klepdeur 5. flap aan een boekomslog
flappen ww. 1. floepen, flappend slaan, gooien enz. 2. met bep. netten eenden, ganzen, vlinders e.d. vangen

flapperd de - miskraam
flapperen ww. 1. flapperen, wapperen 2. gezegd m.b.t. het scherp luisteren door kin-deren die iets te weten willen komen, in verb.
flappersnet et - net waarmee men vogels 'flapt'
flapturf de - turf die men omdraait door te *flappen*, bet. 1
flapuut de - flapuit
flapwaaier de - strohoed met grote, brede rand
flapwient de - afwisselend zwakke en krachtige wind, windvlaag, dwarrelwind
flarre z. *fladde*
flater z. *flaeter*
flats, *flatsig* bn., bw. - niet vers en stevig meer (vooral m.b.t. vlees, groente)
flatsni'j de - natte sneeuw
flatte de 1. regenbui 2. flat, platte, slappe hoop uitwerpselen 3. slappe, platte hoop anderszins 4. kleine laag, flinke, platte klodder eten
flatten ww. 1. met grote spatters kletsen, golvend over een rand gaan 2. kliederen, spattend knoeien
flattepolle de - hetz. als *strontpolle*
flatterig bn., bw. 1. (m.b.t. eten) in kleine, slappe delen samenklevend of uiteenval-lend 2. nat, slap en samenklevend (vaak van gras) 3. niet vers en stevig meer (m.b.t. vlees, bloemen, planten) 4. (m.b.t. het weer) vochtig en benauwd
flattien et 1. kleine *flatte* 2. dun plakje kaas
flauw, *flaauw* bn., bw. 1. onvoldoende zout, gekruid, te weinig pittig, gekruid smakend 2. een flauw, slap gevoel hebbend 3. zwak, niet krachtig 4. niet bepaald geestig, nietszeggend 5. kinderachtig 6. niet scherp gebogen 7. bijna onmachtig, bedwelmd, bewusteloos door zuurstofgebrek
flauwbiet de - niet per se grote hoeveelheid eten die het slappe of ietwat hongerige gevoel kan wegnemen
flauwighied de 1. het zich flauw voelen 2. geheel aan flauw gedrag, flauwe opmer-kingen
fleensterdien, *flinstertien* et - dun plakje brood, koek e.d.
fleer, *flere*, *flieris* de 1. scheut, laag vloeistof, grote spatter, platte laag van uitwerpselen e.d. 2. flinke groep 3. klap (die men krijgt, geeft)
flemen, *fliemen* ww. - flemen
flemer, *fliemer(d)* de - mooiprater, vleier, flemer
flemdertien z. *flinter*

flenel et - flanel
flenellen bn. - flanelen
flengen ww. - in elkaar kruipen van stoffen
flens, flenze de 1. flens, opstaande rand, ring aan het buiteneind van de naaf van het wagenwiel 2. stukje ijzer door de dop voor de as van een wagen
fleren ww. 1. slaan (door mens of dier) 2. vallend slaan op, tegen 3. zich zeer snel verplaatsen
flesse de - fles
flessebak de - soort gootsteen waarin men flessen schoonmaakt door ze te spoelen
flessedoppe de - dop van een fles
flesseöupener de - flesopener
flessegeld et - statiegeld op flessen
flessekrabber de - krabber waarmee men de laatste restjes uit een fles vla e.d. krabt
flessemaande de - flessenmand
flesselikker de - hetz. als *flessekrabber*
flesseraeger de - bep. borstel waarmee men flessen schoonmaakt bij de afwas
flesserak, ...rek et - flessenrek
flesseschoonmaaker de - hetz. als *flessekrabber*
flessewaeter et - sterkedrank
flessewipper de - flesopener waarmee men de dop van een fles kan wippen
flesvol de, et - de hoeveelheid die in een fles gaat
flets bn. 1. met ongezonde, bleke gelaatskleur 2. dof, niet helder 3. verlept
fleur de 1. vrolijke, plezierige stemming 2. verfrissend, verlevendigend karakter 3. bloeiend bestaan
fleurig bn. 1. opgewekt, blijmoedig 2. fris, vrolijk, levendig aandoend
fleurigheid de - opgewektheid, blijmoedigheid
fleweelmestjer, ...masister et - bep. type fluweel, nl. als fluweel, zonder ribbeltjes
flewiël, ferwiël, fleweel et - fluweel
flewielén, ferwielén, flewelen bn. - van fluweel
flieder de - kwijl, spuug, speeksel of sliert daarvan
fliederd de - iemand die speeksel langs z'n mond laat lopen, die steeds met speeksel spuugt
fliederen ww. - z'n speeksel langs z'n mond laten lopen, speeksel spugen
fliemen z. *flemen*
fliemer(d) z. *flemer*
fliepen, fliepken, fliepkeren ww. - spugen bij

het kauwen, pruimen van tabak, kwijlen, kwijl spugen
fliepker de - kwispedoor
flieris z. *fleer*
fliester de - kleine kus
flik de 1. klap 2. tabletvormig chocolaatje
flikflooi(d)eri'je de - het geflikflooi
flikflooién, ...flaaien ww. - flikflooién
flikflooiër de - iemand die flikflooi
flikken ww. 1. leveren, vlot uitvoeren 2. herstellen, lappen
flikker de 1. klap 2. homoseksuele man
flikkeren ww. 1. flikkeren: van licht 2. smijten, op ruwe wijze (laten) vallen
flikkeri'je, in *een mooie flikkeri'je* een buitenkansje, een voordelige zaak
flikkien, flik et - flikje
flienderknippen z. *flienterknippen*
flink I de - poets, streek, grap
flink II bn., bw. 1. moedig, sterk van karakter 2. hardwerkend, oppassend 3. heel wat, in aanzienlijke mate, groot
flinkigheid de - flinkheid
finte de 1. stuk keisteen, veldkei 2. oud type geweer 3. voetlijst van een vloer, plint
finter, fendertien, flittien, flittertien et 1. dun plakje, snipper kaas, brood, koek, hout e.d. 2. dun en hard afgesprongen deel, scherfje, schilfertje 3. dun, tenger vrouwetje
finterknippen, finter... ww. 1. feestvieren, de hort op zijn voor vermaak, weg om van de leuke dingen te genieten 2. lanterfanten, ontspannen bezig zijn met andere dingen dan het echte werk 3. het door praten eens zien te worden
finterknipper de - fierefluiter, iemand die graag het werk uit de weg gaat en leukere dingen doet
fintmieger de - vrouw die hoog zingt, die tegen de hoogste noten aan zingt en daarbij haar mond niet voldoende open heeft
flijpasse de - slipjas
flipe de - afhankelijk deel van hemd of ander kledingstuk
flipen ww. - met een snelle, glijdende beweging ontschieten
Flippes, in *Flippes telt niet* men mag z'n beurt overdoen bij het laten ontglippen van de knikker
flitflat de - iemand die er vaak even tussenuit is
flitsboge de - (pijl en) boog
flitte(r)snieder de - iemand die steeds (te) dunne boterhammen snijdt

flitter, in verb.: er even tussenuit, naar verschillende locaties, bijv. in *op 'e flitter*
flitteren ww. - er even vandoor gaan: voor een visite, een kleine, niet zo belangrijke boodschap e.d., druk heen en weer lopen
flitterig, flinterig bn. - erg dun, met name van papier
flitterkonte de - iemand die steeds weggaat voor een praatje of onbelangrijke boodschap
flitterpeper et - heel dun papier
flittertien z. *flinter*
flittesnieden ww. - het brood steeds tot (te) dunne boterhammen snijden
flittien z. *flinter*
flodder de 1. slons 2. slordige en/of goedmoedige, vrolijke, vlotte vrouw 3. vrouw die dan weer hier en dan weer daar is voor een praatje 4. losbandige vrouw 5. in *op 'e flodder* er even tussenuit 6. patroon (bijv. bij de jacht) 7. roesje 8. lang en smal strookje zilverpapier e.d. 9. floddermuts
flodderachtig bn. 1. vaak naar anderen voor een praatje 2. wispelturig, niet standvastig 3. (m.b.t. kleding) slordig, niet net
flodderbokse de - vlotte, gezellige vrouw
flodderboksem z. *slonterboksem*
flodderbos de - iemand die het niet zo nauw neemt
flodderen ww. 1. fladderen 2. te ruim zitten van kleren, zodat ze a.h.w. fladderen 3. bewegingen van fladderen maken 4. oppervlakkig, te snel en daardoor slordig werken 5. spetterend en spattend in of met het water bezig zijn, snel door het water waden 6. snel er tussenuit gaan, vaak ook: zonder de indruk te willen wekken dat dat lang zal duren 7. nu eens weer gezelligheid, vriendschap zoeken bij de een, dan weer bij de ander
flodderfeest et - floralia
floddergoed et - dunne flodderige stof
flodderhenne de - enigszins slordige vrouw, vrouw die het huishoudelijk werk luchtig opneemt, die luchtig doet
flodderig bn. 1. te wijd, te slap, te dun en daardoor wapperend, vooral van kledingstukken, gordijnen 2. (van onvast weer) drukkend warm en vochtig, waarbij het gemakkelijk zou kunnen gaan regenen 3. goedmoedig en de zaken luchtig opvallend (van vrouwen)
flodderkaant et, de - onecht kant
flodderkaom(e), flodderkamme de 1. hangende kam bij kip 2. dubbele kam bij kip
flodderkont(e) de 1. slordige vrouw 2. iemand

die altijd weg is
flodderkous(e) de - slordige vrouw
floddermadam de 1. vrouw die zich opdirkt, die zich deftig of modieus voordoet maar niets voorstelt 2. lichtzinnige vrouw
floddermussetrieker de - degene die de floddermutsen streek
floddermussewasker de - degene die de floddermutsen wast (en streek)
flodderrok de - lange rok die floddert
floddertroel de - meisje dat ongeconcentreerd en slordig werkt
flodderwiend de - positief of negatief ervaren wind die afwisselend zwak en een beetje hard is, nu eens weer uit de ene en dan weer uit de andere richting komt
flodderzak de - slordig gekleed iemand
floep de 1. floepende beweging, floepend geluid 2. vouw, deuk die er niet best uit wil en er gemakkelijk weer in schiet
floepen ww. 1. floepen, floepend glippen 2. een floepend licht/geluid geven
floerenplicht de - bep. belasting door het plaatselijk kerkbestuur aan sommige eigeengeërfde boeren opgelegd
flotte z. *flut*
flouwen ww. - jokken, liegen
fluit, in *an de fluit* met diarree, *gien fluit* niets, *d'r de fluit van hebben* er genoeg van hebben, *op 'e fluit* failliet
fluite de - fluit
fluitehooft, fluitieshooft en var. et - lijsterbes(hout)
fluiten ww. 1. fluiten 2. bep. geluid maken door bijenkoningin 3. gezegd m.b.t. met gieren, fluiten vergeleken diarree
fluitien et 1. fluitje 2. kort melodietje dat men fluit
fluitstok et - slecht toneelstuk e.d.
fluit(te), flotte, flutse de 1. kleine maar niet onaanzienlijke hoeveelheid 2. vloeibare en dunne substantie 3. floepende beweging van water e.d. in bijv. een emmer waarmee men loopt 4. in *op 'e flut* er even tussenuit
flut tw. - nabootsing van floepend geluid
fluttebone de - tuinboon
fluttebejoer en var. de 1. schertsend gezegd vooral tegen of van een nog niet zo groot kind 2. vrouw die er vaak even tussenuit is
flutten ww. 1. floepend, glippend gaan (ook van een knikker bij knikkeren) 2. snel in of uit iets schieten 3. morsen, plassen, eruit schieten met golvende beweging
flutter de - bep. beweging waarmee men z'n

knikker wegschiet

flutteren ww. 1. (van vloeistof) met kleine beetjes, met korte en/of verspreide straaltjes eruit (doen) schieten 2. met schokkende bewegingen en/of pruttelende geluiden gaan, haperen

flutterig bn. 1. dun en week 2. (van een pomp) niet goed werkend, nl. steeds met kleine beetjes

fluumpromer de - iemand die veel spuugt bij het kauwen van tabak

fluusteren, flusteren ww. - fluisteren

fluustervinke de - iemand die meent te moeten fluisteren

Fochteler, Fochtelger, Fochtinger bn. - van, m.b.t. *De Fochtel*, d.i. Fochteloo in *Oost-Stellingwarf*; ook zelfst.: iemand uit *De Fochtel*

Fochtelmark, ...maat en var. de - bep. markt in *De Fochtel* (juni)

foddel, in *op 'e foddel* ervandoor, er tus-senuit

foddelen, fottelen ww. 1. slecht lopen en daarbij weinig opschieten, met kleine pasjes lopen 2. z. *fottelen*

foddeler de - iemand die met kleine pasjes of slecht, onbeholpen loopt

foddelkont(e) de - kind, persoon, dier dat niet opschiet, vooral m.b.t. lopen

foddelpot, fottelpot, foddepot, hottelpot, hottefotpot de - foekepot, rommelpot

foddelpotteri'j, fottel..., hottel... en var. de - het langs de huizen gaan met de foekepot

foechselen z. *foekselen*

foechtelen z. *foekselen*

foefien et - foef, truc

foeke, foek de - fuik (ook fig.)

foekebreien ww. - op een bep. wijze knopen, haken van fuiken waarmee men vist

foekelen ww. - snel, maar niet degelijk maken

foekemaske de - bep. maas bij het foeke-breien

foekselen, foechselen, foechtelen ww. - iets slordig in elkaar zetten, maken, doen

foel bn., bw. 1. vurig gebrand op, fel 2. erg tuk op, gedreven om 3. gezegd van levend vlees onder de huid, nl. dat dus gevoelig is

foeleinig, foeleindig, feleinig, foelaorig bn., bw. 1. fel, verbeter, vinnig 2. nijdig, kwaad 3. bijdehand 4. zeer, in hoge mate

foelementen z. *follementen*

foetergat, foeterder et - iemand die steeds foetert

foeterig bn. - veel foeterend, mopperend

foeterklaos de - iemand die voortdurend foetert

foeterkont(e), ...prente de - iemand die voortdurend foetert

foeters mv. - gemopper dat men te horen krijgt

foeterzak de - iemand die steeds foetert

foezel de - slechte jenever, drinken van minderwaardige kwaliteit

foezelen ww. - haastig en daardoor niet degelijk, niet nauwkeurig in elkaar zetten

foezelig bn. 1. van bep. sterkedrank: slecht van kwaliteit 2. van knollen: voos, uitgedroogd

fofferig z. *pofferig*

foj tw. - foei

fok, fokke de 1. bril 2. fok van een schip 3. het fokken van dieren

fokbeer de - mannelijk varken waarmee men fokt

fokbolle de - fokstier

fokdag de - bep. keuring inzake paarden voor het stamboek

fokgroep de - merrie met regelrechte afstammelingen

fokhingst de - fokhengst

fokken ww. 1. fokken van dieren, ook: veel kinderen krijgen 2. laten groeien: van een baard

fokker de 1. fokker 2. man met veel kinde-ren

fokkeri'je de 1. het aanfokken 2. wat aan vee door aanfokken is verkregen 3. bedrijf waar men fokt

fokkersbende de - gezin met erg veel kinderen

fokmere de - fokmerrie

fokmotte de - fokzeug

fokpeerd et - fokpaard

fokpremie de - bep. premie voor de fokker van een renpaard, waarmee een prijs wordt gewonnen

fokselen ww. 1. frommelen 2. z. *fotselen*

foksia, fuksia, foeksia de - fuchsia

foksien et - bep. hond: fox

foktoom de - aantal goede kippen met een haan

folder, foolder de - folder

folio, in *in folio* in overvloed

follementen, fonnementen, foelementen en var. mv. - fundamenten, fundering

fooi de 1. fooi 2. bijzondere tractatie bij het oogsten

foeien ww. - een oogstfeest(je) vieren en daarbij tracteren

foons, **foonst**, **fonnis** et 1. veefonds 2. ziekenfonds 3. begrafenisvereniging
foppe de - hetz. als *fopper(d)*, bet. 2
fopper(d) de 1. iemand die fopt 2. fopspeen
fopspeun(e) de - fopspeen
form..., z. *reform...*
fosfere et - kippenei met fosfor ingespoten ter vergiftiging van dieren in het veld die men schadelijk acht
fossien et - bosje hooi, handvol hooi
fotselen, **fokselen**, **fotsen** ww. 1. iets snel maar niet degelijk in elkaar zetten, maken 2. onhandig, frommelend bezig zijn met kleren 3. onbeholpen lopen (met kleine bewegingen)
fotsezak de 1. iemand die met kleine pasjes en onbeholpen loopt, maar zich kennelijk erg inspant om vooruit te komen
fotsen bn. - vreemd en niet degelijk in elkaar zittend
fottelen, **foddelen** ww. 1. rammelend proberen te openen, in werking proberen te krijgen, heen en weer trekkend op de goede plaats proberen te krijgen e.d. 2. z. *foddelen*
fottel... z. *foddel...*
fraaiigheid de - geheel aan mooie dingen (vaak ironisch)
fraank bn. - frank, in *fraank en vri* 'j
Fraans et 1. Frans 2. onbegrijpelijke taal
Fraansman de 1. Fransman 2. kind dat nog brabbelt 3. iemand die slecht verstaanbaar is 4. niet erg betrouwbaar iemand
Fraanspraoter de 1. Frans sprekend iemand 2. kind dat nog brabbelt, iemand die slecht verstaanbaar spreekt
frabbe, **wrabbe** de 1. venijnig en agressief kereltje 2. lastige persoon, lastig dier 3. pit-tige, ondernemende persoon 4. ondeugend kind 5. kleine persoon of dier
fraberig, **frabbig** bn., bw. - op een vinnige wijze dwars, voortdurend in de contramine
fraem et - frame
fraenzen, **freenzen** ww. 1. een licht hinkend, verlangend geluid maken door paarden 2. van koeien: een kreunend geluid geven
framboos, ...*boze*, ...*bozem* de - framboos
frambozeplokken ww. - frambozen plukken
frambozepolle en var. de - frambozenstruik
frambozestruke de - frambozenstruik
frambozezoertien et - zuurtje met de smaak van frambozen
Frankriek, **Fraankriek** et - Frankrijk
fratsemaakeri'je de - fratsenmakerij
fratsen ww. - op snelle maar niet degelijke wijze voor elkaar brengen

fratseri'je de - fratsenmakerij
freenzen z. *fraenzen*
frieka(n)del, **friekedel** de - frikadel
friemelderi'je et - priegelwerk
friemelen ww. 1. friemelen, ook: klein, licht werk doen 2. wriemelen, krioelen
friemelig bn. 1. vaak friemelend aan iemand komen 2. priegelig
friemelkont(e) de - iemand die steeds aan iets of iemand anders zit te friemelen
friemelpot de - iemand die niet opschiet
friemelwark, ...*waark* et - priegelwerk
Fries de 1. iemand van benoorden de *Kuunder* of *Tsjonger*, vooral: die Fries spreekt 2. iemand uit Friesland
Friesien et - zilverpel
Frieslaand et 1. Friesland benoorden de *Kuunder* of *Tsjonger*, namelijk daar waar men vanouds Fries spreekt 2. Friesland
Friespraoter de - iemand die doorgaans Fries spreekt
frik, **frikzooi**, in *de hiele frik* - de hele santenkraam
fris bn., bw. 1. fris 2. vers
frissel de - bep. vlechtwerk aangebracht om het eind van de staart van een koe
front et 1. voorkant, vooraanzicht 2. stevige, volle buste 3. front bij oorlog 4. bep. gesteven kledingstuk voor de borst langs, ook opgenaaid
frontzwaarm en var. de - voorzwerm
froonselen ww. - in elkaar, bij elkaar frommelen
froonsen ww. - fronsen
frosselen ww. - speels vechten, stoeien (waarbij men elkaar vastpakt)
frosseltien et - randje aan een gordijn, kleedje of jurkje
fui, **fuj** z. *fi* 'j
fuksia z. *foksia*
fuliesieteren z. *fielseteren*
fulieton de - feuilleton
fullebloeme de - biggenkruid
funnement z. *follementen*
fusselen, **futselen** ww. - snel maar niet nauwkeurig in elkaar zetten
fut bn. - fut hebbend, bijv. *Die is nog goed fut veur zien leeftied*

G

gaank(...) z. *gang(...)*

gaans bn., bw. - gans, helemaal
gaanze de - gans
gaanzeakte de - bewijs dat men ganzen mag afschieten
gaanzebloeme de - ganzenbloem; *gele gaanzebloeme* gele ganzenbloem, *witte gaanzebloeme* margriet
gaanzebrieven de - ganzenbord spelen
gaanzevleppen ww. - vleppen van ganzen: m.b.v. netten
gaanzevleek en var. - ganzenvleek
gaanzenest et - nest van een gans
gaanzevleek de 1. ganzenkuiken 2. klein kind
gaanzevlecken ww. - dons plukken van een gans in de ruitijd
gaanzevleek de 1. poot van een gans 2. bep. plant: ganzevoet
gaanzerouer et - ganzenroer, bep. jachtgeweer
gaanzevleek, ...week, ...woerd de - mannelijke gans
gaarve z. *garve*
gaas, gaes et - gaas
gaasdeure de - gazen deur
gaashokke et - hok van gaas
gaaspe, gaspe, gespe de - gesp
gaaspen, gaspen ww. - gespen
gaasraem, ...horre z. *vliegeraem*
gaast de 1. gast 2. z. *gaste*
gaaste de 1. bep. hok van bossen rogge, haver, gerst op het land 2. garve, schoof 3. z. *gaste*
gaasten ww. 1. op visite gaan of zijn 2. bijeenplaatsen van garven tot een hok
gaasterig en var. z. *gastig*
gaastestreek, ...streek, ...stee, ...stroke, hokkestreek de - plaats waar de garven in hokken zijn geplaatst
gaastewaegen, gaast(ers)waegen de - wagen waarmee de gasten kwamen, werden opgehaald
gaastezetter de - degene die de garven in gasten, hokken plaatst
gabberdiene de - gabardine
gadde z. *garre*
gadderen ww. - verzamelen, vooral: geld bijeenbrengen, sparen
gadderobe de - garderobe
gaedelik de - zeer geschikt
gaeding, gaedige, gaeding de 1. dat wat men goed kan gebruiken 2. belangstelling voor, vraag naar (van het koperspubliek)
gaegel I, gaogel, gagel, goegel de - gagel: de struik of takjes ervan
gaegel II et - tandvlees

gaegelpolle en var. de - gagelstruik
gael z. *gel II*
gaelen ww. - janken (vooral van een hond die reageert op een andere hond elders)
gaep de - gaap
gaepen ww. 1. gapen 2. met open mond staan kijken 3. wat om zich heen kijken en niet gaan werken 4. een spleet, opening vertonen, niet goed sluiten
gaeper(d) de 1. iemand die steeds gaat 2. iemand die steeds nieuwsgierig kijkt 3. iemand die steeds staat te dromen, suffen 4. gapende kop als uithangteken bij een drogist 5. drogist
gaeps bn. - niet goed sluitend, één of meer spleten e.d. vertonen
gaepstok de 1. iemand die komt kijken (in een winkel enz.) maar niet koopt 2. in *gaepstokken kopen* wel kijken, niet kopen 3. iemand die stiekem loert
gaer(...) z. *geer(...)*
gaeren z. *geren*
gaes z. *gaas*
gaezen z. *gazen*
gaffel de 1. gaffel 2. rister van een bep. ploeg 3. mond 4. grote neus 5. onverschillige, lompe, lastige persoon
gaffelbien et - wijd been, zo dat men aan een gaffel denkt
gaffelbok de 1. reebok met éénzijdig ontwikkeld gewei 2. zaagbok 3. driebenig hijswerktuig
gaffelen ww. 1. met een tweetandige, houten vork opschudden, wegnemen 2. voor elkaar brengen
gaffel(stok) de - uit een tak gesneden gaffel, om een hoepel mee voort te rollen
gaffeltange de - oorwurm
gak, gaak de - gakkend geluid, ook als tw. gebruikt
galant z. *gelant*
galanterie de - bep. koopwaar: snuisterijen
galanteriespul et - galanteriewaren
galge, galling, galg de 1. bretel 2. galg
galgeknope, gallingknope en var. de - bretelknoep
galgeleertien et - leertje van een bretel
galgeschölk en var. de - schort met 'bretels'
galle de 1. gal 2. het gallig zijn van schapen 3. vochtgezwel op spronggewricht van paard 4. gal aan bomen en planten
gallebulte de - bult onder de hals van een schaap dat aan galligheid lijdt
gallig bn., bw. 1. aan galligheid lijdend 2. gal opgevend 3. chagrijnig 4. galachtig, vies,

bitter van smaak 5. zich niet gezond voelend
 6. er ziekelijk, slecht uitziend 7. smerig, vies 8.
 erg vervelend, lastig
galligheid de 1. galligheid (bij schapen) 2.
 boosheid, kwaadheid
galling z. *galge*
gallisch bn. - echt boos, nijdig
galmen ww. 1. galmen 2. hard, praten,
 schreeuwen 3. hoog en luid zingen 4.
 resonerend klinken 5. walmen
galmreuster, ...reunster et - galmgat
galop, gelop de - galop
galp de 1. schreeuw, gil 2. stroom, gulp 3.
 korte stoot, golf van pijn
galpen ww. - schreeuwen, hard roepen
galziekte de - galligheid (bij schapen)
gammel bn., bw. 1. gammel 2. lusteloos, met
 een slap gevoel 3. onvast, gebrekkig 4. slecht,
 armoedig, in *een gammel bestaon* 5. niet bij
 elkaar passend, in *een gammel stellegien*
 gezegd van voorwerpen die eigenlijk niet bij
 elkaar passen
gammelen ww. - lusteloos, slaperig of zie-
 kelijk zijn
gammelig bn. 1. niet stevig in elkaar zittend 2.
 lusteloos, ziekelijk, kwakkelend
gang, gaank, gaanke de 1. gang, smal pad,
 doorgang, gangpad 2. het lopen, de wijze van
 lopen 3. looproute 4. eigen handelen 5. het
 gaan naar 6. bewerkte baan: bij het maaien,
 op het bouwland 7. het bezig, het in werking
 zijn 8. vaart, vooruitgang 9. de beweging van
 het verplaatsen 10. hoeveelheid die men in één
 keer haalt
gangber bn. 1. gangbaar 2. geldig 3. veel
 gevraagd: van artikelen 4. van toestellen
 enz.: willende werken 5. zich kunnende
 voortbewegen, zich kunnende redden
ganglaampe en var. de - lichtpunt in een gang
gangplinte de - plint, lijst onder tegen de
 wanden van de gang
ganglocht en var. et - lichtpunt, licht in een
 gang
gangs bn. 1. op de been, ter been 2. aan het
 werk, in werking, bijv. in *gangs maeken* aan
 de gang brengen, *de boel gangs holen*, *Ik moet
 d'r mit gangs*
gangschut et - lichte wand van een gang
ganker bw., in *hoe ganker hoe liever* hoe
 eerder hoe liever
gaoding z. *gaeding*
gaof z. *geve*
gaogel z. *gaegel* I
gaole de - gaal in kledingstof

gaolen ww. - van pijn: met scheuten, golven
 gaan
gaon ww. - gaan
gaonde bn. 1. lopend, rijdend 2. vertrekkend
 3. in werking zijnd 4. plaatsvindend 5. druk
 bewegend, voortdurend rijdend, vooral: heen
 en weer met een wagen 6. gangbaar (m.b.t.
 taalgebruik) 7. dagelijks gebeurend
gaondeweg bw. - gaandeweg
gaoren et - garen
gaorenketel, in *as een gaorenketel* goed aan
 de kook
gaorenklopper de 1. lummelig iemand 2.
 betweterige praatjesmaker
gaorenklosse de - garenklos
gaorennettien et 1. netje met kluwens garen,
 restjes stopgaren e.d. 2. netje om het haar bij
 elkaar te doen
gaorenstok de - vreemd, onbenullig iemand
gaove de 1. gave, vermogen 2. gift, ge-
 schenken
gapperi'je de - het voortdurend gappen
garre, gadde de 1. gard, dun takje bijv. om
 koeien mee aan te drijven 2. bijdehand en
 ondeugend kind, ook wel van een vrouw
garriebaldie, gardebaldie de - garibaldi-
 hoed
garve, gaarve de 1. garf 2. bep. huurplicht en
 huur voor land
garvebiender de - degene die tot garven
 bindt
garveboekweit de - boekweit die in delen
 werd verkocht
garveboelgoed et - openbare verkoping waar
 delen van de oogst van veenboekweit werden
 verkocht
gasien et - gaasje
gaspe(n) z. *gaaspe(n)*
gaste, gaast(e) de - gerst, het zaad van gerst
gastebier et - gerstebier
gastedoppe en var. - dop, kaf van gerstkorrel
gastekorrel en var. de 1. korrel gerst 2. bep.
 breisteek 3. bep. type stof 4. meëter
gastemael et - gerstemeel
gasterd de - akelig iemand
gastestof et - stofdeeltjes uit gerst
gastig, gaastig, gasterig, gaasterig, geisterig,
gestig bn. - ranzig, garstig
gat I et 1. gat 2. aarsopening 3. achterste 4.
 onderreind van een schoof
gat II tw. - gat, potverdroe
gatbaand de 1. band over 't achterste van een
 bep. schort 2. band onder om de garf
gatnat et - slechte koffie

gatsamme tw. - potverdrie
gatswaeter et - slechte thee of koffie
gattebore, gatties... de 1. bep. holle 'boor' voor het uitsteken van grond 2. bep. fopmiddel (gefingeerd); voor het halen ervan stuurde men kinderen, beginnende knechten e.d. op pad
gatteboren ww. 1. gaten boren 2. met een pootstok gaten in de grond maken
gattenaende et - onderste eind
gatterig bn. - gaterig
gattien, gatterke et - bep. vlak van de bikkel bij het bikkelspel
gattiesdoppe de - dop met gaatjes
gattiesknipper, ...maeker de - perforator
gattiesliep bn. - zeer nauwkeurig in z'n werk
gattiesmatte de - bep. stoelzitting met gaatjes
gattiespanne, gatsje... de 1. vergiet 2. onnozel, gek iemand
gattiesslief, ...slieve de - grote opscheplepel met gaatjes
gatverdamme, ...verdarrie(mi'j), ...verdarre tw. - uitroep van afkeer, walging, teleurstelling
gatwaeter et - slechte koffie
gauw bw. 1. gauw 2. vaak
gauwachtig bw. 1. weldra, nogal snel 2. snel en niet zo nauwkeurig
gawdief, gooldief de - snelle, behendige dief
gawdieve(n)weer, gawdiesweer, gooldiesweer et - mistig weer, weer waarin een dief zich gemakkelijk uit de voeten kan maken
gazen, gaezen bn. - van gaas
gazeraem z. *vliegeraem*
ge... z. ook de ww. waarvan *ge...*-woorden zijn afgeleid; voor *gescharrel* bijv. z. ook *scharrelen*
geaarmd bn. - gearmd
geaemel et - gezeur
gebaes et 1. het ijlen 2. gezeur, gebazel
gebakkien et 1. gebakje 2. hoopje uitwerpselen
gebaor et - gebaar
gebargte et - gebergte
gebats et 1. het voortdurend zware klappen op of tegen iets geven 2. lawaai als gevolg van zware klappen
gebed et - gebed; *op gebed* de situatie dat er over iemand wordt gepraat
gebeinsel et 1. het opjagen, aanvuren 2. het moeizaam lopen
gebeuren ww. 1. gebeuren 2. gedaan worden, bijv. *D'r gebeurt hiel wat er wordt veel*

werk verzet
gebeurlik bn. - gebeurlijk, mogelijk
gebient, gebiente, bient et - gebint(e), hout van het gebint
gebiente et - stevige benen
gebientledder z. *bientledder*
gebikt bn. - bikkend bewerkt
gebitstange de - stang van paardentuig als ondersteuning van het gebit
geblaer et - geblaar
geblaf et 1. het blaffen 2. het opscheppen
gebloemd, bloemd bn. - met bloemmotieven
geblokt, blokt bn. 1. met blokmotieven 2. van bep. vee: zwaargebouwd en van evenredige afmetingen
gebocheld bn. - met een bochel, bult
gebongel et 1. het voortdurend slenterend lopen 2. het hinderlijk hangen van een kind aan de arm 3. het bengelen van klokken
gebook et 1. het voortdurend hard slaan op iets 2. het lawaai door zware klappen
gebrabbel et 1. gebrabbel 2. het spreken met de huig-r
gebrekkelik bn. 1. met één of meer barsten of breuken 2. gebrekkig, met een lichamenlijk gebrek
gebreuken bn. - kapot, gebroken
gebri'j et - het spreken met de huig-r
gebrobbel et 1. het borrelen 2. het onduidelijk spreken 3. het spreken met de huig-r
gebroddel et 1. het door elkaar heen praten 2. het leveren van slecht breiwerk
gebroes et 1. gebruis 2. wilde, slingerende, vermoeiende wijze (van rijden, werken)
gebrouw et - het spreken met de huig-r
gebrouwel et 1. gebrabbel, het onduidelijk spreken 2. het door elkaar praten 3. het spreken met de huig-r
gebruikelik bn. - gebruikelijk
gebruken z. *bruken*
gebruiker z. *bruker*
gebruukslaand et - land dat men gewoonlijk of veel gebruikt
gebruiksverstaand et - vermogen om verstandig, op intelligente wijze te leven
gebruikswoord et - gebruikelijk woord
gebruukt z. *bruukt*
gebunnen bn. - gebonden
gebuuld bn. - gebuild
gedaachte, gedachte de 1. gedachte 2. aandenken, gedachtenis 3. zienswijze 4. voor-nemen
gedaachtenis, gedachtenis de 1. nagedachtenis 2. blijvend aandenken

gedaenken ww. - gedenken; *Doe mi'j mar es gedaenken* let op mijn woorden
gedaenkstien de - gedenksteen
gedaes et - onzin die men uitkraamt
gedaon bn. 1. gedaan; *niks gedaon* niet goed, niks waard 2. afgelopen, voorbij 3. z. *daon*
gedaonte de, et - gedaante
gedekt bn., bw. 1. bij het doelen bij korfbal: verdedigd 2. in bijv. *een gedekte kleur* e.d.
gedi'jen ww. - gedijen
Gediek, in *De Gediek* - Gorredijk
Gediekster bn. - van, m.b.t. *De Gediek*; zelfst.: iemand uit die plaats
gedielte, gedeelte et - gedeelte
gedien et - gordijn
gedienereel de - gordijnrail
gedienestok de - houten gordijnroer
gedienstige de - dienstbode
gedinder, gedender et - gedender
gedippeteerd(e) z. *dippeteerd(e)*
gedipt, kedipt bn., bw. - aan de tand gevoeld, de waarheid gezegd
gedoe et 1. gedoe 2. (lichte) verkering, omgang 3. drukte, druk werk 4. bedrijf, vooral: boerderij 5. vuil, smerigheid
gedoente et 1. het omgaan of te maken hebben met 2. (lichte) verkering, omgang 3. drukte, vermoeiend gedoe 4. bedrijf, vooral: boerderij 5. bouwwerk
gedonder et 1. gedonder 2. ruzie, lichte verkering, vrijage
gedraegd bn. - hetz. als *gejaegd*
gedregen I ww. - (zich) gedragen
gedregen II bn. - klein, breed en sterk (van personen)
gedreugen bn. - gedragen (van kleding)
gedri'jd bn. 1. sterk 2. met draaiwerk versierd
gedrongen bn. - klein en stevig gebouwd
gedurig bn. 1. herhaaldelijk 2. bij voortdur-
ring
geduvel et 1. flinke onenigheid, gedonder 2. het lawaaiërig stoeien en/of ruziën
geef, geve bn. 1. in *te geef* haast voor niets, ook: gratis 2. z. *geve*
geehonger, geeuwonger, geerhonger de - geewwhonger
geelbossen et - koolmees
geelhaar, geelaor, geeloor et - taaie, smakeloze pezen aan het vlees dat men eet
geelkoperen bn. - geelkoperen
geelmuske de 1. geelgors 2. Europese kanarie
geelontholder z. *gehielontholder*
geelstreept, geelgestrept bn. - met gele

strepen
geeltien et 1. bep. aardappelsoort 2. kleine, gele metselsteen 3. bankbiljet van f 25,-
geelvluegeltien et - zanglijster
geens z. *ginderd*
geer, gaer bn., bw. 1. gaar 2. erg vermoeid en afgemat 3. geheel versleten (van bep. materiaal, stof)
geerakker de - geerakker, schuin toelopende akker
geerder, gaerder de - opraper, verzamelaar (van aardappelen e.d.)
geerhonger z. *geehonger*
geern(e) bw. 1. graag 2. zonder bezwaar
geerriegel de - hetz. als *geerzward*
geerrok de - rok met schuin lopende naden
geerschieten, gaer... ww. - stremmen, kluitig worden
geerslag en var. de - hetz. als *geerzward*
geerzward, gaer..., keer..., tegenzward, geerzwee, heerzward et - dubbele zwade: gras van twee gemaaide stroken op elkaar
geest de 1. geest 2. karakter, pittigheid, creativiteit in het denken 3. zienswijze 4. verzamelbegrip voor bep. vluchtige stoffen 5. sfeer
geestig bn. 1. geestig 2. met een vale, ziekelijke gelaatskleur
gefiedel et 1. het slecht of storend spelen op een viool 2. het slecht, hakkend formuleren
gefiegel et - gepriegel
gefieselseteerd - vorm van *fielseteren*
gefiemel et - gepeuter, gepruts
gefiespel et 1. het overdreven schoonmaken, poetsen 2. het voortdurend bezig blijven met priegelwerk
gefittel et - druk geloop
gefiodder et - het voortdurend maken van fladderende bewegingen, het geluid daarvan enz., z. ook *flodderen*
gefutter et - het met kleine scheutjes knoeien, met kleine, korte straaltjes melken
gefoddel, gefottel et - het heen en weer trekkend op z'n plaats proberen te krijgen, open proberen te krijgen
gefriemel, gewriemel et - het friemelend bezig zijn
gegeerdigde, gegaerdigde, gegaodigde, gegaordigde de - gegadigde
gegeuten bn. - gegoten
gegier et - het hard, overdreven lachen
gegoel et - gehuil
gehaemerd, behaemerd bn. - gehamerd, met een gehamerd motief

gehakkel et 1. het hakkellend praten, oplezen
2. geruzie, gekrakeel

gehakketak et - geruzie, gekrakeel

gehaakt, haakt bn. - gehaakt

gehaspel et 1. geruzie 2. het stuntelig bezig zijn 3. gedoe om klaar te krijgen 4. onduidelijk gepraat

geheel(...) z. *gehiel(...)*

geheister et - *het heisteren*

gehemelte, gehiernelte, verhemelte, verhiemelte et - gehemelte, palatum, ook: deel van het kunstgebit dat daartegen sluit

gehenneweergedoe et - het steeds maar frutselen, het wispelturig bezig zijn

geheur et 1. gehoor 2. reactie op als men roept, klopt, enz., bijv. *Ik reup van vollek, mar ik kreeg gien geheur* 3. ruchtbaarheid, bijv. *We geven d'r gien geheur an dat we 25 jaor trouwd binnen*

geheurig bn. - gehorig

geheurzem bn. - gehoorzaam

gehiel, geheel et - geheel

gehielonthoolder, geelonthoolder en var. de - geheelonthouder

gehot et 1. het voortdurend trekken of rammelen aan iets 2. z. *hottig*

geil I et - oude vruchtbaarheid van grond, door eerdere bemesting

geil bn. 1. in sterke mate vet, te vet, ook van grond: in zeer sterke mate vet, zwaar bemest 2. al te welig (van bomen, planten) 3. op uitbarsten, doorbreken staand, vooral m.b.t. de lucht, buien 4. geil m.b.t. seks

geilde de - het welig zijn door te veel bemesting

geisterig z. *gastig*

geite, geit de 1. geit 2. vrouwelijke ree 3. flauwe, domme, giechelende, sletterige vrouw of meisje 4. meisje van ong. 12 jaar

geitebloeme de - kamperfoelie

geitedong de - mest van een geit

geitefok de 1. geitenbond 2. vooral: oudejaarsvereniging in *Berkoop*

geitegier et 1. uier van een geit 2. opvallend kleine uier van een koe

geitehoolder de - iemand die geiten houdt

geitehuj et - hooi gevoerd aan geiten, i.h.b. van blauwgras

geiteketten en var. et, de - ketting waarmee men een geit vastzet

geitekeutel de - keutel van geit of schaap

geitekeze de geitenkaas

geitekop de 1. kop van een geit 2. klauw-hamer

geitemaol et - kleine hoeveelheid melk (die een koe geeft, anders dan gewoon)

geitemelker de 1. iemand die geiten melkt, ook als scheldwoord 2. nachtzwaluw 3. watersnip

geitemes(t) de - hetz. als *geitedong*

geitestikke de - pen waaraan men een geit tuiert

geiteverstikken ww. 1. de geit op een andere plaats vastzetten (aan touw of ketting) 2. urineren

gejacht et - haastig gedoe

gejaegd bn., bw. - gejaagd

gejouwel et - gezeur

gek I de 1. gek 2. gekheid 3. iemand die op iemand of iets gek is 4. bep. platte plaat op schoorsteen of pijp op een keuken die zorgt dat de wind de rook niet teruggedrijft

gek II bn., bw. - gek

gekanstikken ww. - de gek steken

gekanstikker de 1. iemand die de gek steekt 2. nieuwjaarskaart met spotprent, soms erotisch

gekanstikkerskaorte de - hetz. als *gekanstikker* bet. 2

gekaor, gekoor et - het moeizaam rijden met een wagen, fiets

gekark, gekork, gekar et - het moeizaam rijden met een fiets of wagen

gekatteld, katteld bn. - gekarteld

gekdoen ww. - gek, grappig doen

gekeutel et - gedoe van niks, het niet opschieten

gekheid, gekheide de 1. dwaasheid, onverstand 2. iets dat men argeloos, onnadenkend doet 3. iets grappigs, mallotigheden 4. inspanning, in *gien gekheid* niet bep. een geringe klus

gekilster, gekiffel et - geruzie, gekrakeel

gekjaegen ww. - gekscheren en/of stoeien, elkaar voor de grap achternazitten, speels vechten

gekjaegerig bn. - geneigd tot stoeien, spotten, gekheid maken

gekjaegeri^{je} de - het stoeien, gekheid maken

gekkeboel de - idioot gedoe, enorm gekke toestand

gekkepraot et - gekkenpraat, ook: opmerkingen die men voor de grap maakt

gekketroep de - idioot gedoe, enorm gekke toestand

gekkop de 1. iemand die voortdurend boos is, drifkop 2. iemand die overdreven druk is, gek doet

gekkoppig bn. - steeds geneigd tot ruziën, buiten zinnen door boosheid

geklodder et 1. het moeizaam lopen door natte grond 2. geklieder
geklouf et - het zwaar, sloffend lopen
geklouft bn. - verstuikt
gekloutveeg et - geklout, gezeur
gekloupt bn. - van de (boom)schors ontdaan: door kloppen
geklunder et 1. lawaaiig geruk of geklap, gerammel 2. het prutsend, rommelend, klappend bezig zijn
geklouf et 1. het kluiven 2. het moeizaam vorderen met het werk
gekoor et 1. het steeds moeten overgeven 2. z. *gekoor*
gekrib(be) et - geruzie, gekrakeel
gekriebel, **gekriewel** et 1. gekriebel: kriebelig gevoel 2. het kriebelend schrijven 3. iets in kriebelig handschrift
gekrummel et 1. het kruimelen 2. het moeizaam verdienen/sparen van geld 3. het niet opschieten 4. het steeds ziekelijk zijn
gekswielig bn., bw. - gekscherend
gekutkam et - het muggeziften, het blijven doorzeuren over iets
gekwedder et - gekakel: vooral van meisjes
gel I zn. - ongedig, in *gien gel*
gel II *gael* bn. 1. onbevrucht (van een ei) 2. leeg (van een noot) 3. z. *gil* II
gelammeteer, **gelammenteer** et - het voortdurend klagen, zeuren
gelant I, **galant** de - vrijer
gelant II, **galant** bn. - galant, hoffelijk
gelaoten bn. - gelaten, berustend
geldblikken et - blikken doosje, busje om geld mee op te halen
geldbriefen et - briefje als afrekeningsbewijs van de zuivelfabriek aan de boer die melk had geleverd
geldbuul, ...*budel*, ...*bule* de 1. geldzak, geldbeurs 2. iemand die veel geld heeft (vaak ook: die steeds meer geld wil)
geldduvel de - geldduivel, geldwolf
geldhonger de - geldzucht
geldig bn. 1. geldig 2. prijzig
geldkiste de - kist waarin men geld bewaart
geldkoors(e) en var. de - geldzucht
geldlagien et - geldlaasje
geldophael(d)er de - kwitantieloper
geldpiene de - geldnood, zorgen om z'n geld
geldpong(e), ...*poede* de - geldbeurs, zakje waarin men z'n geld bewaart
geldschoever de - degene die financiert
geldstrikies mv. - zaken die men niet echt nodig heeft en waarvoor men (te) veel betaalt

geldvergriemeri'je de - geldverspilling
geldversmieten ww. - geld verspillen
geldwegsmieteri'je de - het verkwisten
geldzak de - zak om geld in te bewaren
geleerd bn. 1. geleerd 2. lastig, te moeilijk
gelegen bn. 1. gesitueerd 2. belang hebbend bij, betreffende hebbend op 3. geschikt in een relevant opzicht
geleghied de 1. gelegenheid 2. feestelijke bijeenkomst of uitvoering 3. mogelijkheden qua ruimte 4. horecabedrijf e.d. 5. reisgelegenheid 6. feestelijke of plechtige gelegenheid
gelegouw(e) de 1. wiewaal 2. geelgors
gelei et - baan van rails, spoorstaven
geleide, in 't *geleide anzeggen* zeggen waar het op staat
geleuf, **gelove**, **geloof** et 1. geloof 2. beroep dat men heeft
geleuven, **geloven**, **leuven**, **gloven** ww. 1. geloven 2. vertrouwen 3. aannemen, zich schikken 4. de gevolgen, straffen ondergaan
geleuvig, **gelovig** bn. - gelovig
geliede et - het steeds lijden, het steeds niet goed voor elkaar komen
geliek I et - het gelijk
geliek II, **gelieke**, **gelieks** bw. 1. z. *liek(e)* 2. meteen, op hetzelfde moment
geliek(...) z. *liek(...)*
geliekelijk bw. - gelijkelijk, evenredig
gelieken ww. - hetz. als *lieken (op)*
geliekenis de - gelijkenis, overeenkomst
geliekerhaand bw. - iets onderling oplossend
geliekes, **geliekens**, **gelieke** bn. - eender, met dezelfde eigenschappen
geliekese, **geliekense** de - gelijke, evenbeeld
geliekmaotig bn. - gelijkmatig
geliekomme z. *liekomme*
geliekop, **liekop** bw. 1. met gelijke tred, met gelijke vordering 2. evenredig, in gelijke delen
gellen ww. 1. gelden 2. kosten
gelodde et - het zuigen van een baby aan de borst
gelok et - geluk
gelok-zegen-in-'t-ni'jjaar tw. - gezegd als nieuwjaarswens
gelok-zegen-in-de-bri'jpot tw. - hoera: er komt een gunstige verandering, een oplossing
gelokkien et - gelukje
gelokkig, **lokkig** bn. - gelukkig
geloksspinnegien et - spinnetje dat men zag en dat geluk zou brengen; wat soms afhang van

het tijdstip van waarneming
gelokweensk, ...*weens*, ...*waensk*, ...*waens*,
...*weins* de - gelukwens
gelokweensken en var. - gelukwensen
gelooid bn. 1. er op uit, er tuk op 2. op z'n
hoede, goed voorbereid 3. handig (in verb.)
gelop z. *galop*
gelosie, **gelozie**, **helosie**, **telosie**, **hollosie**,
horloosje, **orlosie**, **hallosie**, **horlozie**, **her-
loozje**, **herlozien** et - horloge
geloven z. *geleuven*
gelovig z. *geleuvig*
gelte de - gecasteerde geitenbok
geltei, **gelei** et - onbevrucht ei
geluud et - geluid
gemacht(en) mv. - geslachtsdelen van de man
gemacht(s)breuk de - breuk in de balzak
gemaek et - opbrengst van een bedrijf of delen
daarvan
gemaakt bn. - gemaakt, gekunsteld
gemael I et 1. gemaal (voor het bemalen) 2.
graan dat men tot meel maalt 3. maling van
koffie 4. gezeur, omwoelen van gedachten,
geweeklaag
gemael II de - (gekscherend) echtgenoot
gemaelen bn. - gemalen
gemak et 1. gemak 2. wc 3. schaaamdeel
gemaotigd bn. - gematigd
gemberen ww. - een beetje gember in de
aarsopening van een paard strijken (voor meer
temperament)
gemberpoeier de - poeder van gember
gemeier et - gezeur
gemengd, **gemingd** bn. - gemengd; zelfst.: een
zak gemengd kippenvoer
gemest bn. - door bemesting vruchtbaarder
gemestlaans, **mestlaans** bn. - (van hooi) van
betere kwaliteit (door goede bemesting)
gemeen, **gemeen** bn., bw. 1. gemeen 2.
gemeenschappelijk 3. gezamenlijk 4. ge-
woon, onaanzienlijk
gemien(d)erd, **gemienierik** de - gemenerik
gemienighied de - gemeenheid, valsheid
gemienlik bn. 1. gewoonlijk, doorgaans 2.
met een relatie van vriendschap en samen-
werking, vertrouwelijkheid
gemeenschap en var. de 1. het gemeen-
schappelijk deel hebben aan iets 2.
omgang, onderlinge verhoudingen gericht
op samenwerking 3. gemeenschap van de
samenleving, dorpsgemeenschap
gemeenschoplaand et - land in gemeen-
schappelijk bezit van boeren
gemeenschoppelik bn. 1. toebehorend aan

meer dan één 2. gezamenlijk
gemeente, **gemeente** de - gemeente
gemeente-avond de - avondbijeenkomst van
de kerkelijke gemeente
gemeentebezoldigd bn. - bezoldigd door de
gemeente
gemeentedienst de - dienst bij, het geheel aan
functies bij de gemeente, bijv. in *gemeente-
dienst*
gemeentegrond en var. de - grond, perceel van
de gemeente
gemeentehuis en var. - gemeentehuis
gemeentekaamer de - kamer in een herberg
met bep. functies van een gemeentehuis
gemeentelasten mv. - gemeentelijke belas-
tingen
gemeentelik en var. bn. - gemeentelijk
gemeenteman de - iemand die bij, t.b.v. een
gemeente werkt
gemeentepasseniel en var. et - gemeente-
personeel
gemeentepolisie en var. de - gemeentepolitie
gemeenteraad en var. de - gemeenteraad
gemeentesiktaoris en var. de - gemeente-
secretaris
gemeentesikterie en var. - gemeente-
secretarie
gemeenteveldwachter de - veldwachter
in gemeentelijk verband, gemeentelijke
politiebeambte
gemeentewapen en var. et - wapen, blaozen
van een gemeente
gemeentewoning de - huurwoning die
eigendom is van een gemeente
gemienzem bn. 1. familiair, saamhorig 2.
gemoedelijk, rustig 3. gewaardeerd, met enig
aanzien
gemier(k) et - gezeur, gezanik
gemingd z. *gemengd*
gemoes et - gepruts, geknoei
gemongen et - veevoer gemengd van
samenstelling
gemoor et - het moeizaam bezig zijn, van bijv.
fietsen, aan iets trekken e.d.
gemorrel, **gemottel** et - onenigheid
gemuud bn. - gemoed, in *d'r mit gemuud
wezen* erin betrokken
gemze de 1. gems 2. gent
gemzebok de - reebok met bep. afwijkend
gewei
genaode de - genade
genaodig bn. 1. genadig 2. bijv. in *genaodig
wat veur de broek* flink wat voor z'n broek
genaodigd bn. - begenadigd

genaovend z. *goeienaovend*
generaol I, *ginneraol* de - generaal
generaol II, *ginneraol* bn. - algemeen
generaosie, *ginneraosie*, *generasie* de - generatie
genertied bw. - een lange tijd durend
genertieden bw. - nooit, in *te genertieden*
genedigde en var. de - genodigde
geniep, *gniep* et, de (bet. 2) 1. in *in 't geniep* stiekem 2. in *op 'e gniep (staon)* stiekem affluisterend
genoeg, *genog*, *genogt* bw., onbep. telw. - genoeg
genoegen, *genugen* et 1. genoegen 2. genoeg eten, drinken gehad
genoegzem bw. - zo goed als, bijna
genoegzemiahied de - tevredenheid
genot, *genut* et 1. genot 2. het gebruik, de inkomsten
gent, *gente*, *gender* de - gent, mannelijke gans
gepeerd, *gepaerd* bn., bw. 1. gepaard, in paren 2. tezamen met
gepiet et - langzaam gedoe, het steeds bezig zijn zonder op te schieten, zonder te besluiten
gepiept bn. 1. dood 2. op de vlucht 3. klaar, voltooid
gepoepel et 1. drukte, herrie, geruzie 2. het overdreven schoonmaken, poetsen 3. het niet opschieten met het werk
geprots, *gepruts* et - gepruts
gepunt bn. - van haver waar de kiem uitgehaald is
geraansie de - garantie
gerabbel et - geklets, het aanhoudend praten
geraekt, *raekt* bn. - beledigd, gegriefd
geraemte et - geraemte
garage, *geraosie*, *gerasie* de - garage
gerak et 1. dat wat mens of dier nodig heeft (aan eten, drinken, verzorging) 2. gereedschap, benodigdheden voor het werk anderszins
geraoden bn. - geraden
gere, *geer* de - geer: schuin toelopende baan in kledingstuk
gerechtighied de 1. iemands eigendom m.b.t. grond 2. het gerechtigd zijn om gebruik te maken van een weg, om te gaan over 3. rechtvaardigheid 4. rechterlijke macht
gereedschap, *geriedschop* et - gereedschap
gereedschopperak et - rek voor gereedschap
gereel, *gareel* et - gareel
gerei, *gereide* et 1. paardentuig, vaak alleen dat voor feestelijke gelegenheden en

voor de zondag 2. linnengoed, aardewerk en soortgelijke benodigdheden voor de huishouding 3. benodigdheden voor het melken 4. gereedschap om mee te timmeren, boerengereedschap e.d. 5. uier 6. echtgenote 7. kleren
geren, *gaeren* ww. 1. verzamelen, bijebrengen 2. sparen door flink te werken en te verdienen 3. schuin toelopen: m.b.t. kledingstukken, kledingstof, stukken land
gerief(de) et - gerij, het voortdurend rijden
gerief et 1. dat wat een boer aan wagens, gereedschappen enz. gebruikt 2. wat tot gebruik dient 3. gemak, voordeel
geriemel, *geriem(sel)* et - rijmelarij, het voortdurend rijmen
geriffermeerd bn. - gereformeerd
geritsel, *gerissel* et - geritsel
geriw z. *riw*
gernaal de - garnaal
geroes et 1. geruis 2. rumoerige drukte, lawaai
gerucht et 1. gerucht 2. licht geluid
gerusthied de 1. toestand zonder zorgen, gerustheid 2. geruststelling
geruut, *ruut*, *geruten* bn. - geruit
geruwd bn. - niet glad, pluizig (van stof)
gesabbel, *gesobbel* et 1. het voortdurend sabbelen 2. het voortdurend zoenen
geschaaid bn. 1. schrijlings 2. van twee soorten (vooral van kippen)
geschatter et - geschetter: vooral van eksters, gekwaak van eenden
geschenk, *geschink* et - geschenk
geschiet et - gedoe, kouwe drukte
geschodder et 1. lawaaiërig gedoe, druk geloop 2. gebedel aan de deur 3. van kippen, mussen: het zitten schudden, zitten bewegen, met name van de vleugels, tegen ongedierte
geschoffel, *geschoefel* et 1. het voortdurend schoffelen (in de tuin e.d.) 2. het voortdurend schuifelen of moeizaam lopen
geschoor et - het steeds moeizaam bezig zijn (bijv. bij het tegen de wind in fietsen)
Geschrift et - de bijbel
geschrip, *geschrep* et - het voortdurend hard werken
gesel z. *giesel*
gesem bn. - bleek (van gelaatskleur), in *van gesem*
gesjacher, ...*gesjachel* et - gesjacher
gesjochten bn. 1. de pineut 2. armelijk
geslacht, *geslaacht* et 1. geslacht 2. het geslachte vee, hetgeen door slachten aan

voedsel is verkregen
geslaot et - het voortdurend hard slaan
gesleep et 1. het voortdurend slepen 2. het slenteren, omhangen 3. het voortdurend heen en weer of ergens naar toe lopen
gesleuten bn. 1. gesloten, introvert 2. gezegd van een mooie koe, van een koe met een volle, ronde lichaamsbouw
gesmiet et - gesmijt
gesneden, **sneden** bn. - gesneden, gecastreerd
gesnoef et 1. gesnuif 2. het opscheppen, bluffen
gesnor et 1. snorrend geluid 2. het toezien
gesnork et - gesnurk
gesobbel z. *gesabbel*
gesodemieter, **gesojemieter** et - gesodemieter
gesoes et - gesuis
gesokkel et - gesukkel
gespikkeld, **spikkeld** bn. - gespikkeld, met spikkels
gespoek et - gespook, het doen als een spook
gest z. *gist*
gestaodig en var. z. *staorig*
gestaodigan bw. - op langzame wijze
gestek, **kestek** et 1. het bezig zijn met het maken van een hekwerk e.d. 2. hekwerk of afrastering anderszins
gesten et 1. het gesteun, gekreun 2. het lang wikken en wegen
gestig z. *gastig*
gestopt bn. 1. van paarden, koeien: mooi kort en breed, goed gevuld, vol, gevleesd 2. niet vlug, enigszins gebrekkig (van paarden) 3. z. *stopt*
gestriek et 1. het voortdurend aaien of strijken 2. geflikflooi, gevlei 3. geplaag, gepest
gestront et - geruzie, geduvel
gesukerd bn. - met, van suiker
geteister et - het overhoop halen, het druk heen en weer lopend, verplaatsend bezig zijn
getekende de - iemand die volgens voortekens over speciale gaven beschikt
getiegerd bn. - gevlekt, getekend als een tijger
getiem et - het niet opschieten, geknoei
getiepel et 1. klein, fijn werk, priegelwerk, gepruts 2. werk dat veel tijd kost 3. gezeur
geties et 1. gedoe, drukte (van kinderen, personen die iets van je moeten) 2. het ontwarren 3. het voortdurend kibbelen
getjaantel et - gejeremiëer, gezeur
getogen, **geteugen** bn. - getogen, in *geboren*

en getogen
getouw et 1. weefgetouw 2. in touw, in *in getouw*
getrek et 1. het voortdurend rukken, trekken 2. het voortdurend pogen om de gevraagde prijs te krijgen of erop af te dingen
getroost, **troost** bn. - getroost, rustig, zonder angsten
getrouwd z. *trouwd*
getuge de - getuige
getugen ww. 1. getuigen 2. blijk geven van
getuntel et - het praten over iets
getverderrie tw. - hetz. als *gatverdarrie*
geule de - geul, sleuf
geuletrekker de - bep. ploeg die meerdere geultjes tegelijk trok
geunst de 1. gunst 2. vruchtbare grond (door de goede structuur)
geunstig bn. - gunstig
geuren ww. 1. pronken 2. uitvallen van droge korrels bij koren 3. verspreid neervallen van droge stoffen, korrels 4. kieren vertonen waardoor korrels, stoffen e.d. naar beneden vallen
geurig bn. - aangenaam geurend
geurzaod et - rijpe zaadkorrels die uit de aren springen
geute de 1. goot; dakgoot, mestgoot e.d. 2. greppeltje
geutedeure de 1. deur van het pomphok 2. hetz. als *geutsgat*
geutedissel z. *holdissel*
geutegang de - gang voor de koeien langs, met goot
geutheммelen ww. - het schoonmaken van de dakgoten
geutekapper de - gootdissel
geuten ww. - greppels maken
geutesnieden, **geutsnieden** ww. - graven of uitdiepen van greppels
geutewaeter, **geutwaeter**, **geutswaeter** et - water van, in een afvoergoot
geutsgat, **geutgat** et - zinkgat, gootgat van *buunstap* of *pompenstraote*
geutsgatmodder, **geutsmodder** de - vieze modder uit zinkput, gootgat
geutstap et - stenen vloer met pomp en rek voor potten, pannen enz. tussen woon- en bedrijfsgedeelte van het oude Stellingwerper boerenhuis
geustien de - gootsteen
gevallegien et 1. gevalletje 2. kwestie, lastig voorval
gevang et - gevangenis

gevangenhuus et - gevangenis
gevaor(...) z. *geveer(...)*
gevaorte z. *geveerte*
geve, *geef*, *gaof* bn., bw. - gaaf, z. ook *geef*
geveer, *gevaer*, *gevaor* et 1. gevaar 2. rijtuig, voertuig, wagen 3. het steeds varen, rijden
geveerlik, *gevaerlik*, *gevaorlik* bn., bw. 1. gevaarlijk 2. gevaar lopend 3. doorslaggevend
geveerte en var. et - gevaarte
gevel de 1. gevel 2. opvallende neus 3. hoeveelheid hooi voor een koe, per keer
geven bw. 1. geven, schenken 2. toebrengen 3. opleveren, produceren 4. meedoen, zich actief tonen om mee te doen, in *je d'r bi'j geven*
gevuul z. *gevuul*
geveulig z. *gevuilig*
gevluk, *geвлеuk* et - gevloek
gevulen z. *vulen*
gevuldig, *geveulig* bn. 1. gevoelig 2. lichtgeraakt
gevuilghied de 1. gevoeligheid 2. het vermogen om mee te leven 3. mate van het zich bewust zijn 4. gevoelige kwestie
gevuul, *gevuulte*, *geveul(te)* et - gevoel
gewaer... z. *geweer...*
gewaeterd bn. 1. bewerkt door wateren, een tijdlang in het water laten liggen 2. een gewaterd motief vertonen
gewaogd bn. - gewaagd
gewaopend, *waopend* bn. - gewapend
gewas et 1. gewas 2. uitgroeisels, uitwas
geweer et 1. geweer 2. actie, in *in 't geweer*
geweerd bw. - fors en sterk
geweerdigen ww. - zich verwaardigen
geweerwodden, *gewaer...* ww. - gewaarworden
geweld I et 1. geweld 2. vertoon van kracht
geweld II bn. - door *wellen* bewerkt
gewicht, *wicht(e)* et 1. gewicht, zwaarte; *licht op 't gewicht* qua gewicht 2. gewicht van een klok (om op te trekken) 3. gewicht om mee te wegen
gewiekst, *gewikst* bn., bw. 1. gewiekst 2. fors (en evt. flink, handig, trots)
gewiemel, *gewemel* et 1. gewemel 2. het voortdurend kwispelstaarten
gewin et 1. opbrengst van een bedrijf, de verkoop in een winkel, het inkomen 2. de nectar die de bijen halen
gewirrewar, *gewirwar* et - gewirwar
gewodden ww., in *gewodden laoten* z'n gang laten gaan, zich er niet mee bemoeien
gewoepst bn. 1. sterk en zwaargebouwd 2.

handig (en evt. alert, gewiekst)
gewölf z. *gewulf*
gewoonlik(s) bw. - gewoonlijk
gewoonties bw. - gewoontjes
gewricht, *gevricht* et - gewricht
gewriemel z. *gefriemel*
gewulf, *gewölf*, *gewelf* et 1. gehemelte 2. gewelf in gebouw, welsing 3. ruimte met een gewelfde zoldering, holle, kille, meestal stenen ruimte
gewunnen, in *je gewonnen geven* zich gewonnen geven
gezegd, in de verb. *niet gezegd* niet zeker
gezegde et 1. wijze waarop iemand iets uitdrukt, hetgeen iemand opmerkt 2. vaste uitdrukking 3. gezegde in taalkundige zin
gezeggelik, *gezeglik* bn. - gehoorzaam
gezelschap, *zelschap* et 1. gezelschap, bij elkaar zijnde personen 2. het gezellige samenzijn met anderen 3. vereniging, gezelschap dat een voorstelling geeft
gezet bn. - zwaarlijvig
gezicht, *gezichte* et 1. het zien 2. gezichtsvermogen 3. ruimte die men kan overzien 4. dat wat men ziet 5. uitbeelding van iets in het landschap 6. gelaat 7. gelaatsuitdrukking 8. (verkl.) madelliefje
geziever et - gezever
gezind bn. 1. gezind 2. gehumeurd
gezindhied de 1. levensovertuiging 2. gezindte 3. geest van genegenheid, samenwerking
gezon et - gazon
gezond, *zond* bn. - gezond
gezondheidsbri'j de - watergruwel
gezuuk, *gezeuk* et - gezoek
gezwind, *gezwiend* bn., bw. - gezwind
gezwöl, *gezwul* et - gezwel
giebe(l) de 1. bevliëging 2. rare, gekke streek 3. lichte ziekte 4. bep. tol 5. steeds giechelend, gniffelend meisje, of: meisje dat altijd bij pad en weg is 6. in *op 'e giebe(l)* onderweg, ook: giechelend vreemd (doend)
giebelbek de - meisje dat voortdurend giechelt, gniffelt
giebelen ww. - giebelen, gniffelend gek doen
giebelgat et - meisje dat voortdurend giechelt, gniffelt
giebelkont(e) de 1. meisje dat voortdurend giechelt, gniffelt 2. iemand die rare dingen doet
giebelkouse de - meisje dat voortdurend giechelt, dat gniffelend, giechelend mal doet
giechel(bek) de - meisje dat voortdurend

giechelt,
giecheldeuze de - meisje dat voortdurend giechelt
 giechelt
giechelig bn. - snel geneigd tot giechelen
giechelkont(e) de - meisje dat steeds giechelt
giechelkruud et - wiet
giechelpot de - meisje dat voortdurend giechelt
giecheltonne de - meisje dat steeds giechelt
giecheltriene de - meisje dat steeds giechelt
giecheltuite de - meisje dat steeds giechelt
giecheltutte de - meisje dat steeds giechelt
giechem, **giechelem** in *om giechem* dood, om zeep, *naor van giechelem* dood, vernield
gien telw.; lidw. - geen
gienend, **gienen**, **gien** onbep. vn. - niet één, niemand
gienertied bw. - nooit
gieniene vn. - geen één, niemand
gieniens bw. - geeneens, niet eens
giepse, **gieps**, **giespe** de - taaie, veerkrachtige dunne tak met een paar zijtakken, zonder blad; om mee aan te drijven, tegen te houden, te straffen
giepsen ww. - veerkchtig, zwepend slaan, bijv. *Die takke giepste me veur et gezicht*
gier I, **giere** et - uier
gier II, **giere** de 1. gier, vloeibare mest van vee 2. bep. vogel: gier
gierblad et - strakke huid met tepeltjes van jongvee (waar de uier uit moet groeien)
gieren ww. 1. gieren 2. gierend lachen 3. een razendsnelle, suizende beweging maken 4. op pijnlijke, hinderlijke wijze door het lichaam trekken 5. een gierend geluid maken door paarden (door kortademigheid, boosheid) 6. gier op het land verspreiden
giergat et - gierkelder
gierkarren ww. - gier met behulp van een wagen over het land brengen
gierkolk de - kolk, put waarin gier wordt verzameld
gierpinte de - gierige persoon
gierstruier de - bep. machine waarmee men gier verspreid over het land
gierzwolver, **...zwulver** de - gierzwaluw
giesel, **gesel** de 1. snelle, rare val 2. klap door tollende of klappende beweging 3. gesel, bep. strafwerktuig 4. geseling 5. korte wandeling
gieselen ww. 1. zeer snel voortbewegen, met vaart ronddraaien 2. bep. kinderspel spelen waarbij men elkaar vasthoudt en razendsnel ronddraait 3. zwepend slaan, geselende bewegingen maken 4. geselen

gieselgarre, **gieselstok** de - zwiepende twijg om vee mee aan te drijven of tegen te houden, ook om mee te straffen
gieseltoppe, **giezeltoppe**, **gieseltop** de 1. drijftol, zweeptol 2. ongedurig, druk en bewegelijk meisje 3. big met ineengedraaid haar in de borstels op het achterwerk, ook: zo'n pluk haar
gieseltoppen ww. - spelen met een drijftol, zweeptol
gieselzwiepien et - zweepje behorend bij een drijftol, zweeptol
giesp de - mannelijke eend
giespe z. *giepse*
giestend, **giesten**, **giesend** bw. 1. druk en haastig 2. in sterke mate ongeduldig
gietbuije de- stortbui
gietelink de - zwarte lijster
gieten ww. 1. gieten 2. stortregenen 3. begieten
gieter de - gieter, vooral bloemengieter
Gieteren et - Giethoorn
Gieters bn. - van, m.b.t. Giethoorn; als zn.: het taaleigen van Giethoorn
gift de 1. gift 2. de hoeveelheid hooi e.d. die men een koe per keer geeft, een armvol hooi die men geeft 3. bep. aarden of stenen kommetje
giftig bn. 1. nijdig en fel, venijnig 2. vergiftig
gil I de - gil, schreeuw
gil II, **gel** bn. 1. fel, van kleuren, van het zonlicht
gilde de 1. ambachtsgilde 2. bep. kerkgenootschap
gilrood bn. - knalrood
gilzute, **gilzuute** bn. - erg zoet
gimmeleren, **gimmeleerd** bn. - geëmailleerd
gimmestiek de 1. gymnastiek 2. gymles, gymclub
gimmestieken ww. - gymnen
ginderd, **ginder**, **ginds**, **gunder**, **ginne**, **geens** bw. - ginds, daarginds
ginne, **gindse** aanw. vn. - gene, gindse
ginnegabbegies, **gibbegabbegies** mv. - gekheid, onzinnige, onbetekende praatjes
ginnegappen, **ginnegabben**, **gibbegabben** ww. - ginnegappen
ginne... z. *gene...*
girrelen ww. 1. dwarrelend vallen en verder waaien (van blad) 2. verspreid vallen van droge stof
gis de - gissing
gist, **gest** de - gist

gister bw. - gisteren
gistig, gestig bn. 1. het proces van gisting ondergaand 2. ranzig 3. met geborrel in de buik door darmgassen
gistpannekoek en var. de - pannekoek met gist in het deeg
git, gite de 1. git: bep. zwarte kraal 2. bep. delfstof 3. granaat
gitten bn. - van git
glaans, glaanze de - glans
glaansriek bw. - glansrijk
glaenzen ww. 1. glanzen 2. glanzend maken
glaanzend bn., bw. 1. glanzend 2. een gezonde kleur hebbend 3. met glans (winnend, halend)
glaanzig bn. 1. glanzig, glanzend 2. met een gezonde huidskleur
glad bn., bw. 1. glad 2. glibberig, ook gewiekt 3. pienter 4. glanzend 5. egaal 6. kaal 7. volstrekt, geheel en al 8. vlot, gemakkelijk gaand
gladde de - gladheid van de weg, de paden
gladdekker de 1. gladjanus 2. iemand met een kaal hoofd
gladdertien et - zilvervisje
gladdekkel de - gladjanus
gladhied, gladdig... de - gladheid
gladiezen ww. - ijzelen
gladplokken ww. - door te plukken glad maken (met name van een hooiberg e.d.)
gladschoeren ww. - gladschuren
glaesdoek de 1. glasgordijn, vitrage 2. zeemleer
glaezebakken ww. 1. ijzelen 2. rijpen (door vriezen)
glaezekaaste, glaezenkaaste de 1. glazenkast 2. huis met veel glaswerk 3. glaskist
glaeze(n)kaastehuis et - hetz. als *glaeze-kaaste*, bet. 2
glaezemaeker de 1. degene die ruiten inzet, vervangt e.d. 2. bep. libel, waterjuffer 3. bep. libel, hetz. als *wrattebieter*
glaezen bn. 1. glazen 2. glazig
glaezewassen, ...wassen ww. - wassen van de ramen
glaezewasker de 1. glazenwasser 2. flinke regenbui 3. langpootmug 4. z. *binnenbeer*
glaezewipper de - bep. soort tol
glaezig bn. - glazig
glasdichte bn. 1. glas dicht 2. zonder naden of kieren
glasgoed et - glasservies
glasjee de - glacéhandschoen
glaslatte de - elk der latten die het glas vastklemmen in het kozijn

glasrute de - glasruit
glasschaede de - glasschade
glasscharve de - glasscherf
glassien et 1. drinkglaasje 2. inhoud van een drinkglaasje
glastikker de - bep. instrumentje waarmee men stiekem tegen ramen ketste
glaszetten ww. - inzetten van glas
gleden ww. - slijten, gleeën gaan vertonen
glee, gleed de 1. in *op glee*: op gang, *op 'e gleed* z'n zaakjes aan de gang hebbend, weer beter 2. bruine kiekendief 3. boosaardige vrouw 4. z. *gleet*
gleensteren, glinsteren ww. - glinsteren
gleensteroge et - glinsterend oog
gleenstertien et 1. een klein beetje licht 2. een heel klein beetje, een schijntje, van een waarneming of gevoel
gleerbende de - vieze smeerboel
gleerboel de - glibberige, slijachtige, doorweekte grond
gleet, gleed, glee, glade, glete de 1. glee: bijna doorgesleten plek in stof 2. scheur in kleding
gleetplak et, de - slijtplek in kledingstof
gleier zn. - hennegras
gleren ww 1. glanzend en glad zijn van viezigheid, vuiligheid 2. op glibberige wijze glijden
glete z. *gleet*
gleupe de - bep. scharnierblad op een groot hek
gleuve, gleuf de - gleuf, spleet, snee
gleuegreven ww. - graven van gleuven
gleve, glieve de - reet, spleet
gli'j bn. 1. glad, glibberig en vet 2. doorschijnend
gli'jzute bn. - in hoge mate zoet
glidder, gliedertien de - vet en glad stukje van het vlees dat men eet
glidderig z. *glisterig*
glie... z. *gliede...*
glieberen ww. - knoeien, morsen, met name van het eten
gliedebaene, gliebaene, gliedersbaene, glier(e)baene, gliedbaene de - glijbaan
glieden ww. - glijden, glijdend gaan, glijdend onderuitgaan
gliedeplaanke, gliedersplaanke de - plank in ouderwetse wc waarover de uitwerpselen weggleden
glieder de - rib van een slee
gliederig bn. - glad en glibberig
gliemen ww. - flikflooiën, slijmen
gliederig bn. - glibberig

glieren ww. - met lange uithalen glijden, vaak als spelletje op het ijs of in de sneeuw
glierken ww. - met kleine uithalen glijden, vaak spelenderwijs
gliesteren, glisteren ww. - door gladheid zich voortdurend bijna uitglijdend voortbewegen
gliestestig z. *glisterig*
glieuwken z. *gluwen*
glieve z. *gleve*
glimhooft et - hout dat glimt door het effect van glimwormpjes
glimmen I ww. 1. glimmen, glinsteren 2. gloeien
glimmen II, **glimken** ww. - kort of fijntjes glimlachen
glimpien et - kleine glimlach
glimzute, glimzuuite bn. - heel erg zoet
glippen ww. 1. glippen 2. uitglijden
glipse de - snee, spleetwonde
glissen ww. - uitglijden, wegglijden
glisterig, gliestestig, glisserig, glidderig bn. - enigszins glad, glibberig
glisterien et 1. klein beetje van iets 2. klein versleten plekje in stof
gloede de 1. hetz. als *loede* 2. z. *groete*
gloeien, gluuien, gluijen, gluien ww. - gloeien
gloeïend en var. bn., bw. 1. gloeiend 2. in sterke mate
gloep, gloepe de 1. tocht, sterk zuigende wind 2. kier, deuropening of ruimte erachter (bijv. in geval van een kelderdeur) 3. heimelijke bedoeling, in *uit de gloep* 4. gaande beweging, in *in/uit de gloep*
gloepen ww. 1. kort kijkend bespieden 2. sluipend, stiekem gaan 3. net even te voorschijn komen 4. floepen (van de wind)
gloepend bw. - in sterke mate
gloepend(e), gloepens(e) bw. 1. enorm, in sterke mate 2. zonder dat iemand het merkt
gloependeweg, ...wieze bw. - stilletjes gaand, sluipend
gloeperd de 1. schelm, ondeugd (vaak speels gezegd van een kind) 2. gluiperige vent
gloeperig, gloepig bn., bw. 1. gemeen, vals, gluiperig 2. ondeugend
gloepien et - flits, glimp (die men ervan ziet)
gloeps bn., bw. 1. gluiperig, ondeugend 2. kort en onverwacht
gloepstat et - ondeugend meisje, ondeugende jongen
gloepstattend(e), gloepstats bw. - stiekempjes en bedeesd gaand, druipstaartend
gloepwiend de - wind die floepend om een hoek

komt, wind die met vlagen gaat, rukwind
gloeren ww. - gluren, loerend kijken
gloete z. *groete*
glop, gloppe, glöppe de 1. nauwe opening, smalle doorgang 2. weggetimmerde hoek op een zolder
glorie de - glorie; in *glorie zetten* de verlichting laten werken
gloven z. *geleuven*
gluien, gluijen z. *gloeien*
glund de - het gloeien, in bijv. *D'r zit nog glund in* het gloeit nog een beetje
glunder bn. - glunderend
glunderig bn., bw. - glunderend
glundig bn. 1. gloeiend heet 2. gloeiend 3. erg kwaad 4. fel van kleur
glutenmael et - maismeel voor veevoer
gluuien z. *gloeien*
gluurken ww. - glurend kijken
gluw de, in bijv. *kieken as een gluw* als een duivel
gluwen, gluuwken, glieuwken ww. - loerend, gluipend kijken
gnaffelen ww. - elkaar speels bijten (door paarden)
gnas z. *knas*
gnauw(en) z. *knauw(en)*
gnibbelen ww. - stiekem ergens iets bij weg nemen
gniefelen z. *gniffelen*
gniefelw bn., bw. - achterbaks, stiekem
gniefelwark et - priegelwerk
gniep z. *geniep*
gniepens bw. - op venijnige wijze pijnlijk
gnieperd, gnieberd de 1. geniepige persoon, ook huichelaar 2. gierig iemand
gnieperig, genieperig bn., bw. 1. venijnig koud 2. slinks, achterbaks
gnieps bn. - geniepig, slinks
gniestestig bn., bw. - licht smalend lachend
gniezen, kniezen ww. 1. grijnslachen (zonder geluid), meesmuilend lachen 2. stiekem fluisteren over iets, iemand
gniezerd, gniezer, kniezerd de 1. iemand die steeds spottend grijnst om een ander 2. stiekem, achterbaks iemand 3. z. *kniezerd*
gniffelen, gniefelen, kniffelen ww. 1. gniffelen 2. stiekem kleinigheden stelen
gniffelig bn. - gniffelend
gnob(be), gnit et 1. donderbeestjes of andere kleine vliegjes 2. kleine aardappeltjes, appels e.d.
gnobben, knobben ww. 1. op een (bijna) oneerlijke manier inhalig zijn, zich onge-

vraagd, achterbaks kleinigheden toeëigenen, gappen 2. knagend bijten of elkaar speels bijten, van paarden; ook van biggen die 'sabbelend' drinken bij de zeug

gnobberd, gnobber de - iemand die veel kleinigheden behendig bij zich steekt, vaak: achterbaks, op een (bijna) oneerlijke manier inhalig

gnobberen ww. - bij elkaar gappen

gnobberi'je de - stelen van kleine dingen

gnobberig bn. - op oneerlijke manier inhalig, stiekem zich kleine dingen toeëigenend

gnoffelig z. *knoffelig*

gnot tw. - uitroep van verbazing: gut

gnofflachen ww. - flijtjes lachen, glimlachen

godde z. *gorre*

goddel, gorrel, gorde de 1. gordel om het middel 2. buikriem bij een paard 3. riem bij paardentuig 4. taille

goddeljuffer de - blauwe of groene libel, ook hetz. als *wrattebieter*

godding, gorring, gorre de - gording, dwarshout in het gebint, in de lengterichting van het dak, ook: zware verbindingsbalk waarop het dak rust of verbindingsbalk anderszins

goddorie tw. - potverdrie

godgaans bn. - godgans

godskerel tw. - uitroep van verbazing

godskes bw. - potverdrie

godsmuegelik bn. - godsmogelijk

godsterdankje tw. - uitroep van afschuw

godvergemi'j, godvergemie tw. - potverdrie

goechelderi'je de - het goochelen, het goechoel

goechelen ww. 1. goochelen 2. handig en/of op bedriegelijke wijze iets doen 3. snel maar niet degelijk, provisorisch in elkaar zetten 4. door onhandig of onoplettend te zijn z'n spullen kwijt raken 5. van de invloed van sterke drank getuigen

goecheler, goechelder, goechelaar de 1. goochelaar 2. iemand die onhandig met iets bezig is, iets prutsend in elkaar zet

goechelkarre de 1. kermiswagen, woonwagen van een kermisreiziger 2. oud woonwagentje

goechelkonte de 1. iemand die door onhandig of onoplettend te zijn z'n spullen kwijtraakt 2. handig iemand

goecheltente de - kermistent met voorstellingen van een goochelaar

goed I et 1. huisraad, spullen behorend tot

de inventaris 2. eet- of drinkbare stof(fen), medicijn(en), smeerseltjes enz. 3. kledingstukken, wasgoed, strijkgoed, beddegoed, kledingstof enz. 4. producten, handelswaar 5. ongedierte, allerlei soorten dieren 6. kleine planten 7. het tegengestelde van kwaad 8. het goede 9. voordeel, belangrijk bezit

goed II bn., bw. 1. goed, in orde, van voldoende kwaliteit, zoals vereist wordt 2. geschikt, nuttig 3. oppassend en/of eerlijk 4. goedhartig, voorkomend 5. gezond 6. flink 7. voordeel opleverend 8. niet boos 9. gegoed, voornaam en rijk 10. terecht, billijk 11. aanvaardbaar, zonder minpunt 12. gunstig, voorspoedig 13. in hoge mate, aanzienlijk 14. zonder problemen, best wel 15. duidelijk 16. voorspoedig 17. mooi, een aangename indruk opwekkend 18. op de juiste wijze, zoals het hoort 19. licht overschreden (m.b.t. een tijdstip, periode, maat)

goedaorig, goedaordig bn. - goedaardig

goedbeveleid bn. - goed in het vlees

goeddoen ww. 1. goeddoen 2. net goed zijn voor iemand, een goede straf zijn

goedelik, goelik bn., bw. - goeieg, goelijk

goeden bn. - passend bij de bijbehorende kleding

goedens, goeiens zn., in *in goedens* zonder kwaad of hatelijk te worden, tot een compromis bereid, redelijk, zonder dat er problemen komen, verder in *mit goedens*: redelijk, zonder kwaad te worden, *uut goedens* met de bedoeling goed te doen, zich op vriendelijke wijze uitdrukking

goederbeste, ...best, goeier..., in *uut goederbest(e)*: om redenen van bestwil, met goeie bedoelingen

goederdeugd, in *uut goederdeugd* met de beste bedoelingen

goederen de 1. goederentram 2. als mv.: goederen; dan ook: voorraad

goedgeefs, goedergeefs bw. - goedgeefs

goedgeunstig bn. 1. welwillend 2. gunstig, met kans op succes

goedhied de - goedheid

goedholen ww. 1. zich goedhouden 2. goed blijven functioneren

goedig, goeig bn. 1. goedig 2. van tamelijk goede kwaliteit

goedleven de, in *Joris goedleven* iemand die het er goed van neemt

goedpraoten ww. 1. goedpraten 2. zo praten dat de verhouding weer goed is

goedvienen I et - toestemming

goedvienen II ww. 1. goedkeuren 2. accepteren 3. iets het beste vinden
goedwillend, ...*willens* bn. - goedwillend
goedwillig bn. - steeds bereid om mee te werken
goedzeggen et - goedkeuring
goegel z. *gaegel*
goeie tw. - goedendag
goeie(n)dag tw. - goedendag
goeien z. *goenend*
goeienavond, *genaovend*, *'n aovend* tw. - goedenaovond
goeiens z. *goedens*
goeiig bn. - goedig
goeighied, *goedghied* de 1. het goelijk zijn 2. in *in de goeighied* grote goedheid, in 's hemelsnaam
goejuj tw. - met nadruk gezegd als afscheidsgroet
goelebalke de - huilebalk
goelebek de - kind dat veel huilt
goelen ww. 1. huilen (ook van de wind) 2. bep. geluid maken door bijen
goelurig, *goelderig* bn. - huilerig
goelik z. *goedelik*
goelgies mv. - behuilde ogen (van een kind)
goeltoppe de - bromtol
goelzwaan de - hoelzwaan, wilde zwaan
goelzwaene, *goelzwaan* de - persoon die voortdurend jammert, huilt of klaagt
goend, *goenen*, *goene*, *goeien* vn. - een onbepaald aantal mensen, dieren, exemplaren
goetien et 1. goeje 2. jonge kinderen, jonge dieren
goeze I de 1. gonzende, suizende beweging 2. bep. speeltuig van stukje leer of knoop dat men doet suizen, snorren
goeze II tw. - lokroep voor een gans
goezebroek de 1. domme persoon 2. leegloper, nietsnut
Goezegat de - benaming voor een bep. vrouw in een volksrijmpje
goezelen ww. - snel ergens langs gaan
goezen ww. 1. suizen, een sterk suizend geluid maken 2. bruisend, suizend stromen 3. met grote kracht suizen, in suizende vaart gaan 4. suffen
goezerd, *goezer* de 1. dom, suffig iemand 2. hetz. als *goeze* I, bet. 2
gofferd de 1. onverschillige, lompe persoon, dik en dom of lui iemand, brutaal en grof gebouwd iemand 2. neus (ruw)
goj, *guie*, *gui*, *gojje* tw. - uitroep van verbazing

of teleurstelling
golf, *golve* de - golf
golven ww. 1. golven 2. watergolven 3. golf spelen
gommedorie tw. - uitroep van verbazing
gommeni'je ww. - uitroep van verwondering
gommies, *gommesdaegen*, *gommedaegen* tw. - uitroep van verwondering
gonderig bn. - een beetje onnozel, simpel
gongelstok de - wandelstok
goochem, *goechem* bn., bw. - goochem
goochemerd, *goechemerd* de 1. goochem iemand 2. onhandig iemand, sufferd
gould et 1. goud 2. goudgeld 3. geld, rijkdom
gouldballe de - bep. sappige peer
gouldbruun bn. - goudbruin
goulddief de 1. gouddief 2. z. *gauwdief*
goulddiesweer z. *gauwdievenweer*
goulden bn. - gouden
gouldhaentien et - goudhaantje
gouldliester, *gouldmerel* de - goudlijster, wielewaal
gouldploeg de - zoons van welgestelde boeren
gouldringenette, *gouldrenet(te)* de - goudrenet
gouldsjebloeme, *gouldsbloeme*, *goolzebloeme*, *goulds(j)ebloeme*, *goulds(j)ebloeme*, *gouldsje*, *gouldsies* (mv.), *gooltiesbloeme* de - goudsbloem
gouldvarve de - goudverf
gouldvinke de - goudvink
goonzen ww. - gonzen
goor bn., bw. 1. smerig, vuil 2. ongezond, vaal van gelaatskleur
goording z. *gorre*
goorn de - stukje land doorgaans omgeven door boswallen, tegen het erf van de boerderij gelegen (vaak weiland voor kalveren, lammeren, schapen, ook als moestuin in gebruik)
goornakker de - akker op of vlak bij een *goorn*
goornhoek de - stukje land als *goorn* of als deel daarvan
gorre, *goording*, *godde* de 1. buikriem van paard 2. z. *godding*
gorreldrank de - gorgeldrank
gorrelen ww. - gorgelen
gorrig, *gorig* bn., bw. 1. vaal, grauw, ziekelijk qua gelaatskleur 2. vuil, niet net, versleten
gort de 1. korrels in gortig vlees, spek 2. z.

gotte
gosjemenikkie tw. - gosjemijne
gossie, *gossiemienus*, ...*mijne*, *gosje*,
gossiepietien tw. - gosjemijne
gotling de - goteling, bep. kookketel
gotmoes de - hetz. als *kotmoes*
gotsamme tw. - heremijntijd
gotte, **gort** de - gort, gepelde gerst of gerecht
daarvan
gottebusse de - gortbus
gottegot tw. - potverdrie
gottekorrel(steek) de - hetz. als *gastekorrel*
bet. 2
gottemaeker de - neringdoende die gort
maakte
gottenbri'j, **gottebri'j** de - gortpap, met
karnemelk of melk gekookt
gottensoepenbri'j z. *soepengottenbri'j*
gottepoede de - gortzak
gotties tw. - heremijntijd
gottig bn. 1. erg, onbehoorlijk, te ver gaand
2. garstig 3. tuberculeus 4. lijdend aan
leverbotziekte
gotzak de - rotzak
gouderig bn. - een beetje simpel van geest
gouwe, de, in *stinkende...* goudwortel
goverd de - kring (waarin men staat bij bep.
gelegenheden), ook bij een bep. spel, dat spel
zelf, ook: tikker bij dat spel
graanspot de - iemand die voortdurend door
de neus praat
graanzen ww. 1. snauwen, mopperen 2. een
doordringend, krassend geluid maken 3. zeuren
(van een kind) 4. een aanhoudend nijdig geluid
maken (door een hond)
graanzer(d) de - iemand die krassend spreekt,
die door de neus spreekt
graanzerig, **graanzig** bn., bw. 1. snauwerig,
mopperig 2. zeurderig, ook gezegd van een
krakende, krassende stem, bij door de neus
praten of inzake een krassend geluid van een
radio e.d. 3. rans, ranzig
grabbel de, in *te grabbel*: strooiend, om
te grabbelen, ook fig.: verkwistend, onver-
standig omgaand m.b.t. z'n geld of z'n goede
naam
grabbelmaande de - mand met de functie van
grabbelton
grachte, **graachte** de - gracht
graeg bn., bw. 1. gretig 2. graag, met graagte,
met plezier 3. zonder bezwaar, tot medewerking
bereid 4. gemakkelijk, zonder problemen
graens(...) z. *greens(...)*
graenzen z. *greenzen*

graepscheutig bn., bw. - schrapperig, inhalig
graeven z. *greven*
grafgrever, ...**graever** de - grafdelver
grafkraanze de - rouwkrans die op het graf
komt te liggen
grafmaeker de - grafdelver
grafram et - houten model bij het graven van
een graf
gram I et 1. gram 2. boosheid
gram II bn. - het zat zijnd
grammeweger de - iemand die op kinder-
achtige manier precies is
grammietig z. *gremietig*
graod de 1. graad 2. schroefdraad
graodeboge de - graadboog
graon et - graan, ook: graankorrels
graontien, in *gien graontien* helemaal niets
graopen ww. - inhalig zijn, zich allerlei zaken
toeëigenen
graoperd de 1. inhalig iemand 2. persoon die
schrokkerig eet
graoperig, **graops** bn., bw. 1. geneigd alles zelf
te willen hebben of te houden, die op een bijna
oneerlijke manier inhalig is, in het bijzonder
m.b.t. eten 2. schrokkerig bij het eten
graopschottel de - inhalige persoon, heb-
zuchtig iemand
graosie, **grasie** de 1. gratie 2. tegemoet-
koming, tegenprestatie of de afwezigheid
daarvan 3. welwillendheid, gunst
graot de 1. graat van een vis 2. geraamte van
een vis 3. ruggengraat (fig.)
graotachtig bn. - gratig
grap de 1. grap 2. gril, kuur, onaangename
of gemene handeling, rotstreek 3. slechte
ondervinding, vervelende kwestie
grappemaekeri'je de 1. het maken van
grappen 2. koddige, grappige vertoning 3.
onderneming die geld kost
grauw I de - grauw, snauw
grauw II bn. 1. vaalzwart 2. groezelig, niet
helemaal wit 3. grof gebouwd 4. ruw in de
wijze waarop men zich uitdrukt
grauwe, **grauwe** de - rug, in verb.
grauwen ww. - grauwen, snauwend spreken
grauwerig bn., bw. - geneigd tot grauwen en
snauwen
grauwgries bn. - hetz. als *griesgrauw*
greespaol de - paal die men moest plaatsen
door te graven (voor de afrastering)
greens, **graens**, **greins** de - grens
greenspaol en var. de - grenspaal
greenzen en var. - grenzen
greep de 1. greep 2. onderdeel waaraan men

gereedschap enz. vasthoudt 3. z. *griep*
greide de - gras, grasland, met name om vee in te weiden
greideboer, greidboer de - greidboer
greidekaampe de - goed stuk weiland bij een boerderij, hoog gelegen
greidelaand et - weiland
greideplaetse, ...plaese en var. de - boerderij met uitsluitend weiland
greideplagge de - plag van gras, graszode
greidescheuren ww. - grasland scheuren
greidespitte de - spit van een graszode
grel z. *gril* II
gremieterig bn., bw. - nogal fel, verbeteren
gremietig, grammietig bn., bw. 1. chagrijnig, nijdig, bits 2. fel, met een sterk vermogen om door te zetten, verbeteren
gremietighied de 1. felle boosheid 2. verbeterenheid, felheid waarmee men bezig is
greniet et - graniet
grent(...) z. *grint(...)*
greun(...) z. *gruun(...)*
greutte z. *grootte*
greven I, *gaveen* ww. - graven
greven II mv. - kanen
grever de 1. graver 2. iemand die altijd alles goed wil uitzoeken
greveri'je de 1. het graven 2. uitgeveend stuk land, stuk veen waaruit men turf wint
greveri'juhuj et - hooi geoogst in de lage hooglanden langs de *Lende* en de *Kuunder*
gribbel, griebel de, in *op 'e griebel gooien* strooien om te doen grabbelen; ook: te grabbelen gooien
gribbelen ww. - grabbelend pakken
gribbelgrab, in *op de griebelgrab* op pad, niet aan het werk maar met een uitvluchtje weg, de hort op, bijv. *Buurvrouw is al weer op de griebelgrab, veur de griebelgrab* als aardigheid, voor een kort plezier, bijv. *We doen et veur de griebelgrab*
griebeltien I et - praatje van niets
griebeltien II tw. - goeie grutten
griemelen, kriefelen ww. - ergens aan rammelen, heen en weer rammelen
griemen ww. - spattend, smerend, kliederend knoeien met vloeistof, met eten of andere kneedbare substantie, as e.d.
griemer(d) de 1. knoeier bij het eten of anderszins, met name inzake smeren, kliederen 2. iemand die knoeit, niet opschiet met het werk
griemeri'je de - geknoei, geklieder, gemors
griemkont de - iemand die veel morst,

knoeiend, kliederend bezig is
griemtroep de - smeerboel, vieze rommel
griender(d), griener, grienerd de - iemand die veel grient
grienderig, grienerig bn., bw. - grienerig
grienen ww. - grienen, ook gezegd van zacht, zielig huilen van een kind
griepaarm de - lange, grijpende arm
griep, greep de - mestvork of andere meer-tandige vork, vooral voor het rooien van aardappelen
griepen ww. 1. grijpen 2. ter hand nemen 3. grijpende bewegingen maken
griep(er), griep(er) de 1. iemand die overal wat van probeert mee te nemen, stiekem probeert mee te pakken, inhalig iemand 2. kind dat veel grijpt 3. handen 4. graafwerktuig, gravend, grijpend onderdeel van een machine
griep(er)ig bn. 1. in lichte mate griep hebbend 2. grijpachtig, grijpgraag, vooral van kinderen
griepaand de - grijpand, de hand van een kind dat graag iets grijpt
griepig bn. - griep(er)ig
griepoecier de, et - medicijn tegen griep in poedervorm
griepsuite de - injectie met een vaccin tegen griep
griepstuver de - grijpstuiver, klein bedrag
griepwiend de - rukwind, floepende wind
gries I et 1. de kleur grijs 2. een afschuwelijk iets
gries II bn. 1. van grijze kleur 2. zeer oud 3. in *Et zal him gries hieten* een spektakel worden
grieselik bw., bn. - op afschuwelijke wijze, enorm
grieseltien z. *grisseltien*
griesgrauw bn. - grijsgrauw
griesgrunig bn. - enigszins grijsgroen
grieshied de - grijsheid, m.b.t. het hoofdhaar
griesmael, ...meel et - griesmeel
griesmaelen bn. - van griesmeel
griesmaelenbri'j en var. de - griesmeelpap
Griet(e) de 1. vrouwennaam; *pissende Griete* Sint-Margriet (20 juli) 2. verder in *blauwe griete* veldereprijs, *brune griete* watermunt, balsemien, gewone brunel
grieteni'je de - grietenij, nu: gemeente
grieteni'jhuus et - grietenijhuis, nu: gemeentehuis
grietman de - grietman, nu: burgemeester
grieven ww. - grieven: krenken
grieze, griez(e) (bet. 2) de 1. een grijze haar 2. in *de grieze gaot me over de grauwe* de kou gaat me over de rug, ik krijg er rillingen van; ook in

D'r gaot mi'j een griezel over de rogge rilling
griezel de 1. gruwel 2. engerd, griezelig iemand
 3. z. *grieze* en *grisseltien*
griezelachtig bn. 1. griezelig 2. enorm
griezelig bn. 1. griezelig 2. min, gemeen: van personen 3. een bangstigend gevoel hebbend
 4. enorm 5. triest
griezen ww. 1. grijzen 2. gruwelen, gruwen
grif bn., bw. 1. vast en zeker, ongetwijfeld 2. er zeker van zijnd 3. vlotweg
griffoen de - griffoen, ook: elk der gemeentevlaggen of -wapens, nl. met een griffoen
gril I de - gril, kuur
gril II, *gril* bn., bw. 1. fel, scherp 2. boos, boosachtig fel, star en fel (van iemands ogen)
grillen ww. 1. rillen 2. grillen
grillig bn. 1. grillig van karakter 2. van grillige vorm 3. fel, scherp, inzake kleuren, licht 4. onaangenaam koud en nat 5. flink vriezend en helder
grinniken ww. 1. grinniken 2. hinniken
grint, *grent* et - grint, kiezel
grintbulte, ...*bult*, *grent*... en var. de - hoop grint
grintgroeve, *grent*... de - grintgroeve
grintharke en var. de - brede hark met niet zo lange stok, met behulp waarvan men grint dat op paden etc. ligt, harkend bewerkt
grintschoppe, *grent*... de - schop voor het scheppen van grint
grintstientien en var. de - kiezelsteentje
grintzi'je, ...*zeve* de - grintzeef
grisseltien, *krissel*..., *grussel*..., *griesel*..., *griezel*, *grusien* et - heel weinig, een vleugje: van suiker, zout, poeder e.d., ook: een dun plakje
gritbak de - bak met grit ('scherp' kippenvoer)
gritpanne de - pan gebruikt als *gritbak*
gritte, *grittow*, *gruttow* de - grutto (in de verschillende klankvormen ook: nabootsing van de roep van de grutto)
gritteëi, *gritei*, *grittow-ei*, *gruttow-ei* et - ei van de grutto
gritten ww. - grutten, nl. verbrijzeld graan, grut maken
grittenust et - nest van een grutto
gritter z. *grutter*
gritteri'je, *grutteri'je* de - gruttersbedrijf: met grutmolen
groepsgeewieze bn., bw. - groepsgeewijze
groete, *gloede*, *gloete*, *groede* de 1. litteken, ook van bomen of planten 2. wond die allicht een litteken tot gevolg heeft 3. vastzittend vuil

op de huid van mens of dier
groetenis, *groetenisse*, *groetnis* de 1. groetenis, groet 2. gegroet, tot ziens, in *de groetenis(se)*
groeterig bn. - met vastzittend vuil
groeve, *groef*, *gruuf* de 1. inkerving, ook naad, kleine barst, rimpel in het gelaat, insnijding in het veen door een lijn die men spande 2. sponning 3. graf op kerkhof 4. begrafenis 5. gat waaruit men zand, grint etc. haalt
groevenugen ww. - uitnodigen voor een begrafenis, de leed aanzeggen ook naar anderen dan de leden van de begrafenisvereniging, ook buiten het dorp
groevenuger de - leedaanzegger, ook naar mensen buiten het dorp gaand en naar de familie
groeze z. *kreuze*
groezigerig bn., bw. - groezelig, smerig
groezig bn. - smerig, groezelig, niet schoon
grofaor(dig) bn. - grofgebouwd
grofbonkig, *grofbonkerig* bn. - zwaargebouwd, met grote, stevige botten
grofbotterig bn. - gebouwd met grote, zware botten
grofbruud, *darre*... et - bijenbroedsel waaruit darren komen
grofdaodig bn. - lomp, onfatsoenlijk in z'n doen en laten
grofmaelig bn. - grof gemalen
grofstengelig bn. - met grove stengel
grofweg bw. - zonder scrupules
grokkien et - borreltje tegen verkoudheid
grols bn. - hetz. als *krols*
grom z. *schrom*
grommegien, *grummegien* et 1. zeer kleine hoeveelheid, een ietsje 2. stofje 3. fijn vlokje sneeuw
grommelen ww. 1. rommelen, door onweer 2. z. *grommen*
grommen, *grommelen* ww. 1. in lichte mate sneeuwen 2. brommen, grommen van dieren
grommig, *grommerig* bn. 1. van water: door ijzer of ijzeroer gekleurd of een zodanige indruk wekkend 2. boos, chagrijnig, en, van een hond, daarbij grommend
grommoeder z. *grootmoeder*
grond de 1. grond 2. originele kleur 3. reden om, recht tot
grondbedde et - bep. laag losse grond (door graven of omkeren)
grondbore de - grondboor
grondbuize de - buis die de grond in gaat, aan de onderkant van de pomp

grondbult(e) de - hoop grond
grondelen ww. - van vissen: met de bek in de grond onder water heen en weer gaan om voedsel te zoeken
grondeloos bn. 1. zonder ondergrond 2. zonder grens, zonder einde (fig.)
grondig bn., bw. 1. diepgaand, degelijk, niet oppervlakkig 2. naar de grond smakend (van vis)
gronderig bn. - hetz. als *grondig*, bet. 2
grondkrojen ww. - grond met een kruiwagen vervoeren
grondmist de - laaghangende mist
grondmuske de - hetz. als *toffeltien* bet. 1
grondneutekoeke en var. de - koek van grondnoten, voor vee
grondneutemael de - meel van grondnoten, voor bep. veevoer
grondnevel z. *kroepnevel*
grondschatting de - taxatie van de waarde van de grond
grondschoever de - grondschiuiver
grondshoogte de - de hoogte, het niveau van de grond, het aardoppervlak
grondslag de 1. dat waarop iets berust 2. grond onder het aardoppervlak
grondvak et - hooivak, d.w.z. op de grond in een schuur
grondvarve de - grondverf
grondverkope, **grondverkoop** de - grondverkoop
grondwark, ...**waark** et - graafwerk
grondweerde de - grondwaarde
grondzwalver de - oeverwal
groot bn., bw. 1. groot in div. bet. 2. trots, eigenwijs 3. bevriend en vertrouwelijk, ook: een verhouding hebbend met een ander 4. gereed, klaar, nl. van boter die in kluiten schiet bij het karnen 5. op grote wijze
grootbek de - schreeuwer, brutaal iemand, iemand met veel praatjes
grootbloemmuur de - grootbloemmuur
grootbrengen ww. - grootbrengen
grootbuuthuus et - lange koestal voor de melkkoeien, veelal in tegenstelling tot het *kleinbuuthuus*
grootdoenerig bn. - opschepperig, zich groot en belangrijk voordoend
grootgoed et - de grotere exemplaren, bijv. van wasgoed
groothaans de - opschepper, brutaal iemand
groothals de - opschepper
groothied de 1. zeer belangrijk iemand 2. verwaandheid

grootholen ww. - zich groothouden: niet laten blijken dat men in een lastig parket is geraakt, z'n emoties niet laten blijken, niet huilen
grootkaans bw. - naar alle waarschijnlijkheid
grootkaptal et - grootkapitaal
grootmoeder, ...**moe**, **gromoeder**, **grootmoeke** de - grootmoeder
grootmoedig bn. - opschepperig, met hoogmoed
grootoelden, **grootolders** mv. - grootouders
groots bn., bw. 1. trots, verwaand 2. van de wijze van leven: weelderig, rijk 3. indrukwekkend door grootte, opzet 4. nogal groot
grootsig bn. - trots, eigenwijs
grootsigheid de - trots, hoogmoed
grootspraak de - grootspraak: opschepperij
grootte, **greutte**, **grutte** de 1. het groot zijn 2. de afmetingen, omvang
grootvaeder, **grootva**, **grootvae**, **grova(d)der**, **grovaeder** de - grootvader, opa
grootvee et - het grote vee, i.t.t. o.m. geiten, schapen, konijnen
gröppe, **gruppe**, **gröppel**, **greppel**, **grebbe**, **groppe** de 1. mestgoot achter vee 2. gangpad achter de mestgoot 3. greppel in het land, ook ter afscheiding van percelen; ook: kleine sloot die veelal droog is 4. landsgrens, met name de grens met Duitsland, ook: aanduiding van de Atlantische Oceaan
gröppebaankien en var., **stalbaankien** et - bankje achter de mestgoot, tegen het schot van het hooivak of voor het *gröppebedde*
gröppebedde en var. et - bedstee boven aardappelkelder, achter de mestgoot
gröppedeure de - deur die vanuit het woongedeelte of door een buitenmuur toegang verschaft tot de koestal, nl. tot het pad achter de mestgoot, ook: binnendeur vanuit het woongedeelte
gröppedweil de - fopmiddel, nl. niet bestaande dweil waarmee men de mestgoot in de stal zou kunnen reinigen; voor het lenen of kopen ervan werden kinderen en jonge, beginnende knechten op pad gestuurd
gröppelegen ww. - leeg maken van de mestgoot op de stal
gröppeleger de - machine die door stuwende bewegingen de mestgoot achter de koeien leegduwt
gröppen, **gruppelen**, **greppelen**, **gruppen** ww. - greppels maken of opmaken
gröppeofvegen ww. - mest weghalen: van de rand van de stalgoot
gröppeopstriecker, **gruppescoeve** en var. de

- plank of soort bord loodrecht aan het eind van een stok met behulp waarvan men de mest en gier in de mestgoot wegduwde, ook wel: een zelfgemaakte schep van hout of ijzer voor dit doel

gröpperoegte en var. de - resten van planten uit greppels of sloten

gröppesnieden ww. - gras snijden voor de geiten, nl. met name uit de greppels op het land

gröppesnieder de - hetz. als *tilzende*

gröpstal, **gröppe...**, **grup...** de - stal voorzien van één of meer groepen, mestgoten

gros et - gros, ook in *et gros* het grootste deel van een aantal

grös, **grus** et 1. grasdek 2. grashalm, vaak verkl.: *grössien* en var.

gröbestaand et - graszode, het gezaaide gras

grösbeugel, **grus...** de - beugel die men bij het maaien op de zeisboom zette, met name dienstig in geval van lang gras en bij het maaien van graan

grösbotter en var. de - grasboter, vaak speciaal de eerste boter van het voorjaar wanneer de koeien in de wei grazen

grösbult(e) en var. de - hoop gras, met name opgemaakte hoop die bedoeld is om langer te bewaren, speciale kuilhoop

grösdreugeri'je, **...drugeri'je** en var. de - grasdrogerij

gröseten ww. - eten van gras

grösgruun, **grus...** en var. bn. - van een grasgroene kleur; als zn.: die kleur, ook: grasgroene kleurstof, vocht uit gras

grösharke z. *hujharke*

gröshekke en var. et - hekwerk op de voorkant van de kruiwagen, vooral bedoeld om veel gras te kunnen vervoeren

gröshipper(d), **gröshippe**, **gröswupper**, **gröshupper**, **gröswipper**, **gruspieper** en var. de 1. krekel, evt. ook: inlandse sprinkhaan 2. meisje

gröshoek(e) en var. de - stukje grasland, vaak in het bijzonder: op het erf van, voor of nabij de boerderij gelegen

gröshope, **...hoop** de - hoop(je) gras, zorgvuldig opgezette hoop gras, om voor langere tijd te bewaren

gröskaamp(e) en var. de - goed weiland, afgerasterd of door boswallen omgeven; in het bijzonder: stuk weiland vlak bij het huis, met name voor paarden en jongvee

gröskalf, **grus...** et 1. kalf van een half tot één jaar oud en in het eerstvolgende voorjaar voor het eerst in de wei komend 2. kalf dat in mei of

iets later, in de zomer geboren is en meteen in het weiland kan

gröskeze de - kaas uit melk van koeien die gras eten

gröskikker de - groene kikker

gröskleur de - grasgroene kleur

grösklokken et - bep. plant: grasklokje

gröskörf, **...maande** de - korf, mand waarin men gras draagt

grösknarper de - kwartelkoning

gröskroje de - kruiwagen voor/met gras

gröslaand, **grus...** et - grasland

gröslaeder de 1. iemand die gras laadt 2. laadinrichting op een opraapwagen (voor gras)

grösmael, **...meel** et - grasmeel

grösmaond de - april

grösmatte de - met gras begroeide bodem, grasmat

grösmesiene de - grasmaaimachine

grösmi'jen ww. - grasmaaien

grösmieger de 1. gezegd van een meisje, evt.: dat nuffig is; vaak: van een pasgeboren meisje 2. akelige jongen 3. mier 4. gierige persoon

grösmiere de - vogelmuur, evt. daarop gelijkende muursoort

grösmi'jer de 1. kleine maaimachine voor het maaien van gazons, stroken gras in de tuin e.d. 2. iemand die gras maait

grösmuske de - hetz. als *toffeltien*

grösnaegel, **grus...** de - keg onder in de zeisboom, in de ring onder om de boom geschoven; daarin is het bevestigingspunt van het zeisblad gehaakt, zodat dat muurvast aan de boom kan komen te zitten

grösopper de - oppertje gras, bijeengebrachte hoop gemaaid gras

grösmissen, **...zeiker** de - meisje, vooral gezegd van een pasgeborene

grösplagge de - plag van graszode

grösplatte de - pol gras

grösplunter de - punter om het gras mee te vervoeren over het water

grösraem et - raamwerk op een kruiwagen om het gras daar beter op te kunnen houden

grösribbe de - smalle strook gras tussen veenplassen

grösschee, **scheevore** de - zode die wordt weggesneden en omgekeerd door een klein mes of scherpe schijf voor het ploegblad

grössnieder de - arbeider die een koe hield en permissie had van z'n boer om het gras uit de greppels tussen de bouwlanden te snijden, om dat als voer te gebruiken

grössnit de - bep. gereedschap om gras mee

te snijden
grössoort(e) de - grassoort
grösspriet(e), *grus...*, *...sprute* en var. de - grasspriet
grösstok et - stuk grasland
grösvilte de - grasvilt, grasnerf
grösvioele de - zaaivioel
grösvioeltien et - elk der wilde viooltjes die tussen 't gras of in de tuin groeien en blauw bloeien
grösvreter de - vegetariër
gröswaegen de - boerenwagen voor het vervoeren van gras, tegenwoordig: met luchtbanden, veelal: opraapwagen voor het bijeenbrengen van gras
grösweer et - grasweer
gröswipper z. *gröshipper*
gröswottel de - wortel van gras
gröszaad et - graszaad
gröszode de - graszode: dicht met gras begroeide bovenlaag of uitgestoken stuk daarvan, veelal langwerpige
groteluislander mv. - rijkeluislander
grote meenskewark et - grotemensenwerk
grotendiels bn. - grotendeels
grouwelig, *grouwellig* bn. 1. grofgebouwd, sterk 2. geweldig
grovad(d)er, *...vaeder* z. *grootvader*
grui(...) z. *gruui(...)*
gruibult de - hetz. als *meipoede*
gruij(...) z. *gruui(...)*
grummegien z. *grommegien*
grundel, *gruntel* de - grendel
grundelkramme de - grendelkram
gruneltien et - bep. visje: grondeling, grondel
grunen ww. - groen worden, groenachtig kleuren
grunig, *gruuinig* bn. - groenig
grunigheid de 1. groenheid 2. iets groens, o.m. van groen, onrijp fruit, van groene 'aanslag' op muren, palen, planken of inzake onrijp fruit
Gruninger, *Grunniger* de - Groninger, ook bn.: Gronings
gruppe(...) z. *gröppe(...)*
grus(...) z. *grös(...)*
grusen ww. - veronderstellen, opperen
grusien z. *grisseltien*
grusseltien z. *grisseltien*
grut I et 1. kleine kinderen 2. klein, tamelijk waardeloos spul, gruisachtige overblijfselen, nietige exemplaren 3. gemalen gort
grut II tw. - uitroep: ach, gut
grutte z. *grootte*
gruttenbri'j de 1. gruttenbrij 2. meelpap

grutter, *gritter* de 1. winkelier vooral in grutterswaren 2. degene die de werkzaamheden verricht of evt. doet verrichten die tot het grutten behoren 3. kruidenier
grutteri'je z. *gritteri'je*
grutterman de - kruidenier
gruttersweren, *...waeren*, *...weer* mv. - grutterswaren
gruttow z. *gritte*
gruuf z. *groeve*
gruui, *gruij*, *grui* de - groei, groeikracht
gruuien, *gruijen*, *gruien* ww. 1. groeien inzake mensen, planten en dieren 2. opschieten, uit de grond komen van planten 3. belangrijker worden, zich belangrijker voelen 4. toenemen
gruuietopies, *...stoepen* en var. mv. - groeistuipen, ook gezegd van op lachen lijkende bewegingen in de slaap: bij jonge kinderen
gruuzem en var. bn. 1. goed voor het groeien 2. vruchtbaar
gruun I, *greun* et 1. de groene kleur 2. de bladeren van de bomen 3. stukje grasland 4. groene takjes e.d. ter versiering 5. knolloof 6. herfstknollen
gruun II, *gruuin*, *greun* bn. 1. groen gekleurd 2. jong, onervaren
gruunderig bn. - groenachtig
gruunculielaampien et - lampje dat op raapolie brandde
gruuneter de - sperzieboon e.d., die men nl. niet droogt
gruunhoek de - stuk grasland
gruunhoekien et 1. hoekje land doorgaans omgeven door boswallen, tegen het erf van de boerderij gelegen 2. door bomen, bos beschutte plek buiten, waar men kan zitten 3. z. *gruunhoek*
gruunlaand et - grasland, weiland
gruunplaets(e) de - boerderij met uitsluitend weiland
gruunplokken z. *knolleplokken*
gruunte, *gruuinte*, *greunte* de 1. groente: voedsel, moeskruid 2. peterselie en selderie
gruuntepanne de - pan waarin men groente kookt
gruunteri'je de - groente in de tuin, moeskruid
gruuntewinkel de - winkel van een groenteboer
gruuntien et 1. groentje, nl. onervaren iemand 2. (mv.) de eerste groene sprietjes, het eerste groene gras 3. bel van snot die iemand in of uit de neus hangt
gruunveurziening de - groenvoorziening

gruenvoer, *gruvin...*, *greun...* et - groenvoer
gruus et - gruis
gruusaordig, *...aorig* bn., bw. 1. gulzig en veelal: daarbij niet kieskeurig zijnd 2. het niet nauw nemend
gruwel de 1. rilling, huivering 2. waarvan men gruwet, in verb.
gruwelik, *gruwlik* bn., bw. 1. verschrikkelijk, zeer erg 2. afschrikwekkend, vreselijk ernstig
gruzelementen, in *in gruzelementen*, *an...* in, aan gruzelementen
gruzels, in *in gruzels* in gruzelementen en in *an gruzels* id. : *De theepot vul an gruzels*
guds de - tamelijk groot paard
gui(e) z. *goj*
guit de 1. in *de guit te pakken hebben* gezonder geworden 2. z. *guut*
guitig z. *gutig*
gul I de - gul: bep. vis
gul II bn., bw. 1. goedgeefs 2. hartelijk, vriendelijk, opgeruimd
gulgeefs bn. - goedgeefs
gulhattig bn. - gulhartig
gulp(e) de 1. gulp, sluiting in mansbroek 2. flinke straal van een vloeistof, plens 3. snee
gulpen ww. - gulpen, gutsen
gummie de, et - gummi: rubber of gom
gummieboorde, *...bore* de - halsboord van gummi, behorend bij een halfhemd, nl. een borststuk, van gummi
gummiebroek de - broek van gummi, nl. regenbroek
gummiefront et - halfhemd van gummi
gummiehaanske, *gummiehaanschoe* de - gummihandschoen
gummiehaemer de - hamer met rubberen kop
gummieplaetien et - plat stukje gummi, plaatje van gummi
gummiering de - gummiring
gummietute de - tuit van gummi aan een theepot
gummiewaante de - gummihandschoen
gunder z. *ginder*
gunt z. *gut*
gunteren ww. - verlangend, begerig uitzien naar
gunterig bn. - voortdurend op de loer staand, vragend kijkend om iets te krijgen
gunterpoede, *gunterpot* de - iemand die voortdurend de indruk wekt graag iets te krijgen, met name: kind dat steeds merkbaar verlangt naar snoep, nieuw speelgoed etc.
gust bn. 1. niet bevrucht, niet drachtig, geen melk gevend 2. leeg 3. zonder vrucht, pit (van

een hazelnoot)

gut, *gunt* tw. - gut

gutig, *gutig* bn. - guttig

guts(e) de - gutsbeitel

guts(e) de - flinke scheut vloeistof

gutsen ww. 1. gutsen 2. met de gutsbeitel werken of hetzelfde effect daarvan verkrijgen anderszins

guttegut tw. - gottogot

guut, *guit* de - guttig iemand

H

haacht z. *hacht*

haals(...) z. *hals(...)*

haam z. *ham*

haand de 1. hand 2. handvat

haand-an de - iemand die overal aanzit

haandbiebel de - handbijbel

haandboom de - ploegboom van een steltploeg

haandbrette, *...bred*, *...brie(d)*, *...bree* de - handbreedte

haanddoekchaokien et - handdoekhaakje

haanddrok de - handdruk

haandeide de - handeg

haandel(s)wize de - manier van doen

haandelber bn. 1. graag handel willende drijven 2. goed hanteerbaar in het gebruik 3. goed bereid tot luisteren, tot overleg 4. geschikt om te verhandelen

haandelen ww. 1. handeldrijven 2. te werk gaan 3. elkaar een hand geven

haandeler de - handeldrijvend iemand

haandelsbelaans de - handelsbalans

haandelsdillegaosie de - handelsdelegatie

haandelskaptaal et - handelskapitaal

haandelsman, *...lu(den)* (mv.) de - man die graag handel drijft

haandelsmaatschoppi'je de - handelsmaatschappij

haandelsrelaosie de - handelsrelatie

haandelschuttien et - houten schot in een stal, dat twee naast elkaar staande koeien scheidt van het volgende paar

haandelsverieninge en var. de - handelsvereniging

haandelsweer de - handelswaar

haandel(s)wize de - handelwijze

haandeunster et - weeginstrument met veer en onderaan een haak met dat wat gewogen wordt

haandfermaat et - handformaat

haandgaoren et - handgaren: naaigaren voor handgebruik

haandgeld et 1. voor de zekerheid vooruitbetaald bedrag 2. premie, eerste uitbetaling aan iemand 3. kleingeld 4. klein bedrag 5. contant geld 6. geld dat te veel is betaald maar dat men niet hoeft terug te betalen

haandgemien et - vechtpartij

haandgreep de 1. handgreep aan kruiwagen en ploeg, met name de stelploeg 2. de wijze waarop men de spenen vasthoudt bij het handmatig melken 3. bep. plaatsing van de vingers op een snaarinstrument om tot een goed akkoord te komen 4. kleine klus die men snel kan doen

haandhaormesiengien et - tondeuse

haandig bn., bw. 1. handig 2. vlot en snel

haandigen ww. - geschikt, passend zijn om te verrichten

haandkaarn, ...karn de - handkarn

haandkappe de - handkap, mof aan stuur van fiets

haandketel de 1. wasketel 2. waterketel, fluitketel

haandklap de - handslag met de rechterhand ter bekrachtiging van een overeenkomst

haandkullievater en var. - cultivator in de vorm van een harkje

haandlangen ww. - iemand helpen bij het werk

haandlanger de 1. handlanger 2. iemand die helpt bij werk van een bep. beroep, bijv. dat van boer of straatmaker

haandlanteern de - zaklantaarn

haandleer et 1. bep. stuk leer waarmee men z'n hand beschermt 2. riem waarop men het scheermes wet 3. zeemleer

haandmak bn. - handtam

haandmelken ww. - melken met de hand

haandmelker de - iemand die met de hand kan melken

haandmesiene de - met de hand aangedreven machine

haandmoffe, haandmof de - handmof, want, ovenhandschoen

haandofdruk de - handafdruk

haandomdri'j, ...omtaast de - handomdraai, in een ogenblik

haandpal de - pal op de grendel van een geweer

haandpaol de - handwijzer

haandpietereulielaampien et - klein type petroleumlampje

haandplak(ke) de - strafwerktuig: plak,

waarmee de schoolmeester kinderen bestrafte door ze op de vingers te slaan

haandploeg de 1. kleine ploeg 2. ploeg met twee handvatten 3. ploegschaaf

haandschaekelder de - handschakelaar

haandschrobber de - borstel met stijve haren om mee te boenen

haandspieke de 1. houten hefboom 2. spaak (in een *hooltbok*)

haandstok I de - wandelstok

haandstok II et - stuk, brief ter aanbeveling

haandtaast de - klein karweitje

haandteken(ing) en var. de - handtekening

haandvat, ...vatsel et 1. handgreep 2. schepvat

haandwaeter et - iets dat niet veel voorstelt, iets zonder waarde, dat iemand koud laat

haandwark et 1. werk dat met de handen wordt verricht 2. product(en) door handwerk vervaardigd

haandwiezer de 1. handwijzer 2. dissel bij eenspan

haansel, hingsel, hengsel et 1. hengsel 2. handvatsel 3. onderdeel van sluitwerk, nl. ring waarmee men de deur opent

haanselkölf, hingsel... de - hengselkorf

haanske de - handschoen; *halve haanske* die nl. open is op de plek van de vingers, of met halve vingers

haanskedoeme de - duim van een handschoen

haanswost de 1. ietwat onnozel iemand 2. koddige persoon

haantienbakken, ...plakken, ...klappen ww. 1. loven en bieden met handslag 2. in z'n handen klappen, ook: applaudisseren

haantiengauw bn. 1. snel geneigd iets te pakken voor zichzelf; ook zelfst.: zo iemand 2. bijdehand, ook zelfst.: bijdehand kind 3. handig, vlug met z'n handen

haantienplakken ww. 1. spuug op z'n vingers doen en daarmee op z'n hand slaan als iemand passeert met een *hujjershoed* 2. z. *haantienbakken*

haanzem, haandzem bn. 1. handelbaar, volgzzaam 2. gerieflijk 3. handig in het verrichten van klusjes 4. vlug, gauw

haarbarg z. *harbarg*

haarke z. *harke*

haarmharkiespere, ...paere, markiespere, haarmarkies, harmharkiespere en var. de - bep. grote stoofpeer

haarpe z. *harpe*

haast I de - omslag, kaft van een boek

haast II, *hast, hest* de, et - herfst, najaar
haastbluui, ...*bluj*, ...*blui* de - herfstbloei
haastbuije de - flinke herfstbui
haastdag de - herfstdag
haastdraad de - herfstdraad
haastgevuul et - herfstgevoel
haasthunning, *naojaorshunnig* de - honing in de herfst geoogst
haastig bn. - herfstig
haastkalf et - in de herfst geboren kalf
haastkalf(d) bn. - gezegd van een koe die in de herfst kalft
haastkoe de - koe die in de herfst kalft
haastlocht de - herfstlucht
haastmark, ...*maark*, ...*maat* en var. de - grote markt in de herfst
haastmis, *hasems*, *haastems*, *haastmus*, *hastmis* bw. - in de herfst
haastplaante de - herfstbloeiër
haastschoonmaak en var. de - grote schoonmaak in de herfst
haastspul et - zaken die in de herfst van belang zijn
haastvekaansie de - herfstvakantie
haastwark, ...*waark* et - werk van de boer dat in de herfst gebeurt
haastweer et - herfstweer
haastzonne de - herfstzon
haatdregend, *haet...* en var. bn. - haatdragend
haats bn., bw. - boos, hatelijk
habbelist z. *hebbelist*
habiet et 1. geestelijk gewaad 2. deftige kleding
hach, in *gien hach of gewag* - niets meer dat men verneemt/vernomen heeft
hachien et - hachje, leven, in bep. verb.
hacht, *haacht, hach* de - risico om verlies te lijden
hachten ww. - nemen met het risico verlies te lijden
had bn. - hard
hadachtig bn. - hardachtig
hadbaste, *hadbast, hadbaast, kippelbaste* de 1. barstje in huid 2. barst in ijs 3. natuurlijk barstje in aardewerk, glas, hout
hadde I de - hardheid van de bevroren bovenlaag van grond
hadde II, *harre, had* bw. 1. snel 2. met kracht
hadden ww. - uithouden, volhouden, verdragen
hadde-op, *had-op* ww. - hardop
haddig bn. - hardachtig
haddighied de - hard geworden substantie

hadraeveri'je de - harddraverij
hadfietsen ww. - om het hardst fietsen, een wielervedstrijd houden
hadheurig, ...*heurend* bn. - hardhorend
hadhudig bn. 1. niets aannemend, niet wil-lende luisteren 2. tegen een stootje kunnend 3. moeilijk te verwijderen (van vuil)
hadhuud de 1. iemand die nergens naar wil luisteren, die ongevoelig is 2. iemand die niet gauw terugdeinst, die hard is
hadjaegen ww. - hardrijden (op schaatsen)
hadkop de - iemand die overal tegen kan
hadlievig bn. - hardlijvig: met een moeilijke stoelgang
hadrieden ww. - hardrijden op de schaats
hadriederi'je de - hardrijderij: schaatswedstrijd(en)
had-op z. *hadde-op*
hadscheld bn. - van bep. vruchten: met harde schil (met name bruine en witte bonen)
hadschelden mv. - bonen met harde schil
hadvalen ww. - hardvallen (fig.)
haebi'je z. *haelbi'je*
haege, *zethaege* de - strook redelijk vast land tussen twee kraggen
haegedoorn, *haegel...*, *hege...* en var. de - hagedoorn, meidoorn
haegedoornhede en var., (*hege*)*doornhege*, *doornhaege* de - hagedoorn, meidoorn
haegedoornweer, *haegel...*, *hege...* et - koud weer tijdens ijsheiligen
haegedoornweke, *judasweke* en var. de - week van ijsheiligen
haegehuj et - hooi van de *haegen*
haegel de - hagel
haegelbuije, ...*buie* de - hagelbui
haegeldoornkoolde en var. de - kou in de periode van ijsheiligen (11-14 mei)
haegeldreuge bn. - zeer droog
haegelkorrel de 1. hagelsteen 2. een korrel schiethagel
haegel-en-donder de - alcoholische drank: dubbele anisette
haegels bn. 1. zeer boos 2. erg bang
haegelschae de - hagelschade
haegelschone de - zeer schoon, zeer goed gereinigd
haegelvlaegen mv. - hagelvlagen
haegelzakkien et - dodaars
hael de 1. keer dat men trekt 2. haal met een pen, potlood 3. loshangende draad in/aan een jurk, kous 4. in *an de hael* ervandoor 5. in *op 'e hael* weer beter wordend 6. haal bij het roken
 7. z. *haol*

haelber bn. - haalbaar
haelbi'je, **haebi'je**, **vliegbi'je** de - haalbij, vliegbij
haelderd, **haelerd**, in 't *Was een haelderd* het heeft erg veel moeite gekost
haeldrift de - aandrift om nectar te halen
haelen, **haolen** ww. - halen
haelmes et 1. boommes, trekmes, nl. met twee handvatten 2. snoeimes
haelweer et - weersomstandigheden waarbij de bijen flink nectar halen
haelwiend de - rukwind
haemer de 1. hamer 2. haarhamer
haemermeule de - hamermolen (voor graan)
haemerslag de 1. klap met de hamer 2. (kleine) schapenwolkjes, vlokke kleine wolkjes 3. kuiltjes in een oppervlak als motief: aan de oppervlakte van een aanrechtblad, ook in bestek, emmers
haemerstaede de - stok in een hamer
haemerstok I de - steel in hamer
haemerstok II et - hamerstuk: in een vergadering
haene de - haan
haenebalk de - karnemelk, pap e.d. waar zich kluiten in vormen
haenebalk de - hanenbalk
haenedobbe, **dobbegien** de - elk der gaatjes in het land die de mannelijke kievit maakt in de buurt van het eigenlijke nest
haenekamme, ...*kaom(e)*, ...*kamme* de 1. kam van de haan 2. ontlastingsboog boven raam, deur 3. bep. gehaakt randje 4. kam van een viool 5. bep. sierplant: hanekam 6. bep. paddestoel: hanekam 7. bep. dahlia met puntige bloembladen 8. bep. luxe broodje 9. verkleuring van de kam van een haan als teken van een bep. ziekte 10. geplooid deel op een bep. vrouwenmuts, dat aan de kam van een haan doet denken
haenekammerig bn., bw. - zodanig maaiend/ gemaaid dat er nog strookjes gras staan
haeneker de - bep. vogel: kemphaan
haenkloterig bn. - gezegd van pap met kluiten, die samenklontert
haenklute de - elk der kluiten die zich hebben gevormd in pap, karnemelk enz.
haenkrabbe z. *krabbe*
haenemiere z. *hennemiere*
haenepieke de - mannelijk kuiken
haenepisse de - pap van rogge en water
haenepote de 1. poot van een haan 2. (meestal mv.) slecht, onbeholpen geschreven letters 3. (meestal mv.) zevenblad 4. (meestal mv.) bep.

grassoort: hanepoot 5. (mv.) wateraardbei 6. (mv.) duizendblad 7. ijzeren stijl onder het bovenblad van de schoorsteenmantel 8. (vaak mv.) afval of uiteinden van talhout
haenetred, ...*tridse* de 1. hanetred (bij paarden) 2. kiemblaasje, zaad van de haan in het ei
haenetrederig bn. - slecht: van het resultaat van maaien
haenetree, ...*trede* de 1. tred van een haan; vooral, bij vergelijking: korte afstand 2. kiemblaasje in het ei, zaad van de haan in het ei
haenestresel z. *treedsel*
haenig bn. 1. veel achter vrouwen aan zittend, veel met z'n vrouw naar bed willend 2. niet goed kunnende zien bij het lezen 3. vinnig, verbeterd 4. (van mannen) verwaand, trots
haer(...) z. *heer(...)* II, III, IV
haeren z. *heren*
haesien et 1. kleine haas 2. haas van een slachtdier, bijv. *Doe me mar wat van et haesien*
haesienjaegen ww. 1. haasje-over spelen 2. spel spelen waarbij een kind gepakt en naar het honk gebracht wordt 3. z. *haezejaegertien*
haeverbaand de - band van halmen om garve van haver
haeverbak de 1. haverkist 2. trog op poten bij herbergen e.d. waar de paarden van de bezoekers uit konden vreten
haeverbarg de - havermijt, hoop opgetaste haver
haeverbiender de - man, jongen die op het land haver tot garven bond
haeverbienen ww. - binden van haver tot garven
haeverbienster de - meisje/vrouw die op het land haver tot garven bond
haeverbos de - garve van haver
haeverbult de - havermijt
haeverdoefte de - havermijt
haeverdoppe de - schaal, dop van een haverkorrel
haevergent, in *poesten as een haevergent* enorm hijgen, blazen
haevergotte de - haverkort
haeverkiste de - haverkist
haeverkli'je de - zemel om haverkorrel
haeverkli'jen bn. - gevuld met havervliezen
haevermael et - havermeel
haevermennen ww. - haver van het land halen met paard en wagen
haevermiet de - mijt in haver

haevermiete de - havermijt
haevernappe de - nap om haver mee te scheppen
haeverpanne de - haverpan van een paard
haeverploeme de - pluim aan de top van een haverhalm
haeverstropit(te), ...*stroballegiën* de - bep. hard, geel snoepje
haeze de - haas
haezeboolte de - poot, bout van een geslachte haas
haezeboom z. *neutepolle*
haezedenne de - leger van een haas
haezegrös, ...*grus* et 1. hazegras, duizendblad 2. lang, zacht gras
haezehakke de 1. hiel van een haas 2. verdikking aan de hak van een paard
haezehatte et 1. hart van haas 2. bange aard 3. bangerik
haezehond de - hond die in staat is een haas te vangen
haezejaegertien, *haesienjaegen* et - kinderspelleetje, o.a. met een stok als geweer
haezekarve(l), ...*kaarver*, ...*karfsel*, ...*tarwe* de - hazegerf, duizendblad
haezeklem de - klem om hazen mee te vangen
haezekruud et 1. duizendblad 2. schijfkamille
haezeleger et 1. hazeleger 2. kuil achter het schouderblad van een koe
haezelegerig bn. - van koeien: met kuilen achter de schouderbladen
haezelneute, *haezeneute* de - hazelnoot
haezelneutehooft et - hazelnoothoofd
haezelneutepolle z. *neutepolle*
haezeloop de - hazenloop, hazenpaadje
haeze(l)worm de - hazelworm
haezemoes zn. - bep. soort kamille
haezemond de - mond met hazenlip
haezeoor et 1. oor van een haas 2. dovenetel
haezepeper de 1. hazepeper 2. tegenvallend materiaal 3. bep. plant: zeggesoort
haezepote de 1. poot van een haas 2. soort klaver: hazepoot
haezerit de - wildpaadje van een haas
haezerogge de - hazerug
haezeslaopien et - korte, onvaste slaap
haezesmeer et, de - dat wat iemand die hard loopt in de schoenen zou hebben
haezesprong de 1. grote, haastige sprong 2. pijpuithaler 3. vergroeiing aan de hak van een paard
haezestat de - staart van een haas

haezestreuper de - stroper van hazen
haezetarwe z. *haezekarve*
haezevangen ww. - bijstaan bij een bevaling
haezevanger de 1. snelle loper 2. hond, vooral: die in staat is een haas te pakken, jachthond 3. vroedvrouw
haezevet et, in *haezevet in/onder de klompen hebben* e.d.: snel lopend, het hazenpad kiezen e.d.
haezevoete de - bep. plant: hazepoot
haffelbekkien et - tandenloze mond
haffel(d)er de - iemand die onduidelijk praat
haffelen ww. 1. hakkend spreken, mummelen 2. bekvechten, tegenspreken 3. gebrekkig en langzaam kauwen, met moeite bijten en eten 4. spelend bijten door paarden
hains, *haisien* et - paard; vooral gebruikt als roepwoord voor een veulen
haj, *haaj* tw. - gezegd ter begroeting
hak de 1. keer dat men hakt 2. kerf, snede 3. z. *hakke*
hakkiele de - hakbijl
hakbos de - bos van hakhout
hakhooft, *kaphooft* et 1. hakhout, stukje bos met bomen die groot genoeg zijn om te kappen 2. houten pen tussen de pezen van de hak van een te slachten varken of koe
hakhoorn de - schoenlepel
hakke, *hak*, *hakker* de 1. hak 2. breed puntig deel van het zeisblad 3. uitsteeksel aan een schop waarop men z'n voet plaatst 4. schoffel met trapeziumachtig blad dat is toegebogen naar de gebruiker 5. werktuig dat bestaat uit een gekromd blad met een steel 6. ijzeren haak van een vaarboom 7. naar achteren stekend verlengde van een kouter, dat als steun dient
hakkebieter de 1. klein hondje dat steeds achter z'n baas aanloopt 2. hetz. als *rolmes*
hakkelappe z. *haklappe*
hakkelderi'je de - geharrewar, gekibbel
hakkelen ww. 1. hakkend spreken 2. ruziën, kibbelen 3. schoffelen
hakkelichten ww. - laten struikelen
hakkemak(kien) z. *hakmak*
hakkemussien et - rond deel van sok of kous, van de achterkant naar de zool gaand
hakken ww. 1. hakken 2. woest en wild optreden 3. scherpe opmerkingen maken, vitten 4. maaien met korte bewegingen (met een zeis), slecht maaien
hakkenkrok(ke), *hakke(n)kruk(ke)*, *hakkenkruk*, *hakkekrukke* de - iemand die zich slecht beweegt, slecht in sport is

hakkepuf(fer), ...ploff(fer) en var. de - oude motorfiets/bromfiets

hakkerig bn., bw. 1. op een onregelmatige manier, die aan hakken doet denken, bijv. *Et kaantiesmi'jen is hakkerig gebeurd* 2. met ongecontroleerde bewegingen, met horten en stoten, bijv. *Die oolde koe lopt d'r mar hakkerig henne*

hakkertien et 1. kleine *hakker* 2. kleine schoffel met terugwijzende korte steel of daarmee vergelijkbaar gereedschap

hakkeschieder de - koe of paard die de hakken te ver naar achteren heeft staan ('sabelbenig')

hakketakken ww. - haktakken, op elkaar vitten

hakketakkerig bn. - ruziënd

hakkien, tuunhakkien et 1. kleine hak 2. kleine terugwijzende schoffel aan een korte steel

hakkienlichten ww. - iemand opzettelijk doen vallen door met de eigen voet achter die van de ander te haken

haklappe, hakke... de 1. achterkant van sok of kous (de boord niet inbegrepen) 2. schijf voor het ploegblad, die eerst de zode 'snijdt' 3. hetz. als *meskouter*

hakleer, hakkeleer et - hakleer van schaats

hakmak, hakkemak, hakkemakkien et 1. slecht volk 2. vee met ziekte of andere gebreken; ook die gebreken zelf

hakmes et 1. halvemaanvormig snoeimes 2. groot slagmes 3. klein, rond ploegmes aan een steel aan de ploeg geschroefd 4. iemand met een brutale mond

hakpieze de - pees in de hak, met name van een slachtvarken

hakselbak de 1. kist met haksel van stro 2. bep. hakselbank hoger dan de *kni'jbak*; ook: hetz. als *kni'jbak*

hakselbedde et - bed gevuld met gehakseld stro of met gehakseld stro als ondergrond

hakselen ww. 1. hakselen 2. ongelukkig snijden

hakselgeute de - bak van een hakselbank

hakselkiste de - kist waarin haksel werd bewaard

hakselmeule de - bietsnijder (met een scherp wiel dat handmatig werd rondgedraaid)

hakselpaulus de - gekke jongen of man

hakselsnieden ww. - hakselen van stro

hakselsnit et, de 1. hakselbank hoger of gelijk aan de *kni'jbak* 2. mes dat hoort bij een snijbank e.d.

hakspaaier, ...spanjer de - slechte schaatser

hakspanjer de 1. onbeschofte vlegel 2. klein kind dat wat rondhuppelt 3. iemand die raar doet 4. onbetrouwbaar iemand

hal de 1. hal 2. hardheid van de bevroren bovenlaag van de grond 3. ijzeroer in de grond

half bn., bw. 1. half 2. een beetje ziek

halfbliend bn. - halfblind

halfdeur bw. - halfdoor

halfoeds bn. - de helft van een duim dik (2½ cm)

halfduzend et - eenheid van 500

halfgbakken, halfbakken bn., bw. 1. onwijs klin- kend, onvolledig 2. onwijs, onnozel 3. slordig of half gemaakt, gedaan

halfgeer bn. 1. niet echt gaar 2. niet goed wijs

halfien et 1. de helft van iets 2. een half glaasje drank e.d. 3. halve cent

halflaeden bn. - halfvol, bijv. *halflaeden aoren*

halflege bn., in *een halflege schölk* schort alleen voor de schoot

halfmaanskörf z. *kwartskörf*

halfmingel et 1. inhoud van een halve liter 2. bep. maatbeker

halfmudde, halvemudde de - bep. inhoudsmaat: ½ hl, ook: een vat, korf e.d. van die inhoud

halfneurend bn. - gezegd van een koe die pas over zo'n 14 dagen zal kalven

halfoord et 1. halve liter, kwart liter 2. maatbeker voor een halve liter

halpoonskladde, ...klarre de - papieren zak om iets van een half pond in te verpakken

halfriepe bn. - halfrijp

halfgrond, halve... bn. - halfgrond

halfslachtig bn., bw. 1. halfslachtig, slordig, onvolledig enz. 2. noch mannelijk noch vrouwelijk 3. gekruist, nl. van twee geslachten of soorten, bijv. *Straathonnen bin meest halfslachtig*

halfsleten, halfsleets bn. 1. half versleten, tweedehands 2. van middelbare leeftijd 3. in lichamelijk opzicht flink achteruit gegaan

halfspoor et, in *halfspoor rieden* met het ene wiel van de wagen enz. tussen de sporen rijden en met het andere erbuiten

halfsteiner de 1. bep. koeienras 2. bep. Duits stamboekpaard

halfstiens, ...steens bn. - halfsteens

halfvorreltien et 1. borrel van ong. 1/8 liter 2. hoeveelheid jenever van ongeveer vier borrels 3. klein plat flesje jenever of beerenburg 4. de helft van een vierde deel van een el, 8 ½ cm,

vaak: een decimeter

halfwas de, et 1. niet voldoende gerijpt gewas, onvolgroeid dier 2. niet volwassen leerling, werkman die zich nog niet genoeg heeft bekwaamd

halfwas(sen) bn. 1. onvoldoende gegroeid 2. nog niet voldoende bekwaam

halfweg bw. - halfweg; *iene (op) halfweg kommen* hem stevig tegemoet treden, hem aandurven (in woorden)

halfwies, **halvewies** bn., bw. - gek, raar

halfwieze, **halve...** de - iemand die gek is of doet

halfwiezepraot et - onzinnige praatjes, flauwekul

halfwiezighied de - het gek, mallotig doen

halfzaachte bn., bw. 1. halfzacht (van materie) 2. niet pittig, soft (van karakter)

hallosie z. *gelosie*

hals, **haals** de 1. hals 2. sukkel

halsaoder de - halsader

halsbeffien, **hemsbeffe** et - halsboord van een hemd

halsbehang et - veren op de hals van vogels

halsbeugel de - in riemen hangende beugel waarmee men een koe op stal vastzet

halsblok et 1. houten blok onder de hals van een niet zo mak paard 2. borststuk van het paardentuig

halsboge de - boogvormig deel van een draagjuk

halsbore de - halsboord

hals-en-keel-wark et - iets dat op het nippertje gebeurt

halsgat et 1. keelgat 2. halsgat in kleding

halshoort et - halshout tussen twee trekpaarden

halsketten, **...ketting** en var. et, de - halsketting

halsknorre de - stuk mals vlees uit de nek

halskraegdalia de - bep. dahlia met extra ring van kleine bloemblaadjes in het midden van de bloem

halsschölk, **...schulk** de - schort met lus om de hals

halsslot et - slotje van een halsketting

halstring de - halssnoer

halszeerte de - keelpijn

halvemaone de 1. halvemaan 2. sikkelvormig mes 3. kookkachel met twee of drie gaten waarop werd gekookt 4. bep. kastje met de platte kant tegen de wand en overigens met de vorm van een halve cirkel 5. elk der beide halfronde delen van een boerenwagen waarop

de wagen draaide 6. hetz. als *cirkeleunster*

halvemaoneünster et - bep. weeginstrument met wijzerplaat in de vorm van een halve maan

halverond z. *halfrond*

halverwege, **...wegen(s)** bw. - halverwege

halvewiezeboel de - idioot gedoe

ham, **hamme**, **hem**, **haam**, **aam**, **hame**, **haom**

de 1. nageboorte van merrie 2. ham (bekend vlees) 3. in *de hoolten ham op 'e taofel* een en al opschepperij

hampelman, **hoempel...** de - onhandige persoon, geen vakman

hanebinder, **...biener** de - handenbinder

haneboken, **...beuken**, **...boeken**, **...buken**

ww. - gelijktijdig met je linkerhand rechts en met je rechterhand links tegen je schouders slaan, om je handen te warmen

hanebossel de - handenborstel

hanekoold bn. - niet erg koud maar wel zo dat men koude handen krijgt

hanewarmer en var. de - handenwarmer

hang-in-'t-gat, **...-an-'t-gat** et - kleefkruid of tandzaad

hangboek de - hangbuik

hangbost de - hangborst

hangelgarre z. *angelgarre*

hang(el)paol z. *lantierpaol*

hangerig bn. - lusteloos, loom en zich niet goed voelend

hangiezer et 1. haal, heugel boven het vuur 2. rooster aan ketting boven het vuur (voor pannen e.d.)

hangketel de - ketel die men boven het vuur hangt

hangketten, **...ketting** de, et 1. hangketting 2. (verkl.) hangend kettinkje om de hals gedragen

hangsel et 1. hangijzer boven vuur 2. hengel, handvat van een ketel

hangzoolder de - kraak in kerk

hannekemi'jer de - maaier: seizoenarbeider uit Noord-Duitsland

hannekeskruid et - orchidee

haoke de 1. haak 2. mesthaak 3. duim, pen waarop een deur of hek draait 4. winkelhaakje 5. winkelhaak, bep. vaste hoek 6. aanwas, soort knobbel op kiezen en/of tanden van een paard 7. helleveeg

haoken ww. 1. haken 2. sterk verlangen naar 3. haakwerk maken 4. met een mesthaak mest van een wagen trekken 5. bij grondwerk: van elkaar overnemen van grond 6. hakkend spreken 7. uit het breiwerk steken: van draden,

lussen

haokiezer et - haakvormig ijzer boven vuur (om aan op te hangen)

haoks, hoeks bn. - haaks

haokt z. *gehaokt*

haol, hael et 1. hengsel van emmer, ketel enz. 2. heugel, haal 3. ijzer dat aan een heugel gehaakt kan worden en waaraan een ketel, pan enz. kan komen te hangen 4. bep. ring aan een deurklink 5. touw of riem om water mee te putten

haolboom de 1. dikke, schuin oplopende paal boven een put waaraan de emmer zit 2. haal, heugel 3. hetz. als *puthaoke*

haolemmmer de - emmertje waarmee het water uit de regenbak werd geput

haolen z. *haelen*

haoliezer et - haal, heugel

haolketten, ...ketting et, de - hangijzer in de vorm van een ketting

haolspit et - ijzeren staaf in een schoorsteen waaraan spek werd gerookt

haom z. *ham*

haor de, et (dan verz.) 1. haar 2. niets, in bijv. *Ze was gien haor mis* ze vertelde het precies goed, *Hi'j gef d'r et haor niet omme* helemaal niets maakt het hem uit

haorbesse de - kruisbes

haorbeugel de - beugeltje om het hoofdhaar

haorbosset de - haarborstel

haorbrette, ...bried, ...bred, ...breed en var. de - haarbreed, bijv. *Et schilde mar een haorbrette*

haordikte de - dikte van het haar of van een haar, bijv. *Et schilde mar een haordikte* het scheelde maar heel weinig

haodri'jing de - ineengedraaid haar

haoren I bn. - van haar

haoren II ww. - haren, verharen

haorfien bn., bw. - haarfijn

haorgruui en var. - haargroei

haorinplaant de - haargrens op het voorhoofd

haorkam(me), ...kaom(e) de - haarkam

haorkambakkien en var. z. *kammebakken*

haorkammegien et - kammetje om in het haar te dragen

haorkammen, ...kemmen ww. - z'n haar kammen

haorknipper de - kapper

haorknippien et - haarspeld met sluitinkje

haorkruller de - krultang

haorlok(ke) de - haarlok

haormesiene de - tondeuze

haorscharp bn. - haarscherp

haorscheurtien et - haarscheurtje

haorsnieder de - kapper

haorspelde de - haarspeld

haorstokkien et 1. gevlochten plukje haar van een dierbare 2. toupet

haoruitkammen ww. - z'n haar uitkammen

haorvarve de - haarverf

haorwasken ww. - haarwassen

haorwottel de - haarwortel

haorzuver bn. - haarzuiver

haost I de - haast (waarmee men doet enz.)

haost II bw. 1. weldra, bijna 2. bijna, op een beetje na 3. nu eindelijk eens, bijv. *Bin we d'r haost?*

haosten, hiesten ww. - zich haasten

haostig bw., bn. 1. gehaast, ongeduldig 2. overijld 3. onverwacht, plotseling (vooral: van het overlijden)

haostighied de - haastigheid

hap-hap de - eten, lekkernijen waarop men aast

happen ww. 1. happen 2. op een grapje, een pesterijtje e.d. reageren: serieus, kritisch, vaak: geprikkeld

happien et 1. kleine hap 2. lekker hapje 3. geen kleinigheid, in *gien happien*

hap-slok-hap tw. - gezegd i.v.m. de snelle wijze waarop men eet

hapzeggen et - het daadwerkelijk uitvoeren

harbarge, ...baarge, haar... en var. de - herberg, café, logement

harbargen en var. ww. - herbergen

harbargespul et - bep. kleinkunstprogramma dat gebracht werd in herbergen enz.

harke, haarke de 1. hark 2. stijf iemand 3. onbeschofte vrouw

harkekop de - dwarshout van een hooihark

harkepenne, haarke... de - tand van een hooihark

harkepunt de - puntig uiteinde van de hooihark

harkestok, haarke..., harkestael(e) de - steel, stok van een hark

harketane de - harktand

harketwiege, ...twieg, harkerietien de - elk van de gebogen twijgen, rieten tussen stok en dwarshout van een hooihark

harkkeerder de - bep. hooimachine die men kon instellen op zwelen of keren van hooi

harm... z. *haarm...*

harmonieke(...) z. *monieke(...)*

harpe, haarpe, harp de - harp

harperig bn. - schraal, ruw

harpoen de 1. harpoen 2. hetz. als *hujharpoen*
harre tw. 1. jasses 2. z. *hadde*
harrejakkes tw. - jasses
harrejasses I de, in *op zien harrejasses* op z'n donder
harrejasses II tw. - jasses, bah, vervelend
harrekrastes, ...krastig tw. - jasses, bah, vervelend
harrewarderij de - geruzie, gekibbel
has de, et - hars
hasems z. *haastmis*
haslocht de - harslucht
haspel de 1. haspel 2. lastig kind 3. kind met vreemde uitvallen, kind dat zich gek uit 4. iemand die steeds ruziet 5. stoethaspel, onhandig iemand
haspelen ww. 1. verward vertellen 2. kibbelen
haspelkont(e) de 1. stoethaspel 2. iemand die verward vertelt, die zaken door elkaar haspelt
haspeltrienne de - vrouw die niet opschiet
hassebas de 1. vrolijk en/of fel en pittig iemand 2. kleinigheid, zo goed als niets
hassebassen, ...baosen ww. - ruziën, kibbelen
hassebassien et - borrel
hassen... - hersen...
hassenopperaasie, ...euperaasie de - her-senoperatie
hassenpanne de - hersenpan
hassenpiene de - hoofdpijn
hassens, hessens mv. 1. hersenen, ook schedeldak (in verb.) 2. verstand, denkvermogen 3. mond, in bijv. *Hool je de hassens!* hou je mond
hassenschrabben ww. - goed nadenken, brainstormen
hassenwark, ...waark et - hersenwerk
hassien et - stukje, reepje ham, schink
hast(...) z. *haast(...)*
hat et 1. hert, ree 2. z. *hatte*
hatanval de - hartaanval
hatelik, haetelik bn., bw. - hatelijk
hatkwaol de - hartkwaal
hatleer et - pompleer (op een pompzuiger)
hatopperaasie, ...euperaasie de - hartoperatie
hatslag de, et 1. hartslag 2. hart, lever en longen van een slachtdier
hatstikke, ...stikkig, ...stikkend bw. - hartstikke
hatte, hat et - hart
hatteboolte en var. de - hertenbout

hattefieper de - bep. fluitje van jagers: om reeën te lokken
hattekaampe en var. de - hertenkamp
hatteleger et - leger, zichtbare ligplaats van een ree
hattelik, hatlik, hattig bn. 1. vriendelijk, warm, hartelijk 2. hartig, enigszins zout, te sterk gezouten
hattelikhied de 1. hartelijke bejegening 2. hartigheid, hartig eten 3. zout e.d. in het eten
hatte... - herten...
hatten(...) de - harten(...)
hattenvrouw, ...wuuf de - hartenvrouw
hattepote de 1. poot van ree of hert 2. spoor, afdruksel van de voet van hert of ree
hatteprente de - spoor, afdruksel van de voet van een hert, ree
hattertien et - lief, klein kind, vogeltje, ander diertje
hatteveis et - vlees van een ree, hert
hatteweens de - hartenwens
hattig bn. 1. in *een hattig woortien* een hartig woordje 2. z. *hattelik*
hatwaeter et - hartwater
hatwottel de - hartwortel
hatzeerte, ...zeer et 1. sterk verdriet 2. pijn in het hart
Haule, Hauwel de, in *De Haule* - plaatsnaam: Haule, in het noordoosten van *Oost-Stellingwarf*
Hauler, Hauliger bn. - van, m.b.t. *De Haule*; zelfst.: iemand uit die plaats
Haulerwiek et - Haulerwijk, plaats in het noordoosten van *Oost-Stellingwarf*
Haulerwiekster bn. - van, m.b.t. *Haulerwiek*; zelfst.: iemand uit *Haulerwiek*
have de - bezit, in *have en goed*
haven, haeven de - haven
havikskruud et - havikskruid
hebbelik bn., bw. 1. voor rede vatbaar, meegaand 2. netjes, niet rommelig 3. alles willende hebben
hebbelikhied de 1. bereidheid om zich goed te gedragen, om zich behoorlijk op te stellen 2. verkeerde gewoonte
hebbeliste, habbelist de - hebzuchtig iemand
hebben I et - in et (*hiele*) *hebben en hollen* het totale bezit
hebben II ww. 1. hebben 2. kunnen verdragen, kunnen volhouden, bijv. *Kuj't nog wat hebben?* gaat het nog een beetje goed met je 3. evenaren en voorbijstreven, sterker zijn dan, bij bijv. schaatsen, teamsport, vechten, bijv. *Die ploeg kun we wel hebben* 4. dragen (als

kleding), als bedekking hebben, bijv. *Hi'j het haost gien kleren om 't gat* 5. erom spannen, wellicht niet lukken, in *d'r an hebben: 't Zal d'r an hebben dat de bus op 'e tied is, 'k Heb d'r wel an* ik weet het niet precies 6. willen hebben, gewenst zijn, bijv. *'k Heb liever niet daj' hier weer kommen*

hebbes I de, bijv. in *Die gaot et om de hebbes* die persoon is erg hebzuchtig

hebbes II tw. - daar heb ik/heeft hij enz. het te pakken

hecht bn. 1. hecht 2. z. *heft*

hedder de 1. herdershond 2. schaapherder

hede, *hege*, *heegde* de - heg, haag

hedebeie de - bes van de hagedoorn

hedeknippen, ...*scheren* en var. ww. - de heg knippen (met schaar of machine)

hedeknipper, *hege...*, ...*schere* en var. de 1. heggenschaar 2. (verkl.) grasmus

heefdig bn. 1. koppig 2. driftig

heel(...) z. *hiel(...)*

heer I de 1. heer 2. vrijer, de man met wie men verkering heeft

heer II, *haer* de - haar, hoog liggend stuk bouwland

heer III, *haer* et 1. grote schare 2. hele omgeving, in *et hiele heer*

heer IV, *haer* bw. 1. vandaan, bijv. *Waar kom ie heer?* 2. in bijv. *Et gaot d'r om heer* het is een drukte, geruzie van je welste, er is veel kabaal en geweld

heerakker de - akker op hooggelegen grond, de haar

heerd de 1. haard, plek van de haard, kachel, haardstee 2. ruimte met verwarming, vooral: woonkamer, huis, bijv. in *We kregen volk over de heerd* mensen op bezoek

heerdbaankien en var. et - haardbankje

heerdbessem de - haardbezem

heerder en var. de - iemand die een zeis haart

heerderig bn. - een scherpe smaak hebbend

heerdgerai et - kachelgereedschap e.d.

heerdhaol, ...*haele* et - heugel, haal boven het vuur, de haard

heerdketten, ...*ketting* et, de - haardketting

heerdknoppe de - elk van de meestal twee ijzere knoppen aan de wand - met tegeltjes - achter de kachel, met daartussen een draad, o.m. om luiers aan te drogen

heerdkolk de - askuil onder de haard

heerdkrekel de - hetz. als *iemertien*

heerdplaete de - haardplaat

heerdstee de, et - haardstee

heerdsteebod z. *schostienmaantelbod*

heerdstientien et - elk der tegelsteentjes achter de haard

heerdtegel de - haardtegel

heerdvodde, ...*vorre* de - lap om de haardketting e.d. mee schoon te maken

heerdvuur et - haardvuur, eerder in het bijzonder: het vuur boven de *heerdkolk*

heerdzaand et - zeer wit zand om betegelde vloeren mee in te dweilen, met name in de woonkamer

heergerei, *haer...* et - gereedschap voor het haren van een zeis

heergoed en var. et - haarspit en haarhamer

heerhaemer, *haer...* de - haarhamer

heerken, *heerkies* z. *herink*

heerlaene de - laan langs de haar

heerlikhied de 1. lekkernij 2. heerlijkheid in godsdienstige zin 3. gebied, bestuursinstelling van een heer

heerpad, *haerpad* et - randje van het blad van een zeis, waarlangs men haart, ook: te brede rand die men aan het zeisblad krijgt door niet goed te haren

heerschop et, de 1. heerschap 2. verhuurder, landheer 3. de rechten van het bezit

heerschoppi'je de - heerschappij

heerspit, *haer...* et - haarspit

heerzwad z. *geerzwad*

hees z. *hies*

heewip, *hege...*, *hegewup*, *hedewip*, *heewippe*, *hiewip*, *weewip* de - wipwip

hef de - hefapparaat (aan een trekker)

heft, *hecht* et - heft, handvat, vooral van een mes

heftig bn., bw. 1. boos 2. hevige, krachtig

hege(...) z. *hede(...)*, *haege...*

hegwinde de - hagewinde

hei tw. - gezegd om de aandacht te trekken, bijv. *Hei! Luuster es!*

heibel de 1. geruzie 2. lawaai

heibeleri'je de - het getwist

heide-anmaeken ww. - ontginnen van heide

heidebeie, *heidebes(se)*, *zaandbeie* de 1. bes van kraaiheide 2. veenbes

heidebeieheide de - kraaiheide

heidebessem de - heibezem

heidebientertien et 1. barmsijsje 2. z. *heiderebientien*

heidebökkien et - klein uitgevallen koe

heidebossel de - heideboender

heidebuunder, *heiden...* de 1. heiboender 2. iemand die zich kennelijk zelden wast

heidebuunderbiender z. *buundermaeker*

heidedracht de - halen door bijen van

heidehoning; ook: die periode
heidehaentien et - heidehaantje
heideheugte, ...*hoogte*, ...*kop* de - hoger gelegen stuk hei
heidehipper de - gewone tapuit, heidehopper
heidehunni(n)g de - heidehoning
heidehutter, ...*wipper*, *veldhutter* de - bewoner van een hut op de hei
heidekaamp I, *hidde...* de - bep. buurt in *Oosterwoolde*, met *hidde...* genoemd naar een van de eerste bewoners (volgens overlevering)
heidekaamp(e) II de - stuk grasland in of bij de hei
heidekasse de - veenbes
heidekebiendertien et - hetz. als *heiderebientien*
heidekeuninkien et 1. hetz. als *heiderebientien* 2. goudhaantje 3. tapuit 4. leeuwewrik
heideklokken et - klokjesgentiaan
heidekneuter de - pummel
heideknopien et - plant: blauwe knoop
heidekoe de 1. geit 2. schaaap
heidekop z. *heideheugte*
heidelaand et - heidegrond, heideveld
heidelaoge de - bovenste laag van heide
heidemi'jer de - iemand die heide maait
heiden bn. - van heide
heideopper de - stapel plaggen
heidepiek de - scheldnaam voor een vrouwelijke heidebewoner
heidepieper de 1. bep. soort sprinkhaan 2. mager, armetierig kind
heidepolle, ...*struke* de 1. pol heide 2. boerderij met slecht land
heideraand de 1. rand van de hei 2. smal stuk hei
heiderebientien, ...*robientien*, ...*biendertien*, ...*rebiender(tien)*, *rebientien*, *heiderebienegien* et 1. kneu (vooral bekend als vogel van de heide) 2. veldleeuwerik
heiderille de - verhoging in de hei
heidespitte de - heideplag
heidespitten ww. - heidegrond spitten
heidestommel de - stomp van een heidestruik, uitgebloeide heidestengel
heidetiecke de - hetz. als *hoolttiecke*
heidetokien, ...*takkien* et - heidetakje
heideveentien et - heideven, uitgeveend stuk hei
heidevoegel de - grote, op de hei voorkomende vogel, zoals korhoen, wulp

heidewipper de 1. veldleeuwerik 2. z. *heidehutter*
heidezodde de - plag van bentgras e.d.
heidezode de - heideplag
heidinne de 1. vrouw die heiden is 2. bep. heideplant: haarmos, sterremos
heig bn. 1. heiig 2. mistig
heimesiene de - heimachine
heinderballe de - kaatsebal
heinderballen ww. - kaatseballen
heinen ww. 1. opvangen (fig.), met tact tegemoet treden (vooral van iemand met een slecht humeur, een moeilijk karakter) 2. vangen
heinigen ww. - hetz. als *vredigen*, *schutten*
heis de 1. flinke mep 2. een zware klus
heiselik, *heislik* bn., bw. 1. zeer moeilijk te volbrengen 2. in erge mate
heisen ww. 1. meppen, klappen uitdelen 2. veel bier drinken
heister, *heisterkonte* de 1. iemand die voortdurend bezig is met lichamelijk werk, bijv. tijdens de schoonmaak, waarbij het huis overhoop wordt gehaald 2. zwaar karwei
heisteren ww. 1. druk bezig zijn met het opruimen e.d. 2. ongedurig heen en weer lopen
heisterschute de - druk kind dat steeds weer aan iets zit
heit de - vader
heite I aanspreekvorm - waarde vriend, beste jongen: waarschuwend of belerend
heite II tw. - tjonge jonge, het is me wat
hekel de 1. angel, arend aan zeis 2. hekel, bijv. *d'r een dekselse hekel an hebben*
hekelplactien et - plaatje op de zeisboom waar de *hekel* in past
hekelring de - hetz. als *zendering*
hekke et, de (als draaibaar hek) 1. hek 2. hek(werk), wagenkrat, als opzetstuk op een wagen voor bep. vrachten 3. bep. driehoekig raamwerk, als kluis om de nek van vooral schapen
hekkedam de - inrit, dam naar een weiland, met een draaibaar hek
hekkedraad de - draad achter een hek langs dat toegang geeft tot een weiland
hekkelen ww. - sloten opschonen
hekkelhaocke de - sloothaak
hekkelatte de - elk der latten van een hek
hekkepaol de 1. paal waar een hek aan vast zit of tegen sluit 2. mager iemand
hekkertien z. *hikkertien*
hekkeschore de - elk van de schuine planken

in het midden van een hek (die omhoog lopen), ook: schuin lopende paal, plank of balk tegen een hekpaal

hekkeschrote de - elk van de horizontale planken van een hek op dam, inrit enz.

hekkesluter de 1. degene die als laatste komt 2. handvat aan een draad die de toegang afsluit

hekkespringer de 1. opgeschoten jongen 2. vreemd iemand 3. druk, levendig kind, persoon of dier

hekkevool de - scharnierblad aan landhek

hekkieskachel de - bep. kachel van gietijzer met hekwerk ter bescherming

hekkesbessem de - heksenbezem

hekseadaans de - heksendans

heksefamilie de - familie met vrouwen bij wie men toverij veronderstelde

heksekeunst de - zeer moeilijk karwei

heksekraanze, ...kraans de 1. veren van het hoofdkussen die in een krans lagen, als teken dat degene die er op sliep behekt was (vooral: met een ziekte) 2. heksenkring: van paddestoelen

heksepoeier et, de - spuang

heksepruke de - pruik (als) van een heks

hekseri'je de - hekserij

heksetoek de - kring van een mens

heksetoer de - moeilijk karwei

heksevet et - nijldige, vinnige vrouw

heksevolk et 1. mensen van de heidevelden die bezems en boenders maakten, en daarmee ventten 2. familie waarvan men dacht dat de leden aan hekserij deden

heksewark, ...waark et - erg moeilijk werk

hekwerk, ...waark et - hekwerk

hel I, helle de - hel

hel II bn., bw. 1. hel, fel van licht, kleur 2. schel klinkend

helder bn., bw. 1. helder 2. pienter 3. duidelijk, doorzichtig 4. opgewekt, levenslustig, vrolijk 5. aanzienlijk, bijv. in *D'r zat helder wat grös op, Hi'j het een helder waant verstaand*

helderlocht bn. - geheel licht, volop dag, bijv. *een helderlochte dag/aovend*

helderop I zn. - jenever

helderop II bn., bw. 1. monter en vrolijk 2. pittig, vlot

helderweg bw. 1. vlotweg 2. zonder meer

hele... z. *hiele...*

helestiek(...) z. *ielestiek(...)*

helhaoke, helle... de - helleveeg

helle bn. - zeer boos

hellemaosie, hillemaosie de - illumi-

natie: feestelijke verlichting

hellig bn., bw. 1. erg kwaad 2. enorm lawaaierig

helligheid de - kwaadheid

helling(e), hellige de 1. helling, glooiing 2. slootkant

helm de 1. helm 2. stukje vlies dat soms op het hoofd van de baby blijft bij de geboorte

helmgrös, ...grus et - helmgras

helmkruud et - helmkruid

helosie z. *gelosie*

hels bn., bw. 1. van, m.b.t. de hel 2. erg luidruchtig 3. met het gevoel alsof men gek wordt 4. zeer boos 5. erg moeilijk (van een karwei)

helsdeuren, helledeuren mv. - helsdeuren, in verb.

helster, halster et, de - halster

helte de - helft

hem z. *him, ham*

hemd, himd et 1. hemd 2. doodshemd

hemdeboortien et - halsboord van een hemd

hemdegoed et - stof voor hemden

hemdeknoopien et - hemdknoopje

hemdepisser de - jongen (vaak: pasgeboren)

hemdsbeffe z. *halsbeffien*

hemel de 1. hemel 2. huiskrekel 3. z. *hemering*

hemeldragonder de 1. heilsoldaat 2. iemand die overal de bijbel bij aanhaalt

hemelen ww. - in *hemelen gaon* overlijden

hemelgeit(e) de - grote, niet fraai gebouwde vrouw

hemelgeitien et - weerlam, watersnip

hemelknoper de - zeurkous

hemelportier de - wachter aan de hemelpoort

hemels bn., bw. 1. hemels 2. zeer zwaar, zeer lastig 3. aanzienlijk, zeer groot, bijv. in *een hemels groot verschil*

hemelsbried en var. bn. - hemelsbreed

hemelshoge en var. bn. - hemelhoog

hemelsnaeme de - hemelsnaam, in *in hemelsnaeme*

hemeltien et 1. hemeltje boven een wieg 2. z. *iemertien*

hemelvarver de - lang iemand

hemelvuur et - het weerlichten

hemering, hemel de - wilde framboos

hemertien z. *iemertien*

hemmel, himmel bn. 1. schoon, proper 2. knap, goed verzorgd (van een persoon)

hemmelderi'je de - schoonmaak, het

schoonmaken

hemmelen, himmelen ww. 1. de schoonmaak doen 2. reinigen, wassen 3. aan inkomsten bijeenhalen

hempien et 1. hemdje 2. (mv.) bloemen van de hagewinde of van de akkerwinde 3. klokjesgentiaan, in *blauwe hempies*

hen tw. - hê: gezegd om instemming te verkrijgen, bijv. *Ze kun bieten, hen?* nietwaar; om te vragen wat net gezegd is, bijv.: *Hen? Wat zee ie?*; gezegd om interesse te tonen, bijv.: *Ze kregen spul over et laand*, met als reactie: *Hen! o ja!*

hendeweër, henneweër, henne-en-weer bw. - voor een kort ogenblik

hendisponeren z. *hennedisponeren*

heng z. *hing*

hengel de 1. bep. plant: hengel 2. microfoonhengel 3. bep. toestel waaraan men leert zwemmen 4. hetz. als *angel* bet. 1

hengelen ww. 1. langdurig ziek zijn, sukkelend 2. rondhangen, omlummelen

hengelig bn. - langdurig ziekelijk, sukkelend

hengsel et 1. zwengel van een pomp 2. hengsel van een deur, raam 3. z. *haansel*

hengselmaande de - mand met hengsel

henne I, hinne de 1. hen 2. vrouwelijke kievit 3. *hoeken en hennen* hoeken en gaten

henne II, hinne bw. 1. heen: naar iets, iemand, elders, over iets heen enz. 2. weg (om te doen, te verrichten), bijv. *Ik moet om ni'je schoenen henne* 3. erbij liggend, zittend, enz., bijv. *Ligt et d'r zo henne!* is de situatie aldus 4. in *henne of te nao niet* in geen geval, op geen stukken na 4. in *en zo wat henne* enzovoorts

hennebrengen ww. 1. wegbrengen 2. ter aarde bestellen

hennedisponeren, hendisponeren ww. - neerleggen

hennedonderen ww. 1. hard neervallen 2. neersmijten

hennedouwelen ww. - doen belanden: door te laten rondslingeren, door slordig te zijn

hennedraeven ww. - wegdraven

henne-en-weer, henneweër bw., bn. 1. heen en terug 2. wispelturig 3. het heen-en-weer krijgen, in *d'r 't henne-en-weer van kriegien* 4. z. *hendeweër*

henne-en-weeromme, henne-weeromme bw. - heen en terug

henne-weer-denne, henne-en-weer-denne, hennedenne, hinne-en-weer-dinne, henne-en-denne bw. 1. in een oogwenk 2. heen en terug 3. wispelturig

hennegaon, hinnegaon ww. 1. ergens naar toe gaan 2. komen te overlijden 3. verlopen, verbruiken van de tijd 4. ermee gaan strijken 5. genoeg nemen met

hennegoaien ww. - neergoaien

hennehangen ww. - neerhangen

hennekommen I, hinnekommen et 1. heenkomen, onderkomen 2. moeilijke toestand

hennekommen II ww. 1. te bestemder plekke komen 2. neerkomen, neervallen

hennekrabbelen ww. - neerkrabbelen

hennekwakken, daele... ww. - neersmijten

hennekwatsen ww. - wegspuwen

hennelazeren ww. 1. neervallen 2. op de grond smijten

henneleggen ww. 1. neerleggen 2. wegleggen om niet te gebruiken

hennemiere, ...mier, hinne..., haenemiere de - grootbloemmuur

hennemieten ww. 1. hard vallen 2. neergoaien, wegslijten

hennep, hennip de - hennep

hennepieck z. *hinnepieck*

hennereize de - heenreis

hennesnorren ww. - hard rijden

hennestri'jen ww. - neerstrooien

hennetugen ww. - ergens heen gaan

henneveren en var. ww. - wegvaren

henneweër z. *henne-en-weer, hendeweër*

henneweërvracht, henneweëromme-vracht de - vracht die men kan meenemen als men terugkeert

henneweg de - heenweg

henneweren ww. - aanhoudend mooi zijn: van het weer

hennezetten ww. - neerzetten, plaatsen

hennezitten, hinne... ww. - voortdurend maar wat zitten

hens(...) - hands(...) (bij voetbal)

henstrament z. *insterment*

her bw. 1. vanaf een bep. tijd, sedert 2. hier, hierheen, in *her en der*, ook in *van hot naor her* dan weer daar, dan weer hier, overall

herdaenken ww. - herdenken

here tw. - uitroep van verbazing: lieve hemel, ach

herebaank de - herenbank

herebesien et - lieveheersbeestje

herebuusdoek de - herenzakdoek

heregelosie, herengeloozje en var. et - herenhorloge

heregoed, herengood et 1. kledingstof voor mannen 2. landerijen, bossen van belangrijke

heren
herejaeger de - jager die voor ontspanning jaagt
herejasse, herenjasse de - herenjass
hereken, herekies z. *herink*
heremientied, heremetied tw. - heremijntijd
heren, haeren ww. 1. haren: van een zeis 2. schrijnend en/of ruw zijn of worden van de huid
herenhoentien, herenhoetien et 1. lieveheersbeestje 2. goudhaantje (bep. kever)
herepeerd et - herenpaard (term bij het paardje rijden op de knie)
hereplaets(e) de - hereboerderij
hereschoe de - herenschoen
heresokke de - herensok
herezaeke de - herenzaak
herieniging de - hereniging
herig, haerig bn. - harig, ruw (in de keel, om de mond, op handen, armen, gezicht)
herigen ww. - *herig* zijn, bijv. *Wat herigt me dat plak*
herik de 1. herik, knopherik 2. krodde 3. zachte dravik 4. z. *herink*
hering, herink de - haring
hering... - haring...
herink, heerkies, herekies, herinkies, herik, heerken, hereken tw. 1. ach, hoe is het mogelijk 2. z. *hering*
herlosie, herlozien en var. z. *gelosie*
herwerths, herweerts bw. - lang geleden, ver terug in het verleden
herwerthsjaoren, herjaoren, herwaortsjaoren mv. - vele jaren (geleden)
hes I de - bep. kledingstuk zonder mouwen, van voren open, zonder sluiting
hes II tw. - roepwoord voor paard of veulen
hest(...) z. *haast(...)*
heufd et 1. hoofd 2. zware balk op de binststijlen die deze verbindt 3. hoogste, voorste of belangrijkste deel van iets
heufd... - hoofd...
heufdaende en var., *heufdenaende, kop-aende* et - hoofdeinde
heufdaoder de 1. belangrijke bloedader 2. belangrijke verkeersader
heufdarbeider de - belangrijkste arbeider in een fabriek
heufdbalke de - bep. moerbalk: over en ter verbinding van binststijlen
heufd buurt(e) de - belangrijkste buurt
heufddoek, kopdoek de - hoofddoek
heufddöörp en var. et - hoofddorp
heufdgebiente et - een van de gebinten van

het hoogste gedeelte van een schuur
heufdhaar de, ook et (als verz.) - hoofdhaar
heufdingaank, ...ingang de - hoofdingang
heufdkaante de 1. kant van iemands hoofd 2. belangrijkste kant
heufdkeer de - hoofdkaas
heufdlee et - bovenleer van een schoen
heufdlluus de - hoofdluis
heufdmeester de - hoofdonderwijzer, hoofd der school
heufdmement et - hoofdmoment
heufdofdieling en var. - hoofdafdeling
heufdpeul de - peluw, hoofdkussen
heufdpiene de - hoofdpijn
heufdplak, ...plaets(e) en var. et - hoofd-plaats
heufdschaekelder de - hoofdschakelaar
heufdstel, heufdstal et - hoofdstel
heufdstok et - hoofdstuk
heufdstraote de - hoofdstraat
heufduutgang, ...uutgaank de - hoofd-uitgang
heufdvaart de - hoofdvaart
heufdverdachte de - hoofdverdachte
heufdveurweerde de - hoofdvoorwaarde
heufdwark, ...waark, kopwark et - werk waarbij men z'n hoofd moet gebruiken, denkwerk
heufdzake en var. de - hoofdzaak
heufdzeerte de - hoofdpijn
heugen, hugen ww. - heugen
heugenis, hugenis de - herinnering
heugenschop de - herinnering
heugte(...) z. *hoogte(...)*
heukelachtig bn., bw. - enigszins mank lopend
heukelen, heukeren, hukelen ww. 1. op ongelukkige wijze, mank lopen, trekken met een been 2. steeds maar niet helemaal genezen 3. steeds maar uitstellen en toch weten dat je het nog moet doen
heuken z. *huken* II
heukerig z. *hukerig*
heule z. *hoele*
heupkoeme de - heupkom
heur I tw. - hoor, bijv. *Maek je mar niet ongerust, heur!*
heur II, **heuren** pers. en bez. vn. - haar, hun
heurber bn. - hoorbaar
heurder, anheurder, toeheurder de - iemand die iets aanhoort; vooral: iemand van een kerkenraad die een predikant in diens eigen gemeente hoort
heuren ww. 1. horen 2. toebehoren 3. van

iets ophoren, bijv. *Ie zullen d'r wel vremd van heuren*

heurend, **heuren**, **heures**, **hunnens**, **hunnens** zelfst. bez. vn. - die, dat van haar, van hun

heurig bn. 1. gehorig 2. gezegd van het weer: zodanig dat men geluiden van elders goed hoort (vooral bij vorstige weer) 3. bang 4. er gezond en vrolijk uit zierend

heurzels pers. vn. - haarzelf

heusgat z. *eusgat*

heuzen z. *hozen*

heve(r)taske, **hevel...** z. *evertaske*

hevel de - hefboom, vaak van hout

hevelen ww. 1. omhoog heffen 2. overhevelen

hevetille, **hevertille**, **tilleven**, **evetille**, **evetille**, **tilheve**, **hevetil** de - drijvend zodenveld

hiasint de - hyacint

hi'j pers. vn. - hij

hiddekaamp z. *heidekaamp*

hiel I de - hiel, bekend lichaamsdeel

hiel II, **heel** bn. 1. heel, niet kapot 2. in totale omvang, gans 3. groot: van omvang, lengte, belang 4. niet bep. snugger, sloom

hiel III, **heel** bw. - in aanzienlijke mate, erg

hielal et - heelal, kosmos

hieleboel, **hele...** de - heleboel

hielegeer, **...gaer** en var. bw. - helemaal

hielemaol(e), **hele...**, **hielendal**, **helen...**,

hielal bw. 1. geheel en al 2. ver verwijderd

hielen, **helen** ww. - helen, beter worden

hielestiek z. *ielestiek*

hielhuuds, **heel...** bw. - heelhuids

hielte z. *hilde*

hieltied, **heel...** bw. - de hele tijd, lange tijd, ook: *de hieltied* id.

hiem et - erf

hiemen ww. - hijgen

hiemerig bn. - hijgerig, kortademig

hiemertien z. *iemertien*

hiemhond de - waakhond op het erf

hieminge, **...ige** de - erf, vaak incl. het huis

hiemkunde de - kennis van eigen omgeving

hiempe z. *hompe*

hiemphamp, **himphamp**, **hiemham(p)**, **hiephannes** de 1. niet veel (vaak in bep. verbinding) 2. iets wat slecht uitpakt (vaak in bep. verb.) 3. gezegd als doodoener, om van een vraag af te komen e.d.

hiemtuun de - heemtuin

hiemvaaste bn. - honkvaast

hiemziekte de - heimwee

hiepe z. *hippe*

hiepen ww., in bijv. *Ie kun hiepen of piepen*

wat je ook doet, ik laat het niet gebeuren, ik doe het niet

hiepentriep z. *hippentrippe*

hiepeteek, **hiepteek**, **hiepoeteek** de - hypotheek

hiephannes z. *hiemphamp*

hierbezieden vn. bw. - hiernaast

hierbuten vn. bw. - buiten deze kwestie

hierdaele vn. bw. - hierlangs

hierdeur vn. bw. - hierdoor

hierhenne vn. bw. - hierheen

hierlanges en var. vn. bw. - hierlangs

hierneffen vn. bw. - hiermee vergelijkend

hieromme vn. bw. - om deze kwestie

hierom(me)toe vn. bw. - hieromheen

hieromtrent vn. bw. - m.b.t. deze kwestie

hierweg vn. bw. - hiervandaan

hierzo, **hierzoot**, **hierzoet** vn. bw. - hierzo

hies, **hees** bn. - hees

hiesachtig en var. bn. - heesachtig

hiesp tw. - geroepen om eenden te lokken

hiespen ww. - krachtig aantrekken: m.b.v. een lus, gesp e.d.

hiesten z. *haosten*

hietbloedig bw. 1. snel kwaad 2. wulps, nogal sexy 3. levendig, levenslustig (van een paard)

hiete bn. 1. heet 2. driftig 3. gebrand op, tuk op 4. geil, hitsig

hietelopen ww. - warmlopen (lett. en fig.)

hieten ww. - heten

hietgebakerd, **...gebekerd** bn. - heetgebakerd

hietgluierend en var. bn. - gloeiend heet

hietheufd de - heethoofd

hietwaeterkraene de - heetwaterkraan

hiewip z. *heewip*

hiezig bn. - heesachtig

hiften, **hifken**, **huften**, **huffen**, **ophuffen**,

...hiften ww. 1. optillen 2. sterker zijn en dus aankunnen 3. tillend de zwaarte bepalen

hijsen ww. 1. ophijzen 2. veel drinken (van bier vooral)

hijsteren z. *ophijsteren*

hikken ww. 1. hikken 2. in *nauw te hikken* snel geraakt/aangebrand reagerend, erg serieus; ook: *nauw te hikker* id.

hikkeren ww. - kleine hikjes geven

hikkertien, **hekker...**, **ikker...**, **hikkel...** et 1. klein scheurtje 2. klein probleempje

hilde de - zolder (vooral van losse planken, boven stallen, soms ook in een schuur)

hildeledder de - kleine ladder naar de *hilde*

hildesliete de - ronde, dragende paal onder de hilde

hillemenaosie z. *hellemenaosie*
hilde, *hilt*, *jelte*, *hielte* de - handvat
him, *hum*, *hem*, *hom*, 'm, em pers. vn. 1. hem
 2. benaming voor de penis
himd z. *hemd*
himmel(...) z. *hemmel(...)*
himpe z. *hompe*
himphamp z. *hiemphamp*
himzels pers. vn. - hemzelf
hinderlaoge de - hinderlaag
hing, *heng*, *deureheng* et - ijzeren haak
 waarop een deur, hek of blind draait, (oor van
 een) deurehengsel
hingsel(...) z. *haansel(...)*
hingst de 1. hengst 2. zwaargebouwde kerel
 3. flinke klap
hingstbloeme de - paardebloem
hingsteboer de - boer die hengsten houdt (ter
 dekking)
hingstehouder de - iemand die hengsten
 houdt (ter dekking)
hingstehouderi'je de - stoeterij
hingstel de 1. penis van een hengst 2. huffer,
 klootzak
hingsten ww. 1. hard duwen, rukken, trekken,
 slaan, bezig zijn met lichamelijk werk 2.
 hardhandig stoeien
hingster et - langwerpige weeginstrument met
 haak; met een langwerpige wijzerplaat
hingstesnieden ww. - castreren van een
 mannelijk veulen
hingstesteson et - dekstation met hengsten
hingstevoel, *hingstvoel* et - mannelijk
 veulen
hingstig bn. - tochtig (van merries)
hink(el)blokkien, *...hoohtien* z. *parkhin-*
kersblokkien
hinkeldepinke de - iemand die huppelend,
 a.h.w. dansend voortgaat
hinkeldepink(el) de - iemand die hinkend
 loopt, die kreupelt
hinkeldepinkelen, *hinkepinken*, *hinkele-*
pinken, *hinklepinken*, *hinkeldepinken* en
 var. - als het ware dansend zich bewegen,
 vooral: met steeds twee stappen achter elkaar
 op hetzelfde been en vervolgens op het andere
 been
hinkelpark, *parkhinkershokkien*, *hinkel-*
hokke, *hinkelpaark*, *parkhinkhokke* et - het
 perk, het op de grond getekende traject bij het
 parkhinken
hinne(...) z. *henne(...)*
hinnepieke, *hennepieke* de - vrouwelijk
 kuiken

hippe, *huppe*, *hiepe*, *hipper* de - soort fluitje
 uit lijsterbeshout
hippehooft, *hup(pe)...* et - hout van de
 lijsterbes
hippemaeken z. *huppemaeken*
hippentrip(pe), *hippentrip*, *hippetrip*,
hiepentrip, *hippetrip* de - kleine vrouw of
 nuffig meisje
hipperd, *hippien* de 1. mager meisje,
 vrouwtje; lichtgebouwd iemand 2. mondstuk
 van een tabakspijp 3. hetz. als *hippe*
his tw. 1. gezegd om een hond aan te hitsen 2.
 au (doordat iets te heet is)
hisp tw. - lokroep voor ganzen, eenden
hispel de, in *D'r komt niks van op 'e hispel* er
 komt niets van terecht
hissen ww. - aanhitsen, ophitsen (van een
 hond)
hitsig bn., bw. 1. geil, wulps (van mensen)
 2. venijnig, fel, heetgebakerd 3. warm (van
 het weer, de binnentemperatuur, de beleefde
 lichaamstemperatuur) 4. zich overdreven druk
 makend, overdreven druk doend
hitten, *hieten* ww. - verwarmen, hitte af-
 geven
hittepetit de - drukke, aanstellerige, over-
 dreven doende vrouw, meisje
hiw, *ho* z. *how*
hobbel de 1. oneffenheid 2. kleine tegenslag 3.
 ruzie 4. hobbelpaard met hekwerk 5. in *in de*
hobbel in de war, malende, verkeerd lopend,
 met ruzie; ook in: *op 'e hobbel* een beetje gek,
 buiten zinnen, ook: weg, de hort op
hobbelbien et - horrelvoet
hobbeldebobbelen ww. - hobbelen gaan
hobbeldiek de - hobbelige weg
hobbeldraffien z. *sjokkien*
hobbelen ww. 1. hobbelen, hobbelen gaan,
 moeizaam gaan 2. ruziën, tekeergaan tegen
 elkaar
hobbelig bn. 1. hobbelig 2. moeizaam lopend
 (door het ouder worden)
hobbelmenning(e), *...mennige* de - hob-
 belig zandpad
hobbelzak de - groot en zwaar dier
hobbezak de 1. grote, grofgebouwde
 vrouwspersoon 2. te wijd kledingstuk 3.
 iemand die z'n kleren te wijd en voddig om
 z'n lichaam heeft
hobbezakkerig bn. - te ruim zittend en zonder
 vorm (van kleren)
hodde z. *horre*
hoe bw., vragend vn., voegw. 1. hoe; *hoe of te*
nao hoe dan ook 2. z. *hoeg*

hoe'n bw., vragend vn. - wat voor (een)
hoed de 1. hoed 2. vlegelkap
hoedaonig bw. - op welke wijze
hoedaonighied de 1. functie 2. de bijbehorende eigenschap 3. iemands aard
hoede-illestiek et, de - elastiek aan een hoed
hoededeuze de - hoedendoos
hoederaand de - hoedrand
hoedevere de - veer op een hoed
hoedsjeballen, hoetienballen, pettienballen, pettiengooien en var. et - bep. kinderspelletje spelen waarbij ballen in een pet, muts e.d. moeten worden geworpen
hoedslaan ww. - bep. spel spelen: met een stok moest men de hoed van een stropop slaan
hoefbeklemming de - ontsteking of ziekte anderszins aan de hoef van paard of koe
hoefbeslag et - ijzeren beslag onder hoeven
hoefel z. *hoevule*
hoefelste z. *hoevuulste*
hoefiezer et - hoefijzer
hoefkreupel zn. - mankement aan een hoef van een paard of koe waardoor het dier kreupelt
hoefzalve z. *hoevezalve*
hoeg, hoege, huug, hoe de - huig
hoëiene z. *hoeniene*
hoeke, hoek de 1. hoek 2. plek, afgelegen/ niet zo in het oog vallende plaats 3. streek, plaats elders, windrichting 4. stuk grond
hoekerig bn. - met nogal wat hoeken, met nogal duidelijke hoeken
hoekspitten z. *hoekspitten*
hoekgarve, ...gaarve de - garve op de hoek van een wagenvracht rogge of ander soort graan
hoekglas et - hoekraam, hoekvenster
hoekhuus et - hoekhuis
hoekieslappe de - lap waar men, om te oefenen, bepaalde stukjes in moest breien
hoekiezer et - hoekijzer
hoekig bn., bw. 1. hoekig 2. met de vorm van een vierkant 3. nors, kortaf 4. groot en stevig gebouwd 5. met uitstekende jukbeenderen
hoekkaaste de - kast in een hoek geplaatst
hoekkeper, hoekekeper de - hoekkeper
hoekkeziën et - hoekkozijn
hoeklaampe de - lichtpunt op een hoek
hoekpanne de - speciale dakpan voor de hoeken van een dak
hoekpaal, hoeke... de - hoekpaal
hoekrim et - schap, plank om iets op te leggen: in een hoek
hoekrute de - hoekraam
hoekruter de - dakrib aan de hoek of rand van

het dak waarop men de vorsten spijkert
hoeks z. *haoks*
hoekslepe(r) de - dakrib die een hoek van een dak vormt
hoekspiende, ...spiene de - driehoekige hoekkast
hoekspitten ww. - bijwerken van hoeken en randen van een akker, nl. waar men met de ploeg niet bij kan komen
hoektane de - hoektand
hoekvenster et - hoekvenster
hoekwitter de - kwast om hoekjes mee te witten
hoelange, ...laank bw. - hoe lang, met welke tijdsduur
hoele, hule, heule de - harde schil van bep. vruchten (erwten, bonen, kastanjes, kruisbessen enz.)
hoelen, hulen ww. - valsspelen door met de hand de knikker voort te bewegen bij het knikkerspel
hoempe z. *hompe*
hoempelman z. *hampelman*
hoenderhokke et - kippenhok
hoendermiere, ...mier, hoenemiere, kiepmiere, miere de - vogelmier, een als onkruid bekende muursoort
hoenderschofferd, ...schoffel de 1. torenvalk 2. buizerd 3. ruigpootbuizerd 4. kiekendief
hoenend, hoenen zelfst. vragend vn. - wat voor één
hoeniene, hoe'n iene, hoëiene zelfst. vragend vn. - wat voor één
hoenig bn. - levenskrachtig
hoep z. *hup* II
hoepe, hoepel de - hoep van ijzer, nl. om een wiel, vat e.d., ook wel van hout
hoepajaegen ww. - spelen met hoepels (kinderspelletje)
hoepeleggen, ...ommeleggen ww. - leggen van een hoep om een wiel
hoepelslange de - bep. gevaarlijke slang die zich als een hoepel rollend zou voortbewegen (volgens overlevering)
hoepemaeken ww. - maken van hoepen met name voor wagenwielen
hoepeverleggen ww. 1. een nieuwe *hoepe* om een houten wiel zetten 2. het door uitdroging te klein geworden wiel met de *hoepe* erom in het water leggen zodat het hout weer uitzet en in de *hoepe* sluit
hoepien et - strik om wild te vangen
hoelatente de - attractie op kermis waarin

men moest werpen om prijzen
hoere, *hoer* de - hoer, prostitué
hoerebok de - hoerenloper
hoerehuus et - hoerenhuis
hoerejaeger de - hoerenjager
hoerejong et 1. onwettig kind 2. regel die niet vol is bovenaan een bladzij of kolom
hoerekaaste de - hoerenkast, bordeel
hoerekiend et - onwettig, onecht kind
hoereknippe de - (stille) hoerenkast
hoerenust et - bordeel
hoeriebes z. *onremers*
hoestbujje, ...*buie* de - hoestbui
hoestig, *hoesterig* bn. - hoesterig
hoestpestillegien et - hoestpastille
hoesttablet de, et - hoesttablet
hoetelen ww. - flink bestraffend toespreken
hoetien 1. hoedje 2. badmintonhoedje 3. klein rond voorwerp boven in petroleumlamp dat het licht moest verspreiden 4. draaibare kap op de steel van een dorsvlegel, waaraan de knuppel zit 5. op een streep getekend vierkantje waarin men centen of pijpstelen moest gooien (bij het spel *streepgooien*)
hoetienballen z. *hoedsjeballen*
hoeve, *hoef* de 1. hoef 2. boerderij
hoeveboek de - bladmaag
hoeveer, *hoevere* bw. - hoever
hoeven ww. 1. hoeven 2. in *niet hoeven* geen aandrang hebben om naar de wc te gaan
hoevezalve, *hoefzalve* de - hoefzalf
hoevule, ...*veule*, ...*veul*, ...*vuul*, *hoefel* vragend hoofdtelw. - hoeveel
hoevuulste, ...*veulste*, *hoefelste* vragend rangtelw. (zelfst.) - hoeveelste
hoezoennend, *hoezoen* vragend vn. - wat voor soort
hoezoeniene vragend vn. - wat voor één
hoezokken, *hoezokke*, *hoezokkend* vragend vn. - wat voor soort, wat voor één
hof I et 1. hof 2. kerkhof
hof II de 1. tuin, erf met tuin 2. hetz. als *appelhof*
hofdeure de - deur naar boomgaard of tuin
hoffelik bn. - hoffelijk
hoffien et 1. hofje 2. woonbuurt, onttrokken aan het doorgaande verkeer
hofholling, ...*hoolding* de - hofhouding
hoge I de - hooggeplaatste persoon
hoge II bn. 1. hoog 2. noordelijk, noord-oostelijk, oostelijk (van de wind) 3. vreesachtig (van het kijken van een paard)
hoge-achten ww. - hoge achtung voor iemand hebben

hogedrokgebied et - hogedrukgebied
hoge-op bn. - aan de hoge kant, hoog
hogerop bw. 1. in hoger beroep 2. hogerop in maatschappelijk opzicht 3. (van de wind) naar het noorden, noordelijker, noordoostelijker
hogersgeld z. *hooggeld*
hogeschole de - hogeschool
hogevene, ...*veen* et - hetz. als *hoogvene*
hoogveen
hogien et - heuveltje
hoj, *huj* tw. 1. uitroep van plezier 2. gezegd ter begroeting of bij vertrek
hok, *hoek*, *huk* vragend vn. - welk, wat voor
hokke et 1. hok 2. hokkig of klein vertrek 3. slechte woning 4. politieel, cachot 5. bijeengeplaatste schoven of pakjes hooi 6. honk bij bep. spelletjes, vaak op de grond getekend
hokkeboel, *hokkies...* de 1. het geheel aan hokken buiten 2. veelheid aan kleine kamers in woonhuis of ander gebouw
hokkekalf, *hokkalf* et - kalf dat de eerste winter op stal staat, in donker groot wordt
hokkelen ww. - strompelen
hokkeling de 1. éénjarig kalf 2. opgeschoten jongen
hokken ww. 1. bijeen huizen in een (te) kleine ruimte 2. ongetrouwd samenwonen 3. haperen, blijven steken
hokker de 1. iemand die samenwoont 2. degene die de hokken (van graan) op het veld zet
hokkeredden, ...*legen* ww. - leegmaken van een hok (vooral: verwijderen van mest en oud stro, om vervolgens een droge ondergrond aan te brengen voor het vee)
hokkeri'je de 1. hetz. als *hokkerommel* 2. hokkerig (deel van het) huis
hokkerommel, ...*troep* de - het geheel aan (oude) hokken
hokkestreek z. *gaastestreek*
hokkevarken et - varken dat men in een hok houdt, en dat niet in het land komt
hokkien, *hokke* et 1. klein hok 2. baarhuisje, lijkhuysje 3. (vaak mv.) bep. gedeelte van de kerk waar de bestuursleden zitten 4. kolommetje rekenommen e.d. in een schrift 5. (mv.) overlijdensadvertenties
hokkies... - hokjes...
hokkiesboel z. *hokkeboel*
hokse, *kni'j(e)hokse* de 1. knieholte 2. slordige vrouw
hokseboksen ww. - eigenaardig lopen
hokvaaste bn. - honkvast

hol bn. 1. hol 2. van de wind: onvast, onstuimig
 3. van de zee: onstuimig
holbonkerig, **holbonkig** bn. - met uitstekende jukbeenderen
holboom de - boom met gaten van spechten
holderd z. *hoolderd*
holdissel, **geutedissel** de - gootdissel
hole de - huis, woning, bijv. *Ze komt niet weer uit de hole*
holen ww. 1. houden, vasthouden enz. 2. aan iemands kant staan, samenspannen 3. het redden, net zo goed zijn als 4. door slaande, gaande bewegingen doen gaan 5. als vee (blijven) hebben 6. goed houden (van voedsel e.d.) 7. het doen voorkomen 8. in lichte mate stotteren 9. vast blijven zitten, blijven kleven 10. van mening zijn
holheufdig bn. - weinig verstand hebbend
holing, **hoolding**, **holink**, **hoorling**, **holige**, **houwling** de 1. houding 2. wijze van gedrag of optreden 3. duimeling, vingerling
holkostig bn. - met holle korst (van brood gezegd)
hollaandertien et 1. kleine Hollander 2. bep. soort varken (breed en stevig, niet groot)
Hollaans et 1. het Nederlands 2. de streektaal van Noord- en Zuid-Holland
hollebol, **hollebollerig** bn. - gezegd van een onstuimige wind
hollegien et 1. holletje 2. holle kant van een bikkell
hollen ww. - hol worden, in verb.
hollewaais bn. - slordig, scheef
hollevig bn. - (vooral van koeien) met platte, holle buik
hollig bn. - met hol lichaam, mager (van een koe)
hollighied de - holle ruimte tussen, in iets
hollosie en var. z. *gelosie*
hologig, **holoogd** bn. - hologig
Holpae z. *Hoolpae*
holpiepe, **holpupien** de - holpijp
holster z. *hoolster*
holvingerd bn. - onhandig met z'n handen
hom z. *him*
hommel, **hummel** de - hommel
hommelhunning, **hummel...** de - honing van de hommel
hommelnust, **hummel...** et - nest van een hommel
hompe, **hoempe**, **hiempe**, **himpe** de - een dik stuk (brood, koek e.d.)
hompelen ww. - raar lopen
homperd de - grof, onfatsoenlijk iemand

hompeschompes et - kapotte staat, bijv. *Ze trappen heur et hompeschompes* ze trappen de anderen zo ongeveer kapot
hond de 1. hond 2. hondse kerel 3. bep. verbindingsstuk op de draaischommel tussen (en over) voor- en achterstel van een ouderwetse boerenwagen
honde... z. *honne...*
honderdvoold et - honderdvoud
hondertien et - honderdje
hondsmu z. *hoonsmuui*
hongerbaentien et - hongerbaantje
hongerboek de - hongerbuik
hongerhals de - iemand die steeds trek heeft, die veel eet
hongerkaampe z. *hongerpolle*
hongerlappe de - iemand die graag en veel eet
hongerlappen ww. - op eten uit zijn, graag (meer) willen eten
hongerlieden ww. - honger lijden
hongerlieder de - iemand die honger lijdt
hongerpolle, **hongerkaampe** de, in *op 'e hongerkaampe* het armoedig hebbend, met weinig voedsel
hongerstaeking de - hongerstaking
hongerzwaarm de - hongerzwerm
honk, **honke(rd)** et 1. iemands thuis 2. honk bij spelletjes
honkeren z. *hunkereren*
honktikkertien et - bep. tikspelletje
honkvaaste bn. - honkvast
honne... - honden...
honnebakkien et - etensbakje van een hond
honnebeie, **honnemiege(beie)** de 1. sporkehout of bes van die boom 2. bitter-zoet (bep. plant)
honnebeiepolle, **honnebeieboom**, **honingepolle**, **honnigen** de - vuilboom, sporkehout
honneblad et - grote weegbree
honneblaeden mv. - ridderzuring
honnebomehooft z. *honnemiegehooft*
honedraf de - sukkeltraf
honedrol de - keutel, drek van een hond
honnegat et - cachot, kerker
honnegeld et - hondenbelasting
honnegeloof et 1. hondengeloof 2. het niet gelovig zijn in godsdienstige zin
honnegieseler de 1. iemand die honden af-richtte en verkocht 2. koster of onderkoster, die nl. honden in of bij de kerk moest weggagen 3. zweep met leertje om honden voor de kar mee aan te drijven 4. degene die de hondenkar bestuurt 5. grafdelver 6. (negatief) opzichter

bij de werkverschaffing (die nl. vaak kwaad was)

honnehaor et 1. hondenhaar 2. hondegras, Engels raigras

honnehokke et 1. hondenhok 2. slecht, armoedig onderkomen 3. politiecel e.d.

honnekamme, **honnekemme** de - kam om een hond mee te kammen

honnekarre de - hondenkar

honneketten, ...**ketting** de, et - hondenketting

honnekonterleur de - controleur van de hondenbelasting

honnekop de - hondenkop

honnekõrf de - hondenmand

honneliende, ...**lijn** de - hondenlijn

honneloht de - hondengeur

honneloop de - hondenren

honnemaand(e) de - hondenmand

honnemeule de - (kleine) karmolen, in werking gehouden door een hond

honnemiege(beie) z. *honnebeie*

honnemieghoolt, **honnebomehoolt** et - sporkehout

honnemiegen mv. - (verz.) sporkehout

honnemieger de 1. vuilboom 2. scheldwoord van jongens onder elkaar

honnemiegershooft et 1. sporkehout 2. de plant bitterzoet

honnemiegerspulle de - vuilboom

honnemiere de - vogelmuur

honnenust et - hondennest

honnepistol, ...**pestol** et 1. hondenpistool 2. speelgoedpistool met klappertjes

honnepolle de - smalle of ronde weegbree

honnepon, ...**pop** tw. - troetelwoord: lieve hond

honesjokkien et - sukkeldrafje

honeslaeger de - hondenslager

honesnute de - hondensnuit

honestront, ...**schete** de - uitwerpselen van een hond

honetonge de 1. hondentong 2. smalle weegbree

honetrop de - slordige, rommelige toestand bij iemand met honden en katten

honneweer et - hondenweer

honne-wc de - hondentoilet

honingepolle, **honnigen** z. *honnebeiepolle*

hoofd... - hoofd...; z. ook *heufd...*

hoog... - hoog...

hoogbienig bn. - hoogbenig

hoogdrachtig bn. - bijna kalvend

hooggeld, **verhooggeld**, **hogersgeld** et -

verschil tussen het eerst geboden bedrag op een verkoping en het bedrag waarvoor uiteindelijk verkocht wordt, ook: percentage ervan als hooggeld

hooghaarlemmerdieks, ...**duuts**, ...**duits**, ...**deuts** en var. - Hooghaarlemmerdieks, gemaakt klinkend Nederlands

hooghaorig bn. - met hoge haarinplant

hooghattig bn. - hooghartig

hoogkieker de - hooghartig iemand

hooglerer de - hoogleraar

hoogmisse de - hoogmis

hoogneudig bn. - hoognodig

hoogstaelig bn. - met lange bloemstengel

hoogte, **heugte**, **hugte** de - hoogte

hooguit bw. - hooguit

hoogzit de - uitkijkpost om wild te bespieden

hool et - hol: bijv. in het hooi, om appels in te bergen

hool-an - in *een husien van hool-an* huis waar iedereen binnenvalt, zo maar binnen kan komen voor een gezellig praatje

hoold et - houvast, de mogelijkheid om goed te klemmen, goed vast te houden

hooldber bn. - houdbaar

hoolder de 1. iemand die bezit 2. iets waarmee men iets vasthoudt, vastklemt

hoolderd, **holderd** de - rusttijd, tijd om te stoppen

hooldershaand, in *in hooldershaand* over rechten, eigendommen beschikkend, aan het langste eind trekkend

hoolding z. *holing*

hoolster, **holster**, **olster** et, de 1. foedraal voor een revolver, messen e.d. 2. *breischie* of riem daarbij

hoolt(...) - hout(...)

hooltbaos de - houtbaas

hooltblok, **hoolts...**, **prikke...** et - houtblok, vooral: om er brandhout op te hakken

hooltbok de 1. houtbok 2. bep. takel voor zware voorwerpen

hooltboot de - houtboot

hooltbult(e) de - stapel, berg hout

hooltdoeve de - houtduif

hooltekster de - vlaamse gaai

hoolten bn. - houten, van hout

hoolterig bn. 1. houterig (m.b.t. het lopen) 2. houtachtig, houtig

hooltgeld et - geld dat men kreeg voor de verkoop van gekapt hout

hoolthaoke de - haak voor het verrollen van bomen

hoolthokke et - hok waarin men brandhout

bewaart

hooltien et 1. houtje 2. houten schaats

hooltiesfeabriek de - sociale werkplaats met vooral houtbewerking

hooltiesraepen, *talhooltiesraepen* ww. 1. bep. spel met houtjes spelen 2. hetz. als *parkhinken*

hooltieszaegen ww. - zagen van brandhout

hooltig bn. - houtig, houtachtig

hooltketten, ...*ketting* de - ketting met behulp waarvan men bomen e.d. wegsleept

hooltkleuven, ...*kluwen* ww. - kloven van hout

hooltkrulle de - houtkrul

hooltlaoge de - houtlaag

hooltliem de - houtlijm

hooltlocht de - houtlucht

hooltloegen ww. - in rijen, lagen stapelen van hout

hooltmennen ww. - met een paard gehakte of gezaagde bomen uit het bos slepen

hooltopslagplak et - houtopslagplaats

hooltpad et - pad waarlangs men hout afvoerde

Hooltpae, *Ool(t)pae*, *Holpae*, *Ooldehooltpae* en var. et - plaatsnaam: Oldehooltpade

Hooltpae'inger, ...*pae'iger*, *Oolpae'ger* en var. bn. - van, m.b.t. *Hooltpae*; zelfst.: iemand uit die plaats

hooltperdukt et - houtproduct

hooltpries de - houtprijs

hooltschipper de - schipper op een hout-schip

hooltskleur de - kleur van verf waarmee men een houten wand e.d. verft, bijv. *Et bescho't was mit mooie hooltskleuren beschilderd*

hooltskoolschets de - houtskoolschets

hooltslag de - opschietend jong hout

hooltsnie(de)wark en var. et - houtsnijwerk

hooltsnippe de 1. houtsnip (bep. vogel) 2. hetz. als *bakkebrogge*

hooltstek et 1. houten hek 2. houttuin, opslagplaats voor hout

hooltstikkerig bn. - hetz. als *stokkerig*

hoolttellen ww. - tellen van gehakte stukjes brandhout (voor de verkoop)

hoolttieke de - teek

hooltverkope, ...*verkoping(e)* de - hout-verkoping

hooltviele de - houtvijl

hooltvri'j bn. - houtvrij

hooltwal de 1. houtwal, boswal 2. losplaats voor schepen

hooltwark, ...*waark* et - houtwerk

Hooltwoolde, *Ooldehooltwoolde* et - plaatsnaam: Oldehooltvolde

Hooltwooldiger, *Ooldehooltwooldiger*, *Ooldehooltwoolder* bn. - van, m.b.t. *Hoolt-woolde*; ook zelfst.: iemand uit dat dorp

hooltwottel de 1. zevenblad 2. duizend-knoop 3. wilgenroosje of basterdwederik 4. veenwortel

hooltzaegmeule de - houtzaagmolen

hooltzoolder de - houtzolder

hoolvaaste en var. bn. - houvast

hoons bn. - honds

hoonsbertaal bn. - hondsbrutaal

hoonsdag de, vooral mv.: ...*daegen* - hondsdag(en)

hoonsdraf, *boerehondsdraf* de - hondsdraf

hoonsmuui, *hondsmu* bn. - hondsmoe

hoop, *hope* de 1. hoop 2. in *een hoop* veel, ook: vaak

hoorling z. *holing*

hoornbehemmel(d)er, ...*bekapper*, ...*opknapper* de - iemand die de punten van de hoorns van koeien afneemt en ze kappend en vijlend bijwerkt

hoornbi'je de - hoornaar

hoornblaozer, ...*speul(d)er*, *hoornmuzi-kaant* de 1. hoornblazer 2. (mv.) fanfarekorps 3. koe die steeds hard loeit

hoornbloeme de - grootbloemmuur

hoordreuge bn. - zeer droog

hoornkôrps et - fanfarekorps

hoornleger, *horn...* et - erf van oude boer-derij (eerder vaak: omgeven door grachten, flinke sloten), ook: afgebakend stukje land op het erf

hoornnemer de - koe die iemand op de hoorns wil nemen

hoornopknapper z. *hoornbehemmeler*

hoornpoep, ...*poepe* de - Duitse hoornblazer die door dorpen en steden trok om met muziek iets te verdienen

hoortien et 1. kleine hoorn 2. worst-hoortje

hoornzetter de - houten hulpmiddel, soort van klem om de hoorns van koeien in de juiste stand te krijgen

hoost de - stoot

hoosvoetling z. *hozevoete*

hopien et - kleine hoop

hoppe, *hop*, *hoppie(n)* de 1. paard 2. ha-gewinde 3. hop (bep. plant)

hoppegoorn de - stukje land waar hop op werd verbouwd

hoppeklaover de - hopklaver

hopstaeken, hopstaeke de 1. vrouw die lomp is en daardoor het werk niet goed doet 2. grote vrouw 3. lange, magere vrouw

hopsteiger, hopsesteiger, hopstaege de 1. lompe vrouw die niet met het werk opschiet 2. grote, grofgebouwde vrouw of meid, vaak: met lompe bewegingen 3. groot paard of ander groot dier 4. grote kamer- of tuinplant 5. stellige waarop de hop werd gedroogd

horken z. *huken*

horlepiep en var. de 1. horloge (schertsend) 2. bep. dans 3. niet standvastige persoon 4. bep. zelfgemaakt speelgoed, bestaande uit een kastanje die aan een touw ronddraaide dat aan de bovenzijde door een aardappel ging

horlepoot z. *horrelvoete*

horlosiebusien et - horlogezak

horlosiekaaste de - koperen of blikken doosje om horloge

hornties mv. - gaatjes, in *in alle hoekies en hornties* in alle hoeken en gaten

horre, hodde, hor de 1. dikke, dichte, in elkaar gedraaide laag struiken, planten, gras 2. horde, grote groep 3. hor (voor raam) 4. (mv.) hoeken, kanten

horrel de - mismaakte voet, horrelvoet

horrelen, hottelen ww. - slecht in elkaar zetten

horrelvoete, ...bien, ...poot de - horrelvoet, ook: iemand met zo'n voet

horzelknipper de - degene die door horzels veroorzaakte verdikkingen bij het vee uitkneep (*horzelbulten*)

horreraempjen et - hetz. als *horre*, bet. 3

hosien et 1. kousje 2. sullig vrouwtje, meisje

hosse de - dikke vrouw

hossebossen, hossefotten, hossefossen ww. 1. op en neer gaand schudden, vooral: een kind op de arm of veelal op schoot heen en weer en/of op en neer schommelen; ook: schommelend op een schommelstoel; ook: het op die wijze gewiegd worden 2. hossend lawaai, drukte maken, druk stoeien 3. spelletje spelen waarbij de één de ander voortdurend een beetje omhoog wipt, vooral: waarbij men zit, elkaar vasthoudt en z'n benen onder het achterste van de ander heeft waarbij men elkaar steeds omhoog opwipt

hossefotten ww. 1. heen en weer bewegen, steeds net iets anders gaan zitten 2. z. *hottefotten, hossebossen*

hossen ww. 1. hossend springen, dansen 2. een kind op schoot heen en weer bewegen om het rustig te krijgen

hot I, hort 1. in *de hot* op de hort op, weg 2. ruk,

trek, snelle beweging 3. z. *hotte, hottig*

hot II, in *van hot naor her* dan weer daar, dan weer hier, overal

hot III bn. - gestremd, van melk: *Et was allemaol hot*

hoteldebotel bn. 1. in de war 2. tot over z'n oren verliefd

hotse de 1. dikke, vadsige vrouw 2. dik dier 3. zich lomp, ruw gedragende jonge vrouw

hotsevodse, hotsepodse de 1. dikke, vadsige vrouw 2. zich lomp, ruw gedragende jonge vrouw

hotte, hot de - bep. soort zachte veengrond onder de laag die als *schalter* bekend is, niet als het eigenlijke veen beschouwd, ook: de overgangslaag tussen het eigenlijke laagveen en het zand eronder

hottebille de - iemand die voortdurend trekt met z'n been

hottebillen ww. - met schokken lopen, met een trekkend been lopen

hottefielen ww. 1. omrammelen aan een deur, voortdurend aan iets rukken, trekken 2. op onaangename wijze tegen elkaar praten

hotteflotteri'je de - het slecht werken van een pomp, nl. wanneer men slechts met kleine beetjes kan oppompen

hottefot, hotteflot de 1. gezegd van een oude, sputterende auto e.d. 2. pomp die niet goed werkt, die nl. met veel pompende bewegingen slechts kleine beetjes water naar boven brengt

hottefotten, hottefotten, hossefotten ww. 1. hortend heen en weer trekken, met rukkende bewegingen trekken 2. (van een pomp) slecht werken, nl. met kleine beetjes water omhoog brengend

hottefottepot z. *foddelpot*

hottefottien et - kort ogenblik

hottegrond de - hetz. als *hotte*

hottel de - grendel

hottelen ww. 1. ergens aan omrammelen, heen en weer rammelen 2. rammelend en stotend, hortend rijden 3. hakkelen, stotteren 4. z. *horrelen*

hottelig bn. - niet vastzittend, rammelend

hottelpot z. *foddelpot*

hotten ww. 1. hard rukken, met korte, hevige bewegingen trekken 2. met horten en stoten gaan

hottentot de 1. hottentot 2. niet zo snugger en evt. niet bep. knap iemand 3. gezegd van iemand uit een slordige huishouding, een slordig, onverzorgd iemand 4. lomp, onbehouwen iemand, vreemde verschijning

hotteren ww. - met horten en stoten praten
hotterig bn., bw. - hortend, met horten en stoten, met rukken en trekken
hottien et 1. klein poosje 2. kleine trekkende beweging
hottig, gehot, hot bn. 1. kortademig 2. (van melk) geschikt en daardoor met kluiten
houw I de 1. een stuk dat ergens uit mist, met name: door een slag met een (scherp) voorwerp 2. klap 3. bep. oogziekte bij vee, houw, vooral bekend van koeien 4. hetzelfde als *houwgien*
houw II z. *how*
houwe de - hetzelfde als *houwgien*
houwen ww. 1. slaan 2. hakken, kappen 3. hakkend, ongelijkmatig maaien
houwer de - iemand die erop slaat, hakkend slaat e.d.
houweri'je de - het voortdurend vechten, slaan
houwgien et - kleine schoffel aan een gebogen en teruglopend deel (dat aan de steel zit), zodat het scherpe deel in de richting wijst van degene die schoffelt
houwlik et - var. van *huwlik*
houwling z. *holing*
houwmes et 1. iemand die ruw is, lomp praat, zich op schreeuwerige wijze over iets uitlaat, onverschillig iemand 2. groot, grofgebouwd en lomp of onhandig en/of brutaal vrouwelijk iemand
how, hïw, huw, ho, houw tw. 1. gezegd om een trekdiër te doen stoppen, ook om iemand te doen stoppen, ophouden, af te remmen 2. terechtwijzende, afkeurende of afremmende uitdrukking
hoze de - kous
hozebaand de 1. hoosband, kouseband, aan broek of onderbroek vastgezet, ook 'los', nl. met *knippen* om de benen 2. lange, smalle strook stof 3. lang, smal stuk land
hozebieter de - bep. klein vliegje dat de melkers door de sokken heen stak
hozegaoren et - garen voor kousen of sokken
hozen, heuzen ww. 1. geweldig hard regenen 2. door te hozen leegscheppen
hozepen de - breinaald
hozepisser, hozemieger de 1. pasgeboren meisje 2. iemand met een urineluft
hozeprieme de - breinaald
hozesokke de - sok over een kous gedragen
hozevoete, hozevoetling, hoosvoetling, hozevoelsken de; bijna steeds in het mv. - voetgedeelte van een kous
hozevorrels, in *op hozevorrels* op kousevoeten

hu tw. - uitroep van afschuw, door huivering, bijv. inzake kou
huden ww. 1. (vooral van personen) goed in de gaten houden, stiekem op iemand letten 2. oppassen, drijven, met name van vee 3. bep. vee hebben, houden, bijv. *Vroeger huidden we wel es een koe op 'e sparre, dan hadden we 'm an de stikke* 4. zich hoeden voor, uitkijken voor
huder de - herder, oppasser op vee
huderig z. *huterig*
hudershond de - herdershond
hudeverkoper de - huidenkoper
huldig bn. 1. met vuil op het lichaam 2. (van personen, ook wel van dieren) goed uit de kluiten gewassen, stevig gebouwd
huffen, huften z. *hiften*
hufte(r) de 1. lompe of gemene vent, ook wel van een vrouw 2. een zwaar geval, ook: een zwaargebouwde persoon of dier
hufte(r)ig bn., bw. - op de manier van een hufte(r), van een onbeschofte persoon
hugen(...) z. *heugen(...)*
hugte z. *hoogte*
huh tw. - uitroep bij de jacht: om wild op te jagen, het uit de schuilplaatsen te drijven
hui(...) z. *huj(...)*
huichelder de - huichelaar
huig bn. - huichtig
huike, in *de huike naor de wiend hangen* zich laten leiden door hoe een ander het graag ziet, zodat men voordeel kan verwachten
huj I, hui, huui I et 1. hooi 2. hooivak
huj II, hui II tw. 1. informele groet: hoi 2. lokroep voor vee, met name voor koeien, gebruikt door jongens die overdag op de koeien pasten 3. geroepen wanneer men koeien opdrijft 4. z. *hoj*
hujbarg en var. de 1. hooiberg, ter bewaring in ronde, vierkante of rechthoekige hoop opgetast hooi 2. los (beweegbaar) dak van de in bet. I genoemde stelling
hujbessem de - bezem (van lange twijgen) waarmee men het hooi in de *voergeute* veegde, z. ook *delebessem*
hujblaozer de - hooiblazer
hujboer en var. de - hooiboer
hujbok de - platboomd vaartuig voor het vervoer van hooi
hujboom en var. de - paal over een voer hooi
hujbore de - hooiboer, hooijzer (nl. om de temperatuur van het hooi mee te meten)
hujbotter de - hooiboter
hujbruui, ...bruj, huibrui en var. de - hooibroei

hujbruibrille de - gefingeerd instrument voor het halen waarvan men kinderen, beginnende knechtjes e.d. op pad stuurde, bij wijze van grap

hujbult(e) en var. de 1. hooimijt 2. grote, hoge hoop bijeengebracht hooi in het land

hujbultzetten ww. - hooi op het land in grote hopen zetten

hujdag z. *hujjersdag*

hujdollen ww. - een gat, gang in een hooiberg of *hujvak* delven bij hooibroei (om de broei te doen afnemen)

hujdoller de - iemand die bezig is met het *hujdollen*

hujdreger de - elk van beide dragers van een opper hooi (die nl. op twee stokken werd gehouden, de ene persoon liep voor, de ander achter)

hujdreugen, ...drugen ww. - drogen van hooi, bijv. op hooiruiters

hujgien en var. et 1. halmpje hooi 2. z. *hujjer*

hujhaake en var., *plokhaake* de - hooihaak

hujharke en var., *grösharke* de 1. hooihark (waarmee iemand het hooi of gras bijeenharkt) 2. grote hark op wielen, getrokken door een paard, waarmee men hooi bijeenbrengt

hujharpoen de - hooihaak, nl. in de vorm van een harpoen (met weerhaak)

hujhoed de - goedkope, hol gevlochten rieten hoed

hujjezer et - hooiijzer

hujjegien et - regenboog in de hooitijd

hujjen, huien ww. 1. hooien, hooi winnen, soms vooral: het in zwelen brengen na diverse bewerkingen 2. land benutten om hooi te oogsten

hujjer, hujgien, huigien, hujkertien de 1. iemand die hooit 2. (vaak verkl.) klein buitje, veelal gezegd wanneer men in het land werkte en er een bui kwam, vooral van een bui stofregen

hujjeri'je de - het hooien

hujjersdag, hujdag en var. de - elk der dagen waarop men hooit of goed kan hooien

hujjershoed, hujjerhoed en var. de - hooihoed, in het bijzonder van grof gevlochten, goedkoop stro

hujjerstied, hujtied en var. de - tijd, periode waarin men hooit

hujjersweer, hujweer en var. et - hooiweer

hujjinge, hujjing, hujjige en var. de 1. hooitijd 2. het hooien, het oogsten van hooi

hujkappe de - los (beweegbaar) dak van een hooiberg

hujkiste de - houten kistje met hooi om het eten in warm te houden als men naar het land ging

om te werken, hooikist

hujklaampe de - deel van het hooi dat men heeft aangesneden en waaruit men steeds hooi haalt voor het vee

hujkonterleur en var. de - functionaris die de temperatuur controleert i.v.m. mogelijke hooibroei

hujkoorts en var. de - hooikoorts

hujkölf de - lichte maar grote korf waarmee men op kleine afstand hooi vervoert, bijv. voor het voederen

hujlaand et 1. hooiland, nl. in tegenstelling tot gras- en bouwland 2. land waarop men bezig is met de hooioogst

hujlaandgrös et - gras van het laaggelegen hooiland (vaak: bij een riviertje)

hujlaanshuj et - hooi van het laaggelegen hooiland (vaak: bij een riviertje)

hujlaansverhuringe en var. de - verhuring van hooiland

hujlaeden ww. - hooi handmatig op een wagen laden

hujlaeder, hui... de - degene die zich bij het laden van hooi op de wagen bevindt en het toegestoken hooi op de juiste plaats legt

hujledder en var. de - lange ladder waarmee men in de schuur op het hooi kon komen; er bestond ook een korte uitvoering

hujleppe z. *leppe*

hujliene de - lijn van sterk touw met behulp waarvan men de weesboom aan de hooiwagen vastzette

hujmaande, hui... en var. de - mand voor het vervoer van hooi, met twee stokken erdoor en zo gedragen door twee man

hujmaond en var. de - hooimaand: juli

hujmennen en var. ww. - met paard en wagen het hooi in de schuur rijden of naar een hooiberg buiten

hujmesiene, hui... de - hooimachine, nl. waarmee men o.m. het hooi in zwelen brengt

hujmiet, hui... de - enigszins op molm gelijkende, fijne mijt in het hooi

hujmiete, hui... de - hooimijt, hooiberg

hujopper, hui... de - als verkl.: hooiopper, overigens meestal: elk der grote bulden waarin het hooi bijeen is gebracht voordat het met wagens wordt afgevoerd

hujpakkien et - langwerpige pak ineengeperst hooi, door touw of ijzerdraad bijeengehouden

hujpasse de - hooipers

hujpeerd et - zwaar paard van een Groninger of Friese boer, of uit de Noordoostpolder, dat men in de hooitijd in gebruik had

hujplokken en var. ww. - hooi lostrekken uit een hooivak, -berg of -mijt, nl. om een begin te maken van een gat waaruit men steeds hooi zal wegnemen

hujplokker en var. de - hooihaak

hujpraem, hui... de - praam waarmee men hoofdzakelijk hooi vervoert

hujpunter de - punter (boottype uit veengebieden) gebruikt voor het vervoer van hooi

hujraem en var., *waegenraem, raem* et - hooiraam (ook gebruikt voor rogge, haver en zoden, dan veelal als *raem* of *waegenraem* aangeduid)

hujreed, ...menninge de - zandweg naar hooiland

hujrichel de - hetz. als *zwil*

hujrieden, hui... ww. - hooi naar de schuur, de hooiberg brengen (vroeger met paard en wagen)

hujrip, ...riep de, et - ruif om hooi in te doen (in een paardenstal; evt. ook voor schapen)

hujroede(de) en var. de - hooiroede

hujroeden ww. - de temperatuur van het hooi opnemen met een hooiroede

hujroeder, roeder de - iemand die met een hooiroede de temperatuur van het hooi opneemt in verband met mogelijke hooibroei

hujruter en var. de - hooiruter

hujruteren ww. - hooiruter

hujschere de - fopmiddel, nl. gefingeed instrument voor het verkrijgen waarvankinderen, knechtjes die voor het eerst meehielpen e.d. op pad werden gestuurd, bijv. naar de smid

hujshoeve de - schuiver voor een trekker waarmee men zwelen hooi in een grote hoop schuift

hujschudder, hui... de - hooischudder

hujschure en var. de - hooischuur

hujschut et - schot, houten wand vóór, ter afscherming van het hooi, het hooivak

hujspe, ...sleep de - platte wagen voor het vervoer van hooi, waarop men gemakkelijk een grote hoop hooi kan trekken door het te doen glijden

hujspit(te), hujspitter de - hooispade

hujsplitten, hujstikken ww. - met een hooispade uit een hooiberg of *hujvak* delven

hujsplitter, ...splitte, ...stikker en var. de - hooispade, hooigraaf, nl. om blokken hooi in een hooivak los te snijden of om in ingekuuld gras te spitten

hujstat de - elk van de laatste restjes, slierten hooi van een zweel (die bij bijv. het bijeenslepen waren blijven liggen)

hujtied z. *hujjertied*

hujtiem(e) de - lange paal waarmee men hooi dat in zwelen bijeengebracht is, in grote hopen bijeen doet trekken; de paal zit aan touwen vast, wordt door een paard getrokken en één van de hooiers staat erop

hujvak en var. et - hooivak, vaak tussen de stijlen van de schuur, naast de deel

hujvakschut et - houten wand, schot tegen het hooivak

hujveren, ...vaeren ww. - hooi per boot vervoeren

hujvervoer et - het vervoer van hooi

hujvörke en var. de - vork waarmee men hooi opsteekt (meestal drietandig)

hujwaggen de - wagen waarmee men hooi vervoert

hujzaod et - hooizaad

hujzoolder de - hooizolder

hujzwielen ww. - in zwelen, regels brengen van hooi

hujzwil et - regel hooi

huk z. *hok*

hukelen z. *heukelen*

huken I ww. - op de hurken gaan zitten, in elkaar duiken

huken II, *heuken, hurken, horken* mv. - hurken, in: *op 'e hurken* op zijn/haar hurken

hukeren z. *huter*en

hukerig, heukerig bn. 1. ineengedoken 2. (van het weer) kil, onaangenaam

hukkepuk z. *ukkepuk*

hukkien z. *ukkien*

hule de 1. losse veenlaag 2. z. *hoele*

hulen z. *hoelen*

hulp(e) de 1. bijstand, medewerking 2. iemand die helpt, personeel, vooral: hulp in de huishouding of boerenarbeider

hulpboek et - bijzonder register bij o.a. het stamboek van rundvee en paarden, waarin die dieren werden opgenomen waarvan de afstamming of afkomst geheel of gedeeltelijk onbekend was

hulpboekdier et - dier uit het *hulpboek*

hulpboekkoe de - koe die geregistreerd staat in het *hulpboek*

hulpboekpeerd et - paard dat geregistreerd staat in het *hulpboek*

hulpien et - hulpje

hulpnaalde de - extra breinaald bij het vervaardigen van breiwerk

hulpstamboek(dier) et - hetz. als *hulpboek(dier)*

hulpvaardig bn. - hulpvaardig

huls(e) z. *hulze, hulst*
hulst, *huls* de - hulst, hulsttakjes
hulstbeie, *...besse, hulze...* de - hulstbes
hulstbos z. *hulzebos*
hulst(e)polle z. *hulzepolle*
hulsttoeke, *...takke* de - hulsttak
hulten, mv., in *hulten en bulten* kuilen en verhogingen
hulterig bn. - oneffen
hulze, *huls(e)* de 1. patroonhuls e.d. 2. leren bovenstuk van een klomplaars 3. omhulsel van leer om de streng die onder de buik van het paard langs loopt, nl. om het schuren van touw op de huid te voorkomen 4. omhulsel van stro ter bescherming om flessen (meestal van drankflessen)
hulzebos, *hulstbos, hulzenbos* de 1. hulstbos 2. bos hulstakken, met name gebruikt om de schoorsteen mee te vegen
hulzepolle, *hulzenpolle, hulstpolle* en var. de - hulstboom
hum(...) z. *him(...)*
hummel de 1. (vaak verkl.) hummel 2. z. *hommel*
hummel... z. *hommel...*
hummes de - hij, die persoon
hunen ww. - honen, sarren, pesten
huner z. *huunderd*
hunkeren, *honkeren, hunteren* ww. - hunkeren, sterk verlangen naar
hunne(n)s z. *heurend*
hunnig(...) z. *hunning(...)*
hunnigen ww. 1. (van bijen) bijeenbrengen van nectar 2. van bloemen: honing opleveren
hunning, *hunnig, hunnink* de - honing, nectar
hunningbi'je de - honingbij
hunningbusse de - bus waarin men honing bewaart
hunningbuul de - zak waarin de honing werd uitgeperst
hunningcel de - honingcel
hunningdauwhunning de - bladhoning
hunningemmer de - bep. emmer met tuit gebruikt bij het zeven van raten om lekhoning te verkrijgen
hunninggewin et - honinggewin
hunningjaor et - honingjaar
hunningkaemer de - afdeling gevormd door de rij bovenste raampjes in een bijenkast, waar de honing is
hunningkaemerraem et - raampje in de *hunningkaemer*
hunningkappe de - bovenste deel van de bijenkorf, nl. waarin het eerst de honing wordt

opgeslagen en van waaruit de verdere opslag plaatsvindt
hunningkoeke de - honingkoek
hunninglocht de - honinggeur
hunningmaege en var. de - honingmaag
hunningmee, *mee, hunningdraank, mede* de - mede: nl. honingdrank
hunningpasse de - honingpers
hunningpot de - honingpot
hunninggraand, *hunnigkraanze* de - het geheel van de honingcellen
hunningraot, *...raat* de, et - honingraat
hunningsjerp, *...stroop* de - dunne, blanke stroop
hunningslinger de - honingslinger
hunningsoort de - elk der soorten honing
hunningvat et - vat waarin men honing bewaart
hunningwaeter et - water met enige honing
hunningweer et - weersomstandigheden waarbij de bijen veel honing winnen
hunningzi'je, *...zeef, ...zeve* de - bep. zeef gebruikt om lekhoning uit de volle raten te laten lekken
hunningzoeger z. *zoegepappe*
hunningzute en var. bn. - zeer zoet, zoet als honing
hunningzuten mv. - appels van een bep. zeer oude soort, die zo zoet als honing smaken
hunnink z. *hunning*
hunneren z. *hunkeren*
hup I de - sprong die men maakt door te huppen
hup II, *huup, hoep* tw. 1. aanmoedigingskreet met name bij sport, ook om te gaan staan, bijv. *Hup, in de bieten* 2. aansporing om te springen, of tot een andere lichamelijke inspanning, of gezegd bij een dergelijke activiteit
hupjannewaori de - iemand die gebrekkig loopt
huppe z. *hippe*
huppehooft, *huphooft* z. *hippehooft*
huppelig bn. - geneigd tot huppelen
huppelwaeter et - huppelwater, sterkedrank
huppemaeken, *hippe...* ww. - maken van een *huppe, hippe*, z. onder *hippe*
hupper(d) de - hetz. als *hippe*
hups bn. 1. goed gezond, bijv. *goed hups* kerngezond 2. frivool 3. in *een hups ding* een wijsneuzig meisje
hure, *huur* de 1. huur die men betaalt 2. het in huur hebben, verbintenis om te huren 3. vastliggende periode dat men huurt 4. dienstbetrekking

huren ww. - huren van een huis, land enz., ook wel van een persoon

hureschuld z. *huurschuld*

hurrejasses tw. - hetz. als *harrejasses*

hus z. *huisse*

huselik bn. 1. graag thuis zijnd 2. knus, met de gezelligheid, hartelijkheid van het familieleven
huselikhied, **huuslikhied** de - gezellige, vertrouwelijke omgang thuis

husien et 1. klein huis, z. ook *huus* 2. wc, soms nog alleen voor een ouderwets type, nl. in een apart hokje buiten of ingebouwd in het bedrijfsgedeelte van de boerderij 3. in toepassing op een speelhuisje, een huisje voor huisdieren e.d., ook: attributen als blokken, oude gordijnen etc. die bij het spelen van kinderen tezamen een huisje moeten voorstellen, vgl. ook *husienspeulen* 4. huisje van een slak 5. in *wied in et husien* gezegd van iemand die de benen ver uit elkaar heeft

husien... z. *husies...*

husienlegen ww. - leegmaken van de beerput, privaaton

husienlok z. *huusloek*

husienspeulen ww. - spelen van kinderen waarbij ze een 'huisje' hebben (van bijv. stoelen en oude gordijnen, blokken enz.) en het huishouden enz. naspelen

husiesbatte, **...britse** de - houten deksel over de beerput van een ouderwets wc

husiesbrille de - bril van een wc

husiesdeksel et - deksel van een wc

husiesdeure, **husien...** de - deur van een wc

husiesgoed et - drekstof, beer in een wc

husieslit, **husien...** et - deksel van een wc (eertijds rond, van een houten wc)

husieslocht de - de stank van een wc

husiesmelker de - huisjesmelker

husiespepier et - toiletpapier

husieslakke de - slak met slakkenhuis

husiestonne, **...tonne** de - privaaton, opvangton in een ouderwets toilet

husiestuun de - tuin, vooral groentetuin, die werd bemest door de privaaton erop te ledigen

huspot, **huts...**, **hust...** de 1. (vaak verkl.) huts-pot van het varken, nl. diverse stukjes verkregen bij het slachten 2. rommelige, rare huishouding 3. z. *hutspot*

huisse, **hus** de 1. flinke groep 2. eendenkooi; *vlocht op 'e husse* veel mensen met belangstelling, *deur de husse jacht* gewend flink aan te pakken, flinke beproevingen gewend

husselen, **hutselen** ww. - hutselen

husseler de - iemand die graag alles door elkaar

mengt

husselkont(e) de - iemand die voortdurend aan het knoeien, prutsen is of die de boel altijd door elkaar heeft, op een andere plaats heeft

hussemusien, **hussien**, **hussemuseltien** et 1. zootje, husje, de hele boel 2. (g. mv.) allerlei soort (slecht) volk

huteren, **hukeren** ww. - huiveren, rillen (van de kou)

huterig, **huderig** bn., bw. 1. huiverig zijnd door kou 2. (van het weer) nogal koud 3. ruw: van de handen

hutje, in *hutje en mutje* de hele boel, het totaal aan spullen

hutjemutje z. *huttemuttien*

hutselen z. *husselen*

hutsjeflutt de - enigszins eigenaardige meid

hutsplot, **husplot** de 1. dooreengestampte aardappelen, wortels (of knollen) en uien 2. stampoot van boerenkool 3. z. *huspot*

hutte, **hut** de 1. zeer eenvoudige, armoedige woning van hout, riet, plaggen e.d.; er werd wel onderscheid gemaakt tussen een keet in het veengebied en een *hutte* op de hei 2. bouwsel, huisje van stokken, takken e.d., door kinderen gemaakt om in te spelen 3. schertsend voor huis, woning 4. hut op een schip 5. stookhut 6. houten hok in het veld als onderkomen voor dieren (bijv. lammeren, pinken), voor jagers, onderzoekers etc. 7. in *een stel van Jan Hut* een slordige, armoedige bende

huttebouwen ww. - maken van een speel-huisje uit takken enz. door kinderen

hutteflutten ww. - morsen, knoeien met vloei-stof, door schokkende bewegingen te maken

huttekaante de - kant van het huis met de stookhut

huttemuttien, **huttemetrut**, **hutjemutje** et 1. de hele boel, het totaal aan spullen 2. schorremorrie, allerlei soort (slecht) volk

hutteproester de 1. scheldwoord voor iemand die in een minderwaardig soort woning woont of ergens buiten de bewoonde wereld 2. bijnaam voor een *Mientiger*

hutteproesterig bn. - rommelig m.b.t. de *huten* (bet. 1) rond *Noordwoolde*

hutterig bn. - als een nederige, schamele woning

huttevolk et - schorremorrie, slecht volk

huttien et 1. kleine hut (in div. betekenissen) 2. in *huttien bi'j muttien* met het hele hebben en houden, alles bij elkaar (gedaan)

huttienspeulen ww. - met/in een speelhutje spelen of zelf een hut maken van takken enz.

en er in spelen

huud de 1. iemands huid, vel, ook van een dier
2. lichaam 3. laag vastzittende smerigheid

huudschilfer de - schilfer van de huid

huudwark, ...wark et - (zwaar) lichamelijk werk

huug z. *hoeg*

huui(e) tw. 1. roep om varkens of koeien de andere kant uit te drijven 2. z. *huj*

huunder(d), huner, huunpot de - iemand die voortdurend sart, met woorden pest

huup z. *hup* II

huurbaos de - degene van wie men een boerderij, een huis of een deel daarvan huurt

huurfiets de - huurfiets, vroeger gebruikt om te leren fietsen

huurjaeger de - huisjesmelker

huurjaar et - huurjaar

huurkoetsier de - koetsier die men afhuurt

huurkompesaosie de - huurcompensatie

huurlaand et - land dat men huurt of verhuurt

huurpaand et - huis, gebouw dat men huurt

huurplaats(e) de - pachthoeve, huurplaats

huurschuld, hure... de - huurschuld

huus et 1. huis, woning 2. huisgezin 3. huis van een schop, een pomp e.d. 4. adres waar men moet zijn om te werken, klusjes te doen, te verkopen enz.

huusbaos de - huisbaas

huusbelle de - huisbel

huusbeweerder de - huisbewaarder

huusbezuuk et - huisbezoek

huusbraand de - huisbrand, brandstof voor de kachel die het huis verwarmt

huusbi'je z. *voedster*

huusboedel, ...boel et - huisraad

huusdoeve de - tamme duif, in de kamer gehouden duif, veelal tortelduif

huusdokter de - huisarts

huusgenoot de - huisgenoot (medebewoner, partner met wie men samenwoont)

huusgenote de - huisgenote

huushemmelen ww. - de schoonmaak doen, in het bijzonder de halfjaarlijkse schoonmaak van het huis

huushen(ne), ...hinne de - vrouw die altijd thuis zit (meestal in positieve zin bedoeld; ook wel gezegd van mannen)

huusholen ww. 1. huishouden: tekeergaan 2. in *D'r is gien huus mit te holen* er is niets mee aan te vangen

huusholing(e), ...holen, ...hoolding, ...holige, ...hooldige de 1. huisgezin 2. dagelijkse

zorg voor huis en bewoners

huushontien et - klein hondje dat men steeds in het woongedeelte houdt, schoothondje

huushoodelik bn. - huishoudelijk

huushooldschoele de - huishoudschool

huushooldschölk de - schort die men gebruikt in het dagelijkse werk van de huishouding

huushooldsjem de - huishoudjam

huushoolster de - huishoudster (ter vervanging in een huishouding)

huushure de - huishuur

huuskaemer de - woonkamer, huiskamer

huusknecht de - huisknecht

huuskommen ww. - hetz. als *thuiskommen* I

huuskundig bn. 1. bekend met de huizen ter plekke, met de familie(s) die er woont/ wonen 2. in *huuskundig maeken* bekend maken 3. gezegd van een flinke huisvrouw die goed werkt in de huishouding

huuslikhied z. *huselikhied*

huusloek, ...look, ...loof, ...lok, husienlok et - huislook, daklook (op het dak groeiend zou het beschermen tegen blikseminslag)

huusman de - huisman (tegenhanger van huisvrouw)

huusmannen ww. - (van mannen) de noodzakelijke dingen in de huishouding doen

huusmoeder de - huismoeder: huisvrouw

huusmoes, huzemoes de 1. huismuis 2. iemand die altijd thuis zit

huusmogge z. *huusvlyege*

huusmuske, ...musse de - iemand die altijd thuis zit

huusnaeme de - achternaam

huusni'jster de - huusnaaister

huusnommer et - huisnummer

huuspermenet de - permanent die zelf, thuis is aangebracht

huusplagge de - elk der plaggen op een rieten dak met de functie van vorstpan

huusraod et - huisraad, inboedel

huusslaachten en var. ww. - het uitvoeren van de huisslacht

huusslaachter en var. de - hij die de huisslacht uitvoerde

huusslaachting, ...slachting de 1. het geslachte vee 2. het slachten thuis

huusstee de, et - plaats waar een huis heeft gestaan of komt te staan, d.i. daar waar de funderingen zijn, waar bouwterrein is voor een huis, boerderij

huusvaaste bn. - honkvast

huusvaeder, ...vader de - huisvader

huusvegersblik, ...veegselblik et - stofblik

huusvesting de - huisvesting: het doen huisvesten
huusvliege, ...*mogge* de - huisvlieg; ook algemener (mv.): de vliegen in het huis
huusvrouw de - huisvrouw, vrouw die hoofdzakelijk het huishoudelijk werk doet, vrouw des huizes
huusvuil et - huisvuil
huuswark, ...*waark* et - huiswerk (werk in het huis of voor school)
huusweren, ...*waeren* ww. - op het huis, de kinderen en het vee passen bij afwezigheid van de bewoner(s), de huiselijke plichten waarnemen
huuswief et - vrouw die het huishouden heel goed doet
huuszegen de - bep. lang, ouderwets gebed waarin men de zegen vraagt voor kinderen, huis, werk, inzake oorlog etc.
huuszittende de - huiszittende: een eigen huishouding hebbend, ook zelfst.
huuszolder de - zolder boven het woongedeelte van een huis, met name boven woonkamer(s)
huuszwalver de - huuszwaluw
huve de - ijzeren omhulsel met een zak erom: voor de hoef van een paard, om wegzakken in veengrond te voorkomen
huver de - huivering
huveren ww. - huiveren
huverig bn. - huiverig, huiverig makend
huw z. *how*
huwlik, *huwelik* et - huwelijk: echtvereniging
huzaor, *huzaar* de - huzaar
huze... - huizen...
huzemoes z. *huismoes*
huzen, *huuizen* ww. 1. ongetrouwd samenwonen 2. wonen, voor een langere tijd z'n verblijf hebben
huzenhoge bn. - huizenhoog

I

i'j pers. vn. - jij
ia tw. - ia
ianen ww. - iaën
idee et 1. denkbeeld, inval, opvatting 2. benul 3. voorstelling, beeld van iets 4. plan 5. inspiratie tot iets, bijv. *Hi'j het d'r altied al idee bi'j had*
idenenbusse de - ideeënbus
identifikaosieplaete de - identificatieplaat
idiaal I, *idiaol* et 1. hoogste plan, doel dat men graag verwezenlijkt wil zien 2. de ideale man

of vrouw
idiaal II, *idiaol* bn. - niet nog beter kunnend
idiaalbore de - rechte spade, boor, speciaal voor het uitgraven van boomstronken
ie pers. vn. 1. jij; geldt in het oosten bij sommigen als beleefder dan het 'vertrouwelijker' *i'j*
 2. onbeklemtoonde variant van *hi'j* (weinig geschreven)
ied, *eed* de - eed
iedel, *iedelig* bn., bw. 1. ijdel, trots op zichzelf 2. dartel, overdreven doend, door druk te zijn aandacht vragend 3. koortsig
iedelhied de - het iedel zijn
iedelig bn., bw. 1. een beetje onnozel, simpel 2. z. *iedel*
iedeltute, ...*tuite* en var. de 1. ijdelruit 2. meisje dat voortdurend giechelt 3. druk en beweeglijk kind
iederiene onbep. vn. - iedereen
iederkeer, *iederkeren*, *illekeer* bw. - steeds
iedermaans bn. - van iedereen, bijv. *Dat is niet iedermaans wark*
iederreize bw. - steeds
iegel et, de 1. klein, bijdehand en pittig kind, vooral meisje, ook: bijdehante en evt. vinnige vrouw 2. kleine, lastige jongen, ondeugend kind 3. grote, sterke, handige en alerte man 4. pittige persoon, vinnig iemand
Iegypte, *Egypte* et - Egypte
ieje pers. vn. - nadrukkelijke vorm van *ie* jij
iek de, et 1. het eikschillen, het seizoen daarvan 2. het hout of de schors van de eik 3. z. *iekenboom*
iekappel de - galappel, galnoot
ieke... z. *ieken...*
ieken bn. 1. van eikenhout 2. z. *iekenboom*
iekenbaste de - schors van de eik
iekenbient et, de - boomstam van, paal uit een eik bestemd voor het bintwerk in een boerderij
iekenblad, *ieke...* et - blad van een eik
iekenbonegarre de - eikenhouten bonenstok
iekenboom, *ieke(boom)*, *iek(en)* de - eik
iekenbos de - eikenbos
iekeneute de - eikel
iekengarre de - eiken stok, twijg, om mee op te drijven en/of te slaan
iekenakhooft et - hakhout bestaande uit eiken
iekenhooft et - eikenhout
iekenhooften bn. - van eikenhout
iekenkaampe de - stuk land met houtwallen met veel eiken
iekenlaene de - laan met aan weerszijden eiken
iekenSchelle z. *iekschelle*
iekenSchosse, *iekeschos* de - eikenschors

iekenstamme, iekestamme de - eikenstam
iekentoeke, iekentakke, ieketakke, ieke... de
 - tak van een eik
iekenwal de - houtwal of evt. strook anderszins,
 beplant met eiken
iekeren bn. - ijken
iekerig bn. - wrang, erg zuur smakend
iekermeester de - ijkmeester
iekeschelle(n) z. *iekschelle(n)*
iekhakken ww. - bast van de eik fijn hakken
iekhakker de - degene die de bast van de eik
 fijn hakt
iekhoorn, iekoorn, eker de - eekhoorn
iekkloppen z. *iekschellen*
iekklopper z. *iekschelder*
iekmoule de - molen die de fijngehakte bast van
 eiken fijn maalde
iekmulder, iekmuller de 1. meikever 2. kleine
 persoon
iekschelder, ...scheller, iekklopper de - eik-
 schiller
iekschelle, iekeschelle, iekenschelle de - eiken-
 bast, eikenschors
iekschellen, iekeschellen, iekkloppen ww.
 - eikschillen
iekschelleri'je de - het eikschillen
iekschure de - schuur voor het drogen van
 eikenbast
iekwet de - ijkwet
iekwezen et - ijkwezen
iel, ielt, eelt et - eelt
iel bn. - tenger, dun
ielbulte, eelt... de - eeltknobbel
ielegaal, illegaal bn., de - illegaal
ielegaliteit de - illegaliteit
ielegat z. *ielgat*
ielen ww. - ijlen
ielestiek, hiele..., hele..., elestiek, ille... et -
 elastiek
**ielestieken, elestieken, helestieken, hiele-
 stieken** bn. - van elastiek
**ielestiekien, illestiekien, hielestiekien, hele-
 stiekien** et - elastiekje
ielgat, iele... et - ijlgat, vliegt in bijenkorf of
 -kast
ielknobbel, ieltknobbel de - eeltknobbel
iebel, imme de - honingbij
iemekörf de - bijenkorf: korf voor, met hon-
 ingbijen
iemepikker, iemepikker de - koolmees
iemertien, hiemertien, hemeltien, hemertien,
imkertien et - huiskrekkel, bakkersbeest
iemker, imker de - imker, bijenhouder
iemkeren, imkeren ww. - bijenhouden, de bijen-

teelt uitoefenen
iemkeri'je, imkeri'je de 1. bijenteelt 2. bij-
 enkorven en andere benodigdheden voor de
 bijenteelt
iemkerspiepe, iemerspiepe de - imkerpijp
iendaegs bw. - eendaags: een dag durend
iendagspiekien, ...kukun et - eendagskuiken
iender bn. - eender
iendiels bw. - eensdeels
iendracht de - eendracht
iendrachtig bn., bw. - eendrachtig
iene I de - bekend cijferteken, ook als waar-
 deringscijfer enz.
iene II onbep. vn. 1. iemand, één of andere
 persoon, wie ook 2. de mensen, men 3. een
 zeker iemand die men niet nader noemt 4. een
 bijzonder iemand 6. exemplaar van iets
iene III telw. 1. één 2. in tegenstelling met
 'ander' 3. hetzelfde, een geheel vormend, ook:
 eensgezinde gemeenschap
ieneig bn. - eeneiig
ienendattigen ww. - bep. kaartspel spelen
ienenhalf, ieneneenhalf telw. - anderhalf
ienentwintigen ww. - bep. kaartspel spelen:
 eenentwintigen
ienenvieftig, ...vuufvig telw. - eenenvijftig
ienhaans de - dikke boterham, dikke snee rog-
 gebrood
ienheufdig bn. - met één leidinggevende
 persoon
ienhied de - eenheid
ienigst, ienig bn. - enigst (met maar één)
ienjaorig bn. - eenjarig
ienkeer bw. 1. één maal 2. op een bep. tijdstip 3.
 niet meer te veranderen
ienkennig, inkennig bn. - eenkennig
ienkoesvreten et - het voer voor één koe in de
 winter
ienlik bn., bw. - in eenzaamheid, alleen
ienling de 1. enigst kind of dier 2. alleen-
 wonend iemand
ienloopsgeweer et - eenloper
ienloopsjachtgeweer et - jachtgeweer met één
 loop
ienmaans... - eenmans...
ienmaansbedrief et - eenmansbedrijf, met
 name van een boerderij
ienmaansschoele de - eenmansschool
ienmaanswark et - eenmanswerk
ienmaol bw. - één keer
ienmaolig bn., bw. - eenmalig
ienmetorig bn. - eenmotorig
ienmoed de - ernst
ienoog de - eenoog: persoon of dier met slechts

één oog
ienogig bn. - eenoog
ienoudergezin et - eenoudergezin
ienpaerig z. *ienperig*
ienpeerdsbedrief et - klein boerenbedrijf, nl. met slechts één paard
ienpeerdsboer de - kleine boer, nl. met slechts één paard op z'n bedrijf
ienpeerdsdissel de - dissel bij éénspan
ienpeerdshujmesiene de - hooimachine getrokken door één paard
ienpeerdsleide, ...leidsele et, de - leidsel voor één paard
ienpeerdsmesiene de - machine getrokken door één paard
ienpeerdsploeg de - ploeg door één paard te trekken
ienpeerdsvoer et - voer hooi, mest e.d. door één paard getrokken
ienperig, ...paerig bn. - eenparig: onderling gelijk
ienpersoons bn. - eenpersoons
ienperti'jstaot de - eenpartijstaat
ienpitsstel et - eenpitsstel
ienpolig bn. - eenpolig
ienponder de - eenponder: bep. product of voorwerp van een pond
iens I bn. - eens, het eens zijnd
iens II bw. 1. ooit, eenmaal 2. in *iens niet / niet iens* niet eens, bijv. *Hi'j kwam iens niet opdaegen*
iens III bez. vn. - z'n, nl. bij *men*, bijv. *Men is langer in geveer van iens leven*
ienscherig bn. - eenscharig
ienzen, in *niet ienzen* niet eens, bijv. *Ze kregen niet ienzen een kaans*
iensgelieks z. *insgelieks*
iensgezind bn. - eensgezind
ienspan, inspan et 1. wagen of evt. rijtuig met één paard 2. tweearmige disselboom, trekhout voor één paard, lamoen
ienspanoge et 1. oog van de *spoorstok* van een eenspan 2. hetz. als *lichter*, bet. 1
ienstemmig bn., bw. 1. eenstemmig 2. met eenstemmigheid
ienstienmure de - eensteensmuur
ientaelig bn. - eentaelig
ientien I et - kleine 1
ientien II, in *in je ientien* in je eentje
ientonig bn., bw. - eentonig
ienvoold de - eenvoud: eerlijkheid, oprechtheid
ienvooldig bn., bw. 1. niet van hoge, belangrijke afkomst 2. simpel, ongecompliceerd

ienwodding de - eenwording
ienzelvig bn., bw. 1. anderen mijddend, zich afzonderend 2. met weinig samenhang, of: weinig gevarieerd (van grond)
ienzem bn. - eenzaam
ienziedig bn., bw. 1. slechts in één opzicht, richting ontwikkeld 2. slechts één kant, één partij bevoordelend
iep(en) z. *ieperen(boom)*
iepentoeke, ...takke de - iepentak
ieperen bn. - iepen, van iepenhout
ieperenboom, iepenboom, ieperen de - iep
ieperenhoolt en var. et - iepenhout
ies et - ijs
iesbaene de - ijsbaan
iesbarg de - ijsberg
ieselik bn. - ijselijk: verschrikkelijk
iesien et - ijsje
ieskaaste de - vrieskast
ieskarre de - ijscokarretje
ieskegel z. *iespieke*
ieskoold bn. 1. zeer koud, ijskoud 2. erg ongewoel, onbewogen 3. alsof 't zo maar kan
ieskorrel de - korreltje ijs
Ieslaans bn. - van, m.b.t. IJsland; zelfst.: het IJslands
ieslaoge de - ijslaag
iesnaegel de - ijsnagel
iespieke, ...pielke, ...pegel, ...kegel de - ijspegel
iessscholle, ...schotse de - ijsshots, ijssschol
Iessel de - IJssel
iest z. *eest*
iestente de - kraampje op of bij het ijs met consumpties, versnaperingen voor de mensen die op de ijsbaan schaatsen
iestied de - ijstijd
iesvlak et - vriesvak
iesvri'j I et - het gedurende een aantal uren, een middag vrij zijn van school: om te kunnen schaatsen
iesvri'j II bn. - ijsvrij, van bijv. een haven
iet et - iets (in verb.)
iets, ietsie bw. - in geringe mate
ietsien, ietsiepietsie, ietsepietsie, ietsje et - zeer kleine maat (in verb.)
ieuw, eeuw de 1. eeuw, periode van honderd jaar, ook: één zo'n periode steeds gerekend vanaf het begin van onze jaartelling 2. zeer lange tijd 3. tijdperk van bep. personen of toestanden
ieuwig z. *iewig*
iever de 1. het met ijver, vlijt een taak, karwei uitvoeren 2. z. *ieverig*
ieverig, iever bn., bw. - vlijtig werkend

iewenlaank, ook wel **ieuwen...** bw. - eeuwenlang

iewenlood bn. - eeuwenoud

iewig, **ieuwig**, **eeuwig**, **ewig** bn., bw. 1. altijd blijvend 2. steeds maar doorgaand, steeds weer de kop opstekend 3. in hoge mate

Ieze, in *De Ieze* naam van een plaatsje tussen Noordwoolde en Stienwiek, Ned. De Eese

iezel de 1. onderkoelde regen 2. ijslaagje gevormd door onderkoelde regen

iezelen ww. - iezelen: het vallen van onderkoelde regen

iezer et 1. ijzer 2. ijzeroer of ander ijzererts 3. strijkijzer 4. hoefijzer 5. schaats 6. klimschaats, klimbeugel 7. elk der metalen ribben waarop een slee glijdt of het ijzeren beslag van de ribbe van een slee 8. ijzeren voorwerp 9. ijzeren voorwerpen, voornamelijk in *oold iezer* afgedankte ijzeren voorwerpen, stukken ijzer, die evt. op basis van het gewicht verkocht worden

iezerbeslag et - ijzerbeslag

iezerblauwen mv. - bep. type aardappel: vroeger eigenheimer met blauwachtige schil

iezeren bn. 1. ijzeren 2. zeer sterk, zeer gezond, met een zeer goede lichamelijke gesteldheid, bijv. *Hi'j het een iezeren gestel*

iezerholend bn. - ijzerhoudend

iezerkappen ww. - hakken, kappen in hard materiaal, van ijzer

iezerkoeke de - laag ijzeroer, laag zand met ijzeroer in de bodem

iezerlaoge de - laag ijzeroer in de grond

iezerovend de - oven waarin ijzer wordt gesmolten

iezerslietsel et - slijtsel van ijzer

iezerstark bn. 1. zeer sterk, ijzersterk, ook inzake lichamelijke gesteldheid en geestelijk vermogen 2. zeer veel indruk makend

iezerwaaste bn. - ijzervast

iezerverbiening de - ijzerverbinding

iezerviessel et - ijzerviessel

iezerflechten ww. - betonijzer vlechten

iezervreter de - fantiekeling

iezerwark, **...waark** et - ijzerwerk

iezerzaege de - ijzerzaag

iezerzaand et - ijzerhoudend zand

iezerzaeke de - ijzerwinkel

iezig bn. 1. koud als ijs 2. zich ijzig opstellend, gedragend

ikke, **ik** pers. vn. - ik

ikkertien et 1. heel klein stipje 2. *hikkertien*

ik(ke)zels pers. vn. - ikzelf

illegaol z. *ielegaal*

illekeer z. *iederkeer*

illestiek(ien) z. *ielestiek(ien)*

illestraosie de - illustratie

illestraoter de - illustrator

imitaasie de 1. het imiteren 2. het nagebootste

imker(...) z. *iemker(...)*

imme z. *ieme*

immigraant de - immigrant

immigraosie de - immigratie

impeneren ww. - imponeren

implementaasie de - implementatie: de uitvoering van een nieuw plan, een nieuwe opzet e.d.

in- - in hoge mate, bijv. in *inkoold* heel erg koud

inaosemen en var. ww. - inademen

inballen ww. - tot een ronde bal bijeen kruipen van bijen, ook: ter bescherming van de bijenkoningin

inbargen, **...baargen** ww. - binnen opbergen

inbedelen ww. - trachten opgenomen te worden in andere bijenvolken: door los rondvliegende bijen

inbelen ww. 1. inbeelden: van een hersenschim, overdreven angstvoorstelling 2. verwaand zijn

inbeuren ww. 1. geld ontvangen 2. verliezen door verkoop van wat men eerder inkocht

inbeuringe, **...ige** de - wat men aan inkomsten krijgt

inbienen ww. 1. inbinden: van een boek 2. inpakken 3. insnoeren 4. zich bedwingen, zich inhouden, een toontje lager zingen

inblaazen ww. - inblazen

inblik bn. - zeer bleek

inblieven ww. - binnenblijven

inboedel, **...boel** de - inboedel

inboren ww. - met een boor een opening iets groter maken

inbosselen ww. - inborstelen

inbost de 1. inborst 2. iemand met een goede inborst

inbouwen ww. 1. in iets bouwen 2. in maatregelen, plannen integreren

inbranen ww. 1. iets ergens inbranden 2. in zeer sterke mate ongeduldig maken 3. intensief, fel schieten met een geweer e.d., gaan schieten 4. losbarsten in een gesprek, vergadering, stevig optreden

inbraok(e) de 1. het inbreken om te stelen e.d. 2. inbraak in computernetwerken e.d.

inbraokprevensie de - inbraakpreventie

inbreien ww. 1. inbreien, nl. breiend inzetten, bep. stukjes breiend in een bep. breiwerk aanbrengen, bijv. op de plek waar een gat is ontstaan 2. de draad van het nieuwe garen een eindje met de oude mee breien

inbreker de 1. inbreker 2. iemand die geneigd is de ander een loer te draaien in financieel opzicht 3. brutaal iemand

inbreng de 1. zeggenschap in iets 2. hetgeen men aan de orde stelt, ter tafel brengt 3. ingebrachte goederen op een verkoping e.d. 4. hetgeen men inbrengt bij een transactie of huwelijk 5. wat een werkend kind aan het gezin als geheel afdraagt

inbrengboelgoed, ...*boelegoed* et - boelgoed waarbij goederen van elders, bijv. van de bureu, zijn ingebracht om te verkopen

inbrengen ww. 1. naar binnen brengen 2. te zeggen hebben, invloed hebben 3. inbrengen van goederen op een boelgoed 4. geld of ander bezit inbrengen, in een zakelijke onderneming, een huwelijk enz.

inbunnen bn. - ingebonden

indaenken ww. - zich indenken

indammen ww. 1. dempen van een sloot, vaart, gat 2. door af te dammen tot land maken 3. (fig.) indammen, beperken

indampen ww. 1. indampen 2. vochtig maken van wat men met het strijkijzer gaat strijken

indekken ww. 1. zich ergens tegen indekken 2. indikken, dikker maken 3. toedekken

inderdaad bw. - inderdaad

inderhaast bw. - inderhaast

indertied bw. - indertijd

indeuken, ...*duken* ww. - indeuken

indieken ww. 1. indijken 2. een weg opnieuw enigszins rond, naar de kanten toe aflopend maken

indielen, ...*delen* ww. 1. indelen: in bep. delen 2. indelen bij een groep

indieling(e) de - indeling

indikaosie de - indicatie

indreugen, ...*drugen* ww. 1. zonder omwegen aan het verstand brengen, iemand nadrukkelijk voorhouden 2. inpeperen, betaald zetten 3. door opdrogen krimpen, kleiner worden

indri'jen ww. 1. met een draai gaan in, naar 2. terechtkomen, belanden

indrieven ww. - indrijven: naar binnen drijven

indrinken ww. - in hoge mate op zich laten inwerken

indrok de - indruk

indrokken ww. - indrukken, induwen

induken ww. 1. induiken 2. in een ineedgedoken houding gaan 3. z. *indeuken*

indweilen ww. - indweilen, vooral: dweilend wit of geel zand aanbrengen over een stenen vloer en tussen de naden ervan, ter verfraaiing

iniden ww. - ineggen

inenten ww. 1. inenten 2. enten van bomen

infermaant de - informant

infermaosie de - informatie

infermeren ww. - informeren

inflaosie de - inflatie

influtten ww. - met snelle, evt. heimelijke bewegingen ergens ingaan, naar binnen wippen

influusteren, ...*flusteren* ww. - in het oor fluisteren

infok de 1. het fokken, de teelt 2. inteelt

infokken ww. - met een bep. type, een bep. soort vee gaan fokken

ingaeperi'je de - het naar binnen kijken, nl. vooral naar wat de bewoners doen

ingang, ...*gaank* de - ingang

ingangsdeure de - toegangsdeur

ingaal z. *egaal*

ingaoon ww. 1. binnengaan, ergens ingaan 2. de desbetreffende richting nemen, komen in 3. het beginnen van een school 4. van kracht worden 5. erop ingaan, positief benaderen

ingebuukeneming de - ingebruikneming

ingedeelden mv. - mensen die 'ingedeeld' waren bij anderen in de *Klonie*

ingel de - var. van *engel*

Ingelaand et - var. van *Engelaand*

ingelaneu mv. - ingelaneu

ingelegd, *inlegd* bn., bw. - intelligent, handig, bijv. *Hi'j kon zo ingelegd praoten*

ingelokkig bn. - zich uiterst gelukkig voelend

Ingels et - var. van *Engels*

ingeneumen z. *inneumen*

ingen ww. - minderen bij breien

ingeven ww. 1. doen innemen 2. een ingeving doen krijgen, een inval doen ontstaan, in bijv. *Et wodde me ingeven dat et niet goed kwam* 3. zich inlaten met, mee gaan doen aan

ingeving de - gedachte door ingeving, (gelukkige) inval

ingevoerde de - iemand die wel op de desbetreffende plek woont maar er oorspronkelijk niet vandaan komt

ingewanen, ...*waarden* mv. - ingewanen van een menselijk of dierlijk lichaam, meestal: de darmen

ingieten ww. - gietend in iets doen stromen, vooral: ingieten van koffie, thee

inglissen ww. - ergens in, in een bep. richting glijden

ingloepen ww. 1. spiedend, glurend naar binnen kijken 2. ongemerkt binnenkomen, binnensluipen

ingreven ww. - beginnen te vervenen met een bep. perceel
ingrevend, ...greven bn., bw. 1. vinnig, fel, doorzettend, pittig, inwendig boos 2. heel erg
ingriepen ww. 1. in iets grijpen 2. z'n invloed doen gelden, sturend optreden 3. met geweld, gezag ingrijpen
ingruuien en var. ww. - ingroeien: door te groeien in iets dringen
ingruun, ...greun bn. - zeer groen
inhaelder de - apparaat met behulp waarvan patiënten medicijnen inhaleren
inhael(d)erig bn. - inhalerig
inhaelen, ...haolen ww. 1. binnenhalen, binnenbrengen, o.m. van de oogst in de schuur 2. bij zich doen komen, bij zich doen inwonen 3. naar zich toe trekken, naar binnen trekken 4. alsnog doen wat al gedaan had moeten zijn 5. bemachtigen, tot het zijne maken; ook van het zich opscheppen van eten 6. achter iemand aan gaan en vlak achter of naast hem komen, passeren in het verkeer, ook: inhalen met het werf, evenaren 7. plechtig of feestelijk welkom heten als iemand komt 8. inademen 9. inhaleren van medicijnen
inhaeler de 1. inhalig iemand 2. iemand die bezig is in te halen in het verkeer 3. inhaleerapparaat voor bep. medicijnen
inhaelig bn. - inhalig
inhaeltied, inhaal... de - de meest geschikte tijd om te oogsten
inhaemeren ww. - inhameren
inhaoken ww. 1. inhaken in iemands arm 2. ingaan, inspelen op iets wat is gezegd, wat zich heeft voorgedaan 3. aan elkaar vastmaken door te haken
inhaokt bn. - ingehaakt: van een paard dat nog met de spoorstok aan de wagen zit
inhaal... z. *inhael...*
inharken ww. - weg van de rand harken, vooral harken van de plaatsens langs de kant waar men met een machine niet kan komen
inhebben ww. 1. in het lijf opnemen, in hebben, in krijgen (vooral medicijnen) 2. in de mond hebben van het bit bij een trek- of lastdier 3. meebrengen, inhouden, voeten in de aarde hebben 4. de pest inhebben
inhiems, inheems bn. - inheems
inholen ww. 1. bedwingen, niet de vrije loop laten, binnen houden 2. te beduiden hebben 3. niet gunnen bij een verkoping 4. tijdelijk afnemen, inhouden van geld
inhold de 1. het totaal aan ruimte binnen een hol voorwerp, een bouwwerk e.d. 2. inhoud

in een maat uitgedrukt 3. dat waarmee iets gevuld is 4. inhoud van een boek, een brief, een taaluiting anderszins 5. inhoudsopgave 6. intellect, belangrijkheid van uitingen, gedachten
inholdelijk bn. - inhoudelijk
inhold(s)maote de - inhoudsmaat
inhold(s)opgifte de - inhoudsopgave
inhold de, et 1. houten geraamte van een boot 2. in verb.: constitutie, gestel 3. iemands innerlijk, binnenste *Hi'j had een slechte inhold* geen goed karakter
inhouwen ww. - inslaan (van bijv. een ruit)
inienen(d), iniens(en), inienens en var. bw. - ineens
injaegen ww. - injagen: in iets, naar binnen drijven
injuten ww. - inschenken
ink(t), inket de 1. schrijfkint 2. drukinkt
inkappel en var. de - galappel, galnoot
inkappen ww. - kappend een keep, gleuf e.d. aanbrengen, kappend bewerken, kleiner of ruimer maken zodat het past
inkarven ww. - inkerven
inkegelen ww. - door hard te gooien een raam van een gebouw kapot maken
inkel(d) I, enkel(d) bn., bw. 1. niet of nauwelijks meer dan één, slechts enkele 2. fijngebouwd (van vee)
inkel(d) II, enkel(d) bn., bw. - niet dubbel, niet uit een geheel bestaand
inkel(d) III, enkel(d) bw. 1. heel af en toe, zo nu en dan 2. alleen maar
inkennig z. *ienkennig*
inkertieren ww. - inkwartieren
inket z. *ink(t)*
inkiek de - inkijk
inkieken ww. 1. kijken in iets 2. bij iemand binnengaan om een praatje, om te zien hoe het gaat 3. naar binnen kijken
ink(t)lappe de - inktlap
inklauwen, ...krabben ww. 1. overall iets mee verdienen om maar meer geld te krijgen en geen cent willen uitgeven voor een ander, voortdurend geld naar zich toehalen 2. gras, hooi e.d. bij de rest harken of met de vork trekken, zodat het met machines bewerkt kan worden
inklauwer(d) de - inhalig iemand
inknallen ww. - door vuurwerk af te steken het nieuwe jaar inluiden
inkniepen ww. - inknippen: ineenknippen
inkoelen, ...kuilen ww. 1. inkuilen van aardappelen 2. inkuilen van kuilgras
inkoken ww. 1. door het koken in volume afnemen of doen afnemen 2. bij het koken in

iets trekken, opgenomen worden

inkommeling, inkommer de - persoon die zich van elders heeft gevestigd

inkommen I, ...koemen et - inkomen, wat iemand aan inkomsten geniet

inkommen II, ...koemen ww. 1. binnenkomen 2. inkomen van stukken, geld

inkommesofhaankelk bn. - inkomensafhankelijk

inkoold bn. - zeer koud

inkoop de 1. boodschap die men inkoopt, vaak: kleding 2. wat men inkoopt, vaak: om weer te verkopen

inkotten I ww. 1. door afsnijden, snoeien, opbinden etc. korter maken 2. minderen in aantal, omvang

inkotten II bw. 1. binnenkort 2. korte tijd geleden

inkrabben z. *inklauwen*

inkrabber de - inhalijs persoon

inkriegen ww. - binnenkrijgen, bijv. *Die koe vret niet meer, de veearts zegt hi'j het wat scharps inkregen*

inkrimpen ww. 1. door krimpen kleiner worden 2. beperken, met name van een bedrijf 3. dicht bijeenkruipen van bijen wanneer het kouder wordt

inkrimping de - het inkrimpen van een bedrijf

inkroepen ww. - inkruipen: kruipend binnengaan

inktblauw en var. bn. - zo blauw als inkt

inktklodder de 1. inktvlek 2. klodder inkt

inktplakke de - inktvlek

inktzwat en var. bn. - inktzwart

inkupen ww. - ter bewaring in een bep. kuip doen

inlander, ...laner de - inlander

inlaans I bn. 1. inlands: uit eigen land, uit het land zelf 2. van de hoger gelegen graslanden, i.t.t. van de lage hooilanden, met name bij de rivieren

inlaans II bw. - het land in, het gebied in

inlaeden ww. - inladen

inlakseren ww. - inslinken: door slinken in omvang afnemen en evt. in gewicht, met name bij het koken, braden van vlees, groente, jam, ook van een hoop gras of hooi

inlaoten ww. 1. binnenlaten 2. binnen laten stromen van water in een polder 3. zich mengen in iets, met iemand omgaan

inlassen, ...lasken ww. - inlassen

inlegd z. *ingelegd*

inleggen ww. 1. in, tussen iets leggen 2. inleggen van bep. voedingsmiddelen om te conserveren

3. geld inleggen voor een spel 4. geld inleggen bij een bank 5. inleggen ter versiering 6. goed te pakken nemen, bijv. in *We zullen him inleggen* 7. in hoger beroep gaan 8. eer inleggen met iets, in *d'r ere mit inleggen*

inlegger de - hetz. als *veurploeg*

inlegkruke, ...pot de - inmaakpot

inlegkruis et - inlegkruisje

inliesten ww. - inlijsten

inloeren ww. - ingluren

inloop de 1. het inlopen 2. de ingang van het huis die men gewoonlijk gebruikt, veelal de achterdeur met mat

inloopdeure de - deur die men het meest gebruikt om het huis binnen te gaan, vandaar veelal: achterdeur

inlopen ww. 1. naar binnen lopen 2. in *op iene...* hem tegemoet lopen 3. inlopen van schoeisel 4. zand of ander vuil aan de schoenen hebben zodat het vloerkleed e.d. snel vuil wordt 5. achterstand in tijd, werk enz. geheel of deels inhalen 6. inhalen bij het lopen 7. van motoren: eerst rustig, voorzichtig draaien voordat de volle werking komt

inlotten ww. - inloten

inluden ww. 1. inluiden: van een nieuw jaar 2. feestelijk verwelkomen, bijv. een burgemeester

inluusteren ww. - iemand iets influisteren

inmaeken ww. 1. inmaken, inleggen: voornamelijk van groenten 2. inmaken: bij wedstrijdsport 3. bedriegen

inmaekkruke de - inmaakpot

inmaekpot de - inmaakpot

inmaekvat et - inmaakvat

inmaelen ww. 1. inmalen 2. door malen lichter worden (van graan)

inmelker de - instructeur bij het machinaal melken

inmienen ww. - inzetten bij een voorlopige verkoop

innemen ww. 1. innemen 2. korter, kleiner maken (bij naaien) 3. gebruiken, nuttigen, bijv. *'t Is wel in te nemen* 't is wel lekker

innenner, innenkaander bw. - in elkaar

innerlijk I et - innerlijk

innerlijk II bn., bw. - innerlijk, inwendig, bijv. *Innerlijk was hi'j bliede*

inneumen, ingeueumen bn. - ingenomen

inni'jd bn. - ingenaaid

inni'jen ww. 1. door te naaien in kleding aanbrengeu 2. verkleinen door naaien, bijv. *een wiede rok een aentien inni'jen*

innovaosie de - innovatie

innusselen ww. - innestelen (lett.)
inpaaien ww. - zand e.d. in het huis krijgen, dat men nl. aan z'n voeten heeft, bijv. *Daenk d'r wat omme, et paait in mit die regen*
inpaandig bn. - inpandig: naar binnen gebouwd, inspringend, van een deel van een huis
inpassant bw. - en passant, tegelijkertijd
inpakken ww. 1. bietsen, pikken 2. pakken, te grazen nemen 3. met de spoorstok vastmaken van een paard 4. aanleggen, aanpakken
inplaanten ww. - inplanten
inplaggen ww. - naar binnen toe bijwerken door de zode af te steken, vooral van een stukje grond naast een voor waar de ploeg niet meer kan komen
inpoetsen ww. - een eerste laagje schoensmeer aanbrengen, waarop nog zodanig gewreven moet worden dat de schoenen glanzend
inpolen ww. - inzakken: van een sloot, door de te grote hoeveelheid water
inpraoten ww. - sterk bij iemand aandringen om iets toch vooral maar wel te doen of na te laten, in *op iene inpraoten*
inraemen ww. - inramen
inreed z. *inrit*
inreenfelen, ...rimpelen ww. - inhalen van stof voor kleding door rimpelen
inrepelen, ...riepelen ww. - door te trappen, staande naar beneden te glijden, de kant van een sloot doen uitzakken
inreusteren ww. - inroosteren
inrieden ww. 1. iets naar binnen rijden 2. in iets rijden (een schuur, een weg enz.) 3. voorzichtig voor het eerst een paard berijden 4. voordat men aan een schaatswedstrijd begint eerst een tijdje schaatsen om te wennen 5. inhalen bij schaatsen 6. de eerste kilometers maken in een nieuwe auto, op een nieuwe motor enz. 7. hetz. als *inrepelen*
inrillen ww. - tot een lange hoop, regel maken van gras
inrit, inreed de - inrit: naar een huis, een zandweg, oprit, met name naar de grote schuurdeuren van een boerderij
inrollen ww. 1. in iets doen rollen, naar binnen rollen 2. inrollen van zaad
inrotten ww. - van hout: sterk gaan rotten door een teveel aan vocht
inschaekelen ww. 1. in werking doen treden van instrumenten, machines 2. regelen dat er hulp komt van een dienst, een bep. persoon enz.
inschaolen ww. - inschalen
inscheinen z. *inschunen*
inscheppen ww. 1. inscheppen 2. (op)vangen

van een zwerm bijen met een schepkorf
inscheren ww. 1. vee van iemand anders tegen betaling in z'n weide doen grazen 2. jongvee in de wei doen
inschieten ww. 1. door te schieten vernielen 2. door vuurwerk af te steken het nieuwe jaar inluiden, in zinnen als *Ze schieten et oolde jaor uut en et ni'je in* 3. in *d'r bi'j inschieten* erbij inschieten 4. erg snel in iets gaan, komen 5. inschieten bij voetbal
inschikkelik bn., bw. - inschikkelijk
inschikken ww. 1. ermee instemmen 2. zich kunnen voorstellen 3. inschikkelijk handelen
inschinken ww. - inschenken
inschoeven ww. - inschuiven
inschoffelen ww. - bijwerken met de schop, glad, effen maken van randen van de akker waar men niet met de ploeg kan komen
inschrieven ww. 1. inschrijven van post, mededelingen, officiële aangiften e.d. 2. zich inschrijven, iemand als lid e.d. inschrijven 3. inschrijven op iets dat men wil kopen, leveren, bouwen
inschriever de - inschrijver
inschrobben ww. - zand met een schrobber over en tussen de stenen van een straatje aanbrengen
inschunen, ...scheinen, ...stuken, ...stuiken, instoeken ww. - stiekem influisteren, niet zelden om iemand op te zetten tegen een ander, om tot een bep. daad aan te zetten
inseminaoisie de - inseminatie
insgelieks, iensgelieks, eensgelieks bw. 1. insgelijks, o.m. als antwoord op een nieuwjaarswens 2. hetzelfde graag voor mij: met name gezegd wanneer er frisdrank of een borrel wordt ingeschonken en men graag hetzelfde wil drinken als de ander
insinuaosie de - insinuatie
inslaachten ww. - verminderen in gewicht na slachten, door verwijdering van de niet te gebruiken delen
inslag de 1. inslag 2. voeding, eten 3. ingeslagen deel dat wordt genaaid 4. karaktertrek, aard, inborst 5. afslag van een weg of pad
inslaan ww. 1. inslaan van goederen 2. flink eten, drinken 3. inslaan van ruiten e.d. 4. een richting nemen, een pad inslaan e.d. 5. inslaan van de bliksem 6. indruk maken, aanslaan 7. de leidsels aandoen 8. inspelen bij o.m. tennis
inslaopen ww. - inslapen, ook: overlijden
inslepen ww. 1. met een sleepbord e.d. zaden onder de aarde werken 2. iemand erbij betrekken, mee laten doen in een bep. karwei,

bij bep. werk
insleuten bn. - ingesloten
inslichten ww. - inslechten, vlak maken
insloeper de - insluiper
inslokken, ...slikken ww. - inslikken, ook: van lettergrepen, woorden: niet volledig uitspreken
insluiten ww. - insluiten: bijvoegen
insmeerbosseltien et - borsteltje waarmee men z'n schoenen insmeert
insmieten ww. - ingooien
insni'jen ww. - insneeuwen
insnieden ww. - insnijden
insnoeven ww. - insnuiven
insoeven ww. - indommelen, inslapen
insoppen ww. - in zeepsop e.d. zetten
inspan(...) z. ook *ienspan(...)*
inspanoge et - oog aan het eind van een disselboom (er kwam een riem van het borstuig door ter bevestiging)
inspelden ww. - de luier enz. van een baby goed vast doen zitten met veiligheidsspelden
inspeulen de - inspelen; ook: op bep. zaken, aangelegenheden
inspielen ww. - spijlen aanbrengen in een bijenkorf, vooral gezegd wanneer dat hernieuwd gebeurt, nl. na het oogsten
inspiraasie de - inspiratie
inspraake, ...spraok de - inspraak, zeggenschap
inspringen ww. 1. inspringen 2. gaan mee-helpen
instaampen, ...stampen ww. - iets in elkaar stampen: bijv. gekapte takken die verder ineen moeten, kuilgras in een silo e.d.
instaansie de - instantie, orgaan
instaon ww. - instaan: zich garant stellen
instelaasie de - geluidsinstallatie e.d.
insteld bn. - ingesteld op iets
insteleren ww. 1. installeren: van installaties, toestellen e.d. 2. het installeren van met name een burgemeester
insteleteur de - installateur
insterment, instrement, henstrament et 1. muziekinstrument 2. gereedschap, toestel als instrument
instermentaol bn. - instrumentaal
instermentemaaker de - instrumentmaker
instik de - opening van een broekzak, jaszak e.d.
instikken ww. 1. in iets steken, ook in zinnen als *Hi'j stikt zien neuze overal* in hij bemoeit zich overal mee 2. beginnen te vervenen met een bep. perceel

instikker de 1. iemand die insteekt, in het bijzonder bij een dorsmachine 2. insteekketel, met name in een kolomkachel
instoeken z. *inschunen*
instoeven ww. 1. instuiven van zand, stof 2. zeer snel naar binnen rennen, in iets rijden
instoppen ww. 1. stoppend toevoegen aan, bijv. stro instoppen, d.i. in een bundel stro voor de opbouw van een bijenkorf of -kast 2. instoppen (in bed e.d.)
instopper de - insteker bij een dorsmachine
instotten ww. - instorten: van de markt, de economie e.d.
instrement z. *insterment*
instri'jer, instruier de - extra inkomsten, niet verwachte meevaller, door erfenis, bijverdienste e.d.
instri'jing(e), ...struïng de - extra inkomsten, onverwachte meevaller, door erfenis, bijverdienste e.d.
instrieken ww. - op sterven liggen, in *et vuur wel instrieken kunnen*
instuken, ...stuiken z. *inschunen*
insturen ww. 1. insturen 2. sturend helpen bij het inbrengen van de penis van een hengst bij het dekken
insukeren ww. - met suikerwater besprenkelen van bijenvolken, die de imker nl. tot één volk verenigt
insussen ww. - laten voor wat het is, er geen aandacht aan schenken, zodat een ander er niet over begint
intaaste de - ingewanden, met name hart, lever en longen
intees bn., bw. - intens
inteesie de - intentie
integen, antegen bw. 1. tegemoet 2. tegen iets zijnd
integraasie de - integratie: het integreren
inteken(ings)liet, ...list de - intekenlijst
interen ww. 1. achteruitgaan in financieel opzicht, bij voortdurend meer uitgeven dan men aan inkomsten verwerft 2. verbruiken van de voorraad voer door de bijen in de winter 3. naar binnen vrouwen, met name bij het naaien
interessaant bn., bw. - interessant
intergemeentelijk bn. - tussen gemeenten spelend, intergemeentelijk
interkarkelik bn. - interkerkelijk
internaot et - internaot
internationaol bn. - internationaal
inteugelen ww. - intomen (fig.)
interpelaasie de - interpellatie
interpretaasie de - interpretatie

intied, **intieds** bw. 1. intussen, onderwijl, in de tijd dat het andere speelt 2. tijdig, op tijd
intikken ww. 1. door een tik tegen iets te geven, inslaan 2. typend in een tekst aanbrengen, ook: in een computerbestand aanbrengen door intoetsing 3. door een niet zo harde schop een bal in het doel doen belanden
intimidaosie de - intimidatie: dreigend angstig maken
intogen ww. - onbedoeld meenemen aan kleding, schoeisel van hooi, gras, zand e.d. in het huis, zodat het daar rommelig, vies wordt, bijv. *Et toogt zo in mit et hujjen*
intree de 1. ingang, toegang 2. entreegeld 3. het recht naar binnen te gaan 4. het voor de eerste maal zijn functie vervullen
intrekken ww. 1. z'n intrek nemen 2. binnentrekken 3. binnenbrengen van de oogst 4. trekkend naar zich toehalen 5. intrekken van een voorstel e.d.
intugen ww. - het paardentuig aandoen
intussen, **...tusken** bw. - intussen
invalshoeke de - invalshoek: benaderingswijze
invalsweg de - invalsweg naar een stad of dorp
invalen ww. 1. voor iemand invallen 2. invallen bij muziek 3. een inval, een idee krijgen 4. plotseling aanvangen van een jaargetijde, van weersomstandigheden e.d. 5. in elkaar vallen 6. met geweld binnenvallen, binnendringen
invaler de - invaller
invasie de - invasie
invatten ww. 1. aanpakken, bijeenpakken 2. inpikken, inpalmen met mooie woorden
invellope z. *enveloppe*
inventoaris de - hetz. als *eventaoris*
invaren, **...vaeren** ww. - invaren: naar binnen varen
invielen ww. - invijlen
invitaosie de - uitnodiging
invliegen ww. 1. naar binnen vliegen, in iets vliegen 2. hard rennend of rijdend in iets gaan, in een bep. richting gaan 3. op iemand invliegen 4. invliegen van een nieuw vliegtuig 5. voor het eerst vliegen van jonge vogels, insecten
invlieger de - elk van de jonge bijen die door te vliegen zich oriënteren op de eigen omgeving
invliegrichting de - richting waarin de bijen de korf binnenvliegen
invlochten ww. - invluchten
invochten ww. - indampen: vochtig maken van droog wasgoed dat met het strijkijzer gestreken gaat worden

invodderen ww. - invorderen, innen
invoerd bn. - ingevoerd
invreten ww. - invreten van met name bijtende stoffen, roest e.d., op die manier aangetast raken
inwarken ww. 1. inwerken: vertrouwd doen zijn met activiteiten, werk 2. inwerken van stoffen op iets anders 3. het op zich laten inwerken van indrukken, nieuwe situaties e.d. 4. bij het produceren van kleding aan de binnenkant of in het geheel aanbrengen
inwi'jen ww. 1. naar binnen waaien van de wind, ook: en daardoor zand, bladeren e.d. in een gebouw krijgen 2. door harde wind ineen-gedrukt en kapot raken, in elkaar vallen
inwieken ww. - inweken
inwinteren ww. - het voeren van een suikeroplossing aan bijen door een iemker, ter vervanging van het eigenlijke voedsel voor de bijen
inwit bn. - intens wit
inwonertal et - inwoneraantal
inwottelen ww. - inwortelen
inwrieven ww. - wrijvend doen indringen
inzaegen ww. - inzagen: met een zaag een gleuf of kerf maken
inzaemeling de - inzameling
inzeer bn. - uiterst pijnlijk
inzet de 1. inzet 2. begin, eerste stap 3. eerste vraagprijs 4. het in iets zetten
inzetber bn. - inzetbaar
inzetberhied de - inzetbaarheid
inzetten ww. 1. inzetten 2. in de grond zetten van een ploeg, om te beginnen 3. opnieuw beginnen met het maaien en wellen 4. in een bep. richting trekken 5. naar binnen verplaatsen, bijv. *et linnenrak mit de waske tegere inzetten*
inzi'jen ww. - inzaaien
inzicht(e) et - inzicht
inziepen ww. 1. insmeren met zeep 2. met sneeuw inwrijven
inzoolten ww. - inzouten
inzunnen bn. - ingezonden
inzwat bn. - zeer zwart
irrigaosie de - irrigatie: kunstmatige bewatering
isolaosie de - isolatie: voorziening tegen te sterk geluid, tegen warmte of kou
issias de - ischias

J

ja, *jao* bw. 1. ja 2. immers 3. waarachtig

ja-mar tw. - doe het maar, toe maar

jaap de - jaap, snee

jaapse z. *japse*

jabreur, *jabruur* de - jabloer

jacht de 1. jacht 2. het eropuit zijn (weg; ook: om te versieren) 3. plaag, epidemie 4. snelle, drijvende beweging 5. instinct om te jagen 6. sneeuwjacht 7. drukte 8. slechte koffie

jachtbaander de - verbindingbalk, steunbalk van ongeveer halverwege de binstijl schuin naar het dak lopend

jachten z. *jaegen*

jachtgeweer et 1. jachtgeweer 2. luizenkam

jachtgoddel de - gordel die men draagt bij de jacht

jachthutte de - schuilhut voor jagers

jachtig, *jachterig*, *jachts* bn., bw. 1. bronstig, nl. van varkens, honden en katten; ook wel gezegd van vrouwen of meisjes die zich steeds bij jongens of mannen ophouden 2. druk, haastig, jachtig 3. over koffie: van slechte kwaliteit

jachtkoffie de - slechte koffie

jachtkörf z. *jaegkörf*

jachtoppasser de - jachttopziener

jachttopzichter de - hetz. als *jachtoppasser*

jachtopzien(d)er de - hetz. als *jachtoppasser*

jachtpertij de - jachtpartij

jachtpetroon et - geweerpatroon gebruikt bij de jacht

jachtroer et - hetz. als *gaanzeroer*

jachtsni'j, *jaeg...* de - jachtsneeuw

jachtstasse de - jagerstas, weitas

jachtvergunning de - jachtakte

jachtwaegen, *wildwaegen* de - speciale wa-
gen voor de jacht, jachtwagen

jachtwaeter et 1. jachtwater 2. slechte koffie

jachtweide de 1. open stuk land in bos of veld dat zelden of nooit gemaaid wordt en waar de jagers het wild opwachten dat wordt opgedreven 2. gelagkamer

jaegbaand de - steunbalk tussen stijl en de daar over lopende *dreegplae*

jaegen, *jachten* ww. 1. op wild jagen 2. dwingen te gaan, weggagen, drijven 3. door te achtervolgen proberen te grijpen 4. bijeenbrengen of bewerken van gras, hooi m.b.v. een paard en/of een machine 5. zich in hoge mate haasten met iets, gejaagd (doen) voortgaan, gejaagd (doen) werken 6. snel gaan met een voertuig,

met paarden, ook van sneeuw, wolken etc. 7. proberen te versieren, flirten, minnekozen, ook gezegd van wild in de paartijd, met name van hazen 8. proberen te verwerven 9. een gejaagd gevoel hebben, last van hartkloppingen hebben, een overmatig snelle pols hebben, moeten hijgen van inspanning of emotie 10. hijgend ademen 11. een kunstzwerf maken

jaeger de 1. iemand die op wild jaagt 2. beugel die men bij het maaien op de zeisboom zet en die het gemaaid bijeenhoudt om het in de gemaaid strook te leggen, met name dienstig in geval van lang gras en bij het maaien van graan 3. koe die vaak tochtig is 4. afgetrommelde zwerf bijen

jaegerd de - hetz. als *jaeger* bet. 3

jaegeri'je de - het jagen, de jacht

jaegersblad et - hetz. als *jaegerskraantien*

jaegershatte et - iemands positieve gezindheid tot de jacht

jaegershutte de - schuilhut voor jagers

jaegerskraantien et - bep. krantje, periodiek voor jagers

jaegersletien, *...latien* et - jagerslatijn, sterke verhalen over de jacht door jagers

jaegerspraot et - hetz. als *jaegersletien*

jaegerstael de - jagerstaal: het jargon van de jagers

jaegerstasse de - weitas

jaegersvereniging(e) en var. - jagersvereniging

jaegertied de - jachtseizoen

jaegkörf, *...kieps*, *jacht...* de - jaagkorf, gebruikt voor het 'scheppen' van een zwerf die ergens is neergestreken of voor het maken van een kunstzwerf

jaegliende de - jaaglijn

jaegpeerd et - hetz. als *snikkejaegerspeerd*

jaegsnij'j z. *jachtsni'j*

jaeken z. *diaeken*

jaffa de - jaffasinaasappel

jajem I de - jajem, jenever; *in de jajem* dronken

jajem II bn. - dronken, aangeschoten

jak et 1. jak 2. jak, jek, ook gezegd van een oud jasje of van een vest 3. afranselen, *in iene wat om'op 't jak geven* 4. *in et malle jak* an wild doend, ook: humeurig

jaken z. *diaeken*

jakkepoes, *...poed* de 1. smeerlap, gemene vent 2. smeerpoets, sloddervos

jakkepoester de - opschepper

jakker(d) de 1. iemand die niets bezit 2. gemene kerel

jakkeren ww. - buitensporig hard rijden
jakkes I de - mond, bek, in *je jakkes holen*
jakkes II tw. - jakkes, bah
jaknikker de 1. jabroer 2. bep. soort olie-pomp
jammer de, in *een lange jammer* een lang huis, ook: een ellendige boel, in *een lange jammer van oolde huzen*
jammerdeuze, *...gat*, *...kloten*, *...kont(e)*, *...pot*, *...zak* de - zeurpot, iemand die steeds over kleinigheden klaagt of zeurt, veelal ten onrechte
jan-in-de-zak, *...in 't hemd*, *jan-en-hendrik-in-de-zak* de - benaming voor een bep. meelspijs die in een doek gekookt is
janboerefluitjes en var. mv. - janboerefluitjes
jandoedel, *sjan...* de 1. sukkel, slappe figuur 2. goedzak 3. jenever, glaasje jenever; soms ook gezegd van andere alcoholica, ook gezegd van een slechte kwaliteit alcoholische drank
jandorie, *...dozie*, *potjandozie* tw. - potverdrie
jangat de 1. iemand die veel thuis zit 2. iemand die overal naar vraagt
janhaegel de - janhaegel, gespuis
janhen de 1. keukenpiet, janhen 2. bemoeial, vitterig iemand 3. sullig iemand, goedzak
jankbek de - iemand die hard huilt, zeurt
jankding et - instrument, toestel waarvan het geluid als gejack wordt ervaren
jankerd, *...janker* de 1. iemand die hard huilt of overal om jankt, zeurt 2. iemand die bij het zingen de hoogste noten niet kan halen
jankerig bn., bw. - gezegd van iemand die op huilende, klagende wijze zeurt, jankt
janklaosen de 1. janklaassen 2. houterige, potsierlijke, eigenaardige vent
janklaosenspul et 1. rare bedoening, rommelige toestand 2. janklaassenspel, poppenkast
jankolen bn. - verkouden (schertsend)
jankpoede de - zeurpot
jankpot, *janke...* de - gezegd van iemand die voortdurend jankt, huilt, klaagt of zeurt
Janneman de - troetelnaam voor kleine jongen, met name als die Jan heet
jannever(...) z. *jenever(...)*
jannewaori de - januari
jaor tw. 1. gezegd als voorzichtige instemming of bevestiging 'alsof', ook: instemming op twijfelende wijze gegeven 2. jawel, hetz. als *ja*
jaor et 1. tijdperk, tijdsduur van een jaar, vanaf een bep. dag gerekend, kalenderjaar 2. seizoen 3. levensjaar 4. studiejaar, de studenten van een

bep. studiejaar
jaordag, *jaorig* de - verjaardag
jaordagsvesite de - de mensen die op visite komen t.g.v. een verjaardag
jaordagvieren, *jaorig...* ww. - vieren van een verjaardag
jaorenlank, *...lang* bw. - jarenlang
jaorgaank, *...gang* de - jaargang: van tijdschrift, krant
jaorgetiede et - jaargetijde, seizoen
jaorig I et 1. één jaar oud rund, jaarling 2. z. *jaordag*
jaorig II bn. 1. een jaar oud 2. van stallen: voor eenjarige dieren 3. de dag meemakend waarop men een jaar ouder is 4. in *niet jaorig* minderjarig
jaorige de 1. iemand die jarig is 2. hetz. als *jaorig I*, bet. 1
jaorinkommen et - jaarinkomen
jaorkelinder, *...kelender* de - jaarkalender
jaorliks bn., bw. 1. ieder jaar voorkomend 2. elk jaar weer
jaormark, *...maark*, *...maat* de - markt die jaarlijks en op een bep. vaste tijd wordt gehouden
jaormennig zn. - een aaneengesloten periode van een aantal jaren, in *een jaormennig*
jaoropgifte de - jaoropgave
jaorsalaris et - jaorsalaris
jaorsvesite de - verjaardagsvisite
jaortal et - jaartal: het desbetreffende jaar
jaortelling de 1. jaortelling 2. leeftijd, bijv. van *dezelde jaortelling*
jaorvergeederding, *...vergaederige* de - jaarvergadering
jaowel bw. 1. gezegd ter goedkeuring, bevestiging, instemming 2. zeker wel
japse, *japs*, *jaapse* de - spleetachtige wond
jarre de - gier, vloeibare mest
jarrebak de - gierbak
jarregat et - mestput
jarregeute de 1. mestgoot achter de koeien op de stal en evt. ook deels buiten naar de gierput lopend, veelal: het verlaagde deel in de mestgoot waardoor de gier wegloopt 2. ondiep mestgootje achter paarden die op stal staan 3. goot in de grond voor de afvoer van gier uit een mesthoop naar de sloot
jarrejutte de - schepemmer voor gier
jarrekarren ww. - met een wagen gier over het land brengen
jarrekolk de - gierput
jarrelocht de - lucht, reuk van gier
jarremennen ww. - gier met paard en wagen over het land brengen

jarren ww. - gier over het land brengen, ter bemesting
jarrepompe de - gierpomp
jarresloot et - sloot waar gier in loopt
jarretonne de - privaatton
jarrewaegen de - wagen met gierbak, waarmee men gier over het land brengt
jarrewaeter et 1. water gemengd met vocht uit een mesthoop of met gier uit de mestgoot 2. slechte koffie
jarreweer et - weer, geschikt om te gieren
jasbescharmer, ...beschaarmer de - jasbeschermer
jasmijnpolle de - bep. heester: jasmijn
jasschölk en var. de - jasschort
jasse de - jas
jassebuse de - jaszak
jakkeknoppe, ...kneupe de - knoop van een jas
jassekrastes tw. - uitroep van walging, tegenzin
jassemouwe de - mouw van een jas
jassen ww. - schillen van aardappelen
jassepaand et - jaspand
jasses tw. - uitroep van afschuw, tegenzin
jasseslippe de - slip van een jas
jassien et 1. kleine jas 2. colbertjasje
jatten I mv. - handen, evt. vingers
jatten II ww. - jatten
javatabak de - javatabak
jawis(se) bw. - inderdaad
jazeker bw. - ter bevestiging of instemming: zeker wel
je I pers. vn. 1. vertrouwelijke aanspreekvorm; meestal als afsluiting van een zin en vaak a.h.w. herhalend gebruikt: eerder in dezelfde zin is nl. dezelfde persoon al aangesproken; vaak met ongeveer de functie van het Ned. 'joh', bijv. *Die hadden de tied wel, je moet je maar denken* 2. 2e pers. enk., i.p.v. *ie* of *jow* 3. verzwakte vorm van *jow* (3^e, 4^e naamval), ook met de functie van wederk. vn., bijv. *Je moe'n je nog scheren*
je II bez. vn. - verzwakte vorm van *jow*, *joe(n)*, bijv. *ÿls je eigen huus*
jeet tw. - jeetje
jeger I et - jaegerstof
jeger II bn. - van jaegerstof
jegergaoren et - garen van jaeger
jek et - jack
jeloers bn. - jaloers
jeloersghied, jeloersghied de - jaloersheid
jelte z. *hiltje*
jemelen ww. - steeds over hetzelfde zeuren
jemel(d)er de - klager, zeurpiet
jemelig bn., bw. - hetz. als *jummel*

jenever, jannever de - jenever, glaasje jenever
jeneverbeerlig de - iemand die veel jenever gebruikt
jeneverbeie, ...besse de - jeneverbes
jeneverbraanderi'je de - jeneverbranderij
jeneverhals de - iemand die veel jenever drinkt en daardoor vaak dronken is
jeneverhuud de - iemand die veel jenever drinkt
jeneverlappe de - zuiplap
jeneverlocht de - jeneverlucht
jeneverneuze de - gezegd van iemands rode neus (waaraan men denkt te zien dat die persoon veel jenever drinkt)
jeneverpolle en var., zoals *janneverpolle, jeneverboom* de - heester, vooral op de hei, met de jeneverbes
jeneverreumeltien et - jeneverglaasje
jeneverstokeri'je de - jeneverstokerij
jenevertien, jannevertien et - glaasje jenever
jenevertat et - jeneverton
jeneverzoeper de - jeneverzuiper
jengelen ww. 1. zeuren van kinderen, jengelen 2. op storende wijze klinken van radio, televisie enz.
jennegiesmark de - soort markt waarop oudere jongens en meiden elkaar konden ontmoeten, zodat er stelletjes konden ontstaan
jent bn., bw. - uitstekend, heel goed
Jetse de - mansnaam; in *van Jetse gaon* flauwvallen, van slag raken
jeude z. *jood*
jeugdjaoren mv. - jeugdjaaren
jeugdpoekel, ...pukel, ...poeste de - jeugdpuistje
jeupies, jeupen, jopies, zomerjopies mv. - bep. soort appel
jeuzelder, jeuzeler de - zeur, iemand die steeds over kleinigheden klaagt, zeurt
jeuzelen ww. - klagend zeuren, zaniken
jeuzelig bn. 1. zeurderig 2. verdrietig
jeuzelgat, ...kont(e), ...poede, ...pot, ...zak et - zeur, iemand die steeds over kleinigheden klaagt of zeurt
jewel et 1. diamant, kleinood e.d. 2. pracht-exemplaar
jezels pers. vn. - jezelf
jezuskruud et - duizendknoop
jichtbottien et - klein botje in een zak onder de rok gedragen, tegen de reumatiek
jioe-juutsie et - jioe-jitsoe
jiapse de - dun, buigzaam takje, om striemend mee te slaan
jiapsen ww. - striemend slaan

Jiezus, Jezus de - Jezus
jiffer z. *juffer*
jiffershooft z. *jufferhooft*
jim I, **jum** pers. vn. - jullie
jim II, **jum** bez. vn. - van jullie
jimmeneetje tw. - uitroep van verwondering
jimmes, jimmend zelfst. bez. vn. - die van jullie
jister de - afgesloten melkplaats in de wei
jobe de - bep. merk of soort *blauwkopknollen*
jobstieding de - jobstijding
jochien et - vorm van *jonge*
jode... - joden...
jodebaord de - jodenbaard: moederplant
jodeboel de - het sjacheren, het elkaar bedriegen bij handel
jodeliem de, et - spuug gebruikt om iets schoon te maken, bijv. brillenglazen
jodeproeme de - prop van de els
joderachel de - bep. klein zuurtje, nl. spekje met suiker
jodespek et - sukade in koek
jodesteern de - jodenster
jodinne de - jodin
joe tw. 1. joe 2. z. *jow* I, II
joechel, joechte de 1. slechte koffie 2. dunne pap 3. zeer dunne soep
joecht, in *op de joecht* de hort op
joechten ww. - de hort op zijn, bijv. *Ze is weer vot te joechten*
joekerd, joeker de - groot exemplaar, kanjer, joekel
joekse, jukse de 1. slechte, slappe koffie 2. afgeroomde melk
joeksen ww. - van jongens: achter meiden aan zijn om te versieren
joekseri'je de - in *gien joekseri'je* geen gevrij, niet met elkaar naar bed (gaan)
joele de - zeer dunne mest
joelen ww. 1. joelen, luidruchtig tekeergaan, nl. door meerdere personen tegelijk 2. janken van een hond
joeler de - jankend, joelend dier, ook van een mens gezegd
joen z. *jow* II
joenen(d) z. *jowend*
joeperd, joepe de 1. jurk 2. groot exemplaar, joekel
joeps(e) de 1. dunne, slappe vloeibare substantie 2. diarree 3. jaap, snee
joepsen ww. - tjoepen
joepster de - groot exemplaar, joekel
joets de - diarree, in *an de joets*
joetse de - slechte koffie

jojonen ww. - jojoën
jok, juk et 1. draagjuk 2. kruiwagenzeel 3. hetz. als *puttejok* 4. zware last 5. onderdeel van de schoorsteen waar het bovenste stuk op wordt gebouwd 6. hetz. als *ploegjok*
jokbalke de - jukdorpel
jokbien, juk.... et - jukbeen
jokkebulte de - hetz. als *jokpoede*
jokken ww. 1. een gevoel van jeuk geven 2. een sterke neiging hebben om met geweld in te grijpen, iets te doen, in *de hanen jokken me* 3. krabben tegen de jeuk 4. in lichte mate liegen
jokkerig bn. - last hebbend van jeuk, jeukerig
jokkop de - elk der uiteinden van een draagjuk
jokplaanke I de - plank met de functie van wrijfpaal
jokplaanke II de - het brede, middenste deel van een draagjuk
jokpoede, ...poeste, jokkepoede, ...bult(e) de 1. jeukende bult op de huid, vaak als gevolg van een muggenbeet 2. iemand die liegt
jokte, jokkeri'je de - jeuk
jolken ww. - van maarse katten: het desbetreffende geluid maken
jolt bn. 1. van een ei: onbevrucht en evt. bedorven 2. bebroed en dus niet meer eetbaar
joltei et - onbevrucht ei, evt. bebroed of bebroed en afgestorven
jommes bw. - immers (te begrijpen als: *ja ommes* ja immers)
jong I, **jonk** et 1. pasgeboren dier, nog erg jong dier 2. baby, kind 3. verkorting van *jonge*, vaak als aanroep of aanspreekvorm, met de functie van 'joh', bijv. *Toe jong, doe es wat!*
jong II, **jonk** bn. - jong, jeugdig, recent e.d. *Die het d'r jonk west* is er geboren, heeft er z'n jeugd doorgebracht
jongachtig bn. - jong overkomend
jonge de 1. jongen 2. (mv.) kinderen 3. vrijer, galant 4. man (relatief jong) 5. jonge jenever of glas jonge jenever
jongelu(den) mv. - jongelieden
jongemeid de - nog niet geheel volwassen meisje
jongerein de - jongerenafdeling(en) van de Friese Maatschappij van Landbouw
jongesaord de - jongenssaard
jongesgenade de - verzoek om 'genade' door een meisje aan de jongen die haar, bij het stoeien, hardhandig in zijn greep houdt
jongesmode de - gewoonte van jongens
jongesspul et - jongensspel
jongesverieninge en var. de - jeugdvereniging voor jongens van een bep. kerkelijke gemeente,

soms i.t.t. knapenvereniging, d.i. voor de oudere jongens

jonggoed et - jongvee, jonge dieren of jonge mensen

jonghied de - het nog jong zijn

jongkerel de - jonge manspersoon

jongkeuning(in)zwaarm de - nazwerm

jongkiend et - jong kind

jongknaop de - jonge knaap

jongmaegien et - jong meisje

jongmaotien et - jong ventje

jongspul et - jonge dieren of mensen, jeugd

jongveestal de - stal of deel daarvan bestemd voor het jongvee

jongvent de 1. jonge vent, jongeman 2. niet getrouwde man

jongvolk et - de jeugd, vaak: de wat oudere jeugd, de jongeren

jonk et 1. meisje, ook gezegd van een jonge vrouw 2. z. *jong* I, II

jonkhied de - jeugd jaren, jeugd

jonkien et 1. glas jenever 2. jong, pasgeboren dier

jonkvee et - jongvee

jood, jeude de 1. lid van het Joodse volk, Israëliet 2. joodse handelaar 3. onbetrouwbare persoon, vooral: inzake de handel 4. kleine potkachel (vaak in de vorm *jotien*)

jopies z. *jeupies*

joris, de, in *een domme joris* dombo

jota, jote zn., in *gien jota* helemaal niets (begrijpend, er verstand van hebbend)

jouwelen ww. 1. zeuren 2. onduidelijk praten

Jouwer, in *De Jouwer* - plaatsnaam: Joure

Jouwster bn. - uit, m.b.t. Joure

jouwstermarkbloeme de - herfstaster

jow I, **joe** pers. vn. 1. u 2. jij 3. jou: derde en vierde naamval bij *ie, i', jow*

jow II, **joen, joe** bez. vn. - jouw of uw

jowend, jowen, jowes, joenend zelfst. bez. vn. - die van jou, die van u

judasweke de - hetz. als *haegedoormweke*

judonen ww. - judoën

juffer, jiffer de 1. schooljuffrouw 2. vrouw van het hoofd van de school 3. echtgenote van een dominee 4. ongetrouwde vrouw, vooral: uit hogere kringen 5. medewerkster op een kantoor e.d., veelal: achter het loket 6. vroedvrouw 7. deftig geklede dame 8. lange dennenstam (vooral in de bouw)

jufferbalke de - balk van *jufferhooft*

juffer(s)hooft, jiffers... et - hout van juffers: lange dennenstammen

jufferscheller de - trekmes

juffertien et 1. kleine *juffer* 2. klokjesgentiaan

jufferzwaarm de - hetz. als *maegdezwaarm*

ju de, in *an de ju* rare, gekke dingen doend, aan de zwier, met last van diarree

juien ww. - gietend, stromend uit iets schieten

juk(bien) z. *jok(bien)*

juke z. *joekse*

juliaenesoep de - juliennesoep

jum z. *jim* I, II

jummel(ig) bn., bw. - flauw en onnozel, en daarbij veelal: zeurderig, klagerig

jurkegoed et - stof waaruit men een jurk maakt

jurkellappe de - lap stof om een jurk uit te maken

jurkemaeken ww. - naaien van jurken

jussies bw. 1. nauwelijks, maar net 2. zoëven 3. in *jussies an* kalm aan, rustig aan

just bw. 1. gedurende zeer korte tijd 2. zoëven 3. z. *juust* II, III

justement z. *juustement*

jut I de - klap

Jut II de 1. vreemde figuur, gekke meid/vrouw; *een stel van Jut* een vreemd stel, *'t Is net Jut en Jul* id., *van Jut naor Jul* van het kastje naar de muur

jutse de - slechte koffie

jusen ww. - gutsen, klotsend vloeien

jutte(schoppe), jutter de 1. grote, ronde schop, vooral gebruikt bij het baggeren van veen, baggerschop 2. enigszins ronde schop waarmee mest werd geschept 3. hoosvat 4. slechte koffie

jutten ww. 1. (bij korfbal) onderhands proberen in de korf te werpen 2. scheppen van nat veen of evt. andere natte, weke stof

juttepere, ...paere de - juttepeer

jutter de 1. jutter 2. z. *jutte*

jutterig bn. - te dun, bijv. van pap

jutteschoppe z. *jutte*

juukboks de - juke-box

juust I bn. - correct

juust II, **just** bw. 1. nou net, nou juist 2. nog maar net

juust III, **just** tw. - juist, precies, zo is het

juustement, justement, juustem tw. - juist, zo is het maar net

K

ka I, **kao, torenkao, torenkri'je** de 1. toren-

kraai 2. vinnige vrouw 3. z. *keer*

ka II tw. - ka: het nagebootste geluid van kraaien en kauwen

kaaie de 1. beschuit 2. in *een zute kaaie* zoetekauw

kaaiebrogge de - boterham met beschuit

kaaiman de - beschuit

kaalf z. *kalf*

kaamp et 1. kampement 2. z. *kamp*

kaampe, **kaamp** de 1. flink stuk weiland, meestal vierkant of rechthoekig, vaak: op hoger gelegen delen bij de boerderij, al lang als zodanig in gebruik; vaak afgerasterd of anderszins afgescheiden, bijv. door houtwallen 2. stuk land met bouw

kaampehuj, **kaamphuj** et - hooi van het hoger gelegen grasland in de buurt van de boerderij
kaampelaand et - hoger en veelal dicht bij huis gelegen weiland, vaak in tegenstelling tot *vennegrond*

kaampement et - kampement

Kaampereilaandhuj et - zwaar hooi aangevoerd van het Kampereiland

kaampziekenhuus et - ziekenhuis behorend bij een militair kampement e.d.

kaanfer de - kamfer, met name bekend van motteballetjes

kaanferballe de - kamferbal

kaanferlocht de - kamferlucht

kaankeren z. *kankeren*

kaankerkont(e) de - kankeraar

kaans de 1. mogelijkheid dat iets gebeurt 2. gunstige mogelijkheid, gelegenheid die zich voordoet 3. in *een kaansien waogen* een kansje wagen

kaansel de - kansel, preekstoel

kaanshebber de - kanshebber

kaansloos bn. - kansloos

kaant I, **kaante** de, et 1. bep. weefsel: kant 2. z. *kaante*

kaant II bn. 1. volgens de juiste, rechte lijn(en) staand of gebouwd, ook ruimer: goedgebouwd in lichamenlijk opzicht 2. iets afgewerkt, in orde hebbend, bijv. *Hej'et wark al kaant?*

kaantbolle, **kaantbaole**, **kaantbrood** de - kantbrood

kaantdeure de - achterdeur, nl. aan de zijkant van het huis

kaante, **kaant** de 1. min of meer scherpe kant, hoek aan een voorwerp, ook figuurlijk 2. rand, smalle zijkant van een voorwerp, zijvlak, zijde, 3. zienswijze, partij 4. tak van een familie 5. richting, omgeving in een bep. richting 6. zelfkant van stof 7. in *van kaant* dood

kaantebouwen ww. - de kanten van de akker ploegen

kaantehakken z. *kaantophakken*

kaantehujjen ww. - hooi van de rand van het land harken

kaanteldeure de - kanteldeur

kaantelen ww. - (doen) kantelen

kaanten I bn. - kanten, van kant

kaanten II ww. - recht trekken, in *de schoolers kaanten*

kaant(e)snieder de - hetz. als *slootsnieder*, bet. 2

kaantespitten ww. - spittend bijwerken van akkerkanten waar men niet met de ploeg kan komen

kaanthaoke de - kantelhaak

kaantien et 1. kleine kant, randje 2. smalle horizontale strook kant in wit gordijn, smalle bewerkte rand aan een gordijn 3. bladzij van een stuk papier waar men op schrijft 4. boordsel van kant

kaantienknippen ww. - randen wegnippen van het behang

kaantienloper de - iemand die graag de kantjes eraf loopt

kaantiesmusse de - bep. floddermuts met aangebreide of aangehaakte plooiën

kaantig bn., bw. - goed gebouwd, evenredig van vorm, met strakke, rechte lijnen en evt. rechte hoeken; *ronde paolen kaantig maeken* één of meer vlakke kanten maken aan ronde palen

kaantinharken ww. - gemaaid gras van de rand van het grasland wegharken

kaantiplaggen, **kaantiplassen** ww. - bijwerken, glad, effen maken van randen van de akker

kaantinslichten ww. - bijwerken, glad, effen maken van de randen van de akker, ook van een zandweg, met name zodanig dat de grond, de zoden van de kanten in de diepe sporen komen

kaantinstikken ww. - met een schop bijwerken van de kant van de akker, nl. daar waar men niet goed met de ploeg kan komen

kaantklossen ww. - kantklossen

kaantkoeke, **kaante...** de - kantkoeke

kaantkussen et - bep. kussen gebruikt bij het kantklossen, nl. waarop men het kant vastzet met spelden

kaantlaoge de 1. hetz. als *rollaoge* 2. rij van opgetaste stukken hooi, garven e.d., aan de kant van een laag hooi, graan, met name op een wagen

kaantmi'jen, *kaante...*, *kaantopmi'jen*, *kaantenmi'jen*, *kaantiesmi'jen*, *kaantanmi'jen* ww. - hoeken of stroken gras maaien die aan de kant zijn blijven staan

kaantmure de - zijmuur

kaantmusse de - fraaie witte, gesteven muts zonder plooiën, veelal van kant; met name gedragen wanneer men op visite ging

kaantofstikken ww. - de kant afsteken met een schop e.d., met name de kant van een tuin, van een stuk bouwakker

kaantophakken, *kaanthakken*, *kaante-hakken*, *kaantieshakken*, *kaantekappen* ww. - met de zeis hoeken of stroken gras maaien die aan de kant zijn blijven staan; ook wel gezegd van het op die manier bewerken van de kanten van een sloot

kaantopsnujjen ww. - afsnoeien, weghakken van houtgewas langs de kant

kaantopzetten ww. - opzetten, opmaken van de kanten van met name een vracht hooi op een ouderwetse boerenwagen

kaantplaanke de - plank uit een boomstam gezaagd met niet-afgewerkte kanten

kaantploeg de - éénscharige ploeg aan een trekker met behulp waarvan men de laatste beide voren aan de kant van een akker er alsnog bij trekt

kaantrecht bn. - kantrecht, ook algemener: met rechte zijden, hoeken

kaantrichel, *...riegel*, *kaanterichel* de - smalle strook gras aan de zijkant, met name langs greppels, die men niet heeft kunnen maaien met de machine

kaantschoppe, *...scheppe*, *kaansschoppe* de 1. platte en scherpe schop met punt of rechte snede aan het eind 2. rechthoekige ijzeren schop met lange steel, met behulp waarvan men veen onder het water weg tilt

kaantsnieden ww. - de kant van een sloot e.d. afkanten, met name werken met een *kaant(e)snieder*

kaantspiegel-tjen et - elk der beide spiegel-tjes ter weerszijden van een grotere spiegel van een toilettafel

kaantstien de - steen aan de zijkant geplaatst, bijv. als steunende of afsluitende rij naast de tegels van een tegelpad, inzake een stenen pad e.d.

kaantstikker, *kaantestikker* de - soort recht zeisblad in het verlengde van een lange stok, waarmee de begroeiing van de greppels en sloten recht afgesneden, afgeslagen wordt

kaantstok et - stuk dat aan een kant, zijde

wordt gezet, met name m.b.t. een kozijn

kaantvoren de - voren aan de zijkant van de akker, bijv. *de kaantvoren inschoffelen* naar binnen toe schoffeland bijwerken van de zijkant, waar men met de ploeg niet goed bij kan

kaantwark, *...wark* et - kantwerk

kaantzwad et - strook gemaaid gras aan de kant van het gemaaide perceel

Kaaps bn. - Kaaps; *een Kaapse ente* bep. siereend

kaark(e)... z. *kark(e)...*

kaarf(...) z. *karff(...)*

kaarmen z. *karmen*

kaarn, *karn*, *kaan* de 1. karn, installatie om mee te karnen 2. ronde, naar boven taps lopende, hol gelegde stapel turf

kaarnen, *karnen*, *kanen* ww. 1. karnen 2. enigszins ronddraaiende bewegingen maken: door ingespannen paarden die even kunnen rusten

kaarngerei et - benodigdheden voor het karnen

kaarngoed, *karn...*, *kaan...* et - de benodigdheden voor het karnen

kaarnhoekdeure de - deur naar de *kaarnhoek*

kaarnhoeke, *...hoek*, *karn...*, *kaanhoek(e)*, *kaandoek* de - ruimte in de boerderij waar gekarnd werd, waar de benodigdheden voor het karnen stonden, met name de karmmolen

kaarnhoepe de - brede hoep boven om de karn, boven de rand van de karn uitstekend; van ijzer of koper, ter versiering

kaarnhokke et - karnhok

kaarnkaemer de - ruimte in het gebouw waar men karnt

kaarnlit et - deksel van een karnton

kaarnmeule, *karn...*, *kaan...* de - karnmolen

kaarnpad, *karn...* et - cirkelvormig traject dat het karnpaard of de karnhond loopt bij het karnen met een karmmolen

kaarnpeerd et - karnpaard

kaarnpalse, *kaarnpols*, *kaarnpoolsien* de - karnpols, in een karnton of in een melkbus gestoken

kaarnrad, *karn...* et - het grote getande wiel, kamrad van een karmmolen, door een trek-dier in beweging gebracht

kaarnsel, *karnsel* et - de hoeveelheid melk voor één keer karnen

kaarnspullen mv. - de benodigdheden voor het karnen

kaarntonne, *karn...*, *kaan...* de - karnton
kaarnwanne de - door een karn aangedreven kafmolen
kaarnwaoge de - aan de zolder bevestigd werktuig waarmee men zelf op- en neergaande bewegingen kon maken bij het karnen
kaarnwiene de - met behulp van een karn aangedreven kafmolen
kaarve z. *karf*
kaarven z. *karven*
kaaste I de 1. kast: bep. meubelstuk 2. bijenkast 3. klokkenkast 4. gevangenis 5. bochel, buit
Kaaste II, *Kaste*, *Kast* de 1. mansnaam: Kas, Karst; *een kerel as Kaaste* een forse, sterke kerel
kaastedeure de - kastdeur
kaastekleren mv. - fraaie, deftige en daardoor heel weinig gebruikte kleren, die steeds in een kast hingen
kaasteklokke de - kastklok
kaastekop de - bovenste deel van een kast, vaak met houtsnijwerk versierd: kuifstuk
kaastekrone de - veelal met enig houtsnijwerk versierd, bovenste stuk van een kast
kaastelae(de) de - la van een kast
kaastemaeker de - kastenmaker
kaastemaekeri'je de 1. kastenmakerij 2. maken van kasten
kaastemaekerswark et - het werk van een kastenmaker
kaastepepier et - kastpapier
kaasteplaanke, *kaastplaanke* de - kastplank
kaastepote de - elk der poten waar een kast op staat
kaasteraand de - kastrand
kaasterim et - *rim*, schap: van een kast
kaastesleutel de - sleutel behorend bij het slot van een kast
kaasteslot et - slot van een kast
kaastestel et - hetz. als *klokstel*
kaastewaand de - kastenwand
kaastiemker de - iemker die hoofdzakelijk met bijenkasten werkt en minder of nauwelijks met korven, i.t.t. een *körfiemker*
kaastiemkeren ww. - honing winnen met gebruikmaking van een bijenkast
kaats z. *kiets*
kaatse... en var. z. *katsje...* en var.
kaatsverieninge en var. de - kaatsvereniging
kabbenet z. *kammenet*
kabberet et - cabaret
kabberetier de - cabaretier
kabberetpergramme et - cabaretpro-

gramma
kabberetveurstelling de - cabaretvoorstelling
kabel de 1. kabel 2. kabeltelevisie 3. aan een kabel in bet. 1 doen denkende versiering in een trui
kabelbaene de - kabelbaan
kabelbedrief et - kabelbedrijf
kabeldeuze de - kabeldoos
kabelgeute de - kabelgoot
kabelkraante de - kabelkrant
kabelsleuve de - kabelsleuf
kabeltillevisie de - kabeltelevisie
kabelverbiening de - kabelverbinding
kabine, *kebine* de - kabine
kabinetspote de 1. elk der poten van een kabinet 2. lompe, grote voeten
kachel bn. 1. kachel, dronken 2. zich niet goed voelend
kachelanmaek de - het aanmaken van de kachel
kachelanmaeken, *kachelanzetten* ww. - aanmaken van een kachel
kachelanmaeker de - aanmaakturf
kachelanzetter de - aanmaakturf, stuk turf geschikt om de kachel mee aan te krijgen
kachelbossel de - kachelborstel
kachelgat et - gat aan de bovenkant van een kachel, om pannen, ketels in te zetten
kachelglaans de - kachelglans
kachelhaokien et - haakje bij een kachel behorend waarmee men de verschillende ringen en met name het deksel van het *kachelgat* kan nemen
kachelhekke, *...rekkien* et - hekje voor een kachel, vooral om kinderen er niet bij te laten komen, om wasgoed op te drogen
kachelhoolt et - hout bestemd voor de kachel
kachelhooltien et - kachelhoutje, stukje hout bestemd voor de kachel
kachelig bn. - zich niet lekker voelend
kachelklaor bn. - geschikt, klaargemaakt om als brandhout in de kachel te dienen
kachelkop de - kop, in het bijzonder bovenste, nikkelen stuk van een *klomkachel*, ook als scheldnaam gebruikt
kachelkrabber, *...schrapper* de - steel met halvemaanvormig eindstuk, om resten mee uit de kachel te krabben
kachellappe de - vod om de kachel mee schoon te maken
kachellit et - kacheldeksel
kachelmaantel de - kachelmantel
kachelovend, *...oven* de - oven van een

kachel

kachelpiepe, ...*pupe* de 1. pijp van een kachel
2. cilinderhoed, hogehoed

kachelpiepekrabber en var. de - blad haaks
aan een stok, met behulp waarvan men roet uit
kachelpijpen krabde, of soortgelijke krabber
kachellaete de - kachellaat, nl. onder een
kachel, ook achter de kachel, nl. staand in de
schoorsteen

kachelpoetsvode, ...*lappe* de - vod, lap
waarmee men de kachel poetst

kachelpot de - pot, deel waarin het vuur
brandt, van o.m. de potkachel

kachelring de - elk der ringen die, met
een dekseltje, de afsluiting vormen van het
kachelgat

kachelpote de - poot van een kachel

kachelpotlood et - kachelpoets

kachelreuster, ...*reunster* et - kachelrooster

kachelschaarm et - ietwat gebogen scherm dat
men voor de kachel plaatste, ter bescherming
tegen de gloed

kachelscheppe de - schepje om de as mee uit
een kachel te scheppen

kachelschoeve de - schuif in een kachelpijp;
bij het verder openen trekt de kachel beter

kachelschrapper z. *kachelkrabber*

kachelsleutel de - uitstekend deel uit een
kachelpijp, waarmee men de klep in de pijp in
een andere stand kon zetten

kachelsmeer de, et - kachellak, -poets

kachelstek et - hetz. als *kachelhekke*

kacheltange de - flinke tang, gebruikt bij een
kachel, o.m. om er kooltjes uit te nemen om in
de test van een stooft te doen

kacheltied de - kacheltijd

kachelzeil et - vloerzeil vóór de kachel

kachelzwatsel et - kachelzwartsel

kachelzwilk et - stukje zeil voor de kachel, op
de vloer

kaekbien, *kaekebonke*, *kaekbonke* et -
kakebeen

kaeke, *kaek*, *kaok(e)* de - kaak van mens en
dier

kaekebot, *kaekbot*, *kaokebot* et - kakebeen

kaekel de 1. kletskaus 2. in *de kaekel in de pot*
gezegd van de maaltijd: nog niet klaar (door
het te veel praten met anderen)

kaekelbek de - praatzieke vrouw

kaekelbont bn. - kakebont

kaekelbuurt de - buurtje, straat, groep huizen
waar men veel kletst, druk en luid praat

kaekelen, *kaokelen* ww. 1. kakelen (door
kippen) 2. kletsen, druk en luid praten

kaekelkont(e) de - praatzieke vrouw

kaekelmusse de - praatzieke vrouw

kael bn., bw. 1. kaal: van de schedel van
mensen, ook: van delen van het lichaam,
van vogels, van bomen, grond of begroeiing
2. zuinigjes, karig 3. zonder beleg (van een
boterham) 4. armoedig, zonder geld

kaelbosselen ww. - kaalborstelen

Kaelenborger bn. - van, m.b.t. *Kaelenborg*,
plaats nabij *Stienwiek*

kaelheufdighied de - kaalhoofdigheid

kaelhied de - kaalhied

kaelig bn. - kalig

kaelkappen ww. - geheel kappen van bos, een
houtwal

kaelkont(e) de - kip zonder staart

kaelkop de - iemand met een kaal hoofd

kaelscheren ww. - kaalscheren

kaemer de 1. kamer in huis, hotel e.d. 2. fraai
ingerichte kamer, alleen in gebruik op zondag
of als men visite ontving, pronkkamer

kaemerbeschot et - achterwand van een
woonkamer

kaemerbliende de - blind van de pronk-
kamer, ook: blind van de woonkamer

kaemerdoeks bn. - kamerdoeks, bijv. *een
kaemerdoekse musse* nl. van de Friese kap,
gedragen bij diepe rouw

kaemergemak et - kamergemak, soort wc
voor invaliden

kaemerhontien et 1. klein hondje dat men
steeds in het woongedeelte houdt, schoot-
hondje

kaemerhure de - kamerhuur (huurprijs)

kaemerjasse de - kamerjas

kaemerkaaste de - belangrijkste kast in een
pronk- of woonkamer

kaemerkachel de - kachel van woon- of
pronkkamer

kaemerkommissie de - kamercommissie

kaemerklokke de - klok in de mooie kamer
van het huis

kaemerlaampe de - lamp, belangrijkste
lichtpunt in woon- of pronkkamer

kaemerlocht I et - belangrijkste lichtpunt,
lamp in een kamer

kaemerlocht II de - kamerlucht

kaemermaegien et - kamermeisje

kaemermatte de - kamermat

kaemermeziek de - kamermuziek

kaemerplaante de - kamerplant

kaemperpot de 1. bloempot met mooie ka-
merplant 2. stoel met ingebouwde po 3. ka-
merpot

kaemerraem et - raam van een kamer, vooral: van een woon- of pronkkamer
kaemerschaarm en var. et - kamerscherm
kaemerschut et - houten wand van een kamer
kaemerveurzitter de - kamerveorzitter
kaemervraoge de - kamervraag
kaemerzolder de - plafond van of zolder op een kamer, veelal van de pronk- of woonkamer
kaer z. *keer*
kaerdebolle de - kaardenbol: nl. om mee te kaarden
kaerig bn. - karig
kaeter de 1. mannelijke kat, nogal eens gebruikt als bijnaam 2. kater als gevolg van drankgebruik 3. teleurstellende ervaring waarmee men lange tijd blijft zitten, als gevolg van bijv. een nederlaag in de sport of in de politiek 4. in *bliksemse kaeter* krachtterm
kaeterklote de - bep. dikke, zure, blauwe tot roodachtige pruim
kaetsen ww. - hetz. als *katsjeballen*
kaf et - kaf (van koren; ook fig.)
kafbulte de - hoop kaf
kaffer de 1. Kaffer, Bantoe-neger 2. scheldwoord: lomperd, smeerlap
kaffetaria et - cafetaria
kaffien et 1. klein kaft van een schrift, boek e.d. 2. verdikt deel aan het eind van de luns van een ouderwets wagenwiel
kafmeule de - kafmolen
kaftepapier et - speciaal papier waarmee men boeken enz. kaft
kaidam de - tijdelijke keerdam van hout in een sloot of in een vaart
kak, **kakke** de 1. uitwerpselen 2. het kakken 3. in *iene te kak zetten* voor de gek houden en daarbij te kijk zetten 4. kouwe drukte, verwaandheid
kakei en var. z. *kekientien*
kakao z. *cacao*
kakdeuze de - (schertsend) wc
kakkedoek, **kakdoek** de - luier
kakkedoris de - vreemde persoon, ook: iemand die kennelijk wil opvallen
kakkerd de 1. man die bang van aard is, die snel bang is 2. eigenwijze vent
kakkerlak de 1. kakkerlak 2. bangerik
kakmedam, **...madam** de - kakmadam, vooral: vrouw die de madam speelt
kakstoel de - kinderstoel (vroeger met po)
kaktus de - bep. plant: cactus
kaktuspottien et - cactuspotje
kaleideskoop de - caleidoscoop

kalerie de - calorie
kalf I, **kaalf** et 1. kalf van een koe, ook wel van een ree 2. grote hond 3. opgeschoten jongen met puberaal gedrag, forse puber, ook wel van meisjes gezegd 4. lompe, domme kerel, dom, sullig iemand 5. drinkebroer, manspersoon die veel bier, jenever e.d. tot zich neemt 6. dwarsregel in een kozijn, middenkalf
kalf II, **kalfd** bn. - drachtig (van koeien); bijv. *een kalve koe*, *pinke*
kalfbolle z. *bollekalf*
kalfbreur, **kalfbruur**, **kalfsbreur** de - kalfbroer, 'broer' van een man of jongen die werd geboren uit een eerder huwelijk van de stiefvader of stiefmoeder
kalkfoe de - drachtige koe die gaat kalven
kalfpinke de 1. pink die moet kalven 2. pink van anderhalf jaar
kalfs bn. - drachtig: van koeien
kalfsvel, **kalver...**, **kalvevel** et - kalfshuid
kalfsvleis et - kalfsvlees
kalftijd de - tijd waarin een koe gaat kalven
kalfveerze de - vaars die gaat kalven
kalfversmieter de - koe die ontijdig kalft
kalfzuster de - vrouwelijke tegenhanger van *kalfbreur*
kalkaarm bn. - kalkarm
kalkanslag de - kalkaanslag
kalkbien, in *net kalkbienen* gezegd toen na de zwarte de eerste lichtgekleurde kousen kwamen
kalkbruud et - ongevaarlijke schimmelziekte in bijenbroedsel waaruit darren zich ontwikkelen: kalkbroed
kalkelaosie de - calculatie
kalkelater de - calculator
kalkeleren ww. - calculeren
kalken I bn. - van gips of andere kalkachtige stof gemaakt
kalken II ww. 1. met kalk besmeren, bepleisteren 2. met kalk bemesten 3. met krijt e.d. ruw beschrijven, bekladden, ook: zich morsend besmeuren
kalkerig bn. - kalkachtig: op kalk lijkend, kalkhoudend
kalkhaoke de - werktuig met blad en lange steel, vooral gebruikt om kalk mee klaar te maken door te roeren, waarna het moest weken en de volgende dag met cement werd gemengd
kalkhouwe de - werktuig bestaande uit een steel met een terugwijzend blad, gebruikt om de kalk te wrijven in de speciekuip
kalklaoge de - kalklaag

kalkmargel de - kalkmargel
kalkmeule de - kalkmolen
kalknaegel de - kalknagel
kalkoen de 1. bep. vogel: kalkoen 2. kalkoen aan een hoefijzer
kalkoeneboorte de - kalkoenebout
kalkoeneï et - kalkoeneï
kalkoenehokke et - hok voor één of meer kalkoenen
kalkoenevleis et - kalkoenevlees
kalkoenehaene de - kalkoense haan
kalkoeniezer et - hoefijzer met aan de einden twee 'kalkoenen', om uitglijden te voorkomen
kalkspecie de - metselspecie bereid met gebluste kalk
kalkstien en var. de, et (dan verz.) - kalksteen
kalkstri'jen, ...struien ww. - het land strooiend bemesten met kalk
kalkstruier de - bep. tweewielig landbouwwerktuig waarmee men kalk over het land verspreidt
kalktonne de - ton waarin men kalk bewerkt of bewaart
kalkzaandstien en var. de, et (dan verz.) - kalkzandsteen: bep. metselsteen
kallebas, klabas, kalebas de - kalebas: bep. soort pompoen
kalmoeswottel, kalmoes, kalmes, kalmerwottel, walwottel de - bep. plant: kalmoes-wortel, ook: de wortel ervan
kalmpies bw. 1. op kalme wijze, niet gejaagd 2. ongestoord
kalverachtig bn. 1. enigszins dom, onnozel 2. slungelachtig
kalverbak de - bep. bak waarin *kalverbiks* e.d. worden opgeslagen of gevoerd
kalverbiks mv. - bep. veevoer voor kalveren in de vorm van brokjes
kalverblikken ww. - kalveren met bep. blikjes in de oren merken
kalverbornen ww. - de kalveren drinken geven
kalverbrokzien et - elk der brokjes waaruit bep. veevoer voor kalveren bestaat
kalverdong de - mest, uitwerpselen evt. gemengd met stro e.d. van kalveren
kalveremmer de - emmer waarmee men één of meer kalveren drinken of voer geeft
kalvergeven ww. - voeren van kalveren
kalverhelster et - halster voor een kalf
kalverhoeke de - stukje land bij de boerderij om de kalveren in te laten lopen
kalverhokke et - hok waarin men kalveren heeft

kalverhuud de - kalfsvel
kalveri'je de - het kalven door koeien
kalverkaampien et - stukje grasland bij de boerderij, vooral voor kalveren
kalverkni'jen mv. - kalverknieën, x-benen
kalverkoekien et 1. kleine veeboek voor kalveren 2. moederboek op de tong van het kalf
kalverkoopman de - veekoopman die in kalveren handelt
kalverkop, kalfskop de - kalfskop
kalverlaand et - het stuk land waarin de kalveren lopen
kalvermael et - meel als bestanddeel van voer voor kalveren
kalvermaol et 1. te weinig voer dat een koe krijgt 2. de weinige melk die een koe geeft, nl. zoveel dat het kalf het wel op kan
kalvermark en var. de - kalvermarkt
kalvermest, ...messe de - mest, uitwerpselen van kalveren, soms met stro uit de stal gemengd
kalverogen mv. - opvallend grote ogen (van een persoon)
kalverpote de 1. poot van een kalf 2. soort koek
kalverschaoltien et - schaalte waaruit een kalfje de eerste melk krijgt
kalverschure de - schuur met, voor kalveren
kalverslieder de - afscheiding voor, bij het kalven
kalverslobber de - *slobber*, bet. 1: voor kalveren
kalverstal de - deel van de stal (of aparte stal) voor de kalveren
kalverstikke de - bep. pen die men in de grond kan zetten en waaraan men vervolgens een kalf m.b.v. een touw vast kan maken
kalvertied de - tijd waarin kalveren worden geboren
kalvertonne de - ton waaruit één of meer kalveren kunnen drinken
kalvertrekker de - bep. gereedschap bij het 'halen' van kalveren die geboren gaan worden
kalvervoeren ww. - voeren van kalveren
kalverweide de - stukje grasland bij de boerderij, vooral voor kalveren
kalverzolder de - zolder boven stal voor kalveren
kamelle z. *kemille*
kamera de - camera
kamgaoren bn. - kamgaren
kamme, kaom(e), kam, kem(me) de 1. kam

om het hoofdhaar mee te kammen 2. strookje gras dat bij het maaien blijft staan 3. kam op een snaarinstrument 4. weefkam, ook: kam bij het spinnen 5. wolkam 6. onderdeel van een ploeg met behulp waarvan men deze verstelt 7. de korte haren op de nek van het paard 8. opstaande rand, plooirand op een ouderwetse muts 9. kamrad van een molen 10. kamvormige tros, bijv. *een kamme benanen* 11. z. *kaom*

kammebakken, *haorkam...*, *kaom...*, *haorkaome...* et - bakje waarin men de kammen voor 't gebruik had liggen

kammen, *kemmen*, *kaomen* ww. 1. haar kammen 2. hakkerig, slecht maaien zodat er strookjes blijven staan, ook: zodanig maaien dat de ene snede hoger afgemaaid blijkt dan de andere

kammenet, *kambenet*, *kamnet*, *kabbenet*, *kabinet* et 1. kabinet: bep. grote, fraaie kast, veelal van eikenhout 2. regering, ministerraad

kammenetsberaad et - kabinetsberaad

kammenetsbesluit et - kabinetsbesluit

kammenetsbille de - scheldwoord

kammenetsdeure de - deur van het kabinet

kammenets(in)formateur de - kabinets(in)formateur

kammenetskoeme, *...koem*, *...komme* en var. de - komvormige vaas ter versiering op het kabinet

kammenetskop de - bep. scheldwoord

kammenetskrone, *...kroon* de - kuifstuk, bovenstuk van een kabinet, nl. fraai houten deel vaak met houtsnijwerk volgens bep. motieven, ook niet-uitbeeldend

kammenetslae de - lade van het kabinet

kammenetslinnen, in *Die het nog wel wat achter 't kammenetslinnen* die persoon beschikt over flink wat geld

kammenetspote de 1. poot van een kabinet 2. scheldwoord voor iemand met een horrelvoet

kammenetsrim et - schap in een *kammenet*

kammenetsstelsels, *...stelsers* mv. - vazen ter versiering op het *kammenet*

kammeraad de 1. vriend 2. echtgenote

kammeraadschap de - kameraadschap

kammeraadske, *kamraadske* de, et - vriendin of de belangrijkste vriendin van een vrouwelijke persoon, vooral van een meisje, bijv. *Die beide bin kammeraadske* ze zijn elkaars vriendin

kammerig, *kaomerig* bn., bw. - zodanig gemaaid dat er strookjes gras zijn blijven staan en/of dat de ene strook dieper is gemaaid dan

de andere

kammezool, *...zole*, *kammizool*, *kamme-zooltje* de - vrouwenhemd met ronde hals en zonder mouwen, met name van interlock of katoen, later ook door kinderen en mannen gedragen

kamp, *kaamp* bn. 1. kamp, onbeslist, van een wedstrijd 2. z. *kaampe*

kampagne de - campagne voor of tegen iets, iemand

kampeerplak et - kampeerplaats

kampeeruustrusting de - kampeeruustrusting

kampeerveroddering de - kampeerveroddering

kampioenschap et - het kampioen zijn

kampkaorte de - kampkaart

kamprit de - rit bij het schaatsen waarbij men gelijktijdig over de finish gaat

kamviel, *...wiel*, *...rad* et - kamwiel, kamrad

kamziekte, *kammeziekte*, *kaomziekte* de - bep. besmettelijke ziekte van de kam bij kippen, vaak de dood tot gevolg hebbend, ook *blauwe kaomziekte* genoemd

kanalisaasje de - kanalisatie van rivieren

kandidaat de - kandidaat

kandidaat-netaoris de - kandidaat-notaris

kane de 1. achterwerk van een man, jongen of vrouw; ook, bij uitbreiding: het hele lichaam 2. dikke neus 3. hoofd 4. z. *kaones*

kanezeize de - lange reis

kaniet z. *kniet*

kanjer(d), *kaanjer* de - kanjer, groot exemplaar

kankerbestrieding de - kankerbestrijding

kankerblaeden mv. - bladen van de gele plomp

kankerbloeme de - gele plomp; verder in *witte kankerbloeme* waterlelie

kankerderi'je de 1. kanker: het aangetast raken van planten, bomen door een bep. ziekte 2. het gefoeter, het voortdurend boos reageren

kankeren, *kaankeren* ww. - kankeren: ontevreden zeuren, mopperend afgeven op

kankergezwl et - kankergezwel

kankerig bn. 1. door bep. ziekte aangetast 2. steeds foeterend, zich snel om iets boos makend

kankerkont(e) de - kankerpot

kankeronderzoek et - kankeronderzoek

kankerpesjent de - kankerpatiënt

kanne de 1. kan 2. inhoud van één liter

Kannede et - Canada

Kannedees de - Canadees, ook als bn.

kannederingenette de - bep. zachte moes-appel

kannegien et 1. kleine kan 2. bes van de hagedoorn 3. rozenbottel, met name van de wilde roos 4. wilde roos, hondsroos 5. dikke braambes 6. exemplaar van een bep. appelsoort: *jeupies* 7. bep. struik: egelantier

kannegienbeie, kannegies... de - bes van de hagedoorn

kannegiesbos de - bos voornamelijk bestaand uit hagedoorn of wilde roos

kannegiespolle de 1. hagedoorn 2. struik van de wilde roos

kannepee de - canapé

kannibaal de - kannibaal: menseneter

kanon de 1. canon: bep. zangstuk 2. z. *kenon*

kanonen ww. - kanoën

kanoveerder en var. de - kanovaarder

kanowedstried de - kanowedstrijd

kant-en-klaor, kaant-en-... bn. - kant-en-klaar

kantarel de - cantharel

kantinepasseniel et - kantinepersoneel

kanton et 1. kanton 2. kantongerecht

kantoor, ketoor et 1. kantoor 2. wc

kantoorbaene de - kantoorbaan

kantoorboekhandel de - kantoorboekhandel

kantoorventaoris en var. - kantoor-inventaris

kantoorhouder de - kantoorhouder, met name: het hoofd van het postkantoor op een dorp

kantoorklark de - kantoorklerk

kantoormaegien et - kantoormeisje

kantoormannegien et - man die kantoorwerk verricht voor de kost

kantoormesiene de - kantoormachine

kantoorpasseniel et - kantoorpersoneel

kantoorruimte de - kantoorruimte

kantoor tied de - kantoor tied

kantoorwark et - kantoorwerk

kanust et - nest van een torenkraai

kanvas et - bep. weefsel: canvas

kao z. *ka*

kaobel de - lomperd

kaok(e)(...) z. *kaeke(...)*

kaom, kaome, kem(me), kam(me) de 1. kam op de kop van een hoendervogel 2. ijzer met gaten, met behulp waarvan men de ploeg in een andere stand kon zetten door een bep. haak in een ander gat te plaatsen 3. z. *kamme*

kaomen z. *kammen*

kaomer, kammer de - iemand die, door niet

goed te maaien, strookjes gras laat staan

kaomerig z. *kammerig*

kaon de - stukje uitgebraden, uitgesmolten vet of spek van een varken of evt. een koe

kaonderig bn. - met kluiten die zich hebben gevormd of evt. nog vormen (van soep, pap)

kaonebelle de - luiddklok van elf uur

kaonebrogge, kaontien... de - boterham met kleine stukjes reuzel, kaantjes

kaones, kanes, kaonies de 1. suffig iemand, kluns, iemand die zich niet tussen de anderen begeeft 2. grote kerel 3. in *slichte kaones* hetz. als *soepenmaelenbri'j*, d.i. meelpap van karnemelk

kaonesmoolt et - hetz. als *kaonevet*

kaonevet et - uitgebraden kanen samen met het vet, ook: smout alleen, d.i. gesmolten en vervolgens door afkoeling weer gestold vet dat op brood werd gegeten, ook: vet uit plukvet dat in gestolde vorm eveneens op brood werd gegeten

kaorde de - wolkaarde

kaorderi'je de - het moeizaam of veelvuldig rijden met een fiets, wagen, kar e.d.

kaore, trekkaore de 1. kruiwagen 2. karretje op twee of evt. meer wielen dat men zelf duwt of trekt 3. scharenslijperskar 4. z. *keer*

kaoren, koren, karen ww. 1. moeizaam rijden, veelal met paard en wagen, ook gezegd van moeizaam fietsen 2. kaarden, nl. bij het spinnen

kaorken z. *karken*

kaortaovend de - kaartavondje

kaorte, kaart de 1. landkaart van de aarde of van een deel daarvan 2. speelkaart, één van de kaarten bij een kaartspel 3. de gegeven speelkaarten 4. ansichtkaart, felicitatiekaart, correspondentiekaart, fiche, stukje karton e.d. waarop garen is gewonden of waarop knopen zijn bevestigd 5. toegangkaart 6. bewijs voor verzekering e.d. 7. gele of rode kaart ter waarschuwing 8. in *de kleine kaorte* spijkskaart met beperkt menu

kaortehouder de - kaarthouder

kaortehuis et - kaartenhuis

kaorteleyen ww. - kaartlezen

kaortemaecker de - kaartenmaker

kaorten ww. - kaartspelen

kaorter de - kaarter

kaorteri'je de - het kaartspelen

kaortien et 1. kleine kaart 2. plaatsbewijs voor bus, trein e.d. 3. uitnodigingskaart 4. visitekaartje

kaortklub de - kaartclub

kaorlegster de - vrouw die de toekomst voorspelt aan de hand van kaartleggen
kaortschudden ww. - schudden van speelkaarten
kaortspeulen ww. - kaartspelen
kaortstikken ww. - zodanig schudden dat men zelf de goede kaarten krijgt
kaortverkope, kaort... de - kaartverkoop
kaortwedstried de - kaartwedstrijd
kapaobel en var. z. *kepaobel*
kapber bn. - kapbaar (van hout)
kapbiele de 1. timmermansbijl 2. zware bijl met lange steel, o.m. te gebruiken voor het omhakken van bomen en het rooien van stronken
kapblok et - hakblok
kapdeuze de - kapdoos
kapelaon de - kapelaan
kaper de 1. iemand die een vliegtuig, schip e.d. kaaft 2. iemand die hetzelfde wil hebben, nemen en dus met de ander concurreert (in verb.) 3. bep. kindermuts
kaphoolt z. *hakhooft*
kapitaal, kaptaol bn. - zeer groot en duur (van een groot huis, gebouw anderszins)
kapiteleren ww. - capituleren
kapitulaosie de - capitulatie
kapklompe de - klomp met kap
kapkonstruktie de - kapconstructie
kaplaampe de - lamp met een kap erop, erover
kaplaoge de - bovenste laag van een korenrijt
kapleerze de - kaplaars
kapmaantel de - kapmantel
kapmusse de - bep. doordeeweekse, kapvormige muts
kapoerewiet z. *kepoedewiet*
kapoets, kapoetse de 1. tipmuts met kwast 2. gek hoofddeksel 3. bep. muts door huzaren gedragen: huzarenmuts
kappe de 1. kap van een huis, schuur, klokkenstoel of ander gebouw 2. kap van een hoofddeksel: het bovenste, veelal ronde deel, met name van een pet 3. lampenkap 4. het bovenste deel van een bijenkorf 5. kap van een ren, loop voor konijnen 6. overkapping van een hooimijt, roggemijt e.d. 7. oorijzer en bijbehorend hoofddeksel volgens de klederdracht 8. schoorsteenkap 9. bijenkap 10. leren kap die het paard voor de ogen werd gesespt, meestal *bliend(e)kappe* of *blienkappe* geheten 11. het deel van een klomp boven de wreef 12. draaibare kap van gebogen hout op de

steel van een dorsvlegel, waaraan de knuppel is bevestigd 13. kapje van brood 14. overkapping van een nest, met name van een eksternest 15. omhulsel van een zaadbolletje 16. kap van een kinderwagen, auto 17. bovenste deel van een mouw, die in het schouderstuk steekt
kappeciteit de - capaciteit
kappen ww. 1. hout kappen, bomen vellen, kappend bewerken of verdelen van hout e.d. 2. een gat, opening in iets kappen 3. roffelen van een specht op een boom
kapperszaeke de - kapperszaak
kappertieskool de - kappertjeskool
kappesjon de - capuchon
kapriepe bn. - kaprijp
kapschure de - kapschuur
kapselon, ...salon de- kapsalon
kapsien, kapusien de - bep. monnik: kapucijn
kapsies, in *kapsies maeken* aanmerkingen maken
kapspante z. *spante*
kapspiele z. *kopspiele*
kapstokhaoke de - kapstokhaak
kapstokplaanke de - kapstokplank
kapsule de - capsule, omhulsel om bep. medicijnen
kaptaofel de - kaptafel, toilettafel
kaptaol, kapitaol, kaptaal et 1. het kapitaal waarover men rente ontvangt 2. iemands vermogen 3. grote hoeveelheid geld 4. kapitaal voor of van een onderneming
kaptaolmark de - kapitaalmarkt
kaptein, kapitein de - kapitein
kapwaegen de - bep. type vierwielige boerenwagen voor personenvervoer met een kap van ronde houten of ijzeren beugels en linnen zeildoek die naar beneden kon; vooral in gebruik bij grotere boeren, ook gebruikt voor vrachtvervoer bij bakkers e.a. die ventten; ook: een soortgelijke, zwarte tweewieler of kapsjees
kapwark et - kapwerk, kapconstructie
kapzaege de - zaag met een rug
karbeel z. *korbeel*
karbeleum, karboliene, karbolinie, karbeliene, kreoliene, karboleum, karmelien, kermelien, karbolie, karbolinium de - carbolineum
karbied(...) z. *kerbied(...)*
karbiestasse de - karbies
karbollappe de - lap met carbol (tegen het steken van bijen in de bijenteelt)
karbolwaeter et - carbolwater (tegen

hoofdluis)
karbon et - carbonpapier
karbonade, karbenade de - karbonade
karbonpapier et - carbonpapier
kardinaalsmusse de - bep. plant: kardinaalsmuts
karen z. *kaoren*
karf, kaarf, kaarve, karve de 1. inkeping, insnijding 2. merkteken in de grond van het land, nl. tot de plaats waar een maaier moest maaien
karfstok, kaarf... de - kerfstok
karkbestuur, karkebestuur en var. et - college dat één of meer kerken bestuurt
kerkdienst, karke... en var. de - kerkdienst
karke, kaarke de - kerk
karkebaank(e), karkbaanke, kaark... de - kerkbank
karkeban de - kerkban
karkebelasting, karkbelasting, kaark... de - kerkbelasting
karkebi'jdrege de - kerkbelasting
karkeboek, kark..., kaark... et - kerkeboek, nl. gezangboek, ook m.b.t. bep. kerkelijke registers: doopboek enz.
karkebos de - bos behorend aan een bep. kerk
karkebussien et - kerkebus
karkebuul, kaarke..., karkebule de - kerkenzakje
karkecenten mv. - kerkcenten
karkedeur de - kerkdeur
karkedörp, karkdörp et - kerkdorp
karkegeld et - kerkbelasting
karkegeute de - goot van een kerkegebouw
karkeglas et - ruit van een kerk
karkegoed et - onroerend goed van een kerk
karkehoed de - hoed die men droeg als men naar de kerk ging
karkekachel de - kerkekachel
karkeklokke, karkklokke, kaark... de - klok van een kerk die men kan luiden en/of die automatisch op hele en evt. halve uren slaat
karkekussen et - knielkussen
karkelaand et - gras- of bouwland in het bezit van een kerk
karkelaene de - laan die naar een kerk leidt of die aan een kerk behoort
karkeleie de - leien dakpan op een kerkegebouw
karkelied, karklied et - kerklid
karkelik bn. 1. uitgaand van, in relatie tot de kerk 2. kerks
karkemeziek, karkmeziek de - kerkmuziek
karkemure de - kerkmuur
karkemusse de - muts die men droeg als men naar de kerk ging
karken, korken, kaorken, karren, koren ww. 1. met een kar of wagen rijden of ook fietsen, vooral gezegd indien dat moeizaam gaat, bijv. door het mulle zand 2. ter kerke gaan
karkenij's et - kerknieuws
karkepacht de - bep. kerkelijke belasting, hetz. als *floreenplicht*
karkepad et - kerkepad
karkepertaol et - kerkeportaal
karkeplaets, karkeplaetse de - boerderij die het eigendom van een bep. kerk is
karkeplefon et - plafond in een kerkegebouw
karkepong(e) de - kerkenzakje
karker de - kerker
karkeraem et - vensterraam in een kerk
karkeraod de - kerkenraad
karkeraodsvergeerdering de - kerkenraadsvergadering
karkeschaop et - schaaap in eigendom van de kerk, bij een boer in het land lopend
karkestove, karkstove de - kerkestoof
karketoren, karktoren de - kerktoren
karkeveenster et - kerkevenster
karkevoer et - pepermuntjes (voor onder de preek)
karkewark et - het werken in, t.b.v. de kerk
karkezaeken mv. - kerkezaken
karkezakkien et - kerkenzakje
karkgang de 1. het ter kerke gaan 2. de mensen die onderweg zijn naar de kerk om de dienst bij te wonen
karkganger, karke..., kaark... de - kerkganger
karkhof, kaark... et - kerkehof bij een kerk, ook: begraaftplaats elders
karkhofhoesien et - kerkehofhoest
karkhofmure de - kerkehofmuur
karkkoor, karke... et - kerkekoor
karklekaol et - kerkeklokaal
karkoele, ...ule de - kerkeuil
karkorgel, karke... et - kerkeorgel
karkepertaol et - kerkeportaal
karkeperveensie de - kerkeprovincie
karkregister et - kerkelijk register
karks, kaarks bn. - kerks
karkstraote de - straat die naar de kerk leidt
karkvolk, karkevolk et - kerkgangers in een kerkdienst
karkvoogd, karke..., kaark... de - lid van het college van kerkevoogden
karkvoogdebaank de - kerkbank voor leden

van het college van kerkvoogden in een protestantse kerk

karkzulver et - kerkzilver

karmen, kaarmen ww. - kermen (van pijn)

karmisholen, kermisholen ww. - kermis-houden, lawaaischoppen

karn(...) z. *kaarn(...)*

karneval, karnaval et - carnaval

karnevalsdaegen mv. - carnavalsdagen

karnevalsmeziek de - carnavalsmuziek

karnevalstied de - carnavalstijd

karnevalsveriening en var. de - carnavalsvereniging

karneklaor bn. - klaar om gekarnd te worden (van melk gezegd)

karre de 1. kleine wagen op twee wielen; ook: licht wagentje op drie of vier wielen 2. karrenvracht 3. lichte, tweewielige kar met fietswielen, soms achter een fiets gekoppeld 4. aanhangwagen achter een auto 5. (schertsend) fiets

karrebak de - bak van een kar, met name van een kipkar

karreboom de - lange karrenboom, vooral van een kleinere, tweewielige wagen, een wagen van een bakker e.d., ook: *laankwaegen* bij het vervoer van boomstammen

karrehokke et - schuurtje voor wagens, karren e.d.

karrehond de - hond die voor de hondenkar loopt

karrekiet de - karekiet

karremel de - karamel

karremelk de 1. karnemelk 2. melk geleverd door de melkboer

karremelpudding de - karamelpudding

karremelsmaek de - de smaak van karamel

karremelvla de - karmelvla

karren z. *karken*

karrepad et - pad veel of hoofdzakelijk gebruikt door karren, wagens, ook: pad min of meer gevormd doordat er veel wagens, karren langs gaan

karrepeerd et - grote, lompe vrouw

karrepote de - poot, steunsel van een tweewielige handkar waarop deze steunt in ruststand

karrerad et - wiel van een kar

karrevaan de - karavaan

karreviel, ...wiel et - karrenwiel

karrevolk et - woonwagenvolk

karrieder de - vrachtrijder

karrieketuur de 1. spotprent 2. karikaturale zaak

karrière de - carrière: loopbaan

karrosserie de - carrosserie

karrosseriebedrief et - carrosseriebedrijf

karven, kaarven ww. 1. kerven, nl. inker-vingen, insnijdingen maken 2. slecht maaien met een zeis, bijv. doordat deze niet scherp genoeg is 3. knagen door knaagdiere in hout en ander materiaal

kasgruunte de - kasgroente

kashaandeling de - kashandeling

kasino et - casino

kascommisjie de - kascommissie

kasmoes de - boerenkool

kasplaante de - kasplant (in een kas ge-kweekt)

kassajuffer de - kassajuffrouw

kassaosie de - cassatie

kasse(...) z. *kosse(...)*

kasseblossom, kassebloesem de - kersen-bloesem

kassehoele, kassehule, kassehule de - velletje van de vrucht van de kers

kassemasse, ...masser de 1. in *op de kassemasse* op de rug of nek 2. mars

kasstruke de - lage kersenboom

kassewien de - wijn uit kersen

kassien et 1. kleine kast 2. kastje in een meubel 3. televisietoestel

kassier, kesier de - kassier

kassière de - cassière

kassieslae de - lade van een kastje

kast, kest de - kerst

kastaovend, kest... de - kerstavond, nl. avond van de eerste of tweede kerstdag

kastbal et - kerstbal (dansavond)

kastballe de - kerstbal: nl. als versiering in een kerstboom

kastballe de - door een bakker gratis aangeboden brood ter gelegenheid van Kerstmis

kastboom, kastboem de - kerstboom

kastboomballe de - kerstboombal

kastbosschop de - kerstboodschap

kastbrood, kest... et - kerstbrood

kastdag, kestedag de - de eerste of tweede kerstdag

kastdrokte de - kerstdrukte

kaste(...) z. *kosse(...)*

kastelein, kaslein de - herbergier, café-houder

kasteleinske, kasleinske de, et - kasteleinske

kastengel de - poppetje dat een engel voorstelt, vooral: in een kerstboom

kastepit(te) z. *kossepitte*

kastfeest, *kest...* et - kerstfeest
kastkaarte de - kerstkaart
kastkiend et - kerstkind
kastklokke, *kest...* de 1. klok die men bij gelegenheid van kerstmis hoort luiden 2. elk der kerstklokken in een kerstboom
kastconcert et - kerstconcert
kastkraansien et - kerstkransje, koekje
kastkraanze, *kestkraans* de - kerstkrans
kastkuier de - wandeling met kerst
kastlied, *kestlied* et - kerstlied
kastmaol, *kest...* et - kerstmaal
kastmaond de - kerstmaand
kastmis, *kasmis, kestmis* de 1. eerste (nacht)mis in de kerst 2. Kerstmis
kastmorgen de - kerstmorgen
kastnacht en var. de - kerstnacht
kastnachten, *kest...* et - kerstnachtmis
kastnummer et - kerstnummer
kastrappot, ...*repat* et - kerstrappot
kastster, *kaststeern* de 1. kerstster: bep. versiering 2. bep. plant: kerstster
kaststok(kien) et - kerststukje
kasttaafel de 1. ter gelegenheid van Kerstmis gedekte en/of opgesierde tafel, vaak: waaraan men gaat eten
kasttied, *kesttied* de - kersttijd
kasttoespraake de - kersttoespraak
kastuutzending de - kerstuitzending
kastvassien, ...*vevsien* et - kerstliedje
kastvekaansie, *kest...* de - kerstvakantie
kastverhael et - kerstverhaal
kastversiering, *kest...* de - kerstversiering
kastvieren et - Kerstmis vieren
kastweke de - kerstweek
kasuutgaove de - kasuutgave
katalegus de - catalogus
katalegusweerde de - cataloguswaarde
kathalzen ww. - ruziën, kibbelen
Katliek et - Katlijk (bij Heerenveen)
Katlieker I de - iemand uit *Katliek*
Katlieker II bn. - van, met betrekking tot *Katliek*
katoele, *katule* de - katuil: kerk-, veld-, bos- of ransuil
kats z. *kiets*
katsjeballe, *ketsje...*, *ketsie...*, *kaatse...*, *kaatsje...* de - bal waarmee kinderen kaatseballen
katsjeballen, *ketsje...*, *kaatsje...*, *kaatseballen* ww. - kaatseballen
katte de 1. bep. huisdier: kat 2. katachtige 3. vinnig, te bijdehand meisje of vrouw 4. zaklantaarn die op een dynamo loopt,

knijplamp
kattebaand de - halsband van een kat
kattebak de 1. kofferbak in een auto 2. bak met zand en/of turf/molm e.d. waarin een huiskat z'n behoefte doet
kattebakgrit, *kattegrit* et - grit als vulling van een kattebak
kattebakmi'jen ww. - bentgras, smele e.d. maaien
kattebalke de 1. hanenbalk 2. zware verbindingsbalk rustend op de binstijlen
kattebellegien et - kattebelletje, ook: kleine advertentie op de kabelkrant en soortgelijke toepassingen
kattebreker de - iemand die zich niet aan de gemaakte afspraken houdt
kattechesaant, *kattechesant* de - catechisant
kattechismus de - catechismus
katteedaarm de - kattendarm
katteedaegen mv. - bep. dagen na de hondsdagen (negen in getal)
kattedraal de - kathedraal
kattebredk de - uitwerpselen van een kat
kattefal de - kleed dat onder rond de doodkist hangt bij een rouwplechtigheid
kattefalk de - kleine kap boven het graf geplaatst, nl. wanneer de doodskist in het graf worden gelaten
kattegat et - klein gat in een buitenmuur, waardoor de katten in en uit konden gaan
kattegerie de - klasse, categorie
kattegesaosie, *kattegesasie* en var. de - catechisatie, ook: godsdienstonderwijs aan een openbare basisschool
kattegesaosiejonge en var. - jongen die naar catechisatie gaat
kattegesaosiekaemer en var. - catechisatiekamer
kattegesaosiekiend et - kind dat ter catechisatie gaat
kattegesaosielekaol et - catechisatielokaal
kattegesaosiemaegien en var. et - meisje dat ter catechisatie gaat
kattegespin et - kleine waarde, geringe hoeveelheid aan opbrengst
kattehaor de, ook et (verz.) - kattenhaar
kattekermis de 1. weerssituatie waarbij de zon schijnt en het tegelijk regent 2. maart, de tijd van het krols zijn van katten
katteklauw zn. - kleeftkruid
katteklauwe de - zichtbare verwonding door het krabben van een kat
katteklitse de - kat (schimpend gezegd)

katteknuppelen, ...*meppen* ww. - katten doodslaan; in het bijzonder: in het geniep gedaan, om de vacht te kunnen verkopen

kattekoele de - kuiltje dat een kat graaft om z'n behoeften in te doen

kattekop de 1. kop van een kat 2. snibbige vrouw, kattig, te bijdehand meisje 3. zaklantaarn die op een dynamo loopt, knijplamp

4. diafragma pomp

kattekwaad et - kattenkwaad

kattel de - kerfje, kartel

katteld z. *gekatteld*

kattelicisme et - katholicisme

kattelijk I de - katholiek

kattelijk II bn. - katholiek: rooms, zich richtend naar het katholieke geloof

kattelig bn. - met kartels

kattelisater de - katalysator

kattelmes et - kartelmes

kattelook et - kattenluik

kattelraand de - kartelrand

kattelschere de - kartelschaar

kattemelk de 1. witte substantie in onrijpe hazelnoten 2. hazelaar 3. het witte vocht in de stengels van paardebloemen

kattemiege de - kattepis: urine van een kat

katten ww. 1. zich niet houden aan de gemaakte afspraak 2. ruziën, kibbelen

kattenaegel de - nagel van een kat

katteoog et 1. oog van een kat 2. oog met de scherpte van die van een kat 3. katoog in het wegdek

kattepis(se) de - urine van een kat

kattepote de - kattenpoot

katteproesien et - zeer geringe hoeveelheid eten

kattepulle, ...*pul*, *kattepult* de - katapult

katterogge de - kattenrug: ronde, kromme rug van een boze kat

kattesorre de - snorharen van een kat

kattesnute de - kattensnuit

kattestank, ...*staank* de - onaangename lucht die door het verblijf van één of meer katten is ontstaan

kattestat de 1. staart van een kat 2. wilgenroosje 3. bep. kamerplant: kattestaart; ook: in het wild groeiende kattestaart 4. in *gele kattestat* (gewone) wederik

kattetonge de 1. tong van een kat 2. (mv.) bep. koekjes of chocolaatjes die aan de tong van een kat doen denken

kattevis de - katvis

katteziekte de - bekende ziekte van katten: infectieuze gastro-enteritis

kattezoolder de - zolder waar de katten veelal waren en hun jongen hadden

kattien et 1. kleine kat 2. langwerpige trosje bloemen: katje van de hazelaar, berk en wilg

kattiesdrop, ...*drup*, *kattedrup* et, de - katjesdrop

kattieshunning, *kattieshunnig* de - honing van wilgenkatjes

kattiesplokken ww. - plukken van katjes van wilg, els e.d.

katzwiem de - katzwijn

kauw de 1. de daad van één maal kauwen 2. het kauwen, eten van een groot stuk, bijv. gebak

kauwe de - torenkraai

kauwen ww. 1. kauwen met tanden en kiezen 2. op een potlood e.d. zitten bijten 3. pruimen van tabak 4. steeds maar over iets doorzeuren, te lang over hetzelfde praten

kauwer(d) de - iemand die voortdurend door blijft zeuren, veelal over hetzelfde onderwerp

kauwtebak de - tabak geschikt om gepruimd te worden

kavalerie de - cavalerie

kavalje et - oud, vervallen gebouw

kebaol, *kebaal* et - kabaal, ook: gezwets, plannenmakerij

kebaolmaaker de - kabaalmaker

keberen ww. - proberen (schertsend)

kebine z. *kabine*

keboolter de 1. aardmannetje 2. klein kind 3. kabouter uit de provobeweging

kedaans de - cadans: ritmische beweging

kedaster et - kantoor, instituut, dienst van het kadaster, beschrijving door het kadaster; *mit et kedaster in de warre* malende, er niet met z'n gedachten bij

kedaver et - kadaver

kedde, *kerre*, *kidde* de - bep. klein type paard

keddeboer de - boer met een ket als trekdiër

kedettien, *kadettien* et - bep. broodje: kadetje

kedipt z. *gedipt*

kedo et - cadeau

kedobon de - cadeaubon

kedoes I, *kerdoes* de 1. slonzige vrouw 2. steunklamp 3. ouderwese, houten wc 4. armetierig dier 5. z. *kedoeshond*

kedoes II, in *je kedoes holen* zich gedeisd houden

kedoes(hond), *kadoes*, *kerdoes*, *doeshond*, *doesien* de - kardoeshond, poedelhond

keduuk bn. 1. kapot 2. dood

keek de - cake

keekmael et - cakemeel

keel, *kiel* de 1. keel: voorste deel van de hals, strot aan de buitenkant 2. ruimte achter in de mond, keel als plaats van de stembanden en omgeving, gorgel 3. keelgat

keelbaand de - soort keelband onder de kin/hals van het paard, nl. om het hoofdstel vast te doen zitten, ook: een uit twee stukken bestaande band aan een hoed, die men onder z'n kin vaststrikte

keelgat, *keelsgat* et 1. halsgat in kledingstuk 2. opening van iemands keel

keelklaank de - keelklank

keelkoek z. *ketelkoek*

keelopperaasie, ...*euperaasie* de - keeloperatie

keelpiene de - keelpijn

keep, *keper*, *kepe* de 1. schoudermantel, vooral nog bekend van de postbode die er, op de fiets gezeten, z'n tas mee kon beschermen 2. insnijding, uitsparing, ruime kerf 3. bep. soort vink: keep 4. in *keep holen* zich niet laten ompraten, vasthouden aan het eenmaal ingenomen standpunt, zich niet laten vermurwen

keer, *kaer*, *viskaorde*, *kaar*, *ka*, *kaore*, *kere* de, et 1. viskaar 2. keer dat iets gebeurt 3. maalteken 4. wending 5. in *tegen de keer in* in de verkeerde richting, in de contramine 6. stuw in een waterloop

keerbeugel de - bep. onderdeel van de ouderwetse boerenwagen die de *bloktonge* op z'n plaats hield

keerbod et 1. schot, bord, voor en achter op een platte boerenwagen 2. het 'bord' aan een ploeg dat de losgemaakte grond omkeert 3. bord op een ouderwetse hooimachine tussen de *zwardbotten*

keerdam(me) de - dam van aarde om het water tegen te houden, ook: tijdelijke keerdam van hout in sloot of vaart

keerhaoke de - hetz. als *welhaoke*, z. aldaar

keerkramme de - elk der grote krammen die door een paal van het stalhek kwamen

keermennig, in *een keermennig* een aantal keren

keerplaanke de - plank aan een hooimachine zodanig aangebracht dat het wegspringen van het hooi wordt voorkomen

keerploeg de 1. keerploeg, wentelploeg 2. speciale ploegschaar aan een *stelploeg* voor het ploegen van de kanten

keers bw. - per keer

keersies mv. 1. kleine kaarsen 2. bloeiwijze van de kastanje

keersrecht bn. - kaarsrecht

keerstok, *keerhooft* de - elk der twee verbindingsbalken uit het achterstel van een boerenwagen (naar voren stekend)

keertecken et - maaltteken, vermenigvuldigingsteken

keerwal(le) de - wal, dijk als waterkering

keerze de - kaars (voor verlichting); ook in bijv. *een 300 keers laampe* met de lichtsterkte van 300 kaarsen

keerzefabriek de - kaarsenfabriek

keerzehouder de - kaarshouder

keerzekerone de - kaarsenkroon

keerzelanteern, *keers...* de - kaarslantaarn

keerzeloucht et - kaarslicht

keerzemacker de - kaarsenmaker

keerzevet et - vet dat van een brandende kaars gedropen is

keerzwad z. *geerzwad*

keet de 1. schaftkeet of soorgelijk houten gebouwtje dat tijdelijk onderkomen biedt, noodwoning 2. armoedig, klein en slecht gebouwd huis 3. het eigen huis en toebehoren 4. rommel, bende 5. herrie, drukte, lawaai, lol 6. ruzie, gekrakeel, een geweldige drukte, lawaai

keetmaaker de - lawaaimaker, druktemaker

keetmeid de - hoer

keetschopper de - herriemaker

keetwief et - keetvrouw

kefé et - café

kefébaos de - cafébaas

keféhouder de - caféhouder

keffer, *kiffer* de - hond die steeds keft

kefferig bn. - veel keffend

kefoor, *konfoor*, *komfoor* et - komfoor: toestelletje om iets mee aan te steken of te smelten, om iets te verwarmen of warm te laten blijven

kegel de 1. kegelvormig voorwerp, lichaam 2. kegel bij het kegelspel 3. afsluitende tweede, kegelvormige zuiger in een koperen pomp 4. in *een kegel hebben* dronken zijn, een dranklucht verspreiden

kegelaovend de - avond die men besteedt aan het kegelspel

kegelbaene de - kegelbaan

kegelballe de - kegelbal

kegelen ww. 1. het kegelspel spelen 2. keligend gooien, vallen

keie de - keisteen

keiemure de - muur van keistenen

keiestraote de - keistraat

keihad bn., bw. - keihad: zeer hard, zeer luid

kein, kien bn. - net, keurig, proper
keistien de - keisteen
keit bn., bw. 1. net, keurig, proper 2. goed gebouwd, met een goede lichamelijke conditie (van personen) 3. precies volgens de gewenste stand en vorm, rechtop
keizel de - fijngeklopte steen of kalk
keizerinne de - keizerin
keizerlik bn. - keizerlijk
keizershuus et - keizershuis
keizersnee, keizersnede de - keizersnede
keizertied de - keizertijd
kejak, konjak, kojak de 1. bep. drank: cognac 2. glaasje cognac
kejakflesse de - cognacfles
kejuut de 1. kajuit op een schip 2. wonderlijk bouwswel, gekke verblijfsruimte 3. in *de kejuut* in naar bed
kekke I et 1. bep. stof voor kleding: kaki
kekke II bn. 1. van kaki 2. met de kleur kaki
kekiebroek de - broek van kaki of met de kleur kaki
kekientien, kokientien, kaktientien, kakei et - zoet snoepje, klontje van kokinje, babbelaar
kekiewals de - cake-walk (in speeltuin e.d.)
kekke de - speelse naam voor een geit
kel bn. 1. schrikachtig, verschrikt reagerend, in een toestand van geschrokken zijn 2. een koud gevoel gevend 3. z. *zeerke*
kelder de 1. kelder in een huis of ander gebouw 2. grafkelder
kelderbeun de - verhoging van hout op een keldervloer, om schalen met room e.d. op te bewaren
kelderdeure de - kelderdeur
keldergat et - opening die naar de kelder leidt
kelderglas et - ruit, raam van een kelder
kelderingaank de - ingang naar de kelder
kelderkaaste de - kelderkast, kastgedeelte in een kelder
kelderkrobbe et var. z. *stienkrobbe*
kelderlocht de - keldergeur, kelderlucht
kelderloek et - kelderluis
keldermure de - keldermuur
kelderplaanke de - lange schap in een kelder
kelderraem et - kelderraam
kelderreuster et - kelderrooster
kelderrim et - schap van een kelderkast of van een provisiekelder
kelderruimte de - kelderruimte
kelderstien de 1. plavuiz in een kelder 2. keisteen gebruikt om op datgene te leggen waarmee men een inmaakpot afdekt
keldertrappe de - keldertrap

kelderveenster et - keldervenster
kelderwaeter et - kelderwater
kelderzoolder de - zoldering van een kelder
kelekoek et var. z. *ketelkoek*
kelen ww. 1. de kop afsnijden van bep. dieren 2. toppen van bomen of planten verwijderen
kelender, kelinder, klender de - wandkalender, scheurkalender e.d. of het daarop te lezen overzicht van dagen enz.
kelenderblad, kelinder... et - kalenderblad
kelenderjaar et - kalenderjaar
kelere z. *klere*
keliber et 1. kaliber van bep. geschut 2. soort, slag
keliek, koliek de - koliek, toestand met krampen in het lichaam van paarden
keliezen mv. 1. coulissen 2. bij vergelijking: de bedsteedeuren, in *aachter de keliezen* naar bed
kelkien et - walmvanger
kellig bn. - schrikachtig, vooral van een paard gezegd
kelom de 1. kolom tekst 2. kolom bijeengeplaatste getallen
kelombrette de - kolombreedte
kelomindieling(e) de - kolomindeling
keloniaol de - koloniaal
kelonie... z. *klonie...*
keloniehusion, kloniehusion et - arbeidershuisje, nl. als bekend uit een *klonie*, met name de kolonie van de Maatschappij van Weldadigheid in Frederiksoord e.o., bij vergelijking ook van gelijksoortige huisjes
keloniesaois de - kolonisatie
keloniseren ww. - koloniseren
kelonne, klonne de - kolonne (soldaten enz.)
kelzerig bn. - kleinzerig
kemediant de - komediant, toneelspeler
kemediegroep de - toneelgroep
kemediemaeker de - veinzer
kemediestok et - toneelstuk
kemeel, kemiel de 1. kameel 2. lomp iemand 3. grote, slecht gebouwde kerel
kemeet de - komeet
kemelie, kemedie de 1. toneeluitvoering, vaak: komedie, i.t.t. ander soort toneelstuk 2. kluchtige vertoning, al dan niet als zodanig bedoeld 3. valse voorstelling, valse vertoning, het veinzen 4. toneelgroep
kemeliespeulen, kemedie... ww. - toneel spelen
kemeliespeul(d)er, kemedie... de - komediespeler: toneelspeler bij een voorstelling, ook: veinzer, bijv. in *Die vent was een goeie*

kemediespeuler, hi'j kon 'm d'r altied uut redden

kemiëk I de 1. grappig, komiek iemand, grappenmaker 2. iemand die uitstekend grappige rollen vervult in toneelstukken 3. artiest wiens voorstellingen bestaan uit aaneenschakelingen van grappen en grollen

kemiëk II bn. - komiek

kemies, kommies de 1. kommies bij de belastingen, klerk, douanebeampte e.d.

kemille, kamelle de 1. kamille, schubkamille 2. boerenwormkruid 3. gedroogde schilfertjes uit de gewone kamille of van de Roomse kamille, gebruikt om een aftreksel van te maken

kemme z. *kaom, kamme*

kemmen mv. 1. kamrad, kamraderen 2. z. *kammen*

kemmissie de - commissie

kemmissievergeërding de - commissievergadering

kemphaene de - kempiaan: bep. vogel **kemaal, kenaol** et 1. kanaal 2. kanaal van een zender bij t.v. en radio

kemaalbrugge de - kanaalbrug

kemaaldiek de - dijk langs het kanaal, in het bijzonder langs de gekanaliseerde *Kuunder*, d.i. de Kuinder of Tjonger

kemaalzwemmen ww. - kanaalzwemmen, zappen

kenarrie en var. z. *knarrie*

kenber bn. 1. herkenbaar, duidelijk 2. bekend, wetend wie de ander is, wat de ander wil

keneel, keniel, kniel, kneel de, et - kaneel

keneelbeschuit, ...beschute, knielbeschuit, kneelbeschuit, kneelbeschute de - beschuit met kaneel en veelal boter en suiker

keneelbussien et - kaneelbus

keneelstokkien et - kaneelstokje

keniet, kniet, kaniet et - kainiet (bep. kunstmest)

kenmark et - kenmerk

kennen ww. 1. kennen aan iets, weten enz. 2. kunnen, tot iets in staat zijn

kennis de 1. kennis, bekendheid met, ervaring 2. informatie, gegevens 3. het leren kennen van iemand 4. verkering 5. bekende, iemand buiten de familiekring met wie men vrij veel omgaat 6. bewustzijn, bijv. in *buten kennis* bewusteloos

kennismaecken ww. - kennismaken

kenon, kanon et - kanon

kenonloop de - kanonloop

kenonnegebulder et - kanongebulder

kenonnevleis et - kanonnenvlees

kenonskoegel de - kogel die men met een kanon schiet

kenonvuur et - kanonvuur

kenteken et 1. kenteken (bij auto's enz.) 2. tekening bij een dier waardoor men snel herkent, bijv. een bijzondere bles

kepaobel, kapabel, kapaobel, kepabel bn. 1. capabel 2. in *niet kepaobel* in een slechte financiële situatie

kepe z. *keep*

kepen ww. - kepen; ook: door inkeping vastzetten

keper de, et 1. bep. weefpatroon 2. bep. stof, nl. met dat weefpatroon 3. z. *keep*

keperbining de - keperbinding

keperflenel et - keperflanel

keperlint et - lint van keperstof

kepers bn. - van *keper*

kepien, kiepien et 1. bep. hoofddekseel van soldaten 2. kleine *keep*, in meerdere bet.

kepittel et, de 1. hoofdstuk, met name uit de bijbel 2. lang, veelal mondeling verteld of voorgelezen verhaal, ook: relaas 3. uitvoerige waarschuwing, zwaar aangezette les, moraal e.d., ook: schrobbering 4. uitvoerig besproken kwestie, onderwerp van gesprek of discussie

kepittelen ww. 1. kapitelen 2. in *over iene wat kapitelen* enigszins de baas spelen over iemand

kepittelstok de - kapittelstok: nl. pennetje van een halssnoer, om het mee te sluiten

kepitteltien et 1. klein *kepittel* 2. hetz. als *kepittelstok*

kepoedewiet, kapoerewiet bn. - soms enigszins schertsend: kapot, stuk

kepok de, et - kapok

kepokken bn. - kapokken

kepokkien et - condoom

kepokmetras et - kapokmatras

kepot bn. 1. vernield, stuk 2. dodelijk vermoeid, totaal afgemat 3. erg ontdaan, kapot van iets

kepotgaon ww. 1. stukgaan, breken 2. ernstig ziek worden, komen te overlijden 3. te gronde gaan van een onderneming, instelling e.d.

kepothaegelen ww. - door hagel verwoest raken

kepotmaeken ww. - stukmaken, ook: van niet stoffelijke zaken

kepotraomen ww. - door rukken en duwen, door te grote en onvoorzichtige lichamelijke inspanning schenden, vernielen

kepotscheuren ww. 1. vernielen door te scheuren, rukken 2. zich kapotwerken

kepotslaon ww. - door slaan kapotmaken of -raken
kerakter et 1. karakter, inborst van een persoon
 2. wezen, samenstel van eigenschappen
keraktereigenschop de - karaktereigenschap
kerakterstok et - karakterstuk
keraosie en var. z. *koeraosie*
kerate de - karate
keraf z. *kraft*
kerbied, *karbied* de, et - carbid
kerbiedaske en var. de - as van carbid
kerbiedbusse en var. de - melkbus waarin men carbid ontsteekt, waardoor een zware knal ontstaat terwijl door de druk het deksel wegschiet
kerbiedlaampe de - carbidlamp
kerbiedlanteern en var. - carbidlantaarn
kerbielegien et - elk der kleine korbelen die schuin van de *stielen* van een boerenschuur naar de naar buiten wijzende overstekende delen van de *heufdbalke* lopen en die steunen
kerdaot, *kordaot*, *kerdaodig*, *kordaodig*, *kerdaat* bn., bw. - kordaot: flink en beslist van optreden, van wanten wetend
kere z. *keer*
kerdiet z. *kediet*
kerel de 1. forse, krachtige man 2. moedige of flinke manspersoon 3. echtgenoot, vrijer
 4. ruwe, onguere vent 5. man; ook gezegd om iemand vertrouwelijk aan te spreken
kerels bn., in *Kerelse daegen!* hoe bestaat het, ook in *een kerels wief* vrouw die als een man overkomt
kerelsachtig, *kerelachtig* bn. 1. manachtig, met mannelijke karaktertrekken en/of uiterlijk
 2. proberend zich als een volwassen man voor te doen 3. zich manhaftig gedragend
kerelsmeensken tw. - uitroep van verbazing
kerelspraot et, de - moedige taal, een moedig standpunt dat men verkondigt
kerelswark, ...*waark* et - kerelswerk
keren, *tegenkeren* ww. 1. ondersteboven leggen, draaien 2. omkeren van het gras, hooi of evt. ander gewas dat op het veld ligt te drogen 3. gravend, spittend omwerken 4. binnenstebuiten keren van een kledingstuk 5. in tegenovergestelde richting gaan rijden, doen gaan, plaatsen 6. de doorgang belemmeren, tegenhouden, beletten dat iets doorgang vindt, dat iemand een bep. iets doet 7. aanvegen, schoonmaken 8. zich wenden tot
kerf de - elk der kleinere stukken waarin een groot stuk land is opgedeeld (nabij Kuinre)

kerlemmer de - grote emmer
kerlienekrale z. *klienkrale*
kermelien z. *karbeleum*
kermis, *karmis* de 1. kermis, nl. bep. volksfeest of als vermaak bij een jaarmarkt 2. druk rumoer, feestelijk gedoe, ook: geruzie, gekrakeel; *Aachteromme is kermis* kom het huis maar binnen aan de achterkant, daar zijn nl. de mensen
kermisholen z. *karmisholen*
kermiskraam de - kermiskraam
kermistied de - kermistijd
kermiswaegen de - kermiswagen
kernegezond, *karn...* bn. - kernegezond
kernkammenet en var. et - kernkabinet
kernlaeding de - kernlading
kernofval et - kernafval
kernreket de - kernraket
kerntaeke de - kerntaak
kernwapenvri'j bn. - kernwapenvrij
kerre z. *kedde*
kertier, *kwetier*, *kwattier* et 1. kwartier, vierde deel van een uur 2. vierde gedeelte van een bep. oppervlakte 3. kwartier als deel van de uier 4. bep. schijngestalte van de maan 5. kwartier van een wapenschild
kertiermaeker de - kwartiermaker
kerton et - karton
kertonfebriek de - kartonfabriek
kertonnen bn. - kartonnen (van karton)
kertonpapier et - kartonpapier
kerwats de - karwats
kerwei et 1. karwei, taak die moet worden verricht 2. in *op kerwei* elders, in het verborgene, geslachtsgemeenschap bedrijvend
kesaosie de - cassatie
kesettedek et - cassettedek
kesettehouder de - cassettehouder
kesettespeul(d)er de - cassettespeler
kesien et 1. kleine kaas 2. kaasjeskruid (mv.)
 3. bep. dikke, zachtzure en goudgele appel 4. keeshond
kesier z. *kassier*
kesieskruid et - kaasjeskruid
kesjet, *kosjet*, *keset*, *korselet* et - corset, rijglijf
kesjot et - cachot, gevangenis
kesse(...) z. *kosse(...)*
kest(...) z. *kast(...)*, *kiets*
kestanje(r) de 1. vrucht van de tamme kastanje
 2. niet eetbare vrucht van de wilde kastanje 3. kastanjeboom
kestanje(r)boom de - kastanjeboom

kestanjebruun bn. - kastanjebruin
kestanjehoolt et - kastanjehout
kestanjezuken ww. - zoeken naar de vruchten van tamme of wilde kastanjes
kesteel et 1. burcht, middeleeuws kasteel 2. kasteel bij het schaakspel
kesteelmure de - kasteelmuur
kestek z. *gestek*
kestiesiekoor z. *stiesiekoor*
kestorie z. *konsestoriekaemer*
kestreren, kastreren ww. - castreren: ontmannen
kestuum et 1. pak, kleding waarin men zich vertoont 2. kostuum bij toneel, ook in bijv. *Fries kestuum* Friese klederdracht, e.d.
kestuumrok de - kostuumrok
ketalegus de - catalogus
ketalegusnummer et - catalogusnummer
ketaleguspries de - catalogusprijs
keteder de - kathedraal
ketel de 1. ketel, nl. om water of andere vloeibare stof in te koken of te verwarmen 2. wasketel 3. verwarmingsketel 4. stoomketel 5. groot metalen vat in een fabriek waarin verhitte, verdamping enz. plaatsvindt
ketelanker et - haak, haak boven het vuur waaraan de ketel kwam te hangen
ketelammer de - soort koperen wasketel, ronde koperen emmer met hengsel, die men veelal voor de verwarming van water boven het vuur hing
ketelhangsel et - handvat van een ketel
ketelhaol et - hengsel van een ketel
ketelhuus et - ketelhuis
keteljacht de, in *Dat was mi 'j ok een keteljacht* een ware klopjacht
ketelkoeke, ...koeke, kelekoek(e), keelkoeke, kielekoeke, kieteldoek en var. de - bep. ketelkoeke: jan-in-de-zak
ketellit et - deksel van een ketel
ketelmeziek de 1. door een groep mensen voortgebracht lawaai: nl. vooral door met potten, pannen, deksels e.d. tegen elkaar te slaan, als iemand iets gedaan had dat moest worden afgestraft in de ogen van de dorpsgemeenschap; ketelmuziek werd ook wel gemaakt ter verwelkoming van bep. nieuwe personen op een dorp 2. door mensen geproduceerd lawaai
ketelsmid de - ketellapper
ketelstien de - ketelsteen
keteltute de - tuit van een ketel
ketern et - katern
ketierpaol z. *lantierpaol*

ketoen I et 1. katoenen stof, draad of vezel 2. in *iene van ketoen geven* iemand stevig aanpakken, flink de waarheid zeggen, een pak slaag geven, ook: met glans winnen, met name bij wedstrijdsporten; *goed van ketoen had hebben* een zeer zware inspanning hebben moeten leveren, *je van ketoen holen* zich rustig, kalm houden
ketoen II bn. - rustig, kalm, in *je ketoen holen*
ketoenbaand et - katoenband
ketoenbever et - geweven katoenen stof: bever
ketoenbever(en) bn. - van *ketoenbever*
ketoenen bn. - katoenen
ketoenflenel et - katoenflanen
ketoentien et 1. katoentje in een petroleumstel, ...lamp e.d. 2. katoenen onderlijffe
keton et - kantongerecht
ketongerecht, kanton... et - kantongerecht
ketonrechter, kertonrechter de - kantonrechter
ketoor z. *kantoor*
Ketrien de - vrouwennaam, in het bijzonder: de vrouwelijke tegenspeler van *Janklaosen*
ketrol de - katrol
ketsen, kitsen ww. 1. ketsend (doen) gaan, stuitend, schampend wegspringen, keilen over 't water 2. niet afgaan van een vuurwapen, niet werken van een patroon in een vuurwapen 3. met een *rutetikker* stiekem tegen ramen ketsen
ketsjeballe, ketsie... z. *katsjeballe*
ketten, ketting et, de 1. ketting, keten 2. halsketting, horlogeketting e.d. 3. fietsketting
kettenbrogge de - kettingbrug
ketteneide, ketting..., ...egge de - kettingeg
ketteneiden ww. - land bewerken met een kettingeg
kettenemmer de - emmertje, vaak aan een ketting, waarmee water uit de regenbak werd geput
kettenformelier et - kettingformulier
kettenfrees de - kettingfrees
kettenhekke, ketting... et 1. landhek dat men over een akker sleept, met de functie van een eg 2. hekwerk, afrastering uit kettingen bestaand, die op twee niveaus tussen palen hangen
kettenhelster, ...halster et - halster die voor een gedeelte ketting is en overigens uit leer bestaat
kettenhond, ketting... de - kettinghond
kettenkaaste, ketting... de - kettingkast

kettenlaampe, *ketting...* de - aan een ketting hangende en daarmee verstelbare lamp wat de hoogte betreft

kettenstring(e), *...streng* de - streng, koord behorend bij het borsttuig van een paard; geheel of gedeeltelijk uit een ketting bestaand

kettentienwien ww. - bep. kinderspelletje spelen

ketter de 1. ketter 2. iemand die niet naar de kerk gaat, ook: iemand die spot met kerkelijke zaken 3. iemand die steeds in de contramine is

ketteren ww. - tekeergaan, razen, vloeken en tieren

kettingroker, *ketten...* de - kettingroker

kettingsunderklaozen mv. - jongens met kettingen die op een geheimzinnige manier op de hei zouden huishouden

keu, *keuje* de 1. biljartstok 2. varken 3. tournure, queue van een damesjapon 4. hetz. als *pikknikker*

keuge de - zeg met biggen

keukendeure de - keukendeur: binnendeur naar de keuken of de keukenkamer

keukeneventaoris en var. de - keuken-inventaris

keukenfernuus et - keukenfornuis

keukengedien et - gordijn in een keuken

keukengerei et - keukengerei

keukenglas et - vensterruit van een keuken

keukenkaaste de - keukenkast

keukenkaemer de - keukenkamer

keukenkelder de - kelder vanuit de keuken te bereiken, onder de keuken, opkamer en/of trap

keukenklokke de - klok, uurwerk in de keuken

keukenkraene de - keukenkraan

keukenlocht I de - keukenlucht

keukenlocht II et - elektrisch lichtpunt in de keuken, licht in de keuken

keukenmatte de - mat in een keuken of voor een toegangsdeur tot de keuken

keukenmeid de 1. keukenmeid 2. in *gillende keukenmeiden* vuurwerk van een bep. soort

keukenshostien, *...schöstien* de - keukenschoorsteen

keukentaofel de - keukentafel

keukentrappe de - keukentrap

keukenwark et - keukenwerk: werkzaamheden die men in de keuken verricht

keukenzaand et - zand gebruikt voor het indweilen of bestrooien van een keukenvloer

keukenzoolder de - zolder van een keuken

keukenzoolt et, de - keukenzout

Keulen et - Keulen, bijv. in *waeter van Keulen* eau de cologne

keuning, *koning*, *keunink*, *keunig* de 1. koning: vorst van een koninkrijk 2. belangrijkste machtshebber 3. koningin van een bijenvolk 4. koning in een schaakspel 5. heer in het kaartspel

keuningin(ne), *koningin(ne)* de 1. koningin van een koninkrijk, ook: gemalin van een koning 2. koningin van een bijenvolk en soms ook van bep. andere insecten

keuninginnebruid et - bijenbroedsel waaruit bijenkoninginnen komen

keuninginnecel de - koninginnencel

keuninginnedoppe de - moerdop

keuninginneknippen, *moereknippen* ww. - half afknippen van één der vleugeltjes van de bevruchte bijenkoningin, om het zwermen tegen te gaan

keuninginnemelk de - koninginnenbrood, nl. voor een bijenkoningin

keuninginnereuster et - bep. rooster aangebracht tussen broed- en honingkamer

keuninginnesap et - koninginnenbrood, nl. voor een bijenkoningin

keuninginnestoel, *keuningsstoel*, *konin-gestoel*, *keuninginnelarve* de - lang opgetrokken koninginnencel in een bijenkorf of -kast

keuninginnevoedsel et - koninginnenbrood, nl. voor een bijenkoningin

keuningschop et - koningschap

keuningsdochter, *konings...* de - koningsdochter

keuningshuus et - koningshuis

keuningskiend, *konings...* et - koningskind

keuningsmaantel de - koningsmantel

keuningsmaol et - koningsmaal

keuningspeer et - koningspaar

keuningspere, *...paere* de - koningspeer

keuningspereboom de - boom waaraan de koningspeer groeit

keuningsveren de - koningsvaren

keuningszeune, *konings...* de - koningszoon

keuninklik, *koninklik* bn. 1. koninklijk 2. vanwege het rijk 3. in verband met de koningin van een bijenvolk

keuninkriek, *konink...* et - koninkrijk

keunsien et 1. kunstje om iets te bereiken, te doen 2. kunstje voor het vermaak

keunst, *kuunst* de 1. kunst 2. de bijzondere wijze waarop men iets tot stand brengt 3. frats,

gekke gril, rare grap 4. kunst i.t.t. door de natuur voortgebracht

keunst- en vliegwerk et - kunst en vliegwerk

keunstaarm de - kunstarm

keunstakedemie de - kunstacademie

keunstangelegenheden mv. - kunst-angelegenheden

keunstantikwariaot et - kunstantiquariaat

keunstbien et - kunstbeen

keunstbotter de - kunstboter, margarine

keunstdong de - kunstmest

keunstei et - kalkei: nl. als nestei gebruikt

keunstemaeker de - kunstenaar: grap-penmaker, aansteller

keunstemaekeri'je de - aanstellerij, het maken van rare grappen

keunstener de - kunstenaar

keunsteners chop et - kunstenaarschap

keunstenersdörp et - kunstenaarsdorp

keunstenersfamilie de - kunstenaarsfamilie

keunstgevuul et - kunstgevoel

keunstgrös ...grus et - kunstgras

keunsthaandeler de - kunsthandelaar

keunsthatte et - kunstmatig hart, kunsthart

keunsthunning, ...hunnig de - kunsthoning

keunsties et - kunstijs

keunstiesbaene de - kunstijsbaan

keunstig bn. 1. op kunstige wijze gemaakt 2. knap werkend, goed zijnd in bep. vaardigheden 3. vaardigheid, knapheid vereisend

keunskelender, ...kelinder de - kunstkalender

keunstkollektie de - kunstcollectie

keunstleer et - kunstleer

keunstleren bn. - kunstleren

keunstlocht et - kunstlicht

keunstmanneffestaosie en var. de - kunstmanifestatie

keunstmaone de - kunstmaan

keunstmaotig bn. - kunstmatig: niet volgens een natuurlijk proces

keunstmark en var. de - kunstmarkt

keunstmest, ...mes(se) de - kunstmest

keunstmeststri'jen, ...struien, ...zi'jen en var. ww. - strooien van kunstmest

keunstmeststri'jer, ...struier en var. de - kunstmeststrooier

keunstniere de - kunstnier

keunstnijverheidschoele de - kunstnijverheidsschool

keunstoge et - kunstooog: glazen oog

keunstonderwies et - kunstonderwijs

keunstraot de, et - kunststraat (van bijen)

keunstreden, keunstscheuvel de - kunst-

schaats

keunstreize de - kunstreis: om in andere streken, landen kunst te bestuderen

keunstrieden ww. - kunstrijden

keunstrieder de - kunstrijder

keunstsni'j de - kunstsnieuw

keunstsprokien et - kunstspreekje

keunststok et - kunststuk

keunsttane de - kunsttand

keunstuutlien de - kunstuitleen

keunstverkope de - kunstverkoop

keunstverlochting de - kunstverlichting

keunstveurwarp et - kunstvoorwerp

keunstvliege de - kunstvlieg

keunstwerk et - kunstwerk: kunstproduct

keunstweide de - kunstweide

keunstwolle de - hetz. als *melkwolle* bet. 1

keunstziede de - kunstzijde

keunstzwaarm de - kunstzwerm (bij het imkeren)

keuper et 1. bep. metaal: koper 2. koperwerk 3. kopergeld

Keuper-drok-draank-schrieversplein et - benaming van het plein bij het oude gemeentehuis in *Oosterwoolde*, waarmee dat gemeentehuis en een voormalige drukkerij, een horecagelegenheid en een koperslagerij zijn bedoeld

keuperbewarking de - koperbewerking

keuperblaozer de - koperblazer

keuperdraod de, et (verz.) - koperdraad of stuk daarvan

keuperen bn. - van koper

keuperglaans de - koperglans

keupergoed et - kopergoed

keupergruun et - kopergroen: koperroest

keuperig bn. 1. koperachtig 2. duur

keuperlampe de - koperen lamp

keuperlappe de - muntstuk van één cent

keuperpoetsen ww. - poetsen van koperen voorwerpen, m.n. in het woongedeelte

keuperlaeger, ...slager de - koperslager

keuperlageri'je de - koperslagerij

keuperlaghaemer de - bep. hamer gebruikt door de koperslager

keupersnee de - kopergravure

keupersnute de 1. lichte of evt. enigszins donkere snuit van een bruin of bijna zwart paard 2. bruin paard met lichte snuit, ook wel gezegd van een bruin paard met zwarte snuit

keupersnutevool et - veulen met een *keupersnute*

keuperstok et - koperstuk

keupersulfaat et - kopersulfaat

keuperwark, ...wark et - koperwerk
keuperwieke, ...wiek de - koperwiek
keur de 1. het kiezen, keuren 2. verscheidenheid om uit te kiezen 3. keuzemogelijkheid 4. kwaliteitsgraad
keuren ww. 1. onderzoeken of iets aan de gestelde eisen voldoet 2. door te proeven nagaan of iets goed smaakt 3. een beoordeling geven of doen geven naar fraaiheid, niveau
keurig I bn. 1. netjes voor de dag komend, zorg bestedend aan, smaakvol 2. van hoge kwaliteit, zeer verzorgd, erg fraai
keurig II bw. 1. op keurige wijze 2. in hoge mate net, voor elkaar
keuring, keurige de 1. keuring: het keuren of gekeurd worden 2. gelegenheid waarop men een keuring in bet. 1 uitvoert, plaats waar men aldus keurt
keuringsbaene de - baan waarop men de dieren laat draven op een paardenkeuring
keuringsbewies et - keuringsbewijs
keuringsbriefien et - briefje met de goed-keuring aangaande bep. gewassen
keuringskaorte de - oproepkaart voor de militaire dienst
keuringskemmissie de - keuringscommissie
keurklasse de 1. klasse waarin men op een zuivelfabriek de boter en kaas indeelt naar gelang de kwaliteit 2. topkwaliteit
keurkollektie de - flinke collectie goede of fraaie artikelen waaruit men kan kiezen
keurlekaol en var. et - bep. lokaal waar maten en gewichten werden geijkt
keurmark en var. et - keurmerk
keurmeester, keurmister de 1. keurmeester, ook: jurylid, met name bij het schaatsen op de korte baan, bij wedstrijden op (volks)feesten
keursbaand de, et (verz.) - keursband, band tegen rok of broek
keurslaachter de - keurslager
keurtaofel de - tafel waarop men konijnen en kippen zet om ze te keuren
keusien et 1. kleine verwonding 2. koekalf
keutel de 1. keutel: rondachtig stuk drek van mens of dier 2. klein iemand 3. iemand die niet opschiet, met name in z'n werk 4. niet geheel ronde knikker 5. sigaar, in *een keutel in de bek* een sigaar in z'n mond (hebben)
keutelbroek de - iemand die niet opschiet
keutelderi'je de - het steeds niet kunnen opschieten door lastige bijkomstigheden
keutelen, keuteren ww. 1. uitwerpselen laten vallen 2. vallen: veelal buiteland, tuimelend 3. rollend gaan 4. dralen, treuzelen, voortdurend

met kleinigheden, onbelangrijke dingen bezig zijn zonder op te schieten 5. lopen
keutelgat et - iemand die niet opschiet
keutelhaaie de - knoeier
keutelhaene de - iemand die niet opschiet
keutelhannes de - persoon die niet opschiet
keutelhemmelen ww. - kleine klusjes doen door een oudere man op een boerderij
keutelig bn. - onbenullig, benauwd, kinderachtig
keutelkont, ...konte de - iemand die niet opschiet
keutelkouse de - iemand die niet opschiet
keutelpere, ...paere de - bep. soort peer
keuteltoppe de - hetz. als *peerdepolle*
keutelvanger de - pofbroek
keuter de - keuterboer
keuteren ww. 1. het boerenbedrijf uitoefenen op een keuterij 2. z. *keutelen*
keuteri'je, keuterderi'jgien et - keuterij
keuterpolle de - kleine boerderij: keuterij
keuters bn., in *as een keuterse haene* trots, met een verheven houding (stappen)
keuterspullegien et - keuterij
keuterstee et, de - keuterij
keuve, kuve, kieve, kubben (mv.) de - elk der plankjes die onder de poten van paarden kwamen en met riemen werden vastgemaakt, nl. om wegzakken in het veen te voorkomen, ook: een soort schoen van stro met dezelfde functie
keuvelen ww. 1. keuvelen 2. gaan praten, zich in zinnetjes uiten, hoewel soms moeilijk verstaanbaar
keuze, keus de 1. het kiezen 2. mogelijkheid om te kiezen, de keuze hebben 3. dat waarvoor iemand kiest
keuzemogelijkheid de - keuzemogelijkheid
kever de 1. bep. insect: kever 2. ouder, indertijd zeer bekend en gangbaar type auto van het merk Volkswagen 3. onbeschofte vent, onuitstaanbare, erg vervelende kerel, ook wel gezegd van een lastig dier, bijv. van een koe 4. domkop, sufferd, wazig iemand
keveren ww., in *keveren gaon* gaan slapen
keverjaar et - keverjaar
kevot, koevot, kevet, komvot et - enveloppe
kezak de - kozak, eerder ook: bep. Nederlandse bereden militair
keze de 1. bep. zuivelproduct: kaas 2. platte of ronde hoeveelheid kaas met korst voor de verkoop
kezebak de - kaasbak

kezebloeme de - kaasjeskruid
kezeboerderi'je de - kaasboerderij
kezebore de - kaasboor (voor het nemen van monsters)
kezebriefien et - briefje van de zuivelfabriek met de afrekening van het *kezegeld*
kezebrogge de - boterham met kaas
kezebrotien et - broodje kaas
kezefabriek de - kaasfabriek
kezegeld et - geld dat werd betaald door de zuivelfabriek voor geleverde melk die tot kaas werd gemaakt
kezekelder de - kaaskelder
kezeklute de - stuk kaasachtige substantie, vooral in geschifte karnemelk
kezekoekien et - kaaskoekje
kezekop de 1. kaal of kaalgeschoren hoofd 2. iemand met een kaal of kaalgeschoren hoofd 3. dik, rond hoofd 4. scheldwoord, met name gezegd van iemand met een dik, rond hoofd
kezekoste de - korst om een kaas
kezekruud et - kaasjeskruid
kezeliem de - fopmiddel, gefingeerd type lijm voor het halen waarvan kinderen, onervaren knechtjes e.d. bij wijze van grap op pad werden gestuurd
kezemaeker de - kaasmaker
kezemaekeri'je de - kaasmakerij
kezemark I en var. de - kaasmarkt: markt waar kaas wordt verhandeld
kezemark II et - kaasmerk
kezen ww. 1. dik worden, schiften van melk of karnemelk 2. kaas maken
kezepakhuus et - kaaspakhuis
kezepasse de - kaaspers
kezepepier et - kaaspapier
kezeplaanke de - kaasplank
kezeraspe, ...rasper, ...riever de - kaasrasp
kezerne de - kazerne
kezeschaeve de - kaasschaaf
kezestölpe, ...stulpe en var. de - kaasstolp
kezewaegen de - lange, platte boerenwagen voor het vervoer van kaas
kezien et 1. raam- of deurkozijn 2. elk der delen van een deur- of raamkozijn
keziendrumpel de - kozijn drempel
kezienebrood et - hetz. als *bussebolle*
kezienehoolt, kezienehoolt et - kozijnhout
keziene.maeker de - iemand die kozijnen maakt
kezieneroe(de) de - gordijnroe
kezielatte de - elk der latten van een kozijn
kezieneroe de - roede van een venster
keziensiele de - elk der opgaande balken van

een kozijn
kezig, kezerig bn. - geschift, nl. van melk of karnemelk
kibbe z. *kubbe*
kibbel tw. - gezegd of geroepen n.a.v. een dobbelsteen die niet goed op een vlak is komen te liggen, zodat men deze moet omgooien of nog eens moet werpen
kibbelderi'je, kibbeleri'je de - kibbelarij
kibbelkont, ...konte de - iemand die veel kibbelt
kibbelmejoor de - kibbelaar
kidde z. *kedde*
kiebig, kiepig bn., bw. 1. nijver, hardwerkend, flink en doortastend in het werk 2. goed gezond en kwiek 3. goed verzorgd, keurig 4. opgewekt, vrolijk
kiebigop bw. - op flinke, pittige wijze
kiedelen, kietelen ww. 1. kietelen 2. ergeren, bijv. *Dat kiedelt him* daar neemt hij aanstoot aan, dat ergert hem
kiedelig, kietelig, kielerig, kielderig, kielig bn. 1. gevoelig voor kietelen 2. vlug geraakt, gauw kwaad 3. (van een paard) enigszins gemeen, niet geheel betrouwbaar
kieft z. *kiewiet*
kiek de 1. het kijken 2. het bekijken 3. kijk op iets, visie 4. foto, kiekje, in *op de kiek* 5. in *uit de kiek* heel goed
kiekaovend de - kijkavond: waarop men iets kan gaan bekijken, ook: min of meer vaste avond waarop men naar de televisie kijkt
kiekbuis de - televisietoestel, televisie-uitzending
kiekiefer et - kijkcijfer
kiekdeuze de - doos met uitgeknipte figuren en gekleurd doorschijnend papier erover, zodat men door het kijkgat een panorama of voorstelling kan zien
kiekeloers, kiekies, in *tot...* - tot ziens, hetz. als *tot kiek es*
kieken ww. 1. kijken 2. vertonen, eruitzien 3. een bep. gelaatsuitdrukking hebben 4. laten meewegen, in beschouwing nemen, nader overwegen 5. met interesse kijken doordat men op iets opmerkzaam gemaakt is/wordt 6. van iets opkijken 7. in *D'r komt hiel wat bi'j kieken* daar is nogal wat voor nodig 8. bezichtigen, door te kijken in zich opnemen, bijv. *Laot es kieken* laten we even nagaan, ons bezinnen
kiekendief, kiekedief de - kiekendief
kieker, kiekerd de 1. iemand die al dan niet op erg nieuwsgierige wijze kijkt, in het bijzonder iemand die komt kijken op een boelgoed of

verkoop anderszins 2. televisiekijker 3. verrekijker 4. oog 5. gluurder 6. in *de kiekerd staon* een bekende persoon zijn
kielgeld et - kijkgeld
kielglas et 1. ruitje in een opening, om door te kijken 2. vergrootglas of loep
kielhuden ww. - stiekem kijken
kiekien et 1. kiekje 2. kijkje
kiekkaaste de 1. fototoestel, in het bijzonder een ouderwets, aan een kastje doen denkend type met glasplaat als negatief en op een statief staand 2. doos met uitgeknipte figuren erin en gekleurd doorschijnend papier erover, zodat men door het kijkgat een panorama en/of een bep. voorstelling kan zien; door kinderen gemaakt 3. huis met veel ramen 4. televisie 5. poppenkast, janklaassenspel
kiekknope de - button
kielmorgen de - kijkochtend
kiekof bn. - uit de kunst
kielonderzuuk et - kijkonderzoek
kielakker de - in een punt uitlopende akker
kielbles de 1. wigvormige, puntige bles op de kop van een koe, paard 2. koe of paard met een wigvormige bles
kiele I, **kiel** de 1. keg, in diverse toepassingen, o.m. in de ring onder om de zeisboom aangebracht: daarin is nl. de punt van het zeisblad gehaakt ter bevestiging 2. driehoekig, puntig stuk land, dat daarmee moeilijk te bewerken is 3. stukje kledingstof, soms puntig toelopend, ter vervanging of ter verruiming in een kledingstuk aangebracht, ook: okselstuk 4. bep. kledingstuk: kiel 5. kiel van een schip
kiele II tw. - meestal herhaald gezegd tegen iemand die men kietelt, met name een klein kind
kiele-kiele bn., bw. - op het nippertje, bijna misgegaan
kielakker de - schuin toelopende akker
kielebouwen z. *tippebouwen*
kielebuse de - zak van een kiel
kielegoed et - kledingstof voor werkkielen
kielehoelt et - kielvormig houtje dat als kiel, keg dienst doet of kan doen
kielekoek z. *ketelkoek*
kielekop de - opvliegende persoon
kielmi'jen ww. - maaien van een in een punt toelopend stuk land
kielen ww. 1. in een punt uitlopend, schuin toelopen naar een smallere zijde 2. over een blouse gedragen worden
kielgat et - wigvormig gat in de grond (gegraven), o.m. als perceelsscheiding in

hooiland
kielgeute de 1. kielgoot 2. naar de bodem in een punt toelopende greppel
kielgröppe, ...**gru**pe de - naar de bodem in een punt toelopende greppel
kielhaelen ww. - kielhalen
kielhoeke de - driehoekig, puntig stuk land, dat daarmee moeilijk is te bewerken
kielring, **kiele...** de - ring onder aan de zeisboom waarin het blad is vastgehaakt en waarmee men dat vast kan zetten, nl. door er een kiel, keg in te drijven
kiels bn. 1. kielvormig toelopend 2. gevoelig voor kietelen
kielstok et - gerend of vierkant stukje stof in kleding of anderszins, in het bijzonder: okselstuk in hemd
kiem, **kieme** de 1. kiem in het zaad van planten, ook inzake een ei 2. kiem van een aardappel
kien bn. 1. pienter, bijdehand, nog goed bij voor z'n leeftijd 2. z. *kein*
kienadruppel z. *kienedrup*
kiend et 1. kind 2. nog niet geboren mens of een onlangs geboren kind 3. aanspreekvorm: tegen een jongen of tegen een meisje, ook door een ouder tegen z'n volwassen of althans niet meer klein kind; verder ook tegen een volwassen vrouw
kienderachtig bn., bw. 1. zoals een kind zou doen, kinderlijk 2. flauw, vervelend (doend)
kienderachtigheid de - het kinderachtig, flauw, benepen zijn, een kinderachtige, flauwe handeling
kienderbalke de - elk der kleine balken tussen de moerbalken van een zolder
kienderbedde et - bed van/voor een kind
kienderbeschaming de - kinderbescherming
kienderdeup de - kinderdoop
kiendergegoel et - het huilen van één of meer kinderen
kiendergelok et - kindergeluk
kienderhaand de - kinderhand
kienderhaelen, **kiendhaelen** ww. - behulpzaam zijn bij de bevalling
kienderhoeke de - kindelhoek
kienderhuus et - kindershuis, nl. weeshuis
kienderjaoren mv. - kinderjaren
kienderjasse de - jas speciaal voor een kind
kienderjuffer de - kinderjuffrouw
kienderkaemer de 1. slaapkamer van een kind, ook: kinderkamer 2. baarmoeder
kienderkaorte de - kinderkaart
kienderkleerties mv. - kinderkleertjes

kienderklomp de - klomp van, voor een kind
kienderkoppien, ...heufien et 1. hoofd van een kind 2. ronde keisteen in bestrating
kienderkoppienstraote de - weg geplaveid van zwerfkeien, kinderkopjes
kienderkõrfien et 1. kinderzitje in de vorm van een korfje op de fiets 2. mandje waarin de droge luiers werden bewaard
kienderkotting de - kinderkorting
kienderkraante de - kinderkrant
kienderkrooigien et - kleine kruiwagen als speelgoed voor kinderen
kienderkwaol(e) de - kinder kwaal
kienderledekaant en var. de - kinderledikant
kienderleeftied de - kinderleeftijd
kienderleerze de - laars van, voor een kind
kienderlektuur de - kinderlectuur
kienderlichem et - kinderlichaam
kienderlik bn. - kinderlijk
kienderliteratuur de - kinderliteratuur
kiendermaegd de - kindermeisje
kiendermaegien et - kindermeisje
kiendermak bn. - van paarden: zich gemakkelijk latende leiden door een kind, niet bang voor, niet snel geïrriteerd door een kind
kienderoftrek de - kinderaftrek
kienderparredies et - eldorado voor kinderen
kienderpelisie de - kinderpolitie
kienderpergramme et - kinderprogramma
kienderpestol, ...pistol et - kinderpistooltje
kienderpraot de, et - kinderpraat
kienderrebriek de - kinderrubriek
kienderreden, ...scheuvel de - kinderschaats
kienderriempjen et - kinderrijmpje
kienderrolle de - kinderrol
kienderschoe de - kinderschoen
kiendersnutien et - kindersnuitje
kienderspeulgoed et - kinderspeelgoed
kienderspeulplak et - kinderspeelplaats
kienderspul, ...spel et 1. het spelend bezig zijn van kinderen 2. spel door kinderen gespeeld
kienderstarfte de - kindersterfte
kienderstemme de - kinderstem
kiendertael de - kindertaal
kiendertaofel de - kindertafel
kiendertehuus et - kindertehuis
kienderteniël en var. et - kindertoneel
kiendertied de - kindertijd
kiendertiedschrift et - kindertijdschrift

kiendertillefoon de - kindertelefoon
kiendertroep de - grote schare kinderen, vervelende kinderen
kiendertugien et - kindertugje
kiendervassien, ...vessien et - kinderliedje
kiendervekaansiekelonie de - kindervakantiekolonie
kienderverblief et - kinderverblijf
kienderverhael et - kinderverhaal
kiendervermaek et - kindervermaak
kienderverstaand et - kinderverstand
kienderveurstelling de - kindervoorstelling
kiendervrund, ...vrind de - kindervriend
kienderwaegen de - kinderwagen
kienderwark, ...waark et - werk door kinderen
kienderweegschaole de - kinderweegschaal
kienderzael de - kinderzaal
kienderzankien et - kinderliedje
kienderziekenhuus et - kinderziekenhuis
kienderziepe de - kinderzeep
kienderzittien et - kinderzitje
kiends, kiens bn. - kinds: seniel, dement
kiendsbien, in *van kiendsbien of van kindsbeen* af
kiendsdiel, kiens... et - kindsdeel
kiendsen, kiensen bn. - 35 kilo wegend
kiendshied, kiens... de - ouderdomsdementie
kiendspat, kiens..., kiend... et - kindsdeel (van een erfenis)
kienedrup, kininedrup(pel), kienadruppel de - druppel van kinineoplossing
kienhoolt, klien... et - zeer hard hout van boomstronken en -stammen uit het veen
kiensenkõrf, kienskõrf de - kleine korf
kienstobbe, klienstobbe de - hard hout, boomstronk uit het veen
kientien et 1. klein kind 2. botervaasje van 10 kg 3. id. van 40 pond
kiep I de 1. pet, hoge zijden pet, pet van zwarte zijde zonder klep 2. keeper
kiep II, kiejep tw. - lokroep voor kippen en evt. kuikens
kiepe de 1. hoen, vaak: vrouwelijk hoen 2. kip als voedsel 3. korstje, korreltje aan de oogleden door het slapen ontstaan
kiepebeie de - framboos
kiepebenne de - hetz. als *benne*
kiepebost de - kippenborst
kiepebrille de - kippenbril
kiepedong de - kippenmest
kiepeëi et - kippenei
kiepegaas, ...gaes et - kippengaas

kiepeglassien et - kleine ruit in kippenhok
kiepegrit et - grit (soort kippenvoer)
kiepehilde de - zolder boven een stal waarop men de kippen liet verblijven
kiepehokke et - kippenhok
kiepehokkedeure de - deur van het kippenhok
kiepehouder de - kippenhouder
kiepehouderi'je de 1. het houden van kippen
 2. agrarisch bedrijf waarop men alleen maar of hoofdzakelijk kippen houdt
kiepekont(e) de 1. achterwerk van een kip 2. in *een kaele kiepekont* een kaal hoofd
kiepekoopman, kiepekerel de - iemand die kippen verhandelt en evt. ander klein vee
kiepekörf de - kippenmand
kiepekubben ww. - kortwieken van kippen
kiepeledder de - kippenladder, nl. vooral laddertje voor de kippen om van buiten naar de zolder van de potstal te komen, ook voor kippen om in een kippenhok op de legplaats te kunnen komen, ook wel gezegd van een kleine ladder gebruikt op de boerderij i.t.t. de lange ladder
kiepelen, kieperen ww. 1. omgooien, omvallen
 2. ergens van, in of uit gooien
kiepelokien, pieke... et - luikje waarmee men de uitgang van de kippen in een kippenhok afsluit
kiepeltonne de - privaattoon, opvangton in ouderwets toilet
kiepeluus de - kippenluis
kiepemaande de - hetz. als *benne*
kiepemark en var. de - markt waarop men kippen verkoopt
kiepematte de - nachthok voor kippen
kiepemest, kiepemes de - kippenmest
kiepemesteri'je de - mesterij waar men kippen mest
kiepemiere z. *hoendermiere*
kiepemiet de - kippenluis
kiepen, kippen ww. 1. kantelen, (doen) omvallen 2. in of uit iets gooien 3. keepen
kiepenust et - nest van een kip
kiepeplokken ww. - plukken van kippen
kiepepote de - pootje van een kip
kieper de - keeper
kieperen ww. 1. sterk tintelen door de kou 2. z. *kiepelen*
kieperhaanske de - keeperhandschoen
kieperikke, ...rik et - zitstok voor kippen
kiepering de - ring die men aanbrengt om de poot van een kip, om het dier te merken, d.i. *kieperingen*

kiepescharp, ...schaarp et - grit, fijn gruis, gemalen schelpen, nl. als kippenvoer
kiepestront de - kippendrek
kiepetrud, trud de - kiemblaasje in het ei
kiepevere de - kippenveer
kiepevleis et - vlees van een kip
kiepevlocht zn. - kippengaas
kiepevoer, ...voeder et - kippenvoer, vaak in de vorm van gemengd graan of met andersoortig zaad
kiepien et 1. eigenaardig soort hoed 2. kleine *kiep(e)* 3. z. *kepien*
kiepig, kippig bn. 1. enigszins scheel kijkend
 2. kippig 3. z. *kiebig*
kiepse de 1. oorijzerhoedje 2. vreemde hoed of muts 3. schepkorf
kiepske et 1. bep. hoed voor vrouwen, vrij hoog, met lint onder de kin vastgestrikt 2. oorijzerhoedje 3. schertsend voor hoofddekseel
kiepwaegen de - wagen die kan kippen
kier, kier de - kier, met name inzake een raam of deur
kiesdieler de - kiesdeler
kiesdistrikt et - kiesdistrict
kiesdrumpel de - kiesdrempel
kieskauwer, ...kauwerd de 1. kieskauwer, nl. iemand die met lange tanden eet 2. zeurderig iemand
kieskauwerig, ...kaauwerig bn., bw. - met lange tanden etend
kieskollege et - kiescollege
kiesverieninge en var. de - kiesvereniging
kietelorig, kittelorig bn., bw. - vlug geraakt, opvliegend
kietel... z. *ketelkoeke*
kiets, kiets, kuust, kuus, kats, kaats, kuuts, kiss, kits, kest tw. 1. uitroep: om een kat weg te jagen; ook wel tegen andere dieren 2. z. *kits*
kieuw, kieuwe de - kieuw van een vis
kieve z. *keuve*
kieven I mv., in *Hi'j kreeg altied een boel kieven* er werd veel op hem gemopperd
kieven II ww. - kijven, foeteren
kieveri'je de - het kijven
kiewiet, kieft de - kiewit
kiewietsbloeme de - pinksterbloem
kiewietsbone de - kievitsboon
kiewietshaene de - mannelijke kiewit
kiewietskop de - Oostindische kers of bloem daarvan
kiewietskrabbe z. *krabbe*
kiewietslaand et - aan de speling van de natuur overgelaten grasland of land waarin niet langer

vee graast
kiewietsnust, *kiewiete...* et - kievitsnest
kieselstien de - kiezelsteen
kiezen ww. 1. uitzoeken, uitkiezen 2. door stemming aanwijzen 3. een keus maken
kiezeri'je de - verkiezingen
kif de 1. kleine stukjes schors 2. kleine stukjes, stofachtige resten door slijten van stro ontstaan 3. afgunst, jaloezie
kiffel de - snipper, klein stukje
kiffelderi'je de 1. kleine snippertjes hout 2. het ruziën
kiffelen, *kiffen* ww. 1. foeteren, pruttelen, ruziën 2. licht snijdend bewerken van hout, kaas e.d., snijdend een weinig wegnemen, tot kleine stukjes snijden
kiffelkonte de - iemand die veel kibbeld
kiffer z. *keffer*
kifsel et - snippers, kleine stukjes, met name door het knagen van muizen
kikken ww. 1. over iets reppen 2. een beetje geluid geven
kikkerbillegien et - kikkerbilletje
kikkerd, *kikker* de 1. kikker 2. plaatje dat ter bevestiging op iets is geklemd, met bijv. een schroef erdoor, zoals in een maaibalk op het mes 3. knijplamp, handdynamo
kikkerdril, *...drille* de - kikkerdril
kikkerhip, *kikkerhup* de - sprong met aaneengesloten voeten
kikkerlaand et - kikkerland
kikkeroge et 1. grote, enigszins uitpuilende ogen 2. bellen op het water, door geborrel ontstaan
kikkerrit et 1. kikkerrit, kikkerdril 2. afgekoelde bovenlaag van bouillon
kikkervissien et - kikkervisje
kikkervreter de - iemand die er niet erg gezond uitziet, lange en magere persoon
kilemeter de - kilometer
kilkeper de - kielkeper
killig bn. - enigszins kil
kilsterderi'je de - geruzie, gekrakeel
kilsteren ww. - ruziën, kibbelen, bekvechten
kin I, *kinne* de - kin
kin II et - ruimte links en rechts van het gat in de zolder waarop men graan opslaat
kinhaor et - kinhaar
kininedraankien et - kininedrank
kinketten en var. z. *klemketten*
kink, *kinkel* de 1. kink, in *een kinkel in de kabel* 2. (rare) kerel 3. in *uit de kinken* uit het zicht
kinkhoorn de - huisjesslak

kinmusse, *kinnemusse*, *...mutse* de - muts met een kinband
kinnebaand, *kinbaand* de 1. kinband, vaak tweedelig, zodat men beide delen aan elkaar vast kon doen
kinnebak de 1. onderkaak, beenderen van de onderkaak, kin 2. geslacht stuk van de wang van een varken
kinnebakbaord de 1. klein baardje 2. z. *bakkebaord*
kinnebakspek, *kinnebakke...*, *...bakken-spek* et - kinnebakspek, in het bijzonder: de wangen van een varken
kinnegien et 1. kleine kin 2. een half vaatje boter
kip zn. 1. in *mit ('t) kip zitten* zwanger zijn, moeten trouwen 2. in *je zo lekker as kip vulen* zich kiplekker voelen
kipkarre, *kiep...* de 1. over rails lopende kipkar 2. stort- of wipkar
kippe de - hoedje met veer dat op het oorrijzer kwam, bep. zwart vrouwenhoedje dat met banden onder de kin vastgemaakt werd
kippelbaste z. *hadbaste*
kippen z. *kiepen*
kippig z. *kiepig*
kipske, z. ook *kiepske*, *kiepse*, *kippe* et - oorrijzerhoedje
kirrelkop, *kirre...*, *kril...*, *kittelkop*, *krielkop* de - opvliegende man, ook wel van dieren gezegd
kirren ww. - kirrende geluiden maken, als bijv. van patrijzen, duiven of tortelduiven
kirren, *kirken* ww. - snepend geluid maken door sprinkhanen
kirrig bn., bw. 1. druk en daarbij snel driftig, kortaangebonden 2. met een kirrend geluid
kiss z. *kiets*
kissien et 1. kleine kist, sigarenkistje, juwelenkistje e.d. 2. bep. schoen: kistje
kistbod et 1. schoolbord dat men aan twee zijden kon beschrijven
kiste, *kist* de 1. kist gebruikt ter opberging van kleren, voedsel, veevoer etc., vioolkist e.d. 2. doodkist
kistefabriek de - kistenfabriek
kistemaeken ww. - kistenmaken
kistemaker de - kistenmaker
kisten, *kitsen* ww. 1. verpakken in een kist 2. een dode in de doodkist leggen 3. in *je niet kisten laoten* zich niet op de kop laten zitten, niet bij de pakken neer gaan zitten
kisteplanke de - kistplank
kistetuug et - kistentuig

kit de, et (bet. 2) 1. kolenkit 2. soort lijm door bijen gemaakt en toegepast

kithas de, et - bep. middel door bijen gebruikt om mee dicht te kitten

kits, **kiets** bn. 1. gezond, in orde 2. z. *kiets*

kitsen z. *ketsen*, *kwatsen*, *kisten*

kittelig bn., bw. - opvliedend, gauw geraakt

kittelkonte de - opvliedende persoon

kittelkop z. *kirrelkop*

kittelorig z. *kietelorig*

kjiej z. *kiep* II

kjoep tw. - lokroep voor kippen

kju, **kjeu**, **tju** tw. - lokroep voor varkens

klaaien ww. 1. kleven, plakken van materiaal 2. moeizaam lopen op natte grond, door kleverige modder 3. smeren, klieren

klaaierd de - vrouw die erg klierdig, erg smerig werkt

klaaierig, **klaais**, **kleierig**, **klaierig** bn. 1. kleverig, plakkerig, gezegd van in kleine platte stukken klevende of uiteenvallende pap, cake, pudding, rijst etc. 2. glibberig, vies en glad

klaampdeure de - deur waarvan de verticale planken aan de achterkant vastzitten aan *klaampen*, dwars geplaatste planken

klaampe, **klaamp**, **klamp(e)** de 1. deel van een hooivak, van een hoop ingekuild gras, dat is ontstaan door uit te spitten of af te steken; zo ook: vierkant stuk van een mestbult, van opgestapeld hout e.d. 2. stapel, bult of grote hoeveelheid anderszins van iets 3. uitsteeksel ter ondersteuning 4. plank, balk, schroot, houten belegstuk, stuk hout dat planken enz. bijeenhoudt, tegenhoudt of anderszins verstevigt 5. elk der tegen de *rongen* sluitende stukken hout aan de *ziedledders* van een ouderwetse boerenwagen, o.m. om het verschuiven tegen te gaan 6. steunbeer tegen een muur 7. klamplaaig tegen een halfsteensmuur gemetseld

klaank de 1. waarneembaar geluid 2. toon, wijze van klinken 3. spraakklank: klanksegment of opvolging van klanksegmenten, het klinken van een woord of een eenheid van woorden

klaankbord et - klankbord van een klokkentoren

klaankkaaste de - klankkast

klaant de 1. vaste klant in een winkel, bij een koopman e.d. 2. iemand die toevallig, incidenteel klant is 3. persoon, vaak: plezierig iemand of vreemd iemand, rare gast 4. iemand die zich met alles inlaat, meedoet, er steeds bij is, durfal

klaantenommer et - klantnummer

klabats tw. - pats

klabats, **klabats**, **klebats(e)**, **klabasse** de 1. karwats 2. flinke klap die men uitdeelt of ondergaat bijv. door te vallen

klabatsen ww. - met een smakkend geluid lopen

klabiender, **klebiender**, **klabaander**, **klabander** de 1. wilde, lompe, onverschillige, bazige vrouw, vrouw die flink van zich af bijt, ook wel van een man 2. lastig, wild kind, deugniet, ook: grotere, brutale jongen 3. ruwe, onbeholpen vent 4. iemand die heel wat durft 5. jongensgek 6. grote, groffe meid of vrouw 7. jonge meid die veel bij pad en weg is en met veel verschillende mannen uitgaat 8. (mv.) opgeschoten jongens en meisjes 9. vreemde snoeshaan 10. handig iemand 11. luie persoon

klachtenburo, **...bero** et - klachtenbureau

klachtencommissie de - klachtencommissie

kladantekening de - kladaantekening

kladblatten et - kladblaadje

kladde, **klad**, **klarre** de 1. stuk papier: om mee in te pakken, om op te schrijven, ook van een biljet, brief e.d. 2. papieren zak 3. inktvlek 4. klodder, klonter 5. in *bi'j de kladden* vastpakkend, in z'n kraag grijpend e.d., *aachter de kladden* achter iemand aan (om te controleren e.d.) 6. in *de kladde zit d'r in* de klad zit erin 7. in *in de kladde zitten* in de schuld 8. in *iene een klad naogeven* zich laatdunkend, lasterend uitlaten over iemand die er niet bij is 9. in *Die hangen as kladden an mekeer* zijn altijd bij elkaar

kladden ww. - kladdend aanbrengen, knoeiend smeren

kladder z. *klodder*

kladderderi'je de - het gekladder, het kladderen

kladderen ww. 1. klieren 2. moeizaam lopen op natte grond, met name van een paard 3. klimmen, klauteren

kladderig, **kledderig** bn. - kleverig, plakkerig

kladliet(e) de - lijst in klad, als ontwerp

kladontwerp et - kladontwerp

kladpepier et - kladpapier: papier waarop men in klad, in eerste ontwerp schrijft, tekent

kladpepiertien et - kladpapiertje

klaegelik, **klaeglik** bn., bw. - klaaglijk: klagend

klaegen ww. 1. door pijn of verdriet klaagelijke geluiden doen horen 2. klagen over iets, z'n klachten over iets uiten, bijv. *klae-*

gen en knarpen gien gebrek het is één en al gejammer en gezeur

klaegenood, *klaegnood* de - iemand die altijd klaagt, voortdurend zijn ontevredenheid uit

klaeger, *klaegerd* de - iemand die z'n klachten uit

klaegescheet de - zeurpot, iemand die steeds over kleinigheden klaagt of zeurt en veelal ten onrechte

klaegjeremiade de - jeremiade, jammerklacht

klaegkloten de - iemand die voortdurend klaagt

klaegkonte, ...*kont* de - iemand die voortdurend klaagt

klaegkorn de - oud iemand die vaak klaagt

klaegmeziek de - treurmuziek

klaegmure de - klaagmuur in Jeruzalem

klaegwaegen de - zeurpot, iemand die steeds over kleinigheden en veelal ten onrechte klaagt of zeurt

klaezang de - het geklaag over iets

klaepen ww. 1. licht, oppervlakkig dorsen, zodat slechts een deel van het koren uitgedorst wordt 2. tegelijk slaan met de vlegels (bij dorsen) 3. hetz. als *kleppen*, bet. 3

klaepgarven en var. mv. 1. garven die een beetje uitgedorst zijn

klaeter de 1. klap, oplawaai 2. bep. houten instrument om een ratelend geluid mee te maken: ratel 3. in *iene een klaeter naogeven* negatief over iemand praten, roddelen over iemand wanneer die net is weggegaan 4. z. *klaeterjaeger*

klaeteren ww. 1. klaterend gaan, klinken 2. kletsen, als een nieuwtje door het dorp gaan

klaetergoold et - klatergoud: namaakgoud
klaeterjaeger, *klaeter(boom)*, *klaeterpeppel* de - ratelpopulier e.d.

klaeterwilg de 1. bep. wilg aan de waterkant groeiend, met klaterende bladeren 2. struikgewas, laag opschot van vooral de ratelpopulier, vooral in boswallen

klaeve de 1. klaaf 2. elk der beugels waarmee twee kleine spoorstokken aan de grote werden vastgezet, beugel aan een ploeg waarin men de spoorstok haakte of met behulp waarvan het ploegmes was vastgezet aan de ploeg 3. luns, splitbout

klaierig z. *klaaierig*

klak I de 1. in *iene een klak naogeven* iemand (achteraf) een slechte naam bezorgen 2. vlek 3. klakkend geluid

klak II tw. 1. op 'klak' lijkend geluid, het

geluid 'klak'

klakkeren ww. - klakkeren: met de tong

klakson de - claxon

klam z. *klem*

klaor bn. 1. voltooid hebbend, gereed voor gebruik, klaar om te doen 2. tot een akkoord komend 3. rijp voor de slacht 4. genezen, hersteld 5. gerepareerd 6. (van personen) bedreven, ervaren en daardoor geschikt 7. puur 8. pienter, met een scherp verstand

klaorboksen ww. - voor elkaar krijgen, klaarspelen

klaore I de - klare (borrel)

klaore II, *klaor* bw., bn. - één en al, alleen maar

klaorebaor bn. - louter, geheel en al, alleen maar bestaand uit

klaoren ww. 1. klaarspelen, tot stand brengen en afwerken 2. helder worden van de lucht 3. egaliseren van de grond, om daar turf op te maken uit hoogveenspecie

klaorholen ww. 1. iets lang volhouden, weten klaar te spelen, gezond blijven 2. gereedhouden

klaorighied, *klaorhied* de 1. duidelijkheid, helderheid in bep. kwesties, zaken

klaorkocht, *klaorgekocht* bn. - gekocht in kant-en-klare staat, i.t.t. zelf vervaardigd

klaorkommen ww. 1. gereedkomen met z'n werk, een activiteit 2. tot een orgasme komen 3. tot een akkoord komen 4. rijp worden voor de slacht 5. genezen

klaorkriegen ww. - klaarkrijgen

klaorlocht dag bw. - volop dag, volledig licht geworden, in tegenstelling met de schemering

klaorlochte bn. - klaarlicht

klaormaeken ww. 1. gereedmaken, ook: om iets te doen 2. bereiken, bijv. *Die het niet vule klaormaekt* 3. koken, bereiden 4. zich voorbereiden op iets wat komt

klaorspeulen ww. - klaarspelen

klaorstaon ww. - klaarstaan

klaos de 1. aanduiding van een manspersoon, in verb. als *een hoolten klaos*, *een zute klaos* iemand die ze achter de ellebogen heeft; vleiend iemand, traag en suf pratend iemand; *een zwatte klaos* een neger, *een druge klaos* een droogstoppel

klaosgrittiesgrös, *klaosretties...*, ...*rutties...* et - hanepoot, éénjarige grassoort bekend als onkruid in bouwland

klaover de - klaver, klaveren

klaoveraos de, et - klaverenaas

klaoverblad et 1. blad van een klaverplant 2.

kruispunt dat qua vorm doet denken aan een klaverblad

klaoverbloeme de - klaverbloem

klaovergrós et - gras met veel klaver erin

klaoverhuj, ...huui, ...huj en var. et - klaverhooi

klaoverhunning, ...hunnig de - klaverhoning

klaoverkaorte de - klaverenkaart

klaoverkeuning de - klaverenkoning

klaoverlaand et - klaverland

klaovermelk de - melk van weiland met veel klaver

klaoverplaante de - klaverplant

klaoverruter de - klaverruiter, vooral om bonen of hooi op te drogen

klaoverstro et - gedroogde klaver

klaovertien e 1. klaverplantje of steel met blaadje klaver 2. bep. kamer- en tuinplant: klaverzuring

klaoverzaad et - klaverzaad

klap de 1. klap 2. laatste stukje van het koord van een zweep

klapaentien et - klaptouw (van een zweep)

klapbaanke de - opklapbare bank

klapbessen, klapbussen mv. - sneeuwbes

klapbrogge de - klapbrug

klapbusse de 1. proppenschiet 2. geweer

klapekster de 1. klapekster 2. iemand die voortdurend praat en/of roddelt

klaphingst z. *klaphingst*

klaphoed de - dophoed

klapkoorde, ...kore de - gevlochten koord aan een zweep waarmee de tol werd aangedreven, klaptouw

klapkörf de - klapmand of sluitkorf

klapmaande de - klapmand

klappe de 1. in *in de klappe* naar bed 2. z. *kleppe*

klappen ww. 1. een klap geven of het desbetreffende geluid doen ontstaan 2. applaudisseren 3. erop meppen, vechten 4. timmeren, bouwen van een huis, schuur of ander gebouw 5. vallend ineensklappen, samenklappen 6. in de papieren lopen, een hoog bedrag zijn 7. iets meedelen dat eigenlijk geheim is 8. (van een paard) zichzelf op de voorhoeven trappen

klapper de 1. succesnummer 2. register, multiband, reader e.d.

klappere, de - bep. soort handpeer

klappertanen ww. - klappertanden (van koude)

klappertien et - klappertje

klappertiespistool, klapperpestollegien, klappestollegien en var. et - klappertjespistool

klappiano de - kleine xylofoon

klapruun de - ruïn die door z'n woest gedrag aan een echte hengst doet denken

klaps de - bep. dikke, sappige, als erg lekker bekende handpeer

klapscheet de, in *ieder klapscheet* elk ogenblik

klapsegare de - klapsigaar

klapstok et - klapstuk

klaptoom de - zware, evt. behangen paar-dentoom

klaptuut de - klapzoen

klark, klerk de - klerk: schrijver

klarrebarrie de - modder, in *onder de klarrebarrie*

klasse de 1. klas 2. bep. rang, positie, kwaliteit

klasseavond de - klassenavond

klassefikaosie de - classificatie: klassenverdeling

klasseïndieling de - klassenindeling

klassekamerad de - vriendje uit dezelfde schoolklas

klasseleerer de - klassenleeraar: leraar die als mentor optreedt van een bep. klas

klassemaotschoppi'je de - klassenmaatschappij

klassepesjent de - klassenpatiënt

klassestried de - klassenstrijd

klassikaal bn. - klassikaal

klassineren ww. - met elkaar praten, een gesprek voeren

klats z. *klets*

klatsen z. *klotsen*

klauter de - klauterpartij, klautertocht

klauterder, klauterer de - iemand die klautert

klauteren, klauteren ww. - klauteren

klauterhannes de - iemand die vaak op van alles en nog wat klautert

klauterklao de - iemand die vaak op van alles en nog wat klautert

klauterkonte, klauterkont, klauterkont, klauterkonte, klauterschute, klautergat de - iemand die vaak op van alles en nog wat klautert

klauterzak, klauter... de 1. iemand die vaak op van alles en nog wat klautert

klauw de 1. krab, klauwende slag 2. zware klim 3. flinke inspanning

klauwe de 1. bep. kromme nagel, klauw

van roofvogels en roofdieren, ook: poot met zulke nagels 2. hoof van een hoefdier, ook: elk van beide delen bij een gespleten hoof van een hoefdier 3. hand 4. de macht van iemand of iets, het overgeleverd zijn aan, het in handen zijn van, soms letterlijk op te vatten 5. bep. beugel om klos van spinnewiel 6. klem waarmee men bunzings vangt 7. mesthaak e.d. 8. hooihark, tuinhark e.d.

klauwen ww. 1. krabben met z'n nagels, krauwen 2. met krabbende bewegingen graven, verplaatsen van grond, ook: soortgelijke krabbende bewegingen maken 3. klauwend schaatsenrijden: d.i. vooral met vlugge, korte streken 4. harken 5. met grote inspanning het beter krijgen in financieel opzicht, door zeer hard te werken inkomsten verwerven en/of geld bijeen schrapen

klauwer de - iemand die klauwend schaatst

klauwerd de 1. iemand die alles aandurft 2. inhalig individu 3. iemand die voortdurend aan het werk is

klauwgen et 1. kleine *klauwe* 2. harkachtig gereedschap met meestal vier, vaak enigszins gebogen tanden, vooral in de tuin gebruikt om de grond mee los te maken 3. bep. schraapijzer, nl. van een schilder

klauwmes et - mes om hoeven te bewerken (bij koeien, schapen)

klavier, *klavier* et 1. piano 2. rij toetsen, toetsenbord; *alle klavieren los hebben* volop feestvieren 3. (mv.) handen, vingers

klebats(e) z. *klabats*

klebendig en var. z. *krebentig*

klebiender z. *klabiender*

kledderig z. *kladderig*

kleden z. *klieden*

klederdracht en var., *klieder...* de - klederdracht

kledingstok et - kledingstuk

kledingzaeke de - klerenzaak

kleed(...) z. *klieed(...)*

kleef zn., in *kleef op 'e lippen* gezegd van honing e.d., die nl. aan de lippen blijft kleven

kleefbaand de; et (verz.) - plakband

kleefkruud et - kleefkruid

kleefstroke de - kleefstrook

kleer... z. *klere...*

kleerbossel, *klerebossel* de - kleerborstel

kleerkaaste, *klere...* de - klerenkast

kleermaaken ww. - kleermaken

kleermaaker, *klernesieder* de - kleermaker

kleermaakeri'je de - kleermakerij

kleermaekerskriet et - kleermakerskrijt

kleerties mv. - kleertjes

klef bn. 1. kleverig, kleems, nl. niet goed doorbakken 2. klam van zweet

kleffig bn. - enigszins kleems, niet goed doorbakken

klefs bn. - kleverig, ongaar, kleems

klei de 1. bep. grondsoort: klei 2. kleibodem 3. kleigebied, met name dat in Friesland en evt. Groningen

kleidiek de - kleidijk

kleidoeve de - kleiduif

klei-eerpel, ...*eerappel* de - kleiaardappel

kleierig z. *klaaierig*

kleihakke de - bep. gezwel aan de achterpoot van een koe

kleiker de 1. kleiaardappel 2. kleiboer

kleiklute de - dik stuk klei

kleiknikker de - bep. kleine knikker

kleilaand et - kleiland

kleilaoge de 1. kleilaag 2. laag leem

kleimodder de - kleiaarde

klein, *klie* bn. 1. klein 2. jong, nog onvolwassen 3. lager in rang, minder voorstellend 4. nederig, nietig 5. bekrompen, kleingeestig 6. van korte afstand, niet uitgestrekt 7. kort van tijdsduur 8. niet geheel de grootte van de maat, de volle omvang e.d. hebbend 9. weinig van hoeveelheid, laag in getal 10. gering, beperkt 11. niet voornaam, niet groots 12. niet ernstig, niet zo belangrijk zijnd

kleinbedrijf et - kleinbedrijf

kleinbehuud bn. - kleinbehuisd

kleinbuuthuus et - haaks met het *grootbuuthuus* in verbinding staande veestal met pinken

kleinen ww. - smeren, klieren door kinderen, ook: met boetseerlei e.d. spelen

kleingeriedschop en var. et - klein gereedschap

kleingoed et 1. kleine exemplaren, bijv. kop-en-schotels e.d. als onderdeel van een inboedel, de kleinere exemplaren uit het wasgoed 2. hetz. als *kotgoed* bij het slachten

kleinighied de 1. klein gebruiksvoorwerp, klein cadeau e.d. 2. zaak van weinig, ondergeschikt belang, ook: detail, verbijzondering 3. niet bep. moeilijke klus, iets wat men gemakkelijk klaart 4. klein bedrag aan geld

kleinjonge de 1. kleine jongen 2. (mv.) kleine kinderen 3. onderknechtje

kleinkeunst de - kleinkunst

kleinkeunstener de - kleinkunstenaar

kleinkiend et - kleinkind

kleinkriegen ww. - kleinkrijgen
kleinmaeken ww. - verorberen, opeten
kleinschaolig bn. - kleinschalig
kleinsnieden ww. - kleinsnijden
kleinspul et - hetz. als *kleingoeed*
kleintien, kleingien et 1. klein exemplaar, klein iemand, vooral: een baby, één van de jongste kinderen, jonger kind 2. klein glaasje sterke drank 3. in o.a. *Et mos van de kleinties kommen* met kleine verdiensten
kleinverbruiker de - kleinverbruiker
kleinzeune de - kleinzoon
kleiovend de - kleioven
kleipanne de - dakpan uit klei gebakken
kleiplaetse de - kleiboerderij
kleipote de 1. dikke, ontstoken, etterige klauw van een koe 2. koe met de aandoening onder bet. 1 genoemd
kleipoter de - pootaardappel geschikt voor kleigrond
kleirieden ww. - met *kleimodder* bemesten (met een wagen)
kleischipper de - schipper die *kleimodder* aanvoerde
kleisteren ww. - zwartmaken (fig.)
kleistiekel de - bep. distel: waarschijnlijk krul- of akkerdistel
kleitrappert de - iemand die dreunend, stampend loopt
kleiwottel de - op kleigrond verbouwde peen
kleizeepe de - kleizeep, bep. grijsachtige zeep, nog bekend uit W.O. II
klem, klam bn. - klem, vastgeklemd
klem... z. *klim...*
klematis de - clematis, waaronder ook: bosrank
klemblok et - bankschroef
klemketten, ...ketting, kinketten, kin(ne)-ketting de - ketting onderaan het hoofdstel van een paard, onder de kin door lopend
klemme, klem, klim de 1. voorwerp bedoeld om iets mee vast te zetten, zoals aan een startkabel; een papierklem e.d. 2. bep. klem op een gitaar: waarmee men nl., door te verschuiven, één of meer halve tonen hoger kan spelen 3. val waarin het te vangen dier vastgeklemd wordt, bijv. voor mollen, ratten, muizen; voetklem 4. klemmende greep 5. kaakkramp of mondklem 6. kramp anderszins 7. tetanus 8. bep. dikte van een turf(laag)
klemmer de - verstelbare klem waarmee men de smalle planken van een deur stevig tegen elkaar kon klemmen, d.i. vooral: om de messingen goed in de groeven te doen sluiten

klemtoon, ...tone de - klemtoon
klemvaaste bn. 1. vastgeklemd 2. klemvast (van een keeper)
klender z. *kelender*
klepelen ww. - kleppen met de klepel, bij het *verluden*
klepeloge et - oog aan een bout door de *schommelbalke* van een klokkenstoel waaraan de klepel met leerwerk hangt
klepgat et - galmgat
klepkörf de - korf met beweegbare *waole*, naar behoefte afsluitbaar
klepleer et - leer aan de klep van een pomp
kleppe, klappe, klep de 1. kofferdeksel, deksel van een kist, klep waarmee men een korf afsluit 2. klep van een piano, bureau, brievenbus e.d. 3. klepdeur e.d. van een vrachtauto, wagen voor veevervoer enz., achterklep 4. klep van een pet e.d. 5. klep van een jaszak, broekzak, tas, bijv. *een kleppe op 'e jassebuse* 6. klep, flap van een *flapbroek* 7. klep van een pomp, motor, dwarsfluit 8. mond (in verb.) 9. kunstmatige hartklep 10. klep door een luidklok
kleppen ww. 1. een kleppend geluid maken, evt. door te slaan, tikken, door op een bep. manier te lopen 2. kletsen, roddelen 3. kleppen van een luidklok
klepper de 1. houten sandaal 2. instrumentje waarmee men een kleppend geluid maakt 3. paard dat met de achterste benen tegen de voorbenen tikt of dat onder het lopen bij de tenen over de grond tikt zodat de hoefijzers snel versleten raken 4. oud paard dat nauwelijks nog kan draven 5. hol gebouwd paard met hoge benen 6. paard dat snel op hol slaat
klepperen ww. 1. met klepper of geschikte houtjes anderszins een ritmisch geluid maken 2. door hard te lopen of met kracht te stappen een kleppend geluid maken, ook: snel gaan 3. een klepperend geluid geven of doen geven anderszins 4. niet vastzitten en daarbij gestaag licht klappende geluiden geven, kleppend heen en weer gaan
klepperhooftien et - houtje om ritmisch mee te klepperen
klepzeiker de - zeurpiet
kleraosie, kledaosie de - kledingstukken
klere, kelere, kolere, kolera, cholera de 1. cholera 2. in *de klere kriegen* het lazarus krijgen
klere... z. ook *kleer...*
kleregerei et - benodigdheden aan kleding
klerehanger, kleeerhanger de - gebogen houtje of beugel met in het midden een haak,

waarop men een kledingstuk hangt zodat het niet kreukt

klerehaoke de - kleeërhaak

klerekiste, *kleerkiste*, *klerekist* de - kist waarin men z'n kleren bewaart, met name van arbeiders bij boeren

kleerklopper, *kleerklopper* de - kleeër-klopper

klereleus de - kleeërluis

klereen mv. - kleding, kleren, bijv. *niet uut de kleren west hebben* de kleren niet uit gehad hebben, in het bijzonder: niet naar bed geweest zijn

klerewinkel, *kleerwinkel* de - klerenwinkel

klerezaake, *...zaek*, *...zaak* de - klerenzaak

klere, *kletse*, *klats*, *klits*, *klitse* de 1. klere 2. scheut, kwak water, modder e.d. 3. klerepraatjes

klerebuurt de - buurt waar men veel kletst, roddelt

kleredeurnat, *klitsdeurnat* bn. - klereinat, kleddernat

klere, in *op 'e kletse* op de loop

klereen, *klitsen*, *klereen* ww. 1. druk, voortdurend praten, vertellen 2. roddelend, teutend praten 3. onzin uitkramen, bazelen 4. smakkend vallen, klereend (doen) belanden, door te slaan of gooien een klereend geluid maken

klere(d) de - iemand die graag kletst, roddelt, leutert, vaak ook: en daarbij klinkt

klereer'je de - geklere, geroddel

klereien et 1. kleine klere, klap 2. in *op een klereien* op een draffe

klerekoek(e) de - klerekoek

klerekont(e) de - vrouw die veel kletst

klerekop de 1. zeer hoofd 2. kaal hoofd 3. iemand met een kaal hoofd 4. hoofd met klereinat of erg vet, plakkerig haar dat plat ligt 5. persoon met zo'n hoofd 6. koekje: klerekop 7. iemand die veel of raar kletst

klerekoue, *klerekoue* de - klereer, roddelaar

kleremejoor, *...majeor* de - klereimejoor: iemand die veel kletst, praatjes maakt

klereusse de - iemand die veel kletst

klerepartij de - klerepartij: geklere

klerepoede de - iemand die graag kletst, roddelt, leutert

klerepraot de, et - klerepraot

klerepraotien et 1. onzinnig praatje 2. roddel, lasterpraotje

klerewief, *...wuuf* et - vrouw die veel kletst

klere de, in *op 'e klere* op de loop, op hol, de hort op

klereen ww. 1. hard, korte tijd achter elkaar door en met veel lawaai vallen, smakkend vallen 2. snel gaan, vaak: met lawaai

klereblok et - blok hout om op te kloven, hakken

klerehooltien et - hetz. als *spalhoeltien*

klerevlak et 1. kloofvlak 2. kant van het hakblok waarop hout werd gekloofd, gehakt

klereen z. *klereen*

klereen z. *klereen*

klereuze de - klerezoos

klerebi'jaoge de - klerebijlage

klerebliend bn. - klereblind

klerebliendhied de - klereblindheid

klerechtheid de - klerechtheid

klereedia de - klereendia

klereedrok de - klereedruk

klere-effekt et - klereeffect

klerekombinaosie de - klerecombinatie

klereen ww. 1. klereen 2. passen qua klere

klereenaeme de - klereenaem

klerepetroon et - klerepatroon

klereplaete de - plaat, prent in klere uitgevoerd

klereeriekdom de - klereerijkdom

klereestael de - klereestaal

klereetillevisie de - klereetelevisie

klereewarking de - klereewerking

klereekriet et - klereekrijt

klereekrietien et - klereekrijtie

klereefwicking de - klereafwicking

klereplaete de - klereplaat: plaat om te klereen

klereesjampo de - klereeshampoo

klerevaaste bn. - klerevast

klereerburo, *...bero* et - klereerbureau

klereerjaoren mv. - klereerjaren

klereereweekeschoele de - klereereweekeschool

klereerleeftied de - klereerleeftijd

klereeronderwies et - klereeronderwijs

klereerschoele de - klereerschool

klereve, *klereve*, *klereve*, *klereve* de 1. spleet, insnijding 2. kloof in de huid 3. uitsparing of uitgegraven deel in opgetast hooi in een hooivak 4. kloof in bergachtig gebied 5. z.

klereve

klereven, *klereven*, *klereven*, *klereven* ww. - klereven, klereven

klereveklasse, *klereve...*, *klereve(r)klereve*, *klereveverkwasse*, *...kwaste*, *klerevertasse*, *klereveklereve*, *klereveklereven* en var. de 1. klereve of bloemhoofd daarvan, in het bijzonder tandzaad 2. klerevekruid 3. iemand die bij een ander blijft

plakken, aan iemand klit, niet van z'n vriend of vriendin af kan blijven

kleven, klieven ww. 1. aan iets plakken, kleven 2. kleverig zijn, doen plakken

kleverigheid de - kleverigheid: het kleverig zijn

klavier z. *klavier*

kli'je de - klijje, zemel: hetzelfde als *haeverkli'je*, *tarwekli'je* e.d.

kli'jebulte de - hoop kaf

kli'jen bn. - van kaf, vooral: van haverkaf

klibberen ww. - door kleverig te zijn vastplakken

klibberig bn. 1. kleverig, plakkerig 2. glibberig

klieber de - grote, ongeordende groep personen, vooral: grotere kinderen

klierd, kleed et 1. kleed om iets te bedekken, om iets in op te vangen e.d. 2. kleed ter verfraaiing, opsiering van een meubel 3. jurk 4. priesterkleed 5. leerdoek 6. hetz. als *bi'jedoek*

kliedekloppen ww. - kledenkloppen

klieden, kleden ww. 1. zich kleden 2. goed of niet goed staan, om het lichaam vallen (van kleding)

klieder... z. *kleder...*

kliederen ww. 1. kliederen 2. blijven kleven, plakken

kliedrig bn. - nat en morsig, smerig

kliederkont de - iemand die veel klierdert

kliedernat bn. - kleddernat

kliederpot de 1. knoeiende, kliederende persoon, vooral van een kind gezegd 2. kliederboel

kliederspul et - kliederboel

kliedwark et 1. werk waarbij men noodzakelijkerwijs klierdert, morst 2. slordig werk, werk waarbij men heeft gekliedert

kliedgeld, kleed... et - kleedgeld

kliedhokkien, kleed... et - kleedhokje

kliedkamer, kleed... de - kleedkamer: van een schouwburg e.d., in een sport- of zwemgelegenheid

kliedwagen, kleed... de - huifkar: boerenwagen met huif; zonder vering, soms gebruikt als men op visite ging; als eenvoudigste rijtuig beschouwd

kliedzwilg et - bep. zeildoek gebruikt op de kap van een *kapwaegen* en bij een *kliedwaegen*

klied de 1. personen die gezamenlijk als een samenspannende en zichzelf bevoorrelende groep worden ervaren 2. de hele groep van personen 3. viezige, modderige of anderszins

slechte substantie, rotzooi 4. wat overgebleven is van een maaltijd en weer tot maaltijd kan dienen

kliedien, klikkien et - kleine *klied*

kliediesdag, kliee..., klikkies... de - kliekjesdag

kliemen ww. 1. kliederen, smerend knoeien 2. aan elkaar kleven van materiaal

kliemer(d) de 1. treuzelaar, iemand die prutsend werkt en daarbij niet bepaald opschiet 2. iemand die morst, knoeit

kliemkont de - iemand die niet opschiet

kliems, kliemsk, kliemerig bn. - kleverig, in het bijzonder: kleems: niet goed doorbakken

klien de 1. klijn: veenspecie, als zeer goede kwaliteit turf aangemerkt 2. z. *klein*

kliendobbe de 1. veengat, gat waaruit men turf won, in 't bijzonder *klien*, hier vooral: hoogveenspecie 2. natte, erg weke plek in het (hoogveen)moeras

klienen bn. - van kornalijn

klienstobbe z. *kienstobbe*

kliengat et - gat, kuil waaruit men klijn, veenspecie heeft gehaald

klienhaake de - speciale haak met behulp waarvan men stukken veen aantrekt

klienkrabber, ...klauwer de - krabber waarmee men strepen op de veenspecie trekt, om daar later met een *stikiezer* sneden in te maken

klienkrake, kliene..., kerlienekrake de - kraal van kornalijn

klienstobbe z. *kienstobbe*

kliënt de - cliënt van een notaris, bankier enz.

klier, kliere de - onverschillige, vlegelachtige, onuitstaanbare of zeurderige vent, jongen

klierder de - iemand die steeds klierd

kliedrig bn. - klierig, pesterig

kliere de 1. klier in menselijk lichaam 2. in *an iene kliere deur* aan één stuk door

klieren ww. - klieren: pesten, zeuren, zaniken

klierig bn. - klierig: vervelend, pesterig, steeds tegendraads

klierkont(e) de - iemand die steeds klierig is

klierkoorse, klierkoorts de - ziekte van Pfeiffer

klierpot de - onverschillige, vlegelachtige, onuitstaanbare vent

kliester de 1. lijster 2. kramsvogel

kliesteren ww. - blijven kleven, plakken

kliedek de - iemand die veel verklied, door te kletsen verraadt

klikken ww. 1. verklikken 2. een klikkend geluid laten horen 3. met elkaar overweg

kunnen

klikker de - klikspaan, klikker

klikkien et 1. kleine klik 2. z. *kliekien*

klikklak de - sluiting die met een klickende, knippende beweging vast komt te zitten en daarbij een dito geluid geeft

klikspaon(e) de - klikspaan

klim de 1. het klimmen 2. bep. eenheid turf 3.

veenlaag zo dik als een turf 4. z. *klemme*

klimaot et - klimaat (van het weer)

klimbeugel, *klem...* de - klimijzer, klim-

schaats

klimhaoke de - klimschaats, klimbeugel

klimmegien et - twee trapjes van enige planken, latten e.d. verbonden door een stevige plank, dienend om over een afrasteringsdraad te kunnen komen

klimmer de 1. iemand die klimt, bijv. een wielrenner in een berggebied 2. klimplant

klimpaol de - paal waar kinderen fijn in kunnen klimmen

klimpolle de - klimplant, klimmende struik

klimscheuvel, *klemscheuvel*, *klimschaese* en var. de - klimschaats, klimbeugel

kling de 1. schede van een paard of koe 2. in *een peerd over de kling jaegen* veel te veel vergen van een paard

klinke, *klink* de 1. klink van een deur 2. in *om de klinke* dood, failliet, mislukt, verspild

3. inspringende hoek van muur, huis, dak of stuk land 4. verzakt, lager gelegen deel van de bodem, ook van een laag in de bodem 5. stuk ingeklonken veen

klinken ww. 1. een bep. klank voortbrengen 2. een bep. indruk wekken door te zeggen, door mee te delen 3. klinken met een drinkglas

4. door te klinken bevestigen 5. inklinken, inzakken en vaster worden

klinker de 1. klinkersteen 2. vocaal

klinkerdiek de - klinkerstraatweg

klinkerriem et - klinkerrijm

klinkerstien de - klinkersteen

klinkerstraote de - klinkerstraatweg

klinkhaemer de - klinkhamer

klinkklaor bn. - klinkklaar, louter

klinkkramme de - onderdeel van het sluitwerk waarin de deurklink hangt

klinknaegel de - klinknagel

klinksel et - klinknagel, ook ruimer: klinknagelverbinding

klinkstel et - klinkwerk van een deur

klinkwark, ...*waark* et - beslag, band van een deur, kist e.d.

klinte de - oud, vervallen huis

klip de 1. videoclip 2. z. *klipse*

klipbod et 1. eiken of vuren bord tussen een stijl en de *klippe*, d.i. het gemetselde fundament, ook bij een klokkenstoel indien een gemetseld fundament aanwezig was

klippe de 1. fundament van een binstijl, gemetseld stuk onder een binstijl, ook bij een klokkenstoel 2. in *een oolde klippe* een oud huis 3. harde leemlaag 4. petroleumkan 5. in *de boel op 'e klippen jaegen* door overdreven haastig, druk te doen in een onoverzichtelijke, gevaarlijke toestand brengen

klipse, *klips*, *eklips*, *klip* de 1. eclips van de maan of de zon 2. bep. ring waarmee men een sjaaltje vastklemt

kliswottel de - klis

klit, *klitte* de - klit: verwarde, samenklevende massa van haar, van met mest ineengedrukt stuk wol van een schaap e.d.

klits(...) z. *klets(...)*

klitse, *klitser* de 1. losbandige vrouw, hoer 2. vrouw die voortdurend naar alles en iedereen toegaat 3. meisje dat op wilde, ruwe wijze speelt, jongensachtig type, vrouw die wild doet 4. lastige kat, die men nl. weg wil jagen 5. de personen die met iemand mee komen, aanhang 6. z. *klets*

klotte de 1. blok hout, dik, zwaar maar vrij kort stuk hout 2. forse kluit grond, brok steen, sneeuw, ijs e.d., een stevige berg van iets 3. dikke, zware persoon of dier

kloddig bn. - dik en zwaar gebouwd

klodde de - gehaakte muts met sjaal eraan vast, met pompon van dik, zwart garen

klodder, *klodde*, *kladder* de 1. klodder, klonter 2. vlek

klodderder, *klodderer* de - klodderaar

klodderen ww. 1. klodderen: morsen, knoeien 2. slecht schilderen, ongelijkmatig verven 3. moeizaam lopen op natte grond, door modder

klodderkont, ...*konte* de - klodderaar

klodderpot de - klodderaar

kloek, *kloeke* bn., bw. 1. flink en handig 2. in *een kloek besluit* stevig, flink 3. druk werkzaam 4. z. *klokkerd*, *klok* II

kloekghied de - het verstandig en flink zijn

kloek... z. *klok...*

kloeren mv. 1. ruw: handen, fikken, bijv. *Blijf daor mit je kloeren of!*

kloesien et - kooitje vuur (voor in een vuurtest)

kloet, in *Die het modder an de kloet* die persoon heeft veel geld, vooral: doordat zijn vrouw veel geld heeft

kloete z. *klute*

kloeve(n) z. *kluve(n)*

kloetze de 1. doorgebrande turf in test 2. kluit, bijv. van boter

kloffen ww. - zwaar sloffend lopen, lopen waarbij men geen moeite doet om z'n voeten op te tillen

klofferd de 1. zwaargebouwd paard 2. oud paard 3. zwaargebouwde of dikke man

klofferig bn., bw. - groot en lomp (met name van paarden)

kloffien et 1. kleine *kloft* 2. kloffie

kloft, *klofte*, *klocht* de 1. zwerm, troep, vlucht vogels 2. groep of grote groep mensen

klok I, *klokke* de 1. flinke slok 2. flinke, grote hoeveelheid vloeistof 3. borrel

klok II, *kloek*, *kloep* tw. 1. lokroep voor kloek, klokken, kuikens 2. nabootsing van het klokkende geluid van een fles die men ledigt

klok-en-hamerspul, *...spel* et 1. (veelal kleine) xylofoon 2. de mannelijke geslachtsdelen 3. bep. gezelschapsspel: klok-en-hamerspel

klokeunster de - weeginstrument met ronde wijzerplaat, veer en onderaan een haak, waaraan dat wat gewogen moet worden, komt te hangen

klokheide, *klokkies...* de - klokjesgentiaan

klokhuus, *klokke...* et 1. betimmerde, overdekte klokkenstoel, met de functie van klokkentoren 2. klokhuus van appel, peer

klokjetikker de - haagwinde

klokke de 1. klok waarmee men luidt, beiert of slaat 2. uurwerk 3. z. *klok I*

klokkegat et - galmgat

klokkegieteri'je de - klokkengieterij

klokkekaaste de - klokkenkast

klokkeklaank de - klokkenklank

klokkeklieten, *...kletien* en var. et - kleedje over een klok

klokkeluden, *klokluden* ww. - luiden van een luidklok

klokkeluder, *klokluder* de - klokkenluider

klokkemaeker de - klokkenmaker

klokkemaekertien et 1. kleine *klokkemaeker* 2. bep. kleine hamer voor fijn werk

klokken I, *kloeken* ww. 1. klokken: een klokkend geluid geven bij drinken, schenken, gieten, ook: met flinke slokken, scheuten drinken, schenken, heen en weer schieten van een vloeistof 2. klokken door een hen, met name van een broedse kip 3. een klakkend geluid met de tong maken

klokken II ww. 1. klokken: van een rok 2. met

een prikklok werken

klokkerd, *kloekerd*, *kloek* de 1. kloek, klokken 2. dikke vrouwspersoon

klokkerig bn. - een klokkend geluid makend

klokkestoel de - betimmerde, overdekte klokkenstoel, met de functie van klokkentoren

klokketone de - klokkentoon

klokketouw et 1. klokkentouw 2. bel van snot

klokkevaze de - vaas van een *klokstel*

klokkewicht, *...wichte*, *klokkegewicht*, *klokswicht* et 1. elk der gewichten die aan een klok hangen 2. bel van snot die onder aan de neus hangt

klokkewier zn. - haagwinde

klokkien et 1. kleine klok 2. horloge 3. klokvormige roetvanger, hetz. als *schellegien* 4. in 't *blauwe klokkien* klokjesgentiaan, grasklokje

klokkiesheide de 1. dophei 2. z. *klokheide*

kloksinia de - gloxinia

klokstel, *klokkstel* et - pendule of evt. ander uurwerk met aan weerskanten een vaas

klokure et - klokuur

klom de - het kolomvormige, belangrijkste deel van de kolomkachel

klomkachel, *klompkachel* de - kolomkachel

klompbien et - klompvoet, mismakete voet

klompe de 1. kluit, blok samenhangende massa 2. houten schoen; *een klaos klompe* een houten klaas

klompebaand de - metalen band met punten aan de onderkant; over een klomp geslagen om deze bijeen te houden

klompebak de - lage, langwerpige stellage met vakken, gebruikt op de vroegere basisschool, waarin de leerlingen hun beide klompen konden plaatsen

klompebek de - onderkant van de voorkant van een klomp

klompeblok et - zwaar blok hout waarop de klomp bij het maken is vastgeklemd

klompeboom de - iep: uit het hout ervan maakte men klompen, zo ook: zwarte populier of evt. andere populiersoort

klompebore de - boor waarmee klompen werden uitgeboord

klompedaans de - klompendans

klompendraad et - dun ijzerdraad met name gebruikt om over een klomp te trekken om deze bijeen te houden; ook wel gebruikt bij het rietdekken

klompedukelen ww. - op de punten van de klompen lopen omdat de grond, met name het weiland, erg nat is

klompedukertien et - klompspijkertje

klompegruus et - blauwe kopspijkertjes

klompehokke et 1. aangebouwd houten schuurtje voor de deur van het huis, waarin men z'n klompen zet alvorens het huis in te gaan 2. hok waarin men klompen vervaardigt

klompehoofd et - klompenhout, in het bijzonder: hout van de populier

klompekrabber de - soort rooster om de klompen op af te veegen, de modder eraf te krabben

klompekramme, klompkramme de - metalen band met punten aan de onderkant die men over een klomp slaat, of dunne metaaldraad die men over een klomp spant; nl. om deze bijeen te houden in geval van een barst dan wel wanneer de kap van de klomp is gesprongen of er dreigt af te springen

klompekrammen ww. - slaan van een metalen band met punten aan de onderkant of het trekken van ijzerdraad over een beschadigde klomp om deze bijeen te houden

klompelappen ww. - lappen van klompen

klompeleertien, klompleertien et - klompleertje

klompemaeken ww. - het handmatig vervaardigen van klompen

klompemaekeri'je de - klompenmakerij

klompemes et - bep. mes gebruikt door de *klompemaeker*

klompen, klompken ww. - hoorbaar op klompen lopen, heen en weer lopen op klompen

klomperakkien et - rek waarop of waarin men z'n klompen plaatst

klompetingel, ...naegel de - kopspijkertje

klompevak et - vakje in een *klompebak*

klompjen et 1. kleine *klompe* 2. bolletje gevormd door stuifmeel aan de achterpoten van een bij

klompleerze, klompe..., leersklompe, leerze... de - klomplaars

klompschoe de - klompschoen: nl. met houten onderwerk

klompsokke de - klompsok

klongel, klungel de 1. klungel, onhandige persoon 2. hangende, schommelende zak

klongelder, klungelder, klongeler de - klungel, klungelig iemand

klongelderi'je de - het steeds maar klungelen, niet opschieten, het onhandige gedoe

klongelen, klungelen ww. - klungelen

klongelig, klongelachtig, klungelachtig bn., bw. 1. klungelig 2. van de handen: koud en stijf, zodat men geen kracht heeft, niet vlot en secuur kan werken

klongelkont, ...konte, klungelkont de - onhandig iemand, iemand die niet opschiet

klongelpot de - klungel, klungelig iemand

klongelwark en var. et - klungelwerk, slordig werk

klonie, kelonie de 1. elk der koloniën van de Maatschappij van Weldadigheid in de omgeving, bijv. *De Klonie is bi'j Noordwoolde, mar 't is ok de Liemweg onder Steggerde* 2. koloniaal gebiedsdeel 3. kolonie van bep. vogels 4. bijenvolk

klonie... z. ook *kelonie...*

klonieboer de - boer uit een *klonie*, met name die nabij *Noordwoolde*

kloniekarke en var. de - r.k. kerk van Frederiksoord

Klonisch et - de karakteristieke, nauw aan het Nederlands verwante taalvariant van *De Klonie* bij *Noordwoolde* e.o

klonist de - iemand uit een *klonie*, bet. 1

klonne z. *kelonne*

klonte de 1. klont: kluit 2. stuk kandijnsuiker

klontiesgruus et - klontjesgruis

klontieskladde de - papieren zak waarin men kandijkklontjes verpakt

klontieschere de - klontjestang

klon de 1. clown 2. merk dat imitaties maakt van producten van toonaangevende fabrikanten, ook: exemplaar van zo'n merk

klonachtig bn. - clownachtig

kloostergemeenschap de - kloostergemeenschap

kloot de 1. teelbal 2. sullige vent 3. domme persoon, ook van een vrouw gezegd 4. in *mit de kloten veur 't blok* in een lastig parket

klootachtig bn. - dom en suffig

klootballe, klootsje... de 1. teelbal 2. domme en suffige vent

klopbod et 1. plankje met houten steel er schuin op, om het riet mee op te kloppen 2. plank, bord aan een lange stok om het veen mee aan te kloppen

klophaemer de 1. hamer met ronde kop, vooral bekend van het stuk kloppen, tot gruis slaan van steen 2. bep. hamer gebruikt bij het eikschillen, nl. om de schors mee los te kloppen

klophingst, klaphingst de 1. hengst met één gewone en één niet ingedaalde teelbal,

ook: met twee niet ingedaalde teelballen, ook: niet goed gecastreerde hengst, of: grote, forse, hengst 2. lastig paard 3. grofgebouwde, plompe en sterke vrouw

klophoofd et - houtblok waar eiken op worden geklopt bij het eekschillen

kloppen ww. 1. kloppen 2. overeen blijken te komen, in orde/correct bevonden worden

klopper de 1. deurklopper 2. vlegelknuppel

klos I, in *de klos* de pineut

klos II tw. - klos (ter nabootsing van een klossend geluid)

kloset et - closet

klosethouder de - closethouder

klosse de 1. houten spoel om iets op te winden 2. klos: bep. stuk stevig hout ter ondersteuning, om tegen te houden, op z'n plaats te houden, ter verdikking

klossen ww. - klossend gaan, een klossend geluid veroorzaken

kloten ww. - knoeien, prutsen

kloterig bn., bw. 1. onaangenaam doend 2. sullig, als een sufferd

klotse, **klots** de 1. muts met pompon 2. bep. muts met een band onder de kin en met veren erop 3. bep. muts van kant, over het oorijzer 4. rond balletje van doorgeknipt garen op een muts, pompon 5. baret: ronde muts

klotsen, **klatsen**, **klutsen** ww. 1. klotsen van vloeistoffen 2. moeizaam lopen als gevolg van de natte grond

klotevolk et - beroerd, slecht soort mensen

kloue(...) z. *kleuve(n)*

klowen, **kluwen** de, et - kluwen garen

klub de 1. vereniging, club voor ontspanning, studie enz. 2. groep personen die veel met elkaar optrekken, die samen iets gaan doen

klubaovend de - clubavond

klubhuus et - clubhuis

klublekaol et - clublokaal

klucht de - klucht: bep. toneelstuk, ook, vergelijkend: lachwekkende zaak

kluij, **kluij** de 1. behoorlijke hoeveelheid werk, moeilijke klus 2. z. *kluve*

klumen, **kleumen**, **klumeren** ww. - kleumen, kleumerig zijn

klumerd de - koukleum

klumerig, **kleumerig** bn. 1. kleumerig 2. koud en evt. vochtig, zodat men kleumerig kan worden

klunderen ww. 1. lawaai maken door heen en weer te rukken, ook: door met een hamer te slaan e.d., vandaar ook: timmeren, afbreken 2. lawaaiër gaan, met name door het geluid dat

klompen maken bij het lopen 3. schoppende bewegingen maken: door paarden in de stal

klungel(...) z. *klongel(...)*

kluppien et - kleine fauteuil

klussiesman de - klusjesman

klute, **kloete**, **kluit**, **kluit** de 1. brok grond of anderszins tamelijk stevig samenhangende, echter niet zeer harde massa 2. turf, vooral: van onregelmatige vorm 3. kluit grond vastzittend aan de wortels van een boom 4. flinke hoeveelheid, grote hoop 5. kluwen 6. gezwel, verdikking in het lichaam 7. bep. verbreding van een polsstok, die nl. wegzakken tegenaat

kluteharke de - grote, grove hark met grote houten tanden waarmee men de kluiten in de aarde fijnmaakt, ook: de gewone tuinhark

klutenbri'j de - klonterige pap, met name gezegd van boekweitpap

kluterig bn. - klonterig, kluitig

kluteschoppe, **klutescheppe** de - herdersstok

kluijbottien et - kluijbeentje

kleums, **kleumsk**, **kleums** bn. 1. kleums 2. het kleums zijn kunende veroorzaken

kleumscheet de - koukleum, vooral: iemand die steeds heel veel kleren aan heeft, die bang is om koud te worden

kluijplak et - kluijplaats

kluis de 1. kluis in een bank e.d. 2. in *in karke noch kluis kommen* volstrekt onkerkelijk zijn

kluve, **kleuve**, **klieve**, **klufien**, **kluij** de - kluij: been met vlees

kluwen, **kluijven**, **klieven**, **kluijven** ww. 1. kluijvend eten 2. z. *kleuven*

kluwen z. *klowen*

kluwien et - netje voor restjes van kluwens garen e.d.

knaegen ww. 1. knagen aan iets 2. een knagende gewaarwording veroorzaken, bij voortdurend kwellen

knaegeri'je de - het *knaegen*

knaffenalst z. *knop-van-alles*

knakkerd, **knakker** de - eigenaardige persoon of dier

knakwost de - knakworst

knalbusse de - ouderwets geweer

knalgruun bn. - knalgroen

knalprijs de - knalprijs

knaoke de 1. oude persoon of dier 2. vinger 3. bot

knaokig z. *knokkerig*

knaolster de - iemand uit de kanaalstreek in het oosten van Drenthe

knaop de 1. jongen 2. iemand die goed is op

zijn of haar terrein, een uitblinker; ook: pittig, vinnig iemand, iemand die streken uithaalt 3. groot iemand, groot exemplaar, kanjer

knap I de - knappend geluid

knap II bn., bw. 1. behoorlijk, net en ordentelijk 2. flink, goed gedaan 3. knap, fraai van uiterlijk 4. pienter, zeer ontwikkeld in verstandelijk opzicht 5. in aanzienlijke mate 6. gemeen

knaphied de - het knap zijn qua uiterlijk

knapkore de - hetz. als *klapkoorde*

knappen ww. 1. een knappend, brekend geluid geven, dof knallen 2. barsten, brekend uiteenspringen, knappend doen breken

knapperd de - oude man, vaak in *een oude knapperd* een oude kerel, ook gezegd van een oudere vrijgezel of een oud dier; ook wel van een oude boom

knapperen ww. - knapperen (van vlees, van vuur)

knappies bw. 1. op vaardige, nette wijze 2. in vrij sterke mate

knapte de - hetz. als *knaphied*

knapzak de 1. knapzak 2. iemand die veel eet 3. oude kerel

knarp, knarpe, knaarp de - knerpend geluid en/of gevoel, lichte reumatische aandoening

knarpen, knaarpen, knirpen, knierpen de 1. knerpen, een knerpend geluid, een knerpende gewaarwording geven 2. zeuren, klagen 3. kreunen

knarperd, knarper, knaarperd de 1. iemand die altijd klaagt en zeurt 2. overdreven zuinig iemand 3. klein, niet goed groeiend of enigszins ziekelijk biggetje

knarperig, knaarperig bn., bw. 1. zeurderig, klagerig, zichzelf snel misdeeld voelend en daaraan uiting gevend 2. overdreven zuinig, gierig

knarpkoezen ww. - knarsen met de kiezen (bij koeien)

knarpkont de 1. iemand die voortdurend klaagt en zeurt 2. gierige persoon

knarre de 1. oude persoon of dier, ook wel gezegd van een oude boom of plant, vooral in *een oude knarre* 2. een grote hoeveelheid 3. brok, dik stuk 4. grote, beladen wagen, grote vracht

knarrie, kenarrie, knarie, kanarrie, kenarie de - bep. vogel: kanarie

knarriekouwe, knarie... de - kooitje waarin men een kanarie heeft

knarriepietien et - kanariepietje

knarriezaad et - kanariezaad

knas, gnas, knasse et, de 1. knarsbeen, kraakbeen 2. pijnlijk, knerpend gevoel in de pols

knasbonkien et - knarsbeen, kraakbeen

knaskoezen, knast..., knasse... ww. - knarsen met z'n kiezen, veelal als gevolg van woede, spijt (ook fig.); ook van een koe die kennelijk een ziekte onder de leden heeft

knassebien et - knarsbeen, kraakbeen

knassen, knasteren ww. - knarsen

knassetanen, knastanen, taneknassen ww. - knarsetanden

knaster de 1. glazen stuijer 2. kraakbeen

knasterig bn., bw. - met veel kraakbeen

knauw, knaauw, gnauw de - harde beet

knauwelen ww. - herhaald, veelal licht knauwen

knauwen, gnauwen ww. 1. knauwend bijten 2. een beet toebrengen of een bijtende beweging maken 3. zodanig spreken dat men de indruk wekt lettergrepen of hele woorden in te slikken, vooral: Gronings spreken, met een Gronings accent spreken

knechen z. *knuchen*

knecht de 1. iemand die bij een ander als knecht in dienst is, veelal: boerenknecht 2. jongen 3. verbindingsstuk tussen voor- en achterstel van een wagen, hetz. als *hond* 4. steunpunt waarin of waarop de pompzwengel steunt en draait, veelal als verbindingsstuk en de arm van de zwengel, ook bestaand uit een paal; bij een koperen pomp veelal vastzittend aan de muur 5. grote schroef op een honingspers 6. bep. timmergereedschap om planken bij elkaar te klemmen, in elkaar te drijven: sergeant

knechtebedde, ...berre en var. et - bed voor een knecht, vooral: bedstee op de stal

knechtekaaste de - kast ten dienste van een inwonende knecht

knechtekaemer, knechten... de - knechtskamer

knechtekiste de - kist met kleding en andere benodigdheden van een knecht

knechteloon, knechten... et - knechtsloon

knechten ww. - koeioneren, pesten, slecht behandelen

knechtewark en var. et - knechtswerk

kneden, knieden ww. - kneden

kneedbak, knied... de - hetz. als *bakkerstrogge*

kneel(...) z. *keneel(...)*

kneep de 1. kneep, de daad van éénmaal knippen 2. stiekeme manoeuvre, streek 3. vouw of valse vouw 4. zeer geringe hoek in het

dak van een gebouw, met name van de schuur van een boerderij, nl. tussen het bovenste en onderste gedeelte van het dak

knekelhokkien et - baarhuisje, eertijds met de functie van knekelhuisje

knepiesmusse de - neepjesmuts

knetter I de - harde klap, slag

knetter II bn. - knettergek; ook: niet al te snugger

knetteren ww. 1. knetteren 2. op harde wijze foeteren

knetteries et - ijs dat over een laagje water is gevoren dat door dooi is ontstaan

knetterpepiet et - hetz. als *knisterpepiet*

knetterpot de - oude, veelal knetterende auto, bromfiets, motorfiets

knetterslag de - knetterende donderslag

knettervuur et - knetterend vuur

kneukel(...) z. *knoekel(...)*, *knokkel*

kneupdoek, *kneupiesdoek*, *knoopdoek* de - knoopdoek

kneupe, *kneup*, *knop*, *knoop* de 1. knoop in een touw e.d.: om vast te zetten, ter verdikking van bijv. een touw zodat het niet uit een gat weg kan schieten 2. knoop in een das 3. verwarde, moeilijke situatie 4. vloek

kneupe(...) z. *knoepe(...)*

kneupen, *knopen* ww. 1. aaneenknoepen, een knoop in een touw e.d. leggen 2. door te knopen vervaardigen als handwerk

kneupleerze de - knooplaars

kneupsgat z. *knoopsgat*

kneupzeel et - bretel

kneusappel, *kwets...* de - appel die gekneusd is, vaak: door de val van de boom

kneusd bn. - gekneusd

kneusien et 1. door kneuzen beschadigd exemplaar 2. door knakken ontstaan deukje in een ei

kneusplak et - kneusplek

kneusstro et - gekneusde korenhalmen, gekneusd stro

kneuter(...) z. *knoeter(...)*

knevel de 1. snor 2. grote, zware persoon of dier 3. dwarsligger of gemene kerel 4. kinketting van een paard 5. stuk hout op de neus van het paard, met touw om aan te draaien, praam: om het paard rustig te houden

knevelbaand de - knieband, gebruikt bij het kniepoten

kni'jbaand, *kni'je..* de 1. knieband gebruikt bij het kniepoten 2. knieband van een onderbroek 3. bandage om een knie bij wedstrijdssporten

kni'jbaankien et - bankje in de rooms-katholieke kerk waarop geknield wordt, knielbank

kni'jbak de - snijbak, snijbank: houten toestel waarmee men stro hakselde; ook gebruikt om riet te snijden

kni'jbakkemes et - mes waarmee men stro hakselde, behorende bij de *kni'jbak*

kni'jbongel de - kluister aan een knie van een paard

kni'jbroek de - kniebroek

kni'je de 1. knie (van mens of dier) 2. deel van de broekspijp of kous vóór de knie

kni'jebescharmer de - kniebeschermer

kni'jgewricht, *kni'jgewricht* et - kniege-wricht

kni'jehelster, *kni'jhelster*, *...halster* et - knieband gebruikt bij het kniepoten

kni'jeholte, *kni'jholte* de - knieholte

kni'jeklopper de - paard dat met de hoeven naar buiten staat/loopt

kni'jeschieten ww. - bep. spelletje spelen waarbij de één op de grond lag, met z'n benen omhoog; daarop kwam de ander te liggen, waarna deze vervolgens zo ver mogelijk werd 'weggeschoten'

kni'jhokse z. *hokse*

kni'jkouse, *knie...* de - kniekous: kous tot de knie reikend

kni'jlappe, *kni'je...* de - knielap

kni'jleerze de - knie-laars

kni'joksel de - knieholte

kni'jpanne de - knieschijf

kni'jschieve de - knieschijf

kni'jstok et - lap ter bescherming van de knie

kni'jval de - knieval

knibbel de 1. (af en toe gebruikt, naast *kni'je*) knie 2. z. *knippel*

knibbelen ww. 1. afdingen 2. knabbelen

knibbeltien et - een klein beetje, een klein stukje

knich, *knuch* de - lichte, korte kuch

knichelderi'je, *knuchelderi'je* de - het voortdurend licht hoesten

knichelen ww. 1. licht en kort kuchen, soms bij voortdurend 2. hard werken

knichen, *knechen*, *knuchen* ww. - licht en kort kuchen, licht hoesten

knicherig, *knucherig*, *knuchelig* bn., bw. - voortdurend licht kuchend

knichhoest de - aanhoudende lichte hoest, kriebelhoest

kniecht de, et 1. bindweefsel tussen vlees 2. z. *kniester*

kniedbak z. *kneedbak*
knieden z. *kneden*
knieft, *kniefte* et, de - groot zakmes, knipmes, dolkmes of kleiner vouwmes, zakmes; ook wel gezegd van andere messen
knieferig bn., bw. - overdreven zuinig, gierig
knieftig bn, bw. 1. handig en flink, soms ook: flink en enigszins vernuftig 2. proper en keurig gekleed, soms ook: enigszins parmantig, wijsneuzig of met een kaarsrechte houding
kniefmes et - zakmes, klein vouwmes
knief(...) z. *keneel(...)*
kniefbaanke de - kniefbank
knien, *knienne* de 1. konijn 2. klein en dun vrouwtje, ook wel van een kind gezegd, vooral van een meisje 3. zuinige persoon
knienberg, ...*baarg(e)* de - konijnenberg, ook gezegd van een natuurlijke heuvel met veel holen van konijnen
knienbek de - bek van een konijn, ook: hoofd van een mens dat aan zo'n bek doet denken
knienblad et 1. blad van de paardebloem 2. grote weegbree, smalle weegbree 3. bep. kamilleblad dat helpt bij bep. ziektes bij konijnen
knienboer de - konijnenhouder
knienedong de - mest van konijnen
knienefokkeri'je de - konijnenfokkerij
knienegaankien, ...*gang* et - klein paadje, kleine doorgang in een houtwal, in een bos, ontstaan doordat er op die plek steeds konijnen langs gaan
knienegrös, ...*grus* et - gras geschikt als voer voor konijnen
knienhaor et - konijnenhaar
knienheuvel, ...*bulte* de - konijnenberg
knienhoekien et - hoekje in een konijnenhok waar het konijn z'n behoeften doet
knienehokke et - konijnenhok
knienehouder de - konijnenhouder
knienekappe de - deels overkapte ren voor konijnen of alleen de kap ervan
knieneklompe de - houten klomp zonder kap, als drinkbakje voor tamme konijnen
knieneknuppelen, *knieneslaon*, *knienemepen* ww. - doodknuppelen van in het wild levende konijnen
knienekop de - kop van een konijn, ook: hoofd van een mens dat aan zo'n kop doet denken
knienekouwe de - ren met een hok of een eenvoudige kap voor konijnen
knienekrabbe de - plek waar een konijn op de grond heeft gekrabbd
knieneloop de 1. ren voor konijnen 2.

wildpaadje van konijnen
knienemark en var. de - markt waarop men konijnen verhandelt
knienemes de - mest, uitwerpselen van een konijn
knienenust et - konijnennest
knienepad et - paadje ontstaan doordat één of meer konijnen er steeds langs lopen
knienepest de - myxomatose
knieneploeg(e) de - konijnenplaaag
knienepote de - konijnenpoot
knieneram de - mannelijk konijn
knienherit de - vast spoor, wildpaadje van een konijn
knienesnute de - konijnensnuit
knienevleis et - konijnenvlees
kniep, *kniepe* de 1. daad van éénmaal knijpen 2. iemands kracht, vermogen om te knijpen 3. groot blok hout waarin de klompenmaker de klompen in wording vastzette om ze verder te bewerken, vooral: het lagere deel waarin de klompen werden geklemd 4. een klein beetje, nl. zoveel als een toegeknepen hand bevat 5. in *in de kniep weg stiekempjes* 6. in *in de kniep zitten* in de knijper zitten
kniep-of de - cichorei
kniepbloare de - blauw aangelopen blaar
kniepblok et - groot blok eikenhout, gebruikt door de klompenmaker
kniepbrielle de - knijpbrielle
kniepen ww. 1. knijpen 2. in een lichaamsdeel knijpen om pijn te doen, voor straf of om te plagen 3. te nauw zijn van kleding, schoenen 4. met één of meer wasknijpers e.d. vastzetten 6. in *d'r tussenuut kniepen* weggaan, weggelopen, vaak stiekem, ook: komen te overlijden 7. moeizaam gaan door persende, wegzakkende wielen 8. hoog proberen te zingen, maar de allerhoogste tonen niet goed kunnen halen 9. erom spannen, eropaan komen 10. flink vriezen
knieper de 1. wasknijper 2. in *iene de knieper op 'e neuze zetten* het vuur na aan de schenen leggen, de wacht aanzeggen
knieperd, *knieper* de 1. een overdreven zuinige persoon, vrek, inhalig iemand die een ander niets gunt 2. in *in de knieperd* met grote zorgen, in de rats
knieperen ww. - met wasknijpers e.d. vastzetten
knieperhooft et - hout bestemd of geschikt voor wasknijpers
knieperig bn., bw. 1. overdreven zuinig, gierig 2. in toenemende mate vorstig, met scherpe

vriescou

knieperghied de - het overdreven zuinig, gierig zijn

knieperpoede, ...zak de - zak om wasknijpers in te bewaren

knieperschölk de - schort met zak voor wasknijpers

kniepertien et 1. knijpkoekje, knijpertje 2. (mv.) tintelingen in de vingers

kniepertiesbakker de - iemand die knijpertjes, knijpkoekjes bakt, wafelbakker

kniepertiesiezer et - wafelijzer

kniepertiestrommeltien et - trommel, blikken doos voor het bewaren van knijpkoekjes, knijpertjes

kniepgarre de - dunne, taai tak om mee te slaan

kniephaand de - kleine handvol, eigenlijk: een toegeknepen hand met iets, vandaar ook: zeer weinig

kniephaantienvol, kniepvol et - zoveel als een toegeknepen hand bevat

Kniephuzen et - quasi-plaatsnaam, in *van Kniephuzen kommen* overdreven zuinig zijn

kniepkatte de - bep. zaklantaarn: knijplamp

kniepketel, ...naegel de - overdreven zuinig iemand

kniepkonten ww. 1. zich enorm inspannen bij zwaar werk 2. in angst verkeren

knieplaampe de - knijplamp

knieplaage, knip... de - harde laag in het veen, laag knipgrond

knieplatte de - bep. gereedschap van de rietdekker: lat over het riet geplaatst om het op z'n plek te houden

kniepmes z. *knipmes*

kniepmussien et - bep. zwarte, gladde muts met achter een bandje erin

kniepnaegels mv. - koude vingers, ook: pijnlijke tintelingen in de handen, nl. door de kou

kniepoge(...) z. *knipogen, knipoog*

kniepof de, et - cichorei

kniepplaanke de - plank aan het ondereind van het rieten dak, tussen riet en muur

knieps bn., bw. 1. erg zuinig 2. stiekem beramend, bekokstovend

kniepsighied de - het overdreven zuinig zijn

kniepstattende en var. bw. - stiekempjes, bedeesd lopend, druipstaartend

kniepstuver de 1. gierig iemand 2. een hoeveelheid geld, veelal: een bedrag aan geld dat men nog achter de hand heeft of kan houden 3. heel weinig geld

knieptange de 1. nijptang 2. oorwurm

kniepzak, in *in de kniepzak* in de rats

kniere de - scharnier

knierven z. *knarpen*

kniester, kniesker, kniest, knieste, kniecht de - kraakbeen

kniesterbonkien, knasse... et - stukje kraakbeen

kniesteren z. *knisteren*

kniesterig bn. - met veel kraakbeen

kniets z. *keniet*

kniezebieter de - iemand die voortdurend om een ander grijnst

kniezebikker, ...bikkerd de 1. kleine stern, zwarte stern 2. iemand die voortdurend om een ander grijnst

kniezen ww. 1. in zichzelf gekeerd, boos zijn, slechtgehumeurd zijn, somber en treurig kijken, zwartgallig zijn 2. met tegenzin op z'n stoel zitten en niet of nauwelijks eten 3. overdreven zuinig zijn 4. z. *gniezen*

kniezerd, kniezer, gniezer de 1. zuurpruim, chagrijnig iemand 2. gierigaard 3. z. *gniezerd*

kniffelen z. *gniffelen*

knigge de - inkeping

knijp, in *Dat is 'm de knijp* dat is nu de kunst

knik, knikke de 1. hoekige bocht 2. knak, gedeeltelijke breuk 3. knakkend, schokkend gevoel 4. kleine barst, klein breukje

5. knikkende beweging met het hoofd, ter begroeting of instemming 6. verzakking in een straat, hoekige verzakking in een dak e.d. 7. in *een knik op 'e baand* nl. van een koe: toestand waarbij de band (een bep. spier bij de staart) niet meer omhoog komt

knikken, nikken overg. 1. knikken met het hoofd 2. half breken, knakken, in een hoekige, buigende vorm zijn 3. in *percelen hooft knikken* bep. bomen merken zodat duidelijk is wat een perceel is dat gekocht wordt om te hakken

knikker de 1. knikker 2. hoofd, met name in *een kaele knikker* een kaal hoofd

knikkerbuul, knikker... de - knikkerzak

knikkerflessien et - kogelflesje

knikkerkoele, knikkerkule de - knikkerkultje

knikkerpoede de - knikkerzak

knikkerpong, ...ponge de - kleine zak waarin knikkers worden bewaard

knikkerspul, ...spel et - knikkerspel

knikkertied de - knikkertijd

knikkig bn. - geknikt, met een knik

knikkoppen z. *nikkoppen*

knikpote de - been, poot met een knik, een scheve kromming

knikslag, knipslag de - langwerpige kuil, diep moddergat in zandpad of weg, met name in wagensporen, in het bijzonder: gat waarin het wagenwiel wel niet geheel wegzakte maar dat kon veroorzaken dat de wagen uit het evenwicht raakte en omsloeg; met name wanneer het wiel ernaast in net zo'n gat kwam, er min of meer schuin tegenover

knip, knippe de 1. het geluid 'knip' 2. de handeling van éénmaal knippen met z'n vingers 3. het effect van éénmaal knippen met een schaar e.d. 4. in *een knip gaoren* 100 gram 5. knipgrond 6. knipbrood

knipaortien et - halfwassen roggeaar

knipbolle de - knipbrood

knipeerde de - knipgrond, rivierklei

kniplocht et 1. zaklantaarn 2. knijplamp

knipmes, kniepmes et - knipmes

knipmusse de - bep. witte muts met bandjes onder de kin door

knipogen, kniepogen ww. 1. tegen iemand knipogen 2. knippen met de oogleden, met name door te fel licht

knipoog, knipoge, kniepoog de - knipoog

knippe, knip de 1. knip, grendeltje op een deur, luik enz. 2. knip: bep. sluiting van een beurs of tas, ronde haakvormige beugel met knippende sluiting, ook als onderdeel van een draaischalm, of die draaischalm zelf 3. beurs 4. oud, vervallen gebouw, veelal van een huis gezegd 5. stille kroeg, ook: hoerenkast, veelal min of meer geheim, vandaar vaak in de verb. *stille knippe* 6. groot stuk brood, koek e.d. 7. mollenknip 8. z. *knip*

knippel, knibbel, knuppel de 1. talhoutje of iets langer en/of dikker stuk tak, knuppelvormig stuk brandhout, uit bosarbeid bekend met een lengte van 33 cm, ook: langer en dun

knippelhoolt, knuppelhoolt et - talhout, hout bestaande uit *knippels* of evt. geschikt om *knippels* van te maken, uit dunne stammetjes of takken gezaagd hout

knippeltien et - stokje

knippen ww. 1. knippen 2. bij het knikkeren: schieten tussen duim en wijsvinger vandaan

knipperbolle de - knipperbol: bij oversteekplaatsen

knipperen ww. 1. knippen 2. knipperende bewegingen maken

knipperig bn., bw. - met kleine barstjes in de huid die moeilijk helen

knipperlocht et - knipperlicht

knippertien et, in *een knippertien doen* een dutje doen, met name na het eten

knippetroon et - knippatroon

knippien et 1. kleine *knippe* 2. bep. antiek beursje

knippiesmusse de - bep. vrouwenmuts met plooiën

knipssel et - knipssel, ook: afval van knippen

knipsselkraante de - knipsselkrant

knipstoete de - knipbrood

knipwerk et - knipwerk: werk dat in knippen bestaat: fraaie figuurtjes e.d. door knippen vervaardigd

knirpen ww. 1. licht knerpen, door bijv. het schuren van broekspijpen van een broek van manchester 2. z. *knarpen*

knisbakkien et - timmermansgereedschap waarmee men aan latten e.d. gemakkelijk een hoek van 45 graden kan zagen

knishaoke de - dat onderdeel van een winkelhaak van een timmerman waarmee men hoeken van 45 graden aftekent

knishoeke de - hoek van 45 graden aan het eind van een lat e.d., om tegen eenzelfde hoek van een andere lat e.d. te plaatsen

knisperen ww. - knisteren

knissen ww. - een hoek van 45 graden aan het eind van een lat e.d. zagen, om deze tegen eenzelfde hoek van een andere lat te zetten en vast te maken

knisteren, kniesteren ww. - knisteren

knisterpepiet et - papier dat knistert

knistertien et - klein gaatje in stof, of winkelhaakje

knitteren ww. - harde tikkende geluiden maken, bijv. door kluiten tegen het ploeg-ijzer

knobbe de 1. uitstekend stuk, verdikking aan een boom, paal, tak 2. dikke persoon

knobbelen ww. - knobelen: intensief nadenken over een bep. oplossing

knobelente de - knobbeleend

knobelgaanze de - knobbelgans

knobbelpote, ...voete de 1. balpoot, bolpoot aan tafel, stoel of kast 2. horrelvoet

knobelrit, knobel... de - knobelrit

knobelvoete de 1. knolvoet aan een koolplant 2. z. *knobbelpote*

knobelziekte de - bepaalde niet gevaarlijke aandoening bij biggen: ontsteking in de gewrichten van de achterpoten, soms ook in de gewrichten van de voorpoten

knobelzwaan, ...zwan de - knobbelzwaan

knobben z. *gnobben*

knobes de - politie, het gerecht, in *veur de knobes verschienen moeten* bij de politie moeten komen, *Hi'j mos veur knobes kommen* voor de heren verschijnen, ook ruimer: met de billen bloot, hij moest iets opbiechten, ook: examen doen

knodderig bn. - met door bevrozing ontstane, harde, evt. puntige bobbels (op paden)

knoedel, **knoet**, **knoetel** de 1. knot in het haar 2. op een knot of knoedel gelijkende vorm, vormeloze hoop, warwinkel 3. tweede of derde kwaliteit riet

knoedelbos z. *kotbos*

knoei de 1. knak, kneuzing, harde klap, ernstige verzwakking in lichamelijk opzicht 2. in *in de knoei* in de penarie, in moeilijkheden **knoeien**, **knuien** ww. 1. door weinig zachtzinnig aan te pakken beschadigen, letsel teweegbrengen, kwellen 2. morsen 3. prutsend, knoeiend bezig zijn 4. steeds ziek zijn 5. oneerlijk te werk gaan

knoeier, **knoeierd**, **knulier** de 1. iemand die niet opschiet, die prutsend werkt en nauwelijks vordert 2. iemand die morst

knoeieri'je, **knuiერი'je** de - knoeierij: het prutsend, morsend of niet eerlijk te werk gaan

knoeihannes de - knoeier

knoeikont, **knoeikonte**, **knui...** de 1. iemand die niet opschiet, die prutsend, knoeiend werkt en/of nauwelijks vordert

knoekel, **kneukel**, **knukel** de 1. kreuk, kreukel, valse vouw 2. z. *knokkel*

knoekelblad et 1. blad van de hondsdrif, eerder veel als medicijn gebruikt op zweren e.d. 2. de plant hondsdrif

knoekelen, **kneukelen** ww. - kreukelig worden

knoekelig, **kneukelig** bn. - met kreukels

knoeren ww. - zich zeer snel verplaatsen

knoergek bn. - stapelgek, door het dolle heen

knoerhad, **knoerhadde** bn., bw. 1. niet verend, niet kneedbaar of buigbaar e.d. 2. zeer hard aankomend, met grote kracht 3. bikkelhard, keihard van karakter

knoerhadde, **knoerhad** bn., bw. 1. zich zeer hard verplaatsend 2. zeer luid 3. z. *knoerhad*

knoerhiete bn. - zeer heet, gloeiend

knoert de 1. groot exemplaar 2. groot dolkmes

knoeste, **knoest** de 1. grove hand, knuist, vuist; als verkl. vooral: knuistje van een kind 2. knoest aan een boom, stam, tak, in een stuk hout

knoesterd, **knoester** de 1. grote, grove

manspersoon 2. groot exemplaar, gezegd van o.m. een dikke appel

knoet de 1. knoet: bep. strafwerktuig, in verb. 2. z. *knoedel*

knoeter, **kneuter**, **knuter** de 1. kreuk, kreukel, vouw die er niet in hoort 2. in *in de kneuters zitten* totaal vernield, zwaar beschadigd, total loss

knoeteren, **knuteren**, **kneuteren**, **knoekereren** ww. 1. iets doen kreukelen 2. kreukelen, kreuken krijgen

knoeterig, **knuterig**, **kneuterig**, **knoekerig** bn., bw. - enigszins gekreukeld

knoffel de 1. vuist, grote hand 2. iemand die op een ongelukkige, onhandige manier met iets bezig is of zich aldus beweegt, stuntelig iemand

knoffelbaand de, et (verz.) - verband dat stevigheid moest geven om een arm die men had verrekt, om een verstuite pols e.d. of om het verstuiken tegen te gaan

knoffelbaandlegger de - iemand die *knoffelbaand* aanlegde

knoffelen, **knuffelen** ww. 1. zich op een ongelukkige, gebrekkige manier voortbewegen 2. op ongelukkige wijze vallen of laten vallen 3. aanhoudend op ongelukkige wijze iets uitvoeren en veelal daarbij beschadigen, kneuzen, vernielen, laten vallen 4. iemand hardhandig aanpakken, te pakken nemen en daarbij flink pijn doen of zelfs enig letsel toebrengen, zoals een ontwrichting, verrekking, kneuzing 5. liefkozend knuffelen

knoffeleri'je de 1. het *knoffelen* 2. knutse-larij

knoffelhakke de - iemand die zich op ongelukkige wijze voortbeweegt, die veel dingen laat vallen, stuntelig iemand

knoffelig, **gnoffelig** bn., bw. 1. stijf van kou, verkleumd, met name inzake handen en voeten, zodat men weinig kan doen 2. zich stuntelig bewegend, onhandig bezig zijnd 3. moeilijk te bewerken of om mee om te gaan: nl. van klein, fijn werk dat niet zo gemakkelijk lukt omdat men snel een verkeerde beweging maakt, bijv. doordat men door kou verstijfde handen heeft

knoffelkont, **...konte** de - iemand die op een ongelukkige, onhandige manier met iets bezig is of zich aldus beweegt, stuntelig iemand

knoffelwark et 1. klein, fijn werk of werk anderszins waarbij men gemakkelijk een verkeerde beweging maakt, moeizaam vordert 2. werk dat kennelijk stuntelig is verricht 3.

klein werk, knutselwerk, nl. in de hobbysfeer
4. werk dat gebeurt terwijl men last heeft van de kou, waarbij de ledematen stijf zijn van de kou

knoffelzak de - iemand die op een ongelukkige, onhandige manier met iets bezig is of zich aldus beweegt, stuntelig iemand

knokkel, *knoekel*, *kneukel*, *knukkel* de 1. knokkel 2. knokel

knokker, *knokkerd* de - knokker: vechtersbaas, iemand die zich tot het uiterste ergens voor inspant

knokkerd de 1. sterke kereel 2. oud paard
knokkerig, *knokerig*, *knokkelig*, *knaokig* bn. - knokkelig, knokelig

knol, *knolle*, *knöl* de - knol: oud, niet meer zo goed paard

knolle de 1. zandraap, herfstknol 2. z. *knol*

knolleakker, *knolakker* de - akker

knollebiete de - rode biet, bietenkroot

knollebotter de - knollenboter, boter die smaakt naar knollen (die de koeien aten)

knollebouw de 1. akker waar men knollen verbouwt 2. het verbouwen van knollen

knollebouwen ww. - ploegen enz. bij het verbouwen van knollen

knollebulte de - hoopje knollen, rapen

knolle-eten ww. - eten van knollen

knolleflattien et - klein buitje dat van pas komt voor de knollen die men verbouwt

knollegruun et 1. knollenloof 2. stoppelknollen

knollehaelen ww. - geoogste knollen van het land halen

knollelaand et - knollenakker

knollelof et - knollenloof

knollepere de - bep. soort harde peer

knolleplokken, *gruun...* ww. - handmatig uit de grond trekken van knollen, rapen

knolleplokker de - iemand die bezig is met het *knolleplokken*

knolleplokkerstied de - tijd waarin men de knollen, rapen uit de grond haalt

knolleschelle de - knollenschil

knollestellersbroek de - plusfour

knolletied de - tijd van het zaaien of oogsten van knollen, rapen

knolletuun de - knollentuun, vooral in *in zien knolletuun* in z'n nopjes, in z'n schik

knollevoete, *...bien*, *...poot*, *knollepote*, *knolpote*, *knolvoete* de - mismaakte voet, horrelvoet, ook: misvormde poot van een koe

knollezaad et 1. knollenzaad 2. koolzaad

knollezi'jen ww. - knolzaad zaaien

knolswaegentien, in *mit 't knolswaegentien an de loop* last van diarree hebbend

knolvoet de - knolvoet: bep. ziekte bij koolrapen, kool en bij aardappelen

knoopsgat, *kneupsgat* et - knoopsgat

knoopsgatillestiek et - knoopsgatenelastiek

knoopsgatschere de - knoopsgatenschaar

knoopshaokien et - knopenhaakje voor schoenen die men dicht moet knopen

knoopsluting de - knoopsluiting

knoopwark et - knoopwerk: werk gemaakt door te knopen

knop-van-alles, *knop-van-al*, *knop-van-als*, *...aals*, *knopvanalles*, *knaffenalst* de - alsem: bep. plant of blad en/of stelen ervan, gebruikt om een geneeskrachtig aftreksel te maken, ook: dit aftreksel zelf

knop-van-alles-polle de - bep. plant: alsem

knopbok de - jonge hertenbok met knopvormige aanzet tot een gewei

knope, *knoop*, *kneupe* de - knoop van een kledingstuk

knope-anzetten ww. - één of meer knopen aan een kledingstuk zetten

knopebusse, *kneupe...* de - bus waarin men knopen bewaart

knopedeuze de - knopendoos

knopedri'jen, *kneupe...* ww. - vloeken

knopedri'jer, *kneupe...* de 1. iemand die voortdurend vloekt 2. iemand die zich verveelt

knopeleerze, *knoop...* de - knooplaars

knopersnaalde de - bep. naald om mutsen op een bep. wijze mee te haken

knopheide de - bep. plant: blauwe knoop

knopien, *kneupien* et 1. kleine knoop 2. (mv.) boerenwormkruid 3. in *gele knopies* bep. tuinplant: knoopjeskamille, ook: boerenwormkruid 3. schubkamille, kamille 4. zandblauwtje 5. in *'t blauwe knopien* bep. plant: blauwe knoop, ook: bep. tuinplant, nl. leverbalsem

knopieshaokien et - knopenhaak

knopiesjak, *kneupiesjak* et - damesbloes, jak: met knoopsluiting

knopieskaorte de - stuk karton e.d. waarop een aantal nieuwe knopen zijn vastgezet en dat als geheel wordt verkocht

knopieskruud et - bep. plant: kleefkruid

knopieschoe, *kneupies...* de - knoopschoen, met name vastgemaakt d.m.v. een bandje met een gaatje over de schoen dat vast kwam te zitten aan een knoop

knopklavier et - toetsenbord met knop-

vormige toetsen op een accordeon of trekharmonica, i.t.t. pianoklavier

knopkruud et - knopkruid

knoppe, **knop** de 1. knop als uitsteeksel aan een voorwerp of aan hard materiaal anderszins 2. drukknop, knopschakelaar e.d. 3. oorknopje 4. knopvormige aanzet tot een gewei 5. bloemknop, knop van een blad 6. zaaddoos van spurrie 7. dikke neus 8. in *naor de knoppen* verloren, ook: het lazarus (krijgen) 9. het harde buisje aan een schoenveter

knoppen ww. - knoppen krijgen, in knoppen schieten

knoppeschaekelder de - knopschakelaar

knopruud, **knoprude** de - bep. huidziekte bij vee: knobbelschurft

knopschoe de - schoen waarvan de veters achter knopjes langs komen bij het vastmaken

knopspelde z. *kopspelde*

knor de - varken

knorre, **knotte**, **knodde**, **knobbel** de 1. door beveziging keihard en puntig, bobbelig geworden stuk modder of sneeuw 2. groot en hard geworden deel van iets, ook gezegd van een groot en/of hard stuk of groot geheel anderszins, bijv. van een stuk hout of van een dikke stronk 3. dikke persoon 4. in *een knorre geld* een boel geld 5. verdikking aan het ondereind van een paal of stok 6. stuk neusvuil

knorreknepen mv. - streken, fratsen

knorrekont de - knorrepot

knorrelen ww. - rommelen in maag, buik

knorren I mv. - berispende, knorrige opmerkingen

knorren II ww. 1. knorren door een varken 2. snurken op een wijze die aan knorren in bet. 1 doet denken 3. z'n misnoegen uiten, berispen, mopperen 4. knorren van de maag

knorrig, **knotterig**, **knottelig** bn., bw. 1. knorrig, mopperig 2. met harde stukken grond, niet egaal opgevroren en daardoor hobbelig of zelfs puntig

knot de - knot, streng garen

knottedoek de - bep. doek als bruidscadeau (in een zilveren kistje of doosje)

knuch(...) z. *knich(...)*

knuffelkoe de - dexterkoe

knui.. z. ook *knoei..*

knukel z. *knoekel*

knukkel z. *knokkel*

knul de 1. suffige en lompe vent, lummel 2. jongeman met een goed karakter, beste kereel

knuppel de 1. knuppel 2. onverschillige of ondeugende jongen, lompe en evt. enigszins sullige vent 3. grote en/of stevige jongen 4. spoorstok aan een wagen, ploeg, rijtuig 5. stuurknuppel 6. z. *knippel*

knuppelbos de - bos van bep. stukken hout uit takken: knuppels, in dit geval: iets langer dan talhout

knuppelen ww. 1. knuppelen 2. doodknuppelen

knuppeljacht de - drijfjacht op wild, waarbij men nl. met knuppels tegen bomen en struiken slaat

knuppelriem de - elk der op zondag en bij bijzondere gelegenheden gebruikte riemen waaraan een paard de *glaezen waegen* (bep. koets) trok

knuppelzaegen ww. - zagen van dikke takken tot stokken, *knuppels* of *knippels*

knusselder, **knusseler** de - knutselaar

knusselen, **knutselen** ww. 1. knutselen 2. niet opschieten bij het werk, ook: alleen maar kleine, onbelangrijke dingen doen en het eigenlijke werk niet aanpakken

knusselkont, **...konte**, **knutsel...**, **...zak** de - iemand die niet opschiet met z'n werk: doordat hij prutsend, knoeiend bezig is, alleen maar de kleine dingen aanpakt

knusselpot de - hetz. als *knusselkont*

knusselwark et; g. mv. - werkje verricht door te knutselen

knussies bw. - knusjes

knuter(...) z. *knoeter(...)*

ko... - co...

kobbe de 1. vetbult 2. meeuw

kobus de - (grote) neus

koch, **kuch** de - kuch

kochel de - kuch

kochelbone de - kokkelboon, kokkelkorrel, vooral om vis in het water te bedwelmen en zo te vangen

kochelderijje, **kucheleri'je** de - het hoesten, het gehoest

kochelen, **kuchelen**, **kochen** ww. 1. aanhoudend kuchen 2. m.b.v. kokkelbonen vis vangen

kochelig, **kocherig**, **kuchelig** bn. - aanhoudend hoestend

kode de 1. korstje, korreltje aan de oogleden door het slapen ontstaan 2. stuk neusvuil, ook: het geheel van neusvuil 3. dikke korst vuil, viezigheid, bijv. in een olielamp 4. glad en rond geworden uiteinde van een drevel, i.p.v. het kuiltje daarin 5. bult onder de hals van een

mens, koe of van een schaap dat aan galligheid lijdt 6. in *in de kodde* in de schuld

koddebeier de 1. koddebeier: veldwachter, veelal zonder vaste aanstelling, jachtopziener, stille oppasser, politieagent, boswachter 2. neuspeuteraar

koddelen, **korrelen** ww. 1. onhandig voortbewegen, op een wijze die doet denken aan slingeren of rollen, moeizaam en langzaam rijden 2. tuimelend vallen, dwarrelend vallen van lichte deeltjes, bijv. sneeuwvlokjes

kodden ww., in *pongen en kodden* op slordige, ruwe wijze naaiwerk verrichten, herstellen van kleding

kodderig bn. - slecht ter been zijnd

koddevreter de - neuspeuteraar

koddighied de - koddigheid

kode(...) - code(...)

koe I de 1. koebeest, meestal: vrouwelijke koe die gekalfd heeft 2. sufferd

koe II tw. - lokroep voor een duif

koebatte de - los houten bruggetje over de mestgoot, vooral gebruikt achter een koe wanneer die ziek is en in de mestgoot zou kunnen vallen of bij het kalven, zodat het kalf hierop kan komen te liggen om weggehaald te worden

koebeest, ...**biest** et - koebeest

koebelle de - bel door een koe om de hals gedragen

koebeugel z. *spanbeugel*

koebloempjen, ...**blomme** et - madeliefje

koebont bn. - roodbont

koebossel de - platte borstel van varkenshaar, gebruikt om de koeien schoon en glad te krijgen

koebromze z. *bremze*

koedamp en var. - damp van koeien

koedekkeni'jen ww. - naaien van een koe-dek

koedong de - koeienmest

koedrieven ww. - koeien opdrijven

koedriever de 1. koeiendrijver 2. toezichthouder die arbeiders tot grote spoed aanmaande bij de werkverschaffing in de jaren dertig

koedruppelen ww. - koeien een bep. middel in de ogen druppelen, nl. om na te gaan of ze tuberculose hebben

koedule de - lisdodde

koeflatte, **koefladde** de - platte en slappe hoop uitwerpselen van een koe

koefoons et - veefonds

koegang, **koegaank**, **koegaanke**, **koeganke**

de - gangpad, doorloop achter of evt. vóór de koeien langs

kogel, **kogel** de 1. kogel voor kanon of ander schietwapen 2. dikke bol, knikker van ijzer of ander metaal 3. glazen kogel uit een kogelflesje 4. elk der ballen bij het kegelen

koegelen ww. 1. zeer snel, met grote kracht voortbewegen 2. hard gooien, een eind van zich werpen 3. bij een gaande beweging vallen, rollend vallen 4. hard schoppen, schieten bij voetbal 5. werpen om te doen omvallen, om iets ergens af te doen vallen 6. min of meer werpend knikkeren met stuipers door kinderen tijdens het lopen, vooral van en naar school

koegelflessien et - kogelflesje

koegelpetroon et - patroon met slechts één kogel, i.t.t. een hagelpatroon

koegels, **kogels** bn., bw. - zeer boos

koegelsvaart de - hoge snelheid

koegeltiesblauw et - indigoblauw, bep. blauwsel, in de vorm van kogeltjes

koegoute de - hetz. als *drinkgeute*

koegier et - uier van een koe

koeglas, **koeraem** et - raampje in het koehuis

koegröppe, **koegruppe**, **koegrepp** de - mestgoot op stal, achter de koeien

koehandel de - handel in koeien

koehakkig bn. - nauw, niet wijd staand: bij paarden

koehaar de, et (verz.) - haar van een koe

koehelster de, et - halster voor een koe

koehilde de - *hilde* boven koeienstal

koehoortient et - kleine *koehoorn*, in het bijzonder als ring gebruikt bij het maken van bijenkorven e.d., nl. waardoor men de bundel stro trekt om deze op dezelfde dikte te houden

koehorzel de - runderhorzel

koehuden, **koehoeden** ww. - hoeden, letten op de koeien in niet afgerasterd land

koehuder, **koehoeder** de - degene die de koeien hoedt

koehutte de 1. hut in het land waarin de koeien kunnen schuilen 2. houten schuur waar pinken of koeien die droogstonden waren ondergebracht, bekend uit *Blankenham*

koehuid de - koeienhuid

koej z. *koj*

kojeneren ww. 1. pesten, koeioneren, kwalijk behandelen 2. iemand pijn doen in lichamelijk opzicht

koejonge de - onderknechtje dat op de koeien moest passen die, ver van de boerderij, in niet afgerasterd land liepen te grazen

koekalveri'je de - hetzelfde als *kalveri'je*

koekaon de - kaan, stukje uitgebraden, uitgesmolten vet van de koe

koeke de 1. koek 2. veekoek

koekebak de - bak waarin veekoeken werden bezorgd

koekebakker de 1. iemand die iets onhandig doet, stumper, stuntelige, ietwat gekke persoon 2. koekenbakker

koekebierter de - bijnaam voor iemand uit *Makkinge*, ook wel voor iemand uit *Langedieke*

koekebreker de - instrument waarmee men grote koeken kapot kon maken

koekedeuze de - kartonnen doos voor veekoeken

koekefabriek de - koekfabriek

koekehapper de - hetz. als *koekebierter*

koek-eizer et - wafelijzer, nl. om wafels mee te bakken

koekekruden ww. - koekkruiden

koekemeule de - molen om bep. harde koeken te malen

koekepanne, koekpanne de - koekenpan

koekelaanke de - koekplank: plank waarop men koek snijdt

koekerd de 1. iemand die suft 2. in *in de koekerd* in de gaten

koekeslaon ww. - bep. spelletje spelen: vooral kermisvermaak, waarbij men geblinddoekt de koek van een lijn moest slaan met een stok, ook bekend in een vorm waarbij men kon winnen door geblinddoekt, met een lange stok, de meeste koeken kapot te slaan

koeketromme de - koektrommel

koektrommel de - koektrommel

koeketting, ...ketten de - ketting met behulp waarvan men een koe vastzet

koekevieren ww. - voeren van bep. koek aan de koeien

koekevorm de - vorm, figuur in een koekplank of die plank zelf

koekevreter de - schimpende benaming voor een inwoner van *Makkinge*, vandaar, *Makkingester koekevreters*, ook wel voor inwoners van *Langedieke*

koekewaegen de - wagen waar men fabrieksmatig geproduceerd veevoer mee vervoerde

koekewaeter et - water waarin 's nachts gebroken veekoeken kwamen, zodat er de volgende morgen een pap was ontstaan die werd gevoerd

koekien, koek et 1. kleine koek 2. klein koekje als versnapering 3. weefselkoekje in de bek van

een pasgeboren kalf of veulen, moederkoek op de tong van het kalf of veulen ter bescherming tegen het vruchtwater

koekiesiezer et - wafelijzer

koekiestromme, ...trommel, ...busse de - koekjestrommel

koeklauwe de - koeklauw

koekoek I de 1. bep. vogel: koekoek 2. bep. soort bonte kip met verenkleed dat aan een koekoek doet denken 3. domme persoon 4. dakkapel 5. vossegat, gemetselde put voor een kelder 6. kelderraam dat naar binnen draait op een horizontale as aan de onderkant, met schuin toelopende plankjes aan weerskanten

koekoeks bn. - met de kleuren van, gekleurd als een koekoek

koekoeksbloeme de - echte koekoeksbloem of dagkoekoeksbloem

koekoeksbrood, koekoeksbroties, lam-piesbrood, broties, paoskebrood, paos-brood, liezen, roggenbrood, roggenbroties, tarwebrood et - bep. plant: veldbies

koekoekskiepe, koekoekkiepe de - bep. soort bonte kip met verenkleed dat aan een koekoek doet denken; vaak voor de sier gehouden; ook: een zodanig getekende legkip, iets groter dan een kriekip of een bep. zware soort: vleeskip met gelijksoortige tekening

koekoekspi'je z. *poddespi'je*

koekoeksvere de - veer van een koekoek of daaraan doen denkende veer

koekop de 1. kop van een koe 2. onwijs iemand

koel bn. 1. koel, verkoelend: vrij koud, van de buitentemperatuur, van het weer, van dranken 2. *kuil*

koelapperaot et - koelapparaat

koelbulte, koelbult, koelebult, kuilbulte, kuilbult de - hoop ingekuuld gras, bestemd als veevoer voor de winter, meestal vlak achter of naast de boerderij

koele de - kuil in een oppervlak; in gegraven vorm o.m. om aardappels in te bewaren

koelgien et 1. kleine kuil 2. knikkerkuiltje 3. kuiltje in wang, kin, hand 4. kuiltje aan het eind van een melkader 5. kuiltje aan het boven-eind van een ei

koelgienbosteren ww. - hetz. als *koelegienknikkeren*

koelgienknikkeren, pot..., pottien..., koelegienpikken, koelegiengoaien ww. - met knikers schieten, werpen of rollen naar een knikkerkuiltje, in diverse varianten gespeeld, ook hetz. als *pompen*

koelegienrulen, ...rollen, ...roelen, pot-tien... ww. - knikkeren: waarbij men knikers naar een knikkerkuiltje rolt

koelen I ww. - koelen: koel worden, koel doen worden, koel bewaren

koelen II, **kuilen** ww. - verwerken en inkuilen van kuilgras

koelgrös, kuil... et - kuilgras

koelhuusbotter de - koelhuisboter

koelinstelaosie de - koelinstallatie

koelkaaste de - koelkast

koelmesiene de - koelmachine

koelocht de - koeienlucht

koeluus de - op koeien voorkomende luis

koelvoer et - veevoer bestaande uit ingekuuld gras

koelwaegen de - koelwagen

koelwaeter et - koelwater

koemaegde de - koemaag

koemael et - meel als veevoer voor koeien

koemark de - koeienmarkt

koeme, koem, komme, kom de 1. kom, ook als kop gebruikt 2. gewrichtsholte 3. laagte in het terrein, in lager deel gelegen vijver e.d. 4. elk der twee openingen in een makelaar van een klokkenstoel waarin de *schommelbalke* steekt 5. z. *kom*

koemelken ww. - melken van koeien

koemelkeri'je de - het melken van koeien

koemen z. *kommen*

koemest, koemes(se) de - koemest

koemure de - buitenmuur waartegen de koeien staan

koemvol de, et - de hoeveelheid van een volle kom

koenaffel, koehaffel de - sufferd, botte domoor

koeneverweiden, koeverweiden ww. - koeien verweiden

koegoe et - koeienoog: oog van een koe

koephaeler de - degene die de koeien achter uit het land haalt, met name om ze te melken

koepad et - paadje in een weiland, over een dam, langs een zandweg, gevormd doordat de koeien dáár steeds precies langs lopen

koepenze, ...paense en var. de - onderlijf met ingewanden van een koe

koepelkarke de - koepelkerk

koepeltien et 1. kleine koepel 2. tuinhuisje met rieten dak

koepere ww. - kortstaarten van een paard, ook van het niet-harige deel van de staart en inzake lammeren

koepaanke, vloer... de - elk der zware

planken gelegd in de lengterichting van de stal, waar de koeien met hun achterpoten op stonden

koeplet et - couplet

koepokkens mv. - koepokken of uitslag daarvan

koepoon de - coupon: bewijs dat men recht op iets heeft, toegangsbewijs e.d.

koepoonboekien et - couponboekje

koepootbehemmelder z. *potebehemmelder*

koepote de - koeienpoot

koerut de - uitwendig geslachtsdeel van een vrouwelijke koe

koer, koere tw. - (veelal herhaald) lokroep voor een duif

koerant bn. 1. (van een koe) goed gebouwd, goed geschikt voor het doel waarvoor men het dier heeft, goed te verkopen 2. (van een manspersoon) goed gebouwd

koeraosie, koeraozje, koeraozie, koerazie, keraosie, keraozje, koeraasje, keraazje, keraozie, kraosie, koersaosie de - courage, moed, geestkracht, pit, lust om te ondernemen, werken

koeren, koerken ww. 1. koeren 2. rommelen in de buik, de maag

koeribbe de 1. rib van een koe 2. grote hark met grote tanden, door het paard getrokken om het achtergebleven hooi bijeen te brengen

koering, ...ringe de - ring om een stalpaal, om een koe aan vast te binden

koersweenst de - koerswinst

koersweerde de - koerswaarde

koerswieziging de - koerswijziging

koerute de - raampje in het koehuis

koeruud de - schurft bij een koe

koes, kujs tw. 1. lokroep voor varkens of biggen 2. z. *kuus*

koes(e) tw. - gezegd als aanmoediging om te gaan slapen (tegen kinderen)

koeschut et - schot, afscheiding van hout tussen koeien in een koeienstal

koescoupé, in *naor de koescoupé* gaan slapen

koesen, koetsen ww. 1. slapen 2. liefkozend geruststellen van een baby

koestal de 1. koeienstal 2. plaats voor één of twee koeien op een stal

koestaldeure de - deur van een koeienstal

koestagröppe de - mestgoot in een koeienstal

koestalaegen z. *stalaegen*

koestalaem z. *stalaem*

koestat de - koeienstaart

koestem bn. - rustig, zich gedeisd houdend

koestikke de - tuierpaaftje of -pen voor een koe
koesul et - verhoogd gedeelte vlak voor de koeien op stal, ook in de vorm van een balk, waarop/waarin de stalhekken staan
koetonge de - koeientong
koetouw et - hoorntouw
koetse, koets de 1. koets: overkapte wagen voor personenvervoer, nl. een vierwieler, met vering en met een koetsier op de bok 2. lijkkoets 3. bedstee of daaraan doen denkende slaapplaats, bed
koets(j)ebeie de - lijstberbes
koetsbeiehoolt et - geboomte bestaande uit lijstberbes, het hout van de lijstberbes
koetsiersplak et - koetsiersplaats
koetspeerd, koetspeerd et - koetspaard
koetstuig, koetsetuug et - fraai tuig behorend bij een koetspaard
koetswaegen de - koets, deftig rijtuig
koetswark et - koetswerk
koetter de - speen van een koe
coe-uutlaoten ww. - in de wei laten van koeien
koevet et 1. rundvet 2. z. *kevot*
koevleis et - koeienvlees
koevoels et - nageboorte van een koe
koevot z. *kevot*
koewottel z. *voerwottel*
koetze, kieze de - kies van mens of dier
kozeboren ww. - boren van een kies door een tandarts
koezedoek de 1. kiespijndoek: over de wang, om het hoofd, om de pijnlijke plek warm te houden 2. doek op een zere kies gehouden om de pijn te verlichten 3. doekje dat een klein kind meekrijgt om sabbelend in slaap te komen
koezepennegien et - pennetje, stokje om mee in een holle kies te peuteren
koezepiene de - kiespijn
kozepluzen ww. - peuteren in een holle kies
koezetange de - bep. tang om kiezen mee te trekken
koezetrekken ww. - trekken van een kies
koezetrekker de 1. tandarts 2. afstandelijke, zeurderige en trotse vrouw
koezezeerte de - kiespijn
koezoolder de - vaste zolder boven de koeien, i.t.t. een hilde
kofferschrifmesiene de - kofferschrif-machine
koffieboek de - koffiebui, ook: dikke buik, vol gevoel dat men heeft en dat men toeschrijft

aan het drinken van veel koffie
koffiebone de 1. koffieboon 2. raar iemand 3. wateraardbei 4. in *wilde koffiebone* haagwinde 5. zwanebloem
koffiebraanderi'je de - koffiebranderij: inrichting waar men koffie brandt
koffiebraander de - koffiebrander
koffiebrogge, koffiesnegien de - boterham die men nuttigt bij het koffiedrinken, met name bij het werken op het land
koffiebrotien et - koffiebroodje
koffiedik, dik et, de 1. koffiedik 2. harde, roestbruine, ijzerhoudende aardlaag die geen water doorlaat, tussen zand en veen
koffiedikkieker de - koffiedikkijker: iemand die verwachtingen uitspreekt over de toekomst, die over de toekomst filosofeert, evt.: en die op die manier iets zou kunnen zeggen over de toekomst
koffiedrinkeri'je de 1. het gedoe dat koffiedrinken kan zijn 2. visite waarbij voornamelijk koffie wordt gedronken
koffiedrinkerstied de - tijd om koffie te drinken, d.i. hoofdzakelijk: in de loop van de morgen
koffiegaep de - het af en toe moeten gapen, opgevat als teken dat men koffie zou moeten drinken, om helder te blijven
koffiejuffer de - koffiejuffrouw
koffiekladde de - papieren zak waarin men koffie verpakt
koffiekoeme de - komvormige koffiekop
koffieconcert et - koffieconcert
koffiekraansien et - koffiekraansje
koffielaepen, ...laepken, ...lippen, ...lurpen, ...leuten ww. - voortdurend, langdurig koffie zitten drinken
koffielaeper, ...laepe, ...laep, ...laepker de - koffieleut
koffielaoge de 1. laagje bezinsel uit koffie in kopjes etc. 2. harde roestbruine, ijzerhoudende aardlaag die geen water doorlaat, koffiebanc
koffielippe de 1. koffieleut 2. in *de koffielippe altied hangen hebben* altijd zin hebben in koffie
koffielochien et - koffielichtje
koffielocht et - koffiegeur
koffielotien et - koffieloodje
koffielurp, ...lurper de - iemand die graag en veel koffie drinkt
koffiemaelen ww. - koffiemalen
koffiemaesl et - gemalen koffie
koffiemaoltied de - koffiemaaltijd

koffiemaotien et 1. bep. lepel waarmee men gemalen koffie in het filtreerzakje doet, bedoeld om gemakkelijk de juiste hoeveelheid te nemen 2. blikken, dubbele maatbeker voor koffiebonen, met aan de ene kant een grotere en aan de andere kant een kleinere maat

koffiemeule de - molen om koffie mee te malen

koffiepaantien et - schoteltje behorend bij een koffiekopje

koffieperduktie de - koffieproductie

koffiepraotien et - koffiepraatje

koffiepries de - koffieprijs

koffieprut de - koffiedik

koffiescheppien et - lepel waarmee men koffie in het filtreerzakje doet, om de juiste hoeveelheid te nemen

koffieschinker de - koffieschenker

koffieschoft et - koffiepauze

koffiestel et - koffielichtje

koffiestok de - stok in het veld waaraan men de ketel met koffie hing

koffiestroop, suker... de - koffiestroop

koffietaofel de - koffietafel

koffietied de - koffietijd

koffietromme, koffietrommel de - koffiebuis

koffietute de - tuit van een koffiekan

koffiewaeter et - koffiewater

koffiezakkien et - koffiezakje, filtreerzakje voor koffie

koffiezetapperaot et - koffiezetapparaat

koffiezetter de 1. degene die koffie zet 2. degene die de korf aan een hoge paal optrekt, als teken van schaft- of rusttijd voor de veenarbeiders

koffiezeve de - koffiezeeffe

koffiezi'je de - koffiezeeffe

kogel(...) z. *koegel(...)*

koj, kooj, kuj, kui, koej tw. 1. lokroep voor koeien 2. lokroep voor varkens

kojak z. *kejak*

kojonges tw. - lokroep voor koeien

kokarde de 1. versiering voor mens, dier in de vorm van een papieren roosje e.d. 2. bep. kenteken, sierknoop bij militairen

koken ww. 1. koken, doen koken 2. rommelen, borrelen in de buik

koker de 1. koker: langwerpige ronde of hoekige doos van karton, hout, plastic enz. die aan één of beide kanten kan worden geopend of uit twee delen bestaat die ineens sluiten 2. leren huls om de strengen van het paard, nl. daar waar de huid van het schuren te lijden zou kunnen hebben 3. huls waarin iets vastzit of

in is geplaatst, bijv. *de koker van een hingst* het omhulsel van het teelid 4. soort kartonnen huls gebruikt wanneer kinderen uitslag hadden van dauwworm 5. ronde of hoekige, veelal korte buis waar lucht of vloeistof doorheen kan stromen, bijv. *een koker onder de weg deur*

kokerd, in *an de kokerd* aan de kook

kokeri'je de 1. het koken, vooral van voedsel, maaltijden 2. dat wat wordt gekookt 3. kooktoestel en bijbehoren

kokes de 1. kokosvezels, kokosvezelstof 2. kokosnotenvlees 3. smaak van kokosvlees

kokeseuile de - kokosolie

kokeskraanze de - kokoskransje

kokesmael et - meel van kokos, veelal toegevoegd aan ander meel, gebruikt als veevoer

kokesmekrone, ...mekroon, ...makroon de - bep. koek: kokosmakroon

kokesnappe de - halve dop van een kokosnoot, als schaalje gebruikt

kokesneute de - kokosnoot: vrucht van de palmboom, ook: het vruchtvlies ervan

kokesneutedoppe de - kokosdop

kokesneutenappien et - helft van de dop van een kokosnoot, gebruikt o.m. om water mee te scheppen

kokesvet et - kokosolie

kokesvleis et - kokosvlees

kokesziepe de - kokoszeep

kokhalzen, ...haalzen ww. - kokhalzen

kokientien z. *kekientien*

kokkelen, kokkeren ww. - kokkelen: nl. een zodanig geluid maken door bep. vogels, vooral van fazanten en kippen

kokkerd de 1. kokkerd, groot exemplaar, in het bijzonder gezegd van een dikke neus 2. grote, dikke, lompe persoon zonder model, veelal gezegd van een man

kokkerellen, kokselen ww. - kokkerellen: koken

koksmusse de - koksmuts

koksschoele de - koksschool

kokswark, ...waark et - kokswerk

kol, kolle, köl, kul de 1. halsboord 2. kol bij een paard, soms ook inzake een koe 3. coltrui

kolbassel de - hetz. als *kolbtoestel*

kolbeitel, koold... de - koubeitel

kolbertjasse de - colbertjas

kolblei de - kolblei

kolbtoestel, kolftoestel, kolktoestel et - kolbtoestel, nl. met ijzeren pennetjes in gebruik bij imkers

kolderstok et - kolderstuk

kolderverhael et - kolderverhaal
kole de 1. bep. brandstof: eierkool, klein stuk steenkool van enigszins ronde vorm 2. z. *kooltien*
kolebak de - kolenbak: om een voorraad steenkolen in te bewaren
koleboer de - kolenboer
kolecentraole de - kolencentrale
koledaamp en var. de - kolendamp
kolefernuus et - kolenfornuis
kolegruus et - kolengruis
kolehaandel de - kolenhandel
kolehaandeler de - kolenhandelaar
koleheerd de - kolenhaard
kolehokke et - kolenhok, met name nog bekend van basisscholen omdat men er voor straf in werd opgesloten
kolekit, kolekitte de - kolenkit
kolemien de - kolenmijn
kolenel de - kolonel
koleperduktie de - kolenproductie
kolepries de - prijs van de steenkolen
kolere en var. z. *klere*
kolescheppe de - kolenschop
koleschure de - kolenschuur
kolesjouwe de - grote zeef gebruikt om stof uit eierkolen e.d. te zeven
kolesjouwer de - kolensjouwer
koleveurraad de - kolenvoorraad
kolewaegen de - kolenwagen
kolezak de - zak van jute om steenkool in te bewaren, te vervoeren
kolgaanze de - kolgans
kolk de 1. waterput, draaikolk, met name achter een sluis of stuw, ook: diep gat in een waterloop 2. gierput, beerput 3. asgat, askolk, nl. in de kachelplaat van met name een kookkachel, aan de achterkant
kolken ww. - met veel geweld, kolkend stromen
kollage de - collage
kolleberaosie de - collaboratie
kollebereteur de - collaborateur
kollege et 1. bep. bestuurscollege 2. les die men volgt aan universiteit of hogeschool
kollegebaank de - collegebank
kollegezael de - collegezaal
kollekte de - collecte
kollektepong de - collectezak
kollekteren ww. - collecteren
kollektief I et - collectief van kunstenaars
kollektief II bn. - collectief
kollesaal bn. - kolossaal: reusachtig, geweldig

kollig bn., bw. - enigszins onnozel
kollingsasse de 1. bep. nieuwerwetse, ijzeren as van hard staal en met fijne schroef, nl. met dop en *splispenn*
kolmere, kolmerrie de - merrie met een kol
kolofon et - colofon
kolpen ww. - honing winnen met behulp van een *kolbtoestel*
költien et - kleine kol, klein blesje
koltrui de - coltrui
kolwieneboom de - bep. appelboom: kalvijn
kolwiene mv. - bep. appels: kalvijnen
kom, koem de 1. dorpskom 2. in *Ze het wel kom veur* ze heeft grote borsten 3. z. *koeme*
kombinaosie de - combinatie
kombineren ww. - combineren
komfort et - comfort
komijnekeze de - komijnenkaas
komkommerkruid et - komkommerkruid, bernagie
komkommerzaod et - komkommerzaad
kommarzo z. *komsa*
kommandant, ...daant, kommandant de - commandant
kommedaosie de 1. het geven van opdrachten, bevelen 2. bevel, opdracht
kommedeerstok et - iemand die voortdurend anderen commandeert
kommederen, kommanderen ww. - iemand bevel geven iets te doen, veelal op een wijze die irriteert
kommel de - dikke persoon
kommelon de - dik achterwerk
kommen, koemen ww. 1. komen 2. voortkomen, zich gaan vormen 3. voortgebracht worden, als resultaat hebben 4. gebracht, aangebracht worden 5. een bep. functie gaan vervullen 6. (van een bep. punt in de tijd) gebeuren, aanbreken 7. gaan in de richting van een bep. punt, naar een bep. positie en daar aankomen 8. op of in iets komen en blijven zitten 10. te lijf gaan 11. in *argens an kommen* aan iets komen 12. in *d'r of kommen* kwijtraken 13. reiken tot, zich uitstrekken tot 14. er nog aan toegevoegd worden 15. zich voortbewegen 16. nauw steken 17. als toestand of gebeurtenis zich gaan voordoen
kommenikaosie de - communicatie
kommenisme et - communisme
kommenist de - communist
kommenwegen, in *op kommenwegen* in aantocht, onderweg, in de maak
kommesaores de - commissaris
kommetaor, kommentaor, kommentaer et 1.

toelichting 2. kritische opmerkingen

kommetee et - comité

kommitteerde, *gekommiteerde* de - ge-committeerde

kommune de - commune

kommunie de - communie, bijv. *de eerste communie* nl. als een kind zeven is, *de plechtige communie* geloofsbelijdenis op de leeftijd van twaalf jaar

kommunieklied et - communiekleed

kommunieplaete de - communieprent

komof de, et - komaf: afkomst

komop tw. - komaan

kompakt disk - compact disc

kompakt-diskspeulder de - compactdisc-speler

kompejie de - compagnie bij het leger

kompejon, *kompanjon*, *kompiejon* de - compagnon

kompenent de - component

kompeneren ww. - componeren

Kompeni'je, in *De Kompeni'je* (d.i. Jubbega, noordelijk van *Ni'jberkoop*)

Kompeni'jster bn. 1. betrekking hebbend op *De Kompeni'je* nl. Jubbega 2. iemand uit Jubbega, evt. iemand specifiek uit de bevolking van verveners aldaar

kompenist de - componist

komperaant de - comparant

kompesaasie de - compensatie: vergoeding

kompeseren ww. - compenseren: door compensatie vergoeden, aanvullen

kompesisie de - compositie

kompeteensie de - competentie

kompetisie de - competitie

kompetisiepergramme de - competitie-programma

kompetisiewedstried de - competitie-wedstrijd

kompleet bn. - compleet

komplement, *kompelment*, *kompelement* et 1. de groeten die men overbrengt/die men de ander verzoekt over te brengen, niet zelden gezegd ter inleiding van een uitnodiging om op visite te komen 2. opmerking van positieve waardering 3. drukte, kritisch gezeur

komplot et 1. complot 2. groepje mensen

kompost de - compost

kompremis et - compromis

kompremisveurstel et - compromisvoorstel

kompres et - compres

komputeren ww. - computeren

komputerpergramme et - computerprogramma

komputerspul et - computerspel

komsa, *komso*, *kommarzo* et 1. misbaar, spektakel 2. in *van komsa* van je welste, zeer groot, spectaculair

komsie, in *komsie*, *komsa* gemakkelijk, zwierig

komvot z. *kevot*

komzelden de - schepkorf aan een lange hooivork, nl. om een zwerm bijen van een hoge plek te 'scheppen', ook: die lange hooivork zelf, met name gebruikt om het hooi in de schuur goed op de allerhoogste plaatsen te krijgen

koncentraasiekaamp et - concentratiekamp

kondeleansasie de - condoleantie

kondeleren ww. - condoleren

kondigen ww. - bericht doen van, met name van een sterfgeval

kondisie de - conditie

kondoorn et - condoorn

kondschoep, *...schoep*, *kund...* de 1. informatie, bericht, kondschoep 2. kennissenkring 3. relatie van goede kennissen of vrienden

kondakteur de - conducteur

konfederalasie de - confederatie

konfektiefabriek de - confectiefabriek

konfektieofdieling de - confectieafdeling

konfektiezaeke de - confectiezaak

konfereensie de - conferentie: samenkomst om te vergaderen

konfereren ww. - overleggen, confereren

konfertaabel bn. - comfortabel

konfessioneel bn. - confessioneel, in *een konfessionele parti'j*

konfliktmedel et - conflictmodel

konfliktituasie, *...sitewaasie* en var. de - conflictsituatie

konfoor z. *kefoor*

konformist de - conformist

konfrontasie de - confrontatie

konfuus bn. - enigszins verlegen, beschroomd

kongruensasie de - congruentie

kongrueren ww. - congrueren

konifeer, *konniefeer* de - conifeer

koning(...) z. *keuning(...)*

koningestoel z. *keuninginnestoel*

koninginnecel de - hetz. als *moercel*

koninginnegelei de - koninginnenbrood, nl. voor een bijenkoningin

koninkien et 1. verkleinwoord bij *keuning* 2. winterkoninkje

konjunktuur de - conjunctuur

konkelefoesies mv. - uitvluchten, smoesjes

konkelfoezen, **konkelefoezen** ww. - heimelijk pratend samenzweren
konkereensie de - concurrentie
konkerent de - concurrent
konkereren ww. - concurreren: wedijveren
konklaaf et - conclaaf, in *in konklaaf*
konkluderen ww. - concluderen
konklusie de - conclusie: slotsom
konkreet bn. 1. concreet, tastbaar 2. in de realiteit voorkomend
konnektie de - connectie
konrektor de - conrector
konsekweensie de - consequentie
konsekwent bn., bw. - consequent
konselaot et - consulaat
konselent de 1. consulent 2. waarnemend dominee
konseltaosie de - consultatie: het raadplegen
konseltaosieburo et - consultatieburo
konsement de - consument
konsensus de - consensus
konsentraosie de - concentratie
konsentreren ww. - (zich) concentreren
konsept et - concept
konsertaovend de - concertavond
konservater de - conservator
konservefebriek de - conservenfabriek
konsessie de - concessie: gedeeltelijke toewijding
konsistoriekaemer, **konsistoriekaemer**, **kestorie**, **konsistorie**, **konstorie** de - konsistoriekamer
konsienes, **korsienes**, **konsienje** mv. - uitleg hoe te doen, hoe te handelen, bevel, regel(s) voor gedrag
konsjensie de 1. geweten 2. risico
konsorten mv. - consorten
konsta(a)nt bw. - constant
konstaansie de - kwaliteit, hoedanigheid
konstateren ww. - constateren: vaststellen
konsternaosie, **konsternasie**, **konsternatie** de - consternatie, verwarring, opschudding
konstreweren ww. - construeren: bouwen, ook: inzake meetkunde
konstruktiewarkplak et - constructiewerkplaats
konstruktiewieze de - constructiewijze
konsul de - consul
konsult et - consult (bij een huisarts)
konsumptie de 1. vertering in een café e.d. 2. het gebruik van levensmiddelen
konsumptie-eerpel, **...eerappel** de - consumptieaardappel
konsumptiemaatschoppi'je de - consump-

tiemaatschappij

kont, **konte** de 1. achterwerk, bibs 2. deel uit een kledingstuk dat voor het achterste van de drager zit 3. iemands lichaam 4. ondereind van een garve, bos stro e.d. 5. achterkant van een huis, gebouw, voertuig 6. verdikking, zwaarder deel aan het achtereind van een boom over een hek, een slagboom e.d.

kontaende, **...einde** et 1. ondereind, onderste stuk van een garve 2. achterkant, met name: plasje van het brood, de cake

kontainer z. *kontener*

kontakt et - contact

kontaktaovend de - contactavond

kontaktdenze de - contactdoos

kontanten mv. - contanten

kontbaand de - band onder om de garve

kontbuse, **konte...** de - kontzak

kontekst de - context, verband

kontener, **kontainer** de - container

kontent bn. - content

konterboer de - soort tegenhanger van een *echte boer* bij het kaartspel *konterboeren*

konterboeren ww. - spelen van een bep. kaartspel waarbij één der 'boeren' *konterboer* heet

konterleren ww. - controleren: controle uitvoeren, ook: nagaan, naspeuren of iets zo is

konterleur, **kontreleur** de - controleur: iemand die er speciaal voor is om te controleren, met name in bus en trein

kontermallen ww. - contramallen

konterstuutsie... z. *stiesie...*

kontien et 1. kleine *kont*, in diverse betekenissen 2. ondereind van een rietstengel op een rieten dak 3. kapje van een brood

kontiendri'jen ww. - parmantig stappen waarbij het achterwerk heen en weer gaat: teken van verwaandheid, bijv. *Die lopt d'r ok henne te kontiendri'jen, van wiezighied*

kontienneuken ww. - kontneuken

kontinent et - continent: vasteland

kontinuaosierecht et - recht van een huurder om na afloop van een bep. huurperiode de huur te mogen verlengen

kontinureuster et - continuooster

kontlikker, **kontelikker** de - kontlikker

kontrakt et - contract: schriftelijke neerslag van overeenkomst

kontraktbreuke de - contractbreuk

kontramine, in *in de kontramine* in de contramine

Kontrarefermaosie de - Contrareformatie

kontrast et - contrast

kontrei, meestal mv.: *kontreinen* de - omgeving

kontribuaant de - contribuant

kontribusie de - contributie

kontribusiekaarte de - contributiekaart

kontrole de - controle: toezicht op de uitvoering/naleving van voorschriften, verplichtingen e.d., op de werking van iets

kontrolebakkien et - bakje met monsterflesjes enz. behorend bij de melkcontrole

kontroleboekien et - boekje waarin men bep. controles bijhoudt of op grond waarvan men kan controleren; vooral: melkboekje

kontstok et 1. deel van een kledingstuk dat voor het achterwerk zit 2. ondereind van een garve

kontwark et - achterste, achterwerk

konvekaosie de - convocatie

konvenant et - convenant

konvooien ww. - konvooieren: door te begeleiden brengen

kooi de 1. slaappleats, bed 2. vogelkooi of kooi, hok anderszins voor dieren 3. zeugkooi (waarin nl. de zeug komt, ter bescherming van de biggen) 4. eendenkooi 5. kooikersbedrijf 6. in *vlocht op 'e kooi* toevloed van personen, gezegd o.m. van een rijk iemand met een stuk of wat dochters die bij mannen gewild zijn, bijv. om het te erven geld

kooihond, *kooikerhond* de - kooihond

kooiker de - houder van een eendenkooi

kooikeren ww. - houden van een eendenkooi

kooikertien et - kooihond

kooikonstruktie de - kooiconstructie

kooiviever de - kooivijver

kook de - kook; *et waeter an de kook hebben* moeten urineren, *van de kook* ziek of overstuur

kookbakkien et - plat bakje op het onderste, horizontale stuk kachelpijp, gebruikt om een pan op te zetten, om te koken

kookgat et - kookgat in een fornuis

kookgeleghied de - kookgelegenheid

kookgerak et - kookgerei

kookhokke et - kookhok

kookkursus de - kookcursus

kooklocht de - kooklucht

kooknat, *kookwaeter* et - vocht ontstaan bij het koken van aardappelen en groenten

kookplaete de 1. bovenkant van een kookkachel, keukenfornuis 2. elektrische kookplaat

kookpot, *stookpot* de - kookpot, meestal nogal groot

kooks de - cokes

kool de 1. kool 2. sufferd, niet bep. snuggere persoon 3. in *een kool stoven* te grazen nemen 4. onzin, kletspraat

koolbedde et - koolbed

koold bn., bw. 1. koud: i.t.t. heet 2. met gebrek aan de normale warmte van het lichaam 3. onbewogen, volstrekt bedaard 4. ongevoelig, kil tegenover anderen 5. zonder dat er bloedverwantschap bestaat 6. in *een koolde brogge* een droge boterham 7. weinig te betekenen hebbend, in verb.

kooldeitel z. *kolbeitel*

kooldbloedhingst de - koudbloedhengst

kooldbloedig bn. 1. koudbloedig 2. een koudbloedpaard zijnd

kooldbloedmere de - koudbloedmerrie

kooldbloedpeerd, *kooldbloed* et 1. koudbloedpaard 2. paard verkregen door te fokken met eigen vee 3. iemand zonder pit, die zich nergens druk om maakt

kooldbreur, *...bruur* de - stiefbroer

kooldreuge, *...druge* bn. - van de was: droog maar heel koud (door de buitenlucht)

koolde de 1. het van een lagere temperatuur zijn van de lucht 2. het zich koud voelen 3. verkoudheid, plotselinge kou van het lichaam of een deel daarvan, als gevolg van een ziekte

kooldefront et - koufront

kooldeklumerig bn. - koukleumerig

kooldekrimperd de - koukleum

kooldekrimperig bn. - koukleumerig

koolder, *kolder* de 1. kolder: hersenziekte bij bep. vee, met name bij paarden en koeien 2. toestand van uitzinnigheid, van het uiterst speels, dwaas of enigszins getikt, wild en gek, geestesziek zijn, ook van bep. dieren, met name van een hond 3. onzin die men uitkraamt

koolderig, *kouwerig* bn. 1. kouwelijk zijnd, rillerig van kou 2. koudachtig: van het weer

kooldhied de - koudheid

kooldklumer, *kooldeklumer*, *kooldkleumer* de - koukleum

kooldklumerig bn. - koukleumerig

kooldsmid de - smid die zonder vuur werkt, daarmee ook: langs z'n klanten reizende hoefsmid

kooldweg bw. - koudweg, onaangedaan

kooldzuster de - stiefzuster

koolhaeze de - sufferd, rare snuiter

koolkraege de - kraagvormige afdekking

van bordpapier met teer, om een koolplant vastgemaakt, tegen de *koolvlieg*
koolkruke de - keulse pot waarin men zuurkool bewaart
koolplaant de - koolplant
koolraopesop de - een soep van koolrapen
koolraepe en var. z. *korappe*
koolroepe de - koolrup
koolschaeve de - koolschaaf
koolsoep, ...*sop* de - koolsoep
koolstronke, ...*stronk* de - koolstronk
koolstruke de - koolstruik
koolter et - kouter (van een ploeg)
kooltien, *kole* et - kooltje: gloeiend stukje turf, eierkool e.d.
kooltuun de - tuin of deel ervan waarin men kool verbouwt
koolverkoper de - praatjesmaker
koolverkoperi'je de - het uitkramen van onzin, apekool, kletspraatjes
koolvreter de - gezegd als scheldwoord
koolwittien et - koolwitje
koolzaad et - koolzaad
koolzaadhunning, ...*hunnig* de - honing gewonnen uit de koolzaadplant
koolzoer et - koolzuur
koop, *kope* de - koop
koopbewies et - schriftelijk bewijs dat men iets bij een bep. firma heeft gekocht
koopbrief de - koopbewijs, koopakte
koopdag de - koopdag: boeldag
koophaemer de - kooplustig iemand
koopphanes de - kooplustige vrouw
koophuus et - koophuis
koopkondisie de - koopconditie
koopludepraot, *koopmaans...*, ...*mans...* et - de praatjes die een koopman gewoonlijk heeft, de overdreven en/of speelse aanprijzingen van zijn waren
koopmaansbedrief et - koopmansbedrijf
koopmaansfamilie de - koopmansfamilie
koopmaanskeunst de - strategie die een koopman toepast
koopmaanskiele de - halflange kiel, veelal door kooplui op de markt gedragen
koopmaansklompe de - gele klomp (voor mannen)
koopmaansstok de - wandelstok
koopmaansstreken mv. - foefjes, handelwijzen die horen bij een koopman en die hij toepast om winst te maken, vooral: het beduvelen, afzetten
koopmaanszeune de - zoon van een koopman

koopman, ...*Juden* (mv.) de - koopman: handelaar, ook: venter
koopmannepottefulie de - portefeuille van een veekoopman
koopprijs de - koopprijs
koopsomme de - koopsom
koöptaosie de - coöptatie
koopveerdij de - koopvaardij
koopvernietigend bn. - van met name een paard dat men koopt: gebrek dat pas later blijkt en dat van dien aard is dat de koop als ongeldig kan worden beschouwd
koopweer, ...*waer* de - koopwaar
koor et 1. zangkoor of -groep 2. in *in koor* met z'n allen tegelijk roepend, pratend, enz. 3. groep mensen 4. koor van een kerk
koorbaanke de - koorbank
koorddaansen ww. - koorddansen
koorddaanser de - koorddanser
koordienst de - kerkdienst m.m.v. een kerkkoor
koorgedielte et - koorgedeelte
koormeziek de - koormuziek
koornen, *koorden* ww. - draad uit wol spinnen
koorsdraank, *koorsedraank* en var. de - koortsdrank, veelal in de vorm van druppels oplossing van kinine
koorsdruppen en var. mv. - druppels van kinine-oplossing tegen koorts, ook: koortsdrank anderszins
koorse, *koors*, *koorts* de - koorts
koorseblaore en var. de - koorstblaar
koorsebujjen en var. mv. - gezegd van de toestand waarbij men ijlt bij koorts
koorsig, *koortsig* bn. - koortsig
koortsuitslag de - koortsuitslag
koot de 1. koot vooral bij een paard, koe, kootbeen 2. schakel in een ketting e.d.
kootbien et - kootbeen, met name uit een schapenpoot
kootbot et - hetz. als *kootbien*
kop de 1. kop van mens of dier, de afbeelding ervan enz. 2. iemands geestelijk vermogen 3. verschil in lengte van ongeveer een hoofd 4. persoon 5. verhoging van de bodem 6. bovineind, veelal verdikt of wijd uitlopend, van bep. voorwerpen, figuren, bomen of planten 7. bovineind van een garf of van één of meer korenhalmen 8. ronde en evt. in een punt toelopende top van iets 9. extra hoeveelheid toegevoegd aan, gelegd op droge waren 10. voorkant, voorste deel of stuk van iets 11. overstekend deel van de zware balk die

binstijlen verbindt 12. balk boven stalpalen en waarin deze vastgezet zijn 13. smalle voorzijde van iets, veelal van een steen 14. de eerste plaats in een rangorde 15. begin van iets, het eerste deel van iets 16. kop om uit te drinken 17. inhoudsmaat van één liter, nl. een ronde bus met platte rand aan de bovenkant, ook: gewichtseenheid bij erwten en bonen, nl. 1 1/2 pond 18. krantenkop

kopaende et 1. overstekend deel van de zware balk die binstijlen verbindt 2. zeer korte *haege* die vastzat aan een *utterdiek* en in de daarachter gelegen petgaten stak 3. topeinde van een boom 4. id. van een garve 5. elk der einden van een greppel in het land 6. z. *heufdaende*

kopakker de - voorste of achterste deel van een stuk wei- of bouwland

kopbaand de 1. band van halmen om het boveinde van de garf 2. band van halmen om de kop van vier of zes bijeengeplaatste schoven haver

kopbalke de - zware balk liggend op en als verbinding van de binstijlen

kopballen ww. - koppen bij voetbal, als bij voetbal

kopdieke z. *vloeddiek*

kopdoek z. *heufdoek*

kopduker de 1. bep. kort spijkertje met platte kop 2. in *rooie kopduker* bep. watervogel: dodaars

kopenschop de - koopwaar

koperaosie de - coöperatie

koperetief bn. - coöperatief

koperi'je de - koop, het kopen

kopgoed et - het bruikbare van het hoofd van het slachtdier, zoals de oren

kophaege de - elk der *haegen* die het dichtst bij de *Lende* lagen

kophalsboerderi'je de - boerderij van het kop-hals-romp-type

kophoolt et - bovenste stuk van een boom, vooral: de takken van een boom

kopie de 1. fotokopie 2. kopij

kopieerapperaot, **kopieerder** et - kopieerapparaat

kopieerink de - kopieerinkt

kopieermesiene de - kopieerapparaat

kopieerpepier et - kopieerpapier: inzake een kopieerapparaat

kopieerwark et - kopieerwerk

kopien et - koopje: goedkoop gekocht

kopkaaste de - kuifkast

kopkeze de - hoofdkaas

kopkleppe de - kopklep

kopklepper de - ouderwetse stoomfiets met kleppen op de motor

koplaampe de - koplamp van een auto

koplaoge de 1. gemetselde laag waarvan de stenen met hun korte zijde zichtbaar zijn 2. laag gevormd door de koppen van de schoven op het midden van de wagen 3. bovenste laag van hooi- of korenmijt

koppelanker, ...*iezer* et - anker dat balkankers verbindt

koppelbalke de - koppelbalk, met name boven in de klokkenstoel

koppelhoolt et - *koppelstok* waarmee men twee naast elkaar lopende paarden koppelt

koppelingsplaete de - koppelingsplaat

koppelstok, **koppel** de - houten stok met halsbanden om twee beesten te koppelen, nl. om uitbreken te voorkomen

koppeltienbuitelen, **koppien...**, ...*tumelen*, **koppeltiendukelen**, **koppien...**, **koppeltientumelen**, **koppeltienduiken** ww. - kopjebuitelen

koppen ww. 1. koppig zijn tegenover elkaar, ruziën 2. koppen bij voetballen 3. van z'n bovenste deel, kop ontdoen, vooral in: *de bieten koppen* het loof eraf slaan met het allerbovenste kapje 4. turven met een slaande beweging afsteken

kopperd de - stijfkop

kopperig bn. - van de lucht: met donderkoppen

koppie-koppie bn. - goed bij z'n verstand, helder

koppien et 1. kopje (waaruit men drinkt) 2. kern van een ettergezwel, pukkel, puist 3. kleine *kop* in diverse andere betekenissen

koppien-onder bw. - kopje onder

koppiene de - hoofdpijn

koppies mv. 1. verkl. van *kop* in meerdere betekenissen 2. hetz. als *kopwark* (bet. 1)

koppiesblik et - dienblad waarop de kopjes, schotels enz. staan

koppiesdoek de - afdroogdoek, met name voor de kopjes, schoteltjes e.d.

koppiesgoed et - serviesgoed: de kopjes, schoteltjes e.d.

koppieskaaste de - kast waarin men het servies bewaart, porseleinkast

koppiesrek, ...*rak* et - rek waaraan of waarop kopjes en schotels worden bewaard

koppighied de - het koppig zijn

kopriegel de - kopregel

koprolle de - koprol

kops bn., bw. - met de koppen, nl. de korte zijden van de stenen naar de buitenkant
kopschouw bn. - kopschuw
kopschudden ww. - hetz. als *schuddekoppen*
kopschroeve de - kopschroef
kopsant z. *spante*
kopspele, **knopspelle** de - gewone speld: met een flinke kop
kopspijker de - kopspijker: niet zo grote spijker met platte kop
kopspele, **kap...** de - elk der kleine spijlen boven in een bijenkorf, haaks op de andere spijlen
kopspul et - hoofd vlees
kopstel et - hoofdstel
kopstemme de - kopstem, falset
kopstok et 1. koppig, vaak dwarsliggend iemand, ook: heethoofd 2. overstekend deel van een horizontale balk in het gebint 3. kuif van een kast
koptillefoon de - koptelefoon
koptouw et - hoortouw
kopturf de - tegen de scheerturf gestapelde turf
kopvleis et - hoofd vlees
kopvoege de - voeg van een kopsverband van metselstenen
kopwark et 1. stukjes honingraat boven in de korf 2. z. *heufdwark*
kopzeerte de - hoofdpijn
koraalmeziek de - koraalmuziek
korappe, **korape**, **koraap**, **koolraepe**, **koolrape**, **koraope**, **koolraope** de 1. koolraap 2. koolrabi
korappekop de - op een *korappe* gelijkend iemand (scheldwoord)
korappeplaante de - plant: koolraap
korappezaod et - zaad van de *korappe*
korbeel, **...biel**, **karbeel** de - karbeel, in het bijzonder: verbindingssteunbalk tussen binstijlen en de zware verbindingsbalk daar bovenop
kordaodig en var. z. *kerdaot*
korderoi et - corduroy
kore, **koorde** et 1. koord 2. bep. in elkaar gedraaide stof om mee af te zetten, dikker dan tres 3. stootkant van een rok of japon 4. hetz. als *stiesiekoor*
koremaat de - korenmaat (fig., in verb.)
koren I et - graan als gewas op het veld of als graankorrels
koren II ww. 1. misselijk worden en vervolgens overgeven of bijna overgeven 2. z.

kaoren, karken

korenbloeme, **korebloeme** de - korenbloem: roggebloem
korenmesjester bn. - van manchester
korenmeule de - korenmolen
korenmiete de - korenmijt
korenschure de - hetz. als *zaodschure*
körf, **korf** de 1. korf: mand 2. bijenkorf 3. korf als doel bij korfbalsport 4. korf die aan een hoge paal werd opgetrokken als teken van schaft- of rusttijd van de veenarbeiders
körfbal, **korfbal** et - het spel, de sport korfbal
körfbalkörf en var. de - korf waardoor men de bal moet werpen bij het korfballen
körfballe en var. de - bep. bal: korfbal
körfballen en var. - korfballen
körfbalschoe de - sportschoen die men draagt bij het korfballen
körfbalserie de - reeks korfbalwedstrijden op een bijzondere dag van flink wat clubs, buiten de competitie om
körfbalwedstried de - korfbalwedstrijd
körfdoek en var. de - doek over een mand met behulp waarvan men vent
körfhaandvat et - hengel van een korf, mand
körfhengsel, **...hingsel** et - hengel van een korf, mand
körfiemker de - iemker die meer met korven werkt dan met bijenkasten
körfiemkeren ww. - het winnen van honing met bijenkorven
körfien et 1. kleine korf in div. betekenissen 2. elk der stijve haren aan de achterpoten van een bij 3. dikke braambes
körfienbeie de - zeer dikke zwarte braambes
körfienbreien ww. - breien van zeer kleine korfjes uit russen
körfienbrummel, **körfies...** de - dikke zwarte braam
körfiesmaecker, **körfienmaecker** de - iemand die korven vervaardigt
körfkramme de - bep. kram waarmee men delen van een bijenkorf aan elkaar zette
körfmes, **bi'jemes**, **raotmes** et - lang mes door imkers gebruikt, o.m. voor het *utbreken* van de korf, d.i. de spijlen en raten eruit nemen om te oogsten en voor het *inkotten* van de raten, ratenmes
körfnaalde de - hetz. als *vlechtnaalde*
körfopsielen, **körfspielen** ww. - aanbrengen van spijlen in een bijenkorf
körfspele de - spijl in een korf, met name in een bijenkorf

korhaene de - korhaan
korhenne, ...*hinne* de 1. korhen 2. (mv.) korhoenders
korckdreuge, ...*druge* bn. - kurkdroog: zo droog als kurk
korke, *kurke* de 1. kurk die op een fles e.d. zit 2. zwemgordel van kurk, plastic, schuimrubber e.d., of de kurken onderdelen ervan 3. kurk
korkeboom de - kurkboom
korken, *kurken* bn. 1. van kurk 2. z. *karken*
korcketrekken, *kurke...* ww. - ontkurken met een kurkentrekker
korcketrekker, *kurketrekker* de 1. kurken-trekker 2. penis van een woerd
korkieke de - kurkeik
korklaoge, *kurklaoge* de - kurklaag
korksmaek, *kurksmaek* de - kurksmaak
korne de - corner (bij voetbal)
kornen ww. - zeuren, ruziën
kornhooft et - speciaal talhoutje waarin de houtbaas elke keer wanneer er honderd talhoutjes waren geteld, een kerfje maakte
kornoelie, *kornoelje* de - kornoelje
korntien et 1. elk der scherpe vleugeltjes gekerfd aan het puntige eind van een *spal-hooftien*, dat men nl. gebruikte om er *spleuten* van te maken 2. kerfje dat de houtbaas in een speciaal talhoutje maakte, nl. als er honderd talhoutjes waren geteld
kornuut, *kornuut* de - kornuut: makker
korperaol de - korporaol
korperaoltien et - jachtopziener
körps et 1. fanfarekorps 2. letterkorps
korpus et - lichaam, lijf
korrektie de - correctie: van fouten in schoolwerk, te corrigeren schoolwerk
korrektiewark de - correctiewerk
korrel de 1. korrel graan 2. hard deeltje van bep. stof 3. gezegd van een dikke persoon of een dik dier 4. pit, kern van de stam van een eikenboom 5. ploegwiel
korrelbri'j de - gruttenbrij
korrelomgien et - kleine, dikke vrouw, ook van een biggetje of lammetje
korrelvoer et - voer van korrels, nl. gemengd graan
korrespondeensie de - correspondentie: het elkaar brieven sturen, de aldus bij elkaar horende brieven
korrespondentschap de - correspondent-schap
korrestok de - maatstok, stok met kerven, vroeger gebruikt om waren te verrekenen
korrigeren ww. - corrigeren, met name van

teksten, drukproeven
korsdag bw. - onlangs
korselet z. *kesjet*
korsettehempien et - hemdje dat men onder het korset draagt
körvemaeker, *körf...* en var. de - iemand die korven vervaardigt
körven ww. - een bijenvolk in een bijenkorf doen
körvelechter, *körf...* de - iemand die korven vlecht, vooral bijenkorven
kos I bw. - onlangs
kos II, *kwos*, *kuus* tw. - roep om varkens te lokken
kosjent et - quotiënt
kosjet en var. z. *kesjet*
kosse, *kasse*, *kaste*, *kes*, *kesse*, *koste* de - kers: bep. vrucht, ook: kersenboom
kosseboom, *kaste...*, *koste...*, *kasse...*, *kesse...* de - kersenboom
kossehooft, *kaste...*, *kasse...*, *kostehooft*, *kostehomehooft* et - kersenhout
kossehule z. *kassehoele*
kossejaor et - kersenjaor
kosselig bn. - korzelig
kossepitte, *kossepit*, *kastepitte*, *kastepit*, *kassepit*, *kostepitte*, *kassepitte*, *kessepitte*, *kostepit* de 1. kersenspit 2. in *iene wat op 'e kossepit geven* een pak slaag
kosseplokker de - iemand die kersen plukt
kossepoller de - vogelkers
kossesap, *kassesap* et - sap van kersen
kossesjem, *kasse...* de - kersensjam
kossetied de - kersentijd
kossetoeke, ...*takke* de - kersentak
kossiebri'j, *broodkossiesbri'j* de - pap van melk en stukjes broodkorst
kost de 1. prijs die men bij een koop of voor een handeling moet betalen, ook: onkosten, extra kosten 2. levensonderhoud 3. dagelijks voedsel dat men ontvangt, evt. met inwoning 4. voedsel, spijs
kostber bn. - kostbaar
koste de 1. korst van brood, koek en waren als kaas 2. hard geworden laag op iets, harde bovenlaag van grond, korst ijs e.d. 3. korst op een wond 4. de kortste 5. z. *kosse*
kostekoeke de - kantkoek: koek die op de buitenkant van een bakplaat staat en dus niet goed van vorm is, ook: repen afgesneden koek
kostelik bn. - kostelijk: voortreffelijk, prachtig
kosten ww. 1. aan geld kosten 2. aan in-

spanning vergen, tijd, moeite kosten, erbij inschieten

kostenbesparing de - kostenbesparing

kostenraeming de - kostenraming

kosterig bn. - korstachtig

kostersbaentien et - kostersambt

kosterschop et - de functie van koster, het koster zijn

kostershuus et - kostershuis

kostersplakkiën et - plek van de koster in de kerk

kosthuus et - kosthuis

kostpries de - kostprijs

kostschoole de - kostschool

kostschoelemaegien de - kostschoolmeisje

kostwinner, ...*winder* de - kostwinner

kot I et, in *in et kot* met weinig woorden; in *veur kot* onlangs

kot II bn., bw. 1. niet uitgestrekt, met een kleine lengte 2. van korte afstand, lengte 3. uit kleine delen bestaand 4. van korte(re) duur 5. met weinig woorden 6. in *te kot* te weinig

kotanbunnen bn. - kortaangebonden

kotaomig, ...*aodemig*, ...*aosemig*, *aomig* bn. - kortademig

kotbaand de - band van vijf of zes ineengedraaide strohalmen om een *kotbos*

kotbi'j bw. - kortbij, vlakbij

kotbien de 1. iemand met korte benen 2. iemand die mank is, die kreupelt

kotbienig bn. - met korte benen

kotbos, *knoedel*... de 1. kortere en dikkere bos rogge dan gewone garve, bestaande uit bijeengeharkte halmen die nog op het land waren blijven liggen 2. bos samengebonden kort stro dat na het dorsen overbleef

kotbossestro et - kort, opgeharkt stro

kotbulte de - hoop kaf (overgehouden na het wannen)

kotdissel de - korte, rechte dissel voor een boerenwagen

kotdraodig bn. - kortvezelig, van hout

kote de 1. haak met een ring aan het achterstel van een boerenwagen, waar men nl. een tweede wagen aan kan haken 2. hetz. als *koot*

kotgoed et - kleine stukjes vlees, ribbetjes en botten, pootjes en oren van de slacht; alles wat tot kleine stukjes werd gehakt bij het slachten, het minder goede van de *hutspot*

kothakken ww. - hetz. als *kothouwen*, bet. 1

kothaorig bn. 1. met korte haren 2. licht-geraakt

kothied de - kortheid

kothoolt et - hetz. als *hond* bet. 3

kothouwen, *kotslaon* ww. 1. door te hakken tot kleine stukjes maken 2. kort en klein slaan

kotien et - kootje

kotknipt bn. - kortgeknipt

kotkop de - iemand die snel kwaad wordt

kotleden, *kos*... bw. - onlangs

kotlings, *kotliks*, *kottelings*, *kotteliks* bw. - onlangs

kotman de - wijsvinger (in een kinderrijmpje)

kotmoes, ...*soep* de - pap van boerenkool met gort en rookworst

kotof bn., bw. - kortaf, zonder omhaal van woorden, vaak ook: enigszins bits

kotomme bw. - kortom, in het kort

kotriegelzolder de - zolder van de stal die veelal in gebruik is voor pinken of ander jongvee, en die dwars staat op de belangrijkste stal: d.i. die in de lengterichting van de boerderij

kotsluten ww. - kortsluiten

kotsnieden ww. 1. het tot korte stukjes snijden van gedorst stro m.b.v. een hakselmachine e.d 2. in stukken snijden (bij het slachten van een varken)

kotstat de 1. koe met korte staart 2. paard met gecoupeerde staart

kotstro et - tot korte stukjes gesneden stro, ook: door de dorsmachine kort geslagen stro of korte halmen die op het land waren blijven liggen

kotswielig bn. 1. grappig en opgeruimd, vrolijk, humoristisch 2. kort van beraad 3. opvliegend

kottebaenkampioenschap et - kortebaankampioenschap

kottebaenerieder de - kortebaanrijder

kottebaenwedstried de - kortebaanwedstrijd

kotting, *kotling* de 1. elk der dwarsbalken van een steiger, waarop de planken liggen 2. (mv.) kleine, korte stukken grasland buiten de zeedijk bij *Schoterziel*

kotten I ww. 1. verminderen, verlagen van een prijs, een uitbetaling 2. in *de daegen kotten* worden korter

kotten II bw. - enige tijd geleden, in *sund kotten*

kotting de 1. korting: mindering 2. m.b.t. een slachtdier: het verschil tussen 'warm en koud gewicht'

kottingskaorte de - kortingskaart

kotverbaandvri'jwilliger de - kortverbandvrijwilliger

kotvoedels et - het uitscheiden van bloed na niet drachtig geworden te zijn (bij koeien)
kotvoelse, *kotvoels*, *kotvoel* de, et - afscheiding, vloeijing nog volgend op de nageboorte, ook wel: hetz. als *kotvoedels*
kotvoer et - kortvoer (graan, haksel met meel e.d.); i.t.t. *roegvoer*, nl. zoals hooi, stro en kuilgras
kotwaegen de - deel van een boerenwagen: hetz. als *hond* bet. 3
kouse de - kledingstuk: kous
kousebaand de - kousenband
kousegaoren et - garen voor het vervaardigen van kousen
kousepenne de - breinaald
kousepisser de - (veelal scheldwoord) iemand die in z'n broek plast
kousien et 1. kleine *kouse* 2. kousje in gaslamp, katoenen kousje in petroleumlamp, -stel e.d.
kouster bn. 1. kousjer, koosjer: in orde, in de haak, betrouwbaar 2. (veelal in ontkenningen) goed bij z'n verstand, snugger 3. (veelal in ontkenningen) zich gezond voelend
koutermes et - kouter aan een ploeg
kouterschieve de - naar beneden gericht mes aan een ploeg, vooral gebruikt om grasland open te snijden voor de erachter geplaatste ploeg, hetz. als *veurmes*
kouwe de 1. kooi, in het bijzonder van vogels, ofren met een hok of simpele kap voor konijnen 2. bed 3. (schertsend) huis 4. zeugkooi
kraaien z. *kri'jen*
kraallemie z. *krullelie*
kraaloge et - klein, helder, schitterend oog, soms met de gedachte aan schrandtheid
kraalpioen de - pioenroos
kraalschrote de - kraalschroot
kraalschroten bn. 1. van kraalschroten 2. in *een kraalschroten broek* streepjesbroek
kraaltien et 1. kleine *krale* 2. bes van de lijsterbes
kraan, *kraene* de - erg flinke of pientere vent
kraank bn. - ziek
kraanselen ww. - dooreenschudden
kraante de 1. krant, nieuwsblad 2. uitgeverij van een krant
kraantedrokker de - krantendrukker
kraantegeld et - abonnementsgeld voor een krant
kraantekelom de - krantenkolom
kraantemaegien et - meisje dat kranten bezorgt
kraanteman, *...kerel* de 1. man die kranten

rondbrengt 2. journalist
kraanteni'js et - krantennieuws
kraantepepier et - krantenpapier
kraanteschriever de - iemand die stukken in de krant schrijft
kraantestallegien et - krantenstalletje
kraantestok et - stuk, artikel in een krant
kraanteuitgever de - krantenuitgever
kraantewiek de - krantenwijk
kraanze, *kraans* de 1. krans van bloemen, bladeren 2. buikvlies met het daarin besloten vet, darmscheel 3. gehaakte rand van een deels gehaakte, deels geknoopte muts
kraanzvet, *kraansvet* et - kraansvet
krabbe, *kiewietskrabbe*, *haenekrabbe* de 1. krabbende beweging, keer dat men krabt, klauwend verwondt 2. schram door krabben, klauwen of anderszins ontstaan 3. elk van de gaatjes die de mannelijke kievit maakt buiten het eigenlijke nest 4. lat met ijzeren pinnen waarmee men de lijnen trekt die de omtrek van de stukken turf bepalen in het gereedgemaakte veen 5. ijzeren krabber met behulp waarvan de slager het haar van een geslacht varken krabt 6. krab: bep. schaaldier, vooral in verb.: *zo schieve/kroem as een krabbe* 7. vinnige, felle en evt. snel dwarsliggende vrouw 8. deugniet 9. z. *krabber*
krabbekont de - meisje dat, vrouw die vinnig, gauw chagrijnig, kribbig is
krabbelbende de - haastig en slordig geschreven werk
krabbelderi'je, *krabbeleri'je* de - krabbelarij
krabbelen ww. 1. licht en herhaaldelijk krabben 2. zich krabbelend voortbewegen, vooral van schaatsen 3. krabbelend schrijven
krabbelkont de - iemand die slordig schrijft
krabben, *krabberen* ww. 1. krabben met de nagels of met een scherp voorwerp 2. eggen 3. met een krabbende beweging verplaatsen 4. handmatig rooien van aardappelen 5. krabbelend gaan, zich inspannen om iemand bij te houden (vooral m.b.t. schaatsen) 6. het maken van *krabben*, *haenedobben* 7. niet dan met grote inspanning voldoende geld bijeenschrapen, verdienen om rond te komen
krabber, *krabbe* de 1. kleine schoffel aan een gebogen en teruglopende buis, zodat het scherpe deel in de richting wijst van degene die schoffelt 2. bep. gereedschap met drie of soms meer gebogen tanden aan een stok; ook wel met drie zulke 'uiteinden' aan een steel, gebruikt om onkruid mee te verwijderen en/of

de grond mee los te maken, kleine of grotere cultivator 3. schraapijzer 4. bep. gereedschap bij de huisslacht: handvat met daaraan een onderdeel in de vorm van een kopje, waarmee men het haar van de door kokend water geschroeiende huid van het varken streek 5. mesthaak 6. sloothaak 7. z. *turfkrabber*

krabintig z. *krebentig*

krachtdaodig bn. - krachtdadig

krachtpatseri'je de - het gedoe van krachtpatser, als dat van een krachtpatser

krachtsverholing de - krachtsverhouding

krachtverdeling de - krachtverdeling

kraegdoek de - bep. kledingstuk van weeler: om de schouders gedragen doek

kraege de 1. kraag: bep. kledingstuk 2. in *een stok in de kraege hebben* in beschonken toestand verkeren 3. kraag van veren om de hals bij sommige vogels, ook gezegd van het lange, dikke haar in de nek, hals van bep. honden 4. stuk metaal aan de achterkant van de horizontale pijp van een pomp en waarmee deze aan de pomp vast is gemaakt 5. z. *kragge*

kraek de 1. krakend geluid 2. in *D'r zit gien kraek of smaak an* geen reuk of smaak

kraekbien et - kraakbeen

kraeke de - kraak in een kerk

kraekeling de - bep. koekje: krakeling

kraeken ww. 1. een krakend geluid maken 2. krakend breken 3. zonder officiële toestemming in gebruik nemen van kamers, huizen enz., vooral als woning

kraeker de - kraker van kamers, huizen

kraekerig bn., bw. 1. oud en schonkig, benig 2. voortdurend ziekelijk 3. enigszins krakend

kraekies et - kraakijs

kraekstemme de - kraakstem

kraekstoel de 1. ouderwetse rieten stoel, ook wel gezegd van andere, vooral oude stoelen die kraken 2. preekstoel in de kerk 3. oud iemand die altijd klaagt vooral over lichamelijk ongemak

kraekvoegel de 1. kwartel 2. kwartelkoning

kraekwaegen de - iemand met een zwakke gezondheid, vaak: en die daar voortdurend over klaagt

kraen, kraene de - kraan: bep. werktuig om mee op te heffen en te verplaatsen

kraene de 1. gaskraan, waterkraan e.d. 2. z. *kraen, kraan*

kraentiespot, ...kanne de - kraantjeskan

kraenvoegel de - kraanvogel

kraenwaegen de - kraanwagen: wagen met

hijstoestel

kraenwaeter et - kraanwater

kraft, keraf de - karaf

kragge, kraege de 1. laaggelegen, modderig, moerassig stuk land vaak bij of in een veenplas, veelal begroeid met riet, dichtgegroeid water 2. chagrijnige kereel

kraggehuje et - hooi van veenachtig, laag land, nl. van de *kraggen*

kraggelaand et - veenachtig, laag land, bij of net als *kraggen*

krakeel et - het krakelen

krakkemikkig, krakkemikkerig, krikkemikkig, krikkemikkerig bn. 1. wrak, krakkemikkig 2. zich gammel voelend

krale, kraal de 1. kraal 2. bep. soort witte aardappel

kralegedien et - kralengordijn

kralekoorde de, et - bep. koord waarop men kralen kon rijgen

kraleri'jen, ...riegen ww. - kralen rijgen

krallen, kralen ww. - twinkelend, schitterend uitstralen

kraloge et - dik, bol oog, met name van een vis

kralschrotien et - elk der gegroefde plankjes onder een vensterbank, kraalschrootje

kramboolte de - bout door een *dreegplaete* aan de voorkant van een binstijl met twee krammen vastgezet, ter verbinding van de dragende balk en de stijl

kramme de 1. kram met ongeveer de vorm van een hoefijzer, ter bevestiging of als houder in iets gedreven 2. hechtkram 3. kram, ringvormig beugeltje met twee scherpe uiteinden, ook gemaakt van een stukje ijzer- of koperdraad, dat een varken door de neus wordt gestoken om het wroeten te voorkomen 4. ijzerdraad over een klomp getrokken in geval van een barst of wanneer de kap eraf is gesprongen of er dreigt af te springen 5. onderdeel van het klinkwerk van een deur: plat deel over de klink, waarbinnen deze bleef bij de oplichtende beweging 6. z. *bi'jekramme*

krammedraad, krammel..., kramdraad et, de 1. dun ijzer- of koperdraad, vooral gebruikt voor het krammen van verschillende voorwerpen, in het bijzonder: draad waarmee men riet, stro vastmaakt bij het bedekken van daken, vooral: draad over een klomp getrokken om deze bijeen te houden, nl. in geval van een barst in de klomp of wanneer de kap eraf is gesprongen of eraf zou kunnen springen, ook gebruikt voor het vastmaken van hekken 2.

prikkeldraad

krammen ww. - vastmaken met een of meer *krammen*, z. *kramme*, ook: *krammen* aanbrengen

kramperen z. *kreperen*

kramperig bn. 1. met spierkrampen 2. z. *krampig*

krampig, **kraampig**, **kramperig**, **krammig** bn. - met hanentred, hanenspat of hinderlijke stijfheid, met krampachtige bewegingen door een andere oorzaak, zoals spieren die door te veel inspanning belast zijn geweest

krampkeliek de 1. blindedarmonsteking 2. koliek, met name bij een paard

kramsvoegel de - kramsvogel

kranig, **kraonig**, **kraenig** bn. - kranig

krankiel bn. - flink, bijv. *een krankiel persoon*

krankjorem, **kraankjorem**, **krankjorig**, **krankmejorem** bn. - krankjorem

krano zn. - stof voor bep. ouderwetse manenonderbroeken

kraom de 1. marktakraam, poffertjeskraam e.d. 2. bevalling 3. in *niet in de kraom te passe kommen* niet goed uitkomen 4. de hele boel

kraombedde, **...berre** et - kraambed

kraombien et - kraambien

kraomen ww. 1. onzinnige dingen verkondigen 2. kramen

kraomeri'je de 1. bevalling 2. de moeder met haar bijna geboren of pasgeboren kind

kraomhokke et - hok waar vee kon baren, met name inzake koeien, varkens

kraomhulpe, **...hulp** de - iemand die het werk in de huishouding doet tijdens en gedurende enige tijd na de bevalling, ook: iemand die eigenlijk geen baker is maar hetzelfde werk verricht

kraomkaemer de 1. kraamkamer: kamer waar een kraamvrouw verblijft 2. hok waar vee kan baren, met name in geval van koeien 3. holte waar een dier dat in de grond leeft, gaat baren

kraomkooi de - hetz. als *zeugekooi*

kraomkorse, **...koortse** de - kraamvrouwenkoorts

kraommaol et - kraammaal: bestaande uit dunne pannenkoeken, soep, gekookte rijst of beschuit met muisjes

kraomofdieling, **...ofdieling** de - afdeling in een ziekenhuis voor bevallingen

kraompiesman de - koopman in een kraampje op de markt

kraompottien et - maaltijd van gekookte rijst met bruine suiker, boter en rozijnen of

evt. pruimen, door een bezoekster aan de kraamvrouw gebracht

kraomvesite, **kraombesite** de 1. kraamvisite 2. feestelijke ontvangst van een aantal vrouwelijke genodigden ter gelegenheid van een geboorte

kraomweester de - baker

kraomweren, **...waeren** ww. - bakeren

kraosie z. *koeraosie*

kraonig z. *kranig*

krap bn., bw. 1. erg nauw zittend, nauw sluitend 2. met te geringe ruimte om iets te doen, met te weinig speelruimte e.d. 3. van te geringe afmetingen 4. in een klein aantal, met wel erg weinig exemplaren, van een haast te geringe hoeveelheid 5. armoedig 6. niet geheel, nauwelijks

krapan bw., bn. 1. bijna wel, net niet 2. nauwelijks, maar net

kraphoorn, **sluukhoorn**, **kroemhoorn** de - gebogen hoorn waarvan de punt naar de kop groeit, ook wel: koe met zulke hoorns

krappe de 1. houtje op het kozijn van een deur, raam, luik e.d. dat men voor die deur etc. draait zodat deze niet geopend kan worden of niet gemakkelijk open valt 2. elk der krappen, ringen op de hoorn van een rund, nl. met behulp waarvan men de leeftijd kan vaststellen

krappiesan bw. - op het nippertje, schaars e.d.

krapte de - armoede, schaarste

kras bn. 1. kras, flink in lichamenlijk opzicht 2. flink, opzienbarend

krasse, **kras** de 1. kras: krab, schrap 2. haal, kras met een puntig iets of met schrijfmateriaal

krassen ww. 1. op iets krassen, iets ergens op of af krassen 2. krassend schrijven, tekenen 3. een krassend geluid maken door bep. dieren 4. er vandoor gaan 5. zodanig door de keel glijden dat er een scherp gevoel ontstaat

krastes tw. - uitroep van afschuw: ba, wat vies, wat vervelend

krats de 1. kleine hoeveelheid, kleinigheid 2. erg lage prijs 3. in *de krats kriegen* het lazarus (kunnen) krijgen

krauwelen ww. - krabbelende bewegingen maken met de vingers

kreaosie de - creatie, schepping

krebenterig bn., bw. - zich enigszins moeizaam, mank bewegend

krebentien et - het vanaf een *bientstiele* schuin omhoog lopende, overstekende stukje van de *heufdbalke*

krebentig, **krebintig**, **krabintig**, **klebentig**,

klebendig bn. - ziekelijk, veelal hoofdzakelijk met de gedachte aan het slecht ter been zijn, reumatisch

krebiender de, in *een oolde krebiender* een wrak paard

krediet, *kerdiet* et 1. vertrouwen dat men heeft in de mogelijkheid tot betalen door een bep. onderneming of persoon, het genegen zijn om te lenen aan of om een betaling later te laten plaatsvinden 2. het vertrouwen anderszins dat men heeft in iets of in een persoon

kredietaanvraoge de - kredietaanvraag

kredietwaardig bn. - kredietwaardig

kreeft de, et 1. kreeft 2. krenge van een vrouw 3. Kreeft: bep. sterrenbeeld

kreers bn., bw. 1. knap van gelaat, ook ruimer: welgevormd 2. net, proper

kreerskruderig bn., bw. - net en jeugdig, pittig

kregeel z. *kriegel*

krek I de - vogelverschrikker

krek II, *krekt* bn., bw. 1. nauwkeurig in z'n werk, handelen 2. krek, precies, juist 3. maar nauwelijks 4. nog maar net, zopas

krekkengelijk, *krekgelijk* bw. - eender, hetzelfde liedje zijnd

krelle de - hulstbes

kremaosie de - crematie

krematorium et - crematorium

kremer z. *markkremer*

kremetat z. *krimmetat*

krempdraod et - dun ijzer- of koperdraad voor het maken van een kram, ring die in de neus van een varken werd gezet om het wroeten te voorkomen

kremp(...) z. *krimpe(...)*

krenge(...) z. *kring(...)*

krengezoer bn. - erg zuur

krenken z. *krinken*

krente, *krent* de 1. krent 2. gierigaard 3. klein, tener iemand, klein ventje 4. in *veur de krenten* ziek 5. in *op 'e krent* op zijn achterste, d.i. vaak: lui, niks uitvoerend

krentebaard de - krentenbaard

krentebek de - krentenbaard

krentebolle, *krentebaole*, *krentewegge*, *krentewigge* de 1. krentenbrood 2. getijgerde hond

krentebollehond de - getijgerde hond

krenteboltien, *...bollegien*, *...baoltien* et - krentenbroodje, meestal bolvormig

krenteboom, *krentepolle* de - Drents krentenboompje

krentebos de - bos met Drentse krenten-

boompjes

krentebrotien, *...broodsje* et - krentenbroodje

krentegewe et - fopmiddel, gefingeerd type gewe; voor het halen ervan stuurde men bij wijze van grap kinderen, beginnende knechtjes e.d. op pad

krentehond de - getijgerde, gespikkelde hond, dalmatiër

krentekakker de 1. iemand die erg zuinig is, gierigaard 2. bang iemand, aarzelend iemand 3. bakker

krentekedettien et - bep. broodje: kadetje met krenten

krentemik de - krentenbrood

krentemikker de - gierigaard

krentenat et - watergruwel

krentepoffien et - krentenbroodje

krenterd de - overdreven zuinig, gierig iemand

krenterig, *krentig*, *krinterig* bn. - krenterig, overdreven zuinig

krenterigheid de - het krenterig, gierig zijn

krenteschieter de 1. gierig, overdreven zuinig iemand 2. eigenwijze persoon

krentestoete de - wittebrood met krenten, ook: plat, langwerpig brood met krenten

krenteteller de - gierigaard

krenteweger de 1. gierig iemand 2. muggenzifter

krentiesbri'j, *krente...*, *krentjes...*, *krentje...*, *krentepap* de - watergruwel

kreoline z. *karbeleum*

kreperen, *krampere* ww. - creperen van armoede, gebrek aan voedsel

kresie bn. - gek, crazy

kretelogie de - kretologie

kretiek z. *kritiek*

kreuke, *kreuk* de 1. kreuk, valse vouw 2. in *niks gien kreuk hebben* zich goed kunnen redden, nergens gebrek aan hebben

kreukel de 1. kreuk, kreukel, valse vouw 2. in *in de kreukels wezen* totaal kapot, met name van een auto: total loss

kreukelbossien, in *Ik zal je even deur et kreukelbossien gaon laoten* ik zal je afranselen

kreukelhouwer de - slechte maaier

kreukelig, *kreukelig* bn., bw. 1. vol kreukels, valse vouwen 2. kreukels, valse vouwen veroorzakend

kreundood bn. 1. hartstikke dood 2. bijna dood

kreundronkend bn. - stomdronken

kreunen ww. 1. kreunen 2. zeuren, zaniken
kreupel I, in *Hi'j gong 't an as een kreupel* hield maar vol dat hij het wist (ook al was dat niet zo), *zoepen as een kreupel* veel alcoholica gebruiken
kreupel II bn., bw. - mank, kreupel
kreupelhoolt et - kreupelhout
kreupelpote de - iemand die kreupelt
kreuze, *groeze*, *kroeze*, *kruze* de 1. rode bosbes 2. vrucht van de sleedoorn 3. wrang smakend exemplaar 4. kroos op het wateroppervlak 5. in *zo zoer as kreuze* enorm zuur, ook: van de grond
kreuzebeie de - veenbes
kreuzezoolten bn. - enorm zout
kri'je de 1. kraai, gewoonlijk: de zwarte kraai 2. wilde persoon, vooral gezegd van een meisje of een meid, vooral in *een wilde kri'je* 3. in *gien kiend of kri'je hebben* kind noch kraai hebben
kri'jehaide, *kri'jheide* de - kraaiheide
kri'jekolonie de - kolonie van kraaien
kri'jemars, in *de kri'jemars blaazen* sterven; *Ie kun van mi'j de kri'jemars blaazen* je kunt de krets krijgen, val maar dood
kri'jemelken ww. 1. de eieren van een kraai steeds op één na verwijderen, zodat hij weer opnieuw legt 2. in *Gao mar op et dak zitten te kri'jemelken* loop naar de pomp, *Hi'j lopt mar wat te (...)* en *te kri'jemelken* hij voert absoluut niets uit
kri'jen, *kraaien* ww. 1. kraaien van hanen 2. met hoge en schelle stem zingen, lachen 3. plezierige kreetjes e.d. voortbrengen: door kleine kinderen die nog niet kunnen praten 4. nonsens uitslaan 5. in *d'r uut kri'jen* ervandoor gaan
kri'jenust et 1. nest van een kraai 2. kraaiennest in de mast van een schip 3. vrouwelijk schaamdeel
kri'jepote de 1. poot van een kraai 2. elk der rimpeltjes om de ogen 3. kruipende boterbloem
kri'jerd de - meisje met een hoge, schelle stem
kri'jerig bw. - (van zingen) hoog en schel
kri'jeschieten, *kri'jgien...* ww. - bep. jongensspelletje spelen: één jongen lag op z'n rug, de ander lag op diens ingetrokken voeten en hield de handen vast van de jongen die lag; de jongen die onder lag 'schoot' de ander weg met z'n voeten
kri'jesoep de - soep gemaakt van kraaien
kribbe, *krubbe* de 1. kribbe (bep. voederbak)

2. op een voederbak gelijkende slaappleats voor een klein kind, vooral in de bedstee van de ouders (aan het voeteneind) 3. bedstee 4. bep. soort ledikant
kribbebieter, *krubbebieter* de 1. paard dat de krib, ruif of ander houtwerk beschadigt of vernielt door erin te bijten, dat door onduidelijke oorzaak aan de krib zuigt, de zijkant vastpakt en lucht inzuigt 2. iemand die op alle slakken zout legt, iemand die, als het maar enigszins kan, afkeurend oordeelt en gauw kwaad wordt 3. iemand die voortdurend ruziet
kribbekont, *kribbekonte* de - ruziemaker, kibbelaar
kribben ww. - kribben: ruziën, gekraakeel maken
kribber de - iemand die voortdurend kribt, ruziet
kribberi'je de - geruzie, gekraakeel
kribbersnust, *kribbenust* et - huishouding waarin men veel ruziet, kraakeelt
kribbestenner de - hetz. als *kribbebieter*, bet. 1
kribbezoeger, *krubbe...* de - paard dat bezig is met het kribbebijten en daarbij lucht van of uit het hout probeert te zuigen
kribbig, *kribberig* bn., bw. 1. twistziek 2. snel geraakt, snel van zich af bijtend
kriebel de 1. kriebel 2. teken in de vorm van een krasje, figuurtje 3. handtekening
kriebeld bn. - met kleine, dicht bijeenstaande figuurtjes, decoratieve tektentjes
kriebeleide de - fijne eg met dunne, korte of ook wel langere tanden, gebruikt tegen klein onkruid
kriebeleiden ww. - grond bewerken met de *kriebeleide*
kriebelen, *kriewelen* ww. 1. kriebelen: een kriebelig gevoel geven, veroorzaken 2. kriebelend schrijven, met kleine tekens krabbelend noteren
kriebelig, *kriebel* bn. 1. snel geprikkeld, kort aangeboden, vervelend, narrig 2. ongedurig 3. met een patroon van kleine figuurtjes versierd
kriebelziekte de - gezegd van gek gedrag, of van een kwaaltje waarover men het niet wil hebben
krieg zn. - energie, pit, vermogen om aan te pakken, door te zetten
kriegel, *kregel* bn. 1. kregel: flink van optreden, bijdehand, druk en beweeglijk 2. klein en sterk
kriegelighied de - flinkheid van optreden

kriegen ww. 1. grijpen, te pakken krijgen 2. (af)nemen, tot zich nemen, vastpakken en nemen 3. door iets te pakken voor de dag halen 4. door eigen toedoen verwerven, het gebruik krijgen van 5. iets in een andere toestand, op een andere plaats krijgen 6. voorzien worden van, ter beschikking krijgen 7. toegediend krijgen 8. toegerust worden met 9. in een bep. relatie met een andere persoon komen te staan 10. een zeker kenmerk, een bep. hoedanigheid krijgen 11. het genot van iets krijgen, binnen z'n bereik krijgen 12. een verwonding, ziekte, moeilijke toestand e.d. gaan ondervinden 13. in z'n gedachtenwereld, bewustzijn krijgen 14. iets of iemand op een zekere plek of in een bep. toestand krijgen

kriegsbevel et - krijgsbevel

kriegsgevangenschap de - krijgsgevangenschap

kriegsheld, kriesheld de - krijgsheld, in *vluken as een kriegsheld, vechten as kriegshelden* nl. met veel geweld en lawaai

kriegsraad de - krijgsraad

kriek de - wilde kers

kriel, kriele et, de 1. vaak verz.: kleine aardappeltjes, krielaardappels; ook van andere kleine, niet volgroeide vruchten 2. kleine, korte persoon 3. z. *krielhaene*

krielbrummel, ...brommel de - kleine, platte braam

krieleerpel, ...eerappel de - krielaardappel

krielei et - ei van een krielkip, ook ruimer: klein ei van de gewone kip

krielgoed et - kleine exemplaren: bijv. krielaardappelen, kleine kuikens, erwten, kraaltjes e.d.

krielhaene, kriel, kriele de 1. krielhaan 2. kleine kerel die gemakkelijk ruzie maakt, snibbig is, ook gezegd van een jongen of een kleinere man die het probleemloos opneemt tegen een groter iemand, klein, druk, ongedurig kereltje

krielhenne de 1. vrouwelijke krielkip 2. klein vrouwtje

krielhinkelblokkien z. *parkhinkersblokkien*

krielkiepe, kriele de 1. krielkip 2. klein, gemakkelijk ruzie makend ventje 3. kleine persoon

krielkop z. *kirrelkop*

krielmaande de - mand gebruikt bij het selecteren van aardappelen, nl. om aardappeltjes in te doen kleiner dan pootaardappelen en slechts te gebruiken als veevoer

krielpiekien et 1. krielkip of kuiken van een

krielkip 2. kleine vrouw

krielreuster, ...rooster et - fijn rooster met behulp waarvan de zeer kleine aardappelen worden afgezonderd

krielzeve de - bep. zeef met behulp waarvan men de krielaardappelen afzondert

kriem, in *'t Is een kriem* een erg moeilijke zaak, een zaak waarvan je niet weet hoe je ermee aan moet

kriefelen z. *griemelen*

kriesen ww. - krijzen

kriesheld z. *kriegsheld*

kriet et - krijt: bep. delfstof, ook daarop gelijkend materiaal om mee te schrijven op schoolborden e.d.

krietbakkien et - krijtbakje

kriete de - omgeving, streek, buurt

krieten ww. 1. met krijt bewerken, bijv. van een biljartkeu; met krijt tekenen of schrijven op een stoep e.d., door kinderen 2. (ook met lange ie) schreeuwen, krijzen

krietend(e) bw. - in zeer hoge mate

krieterd de - overdreven zuinig iemand

krietien et - krijtje waarmee men schrijft, vooral op een schoolbord

krietpoeier de - krijtpoeder

krietstrepe de - krijtstreep

kriewelen ww. 1. krioelen 2. z. *kriebelen*

krik bn. - enigszins mank lopend

krikente, krikeend, krukeend, krikeinte de - wintertaling

krikke, krik de 1. krik voor het opkrikken van auto's e.d. 2. taling, wintertaling 3. oud paard dat niet veel meer kan

krikke... z. *krakke...*

krikkemikken mv. - rietvelden, het rietland, bij uitbreiding: de wildernis, de vrije natuur

krikkrak de - oude fiets, wagen enz.

krillkop z. *kirrelkop*

krimmenee tw. - uitroep van verwondering

krimmeneel, krimineel bn. 1. crimineel: m.b.t. misdrijven 2. buitengewoon, geweldig

krimmeneerder de - iemand die steeds klaagt en zeurt, veelal ten onrechte

krimmeneerderi'je de - geklaag, gezeur

krimmeneerderig bn., bw. - klagerig, zeurderig

krimmeneerdeuze de - iemand die steeds klaagt en zeurt

krimmeneerkeutel de - iemand die veel op zeurderige wijze klaagt, met name over z'n ziekte of ongemak

krimmeneerkonte, ...kont de - iemand die steeds klaagt en zeurt, vooral over ziekte of

ongemak

krimmeneerpot de - iemand die steeds klaagt en zeurt, vooral over ziekte of ongemak

krimmeneerscheet de - zeurpot, iemand die steeds over kleinigheden klaagt of zeurt

krimmenelig bn., bw. - kleinzerig

krimmenen, **krummenen** ww. - voortdurend klagen, jeuzelen

krimmetat, **krimmetaat**, **kremetat**, **krimentaataat** de - krimmetart: wijnsteenpoeder, bekend als middel tegen steenpuisten, jeugdpuisten

krimp I de 1. gebrek, armoede 2. het krimpen, de krimpings, ontstaan van kieren 3. in *gien krimp geven* nooit toegeven dat het hem te veel wordt, nooit z'n ongelijk bekennen

krimp II bw. - armoedig, (bijna) gebrek hebben, in *krimp ommekommen*

krimpe, **krimme**, **krempe** de 1. kram, ring of stuk ijzer- of koperdraad dat een varken door de neus wordt gestoken om het wroeten te voorkomen 2. hoek gevormd door twee dakschilden, in het bijzonder: kielgoot, ook: instekende hoek aan de buitenkant van een huis, met name: tussen het woongedeelte en de schuur

krimpedeure de - deur tussen voor- en achterhuis, d.i. onder de *krimpe*

krimpekeutel de - iemand die zich snel koud voelt, snel huiverig is

krimpen, **kremen**, **vaarkenkremen**, **varkenkrimpen** ww. 1. aanbrengen van een kram, een ring of een stuk ijzer- of koperdraad in de neus van een varken om het wroeten te voorkomen 2. krimpen of doen krimpen, samentrekken 3. krimpen van de wind 4. koukleumen

krimperig bn. 1. zich koud voelend, huiverig 2. het niet breed hebbend, bep. niet geneigd tot uitbreiden 3. erg zuinig, bijna gierig 4. in *krimperige roggekorrels* d.i.: die te hard groeien en vervolgens verdrogen

kring I, **kreng** et 1. kreng van een vrouw of meisje, rotmens, ook wel eens gezegd van een man, een huisdier, een paard of ander vee; ook wel van een voorwerp dat men als lastig, onhandig ervaart 2. kadaver, vooral bij vergelijking

kring II, **kringe** de 1. kring: cirkelvormige figuur 2. kring, cirkelvormige figuur gevormd door mensen naast elkaar 3. maatschappelijke kring

kringachtig bn. - vinnig vervelend doend, snel geneigd tot dwarsliggen

kringdaans de - kringdans

kringe, **kring**, **kreng** bn. - (van kledingstukken) krang: binnenstebuiten

kringebak, **kringbak**, **kedaverbak** de - speciale bak op sommige plaatsen langs de weg waar kadavers door de boeren naar toe werden gebracht voor tijdelijke opslag

kringegienspijjer de - iemand die altijd op pad en weg te vinden is en niets uitvoert

kringejood de - hetz. als *kringeslaachter*; maar in het bijzonder: van joodse afkomst

kringen ww. 1. trekkende bewegingen maken een bep. kant op, vandaar ook: zich door een massa wurmen 2. (bij het slachten) het binnenstebuiten keren van de dikke darm

kringerig, **krengerig**, **krengig**, **kringig** bn., bw. 1. bits, kortaf, dwarsliggend, als van een kwaadaardige vrouw 2. fel, verbeter

kringeslaachter, **kringeslachter**, **krengeslaachter** de 1. koudslachter 2. slager die erom bekend stond dat hij dieren slachte die nog net waren goedgekeurd

kringewallen ww. - breiwerk met koordachtige verhogingen breien

kringkop, **kreng...** de - iemand die vaak dwarsligt, iemand met een vervelende, lastige aard

kringvergeerdering de - kringvergadering

krinke de - crank (van een trapas)

krinken, **krenken** ww. - krenken, grieven, vernederen

krinkienspijjen, **krengien...**, **kringien...**, **kringegien...** ww. - kringetjes spuwen

krinterig z. *krenterig*

krippen bn. - krippen: van krip

kript, **krip** et - krip: bep. veelal zwarte, doorschijnende stof, nog iets fijner dan tule, vooral bekend van rouwsluiers

krisseltien z. *grisseltien*

kristelik, **christelik** bn. 1. behorende tot, in verband staande met de christelijke godsdienst 2. fatsoenlijk, redelijk, netjes

kristen de - christen

kristen-demokraat de - christendemocraat

kristenjood de - kwispedor

kritiek, **kreteik** bn.; de - kritiek, bijv. *Kritiek het nog nooit een eigen prestatie verbeterd*

krits de - krets, schurft, in *de krits kriegen* de schurft krijgen (fig.)

krobbe de, et 1. tor, kever of pissebed 2. ondeugend kereltje, ondeugend meisje 3. venijnig, agressief kereltje, iemand die nooit toegeeft 4. kleine, evt. magere of juist dikke en ronde persoon 5. liefkozende benaming van

een hond 6. auto waarvan het model aan een kever doet denken

krodde de 1. bep. onkruid: melde 2. duizendknoop 3. vogelwikke

kroddeblossem de 1. bloesem van de melde 2. de bloemen van vogelmuur

kroddebos de - bep. lekkere, wilde appel

kroddebosboom de - bep. in het wild voorkomende appelboom

kroddestronke de - één plant van de soort melde

kroddezaad et - meldezaad

kroddezichte de - klein soort zeis waarmee men melde maaid

croegbaos de - kroegbaas

croegdeure de - hoofdtoegangsdeur van een *croeg*

croeghouder de - kroeghouder

croegpraot et, de - borreltafelpraat, ruwe praat

croegvrouw de 1. kroegbazin of vrouw van een kroegbaas 2. vrouw die veel in een kroeg komt

croegwille de - het plezier dat men beleeft als men in de kroeg zit

croekelig z. *kreukelig*

croelen ww. 1. kringelen, krioelen 2. z. *krulen*

croem, krom bn. 1. met één of meer kromme lijnen 2. sterk kronkelend, bochtig 3. verkeerd, onjuist inzake spreken, redeneren

croembouwer z. *wildbouwer*

croembugen ww. - krombuigen

croemdissel, kromdissel de - kromme dissel

croemgruuien, kromgruijen, kromgruuien ww. - kromgroeien

croemhaansel et - wandelstok

croemhooft, draghooft et 1. houten pen tussen de pezen van de hakken van een te slachten varken of koe 2. zijtakken uit een boom

croemhoolten bn. - van hout van een bep. den, nl. waar gemakkelijk figuren in gesneden kunnen worden, met name in *croemhoolten sjezen* sjezen met zulk hout (Fries type)

croemhoorn z. *kraphoorn*

croeming de - kromming, bocht

croemkont, ...konte, kromkont de 1. paardenhorzel 2. iemand die scheef was gebouwd, scheef liep

croemmes et 1. sikkelvormig mes met behulp waarvan men de stengels van met name braamstruiken op hakende wijze afsneed, vooral voor het winnen van *spleuten* voor het vervaardigen van bijenkorven e.d. 2. bep. mes

voor het snijden van klompen

croempote, ...poot, ...bien de - krombeen

croempraoter de 1. kind dat nog niet goed kan praten; ook: iemand die de desbetreffende taal nog lang niet machtig is, aan z'n praten te horen 2. (negatief) iemand die Stellingwerfs spreekt

croemstok de - houten pen tussen de pezen van de hakken van een te slachten varken of koe

croemtaand bn. - met kromme tanden (van een eg)

croemtrekken ww. - kromtrekken

croepaore de 1. aar van een korenhalm die, in de mouw gestopt, omhoog kroop 2. roggeaar met moederkoren

croepdenne de - kruipden

croepdier et - kruipdier

croepen ww. 1. zich over de grond of over een ander oppervlak kruipend voortbewegen 2. kruipen van een plant 3. zich langzaam verplaatsen, langzaam gaan 4. zich met moeite of stilletoes begeven 5. een veilig of aangenaam plekje zoeken, zich op een plek nestelen waar men niet wordt gezien e.d. 6. zich erg nederig gedragen t.o.v. iemand, in *veur iene croepen*

croeper de 1. iemand die kruipt, kind dat veel kruipt 2. kruipende plant

croeperig bn., bw. 1. geneigd tot kruipen over de vloer e.d., vooral van kleine kinderen 2. de neiging hebbend tot vliegen: nl. om daardoor voordeel te behalen of in een gunstige positie te geraken, overdreven onderdanig, ook van een hond 3. geneigd om een ander even aan te kruipen

croepersbroek de - broek gebruikt bij het werken op de grond

croepulie de - kruipolie

croepgoed et 1. kruipend ongedierte 2. kruipende plant

croepheide de - kraaiheide, evt. ook dopheide of andere lage heidesoort

croephooft et - op struikachtige wijze groeiend hout, laag groeiend en dun hout

croepieken, ...ieke de 1. eiken stok, twijg, eigenlijk: uit de stronk van een afgezaagde eik komende loot van zo'n 1 tot 1 1/2 m 2. zeer laag blijvende eik

croepnevel, grond... de - laaghangende nevel, grondnevel

croepnevelig bn. - met laaghangende nevel, met grondnevel

croepakkien et - kruippak

croepplaante de - kruipende plant

kroepruimte de - kruipruimte
kroepstiekel de - distel die kruipt
kroepwortel de - voor een groot deel over de grond kruipende wortel
kroes I et 1. kroeshaar 2. *entekros*
kroes II de - kroes: drinkbeker
kroes III bn. 1. kroezig (van haar), sterk ineeng gekruld
kroeshaar et - kroeshaar
kroesien et - rode bosbes
kroeskop de 1. iemand met een kroeskop, met kroezig haar 2. hoofd met kroeshaar 3. lage boom met door elkaar groeiende takken
kroete de, et 1. snibbig, vinnig en snel dwarsliggende vrouw of meisje 2. kleine persoon, ook gezegd van een kind 3. liefkozende benaming van een hond 4. te kleine vruchten
kroeze z. *kreuze*
kroezeboom de - grote, oude boom midden in het wijde terrein
kroezen ww. - (van hoofdhaar) kroes zijn
kroezig, *kroezig*, *kroesd* bn. 1. nogal gekroesd, gekruld van haar 2. wrang smakend
krogge de - (een) roggebrood; *Kuunderse kroggen* bijnaam voor inwoners van Kuinre
kroje, *kruie*, *krulewaegen* de - kruiwagen
krojeaarm de - arm van een kruiwagen
krojebak de - onderdeel van de kruiwagen: de bak waarin datgene komt wat men wil vervoeren
krojebatte de - bodem van een kruiwagen
krojeboom de - arm van een kruiwagen
krojedele de - bep. plank: deel, nl. gebruikt als kruiplank
krojehaandvat et - handvat van een kruiwagen
krojehaansel et - handvat van een kruiwagen
krojehekke et - hekwerk op een kruiwagen, gebruikt om een grotere vracht te kunnen meenemen
krojehoepe, *krojewielhoepe* de - hoep van het kruiwagenwiel
krojekop de - bovenste balk op een kruiwagen, aan de voorkant
krojen ww. 1. met een kruiwagen vervoeren 2. een kruiwagen voortduwen 3. moeizaam, slecht lopen
krojepad, *krojerspad*, *kruiepad*, *krulepad* et - pad achter het vee langs, waar men nl. langs kruide, ook algemener: daar waar men regelmatig met de kruiwagen langs gaat
krojeplaanke, *krojers...*, *krooi...* de - krui-

plank: plank waarover men met een kruiwagen rijdt; ook: tegen een mesthoop op
krojepost, *krojers...* de - dikke, zware kruiplank tegen een mesthoop op
krojepote de - elk der beide poten waarop een kruiwagen staat
krojer de 1. iemand die bezig is met een kruiwagen te kruien, ook: die in opdracht bep. werkzaamheden met een kruiwagen verricht 2. kruijer op een station
krojerek, *...raem* et - raamwerk op een kruiwagen, gebruikt om een grotere vracht te kunnen meenemen
krojersplaanke de - plank gebruikt om een kruiwagen over te rijden in geval van een weke ondergrond
krojestek et - hekwerk op een kruiwagen om meer gras etc. te kunnen vervoeren
krojevle, *...wiel*, *...rad*, *kruie...* et 1. kruiwagenwiel 2. rijksdaalder
krojevle, *krooivle* et, de - kruiwagenvol
krojevle, *...zeel*, *krojerie*, *...riem*, *krojerie* de - kruizeel
krokedilletraonen mv. 1. grote, dikke tranen 2. krokodillentranen: voorgewend, geveinsd verdriet
krokke, *krukke* de 1. handvat in de vorm van een dwarsstuk 2. dwarsstuk aan het eind van de steel van de *tilzende* 3. kruk als hulpmiddel van mensen die daarzonder niet of slecht kunnen lopen 4. iemand die zich slecht beweegt, slecht is in sport, die zijn werk slecht uitvoert 5. stoeltje zonder leuning: kruk
krokkelasse de - bep. houtlas (met kruk-vormig hakende verbinding)
krokken I, *kroppen*, *krotten* ww. - in heel lichte mate, licht en fijn sneeuwen
krokken II, *krokkel*, *krukken* ww. 1. enigszins gebrekkig lopen, kreupelend gaan 2. ziekelijk zijn
krokkeri'je, *krukkeri'je* de - toestand waarin men voortdurend ziek is
krokkerig, *krukkelig*, *krukkerig*, *krokkelig*, *krukkelig* bn., bw. 1. zich slecht bewegend, slecht zijn werk uitvoerend of slecht zijnd in de sport 2. enigszins kreupel, met slappe poten 3. ziekelijk, sukkelend
kroks bn. - dikke, stijve poten hebbend, vaak: en daardoor moeilijk lopend
krokusplaanke de - krokusplant
krokusvekaansie de - krokusvakantie
krolle(rig) z. *kulle(rig)*
kron, *kroon* de 1. kroon van een vorst, ook als teken, zinnebeeld 2. regering 3. veelal met

enig houtsnijwerk versierd, bovenste stuk van een kast, kuifstuk 4. kroonrand van de hoof van het paard 5. kop, naar buiten stekend deel, rand van de naaf van een wagenwiel 6. kroon ter vervanging van kies of tand 7. boomkruin 8. kroonluchter, of het deel daarvan waar de lichtpuntjes aan zitten 9. in *Fraanse kroon* bep. zachte appel, *Gruninger kroon* bep. oude duurzame handappel 10. aan een *kroon* in bet. 1 doen denkende bovenkant van een luidklok 11. bloemkroon 12. bep. munt of munteenheden: kroon

kronkeldiek de - kronkelweg
kronkeltrappe de - kronkelende trap
kroontjongklub de - vereniging waarvan de leden samen muziek maken: vooral op mandoline en accordeon
kroonbaand de - schuin naar de buitenkant stekende naafband
kroondood bn. - morsdood
kroongetuge de - kroongetuige
kroonjeweel et - kroonjuweel
kroonkaaste, **kuifkaaste** de - grote kast met bovenstuk dat veelal met houtsnijwerk is versierd, kuifkast
kroonkorke de - kroonkurk
kroonlaampe de - kroonlamp
kroonpreens de - kroonprins: oudste prins
kroonraand, ...**raande** de - kroonrand van de hoof van het paard
kroontien et 1. kleine *kroon* of *kroon* in div. bet. 2. lieveheersbeestje
kroontiespenne de - kroontjespen
kropaore, **kropore**, **kropaor** de - bep. hard, grof gras: kropaar
kroplappe de - bekend van klederdrachten van elders: kroplap, kraplap
kroppe, **krop** de 1. krop van een slaplant 2. verwijding van de slokdarm bij sommige dieren 3. kropziekte, met name bekend van kippen, duiven 4. wreef 5. in 't *Komt op 'e kroppe van de blaaze an* 't vraagt nogal wat lichamelijke inspanning
kroppedri'jer de - eigenwijze vrouw, vrouw die zich boven anderen verheven voelt
kroppen ww. 1. oprispen 2. (veelal in ontkenningen) velen, uit kunnen staan 3. bolwerken 4. z. *krokken* I
kroppe-laod et - kropsla
kroppezetten, ...**maeken**, **kropzetten** ww. - een hoge borst opzetten, verwaand doen
kroppezetter de - eigenwijze vrouw, die zich nl. boven anderen verheven voelt
kropziekte de - kropziekte: struma

kros de 1. oude fiets 2. z. *entekros*
krosfiets de - crossfiets; meestal gezegd van een oude fiets die niet meer onderhouden is voor gewoon gebruik maar geschikt gemaakt is om er mee door het veld te crossen
krossen ww. - crossen: rijden in een cross-country, als in een cross-country, wild en woest rijden
krot, **krotte** et - krot: oud, bouwvallig huis of ander gebouw, vervallen gebouw, ook gezegd van een oude fiets
krottewiek de - krottenwijk
krubbe(...) z. *kribbe(...)*
krudebotter, **krudenbotter** de - kruidenbater
krudebussien et - klein busje met één of meer specerijen
kruden ww. - kruiden met specerijen
krudeneek, **krudenazien** de - kruidenazijn
krudenier de - kruidenier, grutter
krudenienszaeke de - kruidenienszaak
krudenjood de - kruidendokter
kruderekken et - kruidenrekje
kruderi'je de - kruidenrij
krudorig, **krudig** bn., bw. 1. gekruid smakend, pittig geurend 2. levendig, kwiek en netjes 3. levendig, met verrassende wendingen (van een verhaal)
krudesjampo de - kruidenshampoo
krudetuun, **kruden...** de - kruidentuun
krudewien de - kruidenwijn
krui(...) z. *kroje(...)*
kruien ww. 1. hetz. als *krojen* 2. op de wind zetten van een molen
kruk... z. *krok...*, *krik...*
kruke de 1. kruik voor vloeistoffen 2. kruik speciaal voor de verwarming van het bed, met heet water gevuld 3. ouderwets soort veldfles, geëmailleerde pul waarin men koffie of evt. ander drinken meenam naar het land 4. inmaakpot of pot van soortgelijke vorm
krukeend z. *krikente*
krul de 1. bladrolziekte 2. z. *krulle*
krulbossel de - krulborstel
kruld bn. - (van hoofdhaar) met krullen
kruledoorn en var. z. *kruloorn*
krulen, **kruelen** ww. - rollen, van kleine ronde voorwerpen, zoals knikkers, noten, ballen
krule(...) z. *kroje(...)*
krulhaoke de - onderdeel van een puthaak waarmee men water put: krulvormige haak, éénmaal teruglopend en direct weer vooruit gebogen
krulhond de - kardoeshond, poedelhond

krulle, krul, krolle de 1. krulvormige ronding in iets, krulling 2. haarkrul, het geheel aan haarkrullen 3. krulvormig teken (fig.) 4. houtkrul

krullebol, krolle... de - krullebol

krullerie, kraallerie de - tijgerlerie

krullen ww. 1. krullingen, krullende vormen hebben of doen hebben 2. een scherp, pijnlijk gevoel in de neus veroorzaken (waarbij iemand de tranen in de ogen kunnen springen)

krullerig, krulderig, krollerig bn. - met krullen, met krullende samentrekking

krulmes et - bep. mes gebruikt door de klompenmaker

krulpolle de - kruisbessenstruik

krulschaetse, krulschaets, krulschaese, krulschase, krulschaatse, krulreden, krul-scheuvel de - krulschaats

krulschaeve de 1. kleine schaaaf bestaande uit een houtblok met brede beitel, bestemd voor het ruwe schaaferk 2. rijkschaaf

krulspaander de - stuk houtkrul

krulstat de 1. krullende staart van een varken 2. (schertsend) varken, bijv. gezegd ter onderscheiding van het andere vee 3. incidenteel gezegd van iemand die in varkens handelt 4. krul van een puthaak

kruldebak de - kruldebak

krulvere de - spiraalveer, o.m. in wagens en fietszadels toegepast

krummel, krumme de 1. kruimel, vooral van brood, aardappelen e.d. 2. klein stukje, een weinig; *een krummeltien centen* enig geld 3. kleine baby, klein kind 4. zwak en evt. mager vrouwtje 5. onhandige werker 6. in *an de krummel wezen* zwak, enigszins ziekelijk zijn 7. in *Die het et weer mooi an de krummel* het gaat weer goed met hem/haar

krummelachtig bn., bw. - enigszins gebrekkig door ziekte of ouderdom

krummelder, krummeler de 1. iemand die voortdurend ziekelijk is, zwak mensje 2. iemand die voortdurend kruimelt, kruimels laat vallen

krummelderi'je, krummeleri'je de 1. het kruimelen, het tot kruimels worden 2. het voortdurend ziekelijk of anderszins gebrekkig zijn 3. het erg langzaam, bij stukjes en beetjes vorderen

krummelen ww. 1. tot kruimels worden, afvallen van kruimels 2. kruimelend, morsend eten van brood, koek e.d. 3. in kruimels uiteen doen vallen, verkrummen, verbrokken 4. zich langzaam en met moeite voortbewegen,

zich met kleine, moeizame bewegingen verplaatsen 5. sukkelen door ziekte, vooral: tergend langzaam beter worden 6. niet opschieten met z'n werk of andere activiteit

krummelhakke de iemand die niet opschiet met zijn werk

krummelig bw., bn. 1. gemakkelijk kruimelend 2. gebrekkig door ziekte, ouderdom

krummelkaamp de - (van paarden, pony's) situatie met weinig voedsel

krummelkonte, ...kont de - iemand die niet opschiet

krummeltiesdief, krummeldief de - kruimeldief

krummelveger de 1. klein vegertje 2. kruimeldief

krummelwark et - kruimelwerk

krummen ww. - enigszins kruimelen, bet. 1, bijv. *Aj' de eerpels even schudden as ze geer binnen, dan krummen ze mooi*

krummeneren z. *krimmeneren*

krupsie de - kleine ziekte, ongemak

krusebeie en var. z. *kruisbeie*

krusen z. *kruzen*

kruser de - kruiser, oorlogsschip

krusien et 1. verkl. van *kruis* in diverse betekenissen 2. bep. steek bij borduren: kruisjes

krusigen ww. - kruisigen

krusing de 1. kruispunt: kruising van wegen e.d. 2. kruising van rassen, soorten

kruud et 1. kruid: bep. gewas, in het bijzonder; geneeskrachtig kruid; *Smildiger kruud* knopkruid 2. specerij

kruudhink... z. *parkhink...*

kruudkeze de - kruidkaas

kruudmoes et - kruidmoes

kruudnaegel de - kruidnagel

kruudnaegelpoer de - poeder van kruidnagelen, o.m. bekend van het kruiden van *kruidneuten*

kruudneute de 1. klein of ook wel groot soort pepernoot die gekruid is, van speculaas 2. muskaat(noot)

kruukvol de, et - de hoeveelheid die in een kruik gaat

kruuloorn, kruledoorn, kruloden, kruuldoorn, kruuloos, kruulaosen, kruldoorn, kruulhoorn, kruzeldoornen, krudelhoornen de - kruisbes

kruun, krune de, et 1. oude, kringachtige vrouw 2. boomkruin 3. bovenste deel van het hoofd met het hoofdhaar

kruus et 1. kruis waaraan Jezus stierf 2.

kruisbeeld 3. kruisvormige figuur, teken, stand
 4. kruisvormig model, kruisvormige stand 5. ankerkruis 6. kluister in de vorm van een hek, dat vooral schapen en kalveren om de nek kregen 7. kruis van een molen 8. kruis van een broek, ook: vierkante lap op die plaats 9. schaaamstreek 10. achterste deel van de rug, laagste deel van de rug boven het achterwerk 11. bekken: van een koe, ook van een mens 12. symbool voor instanties als het Rode Kruis 13. bep. muziekteken: kruis 14. tiental 15. ellendige of verdrietige situatie
kruusbaand de 1. bovenste band van strohalmen om een bos stro 2. band van vijf of zes ineengedraaide strohalmen om een *kotbos* 3. band van stro om een min of meer rond of in een vierkant geplaatste schoof 4. scharnier met bladen op deur en deurkozijn
kruusbeer de - steunbeer met dwarsstuk erop
kruusbeie, *kruusbesse*, *kruuzebeie*, *kruusebeie*, *kruusebes* de - kruisbes
kruusbeiepolle, *kruusbeipolle*, *kruuzebeiepolle* de - kruisbessenstruik
kruusbeiestruke de - kruisbessenstruik
kruusbeiesjem de - jam van kruisbessen
kruusbeiewien de - kruisbessenwijn
kruusbiens bn., bw. - met gekruiste benen, vooral: in kleermakerszit
kruusboge de - kruisboog
kruusbrette de - breedte van het bekken, de heup, met name van een koe
kruusdaegen mv. - kruisdagen
kruushekke, *kruusbongel* et - kruisvormige kluister om de nek van bep. vee
kruushink... *z. parkhink...*
kruushokke et - schoof bestaande uit in een vierkant geplaatste garven
kruushoolt, *kruushoolte* et - kruishout: bep. werktuig van een timmerman
kruuskarke de - kruiskerk: in de vorm van een kruis gebouwde kerk
kruuskruud et 1. jacobskruiskruid 2. klein kruiskruid
kruuslam I, *kruusverlamming* et - het kruislam zijn
kruuslam II bn. - lam in het kruis
kruuslappe de - okselstuk in een herenhemd, ook: driehoekig of rechthoekig stuk in de slip van een hemd
kruuslatte de 1. kruislings geplaatste of te plaatsen lat 2. schuine verbindingslat om spanten stevig te zetten, te ondersteunen tegen storm, gording 3. lat gebruikt bij het turfsteken om de blokken af te strepen, d.i. volgens de

juiste lengte te merken 4. lat gebruikt bij het metselen, waarop de maten van de voegen staan 5. twee korte of langere latten die in een x-vorm aan elkaar zijn bevestigd, gebruikt bijv. om een kerstboom op te plaatsen
kruusleide, *dubbelleide*, *kruusleidsel* et, de - kruisleidsel
kruuslings bn., bw. 1. haaks staand op, kruislings 2. naast elkaar en elkaar met gekruiste armen bij de handen vasthoudend (bij het schaatsen)
kruuspanne de - kruispan
kruusplaeten mv. - aan dakpannen doen denkende vorm van het achterste van een koe
kruusnaorig bn. - kruisnariig
kruusnelhied de - kruisnelheid
kruusspinne de - kruisspin
kruusstekenkruusien et - bep. figuur die men maakt bij het naaien etc. met de zogeheten kruissteek
kruust, *gekrust* bn., bw. 1. kruiselings geplaatst 2. door kruising van soorten, rassen verkregen
kruusverbaand et - kruisverband in metselwerk
kruusverbiening de - kruisverbinding: kruisvormige verbinding
kruusvere de - m.b.t. sjezen, tilbury's: bep. bladveer: lang, enigszins hol gebogen stuk waarvan het midden vastzat op het onderstel en de punten voor en achter omhoog staken
kruusverheur et - kruisverhoor: door diverse ondervragers
kruusverieninge de - kruisvereniging
kruusvlam de - vlamvormige witte vlek bij sommige runderen, achter over de rug
kruuswark et - kruiswerk
kruusweg de 1. viersprong, kruispunt 2. kruisweg
kruuswegdienst de - bep. gebed, met name op Goede Vrijdag gebeden, nl. met kruiswegoefening
kruuswegstaosie de - kruiswegstatie
kruuswoordraodsel et - kruiswoordraadsel
kruuswottel de - bep. plant: duizendblad
kruut et - kruit voor vuurwapens
kruutdaamp, *kruutdamp* de - kruitdamp
kruutdoppien et - dopje met kruit, met name klappertje
kruutfebriek de - kruitfabriek
kruutkaemer de - kruitkamer (in vuurwapen)
kruutlaeding de - kruitlading
kruutlocht de - kruitlucht

kruutmagezien et - kruitmagazijn
kruutpanne de - kruitkamer in een vuurwapen
kruze z. *kreuze*
kruzemunt, **kruus...** de 1. kruizemunt 2. pepermunt 3. watermunt 4. akkermunt 5. waterkruiskruid
kruzen, **kruuizen**, **kruzen** ww. 1. in kruiselingse stand komen, doen zijn 2. loodrecht snijden, ook: in tegengestelde richting gaan 3. elkaar kruisen, snijden 4. kruisen van een soort, ras
kubbe, **kibbe** de 1. achterste deel van een visfuij 2. mv., z. *keuve*
kubben ww. 1. kortwieken, door te snoeien of te knippen korter, kleiner maken 2. haarknippen, vooral gezegd wanneer er onhandig werd geknipt 3. in *Ik zal jow kubben!* ik zal je wel krijgen
kubik bn. 1. kubiek 2. in *in et kubik* met betrekking tot de lengte, breedte en hoogte van een kubusvorm
kuch et - kuch: kommiesbrood
kuch... z. *koch...*
kuchien et - kuchje
kufien z. *kuif*
kugien et - varkentje, biggetje, vooral in een kinderrimpje
kui z. *kuj*
kuier de 1. wandeling 2. het wandelen
kuierde bn., in *van kuierde Klaosien* héél langzaam
kuierder de - wandelaar
kuieren ww. 1. wandelen 2. op weg zijn naar een bep. leeftijd 3. in *Gao zitten en kuier wat* wees welkom en ga toch vooral even gemakkelijk zitten, eerder waarschijnlijk: en blijf een poosje gezellig praten
kuierlatten, **kuiers...** mv., in *de kuierlatten nemen* weggaan, ervandoor gaan
kuierschoe de - wandelschoen
kuierstok de - wandelstok
kuiertocht de - wandeltocht
kuif, **kufien** de 1. opgekamd of opstaand deel van het hoofdhaar aan de voorkant 2. het hoofdhaar als geheel 3. kuif van een vogel
kuigien et 1. namaakei van hout 2. z. *kuis* I
kuil, **koel**, **kuul** de - kuilgras
kuil... z. *koel...*
kuilblok et - blok uitgestoken kuilgras
kuilkrojen ww. - ingekuild gras brengen naar de koeien op stal, met een kruiwagen
kuilkrojer de - knecht speciaal voor het *kuilkrojen*

kuilsnieden, **kuilsplitten** ww. - het snijden, tot blokken steken van ingekuild gras
kuilsplitter, **...split** de - hooispade gebruikt om ingekuild gras tot blokken te snijden
kuilstikken ww. - snijden van kuil, het steken tot blokken ervan, nl. met de *hujstikker* of de *stik-* of *kaantschoppe*
kuiltoppe de - pluk ingekuild gras
kuis I, **kuigien** de 1. nuchter vaarskalf, ook all. in kindertaal: kalf 2. sullig iemand
kuis II bn., in *je kuis holen* zich gemoedelijk, ingetogen opstellen, zich rustig en bedaard houden
kuis III tw. - lokroep voor koeien, vooral voor kalveren of jonge koeien gebruikt
kuisiesachtig bn., bw. - sullig, onnozel, alles steeds goedpratend
kuiskalf et - vaarskalf
kuiz z. *kute*
kuiteln, **kutelen**, **kuiteren** ww. - vallen, tuimelen
kuj, **kui**, **kuui** tw. 1. lokroep voor varkens, biggen 2. lokroep voor kalveren 3. z. *koj*
kujuje de 1. kleine bal, ijzeren of stenen knikker bij het *pikgooien* 2. varken
kujs z. *koes*
kukelekunen ww. - kukelekuën
kuken ww. - vallen, veelal: tuimelend, buitelend
kuken et 1. kuiken 2. dom iemand, uilskuiken 3. in *een vremd kuken* iemand met gekke, vreemde streken
kuken... z. *pieke...*
kul de 1. penis 2. in *flauwe kul* 3. z. *kol*
kullebieter de - oorwurm
kulten mv. - kousen
kultievator, **kulevater**, **kulievater**, **kuultievator**, **kultievater** de - cultivator
kultieveren, **kuultieveren**, **kulevateren**, **kuilievateren**, **kultievateren**, **kullieveren**, **kullievateren** ww. - een akker, een tuin e.d. met een cultivator bewerken
kultuurbehoold et - cultuurbehoud
kultuurtael de - taal die in diverse kunst- en cultuuruitingen wordt gebezigd, zoals in literatuur, zakelijke beschouwingen, wetenschap
kumig bn. - enigszins ziekelijk en koortsig, zich niet lekker voelend
kunde de 1. het elkaar kennen, bekenden zijn, in *in de kunde*; *kunde hebben an* een beetje verkering hebben met 2. kennis, bekende van iemand 3. kring van kennissen 4. kennis waarover iemand beschikt 5. in *van de kunde*

of aftands (van paarden)

kundighied de - bekwaamheid

kunnen I ww. 1. een bep. iets kunnen ver- richten, de geschiktheid hebben om 2. de kracht bezitten om, het vermogen hebben tot, de behendigheid hebben om 3. de mogelijkheid hebben tot, mogelijk zijn 4. met elkaar overweg kunnen 5. kennen 6. een mogelijkheid vormen 7. toegestaan zijn 8. wenselijk zijn 9. moeten, hebben te doen

kupe de 1. soort open ton, naar beneden nauwer wordend, in div. toepassingen 2. botervat 3. kuip met of zonder oren waarin een bakker deeg bereidt 4. inmaakvat 5. vleeskuip, ronde of ovaalronde kuip waarin men gepekeld vlees bewaart 6. speciekuip 7. houten ringwerk onder om een put

kupejaegen ww. - bep. kinderspelletje spelen

kupelet et - deksel van een kuip

kupemaeken ww. - kuipen maken

kupen ww. - kuipen van tonnen, vaten

kuper de - kuiper: iemand die vaten, tonnen maakt

kuperi'je de - kuiperij: kuipersbedrijf

kupersbedrief et - kuipersbedrijf

kupien et 1. kleine *kupe* 2. koperen afwas- teil

kupienstikken, *koep...*, *kuup...* ww. - kuipjesteken (volksvermaak)

kure, *kuur* de 1. kuur, gril 2. geneeswijze, bep. therapie

kurk(...) z. *kork(...)*

kursiefen et - cursiefje

kursist de - cursist

kussen I, *kussem* et 1. kussen in een stoel, op een divan e.d., ook: hoofdkussen 2. elk der twee kussentjes die onderdeel zijn van het paardentuig en die contact voorkomen tussen het tuig en de rug, daar waar nl. gemakkelijk verwondingen kunnen ontstaan, soms ook wel met één kussen uitgevoerd, ook wel: bep. kussen tussen de borst van het paard en het tuig met hetz. doel 3. kleiner kussen anderszins, met andere functies, zoals speldenkussen en stempelkussen 4. vlezig, rond en onbehaard deeltje van de voet van een kat, hond en bep. andere dieren

kussen II ww., in *le kun me de kont kussen* je kunt me wat, het zal me een zorg zijn

kussenbont en var. z. *slopebont*

kussentien et 1. klein *kussen* in diverse bet. 2. bep. onderdeel van een ploeg, nl. op het *ploegstel*; men kan er de ploeg mee instellen:

nl. hoger of lager

kussiebaand, *kussies...* de - massieve band (om een fietswiel, van autobanden)

kustwaacht de - kustwacht

kute, *kuut*, *kuit* de 1. kuit van een been, ook: deel van een kous e.d. dat om die kuit zit; *van de kuiten* flauwgevallen 2. kuit van een vis

kutelen z. *kuitelen*

kuteprikker de - iemand die graag een meisje in haar kuiten prikt

kutetikker de - slippjas, pandjesjas

kuthaor et - kuthaar

kutkammen ww. - muggeziften, voortdu- rend over iets doorzeuren

kutkerwei et - karweitje dat niets voorstelt

kutlappe de - schaamlip

kuub de - kuub

kuui z. *kuij*

kuul z. *kuil*

kuuis tw. - lokroep voor kalf en varken

kuum bn., bw. 1. stil, rustig; ook: waarbij men enigszins ziek is, zich niet goed voelt of zorgen heeft 2. nukkig, nors

Kuunder, *Kuinder* de 1. de nu gekana- liseerde rivier Kuinder of Tsjonger 2. in *De Kuunder*, d.i. de plaats Kuinre

Kuunderhuj, *Kuunderonlaandhuj* et - hooi gewonnen uit het hooiland bij de rivier *de Kuunder*, ook in toepassing op soortgelijk hooi gewonnen van de natte hooilanden bij *Ooldemark*

Kuunderkolk de - diepe bocht in de rivier *de Kuunder*

Kuunders bn. - van, m.b.t. *De Kuunder* de plaats Kuinre

Kuundervallei, *...velei* de - vallei van de *Kuunder* of Tsjonger

Kuunderwal de - wal, kant van de rivier *De Kuunder*

kuunst... z. *keunst...*

kuup de - badkuip

kuuphoeke, *...hoek* de - werkplaats van de kuiper, met name de plek waar boter- en kaasvaatjes in elkaar werden gezet, ook: de desbetreffende werkplaats van een zuivel- fabriek

kuuphokke et - hok, afgeschermd ruimte in een zuivelfabriek waar men kuinte

kuupleer et - hetz. als *hatleer*

kuus, *koes* tw. 1. geroepen om varkens, kippen, honden, koeien, schapen, kalveren weg te jagen 2. z. *kiets*, *kos* II

kuust z. *kiets*

kuutbien et - kuitbeen

kuutleerze de - kuitlaars
kuutminderen ww. - bij breien: minderen als men aan de kuit toe is
kuuts z. *kiets*
kuutschieten ww. - kuitschieten
kuve z. *keuve*
kwaanselen ww. 1. kwanselen: kopen en verkopen zonder dat men er zijn beroep van maakt, ongeregelde handel drijven, sjacheren 2. het eerste, gebrekkige praten van kleine kinderen 3. kletsen, zeuren
kwaanseler, kwaanselder de - iemand die voortdurend koopt en verkoopt, kwanselaar
kwaanselkont, ...konte, ...zak de - iemand die altijd koopt en verkoopt
kwaanselkonte de - klein kind dat in de fase zit waarin het nog erg gebrekkig praat
kwaanskwies, ...wies, ...kwief, kwieskwaans, kwiskwaans bw. - tersluiks, ongemerkt
kwaaste z. *kwaste*
kwabaol de - kwabaal, aalkwab
kwabbe de 1. kwabbeige massa vlees of vet in of aan het lichaam 2. (veelal van een vrouw) dik iemand 3. kwabaal
kwabbelen z. *kwabbelen*
kwabberen, kwabbelen ww. - kwabberen
kwabbig, kwabbereg bn. - dik, vet, en daarmee op een kwab gelijkend
kwaeckdeuze de - iemand die veel kletst
kwaken, kwakken ww. 1. kwaken van kikkers, eenden; ook gezegd van het geluid van een kwartel 2. druk kletsen 3. een bep. geluid maken door jonge bijenkoninginnen
kwakerd, kwaeker, kwaker(d) de 1. iemand die veel kletst 2. mond 3. lokeend
kwakerig bn. - aan het kwaken van eenden, kikkers doen denkend
kwaeckkont de - iemand die voortdurend kletst, kwebbelt
kwak I de 1. smak, harde val, vaak met de gedachte aan het smakkend geluid daarbij 2. een bep. hoeveelheid weke massa
kwak II, **kwaak** tw. 1. kwak, het geluid dat eenden maken 2. kwakkend geluid van een kikker 3. kwakkend geluid door een val, smak 4. lokroep voor ganzen
kwakkel, in *an de kwakkel* sukkelend door ziekte
kwakkelderi'je, kwakkeleri'je de 1. het voortdurend ziekelijk zijn 2. het kwakkelig zijn van het weer
kwakkelen, kwekkelen ww. 1. kwakkelen door ziekte 2. licht sneeuwen 3. bep. korte, wakende geluiden maken (door eenden)

kwakkelentien et - klein soort eend, dwergeend
kwakkelig bn. - (van het weer) wisselvallig
kwakken ww. 1. met een smak vallen, doen vallen, laten vallen 2. speeksel spugen, met name: tabakssap 3. z. *kwaeken*
kwakzalveri'je de - kwakzalverij
kwalifikaosie de - kwalificatie
kwalifikaosiewedstried de - kwalificatiewedstrijd
kwaliteitsgeraansie de - kwaliteitsgarantie
kwaliteitskraante de - kwaliteitskrant
kwalle, kwal de 1. bep. dier: kwal 2. dikke, kwabbeige persoon 3. vervelende persoon
kwalster de 1. slijmige, vieze, natte sneeuwvlok, ook verz. voor zulke sneeuwvlokken, platgetreden natte sneeuw 2. fluim 3. opgegeven slijm 4. vogelpoep
kwalsteren ww. - plakken, tot een weke massa worden van vlokken natte sneeuw
kwalsterig bn. - vies plakkend: van natte sneeuw; ook van natte sneeuw die op modder ligt of daarmee is vermengd
kwaod I et 1. het slechte, het verdorven, zedelijk zeer onjuist zijn, i.t.t. het goede 2. nadeel, ongunstig verloop; *Smildiger kwaod* knopkruid 3. feit dat of mening die een negatief beeld van iemand geeft
kwaod II bn., bw. 1. boos, chagrijnig 2. boosaardig, lastig om mee om te gaan 3. gevaarlijk, wellicht met ongunstige gevolgen 4. in *et d'r te kwaod mit kriegien* of *et te kwaod kriegien*: z'n emoties niet de baas kunnen, huilen van ontroering of boosheid 5. ongunstig bedoeld, negatief 6. niet goed, niet zoals iets zou moeten zijn 7. verdorven, geheel verkeerd 8. moeilijk om te doen, lastig 9. pittig en actief, bijdehand en schrande, erg flink werkend; *een kwaodie haene* man die seksueel zeer actief is
kwaodaorig bn. 1. boosaardig, gemeen 2. gevaarlijk, ongeneeslijk
kwaoddaenkend bn., bw. - argwanend, achterdochtig
kwaodens, kwaoiens, kwaoiens de (in verb.) 1. boosheid, het chagrijnig zijn 2. het onredelijk zijn, de kwade trouw, de slechte bedoeling, bijv. in *kwaoiens* met een slechte bedoeling
kwaodhied de - boosheid, chagrijn
kwaods bw. - met negatieve inhoud, op boosaardige wijze
kwaodsprekeri'je de - kwaadsprekerij
kwaouiighied de 1. kwaaiigheid, boosheid 2. pit, neiging om enigszins fel, energiek aan te pakken

kwaojonge de - kwajongen
kwaole, *kwaol* de - kwaal, ziekte die blijft of steeds terugkeert
kwaolik I bn. - bijv. in *Neem me niet kwaolik* pardon
kwaolik II bw. - nauwelijks
kwast, *kwaste* de 1. kwast, nl. bep. Citroendrank, ook ruimer: ranja 2. grappige of eigenaardige vent 3. z. *kwaste*
kwaste, *kwast*, *kwaaste* de 1. verfkwast 2. afwaskwast 3. deuk, evt. met opstaande rand of soortgelijke beschadiging in hout, door verkeerd slaan met een hamer e.d. 4. kwast van koord, franje e.d.
kwasterig bn. - lijkend op de vorm van een verfkwast of de bewerking daarmee
kwastig bn. 1. van werk: in *te kwastig* te veel, te zwaar 2. (van hout) met veel noesten
kwastflesse de - fles om *kwast*, bet. 1, in te bewaren
kwat et, de 1. het vierde deel van iets 2. kwartier 3. kwart als aanduiding van een inhoud: het vierde deel van een grotere inhoud 4. het vierde deel van honderd gulden, bijv. *Et is overgaon op een kwat nao* 5. tonnetje om de maat mee af te meten van met name graan, met de inhoud van 1/4 deel van een *mudde* 6. kwartnoot 7. z. *kwatskorf*
kwatmaote, *kwatmaot* de 1. bep. vat van 20 liter, o.m. om grind en scherp zand mee af te meten 2. kwart van bep. maateenheden
kwats I, *kwatse* de 1. klap die men iemand geeft 2. grote klodder, flinke hoeveelheid van een weke massa: zeep, zalf, modder enz. 3. onzin, lariekoek
kwats II et - kwarts
kwatsen, *kwitsen*, *kitsen*, *kwitsen* ww. - spuwen door tabakskauwers, evt. gewoon van fluim
kwatskorf, *halfmaanskorf*, *kwat*, *kwatsmaande* de - platte korf van 1/4 hl inhoud of: een zodanige hoeveelheid; met name gebruikt bij het rooien van aardappelen
kwattel de 1. bep. vogel: kwartel 2. fluim 3. in *kwattel op 'e douwe*, uit een liedje, gezongen bij het maken van fluitjes uit stukjes tak van de lijsterbes
kwattelen ww. - fluim spugen, ook: tabakssap spugen door mannen die tabak kauwden
kwattelpot de - kwispedor
kwattet et - kwartet
kwattetmeziek de - kwartetmuziek
kwattetspeul(d)er de - kwartetspeler
kwattetspel et - kwartetspel

kwattier et - kwartje, kwartgulden
kwattien z. *kertier*
kwatties bn. - met de waarde van 25 cent
kwattiesgaas et - gaas met zeshoekige openingen ter grootte van een kwartje
kwattiesgeld et - strijkgeld dat men verdiende bij een openbare verkoping
kwattieskereltien et - man die strijkgeld probeert te verdienen op een verkoping
kwattieskoeke de - kantkoek
kwattiesreuster et - rooster, zeef met openingen ter grootte van een kwartje
kwatto, in *in kwatto* in kwarto
kwebbelbe de - iemand die veel praat, kwebbelt
kwebeldeuze de - praatzieke vrouw
kwebbelen, *kwabbelen* ww. - druk praten, kwebbelen
kwebbelkont, ...*konte*, *kwebbelzak*, *kwebbelpoede* de - iemand die voortdurend kwebbelt
kweek, *kweke*, *kwieke*, *kwiek* de 1. kweekgras 2. kweekschool, nu: pabo
kweekeide, ...*egge*, *kwiekeide*, *kwiekegge* de - kweekeg
kweekgrös, *kwiekgrös* en var. et - kweekgras
kweekiezer et - voorste mes van een ploeg, dat nl. loodrecht in de grond snijdt, hetz. als *veurploeg*
kweekplak et - kweekplaats
kweekrommel de - hinderlijk kweekgras
kweekschool de - kweekschool
kwek de - mond, bijv. *Hool je de kwek toch es!*
kwekeri'je de - kwekerij
kwekerig, *kwiekerig* bn. - nogal wat kweekgras bevattend
kwekig bn. - met veel kweekgras
kwekkelen z. *kwakkelen*
kwekkerd de - iemand die veel kwekebekt
kwelder de - kweldergrond
kwelderhuj et - hooi van het land tegen de rivierdijken
kwelgrond de - sterk waterhoudende grond in de natuur, ook wel in laaggelegen weiland
kwelle, *kwel* de - bep. overgangslaag tussen het laagveen en het zand oronder
kwellen ww. 1. kwelling berokkenen 2. als kwellend probleem doen ervaren 3. kwellen van water in de grond
kwelleri'je de - kwellerij
kwelwaeter et - kwelwater: water dat door de grond trekt, sijpelt

kwene, *kween* de 1. onvruchtbare koe of vrouw 2. tweeslachtig dier of mens
kwenebok de - scheldwoord tegen een man
kwessie, *kwestie* de 1. zaak, probleem waar het om gaat 2. in *een kwessie van* een vraag, een zaak van 3. geschild, onenigheid
kwetier z. *kertier*
kwetsappel z. *kneusappel*
kwetsber bn. - kwetsbaar
kwetse de 1. kleine, harde, blauwe pruim: kroosje 2. appel of peer die van de boom valt en daardoor wordt gekneusd
kwetsen I mv. 1. bep. handpeer die gemakkelijk kneusde en rotte 2. z. *kwitsen*
kwetsen II ww. 1. kneuzen, blutsen, met name van appels 2. iemand kwetsen
kwetter I de - iemand die veel, druk kwebbelt
kwetter II bn. - gekneusd, door de val van de boom beschadigd (van appels, peren e.d.)
kwetteren ww. 1. kwetteren van vogels 2. kwetterend praten van mensen
kwetterig bn. - geblutst, gekneusd
kwiebes de - gekke vent, kwibus
kwiele, *kwiel* de - kwijl of opgehoest slijm
kwielen ww. - kwijlen, zeveren
kwierendien et 1. armetierige big 2. armetierig, qua groei achterblijvend kind, dier, ook van een boom gezegd
kwienen ww. - kwijnen
kwiepe, *kwiespeltien* de - dunne tak met een paar zijtakken, zonder blad, vooral om vee mee aan te drijven, tegen te houden; ook gebruikt om kinderen mee te straffen
kwiepselen ww. - striemend, zwiepend slaan met een takje
kwieskwaans z. *kwaanskwies*
kwiet bn. 1. afstand gedaan hebbend, doend van 2. vrij van, verlost van 3. verloren hebbend door een oorzaak van buitenaf, missend, niet meer wetend waar men het gelaten heeft 4. verteld hebbend, mededeling doend van
kwietraeken ww. 1. van iets afkomen, verlost worden van 2. door verlies kwijtraken 3. door verkoop, schenking of anderszins slijten 4. in bijv. *Kuj' je bienen wat kwietraeken?* is er genoeg ruimte voor je benen
kwietschellen ww. - kwijtschelden: van schulden, boete, zonden
kwitsen z. *kwatsen*
kwietwodden ww. - kwijtraken, kwijt weten te raken
kwievieve, *kwievief*, *kwievieven*, *kwievee*, in *op zien kwievieve* op zijn qui-vive, *goed*

bi'j zien kwievieven met een bijzonder goed verstand
kwijl de - verwaande en vervelende persoon
kwik et 1. kwikzilver 2. in *D'r zit nogal wat kwik in* hij/zij verbeeldt zich nogal wat 3. gekapte, gesnoeide takken als overblijfselen uit met name een eikenboom
kwikhooft et 1. hetz. als *kwik*, bet. 3
kwikke de - takje, twijgje van een eikenboom, veelal uit de kop van een boom en door een eikschiller gesnoeid
kwikkebeie de - lijsterbes (boom, hout of bes)
kwikkebos, *kwikke...* de - bos loten, twijgen van een eik, vaak: die de eikschillers hadden laten liggen, o.m. gebruikt om takkenbossen mee te binden, ook: opgebonden bos takken van jonge eikenbomen die men 's winters bij het hakken van een stuk bos liet staan
kwikkelen ww. - zacht draven
kwikkertien et - kwikstaart
kwikkien et 1. frutsel, opsmuk 2. klein hoopje hooi, stro, ruigte 3. takkenbos van takken van eikenboompjes die in mei worden gekapt, met name bij het eikschillen, nogal eens opgevat als minderwaardige, maar wat bij elkaar geraapte takken, ook: een klein bosje dunne takken
kwikstat de - kwikstaart
kwikzilver et - kwikzilver
kwinkelen ww. - twinkelen, licht schitteren: van iemands ogen
kwinkelieren ww. - kwinkeleren
kwint de 1. kwint: bep. toon of interval 2. in *onder de kwint* onder de plak, knoet
kwiskwaans z. *kwaanskwies*
kwispeldore, *...door* de - kwispedoor
kwispelpot de - kwispedoor
kwispelstatten ww. - kwispelen
kwitaansie de - rekening, kwitantie
kwitaansieloper de - iemand die voor anderen kwitanties aanbiedt
kwitse de 1. sleedoorn 2. hetz. als *kwetse* (bet. 1) 3. spuwsel van tabakssap
kwitsen, *kwitse*, *kwits*, *kwitsen* de 1. bep. boom: lijsterbes 2. bessen van de lijsterbes 3. z. *kwatsen*
kwitsenboom de - lijsterbes (boom)
kwitsenhooft et - lijsterbes, hout van de lijsterbes
kwitsenpolle de - lijsterbessenboom
kwittien et - klein beetje, bijv. *een kwittien varve*
kworum et - quorum

L

laaien ww. - laaien, in *laaien van woede*

laaiend bn. 1. zeer boos 2. zeer enthousiast

laaks z. *laks*

laampe, **lampe** de 1. lamp 2. radiolamp 3. benaming voor een haas

laampeballe de - gewicht, tegenwicht voor 't optrekken van een lamp

laampeblon, ...*blonde* de - lampballon

laampebol(le) de - lampballon

laampebraander, ...*braner* de - brander in een lamp

laampebroons et - bep. metaalpoeder om de lamp mee te bronzen

laampeëulie de - olie voor het doen branden van de lamp

laampeglas et - lampenglas

laampehael(e) de - tuitenrager voor lampenglazen

laampehaoke de - haak waaraan een lamp hangt

laampehaol de - ijzeren stang waaraan men een lamp hing

laampekappe de - lampekap

laampeketoen et - lampkatoen

laampeketten, ...*ketting* de, et - ketting van een *kettenslampe*

laampekouse de - kousje in een gas- of petroleumlamp

laampekralen mv. - kralen ter versiering op de rand van een lamp aangebracht

laampelocht et - lamplicht

laampepere, ...*paere* de - peervormig reservoir van een lamp

laampepitte de - kousje in een lamp

laampepoetsen ww. - een lamp poetsend schoonmaken, glimmend maken

laampepoetser, ...*poester* de 1. wisser, soort tuitenrager om lampen mee schoon te maken 2. dichte pluim van een rietstengel

laamperaeger de - tuitenrager voor lampen

laampeschelle de - walmvang

laand et 1. land 2. onbebouwd gebied, in het bijzonder: bouwland, echter vooral: weiland, ook: iemands landerijen bij elkaar

laandanmaeken ww. - grond in cultuur brengen, ontginnen

laandanmaeker de - landontginner

laandbotter de - boter uit melk van koeien die op het land lopen (en niet op stal staan)

laandbouw de - landbouw

laandbouwblad et - blad, vaktijdschrift voor boeren

laandbouwvereniging en var. de - vereniging van landbouwers, met name de Friese maatschappij van landbouw

laandbouwmarktgenuveriening de - landbouwcoöperatie die, ook met gebruikmaking van landbouwmachines, in opdracht bep. werkzaamheden voor boeren verricht

laandbouwwinterschoole de - landbouwonderwijs in de winter gegeven

laandbrette de - breedte van een strook land, nl. van kavels met dezelfde breedte op een rij achter elkaar

laandbrogge de - boterham die werkers op het land meenemen van thuis

laandelik, **lanelik** bn. - landelijk

laanderi'jen mv. - landerijen

laanderig z. *laanterig*

laandfiets de - oude fiets waarop men het land in ging of over een zandweg naar het land, vooral gebruikt om de koeien op te halen en/of om ze in het land te melken

laandhekke et - groot houten hek op een inrit, dam van een weiland, erf of zandweg, meestal bestaande uit o.m. vier of vijf horizontale planken

laandhokke et - hok waar de varkens vrij in- en uit kunnen lopen, ook wel in het land; ook wel voor ander vee, zoals schapen

laandhonger de - zucht om meer land te hebben

laandies et 1. landijs 2. ijslaag op plassen water die op het wei- of bouwland staan

laanding de - landing

laandkaorte de - landkaart: kaart van een land, een deel ervan, een groter deel van de aarde

laandketel de - grote ketel die men meenam naar het werk op het land

laandkoeme de - klein kommetje dat men mee had om koffie uit te drinken, bijv. naar het hooiland of naar het terrein waar men turf maakte

laandkoffie de - slechte, slappe koffie, met name: de niet zo beste koffie die de werkers vroeger op het land gingen

laandkroje de - kruiwagen met middelgrote bak

laandnummer en var. de - elk der nummers waarmee percelen land zijn gemerkt bij het kadaster

laandpries de - prijs van het land

laandrogge de - landrug

laandrolle, ...*rule* de - landrol: rol waarmee het land wordt geëffend

laandrollen ww. - bewerken met een *laandrolle*

laandschatten ww. - taxeren van de waarde van land

laandscheuren ww. - scheuren van land

laandschop et - landschap

laandstiekel de - benaming voor diverse distelsoorten in het weiland

laandthee de - slechte thee, ook: die de werkers vroeger op het land kregen

laandvarken et 1. bep. groot varken met hangende oren op het Europese vasteland gefokt; vijftig jaar geleden veel voorkomend 2. varken dat buiten loopt, in het land, in het bijzonder: jonge fokzeug die in het land loopt of drachtige fokzeug

laandverbetering de - het verbeteren van het cultuurland

laandverhuizer de - landverhuizer, emigrant

laandverpatten zn., ook ww. - spelletje waarbij kinderen een groot vierkant stuk 'land' in het zand aftekenen en om beurten een mes op de punt in het zand moeten werpen, om zo 'het land te verdelen'

laandwark et - werk dat men op bouw- of grasland verricht

laandweer de - grens met een andere provincie; ook in de vorm van een oude verdedigingswal

laandweg de - kleine weg door de landen, soms nauwelijks verhard

laang(e)s z. *langs*, *langes*

laank bn., bw. 1. z. *lang* 2. hetz. als *leng*, bet. 1

laank... z. lang...

laankdissel, *langdissel*, ...*hooft* de - lange disselboom voor twee paarden, die nl. elk aan een kant liepen; soms ook voor één paard

laankhals de 1. iemand die voortdurend nieuwsgierig kijkt 2. sterke drinker

laankhalzen ww. 1. nieuwsgierig kijken of verlangend uitkijken naar, zin hebben in 2. loerend uitkijken uit verveling, zich vervelen

laankiezer, *langiezer* et - kouter, ploegijzer

laanklief, *lank...* de - benaming voor personen die erg dun en lang zijn

laankman de - middelvinger

laankmes, *langmes* et - kouter, ploegijzer

laankmoedig bn. - lankmoedig

laankwaegen, *langwaegen* de - lange balk, boom die voor- en achterstel verbindt en waarmee men een wagen langer maakt, ook: een wagen die op die manier langer is of kan worden

gemaakt; de *laankwaegen* was vooral voor het vervoer van lange materialen, zoals bomen, en ook wel voor het vervoer van varkens

laankwielig, *lang...* bn. - langdradig: langdurig saai

laans(...) z. *langes(...)*, *langs(...)*

laansdouw(e) de - landstreek, landouws

laansman de - landman: boer

laanteren, *lenteren*, *lanteren* ww. - lanterfanten, rondhangen en zo goed als niets uitvoeren

laanterfaanten, ...*fanten* ww. - lanterfanten, rondhangen en zo goed als niets uitvoeren

laanterig, *laanderig*, *landerig* bn. 1. een slap, flauw gevoel hebbend, futloos 2. slap smakend

laantien et 1. klein land 2. klein stukje land waarop men kan leven door boer te zijn

laantienverwisselen ww. - hetz. als *mes-sienpikken*, *laandverpatten*

laast z. *last*

laban z. *laoban*

labbe z. *lobbe*

labberetorium et - laboratorium

labendig z. *lebendig*

labiebes z. *lawiebes*

labret, *labberet* et 1. gevangenis 2. in de problemen, in *aorig* in 't *labret*

labubes z. *lawiebes*

lachbuije en var. de - lachbui

lachdoeve de - bep. soort tortelduif, als huisdier gehouden in een kooitje; ook wel gezegd van een duif die koert

lachen, *laachen* ww. 1. lachen 2. maken van het geluid 'gr, gr, gr' door een koekoek, van een bep. geluid van een spreuw, van een bep. lacherig geluid van een duif, vooral van een tortelduif 3. vermaak, leedvermaak hebben

lachstoepies, ...*stoepen* mv. - lachjes van jonge kinderen in de slaap, opgevat als groeistuipe

ladderig bn. - slap, dun (van bijv. thee)

ladderzat bn. - in hoge mate dronken

lae de - lade in een tafel, kast, bureau e.d.

laedboom de - laadboom

laedbrogge de - laadbrug

laedebak, *laedbak* de - laadbak van een vrachtauto

laedekaaste de - ladenkast

laeden ww. 1. laden, als vracht aanbrengen, plaatsen 2. eten en drinken 3. van lading voorzien

laeder de 1. iemand die iets laadt, met name degene die zich bij het laden van hooi op de wagen bevindt en het toegestoken hooi op de juiste plaats legt 2. degene die de garven op de

juiste wijze op de wagen plaatst 3. laadinrichting van een oplaadwagen
laedewaegen de - oprapwagen
laeding de 1. vracht, wat geladen is/wordt 2. lading van een geweer 3. elektrische lading
laedkiste de - laadkist
laedkleppe de 1. laadklep aan een vrachtauto 2. grote mond
laedplak, ...plaetse de - laadplaats, bijv. *de laedplaetse veur de tram*
laedstok de 1. laadstok van een ouderwets geweer 2. penis van een hengst
laek de - beek, wetering
laeken et 1. laken: bep. geweven stof 2. beddenlaken, tafellaken
laeken II ww. - zich geringschattend, afkeurend uiten
laekens bn. - lakens
laekenstraote de - in *naor de laekenstraote* naar bed
laekenvelder de - lakenveldse koe, geit of kip
laekenvelder(s) bn. - lakenvelds
laene de - zandweg (soms ook verhard) met niet zelden aan weerszijden rijen bomen, ook als oprit of door bos lopend; van oudsher vaak loodrecht op de hoofdverbindingen
laep bn. - weinig zout, flauw
laepen, laepken, leppen ww. 1. traag scheppen met een lepel 2. koffiedrinken, theedrinken, met kleine teugjes, slurpend koffie of iets anders drinken, langdurig
laeper, laepker de - iemand die traag lepelt
laest(...), lest(...) - laatst(...); ook in woorden als *laestzundags* 'laatst op een zondag'
laest I, lest I bn. - laatst
laest II, lest, laes, laezes bw. 1. laatst, onlangs 2. eigenlijk, op de keper beschouwd, in *op 't laest*
laestaovens, ...aovend, lest... bw. - onlangs op een avond
laestdaegs, lest... bw. - laatst, onlangs
laesttieds, lest... bw. 1. de laatste tijd, gedurende het laatste poosje 2. een tijdje geleden
laesttik, lesttik zn. - bep. spelletje: het kind dat het laatst getikt is, moet een ander tikken, die dan weer de laatste tik moet geven
laesttikke, lesttik de - laatste tik bij het spelletje *laesttik*
laestweeks bw. - enkele weken geleden
laetaofel de - tafel met een la
laetbluier, ...blujjer, ...bluier de - laatbloeier
laete bw. - laat, niet vroeg, na verloop van enige tijd
laetertien et - latertje

laezes z. *laest* II
laf bn. 1. zonder moed, lafhartig 2. niet voldoende gezouten 3. zwoel, drukkend
lafferd de 1. lafaard 2. iemand op wie men niet kan bouwen, onverschillige vent
laf(fig)hied de - lafhiede: het lafhartig zijn
lagettien z. *legettien*
laiken z. *vlaaiken*
lak et, de 1. lakverf, doorzichtig lak dat op hout wordt aangebracht e.d. 2. zegellak 3. maling, in *d'r lak an hebben* 4. onzin 5. z. *laks*
lakbusse de - busje met lakverf
lakkwaste de - verfkwastje voor lakverf
laklaoge de - laklaag: laag van lak
lakleerze de - laklaars
lakriem de - riem van verlakt leer
laks, lak, laaks bn., bw. 1. traag, lauw in wat men doet 2. slinks, achterbaks
lakschooier de - iemand die het met de zedelijkheid niet zo nauw neemt
lakschouwen, lek... z. ook *lekschooien* 1. spiedend in de gaten houden 2. steken onder water geven, smalend praten terwijl de ander erbij is, iets of iemand afkammen
lakseren ww. - inslinken door te smelten
laks(ig)hied de - laksheid
lakvarve en var. de - lakverf
lakwark, ...waark et - lakwerk: de lak van auto's, fietsen, rijtuigen e.d.
laksute bn. - erg zoet
lam bn. 1. lam, verlamd, ook zwakker: met een krampachtige vermoeidheid 2. futloos, zich niet goed fit voelend, een vermoeid gevoel hebbend 3. lui 4. loom, lui makend (van het weer) 5. z. *laom*
lambendig z. *lebendig*
Lambertusmark de - bep. markt, op Hemelvaartsdag gehouden in *Ooldemark*
lambiebes z. *lawiebes*
lamlendig bn., bw. 1. lusteloos, zich futloos, ellendig, ziekelijk voelend 2. lui
lammegiesbri'j de - lammetjespap
lammekoopman z. *laomerkoopman*
lammeling de 1. rotzak, smeerlap 2. iemand die niets uitvoert, luiak
lammen z. *laomen*
lammenarig, lammenaardig, lammenaodig en var. bn. - lammenadig, zich lamlendig voelend, vervelend, beroerd
lamme(r)(...) z. *laomer(...)*
lammespeun de - hetz. als *lammezoeger*
lammeteren, lammen... ww. - lammenteren, zeuren
lammezoeger, laomezoeger, laompiezoeger

de - speen voor een lam

lammig bn. - enigszins verlamd door vermoeidheid of als gevolg van de houding waarin men langdurig staat, zit, schrijft enz.

lammighied de - lamheid: verlamd gevoel, het *lammig* zijn, ook: het lui, traag, initiatiefloos zijn

lampe(...) z. *laampe(...)*

lampiesbrood z. *koekoeksbrood*

lams... z. *laomer...*

lamzak de - lamstraat

landerig z. *laanterig*

lanelik z. *laandelik*

lanen ww. 1. landen: uit de lucht 2. aangrenzend zijn

lanenommer et - landnummer

lang, lange, laank bw., bn. 1. lang 2. een bep. tijd durend 3. nogal wat tijd durend 4. in *lange koffie* slechte koffie 5. z. *lange*

lang... z. ook *laank...*

langbien de 1. iemand met lange benen 2. ooievaar

langboom de - lange dissel, nl. tussen twee paarden

langdissel z. *laankdissel*

langdraoderig, langdraodig bn. 1. langdradig: van, met lange draden, met lange nerven, vezels 2. langdurig en daarbij saai (van een verhaal, een voorstelling e.d.)

lange, lang bw. 1. volstrekt, helemaal, in (*nog*) *bi'j lang(e) niet* verb. 2. z. *lang*

Langedieke et - Langedijkje, plaats in *Oost-Stellingwarf*

Langediekemer I de - iemand uit *Langedieke*

Langediekemer II bn. - van, m.b.t. *Langedieke*

langelaeste, ...lest(e), langen..., in verb.: tenslotte, uiteindelijk

Langelille de - Langelille, in *De Langelille*, plaatsnaam van een bekend westelijk dorp in *Stellingwarf*

Langelilster I, ...lillemer de - iemand uit *De Langelille*; van, m.b.t. *De Langelille*

Langelilster II ...lillemer van, m.b.t. *De Langelille*

langer bw. 1. zo langzamerhand, de laatste tijd 2. vergrotende trap van *lang*

langes(...), langs(...), laangs(...), laans(...), laanges(...); de vormen op *-es* treden op na de kern van woordgroepen; ook eerste lid van bep. samenstellingen 1. in de lengterichting, naast, bijv. *bi'j de sloot langes* 2. voorbij, ook: aan, op bezoek 3. z. *langs*

langeskommen, langs... en var. ww. 1.

voorbijgaan 2. op bezoek komen, ook voor een korte, zakelijke handeling, gesprek, collecte e.d.

langettien z. *legettien*

langhond de - langwagen

langhooft, laank... et I. bep. onderdeel van een boerenwagen 2. spoorstok voor twee paarden, nl. aan de dissel van een wagen, aan een rijtuig, voor een slee e.d. 3. in de lengte gezaagd hout 4. dikke takken waaruit men draadpalen zaagde 5. lange palen

langneuze de - iemand met een lange neus

langpootmogge, ...vliege de - langpootmug

langpote, laank... de 1. langpootmug 2. iemand met lange benen 3. ooievaar

langpraoter, laank... de - iemand die langzaam, traag z'n verhaal doet, iemand die wijdlopig, zeurend vertelt

langs, laangs, laans; vormen op *-es*: *langes, laanges* komen voor na de kern van woordgroepen vz., bw. 1. langs: vlakbij en parallel met 2. via, door 3. voorbij

langs(...) z. *langes(...)*

langschellen ww. - eikschillen (van dikke takken die tot draadpalen worden verwerkt)

langst de, et - sterk verlangen naar

langstro et - stro bestaande uit lange stukken, gebruikt in de stal onder koeien en varkens

langsweg de - lange weg

languut, laank... bw. - languit

langvoer et - hooi e.d. als voer, i.t.t. *kotvoer* zoals meel

langwaegen z. *laankwaegen*

langwarpig bn. - langwerpig

langwielig z. *laankwielig*

langzem, laankzem bn., bw. 1. traag, niet vlug verlopend 2. zich met geringe snelheid bewegend 3. in *langzem an* langzaam

lank... var. van *laank...*

lanteern de - lantaarn

lanteernpere de - peervormig brandstofsreservoir van een lantaarn

lanteernpot de 1. brandstofsreservoir van een lantaarn, vaak peervormig, voor petroleum 2. bovenste, glazen omhulsel van een lantaarn

lanter... z. *laanter...*

lantierpaol, lantiers..., lattier..., lantiers...,

hang(el)..., tussen..., ketier..., lattierboom,

lawierpaol, letier... de 1. horizontaal hangende paal tussen twee paarden op stal 2. horizontale boom op een *hekkedam*, voor het hek

lao bw. - traag

laoban, laban, laobaan(der) de 1. grote, lompe kerel, ook: grote luie kerel 2. saai, sullige

persoon 3. onverschillige en dwarse persoon
 4. sullige en vaak grote hond 5. de bekende
 bijbelse figuur Laban
laog(e) de 1. laag 2. geslacht, soort, afkomst
 3. pak slaag 4. maatschappelijke klasse 5. in
de volle laoge er volop van langs (krijgend,
 gevend)
laom ww. - een laag leggen, in lagen leggen
laom, lam et - lam, jong van een schaap
laome... z. *lamme...*
laomen, lammen ww. - lammeren
laomerboge de - gereedschap om lammeren
 te vangen, in de vorm van een lange stok met
 ronde beugel
laomeri'je, lammeri'je de - het lammeren
laomerkoopman, lamme... de - koopman van,
 handelaar in lammeren
laomermark, ...maat de - lammermarkt
laomers, in *een laomerse blei* trut, aanstel-
 leriige vrouw
laomerstat, lamme... de 1. de staart van een
 lam 2. bel snot aan iemands neus
laomertied, lamme... de - periode van het
 lammeren
laomervacht(e), laomsvacht en var. de -
 lamsvacht
laomervel, lamsvel en var. et - lamsvel
laomerweiden ww. - lammeren laten grazen in
 een stuk weiland
laomezoeger en var. z. *lammezoeger*
laompiesbri'j de - lammetjespap
laomuj de - ooi die voor het eerst lammert
laoten ww. 1. laten 2. aderlaten 3. achterwege
 doen blijven, nalaten 4. afstaan, aan een
 ander overlaten: tegen betaling, voor een bep.
 prijs 5. losweken, loslaten: inzake kleverige
 substantie 6. dulden 7. doen gebeuren, ervoor
 zorgen, maken dat iemand of iets een bep.
 handeling doet 8. doen om het wenselijk zijn 9.
 mogelijk zijn 10. een verrassende gebeurtenis
 of bijkomstigheid vormen
laotmes, ...vlm et - laatmes
lapkepoep z. *lappiespoep*
laplaander de - slampamper
lappe, lap de 1. lap doek, stof 2. (mv.) ma-
 nufacturen 3. waslap e.d. 4. briefje papiergeld,
 veelal van duizend of honderd 5. dun stuk: van
 diverse stoffen 6. groot stuk tekst 7. stuk grond
 8. donkere bui, flink dek van regenwolken,
 veelal: dreigende onweersbui 9. onbetrouwbare
 figuur, vent van niks 10. vent die veel zuipt,
 zatlap 11. klap 12. in *op 'e lappen* te voorschijn,
 op de proppen 13. extra rondje werpen bij het
 spel *nuunderen* 14. in *lap om leer* om het even

lappebaankien et - kistje met o.m. lappen voor
 het verstellen van kleding, tevens gebruikt als
 zitplaats voor kinderen
lappebak de 1. bak waarin de overgebleven
 lappen kwamen, die nl. bij verstelwerk nog wel
 eens van pas konden komen 2. bed
lappeballe, lappiesballe de - kleine bal ter
 grootte van een kaatsbal, van lappen gemaakt
lappedeken, lappies... de 1. deken gemaakt
 van kleine lapjes 2. bont geheel van iets
lappejood z. *lappiesjood*
lappekoopman z. *lappieskoopman*
lappekörf, in *in de lappekörf* in de lappen-
 mand
lappemaand(e), - in *in de lappemaand* ziek,
 met problemen en daardoor niet aan het werk
lappen ww. 1. herstellen door lappen in of
 op iets te zetten, verstellen 2. over elkaar
 leggen van planken (bij potdekselen) 3. iets
 leveren, klaarspelen 4. van geld: bijeenleggen,
 bijeenbrengen, ook: lappen bij kaarten 5.
 toevoegen: aan een verhaal, een opsomming,
 aan de prijs die men betaalt 6. in *bi'j mekeer*
lappen: een jongen en een meisje proberen
 samen te doen trouwen 7. in *d'r bi'j lappen* erbij
 lappen, vooral: verraden door aan te geven
lapperi'je de 1. slap, slecht in elkaar zittend
 iets: doordat het vaak gelapt, moeizaam hersteld
 is enz., vandaar ook: knoeiwerk 2. gereedschap
 waarmee men fietsbanden lapt
lapperig bn. - zichtbaar te vaak versted, geheel
 of deels uit lapwerk bestaand
lappespul et - stof in principe bestemd voor
 kleding, lakens e.d. en bestaande uit één of meer
 lappen
lappetaele de - elk der stalen lappen die men
 getoond krijgt om evt. van die bep. stof te
 kopen
lappien et 1. lapje 2. (mv.) manufacturen
lappiesballe z. *lappeballe*
lappiesdeken z. *lappedeken*
lappiesjood, lappejood, lappiesjeude de
 - manufacturier, ook als venter
lappieskerel de - reizend manufacturier
**lappieskoopman, lappekoopman, lappever-
 koper, lappiesman** de - manufacturier
lappieskraom de - kraam op de markt: van een
 manufacturier
lappiesmark en var. de - markt waarop vooral
 manufacturen worden verkocht
lappiespoep, lappepoep, lapkepoep de -
 venter die langs de boerderijen en huizen trok
 met stoffen voor kleding etc., uit Duitsland
 afkomstig

lappiespoe de - lapjeskat
lappieswinkel de - zaak waar men vooral lappen stof verkoopt
lapvrouw de - vrouw die de kleren wast en verstelt van de knecht
lapwark, ...waark et - lapwerk
lapzak de - onbetrouwbare persoon, lap-zwans
lapzwaans, lapzwaanser de - lapzwans
lariekool de - lariekoek
lariemat et 1. slechte koffie 2. waterige soep
lariks, lark, lork de - lariks
las(se) de 1. las tussen twee metalen delen, ook: houtlas 2. steunder onder gebroken of losse stukken hout in de vorm van een balk e.d., verbinding van gebroken of stukken hout doordat er een balk, twee planken aan weerskanten etc. tegenaan zijn geklemd
lassen ww. 1. door een *las(se)* verbinden 2. op een bep. plaats, tijd in het geheel alsnog aanbrengen, toevoegen
lassien et - kapje van brood
last, laast de 1. vracht op iets, lading van iets 2. financiële verplichting, vooral: vaste onkosten, belasting 3. hinder, overlast, voortdurende onaangename ervaring
lastdreger de - bagagedrager, ook: van winkellui, aan de voorkant van de fiets
lasten mv. - grondlasten en soortgelijke geldelijke verplichtingen
lasteren ww. - lasterpraatjes verkopen
lastpak de - lastpost
Latien(s), Letien(s) et - Latijn
latte de 1. lat: lang, dun stuk hout 2. meetlat 3. lange, dunne persoon
lattebreker de - met een breekijzer te vergelijkende gereedschap met behulp waarvan men o.m. oude latten verwijderde bij afbraak
latteklomme en var. de - bep. gereedschap van een rietdekker
latten bn. - van latten
latteschiere de - lett. lattenschaar: fopmiddel; kinderen, aankomende knechtjes e.d. werden gefopt door ze om zo'n schaar uit te sturen
lattespijker de - latspijker
lattier... z. *lantier...*
latingel de - bep. kleine spijker: tengel
lauwen(d) bn., bw. - vleierig verliefd (doend)
lauwig bn. - enigszins lauw
lauw(ig)hied de - het enigszins *lauw* zijn
laveren, laweren ww. 1. laveren bij het zeilen 2. erg onvast, zwaaiend lopen 3. heen en weer lopen 4. handig sturen op een fiets, in een auto e.d. 5. een beetje rustig, niet te druk omgaan met

iemand
lawaaï(...) z. *lewaai(...)*
laweie, lawei, lewei de - hoge staak waaraan een zak, kleed, korf of bal werd gehesen bij het begin en eind van de werktijden
lawiebes, labiebes, labubes, lebiebes, lam-biebes de - oplawaai, klap
lawierpaol z. *lantierpaol*
lawine, lewine de - lawine, ook, bij vergelijking: zeer grote hoeveelheid die men plotseling te verwerken krijgt, met name van schriftelijke stukken
lazaruskleppe de, in *een mond as een lazaruskleppe* aan één stuk door pratend
lazeri'je, in *iene op zien lazeri'je geven* een pak slaag
lazerus I zn. - in *op zien lazerus* op z'n donder
lazerus II bn. 1. stomdronken 2. met het gevoel dat men door lichamelijke inspanning kapot is
lebandig bn. - groot (van een persoon)
lebardie z. *lobardie*
lebbe z. *lobbe*
lebben, lebbereren ww. - lebben: slobberen, bijv. van koffie; ook door oude mensen die eten en geen tanden en kiezen meer hebben; ook: uitlikken met de tong
lebbber de - tong
lebbberen z. *lebben*
lebbig bn. 1. zeer onvriendelijk en scherp reagerend, bits uitvallend 2. brutaal
lebendig, lebendig, lambendig bw., bn. 1. in hoge mate 2. zich beroerd voelend
lebiebes z. *lawiebes*
ledder de 1. ladder 2. loopbaanontwikkeling, maatschappelijke ladder 3. hetz. als *ziedledder* 4. ladder in een kous 5. hetz. als *liefbaand*
ledderhaoke de 1. haak aan een ladder, om iets aan op te hangen, bijv. een emmer, een bus verf, ook gebruikt om een slachtvarken mee aan een ladder te hangen 2. fijne haaknaald waarmee men ladders in kousen, sokken ophaalt en bijna onzichtbaar stopt
leddertrappe de - trap met sporten
leddertree de - laddersport
leddertrieme de - laddersport
ledderwaegen de - ladderwagen
ledebreken ww. - ledebreken: zeer zwaar werk verrichten
ledebrekerswark et - werk dat zo zwaar is dat men bij het verrichten ervan z'n ledematen zou breken
ledekaant z. *ledikaant*
leden bw. - geleden: nl. een bep. tijd
ledenriederi'je de - schaatswedstrijd voor

leden van een ijsvereniging

lede(n)vergeerdering, ...*vergadering* de - ledenvergadering

ledepreker de - aanzegger bij overlijden

ledig bn. 1. niet of nauwelijks iets te doen hebbend 2. een leeg, kaal gevoel gevend 3. goed van ledematen

ledigloper de - leegloper

ledigzitten ww. - leegzitten

ledikaant, *lede...* et - ledikant

lee, *lie* de 1. in *op 'e lee* liggend (zijn); met een voorgevoel 2. z. *leed* II

lee-aanzegger z. *leezegger*

leebrief, *leed...*, *lied...* de - rouwbrief

leed I et 1. leed, verdriet 2. in *lief en leed* lief en leed

leed II, *lee* de - rouw; uitnodiging tot bijwoning van een begrafenis

leed III bn. - in *mit lede ogen* met een onaangenaam gevoel dat men er wel iets aan zou willen doen maar dat niet kan; verder in *Et dot mi 'j leed* 't doet me verdriet

leedanzeggen ww. - de leed aanzeggen, mondeling bericht doen van iemands overlijden

leeg, *ledig* bn. 1. leeg: niets bevattend 2. onbezet, met niets erop of eraan 3. uitgeput, afgemat, vooral: door zware lichamelijke inspanningen

leeg... - leeg... of laag...

leeghattig bn. 1. laaghartig 2. meer verlegen dan zichzelf roemend, nederig

leegjuten ww. - scheppend, met scheppende bewegingen leeg doen raken

leegkiepen ww. - kantelend leeg doen stromen, gekanteld leeggoeien

leegklokken ww. - klokkend leeg (doen) raken

leegkrojen ww. - leegmaken m.b.v. een kruiwagen

leeglepelen ww. - door te lepelen leegeten

leeglieren ww. - door op te lieren leeg maken, leeg doen zijn

leegloperij de 1. het nietsdoen, leegloperij 2. bedrijf dat niet meer goed loopt

leegpakken ww. - door te pakken, steeds wegnemen en ergens anders neerzetten, leeg doen zijn

leegschoeven ww. - leeg doen worden door schuivende bewegingen

leegschrabben ww. - schrapend leegmaken

leegslobberen ww. - leegmaken door slobberend te drinken

leegslorpen, ...*slurpen* bw. - leegslurpen

leegspi'jen, in *de huid leegspi'jen* braken

leegte de 1. het laag zijn 2. laagte, lager gelegen gebied, stuk land 3. leegte

leegteppen ww. - bij het handmatig melken de laatste melk uit de uier doen komen

leegvene, *lege...* et - laagveen

leegvörken ww. - met de hooivork leegmaken

leem(...) z. *liem(...)*

leemwilg z. *rooiwilg*

leens, *lens* de 1. lens 2. contactlens

leepvol de - de hoeveelheid van, in een lepel

leer I et 1. leer, leerwerk 2. leren stuk, leertje, leren voorwerp, waaronder ook zeemleer

leer II de 1. religieuze leer, vooral: de christelijke leer 2. catechisatie 3. onderwijs, onderricht, vooral: van een leerling bij een ambachtsman 4. hetgeen men leert door een voorval

leerbegrip et - vermogen om te leren

leerber bn. - leerbaar

leerfiets de 1. oude fiets waarop kinderen leerden fietsen 2. vrouw waarmee allerlei mannen naar bed gaan, waar mannen a.h.w. 'het' op leren

leergang, *leergaank* de - leergang

leerjonge de 1. leerjongen 2. jongen die naar catechisatie gaat

leerkaemer de - catechisatiekamer

leerkappe de - bep. leren kap om de benen, boven de schoenen

leerklompe de - klomp met leren kap

leerlappe de - leren lap: zeemlap

leermaegien et - meisje dat naar catechisatie gaat

leersklompe z. *klompleerze*

leertien et - leertje

leertiesklompe, *leertienklompe* de - elk van een paar klompen met stukjes leer op de plaats waar anders de houten kap zit

leertwiege de - wilgenteen, wilgentak

leerverstaand et - het vermogen om te kunnen leren, studeren

leerwark, ...*waark* et 1. leerwerk, bijv. van schaatsen 2. het werk dat men moet doen voor school, een opleiding

leerze de - laars

leerzekappe de - kap van een kaplaars

leerzeklompe z. *klompleerze*

leerzeknecht, *leerze-uittrekker*, *leerze-trekker* de - laarzenknecht, bep. plankje: tegen de uitholling aan het eind trekt men z'n laars uit

leerzelepel de - soort schoenlepel, nl. om laarzen mee aan te trekken

leerzem bn. - leerzaam

leesber bn. - leesbaar
leesblad et - tijdschrift e.d. om voor ontspanning te lezen, ook: blad, papier met leestekst
leeske z. *lieske*
leespottefulie de - leesportefeuille
leest(e) z. *liest*
leeuw, **luuw**, **lieuw** de - bep. roofdier: leeuw
leewieken ww. 1. kortwieken 2. de macht ontnemen
leezegger, **leedzegger**, **leedanzegger**, **lee...**, **lied...** de - aanspreker, leedaanzegger
lefbuul, **lefbule**, **lefbulte** de - iemand die zichzelf voortdurend ophemelt, die voortdurend opschept
lefdoekien et - lefdoekje, pochet
lefferd de - opschepper, zwetser
leg, **legge** de 1. het leggen van eieren 2. baarmoeder bij pluimvee
legaot, **legaat** et - legaat
legbak de - bep. bak waarin kippen leggen
lege bn. 1. laag: het tegengestelde van hoog, niet ver opwaarts gaand 2. van lage toon, klank 3. laag van prijs, gering van waarde enz. 4. zuidelijk (van de wind) 5. niet zwaar, niet streng 6. minachtend, laatdunkend 7. gemeen, smerig
legen ww. - legen, leegmaken
leger et 1. hazeleger, soms ook inzake reeën 2. legermacht 3. grote groep 4. laag gestapelde turf in het turfveld waar de *slag* tegenaan werd gestort
legeren ww. 1. legeren: van bep. gewassen, met name graan 2. een leger hebben (van een haas)
legerschaore de - heerschaar, legerschaar
legerstee, **...stede** de 1. ruimte, plaats voor een graf 2. graf
legeteren ww. - door een legaat schenken
legettien, **langettien**, **lagettien** et - gehaakt sierrandje aan de ondermuts
legevene z. *leegvene*
legge de 1. laag over de deel uitgespreide garven (om gedorst te worden) 2. z. *leg*
legger de 1. dier dat eieren legt 2. degene die legt, vooral: degene die de garven neervlijt 3. dragende balk, vooral onder een vloer 4. onderste molenstein 5. vierkant stukje hout, als een soort dobbelsteen gebruikt bij een bep. dobbelspel 6. bep. openbaar register, o.m. van de percelen met kadastrumnummers 7. ontstekingsaan het spronggewricht van een paard
legbokke et - legnest
legien et - kleine laagte, niet zo grote en diepe, lage plek
legister z. *liguster*

legkaaste, **lig...** de 1. legkast 2. bep. ruimte waar kippen hun eieren kunnen leggen: legnest
legkorrel de - bep. korrelvormig kippenvoer: legmeel
legplaanke de 1. plank over een sloot 2. plank om potten en pannen op te leggen 3. kastplank, vaak: die los is 4. leesplank 5. plank aan het voeteneind van een bedstee
legreuster et - soort rooster waarop de kippen eieren leggen
leguster z. *liguster*
legvoer et - legmeel
lei de 1. dijk om het veen die het water van het hogere gebied tegen moet houden 2. z. *leie*
leibaand, **leide...** de - leiband
leide et - leidsel, vaak: beide leidsels
leiden ww. 1. leiden 2. in een bep. richting doen groeien, van bomen en planten, maar ook van hoorns van rundvee 3. z'n leven doorbrengen, ondergaan
leider de 1. leider, iemand die leiding geeft 2. leiding van de pomp
leidiak de - hetz. als *lei*
leiding de 1. het leiden, besturen 2. de leiders 3. buis e.d. waardoor iets geleid wordt
leidingwaeter et - water van de waterleiding
leie, **lei** de - dakpan van lei, leipan, ook: lei om op te schrijven
leiker de - baggerman met baggerbeugel
leiliende de - lindeboom die geleid wordt
leins bn. - het op te pompen water niet vasthoudend
leipere(boom) en var. de - pereboom die geleid wordt (tegen muur, schutting e.d.)
leischut et - schutting waartegen men een boom leidt
leisloot de - hetz. als *waeterlossing*; ook: laatste afwateringssloot die naar de boezem loopt
lek I et - lek, lekkende plaats
lek II bn. - lek *lek wezen*, ook: neusdrop hebbend of incontinent zijnd
lekaol, **lekaal** et - lokaal
lekaol, **lekaal** bn. - plaatselijk, lokaal
lekblad et - blad waarin de afwas kan staan uitlekken voordat die wordt afgedroogd
lekei de - lakei
leket et - loket
lekker bn., bw. 1. lekker 2. niet goed wijs, gek, vooral in *niet lekker* 3. niet eerlijk, achterbaks (in ontkenningen) 4. net goed
lekkerties bw. - lekkertjes: prettig
lekmelk de - melk die nalekte
lekneuze de - neus die lekt bij verkoudheid

leknust et - lekplaats waar het veel lekt
lekschooien ww. 1. iemand in een ongunstig daglicht stellen 2. in bedekte termen praten om iets gedaan te krijgen of iets te verwerven
lekschouwen z. *lakschouwen*
lekse z. *les*
leksem, in *et leksem opzeggen* de les lezen, de mantel uitvegen , ...*anzeggen* e.d. id.
lekspeune en var. z. *lekutter*
lekstee de - lekplaats
lekstoppe de - twee stukjes blik e.d. met rubber ertussen om het lek van een pan te dichtten
lekutter, ...*spune*, *lekspeune* de - lekspeen
lelietje-der-dalen et 1. salomonszegel 2. lelietje-van-dalen
lelk bn., bw. - kwaad, boos
lelkens de - kwaadheid, boosheid
lelkighied de - boosheid, kwaadheid
lel(le) de 1. lel van bep. vogels, met name van hanen; ook bij geiten, schapen 2. stuk loshangende huid 3. snottebel onder de neus 4. oorlel 5. hoofd 6. flinke tik, harde klap, vooral: klap met de hand 7. harde trap 8. hoerachtige lellebel
lellebel(le) de - lellebel
lellegien et - oorlel
lem(met) et - lemmet van een mes
Lende en var. de - naam van een bekende Stellingwerper rivier: Ned. Linde
Lendedieck, **Lendiek** de - dijk langs de *Lende*
Lendehuj et - hooi van het laaggelegen hooiland langs de *Lende*
Lendelaand et - land langs de *Lende*
Lendeman de - elk der arbeiders die meehielpen om de *Lende* te kanaliseren
Lendesloot en var. de - sloot nabij of uitmondend in de *Lende*
Lendestok - et - stuk land nabij, gelegen tegen de *Lende*
leng, **lenge** de 1. leng: taai en kleverig deel in het brood 2. in *leng in de melk* toestand van melk die bijna bedorven is
lengen ww. - langer worden (van dagen)
lengte, **lingte** de - lengte
lengteroe de - *roe* in de lengte gezien
lennegiesan bw. - zo langzamerhand
lens z. *leens*
lenteren z. *laanteren*
lepel de 1. eetlepel, ook theelepel e.d. 2. oor van een haas 3. soort splitbout
lepelaar de 1. bep. vogel: lepelaar 2. haas
lepelbak de - bakje waarin men lepels en vorken bewaart
lepelbekertien z. *lepelvasien*

lepelbore de - bep. gereedschap van een klompenmaker: boor met lepelvormig uiteinde
lepeldief(ien), **lepelties...**, **lepeltiesbloeme**, **vorken-en-lepels**, **vork-en-lepel**, **lepels-en-vorken** et - herderstasje
lepeleide de - bep. eg: met tanden die onder naar verhouding breed zijn
lepelkorf de - korfje waarin men de lepels, vorken en evt. messen had
lepellae de - kleine lade in een keuken waarin men de lepels bewaart
lepelrakkien et - lepelrek
lepelstael(e), ...*stele* de - lepelsteel
lepelgoed et - herderstasje
lepelvasien, ...*vaeze*, ...*bekertien* et - lepelvaasje
lepelziekte de - ziekte door ondervoeding
leperd z. *lieperd*
lepiene, **fielapiene** de - lupine
lepienepolle de - plant van het geslacht lupine
lepighied z. *liepighied*
leppe, **hujleppe**, **splitleppe**, **splitlepel** de 1. spade: met vrij korte of evt. langere rechte steel en recht, vlak blad in een punt toelopend; ook wel enigszins gerond of bijna recht aan het eind, ook speciaal voor het uitgraven van boomstronken, verder: het blad van een bep. smalle spade, nl. het *stikschooppen* 2. hooispade, lange, rechte spade om hooi of kuilgras te steken
leppen z. *laepen*
leppien et - kleine schop met rechte steel; het uiteinde van het blad loopt in een punt uit
lerer de - leraar
les, **lekse** de - les
lesreuster, ...*rooster* et - lesrooster
lessend, **lessies**, **lesses**, **lestend** bw. - laatst, onlangs
lessendaegs bw. - laatst, onlangs
lessener, **lessenaar** de - lessenaar
lest(...) z. *laest(...)*
let, in *let om let* op het kantje af, verder in *lang om let* tenslotte, uiteindelijk
Letien(s) z. *Latien(s)*
letierpaol z. *lantierpaol*
letten ww. 1. belemmeren, hinderen 2. nadelig, bezwaarlijk zijn voor
letter de 1. letter, bep. schrijfteken enz. 2. de andere zijde van een munt dan met de wapenfiguur leeuw
letterdrop de, et - drop met vooral letters als versiering of in de vorm van letters
letteren ww. - van lettertekens en andere kleine motiefjes voorzien

lettergaoren et - borduurgaren
letterlappe de - letterlap, letterdoek
letternaalde de - bep. borduurnaald
leugebas de - herderstasje
leugenbaank, in *op 'e leugenbaank* op een bankje sterke, aangedikte verhalen vertellen
leugenbaste de - leugenaar
leugenbeest et - leugenaar
leugenbuul, ...puul, ...puil de - leugenzak
leugenpoede de - leugenzak
leunspaon de - leunspaon
leuven z. *geleuven*
leuze, leunze, luuns de 1. luns, splitbout 2. devies, kernachtige uitdrukking om te kenschetsen
leven I, **levend** et 1. leven 2. levenswandel 3. wat iemand tijdens z'n leven meemaakt 4. levendigheid 5. genot, plezier in bep. aspecten van het leven 6. drukte en herrie, lawaai 7. prostitutie 8. vlezig, gevoelig deel van het lichaam, vooral: het gevoelige vlees onder de huid
leven II ww. 1. leven 2. in zijn onderhoud voorzien, z'n huishouding voeren, een bep. staat voeren 3. voortbestaan 4. intens bestaan 5. zeer levendig doen, ook: krioelen
levend bn. 1. levend, in leven zijnd 2. voorkomend, in gebruik 3. z. *leven* I
levendig, levendig bn. 1. in leven, levend 2. actief, druk en levenslustig, speels 3. druk, met veel beweging 4. helder en duidelijk
levenmaaker de - lawaaimaker, iemand die veel drukte teweegbrengt
levensbliedschop de - levensvreugde
levensgeveer en var. et - levensgevaar
levenslocht et - levenslicht
levensverstaand et - vermogen om verstandig, op intelligente wijze te leven
levenszat bn. - levensmoe
leveraansie de - leverantie: het leveren
leverber bn. - leverbaar
lawaai, lawaai et - lawaai
lawaaien ww. - lawaai, herrie maken
lawaai de - stevige klap
lawaai bn. - lawaai
lawaaisausien et - lawaaisaus
lawaaischopper de 1. iemand die hard schreeuwt, die tekeergaat en veel lawaai maakt 2. enorme opschepper
lewei z. *laweie*
lewine z. *lawine*
lezen ww. 1. lezen 2. bijeenzamelen, met name van aren
lezeri'je de 1. het steeds lezen 2. materiaal om

te lezen
li'j(e) zn., in *in 't li'j(e) valen* toegeven, z'n boosheid vergeten, vlot bedaren
li'j bn., bw. 1. windvrij, in de luwte 2. zacht (van het weer) 3. lauw
li'jen ww. 1. luw zijn, minder winderig 2. windvrij maken
li'jkaant, li'jte... de - de kant uit de wind, de luwe zijde
li'jlaand et, in *in li'jlaand* tot rede; ook: aan lagerwal
li'jschoel et - van stokken opgezet 'geraamte' met bossen riet erachter, waarachter men in de luwte het riet tot bossen kon binden
li'jschut et - schutting, schot tegen de wind
li'jte de - luwte
libelle de - bep. insect: libel
libellespeltien, libelle et - soort haarspeldje met de vorm van een libelle
lichem, licham et 1. lichaam van mens of dier, ook romp daarvan 2. organisatie, vereniging e.d.
lichemsomvang de - omvang van iemands lichaam
lichemsonderhoold et - verzorging van iemands eigen lichaam
lichies bw. - in lichte mate, met een nogal gering effect
licht I bn. 1. licht, niet zwaar enz. 2. van een koe: gemakkelijk melk gevend, de melk gemakkelijk latende schieten 3. niet zwaar op de hand, niet zwaarmoedig 4. met een licht gevoel in het hoofd, enigszins duizelig 5. niet groot (van mogelijkheden, kansen) 6. niet zeer rechtzinnig 7. niet zo ernstig, onbeduidend, niet van groot belang 8. licht van zeden
licht II bw. 1. in lichte mate 2. gemakkelijk gaand, niet zwaar om te doen 3. het nogal gemakkelijk opnemend, niet zwaar op de hand, niet ernstig, niet van groot belang 4. wellicht, in elk geval, zonder dat er problemen ontstaan
lichte z. *lichter*
lichtelik bw. 1. lichtelijk, enigszins, in enige mate 2. waarschijnlijk, wellicht, met grote kans
lichten ww. 1. het iemand of zichzelf minder zwaar maken 2. minderen wat bep. activiteiten, omstandigheden betreft 3. verlagen van het land, van de bodem door grond weg te halen dat onder de bovenste laag zit 4. optillen, in enige mate opheffen 5. rooien van aardappelen 6. in 't *gat lichten* uit een zittende houding overeind komen 7. de inhoud nemen (uit)
lichter, lichte de 1. strop, elk der stroppen waardoor een arm, boom van het eenspan

loopt, ook: elk der leren kokers met dezelfde functie; ook: strop gebruikt om paarden aan het halshout te bevestigen; door de ring ervan liep de disselboom 2. draagdoek, mitella 3. kleine hefboom waarmee men de klink oplicht 4. dat onderdeel van een eg waarmee men die oplicht: een ketting met een handvat in de vorm van een halve ring 5. beddenkwest of soortgelijk koord e.d. met handvat waaraan men zich, in bed liggend, kan optrekken

lichterhoolder de - driehoekje aan éénsparn waarmee door de kracht van het paard de wagen wordt tegengehouden

lichterlaaie - in brand (met grote vlammen), in *in lichterlaaie*

lichtgeleuvig bn. - lichtgelovig: snel iets gelovend

lichtgevolig bn. - zich iets snel aantrekkend, gevoelig

lichtheufdig bn. 1. snel zenuwachtig, gauw overspannen 2. snel kwaad 3. met een licht draaierig gevoel

lichtkaans ww. - wellicht, (zeer) waar-schijnlijk

lichtketten et, de - hetz. als *lichter*, bet. 4

lichtlaanshuj et - hooi van onbemest land en/of van gras dat in hoofdzaak niet als cultuurgewas is gezaaid, veelal: van de lage hooilanden

lichtlopen ww. - het kunstje waarbij men loopt terwijl men de ander op z'n voeten heeft staan
lichtmelkt, **lichtmelke**, **lichtmelks** bn. - licht, gemakkelijk te melken, de melk gemakkelijk latende schieten

lichtveerdig bn. - lichtvaardig: ondoordacht

lichtzaad et - kleine graankorrels of zelfs lege omhulsels zonder graankorrel

lichtzeggerig bn. - snel en veel pratend

lid 1. lid; als mv. ook wel: lichaam 2. gewricht 3. vingerlid 4. lid, penis van een hengst 5. malle of grappige persoon, vreemde snaak, onverschillige persoon

lidmaat de, et - lidmaat

lidmaatschap et - lidmaatschap

lidruske, **lidrus** de 1. lidrus, moeraspaardestaart, ook wel: benaming voor andere leden van de paardestaartenfamilie, zoals heermoes 2. holpijp 3. lidsteng

lidziekte de - bep. gewrichtsziekte, vooral bij kalveren

lie(...) z. *lee(...)*

liebödden z. *liefbutten*

liedanzegger z. *leezegger*

liedeboek et - liedboek

liedelik bn. 1. er slecht, ziekelijk uit ziend 2.

lijdzzaam, gelaten

lieden ww. 1. verdragen, verduren 2. toestaan, niet bezwaarlijk zijn of vinden 3. mooi of prettig vinden, graag mogen 4. ondervinden, ondergaan 5. ellende en/of pijn ondervinden 6. een ongunstige werking ondergaan

lieder de 1. iemand die aan een bep. ernstige, langdurige ziekte lijdt, vroeger vooral: aan tuberculose 2. persoon die op elk moment een gemene streek kan leveren, loeder, minne kerel; ook wel: een gemeen dier, een valse hond 3. misvormd, gebrekkig, ziekelijk dier, ook: dat qua groei achterblijft

liederi'je de - het bij voortduring lijden

liedrig bn. 1. waarbij men nogal te verduren heeft 2. met een ongezonde gelaatskleur, er ziekelijk uitziend 3. van vee: er slecht, gebrekkig uitziend, kennelijk zonder groei 4. botgallig 5. pover, er slecht uitziend 6. gemeen, als een loeder

liederlik bn. 1. met een ongezonde gelaatskleur, er slecht uitziend 2. een povere indruk makend, slecht groeiend, ziekelijk

liedertien et 1. kleine *lieder* 2. sneeuwklolkje

liedzem bn. 1. zachtmoedig, toegevend, met gevoel voor de ander 2. gelaten, zonder in actie te komen 3. broos, kwetsbaar 4. in *liedzem weer* regenachtig, ook wel: niet erg koud weer

lief I et 1. lichaam of romp, soms: middel 2. onderlijf, buik 3. baarmoeder 4. deel van een jurk dat het bovenlijf bedekt 5. iemands leven 6. geliefde

lief II bn., bw. 1. lief, bemind 2. vriendelijk, met een goed karakter, prettig in de omgang 3. best, geacht, vooral in uitroepen 4. mooi en aangenaam stemmend, prettig om te zien en/of te horen 5. zeer waardevol, dierbaar 6. graag, gaarne

liefbaand, **zegelbaand** de - netvormige band van touw of stroken linnen, nl. bij een koe aangebracht om het naar buiten komen van de baarmoeder te verhinderen

liefbod... en var. z. *liefbut...*

liefboelsen ww. - hetz. als *liefbutten*

liefbols, **...buuls**, **...buuls(k)**, **...buuts**, **...buts**, **...beuts**, **...bots** bn. - lijfbiedend, de toestand waarbij de baarmoeder naar buiten komt, vaak vlak voor en/of na het kalven

liefbutten, **...botten**, **...bönnen**, **...bodden**, **liebödden** ww. - lijfbieden, naar buiten komen van de baarmoeder bij een koe

liefbutter, **...budder**, **...bötter**, **...botter**, **...buter**, **...bolder** de - koe waarvan de baarmoeder naar buiten komt

liefdebrood de - situatie waarbij een oud paard niet wordt verkocht maar z'n laatste levensjaren mag slijten op de boerderij van z'n boer (in verb.)

liefdelik bn. - liefderijk, met gevoel van liefde

liefdewark et - vrijwilligerswerk

liefdracht de - kleding die men aanheeft

liefhebber de 1. iemand die in sterke mate houdt van een bep. iets 2. iemand die in principe iets wil kopen

liefhebberij de 1. hobby, tijdverdrijf 2. enthousiasme 3. belangstelling

liefhebster de - manzieke vrouw

liefen et - lijfje, met name: kledingstuk van vrouwen

liefloop de - diarree

liefniet et - netvormige band van touw of stroken linnen: bij een koe aangebracht om het naar buiten komen van de baarmoeder te verhinderen

liefzeerte, liefzeer de - buikpijn

liegbeest et - grote leugenaar

liegebasse, ...baste, ...baaste, ...batte de - leugenaar

liegebuul de - leugenaar, leugenzak

liegen ww. 1. liegen, bewust onware dingen zeggen 2. bep. kaartspel spelen: liegen 3. in *d'r niet omme liegen* niet voor de poes zijn

liegepoede, liegpoede de - leugenaar

lieger(d) de - leugenaar

liegerig bn. - leugenachtig

liek I et - lijk, dood lichaam

liek(e), geliek II bn., bw. 1. eender, identiek, op gelijke wijze 2. net als, gelijk een 3. gelijkmatig, evenredig 4. even hoog, met een glad, vlak oppervlak, effen 5. recht, vlak 6. precies, secuur, pal 7. zonder schulden, zonder dat men een ander nog hoeft te betalen 8. puntgaaf, goed, voor elkaar, in orde, vooral in *liek wark* 9. tegelijkertijd, op hetzelfde moment

liekas voegw. - zoals

liekauto de - lijkauto

liekbaore de - lijkbaar

liekdak et - laag riet in het dak van een boerderij

liekdeure de - lijkdeur

liekdoorn, lik... de - likdoorn

liekdreger de - lijkdrager

lieke, gelieke bw. 1. in dezelfde hoge maat aanwezig, van gelijke graad 2. tegelijk

liekederen, liekwederen, liekwiedereren ww. 1. tot overeenstemming komen inzake de goederen en de prijs ervan, tot een voor beide partijen juiste afwikkeling van koop en verkoop

komen 2. vlak, effen maken, met de grond gelijk maken, opruimen 3. iemand uit de weg ruimen 4. opheffen

liekegoed bw. 1. evengoed, evenzeer 2. met gelijk resultaat, met dezelfde mogelijkheden 3. niettemin, evenwel

liekehusien z. *liekhusien*

liekeltien z. *lieker(d)*

liekem bw., in *liekem allienig* geheel alleen

liekemin bw. - evenmin

lieken I, in *in de lieken kommen* weer goed komen, weer recht praten; verder in *uit de lieken* uit het normale verband, vooral: de normale mogelijkheden van het menselijk lichaam te buiten gaand

lieken II ww. 1. lijken, gelijkens hebben 2. aanstaan, als prettig ervaren 3. schijnen

liekens, liekes bn., bw. - eender, identiek

lieker(d), liekeltien de - lineaal

lieker, in *nooit lieker (...)* net alsof, het schijnt beslist zo te zijn

liekese de - gelijke, hetz. als *geliekese*

lieketoeke bw. - hetz. als *toegelieke*

liekevule, liekeveule I bw. - eender, evenveel waard

liekevule, liekeveule II; ook los van elkaar geschreven onbep. telw. - evenveel

liekewel, liekwiels, ...wels bw. 1. niettemin, echter, toch 2. net zo goed, eender

liekhokkien et - baarhuisje, eerder ook lijkhuisje

liekhusien, liekehusien et - baarhuisje, vroeger ook lijkhuisje

liekinge, in *in de liekinge kommen* de onstuimigheid van z'n jeugd kwijt raken

liekkiste de - lijkst

liekklied, ...kleed et - lijkkleed: kleed over de lijkst

liekkoetse, ...koets de - lijkkoets

lieklaeken et - lijkklaken: kleed over doodkist

lieklaene de - lijkweg

liekleggen, geliek... ww. - zodanig leggen dat het materiaal gelijkligt

liekliggen, geliek... ww. - gelijkliggen

lieklocht de - lijklocht

lieklopen, geliek... ww. - gelijklopen

liekmaeken, geliek... ww. - gelijkmaken

liekmenner de - degene die de *liekwaegen* ment

liekomme, geliek... bw. - met gelijkwaardigheid van hetgeen men uitwisselt, ruilt

liekop, geliekop bw. - in *liekop gaon* even snel (gaand, vorderend), z. ook *geliekop*

liekrieder de - koetsier op een lijkkoets

liekschouwen ww. - een lijkschouwing ver-
richten

liekstaon, geliek... ww. - gelijkstaan

liekstaosie de - lijkstoet, vooral: die men in
z'n verbeelding had gezien, als teken van een
naderend sterfgeval

liekstellen, geliek... ww. - gelijkstellen

liekvienen ww. - de zaken eender vinden, het
met elkaar eens zijn

liekwaegen de - lijkwagen, eerder ook in de
vorm van een boerenwagen met zo mogelijk
een zwart paard ervoor

liekwederen z. *liekederen*

liekweg de - weg die men volgde voor een
begrafenis, lijkweg

liekwels z. *liekewel*

liekwiedaosie de - liquidatie

liekwit bn. - lijkwit

liekzelde bn. - eender, om het even

liekzetten, gelieketten ww. - gelijkzetten

liem(...) I de, et - lijm(...)

liem(...) II, *leem* de, et (met lang ie) -
leem(...)

liembaand de - lijmband

liembaanke de - leembank

liembulte de - hoop leem

liembusse de - lijmpot in de vorm van een bus

liemdele de - deel, d.i. de harde vloer van leem
in de schuur, eerder: dorsvloer van leem

liemen I ww 1. met lijm vastmaken 2. door
te vleien, mooi te praten de verhoudingen
herstellen of nog beter maken

liemen II bn. - van leem

liemerig bn. - leemachtig

liemfliere de - lymfliere

liemflesse de - fles waarin lijm zit voor het
gebruik

liemhoogte de - hoogte in het land

liemhutte de - hut deels van leem opgebouwd,
vooral voor het bewaren van aardappelen voor
de winter

liemig bn. - leemachtig

liemklippe de - harde laag leem

liemklute de - kluit leem

liemknikker de - lemen knikker

liemkoele de - leemkuil

liemlaoge de - leemlaag

liemstamper, ...staamper de - stamper gebruikt
bij het maken van een lemen vloer in de schuur
van een boerderij

liemstok de - lijnstok

liemstroke de - lange, smalle strook plastic met
bep. kleefstof die in huis kwam te hangen

liemte de - leemte: gemis, hiaat

lien, in *te lien* te leen, geleend, uitgeleend

liende, liene de 1. lijn, touw, draad waarlangs
men een pad, tuin, sloot etc. uitzet, een pad
afsteekt etc., ook metseldraad 2. lijn om mee
vast te binden, aan vast te houden 3. waslijn 4.
lijn waaraan een schip wordt voortgetrokken,
jaaglijn 5. hetz. als *leide*, d.i. leidsel 6. hetz. als
liendeboom, bet. 1

liendeblad et - lindeblad

liendebloeme de - lindebloem

**liendeblössem, ...bloesem, ...bluisem, ...
bluisel** et - bloesem van de lindeboom

liendeboom, liene... de 1. lindeboom 2.
weesboom 3. hetz. als *liendepaal*

liendendraod de, et 1. de draad waaruit een
waslijn bestaat 2. draad bestemd of geschikt
voor een waslijn

liendehoolt et - lindehout

liendehoolten bn. - van lindehout

liendehunning, liendehunnig de - honing van
de bloem van de lindeboom

liendeknieper de - knijper

liendepaal, liene... de - elk der lange palen
waartussen een waslijn is gespannen

lienderak z. *linnenrak*

lienderd, in *op 'e lienderd moeten* iets moeten
lenen

liendespander, ...spanner de 1. soort katrolletje
waarop het eind van een waslijn is gewonden
en dat men, om de lijn strakker te krijgen, met
een schroevendraaier rond kan draaien tot de
lijn voldoende opgespannen is, waarna het zich
blokkeert; met een draad aan één der palen van
de waslijn bevestigd 2. steunpaaltje tegen elk
der beide palen aan het eind van een waslijn

liendestok, liene... de - losse stok die men
ter ondersteuning onder het midden van een
waslijn steekt

liendetouw et 1. touw waaruit een waslijn
bestaat 2. bep. touw als onderdeel van het
geheel van touwen met behulp waarvan men
hooi bijeen deed slepen door een paard 3. touw
bestemd of geschikt voor een waslijn

liene(...) z. *liende(...)*

lienment de - bep. middel tegen rugpijn, spit
e.d

lienen ww. - lenen

lienedeweer bw. - in 't *Is toch mar lienen-
deweer* gezegd als men elkaar niet langer
cadeaus geeft bij verjaardagen e.d., omdat men
toch steeds geeft van dezelfde waarde als men
gekregen heeft

lieneulie de - lijnolie

lienig bn. - lenig: veerkrachtig, zich soepel

bewegend
liening de - lening
lienkeoke de - lijnkoek
lienkeokemael et - hetz. als *lienmael*
lienkeokpap de - pap uit lijnkoek
lienmael et , de - lijnmeel
lienmaelpappien, *lienpappien* et - papje van lijnmeel
lienmaelslobber de - bep. voer voor de koeien, bestaande uit een mengsel van vooral lijnmeel en water
lientworm de - var. van *lintworm*
lienzaad et - lijnzaad
liep, *liepe* bn., bw. - gewiekt, slim, soms ook: bijna gemeen, haast doortrap
liepen, *lippen* ww. - huilen, vooral: zachtjes
liepenbek de - iemand die voortdurend huilt
lieperd, *leperd* de 1. iemand die erg gewiekt is, soms ook: die bijna gemeen is 2. haas
lieper(d), *lipper(d)* de - iemand die voortdurend huilt, jankt
lieperig bn. - betraand als gevolg van huilen
liepigheid, *lepigheid* de 1. het gewiekt, slim zijn 2. een gewiekste zet
liepkont de - iemand die voortdurend huilt, jankt
liepogen mv. - ogen met rode randen
lier de - klap (die men geeft)
lier(e) de 1. lier (bekend muziekinstrument) 2. bep. hijswerktuig, windas 3. lange, dunne persoon, in verb.
liereboom de 1. lange, magere vrouw 2. benaming voor de middelvinger
lieredri'jer de 1. iemand die een lier bedient, nl. door eraan te draaien 2. liereman: lieredraaier
liereman de - liereman: lieredraaier
lieren ww. - hijsen met een lier
liesbaand de - breukband
liesbreuk(e), *lieskebreuke* de - liesbreuk
liesien - in *een vlijtig liesien* vlijtig liesje
lieske, *leeske* de - lies: plooi tussen onderlijf en bovenbeen
liesleerze de - lieslaars
liest I, *leest(e)*, *list(e)* de 1. schoenleest 2. z. *lieste*
liest II, *liefst* bn. 1. het meest graag 2. erg graag 3. het meest lief aandoend, het meest vriendelijk
lieste, *liest*, *liste*, *list* de 1. lijst om een schilderij, foto e.d. 2. lijst van een schoorsteenmantel 3. geordende reeks namen of andere aanduidingen onder elkaar 4. z. *lis*
liester de 1. lijster 2. merel 3. tener meisje of

vrouw
liesterbeie de - lijsterbes (de vrucht of de boom)
liesterbeugel de - lijsterboog
liesterboom de - lijsterbesseboom
liesterflapper de - iemand die met behulp van netten lijsters vangt
liesterstrik de - lijsterstrik
liesterstrikken ww. - lijsters vangen met de lijsterstrik
liestervanger de - iemand die lijsters vangt
liestwark, ...*waark* et - lijstwerk: lijst van een schilderij, een voorwerp enz
liet et - var. van *lied*
lietieswieze de - wijs van een liedje
lietieszanger, *lietieszinger* de - liedjeszanger
lieuw z. *leeuw*
lievelao, *lieverlao*, *lieverlee*, in *zo lievelao* zo langzamerhand, van lieverlee, *van...* id.
lievenheersbesien, *lieveheers...* et - lieveheersbeestje
liever bw. 1. aardiger, hartelijker 2. bij voorkeur
lieverd de 1. beminde persoon 2. beminnelijk iemand, ook gezegd van een mooie plant of een lief dier
lievig bn. 1. met een dik lijf 2. lief, aardig doend
liezen z. *koekoeksbrood*
liflaffien, *liflappien* et - liflafje, eten dat niet veel voorstelt
liftoge et - lus van leer die met een riem op verschillende hoogten aan het paardetuig kan worden gezet
liggen ww. 1. liggen 2. ziek zijn en daarbij het bed houden 3. begraven zijn 4. zich bevinden, gelegen zijn, zich ophouden op een bep. plaats, en evt.: zich in een bep. toestand bevinden 5. bij iemand op visite zijn, over de vloer zijn 6. niet gebruiken, niet ten uitvoer brengen, niet benutten 7. in: *liggen gaon* rustig worden (van de wind) 8. verblijven 9. te wijten zijn aan, in *liggen an* 10. een bep. gevoel geven wanneer men ligt, bijv. *Dat bedde ligt noftik* 11. belast zijn met een contractuele verplichting e.d. 12. bezig zijn, aanhoudend iets doen
ligger de 1. iemand die ligt 2. dier met op-eenhoping van vocht in één der gewrichten, dat daardoor komt te liggen 3. vochtgezwel aan de poot van een koe of van een paard, ook: in de flank van een paard 4. draagbalk, met name van een brug, ook vloerligger e.d., ook liggende balk anderszins: met name in een gebouw, bijv. elk der ronde balken in een ouderwetse

stal met stro of plagen erop; elk der zware dwarsbalken die stijlen in een schuur verbinden, liggende steunbalk in een schuur waar het dak op rust, ook: dwarsbalk die twee stijlen van een klokkenstoel verbindt

liggeri'je de 1. het liggen 2. het bed, de bedden met dekens etc. waarop men zal gaan slapen, slaapplek 3. de benodigdheden voor een slaapplek

liggerig bn. 1. geneigd tot liggen 2. hetz. als legerig

ligging(e) de 1. het liggen, de wijze van liggen 2. het gelegen zijn 3. wegligging van met name een auto 4. slaapplek

ligkaaste z. *legkaaste*

liguster, leguster, legister de - liguster

lijmker de - lijmerd

lijn, lientien de - lijn

lijnen ww. 1. aan de lijn doen 2. liniëren

lijngig bn. - goed van ledematen (van koeien)

lijntiestrekker de 1. iemand die lijnen, strepen trekt 2. iemand die wegmarkeringen aanbrengt, met name in de vorm van lijnen langs en tussen de rijstroken

lijntrekker de 1. degene in een verband van werkenden die zich nauwelijks inspant 2. iemand die wegen van bep. markeringen voorziet: met name witte lijnen langs rijstroken

lijs de 1. lange, slappe meisjespop 2. lange, dunne vrouw

lijspoppe, lijsepoppe de - poppelijs

lik de 1. beweging met de tong over iets 2. in meerdere of mindere mate vloeibare stof, kleine hoeveelheid of restje eten 3. flinke klap, tik die flink aankomt 4. nor, bajes 5. in *lik op/om stok* lik op stuk 6. in *de lik hebben an* een hekel hebben aan, er de gek mee hebben, er genoeg van hebben

lik-me-ʼt-vessien, lik-an-ʼt-vessien en var. - likmevestje, van nul en gener waarde, onbetrouwbaar, in *van lik-me-ʼt-vessien* en var.

likdoorn z. *liekdoorn*

likeurtien et - likeurtje

likkebaorden ww. - likkebaarden

likstien de - liksteen

lil z. *trillebille*

lilkerd z. *lillikerd*

lillen ww. - trillen van de buitenlucht door de warmte

lillurig bn. - lillend

lillik bn. 1. lelijk 2. niet smaakvol, niet fraai 3. van een ongunstige aard, op ongunstige wijze, onaangenaam 4. boos

lillikerd, lilkerd de 1. iemand met een lelijk

gezicht 2. lelijke gelaatsuitdrukking

linderak z. *linnenrak*

lingte z. *lengte*

linkerbille de - linkerdijs

linkerbuse de - linkerzak (in kleding)

linkerdolle de - bovenste en omhoog wijzend handvat aan een zeis

linkerhoze de - linkerkouss

linkerpote de 1. linkerpoot, ook (ruw): linkerbeen 2. iemand die linkshandig is, o.m. bij lichamenlijk werk

linkerwenk de - drijver aan het linkereind van een rij drijvers bij de jacht

linksghied de - linksheid: het *links* zijn

linksonne bw. - linksond

linksvuur I, de - linksbinnen of linksbuiten (bij voetbal)

linksvuur II, bw. - linksbinnen of ...buiten spelend (bij voetbal)

linkzem bw. 1. enigszins gluiperig, een beetje gemeen, stiekem 2. zeer handig

linne... z. *linnen...*

linnekappe de - linnen kap op kapwagen

linnen I et 1. linnen, lijnwaad 2. linnengoed

linnen II bn. - van linnen

linnengoed, linnegoed et - linnengoed

linnenkaaste, linnekaaste de - linnenkast

linnenkorf de - korf, mand waarin het linnen wasgoed kwam

linnens bn. - van linnen

linnenmaande de - mand voor het linnen wasgoed

linnenrak, linnerak, linne(n)rek, linderak,

lienderak et 1. groot houten rek dat uit twee delen bestaat die aan de bovenkant aan elkaar vastzitten en daar t.o.v. elkaar kunnen draaien, en waarop lakens en ander wasgoed ter droging wordt gelegd, ook gebruikt om dekens te luchten, voor het uitkloppen van matten e.d. 2. zeer mager dier, vooral gezegd van een paard

linnenwas de - wasgoed dat bestaat uit linnengoed

lindtrop, ...drup et, de - lintvormig drop

linter, linte de - dunne en lange persoon, evt.: tenger vrouwkje

linterig bn. - mager en bleek

Liphuuster bn. - van, m.b.t. *Lippenhuzen*

lipketip de - scholekster

lipplasse de - houtlas waarbij de platte, uitgespaarde helft van het ene uiteinde op dat van het andere sluit

lippe de 1. lip 2. lipvormige ombuiging aan een hoefijzer 3. neus waar de klink van een deur in valt 4. klein onderdeel van het sluitwerk van

een deur dat vlak onder de klink zit en dat deze bij het draaien aan de deurkruk of de deurring omhoog duwt

lippen z. *liepen*

lipper(d) z. *lieper(d)*

lis, **lieste** de - lis, bijv. *de gele lis/lieste* gele lis

lispeboom de - populier

lispelen ww. - lispelen: zwak, onduidelijk spreken, ook: het gebrekkig uitspreken van de s en de z

lisseties bw. - licht, gemakkelijk en oppervlakkig werkend

list de 1. list, slimme vondst 2. z. *liest, lieste*

liste z. *lieste, liest*

listerig, **lusterig** bn. - met zodanige weersgesteldheid dat men het geluid van elders goed kan horen

lit et 1. deksel (ook van een wc) 2. oog van een aardappel

literatuur(...) - literatuur(...)

liters bn. - met de inhoud van een liter

literalskanne, **literalskanne(gien)** de - literkan

lits, in *van lits om li'j* van alle kanten, zodanig dat het goed raak is

litse de - lichaam, in *op/om/over de litse krieggen/geven* een pak slaag

Liwadden, **Luwadden** et - Leeuwarden

Liwadder I, **Luwadder** de - iemand uit *Liwadden*

Liwadder II, **Luwadder** bn. - van, m.b.t. *Liwadden*

lobardie, **lebardie** de 1. platte, harde strohoed 2. bep. hoge hoed van harde stof

lobbe, **lebbe**, **labbe** de 1. lel onder de kop van bep. vogels, vooral bekend van hanen 2. bel snot die uit de neus hangt 3. onderkin

lobberd de - groot dier of mens

lobberen, **lobben**, **lubberen** ww. - lubberen: sabbelen, lurken, likkend opzuigen e.d.

lobberig bn. 1. dik en vet 2. slobberig 3. onprettig, onbestemd

lobbes de, in *een goeie lobbes* een goedge vrouw, man

lobbig, **lubbig** bn. 1. dik en vet, stevig, rond gebouwd 2. niet bep. dun

lochien et 1. luchtje 2. luchtje, geur 3. reukwater, odeur

locht I et 1. licht 2. lamp, lantaarn, lichtpunt e.d. 3. verkeerslicht of ander sein 4. het verlicht zijn, het niet duister zijn 5. gezichtsvermogen 6. opheldering 7. persoon met een zeer goed verstand

locht II de 1. lucht, ook: zuurstof 2. geur die ergens hangt, ergens in of aan zit 3. dampkring,

hemel, hemelgewelf

locht III, **lochte** bn. 1. met daglicht 2. licht van kleur

locht... - licht..., lucht...

lochtbaand de - luchtband

lochtbak de - lichtbak: bak met licht, nl. om tekeningen op te maken e.d., vanouds vooral: bekend attribuut met sterk licht gebruikt door stropers, waar nl. het wild op afkomt en door wordt verblind zodat men het kan schieten

lochtbakken ww. - met de *lochtbak* stropen

lochtbanewaegen, **lochtwaegen** de - boerenwagen op luchtbanden

lochtbedde et - luchtbed

lochtblond bn. - lichtblond

locht dag, in *mit locht dag* als het licht is

locht dichte bn. - luchtdicht

locht drok de 1. luchtdruk 2. lichtdruk

lochtmaone, **lochtmaone** de 1. toestand waarbij het licht is doordat het volle maan is 2. kaal hoofd

lochten, **luchten** ww. 1. door de buitenlucht fris worden 2. uitstaan, dulden 3. licht worden, vooral: door het daglicht 4. weerlichten 5. licht geven, licht doen schijnen 7. oplichten, flikkeren

locht fietser de 1. luchtfietser, fantast 2. iemand met veel lef

locht happen ww. - happen naar lucht

lochtig bn. 1. met daglicht 2. licht van kleur

lochtig blauw bn. - lichtblauw, in sterke of minder sterke mate

locht knoppe de - lichtknoppe

locht ledige et - luchtledige (fig.), in *in et locht ledige*

locht leiding de - elektrische leiding t.b.v. de verlichting d.m.v. elektriciteit

locht piepe en var. de. - luchtpijp

locht postkevod et - luchtpostenveloppe

locht paol de - lantaarnpaal

locht punt et - punt van waaruit licht straalt, vooral: straatlantaarn, ook positieve mogelijkheid, positief aspect

lochtschaekelder de - lichtschakelaar

lochtschien de - een beetje licht, een klein beetje dat men ergens van ziet

lochtschoondag, **...schiendag** bw. - volop dag, volledig licht geworden, in tegenstelling met de schemering

locht waegen z. *lochtbanewaegen*

locht wegen mv. - ademhalingswegen

locht zeipe de - zeep met veel lucht erin, bekend uit W.O. II

lochtzoeger de - luchtzuiger: kribbebijter die

ook lucht zuigt

lodde de 1. hooigraaf 2. spade 3. fopspeen

lodder et 1. sperma 2. in *lodder an de kluut hebben* er warmpjes bij zitten 3. in *lodder in de ogen hebben* lodderig kijken

lodderein(e), **lotterein** de - lodderein: l' eau de la reine

loddereindeusien et - doosje met sponsje, bevochtigd met bep. reukwater: l' eau de la reine

loddereinfllessien, **lotterein...** et - flesje met lodderein

lodderen ww. - dik, slap hangen

lodderig ww. 1. lodderig, op opvallende wijze suf, slaperig kijkend 2. dik, vet 3. vet en dikking, glibberig en dikking 4. in *lodderig weer* warm, zwoel weer

loden ww. 1. nagaan of iets loodrecht staat 2. een loodje aanbrengen ter verzegeling 3. een loden plaatje of blikje aanbrengen als teken dat iets is gecontroleerd of gelegitimeerd

loebes de 1. gemene of grote en ruwe hond 2. gemene en/of onverschillige kerel of jongen

loede, **loete** de - ovenkrabber

loederig bn. 1. gemeen, als een loeder 2. een verwaarloosde indruk gevend 3. zich niet zo lekker voelend, er ongezond uitzien 4. met uitpuilende ogen (van koeien)

loef de - holte, gat waar de 'pen' in komt van een bep. houtverbinding: loef

loeg zn. - gehucht

loege de 1. loeg, uit turf opgezette wand van een turfhoop 2. stapel turf, ook: in de vorm van een piramide, om inwateren tegen te gaan, laag van een stapel turf, in het bijzonder de bovenste laag 3. streek die men levert, bijv. *iene een loege zetten* 4. laag koren die gedorst werd, hetz. als *legge* 5. in *altied in de loege zitten* in de zorgen, problemen

loegen ww. - opstapelen, bijeenplaatsen, netjes op elkaar leggen

loeger de - degene die stapelt

loek et 1. luik in een wand, vloer: ter afsluiting 2. loket 3. vensterluik aan de buitenkant van het huis 4. bieslook

loeken ww. - trekken met het been (door paarden)

loekerd de - slimme, gewiekste persoon

loekgat et - gat dat men met een luik afsluit

loeklam bn. 1. zich niet fit voelend 2. kreupel: vlak boven de hoef, van een paard

loene, in *low loene(n)*, z. onder *low*

loenen ww. - verlangen naar, uitzien naar

loens bn. - enigszins scheel

loenzen ww. - loensen: een beetje scheel kijken

loer(e) de 1. loer, het loeren 2. in *iene een loer dri'jen* te grazen nemen 3. in *d'r gien loer an vienen* er niets aan vinden

loerder(d) de - iemand die veel of stiekem loert, in het bijzonder: gluurder

loerem, in *in de loerem* in de gaten; ook: in het vergeetboek

loerierzer et - bril

loering, in *in de loering* zoek (geraakt)

loertien, in *om 't loertien kieken* om het hoekje kijken

loete z. *loede*

loetien et - slonzig vrouwtje

lof et - loof van bep. groenten, knolloof, bladeren van de aardappelplant

lofbranen ww. - verbranden van het loof van aardappelplanten

lofferd de - groot mens of dier

lofklappen ww. - aardappelloof van de plant verwijderen met een loofklapper

lofrieden ww. - loof van aardappelen, bieten, knollen vervoeren met een wagen

log(ge) bn., bw. 1. groot en zwaar 2. traag, loom, lui

lok I de, et (bet. 2) 1. houtje bevestigd op deurkozijn, kozijn van een luik e.d. dat men voor de deur etc. draait zodat deze niet geopend kan worden 2. hout in veen, turf, als gevolg van eerdere boomgroei, halfvergane plantenresten in het veen 3. z. *lok(ke)*

lok II tw. - lokroep voor kippen

lokbroom z. *lokkebrood*

lok-mit-de-vent zn. - situatie waarbij men lekker ruikt door het gebruik van parfum, zeep e.d.

lokaas et - lokaas, lokspijs

lokemetief de 1. lokomotief 2. hetz. als *lokemetief(klom)kachel*

lokemetief(klom)kachel en var. de - rechthoekig-langwerpige kookkachel die naar voren stak, met deurtjes aan beide lange zijden en met een kolom aan de voorkant, waarop een afneembare kop

lokente de - loekend

lofluitten et - het fluiten om vogels te lokken, ook: fluitje waarop men blaast om bep. vogels te lokken

loggaanze de - tamme gans die men liet lopen om wilde exemplaren te vangen

loggat et - gat waardoor de eenden worden gelokt

lokkaaste de - lege bijenkorf met een stukje

raat, nl. om een zwerm te lokken

lok(ke) de 1. haarlok, bosje haar van de mens; ook van wol 2. uitneembaar stuk hout als grendel, ook hetz. als *krappe*, ook: kap die al dan niet deels uit een klomp mist, stukje hout dat uit iets mist

lokkebrood et - lokbrood, ook fig.: belofte, praatje met de bedoeling om iets gedaan te krijgen, ook: een goedkope aanbieding om mensen in een winkel te krijgen

lokkehooldertien et - schuifspeld

lokken I, gelokken ww. - gelukken

lokken II ww. - lokken, aantrekkingskracht uitoefenen

lokkertien et - lokartikel

lokkig z. *gelokkig*

lokkörf, spieskörf de - lege bijenkorf met een stukje raat, nl. om een zwerm te lokken

loknaeme de - woord, naam, troetelnaam waarmee men bep. dieren roept, lokt

lokraek bn., bw. - lukraak

lokvene, lokkevene et 1. veen uit een loklaag, ook wel: bonkaarde 2. hoogveen dat in et het donker oplicht door lichtgevende insecten en glimwormen

lollegien et - pleziertje, grapje dat men uithaalt

lollie de - lolly

lollielikstok de - lolly, vooral in *een lekkere lollielikstok*

Lombok de 1. Lombok, ook: bep., vroeger arm gedeelte van *Noordwoolde* 2. lompe persoon (met kleine letter)

lombokker de - lompe persoon

lomig bn., bw. - enigszins *loom*

lomp, lompén, lompend bn., bn. 1. ruw, onhandig en ongemanierd 2. groot en zwaar, plomp

lompekarre de - kar waarmee de voddenboer langs de huizen gaat

lompén mv. - lompen, vodden

lomp groot bn. - log en groot

lomp(igh)ied de - het lomp, ruw zijn

lompstark bn. - zeer sterk

lompzwien et - hond, paard, koe, bok die niet goed wil luisteren

Londens, Londers bn. - van, inzake Londen

longe de - long

longeren, lonkeren, lonteren, lunteren ww. - sterk verlangen naar, zitten te vlassen op, ergens op azen; vooral: op eten, lekkernijen

longerig, lunterig bn., bw. - sterk verlangend naar, tuk op

longesteken, longontsteken de - var. van *longontsteking*

longkruud et - breed longkruid

longstalle(n), ...stal, ...stolling, longstellen, longstollen de - niervet, stuk uitgebraden, uitgesmolten niervet,

lonken ww. 1. lonken: begerige blikken werpen op 2. even vriendelijk en lakkend aankijken

lontouw et - touwachtige lont

lood et 1. lood 2. kogels 3. schietlood 4. loden waarmerk, loodje 5. lood: bep. oud gewicht, nl. een half ons of een decagram 6. koffieloodje, ook: hoeveelheid koffie die in een koffieloodje gaat

loodplaete de - stuk lood in de vorm van een plaat

loodschieten ww. - loodrecht stellen: van kozijnen van ramen en deuren enz., m.b.v. een schietlood

loodschieder de - schietlood, ook met vergelijkbare vorm en functie: schaar die men aan een touw laat hangen

loofhoolt et - loofhout; takken en bladen van, kop van een loofboom

looién ww. 1. looién 2. erop uit zijn te verwerven, voordeel te hebben van, in *looién op*

loom bn., bw. 1. enigszins vermoeid en daardoor traag, lui 2. loomheid veroorzakend 3. licht, flauw

loongelder de - iemand die voor een bep. loon af en toe in dienst is

loonpoedegien et - loonzakje

loop de 1. het lopen, de manier van lopen, afstand die men loopt, keer dat men loopt, dat gelopen wordt 2. in *op 'e loop* er (snel) vandoor, wegluchtend 3. in *op 'e loop* onevenwichtig, buiten zinnen wegluchtend 4. duur, voortgaan van de tijd 5. toeloop, klandizie 6. ontwikkeling 7. diarree 8. plaats waar men vaak langs of naar toe loopt 9. wijze waarop, de richting waarin iets loopt, gaat 10. sporen van een wagen 11. rivierloop 12. ren e.d. 13. wildpaadje 14. geweerloop 15. het niet recht lopen (van banen behang bijv.) 16. in *rooie loop* koperen centen

loopangel de - loophengel

loopangelen ww. - met een loophengel vissen

loopbaand de - transportband als onderdeel van een machine, bijv. van een zelfbinder

loopbeer de - mannelijk varken waarmee men bij de vrouwelijke varkens langs gaat om tochtigheidsverschijnselen op te merken

loopbroek z. *lopersbroek*

loopdeure de - deur in een grote deur, met name in een bansdeur

loopgaoren et, in *loopgaoren spinnen* er de kantjes aflopen

loopgoed et - lopende insecten, ongedierte
loophekke et - loophek, box
loophokke et - hok waar de varkens vrij in en uit kunnen lopen, ook: soort ren voor varkens
loophond - de loopjongen
looplaampe de 1. looplamp of verplaatsbare lamp anderszins 2. *blaeker* (met handvat), bet. 3
loopiende de - looplijn, nl. voor een hond
loopmotte de - zeug die vanuit een geopend hok over het land of in een ren kan lopen
looppad et - pad waar men langs kan lopen, wandelpad
loopplooi de - plooi die achter in een rok is aangebracht
loops bn., bw. 1. bronstig 2. altijd bij pad en weg
loopschoe de - loopschoen
loopschute de - iemand die veel bij de weg loopt
loopsloot de - schoon te maken sloot
loopstok de - wandelstok
loopvrouw, ...*wief* et - vrouw die altijd weg is
loopwaagentien et - loopwagen
loopwark et - werk waarbij men moet lopen
loos bn. 1. leeg (van bep. vruchten) 2. listig, leep, sluw 3. schijnbaar, vals 4. niet in de haak, niet in orde
looshied de - het gewiekt, het leep zijn
loper ww. 1. lopen, zich voortbewegen, gaan, rijden 2. verkering hebben 3. rondzwerfen 4. trillend bewegen van het scherpste deel van de rand van een zeisblad, als men er z'n duimnagel onder langs strijkt; d.i. om te controleren of de scherpte voldoende is 5. stromen, vloeien 6. in werking zijn 7. naderen, zo ongeveer zijn 8. voortgang hebben (van gebeurtenissen, tijd) 9. zich voordoen 10. zich ontwikkelen 11. blootgesteld zijn aan 12. goed zijn om in of op te lopen
lopend bn. - lopend
loper de 1. iemand die zich lopend voortbeweegt 2. iemand die hardloopt 3. iemand die veel bij pad en weg loopt 4. venter 5. jongen die erop uit is meisjes te ontmoeten om verkering te krijgen 6. iemand die steeds naar bep. vrouwen gaat voor seks, hoerenloper 7. achterpoot van een haas 8. loopvarken, loper 9. bep. groffe hagelkorrel: loper 10. loper om sloten mee te openen 11. lang en smal tapijt in gangen, op een trap enz., ook: langwerpige kleedje 12. inrichting bestaande uit touw dat over een katrol boven aan het kozijn loopt en dat aan het ene eind boven aan een deur zit terwijl er aan het andere

eind een zakje zand aan hangt, waardoor een openstaande deur weer dicht trekt 13. loper bij het schaakspel 14. elk der twee regels waarop een slee glijdt
loperi'je de 1. het lopen, het voortdurende geloop 2. het lopen van één of meer jongens bij of naar het huis van het meisje, om verkering te krijgen, vandaar ook: het gaan naar een meisje vanwege de verkering 3. diarree 4. luizen of ander ongemak op iemands hoofd
loperig bn. - tot lopen geneigd
lopersbroek, **loopbroek** de - broek waarin men wel voor de dag kan komen, maar niet de netste
lopersjak et - net *jak* dat men gewoonlijk aanheeft, maar niet het netste
lopersjasse, **loopjasse** de - jas waarin men wel voor de dag kan komen, maar niet de netste
loperspak, **looppak** et - kleding waarmee men zich buitenshuis kan vertonen, maar niet de netste kleding
lopien et 1. kleine of korte loop 2. drafje 3. in een *lopien mit iene nemen* hem in de maling nemen
lor de - kledingstuk dat aan vodden doet denken; *gien lor* niets, geen zier
lorem, in *in de lorem/van lorem* aangeschoten
lorck de 1. speen van een fles 2. z. *lariks*
lorcken, **lurken** ww. 1. zuigen 2. met kleine teugen drinken 3. in *lurken op* proberen te krijgen 4. uithoren door eromheen te praten, indirecte vragen te stellen
lorpen, **lurpen** ww. - lurkend, slorpend drinken
lorre de 1. papegaai 2. z. *lorrie*, *lotte*
lorrie, **lorre** de 1. kipkar 2. bep. plat vierwielig wagentje op rails, hetz. als *melklorrie* 3. vierwielige wagen op luchtbanden
los bn. 1. niet aan iets bevestigd, niet of niet stevig vastzittend, los, openstaand, geopend 2. niet compact, niet van een vaste structuur 3. vrijstaand, niet verbonden met een ander gebouw door bijv. een gang 4. uit de oorspronkelijke situatie 5. bij de jacht: opgespoord 6. losgemaakt, alle koopwaar verkocht hebbend 7. in een niet samenhangend geheel 8. niet in direct verband te brengen met 9. niet verpakt 10. niet stijf of strak gespannen, niet met een hechte of vaste band 11. bronstig (van een koe) 12. aan de gang 13. niet stijf, ongedwongen 14. nog geen verkering hebbend, nog vrij zijnd 15. niet in een bep. dienstverband of gebonden door een contract anderszins 16. veranderlijk, vooral: onweeërchtig; in de winter: zonder vorst 17. enkel, alleen maar 18. niet ingespannen 19.

nogal vrij, uitgelaten, wild van gedrag, karakter
20. lichtzinnig, losbandig 21. in *d'r op los* met
kracht en frequent (doend)

losbaandig, losbanig bn. 1. losbandig, on-
geregeld 2. wild zijnd, woest doend

losbranen ww. 1. brandend los of open doen
worden 2. met veel lawaai en geweld gaan
schieten, intensief gaan schieten 3. zich volop
gaan uiten in woorden, losbranden

losbruuien ww. - door broeien van de lucht
ontstaan en losbarsten

losdrokken ww. - losdrukken

losdruusken ww. - al opscheppend noemen

losgaan ww. 1. los worden, het verband met iets
kwijtrakten 2. op krachtige wijze een aanvang
nemen 3. in *d'r op losgaan* er stevig mee aan
de slag gaan

loshoesten ww. - door te hoesten het slijm in
de luchtwegen losmaken, zodat men het kan
ophoesten

loshouden ww. - los houden, open houden

losjaegen ww. 1. los doen worden van het op
het veld liggende hooi met behulp van een
hooischudder 2. uiteendrijven van wolken

loskommen, loskoemen ww. 1. vrijkomen,
uit een situatie geraken waarin men vast zit,
opgesloten zit 2. los geraken van waaraan
iets vast zit, met name inzake slijm in de
luchtwegen 3. beweeglijk worden, gemak-
kelijker en frequenter gaan of zich uiten, zich
ontwikkelen, zich gaan voordoen 4. vrijkomen
om te kunnen worden verkocht, verhuurd 5. iets
kunnen doorverkopen 6. in *d'r op loskommen*
als kooplustigen op iets af komen

loslaten ww. 1. loslaten 2. zich laten ontglippen
(door te noemen)

loslievig bn. - last hebbend van winden

loslopen ww. 1. vrij rondlopen 2. los gaan zitten
bij het lopen 3. meevallen

losloperij de 1. het voortdurend loslopen 2.
verkering die nu eens uit is en dan weer aan

losmaeken ww. 1. los/open doen zijn 2.
uitdiepen, vrijmaken, opmaken van een greppel
3. iemands laatste koopwaar kopen, in *Wie
maekt me los?* 4. aan emoties, uitingen brengen
of teweegbrengen

losploegen ww. - door te ploegen rooien

losporren ww. - door te porren losmaken,
openmaken e.d.

losrammelen ww. - door rammelende be-
wegingen losraken

losraomen ww. - door te rukken, duwen, stoten
los doen zijn, open doen zijn

lossies bw. - op niet stevige wijze, losjes

lossig bn. - enigszins *los*

lossighied de - het *lossig* zijn

lossplitsen ww. - opensplitsen, bijv. *maelzakken
lossplitsen mit een mes*

lossplitten ww. - met de hooispade losmaken,
door te steken

losstaan ww. 1. openstaan, niet gesloten zijn 2.
niet vast aan iets zitten, niet zo staan dat het vast
aan iets zit 3. in een toestand met losbandigheid
zijn, bij koeien 4. geen verband houden met

losstikken ww. - door stekende bewegingen
losmaken

lostornen ww. - tornend losmaken

losvliegen ww. - met kracht los van iets raken
of open komen

losweg bw. - terloops, zonder nadruk

loswieken ww. - losweken

loszetten ww. - openzetten: in geopende stand
brengen

lote, loot de - loot, scheut van een struik, boom

loten ww. - loden: een loden plaatje of blikje
aanbrengen als teken dat iets is gecontroleerd
of gelegitimeerd

lottien, loten (mv.) et 1. stukje lood, vooral in
de laeste loties de laatste loodjes 2. loodje: bep.
blikken of loden waarmerk 3. koffieloodje

lotte, luttien, lut, lütte, lorre de 1. scheut, kleine,
min of meer vloeibare hoeveelheid of kleine en
enigszins bewegende, trillende massa 2. foutje,
verdikking in breiwerkje, ook: onregelmatige
verdikking in het garen, bijv. bij het spinnen 3.
oogvuil

lotteling de - jongeman die onder dienst moest
(door *lotten*)

lotten ww. 1. door het lot beslissen 2. door
het trekken van een nummer al dan niet aan-
gewezen worden om in het leger te dienen

lotterein(...) z. *lodderein(...)*

lotteren ww. - uithoren door indirect te vragen
of door om de desbetreffende zaak wat heen te
praten, proberen aldus nieuws te verkrijgen

lotteri'je de 1. loterij 2. een niet zo zekere zaak,
vooral: een gewas waarvan men bep. niet zeker
is dat het goed gaat, dat het iets oplevert

lottersplankien et - klein langwerpige plankje
met een nummer, ten bewijze dat men had
betaald om een keer mee te kunnen dobbelen

lotting de - loting: het om iets loten

louter bw. 1. onvermengd, puur 2. enkel, alleen
maar 3. amper, nauwelijks

louw bn. - geen, nauwelijks, in o.a. *louw kaans*;
warken louw werken is er niet/nauwelijks bij;
louw loene voor niets, tevergeefs, flauwe kul, in
het geheel niet

loven ww. 1. loven, waarderend spreken over, prijzen 2. z. *geleuven*

lu, lui, luden mv. - lui, lieden

lubben, lubberen ww. 1. castreren, met name inzake reuen, katers, paarden en varkens, ook als bedreiging gezegd, vaak door jongens onderling, bijv. *Za 'k jow lubberen!* 2. uitpuilen, bijv. *Et lubbet, de zeum is d'r uut*

lubberd, lubbes de - ondeugende jongen

lubberen ww. 1. te ruim worden van kledingstof, doordat de rek eruit is 2. z. *lubben, lobberen*

lubbestok de - lavas, maggiplant

lubbetouw et - touw om mee te castreren

lubbig z. *lobbig*

lucifar z. *lucifés*

lucifasdeusien z. *lucifésdeusien*

lucifés(...) z. *lucifés(...)*

luciferbakken et - speciaal bakje bij het fornuis om de lucifershoutjes in te doen

luciferhouder de - houder voor lucifersdoosjes

luciferkleur de - de kleur van cyclamen

lucifés, lucifés, lucifer, lucifar, lucefer de - lucifer

lucifésdeusien en var. et - lucifersdoosje

lucifésdulsien et - omhulsel van het lucifersdoosje

lucifésmark, lucifésmark en var. et - merk lucifer, ook: het op het doosje geplakte of gedrukte plaatje met het merk

lucifésennegien en var. et - lucifershoutje

lucifésplaetien en var. et - plaatje op de bovenkant van een doosje lucifers

lucifésprikkien en var. et - lucifershoutje

lucifésstokkien en var. et - lucifershoutje

luddeveduh de - liefdesverdriet

luden ww. 1. luiden 2. van een bep. inhoud zijn: van een bep. bericht, verhaal 3. z. *lu*

luder de - klokluider

ludershokkien et - ruimte waar de klokluider staat

lufftig, luchtig bn. - luchtig, van kleren: zodanig dat de lucht erdoor kan spelen, d.i. vaak ook: van dunne stof

lui bn. 1. lui, zonder lust of aandrang tot werken 2. z. *lu*

luibuizen ww. - niets uitvoeren, niet aan het werk zijn

luiewievebri'j de - hetz. als *soepenmaelenbri'j*

luiewievekneupe de 1. knoop die bestaat uit twee halve knopen op elkaar waarvan de bovenste niet in de tegengestelde richting is

gelegd 2. knoop met behulp waarvan men een nieuwe draad vastzet aan het uiteinde van het garen dat te kort is 3. hetz. als *pikpakknope*

luiewievekost de - maaltijd die men gemakkelijk en vlug klaar kan maken, vooral: hetz. als *soepenmaelenbri'j, stampot* en *posstro*; ook: stijf geworden boekweitgort in gekookt mengsel van 50% water en 50% melk, met een kuiltje met vet van spek of van boter, met stroop

luiewievepudding de - instantpudding

luiewievesteek de - steek bij het breien waarbij men steeds twee of meer keren de draad om de breipen slaat; bij het terugbreien van de pen laat men de extra slag vallen, waardoor men extra lange lussen verkrijgt

lui(ig)hied de - luiheid

luilakken ww. - luilakken, luieren

luliende de - de *tiemliende* aan de kant van het zweel waar het paard niet liep en waaraan men enigszins moest trekken om het bijeen te slepen hooi niet te veel naar de zijde van het paard te laten gaan

luischieten ww. - te lang op de wc zitten

luivaegen de - luiwagen

Lukas, in *volgens Lukas* stipt, zoals het hoort

lulbroek, lullebroek de - kletsmaajor, praatjesmaker

lulhannes, lulhaans de - lulhannes, nl. kletskaus

lulkanes de - sufferd van een kerel

lulla z. *lullefeka*

lullebreur, lulbreur de - lulmeier: iemand die veel en op irriterende wijze kletst

lullefeka(sie), lullefekaosie, lulla de - geklets van niks

lulmejoor, ...zak de - lulmeier

Lunenburgerkórf de - bep. bijenkorf met een huls aan de bovenkant, waarin een uitneembare stok zodat men het volk beter kan voeren

lunteren z. *longeren*

lunterig z. *longerig*

lupusneuze de - neus aangetast door lupus

luren, in *je niet in de luren leggen laoten* zich niet laten beetnemen

lurken z. *lorken*

lurkenust, luweriks..., leeuwrisknust et - leeuwrisknust

lurkien, lurke, luwerik de - leeuwerik

lurpen z. *lorpen*

lus(se) de 1. lus 2. breisteek

lust de 1. genoegen, plezier dat men aan iets beleeft 2. in *mit lusten* bijzondere neigingen om te eten: van vrouwen in verwachting

lusteren z. *luusteren*

lusterig z. *listerig*

lut bn. 1. blut, niets meer over hebbend 2. z. *lotte*

Lute de - mansnaam, ook benaming van een haan

lutte de 1. domme vrouw 2. z. *lotte*

luttien z. *lotte*

luud(...) - luud(...)

luudruchtig, luudrochtig bn., bw. - luidruchtig

luudstysteem et - inrichting waardoor een klok luidt, met name die in een klokkenstoel

luudtouw et - klokkentouw

luuns z. *leuze*

luus de - luis: echte luis, ook: bladluis en soortgelijke insecten

luusangel de - iemand die zeer arm of zeer zuinig is

luuster I de - luister: *op 'e luuster* afluisterend, *je oor te luuster leggen* luisteren naar wat anderen zeggen

luuster II et - bep. stof voor kleding: lustre

luusteren I bn. - van lustre

luusteren, lusteren, eerder ook wel als *luustren* gespeld ww. 1. door te horen vernemen, gewaarworden 2. met aandacht in zich opnemen wat wordt uitgelegd, wat wordt gevraagd, ook: en zich daardoor laten leiden 3. gehoorzamen 4. beter hoorbaar zijn van geluiden buiten, nl. bij bep. weer, met name bij vorst 5. precisie vergen 6. fluisteren

luusterer, luusterder de - luisteraar

luusterig, ...achtig bn. - met zodanige weersgesteldheid dat men veel kan horen

luusters bn. - van lustre

luusterstof de - stof voor kleding: lustre

luuw z. *leeuw*

Luwadden z. *Liwvadden*

luwerik z. *lurkien*

luzebaene de - luizenbaan

luzebos de 1. iemand die veel last heeft van luizen, vooral van een kind 2. arm iemand 3. wonderlijk iemand 4. plant waarop veel bladluis zit 5. bep. plant: pantoffeltje

luzeëi et - luizeinei

luzekam(me), luzekemme, luzekaom(e) de 1. luizenkam, zeer fijne haarkam 2. dubbelloops jachtgeweer

luzeknapper de 1. bes van de hagedoorn 2. sterrenmuur 3. onverzorgde, ongewassen, slordige persoon

luzekneup(e), luzekneup, luzeknope, luzeknoop de 1. hetz. als *luiewievekneupe* 2. bep. delen van de manen van een paard: knopen,

knopjes die nauwelijks nog te ontwarren zijn 3. knoop zoals men die in de punt van een zakdoek legt

luzeleven et - luizenleven

luzen ww., in *d'r in luzen* erin luizen, ver-raden

luzeпад et - scheiding in het haar, soms vooral: scheiding in het haar midden op het hoofd, of: scheiding die niet recht is

luzerig z. *luzig*

luzerikkien et - spinnewebachtig stukje in de split van een hemd (tegen inscheuren)

luzerneklaover de - benaming voor luzerne

luzewaeter et - jachtwater

luzig, luzerig bn. 1. armoedig, armetierig 2. er slecht uitzierend, onvolgroeid

M

maaien z. *mi'jen, maode*

maaiedeusien et - doosje waarin men *maoden* bewaart, z. *maode*

maand bn. - gemengd

maande, maand de 1. de gezamenlijke boeren die vanouds bep. grond met elkaar in bezit hadden, vooral: het bezit van de gezamenlijke boeren, ook wel: een perceel van de gezamenlijke boeren 2. mand, korf 3. maateenheid van een bep. korf 4. platte korf als slaappleaats voor hond of kat

maandegoed, mande... et - gemeenschappelijk bezit, mandelige grond

maandelaand et - gemeenschappelijk land van de boeren

maandemaeker, maanties... de - iemand die manden maakt

maandemaekeri'j'e de - mandenmakerij

maandeveld et - veld in gemeenschappelijk bezit van boeren

maandevlechter, ...vluchter de - iemand die manden, korven vlecht

maandewark et - werk dat men gezamenlijk uitvoert

maank I, **mank** bn., bw. 1. kreupel, mank 2. wankel (van een tafel, stoel) 3. van een situatie: niet helemaal in orde

maank II, **manken** vz., bw. - tussen, tus-senin

maankement et - var. van *mankement*

maankmeneer, maankeneer, maanke-naander bw. - door elkaar heen, gemengd

maanluden z. *manluden*

maans, mans bn. 1. mans, tot het verrichten

van veel en moeilijk werk in staat 2. krachtig en flink van optreden 3. groot en evt. sterk 4. in *maans genoeg/zat* erg moeilijk om te verrichten

maanschoppen mv. - manschappen, soldaten

maanshoge bn. - manshoog

maanshoogte, ...*heugte*, *manshoogte* de - manshoogte

maanskerel z. *mankereel*

maanskerelwark et - zwaar werk

maansmaol et - flinke maaltijd

maantelbuize de - buis ter bescherming van een andere buis of leiding

maantelbuse de - mantelzak

maantelgaaspe, ...*gaspe* de - mantelgesp

maantelgoed et - mantelstof

maantelkappe de - mantelkap

maantelpiepe de - hetz. als *maantelbuize*

maantelplaete de - plaat achter de kachel

maantelzeum de - mantelzoom

maantiesmaeker z. *maandemaeker*

maarg(...) z. *murg(...)*

maark(...) z. *mark(...)*

maasballe de - maasbal

maat z. *mark I*

machtig I, *maftig* bn. 1. met de mogelijkheid macht, krachtige invloed uit te oefenen 2. veel inspanning of capaciteiten vragend 3. dik en vet, moeilijk te verteren 4. pittig, koppig 5. dik en vet, vadsig 6. moeilijk te verwerken, emoties oproepend 7. veel macht hebbend 8. prachtig mooi, indrukwekkend 9. met een groot aantal 10. sterk en evt. groot, dik 11. in een goede financiële situatie

machtig II bw. - in hoge mate

machtsstried de - machtsstrijd

machtsverholing de - machtsverhouding

mad et 1. zwade, lange, rechte strook gras die men achtereen maait 2. bep. landmaat: zoveel als men in een dag kan maaien

made z. *maode*

madeschieter de - blauwe vleesvlieg

madmi²jer de - iemand die een *mad* kan maaien per dag

maede z. *maode*

maegd de 1. meisje, ook: vriendin 2. vrouw of meisje dat nog geen geslachtsgemeenschap heeft gehad 3. dienstmeisje, inwonende dienstmeid (bij een boer)

maegdekassien et - kleine kast ten dienste van een inwonende boerenmeid

maegdeloon, *maege...* et - loon van een dienstmeid

maegdezwaarm de - maagdenzwerm

maege de - maag

maeger bn. - mager

maegerman, in *Maegerman is daor kok* schraalhanis is er keukenmeester

maegerte de - het mager zijn

maegerties bn. - magertjes: mager

maegezeerte de - maagpijn

maegien et 1. meisje 2. opgeschoten meisje, jonge, ongehuwde vrouw 3. meisje waarmee een jongen verkering heeft

maegiesgenaode en var. de - smeekbede die een jongen moest uitspreken als meisjes hem in hun greep hielden om te plagen

maegieskraansien et - kranse van meisjes

maegiesnaeme de - meisjesnaam

maegiesofdieling en var. de - meisjesafdeling

maegiesschoele de - meisjesschool

maegiesverieninge en var. - meisjesvereniging

maegiesspul et - meisjesspel

maegkwaol(e) de - maagkwaal

maegopperaasie en var. de - maagoperatie

maegpesjent de - maagpatiënt

maegzoer et - maagzuur

maeken ww. 1. scheppen, maken, aanleggen, in een bep. toestand brengen enz. 2. bereiden 3. repareren 4. schetsen, schilderen (in woorden) 5. afspreken, samen regelen 6. aanleggen, het erop toeleggen 7. verdienen, als opbrengst verkrijgen 8. doen plaatshebben, verrichten, als resultaat verkrijgen 9. ongewild ondergaan (van een beweging) 10. doorwerken gedurende een bep. tijdseenheid of veel langer dan de genoemde eenheid 11. veroorzaken 12. doen zijn dat iets zo is, dat iets voldoet aan de eisen, aan het verwachtingspatroon 13. van belang zijn

maeksel et 1. product, het gemaakte 2. vorm, model: hoofdzakelijk van kledingstukken

mael, *meel* et, de - meel

maelbak de - meelbak

maelballe de - bep. veevoer gedraaid in de vorm van een bal (mais- en lijnmeel, water)

maelboek de - zeer dikke buik

maelboel de - troep, ongerechtigheden van meel e.d.

maelderi²je, *maeleri²je* de 1. bedrijf waar wordt gemalen, maalderij, vooral: korenmolen 2. het steeds malen, ook: het tobben, het steeds in de war zijn

maelderig, *maelerig* bn. 1. mul, meelachtig, pulverig 2. enigszins malende, in de war 3. zacht, droog en korrelig, overrijp

maelderighied de - het in de war zijn, het malende zijn
maeldersloon z. *maelloon*
maeldraodkattien et - meeldraadkatje
maelen, melen ww. 1. fijnmalen 2. draaien van de wieden van een molen 3. moeizame of diepe ronddraaiende bewegingen maken (van wielen door de grond) 4. met moeizame of diepe, ronddraaiende bewegingen van de wielen rijden of daardoor los doen zijn van de grond 5. kauwen (lang) 6. met watermolens e.d. water naar binnen of naar buiten een gebied, een afwateringskanaal e.d. doen stromen 7. woelen met z'n gedachten, voortdurend onrustig zijn 8. zich druk om iets maken, kunnen schelen 9. malende zijn, niet goed bij het hoofd zijn, voortdurend in de war zijn
maelenbri'j, melenbri'j de - pap van meel
maeler... z. maelder...
maelgang de - pad op de stal: voor of ook wel achter het vee
maelhokke et - hok in een schuur voor voer
maelgi bn. 1. mul, meelachtig, pulverig 2. zacht, droog en korrelig, overrijp 3. melig: flauw in het grappig zijn
maelging de - maling
maelkaaste de - onderdeel van de molen waarin bij het malen het meel belandt
maelkladde de - papieren meelzak
maelklutien et - het meelgerecht potstro
maelkoeke de - veekoek van meel
maelkoezien, meel... et - eenvoudig biscuitje
maelkupe de - meelkuip
maelloon, maelders... et - maalgeld
maelmeule de - koffiemolen e.d. waarmee men in de oorlog klandestien rogge of tarwe maalde
maelnappe de - kom om meel mee te scheppen
maelpoede, meel... de 1. meelzak 2. bijnaam voor een mulder
maelpong de - meelzak, z. ook *ponge*
maelpot, meel... de 1. geheel van droog, rul zand 2. potstro
maelprijs de - meelprijs
maelrekinge, ...rekening, ...reken, meelreken de - rekening voor het geleverde meel
maelreurder de - houtje, stok e.d. waarmee men het meel voor de koeien roert
maelrieder de - degene die met een wagen het meel van de molen enz. naar de afnemers bracht
maelrondbrenger de - degene die het meel naar de afnemers bracht
maelscheppe en var. de - schep voor meel

maelsel et - dat wat gemalen is
maelsjouwer de - arbeider die zakken meel sjouwt
maelslobber de - hetz. als *lienmaelslobber*
maelstof et - stof van meel
maelstok de - stok waarmee men meel roert (in papvorm; veevoer)
maeltanc de - maaltand, kies
maeltonne, meel... de - meelton
maeltromme de - trommel waarin men bakmeel bewaarde
maelwaegen de - grote wagen waarmee men meel vervoert
maelzooder de - zolder met opslag van meel
maem z. onder *toet*
maendag(...) - maandag(...)
maene(...) z. *maone(...)*
maendagziekte de 1. toestand waarbij men op maandag geen zin heeft of niet fit is om te werken, als gevolg van het weekend 2. bep. ziekte bij paarden, als ze plotseling weer actief moeten worden
maenen z. *maode, maonen* I, II
maenske z. *meenske*
maenzaod z. *maonzaod*
maftig z. *machtig* I
magezien et - magazijn, pakhuis
maggelen ww. - door elkaar mengen, knoeiend door elkaar doen
maggen z. *meugen*
maggiplaante de - maggiplant, lavas
maggistraal bn. - magistraal
maien z. *maode*
maiskneuzer de - maïsbek
maitse, maits, maitsen(s), maisems de - made, maai: bep. larve, worm in dode of zieke dieren, in bedorven vlees, ook: meelworm en larve in de grond
maitsenschieter de - insect dat de *maitsen* voorbrengt: blauwe vleesvlieg
majem et, de 1. water 2. sterke drank 3. in *majem an 't gat hebben* gezegd van iemand die zich nogal wat verbeeldt
majem II bn. - dronken
makadam, make..., mekadem, ...dam de - macadam
makelaar de 1. makelaar, tussenhandelaar 2. smal, vanuit het midden recht omhoog stekend deel van een uilenbord 3. elk der recht omhoog stekende balken waarop de *koppelbalke* rust en waartussen de *schommelbalke* draait met de luidklok eraan
makkelik, maklik, gemakkelik bn., bw. 1. gemakkelijk 2. inschikkelijk, niet gauw met

bezwaren komend 3. gemakzuchtig 4. niet of nauwelijks bezwaren of problemen opleverend 5. heel wel, mogelijkkerwijs

makkien, **makkie** et - makkie

Makkinge, **Makke** et - plaatsnaam: Makkinga

Makkingester, **Makke**, **Makkester** bn. - van, m.b.t. Makkinge; ook zelfst.: iemand uit *Makkinge*

makremee et - macramé

malbek de - iemand die het raar, vervelend kan zeggen

malbroek de - grappenmaker

malkop de - iemand met rare buien, driftkop

malle de 1. mal iemand 2. mal: gietvorm, model waarnaar iets gemaakt wordt 3. tekenmal

mallejan de - mallejan: tweewieler met disselboom; ook: lange wagen, boerenwagen met opzetstuk voor vervoer van bomen, lange balken e.d.

mallemeule, **malmeule** de - mallemeulen, carroussel

malleur, **meleur** et 1. tegenslag door pech, mankement, een ongelukje of door onhandig optreden 2. ziekte, tijdelijke tegenslag door een lichamenlijk gebrek

mallu z. *manluden*

malludewark z. *manludewark*

maloor de - iemand die overal gekheid over maakt

malorig bn. - gekheid en plezier makend, uitgelaten, mallotig

maltaepel de 1. aansteller 2. z. *maltaepelig*

maltaepel(ig), **maltaepel**, **maltaepig**, **maltaeperig**, **balstaepelig**, **malstaepelig**, **maltabel**, **maltierig** bn. - gekheid en plezier makend,

maltierig bn. 1. koud en nat, regenachtig 2. bleek, ongezond 3. zich niet goed, niet gezond voelend

mandaot et - volmacht, totale zeggenschap

mandelik z. *mannelik*

mandiel, **...deel** et - aandeel in een gemeenschapelijk bezit

mandielig, **mandelig** bn. - mandelig, in gemeenschapelijk bezit

maneuvel z. *meneuvel*

manoeuvre z. *meneuvel*

mangel de 1. mangelwortel: bep. soort voederbiet 2. mangel: soort wringer, ook wel bep. waskuip met zwengel 3. in *in de mangel nemen* klem zetten, vastpakken en -houden, in de maling nemen 4. amandelen (in keel, neus) 5. bep. boom: amandel

mangelakker de - akker met mangelwortels

mangelbak de - bak waarin de mangelwortels werden gesneden

mangelbult(e) de - hoop ingekuilde mangelwortels

mangelen ww. 1. met een mangel gladmaken 2. iemand met het lichaam klem lopen, iemand stevig, hardhandig aanpakken, stevig knijpen 3. iemand uitpersen 4. een beetje onnozel, malende zijn

mangelhut de - deels in de grond gemaakte hut om *mangelwottels* in te bewaren

mangelkliere de - keelamandel

mangelknippen ww. - knippen van de amandelen

mangelkoele de - kuil waarin de *mangelwottels* werden ingekuild

mangelkorf de - korf voor *mangelwottels*

mangelmennen ww. - met paard en wagen de geoooste *mangelwottels* van het land halen

mangelmeule de - molen waarmee voederbieten in plakken worden gesneden

mangelmoes z. *mingelmoes*

mangelplaante, **mangelwottelplaante** de - mangelwortel, voederbiet

mangelrooien ww. - oogsten van *mangelwottels*

mangelsnieder de - molen waarmee voederbieten in plakken worden gesneden

mangelwottel de - voederbiet, mangelwortel

mangs bw. - soms

manier z. *meniere*

manipulaosie de - manipulatie: beïnvloeding

mankeer z. *mekering*

mankelik, **...koliek** bn. 1. melancholiek 2. menselijk (dus niet om je voor te schamen)

mankement, **mankel(e)ment**, **mankement** et - mankement, gebrek

manken z. *maank*

mankennig bn. - eenkennig: van dieren die slechts één persoon willen gehoorzamen

mankerel, **maans...**, **manskerel** de 1. manspersoon, vooral: flinke, forse man 2. grote en sterke vrouw

mankeren z. *mekeren*

mankerig bn. - ziek

mankering z. *mekering*

manlude... - mannen...

manludegek, **mannegek** de - manzieke vrouw

manludekaant(e) de - kant van de kachel waar de mannen zaten (bij een visite)

manludekost de - voedsel vooral voor mannen

manludemaotschoppi'je, **mannemaotschoppi'je** de - mannenmaatschappij

manlu(den), maanluden, mallu(den) mv. - manlui, de mannen
manludeschoe de - herenschoen
manludeschone bn. - niet zo proper
manludestemme, manne... de - mannenstem
manludeveis et - van vrouwen: met vrouwelijke belangstelling voor mannen
manludevolk et - manvolk
manludewark en var. - werk van, voor mannen
manludeziek bn. - manziek
manmachtig bn. - talrijk
mannefaestasioe de - manifestatie
mannegek z. *manludegek*
mannegien et 1. jongetje, mannetje, ook: manspersoon op grote afstand gezien 2. mannelijk exemplaar 3. penis van een jongetje 4. dat onderdeel van bep. verbindingen dat in het andere deel wordt gestoken 5. makelaar van een uilenbord
mannegies... - mannetjes...
mannelik, mandelik bn. - mannelijk
mannenaeme de - mannennaam
manning bn., bw. - op parmantige, eigenwijze manier
mans z. *maans*
mansjet(...) z. *mesjette(...)*
manure et - manuur
manvaaste bn. 1. zodanig van karakter dat degene die gepakt is, niet ontkomt 2. zich aan z'n woord houdend
manwief, manwuuf et - manwif
maod(e) de - made, hooiland
maode, made, maede, maenen (mv.), **maaien** (mv.), **maien** (mv.) - made, larve
maodegrond de - grond gevormd door hooilanden, madeland
maodehuj, maodenhuj, maodhuj, maodehui et - hooi van het lager gelegen hooiland
maodelaand, maodlaand et - laag gelegen hooiland, vaak drassig grasland
maodereed, maodreed de - zandweg naar de laaggelegen hooilanden
maodsloot de - sloot langs, bij de *maoden*
maoge bn. 1. in vermolmde toestand 2. z. *moege*
maol de - maal, keer
maol et 1. maaltijd 2. de hoeveelheid melk die men in één keer melkt van één dier 3. de hoeveelheid urine die men in één keer loost
maond de - maand
maondbelaans de - maandbalans
maondenlaank bw. - maandenlang

maondkaorte de - maandkaart
maondliet, ...list en var. de - maandlijst
maondneurder, ...nuurder z. *maonneurder*
maondneuren z. *maonneuren*
maondrosien et - maandroos
maondstonden mv. - menstruatie
maone, maene de - maan
maonekam(me), maonekaom, maonekaome, maonekam(me) de 1. kam voor de manen van een paard 2. het geheel van manen van een paard
maonekappe, maonkappe de - maankap, kap om de ogen en oren van een paard, tegen de kou
maoneklips(e), maonklips de - maaneclips, maansverduistering
maonelocht et - maanlicht
maonemannegien et - het mannetje in de maan
maonen I, maenen mv. - manen, lang haar (vooral m.b.t. paarden)
maonen II, maenen ww. - aanmanen
maonepracht de - schoonheid, pracht van de manen van een paard
maoneschien de - maneschijn
maongier et - uier van een te vroeg neurende pink
maonklips z. *maoneklipse*
maonneurder, maondneurder, maonnuurder, maond... de - pink die te vroeg neurt
maonneuren, maondneuren ww. - hetz. als *maonutteren*
maonoge et - oog met maanblindheid
maonutteren ww. - vroeg opzwellen van de uier bij pinken die voor het eerst moeten kalven
maonzaod, maen... et - maanzaad
maos, maas de - achterwerk, in *Lik mi'j de maos* bekijk het maar, loop naar de pomp
maot de 1. vriend 2. compagnon, partner, metgezel 3. degene die tegen je op kan, die sterker of beter is 4. z. *maote*
maotbaand de - maatband
maot(e) de 1. maat 2. vat e.d. om vloeistoffen, droge waren in af te meten 3. muziekmaat 4. afmeting, vereiste hoeveelheid 5. niet te grote hoeveelheid of omvang
maotgevuul(te), maotgevuul(te) et - maatgevoel
maotholen ww. - maathouden
maotien et 1. kleine maat 2. vriendje 3. jongmaatje 4. koffielodje of de daarmee afgemeten hoeveelheid 5. eenheid van bep. vloeibare stoffen, bijv. drank, olie, vooral: 0,1 liter sterke drank

maotienhied de - maateenhied
maotig, *maotigies* bn. - matig
maotkanne de - maatkan
maotklerin mv. - klerin op maat
maotnappe de - kom, schaal e.d. om mee af te meten
maotregel, ...*riegel* de - maatregel
maotscheppe de - schep(je) waarmee men een bep. hoeveelheid afmeet, bijv. vee voor het vee, ook wel: koffieloodje
maotschoppe de - bep. schep bij het voeren van meel aan koeien, varkens
maotschoppi'je en var. de - maatschappij
maotslaon ww. - maatslaan
maotwark en var. et - maatwerk
mappe de - map
mar bw., voegw. - maar
maree et - moiré
marg(...) z. *murg(...)*
margkool de - mergkool
Mariaklokkien et - hetz. als *angelusklokkien*
mark I, *maark*, *maat* de 1. markt 2. eerdere Duitse munteenheid
mark II, *maark*, *merk* et 1. merk, onderscheidingsteken, kenteken 2. fabrieksmerk, handelsmerk e.d. 3. product van een bepaald merk
markandiel en var. et - marktaandeel
markaol de - hetz. als *aolpieper*
markbus en var. de - bus die marktbezoekers vervoert
markcenten mv. - geld om op de markt te besteden
marke, *markelaand* de - bep. gronden in gemeenschappelijk bezit
marken I, *maarken* ww. - bemerken, ge- waarworden
marken II, *maarken* ww. 1. van een merkten voorzien 2. naar de markt brengen van vee, handelswaar 3. een markt bezoeken
marketaenster de 1. marketenster 2. eigenaardige persoon 3. vrouw die vaak een markt bezoekt
markganger en var. - de marktganger
markgaoren et 1. garen van een goed merk 2. garen dat men op de markt koopt 3. garen om mee te borduren
markiespere z. *haarmharkiespere*
markkefé et - marktcafé
markkraom de - marktkraam
markkremer, *kremer* de - marktkramer
marklappe, *maark...* de - merklap, letterdoek
markloper, *marktloper*, *maarkloper*, *mark-*

lover de 1. vlaamse gaai 2. marktganger, iemand die regelmatig en graag naar de markt gaat
marklopernust et - nest van een vlaamse gaai
marknaeme de - mercknaam
markplak et - plek van de markt
marksnikke de - snik: bep. schip met de functie van beurtschip naar een markt
markstien de - steen ter markering, bijv. op de hoek van een akker
markstraote de - straat van een markt
marktram de - tram naar een markt
markweerde, *maark...* de - marktwaarde
markweerdig bn. - geschikt voor de markt
marmersplaete de - marmersplaat
marresjee z. *massiesee*
marresjosee z. *massiesee*
marrie(...) z. *mere(...)*
mars I, *masse* de 1. bep. muziekstuk: mars 2. z. *masse*
mars II tw. 1. geroepen als bevel om weg te gaan 2. id. om zich in beweging te zetten
marzat, *mezat* bn. - genoeg, in voldoende mate
mas z. *masse*
masister(s) z. *mesjester(s)*
masjester z. *mesjester* II, III
masjette(...) z. *mesjette(...)*
maske, *massen* de - breisteek, maas in visnetten e.d.
massaperdukt et - massaproduct
masse, *mas*, *massel* de 1. mars: bak of evt. korf waarmee een kramer vent 2. z. *mars* I
massen z. *maske*, *mesken*
massesee z. *massiesee*
masseslag de - de slag, het slaan van de *masse*, ten teken dat het dorsen van de boekweit klaar is
massienaol, *massienaal* bn. - machinaal
massienist, *masjenist* en var. de - machinist
massiesee, *massesee*, *masjesee*, *marresjosee*, *marresjee*, *marresjee* de - marechaussee
mastworpe de - dubbele lus die niet uit zichzelf los kan gaan, mastworpe
mats bn. - zwoel (van het weer)
matsig bn. - van het weer: nogal zwoel
matte de 1. mat, stoelmat, ook tafelmattje 2. vijgenmat 3. bep. transportband
mattelaor de - martelaar
mattelderi'je de - het voortdurend *mattelen*, vooral: het zeer inspannend bezig zijn
mattelen ww. 1. martelen, pijnigen 2. zich bovenmatig inspannen en daardoor veel te verduren hebben

mattelgang de - martelgang
mattelo(t) de - bep. hoed voor vrouwen, van vilt of stro
mattelpaol de - martelpaal
mattemi'jer de - goede maaier
matten I bn. - met matten, biezen zitting
matten II ww. - matten van stoelen e.d.
matter de - bep. roofdier: marter
matzak de 1. grote baalzak; met de functie van deurmat, losgesneden ook gebruikt als schort bij het voeren van varkens 2. jute boodschappentas
mauwelen ww. - zeuren
mauwen z. *miauwen*
medaljon, medallon, medeljon, miljon en var. de - medaillon
medallie, medalje de - medaille
mede z. *hunningmee, stamphunning*
medel et 1. model 2. eigenaardige persoon
medelieden et - medelijden
medeliedzem, mee..., meeliedig, meeliedend, medeliedend bn. 1. medelijdend 2. medelijden opwekkend
medemeenske de - medemens
modern bn. - hedendaags, nieuwerwets
medesien, mediesien et - medicijn
medesieneflessien et - medicijnflesje
medesienekassien et - medicijnkastje
mediekement et - medicament
meditaosie de - meditatie
mee z. *hunningmee, stamphunning*
meëig bn. - met een onprettig, zoet gevoel
meel(...) z. *mael(...)*
meelgrös z. *melegrös*
meelied... z. *medeliedzem*
meelraaien z. *melegrös*
meensaep(e) de - mensaap
meens(e)(...) z. *meenske(...)*
meenselijk bn. - menselijk
meensgeliek z. *meenskeliek*
meenske, meens(e), mese, meeske, mees, maenske de, et (bet. 3) 1. mens 2. de maatschappij, de mensen in het algemeen 3. vrouwelijke persoon
meenske-wezen et - mens-zijn
meenske-eter de - menseneter, kannibaal
meenskefebriek et - groot gezin
meenskeheugenis, meenskenheugenis de - mensenheugenis
meenskejacht de - jacht om mensen te pakken
meenskeliek, meenskegeliek, meensgeliek bn. - menselijk
meenskelocht de - geur van mensen

meenskepraot, meense..., maenske... et - het praten van mensen, wat de mensen zeggen zonder goed te weten, praatjes zonder veel waarde
meenskeshouw, meenskeshuw en var. bn. - mensenschuw
meenskestemme de - mensenstem
meenskeweer et - redelijke weersomstandigheden
meenslikerwieze bw. - menselijkerwijs
meenslikhied en var. - menselijkheid
meenst z. *minst*
meente(...) z. *miente(...), meet*
meerder bn. - groter, rijper, ook: aanzienlijker, sterker in financieel opzicht, meer voorstellend
meerderhied de - meerderheid
meerdering de - het vermeerderen
meerdermaolen z. *meermaolen*
meerdieles z. *merendieles*
meerdubbel bn. - meer dan driedubbel
meermaolen, meerder... bw. - herhaaldelijk
meerhied de - hetz. als *meerderhied*
meerschergig bn. - met meer dan één schaar (van ploegen)
meerschoempupe en var. de - pijp met meerschuiemen kop
meerst I, *meest, miest, miest* bn. - met betrekking tot het grootste deel of aantal van een geheel, bijna alle, haast elk
meerst II en var. bw. 1. meestal, bijna altijd 2. in de hoogste mate 3. voor het overgrote deel, voor het merendeel
meerstal, miestal, meestal bw. - meestal
meerstentieds, meerstentied, meerstied(s), meestentieds, miestentieds, miestied, meestieds bw. - meestentijds
meert, maart de - maart
meertaelig bn. - meertalig
meerteweer z. *meertweer*
meertgrös, meertegrös, meertgrus et - gras in maart
meertmaand de - maartmaand
meerts bn. 1. van, in, als maart 2. krols
meertse de - hetz. als *maitse*
meertsni'j de - sneeuw in maart
meertsni'jwaeter et - smeltwater van *meertsni'j*
meertweer, meertweer et - maarts weer
meertzunne de - zon zoals die in maart schijnt
meervoold et - meervoud
meervooldsuutgaank, ...uutgang de - meervooudsuitgang
meerweerde de - meerwaarde, meeropbrengst

meeske z. *meenske*
meest z. *meerst* I, II
meester, *meister* de 1. meester, onderwijzer 2. machthebber
meesterachtig bn. 1. schoolmeesterachtig, betweterig 2. zeer goed, meesterlijk
meesterschop de - het op meesterlijke wijze kunnen
meestersdiploma et - onderwijzersakte
meestersdochter de - dochter van de (hoofd)onderwijzer
meestershuus et - woning van de hoofd- onderwijzer
meestersjonge, *meestersjochien*, ...*jongien* de 1. jongetje dat door de meester werd verwend, werd voorgetrokken 2. intelligente jongen die na de leerplicht op school bleef om tenslotte onderwijzer te worden
meestersjuffer de - echtgenote van de hoofdonderwijzer
meesterske, *meesterke*, *meisterke* de, et - vrouw van het hoofd der school
meesterslaachter de - zeer goede slager, ook: de baas, chef in een slagerij
meesterspoppien et - kind dat werd voor- getrokken door de onderwijzer
meesterstok et - meesterstuk
meesterstuun de - tuin van het schoolhoofd
meesterszeune de - zoon van een onder- wijzer
meesttieds z. *meerstentieds*
meet, *mete*, *miete*, *miente*, *meente* de 1. grens, scheiding tussen twee gebieden 2. bij spelen, sporten: lijn van waarachter men werpt, rolt, ook: eindstreep, finishlijn
meetber bn. - meetbaar
meetemmer de - emmer waarmee men af- meet
meetgooien, *mietgooien*, *miete...* et - bep. oud spel spelen
meetinsterment et - meetinstrument
meetkanne de - meetkan
meetkouse, *meethoze* de - kous waarnaar een nieuw te maken kous of delen ervan worden afgemeten
meetlatte de - meetlat
meetliende, *meetliene* de - meetlint: touw e.d. om mee op te meten
meetplak et - meetplaats
meetrisseltaot et - meetresultaat
meetsokke de - sok waarnaar een nieuw te maken sok wordt afgemeten
meeuweklonie, *meeuweklonie*, *meeuwen...*, *meeuwekolonie*, *meeuwenklonie* de - kolonie

van meeuwen
meeuwenust et - meeuwenest
megriet de - hetz. als *magriet* d.i. margriet
meheer z. *meneer* I
meibloempien et - madeliefje
meiboom de 1. versierde boom die men rond 1 mei in het midden van een dorp opricht en waaromheen bep. volksvermaken plaatsvinden 2. groene tak op een nieuw huis of ander gebouw geplaatst als men het hoogste punt van het gebint klaar heeft 3. hagedoorn
meibotter de - meiboter
meibulte z. *meipoede*
meid de 1. meisje, meid 2. vrijster 3. dienst- bode, dienstmeid
meidegaonspakkien et - kleren die een jongen aan had als hij naar z'n meisje ging
meidekaaste de - kast van een inwonende dienstmeid met name bij een boer
meidekaemer de - kamer van een dienstmeid
meidekiste de - kist met kleding en andere benodigdheden van een dienstmeid
meidespullegien et 1. spelletje eigenlijk uit- sluitend voor meisjes 2. zaak, aangelegenheid van meiden, jonge vrouwen
meidoornhede, ...*hege* de - meidoornheg
meidoornpolle de - meidoornstruik
meidoornstruke de - meidoornstruik
meidoorntoeke, ...*takke* de - meidoorntak
meie de - mei, bloemaand
meier de 1. huurboer 2. rentmeester
meierboer de - huurboer, pachtboer
meieren ww. - meieren, zaniken
meigrös, ...*grus* et - meigras
meikeze de - meikaas
meiklokkien et - sneeuwkllokje
meikosse, *meikos(te)*, ...*kaste*, ...*kasse* de - meikors
meinied, ...*eed* de - meineed
meipoede(bulte), *meibulte* de - horzelbult, met name bij koeien
meipoedeknieper de - persoon die de larven uit de *meipoeden* kwam verwijderen
meisprute de - zomersproet
meispruterig bn. - met zomersproeten
meister z. *meester*
meisteren ww. - onder behandeling van een arts zijn
meisterke z. *meesterske*
meitelling de - opgave van het vee dat men had (in mei)
meitied de - tijd van mei of april en mei, ook ruimer: lente
meitieds bw. - ten tijde van de *meitied*

meitoeke, ...*takke* de - groene tak op een nieuw huis of ander gebouw geplaatst als het hoogste punt van het gebint klaar is
meiweer, *meie...*, *meitiedsweer* et - meiweer
mejong z. *mienjonge*
mekaander, *mekaanderen* vn. - mekaar, elkaar
mekadam, ...*dem* z. *makadam*
mekajem de - klap
mekeer, *mekere*, *mekaer(e)* vn. - elkaar
mekeren, *mankeren* ww. 1. ontbreken aan, een mankement hebben, mis zijn aan/met 2. ziek zijn, niet in orde zijn, schelen
mekering, *mekerige*, *mankering*, *mankeer* de 1. tekortkoming, euvel 2. ziekte
mekkeren, *mekken* ww. 1. mekkeren 2. voortdurend zeuren, zaniken
mekkie tw. - lokroep voor lammeren, voor een geit
melde, *melle*, *melte*, *milde*, *milte* de - melde
meldestok, *mellestok*, *mitestange* de - omhoog schietende soort melde
meldezaad, *mellezaad* et - zaad van de melde
melegrös, *meelgrös*, *meelraaien* et - bep. plant: witbol
melen(...) z. *maelen(...)*
meleur z. *malleur*
melkaeker de - bep. ouderwetse emmer waarin werd gemolken en waarin melk werd vervoerd (of werd bewaard om te romen)
melkaore, ...*aoder* de - melkader
melkaovend de - melktijd aan het einde van de middag
melkark et - hetz. als *melkgerei*
melkbeest, ...*biest* et - melkkoe
melkblad et - blad van de paardenbloem
melkbloeme z. *peerdebloeme*
melkboekien et - hetz. als *moonsterboekien*
melkboerehonnehaor et - melkboerenhondenhaar
melkbottien et - rond dun plankje in de melk gelegd als die aan het juk werd gedragen, nl. om spatten te voorkomen
melkbrieffien et - strookje met de afrekening van de zuivelfabriek
melkbroek z. *melkersbroek*
melkbussebunen z. *bussebunen*
melkbussekarre z. *bussekarre*
melkcenten mv. - melkgeld
melkenbakke de - iemand met weinig pit, sloom iemand
melkenbri'j de - pap van melk met rijst, gort, meel, brood, beschuit, havermout e.d.
melkengottenbri'j, *melkengotten* de - pap van

melk gekookt met gort
melkenhaevermoutenbri'j de - pap van melk en havermout
melkenriezenbri'j, *melkenriezen* de - pap van rijst gekookt in melk
melkens, in *onder melkens* onder melktijd
melker de 1. melker: iemand die melkdieren melkt 2. iemand die niet van opschieten weet 3. iemand die voortdurend zeurt 4. iemand die bij het kopen of verkopen altijd het onderste uit de kan probeert te krijgen 5. huisjesmelker: iemand die huizen verhuurt
melkeri'je de 1. het melken, het hebben, houden van melkvee, het veehouder zijn en daarbij verdienen aan de melkproductie 2. de benodigdheden voor het melken 3. veeboerderij voor consumptiemelk
melkersark et - melkgerei
melkersbroek, *melkbroek* de - broek die men speciaal aanheeft bij het melken
melkersfiets, *melkfiets* de - fiets die men steeds gebruikt om te gaan melken in het land
melkersjak, *melkjak* et - jas die bij het melken werd gedragen
melkersjasse de - jas die men draagt bij het melken (vaak: oude, dikke jas)
melkersjok z. *melkjok*
melkerskiel de - kiel die men draagt bij het melken
melkerskroje z. *melkkroje*
melkersleerzen mv. - laarzen die men droeg bij het melken
melkerspak et - werkkleding bij het melken
melkerspette de - pet die men droeg bij het melken
melkersplak et - plaats waar men melkt
melkersschölk en var. de - schort gedragen bij het melken
melkerspul et - benodigdheden voor het melken
melkerstied de - melktijd
melkerswaegen de - lichte, vierwielige wagen waarmee men naar het land ging om te melken, met de benodigdheden voor het melken erop
melkeunster et - weegtoestel met veer, met onderaan een haak waaraan een emmer melk werd gehangen; boven de haak was een rechthoekige wijzerplaat
melkgeit(e) de - melkgeit
melkgeldpoedegien et - zakje waarin de boer het *melkgeld* kreeg dat de zuivelfabriek uitbetaalde voor de geleverde melk
melkgerei, ...*gerak* et - de benodigdheden voor het melken

melkgift(e) de - melkgift
melkglas et 1. bep. glas: glas met melkkleur
2. glas waaruit men melk drinkt 3. bep. glas van een melkmachine waarin melk wordt opgevangen
melkgoed et - melkzeef, emmers en bussen voor het melken
melkhokke, *melkjister* et 1. melkhok, melkbocht, hetz. als *jister*; ook: open hok in het land met dezelfde functie 2. hok waarin men de melk had staan die men verkregen had bij het melken
melkjak z. *melkersjak*
melkjok, *melkersjok* et - melkjuk
melkkaemer de - ruimte waar de melk stond te koelen en te romen, ook: tussen voorhuis en stal, ook: onder bedsteden of kamer
melkkatheder de - melkpijpe
melkkelder, *molkenkelder* de - melkkelder, kelder waar de melk koelt en roomt,
melkketel de - brede koperen emmer, om melk in te vervoeren met behulp van het juk
melkklaant de - iemand die melk koopt rechtstreeks bij een boer
melkkoelegien et - kuiltje aan het eind van de melkader
melkkoeme de - melkkom
melkkonterleur, *melkkontreleur* de - melkcontroleur
melkkroje, *melkers...* de - kruiwagen voor het vervoer van melkbussen
melklappe de - koe die veel melk geeft
melklepel de 1. roomlepel 2. (verkl.) zilveren lepelje waarmee men melk in de koffie deed
melkliest(e), *melklist(e)* de - melklijst
melklorrie, *melklorre* de - laag vierwielig wagentje waarmee de melkbussen naar en van de weg werden gereden
melkmoonster et - monster melk dat men neemt
melkmuil de 1. slome, zeer toegelijke persoon 2. jongen in de puberteit
melknappe de - melknep, melkkom, vaak: halve dop van een kokosnoot waarmee men melk afmat
melkperduktie, ..*preduktie* de - melkproductie
melkpiepien et - melkpijpe
melkpoede z. *melkzak*
melkpoede de - melkplas
melkpraem de - praam waarmee men melk vervoert van de boeren naar de zuivelfabriek
melkpries de - melkprijs
melkpulle de - melkbus

melkpunter de - punter waarmee men melk vervoert
melkputte de - melkput: verlaagd deel in een ligboxenstal waarin met staat bij het melken
melkputtien et - kuiltje aan het eind van de melkader
melkrieder de - melkrijder
melkriter de - vaste rit van een melkrijder voor een zuivelfabriek
melkschaop et - melkschaap
melkschipper de - melkvaarder
melkschölk de - schort gedragen bij het melken, z. ook *melkersschölk*
melkselon de - melksalon, ook: grote borsten van een vrouw of vrouw met zulke borsten
melksikke de - hetz. als *melkgeite*
melkslange de - slang die volgens de overlevering melk zou drinken bij vee in het land
melkster de - dienstmeid die helpt bij het melken
melkstiekel de - melkdistel
melkstoeltien et - melkstoeltje
melkstok de - meestok waarmee men de hoeveelheid melk meet (in een emmer, tank)
melkstream de - grote hoeveelheid melk die men produceert
melksukelao de - melkchocolade
melktane de - melktand
melktapper de - iemand die langs de huizen trok om melk van de boeren te verkopen
melktekens mv. - melktekens, met name: flinke melkaders
melktiele de - grote, platte kom waarin men melk bewaarde
melktonne de - melkton
melktule de - melkstoeltje, hetz. als *tule*
melkvat et - bep. vat om melk in te bewaren
melkveehouderi'je de - melkveehouderij
melkveerder, ..*vaerder* de - melkvaarder, degene die met een boot de bussen melk van de boeren naar de fabriek vervoert
melkveerze de - melkvaars
melkventer de - melkboer
melkwaegen de 1. grote wagen voor vervoer van bussen melk naar de fabriek 2. wagen waarmee de boer naar het land gaat om te melken
melkwol(le) de 1. breigaren dat fabrieksmatig uit melk wordt geproduceerd 2. wollig pluus van de ratelpopulier
melkzaeke de - melkzaak
melkzak, *melkpoede* de - koe die veel melk geeft
melkzaod et - zaad van onkruid, met name van krodde

melkzi'je de - melkzeef, melkteems
melkziekte, ...*zucht* de - melkziekte
melkziepe de - melkzeep
melkzoeger de 1. koe die melk zuigt bij zichzelf of bij andere koeien 2. hondsdraf
melle(n) z. *melde(n)*
melle(...) z. *melde(...)*
melte z. *melde*
mem, **memme** de 1. moeder 2. wijfjesdier met één of meer jongen 3. in *ien toet mem* eender, precies gelijk
mement et - ogenblik
memmeschoot de - moederschoot
memmetael, **memstaal**, **memmetaol** de - moerstaal, moedertaal
memmie de - mammie
menaander z. *meneer* II
menaer(e) z. *meneer* II
menazie, **menaosie** de 1. eten, voedsel dat men nuttigt bij een maaltijd in een gezin 2. in *iene in de menazie hebben* in de kost hebben, ook gezegd van iets langdurigs
menazieklep(pe), **menaosiekleppe** de - grote mond
mender z. *menner*
mendeure, **menningsdeure** (z. ook *baander* en *baanderdeure*) de - elk van de twee tegen elkaar sluitende schuurdeuren van een boerderij
meneer I, **meheer**, **menheer**, **mienheer** de - man van aanzien, meneer
meneer II, **menere**, **menaere**, **menaer**, **menaander** vn. - elkaar
menege de - var. van *manege*
menen z. *mienen*
menens z. *mienens*
meneuvel, **maneuvel**, **meneuver**, **meneuvre**, **menoevers**, **manoeuvre** de 1. legeroefening e.d. 2. beweging die men maakt met armen of benen, vooral: enigszins vreemde beweging die men maakt 3. iets dat men uithaalt, gekke streek, frats
meng... z. *ming...*
mengd bn. - dooreen gemengd
menhaege de - *haege* van zodanig stevige grond dat men erover kon gaan met paard en wagen
menheer z. *meneer* I
menienen ww. - meniën
menier(e), **manier(e)** de 1. wijze van doen of van handelen 2. gewoonte om te doen, vooral: fatsoenlijke wijze van gedrag
menievarve de - menieverf
menister de 1. minister 2. eigenaardige persoon
mennebeun, **mennige...** de - elk der beide

verhogingen tussen het spoor van het paard en het spoor van een wagenwiel; z. ook *waegenbeun*, *beun*
menneleseren, **menleseren**, **minneseren**, **miniseren** ww. - de pen van een pen-en-gat-verbinding zodanig kleiner, dunner maken dat er een overstekend deel ontstaat dat tegen het hout sluit waar de pen in steekt, waardoor men de naad niet meer kan zien
mennen ww. 1. een rij- of trekdier met een leidsel of toom sturen 2. met paard en wagen vervoeren 3. een gejaagd, rusteloos gevoel hebben
menner, **mender** de - degene die ment
menneri'je de - het voortdurend *mennen*
mennespoor, **menspoor** et - spoor, 'paadje' ontstaan in een zandweg doordat de paarden er steeds langs lopen
mennig onbep. vn. - menig
mennige z. *mennige*
mennigebeun z. *mennebeun*
menningspoor z. *menningspoor*
mennigiene, **mennigien** onbep. vn. - meniggeen
mennigmaol bw. - menigmaal
mennigste rangtelw. - hoeveelste
mennigte de - grote hoeveelheid, groot aantal
mennig(e), **mennige** de - zandweg, karrenspoor door het land, naar de akker, lange oprit naar een huis e.d.
mennige-inslichten ww. - egaliseren van één of meer zandwegen
menningsdeure z. *mendeure*
menningspoor, **mennigespoor** et - wagenspoor
mennist de - menist
menoevers z. *meneuvel*
menpad et - pad waar men langs ment, pad dat is ontstaan doordat men er langs ment
menspoor z. *mennespoor*
menstruaosie de - menstruatie
mentoraot et - mentoraot
menutewiezer de - minutenwijzer
menuut de - minuut
menvaaste bn. - beleerd: van paarden
menvak et - leeg hooivak
mep de 1. mep, klap 2. in *de hiele mep* alles
meppen ww. - meppen: slaan, een klap geven
meraokel I, **merael** et 1. groot wonder 2. iets dat wonderbaarlijk mooi is, goed gedaan is enz. 3. raar exemplaar, scharminkel 4. lastige, vervelende persoon, lastig dier, raar, slecht gereedschap e.d. 5. gril, gekke streek, gekke gewoonte 6. kletspraatjes 7. lastige avonturen

8. rare beweging, val die men maakt 9. in *veur meraokel valen* bewusteloos neervallen 10. spektakel, drukte
meraokel II bw. - buitengewoon, in hoge mate
meraokelderi'je de - rare streken, gekkigheden
meraokelen ww. - gekke dingen doen
meraokelmaeker de - druktemaker, lawaai-maker
meraokels I bn. - buitengewoon goed
meraokels II bw. - buitengewoon, in hoge mate
meras(sig) z. *moeras(sig)*
mere, **marrie** de - merrie, vrouwelijk paard
merelle, **merel**, **morel(le)**, **moerelle** de 1. bep. kers: morel, ook: wilde kers 2. morellenboom
merelleboom de - morellenboom
merelnust et - merelnest
merendiel en var. et - merendeel: het grootste gedeelte
merendiels, **merendeels**, **meerdiels** bw. - voor het grootste gedeelte
merevool, **marrie...**, **merrieveulen** en var. et - vrouwelijk veulen
merg(...) z. *murg(...)*
Meri'je de - Maria, Marije
merine de - var. van *marine*
merinos et - bep. stof: merinos
merinosschaap et - merinosschaap
mes et 1. mes 2. penis van een hengst 3. z. *mest*
mes... z. *mest...*
mese z. *meenske*
mesaide, **messenegge**, **mesegge**, **meseg** de - meseg
mesene, **mesena** de - maizena
mesère z. *misère*
mesester z. *mesjester* II, III
meshecht, **messeheft**, **mesheft** et - messenheft
mesien z. *meze*
mesiene de - machine
mesiene-eulie de - machineolie
mesienedrok de - machinedruk
mesienegaoren et - garen voor een naaimachine
mesienehujjen ww. - hooien met een machine
mesienemelken ww. - machinaal melken
mesienemes et - mes van een machine, vooral van een ouderwetse maaimachine
mesienemi'jen ww. - machinaal maaien
mesienenaalde de - machinenaald
mesieneni'jen ww. - naaien m.b.v. een naaimachine

mesieneri'jen, **mesienederi'jen** mv. - machinerie
mesieneschrieven ww. - schrijven met een schrijfmachine
mesieneschure de - schuur waarin men machines opbergt
mesienespoeltien et - spoeltje als onderdeel van een machine
mesienestikster de - meisje dat machinaal naait op een confectiefabriek
mesienetael de - machinetaal
mesienetekener de - machinetekenaar
mesjeren ww. - marcheren
mesjester(en) I, **mesjisteren** de - broek van manchester
mesjester II, **masjester**, **masister**, **mesister**, **mesester** et - manchester
mesjester III, **masjester**, **mesester**, **masister**, **mesister** bn. - van manchester
mesjesteren bn. - van manchester
mesjesters, **masisters** bn. - van manchester
mesjet(te), **masjette**, **mansjet(te)** de 1. manchet: handboord 2. manchet: ringvormig onderdeel aan de achterkant om de 'tuit' van een pomp, ter afsluiting/ bevestiging
mesjetteknope, **mesjetteknope**, **mesjettekneupe**, **masjetteknope**, **mansjettekneupe**, **mansjettekneupe**, **mansjettekneupe**, **mansjetteknope**, **mansjetteknope** de - manchetknoop
mesjokke(n) bn. - mesjochte
mesken, **massen** mv. - maden, laaggelegen hooilanden
mesklienen ww. - fijnmaken van mest
meskotte, **maskotte** de - mascotte
meskouter et - mesvormig kouter
meskrabber z. *mesthaoke*
mesmennen z. *mestrieden*
messharp bn. - messcherp
messchie de - messchede
messe(...) z. *mest(...)*
messebak de - messenbak
messefabriek de - messenfabriek
messekoker de - koker waarin men messen bewaart
messekörfien, **...maantien** et - messenmandje
messelae de - messenla
messel... z. *metsel...*, *mest...*
messenegge z. *meseide*
messerieden z. *mestrieden*
messesliepen, **messliepen** ww. - messenslijpen
messeslieper de - messenslijper
messeviele de - mesvijl

messienpikken ww., ook zelfst. gebruikt - kinderspelletje: hetz. als *laandverpatten*
messtik de - messteek
mest, *meste*, *mes(se)* de - stalmest
mestbak de - bak waarin men mest vervoert
mestbult(e), *mes(se)*... de - mesthoop
mestbultien, *mesbultien* et - klein hoopje mest
mest ww. 1. mesten: van dieren 2. bemesten 3. een goede kaart leggen, vooral bij schutjassen
mester de 1. iemand die vee mest 2. mestvarken
mesteri'je de 1. het bemesten van land 2. het mesten van dieren 3. mestbedrijf
mestgang, *mesgaanke*, *mestganke*, *mesgang* de - mestgang
mestgat, *mesgat* et - plaats, kuil, gat ontstaan doordat de mest is weggehaald
mesthaoke, *meshaoke*, *mestklauwe(r)*, *stronthaoke*, ...*klauwe(r)*, *mes(t)krabber*, *strontkrabber* de - mesthaak
mestinlegger, *mesinlegger* de - speciaal mes aan een ploeg dat de mest in de grond strijkt
mestkalf, *messel...* et - mestkalf
mestkrobbe de - mestkever
mestkroje, *meskroje* de - grote kruiwagen waarmee men voornamelijk stalmest vervoert
mestlaans z. *gemestlaans*
mestplaanke, *mesplaanke* de 1. elk der opzetstukken in de vorm van stevige, brede planken die aan de zijkanten van de mestwagen kwamen 2. plank gebruikt om met een kruiwagen mest over te rijden in geval van een weke ondergrond, ook tegen en/of op de mesthoop
Mestricht, *Maastricht* et - Maastricht
mestrieden, *mes(se)rieden*, ...*mennen* ww. - mest over, naar het land rijden
mestrieder, *mesrieder* de - mestrijder
meststee de - plaats waar een mesthoop zit of heeft gezeten
meststikken ww. - met een spade mest uitgraven
meststri'jen, *messtri'jen* ww. - mest verspreiden over het land
meststri'jer, *messtri'jer*, *messtruier* de - meststrooier
mestvarken, *mesvarken*, *messelvarken* et - mestvarken
mestvörke, *mes...*, ...*vorke*, *strontvörke* en var. de - mestvork
met et - gehakt vlees van het varken
metaol, *metaal* et - metaal
metaolmuhied, ...*muuhied* de - metaal-

moehed
mete z. *meet*, *mute*
meteoor de - meteoor: meteoroïde
meter de 1. meter 2. meterstand 3. doopmoeder
meterie, *materie* de 1. stof waaruit iets bestaat, waaruit iets is opgebouwd 2. voorraad van iets 3. etterstof, ook wel vieze substantie anderszins 4. stof met betrekking tot een zeker onderwerp
meterkaaste de - meterkast
metras(se), *matras* de, et 1. matras 2. vlechtwerk van staaldraad als onderlaag van een *metras* bet.1
metrokaortien et - metrokaartje
metroze... - matrozen...
mets de - voetbalwedstrijd
metselbak, *messelbak* de - metselaarsbak
metseldraad, *messel...* de, et (dan verz.) - metseldraad
metselen, *messelen* ww. - metselen
metseler, *metselder*, *messelder*, *messeler* de - metselaar
metselkalk, *messel...* de - metselkalk
metselkupe de - speciekuip
metselliende de - metseldraad
metseltonne de - ton met metselspecie, speciekuip
metseltouw et - metseldraad
metselverbaand et - patroon waarin men metselt (en zo verband aanbrengt tussen de stenen)
metselwark, ...*waark*, *messelwark* et - metselwerk
metsnieden ww. - kapotsnijden van spek, pens of lappen vlees voor het maken van metworst
met(ties)spek z. *driemettiesspek*
metvleis et - met, gehakt vlees
metwost(e)hoorn de - hetz. als *wosthoorn*
metwostenkruis et - aan de balken hangend houten kruis voor het ophangen van worsten
meu z. *mu*
meubel et 1. meubel 2. z. *meupel*
meubelbossel de - borstel voor meubels
meubelderi'je, *meubeleri'je* de - de meubels als geheel
meubeleerd, *gemeubileerd*, *meubileerd* bn. - gemeubileerd
meubelement et - ameublement
meubelhooft et - meubelhout
meubeleren ww. - meubileren
meubelplaete de - meubelplaat
meubelstok et - meubelstuk
meuge, *meug* de 1. wat iemand aan werk aankan, wat in iemands vermogen ligt 2. wat

men begeert, lust 3. verder in *ieder zien meuge* elk moet willen, doen, lusten wat hij goed, leuk enz. vindt; *tegen heug(en) en meug(en)* tegen heug en meug

meugelik, meuglik bn. - mogelijk

meugelijkheid de - mogelijkheid

meugen, maggen ww. 1. mogen 2. graag doen 3. lusten

meuke, meuk de 1. bewaarplaats voor met name appels en peren in het hooi 2. in verb.: flinke hoeveelheid spullen, flinke hoeveelheid geld en evt. andere bezittingen

meule de 1. molen 2. kleine haspel 3. draaiend strooimechanisme waarmee men mest verspreidt

meuleasse de - molenas

meulebaank de - zitbank bij een molen

meulebaos de - molenaar

meulebenne de - in *naor de meulebenne*, gezegd in antwoord op de vraag *Waor gaoj' heme?* d.i. zoiets als 'dat gaat je niet aan'

meulebouwer de - iemand die molens bouwt, maakt

meulegat et - diep gat voor de watermolen waar het water in uitslaat

meulehoeke de - deel van het dorp waar de molen stond

meulehokke, meulhokke et - ruimte waarin het paard of evt. de hond liep om de karmolen aan te drijven

meulehuus et - huis bij de molen

meulekam de - tandrad van een molen

meulelasten mv. - molenlasten

meulemaeker de - molenmaker

meulentien et 1. molenspel 2. z. *meultien*

meulepad et 1. 'pad' waar het paard steeds over liep bij het aandrijven van de karmolen 2. pad naar een molen

meulepeerd et 1. paard dat een molen aandrijft 2. lompe, grofgebouwde vrouw, vrouw die erg sterk is en daardoor veel werk aan kan dat gewoonlijk door mannen wordt gedaan

meulepolle de - plaats waar de molen staat

meulerad et - molenrad

meuleroe(de) de - molenroede

meulesjouwer de - hetz. als *maelrondbrenger* (vanaf een molen)

meulesloot de - sloot waaruit of waarin een watermolen het water maalt

meulestien, meulstien de - molensteen

meulewaegen de 1. wagen waarop de mulder het gemalen meel naar de boeren liet vervoeren 2. iemand die een beetje gek is, die niet over de normale verstandelijke vermogens beschikt

meulewiek de - bep. water: wijk die naar een molen loopt

meulewiek(e) de - molenwiek

meulhoek de - ruimte in de boerderij waar de karmolen stond

meultien, meulentien, meule et 1. molentje 2. koekoeksbloem

meun de - kopvoorn, meun

meunejaegen ww. - vangen van *meun*

meupel, meubel et - lastige, vervelende persoon, ook: eigenaardig, ondeugend iemand

meur, meurs, meurig bn. 1. goed gaar, mals, zacht 2. zacht door het overrijp zijn (van appels, peren) 3. van grond: goed los en daarbij heel geschikt om in te verbouwen, vooral gezegd wanneer de onderliggende stoppel goed rot 4. vermolmd

meute de 1. troep honden bij de jacht 2. grote, nogal ongeregelde groep, ook: de hele santenkraam 3. z. *mute*

meuzels mv. - mazelen

mezat z. *marzat*

meze, mees, mesien de - mees

mezels, ...zelf, mi'j... wederk. vn. - mezelf

mezenust de - nest van een mees

mezepeertien, ...paertien et - mezenpaartje

meziek de - muziek

meziekbod et - muziekbord

meziekdeuze de - muziekdoos: speeldoos

meziekdrokkeri'je de - muziekdrukkerij

meziekgroepien et - groepje mensen dat muziek maakt, groepje muzikanten

meziekhoorn de - elk der grote blaasinstrumenten van een fanfarekorps

meziekinstrument, ...instrement et - muziekinstrument

meziekleider de - dirigent

meziekoepl de - muzikent

mezieklere de - muziekleraar

meziekllessener de - muzieklessenaar

meziekman de - muzikant

mezieknetasie de - muzieknotatie

mezieknommer et - muzieknummer

mezieknote de - muzieknoot

meziekofdieling de - muziekafdeling

meziekpergramme et - muziekprogramma

meziekerti'j de - deel van een muziekstuk

meziekreceensie de - muziekrecensie

meziekrippetisie de - muziekrepetitie

meziekschoele de - muziekschool

meziekstok et - muziekstuk

meziektoppe de - soort bromtol met verschillende tonen

meziekverieninge, ...verienige, ...verie-

niging de - muziekvereniging
meziekzael de - muziekzaal
mi'j, me, mie pers. en wederk. vn. - mij, me
mi'japperaot et - apparaat waarmee men maait
mi'jbalke de - maaibalk
mi'jdösker, ...dusker, ...dusser de - maai-dorsmachine
mi'jen, maaien ww. 1. maaien 2. maaiende, slingerende bewegingen maken met armen en/of benen 3. de hoeven naar buiten bewegen bij het lopen, maaivoeten
mi'jer de - maaier
mi'jeri'je de - het maaien
mi'jering bn. - maaivoetend, met maaierige bewegingen
mi'jerskörf, ...maande de - mand, korf met eten voor de maaiers
mi'jinge, ...ige de - tijd van het maaien
mi'jmesiene de - maaimachine
mi'jrichting de - richting waarin wordt gemaaid, waarin het gemaaide valt
mi'jzels z. *mezels*
mi'jzwad et - strook gras die men maait
miauwen, mjauwen, mauwen ww. - miauwen
middagduttien et - middagdutje
middagfesien et - middagfeestje
middagklokke et - klokgelui van 12 uur
middagklerin mv. - hetz. als *verstrupers-klerein*
middagkost de - de middagmaaltijd
middagkuiertien et - kleine middagwandeling
middagloprien et - kleine middagwandeling
middagmaol et - middagmaaltijd
middagpot de - middagmaal
middagpraotien et - middagvisite
middagschoft et - middagschaft, lunchtijd
middagslaoprien et - middagslaapje
middagsluting de - middagsluiting
middagthee de - het theedrinken 's middags, theepauze 's middags
middagzonne de - middagzon
middel I et - middel
middel II, midden de - middel, taille
middelbaand de - band om het middel gedragen
middelbaor, middelber bn. - middelbaar
middeldeur z. *middendeur*
middeldeure, midden... de - middeldeur, deur die het voor- en achterhuis verbindt
middeldoek de 1. doek die men bij lichamelijk werk om het middel deed voor de stevigheid

2. doek om het middel van een baby 3. brede ceintuur die men om jas of jurk knoopte
middelgang, milgang, gangpad, middengang de 1. gang achter de koeien langs 2. gang tussen het woongedeelte en de hooivakken
middelgewieze bn., bw. - gemiddeld genomen
middelgruun bn. - tussen licht- en donkergroen
middelhoge bn. - van gemiddelde hoogte
middelieuwen, ...iewen mv. - middeleeuwen
middelin z. *middenin*
middellaoge z. *middenlaoge*
middelmaot de 1. iets dat van gemiddelde kwaliteit of grootte is 2. één of meer personen of zaken die niet als zeer goed te boek staan
middelmaotig bn. 1. gemiddeld 2. middelmatig
middelmure, midden... de - middelmuur, tussenmuur
middelschölk de - schort zonder bovenstuk, naar achteren doorlopend
middelschot z. *middenschot*
middelst, middenst bn. - middelst
middelvore, middenvore de - middelvoor
middelweg z. *middenweg*
midden... z. ook *middel...*
middenbaarm de - middenberm
middenbaane de - middenbaan
middenbalke, de - horizontaal geplaatste *middenpaol*
middenboom de - hetz. als *middenpaol*; ook m.b.t. de kleine buitendeuren van een schuur
middenbuurt de - middelste eenheid voor burenplicht
middendeur, middel... bw. - middendoor
middenin, middelin bw. - middenin
middenkalf et - dwarsregel in een kozijn
middenlaoge, middel... de 1. middenste laag van een vracht hooi 2. sociale klasse tussen de hoogste en de laagste klassen
middenmaot de - tussenmaat
middenpaol, middel... de - paal in het midden van twee schuurdeuren
middenpesisie de - middenpositie
middenroge de - middenrug
middenschole de - middenschool
middenschot, middelschot, middenschut et 1. schot, veelal houten afscheiding tussen twee ruimten 2. middenrif
middenst z. *middelst*
middenstok et - middenstuk
middenveldspeul(d)er de - middenveld-speler

middenvore z. *middelvore*
middenweg, *middel...* de 1. weg tussen twee andere 2. middenweg (fig.)
middenzwaarm de - middenzwerf
middertied z. *mittertied*
mids bw. - midden in een bep. tijdsbestek
midveur, *middenveur* de - middenvoor
midwinterhoornblaazen, *midwinterblaazen* ww. - midwinterblazen
midwinterpacht de - pacht te voldoen in het midden van de winter
midwinterwerk, *...waark* et - werk, activiteiten middenin de winter
midzoemer, *...zommer* de - midzomer
mie z. *mi'j*
mieden ww. 1. mijden, trachten te ontwijken 2. zich ontzien, zich sparen
miegbak de - hoek op het erf waar men vaak urineerde
miegdock de - luier
miege de 1. urine 2. slechte koffie
miegel de - bijdehante, flinke jongen
miegelbujgien et - buitje motregen
miegelen z. *miggelen*
miegen ww. 1. urineren 2. regenen 3. zeuren, etteren
miegerd, *mieger* de 1. vrek, gierigaard 2. iemand die zeurt 3. kleine persoon
miegeri'jgien et - klein buitje
miegerig bn. 1. naar urine ruikend 2. druilerig 3. met vale kleur 4. overdreven zuinig, gierig, vrekkelig
mieghekke et - urinoir
miegheumel, *...hemmel, ...hemel, ...hommel, ...himmel, miggel, miera* de 1. mier 2. vinnig klein kind, kleinste kind in een gezin 3. kleine vrouw
miegheumelbulte de - mierenhoop
miegheumelei en var. et - mierenlei, mierenlarve
miegheumelnust en var. et - mierenest
miegheusen et - urinoir
miegheknol(le) de - enigszins zenuwachtig paard
miegheplak et - plaats waar men veel staat te urineren
mieghepot de - pispot
miegheputte de - gierkelder bij een varkenshok
mieghekie, *mieghekie, mieke, miete, miepie* tw. - lokwoord voor een lam of jong geitje
mieghe z. *mild*
mieghe ww. 1. binnensmonds praten 2. zacht huilen 3. urineren
mieghe de - het mijmeren, mijmering
mieghe de - iemand die veel zit te

mijmeren, die neerslachtig blijft
mieghe ww. 1. mijmeren: voortdurend denken over 2. klagend praten, zeuren
mieghe de - mijmering
mieghezak de - iemand die altijd klaagt
mieghe I de - mijn
mieghe II bez. vn. - mijn, van mij
mieghe de - mijnwerker
mieghe(sgeld) z. *mieghe(sgeld)*
mieghe I de - konijn (troetelwoord)
mieghe II tw. - lokroep: voor konijn of duif
mieghe, *mieghe* ww. 1. mien (met lange ie) 2. mijnen 3. verkoper zijn (bij oproep, afslag)
mieghe, *mieghe, mieghe* bez. vn. (zelfst.) - het mijne
mieghe, *mieghe* bn. - menens
mieghe, *mieghe* de - degene die door *mieghe* te roepen zich tot koper verklaart
mieghe(sgeld), *mieghe(s)...* et - het verschil tussen het bedrag waarmee iemand als eerste heeft geboden op een boelgoed en de prijs waarvoor uiteindelijk is verkocht
mieghe et - mijnveld
mieghe et - mijngas
mieghe z. *mieghe* I
mieghe, *mieghe* et - mijnhout
mieghe, *mieghe, mieghe* de - mening: opvatting, oordeel
mieghe, *mieghe, mieghe, mieghe* aanspreekvorm - m'n jongen, joh (de eerste twee vormen ook niet aaneen geschreven)
mieghe de - mijnlamp
mieghe et - het verband van, met de gemeenschap, samenleving
mieghe de - steenslag van mijnsteen
mieghe de - mijnsluiting
mieghe z. *mieghe* I, II
mieghe de - mijnstaking
mieghe de - mijnsteen
mieghe, *mieghe* de 1. gezamenlijke weidegrond, ook de naam van een bekend gehucht nabij *Noordwoolde* 2. gemeenschappelijke bleek 3. deel van het kerkhof waar mensen werden begraven die zo arm waren dat er uit hun bezit geen graf kon worden betaald 4. z. *mieghe*
mieghe et - hetz. als *overloperien*
mieghe bn. - van, m.b.t. *De Mieghe* (bij *Noordwoolde*); ook zelfst.: iemand uit *De Mieghe*
mieghe de - mijnwerker, kompel
mieghe de - mijnwerkerslamp
mieghe de - mijnwerkersstaking

mienwet de - mijnwet
mier et, de 1. zeer onprettige gewaarwording, geweldige hekel die men aan iets heeft 2. in bijv.: *Et helpt gien mier* niets 3. hetz. als *hoendermiere, waetermiere*
mierder z. *mierkerd*
miere z. *hoendermiere, waetermiere, mieghummel*
mieren mv. 1. hannekemaaiers 2. z. *mierken*
mierkaol z. *aolpieper*
mierkdeuze de - akelige, vervelende persoon
mierken, mieren ww. 1. zeuren, vervelend klagen, huilen, janken 2. vervelend doen
mierkerd, mierker, mierder de 1. zeurpiet, iemand die voortdurend klaagt, zanikt, iemand die voortdurend vervelend doet 2. huilerig kind 3. dier dat achterblijft qua groei
mierkeri'je de - gezeur, vervelend gedoe
mierkerig bn., bw. - zeurderig, klagerig, vervelend
miers, mierks, miersig bn. 1. zeer zoet van smaak 2. met een vervelend, flauw gevoel: als effect van een te zoete smaak
mierzute, mierzuute bn. - mierzoet
mieskaaster de - eigenaardige persoon
miest z. *meerst* I, II
miest... z. *meerst...*
miet, miete de, et - mijt
miete de 1. hooi- of korenmijt 2. z. *meet*
mietedek, mietdek, mietedak et - bedekking van een hooiberg, hooimijt, veelal bestaande uit afval van stro, bladriet, gras
mietegooien z. *meetgooien*
mietehuj, mietehui et - hooi in, uit, van de hooimijt
mieten ww. - mijten: een hooi- of korenmijt maken
mieter, mieterd de 1. mijter 2. persoon: hoge mieter 3. lichaam, donder 4. drommel, donder, in verb.: *om de mieter niet* om de drommel niet, 't *Is me gien mieter weerd* het is me niks waard
mieteren ww. 1. gooien, smijten 2. hard vallen
mieterig, mietig bn. 1. er ongezond uitzierend 2. klein en armzalig, mager en zwak 3. z. *mietig*
mieters bn., bw. 1. mieters, erg mooi, zeer te waarden 2. in hoge mate
mietestee de - plek waar een hooi- of korenmijt komt, is of was
mietezetten, mietzetten ww. - maken van een koren- of hooimijt
mietezetter de - degene die een *miete* koren of hooi stapelt
mietgooien z. *meetgooien*
mietig, mieterig bn., bw. 1. met mijt 2. snel

kwaad 3. z. *mieterig*
mietje et 1. onaangename persoon: iemand die altijd zeurt, ook wel: slap iemand 2. iemand die een lollig antwoord geeft
mietziekte de - mijtziekte
miezerd de 1. akelige of zeurderige persoon 2. knoeier, prutser 3. persoon die er niet erg gezond uit ziet
miezeren, miezelen ww. - motregen
miezurig bn., bw. 1. druilerig, regenachtig 2. benepen, op een kinderachtige manier lastig 3. erg zoet
miggel de 1. in *an de miggel wezen* met motregen 2. z. *mieghummel*
miggelen, miegelen ww. 1. motregen 2. vallen van fijne sneeuw 3. krioelen, wemelen
miggeleri'jgien et - klein buitje
miggelnust et - hetz. als *mieghummelnust*
mignonnegien et - mignondahlia
migraosie de - migratie
mik, mikke, mikker de 1. bep. brood 2. krentenbrood 3. in *van de mik* overstuur 4. het eenmaal kort, goed naar iets kijken 5. *schele mik* iemand die scheel kijkt
mikarute de - micaruit
mikke de 1. hetz. als *aolmikke* 2. gaffel waarin de zeisboom ligt bij het haren van een zeis 3. z. *mik*
mikken I mv. - moederkoren
mikken II ww. 1. richten bij een worp, mikken, aanleggen met een schietwapen 2. gericht naar, op, in, tegen iets werpen, gericht schieten 3. gooien, smijten 4. ingespannen, strak kijken doordat men het niet goed kan zien, turen 5. een beetje scheel kijken, loensen 6. met een korte blik kijken
mikker de 1. iemand die *mikt* 2. z. *mik*
mikrefoonangel de - microfoonhengel
mikrefoonstaander de - microfoonstandaard
mikstok de - bep. gaffelvormige stok gebruikt in de veenderij om de schepemmer op te leggen
mild, mild bn. - welwillend, toegeeflik, zachtaardig
milde z. *melde*
milgang z. *middelgang*
milieuvrimeriging de - milieuvervuiling
milieuvrundelik bn. - milieuvriendelijk
miljoenenodder de - miljoenenorder
miljon z. *medaljon*
milksjeek de - milkshake
millimeterverdeling(e) de - millimeterverdeling
milte, milt de 1. milt 2. z. *melde*

miltestange z. *meldestok*

min bn., bw. 1. van slechte kwaliteit, met slecht resultaat 2. gemeen, verachtelijk, vals, slecht voor een ander 3. met ongunstige omstandigheden, moeite opleverend, met risico's, met gevaar 4. ziek, zeer verzwakt door ziekte of door een ongeluk 5. eigenlijk niet, niet vanwege de bezwaren 6. weinig 7. nietig, gering, onaanzienlijk 8. verminderd met, met aftrekking van 9. een negatieve grootte zijnde 10. een ietsje, 1/4 punt lager dan het cijfer waarmee men waardeert, bijv. 8-

minaorig, ...*aordig* bn. - met een slechte gezondheid, klein en mager

mindereseren ww. 1. bezuinigen op de uitgaven, minder geld uitgeven 2. minderen bij breien

minderhakke de - hetz. als *kleine hakke*, d.i. onderaan

minderhiedskammet et - minderheidskabinet

minderjaorig bn. - minderjarig

minderman de - iemand die minder rijk, minder in aanzien is

minderwaardigheid de - minderwaardigheid

minderwaardigheidsgevoel et - minderwaardigheidsgevoel

mingbak, *meng...* de - mengbak

mingbult, *mingbulte*, *meng...* de - mestvaalt waarvan de mest is vermengd met aarde en resten stro, hooi en blad

mingd, *mengd* bn. - door elkaar gemengd

mingeerde, *mingere* de - aarde die is of wordt vermengd met mest, resten stro, hooi en/of blad

mingel, *mengel* de 1. mengsel, inhoudsmaat van een liter 2. vat, busje waarmee men een liter inhoud afmeet

mingelmaotien et - vat, busje waarmee men een halve liter afmeet

mingelmoes, *mangel...* de, et - mengelmoes

mingen, *mengen* ww. 1. mengen: gelijkmatig dooreenwerken 2. in *je d'r in mingen* zich in iets mengen

minger, *menger* de - iemand die mengt

mingere z. *mingeerde*

minggat, *menggat* et - gat in de grond waarin men composteert met daarvoor geschikt afval

minginstelaoisje de - menginstallatie

mingkluuwe de - mengkluuw

mingkraene de - mengkraan

mingmest, *mengmes(se)* de - mengmest: gemengde mest, d.i. vooral met zwarte aarde en evt. stro, hooi en blad; ook bep. kunstmest

mingputte en var. de - kolk, gierput

mingschoppe, *meng...* de - mengschop

mingssel, *mengsel* et - mengsel

mingselkoeme, ...*koem* en var. - mengkom

mingtael en var. de - mengtaal

mingvoer et - mengvoer

mingvorm de - mengvorm

mingzaam et - mengzaam

miniseren z. *menneleseren*

minmachtig bn. - met te weinig

minnegies bn., bw. 1. minnetjes: zwak van gezondheid, erg ziek 2. zeer vermoeid en/of slaperig, afgemat 3. in slechte staat

minnelik, *minlik* bn., bw. - er slecht uitzierend, sterk achterblijvend qua groei

minneseren z. *menneleseren*

minnig bn. 1. in slechte staat, in slechte conditie, zwak, ziekelijk 2. klein van stuk, mager, tenger 3. slaperig en evt. vermoeid

minnighied et 1. het erg ziek zijn 2. laagheid, het gemeen doen

minst, *meenst* bn. 1. geringst in aantal, hoeveelheid, mate 2. slechtst, ongunstigst

minzem bn., bw. - minzaam

mirabellen mv. - bep. soort pruimen

mirakel(s) bn., bw. - var. van *meraokel(s)*

misbaor et - misbaar, luid geschreeuw, getier

misbruken ww. - misbruiken, ook: verkrachten

misbruuk et 1. verkeerd gebruik, oneigenlijk gebruik 2. te royaal, overdadig gebruik

misdiel, ...*deeld* bn. - misdeeld

misdiener, ...*diender* de - misdienaar

misdoen ww. 1. kwalijk handelen 2. mishandelen 3. zondigen

misdregen ww. - zich misdragen

misdrif et - misdrijf

misdruk de - misdruk

misère, *mesère*, *misere* de 1. misère 2. het kaartspel misère

miseraobel bn., bw. 1. beroerd, slecht 2. in hoge of sterke mate (vaak: slecht)

misgaon ww. - verkeerd lopen, mislukken

misgriepen ww. - misgrijpen

miskieken ww. - miskijken

miskleur de 1. vale, niet mooie kleur, ook: foute kleur, kleur die bestaat uit allerlei kleuren door elkaar zodat het naar niets lijkt 2. miskleurige tabak of sigaar

miskleurig bn. - miskleurig, slecht van kleur, vaak: vaal

miskommen I, *miskoemen* et - het niet goed bekomen, onbehagelijk gevoel, gevoel van misselijkheid door het te veel eten

miskommen II ww. 1. misvallen, niet goed bekomen 2. tot een niet goed, tot een vervelend resultaat leiden, verkeerd aflopen
miskraom de - miskraam
mislik(...) z. *misselik(...)*
mislokken ww. - mislukken
mismaekt bn. - mismaakt: misvormd
mismaol et - maaltijd die niet goed valt, eten dat tegenstaat, gebrek aan eetlust
mismaolen ww. - een koe minder melken om droog te doen worden
mispel de 1. mispelboom 2. vrucht van die boom 3. eigenaardig, vervelend iemand
mispelvolle de - mispelboom
misplaatst, **misplaest** bn. - misplaatst
misraoden ww. - misraden, fout raden
misrieden ww. - verkeerd rijden
misse, **mis** de - mis (in de kerk)
missediene ww. - misdienen
missekleren mv. - misgewaad
misselik, **mislik** bn., bw. - misselijk
misselijkheid, **mislikheid** de - misselijkheid
missemassien et - iets dat niet gelukt
missen, **misten** ww. - missen
missie de - missie: speciale opdracht
misslaon ww. - misslaan
misstaon ww. - misstaan, ontsieren
misstoot de - verkeerde stoot, vooral: hetgeen men verkeerd doet
misstikken ww. - missteken
mistaasten ww. - mistasten
mistanslag de - mistaanslag
mistbaanke de - mistbank
mistdamp en var. de - flarde mist
misten ww. 1. misten, mistig zijn 2. z. *missen*
mistlaampe de - mistlamp
mistoga de - hetz. als *misgewaad*
mistrouwen et - verkeerd huwelijk dat men heeft gesloten
misveren, **misvaeren** ww. - de verkeerde richting nemen bij het varen
miswas de - misgroeid deel, vergroeiing
miswassen bn. - misvormd door verkeerd te groeien, misgroeid, veelal: gebocheld
miszeggen ww. 1. iets verkeerd zeggen, iets zeggen dat onjuist is 2. iets zeggen dat de ander als onaangenaam of beledigend kan ervaren
mit vz., bw. 1. met, mee 2. op het moment dat 3. binnen een bep. tijd
mit-an bw. - mee (doend)
mit-annemen ww. - voor de eerste maal ter communie doen gaan, ook: belijdenis doen
mit-annemerspakkien et - communicepak
mitbepaolend bn. - medebepalend

mitbetaelen ww. - meebetalen
mitblaozen ww. 1. met anderen aan het blazen zijn, iets met anderen blazen 2. meedoen met het pochen, met het opscheppen 3. door te blazen meenemen
mitbrengen ww. 1. met zich voeren, meenemen 2. een gevolg zijn van, inhouden
mitdaenken ww. - meedenken
mitdaenker de - meedenker
mitdeiner de - meedeiner
mitdielen, **...delen** ww. - meedelen, z'n deel krijgen
mitdoen ww. 1. meedoen 2. zich uitgaven veroorloven naar het luxe voorbeeld van anderen 3. meegeven (ook aan geld, kleren: door ouders aan een kind dat in het huwelijk treedt) 4. doen tegelijkertijd met iets anders
mitdregen ww. - met iemand anders dragen
mitdri'jen ww. 1. met één of meer anderen draaien 2. op dezelfde plaats blijven zitten bij het draaien, niet pakken en daardoor niet omhoog komen of niet vast gaan zitten 3. meedoen aan werk, activiteiten
mitdrieven ww. - meedrijven
mitdrinken ww. - meedrinken
miteter de 1. iemand die met de andere(n) eet 2. meeëter
mitgaon ww. - meegaan
mitgaond bn. - meegaand
mitgaonder de - iemand die zich vaak gemakkelijk laat overhalen, meeloper
mitgeven ww. - meegeven
mitgezel de - metgezel
mitglieden ww. - meeglijden
mitgnobben ww. - stelen door stiekem kleine dingen mee te nemen
mithaoren ww. - haren afgeven (bij verfkwabben)
mithobbelen ww. 1. meehobbelen 2. gebrekkig meedoen met het dansen
mitien bw. 1. tegelijkertijd 2. dadelijk, direct
mitklappen ww. - meedoen met het applaudisseren
mitklinker de - medeklinker
mitkommen ww. 1. vergezellend komen, ook: tegelijk met andere voorwerpen komen 2. bijhouden, zich even snel verplaatsen 3. even goed vorderen
mitkriegen ww. 1. krijgen om mee te nemen, onderweg te gebruiken enz. 2. ten huwelijk krijgen 3. voorzien worden van, toebedeeld worden met 4. overhalen 5. op z'n hand krijgen
mitleven I et - medeleven
mitleven II - meelevend

mitlezen ww. 1. samen met de anderen lezen 2. samen met iemand anders op een krant geabonneerd zijn

mitlieden ww. - met iemand meelijden

mitlopen ww. 1. meelopen 2. met anderen meedoen, zich steeds richten naar wat anderen vinden, doen 3. over een lange tijd bep. werk gedaan hebben en nog doen 4. voorspoedig gaan

mitluisteren, ...*lusteren* ww. - meeluisteren

mitmaeken ww. - ervaren, meemaken

mitneemprijs de - meeneemprijs

mitnemen ww. 1. meenemen, met zich brengen 2. er even bij doen, erbij verrichten 3. als extra voordeel ervaren 4. beetnemen

mitnugen ww. - uitnodigen om mee te gaan

mitoprichter de - medeoprichter

mitpakken ww. - meepakken

mitpikken ww. 1. meepikken: op handige, vlotte wijze meenemen, krijgen 2. stiekem pakken en meenemen

mitpraoten ww. 1. praten met anderen 2. door ervaring of kennis oordeelkundig praten 3. in een gesprek meedoen en daarbij mee willen bepalen 4. zo praten dat iemand meegaat, mee wordt gelokt

mitpraoter de - meeprater, vleier

mitregelen ww. - met anderen regelen

mitrekend bn. - meegerekend

mitrekenen, *mitrekeren* ww. - bij het tellen, rekenen inbegrepen doen zijn; meetellen, bijv. *Daor woy' niet mitrekend*

mitrieden ww. - meerijden

mitrieder de - meerijder

mitschikken ww. - mee aanschuiven

mitsjouwen ww. 1. met enige moeite met zich dragen 2. met iemand meelopen, vergezellen

mitslepen ww. 1. slepend met zich voeren 2. meebrengen, meenemen 3. in *je mitslepen laoten* zich laten meeslepen 4. met iemand meelopen, met iemand meewandelen

mitsnaaien ww. - meesnaaien, meepikken

mitspeulen ww. 1. samen met anderen een spel e.d. spelen 2. z'n rol spelen in een voorstelling van zaken, om één of meer personen beet te nemen 3. ook een rol spelen, ook van belang zijn

mitspeuler, ...*speulder* de - medespeler

mitspreken ww. 1. meepraten 2. meetellen, mede van belang zijn

mitstemmen ww. - meestemmen

mitstrieder de - medestrijder

mittekenen ww. 1. samen met iemand een tekening maken 2. ook ondertekenen

mitteld bn. - meegeteld

mittelkeer, ...*kaander* z. *mittenmeer*

mittellen ww. 1. meetellen, meegerekend worden 2. meedoen met iemand die telt, rekent 3. ook belangrijk zijn, ook gewicht in de schaal leggen

mittenmeer, *mittelkeer*, *mittelkaander*, *mittennaander* bw. 1. gezamenlijk, samen 2. in totaal, met elkaar

mittertijd, *midder*... bw. - mettertijd, op den duur

mittillen ww. - meetillen

mittrekken ww. 1. met anderen trekken 2. ergens mee naar toe trekken

mittronen ww. - meetronen

mitvalen ww. - meevallen

mitvaler, *mitvaalder* de - meevaller

mitvereren, ...*vaeren* ww. - meevaren

mitvraogen ww. - meevragen: uitnodigen om mee te gaan

mitvulen ww. - meevoelen

mitwarken, ...*waarken* ww. - meewerken

mitwarker de - medewerker

mitwarking de - medewerking

mitweren ww. - voor de wind gaan, meelopen

mitweten I et - medeweten, voorkennis

mitweten II ww. - mee willen bepalen, er ook iets van vinden en op basis daarvan mee willen beslissen

mitwi'jen ww. 1. meewaaïen 2. iedereen napraten, nooit standvastig zijn

mitwillen ww. - ergens mee naar toe willen

mitzeilen ww. 1. meezeilen, achter één of meer anderen aan zeilen 2. meedoen aan een zeilwedstrijd of -tocht 3. tegelijk met iets anders vallen, met een zaaïende, keilende beweging

mitzoegen ww. - door een zuigende beweging, kracht meetrekken

mjaeken ww. 1. hoge, snerpende stemgeluiden maken 2. op erg vervelende wijze zeuren

mjauwen z. *miauwen*

mobelesaosie, *moblelesaosie*, *mobelisaosie*, *mobilisaosie*, *mobelesasie* en var. de - mobilisatie

mobelesaosiestep de - bep. dans waarbij men steeds met een andere partner moet dansen

mobelesaosietied de - tijd, periode van de mobilisatie

mochelmannegien et - man of jongen die knoeit, die niet opschiet

modderaol de 1. hetzelfde als *aolpieper* 2. paling

modderbende de - één groot geheel van modder

modderbeugel de - baggerbeugel
modderbeugelen ww. - werken met de *modderbeugel*
modderbien et - bemodderd been
modderbok de - modderschuit
modderboot de - modderschuit
modderbri'j de - modderbrij
modderderi'je de - onenigheid, geruzie
modderen ww. 1. modder uit een sloot e.d. halen, baggeren 2. met modder bemorsen of bedekken 3. vissen waarbij men het water afdamt en modderig, troebel maakt door in de modder te stampen, te roeren, erdoor te lopen, ook: het water troebel maken met de bedoeling om vis te vangen 4. door de modder e.d. lopen, waden 5. knoeien, prutsen, niet handig te werk gaan, niet of nauwelijks vorderen 6. voortdurend tegenslagen ondervinden
modderfeguur de, et - modderfiguur
moddergat et - modderige kuil, modderig gat, modderpoel
moddergeute de - moddergoot
moddergröppe de - greppel, klein slootje vol modder, waardoor modder wordt afgevoerd
modderjutte de - baggerschop
modderklompe de - bemodderde klomp
modderklute de - kluit modder
modderkroeper de - modderkruiper
modderlaene de - *laene* met veel modder
modderlaoge de - modderlaag
modderleerze de - bemodderde laars
moddernet et - baggerbeugel: deels bestaande uit een net, ook: dat net zelf
modderpoele de - modderpoel
modderpot de - één groot geheel aan modder
modderpote de - bemodderde poot van een dier, ook: bemodderde voet, been van een mens
modderpraem de - modderpraam
modderproeze, ...*prut* de - prak modder, één groot geheel aan modder
modderreed de - erg modderige zandweg
modderreuster de - rooster waarop men het zand, de modder van schoenen, laarzen en klompen af kon vegen
modderscheppe de - soort schep om bemodderde schoenen of laarzen mee af te vegen
modderschip et - modderschuit
modderschoe de - modderschoen
modderschoppe de 1. aan voor- en zijkant sterk gebogen schop waarmee men de veengrond uit modderige sloten haalde, door naar zich toe trekkende bewegingen 2. bep. houten schop gebruikt in de aardappelverbouw 3. bemodderde schep of spade

modderschute de - modderschuit
modderspatte de - modderspat
moddertroep de - één groot geheel aan modder
moddervarken et - knoeier, morser
modderzooi de - hetz. als *moddertroep*
modehuus et - modehuis
modekoning de - modekoning
modemagezien et - modemagazijn
modetiedschrift et - modetijschrift
modeverschiensel et - modeverschijnsel
modezaek(e) de - modezaak: modewinkel
moe(der) de - moeder
moederbining de - moederbinding
moederhaeze z. *moerhaeze*
moederjongien z. *moedersjoengien*
moederkarke de - moederkerk: hoofdkerk, vooral: r.-k.
moederkiend z. *moederskiend*
moederklokke de - moederklok
moederlaand et - moederland
moederloos, *moerloos* bn. 1. moederloos 2. eenzaam, ongetroost
moeder-mag-ik et - hetz. als *ommekiekertien* bet. 1
moedermeens, in *gien moedermeens* niemand
moederoge et - moederoog
moederschaop et - moederschaap
moederschop et - moederschap
moedersjoengien, *moederjongien*, *moekesjongien* et - jongen die erg sterk aan z'n moeder hangt, een erg sterke band heeft met z'n moeder
moederskiend, *moederkiend*, *moekeskiend* et - moederskind
moederspoppien et - kind dat erg sterk aan z'n moeder hangt, een zeer sterke relatie heeft met z'n moeder
moedertaal de - moedertaal: moerstaal
moedervlek, *moedervlekk* de - moedervlek
moederziel bw. - zonder anderen, geheel alleen
moederzielallien, *moederzielallien*, *moederzielallienig* bn. - moederziel alleen
moedveren mv., in *de moedveren hangen laoten* de moed verliezen
moege, *maoge* de - houtmoolm, houtworm
moegsel et - korrelige, droge hoorn in hoeven van koe of paard
moek, *mok* de - bep. ontsteking bij paarden of bij koeien
moeke de 1. moeder 2. grote, dikke vrouw
moekesjongien z. *moedersjoengien*
moekeskiend z. *moederskiend*
moekpote de 1. mokpoot 2. dik been

moelbaand de 1. muilband: leren riem, band om de bek van met name een hond of een varken, om het bijten te voorkomen 2. i.v.m. kiespijn tegen de mond aangebrachte band
moele, **moel** de 1. mond 2. grote muil
moelezel de - muilezel
moelkölf, **muil...** en var. de - muilkorf
moelpere, **moelpeer** de - muilpeer: klap
moelwark et - grote mond, brutale mond
moenieke(...) z. *monieke(...)*
moer I, **moere** de 1. vrouw die moeder is 2. dier dat moeder is 3. moerhaas 4. bijenkoningin 5. in *gien moer* niets 6. z. *oer* I
moer II, **moor** et - veen, moeras
moeras, **meras** et - moeras
moeraslaand et - moerasland
moerassig, **merassig** bn. - moerassig
moeraswikke de - vogelwikke
moerbalk de - moerbalk: van een zoldering of van een gebint
moerbeie de - moerbeï: moerbes, moerbeiboom
moerbi'je de - moederbij, bijenkoningin
moerbulte de - molshoop
moercel de - koninginnencel in een bijenkorf of -kast
moerdoppe de 1. moerdop, koninginnencel of de lang opgetrokken vervolgfase ervan in een bijenkorf of -kast 2. bep. moersleutel
moere de 1. moer 2. z. *moer*
moereknippen z. *keuninginneknippen*
moerelle z. *merelle*
moergoed bn. - (van een bijenvolk:) met een goede koningin
moerhaeze, **moederhaeze** de - moerhaas
moerhusien, **moerkassien**, **moerkouwgien** et - klein kooitje met een stukje borstplaat erop, met behulp waarvan men een bijenkoningin in een nieuw te vormen volk plaatst
moerig bn. - van water: ijzeroer bevattend
moerkassien et 1. kastvormige tegenhanger van de *moerkölf*, z. aldaar 2. z. *moerhusien*
moerken zn. - wollegras
moerkölf de - bijenkorf met een *moerhusien* erin
moerkouwgien z. *moerhusien*
moerloos bn. 1. van bijen: zonder koningin 2. z. *moederloos*
moerpeerd et - moederpaard, merrie
moervaaste bn. - muurvast
moervool et - vrouwelijk veulen
moervos de - moedervos
moerwark et 1. lang opgetrokken koninginnencellen in een bijenkorf of -kast 2. baar-

moeder van een dier
moerwisseling de - in *een stille moerwisseling* bep. wisseling van bijenkoninginnen
moerzwaarm de - in *een jonge moerzwaarm*: hetz. als *bruidszwaarm*
moes, **moeze** de 1. muis 2. bep. soort lange aardappel: muis 3. moes van groente of vruchten enz. 4. computermuis 5. z. *boeremoes*
moesblad et - blad van boerenkool
moesien et 1. kleine muis 2. bep. type koe
moesienstikken et, ook ww. - bep. kinderspelletje (spelen)
moesies, **musies** mv. - bep. beleg: muisjes
moeskleur de - muisgrijze kleur
moeskoppen z. *moezekoppen*
moesplaante de - boerenkoolplant
moespot de - stampot boerenkool met enig varkensspek en -vlees
moesstampot de - stampot boerenkool
moesstille, **moesiesstille** bn. - muisstil
moesstronke de - stronk van een boerenkoolplant
moestuun de - groentetuin
moete z. *mute*
moethond, **moet**, **moetvis** de 1. moethond, zeelt 2. meun, kopvoorn
moetien, **moetertien**, **moetje** et - gedwongen huwelijk (doordat de vrouw in verwachting is geraakt)
moeze z. *moes*
moezeballe de - uilenbal, braakbal
moezebekkie et - lang en spits gezicht, vooral m.b.t. het gedeelte om de mond
moezegat et - muizengat
moezegezicht et - gezicht als van een muis
moezegrös, **...grus** et - zeer fijn gras
moezehatte et - klein hartje, angstig gemoed
moezehollegien et - muizengat
moezejaar et - muizenjaar
moezekatte de - kat die goed is in het vangen van muizen
moezekeutel de - muizenkeutel
moezekifsel et - snippers, kleine stukjes, ontstaan door het knagen van muizen
moezeknippe de - muizenval
moezekop de 1. muizenkop 2. spits, smal gezicht, klein, fijn hoofd
moezekoppen, **moeskoppen** ww. - stiekem praten, konkelen, vooral in donker
moezelocht et - geur van muizen
moezelwien de - moezelwijn
moezen I mv. - bep. lekkernij van kokos met chocola eromheen
moezen II ww. 1. vermengen 2. op muizen

jagen

moezenissen mv. - muizenissen

moezenust et 1. muizenest 2. verwarde haardos achter op het hoofd van een kind dat heeft liggen woelen 3. muizenissen

moezeoor et 1. oor van of als van een muis 2. bep. plant: muizenoor

moezeppisserig bn. - met de geur van muizenurine

moezeplaog(e) de - muizenplaag

moezevante de - poot van een muis

moezerd, **moezer** de - iemand die niet opschiet met z'n werk

moezesnutien et - muizensnoetje

moezestappien et - zeer klein stapje

moezestat de - muizenstaart

moezetane de 1. muizentand 2. bep. rand aan breiwerk

moezetrappien et - klein trapje in kooitjes van muizen

moezevalle de - muizenval

moezevanger de - muizenvanger

moezevel et - muizenvel

mof bn. - muf

moffe, **mof** de 1. bep. koker van bont om de handen in warm te houden 2. vuisthandschoen of halve handschoen 3. handbeschermer op een rijwiel 4. leren huls, koker om de strengen van het paard, nl. daar waar de huid van het schuren te lijden kan hebben 5. soort strop of beugel waarmee bep. onderdelen van een ploeg worden vastgezet 6. hetz. als het *strophoolt* bij een paard, d.w.z. bij een tweespan 7. brede ring ter verbinding van twee pijpen, buizen

moffelen ww. 1. toestoppen, stilltjes geven 2. stilltjes nemen en wegstoppen 3. knoeiend, traag bezig zijn 4. een speciale behandeling geven door te lakken en in een moffeloven te drogen 5. flink eten

moffeloven(d) de - moffeloven

moffig, **muffig** bn. - muffig

mogge I, **mugge** de 1. vlieg 2. steekmug 3. benaming voor vliegjes e.d. kleiner dan de steekmug 4. kleine persoon, klein kind

mogge II tw. - bep. groet: goedemorgen

moggebiet, ...*beet*, **mugge**... de - muggenbeet

moggebieter de - hetz. als *wrattebieter*

moggebulte, **mugge**... de - muggenbult

moggedeuere, **mugge**... de - deur van horrengaas

moggeëulie de - muggenolie

moggegaas, **moggegaes**, **muggegaas** et - bep. soort fijn gaas, horrengaas, vliegengaas

moggeglas, **mugge**... et - bep. glas om vlie-

gen mee te vangen

moggehanger, **mugge**... de - vliegenvanger (in de vorm van een kleverige strip)

moggehor de - hor

moggejaor et - jaar waarin er veel muggen, vliegen zijn

moggeklapper, **mugge**... de - vliegenklap, vliegenmepper

moggeklied et - net tegen vliegen en muggen

moggenet, **mugge**... et - muggennet

moggepikkien et, **moggepikken** (mv.) - stip bestaande uit vliegenstront

moggepote de - poot(je) van een vlieg

moggeraem et - hor

moggerig, **muggerig** bn. 1. met veel vliegen 2. hinder ondervindend van vliegen

moggeschiet de - hoopje vliegenstront

moggestik, **mugge**... de - steek of beet van een vlieg, mug e.d.

moggetied, **mugge**... de - tijd waarin er veel vliegen, steekmuggen e.d. zijn

moggevanger, **muggevanger** de - vliegenvanger (als kleverige strip)

moggezwaarm, **mugge**... de - zwerm vliegen 2. zwerm steekmuggen

mog tw. - informele groet

mok de 1. drinkbeker 2. molm, vermolming 3. zachte, vuurvaste specie 4. z. *moek*

mokkel de 1. gezonde jonge vrouw 2. meisje waarmee iemand verkering heeft

moksde - stommerik

molkat de - apparaat waar men mollen mee vangt

molkenkelder z. *melkkelder*

molle de 1. mol 2. molteken

mollebone de 1. paardenboon, vooral: grote of kleinere soort tuinboon 2. Groninger (schertsnaam)

mollebult(e) de - molshoop

molledood et - bep. gif tegen mollen

mollejaegen ww. - hetz. als mollen vangen

molleklem(me) de - klem om mollen mee te vangen

molleknippe de - hetz. als *molleklemme*

molleloep de - hetz. als *mollerit*

mollenust et - nest van een mol

molleril(le) de - mollenrel: mollenhang aan het aardoppervlak

mollerit de - mollenrel, mollenrit: mollenhang vlak aan het aardoppervlak

molleslaod, **molslaod** et, de 1. jonge sla-plantjes waarvan men het blad al wel eet 2. molsla: blad, wortels van de paardebloem die wordt gegeten

molletane de - mollentand
molleteken, *molteken* et - molteken
mollevanger de 1. iemand die mollen vangt 2. mollenhondje 3. lange laarzen
mollig bn. 1. mollig 2. zacht en vruchtbaar
molligheid de - molligheid: het mollig zijn in lichamelijk opzicht
molmerig bn. - hetz. als *molmig*
molmgattien et - gaatje door molm ontstaan
molmig bn. - een beetje tot molm vergaan
mombak(kes) de - mombakkes, masker
momentelik bw. - op het ogenblik, momenteel
mommelen z. *mummelen*
mompelder, *mommeler* de - iemand die onduidelijk praat
mompelpot de - iemand die mompelend, onduidelijk praat
monbretia de - montbretia
mondering de - versierselen, tekens e.d. die op een uniform horen
mondharpe, *mondharp*, *mondharmonieke*, *mondorgel* en var. de 1. mondharmonica 2. mondharp
mondharpespeulen, *...harpespeulen*, *mondorgelspeulen*, *mondharmoniekespeulen* en var. ww. - op een mondharmonica spelen
mondig bn. 1. meerderjarig 2. volwassen, in staat zich te redden, voor z'n taak berekend 3. geneigd zeer nadrukkelijk mee te praten, geneigd zich nogal te roeren, nogal brutaal
mondinnegien et - mondje
mondorgel(...) z. *mondharpe(...)*
mondstok, *moonsstok* et - mondstuk
mondtargeten z. *montientargeten*
mondveurraad de - mondvoorraad
mondzeerte de - pijn in tanden of kiezen
mondzuiverend bn. - mondzuiverend
monement et 1. monument 2. zeer belangrijk en als zodanig erkend overblijfsel van vroegere cultuur
monementeliest(e), *..list* de - monumintenlijst
monepolie et 1. alleenrecht, monopolie 2. het spel monopoly
monepoliepessie de - monopoliepositie
monepoliespul et - het spel monopoly, de attributen die bij dat spel horen
monieke, *moenieke*, *harmonieke*, *monika* de - trekharmonica
moniekegaas en var. et - harmonicagaas
moniekekerel de - speelman met een harmonica
moniekemeziek en var. - muziek van, voor een

trekharmonica
moniekespeulen ww. - spelen op een trekharmonica
moniekespeuler en var. de - harmonicaspeler
monnen z. *morgen*
monnikekappe de - monnikskap: pij
monster(...) z. *moonster(...)*
montientargeten, *mondtargeten* ww. - erg begerig doen zijn naar meer doordat men maar weinig krijgt
montienvol et - mondjevol
montiesmaat(e) de - mondjesmaat
mooi bn., bw. 1. mooi 2. lekker van smaak 3. beroerd, lelijk, bijv. *! Is weer mooi, heur!*
mooigien et - klein, mooi exemplaar
mooipraoteri'je de - mooipraaterij: het vleien
mooipraoterig bn. - voortdurend vleierend in een gesprek
mooiweervissien et - elk der kleine visjes die aan de oppervlakte zwemmen
moolt et - mout
mooltbrood et - moutbrood
moonster I, *monster* et 1. monster, bestemd om de kwaliteit te testen 2. gedrochtelijk wezen 3. iemand die zich monsterlijk, beestachtig gedraagt 4. zeer groot, dik iemand of exemplaar 5. iemand die buitengewoon goed in iets is, die een prima persoon is
moonster II, *monster* bn. - van uitstekende kwaliteit
moonsterachtig, *...aachtig* bn. - monsterachtig
moonsterbaene de - monsterbaan, baan waar het demonstreren van een paard plaatsvindt
moonsterbakkien et - bakje, kistje met monsterflesjes en ander gerei dat nodig is voor het *moonsternemen* d.i. vooral van verse melk van de koe
moonsterbest bn. - van zeer goede kwaliteit
moonsterboekien et - monsterboekje: waarin de bevindingen van een *moonsternemer* worden genoteerd
moonsterbore de - monsterboor
moonsteren ww. 1. ter keuring brengen, laten zien, laten draven zodat men zich een oordeel kan vormen voordat het paard ter verkoop wordt aangeboden of naar de keuring wordt gebracht 2. nieuwsgierig bekijken
moonsterflessien et - monsterflesje
moonsteri'je de - het monsteren van paarden, het evenement waarbij, de plaats waar men paarden laat keuren
moonsterig bn. - zo netjes dat men zich aan een keuring zou kunnen onderwerpen, als om

door een ringetje te halen, keurig
moonstering de - monstering, keuring van paarden
moonsterlepel de - lepel waarmee men monsters neemt
moonsternemer de - monsternemer
moonsterperces et - monsterproces
moonsterliefien, ...scheppien et - opscheplepeltje voor het nemen van monsters
moonsteruutslag de - uitslag bij een wedstrijd waarbij één der partijen een monsteroverwinning heeft behaald
moonsterverbond et - monsterverbond
moonsterzakkien et - monsterzakje
moor z. *moer* II, *moorkop*
moordanslag de - moordanslag
moordboel de - zeer moeizaam werk
moorddaodig bn., bw. 1. met moord en ander geweld 2. heel mooi, prachtig
moorden z. *moren*
moordener de - moordenaar
moorderi'je de 1. het moordend tekeergaan, de moorderij 2. het hard zwoegen, het zeer moeizaam bezig zijn met iets
moordkoele de - moordkuil
moordperti'j de 1. moordpartij 2. zeer zwaar werk
moordrit de 1. prachtige rit 2. gevaarlijke rit, rit onder barre omstandigheden
moordslee de - grote, zeer fraaie auto
moordtuug et - moordtuig
moordwapen et - moordwapen
moordwark et - zeer zwaar werk
moordzaeke de - moordzaak
moorke zn. - wollegras
moorkop, moor de 1. bep. type paard: moorkop, schimmel dan wel bruin paard met zwarte kop 2. bep. gebakje
moot, mote de 1. plak, gesneden reep van een vis 2. (mv.) kleine stukjes die door snijden anders dan zoals in bet. 1, door hakken of zagen zijn verkregen
mop de 1. koekeij 2. metselsteen 3. klap 4. grap, anecdote 5. *Sliekenborger moppen* bijnaam voor mensen uit *Sliekenborg*
mopneusien et - mopneusje
moppergat, ...kont(e) et - iemand die voortdurend moppert
moppers mv. - afkeurende, ontevreden opmerkingen
mopperscheet, ...zak de - iemand die voortdurend moppert
moppien et 1. kleine mop 2. deuntje, wijsje
moppiestromme, moppetrommel de -

moppetrommel
moren, moorden ww. 1. moorden 2. ontzettend hard werken, enorm zwoegen 3. zeer hard huilen
morend, moordend bn. - waarbij men zeer hard moet zwoegen; *morend hiete* hetz. als *smoorhiete* erg warm (buiten of binnen)
morg(...) z. *murg(...)*
morgen I, **morn, monnen** de 1. dageraad, vroege morgen 2. ochtend 3. bep. landmaat: morgen
morgen II en var. bw. - op de dag na deze
morgenaovend bw. - morgenavond
morgenbrogge, morn... de - ontbijt (met boterhammen)
morgenbrood, morn... et - ontbijt (met boterhammen)
morgendrol de - hetz. als *morgenei*
morgenedisie de - morgeneditie
morgenei, mornei, ...keutel et - eerste ontlasting die men na de nacht heeft
morgenkraante de - ochtendblad
morgenlocht, morn... de - morgenlucht, de buitenlucht in de morgen
morgenmaegien et - meisje dat alleen 's morgens als werkster helpt
morgenmaol et - ochtendmaal, ontbijt
morgenpergramme et - ochtendprogramma
morgenpost de - ochtendpost
morgenregen, morn... de - morgenregen
morgens, morns bw. - 's ochtends
morgenschoft et - ochtendpauze, werktijd op, van een morgen
morgensteern, ...sterre de - morgenster
morgenthee de - ontbijt (met thee)
morgentied, morn... de - morgentijd, de tijd van de morgen of de dageraad
morgenwark et - morgenwerk
morgenziekte, morn... de - ochtendhumeur
morgenzunne, morn... de - morgenzon
morn(...) z. *morgen(...)*
morrelderij, morrelerij de 1. het morrelen 2. gemopper, onenigheid
morrelen ww. 1. onhandig, met licht gerammel in werking proberen te krijgen, te openen e.d. 2. rommelen, enigszins onrustig zijn van mensen door onenigheid, opstandige gevoelens
mosgruun bn. - mosgroen
moshommel, ...hummel de - moshommel
moskeuning z. *ossekeuning*
moslaoge de - moslaag
mosmouwe de - halve mouw die men over een ander kledingstuk draagt tegen slijtage
mossel de 1. mossel 2. dun stuk dat men van het

eind van de eikentak heeft gehakt en waar geen talhout meer uit gezaagd kon worden
mosselhoolt et 1. dun talhout dat niet verder meer wordt gespleten, fijne takjes van de berk, fijne takjes als brandhout gebruikt, ook hetz. als *kophoolt* 2. brandhout in het algemeen
moster(d) de 1. mosterdplant 2. mosterd
mosterdkoegel de - ijzeren kogel voor het malen van mosterd
mosterdmeule de - mosterdmolen
mosterdplaante de - mosterdplant
moster(d)stip de - mosterdsaus
mosterdzaad, *mosterzaad* et - mosterdzaad
mosteren ww. - zitten prevelen
mot I et 1. zeer fijne delen waarin iets is uiteengevallen, gruzelementen, klein afval 2. turfmolm 3. in *mot om de ti'jen* bezoek, gezelschap dat ongelegen komt
mot II, *motte* de 1. onenigheid, ruzie 2. mot: rups van de motvlinder
motbigge z. *mottebigge*
motblik z. *tuugblik*
mote z. *moot*
moter de - motor
moterbezine de - motorbenzine
moterbolle de - inseminator die per motor z'n adressen bezocht
motereulie de - motorolie
moterhaanske de - motorhandschoen
moterkappe de - motorkap
moterkros de - motorcross
moterleerze de - motorlaars
moterzaege de - motorzaag
motieftegeltien et - tegeltje met figuurtjes
motien z. onder *moot*
motivaosie de - motivatie
motkloten de - iemand die voortdurend knoeit
motkont de - iemand die voortdurend morst
motoele z. *motteoele*
motpraem de - iemand die omknoeit met het eten
motschoppe, *...scheppe* de - soort schep of stoblik waarmee men turfamolm, asresten e.d. opschepte
motsni'j de - lichte of natte sneeuw die valt
motsni'jen ww. - vallen van *motsni'j*
motte de 1. jong wijfjesvarken, veelal: zeug, moedervarken 2. dikke vrouw 3. z. *mot II*
mottebigge, *...bigge* de - jong wijfjesvarken
mottebiggen ww. - jongen, werpen door zeugen
mottehoekke et - hok waarin men het moedervarken houdt wanneer het bigt
mottelen ww. - pruttelen, licht mopperen

motten ww. 1. min of meer per ongeluk laten vallen en daardoor vuil maken, ook: lekken waardoor iets vuil wordt 2. knoeierig met water, modder, klei enz. bezig zijn 3. licht, druilerig regenen
motteoele, *motoele* de - vlinder behorend tot de uiltjes: een bep. nachtvlinderfamilie
motter(d) de - morser, knoeier
motteren ww. - zacht regenen, motregen
motteri'je de - morserij, gemors
motterig bn. 1. druilerig, met voortdurende stofregen, motregen 2. voortdurend of af en toe vloeistof lekkend
motterkonte de - iemand die voortdurend morst
mottien et - verkl. van *motte*
mottig bn. 1. morsig, voortdurend knoeiend 2. regenachtig, druilerig
motvarken, *...zwien* et - knoeier, morser
motveger de - veger waarmee men klein afval en stof opveegt
motvissien et - larve van de motvlinder
motvliegien et - kleine steekmug
motzak de - iemand die voortdurend morst
motzwaarm z. *noodzwaarm*
mouw de - bep. aandoening bij een paard
mouwe de - mouw
mouwgat, *mouws...* et - mouwgat
mouwjak et - jak met mouwen
mouwophouder de - mouwophouder
mouwplaanke de - mouwplank
mouwschölk, *...schulk* de - mouwschort
mu, *muui*, *meu*, *muj* bn. - moe, vermoeid
mulde, *mud*, *murre* de, et 1. bunzing 2. bep. inhoudsmaat: mud; ook m.b.t. gewicht
muldehond de - hond die goed op bunzings jaagt
muldejacht de - jacht op één of meer bunzings
muldejaegen ww. - jagen op bunzings
muldejaeger de 1. persoon die bunzings vangt 2. hond die jaagt op bunzings
muldeklauwe de - klem om bunzings te vangen
muldeklem(me), *...knippe* de - klem om bunzings mee te vangen
muldestap(pe) de - bunzingval
muldetonne de - speciale ton waarin men de inhoudsmaat van een *mulde* kan afmeten
muldevalle de - bunzingval
muldevanger de 1. persoon die bunzings vangt 2. hond die goed bunzings vangt
muldevel et - huid van een bunzing
muldezak de - mudzak, grote zak die een

mulde kan bevatten
mudvat et - vat ter afmeting van bijv. een mud haver
muffen ww. - stinken door winden te laten
muffig z. *moffig*
mugge(...) z. *mogge(...)*
muhied, muuhied de - moehied
mui(...) z. *muui(...), muj(...)*
muil... z. *moel...*
muizen ww. - tegenvallen, misgaan
muj, mijje, muui, mui, muie, muigien, de 1. moei, tante 2. z. *mu*
muj... z. *muui...*
mujke, muuik, muike, me... de 1. tante, bijv. in *Jantien-muj, Me-Margien* 2. stiefmoeder 3. bijenkoningin
muks, in: *de hiele muks* de hele santenkraam
mulder de - mulder, molenaar
muldersknecht de 1. molenaarsknecht 2. de wind (die waait)
mulderskneupe de - speciale knoop van de molenaar
mulik(hied) z. *muulik(hied)*
mullig bn. - mullig: uit los, mul zand bestaand
mummelbek de 1. ingevallen en/of kleine, niet zo ruime mond, tandenloze mond, vooral: mond waarmee men erg onduidelijk praat 2. iemand die onduidelijk praat
mummelen, mommelen ww. - mummelen: mompelen, onduidelijk spreken
mummelman de - wild konijn
mummelmontien et - mond waarin (zo goed als geen) tanden meer zitten
mummelzak de - iemand die onduidelijk praat
munnik(e) de - biestpannenkoek
munstersen mv. - bep. soort aardappel
muntblad et - blad van de pepermuntplant
muntrop, ...drup de - muntrop
munteverzaemeling de - muntenverzameling
muntien et 1. kleine munt 2. pepermuntje
muntienhied de - munteenheid
muntkruid et - watermunt
muntstok et - muntstuk
mure de - muur
murebalke de - dragende balk die op een muur rust
murebossel, muurbossel de - hetz. als *murebuunder*
murebuunder, muurbuunder de - boender om muren mee te reinigen
murekaaste z. *muurkaaste*
murg, morg, marg, maarg et - merg
murgbonke de - mergbeen
murgpiepe, ...pupe, morg..., margpupe,

...piepe, maargpiepien en var. de - mergpijp, mergbeen
murmereren ww. - murmureren, morren, tegensputteren
murre z. *mudde*
museumbezuiker de - museumbezoeker
museumstok et - museumstuk
musies z. *moesies*
muske de - mus
muskefluiten ww. - niets uitvoeren
muskevere de - mussenveer
muskusflessien et - parfumflesje
muskusgoed et - bep. soort parfum
muskuslocht de - muskusgeur
muskusrotte de - muskusrat
musse, muts de 1. muts 2. top die men aanbrengt op een hooibult, top van een korenrijt 3. netmaag, muts
mussebaand de - band om de muts vast te binden op het hoofd
mussebesten z. *mussenijster*
mussebol(le) de - bol waarop een gestreken muts werd gezet
musseboolt(e) de - strijkbout voor het plooiën van mutsen
mussebreister, ...breidster de - breister van mutsen
mussedeuze de - opbergdoos voor mutsen
mussehaakster de - vrouw die mutsen haakt
musseiezer et - hetz. als *musseboole*
mussenekke de - het onderdeel van een muts dat de nek bedekt
mussenijster, ...besten, ...maekster de - vrouw die mutsen vervaardigt
musseplooster de - vrouw die mutsen plooit
musse schoonmaekster de - vrouw die voor haar beroep mutsen schoonmaakte en plooid
musse spelde de - hetz. als *ooriezerspelde*
mussestiefster de - vrouw die als beroep het *mussestieven* beoefent
mussestieven ww. - stijven van mutsen
mussestrikster de - vrouw die mutsen streek die hoorden bij de ouderwetse klederdracht
mussewasker, ...wasser, ...waster de - vrouw die de mutsen wast (bij klederdracht)
mus sien et 1. kleine muts 2. kleine *hakke* (achterstuk onder van een sok, kous) 3. in *een mus sien draank* hetz. als *een dikkop draank*
mutaasie de - mutatie
mute, muut, muite, muuite, meute, moete, mete de 1. in *in de mute* tegemoet 2. z. *muuite*
muts z. *musse*
mutsboek de - muts: netmaag
mutsmaege de - muts: netmaag

muttien et - z. onder *huttien*
muui z. *mu, muj*
muuien, mijjen, muien ww. - spijtig vinden
muuihied z. *muhied*
muuiig bn. - enigszins moe
muuighied, muuighied, meuiigheid de -
 vermoeidheid
muuike z. *mujke*
muuilik, mulik, mujlik, moeilik, muilik bn.
 1. moeilijk, niet gemakkelijk, problematisch
 2. alleen met inspanning of zorg volbracht
 kunnende worden 3. lastig, onhandelbaar 4. met
 situaties, keuzes geconfronteerd die nogal lastig
 zijn voor het gemoed of geweten 5. van emoties
 vervuld, diep ontroerd, erg verdrietig 6. tot een
 treurend gemoed leidend, zeer bedroevend
muuilikhied, mulik..., mujlik..., muilik... de
 - hinder, last, moeilijkheid
muuite, mute, mujte, muite de 1. verdriet, last
 2. moeite
muuzem, muzem, mujzem, muizem bn., bw.
 - moeizaam
muultien et - muil(tje), slofje
muur... z. mure...
muurfollementen, ...fondementen en var. -
 muurfundamenten
muurglas et - glas, ruit zonder kozijnen in een
 muur geplaatst
muurisolaoisie de - isolatie tegen of in een
 muur
muurkaaste, mure... de - kast in een muur
muurkled, ...kleed et - muurkleed
muurplaete de - muurplaat: vooral: balk over
 een muur
muurreuster, muurreunster, muurrooster et
 - kleine luchtroosters laag in een buitenmuur
 aangebracht
muurroze de - klimroos
muurstien de - metselsteen
muurvarve en var. de - muurverf
muut z. *mute*

N

nacht de - nacht
nachtbidder de 1. nachtbidder 2. zwartgallige
 persoon
nachtbraeken ww. - nachtbraken
nachtbraeker de - nachtbraker: iemand die 's
 avonds uitgaat, het nogal laat maakt, en vaak:
 die stevig drinkt
nachtbraekeri'je de - het 's nachts op moeten
 blijven

naachtdraeven z. *naachtraeven*
naachtgaasten ww. - logeren
naachtjasse de - pyjamajasje
naachtkerzee de - nachtkaars
naachtkledinkien et - kledingstuk voor de
 nacht
naachtkuier de - nachtwandeling
naachtlocht et - nachtlucht
naachtmusse de - nachtmuts, slaapmuts
naachtoele de 1. iemand die altijd 's nachts
 op pad is, in de weer is 2. motvlinder, in het
 bijzonder: vlinder die hoort tot de uiltjes, een
 bekende nachtvlinderfamilie 3. uil die 's nachts
 in de weer is, die 's nachts vliegt
naachtpakkien et - pyjama
naachtpittien et - nachtlamp in de vorm van
 een kleine petroleumlamp met een ballonnetje
 erop en petroleum er onderin
naachtraeven, ...draeven ww. - 's avonds laat
 nog bij pad en weg zijn
naachtraever en var. de - iemand die 's avonds
 veel bij pad en weg is
naachtschaede de - var. van *nachtschade*
naachtspoeker de - nachtspoek: iemand die 's
 nachts altijd in de weer is
naachtvlinder de 1. bep. vlinder: nachtvlinder
 2. iemand die het 's avonds nogal laat maakt:
 thuis, door feesten te bezoeken, door bij pad en
 weg te zijn, soms all. van vrouwen en meisjes
 gezegd; ook wel: meisje dat vaak laat thuis
 komt 's avonds 3. vrouw in bonte kleding 4.
 vrouw van lichte zeden
naachtvlocht de - nachtvlucht
naachtvolk et 1. zwervers, bedelaars in de
 nacht, mensen die 's nachts op straat zijn en niet
 vertrouwd worden 2. logés
naachtwaacht de - nachtwacht
naachtwaeker de - nachtwaker
naachtzvelver de - nachtzwaluw
naaien, ni'jen ww. 1. in *d'r uut naaien* er
 gauw, snel, stiekem vandoor gaan 2. in *ÿ Naait
 d'r een gat uut* er gebeurt iets raars, het is een
 wanordelijke huishouding
naalde de 1. naainaald, stopnaald e.d. 2.
 injectienaald 3. deknaald 4. grammofoon-
 naald 5. ijzeren pen met behulp waarvan men
 het ijzerdraad om en door het stro steekt bij het
 maken van pakken stro 6. hetz. als *vlechnaalde*
 7. blad van een naaldboom 8. nok van een dak
naaldedeusien et - naaldendoos(je)
naaldepunte de - punt van een naald
naaldpanne de - vorstpan
naaltien et 1. kleine naald 2. hetz. als *kno-
 persnaalde*

naargens(...) z. *nargens(...)*
naarns z. *nargens*
naarve z. *narve*
naauw z. *nauw* II
nacht... z. naacht...
nachtschade, naachtschaede, nachtschaduw
 de - nachtschade: nachtschadeachtigen, ook: vertegenwoordiger van deze familie
naebe z. *naevel*
naegel de 1. nagel 2. klinknagel, spijker en/of hoefnagel, houten of metalen pen e.d.
naegelbieten ww. - nagelbijten
naegelbieter(d) de - nagelbijter
naegeldreugen, in *zitten te naegeldreugen*
 zitten niksen
naegelen ww. - nagelen
naegelgruus et - nagelgruis
naegelkonte de - iemand die altijd klaagt
naegelkruid et - nagelkruid
naegelloper de - nagelrun
naegellos bn. - niet vastgespijkerd, niet met *naegels* vastzittend, vaak gezegd van iets dat men zo mee kan nemen
naegelni'j bn. - nagelnieuw
naegelpolle de - bep. struik: gewone sering
naegelscharpen ww. - scherpen van nagels
naegeltien et - klein spijkertje met blauw-achtige, hoekige kop
naegelvaaste bn. 1. zeer vast door goed vastgespijkerd te zijn, muurvast 2. spijkervast, meelvast: met spijkers vastzittend en dus niet meegenomen kunvende worden
naegelviele de - nagelvijl
naegelvreten ww. - nagelbijten
naeken(d), naekt bn. 1. naakt, zonder kleren aan 2. zonder veren of haar als bedekking van de huid 3. in *een naekt volk* bijenvolk dat door aftromelen uit een bijenkorf of -kast is gekomen
naekien et - nakie
naektloperi'je de - naaktloperij
naembod, naeme... et - naambord
naeme de 1. naam 2. woord of uitdrukking waarmee men bep. eigenschappen van iemand aanduidt 3. faam, roem
naemelik bw. - namelijk, want
naemens vz. - namens
naemval de - naamval
naemziek, naeme..., naemegek bn. - de neiging hebbend om kleinkinderen die naar je genoemd zijn voor te trekken, erg op vernoeving gesteld
naer z. *neer*
naerigheid z. *nerighied*
naerling de - var. van *naarling*

naeve de 1. naaf, vooral van het wiel van een boerenwagen 2. plankjes waar een ton van is gemaakt
naevel, naebe, naeven, naffel de - navel
naevelstring en var. de - navelstreng, navel-snoer
naezig bn. - nietig, klein en armetierig
naf, in *Et ging wat staf over naf* te vlug, hals over kop
nakke de - kort, scherp uitsteeksel, ook met de functie van haakje e.d.
nakkerig bn. - met haakjes: in de snede van een zeis
nao I bn. - nauw verwant met
nao II bw. 1. na: dichtbij, nabij 2. achterna 3. in *d'r op nao holen* als bezit hebben, er op na houden 4. z. *naor* I, II, *naodat*
nao III vz. 1. na: achter, later dan, over 2. na: eerste lid in werkwoorden of zelfst. nw. van het type *naodreugen, naowoord*
nao-apeen ww. - na-apeen
nao-aeper(d) de - na-aper
nao-aeperi'je de - na-aperij
nao-arven ww. - later nog door erfenis verkrijgen
nao-eiden ww. - nog eens eggen
nao-eenkaander bw. - na elkaar
nao-ogen ww. - nakijken
nao-otten ww. - resten, afval e.d. nazoeken om iets bruikbaar, eetbaars te vinden
naobakken ww. - nog een beetje extra bakken
naobauwen, ...mauwen, ...brouwen ww. - op spottende, overdreven manier iemand nabootsen wat diens wijze van spreken, uitdrukken betreft, ook: op vervelende, pesterige wijze iemands woorden herhalen
naobauwer de - iemand die spottend een ander nabootst, vooral wat diens wijze van uitdrukken betreft
naobegraffenis de - herbegravenis
naobels z. *naober*
naober de, **naobels** (mv.) - buurman, elk der burens; eerder in het bijzonder: elk der burens die bij ziekte en dood 'burenplicht' moesten doen
naoberen ww. - één of meer burens helpen
naoberplicht de - burenplicht
naoberschap de - nabuurschap: de betrekking tussen de burens, o.m. tot uitdrukking komend in de burenplicht
naobi'j I bw., bn. - niet ver verwijderd, nabij, dichtbij
naobi'j II vz. - dicht bij
naobienen ww. - nabenen
naoblieven ww. - nablijven

naobloeden ww. - nabloeden 2. een vervelende nasleep krijgen

naobluii, ...*bluij*, ...*blui* et - het opnieuw bloeien

naobluien, ...*bluijen*, ...*bluien* ww. 1. opnieuw gaan bloeien 2. na gedekt te zijn nog tekenen van tochtigheid vertonen

naobluier en var. de - bep. plant of bloem die langer bloeit dan andere

naoboren ww. - nog eens boren waar al eerder is geboord

naobosselen ww. - nabewerken met een borstel

naobouw de 1. laatste verbouw van een seizoen 2. laatste bouw op een akker voor de feitelijke oplevering aan de koper

naobranen ww. - nabranden

naobraoden ww. - nabraden

naobreiden, ...*breien* ww. - nabreien

naobrommen ww. - nagonzen

naobrouwen z. *naobauwen*

naobruiloft de 1. feest op de dag na de bruiloft of enkele dagen erna 2. gevoel, kater enz. als vervelend bijeffect van een feest op de dag ervoor

naobruiloften ww. - nog even doorgaan met de bruiloft terwijl de meeste bezoekers al weg zijn, ook: nog eens in kleine kring bruiloft houden

naobuurten ww. - een avondvisite afleggen op de buurt

naocieferen ww. - nacijsferen

naod de 1. naad tussen twee stukken stof 2. spleet, naad, reet, kier tussen twee planken 3. scheiding in het haar 4. in *ien recht*, *ien naotien* een recht, een averecht

naodaegen mv. 1. laatste deel van iemands leven 2. in *in de naodaegen van Paosen* het octaaf van Pasen

naodaenken ww. 1. denken 2. overwegen, afwegen inzake wat men gaat doen

naodat, *nao* voegw. - nadat

naodbuse de - zak als onderdeel van een kledingstuk, nl. aangebracht in een naad

naodelappe, *naodlappe* de - werklap waarmee men naden leert maken

naodelint, *naodlint* et - lint gebruikt voor de afwerking van naden in kledingstukken, ook wel ter verfraaiing aangebracht

naoder bw. 1. juist(er), nauwkeurig(er) 2. dichterbij 3. korter

naoderbi'j bw. - naderbij, dichterbij

naoderen ww. 1. naderen: dichterbij komen 2. vorderen, zich toeëigenen, beslag leggen op

naoderhaand bw. - naderhand

naodertied z. *naotied* II

naodgaoren et - naadgaren, in *iene in et naodgaoren zitten* iemand dwarszitten

naodiel, ...*deel* et - nadeel

naodielig, ...*delig* bn. - nadelig

naodien bw. - nadien, achteraf, naderhand

naodiennen ww. 1. nadienen 2. narijzen van beslag

naodlappe z. *naodelappe*

naodlint z. *naodelint*

naodoen ww. - nadoen

naodraeven ww. - nadraven: dravend achternagaan

naodregen ww. 1. dragend nabringen 2. kleren van een ouder kind uit het gezin dragen

naodreger de 1. iemand die een ander iets nabrengt 2. kind dat als volgende in het gezin kleren van een oudere broer of zus draagt

naodreugen, ...*drugen* ww. - nadrogen

naodreunen ww. - nadreunen

naodrok de 1. nadruk: het nadrukkelijk uiten 2. klemtoon

naodrokkelik bn., bw. - nadrukkelijk

naodruppen, ...*druppelen* ww. - nadruppelen, ook gezegd als er nog mensen later aankomen (op een feest bijv.)

naoduken ww. - naduiken

naodust de - nadorst, ook gezegd indien men dorst heeft door bijv. zout eten te hebben genuttigd

naofeest et - hetz. als *naobruiloft* bet. 2

naoflutteren, ...*flutten* ww. - namelken: de nieuw bijgekomen melk, het laatste restje eruit melken

naogaepen ww. - nagapen

naogaon ww. 1. achternagaan, volgen 2. controleren, nazien, narekenen, door alsnog nader te onderzoeken het gewenste inzicht krijgen 3. zich nader informeren teneinde te beslissen, overwegen, af te wegen 4. voorstellen, begrijpen

naogaonde bn. - nieuwsgierig, vooral naar het doen en laten van anderen, wantrouwend en daarom proberend alles te weten te komen

naogaonder de - elk der naasten die direct achter de lijkwagen lopen

naogenoeg, ...*genog* bw. - nagenoeg

naogeslacht(e) et - nageslacht

naogeven ww. 1. naderhand geven, achteraf doen bezorgen 2. zich lovend over iemand uitdrukken, soms ook: zich in negatieve zin uitlaten over iemands doen en laten

naogluuien en var. - nagloeien

naogoonzen ww. - nagonzen

naogrös, ...*grus* et - nagras

naoharken, ...*haarken* ww. - hooi, blad etc. bijeenharken dat bij het eerdere bijeenbrengen of harken is blijven liggen

naoharksel et - hooi dat bij eerdere bewerking is blijven liggen en nog bijeengeharkt moet worden

naohissen ww. - een hond achter iemand aan sturen door aan te hitsen

naohitten ww. - nog lange tijd warmte afgeven

naoholen ww. - nahouden: laten school-blijven

naohuijen, ...*huien* ww. - hooi bijeenharken dat bij het eerdere bijeenbrengen of harken is blijven liggen

naohujjer en var. de - degene die het hooi bijeenharkt dat is blijven liggen bij het hooien

naojaegen ww. - achternazitten, achtervolgen

naojakkeren ww. - hard achter iemand aan rijden, met name om hem in te halen

naojaor et - najaar

naojaorsdracht de - periode in het najaar waarin de bijen voornamelijk nectar van de hei halen

naojaorshunnig z. *haasthunning*

naokalkelaosie de - nacalculatie

naokaorten ww. - nakaarten

naokaarnen z. *opkaarnen*

naokieken ww. 1. nakijken: kijken naar iets dat of iemand die heen gaat 2. nagaan, onderzoeken, controleren, inspecteren

naoklap de - grote tegenvaller die men naderhand nog te verwerken krijgt, belangrijk negatief effect dat achteraf optreedt, plotselinge terugval, ook: depressieve toestand waarin men naderhand geraakt

naoklauwen ww. - het hooi dat is blijven liggen, bijeenharken, z. ook *naoharken*

naokommeling de - nakomeling

naokommelingschap et - de gezamenlijke nakomelingen, het nageslacht

naokommen, ...*koemen* ww. 1. later komen dan een ander; ook wel van berichten, brieven 2. iemand volgen, achternagaan 3. z'n werk of noodzakelijke bezigheid volledig en met normale inspanning verrichten 4. voldoen aan verplichtingen, voorschriften, uitvoering geven aan beloftes e.d. 5. begrijpen

naokommer en var. de - nakomeling, nakomertje

naokompetsie de - nacompetitie

naokomst, in *veur et naokomst* voor na iemands dood

naokonterleren ww. - narekenen, controleren

naokriegen ww. 1. als dessert krijgen 2. in *een klad naokriegen* een slechte naam krijgen door het roddelen, het laatdunkend oordeel van een ander

naokuieren ww. - nawandelen

naolaoten ww. 1. nalaten: achterlaten bij overlijden 2. niet doen 3. afgeven, loslaten, bijv. *Die vloerbedekking lat nog een protte pluzen nao*

naolaotenschap de - nalatenschap

naolaotig bn. - nalatig

naolezen ww. 1. door te lezen nagaan, onderzoeken 2. nog eens lezen ter controle 3. nog eens bijeenzoeken, m.n. van korenaren

naolochten ww. 1. met een zaklantaarn e.d. licht laten vallen op of rond iemand die in het donker weggaat of die kennelijk passeert 2. nog enige tijd blijven weerlichten

naoloeren ww. - nagluren, nakijken: kijken naar iets dat of iemand die heen gaat

naoloonzen ww. - zwaar op de maag liggen

naolopen ww. 1. achternalopen, ook: met de bedoeling om te ontmoeten, verkering te krijgen 2. nagaan om te controleren 3. nog een beetje blijven stromen, druppelen, met name van een kraan

naomaek de - namaak, gezegd van bijv. een jas die van leer lijkt te zijn

naomaeken ww. - namaken

naomaekt bn. - nagemaakt

naomaolen ww. - lang werk hebben met het eten, bijv. in *Hi'j zat nog te naomaolen*

naomauwen z. *naobauwen*

naomelken ww. - na het machinaal melken met de hand melken om de in de uier achtergebleven melk eruit te krijgen

naometen ww. 1. nameten 2. overgeven

naomi'jen ww. - maaien wat eerder is blijven staan

naomiddag I de - namiddag: tussen 12.00 en 18.00 uur

naomiddag II de - namiddag: aan het eind van de middag

naonaacht de - nanacht

naoneef, *naoneve* de - naneef: achterneef

naonemend, *naonimstig* bn. - snel jaloers, altijd afgunstig

naoneuzen ww. - naspeuren, inspecteren: maar niet erg grondig

naonicht de - nanicht, achternicht

naonut et - de gelegenheid waarbij men koffie en broodjes nuttigt na een begrafenis

naopiene de - napijn

naopimpelen ww. - drinken, pimpelen als

uitloop, na afloop van bijv. een feestje
naoplakken ww. - blijven plakken, een tijdje blijven zitten voor de gezelligheid
naoploegen ww. - de nog niet geploegde stukken aan de zij-, voor- en achterkant ploegen, de laatste vore(n) ploegen
naopluzen ww. - napluzen
naopoten ww. - nog eens extra poten, achteraf erbij poten
naoprakkeseren ww. - nadenken: nader overwegen
naopratten ww. - lang blijven prullen, mokken
naopreken ww. - napraten
naor I, nao vz., bw. 1. naar, in de richting van 2. ter aanduiding van een streven 3. volgens het voorbeeld van 4. overeenkomstig, volgens het voorbeeld van
naor II, nao voegw. - naar, overeenkomstig, zoals
naorakken ww. - opruimen wat een ander heeft laten liggen bij het werk of bij het opruimen, schoonmaken wat een ander niet goed heeft schoongemaakt
naorammelen ww. - nog een tijdje blijven 'rammelen', bijv. van een onweersbui
naoraazen ww. - naschreeuwen
naordat voegw. - overeenkomstig, volgens, in aanmerking genomen
naorgelang voegw. - naargelang, naarmate
naorieden ww. - narijden: rijdend volgen, achtervolgen, ook: controleren, nagaan of alles is opgeruimd, voldoende afgewerkt
naoriepen ww. - narijpen: op het land staan drogen om rijper te worden, droog, in de zon liggen om rijper te worden
naoroepen ww. - roepen naar iemand die zich verder verwijderd van het punt waar men staat
naoroaien ww. - aardappels zoeken, rooien op een akker waar al is gerooid
naorstig bn., bw. - naarstig, ijverig, vlijtig
naoschaaien ww. - erfelijk zijn
naoschoelen ww. - nascholen
naoschoften ww. - nog even praten na het eten
naoschonen ww. - vrij worden van 'vuil' van de nageboorte
naoschreeuwen ww. - schreeuwen aan iemand die zich verwijderd, zijn of haar aandacht trekken of beledigingen toevoegen
naoschrijven ww. - naschrijven: uit, n.a.v. het werk van een ander
naoschrieveri'je de - naschrijverij, plagiaat
naoschudden ww. 1. nog schudden vlak na een hevige klap 2. door te schudden ontdoen

van de laatste aardappelen 3. bewerken met een hooimachine, zodat het hooi losser komt te liggen
naosie de 1. natie, volk 2. rare, onbeschaafde mensen, tuig
naosiepelen ww. - blijven sijpelen
naoslaachter de - varken dat in de periode van februari tot half maart werd geslacht
naoslaon ww. - naslaan: nazien in een boek
naosmeulen ww. - nog een tijdje smeulen
naosmieten ww. - nasnijten
naosnieden ww. - snijdend nabewerken: van een klomp
naosnokken, ...snikken ww. - een tijdlang blijven snikken
naosnotteren ww. - nog enige tijd een beetje blijven huilen
naosnuuien, ...snuijen, ...snuien ww. - nazoeken om te vinden, om terug te vinden
naospeulen ww. - naspelen
naospulen en var. ww. - schoonspoelen na eerdere bewerkingen om schoon te maken
naost I bn. 1. het meest dichtbij gelegen 2. kortst wat de afstand betreft 3. het dichtst bij het gevraagde bedrag, het dichtst bij iets dat men moet raden of zou willen weten 4. minst, laagst 5. intiemst, het meest verwant 6. direct volgend, eerstkomend
naost II bw. - het dichtst bij, bijv. *Dat ligt me et naost an et hatte* daarmee voel ik me het meest verbonden, dat ligt me het meest na aan het hart
naost III vz. 1. aan de kant van iets of iemand 2. in *d'r naost* ernaast, het doel, het juiste punt missend
naostan bw. - op één na hoogst, verst e.d.
naostaon ww. - op een haar na gebeuren, niet veel schelen
naoste de - naaste, evenmens
naostebi'j bw. - bijna, zo ongeveer, ten naaste bij
naosteernen ww. - nastaren
naosten ww. - naasten
naostliggend bn. - aangrenzend, m.b.t. percelen grond
naostligger de - bezitter van één of meer aangrenzende percelen
naosuddereren ww. - nog enige tijd sudderen
naotaofelen ww. - natafelen
naotied I de - natijd: laatste deel van een seizoen
naotied II, naodertied bw. - achteraf, nadien, later
naotien z. onder *naod*

naotjitten ww. - hetz. als *naomelken*
naovenan(t) bw. 1. navenant, naar gelang, overeenkomstig 2. bij benadering, ongeveer gelijk 3. langzamerhand
naoverbraander de - naverbrander
naovodderen ww. - navorderen
naovoddering, ...vodderrige de - navordering
naovoel et - afscheiding van een koe na de geboorte
naovraoge de - navraag, het nader vragen naar iets
naovraogen ww. - navragen
naovulen ww. 1. door te tasten, voelen inspecteren 2. navoelen, begrijpen
naowark, ...waark et - werk dat men na ander werk moet uitvoeren
naowarken ww. - nawerken: nawerking hebben, naderhand nog effect hebben
naoweiden ww. - beweiden van naweide
naoweren, ...waeren ww. - nieuwsgierig nakijken
naoworigen. ...weerdigen, ...weren ww. 1. nog even luchten 2. hooi nog een tijdje droger doen worden omdat het nog te vochtig is om binnen te halen
naowiezen ww. - nawijzen
naowrieven ww. - nog eens wrijven, poetsen
naozoot de - nazaot
naozetten ww. 1. achternagaan (lett.) 2. naderhand poten, verbouwen
naozien ww. 1. door te kijken volgen 2. inspecteren, controleren, nagaan op gebreken 3. herstellen 4. kaal plukken door te eten, door weg te nemen kaal doen zijn 5. opruimen 6. een afstraffing geven
naozitten ww. 1. achtervolgen om te pakken 2. nog even blijven zitten, vooraf: natafelen
naozoemen ww. - nagonzen: van een klok
naozoemer, ...zommer de - nazomer
naozuken ww. - nazoeken: opzoeken
naozwaarm de - nazwerm
naozwaarmen, achter... en var. ww. - afkomen van nazwermen van een bijenvolk
naozwielen ww. - de resten hooi op het land bijeenbrengen in kleine zwelen, regels hooi, nog eens bewerken met een *hujmesiene*
naozwieren ww. - nazwieren: zwierend volgen
nap, in *nap speulen* nl. bij nappen alle vijf slagen hebben, verder in *Ik doe nap* ik speel
napoleonnen ww. - het kaartspel napoleon spelen, hetz. als *nappen*
nappe de - houten kom, halve kokosnootdop, diepe kom

nappen ww. - nappen: napoleon spelen
nappien et 1. kleine *nappe* 2. klein haakje
narder de - iemand die voortdurend sart
narf de 1. smerige, vaste vlek op de huid die ontstaat doordat men zich niet goed wast 2. z. *narve*
nargens, naargens, naarns, narns bw. 1. op of in geen enkele plaats 2. niet ergens
Nargenshuizen, Naargenshuizen et - Nergenshuizen
Nargenslaand et - naam van een fictief land: geheel achteraf, Nergenshuizen
narkont de - iemand die graag anderen sart
narre de 1. narrig iemand, iemand die voortdurend dwarst 2. dwaas iemand
narrekep de - iemand die voortdurend sart, plaagt
narrepoede, ...pot de - iemand die voortdurend plaagt
narve, naarve, narf de 1. nerf 2. draad van het hout 3. glans van nieuwheid, frisheid 4. lijn, groef, plooi, rimpel in de huid 5. juiste, goede lijn in de bouw van een paard, d.i. in het model
nassaugaoren et - bep. dikke soort garen met een fijn rood draadje erdoor
nat I et - groentenat e.d., vocht
nat II bn. 1. nat 2. regenachtig, met regen
nathals de - iemand die veel sterke drank gebruikt
nationalisaosie de - nationalisatie
nationaliteitsplaete de - nationaliteitsken-
 teken in een vorm van een sticker e.d.
natjaegen ww. - bij warm weer door aftrommelen de bijen met natte honing besmeurd doen raken
natmaeken ww. - natmaken
natsen - in *Dat zal je de koekoek natsen* dat haal je de koekoek, *Dat kuj' natsen* dat had je gedacht, dat kun je wel schudden
natslieper de - grote zandstenen slijpsteen die door een bak water draaide
natslieperi'je de - de voorziening waarbij slijpsteen en te slijpen gereedschap nat blijven
natte de - het zeer nat zijn buiten, de natheid van alles wat buiten is, het natte weer
natten ww. 1. regenen, regenachtig worden 2. vocht afgeven, nat worden 3. bevochtigen 4. z'n geld aan alcoholica verkwisten
nattien et - natje, drank
naturalisaosie de - naturalisatie
nauw I et, in *in et nauw* in de knel, in benauwdheid, verlegenheid
nauw II, naauw bn. 1. niet wijd, klein van breedte, smal van in- of doorgang 2. zonder veel

tussenruimte 3. in *nauw an* dichtbij 4. stipt, zeer zuiver, nauwkeurig
nauweliks bw. - nauwelijks: amper
nauwgehikt bn. - lichtgeraakt
Nederduits et, bn. - Nederlands
nederklits(e) de - moeilijke situatie, versukkeling, kommervolle omstandigheden
nederlaoge de - nederlaag: het overwonnen worden
neef z. *neve*
neef- en nichtskiender mv. - kinderen van neven en nichten
neep de - neep: plooi in een plooiuits
neepoor de - zuinigerd
neer, naer bn. 1. bezorgd, zenuwachtig, zich druk makend om iets, ontdaan 2. akelig, onaangenaam, in een beroerde situatie 3. drukkend, ook wel: zeer warm, onaangenaam, beroerd 4. zich niet lekker voelend, onpasselijk, vooral als gevolg van het warme, drukkende weer
neerlaoge de - slechte financiële situatie, armoede
neerze de - aars: achterwerk, aarsopening, endeldarm
neerzig bn. - enigszins zwoel, drukkend
nees z. *ni 'js* II
neet z. *niete*
neetoor z. *nietoor*
neffen, neffens vz. 1. naast, nevens 2. volgend op
neffens, neffen vz. 1. in aanmerking genomen, in: *neffens dat* 2. vergeleken met 3. volgens, naar
nefien et 1. kleine neef, z. ook *neve* 2. steekmug
nefiesbeet, ...biet de - steek van een *nefien*, de gewone steekmug
nefiesbulte, ...bult de - muggenbult
negenduzend telw. - negenduizend
negenendattig telw. - negenendertig
negenoge de - negenoog: bep. grote steenpuist
negengen ww. - hetz. als *negenstikken*
negenstikken ww. - het molenspel spelen
negenstikkersspul et - het spel *negenstikken*
negenurebroggen et - tweede ontbijt
negenvoold et - negenvoud
negenwekers de - bep. soort aardappelen
negeren ww. 1. pesten, koeioneren 2. (klemtoon op ...ge...) negeren van iemand, iets
negeri'je de 1. negorij, afgelegen, nauwelijks tot de beschaving te rekenen gebied 2. rommelige huishouding, wanordelijke toe-

stand 3. gesar, gekoeioneer, pesterij
negerpiele de - lisdodde
negatief bn. - negatief
negge de - zelfkant
negosie de - negotie: kleine koopwaar waar-mee men vent
negosieman, ...kerel de - venter die langs de huizen gaat
nekhaar, nekkehaor de; et (verz.) - nekhaar
nekhoolt et - paal die stalpalen verbindt ter hoogte van de nek van koe, kalf of pink en die verhindert dat het dier naar voren schiet
nekke de 1. nek 2. achterste stuk van de muts bij bep. klederdracht, ook: het deel van de *nekriem* dat de nek bedekt
nekken ww. 1. doden, nl. de nek omdraaien 2. de genadeslag geven (fig.), ook: ernstig te kort doen (financieel)
nekkevel et - var. van *nekvel*
nekkevere z. *nekvere*
nekleer et - onderdeel van het borsttuig van een paard dat over de nek loopt
nekriem(e), nekke... de - halsriem, vooral van een paard; ook strop van leer om paarden aan het halshout te bevestigen
nekrude de - bep. vorm van schurft bij vee
nekvere, nekke... de - veer uit de nek van een vogel
nekwarvel de - nekwervel
nekzeerte de - nekpijn
nekzwille de - puist, etterige huidontsteking in de nek
neperd z. *nieperd*
nepiesmusse de - neepjesmuts, neepjeskap
nepkoop de - koop die nep, namaak betreft
neppen ww. 1. neppen, ook wel: ertussen nemen 2. beentje lichten
nerig bn. 1. zich onprettig voelend, zich niet goed voelend 2. in *nerig weer* zwoel, drukkend 3. gezegd van een rustige, gestage regen
nerighied, naerig... de - narigheid, ellende
neringziek bn. - gevoel van wreveld dat de eigen klant ook wel eens bij een ander koopt
nesies z. *ni 'jsies*
nestel, nistel de 1. schoenveter, ook: het metalen uiteinde ervan 2. trensje aan het eind van een split of insnijding van kleding 3. zelf gemaakt gaatje met name in een riem 4. koord over een uniformjas
net et 1. net, netwerk e.d. 2. darmscheil
netaobel, netabel de - notabele
netaobelhokke, netabel... et - aparte ruimte in de kerk voor de notabelen
netaoris, netaris de - notaris

netaorisklark de - notarisklerk
netaosie de - notatie
nete z. *niete*
netel, in *de rooie netel* paarse dovenetel
neteldoeks bn. - van neteldoek
netelig z. *nietelig*
netelstof de - neteldoek
netelorig bn. - opvliegend, gauw geraakt
netelroze de - netelroos
neteren ww. - noteren: optekenen
neteschieter de - overdreven zuinig iemand
netisie de 1. notitie, aanteking 2. in *d'r netisie van nemen* er aandacht aan schenken
netisieschriever de - columnist
netmaege de - netmaag
netnummer, ...**noemer** de - netnummer
netschaekelder de - netschakelaar
netschrift et - schrift waarin het gemaakte werk in het net werd geschreven
nette de - zwart zijden mutsje met kant en een grote pluim
netteboeter de - nettenboeter
nettebrei(d)en ww. - breien van netten
nettedreugen, ...**drugen** ww. - drogen van netten
nettelen ww. - hard lopen, snel gaan
netties bn., bw. 1. netjes, goed verzorgd 2. ordelijk, opgeruimd, met de dingen op hun plaats 3. fatsoenlijk, zoals het hoort
netulen z. *notelen*
netuur, **neture** de 1. hei, bos enz.: de delen van het landschap die men als ongerept beschouwt 2. aard, karakter 3. de fysische natuur
netuurdong de - natuurlijke mest
netuurlaand et - niet bemest, natuurlijk grasland waarvan men alleen hooi wint
netuurlik I bn., bw. 1. niet-kunstmatig, ongerept 2. zoals de natuur het voortbrengt, in overeenstemming met de natuur 3. in overeenstemming met de werkelijkheid, net zoals het is
netuurlik II bw. - natuurlijk, vanzelfsprekend
netuurrisservaot et - natuurreservaat
network, ...**waark** et 1. in het net geschreven werk 2. iets dat gevlochten is, een net vormt 3. netwerk
netzelde, ...**zelfde** bn. - om het even, eender
netzowel bw. - eveneens
neu tw. - ontkenning, gezegd wanneer men enigszins aarzelend, niet krachtig wil ontkennen, wanneer men zich niet erg wil blootgeven
neuden z. *nugen*
neudig, **nodig**, **norig** bn. - nodig
neudigen z. *nugen*

neudigerwieze bw. - noodzakelijkerwijs
neuding z. *uutneuding*
neudzaek(e) z. *noodzaeke*
neudzaekelik bn. - var. van *noodzaekelik*
neudzaekelikerwieze bw. - noodzakelijkerwijs
neugen z. *nugen*
neuken ww. 1. neuken 2. zeuren, zaniken
neuker(d) de - neuker: zeurkous, zaniker
neulderd de - iemand die wat wil vertellen, lang praat maar er niet uit komt, ook: oud, zeurderig
iemand die het altijd over ziekten enz. heeft
neumen z. *numen*
neuren z. *nuren*
neurienen ww. - neuriën
neusbientien, ...**beentien** et - neusbeentje
neuseuperaosie z. *neusopperaosie*
neusien et 1. klein neusje 2. rand van een wagenwiel
neusklaank de - neusklank
neusopperaosie, ...**euperaosie** de - neusoperatie
neusverkolen bn. - neusverkouden
neusverkooldhied de - neusverkoudheid
neuswaarmer z. *neuzewaarmer*
neuswies bn. - neuswijs: betweterig, wijs-neuzig
neute de 1. noot: bekende vrucht van een boom 2. stenen onderstuk van een stijl 3. z. *neutien*
neute-culie de - notenolie
neuteboom de 1. okkernotenboom 2. z. *neutepolle*
neutebos de - bos met hazelaars
neutedoppe de 1. dop, schaal van een noot 2. klein schip, schuitje 3. koolmees
neutedoppekruken z. *doppieskrulen*
neutegoorn de - stukje land met hazelaars in de buurt, eromheen
neutehoolten bn. - notenhouten
neutejaor et - jaar waarin de noten het goed/slecht enz. doen
neutekraeker de 1. tang om noten mee te kraken 2. bep. vogel: notenkraker
neutelen ww. - nogal onverstaanbaar voor zich uit zitten praten en eigenlijk niets zeggen
neutelig z. *nettelig*
neutelzak de - iemand die *neutel*
neutemuskaot, ...**muskaot** de - nootmuskaat
neutemuskaotneute de - muskaatnoot
neutemuskaotraspe de - notenmuskaatrasp
neutepolle, ...**boom**, **haezelneutepolle**, **haezeboom** en var. de - hazelnotenstruik, hazelaar
neuteschelle de - notenschil

neutezuken ww. - noten zoeken, plukken
neutien et 1. kleine noot 2. neut, borrel
neutienkrulen z. *doppieskrulen*
neutmus... z. *neutemus...*
neutraol bn. 1. neutraal, onzijdig 2. niet van een uitgesproken kleur, mening
neuze de 1. neus 2. reukvermogen 3. neus aan een kozijn of deurstijl 4. horizontale pijp van een pomp waaruit het water te voorschijn komt 5. bij wagens: gebogen uitsteeksel waaraan men vast kon haken 6. vooruitstekend deel, punt, in diverse toepassingen: van een schoen, een klomp, een vliegtuig, een boot; verder o.m. in *de neuzen d'r of zaegen* de uiteinden van talhout, *et neuzien van de zalm* 7. aan een kroontje doen denkend uiteinde van de appel, tegenover het steeltje 8. puntje dat bij de eerste groei uit een bloembol boven de grond komt
neuzedrup(pe), ...drip de 1. neusdrop 2. druppel neusvocht die bij neusdrop vrijkomt
neuzeknippe de - stok met knip met behulp waarvan men een stier in bedwang houdt
neuzelopen et - lopende neus
neuzemangel de - neusamandel
neuzepluzen ww. - neuspeuteren
neuzepluzer de - neuspeuteraar
neuzepulker de - neuspeuteraar
neuzesnuten, ...snotten ww. - z'n neus snuiten
neuzer(d) de - iemand die rondneust, loert
neuzeriem, ...leer de - neusriem
neuzering, neuzering de - ring in de neus
neuzestok de - stok aan de *neuzering*
neuzewaarmer, neus... de - neuswarmertje, korte stenen pijp
neve, neef de 1. neef 2. gewone steekmug
nevebeet de - muggensteek
nevebulte de - muggenbult
nevenber zn. - var. van *november*
neven- en nichtenkiender mv. - hetz. als *neef- en nichtskiender*
nevestik de - muggebeet
nezige, neze, nezing de - nageboorte van een koe, soms ook van een paard, schaap, geit of varken
ni'j I et 1. nieuw 2. in *oold en ni'j*: oudejaarsavond, de jaarwisseling
ni'j II bn., bw. 1. nieuw 2. als nieuwkomer 3. opnieuw beginnend 4. volgend 5. komend na iets anders
ni'jbak de - naaidoos
Ni'jberkoop et - plaatsnaam: Nijeberkoop
Ni'jberkoper I de - iemand geboortig uit, te *Ni'jberkoop*
Ni'jberkoper II bn. 1. van, m.b.t. *Ni'jber-*

koop

Ni'jberkopiger - hetz. als *Ni'jberkoper* I, II
ni'jbouw de - nieuwbouw
ni'jdeuze de - naaidoos
ni'jdoen, ni'jdoen ww. 1. benieuwen 2. er verbaasd door raken, zich erover verwonderen
ni'jdraod de; et (verz.) - naaigaren, draad waarmee men naait
Ni'je... z. *Ni'j...*
ni'jen I et - naaigoed, verstelgoed
ni'jen II ww. 1. naaien 2. z. *naaien*
ni'jermoods z. *ni'jmoods*
ni'jerwets bn. - nieuwerwets
ni'jgaoren et (verz.) - garen waarmee men stoffen, kledingstukken naait
ni'jgerei et - naaigerei
ni'jgien et - nieuwtje, berichtje uit de directe omgeving, uit de directe nabijheid
ni'jgoed et - naaigoed
ni'jgrös, ...grus et - nagras
ni'jgrösbotter de - boter uit melk van koeien die op nagras hebben ge graasd
ni'jgröshuj et - hooi van de tweede snede
Ni'jhooltpae, Ni'jholpae en var. et - plaatsnaam: dorp in het oosten van *West-Stellingwarf*
Ni'jhooltpaeinger I, *...paeiger, ...paester* en var. de - iemand uit *Ni'jhooltpae*
Ni'jhooltpaeinger II, *...paeiger, ...paester* II en var. bn. - van, met betrekking tot *Ni'jhooltpae*
Ni'jhooltwoolde et - plaatsnaam: dorp in *West-Stellingwarf*: Nijeholtwolde
Ni'jhooltwooldiger I de - inwoner van *Ni'jhooltwoolde*
Ni'jhooltwooldiger II bn. - van, met betrekking tot *Ni'jhooltwoolde*
ni'jghied de 1. iets dat nieuw, pas gemaakt, modern is 2. het nieuw zijn, het nog niet ervaren hebben 3. zaken, ideeën volgens de laatste trend, mode 4. nieuws, nieuwtjes 5. plezier, genoegen
ni'jjaor et 1. het nieuwe, komende jaar 2. de eerste dag van het nieuwe jaar
ni'jjaorholen ww. - vieren van nieuwjaar
ni'jjaoriezer et - hetz. als *ni'jjaorsiezer*
ni'jjaorloopster de - vrouwelijke persoon die langs komt om je een gelukkig nieuwjaar te wensen, vooral met het oog op een tractatie of wat geld
ni'jjaorloper de - hetz. als *ni'jjaorsloper*
ni'jjaorrollegien et - hetz. als *ni'jjaorsrollegien*
ni'jjaorsadverteensie de - advertentie in een krant waarin men vrienden, kennissen, zakenrelaties een voorspoedig nieuwjaar wenst

ni'jjaorscenten mv. - geld dat kinderen op-
haalden door op nieuwjaar bij anderen langs te
gaan en hen een gelukkig nieuwjaar te wensen
ni'jjaorsiezer en var. et - wafelijzer: waarmee
men nieuwjaarskoeken bakt
ni'jjaorskniepertien et - hetz. als *ni'jjaors-
rollegien*
ni'jjaorsloper en var. de - persoon die langs
komt om je een gelukkig nieuwjaar te wen-
sen, vaak met het oog op een tractatie, een paar
centen of een dubbeltje
ni'jjaorsrollegien et - gerold knijpkoekje,
kniepertien, gebakken i.v.m. de jaarwisseling
ni'jjaorsslokkien et - glaasje sterke drank
geschonken op een nieuwjaarsvisite, bij een
feestje t.g.v. het begin van het nieuwe jaar
ni'jjaorsweens, ...*weensk*, ...*waens* de -
nieuwjaarswens
ni'jjaorwinnen ww. - nieuwjaarwensen, op
bezoek gaan om de ander als eerste een gelukkig
nieuwjaar toe te wensen, ook gezegd van
kinderen die langs de huizen gaan en ouderen
die langs de huizen gingen te nieuwjaarwensen
(eveneens om een tractatie, ook wel om enig
geld)
ni'jjaorwinner, *ni'jjaors...* de - nieuwjaar-
wenser, vroeger vaak langskomend vooral met
het oog op een tractatie of op enig geld
ni'jjuffer de - naaijuffrouw
ni'jkissien et - naaikistje
ni'jklössien et - naaiklosje
ni'jkommend bn. - pas beginnend, nieuw-
komer zijnd in iets
ni'jkommer, ...*koemer* de - nieuwkomer
ni'jkörf de - naaimand
ni'j kraansien et - naaikransje
Ni'jlaemer et - plaatsnaam: Nijelamer
Ni'jlaemster I de - inwoner van, iemand ge-
boren in, afkomstig uit *Ni'jlaemer*
Ni'jlaemster II bn. - van, met betrekking tot
Ni'jlaemer, o.m. in *de Ni'jlaemster poolder*
ni'jlappe de - lap stof waarop en waaraan men
leert naaien en evt. borduren
ni'jlik bn. - snel geneigd boos te worden
ni'jlinks et - nieuwlinks
ni'jlochter, ...*lichter* de - nieuwlichter: aan-
hanger van een nieuwe leer, van een nieuwe
trend
ni'jlochteri'je de - nieuwlichterij
ni'jmaantien et - naaimandje
ni'jmaegien et - leerling van de naaischool
ni'jmelkt, ...*melk* bn. - nieuwmelks, pas
gekalfd hebbend
ni'jmesiene de - naaimachine

ni'jmoderig(s) bn. - nieuwmodisch
ni'jmoods, *ni'je(r)moods* bn. - nieuwmodisch,
volgens de nieuwste mode, trend
ni'jpries de - nieuwprijs
ni'js I et 1. wat nieuw is 2. nieuwe kleren,
meubelen e.d. 3. tijding, bericht over iets dat
pas is gebeurd, nieuwsberichten 4. de op-
winding, interesse die men heeft door nieuws
of doordat men iets nieuw of pas heeft gekregen
5. in *ni'js doen* hetz. als *ni'jdoen* 7. in *van ni'js*
van nieuws, opnieuw, verder in *van ni'js of an*
opnieuw, van nieuws
ni'js II, *nees* bw. - zojuist
ni'jsagentschap et - nieuwsagentschap
ni'jsbericht et 1. nieuwsbericht in een krant 2.
radionieuws
ni'jsblad et 1. nieuwsblad 2. iemand die veel
kletst, veel weet en doorvertelt
ni'jsel et - naaisel: naaiwerk
ni'jsend bw. - zopas
ni'jsgier de - iemand die altijd zeer nieuws-
gierig is
ni'jsgierig bn. 1. nieuwsgierig: graag nieuws
wetend, benieuwd, ook: te sterk geneigd om te
weten te komen 2. mopperig, chagrijnig, nurks
3. verdrietig 4. moeilijk, lastig
ni'jsgierigerd de - nieuwsgierigaard
ni'jsies, *nesies* bw. - zopas, daarnet
ni'jskraante de - iemand die alle nieuwtjes
altijd als eerste weet te vertellen
Ni'jsliëk, *Ni'je...* et - plaatsnaam: Nijensleek
ni'jster de - naaister
ni'jst-of-an bw., in *van...* - opnieuw (begin-
nend)
ni'jsweerde de - nieuwswaarde
Ni'jtriene, *Ni'je...* et - plaatsnaam: Nijetrijne
Ni'jtrienster I de - iemand uit *Ni'jtriene*
Ni'jtrienster II bn. - van, uit, met betrekking
tot *Ni'jtriene*
ni'jvak et - naaldvakken op school
ni'jwark, ...*waark* et - naaiwerk
ni'jweerde de - nieuwwaarde
ni'jweide de - naweide, nagras
nichte, *nicht* de - nicht: dochter van iemands
broer, zus, oom, tante, ook: afstammeling van
zo'n dochter
nichtskiend et - kind van iemands nicht
nichtsneefskiend et - kind van een neef of
nicht
nied de - nijd (in verb.)
niedig bn. - nijdig: kwaad, vinnig
niedigens de - nijd
niefelder de - iemand die voortdurend knut-
selt, priegelig werk doet

niefelen ww. - bezig zijn met *niefelwark*
niefelwark, *niffel...*, *niepel...* et - klein, fijn werk waarbij men precies en steeds voorzichtig moet zijn
niengen... var. van *negenen...* (...*twintig*) enz.
niengtien telw. - var. van *negentien*
niengtig telw. - var. van *negentig*
niepen ww. - nippen: moeilijk, beangstigend, nijpend zijn door de omstandigheden
nieperd, *neperd* de - gierig iemand
niere de - bep. lichaamsdeel: nier
niergruis et - gruis van niersteen
nierpesjent de - nierpatiënt
nierstallen mv. - reuzel van varkens
nierstien de - niersteen
nierstiengruis et - gruis van niersteen
nierstienvergruizer de - niersteenvergruizer
niet-gebunnen bn. - niet-gebonden
niete, *nete*, *neet*, *niet* de 1. boutje, speciaal: dat de beide helften van een schaar bijeenhoudt 2. eitje van een luis 3. z. *nietes*
nietebiet bw. - niets (bij bep. spel)
nietekaome de - luizenkam
nietel(ig), *nietig*, *netelig* bn., bw. - geprikkeld, nijdig, vinnig
nieter de - nieter, niemachine
nieterig bn. - mager
nietes, *niete* bw. - nietes: sterke ontkenning
nietien et - nietje
nietig bn. - klein, onbeduidend
nietmesiene de - niemachine
nietoor, *neet...* de 1. iemand die niet bep. scheutig is 2. vervelende, vitzieke vent
nietwaar tw. - nietwaar
niffelwark z. *niefelwark*
niggen... - var. van *negen...*, bijv. *niggentig*, var. van *negentig*
nijlpeerd et - nijlpaard
nik de - knikkende beweging met het hoofd, ter begroeting of instemming
nikkebollen ww. - knikkebollen
nikken z. *knikken*
nikkopen, *knikkopen* ww. 1. ja knikken 2. knikkebollen
niknakker de - vreemd iemand, eigenaardige persoon
niksnutter de - niksnut, flierefluit
nimmenaosie z. *nommenaosie*
ningen... hetz. als *negenen...*, bijv. *ningentwintig*, var. van *negenentwintig*
ningtig telw. - var. van *negentig*
nip, in op 'e *nip* op het nippertje
nippel de 1. vetnippel, smeernippel 2. spaaknippel 3. buisje met schroefdraad 4.

nestel: van een veter
nippertien et - nippertje
nippien et - nipse, teugje door te nippen
nistel z. *nestel*
nitraot et - nitraot
nivo et - niveau
nobben et - zuigen bij het moederdier
nocht et 1. genoegen, plezier 2. zin, motivatie om iets te doen
nochter bn. 1. 's ochtends nog niets gegeten of gedronken hebbend 2. gespeend van voedsel, lekkernijen of andere begerenswaardige zaken 3. vroeg op de ochtend 4. pasgeboren: van kalveren 5. pril, met weinig ervaring 6. helder van geest, eenvoudig maar raak denkend, formulerend, typerend 7. wel of niet merkbaar onder invloed van alcohol
nochteren bn. 1. in *de nochteren maege* de nuchtere maag 2. in *een nochteren kalf* een nuchter kalfje 3. pas komende kijken, nog een beetje onnozel, pril, onvolgroeid 4. nuchter, helder van geest
nodden ww. - een middagdutje doen
nodig z. *neudig*
nodigen z. *nugen*
nodriepe z. *noodriepe*
noed, *nood* de - risico om verlies te lijden, om in materiële of financiële problemen te komen
noedelik bn. - snel boos
noemen(...) z. *numen(...)*
noemer(...) z. *nommer(...)*
noemenaosie z. *nommenaosie*
noeste de - kwast, noest in hout
noesterig bn. 1. met noesten, kwasten 2. kortaf, wrevelig
noestig bn. - sterk, vgl. *een noestige kereel*
noet(ien) de - benaming voor een geit of schaaap (ook gelokt met dit woord)
noflik, *noffelik* bn. - prettig, aangenaam
noh tw. - uitroep van verbazing of ter kalmering
nok z. *nokke*
nokas de - nokkenas
nokbalke z. *nokkebalke*
nokgodding de - nokgording
nokke, *nok* de 1. bovenste liggende balk, lijn in een gebouw 2. de ruimte direct onder de hoogste balk of punt van een ruimte met een dak 3. pen, staaf voor bep. bevestigingen 4. gebogen uiteinde aan arend van het zeisblad 5. schroefkalkoen in een hoefijzer, als winterbeslag
nokkebalke de - nokbalk
nokken I, *nukken* mv. - nukken, kuren

nokken II ww. - pruilen, mokken
nokkeren, nukkeren ww. 1. op enigszins hikkende of stiekeme wijze lachen 2. een verlangend geluid doen horen
nokkig, nukkig bn. - nukkig, nukken hebbend
nokpanne de - vorstpan
nokplagge de - elk der plaggen op de nok van een dak
nommenaosie, nominaosie, nimmenaosie, nummenaosie, noemenaosie en var. de - nominatie, voordracht van personen, ook ruimer: de kans die men heeft, loopt om te ondergaan
nommer, noemer, nummer et 1. nummer 2. eigenaardige, vooral: grappige persoon 3. briefje, kaartje met een getal gemerkt 4. afzonderlijk deel van een programma, van een muziekkuitvoering enz., liedje uit een bep. reeks 5. in *een nommertien maeken* seks hebben
nommeren en var. ww. - nummeren, van een nummer voorzien
nummerpaol en var. de - nummerpaaltje
nommerwisselder de - remplaçant die één keer de dienstplicht vervult voor een ander
nonnegien de 1. kleine non 2. punaise 3. bep. klein schelpdier
noodaggregaat et - noodaggregaat
noodbrogge de - noodbrug
nooddoppe, reddoppe, redcel(le) de - gewone cel van een bij die wordt ontwikkeld tot een *moerdoppe* (nl. als het bijenvolk niet meer over een koningin beschikt)
nooddruft(e) de - nooddruft, dat wat het meest nodig is om te kunnen leven
noodgalp de - noodkreet
noodgemienteraod de - eerste gemeenteraad na de bevrijding
noodhulp(e) de 1. hulp die men ontvangt, verleent in geval van nood 2. iemand die tijdelijk helpt of een ander vervangt
noodliedende bn. - noodlijdend: arm, behoeftig
noodnaegel de 1. overdreven zuinige persoon, gierigaard 2. iemand die voortdurend klaagt
noodriep, nod... bn. - noodriep, te vroeg, onvolwassen rijp en verdroogd
noodschalle, ...schalm de - schalm, schakel die men extra of ter tijdelijke vervanging aanbrengt
noodslaachtplak et - plaats van de noodslachting
noodspalke de - noodspalk
noodstal de 1. noodstal, hoefstal 2. extra stal

3. nieuwe, tijdelijke stal, in afwachting van definitieve bouw 4. schutstal
nooduitgang, ...gaank de - nooduitgang
noodveroddering de - noodverordening
noodvoeren ww. - bijen extra voer geven omdat ze zelf te weinig hebben
noodzaak(e), neudzaak(e) de - noodzaak, onvermijdelijk iets
noodzaakelijk en var. bn. 1. noodzakelijk, beslist nodig, onmisbaar 2. onontkoombaar
noodzwaarm, motzwaarm de - zwerm bijen die wegvliegt als gevolg van aantasting van de raten door wasmot
noordaende en var. et - noordeinde
noordelijk bw., bn. - noordelijk
noordeling de 1. iemand uit het noorden (vooral: van het land) 2. (mv.) bep. aardappelsoort
noorderdamp de - stofregen uit het noorden
noordenwiend, noorder... de - noordenwind
noorderbrette de - noorderbreedte
noorderlocht et - noorderlicht, ook wel: het licht dat men zag van één der vuurtorens van de waddeneilanden
noorderstof, noorden... et - stofregen uit het noorden
noordgreens, ...graens de - noordgrens
noordooster de - noordoostenwind
noordsteern de - noordster
noordwaand de - noordwand
Noordwoolde et - plaatsnaam: Noordwolde
Noordwooldiger I de - iemand uit *Noordwoolde*
Noordwooldiger II bn. - van, m.b.t. *Noordwoolde*
noormannegien et - bep. soort lijster: noormannetje, koperwiek
noormannepoortien et - poortje, deur in een gevel op het noorden
noppe de 1. nop, bobbelte, oneffenheid in, op kleren, ook in of op breiwerk, haakwerk e.d. ter versiering aangebracht 2. in *in zien noppen wezen* in z'n nopjes 3. nop van een sportschoen
nopperig bn. - ruw, pluizig
noppies, in in zien noppies in z'n nopjes
noppiesstof de - nopjesgoed
Norgermark, ...maat de - markt te Norg
norig z. *neudig*
normaalschoele de - normaalschool: voorloper van de pedagogische academie
Nortipee, Noortipee, Norteppee, Nottepee et - bijnaam voor de plaats *Noordwoolde*
nosie de, in *gien nosie* geen idee, geen benul
notabel(...) - *metaabel(...)*
notariaot et - notariaot

note de 1. muzieknoot 2. voetnoot
note-apperaot et - notenapparaat
notebalke de - notenbalk
notelen, netulen mv. - notulen
notelezen ww. - lezen van muzieknoten
notelist de - notulist
nots, nosk, notsk, notsig bn. - boos, nurks, kortaf, stekelig
nottelen ww. - zachtjes huilen, zingen
nottelig, notterig, neutelig, nuttelig bn. - vervelend, kort aangebonden, slechtgehu-meurd, geprikkeld
nottelpot, notte... de - ontevreden, brommerig iemand
nottig bn. 1. kwaad, met een slecht humeur, nurks 2. veel schreiend
novembervossien et - nachtvorst die no- vember kenmerkt, niet zo'n strenge vorst, die wel de winter aankondigt
now I et - het nu, de huidige tijd
now II bw. 1. nu, op het ogenblik 2. op ze- ker ogenblik 3. verder, voorts, komend 4. toegegeven dat, in gedachten houdend dat 5. stellig, beslist
now III tw. 1. ter aansporing, opwekking 2. ter uitdrukking van ongeduld, ergernis, teleurstelling 3. zeer zeker, beslist 4. ter uit- drukking van onplezierige verrassing, verba- zing 5. ter vermaning 6. toegegeven, laat het zo zijn, dat niet; bijv. *aj' now* gesteld dat 7. gezegd ter afbreking, beëindiging van een verhaal, mededeling, ook ter markering van een wending in of vervolg van een mededeling, verhaal enz. 8. ter uitdrukking van een verzoek 9. berusting uitdrukkend 10. ter opwekking van een reactie; ook aan het eind van een zin gezegd om een instemmende reactie te verkrijgen, zoals Ned. 'Is het niet?' 11. ter inleiding van een voorzichtige, evt. nuancerende reactie 12. in bijv. *En now ieje weer* jij bent aan beurt met iets te zeggen, om je kijk erop te geven
now IV voegw. 1. nu de tijd zo is, de om- standigheden zo zijn, bijv. *Now hi'j begint te lopen...*
nuchter(...) - var. van *nochter(...)*
nuffien, nuf et - nuf, nuffig meisje
nuffig bn., bw. - nuffig, als een nuf
nugen, neugen, neuden, neudigen, nodigen ww. - uitnodigen, verzoeken; bijv. *Laot je niet nugen* wacht niet af tot je uitgenodigd wordt, doe het maar, tast maar toe
nuger de - iemand die uitnodigt
nukken ww. 1. bits, nukkig zijn 2. korzelig, nukkig spreken 3. z. *nokken* I

nukkeren z. *nokkeren*
nukking z. *nokking*
nul I, **nulle** de 1. teken voor het cijfer nul 2. onbelangrijk iemand, iemand die tot niets in staat is
nul II, **nulle** telw. 1. nul 2. nulpunt van een schaalverdeling, vooral inzake temperatuur 3. helemaal niets
numen, neumen, noemen ww. 1. een naam geven, met een naam aanduiden 2. vermelden door te zeggen, te noteren, door op te sommen 3. met lof, eer, melding maken van
numensweerd zn. - zeer kleine hoeveelheid
numensweerdig, numensweerd, noemens- weerd(ig) bn. - noemenswaard(ig)
nummenaosie z. *nommenaosie*
nummer(...) z. *nommer(...)*
nuneren ww. - neuriën
nuren, neuren ww. - opzwellen van de uier tegen de tijd van het kalven
nurks bn. - nurks
nusselen, nustelen ww. 1. nestelen 2. zich neerzetten, een plaats innemen die behaaglijk, beschut is, bezig zijn met de inboedel: om het huis in te richten, opnieuw in te richten etc. 3. aanstalten maken naar bed te gaan, naar bed gaan
nusselkont de - iemand die niet opschiet
nussien z. onder *nust*
nussieszuker, ...zeuken, nussienzuker ww. 1. vitten naar aanleiding van kleinigheden, kleinigheden aangrijpen om te ruziën 2. zoeken van vogelnesten met de bedoeling eieren te vinden en mee te nemen
nussieszuker, ...zeuker, nussienzuker de 1. muggenzifter, iemand die om kleinigheden ruziet 2. iemand die nesten zoekt om de eieren eruit te halen
nussieszukerig bn. - vitterig, muggezifterig
nust et, verkl.: *nussien* 1. nest 2. een warme, knusse plek 3. de eieren die een vogel in het nest heeft gelegd, al de jongen die een dier in één maal heeft geworpen 4. de kinderen uit een gezin 5. slaappleats, bed 6. huis en/of gezin waartoe men behoort, waarin men opgroeit 7. woonhuis, vooral in *een oold nust* een oud, vervallen, huis, *et oolde nust* het huis waarin men geboren werd, waar men leefde als kind 8. door opeenvolgende grootte bij elkaar horende en in elkaar passende schalen 9. akelig, vervelend, nuffig meisje, ook wel gezegd van een jongen 10. klein kind 11. huisstof 12. rommel die in elkaar zit, bijeengepakte overblijfselen, stof dat dicht ineen zit 13. flink aantal exemplaren, grote

hoeveelheid 14. problemen, moeilijkheden, netelige situatie 15. (mv.) fratsen, rare grillen, uitvluchtjes 16. beslommingen, bezigheden 17. kleine, onnutte bezigheden die men wil doen, ook als smoesjes om het grotere, belangrijker werk niet aan te hoeven vatten, smoesjes om van iets af te komen 18. in *nussies zuken* vitten n.a.v. kleinigheden, kleinigheden aangrijpen om te gaan ruziën

nustbescharmer de - nestbeschermer

nustbliever de - nestblijver

nustblik, **nusteblik** et - stofblik

nustbulte de - molshoop met het nest van een mol

nustdoons et - dons als bestanddeel van een nest

nustei et 1. nestei, vooral: kalkei 2. een hoeveelheid voer die nog over is 3. flinke hoeveelheid spaarcenten 4. nakomertje

nustelen z. *nusselen*

nusteprust de - zeer klein exemplaar

nusteri'je de 1. nesterij: kleinigheid, onbeduidende zaak 2. snuisterij, kleine spullen 3. smoes, uitvlucht 4. rare streek, gril 5. ruzie

nusterig bn. 1. kribbig, op alle slakken zout leggend 2. stoffig

nusthaor et 1. haar dat een dier gebruikt om een nest van te maken 2. nesthaar, donzig haar van een jong dier

nustig bn. - zich niet fit, zich niet lekker voelend

nustjong et - jong dier dat nog bij de moeder is
nustkaaste de 1. nestkast 2. baarmoeder (vaak verkl.)

nustkölf de - nestkorf

nustlocht de - nestgeur

nustmateriaol et - nestmateriaal

nustparresiet de - nestparasiet

nustpiekien, **nustkukentien** et - nestkuiken

nustplak et - nestplek

nustploeme de - nestveer in een eendennest

nustpot de 1. stenen pot waarin men vogels wil doen nestelen 2. vorm van een pot die bep. nesten hebben

nustroegte de - verdord gras, stroafval e.d. dat een vogel in z'n nest aanbrengt

nustvere de - elk der eerste veren van een vogel

nustvoegel de - nestvogel

nut I et 1. nuttigheid, voordeel 2. Nut, de Maatschappij tot Nut van het Algemeen of plaatselijke afdeling daarvan

nut II bn. 1. nuttig, voordelig 2. in *nut wezen* waard zijn, er een goed, nuttig gebruik van

weten te maken

nutsveurziening de - nutsvoorziening

nuttelig z. *nottelig*

nuttig bn., bw. - nuttig: voordelig, nut brengend

nuuiver z. *nuver*

nuunder de - schelp, vooral: grote, niet gladde, kalkrijke schelp, in vergruisde vorm gebruikt als aanvulling op het voer voor pluimvee

nuunderbule de - zak waarin men schelpen bewaart, in het bijzonder voor het spel *nuunderen*

nuunderen ww. - bep. kinderspel spelen met *nuunders*: *streepgooien* met schelpen

nuunderpad et - schelpenpad

nuver, **nuuiver** bn., bw. 1. eigenaardig, zonderling, vreemd 2. leuk, aardig 3. in hoge mate

nylonbossel de - borstel met haren van nylon

nylonpruke de - pruik van nylon

O

o-waai-je-mi'j, **...je-mier** tw. - ach, lieve hemel
oberzweitser de - Zwitserse bovenknecht bij een boer

obligaoisie, **obelegaosie** de - obligatie

observaoisie de - observatie

obsluut bw. - var. van *absluut*

oddeneren ww. - besluiten

odder de 1. orde, regelmaat 2. bevel, lastgeving 3. bestelling 4. ordening, regelmatige schikking, gewone, normale toestand

odderen ww. - ordenen, rangschikken

oddering de - ordening, ordelijke plaatsing

odderpottefulie de - orderportefeuille

oe, **o** tw. - oh

oedoe z. *oerdoe*

oefenbaene de - oefenbaan

oefender en var. de 1. trainer, iemand die anderen oefent 2. oefenaar, voorganger

oegel de - domkop, sufferd

oegrieslik z. *ofgrieslik*

oek z. *ok*

oele de 1. uil 2. motvlinder, vooral: vlinder die hoort tot de uiltjes, een bekende nachtvlinderfamilie 3. ietwat domme, rare, onnozele persoon 4. iets dat op niets uitloopt

oelebak de - bak bedoeld om uilen in te laten nestelen

oeleballe de - uilenbal, braakbal

oelebod, **...bröd** et - uilenbord

oelebrille de 1. uilenbril 2. bril uit donker glas,

zonnebril
oelegat et 1. gat in het uilenbord van een boerderij 2. galmgat 3. vlieggat van een bijenkorf
oelejong et - jong van een uil
oelekaaste de - nestkast voor uilen
Oelespiegel de 1. uilenspiegel, schelm 2. flapdrol, vent die niks kan, doet
oelevel et - ulevel
oelevlocht de 1. het vliegen, de vlucht van uilen 2. geringe afstand 3. korte tijd
oelig bn. 1. grappig, lollig 2. enigszins aangeschoten
oelskuken et - uilskuiken
oer I, moer et - ijzeroer
oer II de - vervelende persoon
oeranje z. *oranje* I, II
oerdoe, oedoe, oerdow, oetoe, urdow, urdoe tw. - geroepen met name om een hond of kat weg te jagen
oerdom bn. - zeer dom
oerebouten z. *doereboute*
oeremes z. *onremers*
oeren ww. - zeuren
oergemien, ...gemeen bn. - zeer gemeen
oergreven ww. - graven van ijzeroer
oergrieselik z. *ofgrieslik*
oergroete, ...groede de - vastzittend vuil op of in iemands huid
oergruuslik z. *ofgrieslik*
oerhad bn. - zeer hard
oerig, urig, redoerig, roodoerig bn. - ijzeroer bevattend, op ijzeroer wijzend i.v.m. de kleur van de grond, het water
oerklippe de - laag ijzeroer, oerbank
oerplaete, ...laoge de - laag ijzeroer in de grond, oerbank
oerstom bn. - uitermate dom
oerwaeter et - ijzeroer bevattend water
oerwoold et - oerwoud
oerzaand et - ijzerhoudend zand
oester de, et 1. oester 2. vinnige, pittige, schelmachtige vrouw, meisje of huisdier 3. kregel of enigszins gemeen mannetje
oetoe z. *oerdoe*
oeverlaand et - land aan een oever
of I bn., bw. 1. af 2. doodaf, zeer vermoeid 3. versleten 4. afgelopen 5. overal (in, op, langs)
of II voegw. - of
of... - af...

ofbaggelen ww. - langdurig, heel veel baggelen
ofbalken ww. - langdurig luidruchtig zingen of schreeuwen
ofbaakenen, ...baekenen ww. - afbakenen
ofbeerligen, ...beerlaggen ww. - zeer veel, langdurig arbeid verrichten waarbij men al z'n lichamelijke kracht nodig heeft
ofbeinselen ww. 1. niet snel, maar ook niet langzaam naar beneden lopen 2. veel, langdurig lopen op de manier als onder bet. 1. aangegeven 3. een pak slaag geven 4. afpeigeren, afbeulen 5. veel, hard werken
ofbelen, ...bielen ww. - afbeelden
ofbelling(e), ofbeelding, ...bieliding de - afbeelding
ofbesleggen bn. - tekenen vertonend van drachtigheid
ofbeulen ww. 1. afbeulen 2. lang en veel zwaar werk doen 3. een pak slaag geven, kwellen 4. veel, langdurig schreeuwen
ofbeuzelen ww. - langdurig zeer hard werken
ofbewegen ww. - zich verwijderen
ofbieliding z. *ofbelinge*
ofbienen I ww. - afbinden
ofbienen II ww. - veel, grote afstanden langdurig lopen
ofbieten ww. 1. afbijten 2. doodbijten (binnen een bijenvolk) 3. van zich houden door bijten 4. afsnauwen 5. ferm beantwoorden van pesterij e.d.
ofbieter de - dier dat achterblijft in ontwikkeling, klein, erg tener kind
ofbladderen, ofbladden, ofblaekeren, ofblasteren ww. - afbladderen
ofblaozen ww. 1. afblazen 2. winden laten
ofblieven ww. - afbliven
ofbloeden ww. - bloed verliezen
ofbluuien ww. - uitbloeien
ofbochelen ww. - langdurig, veel en hard werken
ofbodderen, ofbodderen ww. - zeer veel, zeer hard werken
ofbokken ww. - afsnauwen
ofbokselen ww. - hard werken
ofbonken, ofbolsteren, ofbonkselen ww. 1. afbonken: van de bovenste veenlaag, ook wel van de bovenste laag heide, om er zand onder vandaan te halen e.d. 2. door hard te slaan bevroren grond verwijderen
ofbonksel et - bonkaarde die wordt verwijderd
ofbosselen ww. 1. afborstelen 2. erg hard werken
ofbouwen ww. 1. afbouwen 2. het ploegen

afronden 3. de ploegvore dieper maken

ofbraand bn. - tot de grond verbrand

ofbranen ww. 1. door te doen branden vernietigen, opruimen, wegnemen 2. door te verbranden weggenomen worden, kleiner worden 3. door brand met de grond gelijk worden

ofbraok(e) de 1. het afbreken of afgebroken worden 2. overblijfselen van het afbreken, af te breken gebouw waarvan men het materiaal op het oog heeft dat door de sloop vrijkomt 3. vee dat men heeft om te verkopen, flinke hoeveelheid geld die men ontvangt voor verkocht vee 4. afbreuk, negatief effect

ofbreekber bn. - afbreekbaar

ofbreiden, ...breien ww. 1. breiwerk voltooien 2. snel afmaken 3. zich gemakkelijk van iets afmaken 4. heel veel breien

ofbreken ww. 1. afbreken 2. vee verkopen van een veestapel 3. afkraken

ofbreuk(e) de 1. afbreuk 2. hetz. als *ofbraok(e)*, bet. 3

ofbreuken bn. 1. door afbraak niet meer bestaand 2. door afbreken niet meer of slechts nog op gebroken wijze aan een boom zittend

ofbrillen ww. - aan iemand zien, van iemand afkijken, gadeslaan wat de ander doet

ofbrobbelen ww. - haastig en daardoor slecht afwerken, vluchtig afmaken

ofbroezen ww. - snel en slordig afmaken

ofbruken, ofgebruken ww. - afgebruiken

ofbugen ww. - afbuigen

ofbuizen, ...buisteren ww. 1. slaag geven 2. zich forceren, zich bovenmatig inspanssen door hard te werken 3. heel veel werken

ofbujjen ww. - wegtrekken

ofbulderen ww. - bulderend tekeergaan

ofbulen ww. - een wind laten

ofbunen ww. - door te boenen geheel schoonmaken

ofdaeling de - afdaling: het afdalen

ofdaenken ww. - afdenken: zeer veel denken, in verb. als *wat ofdaenken*

ofdangelen ww. - slenterend en zich op spelende wijze her en der begeven

ofdaon bn. - afgedaan; niet meer bruikbaar, niet meer gewaardeerd

ofdieling en var. de - afdeling

ofdoen ww. 1. afdoen, afleggen, afzetten 2. wegnemen (van een deel) 3. tot een bep. lengte, hoeveelheid gaan en daar afknippen, afstrijken enz. 4. van iets af nemen, wegnemen 5. buiten gebruik raken, afgedankt raken, in *ofdaon hebben* 6. ongunstig beoordelen 7. afhandelen

8. afschepen 9. in *ofdoen van iene* zich negatief over iemand uitlaten

ofdokteren ww. - heel veel een arts bezoeken

ofdoppen ww. - van een dop, schaal ontdoen

ofdouwen ww. - afduwen

ofdösken, ...dusken ww. - afdorsen

ofdraoden ww. - afdraden

ofdregeu ww. - afdragen

ofdreger de - kind dat de kleren overneemt van een ouder kind, ze als volgende draagt

ofdreugen, ...drugen ww. 1. afdrogen 2. droog worden 3. slaag geven, op z'n kop geven, ook: te pakken nemen, glansrijk van de ander winnen 4. z. *ofgedreugen*

ofdreugdoek, ofdrug... de - afdroogdoek

ofdri'jen ww. - afdraaien

ofdrinken ww. 1. het bovenste drinken 2. heel veel drinken

ofdrokken ww. - afdrukken

ofduvelen ww. - afvallen van iets, naar beneden vallen

ofdwalen, ...dvelen ww. - afdwalen

offerbuul de - kerkenzakje, collectezakje

offeren ww. 1. offeren 2. schenken, afstaan 3. naar de wc gaan

offerzakken et - collectezakje

offieken ww. - afsnijden

offloderen ww. 1. snel en onzorgvuldig doen, voltooien 2. zich in lichte mate wassen 3. veel op pad, op visite zijn

offoeteren ww. - heel veel foeteren

offronteren bn. 1. vernederen, beledigen 2. zich verstaan met, confronteren

offrosselen ww. - veel stoeiend worstelen

ofgaepen ww. - aan kunnen, kunnen behap-pen

ofgaezen z. *ofgazen*

ofgaffelen ww. - snel maar slordig afmaken

ofgang de 1. het verlaten van het toneel 2. stoelgang 3. blamage, slecht figuur

ofgaon ww. 1. gaan naar, in de richting van 2. verlaten 3. verlaten van het toneel 4. loslaten, uit of van iets schieten 5. stoppen: met het lid zijn van, met het volgen van een opleiding e.d. 6. afschieten, in werking gaan, ontbranden e.d. 7. afhemen, verminderen 8. versleten raken, langzaam kapot gaan 9. in meerdere of mindere mate lukken 10. een gek figuur slaan, een erg slechte indruk oproepen 11. zakken: voor een examen e.d. 12. aflopen, beëindigen: van een markt

ofgaond bn. 1. aflopend, verminderend 2. aftredend

ofgappen ww. - stiekem stelen

ofgazen, ...gaezen ww. - afgazen
ofgebruken z. *ofbruken*
ofgedreugen, ofdreugen bn. - afgedragen
ofgedriemeten bw. - in hoge mate
ofgeduvelde bw. - in een groot aantal, in hoge mate
ofgejacht bn. - afgetrommeld
ofgejakkerd, ofjakkerd bn. - te veel werk gehad hebben om te doen
ofgekalfd z. *ofkalfd*
ofgelaeden bn. - overvol, afgeladen
ofgelegen bn. - afgelegen
ofgelopen bn. - uitgewerkt
ofgemieterd bw. - in hoge mate
ofgepast, ofpast bn. - afgepast
ofgereden z. *ofreden*
ofgeren ww. - een schuine kant maken (aan kledingstof)
ofgericht z. *ofricht*
ofgespreuken z. *ofspreuken*
ofgetrapt, oftrapt bn. - van schoeisel: versleten, afgesleten
ofgeunst de - afgunst, jaloezie
ofgeval z. *ofval*
ofgeven ww. 1. onder dwang aan een ander geven 2. overhandigen 3. van zich laten gaan 4. weggaan 5. zich inlaten met, omgaan met 6. zich laatdunkend uiten over
ofgewarkt z. *ofwarkt*
ofgewi'jd z. *ofwi'jd*
ofgezaegd, ofzaegd bn. - afgezaagd
ofgezeugen z. *ofzeugen*
ofgezunderd, ofzunderd bn. - afgezonderd
ofgiechelen ww. - heel veel giechelen
ofgifte de - afgifte
ofglijden ww. - afglijden, naar beneden glijden
ofglooiën ww. - afhellen, afgolven
ofgniffelen ww. 1. stiekem afpakken 2. veel, vaak gniffelen
ofgoelen ww. - afhuilen: veel huilen
ofgraanzen ww. - afsnauwen
ofgrauwen ww. 1. iemand grauwend toespreken 2. vaak, voortdurend grauwend spreken
ofgreenzen ww. - afgrenzen
ofgreven, ..graeven ww. - weggraven, afgraven
ofgriemen ww. - voortdurend *griemen*
ofgries de - afschuw
ofgrieslik, oe(r)grieslik, oergruuslik, o-grieslik, ofgrieselig, ofgrieselik en var. bn., bw. 1. heel erg, in zeer hoge mate 2. in hoge mate lelijk, in hoge mate erg

ofgriezen ww. - afgrijzen
ofgrissen ww. - met een snelle beweging afhandig maken
ofgrundelen ww. - afgrendelen: afsluiten met een grendel
ofhaandelen ww. 1. elkaar een hand geven bij het afscheid 2. afhandelen, afwerken van een kwestie, van een verrekening van geld, in het bijzonder van een overeen te komen verkoop
ofhaandig en var. bn. 1. afhandig 2. ver weg, nogal afgelegen, niet bij de hand hebbend
ofhaelen, ...haolen ww. 1. ophalen 2. iemand of iets van een bep. punt ophalen en verder meenemen 3. met kracht iemand of iets ergens afnemen, afhalen 4. van een onderliggend deel trekken, trekken aan iets dat vastzit, van iets plukken 5. bevestigen, vastmaken 6. een ruk of beweging anderszins van zich af maken 7. op iemand afgeven, laatdunkend over iets doen 8. nog net blijven leven, in *et van/op de dood*
ofhaelen
ofhakselen ww. - slecht maaien
ofhang de - hellend verloop
ofhangen ww. 1. glooien, een hellend verloop hebben 2. overhellen, uitsteken en daardoor overhangen 3. afhankelijk zijn van
ofhaoken ww. 1. los doen door van elkaar te haken 2. mest met een mesthaak van de wagen halen 3. twijgen van de braam met behulp van een *stiekelmes* afsnijden en oppakken 4. hetz. als *wellen* bet. 1 5. haakwerk voltooiën 6. niet langer meedoen, met iets stoppen
ofharksel et - hooi dat men van de zijanten van een vracht hooi of van een hooiberg plukt, harkt; ook wel blad en takken die men harkt, de op het land achtergebleven aren die men harkt
ofhechten ww. 1. afhechten 2. loskoppelen
ofhemmelen ww. 1. schoonmaken door af te nemen 2. afkluiven 3. stevig onder handen nemen, een pak slaag geven, mores leren
ofheuren ww. - afhoren: uithoren, onderfragen
ofhingsten ww. - afbekken
ofholen ww. 1. verwijderd houden 2. omgang beletten, terughouden, weerhouden 3. in mindering brengen, inhouden
ofhouwen ww. 1. afhakken, afkappen, afsnoeien 2. afhouden, afhakken
ofjacht bn., in *ofjacht op* erop uit om, ook: tuk op
ofjaegen ww. 1. doen afmatten, zeer vermoeid maken door hard te laten werken of lopen 2. aftrommelen: van bijen 3. veel, voortdurend rijden 4. in z'n geheel bejagen (van terrein)

ofjaeger de - bijenkorf met afgetrommeld volk
ofjakkerd z. *ofgejakkerd*
ofjakkeren ww. 1. te snel en vluchtig ver-
richten 2. heel veel werken 3. doodmoe doen
worden door te veel, te hard laten werken,
vooral inzake paarden en personen 4. afrijden,
nl. door intensief gebruik of jakkerend rijden
5. voortdurend grote afstanden afleggen, veel
rijden
ofjanken ww. - veel *janken* in diverse bet.
ofjatten ww. 1. jatten, pikken 2. veel jatten,
stelen
ofjemelen ww. - veel zeuren
ofjeuzelen ww. - veel *jeuzelen*
ofjoelen ww. - veel *joelen*
ofjuttten ww. - de vloeibare substantie van iets
scheppen, met name van een wagen
ofkaanten ww. 1. afkanten: van een breiwerk
2. kanten afsteken, bijv. van een gazon; door te
graven bijwerken 3. hetz. als *slootsnieden*
ofkalfd, ofgekalfd bn. - afgekalfd hebbend
ofkalven ww. 1. afkalven: van een koe 2. af-
kalven, afbrokkelen van een oever door water
ofkammen, ...kemmen ww. - afkammen:
afgeven op, afkraken
ofkaoren ww. - veel en/of moeizaam rijden
ofkappen ww. 1. afkappen 2. afhouden: van
een slachtdier
ofkarken, ...kaorken, ...karren, ...korken ww.
1. fietsend flinke afstanden afleggen, moeizaam
fietsen 2. zolang een fiets blijven gebruiken tot
die niet meer gerepareerd kan worden
ofkarven ww. - afkerven
ofkauwen ww. 1. door kauwen opmaken of
minder doen zijn 2. heel veel kauwen 3. heel
veel praten
ofkeer de - afkeer
ofkemmaen z. *ofkemmaen*
ofkeren ww. - afkeren, afwenden, afhouden
ofkerig bn. - afkerig
ofketsen, ...kitsen ww. 1. niet afgaan van een
geweer of patroon 2. schampend wegspringen
ofkeuren ww. - afkeuren
ofkevoaien ww. - afschepen
ofkieken ww. 1. naar iets kijken om na te
kunnen doen, stiekem afzien om na te doen 2.
ten einde zien 3. zeer veel bekijken 4. zien of
een merrie tochtigheidsverschijnselen vertoont
als die enkele weken na een dekking opnieuw
bij de hengst wordt gebracht
ofkiemen ww. - aardappels van uitlopers
ontdoen
ofkieperen ww. - onbruikbaar worden, als het
ware afsterven door tintelende kou

ofkiffelen ww. 1. snijgend stukjes van iets
nemen, bijv. de betere stukjes of juist de slechte
plekken van kaas 2. veel ruziën
ofkitsen ww. 1. niet door laten gaan 2. door
te strijken doen ontvlammen (bijv. m.b.v. een
lucifer) 3. z. *ofketsen*
ofklaagen ww. - veel klagen
ofklappen ww. - dichtklappen: van een val e.d.
ofklauwen ww. - met trekkende bewegingen
van iets halen, in het bijzonder: mest van een
wagen
ofkluwer de - mesthaak
ofkleden, ...kleden ww. - afkleden: zodanig
kleden dan men slank lijkt
ofkloppen ww. 1. afkloppen 2. aftrommelen
van bijen
ofkluven, ...kloeven, ...kluiven, ...kloven
ww. - afkluiven
ofknaegen ww. - afknagen
ofknakken ww. 1. afknakken, van iets knakken
2. plotseling tot een eind komen
ofknappen ww. - afknappen
ofknauwen ww. - afkluiven
ofknezen bn. - opgescheurd
ofknibbelen ww. 1. bezuinigen op, minder
uitgeven aan 2. afdingen op de prijs van iets 3.
knagend van iets afhalen, afknabbelen, knijpend
eraf trekken
ofknipen ww. 1. afknipen 2. streng drillen
ofknikken ww. - hetz. als *knikken* bet. 2
ofknoeien ww. - knoeiend, prutsend afmaken
ofkoken ww. - afkoken
ofkommen, ...koemen ww. 1. van iets af gaan,
een bep. plaats verlaten 2. naar iets toe gaan:
om te bereiken, te verkrijgen, om te weten 3.
officieel bekend gemaakt worden, uitgevaardigd
worden 4. het genoemde kwijt raken, van iets
bevrjrd raken 5. wegvliegen van een zwerm
bijen 6. voltooid worden, tot voltooiing komen
ofkomst de - afkomst
ofkondigen, ...kundigen ww. - afkondigen
ofkonkelen ww. - heel veel samenzwelen en
daarbij heimelijk praten
ofkoop de - het afkopen
ofkopen ww. - afkopen
ofkopen ww. - ondoen van het bovenste stuk,
de bovenste laag
ofkorken z. *ofkarken*
ofkotten ww. - korter maken, afkorten
ofkottig, ...kottige de - afkorting
ofkraeken ww. - afkraken
ofkriegen ww. 1. nemen, pakken: van iets dat
op een bep. hoogte staat of ligt 2. aannemen
van iets dat iemand in handen heeft, aanreikt

e.d. 3. afpakken, ontnemen 4. klaarkrijgen 5. in mindering krijgen, minder hoeven te betalen 6. geknipt worden door een kapper

ofkroepen ww. - afkruijen

ofkrojen ww. - afkruien

ofkrummelen ww. - afkruimelen

ofkruzen ww. - afkruisen

ofkundigen z. *ofkondigen*

ofkunnen ww. 1. afkunnen, af kunnen krijgen 2. het redden, voor elkaar kunnen krijgen

ofkwaaken ww. 1. veel kletsen 2. veel kwaaken

ofkwakkelen ww. - veel sukkelen, veel ziekelijk zijn

ofkwakken ww. - veel en steeds tabakssap spugen

ofkwatsen, ...*kwietsen* ww. - veel en steeds tabakssap spugen

ofkwebbelen ww. - voortdurend druk over iets kwebbelen

ofkwellen ww. - heel veel moeten doorstaan, moeten lijden

ofkwetteren ww. - heel veel kletsen, babbelen

oflachen, ...*laachen* ww. - aflachen: heel veel lachen

oflaeden I ww. 1. afladen: ontdoen van de lading, ontladen 2. geheel en al laden

oflaeden II bn. - gezegd als je eet tot je verzadigd bent, of als men veel heeft gedronken

oflakken ww. - aflakken

oflammeteren ww. - veel zeuren

oflaot de - aflaat, bep. kwijtschelding

oflaoten ww. 1. vocht afgeven, nat zijn, ook: een bep. kleur, verf afgeven, afplekken 2. slijm uitscheiden als teken van tochtigheid 3. naar beneden laten, geleiden

oflassen ww. - afgelasten

oflegapperaot et - aflegapparaat

ofleggen ww. 1. afdoen, uittrekken 2. in *et ofleggen* sterven 3. mager worden 4. m.b.t. een dode: reinigen, evt. scheren, met het doodsgevaad bekleden en evt. in de kist leggen 5. verrichten, doen 6. een afstand geheel volgen 7. van iets leggen, nemen en weer neerleggen

oflegger de 1. degene die een lijk aflegt 2. aflegapparaat 3. persoon die de bossen koren die het aflegapparaat maakt, neerlegt op de grond 4. kunstzwerm die ontstaat door uit een sterk volk drie of vier raten te halen met broedsel en bijen die daar bij zitten

ofleiden ww. - afleiden

ofleider de 1. iemand die afleidt 2. degene die bij een verkoping de dieren van de stal haalt

ofleidersgeld et - geld ter betaling van een *ofleider*, bet. 2

ofleiding, ...*ige* de - afleiding, ontspanning

ofleidingsmeneuvel de - afleidingsma-noeuvre

ofleren ww. - afleren

ofleuteren ww. - veel leuteren, veel kletsen

oflevering de - aflevering

ofleveringsdek et - koedek gebruikt wanneer een koe werd afgeleverd

ofleveringshelster et - halster waarmee een verkochte of ter verkoop aangeboden koe wordt afgeleverd

oflezen ww. - aflezen

oflichten ww. 1. aflichten 2. wegnemen van grond: onder een andere laag vandaan

ofliggen ww. - open zijn van een draaibrug

oflochten ww. - met een lantaarn de laatste rondgang door de boerderij maken voor het naar bed gaan, vooral: om het vee te inspecteren

ofloeren ww. 1. van iets of iemand afkijken door te loeren 2. stiekem alles zien wat er gebeurt

ofloop de - afloop

oflopen I bn. - afgelopen

oflopen II ww. 1. weglopen, zich lopend verwijderen 2. geheel lopen, ten einde lopen 3. zich begeven naar 4. naar beneden lopen 5. van stapel lopen 6. naar omlaag vloeien of doen vloeien 7. hellen, glooien 8. ten einde lopen 9. stoppen, ophouden 10. op een bep. manier eindigen 11. het einde vormen, het gevolg zijn 12. z'n grens, limiet hebben 13. door erin te lopen doen verslijten, bijv. *schoenen oflopen* 14. beginnen te ratelen, te zoemen e.d. 15. niet langer werken, ophouden, bijv. *De klokke is oflopen* 16. heel veel lopen 17. kalmeren 18. overall langs lopen, naar iedereen of elke relevante plek lopen 19. tijdens een draaiende beweging los raken 20. van een koe: lang dragen voordat het dier kalft

oflossen ww. - aflossen

ofluisteren, ...*lusteren* ww. - afluisteren

ofluzen ww. - afhandig maken

ofmaaken ww. - afmaken

ofmarken ww. - van een merkteken voorzien

ofmattelen ww. - afmartelen: geheel afmatten, zich kwellen door hard te werken

ofmauwen ww. - heel veel miauwen

ofmeisteren ww. - hetz. als *ofdokteren*

ofmekkeren ww. 1. van geiten, minder van schapen: mekkeren 2. heel veel zeuren, zanken

ofmesjeren ww. - afmarcheren

ofmesten ww. 1. mest weghalen bij het vee 2.

uitmesten 3. geheel slachtrijp maken door te mesten 4. op z'n donder geven, een pak slaag geven

ofmeten ww. - afmeten: de afmetingen vaststellen, gedeelten meten en afscheiden

ofmi'jen ww. - afmaaien

ofmiegen ww. - door ertegen te urineren van iets verwijderen, ervan doen afbreken

ofmienen ww. - afmijnen

ofmierken ww. - heel veel zeuren, zaniken

ofmieteren ww. 1. van iets afgooien 2. van iets vallen

ofminderen ww. - hetz. als *minderen* (d.i. minderen bij breien)

ofmoffelen ww. - afhandig maken

ofmoren ww. 1. afbeulen 2. heel veel moorden begaan

ofmuffen ww. - winden laten

ofnaachten ww. - de stal met vee inspecteren voor men naar bed gaat

ofnemen ww. 1. vastpakken en verwijderen 2. kopen 3. laten ondergaan van een examen 4. van een school e.d. nemen 5. van het hoofd nemen 6. van iets halen, losmaken van iets en verwijderen 7. verwijderen, afvegen 8. aannemen, pakken van een ander, afpakken 9. onttrekken, aftappen 10. positief of negatief opvatten, zich positief of negatief tonen over wat de ander zegt, doet 11. in omvang, aantal verminderen 12. in intensiteit, hevigheid, kracht afnemen

ofnemer de - afnemer: koper

ofnettelen ww. - aftuigen

ofneuzen ww. - afneuzen, speurend bekijken

ofniefelen ww. 1. behendig of stiekem afhandig maken 2. heel veel *niefelen*

ofnokken ww. - afnokken

ofopperen ww. - heel wat *opperen*

ofotten ww. - schoonmaken, met name: de resten voer, hooi, stro weghalen

ofpaaien ww. - heel veel lopen, wandelen of slenteren

ofpaffen ww. 1. heel veel roken 2. heel veel met een vuurwapen schieten

ofpakken ww. - afpakken

ofpangelen, .. *pingelen* ww. - steeds zodanig praten dat de ander het toch geeft, aftroggelen, in het bijzonder: zo praten dat de ander toch verkoopt terwijl het geboden bedrag te laag is

ofpassen ww. - afpassen

ofpast z. *ofgepast*

ofpeigeren ww. - afpeigeren

ofpiegelen ww. - vermoeien, afmatten

ofpiepen ww. - veel piepen, vooral: veel huilen

ofpierken ww. - voortdurend knoeiend bezig

zijn en daarbij niet opschieten

ofpikken ww. 1. afpikken, afhandig maken 2. bij kippen: door te pikken proberen te verjagen, verstoten 3. door tegen iemand aan te gooien af doen zijn

ofpimpelen ww. - steeds alcoholische drank nuttigen

ofpingelen z. *ofpangelen*

ofpissen ww. 1. door tegen iets aan te urineren dat los doen raken, van iets anders af doen vallen 2. bij urineren met de straal over iets heen komen

ofplaggen ww. 1. van de plaggen ontdoen die de bovenste laag van de grond vormen 2. dik schillen

ofplakken ww. 1. afplakken 2. dik schillen

ofplassen ww. 1. een schijfje hout van een boom halen 2. dik schillen

ofploegen ww. 1. heel veel ploegen 2. in het midden van de akker beginnen en per vore steeds meer naar de zijkanen ploegen

ofploeteren ww. - heel veel ploeteren, heel veel zwoegen, hard werken

ofplokken ww. - afplukken

ofplompen ww. - heel veel *plompen*

ofpluzen ww. - afpluizen

ofpochelen ww. - lang, heel veel werken

ofpoedelen ww. - wassen

ofpoeien ww. 1. flink slaag geven 2. afschepen

ofpoelen ww. - afpellen

ofpoepen ww. - een wind laten

ofponder de - controleur die de boter keurt en het juiste gewicht aangeeft

ofpongen ww. - veel verstelwerk of naaiwerk verrichten

ofpotten ww. - afpotten; door een aftelrijmpje of -liedje bepalen wie 'hem' moet zijn, wie als eerste mag vertrekken e.d.

ofpottereteren ww. - op de foto zetten

ofprakkeseren ww. - afprakkezere: heel veel nadenken

ofpraoten ww. 1. met elkaar afspreken 2. heel veel praten

ofpriezen ww. - afprijzen

ofrippen ww. - heel veel breien

ofproemen ww. - heel vaak, veel tabak pruimen

ofproezen ww. - heel veel prutsen, knoeien

ofpruttelen ww. - heel veel brommen, mopperen

ofpruven ww. - een beetje van iets proeven

ofpuffen ww. - een wind laten

ofraaien ww. - door te maaien van hoge pollen

gras e.d. ontdoen

ofraanselen ww. - afranselen

ofrabbelen ww. 1. vluchtig, snel en slordig afmaken, afraffelen 2. heel veel roddelen, kletsen

ofrachelen ww. - heel vaak en veel slijm opgeven

ofraeken ww. - van iets af raken, ervan bevrijd raken

ofraffelen, ...roffelen ww. 1. afraffelen 2. afrafelen 3. veel kletsen

ofrakken ww. - opruimen en schoonmaken

oframmelen ww. 1. heel druk en veel achter elkaar praten 2. afraffelen, afroffelen, zich snel afmaken van iets 3. een aframmeling geven

ofranen ww. - afranden

ofraoden ww. - afraden

ofraoderi'je de - het afraden

ofraomen ww. - door te stoten, trekken van iets af doen vallen

ofraozen ww. - veel schreeuwen, gillen, tieren, razen

ofrastering, ...rasterige de - afrastering: rasterwerk

ofrattelen en var. ww. 1. heel veel vertellen, druk praten 2. snel en klaterend vloeien, met name van diarree

ofrausen z. *ofroezen*

ofreageren ww. - afreageren

ofredde(n), ...redderen ww. 1. opruimen, schoonmaken 2. hetz. als *oflochten*

ofreden, ofgereden bn. - door veelvuldig gebruik versleten zijn (van fietsen enz.)

ofreiden ww. - afreien, vlak maken, vlakstrijken

ofreizen ww. 1. geheel doorreizen, langs iedereen, heel veel personen, plekken gaan 2. heel veel reizen, afreizen 3. vertrekken 4. door veel, lang reizen erg vermoeid zijn

ofrekenen ww. - afrekenen: verrekenen,

ofrekening(e), ofreken de - afrekening

ofrekentien de - kwitantie

ofrekken ww. - met de hand reiken tot

ofremmen ww. - afremmen

ofrepen ww. - recht, kant maken

ofrepelen ww. 1. voortdurend *repelen* 2. met een vrouw naar bed gaan 3. vaak geslachtsgemeenschap hebben

ofreutelen ww. - heel veel, druk praten

ofri'jen ww. - 1. pasklaar maken van kleding 2. met de *ri'je* bewerken

ofricht, ofgericht bn. - afgericht

ofrichten ww. - africhten

ofrieden ww. 1. wegrijden 2. naar beneden

rijden 3. het praktische deel van het rijexamen afleggen 4. geheel rijden 5. in alle richtingen doorrijden 6. zo lang rijden met/op, dat het voertuig enz. onbruikbaar is geworden 7. africhten, langdurig rijden op (een paard)

ofriegelen ww. - rollend vallen

ofriemen ww. 1. afrijmen 2. veel rijmen

ofrikken ww. - afrasteren

ofrit de 1. het gaan rijden, het moment van wegrijden 2. weggedeelte waarover men van een weg kan afslaan/op een weg kan komen

ofritsen ww. 1. afstropen, bijv. inzake de bladeren van een tak, de vruchten van een struik 2. met een snelle beweging afsnijden

ofrittelen ww. 1. heel veel kletsen 2. heel veel, druk en snel heen en weer lopen

ofrochelen ww. - heel veel rochelen

ofroegen ww. - ruw afwerken

ofroei(n), ...ruien ww. 1. zich roeiend verwijderen 2. stroomafwaarts roeien 3. roeiend afleggen 4. heel veel roeien

ofroemen z. *ofrumen*

ofroepen ww. 1. naar beneden roepen 2. oproepen, met luide stem aankondigen 3. bij afslag verkopen 4. officieel afkondigen

ofroeper de - degene die door af te roepen bij afslag verkoopt

ofroezen, ofrausen ww. 1. z'n werk op haastige en onzorgvuldige wijze afmaken 2. veel, vaak wild tekeergegaan

ofroffelen ww. 1. slaag geven 2. door te boenen, borstelen, wrijven schoonmaken 3. snel en met een roffelend geluid van iets af gaan 4. z. *ofraffelen*

ofrollen, ofrulen ww. 1. weggrollen, door te rollen verwijderen/zich verwijderen 2. naar beneden rollen 3. ontrollen, zich ontrollen

ofrond bn. 1. afgerond 2. vrij van schulden 3. rond(er) gemaakt

ofronden ww. - afronden

ofroonselen ww. - ongeregelde handel drijven, sjacheren

ofroppen ww. - van iets rukken

ofrossen ww. 1. door te boenen, af te kloppen reinigen, met borstelende bewegingen afkloppen 2. afranselen 3. afbeulen

ofruien z. *ofroei(n)*

ofrulen z. *ofrollen*

ofrumen, ...roemen ww. - afruimen

ofsabbelen z. *ofsobbelen*

ofsalpeteren ww. - bedwelmen met salpeterlucht

ofsaobelen, ...sabelen ww. - afsabelen

ofschaeven ww. - afschaven

ofscharmen, ...schaarmen ww. - afschermen

ofscharrelen ww. 1. zich scharrelend voortbewegen 2. met veel meisjes 'gaan'

ofscheid et 1. afscheid, de handeling waarbij men de ander verlaat 2. bijeenkomst ter gelegenheid van iemands afscheid

ofscheiden ww. - afscheiden

ofschellen ww. - afschillen

ofscheren ww. 1. door te scheren wegnemen 2. geheel scheren 3. knippen van de heg

ofscheuten bn. - afgescheiden door een schot e.d.

ofschiene ww. - flink warmte afgeven

ofschieten I ww. 1. afvuren 2. van iets af doen vallen door goed te vuren 3. door te schieten doden 4. overtollig wild schieten 5. heel veel schieten 6. snel gaan naar 7. naar beneden schieten, zich snel van iets laten vallen, plotseling vallen 8. afschampen

ofschieten II ww. - één of meer winden laten gaan

ofschilderen ww. 1. afvallen, uiteenvallen in schilfers, in schilfers loslaten 2. in schilfers ontdoen, in schilfers afnemen

ofschoddelen z. *ofschottelen*

ofschoeien ww. - schuilen: tot de bui over is

ofschoeien ww. 1. schuim van iets afnemen, afhalen 2. naar veel, alle plekken gaan om te vinden wat men wil hebben, om te doen wat men wil

ofschoeien ww. 1. door schuren wegnemen 2. door schuren gladmaken, reinigen 3. door wrijving, schuring een laag verliezen

ofschoeven ww. 1. door schuiven verwijderen 2. de baarmoeder naar buiten laten komen 3. geld geven, dokken 4. zich onttrekken, niet uitvoeren, een ander laten doen of voor iets laten opdraaien 5. van zich afzetten 6. door te gaan schuiven afglijden

ofschoffelen ww. 1. bij het schoffelen afsnijden 2. veel schoffelen 3. het schoffelen afmaken 4. afschepen, afhouden

ofschottelen, ...schoddelen 1. afschotelen, afpoeieren, misdelen en buitensluiten; in het bijzonder: onterven 2. afscheiden bijv. met een schot: van een kleine ruimte

ofschrabben, ...schraepen ww. - afschrabben

ofschrebering de - afstraffing

ofschrieven ww. 1. het geld van een bankrekening e.d. doen gaan 2. als waardevermindering of verlies boeken 3. in een aftrekpost onderbrengen 4. als verloren beschouwen 5.

schriftelijk afzeggen 6. ten einde schrijven 7. door veel schrijven meer en meer onbruikbaar maken 8. veel, vaak schrijven 9. overschrijven 10. met een potlood e.d. uitzetten, aftekenen

ofschriever de - brief waarin men meedeelt de verkering te beëindigen

ofschrijving de - afschrijving

ofschrikken ww. 1. op afstand houden door vrees of ontzag in te boezemen 2. door mogelijk onaangename gevolgen, lastige zaken weerhouden

ofschrippen, ...schreppen ww. - heel veel werken

ofschrobben, ...schrobberen ww. 1. schrobbed schoonmaken 2. door veel te schrobben verslijten

ofschruiven, ...schruiven, ...schruien ww. - afschroeien

ofschuinen, ...schunen ww. - een schuine kant doen krijgen

ofschutten ww. - afschutten

ofschuwelijk bn., bw. - afschuwelijk

ofsjachelen, ...sjacheren ww. - heel veel venten, heel veel ongeregelde handel drijven

ofsjokken ww. 1. ten einde lopen 2. door te sjokken doen verslijten 3. heel veel lopen

ofslaachten ww. - afslachten: afmaken

ofslaanken, ...slanken ww. - afslanken

ofslaeger, ...slager de - afslager

ofslag de 1. afslag, verkoping waarbij men de prijs steeds vermindert tot iemand op het bod ingaat 2. afrit, pad, weg, richting die van een hoofdweg voert 3. verschil tussen levend en geslacht gewicht

ofslaon ww. 1. van zich slaan, door te slaan van zich verwijderen of afweren 2. van zich afslaan 3. afwijzen, een aanbod weigeren 4. door een slag van iets scheiden 5. naar beneden slaan, van iets slaan 6. het uitslaan van iets 7. van een weg gaan, in een andere richting gaan 8. ophouden te werken 9. afhouden 10. een signaal geven dat men de finishlijn is gepasseerd, vooral: door af te vlaggen

ofslenteren z. *ofslinteren*

ofslepen ww. 1. tot het laatst toe afdragen 2. heel veel lopen, sjouwen 3. naar beneden slepen

ofslichten ww. - afslechten

ofsliepen ww. - afslijpen

ofslieten ww. 1. door schuring van iets afgaan 2. door slijten in grootte, omvang afnemen

ofslikken ww. 1. aflikken: likkend van iets ontdoen 2. heel veel likkend van iets ontdoen 3. heel veel zoenen

ofslinteren, ...*slenteren* ww. 1. slenterend afleggen 2. veel slenteren

ofsloeken ww. - heel veel slachten zonder vergunning

ofsloffen ww. - afsloffen

ofslokken ww. - 't doorslikken af kunnen, aan kunnen

ofslompen ww. - afzakken

ofsluten ww. 1. afsluiten 2. afkanten van breiwerk

ofsluter de 1. degene die afsluit 2. lied, anecdote etc. waarmee men een feest, een officiële bijeenkomst e.d. afsluit 3. werktuig, voorwerp of onderdeel waarmee men iets afsluit, dicht doet zijn

ofsluting de 1. afsluiting 2. afsluiter 3. afscheiding

ofsluutdiek de - afsluutdijk

ofsluutschoefien et - schuifje, zeer klein schotje voor het vliegkat van een bijenkast (om die af te sluiten)

ofsmienken ww. - afschminken

ofsmieten ww. - afsmijten

ofsmulten ww. - afsmelten

ofснааіen ww. - afhandig maken

ofснаeteren ww. - heel veel praten

ofснаuwen ww. - afsnauwen

ofsnieden ww. 1. van iets snijden 2. doorsnijden zonder geheel los te snijden 3. doorsnijden op de vereiste lengte 4. afhouwen 5. iemand afsnijden, voornamelijk in het verkeer 6. een kortere weg nemen

ofsnotteren ww. 1. veel huilen (in verb.) 2. veel snuiten (in verb.)

ofsnupen, ...*snoepen* ww. - afsnoepen: heel veel snoepen

ofsnuten, ...*snotten* ww. - heel veel snuiten

ofsnuuіen, ...*snuien*, ...*snuijen*, ...*snuusteren* ww. 1. van iets snoeien, door te snoeien wegnemen, om doen vallen 2. overal op zoek zijn naar 3. veel op zoek zijn naar 4. afpikken, afhandig maken

ofsnuuіsel, ...*snuijsel*, ...*snuiisel* et - dat wat afgesnoeid is

ofsobbelen, ...*sabbelen* ww. 1. afsabbelen 2. veel zoenen

ofsoedemіeteren ww. 1. smakkend vallen 2. smijten, smakkend doen vallen

ofsokkelen, ...*sukkelen* ww. 1. sukkelend een afstand gaan, over een weg lopen e.d. 2. naar beneden lopen 3. gedurende een lange periode sukkelig, ziekelijk zijn

ofspeulen ww. 1. ten einde spelen, geheel afspeulen 2. heel veel spelen 3. gebeuren,

plaatsvinden 4. doen gebeuren, laten verlopen 5. als voorstelling plaatsvinden

ofspeuren ww. - heel veel speuren, bijv. *We hebben alles ofspeurd*

ofspi'jen ww. 1. zeggen, uiten 2. zich verdedigen tegen 3. veel overgeven, braken

ofspiekeren ww. 1. geheel, definitief vastspijkeren, vastspijkeren van wat nog vastge maakt moet worden 2. heel veel timmeren

ofsplieten ww. - afsplijten

ofsplissen, ...*splitsen* ww. - afsplitsen

ofspraoke, ...*spraake* de - afspraak, overeenkomst

ofsprenkelen ww. - besprenkelen, door te sprenkelen enigszins afspoelen

ofspreuken, *ofge...* bn. - afgesproken

ofspringen ww. 1. met een sprong naar beneden komen 2. met een sprong zich verwijderen van 3. met één of meer sprongen op iemand afschieten 4. afketsen 5. veel dekken door een hengst, bijv. *Die oolde hingst moet nogal wat ofspringen*

ofspruten ww. - afspruiten: van aardappelen

ofspulen, ...*spoelen* ww. - afspoelen: wegspoelen

ofstaand, *ofstand* de 1. het opgeven van het bezit van iets, de aanspraak op iets e.d. 2. tussenruimte tussen twee punten

ofstaandblikkien et - blikje om de raampjes in een bijenkast goed op onderlinge afstand en op de juiste afstand van de kant van de kast te houden

ofstaandelіk bn. - afstaandelіk

ofstaandіg bn. - het niet eens zijnd met iets

ofstaansonderwіs et - afstandsonderwіs

ofstallіg bn. - enigszins afgelegen

ofstammen ww. - afstammen

ofstampen ww. - door te stampen verwijderen

ofstaon ww. - afstaan

ofstap de - afstapje

ofstappen ww. 1. zich door te stappen verwijderen 2. toestappen op iets of iemand 3. naar beneden stappen 4. van een rijwiel, een motorfiets e.d. stappen 5. door stapvoets te gaan, rustiger worden

ofstarven ww. - afstarven

ofstekken ww. - een omheining, afrastering aanbrengen

ofstekking de - het afrasteren, het omheinen, de afrastering, omheining

ofstel et - afstel

ofstelen ww. - ontstelen

ofstellen ww. 1. afstellen 2. afschaffen

ofstelstikke de - ijzeren pin in een ploeg om mee af te stellen

ofstemmen ww. - afstemmen

ofstikken ww. 1. van zich afsteken 2. doen ontbranden, doen afgaan 3. uitspreken, uiten 4. wegsteken, graven door te steken 5. door met een spade e.d. te steken bijwerken 6. met een vork afladen, naar beneden doen komen 7. geven, afschuiven 8. op opvallende wijze verschillen van iets soortgelijks

ofstikker de - afsteker

ofstoeven ww. - afstuiven

ofstompt bn. - afgestompt

ofstoten ww. 1. van zich wegduwen met een stoot 2. van zich afhouden, verstoten 3. met een stoot van iets scheiden, verwijderen 4. naar beneden stoten 5. opgeven, van de hand doen 6. niet als onderdeel van het lichaam aannemen

ofstoter de - lam dat door het schaap is verstoten

ofstraampelen, ...*strompelen* ww. 1. strompelend naar beneden gaan 2. strompelend afleggen 3. heel veel strompelen, gebrekkig lopen 4. heel veel lopen

ofstraffen ww. - afstraffen

ofstraolen ww. - afstralen

ofstreken bn. - afgestrekten, vlakgestreken

ofstrepn ww. 1. door te strepen schrappen uit een lijst e.d. 2. door te strepen markeren

ofstreupen ww. 1. heel veel stropen 2. overall gaan, zich her en der begeven om wat te vinden, te verkrijgen

ofstri'jen ww. - uitmesten (van een stal)

ofstrieden ww. 1. heel veel redetwisten, bekvechten 2. tot het einde toe strijden, zich inspannen, doorworstelen om een ziekte te doorstaan, evt. om uiteindelijk toch te overlijden

ofstriecken ww. 1. van iets strijken, van zich strijken, van kleren, schoeisel strijken 2. in brand doen gaan door langs een bep. oppervlak te strijken 3. vlakstrijken

ofstrippen, ...*stripsen* ww. - afranselen

ofstromen ww. - afstromen: naar beneden stromen

ofstrompelen z. *ofstraampelen*

ofstronten ww. - de uitwerpselen bij de koeien wegvegen

ofstrunen ww. - afstruinen

ofstrupen ww. - afstropen: stropend ontdoen

ofstuderen ww. - afstuderen: een studie voltooien

ofstuiten ww. - na het raken terugspringen, wegspringen

ofstumen ww. - veel roken, in bijv. *Die stuumt hiel wat of rookt* erg veel, vaak

ofsukkeln z. *ofsokkelen*

oftaans, ...*taand* bn. 1. aftands: gezegd van een paard dat volledig heeft gewisseld zodat aan de tanden niet meer te zien is, hoe oud het is 2. met geen, weinig of versleten tanden; ook: tijdelijk zonder tanden, door wisseling 3. oud en versleten 4. veel verteld en daardoor afgesleten, clichématig

oftaasten ww. - aftasten

oftaekelen ww. 1. aftakelen, iemand zeer bestraffend toespreken, vooral: een pak slaag geven 2. aftakelen, achteruitgaan, verminderen in kracht, gezondheid

oftakken ww. 1. stapsgewijze verlagen in getal 2. achteruitgaan

oftanig, ...*tandig* bn. - aftandig

oftappen ww. - aftappen

ofteken z. *oftekening*

oftekenen ww. 1. tekenwerk voltooien 2. afbeelden of afgebeeld zijn in duidelijke lijnen, omtrekken 3. heel veel tekenen 4. ter bevestiging van een aflossing tekenen

oftekening, *ofteken* de - het getekend zijn, aftekening in patronen, figuren

oftellen ww. 1. tellend verminderen 2. door een aftelrijmpje of -liedje aanwijzen 3. een *telturf* apart leggen

oftelvassien, ...*vessien* et - aftelrijmpje of -liedje

ofteren ww. 1. het teren voltooien 2. heel veel teren, teerwerk verrichten 3. aftakelen, hard achteruitgaan in gezondheid, lichaamskracht

ofteuken ww. - heel veel kletsen, teuten

oftiggelen ww. - afranselen

oftikken ww. 1. door te tikken van iets scheiden, doen vallen 2. aftikken bij een spel 3. door tikken met de dirigeerstok de uitvoering van een muziekwerk beginnen of onderbreken

oftjaanteren ww. - veel zeuren

oftoeren ww. - heel veel rijden

oftoffelen ww. 1. ten einde lopen, geheel lopend afleggen 2. heel veel lopen 3. tot het laatst toe dragen

oftogen ww. 1. zolang dragen tot het versleten is 2. heel veel lopen 3. van iets afdragen

oftokken, ...*tokkelen* ww. - afhandig maken, aftroggelen

oftoolteren ww. - heel veel schommelen

oftrappen ww. 1. de atrap verrichten 2. van zich atrappen 3. door te trappen van zich houden, van zich verwijderen 4. naar beneden trappen 5. door ertegen te trappen afbreken 6.

met stelligheid, rigourens verwijderen 7. her en der lopen 8. vasttrappen van veengrond bij turfwinning

oftrapt z. *ofgetrapt*

oftreden ww. - aftreden

oftrekber bn. - aftrekbaar

oftrekken ww. 1. van iets verwijderen door te trekken 2. door aan iets of iemand te trekken naar beneden doen komen 3. van het lijf, het hoofd trekken 4. in *de hanen d'r van oftrekken* er niets meer aan doen, er niet meer mee te maken willen hebben 5. door te trekken scheiden 6. afstropen, stropend ontdoen 7. masturberen 8. in mindering brengen 9. verminderen met, het verschil in getal, waarde bepalen 10. uithalen van breiwerk 11. naar beneden trekken 12. wegtrekken: van een bui, bijv. *De buije is oftrokken*

oftrekpost de - aftrekpost

oftrekse et - aftrekse

oftuffen ww. 1. overal gaan (met een auto enz.) 2. heel veel gaan met een motorvoertuig e.d. 3. winden laten

oftugen ww. 1. aftuigen 2. ontdoen van versierselen

ofval, *ofgeval* de, et 1. te vroeg afgefallen fruit 2. wat na bewerking overblijft of uiteindelijk als vuil kan worden afgevoerd

ofvalappel z. *valappel*

ofvalbulte de - afvalberg

ofvalen ww. 1. naar beneden vallen 2. losgaan en vallen 3. vermageren 4. niet meer meetellen, niet meer rekenen, niet meer mee kunnen of mogen doen 5. in de steek laten, laten vallen 6. teleurstellen 7. niet bep. gemakkelijk, aangenaam zijn

ofvallig bn. - afgevallen, van hout, bijv. *ofvallig hooft in de bos sprokkelen*

ofvangen ww. - afvangen

ofvaart de 1. afvaart 2. plaats van de *ofvaart*

ofvarven en var. ww. - afverven

ofveerdigde de - afgevaardigde

ofveerdigen ww. - afvaardigen

ofvegen ww. - afvegen

ofventen ww. - ventend langsgaan, bijv. *de hiele kriete ofventen mit lotten*

ofveren, ...*vaeren* ww. 1. stroomafwaarts varen 2. heel veel varen 3. weggaan, vertrekken

ofvielen ww. - afvlijen

ofvlaggen ww. - afvlaggen

ofvleugen ww. - weggevlogen (bij bijen)

ofvliegen ww. 1. zich vliegend van een bep. punt verwijderen 2. in een snel tempo ergens op afkomen, ergens op afvliegen 3. naar be-

neden vliegen 4. zich zeer snel van een bep. punt verwijderen 5. zich zeer snel naar beneden spoeden 6. snel en krachtig van iets gaan en wegvliegen

ofvlieger de - bijenvolk dat sterk geneigd is tot zwermen

ofvloeiens ww. - afvloeien

ofvlukens ww. - afvloeken

ofvoer de 1. afvoer: het tegenovergestelde van aanvoer 2. het afvoeren van afvoerwater en wat daar evt. door meegenomen wordt 3. afvoerpijp, afvoerleiding, afvoergoot e.d.

ofvoeren ww. 1. voor de laatste maal voeren op een dag en nog even controleren 2. naar elders voeren 3. van een lijst schrappen

ofvoersloot de - sloot die dient om water en evt. andere vloeistoffen af te voeren

ofvoesten, ...*voesken* ww. - elkaar een hand geven bij het weggaan

ofvorrelen, *vorrelen* ww. - een kalf dat geboren moet worden, in stukken snijden om zo de koe te verlossen

ofvraagens ww. - afvragen

ofvraageri'je de - het *ofvragen*

ofvredigen ww. - een afrastering aanbrengen

ofvrediging de - afrastering

ofvrotten, ...*wrotten* ww. - heel veel zwoegen

ofvuren ww. - afvuren

ofwaachten ww. - afwachten

ofwaaterens ww. 1. afwateren 2. plassen, urineren

ofwaateringsloot de - sloot voor het afwateren van overtollig water

ofwarken ww. 1. geheel doen, afmaken, voltooiën 2. stevig aanpakken, mores leren, een pak slaag geven 3. de laatste hand leggen aan, de definitieve vorm geven aan, het uiterlijk van iets voltooiën 4. werk ten einde brengen 5. heel veel werken 6. met moeite naar beneden weten te krijgen, naar beneden duwen enz.

ofwarking de - afwerking

ofwarklatte de - lat die afdekt (vooral: m.b.t. naden)

ofwarkt, *ofgewarkt* bn. - totaal gebruikt

ofwas de 1. het afwassen 2. hetgeen afgewassen moet worden, vaat

ofwasber bn. - afwasbaar

ofwasblik et - afwasteil

ofwasbossel de - afwaskwast

ofwaskens, ...*wassens* ww. 1. door te wassen van iets verwijderen 2. door wassen reinigen, schoonmaken 3. de afwas doen

ofwasktie de - afwasteil

ofwaskvat, ...*wasvat* et - houten afwasteil

ofwegen ww. - afwegen
ofweger de - degene die het graan weegt
ofweging de - afweging, overweging
ofweiden ww. - afgrazen, afweiden
ofwellen z. *wellen*
ofweller z. *weller*
ofwennen ww. - afwennen
ofweten ww. 1. weten van, weet hebben van 2. in *et ofweten laoten* niet komen, niet doen wat men mocht verwachten, tekortschieten
ofweteren ww. - het laatste drinken van de dag geven
ofweven ww. 1. afweven 2. met iemand afrekenen
ofwezig ww. - afwezig
ofwezigheid de - afwezigheid
ofwi'jd, ofgewi'jd bn., in *ofwi'jd(e) praot* praatjes van niks
ofwi'jen ww. 1. waaïen in de richting van iets of iemand af 2. wegwaaiën 3. naar beneden waaïen
ofwieken I ww. - afwijken: handelen anders dan naar gewoonte, naar het gebruik
ofwieken II ww. - afweken: door week, vochtig maken doen loslaten
ofwiking de - afwijking
ofwienen ww. 1. afwinden, draaiend afhalen 2. kalmeren
ofwiezen ww. 1. van de hand wijzen, afslaan, verwerpen 2. een betrekking, het verlangde diploma e.d. niet toewijzen 3. ongegrond verklaren, ontzeggen
ofwizing de - afwijzing
ofwinnen ww. - afwinnen
ofwisselen ww. - afwisselen
ofwrieven, ...vrieven ww. - afwrijven
ofwrotten z. *ofvrotten*
ofwuiven ww. - afwerken met iets
ofzaegd z. *ofgezaegd*
ofzaegen ww. - afzagen
ofzakkebanen ww. - weggaan
ofzakken ww. 1. naar beneden zakken 2. uitrusten na het eten 3. stroomafwaarts drijven 4. weggaan 5. wegtrekken van buien, onweer 6. verminderen in hevigheid, langzaam verdwijnen 7. in niveau, prestaties minder worden
ofzakkertien et - afzakkertje, borrel
ofzegger de - bericht van verhinderd, annulering van een afspraak
ofzeilen ww. - naar iemand toe zeilen, ook: met een zeilende, keilende beweging op iemand afgaan
ofzender de - afzender
ofzet de 1. het verkopen van waren naar el-

ders, afzet 2. hetgeen men wil verkopen 3. zoveel als men in één keer wil maaïen van een heel stuk
ofzetmark de - afzetmarkt
ofzetpenne de - bep. pen waarmee de ploeg werd afgesteld
ofzetstik de - bep. pen waarmee de ploeg werd afgesteld
ofzetten ww. 1. afnemen 2. iets van zich afzetten, niet meer zo bezig willen zijn met iets 3. op enige afstand neerzetten 4. van iets afnemen en neerzetten 5. buiten werking stellen, uitschakelen 6. de verhitte beëindigen van wat men op een kooktoestel heeft staan 7. op ongeoorloofde of onredelijke wijze teveel laten betalen 8. amputeren 9. een spontane abortus hebben, een jong voor de tijd afdrijven 10. uit het lichaam laten komen 11. weggaan, vertrekken 12. overal gaan, alles bezoeken 13. in de richting gaan van 14. een afsluiting, afzetting aanbrengen 15. uit een openbaar, met macht bekleed ambt zetten 16. afladen, ook: laten af- of uitstappen 17. in *iene van de balle ofzetten* van de bal afzetten 18. bij een paard de riem van het zeel naar het bit erg strak zetten 19. in *je ofzetten* zich afzetten, ook in *je ofzetten tegen*, ook fig.; ook in *wat ofzet* niet meer strak tegen het lichaam: gezegd van het *gierblad*
ofzetter de 1. iemand die anderen te veel laat betalen, afzetter 2. koe die lijdt aan abortus Bang 3. laatste bezoek 4. afzakkertje
ofzetteri'je de - afzetterij, oplichterij
ofzeugen, ofgezeugen bn. - afgezogen
ofzeulen ww. - heel veel zeulen
ofzeumen ww. 1. afzomen, omboorden 2. een pak slaag geven
ofzeuren ww. - heel veel zeuren
ofzichtig bn. - afzichtig
ofziedig bn. - afzijdig
ofzien ww. 1. afzien 2. zien aan 3. afwerken 4. oppervlakkig afwerken 5. een pak slaag geven
ofzochten, ...zuchten ww. - heel veel zuchten
ofzoegbuis de - naar beneden lopende buis, onder aan een pomp
ofzoeger de - zuiglam
ofzoegkappe de - afzuigkap
ofzond... z. *ofzund...*
ofzoolten ww. 1. afschepen, met een kluitje in het riet sturen 2. terechtwijzen, slaag geven 3. als straf of waarschuwing: een zakje zout geven met Sinterklaas
ofzuken ww. - her en der zoeken, overal zoeken
ofzunderen, ...zonderen ww. - afzonderen

ofzundering ...*rige* de 1. het afzonderen 2. isolement, verblijf in eenzaamheid 3. afgescheiden ruimte
ofzunderlik, **ofzonder...** bn. 1. afzonderlijk: apart, alleen 2. uitzonderlijk
ofzwaaien ww. - afzwaaien
ofzwaarmd bn. - bijenvolk waarvan de voorzwerm is afgegaan
ofzwarven ww. - afzwerven
ofzwevelen ww. - bijen doden met een brandende lap doordrenkt met zwavel
ofzweiten ww. - afzweven
ofzwellen ww. - afzweren
oge et 1. oog 2. lusvormig onderdeel om draad, leidsels enz. door te kunnen steken: van gereedschap, bep. gerei 3. bep. sluitmiddel aan kleding waarin het bijbehorende haakje past 4. elk der gaatjes in riemen, schoenen of de ringvormige afdekking daarvan; om de veters enz. door te steken 5. lus in, aan een touw e.d. 6. uitgevloeiende druppel vet op vloeistof 7. bekend teken op een dobbelsteen en dominosteen 8. oog, net zichtbaar knopje 9. rondje, cirkel waarin men moet werpen, waarop men moet richten
ogedokter de - oogarts
ogedruppelen ww. - oogdruppels toedienen
ogelik bn. - ooglijk
ogenbedriegeri'je, ...*bedrog* de - gezichtsbedrog, illusiebeeld
ogenbegeechderi'je de - hetz. als *ogenbedriegeri'je*
ogendiender de 1. iemand die alleen z'n best doet onder een toezien oog 2. iemand die vleit, mooie praatjes afsteekt om bij een bep. iemand in de gunst te komen, ogendienaar 3. iemand die steeds loert naar wat een ander heeft
ogenschienlik bn. - ogenschijnlijk
ogeschaad, ...*schaduw* et - oogschaduw
ogiesdoek, **ogiendoek** et - (verz.) oogjesgoed (m.b.t. luiers en handdoeken)
ogiesjus de - jus van water met enig vet dat erop drijft
ogieslulier de - oogjeslulier
ogiesoep de - magere soep met slechts hier en daar een vetogje
ogiesvet, ...*waeter* et - vocht van soep e.d. met uitgevloeiende druppels vet aan de oppervlakte
ogrieslik z. *ofgrieslik*
ok, **oek** bw. - ook
okse de - domme persoon
oksel(d) de, et - oksel
okselhoekien, ...*stok* et - okselstuk
oksheufd et - okshoofd

oleklonie, ...*klonje* z. *ooldeklonie*
olferd de - domme, enigszins lompe of onverschillige kerel
olkehol(...) z. *alkehol(...)*
olster z. *hoolster*
om I, **oom**, z. ook *omke* de 1. oom 2. oudoom
om II vz. 1. om (iets) heen, rond (iets) 2. vlakbij, in de onmiddellijke nabijheid van 3. tegen 4. omstreeks, omtrent 5. op het tijdstip van 6. ongeveer, rond 7. met tussenpozen van 8. in plaats van, afgewisseld met 9. verwisseld met, in plaats van 10. omwille van 11. wegens, vanwege 12. ter aanwijzing van het kenmerk 13. teneinde, met het doel om 14. wat betreft, aangaande 15. z. *omme*
om III voegw. - om
om... z. *omme...*
omaarmen ww. - omarmen
omber et - bep. kaartspel
ombeurt(en) z. *omstebeurten*
ombolgen en var. z. *ommeballingen*
omdebi'j, **om-en-bi'j**, **om-en-naobi'j**, **ommennebi'j** en var. bw. - ongeveer, omstreeks, omme en bij, bijna
omdieken ww. - een dijk leggen om
ome z. *omke*
omgang, ...*gaank*, **ommegang** en var. de 1. het omgaan 2. plechtige tocht, vooral: rond het kerkhof, voorafgaand aan de begrafenis 3. pad om het kerkhof 4. baan heen en terug bij het zaaïen 5. keer dat men nog eens rondgaat, bijv. bij de jacht 6. lengte van een winding van stro e.d. (in een bijenkorf) 7. omvang 8. *in omgang* in omloop, in gebruik
omgaonde zn. - omgaande
omgekleed bn. - omkleed
omgestruipt bn. - omgestroopt
omgeving(e) de - omgeving
omhael z. *ommehael*
omhaoltien et - het krullende of enigszins haaks staande deel van een wandelstok, opgevat als een haak, ook in toepassing op het hakende, krullende deel van andere soorten haken
omhael z. *ommehael*
omhenne z. *ommehenne*
omhogens, **omhoge**, **omheugens** en var. bw. - naar omhoog, opwaarts
omhogensdri'jen ww. - door te draaien in de hoogte brengen
omhogensgaon, **omhooggaon** ww. - omhooggaan: naar boven gaan, stijgen
omhogenshopen ww. - omhooghouden
omhogensjaegen ww. - omhoogjagen
omhogenskommen ww. - omhoogkomen

omhogensstikken ww. - omhoogsteken
omhogensveren ww. - opveren
omhogenswienen ww. - opklimmen met windingen
omke, ome, oom de 1. oom 2. hooggeplaatste persoon, hoge pief
oomzegger en var. de - oomzegger
omkezegster de - vrouwelijke oomzegger
omklammen ww. - met z'n armen omvatten
omkool, onkool de 1. sufferd 2. gek iemand, vreemde snuiter
omkrieten mv. - omgeving, omkreits
omlegens, ...lege bw. 1. omlaag, naar de laagte gericht 2. neerwaarts
omme, om bw. 1. ergens omheen 2. langer 3. verstreken, voorbij 4. omgekeerd, omgeploegd 5. uit een andere richting 6. van mening veranderd 7. in *him omme hebben* dronken zijn 8. in verb. met woorden als *argens, nargens, daor, d'r* in diverse bet. van het vz. *om*, nl.: om wille van, ter wille van, met het doel om, omheen
omme-aemelen ww. - voortdurend klagen, zeuren
omme-awweseren en var. ww. - steeds onrustig zijn
omme-opperen ww. - ondersteboven zetten van hooioppers
ommebadderen ww. - steeds, her en der spetterend, ploeterend baden
ommebaenselen z. *ommebeinselen*
ommebaezen ww. - voortdurend ijlen
ommebaldiezen ww. - heen en weer rennend, ruw en lawaaierig spelen
ommebaldieren ww. - voortdurend lawaaierig bezig zijn
ommebalken ww. - voortdurend luidkeels huilen, zingen, roepen
ommeballingen, ombalgen, omballingen, omballigen, ombolgen en var. mv. 1. allerlei oude spullen in het huis, oude rommel 2. de klusjes die er nog waren, de dingen die alvast gedaan konden worden 3. rompslomp
ommebargen ww. - voortdurend knoeiend bezig zijn
ommebatteri'jen ww. 1. verwisselen van de *batteri'jen* 2. rondslechteren 3. anders organiseren, tot iets anders maken
ommebeinselen, ...baenselen ww. - rondslechteren, rondwandelen, vaak ook: maar wat heen en weer lopen en daarbij niet opschieten
ommebeisteren ww. - rondslechteren
ommebeuken z. *ommeboken*
ommebeurten z. *omstebeurten*

ommebeuzelen ww. 1. dreutelen, dralen, niet opschieten 2. voortdurend zeuren, onsaamhangend praten
ommebienen I ww. - ombenen, omlopen
ommebienen II ww. - ombinden: om iets binden
ommebieten ww. - voortdurend bijtende bewegingen maken
ommebingelen ww. 1. heen en weer slingeren 2. voortdurend ziekelijk zijn, sukkelen
ommeblaeren ww. - voortdurend schreeuwen, huilen
ommebocht de - grote bocht om iets heen
ommeboken, ...beuken - herhaaldelijk op iets beuken, slaan
ommebokselen ww. - heen en weer lopen, dribbelen, zonder veel te doen rondrentelen
ommebongelen ww. - voortdurend lopen bengelen, lanterfanten
ommebonken ww. - voortdurend bonkend slaan
ommebooren ww. - omboorden, van een omboordsel voorzien
ommeborrelen ww. - rommelen in de buik
ommebrabbelen ww. - voortdurend onduidelijk praten
ommebrengen ww. 1. om het leven brengen 2. verhuizen, naar een andere plaats brengen
ommebrouwelen ww. - steeds onduidelijk spreken
ommebugen ww. - ombuigen
ommebuizen ww. - heen en weer rennend, ruw en lawaaierig spelen
ommebuizelen ww. - voortdurend dralend lopen
ommebulderen ww. - voortdurend bulderen, een bulderend geluid maken
ommebunen ww. - boenend reinigen
ommebuten ww. - omruilen
ommedaenken et 1. aandacht die men aan iets besteedt, zorg die men voor iets heeft 2. het nadenken
ommedaele bw. 1. om iets heen 2. ondersteboven
ommedaezen ww. - warrig, ongestructureerd over iets praten, ook ijlen
ommedangelen ww. - niets doen, omlummelen, rondhangen en geen duidelijk doel voor ogen hebben
ommedeinselen ww. - steeds, her en der huppelen en springen
ommediedelen ww. - ronddartelen
ommeding et - iets van weinig waarde
ommedoedelen ww. - maar wat rondlopen

zonder doel, treuzelen en daarbij zeuren

ommedoen ww. 1. omdoen 2. oprollen, opslaan: van broekspijpen

ommedokteren ww. - voortdurend onder behandeling van een dokter zijn

ommedollen ww. 1. wroetend, delvend bezig zijn 2. door te woelen, wroeten omkeren

ommedonderen ww. 1. omdonderen 2. niet opschieten 3. ruziën

ommedonderjaegen ww. - speels stoeien

ommedouwelen ww. 1. voortdurend treuzelend bezig zijn, niet opschieten 2. voortdurend zeuren 3. rondslingeren

ommedreutelen ww. - niet opschieten met het lopen, een beetje heen en weer stappen

ommedri'j de - zeer korte tijd

ommedri'jen ww. 1. ronddraaien, ook bij vergelijking 2. in een andere stand of richting draaien 3. door te draaien van stand doen veranderen 4. andersom leggen, plaatsen 5. zich omwenden, zich afwenden 6. voortdurend draaiende bewegingen maken

ommedrieten ww. - aarzelen, treuzelen

ommedrieven ww. 1. omdrijven: om iets heen drijven 2. in *ommedrieven laten* laten rondslingeren

ommedrokkedreten ww. - aarzelend, talmend bezig zijn, niet opschieten

ommedrokken ww. 1. omduwen 2. aarzelen, er tegenop zien te beginnen, besluiteloos zijn, niet opschieten

ommedrouwen ww. - aarzelend van plan zijn

ommedwaelen, ...dwelen ww. - omdwalen

ommedwarrelen, ...dwarrelen ww. 1. steeds dwarrelend vallen en verder waaien 2. zich her en der bevinden (door te lopen)

ommedwarren ww. - hetz. als *ommedwarrelen*, bet. 2

ommedweinselen, ...dweilen ww. - doelloos heen en weer wandelen, rondhangen

ommefestonneren ww. - afwerken, bewerken door te festonneren, door een bep. steek toe te passen voor de afwerking van knoopsgaten e.d.

ommefiebelen ww. - met iets zitten spelen

ommefiegelieren ww. - het werk maar steeds niet echt aanpakken, flierefluiten

ommefiemelen ww. 1. met de vingers zitten prutsen, tasten 2. een beetje bezig zijn, een beetje klussen

ommefiespelen ww. 1. op overdreven wijze, langdurig bezig zijn iets schoon te maken, op te poetsen 2. knoeien, treuzelen, niet opschieten, ook gezegd inzake traag en kieskeurig eten 3. ergens steeds aan friemelen, met de vingers

aan zitten 4. langdurig bezig zijn met een fijn werkje

ommefietelen ww. - hetz. als *ommedangelen*

ommeflappen ww. - andersom flappen, flappend omvallen

ommeflapper de - miskraam

ommeflikflooiën, ...flikflaaien ww. - flikflooiend omgaan met

ommeflinterknippen ww. 1. niet serieus aan het werk zijn, flierefluiten 2. leuke dingen doen, feestvieren

ommeflitteren, ...flitteren ww. - lopen flierefluiten

ommefloddere ww. 1. rondfladderen 2. steeds fladderende bewegingen maken 3. plassend en spetterend in het water spelen

ommeflutteren ww. - met kleine straatjes melken, moeizaam, slecht melken

ommefoechtelen ww. - prutsend met iets bezig zijn, iets slordig doen zijn, maken

ommefoeteren ww. - lopen foeteren, voortdurend op iemand foeteren

ommefokselen, ...fokselen ww. - knoeiend, onhandig bezig zijn en niet opschieten

ommefottelen ww. 1. met kleine beweginkjes heen en weer lopen 2. heen en weer bewegen van het rietje, het stokje in de *foddelpot*

ommefrisselen ww. - omvlechten, tot een soort vlechtwerk gemaakt

ommefrommelen ww. - frommelend bezig zijn met iets

ommefrosselen ww. - voortdurend *frosselen*

ommegaank z. *omgang*

ommegaaspen ww. - omgespen

ommegaffelen ww. - stro opschudden bij het dorsen

ommegammelen ww. - voortdurend ziekelijk zijn, kwakkelen

ommegaon ww. 1. ergens omheen gaan, eromheen trekken 2. gebeuren, plaatsvinden 3. in iemands gedachten spelen 4. opschikken, opschuiven 5. veranderen van windrichting, ook: zijn mening herzien, zijn besluit veranderen en aldus het standpunt van een ander onderschrijven 6. met iemand omgaan, gezellige contacten met iemand hebben 7. te werk gaan, met iets handelen 8. verstrijken, voorbijgaan 9. langs een omweg gaan, een route nemen die langer is dan strikt nodig zou zijn 10. 'rondgaan' van een bep. ziekte, zoals griep

ommegnobbën ww. - elkaar steeds speels bijten (van paarden)

ommegoechelen ww. - op een vreemde manier met iets omgaan

ommegeozen ww. - steeds suizen

ommegooien ww. 1. omwerpen 2. ploegen 3. ruw met iets spelen, omgaan

ommegraaien ww. - steeds in iets graaien, tasten

ommegraanzen ww. 1. voortdurend op iemand snauwen, mopperen 2. voortdurend zeuren

ommegrauwen ww. - voortdurend grauwend tegen elkaar spreken

ommegribbelen ww. - rondgrabbelen

omme griemen ww. 1. smerend, kliederend knoeien 2. niet goed met het werk vorderen, er geen greep op of vaart in krijgen

ommehael, omhael de - omhaal van woorden

omme haffelen ww. 1. hakkellend, onsamenghangend spreken, mummelen 2. voortdurend bekechten, op een ander vitten 3. langzaam, zonder door te zetten op iets kauwen, eten

omme haiken ww. - vreemd, ongecontroleerd in iets roeren, scheppen e.d., vreemd te werk gaan met handmatig werk

omme hakkelen ww. 1. steeds hakkellend praten of hardop lezen 2. steeds kibbelen

omme hakken ww. 1. omhakken 2. onhandig, vreemd snijden 3. met een hak bewerken 4. kibbelen, hacketakken

omme hakselen ww. - slecht maaien, nl. op ruwe, hakkende wijze

omme hangen ww. 1. omhangen 2. moeizaam bezig zijn (in verb.) 3. andersom hangen 4. naast de vorige positie doen hangen 5. rondhangen 6. niet wegtrekken: van een bui

omme hanger de - gezegd van iemand die blijft rondhangen

omme hannesen ww. - voortdurend knoeiend bezig zijn

omme haspelen ww. 1. onduidelijk praten, onduidelijk zijn in het betoog doordat men iets niet kan of wil zeggen 2. ruziën, erover doorzeuren

omme heisteren ww. 1. druk in de weer zijn 2. kleine karweitjes doen

omme helpen ww. - helpen met het ploegen of omspitten

omme hemelen ww. - voortdurend over iets zeuren

omme hemelen ww. - schoonmaken, reïnigen, vooral: met een doek pannen, kopjes enz. schoonmaken of drogen, de afwas doen

omme hengelen, ..hangelen ww. 1. langdurig ziekelijk zijn, zich bij voortdurend slap en lusteloos voelen en nauwelijks iets kunnen doen 2. rondhangen, omlummelen

omme henne, omhenne bw. - omheen

ommeheukelen ww. 1. voortdurend enigszins trekken met een been, op ongelukkige, manke wijze lopen 2. niet goed op kunnen schieten met het werk

omme hingsten ww. - steeds hard duwen, hard slaan, rukken en trekken, hard bezig zijn met lichamelijk werk

omme hippen ww. - voortdurend her en der hippen

omme hoedelen ww. - scheldend, ruziënd tekeergaan

omme hokken, ...hokkelen ww. 1. veel bij elkaar zijn, vaak: zonder anderen te ontmoeten, erbij te betrekken enz. 2. hokken, samenwonen

omme hohlen ww. 1. omhouden 2. blijven rondhangen 3. met moeite goed bewaren, beletten dat het verpiert

omme hossen ww. 1. wild en woest bewegen 2. hard op iets duwen, slaan, springen

omme hottefotten ww. - steeds met rukkende bewegingen aan iets trekken

omme hottelen ww. 1. rammelend proberen te openen, proberen in werking te krijgen 2. hortend, rammelend gaan

omme hotten ww. 1. met korte, stevige rukken aan iets trekken 2. omver rukken

omme houwen ww. 1. omkappen 2. hakkend, slecht maaien

omme hunen ww. - voortdurend sarren, met woorden pesten

omme husselen, ...hosselen ww. - dooreenschudden

omme ielen ww. - voortdurend ijlen

omme jaegen ww. 1. voortdrijven (van een paard bij het beleren) 2. omploegen 3. met een hooimachine omkeren 4. opdrijven door achter dieren, personen aan te jagen, ook: voortdurend tot grotere spoed aanzetten 5. een kunstzwerm maken 6. een sterk bijenvolk in de korf van een zwak volk doen en omgekeerd, zodat het zwakke volk versterkt wordt met bijen uit het sterke volk 7. her en der jagen, heen en weer jagen 8. overal, her en der hard rijden

omme janken ww. 1. steeds zeuren 2. steeds huilen

omme jeuzelen ww. voortdurend jeuzelen, zaniken, ook gezegd van een zieke die ijlt

omme joechteren ww. - voortdurend stoeiend bezig zijn

omme jouwelen ww. - voortdurend zeuren

omme kaantien et - omkantje: laatste of eerste snee van een brood

omme karken, ...karren, ...korken ww. -

moeizaam, druk of enigszins ruw rondfietsen, rijden met een wagen e.d.

ommekauwen ww. 1. voortdurend op iets blijven kauwen 2. voortdurend over hetzelfde blijven doorpraten

ommekeren ww. 1. omkeren, andersom plaatsen 2. z'n hoofd of lichaam achterwaarts draaien 3. omwerken: van de grond 4. teruggaan

ommeketteren ww. - steeds ketteren, tekeer-gaan

ommekeutelen ww. 1. omvallen 2. niet op-schieten 3. voortdurend zeuren

ommekieken ww. 1. omzien, achterwaarts kijken 2. kijken hoe het gaat, om ervoor te zorgen 3. rondzien, uitzien naar, op zoek gaan naar

ommekiekertien et 1. kinderspelletje waarbij een kind omgekeerd staat, nl. met het gezicht tegen een muur, een boom, een schutting, een hek; de andere kinderen staan achter een streep en proberen stilletjes te naderen zonder dat het kind hen een stap ziet maken als het omkijkt (wie wel gezien wordt, is af) 2. spelletje als beschreven onder bet. 1, maar nu waren de kinderen gedurende een bepaald aantal tellen zover mogelijk achteruit gegaan en mocht het kind proberen een ander te tikken 3. zakdoekje leggen

ommekiepen, **...kieperen** ww. - omkiepe-ren

ommekiepen, **...kippen** ww. - omkieperen

ommekieskauwen ww. - voortdurend met lange tanden eten

ommekieven ww. - voortdurend kijven, ruziën

ommekiffelen, **...kiffen** ww. 1. voortdurend ruziën 2. door bijten, knippen, schaven etc. kapot maken, versnipperen

ommekilsteren ww. - kibbelen, in lichte mate ruziën

ommeklaai(k) ww. 1. smerend, kliederend bezig zijn 2. omknoeien, niet opschieten

ommekladderen ww. - voortdurend kliede-ren

ommeklappen ww. 1. om doen slaan, vallen, doen knakken en omvallen 2. met een klap omvallen 3. kortstondig vrijen, omgang hebben met

ommekletsen ww. 1. omgooien, omvallen 2. maar raak kletsen

ommekleven ww. - voortdurend iemands onmiddellijke nabijheid zoeken

ommeklewieren ww. - zodanig handelen dat een ander zich er maar mee moet zien te redden

ommeklieden, **...kleden** ww. - omkleden

ommekliemen ww. 1. omknoeien, treuzelen 2. overal met z'n vingers aan zitten

ommeklieren ww. 1. klieren, pesterig doen 2. omknoeien

ommeklodderen ww. - voortdurend kliede-ren, knoeien

ommeklongelen ww. - omklungelen

ommeklunderen ww. 1. steeds lawaaierig bezig zijn, door te rukken, timmeren enz. 2. steeds lawaaierig gaan 3. steeds rommelend bezig zijn

ommeknarpen ww. 1. steeds zeuren, klagen 2. achterblijven in groei, zwak zijn en zich afzonderen (van biggetjes)

ommeknauwelen ww. - steeds (licht) knau-wen

ommeknauwen ww. - steeds knauwen

ommekneupen ww. - om iets knopen

ommekniepen ww. - her en der knijpen in, steeds knijpen

ommeknikken ww. - half breken, knakken, zodanig dat het bovenste deel omvalt

ommeknoeien, **...knuien** ww. 1. prutsend, kliederend, knoeiend bezig zijn, ook: met kleine karweitjes bezig zijn 2. niet opschieten met iets

ommeknoeier de - iemand die niet opschiet met z'n werk, talmer

ommeknoeieri'je de - het talmend of knoei-end, prutsend bezig zijn

ommeknoeteren ww. - zodanig met iets omgaan dat het kreukelt

ommeknoffelen ww. 1. voortdurend knoei-end, prutsend bezig zijn 2. onhandig met iets omgaan 3. de tijd doden

ommeknusselen, **...knutselen** ww. 1. voort-durend bezig zijn met kleinigheden, vooral met kleine werkjes bezig zijn 2. omknoeien, niet opschieten met het werk

ommekochelen ww. - voortdurend kuchen en hoesten

ommekoddelen, **...korrelen** ww. - omvallen

ommekoegelen ww. - door werpen om doen vallen

ommekoerken, **...koeren** ww. 1. voortdurend koeren 2. rommelen: in de buik, maag

ommekoken ww. - rommelen in de buik, maag

ommekommen, **...koemen** ww. 1. om iets heen naderen 2. toereikend zijn, voldoende zijn 3. aflopen, gereedkomen 4. bedorven raken, door verrotting teniet raken 5. door verwaarlozing in een slechte staat geraken, door onvoldoende of geen verzorging te gronde gaan 6. verongelukken, omkomen, creperen 7.

geploegd of eventueel gescheurd worden

ommekonkelen ww. - voortdurend niet opschieten, rondhangen en niet vorderen

ommekonkelfoezen, ...konkelefoezen ww. - voortdurend heimelijk praten, samenzweren

ommekoppen ww. - steeds koppig zijn

ommekorken z. *ommekarken*

ommekörven ww. - bijen in een andere korf doen

ommekrabbelen ww. 1. voortdurend krabbelen 2. terugkrabbelen

ommekriewelen ww. - door elkaar krioelen

ommekrimmeren ww. - steeds klagen

ommekringelen ww. - in kringetjes gaan, vliegen

ommekroemen ww. - omkrommen

ommekrojen ww. 1. met een kruiwagen om iets heen vervoeren 2. steeds bezig zijn met het vervoeren m.b.v. een kruiwagen

ommekrokken, ...krukken ww. - voortdurend ziekelijk zijn

ommekrulen ww. - met iets heen en weer rollen

ommekrummelen ww. 1. sukkelen, ziekelijk zijn 2. nu eens weer hier en dan weer daar mee bezig zijn, een beetje rondstappen en met kleine dingen bezig zijn 3. niet opschieten met het werk, nu eens met dit, dan weer met iets anders bezig zijn 4. kruimelend morsen

ommekruzen ww. 1. zich hier en daar ophouden, nu weer eens hier, dan weer daar naar toe gaan 2. voortdurend ziekelijk zijn, sukkelen

ommekuitelen ww. - met een plotselinge beweging omvallen, tuimelend vallen

ommekwaanselen ww. - steeds kwanselen

ommekwakkelen ww. 1. steeds maar weer ziek zijn, steeds maar niet goed genezen, nu weer dit, dan weer dat kwaaltje hebben 2. van het weer: steeds kwakkelig zijn, met afwisselend vorst en dooi

ommekwakken ww. - smakkend omvallen of doen omvallen

Ommelaans bn. - Ommelands

ommelaanteren, ...lenteren en var. ww. - rondhangen en zo goed als niets uitvoeren

ommelaanterfaanten en var. ww. - rondhangen en zo goed als niets uitvoeren

ommelaepen ww. - steeds traag lepelen

ommelammenteren ww. - steeds lamenteren, vervelend zeuren

Ommelanen mv. - Ommelanden

ommelaoten ww. - verweiden

ommeleggen ww. - omleggen

ommelegging ww. - wegomlegging

ommelenteren z. *ommelaanteren*

ommelleuteren ww. 1. steeds niet opschieten, dralend bezig zijn met het werk, lanterfant 2. voortdurend kletsen, leuteren

ommelieden ww. - voortdurend moeten lijden

ommeliemen ww. - steeds vleien

ommeliggen ww. 1. plat liggen 2. anders gaan liggen, een beetje opschuiven 3. uit een andere richting gaan waaien 4. toch niet doorzetten 5. omgekeerd liggen, omgewerkt zijn

ommeloop de - omweg die men maakt om even te wandelen, rondje dat men loopt

ommelopen ww. 1. rondlopen en niets doen, lanterfant 2. her en der lopen 3. langs een omweg lopen 4. omwentelen 5. van richting veranderen

ommelopend bn. - gezegd van kleine klusjes, van werk waarbij men lett. wat heen en weer kan/moet lopen

ommeloper de 1. iemand die maar wat doel-loos rondloopt, niet stevig aan het werk gaat, ook sterker: lanterfant 2. hond of evt. kat die geen thuis heeft 3. omloop van een molen 4. ontsteking bij de nagelriem, nagelrun 5. hetzelfde als *bloedvinne*

ommelorken ww. - voortdurend *lorken*

ommeluibuizen ww. - voortdurend niets uitvoeren

ommelullen ww. 1. doelloos kletsen 2. onderhoudend praten 3. vleiend praten 4. iemand ompraten 5. wel kletsen, niets uitvoeren

ommemaelen ww. 1. talmen, treuzelen, voortdurend knoeien en niet opschieten 2. voortdurend een probleem aan alle kanten bekijken en afwegen, steeds doorzeuren over iets, één of meer aandachtspunten hebben waarvan men niet los kan komen in z'n gedachten

ommemattelen ww. 1. voortdurend martelen, pijnigen 2. voortdurend met grote inspanning bezig zijn

ommemeisteren ww. 1. voortdurend onder de behandeling van een dokter zijn 2. steeds een patiënt onder behandeling hebben

ommemelken ww. 1. voortdurend zeuren 2. voortdurend treuzelen, niet opschieten

ommemesjeren ww. - rondmarcheren, ook: om iets heen marcheren

ommemierken, ...mieren ww. 1. voortdurend zeuren 2. steeds vervelend doen 3. niet opschieten, niet of nauwelijks aan het werk zijn, met absoluut onnodige werkzaamheden bezig zijn terwijl men stevig aan het werk zou moeten zijn

ommemieten ww. 1. omvallen 2. omvergooiën 3. talmen met iets, aarzelend, knoeiend bezig zijn met iets

ommemiggelen ww. - krioelen, door elkaar gaan

ommemjaeken ww. - voortdurend *mjaeken*

ommemodderen ww. - voortdurend knoeiend, prutsend bezig zijn

ommemoezen ww. - voortdurend talmen, niet opschieten

ommemoffelen ww. - zitten kauwen waarbij men het eten niet goed klein kan krijgen, door kan slikken

ommemoren ww. - voortdurend zwoegen met iets, zich afmatten met iets

ommemorrelen ww. 1. steeds *morrelen* 2. ruziën

ommemotten ww. - voortdurend morsend, knoeiend bezig zijn

ommendebi'j z. *omdebi'j*

ommeneuren z. *ommenuren*

ommeneutelen ww. 1. steeds opgejaagd, nerveus doen 2. steeds zeuren, jammeren

ommeniefelen ww. - voortdurend met knutselwerk bezig zijn, steeds knutselen

ommennebi'j z. *omdebi'j*

ommenocht bn. 1. gratis, voor niets 2. zonder dat het nodig is, zin heeft, zonder resultaat

ommenullen ww. - steeds dralen, treuzelen, omzeuren

ommenuren, ...neuren ww. 1. voortdurend *nuren* 2. steeds treuzelen

ommenusselen ww. 1. steeds nestelend bezig zijn, zorgzaam bezig zijn in/met een nest 2. steeds talmen

ommeotten ww. - voortdurend morsen, restjes van het voer laten vallen

ommeouwehoeren, ...ouwoeren en var. ww. - voortdurend ouwehoeren

ommepaaien ww. 1. voortdurend met flinke stappen over of op iets lopen, met smerige of natte voeten e.d. stappen 2. vleiend met iemand praten

ommepaffen ww. 1. steeds schieten (met een vuurwapen) 2. overhoop schieten (met een vuurwapen)

ommepakken ww. 1. nu eens weer dit, dan weer dat doen zonder door te zetten, vooral: aarzelend met iets bezig zijn 2. verwennen 3. over iets tobben, met iets zitten 4. zich ophouden, verblijven 5. verwisselen bij het vasthouden, bijv. bij het handmatig melken

ommepalteren ww. - rondslechteren

ommepangelen ww. - voortdurend in- en

verkoppen, voortdurend kwanselen

ommepankoekbakken ww. - steeds een beetje gezelschap houden, een beetje spelen met

ommepappen ww. - voortdurend zoete broodjes bakken, pappen en nathouden

ommeparlevinken z. *ommepoelevinken*

ommeparrederen ww. - enigszins trots, eigenwijs lopen, ook zwakker: rondlopen

ommepezuelen ww. 1. voortdurend enigszins bezig zijn, met kleine karweitjes, klusjes bezig zijn 2. nauwelijks iets doen, lopen niks terwyl men aan zou moeten pakken

ommepielen, ...pielken, ...pelen ww. - met kleine klussen bezig zijn, nu eens weer met het ene, dan weer met het andere bezig zijn en daarbij niet opschieten

ommepierken, ...pieren ww. - niet erg opschieten met het werk

ommepikken ww. - omver krijgen door ertegenaan te werpen

ommepingelen ww. 1. steeds pingelen: op een piano e.d. 2. steeds drijven met een bal

ommepjukken ww. 1. voortdurend peuteren 2. z. *ommepuiken*

ommeplassen ww. - steeds spetterend, knoeiend met water e.d. bezig zijn

ommeploegen ww. - om- of onderploegen

ommeploempen, ...plompen ww. - met plompende bewegingen in et water doen neerkomen, bijv. door er met laarzen aan stevig stappend door te lopen

ommeploemzen ww. - plonzend, spetterend en spattend bezig zijn

ommeploonzen ww. - steeds plonzend, spetterend bezig zijn

ommepluzen ww. 1. voortdurend peuteren, plukken aan iets 2. met lange tanden eten, treuzelen met het eten 3. steeds lezend, studerend bezig zijn

ommepoelevinken, ...parlevinken ww. - nu eens weer hier en dan weer daar zijn en evt. bezig zijn, maar niet veel doen

ommepoepelen ww. - dralen, van alles en nog wat doen zonder op te schieten

ommepolsen, ...polsken ww. - steeds met een stok in het water roeren, polsen

ommepopdokteren ww. 1. van een kind: steeds vertroetelen en er vaak mee naar de dokter gaan, ook: veel aandacht besteden aan een ziek dier 2. steeds met speelgoed spelen

ommepoppen, ...popken ww. - steeds vertroetelen

ommeporken, ...poken, ...porren ww. 1. voortdurend porren, prikken, ook: rakelen 2.

steeds peuteren

ommepot de - sierpot

ommepoten ww. - verplanten

ommepotten ww. - hetz. als *opfotten*

ommepotsen ww. - voortdurend gravende bewegingen maken

ommeprakkесeren ww. - steeds maar prakkezeren

ommepraoten ww. 1. ompraten, overreden, overhalen 2. heen en weer praten, veel overleggen 3. verward praten, wartaal uitslaan, ook gezegd wanneer men ijlt

ommeprevelen ww. - steeds onduidelijk praten, steeds onsamenhangend mompelen

ommeproemen ww. - voortdurend langzaam eten, met lange tanden eten

ommeproezen ww. 1. steeds prutsend, knoeiend bezig zijn, wel bezig zijn maar niet opschieten met het werk 2. treuzelen bij het eten, niet opschieten met het eten

ommepruttelen z. *ommeprottelen*

ommeprutsen, *...protsen*, *...prutselen* ww. - nu eens weer met dit en dan weer met een ander deel van een karwei bezig zijn, steeds maar knoeien met het werk, met dat wat men in handen heeft

ommepruttelen, *...pruttelen* ww. - voortdurend mopperen, z'n misnoegen uiten

ommepuken, *...pjukken* ww. - steeds treuzelen met het eten

ommerachelen, *...rachen* ww. - foeteren, afgeven op

ommerraegen ww. - slordig, wild zijn in z'n werk

ommerraek, *...raeke*, *omraek* bw. - in hoge mate, enorm

ommerraekelen ww. - steeds rakelen

ommerammeien, *...rammaaien* ww. - voortdurend rammeien, met geweld slaan, stoten

ommerrammelen ww. 1. steeds rammelen 2. steeds rommelen (in de buik)

ommerraomen ww. 1. door een ruwe beweging of door hard te duwen of te trekken om doen vallen 2. steeds hard, ruw, wild rukken, duwen, trekken, tekeergaan

ommerraozen ww. - voortdurend roepen, schreeuwen

ommerepelen ww. 1. voortdurend woelen in, woest bewegen op 2. voortdurend *repelen* door runderen

ommereuren, *...ruren* ww. 1. roerend mengen 2. in iets heen en weer roeren 3. om doen vallen

ommerieden ww. 1. omrijden 2. rondrijden, rondschaatsen 3. her en der schaatsen, rijden 4. hetz. als *ommerepelen*

ommeriederi'je de - het voortdurend omrijden, rondrijden of *ommerepelen*

ommelingen ww. - omzetten: van turf

ommeroezen ww. - ruziën

ommeroffelen ww. - stoeien met een hond

ommerokken, *...rukken* ww. - voortdurend rukken, trekken aan

ommerommel de 1. spullen waar men niet veel meer mee kan, spullen van weinig waarde 2. klusjes

ommerrommelen ww. 1. steeds rommelend met iets bezig zijn 2. hetz. als *ommerrammelen*, bet. 2

ommerroonselen ww. - voortdurend, nu en dan handelen, sjacheren

ommerroppen ww. - voortdurend rukken, trekken

ommerrulen, *...rollen*, *...roelen* ww. 1. omwentelen, om doen rollen 2. door te rollen omwerpen 3. rollend omvallen 4. zich heen en weer laten rollen 5. rommelend bezig zijn 6. door te winden om iets aanbrengen

ommerrusselen ww. - steeds heen en weer bewegen, woelen

ommerruwen ww. 1. steeds enigszins staan trappelen (van koeien) 2. bezig zijn met klaar te zetten, voor elkaar te brengen

ommes bw. - immers, ook in *ommes ja*, *ja ommes* en *j'ommes*

ommessabbelen, *....sabben* ww. - voortdurend sabbelen

ommessammelen ww. - steeds zachtjes regenen

ommesschaaien ww. - her en der rondlopen

ommeschamperen ww. - steeds schampere opmerkingen maken

ommescharmeseren ww. - nu eens weer hier en dan weer daar rondlopen met onduidelijke bedoelingen, ook: hier en daar met kleine dingen bezig zijn

ommesscharrelen ww. 1. omscharrelen 2. moeizaam om iets lopen 3. onhandig schaatsen 4. zonder vast doel bezig zijn (waarbij men loopt) 5. een beetje verkering hebben

ommeschellen I ww. - ondiep ploegen

ommeschellen II ww. - voortdurend schelden, steeds lopen schelden

ommesscheppen ww. - scheppend omkeren

ommesscheuren ww. 1. wild en woest met iets omgaan, aan iets rukken, trekken 2. voortdurend hard, woest rijden: op een brommer, bromfiets e.d.

ommeschieten I ww. - voortdurend talmen, niet opschieten

ommeschieten II ww. 1. door ertegenaan te schieten om doen vallen 2. snel om iets heen gaan 3. ineens van richting veranderen

ommeschietschoren ww. 1. voortdurend dralen 2. knoeien bij gaande bewegingen

ommeschilderen ww. 1. bij iets waken, op iets blijven passen, zich oplettend ophouden 2. met iets bezig zijn

ommeschodderen ww. - rondsletteren

ommeschoefelen ww. - enigszins onhandig, schuifelend rondlopen

ommeschoelen ww. - omscholen

**ommeschoelpiepen, ...pieken, ...schoel-
piepen** ww. - zich ergens met niet geheel duidelijke bedoelingen, heen en weer slente-
rende ophouden, ergens rondhangen en niets uitvoeren

ommeschoemen ww. - rondhangen en daarbij spieden

ommeschoeven ww. - omschuiven

ommeschommelen, ...schommelen ww. 1. voortdurend op een schommel heen en weer zwaaien 2. zich steeds heen en weer begeven, vaak: en daarbij licht geluid maken door te stoten, schuiven e.d.

ommeschoren, ...schoeren ww. 1. van de lucht: een donkere bui vertonen in de verte 2. blijven hangen (van buien); *De wolken schoren in mekaander omme* hopen samen 3. moeite hebben om te beginnen, dralen 4. zich eigenlijk tegen iets verzetten

ommeschosselen ww. 1. een beetje rondlopen, schuifelen 2. heen en weer draaien om goed te liggen

ommeschrippen ww. - voortdurend in de weer zijn door hard te werken

ommeschuken ww. - onrustig nu eens weer zus, dan weer zo gaan zitten

ommeschunen ww. - voortdurend loerend rondkijken

ommesimperen ww. - steeds huilend zeuren

ommesingelen ww. - omsingelen, van een boordsel voorzien

ommesjaanteren ww. - voortdurend een beetje neuriënd zingen

ommesjachelen ww. - op pad zijn

ommesjorren ww. - zeulend, sjourrend met iets bezig zijn

ommesjouwen ww. 1. moeizaam dragend met iets lopen 2. her en der lopen

ommesjuiselen z. *ommesuiselen*

ommeslaanteren z. *ommeslinteren*

ommeslabakken ww. - steeds maar niet opschieten

ommeslag de - oprijlaan

ommeslaon ww. 1. omverwerpen door ertegen te slaan 2. om iets doen met slaande bewegingen 3. om een breinaald of haakpen doen (van de draad) 4. ombuigen, omklinken door ertegenaan te slaan 5. opvrouwen 6. omkantelen 7. rigoureuus z'n mening wijzigen 8. ineens veranderen 9. er wild, op allerlei plaatsen op slaan 10. iets zo bewegen dat het om komt te liggen 11. verkwistend leven 12. losbandig zijn 13. per eenheid berekenen

ommesleiferen ww. 1. rondsletteren 2. talmen, niet opschieten 3. knoeiend, morsend bezig zijn

ommeslenteren z. *ommeslinteren*

ommeslepen ww. 1. door te slepen rond, langs iets brengen 2. voortdurend lopen, ook: slenteren, verveeld lopen 3. met iets blijven rondlopen, blijven rondlopen en niets aan het euvel doen 4. met iets heen en weer, her en der sjouwen, zeulen

ommesleper de - dier, persoon die voortdurend rondloopt, rondzwerft, vooral: zwerfkat

ommeslieferen ww. - steeds knoeiend, morsend bezig zijn

ommesliemen ww. - steeds flinkflooiën

ommeslinteren ww. 1. met grote steken naaien 2. rondslingeren 3. zwaaiend lopen 4. her en der lopen en lanterfantten 5. nu met de een, en dan weer met een ander aanpappen

ommeslinteren, ...slaanteren, ...slenteren ww. - rondsletteren en niets uitvoeren

ommeslobben, ...sloeben ww. - in te ruim schoeisel lopen

ommesloeren ww. - iets niet de nodige zorg geven, niet aanpakken, verwaarlozen

ommeslofften, ...sloffen ww. 1. omsloffen 2. dralen, treuzelen

ommeslungelen ww. - rondhangen

ommesmelen ww. 1. steeds smalend praten 2. steeds vleien

ommesmieten ww. 1. omgooien 2. omkeren 3. ruw neerzetten, maar raak gooien

ommesmousjassen ww. - op onwettige, onregelmatige wijze met iets omgaan, knoeien

ommesmulten ww. - omsmelten

ommesnaaien ww. - rondsnuffelen (m.b.t. koopwaar met name)

ommesnaeteren ww. - steeds snateren

ommesnauwen ww. - steeds snauwend spreken

ommesnee de - een flinke snee brood

ommesnoeren ww. - op de andere zij leggen

(met name van een koe)

ommesnuuien, ...snuuien, ...snuusteren ww. - nieuwsgierig, ontdekkend kijken in, rondkijken
ommesnuusteri'jen mv. - prullaria
ommesoezelen z. *ommesuiselen*
ommesokkelen, ...sukkelen ww. 1. sukkelend om iets heen gaan 2. her en der sukkelend lopen, niet opschieten bij het lopen 3. gedurende een lange periode sukkelen, gedurende een lange periode steeds weer problemen met iets ondervinden 4. lang met iets bezig zijn
ommesollen ww. - voortdurend zeulen
ommesoppen ww. - soppend lopen, stappen
ommesparrelen ww. - rondschiifelen, niet zo best lopen
ommespattelen ww. 1. rondspartelen 2. zich met moeite redden
ommespeulen ww. - ompelen: spelend rondlopen
ommespielen ww. - de raten opnieuw aan de spijlen bevestigen, zodanig dat ze in de lengte van de aanvliegerichting komen
ommespoeken ww. 1. ompoken, spokend rondgaan 2. rondhangen, rondgaan met onduidelijke bedoelingen, met wellicht de bedoeling iets uit te halen
ommespoelen, ...spulen ww. - ompoelen
ommespringen ww. 1. springend om iets heen gaan 2. opzij springen 3. springend rond dansen, her en der springen 4. ermee omgaan
ommespullen mv., in *mit...* met toebehoren
ommestaemeren, ommestaemelen ww. - voortdurend stamelen, hakkend spreken
ommestaon ww. - het zich leren te gedragen, het schikken naar wat anderen willen
ommestapper de - iemand die niets doet, die maar wat rondstapt
ommestellen ww. - een andere datum, tijdstip afspreken dan was afgesproken
ommestennen ww. - besluiteloos zijn, talmen, lang en aarzelend praten
ommestikken ww. 1. er her en der in steken 2. ruilen, de ander aanreiken 3. de pen die in de grond zit en waaraan een kalf of geit is vastgezet, op een andere plaats in de grond steken 4. in een andere stand brengen van een rister 5. verwisselen, ruilen van plaats, positie
ommestippen ww. - lanterfantent
ommestoeken ww. - omzetten: van turf
ommestoeven ww. 1. zeer snel om iets heen gaan 2. her en der stuiven 3. her en der rennen 4. snel voorbijgaan (in tijd)
ommestölpen, ...stulpen ww. - naar buiten komen van de baarmoeder

ommestri'jen en var. ww. - rondstrooien
ommestrieden ww. - veel lijden
ommestrieder de 1. een niet al te sterk dier 2. kind dat vaak flink ziek is maar het elke keer weer haalt
ommestrieken ww. 1. wat rondlopen en niets uitvoeren 2. steeds strijken
ommestrunen ww. - spreurend en luisterend rondlopen, rondstruinen
ommestrupen ww. 1. binnenstebuiten trekken, afstropen en omslaan 2. opstropen en omslaan 3. andere kleren aandoen
ommestruper de - netter, schoner kledingstuk dat men aantrekt
ommestrunder de - iemand die stiekem rondsluip, rondloopt en speurt, luistert
ommestulpen z. *ommestölpen*
ommestunen ww. - uit koppigheid maar steeds niets zeggen, het maar niet oplossen
ommesuiselen, ...sjuiselen, ...soezelen ww. - zich dreutelend voortbewegen, slenterend lopen, fietsen en daarbij niet opschieten
ommesulen ww. - voortdurend treuzelen bij het lopen, vooral: daarbij nu eens weer hier, dan weer daar door afgeleid zijn
ommestuntelen ww. 1. er maar niet mee weten op te schieten 2. stumperig lopen
ommesutelen ww. 1. ventend rondgaan 2. langzaam lopen, lopen zonder op te schieten
ommetaast de - handomdraai, kleine activiteit
ommetaasten ww. - omtasten: rondtasten, tastend in iets grijpen
ommetalmen ww. - voortdurend dralen
ommetamboeren ww. - op iets aandringen
ommetangelen ww. - steeds vals spelen
ommeteisteren ww. - voortdurend aarzelend met iets bezig zijn, nu eens weer zus, dan weer zo met iets doen zonder door te zetten
ommetiemen ww. - het voortdurend over iets hebben, over een idee waar men aan vasthoudt blijven doorpraten
ommetiepelen ww. 1. prutsend bezig zijn en daarbij niet opschieten, frunniken, frommelen aan 2. doelloos rondslechteren
ommetiereliëren ww. 1. steeds tiereliëren, kwinkeleren 2. een beetje rondlopen
ommetiezen, ...tiesken ww. 1. pluizend bezig zijn met het eten, niet opschieten met, spelende eten: vooral van kinderen 2. niet voortvarend maar min of meer prutsend met het werk bezig zijn 3. voortdurend verward over iets zitten denken
ommetjaantelen ww. - voortdurend zeuren

ommetjakken ww. - een beetje rondlopen
ommetodden ww. - voortdurend knoeien
ommetoe bw. - omheen
ommetoffelen ww. 1. rondlopen, her en der lopen 2. met iets rondlopen
ommetogen ww. 1. rondsjouwen, rondlopen, voortdurend her en der lopen 2. met iets heen en weer, her en der sjouwen, zeulen
ommetoolteren ww. - rondslechteren, her en der rondlopen
ommetreuzelen, ...treutelen ww. - voortdurend treuzelen
ommetrippelen ww. - rondtrippelen
ommetroetelen, ...troedelen ww. - steeds vertroetelend bezig zijn
ommetumelen ww. - omtuimelen: omvallen, ombuitelen
ommetuntelen ww. 1. verward praten, zodat men er geen touw aan vast kan knopen 2. bezig zijn te zoeken
ommetuttelen ww. - vleien, mooipraten
ommevalen ww. - door te vallen komen te liggen, ondersteboven vallen
ommevelgen ww. - licht ploegen
ommeveren, ...vaeren ww. 1. om of langs iets varen 2. her en der varen 3. langs een omweg varen 4. om doen vallen door ertegen te varen
ommevlaaikien, ...vlaikien, ...vleikien ww. - voortdurend vleien, flikflooiën
ommevliegen ww. 1. om iets heen vliegen 2. heen en weer vliegen 3. rondrennen 4. zeer snel om iets gaan 5. snel voorbijgaan (in tijd)
ommevodden, ...voddelen ww. - voortdurend aan iets trekken
ommevolen ww. - omvouwen, deels omkeren door een vouw aan te brengen
ommevraomen ww. - zwoegend, ploeterend, met grote kracht met iets bezig zijn
ommevrotten, ...wrotten ww. 1. door te wroeten omkeren, omwerken 2. door wroeten doen omvallen 3. her en der wroeten, omwoelen 4. voortdurend ploeterend, zwoegend bezig zijn
ommewarken, ...waarken ww. 1. werk doen als uitgedrukt elders in de zin 2. omwerken, omkeren: van grond 3. anders maken van een tekst
ommewauwelen ww. - steeds wauwelen
ommeweg bw. - om iets vandaan
ommeweiden ww. - verweiden
ommeweren ww. - rondwaren, rondgaan
ommewi'jen ww. - omverwaaien
ommewielken ww. - voortdurend rommelen (in de buik, bij diarree)

ommewiemen ww. - wemelen, onrustig heen en weer bewegen van personen of dieren, krioelen van kinderen
ommewienen ww. - om iets winden
ommewieren ww. - steeds liggen woelen
ommewoelen, ...wulen ww. - steeds in bed liggen woelen
ommewrotten z. *ommevrotten*
ommezaegen ww. 1. omzagen 2. steeds een zingend geluid geven 3. her en der zagen
ommezakken ww. - door in te zakken omvallen
ommezaniken ww. - steeds zaniken
ommezemelen ww. - voortdurend zeuren, zaniken
ommezetten ww. 1. met de onderkant boven plaatsen, andersom plaatsen 2. omploegen, ompspitten 3. de bijenkorf met een minder sterk volk op de plaats zetten van een sterk volk 4. een bijenkorf of -kast een meter voor de bijenstal plaatsen zodat de meeste haalbijen bij andere volken terecht komen en het volk dat sterk geneigd is te zwermen eerst nieuwe haalbijen moet zien te krijgen 5. aftrommelen: van bijen 6. nemen en in zijwaartse richting plaatsen 7. tot iets anders maken, veranderen 8. anders zetten, in een andere stand zetten 9. snel om iets heen lopen
ommezeulen ww. - steeds zeulen, rondzeulen
ommezeumen ww. - omzomen
ommezeurder de - iemand die voortdurend zeurt
ommezi'jen ww. - beurtelings winter- en zomerrogge zaaien
ommezien I et - oogwenk, ogenblik
ommezien II ww. 1. omkijken 2. kijken om eventueel te zorgen voor 3. uitkijken naar iets (om te krijgen), bijv. *le moe'n mar es ommezien aj'ok wark kriegien kunnen*
ommezeveren ww. - voortdurend zeveren, zeuren
ommezitten ww. - gaan verzitten, in zijwaartse richting gaan zitten
ommezoemen ww. - steeds zoemen
ommezuken ww. - voortdurend zoeken, her en der zoeken, evt. in iets zoeken
ommezwaaien ww. 1. voortdurend zwaaien (met wat men in z'n arm houdt) 2. keren, omdraaien 3. van studierichting veranderen 4. met onzekere gang rondlopen
ommezwaanselen ww. - voortdurend her en der lopen, rondlopen
ommezwaarmen ww. - omzwermen
ommezwalken ww. - rondzwerfen, zich nu

eens hier, dan weer daar ophouden
ommezwarven ww. - omzwerfen, omdolen
ommezwarver de - zwerver, ook: huisdier dat rondzwerft
ommezwillen, ...zielen ww. - met gebruikmaking van de machine waarmee men zweelt, een wiers omkeren
omoe de - grootmoeder
omraek z. *ommeraeck*
omreden voegw. - omreden, omdat
omroeper de 1. omroeper 2. persoon die door het dorp gaat en in het openbaar zaken bekendmaakt door om te roepen 3. afslager
omroepverieninge en var. de - omroepvereniging
omschiks, ...schik bw. - op geschikte wijze
omschrijven ww. - omschrijven
omslag I de 1. contributie, belasting 2. omslag, overslag 3. omslag van een boek 4. enige extra voorraad 5. omhaal, drukte
omslag(s) II bw. - ongeveer, omstreeks
omslaan ww. - omsluiten, omvatten
omspanning de - iets dat over iets heen gespannen is, overkapping
omstaander de - omstaander, omstander
omstanig, ...staandig bn. - omstandig
omstanigheid en var. de - omstandigheid
omstebeurten, ...beurt, ombeurt(en), ommebeurten bw. - om de beurt, beurtelings
omstreken mv. - omgeving
omtrent, ...trint bw. - bijna
omvaemen, ...vaomen bw. 1. omvatten met wijd uitgespreide armen en handen, omvademen 2. omvatten, in z'n geheel betrekking hebben op
omviemen ww. - omvatten, omsluiten
omwark et - extra werk, werk dat er nog bij komt
omweg I de - omweg
omweg II bw. - in *omweg kunnen* overweg kunnen
omwielen(s) voegw. - omdat
omwiensel et - omwindsel
omzegger de - hetz. als *omkezegger*
onannemelik bn. - onaannemelijk
onaorig bn. 1. onprettig, onaangenaam 2. lelijk, minder gunstig
onbaarmhattig bn. - onbarmhartig
onbanig, ...baandig, ...bandig bw. - in hoge mate
onbadaorlik bn., bw. - onbadaarlijk
onbedocht bn., bw. - onbedacht
onbedochtzem bn., bw. - onbedachtzaam
onbedochtzemhied de - onbedachtzaamheid
onbedreugen bn. - zonder gebreken (die na de

koop van vee zouden kunnen blijken)
onbedudend bn. - onbeduidend
onbeduud, ...bedoesd bn., bw. - onbesuisd
onbedwongen bw. - zonder zich in te houden, zonder omzichtigheid
onbegaonber bn. - onbegaanbaar
onbegriepelik bn. 1. niet te verstaan 2. niet te doorgronden
onbegunnen bn. - var. van *onbegonnen*
onbeheurlik bn., bw. - onbehoorlijk
onbeholen bn., bw. - klungelig, onhandig
onbehouwen bn. 1. groot en onhandig te hanteren, lomp 2. lomp in doen en laten
onbehulpen, ...behölpén bn., bw. 1. onhandig, stuntelig 2. slecht georganiseerd, slecht in elkaar zittend 3. lomp, groot en onhandig
onbehulpzem bn., bw. 1. lomp, lastig om te hanteren 2. onhandig, onbeholpen 3. niet behulpzaam
onbekaant bn. - zonder rechte zijanten
onbekendhied de 1. het niet bekend zijn, het niet door anderen gekend worden 2. onwetendheid
onbekrompen, ...krumpen bn. 1. niet ingekrompen 2. zorgeloos
onbekwaom bn. 1. niet bekwaam, niet geschikt 2. aangeschoten, beschonken
onbelangriek bn. - onbelangrijk
onbeleerd bn. - niet beleerd
onbelegd bn. - gezegd van het begin van een moerdpoging waarin geen eitje komt
onbemestlaans bn. - gezegd van land dat niet bemest is
onbepaald bn. - onbepaald
onbepraot bn. - zonder dat anderen het over iets of iemand hebben
onbereikbaar bn. - onbereikbaar
onbereker bn. - zodanig dat men er niet met de hand bij kan, ook fig.: onbereikbaar
onbereurd, ...beruurd bn. - onberoerd
onberooïd bn. 1. onbezonnen, onbesuisd 2. ruw, zonder maat te houden
onbeschaefd bn. - onbeschaafd
onbescheidenhied de - onbescheidenheid
onbeschoft I de - onbeschofte, ruwe persoon
onbeschoft II bn. - onbeschoft, ruw
onbeschrieffelik bn. - onbeschrijfelijk
onbesoesd, ...besuisd bn., bw. - onbesuisd
onbespraokt bn. 1. niet tot praten in staat 2. niet welbespraakt
onbespreuken bn. - onbesproken
onbespuit, ...speuten bn. - onbespoten
onbestaonber bn. - onbestaanbaar
onbesturven, ...störven bn. - onbestorven

onbestuurber bn. - onbestuurbaar
onbetaelber bn. - onbetaalbaar
onbetrouwberhied de - onbetrouwbaarheid
onbetuugd bn. - onbetuigd
onbewarkt bn. - niet bewerkt
onbewegeglik bn. - onbeweeglijk
onbeweugen bn. - onbewogen
onbewoonber bn. - onbewoonbaar
onbezunnen bn. - onbezonnen
onbezwaard bn. - onbezwaard
onbillik bn. - onbillik
onbreekber bn. - onbreekbaar
onbruukber bn. - onbruikbaar
ondaank de - ondank
ondaanks voegw. - ondanks
ondaenkber bn. - ondenkbaar
ondeelber z. *ondielber*
ondemekraotisch bn. - ondemocratisch
onderaarm de - onderarm
onderaende, ...ende en var. et - onder eind, eerste deel
onderan bw. - onderaan
onderannemer de - onderaannemer
onderbaaitsje et - onderbaadje, borstrok
onderbaand de - band onder om de garve
onderbaos de - onderbaas
onderbelochten ww. - onderbelichten
onderbetaelen ww. - onderbetalen
onderbien et - onderbeen
onderbienen ww. - onderbinden
onderblijven ww. - onderblijven
onderbod et - onderste plaat van een stoof
onderbreuken bn. - onderbroken
onderbuisen et - bep. soort borstrok voor de man, onderbaadje
onderdaonig bn. - onderdanig
onderdehaand, onderhaand bw. - onderdehand
onderdeken de 1. deken die onder een andere deken wordt gebruikt 2. bep. deken gebruikt als matrasbeschermer
onderdekken ww. - toedekken
onderdeupen ww. - onderdompelen
onderdeur bw. - onderdoor
onderdeure de 1. benedenste deel van een uit twee delen bestaande deur 2. klein iemand, als verkl. veelal: klein kind
onderdiel, ...deel et - onderdeel
onderdoems bn. - onderduims
onderdolle de - onderste handvat aan de zeisboom
onderdouwen ww. - onderduwen
onderdrokken I ww. - onderdrukken: beneden de oppervlakte van een vloeistof drukken

onderdrokken II ww. - onderdrukken: met allerlei machtsmiddelen in bedwang houden
onderdrukker de - onderdrukker
onderdrumpel de - onderdorpel
onderduker de - onderduiker
ondereiden, ...eggen ww. - hetz. als *ineiden*
onderende z. *onderaende*
ondergang, ...gaank de - ondergang
ondergaon I ww. - ondergaan, naar beneden gaan, onder water gaan
ondergaon II ww. - ondergaan: verduren, moeten doorstaan
ondergaoren et - ondergaren
ondergebit et - onderste deel van een kunstgebit
ondergedien et - ondergordijn, vooral: lage witte gordijnen tegen het raam
ondergeven ww. - ondergraven: onderspitten
ondergriemen ww. - vuil maken door te knoeien
ondergrond de 1. grond onder de oppervlakte 2. laag waarop men bouwt, werkt enz.
ondergronden mv. - laag gelegen land, bij de rivieren gelegen
ondergronse de 1. ondergrondse trein, metro 2. ondergrondse beweging in W.O. II
ondergroonschij et - hooi van de *ondergronden*
ondergroonsploeg de - diepe ploeg die de grond los maakt
ondergrös et - ondergras
onderhaand z. *onderdehaand*
onderhaandelen ww. - onderhandelen
onderhaans I bn., bw. 1. onderling, niet in het openbaar 2. in *een onderhaans volkien* lieden van laag allooi
onderhaans II bw. - onderhands, onderarms
onderhaegelen ww. - onderhagelen
onderhaelen ww. 1. de hand, stok in de hand e.d. ver naar beneden/naar achteren houden om deze vervolgens met kracht naar boven/voren te bewegen en een flinke klap geven, bijv. een kaakslag 2. een ruime bocht maken
onderhemd et - hemd onder het andere hemd
onderhopen I ww. - onderhouden: onder iets, onder zich houden, aan de benedenkant houden
onderhopen II ww. 1. onderhouden: verzorgen en voeden 2. in goede staat houden 3. vermanend toespreken
onderhoold et 1. voeding en verzorging 2. het in goede staat houden 3. formeel gesprek
onderhuuds bn. - onderhuids
onderkaant(e) de - onderkant

onderkaaste de - onderkast, ook: onderkast-letters
onderkaasteletter de - onderkastletter
onderkaeke de - onderkaak
onderkappe de - onderste deel van de kap van een schuur, vanaf de *dreegplaeten* naar beneden, naar de *muurplaete*, d.i. de balk over de muur
onderkeuning de - onderkoning
onderkeur de 1. onderscheid, verschil 2. tweede keus
onderkeutelen ww. - door keutels te laten vallen bedekken
onderkin(ne) de - onderkin
onderkliederen, ...kliederen ww. - knoeiend en kliederend vuil maken
onderkomen et - onderkomen
onderkrassen ww. - volkrassen
onderkroepen ww. - onderkruipen
onderkroeper de - onderkruiper
onderkroepsel et - onderkruipsel
onderlaeken et - onderlaken
onderlaoge de 1. laag grond die onder een andere laag zit 2. hout in een bedstee waarop het matras rust 3. flinke laag kleren onder de buitenste kleren die het lichaam bij kou bedekken 4. lage maatschappelijke klasse, onderlaag in sociaal opzicht
onderlest(en), ...lessend bw. - onlangs, laatst
onderlichem et - onderlichaam
onderlief et - onderlijf
onderlippe de - onderlip
ondermaegd, ...meid de - één van de twee dienstmeiden van een boer, nl. de laagste in rang
ondermaots bn. - onder de vereiste maat
ondermeester, ...meister de - ondermeester
ondermotten ww. - vuil maken door te morsen
ondermusse de - ondermuts
onderofdieling en var. de - onderafdeling
onderomme bw. - onderom, aan de onderkant
onderoonsien et - onderonsje
onderpaaien ww. - door op, over iets te lopen smerig maken
onderpaand et - onderpand
onderprenten ww. - met voetafdrukken bevullen
onderschellen ww. - door licht te ploegen onder het aardoppervlak brengen
onderschilderen ww. - over iets heen schilderen
onderschoeven ww. - onderschuiven
onderschrijven ww. - onderschrijven
ondersien z. *onderst* I

onderslagbalk de - balk waaraan de stalpalen aan de bovenkant zitten
ondersni'jen ww. - ondersneden
onderspante de - spant van het onderste deel van het dak
onderspatteren ww. - door te spatten geheel of voor een belangrijk deel met waterdruppels, spatjes verf enz. bedekken
onderspi'jen ww. - spugend of brakend besmeuren
onderspoelen, ...spulen ww. - onderspoelen
onderst I, *ondersien* et - bep. kledingstuk: lijfje
onderst II bn. - onderst
onderstaon ww. - onderstaan
ondersteek de 1. ondersteek 2. iemand voor zijn die net wil kopen of verdienen: *iene ondersteek doen* 3. het gat, de steek die men maakt bij het maken van een bijenkorf
onderstikker de - ondersteekbekken
onderstoeven ww. - onderstuiven
onderstok et - onderstuk
onderstrupen ww. - onderstromen
ondertekener de - ondertekenaar
ondertied bw. - intussen, onderwijl
ondertjitten ww. - geheel of voor een groot deel natmaken door met een dunne straal op iets te richten
ondertrouwe de - degene die in ondertrouw is
onderuut bw. 1. onderuit: achterover liggend, met uitgestrekte benen 2. naar beneden 3. zakkend in prijs
onderuutglijden ww. - onderuitglijden
onderuutgruuien en var. ww. - naar beneden groeien
onderuutstraolen ww. - naar beneden bliksemen
onderverdielen en var. ww. - onderverdelen
ondervienen ww. - ondervinden
onderviening de - ondervinding
ondervingeren ww. - met de vingers smerig maken
ondervoer et - gras e.d. in het koren
ondervraogen ww. - ondervragen
onderwarp, ...warp et - onderwerp
onderweg bw. - onder iets vandaan
onderwegbienen ww. - onder (iets) vandaan halen door los te maken waar mee vastgebonden is
onderwegens, ...weg(gens), ...wegs, ...wes bw. - onderweg: terwijl men op weg is
onderwiels, ...wiel bw. - onderwijl, ondertussen

onderwies et - onderwijs, onderricht
onderwiezen ww. - onderwijzen
onderwiezer de - onderwijzer
onderzetten ww. - begraven
onderzetter de 1. onderzetter 2. stuk van vier of vijf *waolen* onder de bijenkorf geplaatst, nl. wanneer het bijenvolk groeit
wannerzi'jer de - aardappel die niet opkomt
onderzuken ww. - onderzoeken
onderzuuk et - onderzoek
ondeugde, ...deude, ...deugd de 1. het guitig, ondeugend zijn, ook negatiever: het vervelend zijn doordat men dingen uithaalt die niet door de beugel kunnen, die door anderen als erg hinderlijk worden ervaren, vandaar ook: slechte eigenschappen 2. schalkse, ondeugende streken 3. ondeugende persoon 4. gemeen paard (dat je zo een klap kan geven)
ondeugend, ondeugens bn. 1. stout, brutaal, ongezeglijk 2. op het kantje af eerlijk 3. gezegd van een gemeen paard, nl. dat je zo een klap zou kunnen geven
ondeurdocht bn. - ondoordacht
ondeurdringber bn. - ondoordringbaar
ondeurzichtig bn. - ondoorzichtig
ondielber en var. bn. - ondeelbaar
ondiepe bn. - ondiep
ondier et 1. ondiër, smeerlap 2. gemeen, kwaad dier 3. dier dat hoort tot het ongedierte, tot lastig, gevaarlijk gedierte
ondocht de - hetz. als *ondeugde*, bet. 1-3
ondoelmaotig bn. - ondoelmatig
ondreeglik bn. - ondragelijk
ondudelik bn. - onduidelijk
onegaol z. *ongaol*
oneigen bn. - minder vertrouwd, niet eigen
onen(d) z. *oonzend*
onere de - oneer
onfesoen et - onfatsoen
onfesoenlik, onfetsoenlik bn. - strijdig met het fatsoen
ongaol, onegaol bn. - niet egaal, niet gelijkmatig
ongeblikt bn. - niet gebleekt
ongebruikelik bn. - ongebruikelijk
ongedaon bn. 1. zich enigszins slap voelend, enigszins ziekelijk, onwel 2. dronken 3. slecht gekleed 4. overstuur 5. in *ongedaon maeken*
ongedaonhied de - het zich enigszins slap, ziekelijk voelen
ongehoord bn. - ongehoord
ongehurzem bn. - ongehoorzaam
ongehurzemhied de - ongehoorzaamheid
ongekrompen bn. - nog niet gekrompen

ongel de 1. litermaat 2. ongel, uitgesmolten vet, reuzel
ongelen ww. 1. dichtmaken door met vet in te smeren 2. stijf worden van (vet van) schapenvlees
ongeleuf et - ongelouf
ongeleufflik bn. - ongeloufelijk
ongeleugen, ...geleugend bn. - ongelogen, beslist waar
ongeleuvig z. *ongelovig*
ongeliek I et - ongelijk, het geen gelijk hebben
ongeliek, ...gelieks, onliek II bn. 1. verschillend, niet op dezelfde manier 2. niet recht, niet egaal, niet vlak 3. niet vereffend
ongeliekes, ongeliekens bn. - niet gelijk
ongeliekmaotig bn. - ongelijkmatig
ongelig bn. - sterk (van vet)
ongelok, oongelok et 1. tegenspoed 2. ongelukkige omstandigheid 3. ongeval, ongeluk, vaak: verkeersongeval 4. iemand die niet handig is, die voortdurend brokken maakt, ook: iemand van twaalf ambachten en dertien ongelukken 5. mispunt, rotzak, smeerlap
ongelokkig bn. 1. ongelukkig, in het ongeluk gestort 2. met een gebrek, handicap 3. onfortuinlijk, niet bep. met mazzel 4. beroerd, dieptreurig 5. onhandig, niet goed gekozen 6. ongelukkigerwijs
ongeloksspinnegien et - het tegengestelde van een *geloksspinnegien*, gezegd nl. van een klein spinnetje dat aan een draad naar beneden komt zakken voor twaalf uur
ongelovig, ongeleuvig bn. - ongelovig
ongemak, oongemak et 1. ongemak 2. ongerief, lastige kwestie
ongemakkelik bn. 1. een hinderlijk gevoel gevend, last gevend 2. onhandig, niet gemakkelijk om mee te werken 3. nukkig, lastig 4. het er gevoelsmatig moeilijk mee hebbend, verdrietig 5. ongedurig (van koeien)
ongemaotigd bn. - niet gematigd, zonder maat te houden, buitensporig
ongemest bn. - niet bemest
ongemestlaans, ...laand bn. - van niet bemest land
ongemerken, ...gemarkt, ...gemaarkt bn. - ongemerkt
ongemuud bn. - ongemoeid
ongenaodig bw. - ongenadig
ongenoeogen, ..genugen de 1. ruzie, onenigheid 2. ontevredenheid
ongeploegd bn. - zonder ploeg en veer (van planken)
ongestaadig bn. - ongestadig

ongetiede de - periode van drukke werkzaamheden op de boerderij, vooral: de tijd van de hooioogst
ongetwiefeld bw. - ongetwiefeld
ongeenstig bn. - ongunstig
ongeveerlijk, ...vaerlijk bn. - ongevaarlijk
ongevraagd bn. - ongevraagd
ongevuldig bn. - ongevoelig
ongewaopend bn. - ongewapend
ongeweten bn. - zonder dat de persoon in kwestie het wist
ongewisse bn. - wat onzeker is, onzekerheid
ongezeglijk bn. - ongezeglijk
ongezondheid, ...gezondens de - het ongezond, niet gezond zijn
ongezoolten bn. - ongezoeten
ongezuverd bn. - niet gezuverd
onhaandelber bn. - onhandelbaar, koppig
onhaandig bn. 1. niet handig 2. niet gemakkelijk te hanteren
onhaanzem bn. - onhandig
onhaelber bn. - onhaalbaar
onhebbelijk bn. - onhebbelijk, lastig, koppig, met moeilijke karaktertrekken
onhemmel bn. 1. smerig, niet erg schoon 2. niet erg knap
onherkenber bn. - onherkenbaar
onheurerber bn. - onhoorbaar
onhooldber bn. - onhoudbaar
onhuur, onuur, onguur bn. 1. guur: van het weer 2. smerig, haveloos, onverzorgd 3. onbeschaafd, ruw, boefachtig 4. in hoge mate (boos)
onhuuslik bn. - ongezeilig, koud aandoend
onienighied de - onenigheid, twist
oniens bn. - oneens
onkaant bn. 1. onkant 2. niet vlak, niet egaal, oneffen
onkarkelik bn. - onkerkelijk
onkepaobel bn. 1. niet capabel, niet in staat iets te doen, niet geschikt 2. over weinig financiële middelen beschikkend
onklaor bn. 1. defect, kapot, in het ongerede 2. enigszins ziek, niet fit 3. niet gereed, niet klaar om iets te gaan doen
onknap bn. - niet knap, niet fraai van uiterlijk
onkool z. *omkool*
onkostereken de - onkostenrekening
onkruderig bn. - met (veel) onkruid
onkruid et - onkruid
onkruidboel de - rommel die uit onkruid bestaat
onkruideide, onkrude..., ...egge de - speciale eg om het onkruid uit de grond te trekken

onkruidgewas et - planten zoals brandnetels, distels enz. die als onkruid worden beschouwd
onkruidgruui en var. de - groei van het onkruid
onkruidhoekien et - stukje grond waar alleen onkruid groeit
onkruidrommel de - rommel die het onkruid is
onkruidschoffel de - schoffel
onkruidschoffelen ww.- schoffelen
onkruidwieden ww. - wieden
onkruidz'je, ...zeve de - fijne zeef met behulp waarvan men onkruidzaad e.d. uit het graan zeeft
onlaand et - niet ontgonnen land, woest land, braakliggend of verwaarloosd, slecht land
onledig bn. 1. onledig, bezig 2. leeg, met een gevoel van nutteloosheid doordat men niks te doen heeft
onledighied de - het onledig zijn
onlee het, in *in onlee raeken* in de problemen raken, in het ongeluk worden gestort
onliedig bn. - onlijdbaar, ondragelijk
onliiek z. *ongeliek* II
onmak bn. - niet mak, niet gemakkelijk om mee om te gaan
onmaotig bn. - onmatig: buitensporig
onmeenselik bn. - onmenselijk
onmeenske, ...meens(e) et - onmens, wrede persoon
onmeetber bn. - onmeetbaar
onmetelik bn. - onmetelijk
onmeugelik, onmogelik bn. 1. niet kunnende gebeuren 2. lastig, vervelend
onmeugend I bn. - onbetamelijk, ongepast
onmeugend II bw. - in hoge mate
onmis bn. - verkeerd, onjuist
onnetuurlik bn. - onnatuurlijk
onneudig, onnodig, onnorig bn. - onnodig
onneumelik z. *onnumelik*
onneuzel bn. 1. onnozel 2. dom, onhandig, ondoordacht 3. onschuldig 4. zeer weinig, onbeduidend
onneuzelhied de - onnozelheid
onneuzelweg bw. - op onnozele wijze
onnorig z. *onneudig*
onnumelik, onnuumlik, onneumelik bn. - onnoemelijk, zeer groot, veel enz.
onnut I de 1. iemand zonder waarde, persoon die nergens voor deugt 2. het niet nuttig zijn
onnut II bn. - niet nuttig, ondienstig
onofgewarkt bn. - onafgewerkt
onofhaankelik bn. - onafhankelijk
onofscheidelik bn. - onafscheidelijk

onogelijk bn. - onooglijk
onophoudelijk bn. - onophoudelijk
onpasse, ...pas bn. 1. niet nodig, ongelegen 2. *in onpas raeken*: misselijk worden
onranjes z. *oraanjs*
onraad et 1. onraad, iets dat de omgeving, het huis onveilig doet zijn 2. bep. kinderspel: bep. vorm van verstopperje
onrecht I 1. onrecht, onbillijkheid 2. in *te(n) onrechte* ten onrechte
onrecht II bn. 1. krang: binnenstebuiten 2. onterecht, onjuist
onrechtmatig bn. - onrechtmatig
onrechtvaardig bn. - onrechtvaardig
onredde, in *te onredde* in het ongerede
onremers, oeremes, oremes, orebess, remes, hoeriebess bw., bw. 1. ontevreden, boos 2. overstuur 3. vreemd in z'n hoofd, een beetje getikt, overspannen
onrendaabel bn. - onrendabel
onriegelmattig en var. bn., bw. - onregelmatig
onriep bn. - onrijp
onruut et - onkruid
onschaedelik bn. - onschadelijk
onscharp bn. - onscherp
onsjog(ge), onsjog bn. - lelijk van gelaat
onlicht bn. - niet recht, niet egaal, niet vlak
onsoortig bn. - niet van het goede soort, met te weinig kwaliteit
onstaandvastig bn. - onstandvastig
onstee zn. - hinder, last
onstumig bn. 1. wild, op heftige wijze 2. wild, buig
onstuur I zn., in *in onstuur* in wanorde
onstuur II bn. 1. in de war, in wanorde 2. overstuur, in het ongerede
ontaard bn. - ontaard, onworteld
ontaarden ww. 1. slechter worden 2. de band met de eigen achtergrond verliezen, onworteld raken, veelal in erg negatieve zin: op drift raken, tot een slechte levenswijze geraken
ontarven, ...aarven bn. - onterven
ontblaederen ww. - ontbladeren
ontbokselen ww. - ontputselen, ontstelen, iemand iets afnemen
ontciferen ww. - ontcijferen
ontdaan bn. - ontdaan, ontroerd
ontdoen ww. 1. ontdoen 2. iets verborgen, geheim houden voor iemand
ontdujen, ...duien, ...duuien ww. - ontdooien
ontduken ww. - ontduiken
ontelber bn. - ontelbaar

onteten ww. - alles opeten, zodat de ander niets meer heeft
ontfarmen, ...faarmen ww. - ontfermen
ontflodderen ww. 1. ontvliegen 2. ontsnappen, ontkomen
ontfloepen ww. - met een floepende beweging ontsnappen
ontfluten ww. 1. met een snelle beweging ontsnappen 2. zich laten ontvallen, iets zeggen dat men beter niet had kunnen zeggen
ontfokselen, ...fosselen, ...fotselen ww. - ontputselen
ontgaan ww. 1. aan iemands aandacht ontsnappen, vergeten worden 2. niet begrijpen, niet kunnen laten doordringen 3. niet kunnen profiteren van, niet kunnen genieten van waar men bij had willen zijn, het net niet krijgen van een prijs e.d.
ontgappen ww. - door te gappen afnemen
ontgellen ww. - ontgelden
ontgeven bn. - enigszins vochtig door dooi
ontgleden ww. 1. glijdend laten vallen, ook glijdend laten ontsnappen 2. verstrijken, langzamerhand opraken
ontglippen ww. 1. ontglijden, glijdend ontsnappen 2. uit de herinnering geraken 3. verstrijken voor men er erg in heeft 4. zich laten ontvallen
ontgronnen ww. - ontgronden: de bovenste laag weggraven
ontgrunen, ...greunen ww. - ontgroenen
ontgruning de - ontgroening
ontgruuien, ...gruijen, ...gruuien ww. - ontgroeien
onthaand bn. - onthand
onthael et - onthaal
onthaalen, ...haalen ww. 1. ontnemen, ontputselen, stiekem afpakken 2. tracteren, onthalen
onthanen ww. 1. onthand doen raken 2. afhandig maken
ontheuftiden ww. - onthoofden
ontholen ww. 1. niet geven 2. zich onthouden van 3. verzwijgen, niet vertellen 4. niet vergeten
ontholing de - onthouding
onthoold, ...hool et - onthoold, geheugen
onthoolder de 1. iemand die onthoudt 2. geheelonthouder
onthut et 1. drukte, lastig gedoe 2. oponthoud
ontiede, ...tied de - ontij: d.i. wanneer het donker is en dus minder veilig; ook: guur, onstuimig weer
ontiederig bn., bw. 1. zo afwijkend dat het in

een ander jaargetijde hoort, zoals: flinke kou in de zomer, ongewone warmte in de winter; vaak algemener: met vervelend, guur, onstuimig weer, met koud, nat weer 2. er ongezond, slecht uitzierend 3. smerig, verformfaaid

ontiedig bn. - erg vroeg, te vroeg

ontiegelik bw., bn. - erg, in hoge mate, ontegelijk

ontierig bn. - niet bep. florissant, niet goed gedijend (van gewas, dieren)

ontjatten bn. - ontstelen

ontkneuping de - ontknoping

ontkniepen ww. - ontsnappen

ontknobbelen ww. - afpakken, afnemen

ontkommen, ...*koemen* ww. 1. ontsnappen; *D'r is gien ontkommen an* het valt niet te vermijden 2. ontglippen 3. verstrijken zonder dat men er erg in heeft 4. niet opgemerkt worden 5. niet krijgen, aan iemands neus voorbijgaan, terwijl men er juist graag bij wilde zijn

ontkriegen ww. - afnemen, afpakken

ontkrimpen ww. - door te krimpen verliezen

ontkroepen ww. 1. wegkruipen voor iemand, veelal om te ontkomen aan iets 2. zich onttrekken aan, weten te ontkomen aan

ontkroeper de - iemand die voor iets weg probeert te komen

ontlaoten ww. - ontlaten: zacht, enigszins nat worden van ijs, sneeuw, bevroren grond, nl. als gevolg van de invallende dooi

ontlaotend, **ontlaoten** bn. - met zeer lichte dooi, zodat het ijs, de sneeuw, de bevroren grond zacht wordt, enigszins nat wordt

ontlienen ww. - ontlenen

ontlopen ww. 1. ontlopen 2. mislopen, missen 3. uit iets lopen, wegvloeien 4. verschillend zijn, in *mekeer ontlopen*

ontluzen ww. - ontfutselen, afpakken

ontmaantelen ww. - ontmantelen

ontmaeken ww. - ontverven

ontnaoderen ww. 1. in beslag nemen, onteigenen 2. afpakken, stelen

ontnochteren ww. - ontnuchteren

ontpakken ww. - afpakken

ontploffingsgeveer et - ontploffingsgevaar

onttraaden ww. - ontraden

ontrief et - het ontriefen, het ongemak dat de ander heeft door iets voor je te doen

ontritsen ww. - snel uit iemands handen trekken

ontroegelen ww. - ontvallen (door *roegelen*)

ontrumen ww. - ontruimen

ontruming de - ontruiming

ontschellen ww. - onschorsen

ontschieten ww. 1. ontschieten 2. ontvallen (door zeggen) 3. verstrijken (van de tijd)

ontslaon ww. - ontslaan

ontsluten ww. - ontsluiten

ontsluting de 1. het ontsluiten 2. het ontsluiten bij de geboorte

ontsnobbelen ww. 1. ontglippen 2. aftroggelen, afnemen

ontspringen ww. 1. door weg te springen ontsnappen 2. z'n oorsprong hebben

ontspruten ww. - ontspruiten (lett.)

ontstaon I et - ontstaan

ontstaon II ww. - ontstaan: zich gaan voordoen, worden

ontsteking(e), **ontsteken** de - ontsteking

ontsteuken bn. - ontstoken

ontstrieden ww. - ontstrijden

onttroggelen ww. - aftroggelen

ontugerig bn. - met veel onkruid

ontuug et 1. onkruid 2. slechte mensen, volk van laag allooi, ook: kwajongens 3. ongedierte

ontuugeide de - hetz. als *onkruudeide*

ontuugelden ww. - eggen van onkruid

ontuugwieden ww. - wieden van onkruid

ontuugzi'je, ...*zeve* de - hetz. als *onkruudzi'je*

ontvalen ww. - ontvallen

ontvenen ww. - het veen weggraven, van de veenlaag ontdoen

ontvening de - het ontvenen

ontvreten ww. - eten, vreten zodanig dat de ander niks meer heeft, niks krijgt

ontwaezemen ww. - ontwasemen

ontwaopenen ww. - ontwapenen

ontwaopening de - ontwapening

ontwarp et - ontwerp, plan, schets

ontwarpen ww. - ontwerpen

ontwassen ww. - ontgroeien

ontweiden ww. - ontweien, de ingewanden verwijderen

ontwieken ww. 1. ontwijken: om een botsing te voorkomen 2. iemand mijden 3. zaken mijden die problemen kunnen opleveren of waarvoor men zich zou moeten inspannen

ontwiekend bn. - ontwijkend

ontzegelvörke de - bep. vork om mee te ontzegelen

ontzitten ww. - afnemen, kleiner worden (van de maan)

onuur z. *onhuur*

onuutspreekber bn. - onuitspreekbaar

onuutstaonber bn. - onuitstaanbaar

onvaaste bn. 1. onbestendig 2. niet stevig staand

onvatber bn. - onvatbaar
onveraanderd bn. - onveranderd
onveraanderlik bn. - onveranderlijk
onverbiddelek bn. 1. onvermurwbaar 2. zonder twijfel, onafwendbaar
onverdieeld, ...verdeeld bn. - onverdeeld
onverdocht bn. - zonder dat men erop verdacht is
onverdreegzem bn. - onverdraagzaam
onverdregelek bn. - onverdraaglijk
onverdreuten bn. - onverdroten
onverklaorber bn. - onverklaarbaar
onverlaot de - onverlaat
onverlocht bn. - onverlicht
onvermeugend bn. - zonder vermogen, zonder veel geld te bezitten
onvermuiber en var. bn. - onvermoeibaar
onverneuden, ...verneugen bn. - onnodig
onverscheiden bn. - onverdeeld (van een boedel)
onverschil de - onverschillig iemand
onverschillighied, ...ens de - onverschilligheid
onversleugen bn. - zonder zich er iets van aan te trekken
onversneden bn. 1. niet in stukken gesneden, niet versneden 2. strak, zonder onderbreking 3. onversneden, echt, zuiver
onverstaand et 1. domheid, het onverstandig zijn 2. iemand die zich zeer onverstandig, dwaas gedraagt
onverstaandig, ...verstanig bn. - onverstandig
onverstaonber bn. - onverstaanbaar
onversteurber bn. - verstoortbaar
onversturven bn. - hetz. als *onbesturven*
onvertaelber bn. - onvertaalbaar
onverteugen, onvertogen bn. - onvertogen
onvervangber bn. - onvervangbaar
onverwaachs, ...verwaacht, ...verwaas bn., bw. - onverwacht, onverwachts
onverweeglik bn. - onbewegelijk
onverziens, ...zien, ...veurziens bw. - ongezien, zonder dat men het zag/aan zag komen
onveurdielig, ...delig bn. - onvoordelig
onveurspelber bn. - onvoorspelbaar
onveurstelber bn. - onvoorstelbaar
onveurzichtig bn. - onvoorzichtig
onveurzien bn. 1. van te voren niet voorzien 2. *z. onverziens*
onvlak bn. - niet egaal, niet effen
onvoege, ...voeg bn. 1. onnet, onbeleefd, onwelgevoegelijk, onbeschaafd 2. ruw in de omgang 3. onhandig, ongeschikt 4. lelijk, slecht om te zien 5. enigszins smerig

onvolgruuid en var. bn. - onvolgroeid
onvri'j bn. - onvrij, zodanig dat men gemakkelijk gezien kan worden
onvrunde, ...vrinde de - onmin, *in onvrunde wezen*: niet met elkaar kunnen opschieten
onvrundelik bn. - onvriendelijk
onwaor bn. - onwaar, niet waar
onwaorhied de - onwaarheid
onwark et - erg zwaar, smerig, vervelend werk, werk dat niet te doen is
onwarkber bn. - niet te doen, erg moeilijk te verrichten
onwarkelik bn. - onwerkelijk
onwarkzem bn. - smerig, zwaar, onhandig om te doen, te verrichten
onwarschienlik bw. - onwaarschijnlijk
onweer et 1. onweer 2. slecht weer 3. plezierige drukte; vooral: gebeurtenis van een geboorte, begin daarvan
onweerde de - onwaarde, het zonder waarde zijn
onweerdig bn. 1. zonder waarde 2. niet waardig, niet verdienend 3. niet waardig, verachtelijk
onweersachtig bn. - onweerachtig
onweersbesien et - donderbeestje
onweersbujje en var. de 1. onweersbui, donderbui 2. rauwe persoon
onweerskaans de - kans op onweer
onweerskop de - donderkop
onweerslocht de - onweerslucht
onweersshore de - onweersbui
onweersslag de - donderslag
onweersstaonber bn. - onweersstaanbaar
onweersvliegien, ...moggien et - onweersbeestje
onweersvoegel, ...weervoegel de 1. meeuw 2. rauwe persoon
onweersvossien et - korte vorstperiode
onwennighied, ...wennigens de - het onwennig zijn
onwerig bn. 1. onweersachtig 2. van het weer: slecht, wild, onstuimig 3. van personen, dieren: onstuimig, wild 4. gezegd van de situatie dat er een kind geboren gaat worden
onwetens I de - onwetendheid
onwetens II, ...weten(d) bn. - zonder te weten wat men doet, zonder er erg in te hebben
onwies bn. 1. onverstandig, onwijs, dwaas, gek 2. in dwaze, hoge mate
onwieze et 1. onwetendheid, toestand waarin men weinig weet 2. dwaze, idiote, onwijze toestand of graad
onwillig bn. - weerspanning
onwis(se) bn. - onwis, onzeker

onzaekelik bn. - onzakelijk
onziedig bn. - onzijdig
onzillig bn. - onzalig, niet bep. florissant
onzuiver bn. - onzuiver
oofmaand de - oktober
oogdoek de 1. doek die men voor de ogen langs doet, blinddoek 2. ooglapje: ter bescherming van het oog
oogdruppen, *oge...* mv. - oogdruppels
ooggetuge de - ooggetuige
ooghiekkunde de - oogheekunde
oogkwaol(e) de - oogkwaal
ooglappe de - oogklep
oogmark et 1. oogmerk, doel 2. merkteken
oognaegel de - bep. pen, nagel om een *bi'je*-doek mee vast te zetten
oogstbloot bn. - ontdaan van het te oogsten gewas
oogstmaand de 1. oogstmaand, nl. augustus 2. maand waarin men oogst
oogstriepe bn. - oogstrijp
oogwink, *...wenk* zn. - oogwink
ooie de - bep. plant: ui
oold I et - oud
oold II bn. - oud, bijv. *zes jaar oold*
Oold-Appelsche et - plaatsnaam: Oud-Appelscha
Oold-Appelscher, *...schester* bn. - van, m.b.t. *Oold-Appelsche*; zelfst.: iemand uit die plaats
oold-katteliek bn. - oud-katholiek (ook zelfst.)
ooldachtig bn. - oudachtig
oolde de 1. oudeheer, vader, echtgenoot 2. (mv.) ouders 3. persoon zoals hij/zij vroeger was
Ooldeberkoop z. *Berkoop*
ooldebessienhuus et - tehuis voor bejaarden
ooldedagveurziening de - oudedagvoorziening
Ooldehooltpae z. *Hooltpae*
Ooldehooltwoolde z. *Hooltwoolde*
Ooldehooltwoolder en var. z. *Hooltwooldiger*
Ooldehoorn et - plaatsnaam: Oudehorne
ooldejaar, *ooldjaar* et 1. oudejaar, de laatste dag van het jaar 2. het jaar dat voorbij is
ooldejaarsaovend de - oudejaarsavond
ooldejaarsdag de - oudejaarsdag
ooldejaarsnaacht en var. - oudejaarsnacht
ooldejaarsploeg de - groep die een gemeenschappelijke oudejaarsviering op touw zet (met een stunt, aanbiedingen van goede gaven aan verenigingen e.d.)
ooldejaarsseleper, *...toger* de - elk die - volgens traditie - grappen wilde uithalen door landbouwwerktuigen enz. weg te halen en ergens anders in het dorp te plaatsen

Ooldejujje et - bijnaam voor *Ooldemark*
ooldeklonie, *oleklonie*, *ooldeklonje* en var. de - eau de cologne
Ooldelaemer, *Oollaemer* et - plaatsnaam: Oldelamer
Ooldelaemster, *Ooldelemster* en var. bn. - van, uit *Ooldelaemer*; zelfst.: iemand uit dat dorp
ooldemanludepraot de - praot, kenmerkend voor oude mannen
ooldemannehuus et - tehuis voor bejaarde mannen
Ooldemark, *...mark* et - plaatsnaam: Oldemarkt
Ooldemarker bn. - van, m.b.t. *Ooldemark*; zelfst.: iemand uit die plaats
oolder de 1. elk van beide leden van een ouderpaar 2. leeftijd, ouderdom
oolderaovend de - ouderavond
oolderdom de 1. iemands leeftijd 2. hoge leeftijd 3. de tijd dat iets bestaat 4. mensen die oud zijn, de oudste generatie
oolderdomsasma de - ouderdomsastma
oolderejaors mv. - ouderejaars
oolderen mv. - ouderen
oolderhuus et - ouderhuis
oolderlik bn. - ouderlijk
oolderling de - ouderling
oolderschopsverlof et - ouderschapsverlof
oolderwets bn. - verouderd, ouderwets
oolderwetsighied de - het ouderwets zijn
Ooldetriene, *Ooltriene* et - plaatsnaam: Oldetrijne
Ooldetrienster, *Ooltrienster* bn. - van, m.b.t. *Ooldetriene*; zelfst.: iemand uit dat dorp
ooldewieve-achtig bn., bw. - als een oud wijf
ooldewievehuus et - tehuis voor bejaarden
ooldewievekneupe, *...knope* de - gewone, dubbele knoop, ook wel: verkeerdgelegde knoop
ooldewievekoeke de - bep. zachte, vetarme ontbijtkoek
ooldewievepraot, *ooldwieve...* de, et - oudewijvenpraot
ooldewievesteek de - bep. breisteek
ooldewievezoemer, *...zommer* de - oudewijvenzomer
ooldewiezig bn. - als een oud wijf
ooldhied de 1. het oud zijn van iets, ouderdom 2. het verre verleden 3. vondst, voorwerp uit oudere tijden, antiek voorwerp, ding van vroeger met waarde
Ooldhooft... z. *Hoolt...*
ooldiezerkoopman de - handelaar in oud ijzer
ooldjaar(...) z. *ooldjaar(...)*

ooldmelkt(e) bn. - gezegd van een koe die haast droog moet staan; ook zelfst.

ooldomke, ...*ome*, ...*oom* de - oudoom

oldroest et - oude, versleten voorwerpen: vooral van ijzer

olds I, in *bi'j olds* van ouds

olds II bn. - oudachtig, nogal oud eruitziend, smakend enz.

oldsen, *veroldsen* ww. - merkbaar ouder worden

oldsher, in *van oldsher* van oudsher

oldste de - oudste persoon, eerstgeborene

oldvader de - oud dier, ook: dikke vis die men vangt, dikke haas die men door jagen of stropen pakt

oldwies bn. - vroeg wijs, als bij ouderen

oldwievepraot z. *ooldewievepraot*

Oollaemer z. *Ooldelaemer*

Oollaemster z. *Ooldelaemster*

Ooltpae(...) z. *Hooltpae(...)*

Ooltriene z. *Ooldetriene*

Ooltrienster z. *Ooldetrienster*

oom(...) z. *omke(...)*, om I

oonge... z. *onge...*

oons I et 1. ons 2. hoeveelheid van een ons

oons II vn. - ons, niet-onderwerpsvorm bij *wi'j wij*

oons III bez. vn. - ons, bijv. *oons vol* ons veulen

oonskladde de 1. papieren zak waarin men thee, gort etc. met het gewicht van een ons verpakt

oonsknot de 1. knot garen, wol van honderd gram

oonzen(d), *oonzes*, *onen(d)* zn. - die, dat van ons

oor et 1. oor of daarop lijkend deel van iets 2. breed deel van een zeisblad

oorapperaot et - gehoorapparaat

oorbelle de - oorbel

oord et 1. oord 2. ½ liter 3. liter 4. maatbeker van ½ of 1 liter 5. snijdend deel van het zeisblad, punt ervan of deel tegen de zeisboom 6. punt van de ploeg

oorbeschamer de - oordopje

oordiel, ...*deel* et - oordeel

oordielen, ...*delen* ww. - oordelen

oordmaot de - maatbeker van een halve liter

oordoppe de - oordopje

oordruppen, ...*druppels* ww. - oordruppels

oorholte de - het inwendige oor, opening naar het oor in de oorschelp

oorijzer et 1. oorijzer 2. pet (gekscherend)

oorijzerhoetien et - hoedje op het oorijzer

oorijzerknoppe de - elk der knoppen ter

weerszijden van een oorijzer

oorijzermusse, ...*iezers...* de - oorijzermuts

oorijzernaalde, *veurheufds...* de - bep. sieraad met edelstenen, op het voorhoofd gedragen

oorijzerspelde de - speld met behulp waarvan de oorijzermuts vastgezet werd

oorkappe de - bep. kap die paarden over de oren kregen in de winter

oorkleppe de - oorklep

oorknoppe de - oorknop

oorkroeper de - oorwurm

oorlam et - borrel

oorlappe de 1. kapje van zwarte stof dat een paard op elk der oren kreeg wanneer het de lijkwagen trok 2. elk der oorwarmers, kleppen om de oren te beschermen tegen de kou, nl. aan elk der uiteinden van een beugeltje dat men op het hoofd zette

oorlelle de - oorlel

oorlinkien et - hetz. als *holing*: duimeling, vingerling

oorloggien, in *oorloggien speulen* oorlogje spelen

oorlogslvend et - veel lawaai

oorlogsmu bn. - oorlogsmoe

oorlogspad, in *op et oorlogspad wezen* op het oorlogspad zijn

oorlogsschae de - oorlogsschade

oorlogsschip et 1. oorlogsschip 2. (mv.) grote klompen

oorlogstarkte de - oorlogsterkte, de sterkte om oorlog te kunnen voeren

oorlogstuug et - oorlogstuig, vooral: de wapenen waarmee men oorlog voert

oorlogsweenst de - oorlogswinst

oormark et - oormerk

oormusse de - bep. muts die de oren bedekt

oorpiene de - oorpijn

oorschelle de - oorlel

oorschulpe, ...*schelpe* de - oorschelp

oorslag de - borstrok

oorsoezen et - het hebben van oorsuizingen

oorspronkelik bn. 1. aanvankelijk, in oorsprong 2. origineel, niet nagevolgd

oortien et - oortje

oorveeg de - oorveeg, oorvijg

oorwarmer en var. de - elk der oorwarmers, kleppen om de oren te beschermen tegen de kou

oorwattien et - watje in het oor

oorworm, ...*wurm* de - oorworm

oorzaeke en var. de - oorzaak, iets dat het genoemde veroorzaakt

oorzaekelik bn. - oorzakelijk

oorzeerte de - oorpijn
oost et 1. oostelijke richting 2. oostkant van een dorp of streek, bijv. *Ze woont op 't oost*
Oost-Stellingwarf et 1. naam van de oostelijke gemeente van *Stellingwarf*
Oost-Stellingwarver I de - iemand uit de gemeente *Oost-Stellingwarf*
Oost-Stellingwarver II bn. - uit, m.b.t. *Oost-Stellingwarf*
oostaende, ...ende et - oosteinde, oostelijk einde van een dorp of van een streek, zoals in de oude benaming voor *Oost-Stellingwarf*, nl. *Stellingwarf-Oostaende*
oostbuurte de - oostelijke buurt
oost(en) bn. - uit het oosten
oostelik bn. - oostelijk
oostenregen de - regen uit het oosten
Oostenrieker bn. - uit, van, m.b.t. Oostenrijk, ook zelfst.: iemand uit Oostenrijk
oostenwiend de - oostenwind
oosterbuurt de - aparte eenheid voor burenplicht in het oostelijke deel van bep. dorpen
oosterd de - oostelijk deel, richting
oosteres de - oostelijk gelegen es
oosterheertien et - oostenwind
oosterpeertien et - blauwe libel, kleine libel, waterjuffer
oosters bn. - oosters, uit oostelijke richtingen
Oosterstreek de - plaatsnaam: Oosterstreek, tussen *Buil* en *Noordwoolde*
Oosterstreker bn. - van, m.b.t. *Oosterstreek*, ook zelfst.: iemand uit die plaats
Oosterwoolde et - plaatsnaam: Oosterwolde, hoofddorp van *Oost-Stellingwarf*
Oosterwooldemer I, **Oosterwooldiger** de - iemand uit *Oosterwoolde*
Oosterwooldemer II, **Oosterwooldiger**, **Oosterwoolder** bn. - van, m.b.t. *Oosterwoolde*, vgl. *Oosterwooldemer mark*
oostgreens, ...graens de - oostelijke grens
oosthoek(e) de - oostelijke richting, vooral: oostelijk gedeelte van een gebied, met name vanuit het perspectief van de inwoners van het westelijk deel van *Stellingwarf*: oostelijk *West-Stellingwarf*; ook wel: met inbegrip van *Oost-Stellingwarf*
oostkaant(e) de - oostelijke kant, oostelijke richting
oostziede de - oostelijke zijde, kant
op-en-daele bn. 1. op en neer, naar omhoog en weer naar beneden 2. heen en weer, heen en terug 3. met wisselend verloop van gunstige en minder gunstige toestanden
opbaggeren bw. - met een laag veenspecie

ophogen
opbakken I, **opbakt, opgebakken** bn. - opgebakken
opbakken II ww. - opbakken: opwarmen door te bakken
opballen ww. - een stuk leer tegen de onderkant van een klomp zetten
opbaokeren z. **opblaekeren**
opbaoren ww. - opbaren
opbargen ww. - opbergen, wegbergen
opbeffen ww. - zich fraai kleden
opbekeren ww. - opfleuren, aansterken na ziekte, opkikkeren
opbeteren ww. - beter worden
opbeuren ww. 1. optillen 2. opvrolijken
opbienderen, opbienen ww. - met stevige pas lopen, hard lopen
opbienen ww. 1. naar omhoog omslaan en daar vastbinden 2. van boven vastbinden, dichtbinden 3. bijeen binden, samenbinden, met name van garven 4. het gemaaide koren op een akker samenbinden tot garven
opblaekeren, opbaokeren ww. - warmer worden: van iemand die koud was geworden
opblaosber bn. - opblaasbaar
opblaosboot de - opblaasboot
opblaazen ww. 1. doen opzwellen door lucht in te blazen 2. opscheppen, zwetsen 3. door een ontploffing in de lucht laten vliegen 4. z. *opgeblaozen*
opblaozer de - opschepper
opblaozerig bn. - opschepperig, bluffend
opblikken ww. - droog worden
opblijven ww. - opblijven
opbluiien, ...bluijen, ...bluien ww. 1. opbloeien, tot bloei komen 2. verschijnselen van tochtigheid, brongstigheid vertonen 3. een mooie uier krijgen
opboeren, ...boerken, ...burken ww. - op-rispen
opboerken ww. 1. in *tegen iene opboerken kunnen* net zo goed of beter z'n bedrijf kunnen uitoefenen dan de ander 2. steeds meer succes hebben met z'n bedrijf, zich een betere maatschappelijke positie verwerven
opbokselen ww. - opschieten, voortmaken
opbolsteren ww. 1. uitzetten, opbollen: van met name grote plukken hooi, hooi dat in zwelen komt/licht
opbooltten ww. 1. hetz. als *opstriecken* bet. 4
opboren ww. 1. door boren e.d. een gat wijder maken 2. open maken, toegankelijk maken door te graven of te boren
opbosselen ww. - borstelen zodat hetgeen

geborsteld wordt weer fraaier oegt

opbossen ww. - tot bossen maken, opbundelen

opbouwen ww. 1. opbouwen 2. een iets diepere ploegvoor maken met hogere randen

opbouwarker de - opbouwwerker

opbranen ww. 1. door in vlammen te doen opgaan vernietigen, opruimen 2. door brand verwoest raken 3. geheel verbruiken, geheel op raken door branden

opbreken ww. 1. uit elkaar halen en meenemen, oppakken en meenemen 2. beëindigen en verkopen 3. losbreken, openbreken 4. losmaken en verplaatsen, opnieuw stapelen 5. weggaan 6. na de bevruchting weer tochtig worden 8. spijt van iets krijgen, ervoor boeten 9. oprispingen hebben

opbreker de - koe die *opbreekt*, z. *opbreken* bet. 6

opbrengen de 1. grootbrengen, opvoeden 2. wild naar de jager brengen: door de hond 3. gevangen nemen en opsluiten 4. zoeken, tikken van de andere kinderen 5. aan opbrengst, geld opleveren 6. aanleveren, aandragen voor verkoop 7. een eind tegemoet brengen, naar een bep. punt brengen 8. in staat zijn te doen, uitvoeren

opbrenger de 1. kind dat de anderen moet zoeken bij verstoppertje 2. hetz. als *anbrenger*

opbrengst, ...*bringst* de - opbrengst

opbroezen ww. - flink tekeergaan tegen de ander

opbroonzen ww. - opbronzen

opbruken ww. - opgebruiken

opbruuien ww. - gaan broeien

opbulen, ...*oppulen* ww. - bol, rond gaan staan

opbulken ww. - boeren laten

opbulsteren ww. - opbollen, bol gaan staan

opburken z. *opboeren*

opdaegen ww. - opdagen

opdaenken ww. - bedenken

opdaenksel et - bedenksel

opdaon ww. - gedaan, met ontslag

opdi'jen ww. 1. uitzetten, opzwellen 2. groter worden, opgroeien 3. gezonder worden

opdichten ww. - laten horen, vertellen

opdielen, ...*delen* ww. - opdelen: verdelen

opdisseri'je de - het voortdurend koekjes e.d. presenteren

opdoeken ww. 1. opdoeken 2. met een doek een bijenkorf afsluiten 3. weggaan

opdoen ww. 1. opslaan, naar boven vouwen,

schuiven e.d. 2. opdienen, op tafel zetten 3. verwerven, verkrijgen 4. oplopen, ongewild krijgen 5. aansteken, aandoen 6. zich opdirken, zich opmaken 7. opsteken, aan informatie krijgen

opdonder de 1. harde klap, slag, stomp 2. flinke tegenslag

opdonderen ww. - oplazeren, vertrekken

opdondertien et - kleine persoon

opdossen ww. - opdirken, uitdossen

opdouwer de 1. iemand die de ander voortduwt, omhoog drukt e.d. 2. stevige duw 3. stevige aanmoediging, aansporing

opdraeven ww. 1. naar boven draven 2. dravende een bep. richting nemen 3. iemand laten opdraven (in verb.)

opdregen ww. 1. opdragen, gelasten 2. bij het dragen verworden 3. begraven 4. aanbieden om te eren; *opdreugen an* opgedragen aan

opdreugen, ...*drugten* ww. - droog, droger worden of doen worden

opdri'jen ww. 1. opwaarts draaien 2. met een zwaai een bep. richting nemen, een bep. richting inslaan 3. in *touw opdri'jen* tot hootntouw ineem draaien 4. door aan te trekken of te draaien stevig vastbinden, afknellen, afbinden 5. het licht aandoen door de schakelaar om te draaien 6. ergens voor opdraaien

opdrieven ww. 1. aan komen drijven, op komen zetten 2. opjagen 3. op overdreven wijze doen stijgen 4. in een bep. richting doen gaan door er achteraan te drijven

opdroesen z. *opdrusen*

opdruk de - opdruk

opdrukken ww. 1. opduwen, door te duwen voortbewegen 2. omhoogduwen 3. zich op de buik liggend op de armen opdrukken

opdrukker de 1. handeling van het opdrukken, opduwen 2. opduwboot, ook wel: motor aan de achterkant van boot 3. bemoedigend, stimulerend woord

opdrugen z. *opdreugen*

opdrusen, ...*droesen* ww. - opscheppen

opduj, ...*dui*, ...*duui* de - opdooi

opduijen en var. ww. - opdoeien

opdukelen ww. - opduikelen

opduken ww. 1. boven water komen 2. plotseling verschijnen of opnieuw verschijnen 3. boven water brengen

opdupen ww. - uit het water halen, vooral: water scheppen met een emmer e.d..

opeten ww. 1. opeten 2. opmaken (van geld, bezit)

opduvelen ww. - weggaan, oplazeren

opfietsen ww. - met iemand fietsen
opflikken ww. - herstellen, weer netjes maken, oplappen
opflikkeren ww. 1. oplazeren, opdonderen 2. oplappen, herstellen, verbeteren, opleven 3. sterk lichtend opvlammen
opfloepen ww. - aanflitsen
opfokkertien et 1. dier dat i.p.v. door de eigen moeder door de mens wordt grootgebracht 2. armzalig dier
opfroonselen ww. - gekreukt, frommelig worden
opgaasten ww. - bijeenbrengen van garven
opgadderen ww. - in *de kost opgadderen* inkomsten verwerven door div. klussen enz.
opgaeren z. *opgeren*
opgaersel z. *opgeersel*
opgaffelen ww. - met een vork stro e.d. opschudden
opgaon ww. 1. rijzen, stijgen 2. omhoog gaan 3. omhoog gaan en daardoor zichtbaar worden 4. verloren raken in een groter geheel en daardoor zijn herkenbaarheid verliezen 5. zich zodanig in iets verdiepen dat men voor iets anders nog nauwelijks belangstelling heeft 6. het toneel betreden 7. op iets gaan 8. op raken 9. zich samen met iemand begeven naar, samen oplopen 10. gaan branden, aanflitsen 11. juist zijn, acceptabel zijn
opgaonde bn. 1. opkomend 2. opwaarts gericht, omhoog lopend 3. naar achteren doolpend
opgaove de 1. zware taak, kwelling 2. hetgeen meegedeeld of vermeld wordt 3. in *een ni'je opgaove in een tiedschrift* e.d.: een nieuw stuk, een nieuwe serie
opgebakken z. *opbakken* I
opgeblaazen, opblaozen bn. - opgeblazen
opgedirkt bn. - opgedirkt, opgesmukt
opgeersel, ..gaersel et - restje van verschillende soorten, van diverse exemplaren, bijeengeraapt zootje, restjes lappen, garen e.d., een restje koren met onkruid enz.
opgeklaampt bn. - met houten belegstuk e.d. erop, bijv. *een opgeklaampte deure*
opgelakt z. *oplakt*
opgeloten, oplaozen bn. - opgelaten
opgelegd, oplegd bn. 1. opgelegd, niet massief maar van een laag fijner voorzien 2. schaatsend met één hand op de rug, waarin de tweede persoon z'n hand heeft gelegd 3. zonder twijfel, zeker
opgelocht z. *oplocht*
opgemaakt z. *opmaekt*

opgemierd bn. - ingerukt, weg wezen!
opgepapt, ...gepept bn. - door speciaal te voeden, vetmesten gegroeid, bijv. *opgepapte biggen*
opgeren, ...gaeren ww. 1. verzamelen, bijeenbrengen en bewaren 2. opruimen 3. verdienen, door te sparen geld bijeenbrengen 4. oplopen, opdoen: van een verkoudheid of een andere ziekte
opgeruimd, opruimd, opgeroemd bn. 1. opgeruimd: vrolijk, blijmoedig 2. geruimd; *opgeruimd spul* de spullen, de rommel verkregen door op te ruimen, bijv. de plantenresten e.d. uit een sloot
opgeschept bn. - het in financieel opzicht heel goed hebbend, veel geld en goederen hebbend
opgescheuten z. *opscheuten*
opgesodemieterd bw. - ingerukt, weg wezen!
opgesokkebaand bw. - ingerukt, weg wezen!
opgestikt bn. 1. voorzien van een siersteek 2. door stikken aangebracht
opgeven ww. 1. aanmelden, mededeling doen van 2. als informatie verstrekken, vertellen 3. naar buiten, boven komen 4. in *hoge opgeven over* roemen 5. als opdracht geven om uit te voeren 6. zich erbij neerleggen dat men een bepaald doel niet bereikt en daarom z'n inspanningen staken 7. eraan geven, laten varen 8. aan de ander geven
opglanzen ww. - opglanzen
opgooien ww. 1. omhoog gooien 2. kruis of munt gooien 3. toegooien 4. opgooien bij kaarten 5. opdienen 6. bijen toevoegen aan een ander volk
opgraven, ...graeven ww. - gravend uit de grond halen, blootleggen
opgreveri'je en var. 1. het opgraven 2. uitgeveend, uitgegraven stuk land
opgreving en var. - opgraving
opgribbelen ww. - oppakken door bijeen te grabbelen
opgriepen ww. 1. opgrijpen 2. hoog grijpen
opgrunen ww. - opgroenen
opgruuien, ..gruuien, ..gruijen ww. 1. opgroeien, groter worden 2. snel groeien, bijv. *Et grös gruuij te onder de klompen op*
ophael de 1. opgehaald deel in een kledingstuk, vooral van een ladder 2. hetz. als *lichter* bet. 4
ophaelbrogge de - klapbrug, valbrug
ophaelen, ...haolen ww. 1. omhoog, naar boven halen 2. langs de genoemde plaats, het genoemde punt gaan en daardoor omrijden 3. brengen naar waar men woont, naar waar

men voor het werk verblijft enz. 4. iets of iemand afhalen 5. inzamelend rondgaan 6. uit de herinnering te voorschijn roepen, uit het verleden weer tot leven brengen 7. hoger maken, omhoog brengen, met name van een bouwwerk 8. openhalen, (doen) scheuren 9. er weer bovenop komen 10. verbeteren (van een prestatie enz.) 11. gezonder, frisser doen lijken 12. moeite doen om de juiste toon te treffen, uithalen naar de goede toon, vooral bij de inzet van een lied

ophaelieziertien et - hetz. als *lichter* bet. 4

ophakken ww. - met de zeis maaien van de hoeken of stroken gras die aan de kant zijn blijven staan, waar men niet met een maaimachine kan komen

ophanen bn. - ophanden

ophang de - hellend verloop

opharksel et - harksel

ophef de 1. ophef 2. hefinrichting aan een trekker e.d.

opheinen ww. - opvangen, met tact tegemoet treden

ophekkelen ww. - schoonmaken en uitdiepen (van sloten met name)

ophelderen ww. 1. ophelderen 2. opruisen, in bijv. *Daar zul ie van ophelderen, as ie es een goeie ofrekening kriegen*

ophemmelen, ...himmelen ww. 1. vuiligheid, ongerechtigheid van een oppervlak nemen met een doek 2. opruimen, op orde brengen, bijeenharken van hooi 3. restjes eten verorberen 4. in bijv. *de aenden ophemmelen* de einden van de akker bijwerken 5. zich wassen 6. hetz. als *opvlechten*

opheugen z. *ophogen*

opheurder de - degene die langs vaste adressen gaat om de bestelling te noteren

opheuren ww. 1. ervan opkijken 2. noteren van bestellingen door langskomende winkeliers of vertegenwoordigers

ophevelen ww. 1. met een hefboom of anderszins enigszins opheffen, in een hogere stand doen komen 2. opmonteren van iemand die in de put zit 3. opruien, opstoken

ophiesten ww. - doen haasten

ophiften ww. - hetz. als *hiften*

ophijsteren, hijsteren ww. - ophijsen

ophimmelen z. *ophemmelen*

ophissen, ...hitsen ww. 1. vuriger maken door aanhitsen, feller doen zijn door aan te moedigen 2. aanzetten tot iets, opstoken, opzetten

ophogen, ...heugen ww. 1. ophogen 2. iemand prijzen, zodat die persoon iets gaat doen

opholen ww. 1. omhoog houden 2. stoppen 3. iemand bezighouden zodanig dat hij wordt belemmerd door te gaan enz. 4. tegenhouden, beletten voort te gaan: van vee, ook van personen 5. niet laten schieten van de melk (door een koe, m.b.t. het melken) 6. zich inlaten met 7. zich ophouden, zich bevinden 8. op iets houden, vooral: op het hoofd houden

ophuften z. *hiften*

ophuijen, ...huien, ...huuien ww. - bijeenbrengen van hooi, in zwelen en vervolgens in oppers brengen van het hooi, ook: een stuk land met hooi aldus bewerken

ophusselen ww. - opschudden

opiens, ...ienen bw. - opeens

opjacht bn. - opgejaagd

opjaegen ww. 1. tot grote haast aanzetten 2. opzetten (tegen een ander) 3. drijven, verdrijven: van mensen, dieren, wild 4. aanjagen, tot spoed aanzetten 5. omhoog doen waaien 6. opdrijven: van een verkoopprijs

opjongen ww. - van jongs af met elkaar opgroeien en daarmee aan elkaar wennen

opjutter de 1. flinke duw of klap 2. supporter

opkaarnen, nao... ww. - de laatste stukjes boter door karnen verenigen

opkaemer de - opkamer, met name boven een kelder

opkalken ww. 1. van een laag witkalk voorzien 2. snel en slordig, weinig doordacht opschrijven

opkallefateren, ...kalliefateren ww. - opkalefateren

opkappen ww. - met hakkende bewegingen van de zeis afslaan

opkieken ww. - opkijken

opkieper de - klap die men geeft

opkikkeren, ...kikken ww. 1. opleven 2. zich wassen, zich verfrissen

opkikkertien et - iets dat opkikkert, vooral: een kop koffie of een borrel

opklaampen ww. - opklampen

opklaoren ww. 1. opklaren 2. opknappen, voltooiën

opklappen ww. - door een klappende beweging ineem doen zijn, door te klappen of te duwen in een hogere of achterwaartse stand brengen

opklauwen, ...klauteren ww. 1. opklauteren 2. opharken, bij elkaar harken

opklauwsel et - harksel

opklemmen ww. - korter maken van een ketting

opkleuren ww. - het getekende van kleuren

voorzien

opklopper de - plankje met houten steel schuin erop, om tegen het riet te kloppen

opkluven ww. - opkluiven

opknappen ww. 1. opknappen 2. zich wassen, nettere kleren aantrekken 3. met iets opzadelen 4. mores leren 5. iemand iets wijsmaken

opknapper de 1. kledingstuk tussen werkkleren en zondags pak, kledingstuk waarin men zich wel elders kan vertonen maar dat nog niet tot de deftige, fraaiste kleding behoort 2. exemplaar dat nog de moeite van het opknappen waard is

opknapperskleren mv. - net niet het netste pak
opknappertien et - borrel, d.i. vooral: om zich prettiger te voelen na een zware klus

opknetteren ww. - plotseling zeer opstandig, opvliegend doen, tekeergaan

opkneupen en var. ww. 1. met één of meer knopen opbinden, hoger doen zijn door vast te binden 2. ophangen aan de strop 3. oprotten

opkniepen ww. - afknijpen, knijpend afbreken

opknoffelen z. *opmoffelen*

opkoken ww. 1. aan de kook brengen/raken en evt. doen houden, vooral: zachtjes opnieuw koken of doen koken 2. schoon doen worden van sieraden e.d. door te koken, m.n. in een mengsel van spiritus en water

opkommederen en var. ww. - oproepen

opkommen, ...koemen ww. 1. naar omhoog komen 2. oprijzen en te voorschijn komen: van de zon, de maan 3. overeind komen 4. opstaan 5. zich naar boven begeven 6. op het toneel komen om z'n rol te spelen 7. in de gedachten, het gevoel ontstaan 8. zich (gaan) voordoen, ontstaan 9. ingang vinden 10. gaan groeien en daarbij uit de grond komen 11. vooruitkomen, vooruitgaan 12. zich naar iets begeven 13. uitkomen, uitspelen: bij kaarten 14. onder de wapenen komen, in militaire dienst komen 15. aangedraaid, opgestoken worden

opkomst de 1. opkomst 2. rente 3. (mv.) inkomsten

opkooksel et - vocht, schuim door het koken ontstaan

opkopen ww. - de gemaakte boter in een *botterkop* opmaken, d.i. o.a. met motiefjes versieren

opkoten ww. - korter maken of hoger zetten door een schakel weg te nemen of over te slaan, in een volgende stand plaatsen

opkotten ww. 1. opkorten: korter maken 2. afnemen in omvang, van een voorraad

opkrabbelen ww. 1. met moeite overeind komen 2. met moeite omhoog klauteren 3. snel, slordig opschrijven

opkrabben ww. - opharken, door te harken bijeenbrengen en opnemen 2. z. *opkrabbelen*

opkrabsel et - hetz. als *opharksel*

opkrammen ww. - aantrekken en beter vastzetten met krammen zodat de draad strakker staat

opkraomen ww. - opkrassen

opkriegen ww. 1. van de grond rapen, op-pakken 2. opgedragen krijgen

opkroepen ww. - opkruipen: naar boven kruipen

opkrojen ww. 1. opwaarts kruien 2. opkrassen

opkrossen ww. - var. van *opkrassen*, *oprotten*

opkrummelen ww. - aan de beterende hand zijn

opkwikken ww. - zich in fraaie kleding steken, zich optutten, kleding versieren

oplabiebes z. *oplawiebes*

oplaeden ww. - opladen

oplaeder de 1. degene die oplaadt 2. toestel waarmee men een accu oplaadt

oplaene de - pad van de weg naar de boerderij

oplaepen ww. 1. opdrinken, d.i. ook: langzaam genieten 2. oplepelen

oplakt, opgelakt bn. - opgelakt

oplanger de - verlengstuk van een steigerpaal

oplaoge de - oplage

oplaoten ww. 1. oplaten 2. z. *opgelaoten*

oplappen ww. 1. oplappen 2. flink hard lopen 3. (zich) opmaken, (zich) opdirken

oplapperi'jgien et - kledingstuk dat (te) vaak is versted

oplapt bn. - opgekalefaterd, hersteld door op te lappen

oplawiebes, ...lawiebes, ...lebiebes, ...lawieber, ...labiebes, ...lewaaiet, ...lawoebes de - oplawaai, klap

opleg de - opleggesel, belegsel, fineer

oplegd z. *opegelegd*

oplegger de 1. spadeachtige schep met stok van ong. 38 cm 2. hetz. als *dreegplaete*

opleggould et - dun bladgoud

opletzem bn. - oplettend

oplichten ww. 1. optillen, enigszins opheffen 2. door ploegen omhoogbrengen 3. bedriegen, de ander geld of goederen afnemen door listig te opereren

oplichteri'je de - oplichterij

oplocht, *opgelocht* bn. - opgelucht
oplochten ww. 1. minder donker worden, lichter worden, helderder worden 2. opklaren 3. een gevoel van opluchting geven, een bevrijdend gevoel geven, een gevoel van ontspanning geven
oplochting(e), ...tije de - opluchting, verlichting
oploegen ww. 1. opstapelen, in het bijzonder van turf en van hout, vaak zodanig dat de wind er makkelijk door kan waaien, nl. om te drogen 2. plaatsen van bijenkorven op de wagen
oploeger de - degene die *oploegt*
oploeken ww. 1. zich fitter gaan voelen 2. aansterken, beter worden bij ziekte 3. beter, frisser gaan groeien: van planten, van weiland
oploop de 1. oloop, samenscholing 2. kruiplank tegen een mesthoop
oplopen I bn. - opgelopen, opgezet
oplopen II ww. 1. naar boven lopen 2. toenemen in graad, intensiteit 3. toenemen in aantal, waarde, prijs, kosten 4. opzwellen 5. langzaam hoger worden 6. in een bep. richting lopen, opgaan 7. met iemand meelopen 8. door langs de huizen te gaan of anderszins veel mensen te vragen, verkrijgen 9. krijgen zonder het te willen
oplorken, ...lurken ww. - lurkend opdrinken
oplorpen, ...lurpen ww. - lurkend, slorpend opdrinken
oplosber bn. - oplosbaar
oplussen ww. - in z'n geheel, in z'n totaliteit lusten
oplutten ww. - opdirken
opluisteren, ...lusteren ww. 1. ophoren 2. ter opluistering
opmaak...z. *opmark...*
opmaek de 1. opschik, versiering 2. make-up 3. lay-out 4. middel ter versteviging (van kledingstof)
opmaeken ww. 1. zich gereedmaken tot 2. samenstellen, opstellen, berekenen en op papier zetten 3. interpreteren, concluderen 4. ten einde gebruiken, verteren 5. van plantenresten, begroeiing, modder ontdoen, de uitgezakte aarde weer op de juiste plaats brengen 6. egaliseren, bijwerken: van een pad, weg 7. de juiste vorm geven 8. in gereedheid brengen: van bedden 9. glad en stijf doen zijn, z'n vorm geven 10. de lay-out doen 11. schoonmaken en verfraaien, versieren, smaakvol inrichten: om goed voor de dag te komen, om bewonderd te kunnen worden, om een keuring e.d. te ondergaan 12. make-up aanbrengen, ook: schminken

opmaeker de 1. verkwister 2. iemand die de lay-out verzorgt
opmaekersboel de - toestand, gelegenheid waar je alles maar op kunt maken
opmaekt, *opgemaakt* bn. - opgemaakt
opmaelen ww. - opmalen
opmaat de - opmaat
opmerkeliik bn. - opmerkelijk
opmerken, ...maarken ww. - opmerken
opmerking en var. de - bemerkning, aanmerking, opmerking
opmerkzaam bn. - opmerkzaam
opmeppen ww. - hard werken
opmesjeren ww. - opmarcheren
opmesselen ww. - var. van *opmetselen*
opmeuten ww. - opwachten en tegenhouden
opmi'jen ww. - maaien
opmoffelen, *opknoffelen* ww. 1. opkalefateren, opknappen van een fiets, een werktuig enz. 2. langzaam of met kleine stukjes, peuzelend opeten
opmoonsteren, ...monsteren ww. - opmaken, feestelijk uitdossen
opnaeme de - opname: foto, geluidsopname, t.v.-beeld e.d.
opnemen ww. 1. opnemen 2. opeten, als consumptie gebruiken 3. vaststellen en opschrijven, aantekenen 4. onderzoeken, goed waarnemen
opneuren z. *opnuren*
opni'j, *opni'jens* bw. - opnieuw
opni'jen ww. - opnaaien
opni'jssel et 1. opnaaisel, plooi, omslag dat in een kledingstuk vast is genaaid 2. versiering die op een jurk is genaaid
opnumen, ...neumen, ...noemen ww. - opnoemen, opsommen
opnuren, ...neuren ww. - hetz. als *nuren*
oppaffen ww. - oproken
oppakken ww. 1. oppakken 2. oplazeren
oppappen ww. - snel vetmesten, dik, vet maken
oppenant de - opponent
oppeneren z. *eupeneren*
oppeperen ww. - aandikken, extra spannend, interessant maken
opper I de 1. opper bij de politie, bij de marechaussee 2. opperman
opper II de 1. elk der grote hopen waarin men het hooi plaatst voordat het van het land wordt gehaald 2. hooiopper, elk der kleine hopen hooi gemaakt na het schudden 3. grote hoop anderszins
opperaarm de - opperarm

opperaositie, euperasie de 1. handeling, verrichting 2. chirurgische ingreep, operatie 3. samenhangende krijgshandelingen

opperen I ww. - opperen, het werk van een opperman verrichten

opperen II ww. - opperen: hooi tot oppers, hooioppertjes bijeenbrengen

oppereren, eupereren ww. 1. aan het werk zijn, te werk gaan 2. opereren in medische zin

opperhuj, ...hui et - hooi uit een *opper* of dat in zo'n *opper* staat

opperopmaeken ww. - afwerken, mooi rond maken van een *opper* II, bet. 1

opperstat de - elk der slierten hooi die zijn blijven liggen bij het maken van een *opper* II, bet. 1

opperstattehuj et - hooi dat in slierten, plukken op het land ligt doordat het als rest is blijven liggen bij het *tiemen*, bij het maken van een *opper* II, bet. 1

opperstattehujjen ww. - bijeenbrengen van hooi dat in *opperstatten* is blijven liggen

opperstee de - plaats van de *opper* II, bet. 1

oppertien et 1. hooiopper 2. kleine hoop

oppertiesmaeken ww. - maken van hooioppers

oppertieszetten ww. - maken van hooioppers

opperwaachtmeester de - opperwaachtmeester

oppesaant de - opposant

oppesitie de - oppositie

oppekelen z. *oppoken*

oppietsen ww. - aanjagen, op doen schieten

oppimpelen ww. - alcoholische drank nuttigen

opploegen ww. 1. opploegen: door ploegen omhoog brengen 2. vore na vore in de richting van het midden van de akker ploegen

oppluzen ww. - met kleine beetjes lekker opeten

oppochen ww. - pochen, opscheppen

oppoeieren ww. - make-up aanbrengen

oppoesten ww. - opblazen

oppoken, oppokelen, oppekelen ww. - oppoken

oppolletieren, oppoletieren, oppollietieren, oppoerletieren, oppoetieren, oppoelietieren en var. ww. - oppolitoeren

opporken, ..porren ww. 1. oppoken 2. aanzetten tot harder werken

opprevelen ww. - mompelend, prevelend opzeggen

opproemen ww. - opruimen

opperonken ww. - proberen nog mooier, fraaier

gekleed te zijn, z'n huis nog mooier ingericht te hebben enz. dan de ander

opperoppen ww. - okproppen, niet uiten

oppulen z. *opbulen*

oppulsen ww. - de laatste stukjes boter door karnen verenigen

oprachelen ww. - rochelen en daarbij fluimen opgeven

opraegen ww. - opsnoeien

opraekelen, ...raetelen, ...raokelen, opreukelen, ...reutelen, ...rokkelen, ...ruren, ...reuselen, ...ruttelen, ...reuren ww. 1. oprakelen, oppoken 2. uit de herinnering oproepen, ook: teneinde of waardoor gemakkelijk nieuwe tweedracht ontstaan kan, opstoken 3. opstoken, ophitsen, tot oproer brengen

opraepen ww. - oprapen

opraepwaegen de - opraapwagen

oprakken ww. 1. opruimen, ook opruimen en evt. schoonmaken van een rommelige en evt. smerige ruimte 2. wegnemen van viezigheid, vuiligheid

opraeksel et - restje dat opgeraapt, opgeruimd moet worden of dat opgeraapt is

oprammeien, ...rammaaien ww. 1. oplazeren 2. opruimen

opranken ww. - opklimmen: van klimplanten

opprattelen ww. - druk vertellen

oppraekelen z. *opraekelen*

oprecht bn. 1. rechtschapen, eerlijk 2. welgemeend

opreddelek bn. - opgeruimd, aangeharkt enz.

opreddeken ww. 1. opruimen, ordelijk maken, ontdoen van rommel, netter, mooier maken 2. vuiligheid wegnemen, viezigheid enz. weghalen, schoonmaken 3. repareren, verstellen 4. klaarspelen

opreddensaende et - gunstige afloop doordat men het toch nog klaarspeelt

opredderen ww. 1. opruimen; ook: vuil, viezigheid opvegen, afvegen 2. verstellen 3. voor elkaar krijgen

opredderig bn. - geneigd tot opruimen

opredsel et - laatste restje hooi op het land

opreenfelen, ...rimpelen ww. - golvende plooiën maken, golvende plooiën aanbrengen

opreizen ww. 1. samen met iemand reizen 2. vertrekken, oplazeren

oprekenen ww. - optellen

oprekenen ww. 1. oprekenen 2. opreiken, aanreiken (naar omhoog)

opreukelen z. *opraekelen*

opreur(...) z. *oproer(...)*

opreuder de - opruier

opreuren ww. 1. door roeren mengen 2. z. *opraekelen*
opreuselen z. *opraekelen*
opreusteren, ...reunsteren, ...roosteren ww. 1. oprakelen 2. roosteren
opri'jen ww. - rijgen
oprijden ww. - oprijden: naar boven rijden
opriegelen ww. 1. op een rij, hoop plaatsen 2. aan één stuk door vertellen, opsommen
oprielaene de - oprijlaan
oprietten ww. - scheuren, barsten
opriezen ww. - omhoog komen
oprillaen ww. 1. tot zwelen harken 2. in *turf oprillaen* op een rij stapelen (om te drogen)
oprimmen ww. - tot één of meer *rimmen* stapelen, z. *rim* bet. 2
oprumpelen z. *opreenfelen*
opringen ww. - op bep. wijze stapelen, vooral van turf, z. ook onder *ring* bet. 18
oprippereren ww. - herstellen
oprit de - breed pad naar een woning, veelal naar de garage bij een woning e.d.
oprittelen ww. - snel achter elkaar opsommen
oproemen z. *oprumen*
oproeper de - degene die afroept op een boel
opropertien et - hetz. als *staobal*
oproer, ...reur, ...ruur et 1. oproer 2. uitschot, rapalje
oproerkri'jer en var. de - oproerkraaier
oproezen ww. - bep. geluid maken: door bijen
oprokkelen z. *opraekelen*
oprokken ww. 1. inrukken, verdwijnen 2. in een grote groep op komen zetten
oprolber bn. - oprolbaar
oprollen, ...rulen, ...roelen ww. - oprollen
oprommelen ww. - opruimen, wegruimen en opbergen
oproosteren z. *opreusteren*
oproppen ww. - rooien van aardappelen
oprosselen, ...russelen ww. 1. opschudden, door elkaar schudden 2. oppoken
opruier, ...rujjer de 1. iemand die ophitst, oproerkraaier 2. iemand die veel lawaai maakt
oprumen, ...roemen ww. 1. ruim maken, ruimte doen ontstaan 2. wegruimen, opbergen 3. uit de weg ruimen, wegdoen
oprumerig bn. - geneigd tot opruimen
opruming, ...ige de - opruiming
opruren z. *opraekelen*
oprussele z. *oprosselen*
opruitereren, ...rutereren ww. - oprotten
opruttelen z. *opraekelen*

opruumd z. *opgeruimd*
opruur z. *oproer*
opsaobelen, ...sabelen ww. 1. ontdoen van takken, braamstruiken e.d. door te snoeien 2. vertrekken, oplazeren 3. opschietsen met het lopen
opschaaieren ww. - weten te vinden, opsnoeren
opschald bn. 1. opgestapeld 2. vorm van *opschallen*
opschallen ww. - korter maken van een ketting
opschappen ww. 1. scherper maken 2. nadenkender, bewuster, oplettender maken, doen
opscharrelen ww. 1. scharrelend, met enige moeite verwerven, vinden 2. met moeite omhoog lopen
opschellen ww. - opbellen, telefoneren
opschepperi'je de - opschepperij
opscheuten, ...gescheuten bn. 1. omhooggeschoten zijn 2. met een leeftijd tussen die van een jongen en een jongeman
opschijnen ww. 1. opschijnen, droog worden, krimpen en daardoor slecht sluiten tegen ander hout 2. een glans, weerschijn geven
opschieten ww. 1. opschietsen 2. (met korte ie) weggaan, oplazeren; ook in *Schiet op je!* kom nou toch, klets niet e.d.
opschietter de 1. plant, struik die uit de bodem opschiets, aardappel die bij de vorige oogst in de grond is blijven zitten en opkomt, zo ook inzake rogge 2. doorschietende plant, plant die snel groter en langer wordt
opschik de 1. versiersel, sieraad, voorwerpen, zaken waar men mee pronkt, pracht en praal 2. praatjes
opschikken ww. 1. opschikken, opzij schikken 2. zich mooi maken
opschinken ww. - opschenken, op iets schenken, in verb. als *waeter opschinken* bij het koffiezetten extra water toevoegen
opschoeven ww. - opschuiven
opschoning de - het opschonon, het schoonmaken, vooral: van sloten
opschoonsel et - plantenresten die men verkrijgt bij het opschonon van sloten e.d.
opschoppen et - bijeen weten te krijgen
opschot et 1. dat wat zomaar opschiets, vooral: opschietend graan uit korrels die op de akker zijn achtergebleven 2. snel groeiend kreupelhout, opschietend bos, uitschietende loten op stronken 3. opgeschoten jongeren, kwajongens
opschoten ww. - opschietsen (met een vork), opsteken
opschoter de - degene die het hooi of de garven

met een vork opsteekt
opschotten ww. - opschorten
opschrijven ww. - opschrijven
opschrikken ww. 1. plotseling wakker worden, plotseling zeer opletend worden 2. schrikken, van schrik opspringen, opvliegen 3. doen schrikken
opschrobben ww. - door te schrobben reinigen
opschroeten ww. - opscheppen
opschrompelen ww. - door te krimpen kleiner worden
opschudder de 1. degene die opschudt 2. hetz. als *hujschudder*
opschulpen ww. - in de lengte doorzagen
opschunnen ww. - heimelijk influisteren en aldus opzetten tegen, opstoken tot iets laakbaars
opsjouwen ww. - met moeite omhoogdragen
opslabieber de - klap
opslag de 1. opslag 2. plankje met houten steel er schuin op, om mee tegen het riet te kloppen bij het rietdekken 3. gewas dat opschiet zonder gepland of gezaaid te zijn door de mens
opslaon ww. 1. door bep. bewegingen in de hoogte slaan, doen wippen 2. vecht doen oprijzen 3. omhoogrichten van de blik, de oogleden omhoog laten gaan 4. duurder worden, stijgen in prijs 5. opbergen, bewaren 6. opstellen, neerzetten 7. opkloppen: van deeg e.d.
opslatten ww. - van sloten enz.: van plantenresten, begroeiing, modder ontdoen, de uitgezakte aarde weer op de juiste plaats brengen e.d.
opsleepebalk de - bep. balk gebruikt bij het op de wagen slepen van hooi
opsleepebatte, ...hekke de - bep. hekwerk waarover men het hooi tegen de wagen opsleepte
opslijpen ww. - opslippen
opslikken ww. - oplikken
opsloeden, ...sloten z. *sloeden*
opsloepen ww. - opsluipen
opsloept, opsleuven, ...slupend, ...sloepen bn. - met de leeftijd tussen kind en jongeman of jonge vrouw, opgeschoten
opslorpen, ...slurpen ww. - opslorpen
opsluiten ww. 1. achter slot en grendel zetten, zodanig in een ruimte onderbrengen dat ontsnappen niet mogelijk is 2. vastzetten: met een pen, een wig e.d. 3. zich sluiten, dichtgaan 4. in *opsleuten liggen*: er uit volgend
opsluting de - opsluiting
opsmakken ww. - smakkend opeten
opsmieten ww. 1. omhoog brengen 2. aan geld

opleveren, winst geven
opsnaaien ww. - opscheppen, pochen
opsnaaier de - opschepper
opsnieden ww. 1. een tak door snijden verkrijgen, in de juiste toestand brengen 2. uitmaaien, 'uitsnijden' van sloten e.d. met een *tilzende* 3. opscheppen
opsnieder de - opschepper
opsniederij de - opschepperij
opsnoeven ww. 1. opsnuiven 2. te horen krijgen
opsnupen, ...snoepen ww. - opsnopen
opsnuuien, ...snuijen, ...snuien ww. - opsnoeien
opsodemieter, ...sojemieter de - opsodemeter, klap
opsokkelen, ...sukkelen ww. - opsukkelen
opspanner de - soort beugel in schrikdraad, zodanig dat men er de draad mee op kan spannen
opspatteren, ...spatten ww. 1. opspatten 2. opstandig doen, tegensputteren
opsperen, ...spieren ww. - opsperen
opspeulen ww. 1. opspeulen: tekeergaan, flink foeteren 2. in *een kaart opspeulen* een kaart in het spel brengen
opspeuren ww. - opsperen
opspiekeren ww. - opspijkeren
opspielen ww. - spijlen aanbrengen in de bijenkorf
opspringen ww. - op z'n poot spelen
opspitten ww. - door te spitten te voorschijn doen komen
opspoelen ww. 1. op een spoel, klosje e.d. oprollen 2. z. *opspulen*
opsporten, ...speuren ww. - opsporten
opspraak(e) de - opspraak
opspulen, ...spoelen ww. - opspoelen
opsputteren ww. - opsputteren, tegensputteren
opstaand de - opstand, oproer tegen het gezag, verzet
opstaandeling de - opstandeling
opstaekel et 1. obstakel 2. iemand die zich vreemd, gek heeft opgetakeld
opstaelen, ...steilen ww. - nat worden door omhoog trekkend vocht
opstaepelen ww. - opstapelen
opstaepeling de - opstapeling
opstanig, ...staandig bn. - opstandig
opstaon ww. 1. in opwaartse stand staan, overeind staan 2. gaan staan, echter vooral: uit z'n bed komen 3. op het vuur staan
opstaond bn. - opstaand
opstaonder, ...staoner, rechtopstaonde,

steilopstaonde de 1. elk der drie of vier verticale balken of planken in een hek op de inrit, zandweg, dam naar een weiland, erf, ook wel: de paal waar zo'n hek aan draait 2. elk der stijlen, steunpalen waar een wagenhok op rust 3. opwaarts gerichte paal waar een ijzeren of koperen pomp tegenaan zit 4. elk der staande schroten die om de ringen van een put zijn gespijkerd

opstap de 1. opstap 2. dwarsstuk waarop men kan gaan staan, om in of op te stappen, bijv. op een fiets 3. stellage zodanig dat men over een hek, heg, afrastering kan stappen

opstapplak et - opstapplaats

opstatten ww. 1. aan de gang brengen 2. aanstaarten

opsternaot bn. - opvliegend, boos

opstiegen ww. - opstijgen

opstieven ww. - opstijven

opstikken I ww. 1. omhoog brengen door te steken 2. opwaarts houden 3. omhoog doen en vastmaken (van het haar) 4. door te steken aan iets bevestigen 5. in *wat/niks opstikken* iets/niets leren, zo ook *d'r wat/niks van opstikken* er iets/niets van leren, wijzer van worden 6. aansteken, doen ontbranden 7. aanleggen, aansteken 8. aanbreken 9. drinken, proosten 10. hard gaan waaien

opstikken II ww. - door stikken aanbrengen

opstikker de 1. degene die de aardappels opsteekt 2. degene die de garven, gewoonlijk met een tweetandige vork, toesteekt naar één of meer tussenpersonen, om ze door te geven aan de persoon die stapelt 3. degene die bij het laden het hooi met de vork op de wagen steekt 4. platte *jutte* (bet. 1) zonder rand 5. hetz. als *steekreenze*

opstiknaod de - naad met opgestikte siersteek

opstippen ww. 1. enige gemorste vloeistof met een doek opnemen

opstoeken ww. 1. tot gasten, hokken bijeenplaatsen van garven 2. hooi of bonen op klaverruiters steken om te drogen 3. tegenhouden van het water door een stuw, dam e.d., opstuwen van water 4. opgehouden worden, voortdurend niet verder komen

opstoelen ww. - plaatsen van bijenkorven op de (vaak speciale) wagen

opstoepen ww. - op een bep. wijze stapelen van turf

opstoeven ww. - opstuiven

opstokeren ww. - opstoken (fig.)

opstoot de - oproer, rebellie, staking

opstotien et - opstootje

opstouwen ww. - opstuwen

opstraampelen ww. - opstompelen

opstraoten ww. - opnieuw bestraten

opstrek de - lange, naar verhouding smalle strook grond van een boerderij, die uitliep in de woeste grond waarop de eigenaar het *recht van opstrek* had en die grensde aan het einde van het dorpsgebied

opstrekkend bn. - met een lange, smalle strook grond, met *opstrek*

opstri'jen ww. - opschudden van het stro onder het vee, het droge stro aldus boven doen komen, schuddend of strooiend aanbrengen

opstrieken ww. 1. met een strijkende beweging omhoog brengen 2. opstrijken, inpikken 3. wegstrijken van mest, in het bijzonder de mest in de mestgoot naar de kant duwen zodat de gier weg kan stromen naar de gierput 4. met een strijkijzer goed gestreken doen zijn

opstrupen ww. 1. opstropen 2. stropen, samenpakken

optaekelen ww. 1. optakelen 2. opdirken

optasten, ...*tassen* ww. - optassen

opteren ww. 1. opvouwen 2. opgebruiken 3. van een laag teer voorzien

optetter, ...*taoter*, ...*tetter*, ...*tatter* de - optater, klap, oplawaai

opteugen bn. - var. van *opgetogen*

optiegeld et - hetz. als *verhogingsgeld*

optiemen ww. - bijeenbrengen door te *tiemen*

optiepost de - bedrag waarmee men zich als gegadigde meldt op een verkoping

optillen ww. 1. optillen 2. wemelen (van), krielen

optippen ww. - met kleine beetjes opvegen

optober et - var. van *oktober*

optonten ww. - zich opmaken

optree de - afstand tussen twee treden van een trap

optrekken ww. 1. optrekken 2. in *een sloot optrekken* de resten van planten eruit trekken 3. van koeien: niet laten schieten van de melk 4. weggaan 5. omhoogstijgen 6. van bijen: steeds in een betere toestand raken

optrekker de 1. lamp aan het plafond die men hoger en lager kan stellen door omhoog c.q. omlaag te trekken 2. hetz. als *beddelichter* 3. lam dat met de fles wordt grootgebracht

optrekietereulielaampe de - petroleumlamp die men aan een ketting kan optrekken

optrommen ww. 1. vertrekken 2. oproepen

optugen ww. 1. optuigen: versieren, opsieren, vooral van een paard 2. zich uitdossen

optuter de - klap
optutteren, ...trutten ww. - var. van *optutten*
opvalen ww. - opvallen
opvaart de - zijvaart
opvarven, ...vaarven ww. - opverven
opvatten ww. - opvatten: uitleggen, inter-
 preteren
opvatting de - opvatting: mening, denkbeeld
opveegsel et - opveegsel, dat wat opgeveegd
 wordt
opvegen ww. - opvegen: bij elkaar vege en
 oppakken
opveren I, ...vaeren ww. - opvaren: in een bep.
 richting varen, een water binnenvaren
opveren II ww. - opveren
opvieren ww. - aandikken, overdrijven
opvieteren ww. 1. aansporen, opwekken om
 iets te doen, aanzetten tot meer activiteit,
 aanmoedigen en vrolijker stemmen 2. opra-
 kelen 3. snel, hard lopen 4. opvoeren: van een
 brommer e.d.
opvisken ww. - opvissen
opvlammen ww. - opvlammen, zo branden dat
 de vlam opstijgt
opvlechten ww. - opvlechten, bij paarden:
 vlechten in de manen leggen
opvliegen ww. 1. opvliegen: van de grond
 omhoog vliegen 2. opstuiven, driftig reageren
opvliegend bn. - opvliegend
opvliegerig bn., bw. - opvliegend van aard
opvoederen ww. - opeisen, opvragen
opvoeren ww. 1. in kracht, uitwerking enz.
 doen toenemen 2. uitvoeren 3. als post brengen,
 aangeven 4. opvoederen, ook inzake mensen:
 doen opeten
opvolen ww. - opvouwen
opvraagber bn. - opvraagbaar
opvragen ww. 1. vragen om iets waarop men
 aanspraak kan maken 2. als informatie vragen
 3. bij uitbrengklanten de bestelling opnemen
opvraager de - hetz. als *opheurder*
opvraging de - opvraging
opvreten ww. 1. opvreten 2. slikken, accep-
 teren
opvreter de - iemand die veel vreet, opvreet,
 meestal bij vergelijking: opmaker, uitvreter
opvreteri'je de - het opvreten, toestand waarin
 men maar kan blijven eten
opvreterbende de - toestand waarin men maar
 door kan blijven eten
opvreterboel de - toestand waarin men maar
 door kan blijven eten
opvriezen ww. 1. opvriezen: gaan vriezen 2.
 weer bevroren en glad worden

opvrotten en var. ww. - opwroeten, opgraven
opvullen ww. 1. opvullen 2. stro toevoegen aan,
 inbrengen in een bundel stro waarvan men een
 bijenkorf of kast opbouwt
opvuren ww. - aanmoedigen, aanvuren
opwaachten ww. - opwachten
opwaarmd en var. bn. - opgewarmd
opwaarderen ww. - opwaarderen
opwarken ww. 1. samenwerken 2. vooruit-
 komen 3. oprichten, vooruitbrengen
opwassen I bn. - opgewassen: weerstand
 kundende bieden
opwassen II ww. - opgroeien
opwekkend bn. - opwekkend, opvrolijkend
opwellen ww. 1. naar boven wellen, opborrelen
 2. even opkoken 3. oprakelen, er opnieuw over
 beginnen 4. graan door te wellen bijeenpakken
opwelling de - inval, plotseling idee
opweren ww. 1. beter worden van het weer
 2. beter groeien van gewas, als gevolg van
 weersverbetering
opwetten ww. - scherper maken, wetten
opwi'jen ww. - opwaaien
opwienen ww. 1. zich opwinden, boos worden
 2. om iets heen winden 3. opwinden: van een
 klok, een horloge e.d.
opwienend bn. - opwindend
opwiening de - opwinding: het opgewonden
 zijn
opwippen ww. - opwippen: laten wippen
opwitten ww. - opwitten: witten, van witkalk
 voorzien
opwrijven ww. 1. opwrijven, door wrijven
 weer doen glanzend 2. flink prijzen en daardoor
 stimuleren
opwrikken ww. - door te wrikken omhoog
 doen komen
opzaaien ww. - met de fles grootbrengen
opzaaier de - flinke klap
opzakkebanen, opzakkebanderen ww. -
 weggaan
opzakken ww. - opzakken, in zakken doen
opzaniker de - klap, oplawaai
opzeggen ww. 1. een afspraak, een verbintenis
 e.d. doen ophouden door dat aan te kondigen
 2. achter elkaar opnoemen 3. vertellen, weten
 te brengen
opzegger de 1. degene die *opzegt* 2. mede-
 deling dat men niet komt, dat men een contract
 opzegt e.d., vooral: dat men een visite afzegt
opzegging de 1. het opzeggen 2. mededeling
 dat men opzegt
opzegtermien de - opzegtermijn
opzeilen ww. - opzeilen: door te zeilen op-

varen

opzet I de 1. plan, bedoeling 2. opzetstuk, vooral op een kruiwagen, ook op een boerenwagen 3. opzet: brede rand onder aan een bijenkorf 4. wijze, manier van het opzetten, opstapelen van een vracht hooi 5. opzetteugel 6. het begin van breiwerk

opzet II, *opgezet* bn. - opgezet, gezwollen, gezegd bijv. van iemands gelaat of delen ervan, ook van een dood lichaam

opzethekke et - hek of hekwerk geplaatst op iets om meer te kunnen bevatten, te laden e.d., ook: hekwerk op de rand van een bed aangebracht zodat de patiënt er niet uit kan vallen

opzetlaoge de - eerste laag van een vracht hooi

opzetledder de 1. ladder die men op een andere zet en daaraan vastmaakt 2. wagenladder

opzetplaanke de - opzetstuk in de vorm van een plank

opzeraem z. *schoefraem*

opzering, ring de - stuk van vier of vijf *waolen* onder de bijenkorf geplaatst

opzestok et - opzetstuk op een kruiwagen, op een zijladder van een wagen e.d.

opzetten ww. 1. overeind brengen, in een opwaartse stand brengen 2. in elkaar zetten, oprichten 3. volgens een bep. toeleg, opzet stapelen, bijeenbrengen, opbouwen 4. opvullen: om in de vorm van het dier zelf te bewaren 5. oprichten, beginnen 6. opstoken 7. flink z'n best doen 8. openzetten 9. op iets plaatsen, ook: op z'n hoofd zetten, op z'n neus zetten 10. op een kookinrichting, kachel e.d. plaatsen 11. op stal plaatsen, in een schuur e.d. zetten 12. beginnen, in de eerste toer breien 13. opzwellen 14. komen aanzetten, naderen 15. van de wind: in de richting draaien (van) 16. beter worden, opklaren 17. in gevaar brengen, verspelen

opzetter de 1. degene die de garven in hokken plaatst 2. opzetstuk op een kruiwagen, op een zijladder van een wagen e.d. 3. stuk van vier of vijf *waolen* 4. bijenvolk dat gereed is gemaakt voor de winter

opzetzin, in *mit...* met opzet

opzi'jen ww. - kanten van de akker zaaien (als eerste)

opzicht et 1. invalshoek, oogpunt 2. ogen en wenkbrauwen

opzichtershuis et - huis van een opzichter: met name dat tegenover de korenmolen stond

opziede, opzied, opziedens bw. - opzij

opzien ww. - opkijken; verder in *d'r tegenop zien* opzien tegen iets

opzienbaorend bn. - opzienbarend

opzitten ww. 1. opzitten, op de achterste poten zitten; *iene opzitten leren* te grazen nemen 2. niet het bed hoeven houden maar in een stoel e.d. zitten 3. door met een stoel te schuiven een vloerkleed e.d. opschuiven en bol doen staan, omhoog doen komen

opzoegeen ww. - opzuigen

opzoepeen ww. - opzuipen

opzoolten ww. 1. opzouten 2. opscheppen

opzuken, ...zeuken ww. 1. proberen te vinden, opsporen 2. bezoeken

opzucker de - degene die opzoekt, vooral: bij het aardappelrooien

opzwaaien ww. - met een zwaai, zwenk een bep. richting nemen

opzweren ww. 1. opscheppen, zwetsen 2. zeggen, meedelen

opzwersen ww. - opscheppen, pochen

opzwiepen ww. - opzwepen

opzwillen, ...zwielen ww. - bijeenharken tot zwelen, regels hooi

opzwellen, ...zwellen ww. - opzwellen: door zwellen groter worden

oraanjs, onranjes bn. - ontevreden en nukkig, boos

oranje I, *oeranje* et - oranje

oranje(s) II, *oeranje*, z. ook *oraanjs* bn. 1. van, met de kleur oranje 2. boos, ontevreden en nukkig

oranjekoeke de - bep. uit Friesland bekende koek, evenwaardig aan gebak

Oranjewoold et - plaatsnaam: Oranjewoud

orde, odder de 1. regelmaat in doen en laten, ordelijke gang van zaken 2. rust, tucht 3. geestelijke orde, ridderorde e.d.

ore(...) z. *aore(...)*

orebes, oremes z. *onremers*

orgelbeun de - kraak met het orgel

orgeldri'jer de - orgeldraaiër

orgelfoons et - fonds, vereniging e.d. ter ondersteuning, tot behoud van een orgel

orgelkraeke de - kraak met het orgel

orgelkrokke de - kruk waarop men zit om het orgel te bespelen

orgelmeziek de - orgelmuziek

orgelpiepe, ...pupe de - orgelpijp, elk der pijpen van een orgel

orgelpompe de - blaasbalg van een orgel

orgelpomper de - orgeltrapper

orgelspel, ...spul et - orgelspel

orgelspeuler, ...speulder de - orgelspeler

orgelstok et - orgelstuk

orgeltrappen ww. - treden van een orgel

organisaasie de - organisatie
organisaasieman de - man die veel waarde hecht aan het deelnemen aan een vakorganisatie e.d.
organiseren ww - organiseren: tot een goed geheel maken en goed doen werken
organist de - organist, orgelspeler
orkestnummer et - orkestnummer
orkeststok et - orkeststuk
orlosie en var. z. *gelosie*
osse, *os* de 1. os 2. os, domme vent
ossebloed et 1. ossebloed 2. sterk ijzerhoudend water
ossekaampe de - stukje land waar een os in loopt
ossekarre de - ossenkar, wagen met drie wielen
ossekeuning, *...keuningtien*, *...keuninkien*, *oskeuninkien*, *moskeuning* de - winterkoning
ossekop de 1. kop van een os 2. iemand met een dik hoofd 3. dommerik 4. bep. appel: ossekop
Ossenziel et 1. plaatsnaam: Ossenzijl (Ov.), zuidelijk van de *Lende*
osseoge et - oog van een os
osseploeg de - ploeg getrokken door een os
ossestat de - ossenstaart
ossestatsoep de - ossenstaartsoep
ot et 1. klein, fijn afval, nietig spul: zoals restjes stro, restjes veevoer, hooi, restjes kuilgras, kruimeltjes op de tafel of andere restjes van de tafel of uit de keuken, ook: de kleine, evt. slechtste exemplaren 2. schorremorrie
ote de - grootmoeder
otmot et - klein, fijn spul
otskeuninkien et - winterkoninkje
otten ww - morsen van eten, achterblijven van fijne stukjes, vooral van voedsel; vandaar ook: alleen het lekkerste tot zich nemen, restjes van het voer laten liggen, morsen met het voer
otter de 1. bep. roefdier: otter 2. kalf dat een moeilijke geboorte had en niet levensvatbaar is 3. turfhoop van bep. vorm
otterdoks, *ottedoks* bn. - orthodox, rechtzinnig
otterig bn. - met kruimels en ander fijn afval bezaaid
otterpieke de - piek, spies met veel weerhaken, om een otter te 'steken'
ougrieselik en var. z. *ofgrieslik*
ouwehoer, *ouwhoer*, *ouwoer* de - klierige, oubollige persoon, leuteraar
ouwehoeren, *ouwhoeren*, *ouwoeren* ww. - voortdurend klierig, vervelend doen, oubollig zwetsen, vervelend leuteren

ouwelen ww. - zeuren
ovend, *oven* de - oven: om in te bakken, smelten enz., ook: het desbetreffende deel van een fornuis
ovenddeure, *ovends...* de - deur van een oven
ovendhaanske de - ovenhandschoen
ovendmond, *ovenmond* de - ovenmond
ovendtemperetuur de - ovendtemperatuur
ovendvaaste bn. - ovenvast
overaende, *overende*, *...einde* bw. - overeind, rechtop
overal I de - overall
overal II bw. 1. op alle plekken, alom 2. alles
overalgooien ww. - overhoopgooien
overalhaelen ww. - overhoophalen
overalleggen ww. - her en der leggen
overalliggen ww. - overhooplighen
overalsmieten ww. - overhoopsmieten
overalzetten ww. - overhoopzetten, her en der plaatsen
overan bw. - over andere kleding heen
overarfelijk bn. - overerfelijk
overarven, *...aarven* ww. - door geboorte van de ouders/voorouders krijgen
overbaene, in *overbaene haelen* overhoop halen, te voorschijn halen
overbaodig z. *overbodig*
overbaot de - het teveel, het meer dan genoeg
overbakken ww. - nog eens bakken, opnieuw bakken
overbeppe de - overgrootmoeder
overbeteren ww. - beter worden, overgaan
overbeudig z. *overbodig*
overbleven, *...gebleven* bn. - overgebleven
overblijfekaol et - overblijflokaal
overblijfsel et 1. hetgeen overgebleven is uit een eerdere tijd 2. restant, restje
overblijven ww. 1. gedurende een bep. tijd op een bep. plaats blijven 2. blijven leven in de winter 3. resteren, overschieten 4. ongehuwd blijven 5. nog te doen blijven
overblijver de - overblijver
overbluffen ww. - overbluffen: door woorden, met grootspraak overtroeven
overbodig, *...baodig*, *...beudig* bn. - overbodig
overbranen ww. - afbranden van de oppervlakte van een terrein
overbrengen ww. 1. van de ene plaats naar de andere brengen 2. doorvertellen 3. uitleggen, duidelijk maken 4. transplanteren
overbrenger et 1. iemand die klikt, stiekem doorvertelt, alle nieuwtjes vertelt 2. iemand die

een ander met een bep. ziekte besmet

overbroek de - overbroek: bovenbroek

overbroezen ww. - bruisend over een rand gaan

overdaenken ww. - overdenken

overdaod de 1. teveel van of met betrekking tot iets, overvloed 2. weelde, verkwisting

overdaodig bn., bw. 1. in overvloed, in buitengewoon grote hoeveelheid 2. buitensporig wat het gebruik/aanbod van voedsel, drank betreft 3. in buitengewone mate

overdeken de - overdeken, bovenste deken

overdekken ww. - opnieuw een deklaag aanbrengen (vooral m.b.t. riet op een dak)

overdeweg z. *overweg* II

overdieks bw. - aan de andere kant van de straat

overdoek de - omslagdoek

overdoen ww. 1. overdoen: aan een ander overdragen 2. opnieuw doen

overdreegber bn. - overdraagbaar

overdregen ww. 1. overdragen: overleveren 2. overbrengen, besmetten door van de één naar de ander te gaan 3. niet binnen de gewone periode kalven, langer dragen dan normaal

overdreger de 1. dier dat bep. afwijkingen overdraagt op z'n nageslacht 2. koe die kalft na de gewone draagtijd

overdreven, *...drevend* bn.; bw. 1. druk, gejaagd, nerveus 2. met overdrijving, ruimer, groter, ernstiger voorgesteld dan in werkelijkheid

overdri'jen ww. - overdraaien: opnieuw, nog eens draaien

overdrieven I ww. - overdrijven: voorbijtrekken van buien zonder dat het gaat onweten, regenen

overdrieven II ww. - overdrijven: met overdrijving praten, iets groter, ruimer enz. voorstellen dan het is, zwetsen

overdrijving de - overdrijving, het overdrijven

overdrok de 1. overdruk 2. los present-exemplaar van een artikel in een tijdschrift e.d.

overdrokken ww. - overdrukken

overdwas bw. - in de dwarste, dwars staand; *even overdwas* (steek maar dwars of schuin over)

overeiden ww. 1. bij het eggen een gedeelte van de tevoren geëgde strook opnieuw eggen, doordat de eg daar overheen gaat 2. uitvoerig en in z'n geheel bespreken

overende, *...einde* z. *overaende*

overenkeer bw. - over elkaar

overeten ww. - te veel eten

overgang, *...gaank* de 1. het gaan over iets heen 2. plaats waar men over iets heen gaat 3. verandering van de ene situatie in de andere 4. menopauze

overgangstied de - overgangstijd

overgangsverschinsel et - overgangsverschijnsel

overgaon ww. 1. oversteken 2. van de ene plaats naar de andere gaan, vooral: verhuizen 3. van de ene toestand in de andere komen 4. veranderen inzake een bep. gebruik 5. doorgeven van ouder naar kind 6. niet doorgaan 7. ophouden, stoppen van een onaangenaam iets 8. naar een hogere klas gaan 9. gaan rinkelen van de telefoon 10. passeren (van een grens e.d.)

overgaove de 1. het overgeven aan de vijand 2. enthousiaste inzet, toewijding 3. berusting 4. het aan de ander geven

overgebleven z. *overbleven*

overgedien et - overgordijn

overgekleed z. *overkled*

overgetrokken bn. - var. van *overtrokken* bekleed

overgeunst de - afgunst, jaloersheid

overgeunstig bn., bw. - jaloers, afgunstig

overgeven. ww. 1. aanreiken, ter hand stellen 2. overslaan, niet door laten gaan, er maar vanaf zien 3. kotsen 4. zich overgeven, zich onderwerpen, zich neerleggen bij 5. toevertrouwen 6. zich wijden aan

overgeuldig, *...geueutig* bn. - overgevoelig, allergisch, prikkelbaar

overgewunnene z. *overwunneling*

overgieten ww. - overgieten: van de ene emmer, kom enz. in de andere

overgooien ww. 1. overgooien: over iets of iemand heen, ter bedekking 2. heen en terug naar elkaar gooien 3. nog eens gooien

overgooiertien et - het overgooien in bet. 2 (min of meer als spel)

overgrootmoeke de - overgrootmoeder

overgrootolden, *overgrootolders* mv. - overgrootouders

overgruuien I, *...gruijen*, *...gruuien* ww. - groeiende bedekken

overgruuien II, *overgruijen*, *overgruuien* ww. - na enige tijd van een ziekte of kwaal herstellen, niet opnieuw krijgen van een ziekte die chronisch leek te zijn; ook gezegd van verdriet dat men uiteindelijk weet te overwinnen

overgunlik de - hetz. als *overwunneling*

overhaand, in *de overhaand* de overhand, de grootste macht

overhaandigen ww. - overhandigen
overhaans bn., bw. 1. bovenhands 2. met de hand, arm waarmee men gewoonlijk niet werkt, niet in die houding die men gewend is bij het werk 3. overhands, met dichte steken over de hand (bij het naaien)
overhael de 1. beroerte 2. overzetveer
overhaelen ww. 1. overreden, bepraten 2. compenseren 3. overhalen: van de trekker van een geweer, d.i. het schot af doen gaan
overhakken ww. - opnieuw met een hak e.d. bewerken
overhangen ww. 1. boven het vuur hangen, thans vooral: op het vuur zetten 2. naar een bep. kant hellen 3. in een bep. richting denken, geneigd zijn een bep. zijde te kiezen
overhaast bw. - zeer snel, al te snel
overhaosten ww. - overhaasten
overhebben ww. 1. extra, te veel hebben 2. kunnen missen, ter beschikking willen stellen
overheer bw. - overhoop 2. onenigheid hebben
overheerhaelen ww. - overhoophalen
overheerkommen et, in verb. als *‘t Is et overheerkommen mar* het is maar een kleinigheid, het is gauw bekeken
overheerliggen ww. 1. in wanorde liggen 2. onenigheid hebben
overheerserig bn. - geneigd anderen te overheersen
overheerzitten ww. - zich overal mee bemoeien
overhellen ww. - overhellen, overhangen
overhenne, overhinne bw. 1. over de gehele oppervlakte van iets heen 2. erbovenop, extra 3. van de ene kant over iets heen naar de andere 4. te boven gekomen 5. over een bep. grens, maat heen
overheuren ww. - overhoren
overheuring de - overhoring
overhied de 1. overheid 2. echtgenote
overhoef, ...hoeve de - overhoef, beenwoekering
overhoek(e) de - stuk land dat over is, overhoek
overhoeks bn. - diagonaalsgewijs, overhoeks
overhouden ww. - overhouden
overhoop, ...hope bn. - overhoop
overhoophaelen, overhope... ww. - overhoophalen
overhoopkriegen ww. - als extra krijgen
overhoopscheuren ww. - overhoophalen door te trekken enz.
overienkommen en var. ww. 1. overeenkomen

2. samenkomen, bij elkaar passen 3. het eens worden 4. met elkaar (kunnen) opschieten
overienkomst de 1. gelijkenis 2. overeenkomst, contract e.d.
overienkunnen ww. - met elkaar kunnen opschieten
overig bn. 1. overig, resterend 2. ander, verder 3. (niet) mooi
overjaorig bn. - overjarig
overjaors bn. - ouder dan een jaar; zelfst.: *overjaorsen*, met name van aardappelen
overkaante en var. de - overkant
overkammen, ...kemma ww. 1. opnieuw kammen 2. niet in elkaar grijpen van kamraderen e.d.
overkapping de 1. kapconstructie 2. overstek
overkieken ww. 1. nazien, controleren 2. overzien, z'n blikken laten gaan over
overklaepen ww. - licht dorsen
overklapper de - paard dat overstapt, dat met de achterpoten verder vooruitgaat dan waar de voorpoten stonden
overkled I et - overkleed
overkled II, *...(ge)kleed* bn. - overkleed, bekleed
overkleden, ...kleden ww. - overkleden, bekleeden
overklieder, ...kleder de - aflegger (van een lijk)
overkletsen ww. - doorvertellen
overkommen I, ...koemen ww. 1. oversteken, over iets heen komen (ook fig.) 2. op bezoek komen 3. ontvangen worden 4. begrepen, opgevat worden 5. overgaan naar een volgende klas 6. over iets heen komen (te liggen enz.) 7. komen te staan, komen te hangen: op, boven het vuur
overkommen II, overkoemen ww. - overkomen, gebeuren
overkoter de - overkoot paard
overkraanten ww. - doorvertellen
overkrabben ww. - geheel met de eg bewerken, met de eg 'krabbend' gaan over
overkriegen ww. 1. overkrijgen: op bezoek krijgen 2. aannemen
overkrojen ww. - overkruien: over iets heen kruien
Overkuunders I et - het *Stellingwarfs* van de noordkant van de *Kuunder*
Overkuunders II bn. - van, m.b.t. de andere, d.i. de Friese kant van de *Kuunder* of Tsjonger; *Overkuundersen* mensen aan, van de Friese kant van de *Kuunder*
overlaeden I ww. - overladen: een lading

overbrengen

overlaeden II ww. - overladen: overmatig eten of drinken

overlangen ww. - overhandigen, aangeven, aanreiken

overlaoten ww. 1. over iets laten gaan 2. de ander laten doen, de ander zich er mee laten redden 3. doen resteren 4. bewaren, overhouden, niet gebruikt hebben 5. verwijderen 6. overslaan, over doen gaan

overlappen ww. 1. een ander deel ook bedekken 2. overstappen 3. dubbel of deels dubbel gedaan worden

overleedersklasse de - voormalige zevende klas van een lagere school

overleg et 1. beraadslaging 2. oordeel, inzicht

overleggen I ww. 1. overleg voeren 2. bij zichzelf overwegen 3. beramen

overleggen II ww. - overleggen: overgeven, tonen

overlegging de - het bij zichzelf overleggen, de gedachten over iets

overlest bw. - tegen het laatst

overlieden et, ww. - overlijden

overliedensadvertentie en var. de - overlijdensadvertentie

overlichten ww. - overlichten

overloop de 1. overloop: waar een trap op uitkomt 2. buis e.d. om overtollig water uit een regenbak, een goot enz. te doen weglopen, overloper 3. kleine stuw in een sloot

overloopkraane de - kraan op een overloper, aftapkraan

overlopen I ww. 1. naar de overzijde lopen, naar een andere plaats lopen 2. over iets lopen, een eind lopend volgen 3. over de rand lopen van dat waarin de vloeistof zich bevindt 4. niet drachtig worden 5. tussendoor niet naar school gaan 6. nog niet kalven terwijl de draagtijd al wel verstreken is 7. zich bij een ander, een andere groep aansluiten 8. om een bocht te maken met de rechter over de linker voet stappen

overlopen II ww. - overlopen: veel bij een ander komen

overloper de 1. iemand die dan weer met de een en dan weer met een ander bevriend is, die nu eens bij deze persoon/richting steun zoekt en dan weer bij een andere, ook: deserteur 2. biggetje dat te weinig melk krijgt bij het zogen en daarom naar een andere zeug gaat 3. insect dat naar andere personen/dieren overloopt 4. koe die reeds een half jaar, een jaar of nog langer geleden had kunnen kalven, ook wel van een geit gezegd 5. hetz. als *overwuneling*

overloper et - spel waarbij men een veld oversteekt, waarbij men getikt kan worden

overmaaken ww. 1. overmaken: opnieuw maken 2. doen toekomen

overmaote de - dat wat meer toegemeten wordt dan vereist of gevraagd wordt

overmaotig bn., bw. - in meer dan de gewone mate, buitensporig

overmorgen, *...morn* en var. bw. - overmorgen

overnaome de - goederen die men bij een koop ook moet afnemen

overnemen ww. 1. overnemen 2. aanvaarden in de plaats van een ander 3. tot het eigen voorstel, de eigen motie maken 4. navolgen 5. van de verkoper ook het bijbehorende nemen 6. ontlenen, nemen uit

overni'j bw. - overnieuw, opnieuw

overni'jen ww. 1. overnaaien: over iets heen naaien 2. opnieuw naaien, nog eens naaien

overnommeren ww. - overnummeren

overomke de - oom van iemands vader of moeder

overoold bn. - overoud

overpake de - overgrootvader

overpissen ww. - over iets heen urineren, gezegd om de korthed van een afstand of het gering zijn van een oppervlakte aan te duiden, ook m.b.t. kleine klussen

overplaatsen ww. - overplaatsen

overperduk de - overproductie

overpulen ww. - uitpulen

overraozen ww. - overrazen

overreed, in *recht van overreed* recht van overpad

overrekken ww. - overreiken

overrieden I ww. 1. overrijden: naar de overzijde rijden 2. nog eens rijden of schaatsen

overrieden II ww. - overrijden, omverrijden

overriepe bn. - overrijp

overrompelen, *...roonfelen* ww. - overrompelen

overschaekelen bn. 1. overschakelen: naar een andere plaats schakelen 2. op iets overgaan

overschinken ww. - overschenken

overschoe de - overschoen

overschoeren ww. - overschuren, opnieuw schuren

overschoeven ww. - overschuiven: naar de andere zijde schuiven

overschot et 1. overblijfsel, rest, restant 2. wat er meer is dan nodig, het teveel 3. bep. worp bij *piksmieten*

overschrieven ww. 1. overschrijven: door te

schrijven uit een ander geschrift overnemen
 2. op een andere rekening boeken 3. nog eens schrijven, overnemen
overschrijving de - overschrijving
overschrieuingsbewijs et - overschrieuingsbewijs
overschuin bn., bw. - schuin, scheef toelopend
overslag de, et 1. deel dat over iets anders heen slaat, d.i. bij kledingstukken 2. overslag: van goederen, vooral: bij een haven
overslaan ww. 1. overslaan: vergeten te doen 2. vergeten op te merken 3. laten voorbijgaan 3. in een ander vat doen 4. in een hogere toon overgaan van iemands stem 5. de bal naar elkaar toe slaan
overslichten ww. - bijleggen: van een ruzie, een geschil over een onenigheid heen stappen
overspannen I ww. - zich te sterk inspannen, door zich druk te maken overspannen raken
overspannen II bn. - overspannen
oversperen, ...*spaeren* ww. - oversparen
overspeulen ww. 1. nog eens spelen 2. door naar elkaar toe te gooien samenwerken bij bep. balspelen
overspeuldig bn. - overspelig: schuldig aan overspel
overspoelen I ww. - van de ene spoel naar de andere spoelen
overspoelen II, ...*spulen* ww. 1. overspoelen, overstromen 2. een grote hoeveelheid krijgen, veel te veel krijgen
overspoelen III, ...*spulen* ww. 1. nog eens spoelen, nog eens reinigen met water 2. overstroomd raken
overstaek bn. 1. in wanorde, overhoop 2. overbluft
overstaekgaon ww. - z'n standpunt opgeven, toegeven
overstaekhaelen ww. - overhoophalen
overstaekzetten ww. - overbluffen, met woorden overdonderen
overstallig bw. - overtollig, in meer dan gewone mate
overstaon ww. 1. het kalf langer dragen dan normaal voor het wordt geboren 2. niet drachtig worden 3. van een dode: op zondag nog niet begraven zijn, bijv. *Vroeger geleufden de meensken dat as een dode een zundag overston, dat d'r dan weer gauw iene wegraekte*
overstap de 1. overstap: bep. verhoging om gemakkelijk over een hek, een draad e.d. heen te kunnen klimmen 2. gewoonte van een paard om met de achterpoten verder naar voren te stappen

dan waar de voorpoten stonden 3. stap die men maakt met het rechter over het linkerbeen 4. overstap van het een op het andere: bij het gebruik van trein, bus 5. hetz. als *overklapper*
overstappen ww. 1. overstappen: zich stappende over iets voortbewegen 2. op, in het andere stappen
overstappien et - overstapje
overstark bn. - zeer sterk
overstek, *overstik* et, de - overstekend deel: van het dak van een gebouw, ook wel: uitstekend deel van een gebint
overstek, ...*steg* bn. - overbluft
overstik, ...*steek* de 1. afdak 2. daar waar men een pad, weg kan oversteken 3. z. *overstek*
overstikken ww. 1. oversteken: naar de andere kant gaan 2. toereiken, aanreiken 3. overstek hebben
overstikplak, ...*plaets* et - oversteekplaats
overstiksel et - opgestikte siersteek
overstotting de - overstorting
overstricken ww. - overstrijken: bestrijken, besmeren
overstruper de - blauwe cape gedragen door een koopman, mouwschort
oversturen ww. 1. verzenden 2. overslaan van steken bij breien, bijv. *twie steken oversturen*
overteren ww. 1. nog eens vouwen 2. nog eens teren, nog eens van een laag teer voorzien
overteuten ww. - doorvertellen
overtree de - recht uitstekend deel van de achteras, hetz. als *opstap* bet. 2
overtrekpepier et - overtrekpapier
overtugend bn. - overtuigend
overtuging de - overtuiging
overure et - overuur
overval de 1. overval, overrompeling 2. toeval (aandoening) 3. rabat, valletje
overvalen ww. 1. overvallen, overrompelen 2. verrassen, onverwachts komen
overvarven ww. - oververven
overveer, *overver*, *oververens* bw. 1. zeer ver weg, ver verwijderd 2. overhoop
oververdienen ww. - extra verdienen
oververren, ...*vaeren* ww. - overvaren
oververmuud, ...*vermuud*, ...*vermujd* bn. - oververmoed
oververtellen ww. - opnieuw vertellen
overvloed de 1. overvloed: grote voorraad, grote hoeveelheid 2. bep. plant: slaapkamer-geluk
overvraogen ww. - overvragen: te veel vragen
overvreten ww. - veel te veel eten

overwarderen ww. - overwaarderen
overwark et - overwerk
overwarken I ww. - overwerken: overwerk verrichten
overwarken II ww. - overwerken, zich forceren door te veel te werken
overwarkt en var. bn. - overwerkt
overweg I de 1. spoorwegovergang 2. overpad, pad over het bezit van een ander
overweg II, *overdeweg, overwege, overwegens* bw. - overweg
overweiden ww. 1. geheel benutten door te grazen, afgrazen 2. grazend gaan over
overwi'jen ww. 1. overwaaien: door de wind meegebracht worden 2. van elders overkomen 3. door de wind overtrekken (van buien)
overwicht et 1. overwicht: grotere invloed, meerdere macht 2. meer dan het gewone gewicht: van iets dat men koopt
overwinlike en var. z. *overwunneling*
overwinnen I ww. - een kind krijgen van een ander iemand dan de echtgenoot
overwinnen II ww. - overwinnen
overwippen ww. - even op bezoek komen
overwunneling, ...wunling, ...gewunnene, ...winlike, ...wunlik(e), overwunneling, ...windeling, ...wintling, ...winner de - onwettig kind, buitenechtelijk kind
overwunnen, overwunlik bn. - overwonnen: niet verwerkt door de wettige echtgenoot
overzanden ww. - overzanden, met zand bedekken
overzetten ww. 1. met een boot e.d. naar de andere kant brengen 2. op het vuur zetten 3. vertalen 4. de bijenkorf met een minder sterk volk op de plaats zetten van een sterk volk 5. het zetwerk opnieuw maken 6. in een andere stand zetten, bijv. *de palle overzetten* nl. van het geweer
overzetter de - vertaler
overzichtelik bn. - overzichtelijk
overziede, overzied(en) bw. - overzij
overzien I ww. - overzien: in z'n totaliteit bezien
overzien II ww. - overzien: met het oog doorlopen
overzingen ww. 1. in z'n geheel zingen 2. nog eens zingen, opnieuw zingen
overzweren ww. - door te bluffen misleiden, overbluffen
overzetsen ww. - hetz. als *overzweren*
own tw. - gezegd om het begrijpen en enige verbazing daarbij uit te drukken

P

paaien ww. 1. vleien, door iets gunstig, aanlokkelijk voor te stellen de ander zover krijgen 2. met flinke stappen lopen, rondlopen, slenteren, ook: zodanig lopen dat men snel smerig, nat kan worden 3. door met natte of smerige voeten te lopen vies maken, door over iets heen te lopen plat maken, met vieze voeten, grote stappen over/door iets lopen enz.
4. paren (van vissen)
paaiet, *paaiert* de 1. vlieier 2. in *een oolde paaiet* iemand die er altijd op uit is (te voet)
paaietig bn. - vlieierig
paampel, pampel, pampel, pampelduker de 1. egelskop 2. gele plomp
paampelblad et - gele plomp, vooral: het blad ervan
paampel de 1. lis 2. lisodde
paand, pand et 1. perceel, stuk land 2. strook in het veen met de afmetingen van de *baggelbak* 3. taak, vooral: flink zwaar, lichamelijk werk 4. huis, gebouw 5. elk der samenstellende delen van een kledingstuk, gewoonlijk het voor- of achterpand
Paander de, in *Dat zodoende, zee Jan Paander* gezegd om een genoemde oorzaak, een conclusie nog eens te onderstrepen
paanderen ww. - met flinke, stevige stappen lopen
paanser et - pantsers: bij bep. insecten
paanserdivisie de - pantsersdivisie
paanter de - panter
paantien, pantien et 1. schoteltje (bij een kopje) 2. in *een paantien koffie* een kopje koffie
paantienhinkelen, paand... z. *parkhinken*
paantienvol et - kopje vol
paantiesbaos de - pandjesbaas
paantiesgezichte et - iemand met een gezicht als van een *paantien*
paantiesjasse de - pandjesjas (ouderwets kledingstuk)
paark... z. *park...*
pachtboerderi'je de - boerderij die wordt verpacht
pachtlaand et - pachtland
pachtoverienkomst de - pachtvereenkomst
pachtpries de - pachtprijs
pachtied de - pachtijd
pachtveurweerde de - pachtvoorwaarde

pad et 1. pad, ook: smalle, niet verharde weg, ook wel breed maar dan steeds onverhard; ook: verhard fietspad, voetpad e.d. 2. staat, begaanbaarheid van paden, wegen 3. levensweg 4. te volgen richting

padharke de - hetz. als *tuunharke*

padjonge de - jongen die altijd op straat te vinden is

padloper de - iemand die altijd op straat te vinden is

padpisser, paddepisser, pappisser, pattepisser, potpisser, pottepisser de - strontje, zweertje aan een ooglid, nl. ontsteking aan een haarzakje

padruske de - bep. kleine rus, op plaatsen met slechte ontwatering en stijve grond

padschoffel de - schoffel (tuingereedschap)

padsleper de - iemand die altijd op straat te vinden is

padviender de - padvinder: scout

paenze en var. z. *peinze*

paep, paepe de - roomsgezinde, rooms-katholiek, bijv. *een echte paep* een overtuigd katholiek

paepekeutel, paepekullen de - bep. struik: Gelderse roos of bes ervan

paepkullen bn. - bestaande uit hout van de Gelderse roos

paeps bn. - paaps, roomsgezind

paer z. *peer*

paere(...) z. *pere(...)*

paezen ww. 1. drassig zijn 2. soppen, persen 3. lopen waarbij het vocht uit de grond sopt

paezerig, paezig bn. - drassig, nat

paffen ww. 1. schieten met een vuurwapen 2. voortdurend en/of driftig roken

paffer de 1. pistool, revolver 2. iemand die veel rookt 3. kleine pijp

pafferig bn. 1. pafferig, paf, opgeblazen 2. door winden geplaagd, winden latend

pais de 1. pais, peis, in *pais en vree* 2. bep. soort tikkertje, waarbij men in het honk niet meer getikt mocht worden

pak I et 1. pak 2. langwerpige pak ineengeperst hooi of stro, door touw of ijzerdraad bijeengehouden 3. belasting, last die men draagt 4. luiers e.d. waarmee een baby is ingepakt 5. laag kleren die men draagt, bijv. *Aj' naor buten gaon maj' wel een dik pak kleren andoen, et is roetkoold* 6. herenkostuum 7. kleren in het algemeen die men aanheeft, in verb. als *een nat pak* (natgeregend, in het water gevallen zodat iemands kleren nat zijn) 8. flinke hoeveelheid, laag (gras, sneeuw, zand

e.d.) 9. heel wat klappen, flink wat slaag, in verb.: *een pak op 'e donder, iene een pak anmeten* een pak rammel geven, *een pak veur de britse slaag* voor z'n achterste

pak II de - grijpende beweging waarbij men vastpakt, goed vast kan houden; *gien pak* amper vast te houden, ook fig.: nauwelijks vat op te krijgen

pakdreger de - pakdrager: reizend manufacturier

pake de - grootvader

pake-en-beppe-zegger de - kleinkind

pakestoel de - hoge stoel met leuningen

pakestok de - wandelstok

pakezegger de - kleinkind in relatie tot een grootvader

pakgaoren et - pakgaren

pakhokke et - ruimte in een gebouw, kamertje hoofdzakelijk als bergruimte gebruikt

pakjassien et - colbert

pakkaans de - pakkans

pakkaemer de - pakkamer, vertrek voor opslag van goederen, pakketten

pakdedoek, pakdoek de - pakdoek, luier; ook wel: de luier over de *pisdoek* heen

pakkedraod, pakdraod et - (verz.) pakdraad, nl. dun ijzerdraad, eerder vooral in toepassing op het binden van pakken stro

pakkedreger, pakkiesdreger de 1. pakken-drager, sjouwer 2. z. *pakkiesdreger*

pakkemaeker, pakkiesmaeker de - hetz. als *pakkeni'jer*

pakken ww. 1. grijpen, beetpakken, vastpakken, oppakken 2. vasthouden en knuffelen 3. nemen en tot geslachtsgemeenschap dwingen, nemen en bevruchten 4. weten te treffen in financieel opzicht 5. weten te verdienen, verwerven: van inkomsten 6. stiekem wegnemen 7. vangen, grijpen 8. betrappen, proces-verbaal opmaken 9. nemen om te benutten: m.b.t. gereedschap; ook: om zich te verplaatsen, om te vervoeren 10. in *iene argens op pakken* iemand op een bep. punt beschuldigen, bestraffen, hem klem zetten 11. ordelijk bijeendoen in een koffer, tas, kist enz. of tot een pak maken 12. vullen met zaken die meegenomen moeten worden 13. in *wat onder de arm pakken* 14. blijven plakken, aan elkaar blijven vastzitten, houden

pakkenaalde, paknaalde de - paknaald

pakkeni'jen ww. - naaien van *pakken* bij het dorsen

pakkeni'jer de - elk van de twee arbeidskrachten die aan weerskanten van een pak stro

stonden en dat met stukken ijzerdraad moesten 'naaien'

pakkenier de - hetz. als *pakkeni'jer*

pakkesjouwer de - iemand die pakken moet dragen, nl. vooral: pakken stro wanneer die werden 'genaaid', z. *pakkeni'jer*

pakkespelde, **pakspelde** de - pakspeld, bep. grote veiligheidsspel, bakerspeld

pakkestikker de - hetz. als *pakkeni'jer*

pakkien et 1. klein *pak* in diverse bet. 2. bep. verpakte hoeveelheid 3. stel bovenkieren van dezelfde stof (voor vrouwen), ook: mantelpakje

pakkiesdreger, **pakkien...**, **pakke...**, **pakkiesdraeger** de - bagagedrager, ook wel: soortgelijk raamwerk vóór op de fiets

pakkieshuj, ...**hui** et - geperst hooi

pakkiespasse de - hooipers

pakkiestouw et - touw van het soort dat om

hujpakkies zit

pakkiesvet et - zeer goedkoop vet

paklieste de - paklijst

pakluier de - dikke luier, de buitenste die het kind om had, met de functie van py-jamabroek

paksni'j de - paksnieuw

pakzolder de - zolder met voorraden, bijv. levensmiddelen

pal bw. 1. rechtop en stijf, onbeweeglijk 2. juist, precies, bijv.: *iene de waarhied pal in et gezicht zeggan recht voor z'n raap* 3. onmiddellijk 4. z. *palle*

paljas de - paljas: potsenmaker, ook: pop die een harlekijn voorstelt

palle, **pal** de 1. pal: om een rad, spil of ander bewegend deel van een werktuig mee vast te zetten; in het bijzonder: veiligheidspal, palwerk, haan

palm I de 1. palm: bekend gewas uit tropische streken 2. buksboom 3. (verz.) takken, groen van de buksboom 4. jeneverbes 5. in *Chinese palm* fluweelboom 6. in *wilde palm* bosbes 7. recht omhoogstekende, sierlijke en spitse punt aan de voor- en achterkant van de nok van het dak van een boerenschuur 8. handpalm, onderkant van de hand, ook als lengtemaat (vooral gebruikt in de bouw): 10 cm

palm II tw. 1. geuit als aanzet in rijmpjes, liedjes ter gelegenheid van Palmpasen

palmboom de 1. palmboom 2. buksboom

palmbosse de 1. palmbos 2. palmboompje, buksboom

palmbrette de - breedte van de palm van de hand of lengte van die afmeting

palmeulie de - palmolie

palmgruun et - groen van de buksboom

palmhaene de - palmpaashaantje

palmhege de - heg van buksboompjes

palmpaosenhaentien et - palmpaashaantje

Palmpaosen, ...**paosen** de - Palmpasen

palmpitmael et - meel van palmpitten: bekend als bep. veevoer

palmpolle de - palmstruik, buksboom

palmslag de - finale toewijzing bij publieke verkoop

palmslagverkoop de - publieke verkoping *bi'j palmslag*, d.i. met finale toewijzing

palmstruke de - palmstruik, (flinke) buksboom

palmtakke de - palmtak: nl. van de buksboom

palten mv. - kluiten, brokken grond, stukken graszode

palteren ww. - rondlummelen

paltogien et - korte overjas, korte mantel

pampel(...) z. *paampel(...)*

pamper, **pamper** de 1. dikke, zware persoon of dier dat zwaar loopt 2. z. *paampel*

pampier z. *pepier*

pandiggel de - stukje dakpan

pandoer de, ook et 1. in *mit een halve pandoer* in dronken 2. smerig kledingstuk, vooral: vieze broek of jas 3. pandoer: bep. kaartspel, bijv. *vaast pandoer* vaste prik, gewoonte 4. pandoerkaart, in *een dikke pandoer* een goede troefkaart bij het pandoeren

pandoeren ww. 1. een bep. kaartspel spelen: pandoeren 2. talmen

pandoerkaarte de - pandoerkaart

pangelder, **pangeler** de - iemand die onge-regelde handel drijft, sjacheraar

pangelen, **pengelen**, **pingelen** ww. - kwansen, nu weer eens dit, dan weer dat kopen en verkopen, verhandelen

panhering, **panherink**, **panharing** de - gebakken haring

panklaor bn. - panklaar, gereed voor de pan

pankoek(...) z. *pannekoek(...)*

pankoekappel de - goudrenet

pankoeksmal et - maaltijd die uit pan-nenkoeken bestaat

panne de 1. pan 2. recht aan de steel zittende, vierkante maar afgeronde, enigszins holle, alleen aan het ovaalronde eind snijdende schop, panschop, bats 3. dakpan 4. knieschijf 5. hersenpan 6. metalen zitplaats met enigszins opstaande randen en gaatjes: op maaimachines, hooimachines, weideslepen e.d. 7. strijkbord

(van een ploeg) 8. op een pan gelijkend deel van een ouderwets geweer waarin het kruid werd gedaan 9. pech met een auto

panneboel de - potten, pannen e.d. samen

pannebommel de - bep. borstel of boender waarmee men pannen schoonmaakt

pannebunnen, ...buinen ww. - reinigen van pannen met een bep. borstel, boender

pannebuunder, pannebuinder de - boender waarmee men pannen reinigt

pannehaoke de - panhaak

pannehaol et - hengel van een pan

pannekoek, pannekoek, pankoek(e) de - pannenkoek: bep. koek in pan gebakken

pannekoek-eaker de 1. platte, wijde emmer met een hengel erover, met behulp waarvan men de pannenkoeken naar het land bracht voor de werkers

pannekoekbakker, pankoekbakker de 1. eigenaardig iemand 2. (schertsend) echtgenote; in ruimer gebruik gezegd van iemand die veel te kwistig met geld en goederen omgaat

pannekoekbod et - plat bord waarvan men pannenkoeken eet

pannekoekmael, pannekoekmael, pannekoeksmael, pankoeksmael, pankoekmael et - meel waarvan men pannenkoeken bakt

pannekoekien et 1. kleine pannenkoek 2. primula

pannekoekkost de - maaltijd, eten bestaande uit pannenkoeken

pannekoekskörf, pannekoekkörf, ...maande de - bep. mand, korf waarin men de pannenkoeken naar de werkers op het land bracht

pannekoekspanne, pannekoekspanne de - koekenpan

pannekrabber de - hetz. als *panneschrabber*

pannelatte, panlatte de - panlat (tegen het wegwaaien van dakpannen)

panneleggen ww. - leggen van dakpannen op een dak

pannelit et - pannendecksel

pannelood et - daklood: gebruikt om inleken te voorkomen bij bep. randen

pannemastro, pannemastro et - panamastro

pannerak, pannerek et - rek om afgewassen pannen e.d. op te plaatsen om te drogen

panneschieten ww. - naar de ander gooien van dakpannen (bij het *panneleggen*)

panneschieder I de 1. persoon die dakpannen naar boven werpt (bij het *panneleggen*) 2.

iemand die erg bang uitgevallen is

panneschieder II de - vogel die z'n uitwerpselen op de dakpannen laat vallen

panneschoeren ww. - schuren van pannen

panneschoppe de - panschop, bats

panneschrabber de - schrabber voor het reinigen van pannen

panneschrobber de - borstel, boender, schrobber voor het reinigen van pannen

panneslikker de - soort spatel om het laatste deeg uit een schaal te halen of om pannen mee schoon te veegen

pannespoonze, panspoonze de - pannenspons

pannestrieken ww. - dakpannen aanstrijken

pannestrieker de 1. bep. troffel waarmee specie tussen de dakpannen wordt gestreken, pannenstrijker 2. metselaar die pannen aanstrijkt

pannevis de - vis geschikt om in de pan te bakken

pannevol de, et - wat er in een pan kan

pantien z. *paantien*

pantoffeltien et 1. kleine pantoffel 2. bep. plant: pantoffeltje

paol, paole de 1. paal 2. telefoonpaal, paal waarover draden van het elektriciteitsnet zijn gespannen 3. funderingspaal e.d. 4. meerpaal voor schepen 5. losse balk, bij het sluiten van de *baanderdeuren* daarachter aangebracht 6. lange ronde balk die horizontaal was neergehangen voor het hek op de *hekkedam* 7. in *veur paol staon* voor aap, voor joker staan 8. in *park en paol stellen* paal en perk 9. in *as puntien bi' j paoltien komt* als het erop aankomt, op de keper beschouwd 10. (bij *schutjassen*, d.i. een bep. kaartspel:) het getal één

paolebrogge de - paalbrug

paolehoolt et 1. hout geschikt om draadpalen van te maken 2. draadpalen

paolekaanten ww. - vlak, recht kappen van draadpalen (*kaant* maken) bij het afrasteren van land

paolepunten, paolpunten ww. - een punt aan één of meer palen hakken

paolesleien ww. - palen in de grond slaan met een *sleie*

paoling de - hetz. als *aol* (het algemene woord)

paollopen ww. - hetzelfde als *srietlopen*

paoltienverwisselen ww. - tikspelletje spelen waarbij men moet proberen zonder getikt te worden van de ene paal naar één van de andere palen te rennen

paoltieshekke et, de - hek(werk) van vooral paaltjes

paors, peers et, ook bn. 1. paars 2. (zn.) kledingstof in paars

paosbest bn. - paasbest, in verb.

paosbloeme de 1. sleutelbloem 2. z. *paoskebloeme*

paosbrood z. *koekoeksbrood*

paosbule, ...buul de - netje met snoep e.d. erin ter gelegenheid van Pasen

paosdrokte de - paasdrukte

paosgebruuk et - gebruik, gewoonte ter gelegenheid van Pasen

paoshaene de - palmpaashaantje

paoshaeze de - paashaas

paoskebrood z. *koekoeksbrood*

paoskebloeme, paosbloeme de 1. narcis 2. madeliefje

paoskebulte, paosbulte, paosvuurbulte, paosebulte de - berg takken en evt. oude banden e.d. die ter gelegenheid van Pasen wordt ontstoken

paoskedag, paosdag de - paasdag

paoskeerze de - paaskaars

paoskei, paosei et - paasei: gekookt ei met Pasen gegeten

Paosken, Paoske, Paosen, Paos de - bekend christelijk feest: Pasen

paoskepronk, paospronk de - paaspronk (vaak nieuwe kleren), paasbest

paoskevuurtogen, paosvuurtogen, ...slepen ww. - bijeenbrengen van takken en ander brandbaar materiaal, om op één der paasavonden het paasvuur te kunnen laten branden

paoskiepien et - paaskip

paoskoe de - koe geslacht voor de paasdagen, die vervolgens in de slachterij hing; men mocht naar het gewicht ervan raden, de prijswinnaar won een rollade

paosmaantien et - paasmandje

paosmaol et - bijzondere maaltijd ter gelegenheid van Pasen

paosnettien et - hetz. als *paosbule*

paosstee de - plek waar het paasvuur werd ontstoken

paostied de - paastijd

paosvuurrieden ww. - brandbare spullen met wagens bijeenbrengen, zodat er een paasvuur kan worden ontstoken

pap de 1. pap, mengsel om stoffen mee stijf te maken of op te maken 2. brij (die men eet), in verb.: *gien pap meer zeggen kunnen* niets meer kunnen als gevolg van vermoeidheid enz.

papboek de - dikke buik

paperig bn. - (van een zeisblad) niet goed gehoord, met weerhaakjes

pappe, pape, pappa de 1. pappa, vader 2. speen van een koe of evt. ander vee, van een varken, van honden, katten 3. fopspeen 4. zog, moedermelk

pappegaai, ...gaoi de 1. bekende vogel: papegaai 2. in *de pappegaai van 't paoltien schieten* een meisje/vrouw zwanger maken (vroeger vaak: zodat men moest trouwen)

pappen ww. 1. pappen: een pap, een nat verband e.d. leggen: op een gezwel, een pijnlijke plek, werken met een dergelijk verband 2. vermengen, bij elkaar doen komen, in verb., bijv. *Die beide bin deur de oolders mit zute broties bi'j mekeer papt* zijn naar een vaste verkering, naar een huwelijk met elkaar gepraat

papperig bn. 1. week en nat, brijachtig 2. enigszins vochtig 3. dik maar niet stevig, bijv. *een papperige jonge meid*

pappien et - papje

pappisser z. *papdissier*

papzoeger en var. z. *zoegepappe*

parademaeken ww. - opscheppen, snoeven

parel, perel de - parel

parelgotte de - parelgort

parelsoep, pareltjessoep, parelbri'j, pareltiesbri'j de - watergruwel

park et 1. park 2. park, bloemperk 3. hetz. als *hinkelpark* 4. beperkende begrenzing, afgrenzing, in verb. als *'t Moet binnen de parken blieden* het moet binnen de perken blijven, het moet billijk, oorbaar blijven

parkement, perkement et - perkament

parkhinken, parkienhinkelen, paarkienhinken, parkeltienhinken, parkhinkelen, paandhinkelen, paantienhinkelen, kruushinken, kruudhinken, tikhonken ww. - bekend hinkelspel spelen, hinkelen

parkhinker de - iemand die aan het spel *parkhinken* meedoet

parkhinkersblokkien, kruudhinkersblokkien, parkhinkershooiltien, parkhooiltien, hinkelblokkien, hinkelhooiltien, krielhinkelblokkien, parkhinkelblokkien, hinkelblokkien, parkelblokkien et - vierkant blokje van zo'n 5 bij 5 cm met een diagonaal kruis erop, gebruikt bij het *parkhinken*

parkhinkhokke en var. z. *hinkelpark*

parkhonk(e) et - de ruimte vóór het eerste vak bij *parkhinken*

parkienhuden, parkies... ww. - koeien

hoeden en daarbij zorgen dat ze binnen een bep. perk blijven

parklaandschap et - parklandschap

parklaene de - parklaan

parlement et 1. parlement, volksvertegenwoordiging 2. echtgenote

parlevinken ww. 1. doelloos rondlopen, flierefluiten 2. venten bij mensen die op schepen wonen

parrebool de - parabool

parrederen, parreren ww. 1. parmantig stappen, met flinke stappen lopen 2. doelloos rondstappen

parredies, paradies et - paradijs (ook bij vergelijking: heerlijk oord)

parregraf de - paragraaf

parrelelweg de - parallelweg

parremetaosie, parmataosie, parmentao-sie, permataosie de - parentage, bloedverwantschap, familiekring

parreplubaanke de - elk van de banken voor de kerkenraadsleden en ouderlingen in een kerk

parreplulaante de - parapluplant

parresiet de - parasiet: parasitair levend dier, ook: klaploper, iemand die op het geld, het succes van een ander parasiteert

parresjute, parresute de - parachute

parresjutist de - parachutist

parresol de - parasol

parzik z. *perzik*

pas I, **passé** de 1. stap, tred 2. afstand van een schrede, stap 3. bergpas 4. paspoort 5. handbeweging waarmee men iets verandert of doet verdwijnen, in *hokus pokus pas* 6. in *’t Is alle daegen pas* eender, hetzelfde liedje, ook: het is elke dag mis en: hij is elke dag dronken, zo ook *Daor kuj’ mar pas op geven* dat is steeds eender

pas II bw. 1. nog maar net, juist 2. kort geleden, zojuist 3. niet later, ouder, langer dan 4. niet voor, niet eerder dan 5. in hoge mate, bijv. *Dat is now pas es een keer optreden!*

pasbulte de - persbult (van ingekuuld gras)

pasdoek, pasklied de - als perszak gebruikte doek bij het persen van honing

pashunning, pashunnig de - honing verkregen door die uit de raten te persen

paskoeken mv. - restanten in de *pasdoek* na het persen met de honingpers

paslood et - paslood: schietlood

pasmesiene de - persmachine

paspompe, perspompe de - perspomp

passchroeve de - schroef in de honingpers met

behulp waarvan men de balk aandraait die op de *pasdoek* met inhoud ligt

passaosie z. *pesaosie*

passé I, **pas** 1. in de verb. *te pas en te onpas(se)*

2. in de verb. *van pas(se) kommen* van pas komen 3. iemands normale, goede toestand, bijv. in *niks te pas* zich niet goed voelend 4. met de juiste, passende maat, in verb. *te passé* 5. in *gien pas geven* niet horen, niet betamelijk zijn

passé II, **pers** de 1. werktuig waarmee men perst, samendrukt, uitperst 2. drukpers 3. journalisten

passelijk bn. 1. passend, geschikt

passen I ww. 1. nauwkeurig afmeten 2. met gepast geld betalen 3. in *d'r bij passen* ontbrekend deel voor iemand betalen 4. van kledingstukken e.d.: door aantrekken proberen of het formaat goed is 5. in *passen op* letten op, acht geven op, bijv. *op je woorden passen* 6. in *passen op* de zorg hebben voor, verzorgen, ook: hoeden 7. van pas zijn, van de juiste afmetingen, de juiste maat zijn 8. overeenstemmen, kunnen samengaan, harmoniëren, bijv. *Die kleren passen niet bij mekeer* 9. betamelijk zijn, op z'n plaats zijn 10. geschikt zijn, goed gebruikt kunnen worden, gewenst, nodig zijn 11. gelegen komen 12. (bij het kaartspel) passen 13. iets niet willen, er niet aan meedoen, in *d'r veur passen*

passen II ww. 1. samenpersen, sterk samendrukken 2. door sterk te drukken het sap e.d. uit iets doen komen

passeniel I, **passeneel, perseneel, pesseneel** et - de werknemers van een instelling, een zaak, een particulier

passeniel II, **passeneel, perseneel, pesseneel** bn. - niet op een zaak, maar op een persoon betrekking hebbend, bijv. *passeniele belasting* personele belasting

passenielsvergeëdering en var. de - personeelsvergadering

passenielsveriening en var. - personeelsvereniging

passesier de - passagier

passetieding de - persbericht

passen et 1. kleine *pas* in meerdere bet. 2. bankpasje, giropasje, elektronische betaalkaart e.d. 3. op kleding genaaid stukje stof

passiespul et - passiespel

passieverhael, ...verhaal et - het verhaal van het lijden en sterven van Jezus

passik(...) z. *perzik(...)*

paster, pastor de - pastor

pasteraal bn. - pastoraal: herderlijk
pasteraot et - pastoraat
pasteri'je, *passeri'je*, *pasterie*, *pastorie* de
- pastorie: woning van predikant of pastoor
pastoorske, *pestoorske* de - pastoorse, predikantsvrouw
pasturf de - persturf, machinaal gemaakte turf
pasvoer et - persvoer
paszak de - perszak (bij het persen van honing)
pat et 1. deel van een geheel 2. aandeel, het deel dat iemand krijgt, toekomt, moet leveren, moet uitvoeren 3. in *patten speulen* van negatieve invloed zijn op iets dat moet gebeuren, tot stand moet komen
patroelie z. *petroelie*
patsen ww. - petsen
pattekelier I, *pattikulier* de - particulier
pattekelier II, *pattikulier* bn. - particulier, wat iemand persoonlijk aangaat
patten ww. - verdelen
pattepisser z. *padpisser*
patti'j en var. z. *perti'j*
patticipaoisie de - participatie
pattie, *pattien* onbep. vn. - sommige(n), een klein aantal
pattietieden bw. - soms
pattietoeren bw. - soms
pattiewegens bw. - hier en daar, op sommige plaatsen
pauke de - pauk
pauw de 1. bep. vogel: pauw 2. iemand die graag pronkt
pauwstat de - pauwestaart
paveljoen et - paviljoen
peblik I et 1. de mensen met elkaar, het volk als geheel, iedereen 2. kring van belangstellenden 3. de aanwezige toeschouwers, toehoorders
peblik II bn., bw. 1. openbaar, algemeen 2. met betrekking tot een overheidsdienst
pedaantig, *petaantig*, *pedantig* bn., bw. - vlot, bijdehand, pittig, ook: een beetje eigenwijs, enigszins pedant
pedule z. *pendule*
pee de 1. in *de pee (aorig) anhebben* deftige kleren aanhebben 2. in *de pee inhebben* de pest inhebben
peer, *paer* et 1. twee bij elkaar behorende exemplaren die samen een stel vormen 2. twee personen die getrouwd zijn of een vergelijkbare vaste relatie hebben, ook wel: twee bij elkaar horende dieren van verschillend geslacht 3.

tweetal bij elkaar horende personen die samen dansen of schaatsen 4. tweeling 5. tweetal in het algemeen, bijv. *een peer mooie peerden* 6. enkele, een klein aantal
peerd et - 1. paard 2. in *een oold peerd* bep. gereedschap in de veenderij: plank van zo'n 60-70 cm breed, aan een stok, om de veenspecie mee over het land te trekken
peerdebak, *perebak* de - voerbak voor één of meer paarden
peerdebek, *perebek* de 1. bek van een paard of als van een paard 2. fluweelboom
peerdebeleren, *perebeleren*, *peerdbeleren* ww. - beleren van één of meer paarden
peerdeslaan, *perebeslaan* ww. - beslaan van paardenhoeven
peerdebi'je, *perebi'je* de 1. paardenhorzel, hetz. als *kroemkont* 2. paardenvlieg
peerdebien, *perebien* et - elk der poten, 'benen' van een paard
peerdebiender, *perebiender* de - paardenhalster
peerdebit et - bit van een paard
peerdebloeme, *melk...* en var. - paardenbloem
peerdebloemstaele de - steel van een *peerdebloeme*
peerdebone, *perebone* de - paardenboon, bep. soort tuinboon
peerdebongel z. *bongel*
peerdebossel de - paardenborstel
peerdebrille de - bep. klem die men plaatst op de bovenlip van een paard (als het onwillig zou kunnen zijn)
peerdebroekien et - stukje broekland waar paarden in lopen
peerdebrummel, *peerdebrommel* de - dikke, zwarte braambes
peerdebrumze de - paardenhorzel
peerdebulte de - paardenvijg
peerdedeure de - buitendeur van een paardenstal
peerdedokter de - huisarts die nogal hardhandig is
peerdedong, *peredong* de - mest, uitwerpselen van een paard
peerdedriever de - groep aan elkaar gebonden paarden
peerdefamilie de 1. familie die veel paarden heeft, die van paarden houdt 2. één of meer kennissen die in paarden zijn geïnteresseerd
peerdeflappe de - klep, deurtje, nl. met horizontale draaias waardoor het hooi enz. in de ruif of voerbak van het paard wordt gedaan

peerdefoons, ...*foonst*, *perefoons*, *peerde-foonnis* et - speciaal veefonds om paarden te verzekeren

peerdegat et 1. achterwerk van een paard 2. rund dat aan de achterkant te zwaar gebouwd is, hetz. als *peerdekont* 3. liefhebber van paarden

peerdegebit et 1. gebit van een paard 2. sterk gebit

peerdegerei, *peerdegereide*, *peregerei* et - paardentuig, gerei

peerdegrös, *peerdegrus* et - gras speciaal voor paarden, vaak schraal, hard gras, gras dat men de paarden voert, ook: gras dat de koeien niet willen vreten omdat het in de buurt van koevlaaien staat

peerdehaever de 1. haver die men aan het paard voert 2. lichte haver

peerdehelster de, et - paardenhelster

peerdeheufd et - kop van een paard

peerdehoeve, ...*hoef* de 1. klein hoefblad 2. hoef van een paard

peerdehoeke de 1. stukje land speciaal om het paard in te laten grazen 2. gedeelte van het land waar paarden hun behoeften doen

peerdehuj, ...*huj* et - hooi bestemd of geschikt voor paarden, vooral: hooi dat enigszins lang is en schraal, waar geen hooibroei in heeft gezeten, dat grof is en stofvrij

peerdeïezer et - hoefijzer van een paard

peerdejok et - juk door een paard gedragen

peerdekaampien, *pere...* et - stukje land bij de boerderij dat speciaal bestemd is voor één of meer paarden, ook wel: stukje land dat toevallig geschikt is om er even één of meer paarden in te laten lopen

peerdekarn de - door een paard aangedreven karmolen

peerdekarre, *perekarre* de - aanhangwagen voor 't vervoer van een paard, paardentrailer

peerdeklaover de - steenklover

peerdeklappe, ...*kleppe* de - klep, deurtje met horizontale draaias waardoor het hooi enz. in de ruif of voerbak van het paard wordt gedaan

peerdekont de 1. achterwerk van een paard, ook: achterwerk groot, dik als van een paard 2. steenbil, dikbil 3. rund met een *peerdekont* 4. liefhebber van paarden

peerdekop, *perekop* de 1. paardenkop 2. bep. deel van de pers van een dorsmachine, nl. dat op en neer gaat bij de pers en het stro naar beneden duwt, ineendrukt

peerdekribbe, *perekribbe*, *peerdekrubbe* de

- voederbak van het paard

peerdelaand et - slecht, lelijk ogend land dat nl. zodanig kaal gevreten is dat de grasmat hier en daar kapot is

peerdeleide, *pereleide* et - paardenleidsel 't *dubbelde*...voor twee paarden, 't *enkelde* ... voor één paard

peerdelocht de - paardenlucht

peerdeloek et - luik naar de *peerdekribbe*

peerdemaegde de - paardenmaag

peerdemaonen, *peerdemaenen* mv. 1. mannen (van een paard) 2. benaming voor hard, schraal gras

peerdemaotien et - stukje land waar paarden in lopen

peerdemark, *peremark*, *peerdemaat* de - paardenmarkt

peerdemeensken mv. - liefhebbers van paarden

peerdemennen ww. - mensen van een paard

peerdemest, ...*messe* en var. de - paardenmest

peerdemeule de - paardenmolen, vooral: een door een paard aangedreven karmolen, ook: mallemlolen

peerdemiege, *peremiege* de 1. urine van een paard 2. slechte koffie

peerdemoonstering, ...*moonsterige* de - hetz. als *moonstering*

peerdemusse, *peremusse* de - bep. kap ter bedekking van de oren van een paard bij strenge kou

peerdeoge et 1. oog van een paard 2. bobbel op het water, bijv. *Et regent peerdeogen* d.i. zodanig dat er bubbels in de plassen water ontstaan

peerdepad et - pad, paadje waar paarden langs gaan, ook: jaagpad

peerdepluus(ter) et (de) - pluis van de paardenbloem

peerdepolle de - strontpol ontstaan door paardenmest

peerdepote, *perepote* de 1. poot, voet van een paard 2. horrelvoet

peerderiem de - riem als deel van het paardentuig

peerderip, ...*riep(e)*, *pererip*, *peerderif* en var. et - ruif voor één of meer paarden, met name in een paardestal

peerderoeve, ...*roef* de - ruif (voor paarden)

peerderoonsel de - niet echt betrouwbare handelaar in paarden

peerderosser de - hetz. als *peerderoonsel*

peerdesnieden ww. - castreren van hengsten
peerdespul et - circus
peerdestat de 1. staart van een paard 2. bep. haardracht: paardenstaart 3. heermoes 4. lidrus 5. (mv.) wilgenroosjes 6. kattenstaart
peerdestrontheoke de - stukje land met veel paardendrek
peerdetane, peerdetaand de - paardentand: tand van een paard
peerdetoppe de - flinke pol gras op, rond de plek waar de drek van een paard is gevallen
peerdetree de - grote stap, flinke pas
peerdetugen ww. 1. in het tuig doen van paarden 2. een draverij houden van paarden
peerdeviege, pereviege de - paardenvijg
peerdevliege de - hetz. als *peerdebi*'je
peerdevoete de 1. voet van een paard 2. horrelvoet
peerdevoetien, peerdevoetsje et 1. kleine *peerdevoete* 2. (mv.) hondsdrif
peerdevolk, pere... et 1. paardenvolk 2. liefhebbers van paarden
peerdewark, ...wark et 1. de onderdelen van het werk waarbij men één of meer paarden gebruikt 2. zeer zwaar lichamelijk werk
peerdewedden ww. - wedden bij een paardenrace
peerdeweide de - weide, stukje land voor/met paarden
peerdewottel de 1. paardenpeen 2. winterpeen, winterwortel
peerdezeel et - deel van het paardentuig, waaraan nl. de strengen bevestigd zijn
peerdezeike de 1. urine van één of meer paarden 2. slechte koffie
peerdezoolder de - zolder boven een paardenstal
peerdrieden, peerde... ww. - paardrijden
peerholing de - paarhouding
peers, peerse, peerze, peerds de 1. heermoes 2. heermoesplant 3. z. *paors*
peerslaand et - land, wei met veel heermoes
peertien et 1. klein paard 2. kleine *pere* 3. meestal blauwe, ook wel groene libel
peertienmennen ww. - bep. kinderspelletje spelen waarbij één kind met een touw om a.h.w. 'gemend' werd door een ander kind dat volgde
peertienrieden ww. - paardje rijden
peertiesmeulen de - paardenmolen
pegel de 1. ijspegel 2. pestkop
pegelwaeter et - water van ijspegels
pegelze z. *pikelze*
pegge, pigge de 1. peg, ook: houten, wig-

vormig pennetje om iets mee vast te zetten 2. hetz. als *penne*, bet. 4, bijv. *Dat schut zit mit een pegge vaaste*
peilbalk de - balk in het water waarop men het waterpeil kan aflezen
peiliez et - hetz. als *hujroede* (maar zonder thermometer)
peilschaole de - peilschaal
peinze, painse, paenze, paense de 1. (in geval van mensen: ruw) buik, lijf 2. (ruw) lichaam (van mensen) 3. pens, eerste afdeling van de maag van herkauwende dieren
peinzig, paenzig bn. - met een dik lijf, lichaam
pek(...) z. *pik(...)*
pekelhering, pikelhering de 1. pekelharing 2. kleine, zwakke, magere persoon
pel de - pel, bep. soort kip
peleis, paleis, pelies et - paleis
pelet et - schilderspalet
pelgaaste de - gepelde of te pellen gerst
pelgotte de - hetz. als *pelgaaste*
pelisie de 1. politie 2. gezamenlijke beambten bij de politie 3. politieagent
pelisiebusien et - politiebusje
pelisiekörps et - politiekorps
pelisiepetroelie de - politiepatrouille
pelisieropot et - politierapport
pelisieveroddering de - politieverordening
pellegien et - zilverpel
pelleriene, peleriene de - kort schoudermanteltje
pelleri'je de - het pellen van graankorrels of onderneming waar dat pellen wordt uitgevoerd
pels, pelze de 1. dichtbehaarde huid van bep. dieren 2. voor kleding te bewerken of bewerkte dierenhuid met haren erop 3. pelsjas of soortgelijke sjaal 4. opvallend dikke laag rokken die een vrouw draagt 5. dikke laag die groeit of gegroeid is, met name van gras
pelzig bn. - op een pels gelijkend
penarie, pianaere, pianaerie, pienerie, penarie, pianaerie de - penarie, in de verb. *in de penarie* in netelige omstandigheden
penaesie, penaese, penaesien, pianaesie(n), pianaese, pianaesie, punaesien de - punaise
penaltie de - penalty, strafschop
pendelbok de - reebok waarvan de ene helft van het gewei naar voren helt
pendule, pedule de - pendule
pen-egge de - eg met rechte pennen
penelster de - kleine schroevendraaier
penelze, penne-elze, penels de - priem

pengel, pingel de 1. strafschop 2. stukje (afval van) talhout

pengelen z. *pangelen*

pengelstok de - stokje waarmee men een kleiner houtje, de *pengel*, wegwerpt bij het *tiepelen* (bep. spel)

penitaensie, penetaensie, pieneteensie de - penitentie: boete, verder in *Da's me ok een penitaensie* een moeilijk karwei

penne, pinne, pin de 1. schacht van de veer van een vogel 2. schrijffpen 3. dat waar iemand mee schrijft en z'n gebruik ervan 4. houten pen, in diverse toepassingen 5. korte puntige stok, langwerpige hout(je) of metalen stift; om te sluiten, tegen te houden, vast te zetten enz.: vaak door een gat gestoken, zodat nl. beweegbare delen tegen elkaar worden gesloten, in diverse toepassingen 6. dun gemaakt deel van een balk e.d. dat in het gat van een houtverbinding sluit 7. bep. gereedschap bij het slachten 8. puntige stok, staaf e.d. in een oppervlak gestoken om aan vast te binden, om uit te zetten, ter markering enz. 9. breipen 10. dun, scherp uitsteeksel, bijv. *de pennen van een stiekelvarken* 11. neusknijper, praam, overigens in verb.: *iene de penne op 'e neuze zetten* dreigend dwingen

penne-en-gat, pennegat, gat-en-penne zn. - pen-en-gatverbinding, vooral in *mit penne-en-gat*

pennedeusien et - pennendoosje

pennedoppe de - breidopje

pennegat, pengat, pingat et 1. pengat 2. gat door de bovenste paal van het *laandhekke*, met de pen erdoor waar het hek op draait

pennegienstelen ww. - hetz. als *prikkestelen*

pennegientrekken, pentie... ww. - trekken van één der houtjes die de ander in z'n hand houdt (waarbij diegene verliest die het kortste stokje trekt/overhoudt: hij/zij moet het karwei opknappen, mag niet eerst enz.)

pennehals de - lange en dunne hals

pennekont de, in *een aorige pennekont*: gezegd van een magere koe

pennemessien et - mesje voor het aanscherpen van de ganzenveer

pennen, pinnen ww. 1. druk schrijven 2. druk breien 3. met pennen, pinnen vastmaken 4. dekken, prikken bij het dekken (door een stier, ram)

pennerovertien et - kinderspel waarbij elk van de twee partijen zoveel mogelijk stokjes rooft uit het *honk* van de tegenpartij

penneschrift et - schoolschrift om met de pen

in te schrijven

penneseliene, penseliene de - penicilline

pennevissien et - pennevis

pennevoegel, ...vleugel, penule de - vlinder

pensionoord, gepensioneerd bn. - gepensioneerd

penter de 1. klap, stoot 2. z. *pinter*

pentie, panty de - panty

penvuur et - ontsteking van een geweer met een patroon met daarop een ijzeren pennetje; het geweer ging af als de haan daar op sloeg

penvuurgeweer, penvuur, penvuurtien et - ouderwets type jachtgeweer

penwottel de - recht naar beneden gaande, diep in de ondergrond dringende wortel, hartwortel

peper-en-zooltjasse de - jas met *peper-en-zooltkleur*

peper-en-zooltkiel de - kiel waarvan de stof donker grijs is met witte spikkeltjes

peper-en-zooltkleur de - de kleur donker grijs, vaalzwart (vaak gezegd van haar)

peperbusse de 1. peperbus, busje voor of met peper 2. benaming voor de locomotief van de stoomtram 3. geweer

Peperge, Pepergao et - plaatsnaam: Peperga

Pepergester, Pepergaoster bn. - van, m.b.t. *Peperge*, ook zelfst.: iemand uit die plaats

peperig bn., bw. 1. peperachtig 2. prijzig, flink duur 3. te gortig, te aantrekkelijk, niet langer te verdragen

pepermeule de - pepermolen

pepermunt, ...ment, puperment de 1. pepermunt 2. akkermunt 3. bep. plant: pepermunt

pepermuntballe de - bep. snoepgoed

pepermuntbloempjen et - pepermuntkruid

pepermunteulie, peperment... de - pepermuntolie

pepermuntpolle, ...plaante de - pepermuntplant

peperneute de 1. pepernoot 2. keutel van een geit, schaaap

peperneutetied de 1. de tijd van de pepernoten, de tijd van Sinterklaas

peperstri'jer, ...struier de - peperbus

pepier, pampier, papier, pompier et 1. papier 2. vel papier, stuk papier 3. behangselpapier 4. (mv.) formulieren e.d., bescheiden, schriftelijke stukken: vooral die als officieel bewijs kunnen dienen, getuigschriften, diploma's enz. 5. (mv.) bankbiljetten, in *in de pepieren lopen* nogal duur zijn

pepiereboel de - al het papier, alle pape-

rassen, papierafval e.d.
pepiere bn. - papieren
pepierfermaat et - papierformaat
pepierplakken ww. - behangen
pepiersnieder de - papiersnijmachine
pepiervreter de - zilvervisje, papiermot
pepel(boom) de 1. populier, vaak: ratel-
populier 2. klomp van peppelhout
peppelhooft et - peppelhout
peraobel de - parabel: gelijkenis
peraot, paraat bn. - paraat: klaar, gereed
perbaot bn., bw. - probaat, heel goed
perbeer et, in *op perbeer* in gebruik om uit
te proberen
perbeersel et - probeersel
perberen, preberen ww. 1. proberen 2.
beproeven 3. op de proef stellen, uitproberen
perbleem, prebleem et - probleem, moei-
lijke kwestie
perceel et 1. perceel, door greppels, afras-
tering e.d. afgebakend stuk land, aaneen-
gesloten stuk land, ook: het gewas daarop 2.
elk der partijen bij een verkoping 3. flinke
hoeveelheid eten 4. flinke hoeveelheid
ontlasting, in verb. als *De hond het een hiel*
perceel daon 5. persoon (die eigenaardig of
lastig is), bijv. *een wies perceel* een eigenwijs,
verwaand iemand
percent, precent et - procent, honderdste deel
van iets
perces, preces et 1. ontwikkelingsgang 2.
rechtsgeding 3. procesverbaal
perces-verbaol et - proces-verbaal, bekeu-
ring, bijv. in *perces-verbaol maeken* een
bekeuring geven
percesstok et - processtuk
percies, precies bn., bw. 1. juist, nauwkeurig
2. stipt, secuur
perciesien et - iemand die erg precies,
nauwkeurig is
perdoes, pardoes bw. - pardoes, plotseling
perdon I, pardon et - vergiffenis, kwijt-
schelding, in verb.: *zonder/gien perdon* on-
herroepelijk, beslist, *perdon mit* geduld met
perdon II, pardon tw. - neem me niet kwa-
lijk
perdukt, predukt et - product: resultaat van
bep. werkzaamheden
perduktie, preduktie de - productie
pere, paere de 1. peer, vrucht van de pe-
renboom 2. peervormig oliereservoir van een
lamp waarop de brander was bevestigd 3.
peervormige gloeilamp of het peervormige
deel ervan

pere... z. *peerde...*
perebloemestaele de - steel, stengel van een
paardenbloem
pereblossem de - perenbloeiesem
perehooft, paerehooft, paereboomhooft,
perebomehooft et - perenbomenhooft
perel z. *parel*
peren, paeren ww. - paren (van dieren)
perepitte, paerepitte de - perenpit
pereplok de - de pluk, het plukken van peren
pereschelle en var. de - perenschil
perevuur et - perenvuur
perewien de - perenwijn
perezuken ww. - rapen van peren
perfect z. *profeet*
perfekt, prefekt bn., bw. - perfect: puik
perfester, prefesser, prefester, perfesser de
- professor, hoogleraar
perfiet, prefiet, profiet et - profijt, voordeel
perfietlik, prefietlik, profietlik bn., bw.
- profijtelijk, voordelig
perfoost, perfost bw. - volstrekt, absoluut
pergramme, pregramme et - programma
Peries, Paries et - Parijs
Periezer I de - Parijzenaar
Periezer II bn. - van, met betrekking tot
Peries
peringstied de - tijd van het paren (van
dieren)
perjekt z. *projekt*
perkement z. *parkement*
permantig en var. bn., bw. - parmantig
permenent de, et - permanent
permetaosie z. *parremetaosie*
permissie, pre... de - permissie
permitteren, perremeteren ww. - per-
mitteren
permoter, premoter de 1. degene die tot iets
aanzet, opstoot 2. iemand die met iets, ten
behoefte van iets op de voorgrond treedt,
gangmaker 3. wijsneus, eigenwijs iemand,
opschepper 4. buitenbeentje, een eigenaardig
iemand
perochie de - parochie
perseensiegeld et - presentiegeld
perseneel z. *passeniel*
persent I, present zn. - in *present geven* ten
geschenke
persent II, present bn. 1. aanwezig 2. helder
van geest, er helemaal bij, helemaal de oude,
goed gezond
persentien, presentien et - cadeautje
personeriggestraosie en var. de - perso-
nenregistratie

pertaol, *pertaal* et - portaal: van een huis, d.i. de ruimte die ervoor is bestemd om het huis binnen te komen, ook van een kerk

perti'j, *perti'je*, *patti'j*, *partij*, *pattij* de 1. partij 2. huwelijkskandidaat 3. een zekere of flinke hoeveelheid van iets 4. iemands gelijke, iemands evenknie, die de ander aan kan 5. tegenpartij 6. uitvoering van een spel door twee of meer personen

perti'jdig, *partijdig* bn., bw. - partijdig

pertiek, *pottiek* de - portiek

pertuur, *partuur*, *portuur* de 1. gedeelte, part 2. partuur: tegenpartij in een wedstrijd

perveensiaal bn. - provinciaal

pervensie, *prevensie*, *proveensie*, *previncie* de - provincie, provinciale overheid

perveensiegreens de - provinciegrens

perveensiehooft et - in busjes verkochte, wat de kleur betreft op provinciehout gelijkende verf

perzik, *passik*, *parzik* de - perzik

perzikeboom, *passikboom*, *parzikboom* de - perzikboom

perzikkruud et - perzikkruud

pesaosie, *passaosie*, *passage* de 1. passage: weg, doorgang 2. winkelpassage

pesiep z. *sapiepen* I

pesisie de 1. houding van iemands lichaam 2. omstandigheden, toestand 3. maatschappelijke positie

pesisepakken et - positiepakje

pesjent, *pasjent* de - patiënt

pesjonkela zn. - portiunculafeest

pesseneel z. *passeniel*

pest de 1. pest: bekende ziekte bij de mens, ook: varkenspest, runderpest, schapenpest 2. vervelend gevoel, gevoel van ergernis, in verb.

pestbuul de - iemand die altijd pest

pesten ww. 1. treiteren, pesten 2. bekend kaartspel spelen, pesten

pester(d) de - pester

pesteri'je de - pesterij, het gepest, getreiter

pestkont, *...konte* de - iemand die altijd een ander pest

pestneger de - pestkop, iemand die voortdurend treitert

pestol, *pistol*, *pestool* et - bep. vuurwapen: pistool, ook wel: klappertjespistool

pestoolhoolster de - pistoolholster

pestoorskaampien et - stukje land waarvan de opbrengst toekwam aan de pastoor

pestuur, *postuur* et 1. iemands bouw, gestalte 2. persoon, bijv. in *een lastig pestuur* een

vervelende, lastige persoon

pestvoegel de - pestvogel

pestziekte de - varkenspest

pet bn. - pet, knudde

petaantig z. *pedaantig*

petat de - patat

petatboer de - patatboer: iemand die frites verkoopt

petateerpel de - aardappel van een soort die geschikt is om patat frites van te maken

petattien et - stukje, reepje patat, frites

petatzaeke de - onderneming die vooral patates frites verkoopt

peterselie, *pieterselie* de - peterselie

petetter de - harde klap

petgat et - uitgeveende veenput

petgatteboel de - het geheel aan *petgatten*

petieterig bn. 1. fijn, priegelig 2. kwiek en parmantig

petietig bn., bw. 1. hard werkend en levendig, nijver, kregel 2. kwiek en tegelijk enigszins parmantig, verwaand 3. net (wat iemands kleding betreft)

petietroos, *petietrozen* mv. - aardappelen

petiezen mv. - appels van een bep. ras

petnegosie de - waardeloze handelswaar

petoet de 1. gevangenis, petoet 2. kwiebus

petoeter, *petotter* de - harde klap

petret et 1. foto (vooral: van één of meer personen) 2. afbeelding anderszins van voornamelijk het gezicht van personen 3. persoon, mens (vaak in enigszins negatieve zin)

petretlieste en var. de- portretlijst

petrettezetter, *petretzetter* de - fotograaf

petries, *petrieze* de 1. bep. vogel: patrijs 2. patrijsleghorn

petriesappel de - bep. kleine zoete, enigszins roodbonte appel

petriesien et 1. kleine patrijs 2. patrijskriel

petrieskiepe, *petriesleghorn* de - patrijsleghorn

petriespoort de - patrijspoort

petriezehaene de - patrijschaan

petriezehenne, *...hinne* de - patrijshen

petriezenust et - patrijzennest

petroelie, *petroeje*, *petroelje*, *patroelie* de 1. het patrouilleren, de verkenning 2. éénheid of groep soldaten 3. grote groep, gezelschap dat uit zeer veel, duidelijk verschillende mensen bestaat, bijv. *een hiele petroelie* 4. wanordelijke toestand, verschrikkelijke rommel, allerlei spullen

petronegoddel de - patroongordel

petronehulze, **petronehuls** de - patroonhuls
petronelaeden ww. - patronen van lading voorzien
petroon I, **petrone** de 1. patroon 2. baas, meerdere 3. ei
petroon II et 1. patroon, decoratieve figuur op/in stoffen, tegels enz. 2. voorbeeld, model: vooral voor het maken van kleding
pets de - klap (die men uitdeelt)
pette de 1. pet: bep. hoofddeksel 2. hoofd, verstand 3. veenput, als mv. meestal: uitgeveende putten, uitgegraven veenland
pettehaandel de - pettenwinkel
pettenegosie de 1. pettenwinkel 2. handelswaar bestaande uit petten
pettevol de - zoveel als er in een pet gaat, zit
pettewagter de - zaak waar men petten verkoopt (genoemd naar een eigenaar)
pettieko de- petticoat
pettielicht tw. - geroepen wanneer een kind een ander kind de pet van het hoofd lichtte
pettienballen en var. z. *hoedsjeballen*
peuke de - eindje sigaar of sigaret, ook als scheldwoord gebruikt
peul, **peule**, **peluw** et, de - peluw, langwerpige onderkussen aan het hoofdeinde van het bed, onder de hoofdkussens, bij kou ook wel over de benen gelegd
peulate, **peulatte** de - peulerwt
peule, **peul** de 1. peul: van erwten, bonen e.d. 2. bep. soort zaaierwt of hauw ervan
peuledraad de - vezel die beide delen van een peul verbindt
peuleschelliegen, ...*schil* et - peuleschil: iets wat gemakkelijk te doen is, een kleine moeite
peulesloop, **peulsloop** et - peluwsloop
peut de - peut, opstopper
peuter de 1. peuter 2. peut, klap
peuteren ww. 1. peuteren: met de vinger(s) of een klein voorwerp in iets wroeten, vooral: om ergens iets uit te halen 2. werk verrichten waarbij men niet erg op hoeft te schieten, weinig voortmaakt
peuterig bn. - peuterig: kriebelig, klein
peuterspeulzaal de - peuterspeelzaal
peuterwarkien et - priegelwerkje
peze, **pees** de 1. pees, uit bindweefsel bestaand deel van een spier 2. hetz. als *pieze-ring*
pezen, **piezen** ww. 1. pezen: zich in snelle vaart bewegen 2. snel, zeer hard werken
pezerig bn. - taai en niet lekker door de aanwezigheid van pezen
pezerik en var. z. *piezering*

piano-achtig bw. - zachtjes, kalmpjes (gaand)
piano-an bw. - zachtjes, kalmpjes (gaand)
pianokrokke de - pianokruk
pias de 1. grappenmaker 2. pop die een harlekijn voorstelt
pick-up de 1. pick-up, platenspeler 2. pick-uppers (landbouwwerktuig)
pick-uptouw et - tamelijk rafelig paktouw, bindtouw: om pakjes hooi die worden gemaakt met behulp van een pick-uppers
pie de - de situatie met drie knopen e.d. naast elkaar in een rechte lijn bij het molenspel
pie-ba tw. - kiekeboe!, nl. geroepen tegen baby's en kleuters bij het kiekeboespelletje
pie-ba-peulen ww. - kiekeboe spelen, vooral: zich telkens verschuilen en weer vertonen
piechem de - vreemde snuiter
piede tw. - lokroep voor een kat
piek I et - pit, kern van een boomstam, stengel, met name van vlierhout en van de braam bij het maken van *spleuten*
piek II de 1. piek: in een kerstboom 2. (mv.) haarpiek 3. hoogtepunt, uitschieter 4. gulden 5. z. *pieke* I
piek III, **pieke** tw. 1. lokroep voor kuikens; ook wel voor kippen, veelal herhaald 2. lokroep voor duiven 3. lokroep voor eenden
pieke I, **pieken**, **piek** de 1. kuiken van de kip en evt. van de eend 2. kip, meestal jonge hen 3. in *iene een pieke zetten* te grazen nemen, een opmerking maken waardoor de ander klem komt te zitten, iemand de loef afsteken
pieke II de 1. lans, speer, prikstok, lange stok met een punt om ter markering in de grond te plaatsen 2. (mv.) dunne uiterste einden van een boom, struik 3. hetz. als *piekebaos*
piekebaos de 1. degene die bij het ontginnen e.d. de merkstokken meeneemt 2. z. *piekeman*
piekeboer de - pluimveehouder
piekedief de 1. kraai 2. ekster
piekedoons et - dons van kuikens
piekeëi, **piekei**, **kukenei** et - ei van een jonge kip die pas is begonnen te leggen, ook wel: klein uitgevallen ei
piekegaas, **piekegaas**, **kukengaas** et - kuikengaas, ook wel kippengaas
piekehokke, **kukenhokke** et - kippenhok, vooral: speciaal voor kuikens
piekelhering z. *pekelhering*
piekelo de - piccolofluit
piekeloop, **kukenloop** de - ren voor kuikens of kippen
piekeman, ...*jaeger*, ...*baos* de - degene die controleerde of men wel een toegangskaartje

had voor de ijsbaan en die een *pieke* bij zich had om er de dikte van het ijs mee te bepalen

piekemark de - hetz. als *kiepemark*

pieken ww. 1. in *him pieken* er zeer snel vandoor gaan, ertussenuit knijpen, zo ook *d'r uut pieken* id. 2. z. *pieke* I

piekerder de - piekeraar

piekeren ww. 1. piekeren, tobhend peinzen 2. in *d'r niet over piekeren* in de verste verte er niet aan denken 3. tintelen van onbedekte lichaamsdelen, door de felle kou

piekeries, **kukenries**, **piekiesries** de 1. gebroken rijstkorrels, ook bekend als voer voor de kuikens of kippen

piekerig bn. 1. piekerig 2. steeds piekerend

piekerkont, **...konte** de - piekeraar

piekesekser, **...schouwer** de - kuikensekser

piekestölpe de - verplaatsbaar kooitje voor met name de kloek met kuikens

piekien et 1. kleine *pieke* I, bet. 1, 2 2. kleine persoon

pielder I, **pieler** de - iemand die niet opschiet met z'n werk

pielder II de - steunpilaar

piele, **piel** de 1. lid van een manspersoon, penis 2. richtingaanwijzer aan een auto in de vorm van een pijl 3. z. *poel* II

pielegien et - kleine penis, vooral: penis van een jongetje

pieleman de 1. penis 2. achternaam, Ned. Pijlman

pielen, **pelen** ww. - nu eens weer met deze, dan weer met die klus bezig zijn (die vaak niet zo nodig is), tamelijk doelloos bezig zijn, langzaam en zonder vast plan aan het werk zijn

pielenderweg bw. - door te *pielen* uitvoerend

pielke, **piel**, **pijl** de 1. pijl 2. pijl als richtingaanduiding 3. vuurpijl 4. (verouderd) richtingaanwijzer aan een auto 5. dobber 6. stoppel in de huid van een kip

pielkeboge de - pijl en boog

pielkekoker de - pijlkoker

pielken ww. - priegelig peuterend uit iets halen

pielkestat de - wilgenroosje

pielstat, **pielkestat**, **pielestat** de 1. kale, puntige staart: vooral bij paarden en het zogeheten Friese schaap 2. schaap met een onbehaarde, dunne, aan een pijl doen denkende staart, d.i. vaak bij het Friese schaap 3. paard met een dunne staart

piemel de 1. penis 2. (verkl.) jongetje

piemelen ww. 1. urineren, vooral van kleine kinderen 2. licht regenen, motregen

piemelkont de - iemand die niet opschiet bij het werk

piemelwark et - priegelwerk

pienae(...) en var. z. *penae(...)*

piene de 1. pijn, lichamelijke lijden 2. benauwdheid, zorgen, angst 3. pijn in psychische zin

pieneboek de - buikpijn

pienekeutel de - overdreven zuinig iemand

pieneteensie z. *penitaensie*

pienigen ww. - pijnigen

pienlik bn. 1. pijnlijk, lichamelijke pijn veroorzakende 2. blijk gevende van smart 3. netelig, zeer onprettig voor één of meer betrokkenen, bijv. *een pienlike zaeke*

pienterd z. *pinter*

piep I de - piepend geluid

piep II bn. - piepjong, in verb.

piep III tw. - klanknabootsing van het geluid van muizen e.d.

piepa de - vader

piepaol z. *aolpieper*

piepe, **piep**, **pupe**, **pijp** de 1. pijp om uit te roken 2. kachelpijp 3. schoorsteenpijp 4. fabrieksschoorsteen 5. holle ronde buis (o.m. om het water onder dammen door te laten) 6. tuit van een koffiekan 7. bep. klos op het spinnewiel, ook: pennetje op een naaimachine waar een klos garen op kwam 8. broekspijp 9. staafje, lang rond stukje materiaal 10. (bij paarden en koeien) gedeelte van het voorbeen tussen knie en koot 11. vangpijp van een eendenkooi 12. in *de piepe uitgaon* sterven 13. in *naor iene zien piepen daansen* naar iemands pijpen dansen 14. in *de piepe uuthebben* moe zijn, er genoeg van hebben

piepe- en takkemaeken ww. - gereedmaken van een kalken pijp voor de bruidegom en van een versierde tak van een spar voor de bruid

piepe-anstikken ww. - aansteken van een pijp

piepe-opstikker de - pijpaaNSTEKER

piepebusse de - hetz. als *beroker*

piepedeurstikker, **pupedeurstikker** de - pijpendoorsteker

piepedrop, **piepdrop**, **piepedrup** de - pijpendrop

piepeerde de - pijpaaRDE

piepegaol, **...gaal**, **piepegaaltsje**, **piepegaalkroje** de 1. (vaak verkl.) pijpengaal, bep. kleine kruiwagen met smal wiel 2. wiel van een kruiwagen

piepegat, pupegat et - gat waar de kachelpijp in zit: achter in de kachel of in de schoorsteen
piepekop, pupe... de - pijpenkop
piepekrabber, pupekrabber, ...schrabber, ...schrapper de 1. pijpuihtaler 2. blad, haaks aan een stok, waarmee men roet uit kachelpijpen krabt
piepekrulle, piepekrul, pupekrul(le), piepekrolle de - pijpenkrul
piepemondstok, ...moonsstok et - mondstuk van een pijp
piepen ww. 1. piepen, een piepend geluid maken, geven 2. in *van gien piepen of blaazen weten* van niets weten 3. hard huilen, janken, klagen 4. in *d'r uut piepen* ertussenuit gaan
pieper de 1. aardappel 2. *pieperd*
pieperaai de - pijpendoorsteker van bent-gras
pieperaeger, pupe... de - pijpenrager, pijpenwisser, o.m.: ijzeren pennetje met pluizig eind
pieperd, pieper de 1. iets of iemand die piept; in het bijzonder: vrouw die bij het zingen de hoge noten niet goed kan halen, hond die jankt 2. toestelletje dat men bij zich draagt om te kunnen worden opgepiept 3. zanglijster 4. zeurpot, iemand die voortdurend z'n ontevredenheid uit 5. kleinzerig iemand, kind dat gauw huilt
pieperek, ...rak et - pijpenrek
pieperig bn. bw. 1. kleinzerig, overgevoelig, snel tot huilen, zielig doen geneigd 2. piepend 3. piepende geluiden gevend
pieperoyer et - mondstuk van een pijp
pieperoker, pupe..., puuproker de - pijproker
piepertien et 1. kleine *pieperd* in div. bet.; vooral huilend, schreeuwend kind, schreeuwend varkentje 2. tener kind, kind dat duidelijk achterblijft in de lichamelijke ontwikkeling 3. klein en mager, armzalig, achtergebleven biggetje, kuiken of zwak dier anderszins
piepeschoonmaaker de - pijpendoorsteker
piepestaale, piepestaal, piepestele, pupestele, pupestaale, pupestaal de - pijpensteel: steel van een tabakspijp
piepestaalerig bn. - als met, van pijpenstelen: gezegd van ijs dat flink door de dooi is aangetast en uiteenvalt in kleine losse deeltjes, ijskristallen
piepestaander, ...staander en var. de - pijpenstander
piepestoker de - pijpenrager

piepestrogien et - pijpenstrootje (van bent-gras) om de pijp mee te reinigen
piepgat et - gat in een bijenkap waar de imkerpijp doorheen steekt
piepkeneel, piepkeniel, puupkeneel, puupkneel de, et - pijpkaneel
piepkruud, piepekruud et 1. fluitekruid 2. watertorkruid
piepkukenmesteri'je de - bedrijf waar men piepkuikens mest
piepmoes de 1. kleine muis 2. klein kind
pieppoppe de - speelpop die kan piepen (als men erin knijpt)
piepschoem et - piepschuim
piepschoft, puipschoft, puipschoft et - pauze (veelal kort tijdens het werk op het land)
piepvol et 1. de hoeveelheid tabak die in een pijp gaat 2. een weinig, een beetje
piepzak, in in de... bang, ongerust
piere, pierem de 1. aardworm, vooral: regenworm 2. in *een krummel an de pier* in verwachting zijn
pierebak de - lijkst, in verb.
pierejmjuten ww. - hetz. als *piereestikken*
pierepot de - pierenpot, vooral: potje met regenwormen (bij het vissen)
piereprippen ww. - hetz. als *piereestikken*
piereschieter de 1. zeer magere, lange, dunne persoon 2. overdreven zuinig iemand
piereschudden ww. - hetz. als *piereestikken*
piereestikken - met een in de grond gestoken mestvork, schop e.d. heen en weer bewegen, om regenwormen uit de grond te doen komen en te vangen
piereestikkerig z. *wormstikkerig*
pieretroste de - tros pieren die men in het water houdt als aas voor aal
piereverschrikker de 1. pierenverschrikker, borrel, ook speciaal van een borrel die zo tegen de middag werd gebruikt
pierewaaier de 1. bep. pijp: doorroker 2. iemand die aan de zwier is, boemelaar 3. elk der lange haren die uitsteken, bijv. van de wenkbrauwen
pierewiet de 1. dun en lang iemand 2. in *Jan Pierewiet* naam van een fictieve grappenmaker, bekend van een gelijknamig liedje enz.
pierewippen ww. - hetz. als *piereschudden*
pierewipsteek, pieterwipsteek de - grote steek waarmee men naait
pierezuken, pieremszuken, pierezeuken ww. - pieren, regenwormen zoeken/vangen
pierik de - plaats waar gras gemaaid wordt

voor het paard, een kalf enz.

pierk, **pirk** de 1. ren voor kippen of varkens (vaak: waar de dieren zelf uit hun hok in kunnen komen) 2. afgerasterd stuk voor kinderen, ook wel hetz. als *loophekke*

pierkbeer de - mannelijk varken dat buiten loopt, lett.: in de *pierk*

pierken ww. - niet opschieten, prutsen en/of treuzelen met het werk, bezig zijn met kleinigheden die het werk nauwelijks doen vorderen

pierkerd de - vervelende doordrijver

pierkurig bn., bw. - klagerig

piesappel, **viessappel** de 1. galnoot, galappel 2. bes van de aardappel 3. in *een wondere piesappel* een gekke vent

piesen z. *pissen*

piesien, **piezeltien** et - klein kind, kleine vrouw

pieskepolle, **piestepolle** de - pol verdroogd gras, taaie, hoge pol gras die aan bentgras doet denken

piest, **pieste** de, et 1. penis van een stier 2. penis van een ram 3. penis van een mannelijk varken 4. penis van een hengst 5. urinebuis vanaf de blaas 6. kleine jongen, klein meisje

piesterd de 1. klein en evt. zwak individu, exemplaar 2. heel klein beetje, vleugje, bijv. *een piestertien peper of zoort*

piesterig bn. - klein, zwak: vooral van een kind

piestig bn., bw. - gezegd van een man die graag en vaak seks wil

piet I de - persoon, in verb. als: *een hiele piet* een voornaam meneer

Piet II de - Piet, bekende mansnaam, ook in verb., bijv. *d'r veur Piet Snot bi j zitten* als geheel onbelangrijk, *Dat is me ok een Piet Snot* een eigenwijze vent

pietekamme, **pietieskam** de - luizenkam

Pieter de 1. Pieter, mansnaam, bijv. *Pieter Poot* schertsende benaming voor Pieter Stuyvesant; verder in verb. als *een zunige Pieter* een overdreven zuinig iemand

pietereulie, **petereulie**, **pietreulie**, **pieterom**, **pietrum**, **pitrum** de - petroleum

pietereuliebussen et - petroleumkan

pietereuliekarre de - kar met behulp waarvan een petroleumboer vent

pietereuliekerel de - petroleumventer

pietereulieklippe, **pieteromklippe** de - petroleumkan

pietereulielippen, **pieterommelippen** et - tuit van een petroleumkan, ook: petro-

leumkan met een karakteristieke tuit, bijv. *Die lat de lippe zo hangen, et is krek een pietereulielippen*

pietereulieochien et - lampje dat op petroleum brandt

pietereulieocht de - petroleumlicht

pietereuliesoppien et - kannetje met olie, met een dun pijpje eraan

pietereulietrekker de - petroleumtractor

pieterman de 1. gefingeerd monster waarvoor kinderen werden gewaarschuwd 2. klein jongetje, erg klein mannetje 3. benaming voor Zwarte Piet 4. luis (bij de mens) 5. bep. zeevis: pieterman 6. gulden

pietermannegien et 1. kleine *pieterman* 2. zuinig mannetje 3. penis van een jongetje

pieterom z. *pietereulie*

pieteromlaampe de - petroleumlamp

pieteromstel et - petroleumkooktoestel

pieterselie z. *peterselie*

Pietersketten et, de - bep. horlogeketting of ketting anderszins dat men dagelijks draagt, nl. met boeien en een op de kop hangend kruis

pietertien et - klein, armzalig dier, dier dat in de groei is achtergebleven, ook wel van kinderen gezegd

piertertuurlik bn., bw. - vreemd, heel eigenaardig

pieterwipsteek z. *pierewipsteek*

pietien I, **pieten** (mv.) et 1. hoofd Luis 2. (troetelwoord) kat 3. vogeltje, in bep. verb.

pietien II, **pietie**, **piete**, **pietje**, **pieteke** tw. 1. lokroep voor katten, jonge katten 2. lokroep voor bep. vogels: kippen, kuikens of kanaries 3. lokroep voor schapen, konijnen

pietluttig, **pietlutterig**, **pietleuterig** bn., bw. 1. kleingeestig, kleinzerig e.d. 2. onbeduidend, onbelangrijk

pietow I, **pieto**, **pietoe** de 1. de situatie bij het molenspel waarbij men drie schijven of knopen op een rij heeft 2. molenspel

pietow II, **pieto**, **pietoe** tw. - gezegd of geroepen wanneer men een *pie/pietow* (I, bet. 1) heeft gemaakt; de *pie* is dan nl. 'gesloten'

pietowen ww. - het molenspel spelen

pietowspul, **pietowspel** et - molenspel

pietowstricken ww. - hetz. als *pietowen*

pietrum z. *pietereulie*

piets de - kleine klap, tikje, vooral: met takje of zweep

pietse de - zweep

pietsien, **pietsertien** et 1. klein beetje 2. tikje, kleine duw of klap 3. klein takje, vooral: als zweep gebruikt

pieuw... z. *ppieuw...*

pieuwerig z. *tieuwerig*

piezakken ww. - aanpakken, hard werken

piezelen ww., in *uit piezelen* naar z'n vriendin (gaand)

piezeltien et 1. klein beetje 2. z. *piesien*

piezen ww. 1. met lange tanden eten 2. z. *pezen*

piezer de - iemand die eet en daarbij maar niet opschiet

piezering, ...*ink*, *piestring*, *pezering*, *pezerik* de - uitgesneden roede met omliggende vetdelen van een geslacht mannelijk varken, met name gebruikt om er een grote zaag mee in te smeren

piezertien et - niet al te best, enigszins mager en ziekelijk of niet volgroeid dier

pij de - monnikspij

pijnen bn. - gemaakt van een bep. grove, wollen stof, pij, bijv. *een pijnen jasse*

pik, *pikke*, *pek* de 1. bep. kleverige, zwarte, zeer brandbare stof, pek 2. schoenmaker 3. keer dat een vogel pikt 4. steen, blok hout waarop men schiet bij het *pikschietsen* 5. in *de pik op iene inhebben* erg boos op iemand zijn

pik-en-span et - bep. kinderspelletje

pikant bn., bw. 1. scherp (van smaak) 2. gewaagd, ondeugend 3. (van de uiterlijke verzorging) keurig

pikantig bn., bw. - zichzelf nogal op de voorgrond plaatsend

pikantigheid, *pikaantigheid* de 1. boosheid 2. halsstarrigheid 3. deftigheid en gedurfdheid 4. smaak die aan eten zit

pikballe de - stukje pik, pek, all. in verb.: *de pikballe wezen* de pineut zijn, *de pikballe inhebben* ziek zijn

pikbosteren ww. 1. knikkerspel spelen waarbij de kinderen achter elkaar aan gaan om elkaars *boster* (glazen stuijer) te raken 2. het spel spelen met een blokje hout waarop elk kind een cent heeft gelegd

pikelze, *pikels*, *pekelze*, *pegelze*, *pekels* de - priem (voor leerbewerking)

pikeur, *pekeur*, *pikeneur* de 1. degene die op de sulky zit bij harddraverijen 2. charmeur, vrouwenjager 3. iemand die iets heel goed kan, bijv. in *een hiele pikeur* 4. man die een beetje eigenwijs is, veelal: en die fraai gekleed is 5. eigenaardige man

pikgooien ww. - hetz. als *piksmieten*

pikhaemer de 1. schoenmakershamer 2. haarhamer 3. straathamer 4. speciale puntige, ijzeren hamer gebruikt bij het lassen 5.

punthamer

pikhooft et - houten variant van de *pikstien* (gebruikt op het ijs)

pikkedonker en var. bn. - pikdonker

pikkedraod, *pikdraod*, *pekdraod* et, de - pikdraad

pikkedril z. *prikkedille*

pikkeduuster, *pikduuster* bn. - pikdonker

pikkeltien, *pikkien* et - pikkel, stipje, ook: klein gaatje (als beschadiging), plekje

pikken ww. 1. pikken 2. prikken, steken (bijv. met een zeis) 3. pulken 4. gericht naar, op, in, tegen iets werpen, vooral bij knikkeren en soortgelijke spelletjes 5. iemands knikker e.d. raken: bij knikkeren, werpen e.d. 6. tikken (bij spelletjes) 7. prikkend schoppen, slaan (van koeien) 8. vasthaken, vastmaken door een hakende, slaande beweging (aan iets) 9. tot zich nemen, pakken, stilletjes gebruiken, jatten 10. kleven 11. accepteren, aanvaarden

pikker, *pikkerd* de 1. persoon of dier dat pikt 2. vinnige persoon 3. grote knikker, stuijer 4. schoenmaker

pikkerig bn. 1. kleverig 2. vinnig

pikketanesie et - pikketanissie, borrel

pikknikker de - grote knikker waarmee men schiet (knikkerspel)

pikmi'jer de - slechte maaier

pikpakknope, ...*knoop*, *pikpakkneupe* de - tweedelige knoop, vooral gebruikt bij jurken, waarvan het ene deel overtrokken is en het andere deel erin wordt gedrukt

pikroet et - nat roet, lekkend roet uit een steen

pikschietsen ww. - hetz. als *piksmieten*

piksmieten ww. - het spel spelen waarbij de spelers centen hebben gelegd op een rechtopstaande steen of een blok hout; met kleine ronde keisteentjes moet men deze centen proberen te winnen door de steen of het blok om te gooien; er werd ook wel met ronde houten ballen geworpen; ook op het ijs gespeeld

piksmietersploeg de - groepje personen dat het spel *piksmieten* speelt

piksteen de - zaklantaarn

pikstien, *piksteen* de 1. steen waarop men schiet bij *pikschietsen*, *piksmieten* 2. steen waarmee men werpt bij dat spelen

pikstrik, ...*striekel* z. *zendestrik*

piktonne, *pektionne* de - pikton

piktouw, *pek...*, *pikke...* et - piktouw

pikzwat bn. - pikzwart: zeer zwart

pilaor, *pilaar* de - pilaar (bijv. in de kerk)

Pilatus, in *van Pontius naor Pilatus* van het kastje naar de muur

pille, *pil* de 1. tabletvormig geneesmiddel 2. anticonceptiepil 3. huisarts 4. dikke plak brood 5. zwaar, moeilijk karwei, in *een hiele pille* 6. dik boek 7. schop onder iemands achterste

pilledri'jer de - apotheker

pilo et - bep. dikke, sterke stof voor kleding: pilo

pilo(nen) bn. - van *pilo*

piloos bn. - van *pilo*

pils I et 1. bep. bier, pilsener 2. vroegere benaming voor bep. limonade: van licht-bruine kleur, in een kogelflesje

pils II de - glas pilsener

pimpelen, *pumpelen* ww. - pimpelen

pimpeler de - iemand die graag drinkt, veel pimpelt

pin(...) z. *pen(...)*

pindakeze de - pindakaas

pingel de 1. flinke schop tegen een bal 2. z. *pengel*

pingelder, *pingeler* de 1. iemand die voortdurend pingelt, afdingt bij het kopen 2. onbeduidende koopman

pingelen ww. 1. pingelen, afdingen 2. erg lang aan de bal blijven, te lang blijven drijven 3. wegtrappen 4. dieselen, pingelen (van een motor) 5. z. *pangelen*

pinhelm de - punthelm, bep. Duitse helm uit W.O. I

pinke, *pink* de, et 1. kleinste van de vijf vingers 2. hokkeling, éénjarig kalf 3. opgeschoten jongen

pinkebolle, *pinkbolle*, *bollepinke* de 1. mannelijke pink, jonge stier, pinkbul 2. opgeschoten jongen die zo ongeveer elk meisje probeert te versieren 3. man die het met meerdere vrouwen doet

pinkehalster de, et - halster voor een pink

pinkehokke et - deel van de stal voor jongvee, met name voor pinken

pinkehuder de - degene die op de *pinken*, de eenjarigen past die in het veld lopen

pinkekalfien et - eerste kalf van een eenjarige

pinkemaoltien et - kleine hoeveelheid melk die een koe geeft, lett.: niet meer dan dat een pink, een éénjarige per keer geeft

pinken I ww. - met het been trekken bij het lopen, kreupelend lopen

pinken II, in *goed* [enz.] *bi'j de pinken wezen* bijdehand zijn, een helder verstand hebben; *vroeg bi'j de pinken* vroeg op

pinkeweide de - weiland waarin men pinken laat grazen

pinkewieder de - iemand die *pinkeweide* verhuurt om éénjarigen in te laten grazen

Pinkster, *Pinksteren* de - Pinksteren

pinksterbloeme de 1. pinksterbloem 2. in *rooie pinksterbloeme* koekoeksbloem

Pinkstermark de - markt op Pinkstermaandag gehouden

pinksternaegels, in *vraogezaad en pinksternaegels* gezegd als iemand steeds doorvraagt

pinksterpolle de - pioenroos

pinksterpronk de - mooiste kleren die men heeft en die men tijdens de Pinksterdagen draagt, ook ruimer, bij vergelijking: iemands zeer fraaie kleren

pinksterroze, *...roos* de - pioenroos

pinksterziekte de - hetz. als *maendagziekte*

pinkveerze de - pink die voor het eerst gekalfd heeft

pinter, *pienterd*, *penter*, *penterd* de - inhalig, gierig iemand

pinterig bn., bw. - gierig

pioendalia de - bep. kleine dahlia met veel bloemblaadjes

pioenepolle de - pioenroos

pioot, *pioter* de - hoofdfluis

pip de 1. (bij de mens) pip, d.i. veelal koorts of griep 2. (bij vogels) smeerklier boven de staartwortel 3. pip, bekende ziekte bij vogels

piramidedak et - bepaald dak van een klokkenstoel

pirk z. *pierk*

pis... z. *pisse...*

pisbosschop de - pisboodschapje: klein boodschapje als aanleiding

pisbuis de - pisbuis, urethra

pisdoek, *pissedoek* de - luier

pisdoekekleur de - vale, bleke, slechte kleur: van het gelaat

pisgriete de - pisgriet, Sint-Margriet

pishummel, *...hemmel*, *...himmel*, *...hemel* de - hetz. als *mieghummel*

piskarre de - bep. spelletje vroeger bij school gespeeld

piskont de - troetelnaam voor een baby

piskussen et - onderste kussen dat men in een kinderwagen had, ook wel: kussen onder een kind dat nog bedwaterde

pislicht de - pislucht

pisniedig bn. - pisinijdig

pisoge et - ontsteking in het oog

pispaauze de - korte rustpaauze tijdens het

fietsen

pispot de 1. pispot; *een pispot an 't oge* hetz. als *pisoge* 2. vervelend iemand, iemand die alleen maar flauwe opmerkingen en grappen maakt 3. iemand die nogal druk is 4. bloem van de haagwinde 5. haagwinde 6. akkerwinde

pisbedde, **pisbedde** de 1. pissebed, keldermerm 2. in *van een pissebedde op een schietbedde* van de regen in de drup

pisbedoek z. *pisdoek*

pispen, **piesen** ww. - urineren, bijv. *Pissen gaat veur daansen* naar de wc gaan gaat altijd voor, ook: wat het eerst nodig is, moet het eerst worden gedaan

pisserig bn. - met een vale, bleke gelaatskleur

pisserien et - baby

pisvoorde, *...vole*, *...vooltien*, **pisvouwe** de - valse plooi, valse vouw

pisvoolderig bn. - met kreukels, met valse plooiën

pitrum z. *pietereulie*

pitte, **pit** de, et 1. pit 2. pit in een petroleumstel, in een olielamp, kousje van een gaslamp e.d., ook: brander van een gasstel, van een gaslamp e.d. 3. herkenbare kern, merg, in het hout van bep. bomen en struiken, vooral: vlierpit 4. kern van een ettergezwel, etterhaard

pitteboel de - het geheel aan pitten in allerlei vruchten

pitdig bn. 1. krachtig, energiek 2. niet gemakkelijk om te doen 3. nogal gekruid, sterk, niet flauw

pjiuwken, **pjiwken**, **pjiuwen**, **pieuwen**, **pieuweren**, **puken** ww. - niet opschieten met het eten, traag en kieskeurig zijn bij het eten, met lange tanden eten

pjiuwker, **pjiuwkerd**, **pjiwker**, **pieuwer**, **prieuwker**, **puker(d)** de - iemand die met lange tanden eet, die kieskeurig en traag is met het eten

plaanke de 1. plank: tamelijk dun en langwerpige gezaagd stuk hout 2. plank waarop men iets plaatst, bewaart: kastplank, boekenplank e.d. 3. loopplank 4. vonder 5. toneel; *op 'e plaanke* op het toneel

plaankehooft et - hout waar men planken uit maakt, hout in de vorm van planken

plaanken bn. - van planken

plaankien et 1. plankje 2. hetz. als *steunhooft* 3. bep. plank voor en achter aan een oude boerenwagen

plaankienkrulen ww. - bep. oud spel spelen waarbij men een cent van een plankje laat

rollen en de afstand meet met een meetstokje
plaante de - plant, elk der kleinere gewassen

plaante-eulie de - plantenolie

plaante-ofval de - plantenaafval

plaantekwekeri'je de - plantenkwekerij

plaanten ww. 1. in de grond zetten om te laten groeien 2. neerzetten, plaatsen

plaanter de - degene die plant

plaezen z. *plenzen*

plaeftoembaand de - scharnier met blad op het kozijn; met opstaande pen, waarop de deur m.b.v. ogen hangt en draait

plaeftoeme de 1. ijzeren pen aan het blad van een deurkozijn, waarop de ogen rusten die aan de deur zijn gemonteerd

plaeft de 1. plat, hard stuk van bep. materiaal, vgl. *een glaezen plaeft* 2. plat, plaatvormig onderdeel van het klinkwerk van een deur, aangebracht ter versterking, om slijtage tegen te gaan 3. langwerpige plaatje op de zeisboom aangebracht, met een gaatje waarin de punt aan de achterkant van het zeisblad sluit 4. bep. voorziening in het lichaam aangebracht ter versterking, bijv. *een plaeftien in de heupe* 5. ovenplaat 6. groot stuk metaal in plaatvorm, neergelegd om wegzakken, vallen te voorkomen 7. dekblad op een fornuis e.d., waarop verhit wordt 8. in *de plaeft poetsen* de plaat poetsen, ervandoor gaan, ook: iemand prijzen en daardoor stimuleren, aanzetten 9. bep. langwerpige sieraad op het voorhoofd gedragen (bij een oorijzer) 10. zware balk over en als verbinding van twee binstijlen 11. muurplaat 12. harde laag in de grond van leem of ijzeroer 13. hetz. als *kachelplaeft*, *heerplaeft* 14. grammofoonplaat 15. gedrukte afbeelding, afdruk van een prent, schoolplaat e.d. 16. etsplaat e.d. 17. golfplaat 18. schouderblad (bij runderen) 19. (bij runderen) elk der delen ter weerszijden van het staartbeen

plaeftbrood, *...bolle* en var. et - plaatbrood

plaeftaemer de - hamer voor het bewerken van metalen platen

plaeftien et 1. kleine *plaeft* in div. bet. 2. afbeelding, prentje 3. elk der lamellen van bep. paddestoelen 4. bep. prothese als onderdeel van het gebit: plaatje 5. foto, bijv. *een plaeftien maeken*

plaeftieskieken ww. - plaatjeskijken

plaeftieszwam de - plaatjeszwam

plaeftiezer et - plaatijzer

plaeftmes et 1. mes om koekjes en ander baksel

los te maken 2. ovenpaal

plaetpasse de - plaatpers

plaetse, *plaets*, *plaes(e)* de 1. boerderij 2. zitplaats 3. dorp of stad 4. bep. plek, punt op aarde 5. in *in plaes dat* net andersom dan dat, in plaats van

plaatselik, *plaeselik* bn. 1. plaatselijk: beperkt tot één of enkele plaatsen 2. m.b.t. een bep. plaats of gemeente

plaatsen, *plaesen* ww. 1. zetten, een plaats geven 2. een plaats, een positie toewijzen, een plaatsing regelen 3. de plek bepalen op een ranglijst bij bep. sporten 4. in *je plaatsen veur* zich plaatsen voor

plaatsing de 1. plaatsing: het zetten, plaatsen 2. onderbrenging 3. het opnemen in een krant 4. toewijzing van een plaats binnen een bep. studierichting

plaetstove de - plaatstoof

plaetvere de - bep. platte veer onder bep. rijtuigen

plaetwark et - plaatwerk: wat van plaatijzer gemaakt is

plafon z. *plefon*

plagge de - plag, afgestoken heide- of graszode

plaggebult(e) de - hoop, berg plaggen

plaggedong de - mest vermengd in plaggen (in een potstal)

plaggelaeden ww. - laden van plaggen

plaggemennen ww. - met paard en wagen plaggen halen

plaggen ww. 1. plaggen afsteken 2. dik schillen

plaggeofstikken ww. - plaggen afsteken

plaggerig bn. - op plaggen gelijkend, door het in elkaar kruipen van stoffen

plaggescheller de - gereedschap bestaande uit een soort schoffel in de vorm van een halve maan, die men onder de zode door trok om plaggen los te maken

plaggeschoffel, *plagschoffel* de - plaggen-schop, spade waarmee men plagt, ook: om turf mee te steken

plaggestikker de 1. plagsteker, degene die plaggen afsteekt 2. bep. (rook)pijp met een kop van porselein, een mondstuk en een slang van gummi ertussen

plak I et, de 1. plaats, punt 2. punt, plaats waar iets of iemand zich bevindt 3. dienstbetrekking, met name van een boerenknecht of -meid 4. uitgestrektheid, ruimte die iets of iemand inneemt of in kan nemen 5. dorp of stad

plak II de, et 1. kracht waarmee iets plakt, kleeft, structuur waardoor een bep. stof in een goede, vaste samenhang verkeert 2. plaksel, lijm 3. bep. strafwerktuig: plak

plak-an et - bep. spelletje waarbij men op een bep. plaats moest aantikken

plakanduding de - plaatsaanduiding

plakbrief de - plakbrief, affiche, aangeplakte mededeling

plakgebunnen bn. - plaatsgebonden

plakhoetien et - platte strohoed

plakhusien et - adres waar men graag verpoost, graag blijft plakken

plakkaot, *plakkaote*, *plekaot* et 1. aanplakbiljet 2. grote vlek, vieze, smerige plek, klodder

plakke, *plak*, *plek(ke)* de 1. dun afgesneden stuk van iets, snede, schijf 2. schijfje hout, stukje schors van een boom gehaald om deze te merken 3. tablet (van iets), bijv. *een plakke sukelao* 4. plek (die zich aftekent), bijv. *Ik heb een blauwe plakke* 5. smerige plek, vlek 6. litteken

plakken ww. 1. met kleefstof e.d. bevestigen, vast doen zitten 2. door plakken herstellen 3. goed kleven 4. vast blijven zitten door kleven 5. lang blijven 6. zich een poosje bij een ander ophouden, een tijdje in de ander z'n gezelschap blijven 7. behangen, behang aanbrengen: in een ruimte, op een muur 8. plaatsen, zetten

plakkerd, *plakker* de - iemand die lang ergens blijft, die lang blijft plakken

plakkeri'je de - plaksel, kleefstof, lijm

plakkerig bn. 1. kleverig 2. beurs, buikziek 3. met plekken, vlekken 4. geneigd lang te blijven, te blijven plakken

plakkersgoed et - plaksel, kleefstof

plakkertien et 1. kleine *plakker* in div. bet. 2. sticker

plakmael et - plaksel om behang mee te plakken

plaknaemebod et - plaatsnaambord

plakpepier et - plakband, gompapier e.d.

plakplaete de - plaatje dat men op iets plakt, sticker

plakpleister de 1. plakpleister 2. zegel die men voor de sier/ter afsluiting op een brief plakt, blanco rand van een vel postzegels die men op kan plakken e.d. 3. pleisterplaats, plaats waar men graag verpoost 4. iemand die steeds blijft plakken, die maar niet weggaat

plakplestiek et - plakplastic

plakruimte de - plaatsruimte

plakvienen ww. - plaatsgrijpen, gebeuren

planeet, *pleneet* de 1. bep. hemellichaam, planeet 2. bep. schoffelwerktuig voor bieten

planeren z. *pleneren*

plannemaeken ww. - maken van plannen, zich dingen gaan voornemen

planteit en var. z. *plentie*

planuut bw. - ronduit, zeggend zoals het is

plaogbeest, ...*biest* et - plaaggeest, plaagbeest

plaoge, *plaog* de 1. straf in bijbelse zin 2. kwelling, zeer hinderlijk iets 3. hinderlijke ziekte, lastig gebrek

plaogen ww. - plagen: onaangenaam doen tegen iemand om te pesten of om grappig te zijn

plaogeri'je de 1. het plagen 2. keer dat men plaagt

plaogkop de - plaaggeest

plasregenen ww. - zeer hard regenen

plasse, *plessian* de 1. laag water of andere vloeistof op de grond, vaak in een verlaagd gedeelte, in een kuil 2. meer, poel 3. hoeveelheid urine 4. kruin, vooral in *een kaele plasse* een kaal hoofd 5. (schertsend of enigszins ruw) hoofd 6. kapje (van brood) 7. afgeschaafd of afgesneden vlak stukje, ook: schijfje hout, stukje schors, met name van een boom gehaald om die te merken 8. uiteinde, bovenste laag van het topje van een vinger 9. bep. bovenstuk van een bep. muts

plassemaske de - maas die ontstaat bij het haken, 'knopen' van een eigengemaakte muts voor vrouwen

plassen ww. 1. in water of in een andere vloeistof heen en weer bewegen 2. ondiep waden 3. plassen, urineren 4. een klein, dun stukje, laagje van iets snijden 5. schillen met een dikke schil

plasticpoede de - zak van plastic

plat I et 1. open of verwaterde plekken (in het koren) 2. platte kant (van met name een sabel)

plat II bn. 1. tweedimensionaal, alleen in de breedte reikend 2. vlak en niet hoog 3. (van vaatwerk) vlak, ondiep 4. niet rond, niet gewelfd 5. effen, egaal 6. vlak geplaatst 7. eenvoudig, met weinig ontwikkeling of pretenties, bijv. *een platte man* een eenvoudige, gewone man 8. in *plat praoten* dialect spreken 9. rondborstig, eerlijk en open 10. alledaags, te gewoon

plathouwen ww. - door er doorheen, overheen te lopen het gewas plat maken

plathouwen ww. - platslaan: platmaken door te slaan, ook: met de grond gelijkmaken door

te slaan

platpisser de - pasgeboren meisje

platpraoter de- iemand die een dialect spreekt

platregenen ww. - door het regenen plat komen te liggen, vooral van gewassen

platribbig bn. - met platte buik

platsen ww. - plassen, bijv. *Ze platsten deur 't waeter*

platslaan ww. - platslaan

platstriecken ww. - platstrijken

plattelaand et - platteland

platter de - bep. vis: blei

platterig bn. - onregelmatig liggend

plattien et - trottoirtegel of soortgelijke platte steen met dezelfde functie

plaweg bn. - plaweg: ronduit, recht voor de raap

plawij'en ww. - door de harde wind plat komen te liggen

plawiaen, ...*zi'jen*, ...*zeilen* ww. - met een steentje over het water keilen

plawiaer de - bep. dikke, zure appel

plee de - toilet, wc

pleegouden, ...*oolders* mv. - pleegouders

pleegsman de - man die een ander verpleegt (geen familie)

pleepapier et - toiletpapier

pleetonne de - privaaton

plefon, *plafon* et - plafond

plegen ww. 1. plegen 2. vragen, in *om raod plegen*

pleister de 1. hechtpleister 2. grote vlek, klodder 3. klappertje voor klappertjespistool 4. plakzegel e.d. die men op een barst in de ruit plakt

pleisteren ww. - pleisteren: even verpozen, blijven plakken

pleisterkont(e) de - iemand die altijd blijft zitten, nooit weggaat

pleisterplak et 1. pleisterplaats 2. iemand die graag blijft plakken

pleit de - in *in de pleit* in een rechtzaak verwickeld

pleiter I de- iemand die aan het pleiten is

pleiter II bn. - weg, ervandoor

plekaot z. *plakkaot*

plemuur et, de - plamuur

plemuursel et - plamuursel

pleneet z. *planeet*

pleneren, *planeren* ww. - planeren: gladmaken

plengen ww.- schreien, in *traonen plengen*

plens I, *plenze* de - plens

plens II bn.- kletsnat
plensbuije, ...*buie* de - plensbui
plenter de - gemeen paard, paard dat snel slaat, bijt
plentie, *plintien*, *planteit*, *plantiet* bw. - veel, in overvloedige mate, bijv. *planteit etzelde* het is me eender
plenzen, *plaezen* ww. 1. plenzen, gutsen, stromen 2. spetteren, poedelen, plassen
plestieken bn. - van plastic
pletteri'je de - inrichting waar men graan plet, met name haverkorrels
pletterig bn., bw. 1. met de eigenschap plat te worden 2. hier en daar plat liggend
pleuris, *pluris* de - pleuritis (ziekte aan de longen)
pleziervolk et - mensen die samen plezier maken, een genoeglijk uitje beleven e.d.
plezierwaegen de - janplezier e.d.
plieuweren z. *pjieuwken*
plinte de 1. vloerplint 2. oud, vervallen huis
plintien et 1. kleine *plinte* 2. z. *plentie*
plintledder de - fopmiddel, nl. gefingerd type ladder voor het halen waarvan men, bij wijze van grap, kinderen, beginnende knechten e.d. op pad stuurde
ploeg de 1. bep. landbouwwerktuig: ploeg 2. bep. sterrenbeeld: ploeg 3. veer aan een plank 4. bijeenhorende of bijeenkomende groep personen, bijv. *een ploegien jongvolk* 5. groep spelers (bij bep. sporten) 6. groep dieren 7. een bep. aantal bij elkaar horende exemplaren, in *een ploeg pennen* d.i. breinaalden
ploegbalke de - ploegbalk, ploegboom
ploegblad et - strijkbord van een ploeg
ploegiezer et - ploegijzer, kouter
ploegjok, ...*juk* et - stelhout van een *stelploeg*
ploegketten de - ketting waarmee men de ploeg afstelt
ploegmenner de - degene die ment bij het ploegen, ploegdrijver
ploegmes et - voorste mes van een ploeg, dat nl. loodrecht in de grond snijdt, ploegijzer, kouter
ploegrister, ...*ruster* et - ploegrister
ploegschere de - ploegschaar
ploegschieve de - losse schijf om de as van een stelploeg
ploegspille de - bep. onderdeel van een ploeg: pen met behulp waarvan men de ploeg vastzet op de gewenste diepte
ploegstat de - ploegstaart
ploegstik(ke) de - pin waarmee men een ploeg

vastzet op de gewenste diepte
ploegvoren de - ploegvoor
ploem de 1. de veren van een vogel, met name van een gans 2. de veren, het dons van een bed
ploeme, *ploem*, *plume*, *pluum* de 1. toef, bos, pluim, in het bijzonder als versiering op een hoofddeksel 2. staartpluim (bij runderen, honden) 3. geslachtsdeel van een vrouwelijk varken 4. compliment
ploemewasken ww. - hetz. als *stattewasken*
ploemgrös et - wollegras
ploemhaever de - wilde haver
ploempen ww. 1. in het water of in een andere vloeistof vallen, springen met een plomp 2. het geluid van één of meer plompen maken bij het vallen in een vloeistof, bij het vallen, gutsen van een vloeistof 3. met een plomp in een vloeistof werpen, gieten 4. met één of meer plompen in het water polsen, plassen 5. ploffend, met plompen door het water lopen
ploemperd de 1. dik, zwaar exemplaar, dikke persoon 2. vol glas (vooral inzake een borrel)
ploempies mv. - wollegras
ploemsen, *ploemzen* ww. - hetz. als *ploempen*
ploemstat de - pluimstaart, staart met een pluim
ploemstriecken, *pluum...* ww. - vleien
ploemstriecker de - pluimstrijker, vleier
ploeterder de - ploeteraar
plof I, *ploffer* de 1. geluid van iets zwaars dat botst of valt 2. geluid van gas dat plotseling ontsnapt of ontbrandt, van een ontploffing, knal 3. bromfiets, ook motorfiets
plof II tw. - klanknabootsing van het doffe geluid dat ontstaat als er iets zwaars neervalt, ook wel: als iets ontploft
plofdikke bn. - (van mensen) erg dik en vet
ploff ww. 1. met een plof vallen, botsen 2. een ploffend geluid geven, maken 3. ontploffen, springen 4. met een plof neergooien
plofferd de - persoon die met zware stappen loopt, ook wel van dieren; vandaar ook: zwaar dier, dikke, lompe persoon
ploffertig bn. - hetz. als *pofferig* bet. 1
ploffertien, *poffertien* et 1. klappertje (voor een klappertjes-pistool) 2. pistool
ploffertiesgeweer et - klappertjespistool
ploffiets de - bromfiets, vooral: van een ouderwets type
plogge, *plugge*, *plugien*, *plug* de 1. houten pen: met name voor pen-en-gat-verbindingen, ook: wig of plug, pin met name ter bevestiging

van zolen aan schoenen 2. pijpje kunststof dat men in een geboord gat in de muur doet om m.b.v. een schroef iets aan op te hangen of anderszins te bevestigen 3. z. *plokke*

plok de 1. pluk, het plukken 2. in *een hiele plok* veel geld 3. z. *plokke*

plokaoren ww. - hetz. als *plokaoren*

plokappel de - plukappel

plokhaoke z. *hijhaoke*

plokhaor I, plokhaoe de - in *op 'e plokhaor gooiën* op de grond, zodat de anderen gaan grabbelen

plokhaor II et - uitgeplukt vachthaar, met name van konijnen

plokhaoen ww. - plukharen: vechten, ravotten, ook in *te plokhaoen gooiën* op de grond werpen: met name van appels, zodat de anderen gingen grabbelen en daarbij veelal gingen vechten

plokke, plogge, plok, pluk de 1. toef, bosje, grote vlok, bundeltje (haar e.d.) 2. flinke hoeveelheid (van wol, haar e.d.)

plokken, plukken ww. 1. afbreken, aftrekken van bloemen, takjes, vruchten 2. de opbrengsten, voordelen van iets nemen, benutten 3. lostrekken, uit of van iets trekken, aan iets trekken 4. in *een kiepe plokken* de veren uittrekken 5. op ongeoorloofde of onredelijke wijze geld afnemen, te veel laten betalen, bijv. *Ze hebben 'm aorig plok*

plokvet et - plukvet, darmvet

plokwol de - losse plukjes wol

plomp I de 1. geluid van een voorwerp enz. dat min of meer zwaar valt 2. poel, water 3. waterlelie 4. situatie waarbij een flinke hoeveelheid vloeistof in een zeker ritme heen en weer schiet in een emmer e.d. 5. z. *plompe*

plomp II bn., bw. 1. groot en log 2. lomp, onbeschaafd, lummelachtig

plomp III tw. - plomp, klanknabootsend geluid van een vallend voorwerp enz. dat in een vloeistof valt

plompdikke bn. - (van personen, dieren) zeer log en dik

plompe, plomp de - flinke hoeveelheid

plompeblad, plompelblad et - plomp, waterlelie, ook: blad daarvan

plompebloeme, plompelbloem de - waterlelie

plompen, ploompn ww. 1. in het water vallen, springen met een plomp 2. het geluid van één of meer plompen maken bij het vallen in een vloeistof, bij het vallen, stromen, gutsen van een vloeistof 3. met één of meer plompen

in het water polsen, spatten 4. de karnpols bedienen 5. vloeistof met een plomp gieten 6. ploffend, met plompen door het water lopen 7. neerploffen 8. met zware stappen lopen

plomperd de 1. dikke persoon, dik dier 2. plomp, water (vooral: in relatie tot vissen)

plomps de - dikke, stijve kerel

plompstok, ploempstok de - stok waarmee men plompend polst bij bep. manieren van vissen met netten

plompverleuren bw. 1. plompverloren 2. zonder gezelschap van wie dan ook 3. geheel verloren, niet meer te winnen

plompzak de - geweldige dikzak

plomze de - flinke hoeveelheid vloeistof, flinke guts

plooiber bn. - plooibaar

plooie, plooi de 1. plooi (in kleding, gordijnen e.d.) 2. in *Die het et gezicht ok in de plooi* zonder een spier te vertrekken, zonder dat er een lachje af kan

plooien ww. 1. plooiën: maken van plooiën 2. (van mutsen, rokken) plooiën krijgen, geplooid worden 3. in plooiën hangen 4. regelen, in orde maken

plooiezer et - plooihout (voor mutsen)

ploomusse de - plooiemuts (nl. veelal: bep. nette floddermuts, op werkdagen gedragen)

plooiraad de - plooierraad, met name van ouderwetse mutsen van vrouwen

ploonze de 1. het geluid 'plons' 2. flinke hoeveelheid vloeistof

ploonzen, plonsen ww. - plonzen

plos, plotsig bn. - van het gezicht: opgezet, gezwollen en evt. rood, bijv. *een plos gezicht*

plu de - paraplu

plugge, plugien en var. z. *plogge*

pluggen ww. 1. pluggen 2. met een *plogge*

pluk z. *plokke*

plume z. *ploeme*

plumen mv. - wollegras

pluris z. *pleuris*

plusen bn. - pluchen, van pluche gemaakt, bedekt met pluche

plusfoor de - plusfour (deftiger dan *pofbroek*)

plussen ww. - in *zitten te plussen en te minnen* de voor- en nadelen afwegen

plut z. *blut*

pluum(...) z. *ploeme(...), ploem...*

pluus I et 1. pluche 2. pluus: rafels, vlokjes e.d.

pluus II de 1. pluus: vlokje, rafeltje, haartje e.d. 2. zaadpluisje, zaadpluimpje 3. wollegras

4. bloeiwijze van wollegras

pluus III, *pluis* bn. - in *niet pluus* niet in de haak, niet in orde

pluusbaand I de - hetz. als *pluusraand*

pluusbaand II et - stof dienend als *pluus-raand*

pluusgrös, pluusgrus et - wollegras

pluuskoorde de - stootkant van pluche aan (lange) rok, japon, onderjurk (tegen het slijten)

pluusraand de - vingerbrede band om de onderkant van de rok genaaid (met rafeltjes: als stootkant)

pluuster, pluusterd, pluuste de 1. pluister, pluisje 2. zaadpluim, zaadpluisje e.d. 3. wollegras, ook: in *witte pluusters* wollegras

pluusteren ww. - pluisteren: pluisjes loslaten, pluizig worden

pluzen, pluizen ww. 1. aan, tot rafels, pluisters, vlokken e.d. trekken 2. peuteren 3. knagen: d.i. het vlees van een bot of been 4. met lange tanden eten, traag eten 5. lekker eten 6. pluisters, pluizen afgeven 7. zeer nadenkend, knobelend bezig zijn met iets om het op te lossen, om het na te zoeken, onderzoekend lezen

pluzer, pluzerd de 1. iemand die niet opschiet bij het eten 2. iemand die alles zeer grondig onderzoekt

pluzeri'je de 1. het *pluzen* in diverse bet. 2. nauwkeurig onderzoek

pluzerig, pluizig bn. - pluizig

poch zn. - in *gien poch hebben op* niet zien zitten, niet graag doen

pochbeest et - pocher, opschepper

pocheblaozen ww. - opscheppen, zichzelf roemen

pochebuul, ...bule, pochbuul, pochbule de - opschepper

pochel, pogge de 1. (veelal ruw) pochel, lichaam, lijf 2. schouders en rug 3. z. *pogge*

pochelen ww. - steeds hard werken, voortdurend veel, zwaar werk doen

pocheltien et - vergroeiing van de rug in de vorm van een kleine bult

pocher(d) de - pocher

pocheri'je de - pocherij, het *pochen*

pochhaans de - opschepper, bluffer

pochhals de - snoever, pocher

pochhannes de - opschepper, pocher

podde, porre de, et 1. bep. kikvorsachtig dier: pad 2. kleine persoon (soms ook: die vinnig, bijdehand, ondeugend of eigenaardig is), ook: iemand met een ronde rug, (klein) kind, klein

dier 3. iemand die zich langzaam beweegt 4. korstje, korreltje aan de oogleden, door het slapen ontstaan 5. stuk neusvuil

poddeachtig bn. - klein en enigszins gedrongen

poddebakker z. *pottebakker*

poddeblaeden, poddeblad mv. 1. ridderzuring 2. grote weegbree

poddegrös et - zeer fijn gras

poddehaor et - paddenhaar

poddenust et - paddennest: nest van padden

podderusken mv. - paddenrus (bep. plant)

poddeschrift et - bep. lettertype, soort gotisch schrift

poddespi'je, koekoekspi'je de - koekoekspeeksel, witachtig vocht, schuim van het schuimbeestje

poddestoel, poddestoeltoppe de 1. bep. plant: paddestoel 2. lage wegwijzer met bolvormig bovendeel 3. drijftol, zweeptol 4. paddestoelwolk

poddeveren mv. - nesthaar, dons

poddevilder, poddeviller, poddevieler, pottevilder, potteviller, porrevilder de - paddenviller, bot mes, oud en stomp (zak-) mes, goedkoop mes van mindere kwaliteit

poddig bn. - klein en rond (van personen)

poede de 1. kleine zak 2. dikke puist, pukkel, buil e.d. 3. balzak 4. iemand die dik is 5. pestkop, vervelend iemand, zeurderige vent, zak

poedel de 1. poedelhond 2. in *een vieze poedel* een smerige boel

poedelen ww. 1. in water plassen, baden 2. zich wassen 3. in *d'r mar op los poedelen* maar raak knoeien 4. misschieten, ernaast werpen e.d. 5. poedelprijzen uitloven

poedelnaekend, ...naekt bn. - poedelnaakt

poederig bn. - met verdikkingen, wallen (in het gezicht)

poedevol de - de totale hoeveelheid die in een zak gaat

poedie, poed, poetie, poete tw. - lokroep voor een poes

poedzak de 1. vervelende, lastige vent, minnekerel 2. vrouw die smerig is in haar doen en laten

pocha, poehè de, et - drukte, rumoer om niets, vooral: verbeelding, eigenwijsheid die men overduidelijk aan de dag legt

poer de 1. poeder: fijnkorrelige stof 2. geneesmiddel van fijn gemaakte substantie en van een afgestane hoeveelheid 3. drank bereid uit cacao-poeder, ook: chocolademelk 4. harde

klap, flinke schop

poeieren ww. - met een *poeier*, een ferme trap wegschoppen

poeierketel de - ketel waarin men *poeier* maakt (hier: drank uit cacao-poeder)

poeiermelk de - drank bereid uit cacao-poeder, ook: chocolademelk

poeiersukelao de - chocolade in poeder-vorm

poeiersuker, **poedersuker** de - poedersuker

poeke I de - poes, bijv. *Kom mar, poekien*

poeke II tw. - lokroep voor een kat

poekel, **pukel** de - puistje, pukkel

poekelig, **pukelig** bn. - met pukkels

poekien, **poekie** tw. - lokroep voor een poes, vooral: voor een jonge poes

poel I de - voetbalpool

poel II, **poele**, **piele**, **piel** tw. 1. lokroep voor eenden 2. lokroep voor ganzen

poele I de 1. poel, plas 2. flinke hoeveelheid melk 3. z. *poel*

poele II de - peul

poelegrap de, in *veur de poelegrap* voor spek en bonen, slechts voor de aardigheid

poelen ww. 1. pellen (van doperwt en e.d.) 2. z. *pulen*

poelepetaot(e) de 1. parelhoen 2. kalkoen

poelevinken ww. - lopen rondneuzen, flie-refluiten

poelie de 1. poelie, riemschijf, snaarschijf 2. bep. kledingstuk: dunne trui met hoge kol

poelken z. *pulken*

poemel z. *pummel*

poemsen z. *boemzen*

poemzak de 1. geweldige dikzak 2. te wijd kledingstuk

poemze de 1. wijd zittend kledingstuk, bijv. gezegd van een broek 2. dikke persoon 3. z. *boms*

poen de - poen, geld, bijv. *een protte poen*

poep I, **poepe** de 1. benaming voor een Duitser 2. marskramer, reizend manufacturier of hannekemaaiër uit Duitsland afkomstig 3. (gezegd door westerlingen) eerdere benaming voor seizoenarbeider afkomstig uit Oost-Nederland 4. paard van het Oldenburger ras of van het Groninger type van de bovenlander

poep II, **poepe** de 1. poep, uitwerpselen 2. (vaak verkl.) wind (die men laat) 3. flinke hoeveelheid sterke drank (die men nuttigt) 4. (verkl.) flinke hoeveelheid geld

poepappel de - galnoot, inktappel

poepdeuze de - (schertsend) wc

poepdoek de - poepluier

poepebloed et - Duits bloed, in *een peerd* waar wat *poepebloed* in zat een paard met goed temperament, met voorouders van een bep. Duits paarderas

poepedarie de - modderachtige boel, slijk-achtige, doorweekte modder

poepekanne de - bep. drinkkan: met tuit en dekseltje dat eraan vastzat; in gebruik bij de hannekemaaiers

poepeklompe de - witte klomp met stompe neus

poepeknieft et - flink, stevig zakmes, van Duits fabrikaat

poepekop de 1. de enigszins bolle kop die sommige paarden hebben 2. paard met een enigszins bolle kop

poepelen ww. 1. op overdreven wijze schoonmaken, poetsen, waarbij de desbetreffende persoon niet snel tevreden is 2. niet opschieten met het werk

poepemes, **poepmes**, **poepenmes** et - hetz. als *poepeknieft*

poepenbier et - Duits bier

poepenhemeltien et - paradijs

poepenkraom de - gefingeerde marktakraam o.i.d. met Duitsers (in een rijmpje)

Poepenlaand, **Poepelaand** et - land van de Duitsers, Duitsland

Poepenstein et - benaming voor Duitsland

poeppeerd et - hetz. als *poep I*, bet. 4

poeppeipe, **poeppeupe** de - Duitse pijp

poeperaosie, **poeperasie** de - diarree

poeperd de - achterwerk, aarsopening

poeperi'je de 1. het voortdurend poepen 2. diarree

poeperiegel, **poepen...** de - rij achter elkaar lopende personen (herinnerend aan de tijd dat Duitse seizoenarbeiders naar de regio kwamen)

poepescheet de - kleinigheid, bijv. in *Die lacht om een poepescheet*

poepestreek de - vervelende, rare streek die iemand levert

poepestront de, in *zo gierig as poepestront* erg gierig

poepetoer de - lastige, langdurige inspanning om iets voor elkaar te krijgen

poepetrek de - een stevig karwei, een behoorlijke klus

poepinne, **poepin** de - Duitse vrouw

poepstoel de - wc

poepzak de - poepzak: dikke jongen, dikke persoon (ook als scheldwoord)

poer, **puur** bn., bw. 1. geheel en al, één en al, bijv. *van poere wille* 2. heel erg 3. zeer enthousiast 4. erg verliefd 5. zeer boos

poerbest bn. - van uitstekende kwaliteit, puikbest

poerdegrap bw. - zomaar, voor de aardigheid, in *veur de poerdegrap*

poere de - poer: deel van de fundering van een stijl boven de grond, gemetseld fundament van elk der zware balken waarmee een *klokkestoel* op de grond rust

poerem de - poerem, drukte

poeren, **peuren** ww. - peuren: bep. wijze van vissen, met name van al

poergezond bn. - kerngezond

poerhaastig bn., bw. - zeer haastig, overdreven haastig

poerie de - herrie, lawaai

poeriemaker de - iemand die veel lawaai, drukte maakt

poermin bn. - erg slecht

poerzwat bn. - geheel en al zwart

poes de 1. kat, poes 2. halskraag van bont 3. vagina

poesie, **poes**, **poei** tw. - lokroep voor jonge poezen

poesiealbum et - poëziealbum

poesies mv. 1. benaming voor wollegras en de bloeiwijze ervan 2. wilgenkatjes 3. benaming voor bep. magere grassoorten

poesmooi bn., bw. - erg vleierig

poest de 1. adem; *aachter de poest* buiten adem 2. (vooral van paarden) kortademigheid

poeste, **poest** de 1. (vaak verkl.) puist, pukkel 2. losse bodem van een boerenwagen 3. los houten schot als bruggetje over een mestgoot 4. uitstoot van adem, lucht (in één keer)

poestebroek, **poetsebroek** de 1. kleine jongen, nl.: die nogal opschept 2. grappenmaker

poesten ww. 1. blazen 2. hijgen 3. uitrusten (van zware arbeid) 4. snoeven, opscheppen

poester de 1. op het eind nauw toelopende ijzeren buis van ong. 75 cm waarmee men lucht in het vuur blies 2. blaasbalg van een smid 3. zaadpluim, zaadpluis e.d. 4. wollegras 5. wilgenroosje 6. verzuimde slag bij het damspel

poesterd, **poester** de 1. krachtige wind, stevige bries 2. adem, in verb.: *de poesterd leeg hebben* ademnood hebben 3. paard met ademnood 4. opschepper, snoever 5. flinke inspanning die men moet leveren om tegen de wind in te komen 6. minne, onbetrouwbare vent 7. bijdehand meisje 8. smeerpoets, in *een*

smerige poesterd

poesterig bn. 1. kortademig 2. met puisten, pukkel

poestetrapper de - orgeltrapper, ...treder

poestig bn. - kortademig

poetaol(e) de - hetz. als *aolpieper*

poeterak z. *potrak*

poeteren ww. - kwabberen

poeterig bn. - smerig, onrein

poetien tw. - lokroep voor een jonge kat

poetjaker, **poetsjaker** de - iemand op wie men niet kan bouwen, onbetrouwbaar iemand

poets, in *iene een poets bakken* iemand een poets bakken

poetseri'je de - het poetsen

poetsers de - iemand die voortdurend aan het werk is met schoonmaken, poetsen

poetsgoed, **poetsersgoed** et 1. poetsgoed 2. dat wat men poetst

poetskaats tw. - hup, vlug, in bep. verb.

poetskorf de - mand waarin men het poetsgerei bewaart

poetsmaande de - mand met poetsgerei

poetspemade, **poetspommade**, **poetspemaode** de - poetspommade

poetsvoddemaantien et - mand met poetsgerei

pof de 1. knap, knal 2. in *op 'e pof* op krediet 3. plezier, aardigheid, in *Daor heb ik gien pof an*

pofbloeze de - bloes met band of elastiek in de taille

pofbroek, ...**bokse** de - pofbroek

poffe de - dubbele beschuit (gebakken op een bep. manier)

poffen ww. 1. neerkomen met een pof, een doffe klap, doffe knallen laten horen e.d. 2. braden in het vuur, in hete as of op een plaat, bijv. *eerpels poffen* 3. op krediet verkopen, voorschieten

pofferd de 1. dikke, zware persoon 2. pof, zware klap

pofferig, **fofferig**, **polsterig** bn. 1. dik, vadsig, opgezet (van het lichaam, vaak vooral van het gezicht) 2. voos, bijv. *pofferige rediezen*

poffertien et 1. poffertje 2. krentenbroodje, meestal bolvormig 3. z. *ploffertien*

poffertieskraam de - poffertjeskraam

poffertiespistool et - klappertjespistool

poffien et - broodje

pofkruid et - goedkoop buskruid

pofmes et - groot, plat mes, om *poffen* mee door te snijden (nl. 'dubbele beschuten')

pofzak de - dikke persoon

pogge, **pochel** de 1. in *in de pogge* het maar

niet groeien (van personen, dieren, gewassen)

2. z. *pochel*

popgerobbies de - iemand die niet tot volle groei is gekomen

pokdelle de - litteken van pokken, waterpokken of inenting tegen pokken, ook wel gezegd van andere putjes in de huid

pokdellig, pokdaelig, pokkedellig, pokdellerig bn. - pokdalig: nl. door pokken, waterpokken, ook anderszins met groeven, putjes e.d. in de huid

pokelen ww. - poken, rakelen

poken ww. - poken (in het vuur)

pokeulie de - pokhoutolie

pokhoolt et - pokhout

pokke de - vruchtvlies bij koeien en bep. ander vee

pokkenbriefien et - pokkenbriefje (inentingsbewijs)

pokkens mv. - pok, bekend symtoom van de pokziekte, ook: het soortgelijke litteken na een inenting tegen de pokziekte

pokkerigheid de - de situatie waarbij men in het gezicht veel puistjes, putjes e.d. heeft

polder(...) z. *poolder(...)*

poletiek I, polletiek de - politiek

poletiek II bn. - met betrekking tot de politiek

polkebossien, polkabossien et - haardracht met polkahaar

polkehaor, polka... et - polkahaar: hoofdhaar dat aan de achterkant op bep. wijze recht is geknipt, z. ook *polkebossien*

polkemusse, polka... de - zwarte of bruine wollen muts met kraag en balletjes; onder de kin vast te maken met een paar knopen

polkeprukien et - hetz. als *polkebossien*

polkewaeter et - sodawater

polle, boerepolle de 1. bundeltje planten met wortels en aarde, ook: plant, struik, kleine struikachtige boom 2. flinke hoeveelheid gras 3. kleine boerderij met enig land, keuterij 4. hoger gedeelte in het land, ook wel algemener: flink stuk land

polleboel de - geheel aan struiken, kleine bomen en planten, ook gezegd van pollen gras e.d.

polleboer de - keuterboer

pollegrös et - gras dat in pollen groeit op, rond plekken met uitwerpselen van koeien

Pollemaark de - bep. markt in *Blesdieke* gehouden

pollemi'jen ww. - maaien van pollen niet afgegraasd gras rond de uitwerpselen van vee, ook van ander onregelmatig groeiend gras

pollepel, potlepel 1. bep. lepel: pollepel 2. zonderling iemand, in *een aorige potlepel*

pollerig, polderig bn., bw. - met pollen, met samenhangende bundels planten

polleto, polletoe de 1. bep. jas met slippen 2. bep. dikke jas voor mannen, hetz. als *duffel*

polruske de - rus (bep. plant)

polsbaand de - polsriem, polsbeschermer

polsse, puls, pols, poolse, polze de 1. bep. lichaamsdeel: pols 2. polsslag 3. polsader 4. karpols 5. plonsstok 6. stok die men in de sloot zet en erop steunt om naar de andere kant te springen, pols 7. polsmofje 8. elk der beide stokken die men in z'n hand houdt bij het *turf trappen* (om erop te steunen; aan de onderkant zat een rond plaatje tegen het wegzakken)

polsen, poolsen, polsken, pulsen ww. 1. peilen, iemands mening vernemen 2. met een stok, met de hand in het water roeren, plonzen e.d., in het bijzonder: om vis in de netten te jagen 3. plassen, soppen 4. de karpols bedienen

polsgelosie, polshelosie, polshorlosie(n), poolshelosie, poolsgelosie et - polshorloge

polshaanske, poolshaanske de - hetz. als *halve haanske*

polskaarn de - polskarn, karn met pols of karnstok

polsmoffe de 1. polsmof 2. hetz. als *halve haanske*

polsspringen ww. - polsstokspringen

polsstok, polsestok, poolstok, poolsestok de - polsstok: plonsstok; pols

polsteren, pulsteren ww. 1. polsteren, polsen in het water (met een stok, met de handen) 2. met de karpols werken

polsterig z. *pofferig*

polswiette de - polswijde

pommel de - dikke vrouw

pommerraans de 1. pommerans 2. pome-ransbitter

pompe de 1. pomp (om vloeistoffen op te pompen) 2. fietspomp 3. benzinepomp 4. houten duiker onder dammen, wegen enz., ook wel van beton, steen 5. in *gele pompe* gele plomp

pompe-aarm de - pompzwengel

pompe-emmertien, pompemmertien et - pompemmertje in een pompbuis

pompeblad et - waterlelie; ook als heraldische figuur: *Friese pompeblaeden*

pompebloeme, pompelbloeme de - pom-pelbloem, waterlelie

pompdoeren bn. - pompadoeren, van

pompadoer (bep. soort stof)
pompegeute, *pompgeute* de - houten goot voor aanvoer van water t.b.v. het vee op stal
pompgehokke z. *pompgehokke*
pompgehuus, *pompgehuus* et - binnenste van een pomp, bovenste deel van de pomp waarin stang en zuiger heen en weer gaan
pompgeknecht de - steunpunt van de pomp-zwengel, z. ook *knecht*
pompelblaeden, *pomperblaeden* mv. - gele plomp, met name het blad ervan
pompeler et - pompleer (op een zuiger)
pompelier, *popelier* de - populier
pompelieren, *puppelieren* en var. bn. - populieren
pompelierenhooft, *pompelierenhooft*, *pope-
 lierenhooft*, *popelierenhooft*, *populierenhooft* et - populierenhout
pompen ww. 1. vloeistof of gas in of uit iets pompen 2. een pomp bedienen, doen werken 3. bep. knikkerspel spelen
pompenstraote, *pompstraote*, *pompstraote* de - stenen vloer waarop de pomp stond en waarop men potten en pannen, melkbussen e.d. schoonmaakte
pomppepaol, *pomppepaol* de - paal waar een pomp tegen steunt
pomppepene de - pen door de *pompgeknecht* en de zwengel
pomper de 1. iemand die pompt 2. water-
 lerie, in het bijzonder: gele plomp
pomperd de - dikke, zware man, dik en zwaar
 exemplaar
pompere de - zeer dikke stooftpeer
pompeslaeger de - handwerksman die ko-
 peren pompen maakt
pompeslag de - pompzwengel
pompstaele de - steel/stang van een pomp
pompstok, *pompstok* de 1. pompstang, steel
 vanaf de zwengel naar beneden in de pomp
 (met de zuiger eraan vast) 2. zwengel van een
 pomp
pompstengeltien et - blauw kopspijkerkje
pompstute de - onderdeel van een pomp: de
 'tuit' waaruit het water komt
pompstgat et - gat waarin de *pompstute* steekt,
 pompstgat
pompsthoek, *pompsthoek* de - deel van het huis
 waar de pomp staat en waar potten en pannen,
 melkbussen etc. worden schoongemaakt
pompstokke, *pompstokke*... et - hok met stenen
 of houten vloer, voor het schoonmaken van
 potten, pannen, melkbussen enz.
pompstdeure de - deur van het *pomp-*

hokke
pompstholder de - pomphouder
pompstpier z. *pepier*
pompstien et 1. kleine pomp 2. fietspompe
pompstnegien et 1. kleine pompe 2.
 pompon op kledingstuk 3. pompondahlia
pompstorgel et - orgel dat door een luchtpomp
 wordt voorzien van lucht
pompstloot de - afwateringssloot
pompstwaeter et - water dat men met een
 pomp uit de grond oppompt
pompstzak de - wijde broek
pompst de - losse straatsteen, muursteen die een
 centrale rol speelt bij het *pompstnikkeren*
pompstmaote, *pompstmaote* de - oude op-
 plevlaktemaot, pompstmaot: 36,75 are
pompstbn. - nogal zwaar
pompstskop de - houten kop voor het opmaken
 van boter
pompst, *pompst*, *pompst* de 1. kleine meelzak (een
pompst is spor. van kleiner formaat dan een
pompst) 2. geldzak, geldbeurs van stof, beurs 3.
 zak om knikkers in te bewaren 4. collectezak
pompstmaeldersdag de - speciale dag waarop
 men z'n zak koren naar de molen kon brengen
 om het te laten malen en het direct weer mee
 te nemen
pompst, *pompst* ww. 1. slordig verstellen,
 slordig, met grote steken of nogal snel naaien
 2. geld in het laatje krijgen
pompstholder de - penningmeester
pompst de - vrouw die kleren voor anderen
 verstelt (verstelnaaister)
pompstnikkeren ww. - knikkeren waarbij
 een losse straatsteen, muursteen een soort
 hindernis vormt en waarbij de ene speler
 werpt terwijl de ander de geworpen knikker
 vervolgens met de zijne moet raken
pompstnegien et 1. bep. katoenen kledingstuk,
 soort jasje voor een baby 2. verkl. van *pompst*,
 bet. 1
pompstnikken ww. - het spel spelen waarbij
 men van achter een streep muntstukken van een
 steen probeert te *nikken*, hetz. als *nikschieten*
pompst de 1. bep. paard: pony 2. ponyhaar
pompstbaene de - ponybaan
pompstnikkopen et - hoofd met ponyhaar
pompstrieden ww. - ponyrijden
pompsteneur et, in *op zien pompsteneur staon* op
 z'n strepen staan, gelijk willen hebben
pompst de - hetz. als *wiezeeboom*
pompst, *pompst* de 1. pompst: kachelpomp e.d. 2.
 geweer (veelal stropersterm), vooral in *de*
oelde pompst iemands (oude, vertrouwde) geweer

3. schakeling in de vorm van een handel op de bodem (van een auto, tractor)
pool de 1. noord- of zuidpool 2. poolstreek
 3. positieve of negatieve pool 4. iemand met de Poolse nationaliteit 5. Pools konijnenras 6. paard van een bep. ingevoerd ras
polder, *polder* de 1. polder 2. Noordoostpolder 3. poldervereniging
poolderbelangen, *polderbelangen* mv. - grote vereniging van ingelanden van een waterschap
poolderdiek, *polderdiek* de - polderdijk
poolderfeest et - volksfeest voor het gebied tussen de *Helomavaort*, de *Lende* en de *Kuunder*, d.i. de *Grote Veenpolder*
poolderhuj et - hooi uit een polder of een gelijksoortig laag gebied
poolderjonge, *polderjonge* de - polderjongen
poolderkerel de- grove, stoere arbeider
poolderkroje, *polderkroje* de - hetz. als *piepegaol*
poolderpeerd et - zwaargebouwd paard van de Friese of Groninger klei, of uit de Noordoostpolder
poolderplaanke de - hetz. als *krojjersplaanke* (met bandijzer beslagen)
poolderwaeter et - polderwater: water in een polder, grondwater in een polder
poollucht et, de (bet. 2) 1. poollicht, noorderlicht 2. poolucht
pools(...) z. *pols(...)*
poolshoogte, *...heugte*, *pols...* de - poolshoogte
poolswaante de - polshandschoen
poonsem, in *van poonsem kriegjen* zware klappen krijgen
poonskaorte de - ponskaart
poonskladde, *pondsklarre* de - pondszak
poonspere, *poonspaere* de - pondspeer (groot soort peer)
poonspoede, *ponds...* de - zak met de inhoud van een pond
poorter de - poortwachter
poot-an bw. - pootaan, flink aanpakkend, op voortvarende wijze
pootaol de - jonge paling om uit te zetten
pootate de - erwt om te poten
pootbone de - elk der bonen die men selecteert om te poten
poothos de - bos waar jonge boompjes zijn geplant
pooteerappel, *...eerpel* de - pootaardappel
pootgoedbouwen ww. - verbouwen van

pootgoed
pootlorrie de - bep. machine waarmee men aardappelen poot
pootrecht et - recht om op bep. terrein bomen te planten
pootstok, *poterstok* de - pootstok
poppe, *pop* de 1. baby 2. vaak verkleinde nabootsing van een mens, vooral: speelpop
 3. lief, aantrekkelijk vrouwtje 4. marionet
 5. modepop, etalagepop e.d. 6. pop van een insect, larve 7. vrouwelijke kanarie 8. grillige, min of meer op een poppetje lijkende uitwas aan een aardappel 9. aardappel met één of meer uitwassen die aan een poppetje doen denken
poppe-uitzet de - uitzet voor een baby
poppebedde et - poppenbed
poppeboel de 1. de speelpoppen e.d. bij elkaar 2. de spullen die bij de baby horen
poppeborrel de - glaasje (sterke) drank als tractatie op een kraamvisite
poppedeuze de - poppendoos
poppedoek de- luier
poppegezicht et - babyface (van een man)
poppehaand de - hand van een speelpop of van een baby
poppehemd et 1. hemd voor een baby 2. hemd voor een speelpop
poppekaaste de - poppenkast, ook: dwaas, aanstellerig, geheimzinnig gedoe
poppekaamer de - babykamer
poppekarre de - kinderwagen
poppekieken ww. - op kraamvisite gaan
poppekleren mv. - kleren voor een baby of speelpop
poppekop de 1. kop van een pop 2. hoofd van iemand met een babyface
poppekopperig bn. - met uitwassen (van aardappelen)
poppekraam de - poppenkraam
poppeledekaant et - poppenledikant
poppen ww. - bevallen, een kind krijgen
popperi'je de - het plaatsvinden van een geboorte
popperig bn. 1. van aardappelen: met grillige, soms aan poppetjes doen denkende uitwassen 2. met een babyface 3. overdreven mooi gekleed 4. (van personen) opgezet, gezwollen 5. klein en teer 6. stumperig, kinderlijk
poppeslokkien et - glaasje sterkedrank als tractatie op een kraamvisite
poppespeuler, *...speulder* de - poppen-speler
poppespul et 1. spullen behorend bij een baby 2. poppenkast, voorstelling met marionetten

e.d.

poppestront de - poep van een baby

poppevanger de - baakster, vroedvrouw

poppevisite de - kraamvisite

poppewaegen de 1. poppenwagen 2. kinderwagen

poppienkieken ww. - kijken naar een baby tijdens een *kraamvisite*

poppiesbri'j, **poppebri'j** de 1. pap bestaande uit melk met beschuit, ook: bestaande uit melk met meel, maizenapap 2. pap die aan babyvoeding doet denken

poppiesfiguur de - figuur, vorm die aan een poppetje doet denken

poppig bn., bw. - (van kinderen) aan een baby doen denkend, zich nog babyachtig gedragend

por, **porre** de 1. stomp, por 2. puistjes e.d. 3. z. *podde*

pork de, et - klein kind, kleine persoon

porken, **purken** ww. - porken, porren, peuteren

porre tw. 1. herhaald gezegd om onverstaaenbaar gemompel te imiteren 2. z. *podde*, *por*

porren ww. 1. peuteren 2. een stoot, duw geven 3. met een puntig voorwerp in iets duwen, stoten

porrevilder z. *poddevilder*

port de 1. port (op brieven enz.) 2. strafport 3. portwijn, glas portwijn

portuur z. *pertuur*

portvri'j bn. - portvrij

pos, **post** de - bep. vis: pos, in *schele pos*

posselein, **porselein** et 1. bep. aardewerk: porselein 2. z. *postelein*

posseleinkaaste de - porseleinkast (kast om porseleinen voorwerpen in te zetten)

possien et 1. hoeveelheid eten die men neemt, krijgt, klaar heeft gemaakt, bep. deel van het voedsel 2. bep. hoeveelheid 3. in *een zwak possien* iemand met een zwakke gezondheid 4. baantje, betrekking

postro, **potstro**, **potstroop** de - potstro, meelgerecht van o.m. de volgende samenstelling: bloem met melk en water of alleen melk, met een beetje zout, evt. met gekookte rijst erdoor geroerd tot het stijf is; met spekvet erover en spek erbij, met vet in een kuiltje, met stroop eromheen; het betrof niet zelden boekweitmeel; het mengsel bestond ook wel uit water en karnemelk

post de 1. briefpost e.d. 2. postdienst, de posterijen 3. postbode 4. postbestelling, het meenemen van post door een postbode 5.

postkantoor 6. kruiplank 7. hetzelfde als *stalpost* 8. elk der dikke planken, kleine balken van zo'n 6 cm dik en 10 cm breed op een brug 9. positie, plek van waaruit men kan bewaken, opereren 10. afzonderlijk benoemd bedrag op een rekening, in een boekhouding, op een begroting, in een jaarverslag e.d. 11. z. *pos*

postbodepak z. *bodepak*

postdoevhouder de - houder van postduiven

postelein, *posselein* et - postelein

postkantoorhouder de - hoofd van een postkantoor

postkarre de - postwagen, nl. met behulp waarvan men een verbinding onderhield

postuur z. *peestuur*

postverbinding de - postverbinding

postzegel de 1. postzegel 2. lelijk gezicht

postzegelvet et - fopmiddel: niet bestaand soort vet; om het te halen werden kinderen, jonge knechtjes enz. op pad gestuurd

pot de 1. meestal rond vaatwerk van gebakken aarde, glas, ijzer e.d. 2. pan, kookpot 3. pot koffie, thee 4. pint, kroes, met name in *een pottien bier* 5. bloempot 6. leger (van een haas), bijv. *As een haeze in et leger zit, zit hi'j in de pot* 7. po 8. hetz. als *kachelpot* 9. knikkerkuiltje e.d. 10. uitholling, opening, hol metalen deel waarin een spil, een as draait, ook: dop op een as 11. dat wat men (evt. gemeenschappelijk) aan gelden heeft, bijv. *de pot verteren* het geld opmaken 12. dat wat men samen als geld inzet (bij spelletjes e.d.) 13. (verkl.) wedstrijdje, partijtje, bijv. *een pottien voetballen* 14. z. *appot*

potbrummel de - dikke zwarte braambes

potdekseld, **gepotdekseld** bn. - geconstrueerd door te *potdekselen*

potdichte, **potdicht** bn. - geheel dicht, zo dicht als een pot, ook: zodat niemand er doorheen kan kijken

potdikkemie tw. - potverdrie

potdomme tw. - potverdrie, verdorie

potduuster bn. - potdonker

pote, **poot** de 1. poot (van een dier); *de viefde pote* penis van een hengst 2. (ruw) been of voet van een mens 3. (ruw) hand 4. handdruk 5. schrijfhand 6. steunsel waarop een stoel, tafel enz. rust 7. stijl van een klokkenstoel 8. stijl waar een hek om draait 9. elk der verticale palen van een hek 10. jong, veelal: geplant boompje, vooral van eiken gezegd, maar ook in *birken poten* d.i. van berken 11. tak, onderdeel van een bedrijf, organisatie

potebehemmelder, *potebehemmeler*, *koe-pootbehemmeler* de 1. degene die een voetbehandeling geeft bij het vee (en vaak ook de hoorns verzorgt) 2. (schertsend) pedicure

potebekapper de - hetz. als *potebehemmelder*

poteberedder de - hetz. als *potebehemmelder*

poteboom de - hetz. als *pote*, bet. 10

potebos de - jonge boompjes die men poot

poteerde de - aarde voor planten in een bloempot

potemaeken ww. - gaan staan

potentaat de - potentiaat : iemand die zich zeer laat gelden, geweldige opschepper, windbuil

poter I de 1. iemand die poot, plant 2. iemand die hard werkt 3. pootaardappel

poter II bn. - weg, zoek

poterbouwer de - iemand die poters, pootaardappelen verbouwt

poterd de - flinke, harde werker

poteren ww. - zich flink inspannen, in *d'r tegen* *poteren*

potersmaande de - mand waarin de pootaardappelen komen

poterstok z. *pootstok*

poteten et 1. stampot 2. zonderling mens

poteter de - zonderling mens

potgoed, ...*gerei* et - grof aardewerk

pothommel, *pothummel* de - klein kind

potien et - pootje: kleine *pote*, bijv. in *Toe hond*, *geef es een potien*; ook: voetje, beentje van een kind

potienbaaien, ...*baden* ww. - pootjebaden

potiendri'jen ww. - iemand vastpakken en daarbij het been achter hem langs tussen z'n benen steken en hem vervolgens doen vallen door te duwen

potienhaaken ww. - beentje zetten, lichten

potienzetten ww. - beentje zetten, lichten

potjandomenee tw. - potverdrie

potjandorie tw. - potverdrie, z. ook *jandorie*

potjanstausen tw. - potverdrie

potknikkeren z. *koelegienknikkeren*

potkoken ww. - het eten klaarmaken, bereiden

potkoker de - vrijgezel

potlaand, *potland* de - portlandcement

potlam et - lam dat door het schaap is verstoten

potlood et 1. potlood 2. potloodpoeder 3. penis (van een man, ook wel van bep. mannelijke dieren)

potperie de - potpourri

potpikken ww. - bep. knikkerspel spelen waarbij men moet richten op de knikkers in een *pot* (nl. een kuiltje of een op de grond getekende figuur)

potrak, *potterak*, *poeterak*, *potterek*, *potrek* et - rek voor potten, pannen, emmers enz. (eerder, in de vorm van een oud wagenwiel)

pots, *potse* de 1. poets, grap, grol 2. deftige of feestelijke kleding 3. dikke vrouw, vooral in *een dikke potse*

potscharve de - potscherf

potschieten, *pottienschieten* ww. - knikkeren waarbij men op de *pot* mikt

potschieter I de (lange ie) - lemen knikker

potschieter II de - scheldwoord

potschrabber de 1. werktuig waarmee men de pot uitschraapt 2. z. *potteschrabber*

potschriever de - elk van degenen die inschrijft op een stuk werk van een timmerman, nl. bij een aanbesteding

potsebakker de - grappenmaker

potsebroek de - lolbroek, grappenmaker

potsemaaker de - grappenmaker, ook wel moppentapper, bijv. *een aorige potsemaaker* een vreemde snuiter

potsemaakeri'je de - grappenmakerij

potsen ww. 1. gravende bewegingen maken, vooral in de grond: van honden, runderen, konijnen enz. 2. paffen, knallen (met een geweer)

potserig bn. - dik, vet, vlezig

potseverkoper de - grappenmaker

potsig bn. - dik, vet, vlezig

potsjammie tw. - potverdrie

potslikker de - wijsvinger, nl. in een kinderrimpje

potsmeer de 1. reuzel 2. wagensmeer 3. zalf

potstal de - potstal

potstalbaander, ...*baanzer* de - bansdeur van een potstal

potstamper de - zonderling iemand

potstauzend, *potstauzen* tw. - potverdrie

potstoel de - stoel met ingebouwde po

potstoken ww. - stoken met een *stookpot*

potstölpe, *potstulp(e)*, *potstolp* de - bep. rond stenen deksel op een pan

potstrobbe de - kleuter met verbeelding, eigenwijze kleuter

potstronke, *potstronkel* de - klein kereltje, ook: eigenwijze kleuter

potte-en-pannerak et - hetz. als *potrak*

pottebakker, *poddebakker* de 1. pottenbakker: bep. kleine knikker 2. iemand die het pottenbakkersbedrijf uitoefent

pottefulie, pottefule, pottefuje, pottefeuille, pottefoelie de - portefeuille; ook: bevoegdheid, gezag op een bep. deelsterrein, nl. van een minister, een wethouder enz.

pottehokke, potherokke et - hok waarin men boent enz., hetz. als *buunhokke*

pottekaaste de - pottenkast

pottekarre de - kar met behulp waarvan een pottenboer vent

pottekerel de - man die met potten en pannen vent (met de *pottekarre*)

pottekieker, potkieker de 1. keukenpiet 2. iemand die alles wil zien terwijl de ander dat niet wenst

pottekraam de - pottenkraam

pottelikker de - vleier

pottelit et - deksel van een pot

pottemenee, pottemonnee de - portemonnee

potten ww. 1. opsparen, geld oppotten 2. aftellen (met een aftelriempje of -liedje)

potpisser, potpisser z. padpisser

potter, potterd de - potter, iemand die maar steeds geld opspaart en weinig of niets uitgeeft

potteschieter de - bep. soort knikker

potteschrabber, potschrabber de - degene die de schelpen die buiten de *pot* vielen, pakte (bij een bep. spel met schelpen)

pottevider en var. z. *poddevilder*

pottick z. *pertiek*

pottien et 1. kleine *pot* in diverse bet. 2. gewrichtskom 3. isolator aan elektriciteitsdraad, schrikdraad

pottienknikkeren z. *koelegienknikkeren*

pottienrulen z. *koelegienrulen*

potties g. lidw. - eerste fase bij het *tiepelen*, nl. waarbij men de korte stok die over een gat en/of twee stenen gelegen lag, wegwierp met de lange stok die men eronder zette

potverdarrie, ...verdamme tw. - potverdrie

potverdikkemi'j, ...verdikkeme tw. - potverdrie

potverdommegien et - klein baardje, kleine sik

potverdommestrikkien et - vlinderdasje

potverdorie, ...verdore tw. - potverdrie

potverduvel tw. - potverdrie

potvergemie tw. - potverdrie

potverhierenginder tw. - potverdrie

potverjandorie tw. - potverdrie

potverjandrie tw. - potverdrie

potverjankoekien tw. - potverdrie

potverjoppie tw. - potverdrie

potverkoper de - grappenmaker

potvet et 1. goedkoop vet, reuzel van mindere kwaliteit, hetz. als *plokvet* dat nl. in een potje kwam; gezegd om iemand uit te schelden in bijv. *Smerig stok potvet!* 2. wagensmeer

potvogel de - varkentje dat naderhand nog wordt geslacht

potvreten et - vervelend, eigenaardig iemand, in *een stok potvreten*

poze, poos de - tijdje, poos

pozen ww. - pozen, verpozen

pracht I de 1. schitterend exemplaar, in verb. als *Wat een pracht van een boom!* 2. iets prachtigs, schoons, in *pracht en praol* 3. schoonheid

pracht II bn. - zeer fraai, geweldig goed, mooi

praem, praom, praome de, et 1. praam, nl. klein, van achteren en van voren rond vaartuig dat geboomd wordt 2. praam op de neus van een paard, neusknipper 3. vang (van een molen) 4. pen in een *gotwost* (waaraan die wordt opgehangen, om te roken)

praemjaeger de - persoon die op het jaagpad het paard mende, scheepsjager

prak de - in *in de prak* geheel kapot

prakke de 1. kliekje, rest eten, hoeveelheid gemengd eten 2. ongeordende hoop, de totale hoeveelheid 3. flinke hoeveelheid 4. mannetje

prakkedaenken ww. - nadenken, peinzen, piekeren

prakkesaosie de - het prakkezeren, het piekeren, de overpeinzing

prakkeseerder de - iemand die steeds piekert, tobt

prakkeseren ww. 1. flink nadenken, peinzen, piekeren 2. bedenken, bij zichzelf nagaan

prakkien et - kleine *prakke*

prakkiesdag de - kliekjesdag

praksel et - kliekje, restje eten (negatiever dan *prakkien*)

praktiek de - praktijk

pral bw. - in *d'r pral op staon* voet bij stuk houden

praol de - in *pracht en praol* één en al pracht, pronk

praolen ww. - pralen, pronken (van bijv. een fraaie plant)

praolwaegen de - praalwagen

praot de, et 1. het praten 2. dat wat men zegt 3. iemand die komt om met de ander te praten, die op bezoek komt

praotaovend de - praatavond

praotbessem de - iemand die aan één stuk

door praat
praotborrel de - één of meer borrels die men heeft genomen en waardoor men spraakzamer is geworden
praotbuul de - veelprater
praotdeuze de - vrouw die veel praat
praoten ww. 1. spreken 2. een gesprek voeren, converseren 3. zeggen, zich uitdrukken 4. zo praten dat de ander in een andere toestand geraakt
praotendeweg bw. - al pratend
praotendewieze bw. - al pratend
praoter de 1. iemand die praat 2. iemand die op visite komt
praoteri'je de 1. het (veel) praten 2. visite 3. geroddel, geklets
praothille de - iemand die veel praat
praotien et 1. praatje, klein, onbelangrijk gesprekje 2. wat iemand zegt, het gesprokene 3. verzinzel, gerucht 4. causerie
praotiesmaekeri'je de - het maken van praatjes: gebluf, ook: het doen ontstaan van geruchten
praotmejoor, praotmajoer, praotiesmejoor de - iemand die veel praat
praotmesiene de - iemand die erg veel praat
praotmusse de - iemand die veel praat, babbelmuts
praots I zn., in *praots hebben* e.d. praats hebben
praots II bn. - geneigd tot praten
praotschieter de - praatziek iemand
praotslokkien et - bep. hoeveelheid drank die men heeft gebruikt en die maakt dat men spraakzamer is geworden
praotsluus de, in *bijv. De praotsluut gaot ok weer eupen* gezegd van iemand die steeds het woord wil hebben
praotstok et - praatstuk, discussiestuk
praottaal de - spreektaal
praotvolk et - mensen op visite
praotzak de - iemand die veel praat
prat, in *d'r prat op gaon* er trots op zijn; verder in *d'r mar prat op staon* voet bij stuk houden
pratten, protten ww. - pratten, prullen, mokken, ook: ineengedoken zitten
pratterd, pratter de - iemand die veel zit te prullen, in zichzelf gekeerd is
pre... z. ook *per...*, *pro...*
pree, in *een pree* een voordeel, iets bijzonders
preekbessem de - ratelkous, iemand die voortdurend aan het woord is zonder dat hij inhoudelijk veel te melden heeft; ook gezegd

tegen een klein jongetje dat graag, veel praat
preekmejoor de - kletsmajoer
preekvolk et (verz.) - kerkgangers die naar een preek gaan
preens de - prins, ook landsheer, heerser, in verb.: *van de preens gien kwaod weten*
preensepaol de - opdrachtgever, vooral: bouwheer
preenses de - prinses
preensessebone de - prinsessenboon
Preenzebaank de - herenbank in de kerk (in *Berkoop*), speciaal voor leden van de familie Willinge Prins
prefoost bn. - steeds net gekleed, ordentelijk
prekaosie, predikaosie de - preek
prekario de - precariobelasting, voor o.m. het tijdelijk opslaan van bouwafval e.d. in bermen enz.
prekerd, preker de 1. enigszins betweterige praatjesmaker, zwetser, iemand die nooit weer ophoudt met het afsteken van een verhaal 2. dominee die predikt
prekeri'je de - het afsteken van lange verhalen, veelal: van waarschuwend of vermanende aard
premie de 1. premie 2. korting op de aanschaf e.d. 3. tweede, soms derde prijs bij schaatsen
premissie z. *permissie*
prente, prent de 1. afdrukkel van een afbeelding, plaat, foto, schilderijtje e.d. 2. afdrukkel van een voet of poot op de grond, vaak: van wild 3. vreemde, eigenaardige, ook wel grappige persoon, iemand met vreemde praatjes 4. bekeuring 5. in *een gele prente* bankbiljet van vijftentwintig gulden 6. kaart van het kaartspel 7. poep in een poepluier
prenteboek et 1. boek met prenten 2. eigenaardige persoon
prenten ww. 1. het spoor volgen (van een persoon, dier) 2. inprenten
prepeller de - propeller
preseensieliest de - presentielijst
president, presedent de 1. president 2. voorzitter
prestaosie, prestatie de - verrichting, inspanning waardoor iets tot stand komt, *bijv. een hiele pretaosie*
preteensie de - pretentie, eigenwaan
prettien et - feestje
preuts bn. 1. trots, verwaand 2. preuts, kuis, ingetogen
preuven z. *pruven*
prevel de - hetz. als *prevelement*, bet. 2

prevelement et 1. praatje, verhaal dat iemand afsteekt 2. les die men iemand leest, flinke, uitvoerige berisping

prevelzak de - iemand die steeds onduidelijk spreekt

prevoost de - oppasser in een gevangenis

prevoostig bn., bw. - kranig, flink

priegel I de - klein kereltje, klein kind

priegel II bn. - klein van stuk

priegelig bn. 1. priegelig 2. geprikkeld, geïrriteerd

priegelkont de - knutselaar, prutser

priegelwerk, ...*waark* et - priegelwerk

prieme, *priem* de - priem; breinaald

priemela de - primula

priemelig bn. - priegelig

priemelwerk, ...*waark* et - priegelwerk

priemen ww. 1. met een priem bewerken 2. (van honden) de geslachtsdaad verrichten

pries de 1. dat wat men voor iets moet betalen 2. prijskaartje 3. elk der beloningen in een rangorde bij wedstrijden, spelletjes e.d. 4. beloning die men uitlooft, in *argens een pries op zetten* een prijs op iets stellen

priesdaansen ww. - stijldansen om prijzen

prieskaartien et - prijskaartje

priesmi'jen ww. - een wedstrijd houden wie het beste handmatig kon maaien (om prijzen, op zondagochtend)

priespaol z. *prinspaol*

priesschatten ww. - schatten van één of meer prijzen

priester de 1. priester 2. z. *priestig*

priesterig bn., bw. - kwiek, bijdehand, pittig, veelal: en een beetje eigenwijs, parmantig

priesterlik bn. - wijsneuzig, parmantig

priestertien et - wijsneus

priestig, *priester* bn., bw. - kwiek, bijdehand en tegelijk een beetje trots, eigenwijs, parmantig

prieswaardig bn. - voor een prijs in aanmerking komend

prieuwker z. *pjieuwker*

priezekaaste de - prijzenkast

priezen ww. 1. loven, hoog opgeven 2. voorzien van een prijskaartje e.d. 3. eren

priezig bn. - prijzig

prik de 1. lichte steek met een naald, angel enz. 2. in *uit de prik* op de prik, zeer goed, nauwkeurig 3. (vaak verkl.) gering bedrag, vooral in *veur een prikkien* voor weinig geld 4. in *boven de prik* te duur 5. priklimonade, bijv. *een glassien prik* 6. prikkelend effect in priklimonade en bep. andere frisdranken,

nl. door de aanwezigheid van koolzuur 7. in *vaaste prik* vaste prik, regelmatig terugkerend iets 8. prikstok

prikbod et - prikbord

prikhaege z. *stiekelhede*

prikhaoge de - prikstok, pikhaak e.d.

prikke de - gekapte of afgebroken twijg, dood takje, z. ook *sprikke*

prikkebien, *sprikke...* de - magere jongen, mager meisje

prikkeblok z. *hooltblok*

prikkeboel, ...*spul* de 1. een geheel aan dode takken, twijgen 2. huis dat erg slecht gebouwd is, niet stevig in elkaar zit

prikkebult de - berg takken

prikkedille, *pikkedril* de - kleinigheid, klein, nietig ding, nietig iets

prikkehakken, *sprikkehakken* ww. - in stukjes hakken van droge takken, sprokkels

prikkehuus et - slecht getimmerd huis

prikkel de 1. prikkel: prikkeling, tinteling 2. priklimonade

prikkelber, *prikkelbaar* bn. - prikkelbaar

prikkeldraod et - prikkeldraad (*stiekeldraad* is de gewone aanduiding)

prikkelig bn., bw. - prikkelbaar, snel geïrriteerd

prikkelopen ww. - bep. tikspel spelen (met bep. vakken op het speelveld getekend)

prikken ww. 1. een prik, een puntige steek in, op, tegen iets of iemand geven 2. een injectie toedienen, ook: bloed afnemen m.b.v. een injectienaald 3. vastprikken, vastmaken door te *prikken* (bet. 1) 4. een prikkend, prikkelend gevoel veroorzaken 5. breien, breiwerk uitvoeren

prikkenust, *sprikkenust* et 1. oud, slecht getimmerd huis 2. cirkel van in de grond gestoken stokjes, benodigd bij het spel *prikkestelen*

prikkestelen ww. - spelen van het spel waarbij twee partijen van bijv. tien kinderen elkaars in de grond gestoken stokjes probeerden te roven; ook: bep. tikspel spelen met twee vakken

prikkien et 1. kleine *prik*, kleine *prikke* 2. lucifershoutje 3. dunne, tengere vrouw of meisje

prikneusien et - bep. plant: bernagie

prikken ww. - zodanig staan dat het lastig is, onhandig is

prikker de - grote vrouw, in *een grote prikker*

prinspaol, *priespaol* bw. - bepaald, zeker, beslist

prip de - prik, prikkende steek

pripneuze de - (meestal verkl.) prikneus, bep. sierplant

rippen ww. 1. prikken (aan, op, in iets) 2. breien

ripperaot et - preparaat, bep. stof door prepareren verkregen

prissentaois de 1. presentatie: van een voorstelling, van een radio- of t.v.-programma 2. het zich presenteren

prissentaoier de - presentator

prissenteerblad, **presen...** et 1. presenteerblad 2. klep, *flappe* van een *flapbroek* 3. hetz. als *flapbroek*

pro... z. ook *per...*, *pre...*

proefrieden ww. - proefrijden, ook: het rijexamen afleggen

proefvlucht de - proefvlucht

proel bn., bw. - pruilend, bijv. *proel kieken*

proelbekkien et - vrouw die pruilend kijkt

proelder de - iemand die pruilt, makt

proele, **proel** de 1. iemand die pruilt, makt 2. pruilend gezicht 3. in *zwatte proel* gezegd als scheldwoord

proelen, **prulen** ww. - pruilen, mistroostig zijn

proeler, **proelerd** de - pruiler, iemand die voortdurend zit te pruilen, zit te mokken

proelkieker, **proelkiek** de - iemand met een pruilend gezicht

proellippe de 1. pruillip 2. iemand die sip, pruilend kijkt

proelsnute de - pruilend gezicht

proeme de 1. bep. vrucht: pruim 2. tabakspruim 3. geslachtsorgaan van een vrouw 4. vrouw, ouder meisje 5. man of vrouw, in verb., bijv. *Wat een dreuge proeme* wat is dat een saaie, droge persoon

proemebolle, **...brood**, **proem(en)bolle** de 1. warm gerecht met gedroogde blauwe pruimen, met sago of maïzena: gekookt op een snee (oud) brood 2. gerecht bestaande uit wittebrood, melk en gedroogde pruimen of uit wittebrood, pruimen, kaneel, suiker en een stukje boter

proemebomehoolt et - pruimenbomenhout

proemedant de - eigenwijze persoon

proemekreuze de - nagerecht bestaande uit pruimen, rozijnen, bessensap, stroop en kaneel

proememark en var. de - de periode van eind augustus, nl. waarin de pruimen rijp zijn en verkocht kunnen worden

proememoes de - moes van pruimen of van pruimen met rabarber

proemen, **proemken** ww. 1. tabak kauwen 2. met smaak eten 3. eten en daarbij niet erg opschieten, met lange tanden eten 4. niet pikken, niet accepteren, niet kunnen verwerken, in ontkenningen, bijv. *Dat proem ik niet* 5. zuur, pruilend kijken, in *zitten te proemen*

proemenat et - sap van pruimen

proemer de 1. tabakskauwer 2. iemand die flink, graag, lekker eet, vooral in *een gezonde proemer* 3. in een *oolde zoere proemer* zuurpruim

proemeschudden ww. - pruimen van de boom schudden

proemetied de - pruimentijd; *tot de proemetied* tot over een onbep. lange periode

proempieskauwer de - paard met aanwassen, soort knobbels op kiezen en/of tanden

proemtebak de - hetz. als *kauwtebak*

proesien et - hoeveelheid door elkaar of fijn geprakt eten, kliekje

proesterd de 1. meisje met nogal wat verbeelding 2. harde wind waarvan men last heeft, de volle tegenwind

proestig, **proesterig**, **pruustig** bn., bw. - kwiek, bijdehand, vaak ook: enigszins parmantig

proeze de 1. hoeveelheid door elkaar of fijn geprakt eten, prak 2. brijmassa, slap, nat en evt. vies geheel 3. flinke hoeveelheid

proezeboel de - vies, nat geheel

proezen ww. 1. fijn prakken, dooreenmen- gen en prakken (van eten, met een vork) 2. prutsen, erg onhandig werken 3. morsen, er een smeerbeoel van maken

proezerd, **proezer** de 1. iemand die niet opschiet met het eten, die met lange tanden eet 2. iemand die voortdurend prutst, knoeit, z'n werk niet goed doet

proezurig bn., bw. 1. prak, kliekjesachtig, week en door elkaar gemengd 2. onhandig werkend, prutsend

profeet, **prefeet**, **perfeet** de 1. profeet 2. verstandig iemand, iemand met veel kennis

profetig bn., bw. - eigenwijs, alsof men profeet is

projekt, **prejekt**, **perjekt** et - project

prokkereur, **prokereur** de 1. procureur 2. deftig iemand, iemand van stand 3. eigenwijs iemand, iemand met verbeelding

prokkereursspek, **prokereursspek** et - procureursspek

promosie de 1. het opklimmen in rang, de bevordering van het aanzien 2. het promoveren in academische zin, ook: promotie-

plechtigheid

promoter de 1. hoogleraar bij wie men promoveert 2. z. *permotor*

prompt bw. 1. meteen, vlot 2. geheel en al, beslist

pronk de 1. praal, fraaiheid, sier 2. prachtig, pralend iets 3. fraaie kleding, de mooiste, beste kleding die men heeft

pronkappel de - pronkappel, (sier)kalebas

pronkate, **pronkette** de - pronkerwt

pronkbedde et - pronkbed (met planten en bloemen)

pronkdoeve de - sierduif

pronker, **pronkerd** de 1. iemand die pronkt, indruk maakt met fraaie kleding, sieraden en evt. anderszins, ijdelruit 2. stampwerktuigje met figuurtjes om de boter te versieren, te merken 3. pronkboon, ook wel pronkerwt

pronkeri'je de - pronkerij: het pronken, ook: zaken die pronken, pracht en praal

pronkerei et - paardentuig voor zon- en feestdagen

pronkjewel et - pronkjuweel

pronkjuffer de - jonge vrouw die pronkt

pronkkaaste de - pronkkast

pronkkaemer de - pronkkamer, fraaiste kamer van een huis, veelal alleen zondags in gebruik en/of wanneer men visite kreeg

pronkkiend et - pracht van een kind, kind waarmee men kan pronken

pronkmedam de - vrouw die voortdurend pronkt, kakmadam

pronkmeloen de - sierpompoen

pronks bn., bw. - pronkerig

pronkstat de - iemand die graag pronkt (met kleding, sieraden, en daarbij eigenwijs is; vooral van een vrouw gezegd)

pronkster de - vrouw die pronkt

pronkstok et - pronkstuk

pronktuig et - paardentuig: voor feestelijke gelegenheden en voor de zondag

pronkzuchtig bn., bw. - pronkziek

pront bn., bw. - keurig, net

proppe de 1. prop, eenheid van samengedrukt materiaal 2. patroon (in een geweer) 3. portie pruimtabak die men in z'n mond heeft 4. elzenprop 5. (vaak verkl.) kleine en veelal dikke persoon 6. schijf, plug e.d. ter dichting 7. kalkoen in een hoefijzer (als winterbeslag) 8. soort spijkertje met driehoekje aan de onderkant dat in klompen werd geslagen tegen het slijten, echter vooral bij gladheid 9. aanwas, soort knobbel op kiezen en/of tanden van een paard 10. uitsteeksel in de vorm van

een pen waarop de bovenste boom van een bep. soort hek draait 11. in *op 'e proppen kommen* voor de dag komen; ook: in een betere situatie geraken, in goeden doen geraken 12. in *mit wat 'e proppen kommen* iets naar voren brengen, een zaak voorleggen

proppebusse de - proppenschieter, klapbus

proppegat et 1. gat dat met een prop afgesloten kan worden 2. gat van het hek waarin de *proppe* (bet. 10) sluit

proppekauwer de - paard dat het voedsel moeilijk tot zich neemt, d.i. veelal wanneer het paard *haoken* op tanden en/of kiezen heeft

proppeschieter de - klapbus, proppenschieter (bep. speelgoed)

propvol, **proptevol**, **proppendevol**, **proppendvol**, **proppensvol** bn. - propvol

protts bn., bw. - een beetje kwaad (vooral gezegd van de wijze waarop iemand kijkt), pruilend

protse, **prutse** de 1. ineengeprakt voedsel, door elkaar gesopt eten, kliekje, prak 2. natte, weke, brijachtige substantie (anders dan in bet. 1) 3. dikke, vette vrouw

prottsen, **pruttsen** ww. 1. niet erg degelijk, deugdelijk maken, in elkaar zetten 2. knoeien, knoeiend door elkaar doen 3. knutselen

protseri'je, **prutseri'je** de - prutserij, slecht werk, geknoei

protserig bn. 1. te sterk gekookt, papperig, overrijp 2. modderig 3. moddervet

protsig bn. - modderig, drassig

protswark et 1. werk waarbij men nogal moet pruttsen, priegelen 2. werk met een slecht resultaat, broddelwerk

protte de 1. flinke hoop, stapel van iets, flinke hoeveelheid 2. dikke, ronde vrouw

protten ww. 1. maken van *hujopperties*, ook *protties* genoemd 2. z. *pratten*, *pruttelen*

protter de 1. spreeuw 2. klein kind 3. vreemd iemand, in verb. als *een protter in et nachtijk* iemand die zich vreemd heeft opgetakeld; *een hiese protter* iemand die erg hees is

protterd de - iemand die altijd thuis zit, die er nooit eens uit komt

prottereij et - ei van een spreeuw

protterig bn. - dik en vet in het gezicht

prottermelken ww. - naar de pomp lopen, in verb. als *Gao op 't dak zitten te prottermelken*

protternust et 1. nest van een spreeuw 2. (bij runderen) elk der kuilen ter weerszijden van het staartbeen

prottien et 1. kleine (telbare) hoeveelheid

van iets, bijv. *een prottie eerpels* 2. kleine hooiopper 3. klein, dik vrouwtje 4. klein dier: met name van een varken en een klein hondje gezegd

prouwsel z. *brouwsel*

provoost de, in *Die was provoost op 'e degen!* hij was een vechtersbaas, ook: hij durfde heel veel

prrr tw. - herhaald geroepen om wild op te drijven

prufien et - kleine hoeveelheid die men tot zich neemt, vooral: om te proeven

prugel de, et - klein kereltje, jongen die nog niet zo groot is, vaak: bijdehante jongen die veel wil maar nog niet kan

pruke, pruuik de 1. pruiik, vals haar 2. iemands hoofdhaar 3. in *iene een pruke zetten* iets beter doen dan de ander, gezegd bijv. van het slootjespringen

prukemaeker de 1. pruiikenmaker 2. grappige persoon

prukenust et - zieke, slechte misvormde stengel van een aardappel, met vele kleine aardappeltjes

pruketied de - pruiikentijd

pruln z. *proelen*

prulle, prul de, et 1. ding van weinig waarde of kwaliteit 2. kleine vrouw of man 3. klein kind

prulleboel de - rommel, nietswaardig spul

prullegoed et - prullaria, pruldingen

prulwark, prulle... et - prulwerk

Prusisch bn. - Pruisisch, bijv. *een Pruisische koe* een geit

prut, prutte de 1. papvormige, vieze rommel, dikke pap, één groot geheel aan modder 2. geslachtsdeel van een vrouw 3. flinke hoeveelheid spullen (veelal: die opgeruimd moeten worden), rommel 4. waardeloze zaken, rotzooi 5. geheel aan kleding, ook: het geheel aan lakens, kleding enz. dat in de was moet, wasgoed

prutrommel de - vieze rommel, rotzooi

prut... z. ook *prot...*

prutser, prutserd de - prutser, knoeier

prutskerweigen et - karweitje waarbij men moet prutsen, ook: karweitje van niets

prutswark, prutswaark et 1. prutswerk, knoeiwerk 2. priegelwerk, fijn werk 3. klein, snel uit te voeren klusje

pruttelen, prottelen, protten ww. 1. mopperen, z'n misnoegen uiten 2. een pruttelend geluid maken, vooral: pruttelen van koffie en bep. eten op het vuur, sudderen

pruttelig bn., bw. - brommerig, ontevreden
pruttelkanne de - koffiekann waarin het water voortdurend door een buisje omhoogkomt, tegen het deksel slaat en vervolgens verspreid door de gemalen koffie zakt

pruttelkoffie, prutkoffie de 1. koffie verkregen door langdurig pruttelen, nl. in een *pruttelkanne* 2. slechte koffie

pruttelkont, ..konte de - pruttelaar, mopperaer

pruttelpot de 1. pruttelaar 2. koffiepote

pruttels mv. 1. berispende opmerkingen, in verb.: *d'r pruttels over had hebben, pruttels kriegten*

prutten ww. 1. pruttelen (van koffie en bep. eten op het vuur) 2. bij elkaar brouwen (van eten) 3. zich in een groep ophouden, bijv. *De kiender prutten bi 'j mekeer*

prutterd de - iemand die overal iets over op te merken heeft

pruttertien et - klein kind

Pruus, Pruis de 1. Pruisen 2. inwoner van Pruisen, ook wel: Duitser

pruustig z. *proestig*

pruven, pruuiven, preuven ww. - door in de mond te nemen en evt. verder op te eten of te drinken de smaak ervaren

pruver, pruuiver, preuver de 1. iemand die door te proeven de smaak ervaart 2. iemand die met lange tanden eet, kind dat niet opschiet bij het eten 3. iemand die aan een borrel nipt, die een borrel langzaam drinkt 4. iemand die graag sterkedrank gebruikt; ook: die heimelijk sterkedrank gebruikt

pruwelen ww. - kieskeurig zijn, met lange tanden eten

pruwelkonte de - iemand die met lange tanden eet, die niet opschiet met het eten

pruwelzak de - hetz. als *pruwelkonte*

psalm de - psalm; *snot psalm* 88 gezegd als iemand zeurt, zielig doet, nl. om iets voor elkaar te krijgen, *psalm* 119 een lange persoon, ook: een ellenlang verhaal

puddingbri'j de - als pap gegeten dunne, vla-achtige pudding

puffen ww. 1. blazen doordat men het warm heeft of kortademig is 2. winden laten 3. roken (van sigaren enz.) 4. puffende geluiden maken

puffer de - iets of iemand die puffende bewegingen of geluiden maakt

puffien et - keer dat men een trekje doet (bij het roken, waarbij men de rook met een puf wegblaast)

puiel de 1. hoeveelheid die men in bijv. een

doek kan dragen, bundel 2. baby

puil z. *buul*

putaol de - hetz. als *aolpieper*

puttien et - een klein beetje, in bijv. *een puttien rogge*

puk de - kleine persoon, klein dier

puke... z. *pjieuw...*

pukel(...) z. *poekel(...)*

pukkel de 1. rugzak 2. in *iene wat op 'e pukkel geven* op z'n donder geven

pukkemusse de - alpino

pukkien et - klein kind, klein mensje

pulen, *poelen* ww. 1. peuteren 2. uitpuilen

pulken, *puulken*, *poelken* ww. - peuteren, pluizend aan iets trekken

pulle, *pul* de 1. gewone melkbus, kleiner type melkbus of soortgelijk busje voor karnemelk, pap e.d. 2. flinke hoeveelheid: die in een *pulle*, bet. 1 gaat 3. bierpul 4. vaas (vooral voor bloemen) 5. ouderwets soort veldfles met tuit waarin men koffie, thee, karnemelk meenam naar het land

pullebossel de - ovale, tamelijk harde borstel, vooral gebruikt voor het schoonmaken van melkbussen

pullemelk de - afgeroomde melk

pullerak, *...rek* et - rek waarop melkbussen e.d. stonden te drogen na het schoonmaken

puls(...) z. *pols(...)*

pultrum, *pultrum* de - pulpitum, bep. kleine, ouderwets kast met laden

pummel, *poemel* de 1. pummel, lompe vent 2. dikke manspersoon 3. penis

pumpelen z. *pimpelen*

punaesie en var. z. *penaesie*

punne de, in *aorig in de punne* goed, fraai gekleed

punt I et 1. cijfer, getal waarmee men een bep. waardering tot uitdrukking brengt, rapportcijfer e.d. 2. eenheid ter aanduiding van een waarde, waardepunt 3. plek, plaats 4. ogenblik, in verb.: *op et punt staon* 5. onderdeel van een reeks of indeling e.d. *Hi 'j het zien goeie punten ok* hij doet z'n goeie dingen ook, hij heeft ook goeie karaktereigenschappen 6. kwestie

punt II, *punte* de 1. punt, stip (als leesteken, muziktekken e.d. 2. puntig uiteinde 3. hetz. als *proppe*, bet. 7 4. potloodpunt 5. taartpunt 6. hoek van een vierkant, driehoek enz., ook: van een voorwerp met een dergelijke vorm 7. rand, uiteinde

puntbedek, *...bedekt*, *puntebedek*, *puntiesbedek*, *puntien...*, *puntje...*, *puntmes* et - stukje appel, peer e.d. op de punt van een mes

puntboek de - puntboek

puntbuse de - zak (in kleding) die op een punt uitloopt

puntdraod et, de - prikkeldraad, puntdraad

punten ww. 1. met een puntig voorwerp stoten of steken (bijv. van plagen, e.d.) 2. aanpunten 3. puntjes van bonen afhemen (met het mes) 4. van de pit van een lamp: bij het branden een punt gaan vormen 5. de punt van de pit van een lamp wegnemen

punter de 1. bekend vaartuig: punter 2. harde schop, harde stoot

punteren ww. 1. punteren, varen met een punter 2. vervoeren met een punter 3. hard wegrappen

puntetal et - puntentaal

punthakken ww. - hakken van punten aan palen

puntien et 1. kleine *punt*, in div. bet. 2. bep. puntig broodje, puntje 3. (mv.) in *in de punties* zeer verzorgd, keurig gekleed 4. in *as puntien bi 'j paoltien komt* op de keper beschouwd, als het eropaan komt

puntiezer et - puntijzer

puntkaante de - kant met een punt, nl. van het ei

puntkladde, *puntskladde* de - puntzak

puntkölf de - spitse bijenkorf

puntmusse de - puntmuts

punts bn., bw. - puntig, spits uitlopend

puntschoe de - puntig uitlopende schoen

puntschoppe de - puntig uitlopende schop

puntsgewieze bw. - puntsgewijs: punt voor punt

puntstat de - kale, puntige staart

punttroefel, *...troffel* de - punttroffel

pupe(...) z. *piepe(...)*

pupe-uitpluzer de - hetzelfde als *haezesprong* bet. 2

puperment z. *pepermunt*

pupestaclegooien ww. - hetz. als *streepgooien*, echter met pijpenstelen

puppelieren z. *pompelieren*

purken z. *porken*

putaeker de - aker, emmertje waarmee het water uit de regenbak werd geput

putbaos, *puttebaos* de - putbaas

puthaoke, *putshaoke*, *puttehaoke* de 1. puthaak (met een emmer eraan om water te putten) 2. varkensstaartvormige haak aan een puthaak

putrolle de - rol waar de putketting of het puttouw om draait

puts(e) de - puts, soort puttemmer waarmee

men vanuit een schip water schept
putse, **puts** de - flinke hoeveelheid vloeistof, guts
putstok de - stok met behulp waarvan men water putte
putte, **put** de 1. waterput 2. figuur van een put op het ganzenbord 3. beerput (lett.), mestput e.d. 4. uit te graven deel van het veen, deel van de bodem met veen, eerst te ontginnen deel van een stuk heide e.d. 5. veenput 6. grote hoeveelheid werk, zware klus
puttebuis de - buis die de eigenlijke put vormt
puttedeksel et - deksel op een put
puttegrever de - iemand die een (water-)put graaft
puttehusien et - puthuisje
puttejok, **puttejuk**, **putjuk** et 1. houten raamwerk van palen, plat om en op de bovenkant van een put aangebracht om inzakking te voorkomen 2. rol met ketting of touw boven een put, waarmee men de puttemmer omhoog of naar beneden doet gaan
puttelit et - deksel waarmee men een put afsluit
putten ww. 1. omhooghalen uit een put e.d.: van water of evt. een andere vloeistof 2. een emmer in een put e.d. doen om water of een andere substantie eruit te nemen 3. ontlenen aan, bijv. in *argens troost uut putten*
putter de 1. (vaak verkl.) putter, distelvink 2. putbaas
puttering, **putring** de - houten ring die onder in de put kwam bij het maken van een put, ook: elk der ringvormige delen waaruit een put is opgebouwd
puttstoel, **putstoel** de - houten gestel op een put
puttetouw, **puttouw** et - touw waarmee men opput
putteturf de - turf in zodanige vorm dat men er de kanten van putten mee kan opzetten, stutten
puttien et 1. kleine *putte* 2. afvoerputje 3. litteken van waterpokken
putzode de - elk der zoden, plaggen waarmee men de kant van een put opzet
puulken z. *pulken*
puultien et - kleine zak
puun, **puin** et, de - puin: vergruizelde steen, kapotte dakpannen enz.
puunrieden ww. - vervoeren van puin, vaak: voor de verharding van zandwegen e.d.
puup... z. *piep...*

puur bn. 1. puur, onvermengd, vooral in *pure sukelao* 2. z. *poer*
puutaol de - hetz. als *aolpieper*
puzel, **puzel** de 1. puzzel, legpuzzel, kruiswoordraadsel in een krant e.d. 2. probleem dat opgelost moet worden, moeilijk op te lossen kwestie
puzelwoede de - sterke neiging bezig te zijn met kruiswoordraadsels e.d.

R

'r - vorm van *heur* = haar
ra, **rao** tw. - ra, d.i. raad eens, gezegd ter inleiding van raadseltjes, spelletjes
raaf z. *raeven*
raai I, **raoi** de 1. greppel, sloot, waterlossing (grote afwateringssloot waarop andere sloten lozen) 2. lange harde spriet van de grassoort pijpenstrootje, halm, spriet van raagrassen e.d.
raai II, **raoi** et 1. raagrass 2. pijpenstrootje
raaiemi'jen ww. - maaien van *raaien*, z. *raai* I, bet. 2
raaigrös I, ...**grus** et - raagrass, pijpenstrootje en andere raaien
raaigrös II de - spriet, halm van *raaigrös* I
raaisloot de - sloot (als scheiding)
raand, **rane** de 1. rand 2. strookvormige versiering of omlijsting, vaak aan een zij- of bovenkant 3. lange, smalle strook, streep: van planten, stenen, door verkleuring enz. 5. bovenrand: van een put, van vaatwerk enz.
raanderig z. *raanzig*
raandkeze, **raantieskeze** de - randkaas
raandrok de - type onderrok: met opgenaaide randen en/of gekleurde banen erin
raandstofjurk de - jurk van stof met een mooie rand
raank bn. 1. slank, fijn 2. z. *range*, *rank*
raankekaaste de - rankenkast
raanken z. *ranken*
raankplaante de - klimplant
raansel de 1. ransel, rugtas (van soldaten), bij uitbreiding: rugzak of flinke bekapping anderszins die men op z'n rug draagt 2. lichaam (in verb.)
raanselen ww. - door elkaar schudden, van iets af schudden, door elkaar rammelen (van personen: om ze af te straffen)
raantien et 1. kleine rand, randje 2. strookje vitrage (vaak met rondingen) op ongeveer tweederde van de hoogte van het raam 3. in *een Gelders raantien* het smalste zilveren oorijzer

dat in de omgeving werd gedragen
raantieshaanske de 1. handschoen gebreid met randjes van restjes wollen garen
raantieskeze z. *raandkeze*
raantiesknippen, raantien... ww. 1. hetz. als *ofranen* 2. knippen van randjes gras
raantieslappe de - lap waarop men borduurt om te oefenen
raantiestrui de - trui gebreid met randjes
raanzig, raanderig, raonderig, raanzerig, reenzig, ranzig bn. - rans, ranzig
raanzighied de - ranzigheid
raap, rape, raop, raep de 1. bep. planten-soort: raap 2. gele knol, knolvormige wortel van de raap 3. (vooral in verb.) kop, hoofd 4. dikke neus 5. een flinke tegenvaller 6. hetz. als *korappe*
raapeulie, rape-eulie de - raapolie
raapkoek de - raapkoek
raapzaad et - zaad van raap- of koolzaad
raat z. *raot* I
rabauw de 1. ruwe, wilde, lompe persoon 2. bedelaar
rabauwen ww. - stoeien, ravotten, wild tekeergaan
rabbat, rebat et 1. rabat, valletje (vooral: voor bedsteden, aan gordijnen) 2. korting op een prijs 3. slaag
rabbel de - kletswijf, babbelzieke vrouw
rabbelbek de - iemand die snel spreekt, die veel kletst
rabbeldeuze de - iemand die veel en snel praat
rabbelement z. *rappelement*
rabbelen ww. - rabbelen, druk praten, kwebbelen (vooral van vrouwen)
rabbelkont, ...konte de - iemand die snel spreekt, die veel kletst
rabbelschute de - ratelkous
rabbelsnute, ...snuut de - ratelkous
raboboer de - boer met een fikse hypotheek op z'n bedrijf
rabokoe de - koe van een *raboboer*
rachel de - stuk slijm dat men ophoest
rachelen ww. 1. slijm opgeven (en evt. uitspugen als gevolg van hoesten) 2. lasterpraatjes verspreiden: en daarbij stoken, ophitsen 3. razen en tieren, tegen iemand tekeergaan
rachelkonte de - iemand die altijd *rachelt*, z. *rachelen*, bet. 1
rachelpot de 1. iemand die voortdurend *rachelt*, z. *rachelen*, bet. 1
rachen, rakken ww. - rachen, schimpen, foeteren, tekeergaan
racher de - iemand die voortdurend laster-

praatjes uit
rachien z. *rakkien*
rad I et 1. wiel (van een voertuig) 2. wiel, rad van een mechanisme of werktuig 3. fiets 4. kring, krans, in verb. als *een rad om de zonne* 5. bekend historisch strafwerktuig: rad, in verb.: *veur galg en rad, Die is altied wat bi'j et rad of* haalt dingen uit die ontoelaatbaar zijn 6. rijksdaalder
rad II bn. 1. snel, vlug, vooral: in het praten, vandaar ook: gewiekt
raddri'jer de - raddraaier
radiater de - radiator
radies z. *redies*
radikaal, radikaal bn., bw. 1. geheel en al 2. erg ver gaand, tot in het uiterste consequent (qua opvatting, uiting)
radiorebriek de - radiatorbriek
radiospullegien et - radiospelletje
radploeg de - radploeg, bep. ploeg met een rad
radslag de - radslag (bij gym)
raederwerk, ...waark et - raderwerk
raef z. *raeven*
raegebol, raegebolle de 1. ragebol 2. wilde haardos, geheel van lang krullend hoofdhaar, ook: haardos met extra fijne krulletjes
raegen ww. 1. reinigen van spinrag met een ragebol 2. ontdoen van spinrag door te ragen 3. reinigen door uit te veggen, uit te borstelen, uit te krabben, uit te schrobben e.d. 4. uitdunnen, snoeien van bos 5. zich nadrukkelijk bemoeien (met zaken die tussen anderen spelen) 6. hardhandig naar buiten werken, in *d'r uut raegen* 7. woest lopen, banjeren 8. hetz. als *heren*, bet. 2 9. uiteenvallen van houten vaatwerk door droogte, in *uut mekeer raegen*
raeger de 1. borstel om mee te *raegen* 2. ragebol
raegertien et - kind dat de boel vaak op z'n kop zet, dat vaak alles overhoop haalt
raek bn., bw. 1. het doel rakend of geraakt hebbend 2. pijnlijk doel treffend, aankomend 3. goed, scherp uitgedrukt, handig uitgedacht 4. zonder op te houden, zonder beperkingen, vooral in *mar raek*
raekelder, rokkelder de - ophitsers, iemand die voortdurend aanzet
raekelen, raokelen, rokkelen, reukelen, reutelen ww. 1. rakelen, porren in het vuur 2. ophitsen, aanzetten, zich ermee bemoeien zodat de irritatie toeneemt 3. lasterpraatjes verspreiden
raekelings bw. - rakelings
raeken ww. 1. raken 2. treffen door een slag,

schot enz. 3. veel werk verzetten, of veel plezier maken, in 'm *raeken* 4. veel en lekker eten, drinken, in 'm *raeken* 5. ontroeren, zich aantrekken, deren 6. net tegen iets of iemand aan komen

raekt z. *geraekt*

raem et 1. glasruit (veelal: met omlijsting) 2. raampje, vierkant of rechthoekig latwerk e.d. dat voor stevigheid van een constructie zorg moet dragen 3. hooiraam (op een boerenwagen) 4. hetz. als *grafram* 5. bep. raamwerk waarop matten worden gevlochten

raembiljet et - raambiljet

raemdeel et - elk der onderdelen van een kozijn (en raamroede)

raemeide, ...egge de - eg met tanden in een bep. raamwerk geplaatst

raemelappen ww. - wassen van ramen

raemen z. *raomen*

raemewaschen, ...wassen ww. - wassen van de ramen

raemhooft et - hout waaruit men de delen van het kozijn en raamroeden zaagt, hetz. als *kezienehooft*

raemhor de - raamhor

raemkezien, raemskезien et - raamkozijn

raemkop, raemskop de 1. (vaak mv.) elk van de voor- of achterstukken van een hooiraam (op een boerenwagen), d.i. de voorste of achterste dwarshout daarin

raemlaoge de - eerste laag hooi, koren op een wagen, op het raam van een wagen (zodat de wagenbak vol is)

raemlatte de - elk der latten die het glas vastklemmen in een kozijn

raempienkitsen ww. 1. met een *rutetikker* (bet. 1) stiekem, om te plagen, tegen ramen kitsen

raemroe de - raamroede: elk der stijlen en dwarshouten in een raam

raemscheutel de - elk der beide zijstukken van het hooiraam op een boerenwagen

raemslatte de - elk der latten die de zijkant van een hooiraam vormen

raemstok I de - onderdeel van het hooiraam: elk der stokken, balken in de lengterichting: stok of elk der stokken die ter versterking in de lengterichting onder het hooiraam zijn aangebracht

raemstok II et 1. hooiraam

raemverbiening de - verbinding in het houtwerk van een raam

raemwark, ...wark et 1. af te stellen of afgestelde kozijnen in een in aanbouw zijnd gebouw 2. het geheel aan ramen in een gebouw

3. smeedwerk op een deur 4. hetz. als *krojerek*
raep z. *raap*

raepen ww. - oprapen, bijeenrapen, verzamelen

raer z. *reer*

raeren z. *rereren*

raerteschellig z. *rattelschellig*

raet(...) z. *raot(...)* I

raetel de 1. ratelpopulier 2. z. *rattel*

raetel... z. rattel..., ratelaar

raetelbek de - hetz. als *rabbelbek*

raetelboom de - ratelpopulier

raeteler z. *ratelaar*

raetellaand et - weiland met veel ratelaars (bekende plant)

raetelmeiene de - vrouw die steeds snel en druk praat

raetelmusse de - iemand die heel veel en druk praat

raetelschellegien et - twee exemplaren die bij elkaar horen maar niet goed bij elkaar passen

raetelslag, rattel... de - ratelslag, ratelende donderslag

raetelslange de - ratelslang

raetelsnute de - hetz. als *rattelschute*

raetelwilg de - wilgensoort met bladeren die een ratelend geluid maken (verz.) of exemplaar van die soort

raethunnig z. *raothunning*

raeven, raeve, raef, raaf de - raaf, bekende kraaiachtige vogel

Raevenswooldiger bn. - van, m.b.t. *Raevenswoold*; zelfst.: iemand uit dat dorp

raffel, rafel de 1. rafel, losgeraakt weefsel 2. grote mond

raffelbek de - iemand die veel en druk praat

raffelen, rafelen ww. 1. rafelen (van stof, garen) 2. raffelen, druk kletsen, aan één stuk door praten 3. snel en weinig zorgvuldig uitvoeren (van werk)

raffelig bn. - rafelig

raffelkont de - iemand die voortdurend druk, veel kletst

raffelkouse de - iemand die voortdurend druk, veel kletst

raffelschute de - iemand die druk en veel praat

raffelwol de - eerder gebruikt wollen garen

rag et - rag, spinrag

ragfien bn. - ragfijn, bijv. *ragfien gaoren*

rak et 1. rek voor potten, pannen, melkbussen, emmers enz. 2. het geheel van de vier bladen van een hooimachine 3. hetz. als *linnenrak* 4. fietsrek 5. (vaak verkl.) eierrek 6. oud paard

raket, reket de 1. vuurpijl 2. raket (die bommen

naar hun doel brengt of voor de ruimtevaart)
rakken ww. 1. opruimen en/of schoonmaken, wegnemen van viezigheid (vaak: bij wijze van hulp) 2. een baby verschonen, een schone luier geven 3. z. *rachen*

rakkerd, rakker de 1. zeer bijdehand, gewiekt, bedreven iemand: bijv. in werk, in schaatzen 2. deugnet, kwajongen 3. moeilijke of schelmachtige persoon, iemand die het niet zo nauw neemt

rakkien, rachtien et 1. kleine tegenslag of kleine vooruitgang 2. hooiopper (van vroeger)

ral bn., bw. 1. druk, overdreven, snel en zenuwachtig in het praten 2. grof, ruw in de wijze van uitdrukken 3. (van sluitwerk) te ruim 4. schuw, zenuwachtig

raldal de - iemand die voortdurend druk praat

rallie z. *reel*

rallig bn., bw. - hetz. als *ral*, bet. 1

ram de 1. mannelijk schaap of konijn 2. (met hoofdletter) het sterrenbeeld Ram 4. in *rammen en uijen* blauwe gentiaan

ramlaom, ramlam et - mannelijk lam

rammaaien, ...meien, remaaien ww. 1. met geweld slaan, rammeien, met de armen om zich heen slaan 2. een behoorlijke opruiming houden 3. woest, wild lopen 4. stoeien, wild ravotten

rammaaiër, remaaiër de 1. iemand die stoeit, woest ravot

rammeheufd, ramsheufd et 1. ramshoofd, het enigszins bolle hoofd dat sommige paarden hebben

rammeien z. *rammaaien*

rammekop, ramskop de 1. kop van een ram 2. hetz. als *rammeheufd*

rammel de 1. in *een pak rammel* een pak slaag 2. in *an de rammel* wezen veel en druk praten 3. z. *rammelbelle*

rammelbaar de 1. mannelijke haas 2. hetz. als *rammelbelle*

rammelbelle, rammel de 1. bekend speeltuig: rammelaar 2. iemand die veel, druk kletst

rammelder z. *rammeler*

rammelderi'je de - gerammel, het rammelen
rammeldeuze de 1. doos met steentjes die men laat rammelen wanneer men achter een paard loopt op een keuring, nl. waardoor het paard harder gaat lopen 2. rammelgat, kletskous

rammelen ww. 1. rammelen, een rammelend geluid voortbrengen 2. met een rammelend geluid gaan 3. morrelen of anderszins met iets bezig zijn zodanig dat er een rammelend geluid ontstaat 4. niet sluitend zijn, niet kloppen op diverse punten 5. uitvallen van rijpe, droge

korrels (uit korenaren) 6. ranselen, door elkaar schudden en slaan, in *iene deur mekeer rammelen* 7. aanhoudend druk kletsen

rammeler, rammelder de 1. iemand die *rammelt* in diverse bet. 2. ratelkous, iemand die voortdurend praat, babbelt

rammel fiets de - fiets die voortdurend rammelt

rammelig bn. - niet goed vast in bep. onderdelen, rammelend

rammelkaaste de 1. oude kast die rammelt 2. oude fiets, auto, wagen of kruiwagen (veelal: die rammelt)

rammelkarre de - oude fiets (vaak: die rammelt)

rammelkont de - kletskous, ratelkous

rammelmaande de - rammelaar, *rammelbelle* van pitriet

rammelschute de - ratelkous, babbelkous

rammelzak de - rammelgat, kletskous

rammen ww. 1. dekken: door een mannelijk schaap 2. z. *raomen*

rammepiest de - penis van een mannelijk schaap

rammestrupe, ...struip, ...stroep, ...stroppe, ramsstroppe de - mastworp, o.m. gebruikt om rammen af te binden, ook toegepast in geval van ossen en voor het afbinden van *bi'jutters*
rammig bn. - tochtig: van een vrouwelijk konijn

ramp de 1. ramp, onheil 2. flinke tegenslag, afknapper

rampefoons et - rampenfonds

rampelement z. *rappelement*

ramplesant I, ramplesaant, rampelesant, rampelsant, ramplasant, remplasant de 1. remplaçant, plaatsvervanger voor het vervullen van de dienstplicht 2. dier dat niets voorstelt, dat erg ziekelijk, gebrekkig is, ook: persoon die zwak of gebrekkig is of waar een steekje aan los is

ramplesant II bn. 1. (van personen) nogal gebrekkig (lichamelijk), enigszins ziek

ramptied de - periode vol rampspoed

rams bn. - tochtig: van een schaap

ramsheufd z. *rammeheufd*

ramsig bn.- tochtig (van een konijn)

ramskop z. *rammekop*

ramsstroppe z. *rammestrupe*

rane z. *raand*

ranen, raonen ww. - smelten, bijv. *vet raonen*

rang I de 1. rang 2. aardappelloof

rang II tw. - rang

range, rank de 1. (veelal mv.) stengel van de

aardappelplant (boven de grond) 2. z. **rank**
rangen z. *ranken*
rangerig bn. - licht gebouwd, dun
rangodder de - rangorde
ranja, ranje de - ranja, limonadesiroop
rank, ranke, raank, range de 1. (vaak mv., ook verz.) rank: uitloper, dunne, slappe stengel, nl. vooral waar planten zich mee vasthechten, boonrank, rank van de erwt 2. z. *range*
ranken, raanken, rangen ww. - ranken, uitlopers gaan vormen, vaak: waarmee een plant klimt
ranzig z. *raanzig*
rao bw. - verkorte vorm van *raad* of van het ww. *raoden*, ook var. van *ra*
raad de 1. (g. mv.; vooral in vaste verb.) wat men bedenkt, weet om uit problemen enz. te komen 2. (g. mv.) advies, raad die men een ander geeft 3. gemeenteraad, adviescollege, bestuurscollege e.d.
raodeloos bn. - radeloos
raoden ww. 1. adviseren 2. doorgronden, begrijpen hoe iets is 3. gissen, veronderstellen hoe iets zit, hoe het antwoord is op een vraag, een raadsel enz.
raadertien et - klein *rad*, in het bijzonder: tandwielje aan een handvat met behulp waarvan men kunstraat in een bijenkast plaatst
raoderwark et - var. van *raederwark*
raadgever de - iemand die raad geeft
raadgeving de - raadgeving: advies, het adviseren
raadhuus et - raadhuis (*gemientehuus* is de gewone aanduiding)
raadplegen ww. 1. overleggen 2. om advies vragen: geschriften e.d. benutten om achter iets te komen
raodsel et 1. opzettelijke, in vraagvorm gestelde puzzel, bedoeld om iemands vindingrijkheid te testen 2. ingewikkelde zaak, moeilijk oplosbaar probleem
raodselachtig bn. - raodselachtig
raodsman de - raadsman: persoon die adviseert
raodsnotelen, ...netulen mv. - raadsnotulen
raodsvergeerdering en var. - raodsvergadering
raodszael de - raodszaal
raodszitting de - zitting van de gemeenteraad
raodzem bn. - wenselijk, verstandig
raoi z. *raai* I, II
raokelen z. *raekelen*
raom de 1. krachtige stoot, klap, stevige ruk 2. snelle greep, graai, snelle uitval of bewe-

ging anderszins naar, in enz.3. flinke maar kort durende inspanning 4. flinke hoeveelheid werk die men verricht 5. poos 6. in *Hi'j staot 'm (wel) een raom* hij staat z'n mannetje wel (tegenover de ander), ook in vergelijkbare toepassingen 7. gok, schatting
raomen, rammen, raemen ww. 1. rammen, stoten, beuken 2. stevig, woest trekken, rukken 3. stevig grijpen, pakken, graaien 4. hard werken (vooral lichamelijk) 5. woest gaan (door, in) 6. ondoordacht, onvoorzichtig doen 7. schatten, taxeren
raomer(d) de - zeer harde werker, echte doorzetter in z'n werk
raomig bn. - (van de wind) onstuimig, rukkend
raoming de 1. schatting 2. begroting 3. grijpafstand 4. voornemen, in *in de raoming*
raonderig z. *raanzig*
raonen z. *ranen*
raop z. *raap*
raope de - iemand die niet bep. knap van uiterlijk is
raosbek, beulbek de 1. iemand die schreeuwt, die de gewoonte heeft hard te roepen 2. iemand die een groot woord voert in een overlegsituatie, vergadering 3. opschepper
raot I, raote, raet, raat de, et - honingraat
raot II et - (stofn.) bouwsel waaruit honingraat bestaat
raotespiegel de - klein spiegeltje haaks aan een lange steel dat tussen de raten van de bijen gestoken kan worden
raothunning, ...hunnig, raethunnig de - raathoning
raotmes z. *körfmes*
raozen ww. 1. hard schreeuwen 2. schreeuwerig spreken 3. luide, gillende geluiden voortbrengen (ook van diverse dieren) 4. hard huilen 5. (van harde wind, buien) tekeergaan, gierend gaan 6. een hard, brommend en/of suizend geluid voortbrengen, vaak: mede doordat iets zich snel voortbeweegt, ook: snel gaan met een motorvoertuig 7. (van water) zingen 8. een licht knappend, knisterend of min of meer scheurend geluid maken (vooral: bij het vallen) 9. een licht knorrend, rommelend geluid maken 10. in *d'r deur raozen* zich snel door het werk, z'n activiteiten werken 11. zeer noodzakelijk zijn, roepen om
raozend bn., bw. 1. razend, woedend 2. erg happig, gebrand op 3. in zeer hoge mate 4. wild, als het ware buiten zinnen 5. tomeloos
raozer, raozerd de 1. (van mensen, dieren,

ook van een hard huilend kind) 2. iemand die luidkeels pocht, opschept, zich steeds als eerste meldt, als eerste het woord voert enz.

raozerig bn. - schreeuwerig, tot schreeuwen en evt. pochen geneigd

rap bn., bw. 1. vlug, snel, gauw 2. kwiek, behendig, snel en handig 3. met speling, met slijtage en daardoor enigszins ruim, zonder stevig verband (in sluitingen) 4. in *Jan Rap en zien maot* schorriemorrie 5. in *rap en ruut* afval, bijv. van fruit, ook: schorremorrie, hetz. als *raprut*, dan ook *rap en rut*, *rap en roet*

rape(...) z. *raap(...)*

rapen z. *raepen*

rappallie en var. z. *repalje*

rappement, rappelment, rabbele..., rampele... et l. rappement, berisping, uitbrander 2. preek, waarschuwende woorden

rapperig, rappelig bn. - niet stevig in elkaar zittend, nogal geschonden, aangetast

rapperteren ww. - rapporteren, rapportage uitbrengen

rappies bw. - snel, vlot, gauw

rappighied de - rappigheid, vlugheid

rappot z. *repot*

raprut, rapruut et l. Jan Rap en z'n maat, schorremorrie 2. waardeloze spullen, troep

rapzem bn., bw. vlug: snel en handig, druk

rasloos bn. - niet van een bep. ras, niet raszuiver, bijv. *rasloze kiepen*

raspe, rasp, rasper de - bep. keukenge-reedschap: rasp

raspen ww. - raspen: met een *raspe* fijn-maken

rasploert de - echte crimineel

raszuiver bn. - raszuiver

ratel z. *rattel, ratelaar*

ratelaar, raetel, raetelaar, raeteler de l. (ook ver.z.) bep. plant: ratelaar 2. ratelpopulier 3. gele dovenetel, in *gele ratel*, d.i. ook: moeraswederik

rats I de l. bekend voedsel van soldaten, ratjetoe, bij uitbreiding: stampot, brouwsel van diverse bestanddelen 2. in *in de rats* in angst, in ongerustheid

rats II tw. - rats, ter uitdrukking van het geluid van een snel rukkende, trekkende, snijdende of scheidende beweging

ratsen ww. - met een snelle, rukkende be-weging gappen

rattaplan, ratteplan de - de hele boel, alles bij elkaar, met name: wat men overhandigt of boos voor de ander neergooit, vooral in *de hiele rattaplan*

rattel, raetel, ratel de l. ratel: bep. houten instrument om een ratelend geluid mee te maken 2. persoon, vooral vrouw: die veel en druk praat

rattalbek de - iemand die veel en druk praat, soms alleen van een man gezegd

rattelder, ratteler de l. iets waarmee men ratel 2. praatziek iemand, ratelkous

rattelen, raetelen, rottelen ww. 1. hard kleppen, rammelen 2. aanhoudend druk praten

ratteler z. *rattelder*

rattelig, rottelig bn. - tot ratelen geneigd, bijv. in *een rattelige klompe* (als die ratel bij het lopen)

rattelkont, ...kont(e), raetel..., rottelkonte de - praatziek iemand, ratelkous

rattelmesiene de l. oude naaimachine die het niet meer zo goed doet 2. iemand die voortdurend druk praat

rattelschellig, raetel..., raerte..., rattelschelf, raetel..., rittel... bn. 1. door gebruik beschadigd, geschonden, niet meer fraai ogend 2. (van kleding, de wijze waarop men gekleed is) haveloos, onverzorgd 3. (van wagens, kasten e.d.) niet meer met een stevig verband, niet meer goed sluitend, scheef zittend, niet meer goed lopend 4. (van personen) slecht ter been, niet meer zo gezond

rattelschute, ...schuut, raetelschute, reutelschute, rattelschute de - vrouw die veel en vlug praat

rattelslag z. *raetelslag*

rattelsnute de - iemand die veel en snel praat

rattelwacht de - ratelwacht

ratteplan z. *rattaplan*

rausen ww. - rauzen: snel en wild gaan, rijden, werken, spelen, ook bij een sport

rauser, rauserd de - iemand die wild speelt, erg hard rijdt met een motor, auto enz. of die anderszins woest tekeergaat

rauw bn. 1. (van vlees) rauw: onvoldoende gekookt of gebraden 2. (van groenten, bep. vruchten; ook wel van al het eten dat men op z'n bord krijgt) niet gekookt 3. (van wonden, lichaamsdelen) geschonden, deels ontveld, open 4. (van de keel) pijnlijk, ontstoken 5. (van stemgeluid) hard en onaangenaam

rauwig bn. - rauwachtig, enigszins *rauw* in diverse bet.

rauwighied de - het enigszins *rauw* zijn in diverse bet.

rauwvoer, ruwvoer et - ruwvoeder

ravaozje z. *revage*

ravotten z. *revotten*
rebarber, *rabarber* de - rabarber
rebarberpelle de - rabarberplant
rebarbersnieden ww. - tot moes snijden van rabarberstelen
rebarberstaale de - rabarbersteel
rebat z. *rabbat*
reberig bn. - niet in orde, ziekelijk
rebekken mv. - handige, vlugge kinderen
rebel de - rebel, rebels iemand, opstandig persoon, kwajongen
rebellie z. *reboelie*
rebiendertien, *rebiehtien* z. *heiderebiehtien*
reboelie, *rebulie*, *reboelje*, *rebullie*, *rebellie*
 1. lawaai en drukte 2. grote ruzie, oproer 3. rotzooi, troep die men maakt
rebriek de - rubriek
rebuust bn. - robuust
recensie de - recensie, bespreking
recht I et 1. recht, rechtvaardigheid 2. rechtscollege, gerecht 3. het gelijk, in *et recht an je kaant hebben* 4. aanspraak 5. dat wat iemand rechtens toekomt, waarop men aanspraak kan maken 6. bep. belastingen, bep. vergoedingen
recht II, *richt* bn., bw. 1. niet krom, niet bochtig 2. haaks, een rechte hoek vormend op 3. rechtop, overeind 4. zoals het normaal beschouwd kan worden, niet verkeerd, niet omgekeerd 5. goed, juist, zoals vereist 6. precies, geheel en al 7. pal, juist
recht-op-en-daele de - glaasje (jonge) jenever
recht-op-en-daele II bw. - rechtop
rechtan bw. - rechtaan: regelrecht, zonder omhaal
rechtbaank de 1. rechtbank: rechtsprekend college 2. gebouw van de rechtbank in bet. 1
rechtbreien, *rechtbreiden* ww. - rechtbreien
rechtdag de, in *rechtdag hopen* opruimen, ook: de zaken eens op een rijtje zetten
rechtdeur bw. - rechtdoor: rechttuit
rechtdouwen ww. - in een rechte stand duwen
rechtdraoderig bn. - rechtdradig
rechtdrokken ww. - in een rechte stand duwen
rechten ww. - rechten, recht maken, in *de rogge rechten* een fiere houding aannemen, de rug strekken
rechterdolle de - rechts zittend handvat aan een zeis
rechterhoze de - rechterkous
rechterkaante, ...*kaant* de - rechterkant
rechterleide et - leidse van de rechterkant van een paard of ander trekkier

rechteroge et - rechteroog
rechterteugel de - teugel aan de rechterkant van paard of ander trekkier
rechterwenk de - rechtereind van een rij drijvers, drijver op die plaats
rechterzied(e) de - rechterzij
rechtgeaord bn. - rechtgeaard
rechtholen ww. - in een rechte richting blijven gaan, iets houden in een rechte richting
rechtghied de - rechtsbevoegdheid over iets
rechtmaotig bn. - rechtmatig, vooral van eigendommen
rechtoppien et - klein kereltje
rechtopstaonde z. *opstaonder*
rechtopte de - elk der verticale balken van een hek (dat een weiland afsluit)
rechtschaopen bn. - rechtschapen: eerlijk en oprecht
rechtsomme bw. - naar de rechterkant, naar rechts
rechtspraoue de - rechtspraak
rechtstrieken ww. - gladstrieken
rechtaand bn. - met rechte tanden
rechttanig bn. - met rechte tanden
rechttuit bw. 1. rechttuit: recht naar voren 2. ronduit, open en eerlijk
rechtveerdig bn., bw. - rechtvaardig: volgens het recht, volgens wat billijk, redelijk is
rechtveerdigen ww. - rechtvaardigen
red-an et, in *red-an maeken*: iets melden, alarmeren, gezegd bijv. in geval van onraad 's nachts, ook: iets rondvertellen, gezegd bijv. van een ziektegeval
red. - afkorting van *redaktie*, *redakteur*
redaktie de - redaktie
redaktiesiktaoris de - redactiesecretaris
redaktiesikteresse de - redactiesecretaresse
redau zn., in *redau maeken* lawaai
redcel (le) z. *nooddoppe*
reddag de - in *reddag hopen* opruimen, schoon schip maken
redde I de - goederen, spullen
redde II bn. 1. netjes, opgeruimd 2. (in ontkenning) niet in orde, niet pluis 3. (in ontk.) niet bang
reddelik bn. - net, opgeruimd
reddeloos bn., bw. - reddeloos: verloren zijn, niet meer te redden zijn
redde ww. 1. iemand/iets uit een groot gevaar of een moeilijke situatie helpen 2. opknappen, nog in orde brengen, klaarspelen 3. in *te redde* *wezen* te doen zijn 4. zich erdoor slaan 5. zorgen voor, verzorgen
redder de - redder (ook wel min of meer

schertsend) *de redder in nood* hij/zij die helpt, een oplossing weet aan te dragen

redderen ww. 1. opruimen, schoonmaken 2. zich redden, klaarspelen 3. verzorgen, uit een moeilijke situatie redden

redderig bn. - redderig, geneigd tot opruimen

reddig bn. - zich kunende redden

reddigen ww. 1. opruimen, schoonmaken 2. zich redden, klaarspelen

redding de 1. redding, behoud 2. tegenhouden van een doelpunt 3. z. *reddinge*

reddinge, redding, reddige de 1. dat wat men nodig heeft, moet gebruiken om zich te redden, het benodigde materiaal, gereedschap 2. hulp ter verzorging 3. in *reddige holen* de zaak opruimen

reddinghokkien et - hokje met reddingboei en andere hulpmiddelen om drenkelingen te helpen

reddingsgoddel, reddinggoddel de - reddingsgordel

reddoppe z. *nooddoppe*

redelik bn., bw. 1. verstandig, billijk 2. behoorlijk, vrij goed

redelijkheid de - redelijkheid

reden de 1. schaats 2. beweegreden 3. het zich uiten, uiting; *niet best van de reden kunnen* steeds haperen bij het spreken, in z'n woorden blijven steken

redenaosie z. *rissenaoisie*

redenderum, redinder..., rodenderom, rodendrum, rodedenderum, rododendrom, rodendron, rodedendrum, rododenderum, rododendron de - rododendron

redenderumpolle en var. - rododendronstruik

redener, redenaar de - redenaar

redenriek, rederiek bn. - rederijk, woordenrijk, veel woorden gebruikend

rederi'je de - rederij

rederiekerskamer de - rederijderskamer

rediekule de - boodschappentas van stof, met een koord dicht te trekken

redies, radies de - radijs

rediesbedde et - radijsbed

redieszaad et - radijszaad

redoer et - ijzeroer, hetz. als *oer I*

redoerig z. *oerig*

reduktie de - prijsvermindering

redzem, ridzem bn., bw. - redzaam, handig in het zich kunnen redden

ree I de (ook et: gezegd door jagers) - ree

ree II, rie bn. 1. klaar, gereed 2. z. *ri'j*

reebien et - reebeen, bij een paard met een bep. verdikking aan het spronggewricht

reebrons de - bronsttijd van de ree

reebruun bn. - reebruin

reed de 1. zandweg, ook als oprit naar een huis 2. deel (in een schuur) 3. het rijden, in *recht van reed* recht van overpad

reedopmaeken ww. - verbeteren van de *reed*, zoals egaliseren, ophogen, water uit kuilen laten lopen

reedrieden ww. - schaatsen

reedsgebiente z. *delegebiente*

reëprente de - afdruksel van de poot van een ree op de grond of in de sneeuw

reëgaffel de - gaffel in het gewei van een ree

reëgeite, ...geit de - reëgeit

reëjong et - jong, kalf van een ree

reel, rail, rallie, rellie de 1. rail, spoorstaaf, nl. zoals bij treinen, trams e.d. 2. gordijnrail 3. schuifdeurrail

reeleger et - slaappleats van een ree

reemaeken ww. - gereedmaken

reenfel, rimpel de 1. groef in de huid, huidplooi 2. plooi, vouw, kreukel in kledingstof, papier 3. rimpeling in het water

reenfelig, rimpelig bn. - rimpelig

reenze, reens de - zijplank op een boerenwagen

reenzig z. *raanzig*

reep, repe de 1. smalle strook 2. chocolade-reep 3. plakje van een appel 4. aalreep

reepkoeke de - (verz.) hetz. als *lienkoeke*

reer, raer bn., bw. 1. merkwaardig, eigenaardig, erg vreemd 2. onpasselijk, misselijk 3. bep. niet wenselijk, slecht, beroerd 4. erg vervelend, ernstig 5. in hoge mate, aanzienlijk, uitzonderlijk

reerogge de 1. rug van een ree 2. (verz.) vlees uit de rug van de ree

rees de - race

reesfiets de - racefiets

reeskak de - diarree, in *an de reeskak*

reesmoter de - racemotor

reespiegel de - witte achterkant van een ree

reestek et - hoorntje van een ree

reeszadel et - racezadel

reet de 1. kier, spleet, smalle opening 2. (ruw) gat, achterwerk

reetketelstien de - (schertsend) aambeien

reets z. *rits II*

reeweg de - reeweg

reewissel de - paadje dat reeën steeds volgen

refien et - roostertje in een petroleumkooktoestel

reformknope, formknope, formkneupe de - bep. ronde, donkergele, witte, geelwitte of

zwarte, enigszins holle knoop van plm. 1 1/2 cm doorsnee met vier gaatjes, van bot of ijzer, voor kielen, voor sluiting van broek, gulp, voor het vastzetten van bretels, gedragen op een jurk, met stof eromheen

regel de 1. vastgestelde wijze van handelen, gewoonte 2. richtlijn, voorschrift 3. orde, tucht 4. lat, rib, balk in een houtconstructie 5. lijn waarop men schrijft 6. z. *riegel*

regel... z. ook *riegel...*

reglement z. *riegelment*

regeleren ww. - rondgaan, circuleren

regeletoer(klokke), **riggeletoer** de - reguletoeurklok, bep. hangklok

regelmaat de - regelmaat, vast patroon in tijd

regelrecht, **riegelrecht** bn., bw. - rechtstreeks, direct

regement, **regiment**, **rezement**, **resiment** et 1. bep. militaire eenheid, regiment 2. grote groep, grote hoeveelheid

regenbakemmer, **regenbaksemmer** de - emmertje waarmee water uit de regenbak werd geput

regenbakgat et - opening van de regenbak

regenbloeme de - koekoeksbloem

regenboge de - regenboog

regenbuije en var. de - regenbui

regendag de - regendag: dag waarop het veel regent

regenerig bn. - (van het weer) met enige regen, met af en toe regen

regenfluit de - elk der vogels waarvan het fluiten wordt opgevat als teken voor naderende regen

regenhoek de - zuidwestelijke windrichting

regenhoze de - regenbroek

regenjas de 1. regenjas: bep. overjas tegen regen 2. (als verkleinwoord) condoom

regenkaante de - kant van een huis e.d. waar de meeste regen tegenaan komt

regenkappe de - regenkap

regenkeep de - cape speciaal tegen de regen

regenkled et - grote zwarte doek die was ingepakt in blauwe of zwartbonte zakdoek en die werd omgehangen wanneer de vrouwen het sterfhuus verlieten om de lijkwagen te volgen

regenlocht de - regenlucht

regenmaantel de - regenmantel

regennust et - enige bewolking waarin/ waarachter de zon ten dele schuilgaat

regenpiepe, ..**pupe** de - regenpijp

regenpiere de - regenworm (die na regen uit de grond kruipt)

regenputte de - regenput

regenschaarm en var. et - regenscherm: scherm, schut, tegen regen

regenschaede de - regenschade

regenschoe de - schoen tegen regen

regenspatter de - spetter regen

regentijd de - regentijd

regentonne de - regenton

regenval de - het vallen van regen

regenverlet de - regenverlet, periode waarin men niet hoeft te werken omdat de regen dat onmogelijk maakt

regenvissien et - elk der kleine visjes die aan de oppervlakte van het water zwemmen, met name: klein stekelbaarsje

regenwaeter et - regenwater

regenwilpe, ..**wulpe** de - regenwulp

regenwolke de - regenwolk

regeren ww. 1. regeren: het landsgezag uitoefenen, als heerser of regering leiden 2. leiding geven aan, de dienst uitmaken over, bepalen hoe het gaat

regering, **regerige** de 1. landsregering, macht over een land, overheid, kabinet 2. manier waarop bestuurd wordt 3. het besturen, het regelen 5. (vaak schertsend) vrouw des huizes

regestraosie en var. z. *riggestraosie*

regge de - diep gat, poel

regionaol bn. - regionaal, streekgebonden

registerkoe de - koe opgenomen in een bep. voorloper van het rundveestamboek

reglement z. *riegelment*

rei(e) z. *rije*

reier de 1. hetz. als *reilatte* 2. in *rooie reier* rietvoorn

reiger, **rieger** de 1. bep. vogel: reiger 2. iemand met lange benen

reigerbos de - reigerbos, bos waarin reigers nestelen

reigerkolonie, ..**kelonie**, **reigerkolonie**, **reigers...** de - reigerkolonie

reigernust et - reigernest

reikhalzen z. *riekhalzen*

reilatte de - reilait

reilen ww. - reilen, in verb. als: *Hoe et reilt en zeilt* zoals het gaat, met de positieve en negatieve dingen

reine, in *in et reine* in orde, in een aanvaardbare situatie enz., tot een bevredigende oplossing

reinigingsvlucht de - vlucht van bijen waarbij ze zich ontdoen van de in de winter in het achterlichaam gebleven behoeften

reisber bn. 1. graag of veel op reis 2. reisvaardig

reisgeld et - reisgeld; *reisgeld mitgeven* de tuin

flink mest geven

reismaantien et - rieten koffertje

reistraem et - raampje met fijn gaas voor het vlieggat van een bijenkost (zodat de bijen wel frisse lucht kunnen krijgen maar niet weg kunnen vliegen bij het vervoer)

reisshoefien z. *ofsluutschoeffien*

reisveerdig z. *risveerdig*

reisvereniging de - reisvereniging

reiswaegen de - iemand die altijd onderweg is

reit(...) z. *riet(...)*

reithennegien et - waterhoentje

reize, **reis** de 1. tocht, reis 2. stoot, zware klap, ongeluk waarbij men zich bezeert, gewond raakt, flinke val 3. verzwakking doordat men erg ziek is 4. keer, voornamelijk in *disse reize* deze keer

reizen ww. 1. reizen: een reis ondernemen, uitvoeren, ook gezegd van enigszins heen en weer lopen, rondlopen 2. bijenvolken naar elders brengen teneinde daar honing te winnen

reiziger bn. - reislustig, geneigd tot reizen

reiziger de 1. iemand die reist 2. toerist 3. passagier 4. handelsreiziger

reizigersvervoer et - reizigersvervoer

rejaal, **rejaal**, **riejaal** bn., bw. - gemakkelijk uitgevend, vrijgevig, in ruime mate gebruikend, kwistig

rek I, **rik** et 1. rek: om in te plaatsen, aan op te hangen 2. droogrek in vergelijkbare toepassing: 3. plankje met gaten om eieren, pijpen, glazen e.d. op/in te zetten 4. verplaatsbaar hekwerk om af te schermen 5. los hekwerk op een wagen, kruiwagen: om te laden 6. fietsenrek 7. periode 8. afstand 9. leng (in bep. voedsel, vooral in brood)

rek II de, et 1. rekstok 2. rekbaarheid, elasticiteit, veerkracht 3. elastiek 4. geringe speelruimte om te veranderen

rekbaand de - rekband

rekber - bn. rekbaar: met elasticiteit, uit te rekken

rekel de 1. vlegel, deugniet 2. mannelijke vos 3. mannelijke hond

reken z. *rekinge*

rekenbod et - rekenbord

rekenderi'je, **rekeneri'je** de - het gereken, rekenwerk

rekenen, **rekeren** ww. 1. cijferen 2. uitrekenen hoeveel iets kost, wat men moet ontvangen 3. verrekenen, afwerken met hetgeen men elkaar verschuldigd is 4. in rekening brengen, berekenen 5. in aanmerking nemen, bedenken 6. beschouwen, achten 7. vertrouwen op, ervan

uitgaan 8. meetellen, ook belangrijk worden gevonden, rekening houden met

rekener de - iemand die rekt, goed kan rekenen

rekenhouder de - rekeninghouder

rekening z. *rekinge*

rekeningloper, **rekenties...** de - incasseerder, hetz. als *kwitaansieloper*

rekenkeunsien et - rekenkunstje

rekenmesiene de - rekenmachine

rekenschap, **rekenschap** de 1. rekenschap, verantwoording 2. in *d'r rekenschap mit holen* er rekening mee houden

rekensomme, **...som** de - rekenschom

rekeren z. *rekenen*

rekest, **rekwest** et - rekest, verzoekschrift

reket z. *raket*

rekinge, **rekening**, **rekeninge**, **reken** de 1. schriftelijke opgave van een te betalen bedrag 2. berekening, becijfering, in verb. 3. lopende rekening, spaarrekening e.d. 4. periode van de zwangerschap, bijv. *Dan he'k de reken omme* ben ik aan het eind van m'n zwangerschap 5. in *in de rekinge hebben* verdacht zijn op, in de peiling hebben, in de gaten 9. in *iene niet in de rekening hebben* hem niet meetellen, hem links laten liggen

rekkelijk bn. - rekbaar, betrekkelijk

rekken 1. reiken, met de hand, arm, uiterste punt anderszins bereiken 2. strekken van ledematen, vooral: zich uitrekken 3. uittrekken, langer en/of breder maken of worden door te rekken 4. een tijdsbestek langer doen worden, later doen worden

rekker de 1. iemand die rekt 2. elastiekje 3. katapult 4. bagagespin 5. racket (bij tennis e.d.)

rekkerig, **rekking** bn. 1. geneigd zich te rekken, zich vaak rekkend (vaak: en hangerig daarbij)

2. (van stof) geneigd langer, wijder te worden

reklameren ww. - reclameren: bezwaren indienen

rekreaant, **rekreaant** de - recreant

rekreaosie, **rekreatie** de - recreatie: verpozing

rekte de 1. periode, tijdsduur 2. flinke afstand

rektifikaosie de - rectificatie

rekwest z. *rekest*

rel de 1. rel, opstoot 2. opschudding

relaosie de 1. verband tussen gebeurtenissen 2. betrekking met een andere persoon

relaosiekedo et - relatiegeschenk

relaosienotagebied et - gebied dat een rol speelt in een landelijke nota betreffende behoud,

verbetering en uitbreiding van natuurgebied
rellie z. *reel*
rem de - rem, ook fig.: belemmerende werking
remaai... z. *rammaai...*
rementen ww. - stoeien, druk doen en lawaai maken
remes z. *onremers*
remigraosie de - remigratie
remlocht et - remlicht
remmer de - iemand die remt; *remmer op 'e liekwaegen* iemand die kennelijk niet veel te doen heeft, die niet veel werk heeft
remoer et - rumoer: lawaai
remoerig bn. - rumoerig, druk, lawaaiërig
remoestaand de - remafstand
rempend, rempen(d), remp(ens), rimpen(d) bw. - nogal plotseling en krachtig, hard, ruw
remplasant z. *raplesant* I
remschieve de - remschijf
remtouw et - touw aangebracht om één van de achterpoten van het paard en tussen de voorpoten door gedaan om de hals, zodat de merrie bij het dekken de hengst niet kon schoppen
rendaobel bn. - rendabel
rendiereziekte de - (schertsend) diarree
rendierjaeger de - rendierjager
reneren ww. - voor iemand aan kant leggen, bestemmen
renet(te) z. *ringenette*
renovaosie de - renovatie: van gebouwen
rentenierboer de - boer die renteniërt
rentenieren, rentnieren ww. - rentenieren
renteniershuus et - huis van iemand die renteniërt
renteverlös en var. et - renteverlies
reorganisaosie de - reorganisatie (van een bedrijf, een instelling e.d.)
repalje, rapalje, rappallie, repallie et - schorem, rapalje, schorremorrie
repe z. *riepe* I, *reep*
repeblik z. *rippeblik*
repe de 1. vlasrepe, vlaskam 2. rekel, lastige, ondeugende jongen
repelder de - iemand die stoeit
repelderij'je de - het voortdurend *repelen*
repelen, riepelen ww. 1. door brongst zijn half op de rug van een ander dier gaan staan (bij koeien, ook wel bij hazen, konijnen, honden) 2. springend en stoeiend tekeergaan (vaak: op, in iets), druk, lomp heen en weer gaan (op iets) 3. bewerken met een vlasrepe 4. stoeien 5. spelen (in het zand)
repelhekke et, de - vlasrepe
repelhokke et - ruimte waar men vlas bewerkt

met de vlasrepe
repelkont(e) de 1. man die veel met één of meer vrouwen naar bed gaat 2. wilde persoon
repot, rappot et 1. verslag dat men over iets uitbrengt 2. schoolrapport
repottetied de - tijd, periode waarin men z'n schoolrapport uitgereikt krijgt
reppen ww. 1. zich haasten 2. gewagen (van iets)
reren, raeren ww. 1. hard huilen 2. hard schreeuwen
reseluut z. *risseluut*
reselveren z. *risseneren*
reservevolk(ien) et - klein bijenvolk, aantal van enkele honderden bijen die bij een nieuwe koningin wordt geplaatst in een *moerkorf* of *moerkassien*, ook geplaatst bij een moerloos bijenvolk
ressien et - kleine *rest*, vooral: overschotje van materiaal
ressiesdag de - kliekjesdag
resiment z. *regement*
rest, reste de 1. restant, rest, dat wat over is gebleven 2. laatste deel, slot 3. het overige, verdere 4. groep mensen
restaant et - restant: het nog te betalen deel
resten ww. - reteren, resten (om nog te doen)
resteraant et - restaurant
resteraosie, risteraosie, resterasie de - restauratie (van bouwwerken)
retourkevoet et - retourenveloppe
retourvlucht de - retourvlucht
reugeltien et - rijmwoord in een bekend volksliedje (m.b.t. Sint-Maarten)
reukelen z. *raekelen*
reukwaeter et - reukwater
reumeltien, reumel, reumer(tien), romer, romertien, roemer et 1. borrelglasje, drinkglasje; indien niet het verkleinwoord wordt gebruikt, ook wel groter glas, dan vaak: wijnglas 2. de hoeveelheid drank etc. in, van een glas als bedoeld in bet. 1 3. klokjesgentiaan
reune de - bep. afwateringssloot (nabij de Overijsselse grens)
reunster z. *reuster*
reur bw. 1. vlak, rakelings (langs) 2. z. *roer* I, III
reurder, ruurder de 1. iemand die roert 2. (vaak verkl.) lepel om mee te roeren, d.i. vooral: theelepeltje 3. spatel
reuren, ruren ww. 1. (zich) roeren, in beweging brengen 2. licht raken, maar net aanraken 3. dooreenroeren 4. dooreenroerende bewegingen maken 5. dat wat in een pan, vat

e.d. zit, dooreenroeren 6. zich bemoeien (met aangelegenheden van een ander, zich mengen in)

reuriezer, **ruuriezer**, **roeriezer** et 1. theelepel

2. bep. gereedschap om asresten mee uit de oven te verwijderen 3. pook bij een kachel

reurig(hied) z. *roerig(hied)*

reuring de - opschudding, drukte

reurlings bw. - rakelings

reuomme, **ruurom(me)**, **roeromme** de 1. meelgerecht van verschillende samenstellingen 2. bep. voeder voor vee, door roeren aangemaakt 3. roerei 4. stampot of restje eten (eigenlijk: eten dat gemakkelijk klaar te maken is), mengseltje van eten, prak

reurstok de - roerstok, roerspaan, met name voor het roerend bereiden van veevoeder

reurte z. *roerte*

reus de 1. reus 2. (vooral van personen) groot exemplaar

reuster, **reunster** et 1. voetenrooster 2. kachelrooster, braadrooster 3. hetz. als *keuninginnereuster* 4. hetz. als *stalreuster* 5. hetz. als *sorteerreuster* 6. ventilatierooster (in een muur) 7. roosterwerk ter afsluiting van een putje e.d. 8. wildrooster 9. traliewerk 10. overzicht, schema volgens hetwelk men bep. activiteiten verricht, lesrooster e.d.

reusteren, **roosteren** ww. - roosteren, roosten

reusterstal de - stal met *stalreusters*

reustervloer bn. - roostervloer

reustervri'j bn. - roostervrij

reut de - rommel, afval

reutel de 1. iemand die veel en druk praat 2. in *an de reutel wezen* druk praten, ook: uithuizig zijn, onderweg zijn

reutelen ww. 1. druk praten 2. rammelen, morrelen 3. een pruttelend of rochelend geluid maken 4. z. *raekelen*

reutelkont(e) de - iemand die aan één stuk door druk praat, kletskaus

reutelmesiene de - ratelkous

reutelmusse de - iemand die druk en ongedurig is

reutelschute z. *rattelschute*

reutemeteut, **ruttemetud** de - reutemeteut

reuzebest bn. - zeer goed

reuzeklaover de - reuzenklaver

reuzeknien de, in *de Vlaamse reuzeknien* de Vlaamse reus

reuzel, **ruzel** de - reuzel: bladvet of reuzelvet, varkensvet

reuzelblaeden mv. - reuzel (in bladen)

reuzelbroggien et - boterham, stuk rogge-

brood met reuzel

reuzelkaon de - hetz. als *kaon*

reuzelsnieden ww. - snijden van reuzel, d.i. bladvet uit het varken, voor kaantjes

revage, **ravaoze** de - ravage

revalidaasie de - revalidatie

revellie de - reveille

revelusie de - revolutie

revelusiewark et - snel en slordig afgemaakt werk

revier de - rivier

revierdiek de - rivierdijk

revotten, **ravotten** ww. - ravotten, stoeien

rezement z. *regement*

rezen ww. - racen

rezeneren z. *risseneren*

reziene, **roeziene**, **roziene** de - rozijn, gedroogde druif

rezienebri'j de - karnemelkse meelpap met rozijnen

rezienebrood et - rozijnenbrood

rezienekoeme, **rezienepot** de - brandewijnkom (deze kom ging vaak rond; ieder nam met dezelfde glazen of zilveren lepel zijn deel van de brandewijn op rozijnen tot zich, waarna de kom werd doorgegeven)

rezienepitte de - rozijnenpit

rezienepot de 1. pot met rozijnen 2. z. *rezienekoeme*

rezienepudding de - rozijnenpudding

ri'j, **ree** bn., bw. 1. te royaal met geld of goederen omgaand, verkwistend, spilziek 2. zodanig in het gebruik dat het snel op raakt, snel verdwijnend

ri'j... z. *rie...*

ri'j-an bw. - op vlotte of kwistige wijze

ri'j-op bw. - nogal vlot, vlug

ri'je, **reie**, **rei** de 1. rei, lat om mee op te meten, om mee glad te strijken (van verschillende lengte; soms een gewoon stuk hout) 2. balk waaraan de stalpalen zitten (aan de bovenkant)

ri'jgaoren, **rijgaoren** et - rijggaren

ri'jgrös, **...grus** et - bep. gezaaide grassoort

ri'jschaeve de - reeschaaft, zeer grote, lange schaaft

ri'jshottel, **...schutel** de - iemand die veel nodig heeft, veel gebruikt, vooral: die veel geld uitgeeft

ri'jslief de - (vooral van een vrouw) iemand die veel te gemakkelijk geld uitgeeft

riant bn., bw. 1. met luxe aanzien, fraai gelegen 2. gunstig, heel behoorlijk, bi'jv. *riant verdienen*

ribbe de 1. rib: onderdeel van het geraamte 2.

zijde, lendenen 3. ribstuk 4. smalle strook grond tussen twee delen van een veenplas 5. smal stuk koek, vooral: stuk dat men af kan breken langs een gleufje in een grote veekoek 6. ruif

ribbebonke de - magere persoon of dun dier, dan met name van een koe gezegd

ribbegiesbrood et - brood met ribbels aan de buitenkant

ribbeheide de - dopheide

ribbehuj, ...*hui* et - hooi van de *ribben*, z. *ribbe*, bet. 4

ribbekaaste de 1. ribbenkast, lichaam 2. zeer mager mens of dier

ribbel de 1. ribbel, smalle verhoging, verdikking 2. verkeersdrempel 3. deel van een veekoek 4. in *op 'e ribbel wezen* e.d. uithuizig zijn, onderweg zijn

ribbeld, *geribbeld* bn. - met ribbels, geribbeld

ribbelig bn., bw. - ribbelig

ribbelkachel z. *ribkachel*

ribbelketoen et - manchester

ribbeltiesvat et - vat van materiaal met kleine *ribbels*, z. *ribbel*, bet. 1

ribbeschier, *ribschier* bn. 1. (van dieren, personen) nogal mager 2. (van een paard) zodanig dat men de ribben niet kan zien, zonder dat het te dik, te vet is

ribbeschieter de 1. mager iemand 2. erg zuinig iemand

ribbeschoer de - in *mit ribbeschoer* door flink lichaamskracht te gebruiken

ribbeschoering de - aframmeling

ribbesmeer de, et 1. pak slaag 2. voedsel 3. vlees met een randje vet

ribbestoot de - por in de lendenen

ribspolle de - ribesruik

ribflewel, *ribfleweel* et - ribfluweel

ribhoolt et - ribhout

ribkachel, *ribbelkachel* de - ribbenkachel

ribmes et - ribmes, bep. mes gebruikt om de onderkant van het vlas goed recht te snijden

ribschone bn. - mager

richel de 1. richel, smalle rand, smalle rij 2. uitstekende rand, bovenste rand 3. bep. soort lat: richel, balkje waarop bijv. planken zijn bevestigd 4. verkeersdrempel 5. muurplaat, balk over een muur in geval van een rieten dak 6. dikke plooi in kousen e.d.

richeltiesbaole de - hetz. als *riegelwegge*

richelwark et - latwerk

richt z. *recht* II

richter de - kouter, ploegijzer

richtig bn., bw. 1. zoals het hoort, in orde, juist 2. klaar, van te voren gereed 3. betrouwbaar, in

de haak 4. (in ontkenning) een beetje ziek, niet helemaal in orde

richtinganwieser de 1. richtingaanwijzer (van een auto) 2. handwijzer

richtinganwiesersbod et - handwijzer

richtingbod et - handwijzer

richtingpijl de - richtingaanwijzer in de vorm van een pijl

richtingwieser de - handwijzer

richtpaol de - paal waarop men zich richt bij het zaaïen

riddelgat et - iemand die niet stil kan zitten

riddelkonte de - iemand die niet stil kan zitten

ridde... z. *risse...*

ridzem z. *redzem*

rie bw. 1. vlot, snel, in *rie an 2.* (in ontkenning) spoedig 3. z. *ree* II

riebaene de - rijbaan

riebel de 1. in *in de riebel* klaar, gereed 2. in *van de riebel* van slag 3. in *op 'e riebel* weg, ervandoor

riebeles de, in *in de riebeles* in de war, op z'n kop, in het honderd gelopen

riebewies, *ri'j...* et - rijbewijs

riebroek, *ri'jbroek* de - rijbroek

riedel de 1. deuntje, wijsje, met name op een piano gespeeld 2. z. *rittel*

riedelen ww. 1. deuntjes, wijsjes spelen, met name op een piano 2. z. *rieden* I

riedel(...) z. *rittel(...)*

rieden, *riedelen* ww. 1. zich voortbewegen met behulp van een dier waarop men zit 2. een rijdier besturen terwijl men erop zit 3. zich voortbewegen m.b.v. een voertuig 4. door tegen iets of iemand aan te rijden om doen vallen, beschadigen, verwonden, kapot doen zijn enz., door ruw te berijden beschadigen enz. 5. (van voertuigen) zich voortbewegen 6. in een voertuig vervoeren 7. geschikt zijn om zich erop, erover voort te bewegen 8. berijden, rijdend zich over iets voortbewegen 9. heen en weer schikkend, wippend, ongedurig zitten 10. schaatsenrijden 11. paren, dekken (door viervoetige dieren) 12. in '*m rieden*, *him rieden*: boos worden

rieden II, ww. - zelf klaarmaken, vastmaken

riededeweg bw. - rijdend

riedepeerd z. *riepeerd*

rieder de 1. schaatser 2. in *goulden rieder* bep. munt: gouden rijder

riederi'je de 1. schaatswedstrijd 2. het rijden met paard en wagen 3. rijtuig met toebehoren, paard en wagen

riederig bn. - met riet, rietachtig

riederschoe de - elk der beide schoenen

waarmee men op z'n schaatsen staat
riedwaegen de - wagen als rijtuig gebruikt
riedworm z. *rittelkont*
riegdraod, ri'jdraod, rijdraod de - rijgdraad
riegeiden z. *riegeleiden*
riegel, riege, regel de 1. rij, recht achter elkaar staande, liggende reeks 2. lange reeks, serie, flink aantal, vooral in verb. 3. in *de kotte riegel* rechte stal recht op de belangrijkste stal 4. regel in een boek, schrift enz., vandaar vooral: zin
riegel... z. ook *regel...*
riegeleide, riegeide de - bep. smalle eg, door een paard getrokken en met twee handvatten (waarmee men met name tussen de rijen aardappels egde)
riegeleiden, riegeiden ww. - land bewerken met een *riegeleide*
riegement z. *riegement*
riegelen ww. 1. toenemen in aantal komenden, in gevallen die zich voordoen, in snel tempo gaan 2. (van bonen, peulen enz.) flink groeien, zodanig dat zich een duidelijke rij manifesteert 3. (van aardappelen, bonen enz.) in een rij planten 4. (van rillingen, een gevoel van kou) over het lichaam trekken, met name over de rug
riegeleweg(ge), riegelewit(te), riegelwigge, ...wegge, ...wigt de - bep. fijn wittebrood bestaande uit min of meer losse plakken, knipbrood, vloerbrood
riegelmaotig, regelmaotig bw. - regelmatig: geregeld
riegement, riegelement, reglement, regelement et - regelement: geheel van afspraken, regels, voorschriften
riegen, ri'jen, ri'jgen ww. 1. rijgen (aan een snoer) 2. door de gaatjes halen van een schoenveter 3. elastiek door een zoom halen 4. met rijgdraden in elkaar zetten (alvorens te naaien)
rieger z. *reiger*
riegerolder de - iemand die niet stil kan zitten, beweeglijk iemand
riegerollen, riegel... ww. 1. heen en weer bewegen, onvast op de benen staan, wiebelen 2. woelen (onder de dekens)
riegheide de - struikheide
riegleerze, rijgleerze de - rijglaars
riegschoe, rieschoe de - rijgschoen
riejaal z. *rejaal*
riek I et - rijk: rijksoverheid, soevereine staat, gebied daarvan
riek II, **rieke** bn. 1. rijk, veel geld en goed bezittend 2. overvloedig, in grote hoeveel-

heden opleverend 3. gelukkig, in *de keuning te riek (of)*
riekaans bw. - waarschijnlijk wel, met een grote kans
riekdom de 1. het welgesteld, rijk zijn 2. vermogen, kostbaar bezit
rieke de 1. rijke 2. z. *riek* II
riekelik, rieklik bn., bw. 1. royaal, kwistig, in flinke hoeveelheden 2. tamelijk, in flinke mate 3. al te, veel te, in te ruime mate
riekelu, riekelui mv. - rijkelui
riekeluikentien et - rijkeluikind
riekeluisweens de - rijkeluiswens, d.i. veelal: een jonge en een meisje als kinderen binnen een gezin
riekeluuw z. *riekluuw*
riekeman de - nier van varken, haas of konijn (gezegd bij het slachten)
rieken ww. 1. reiken 2. rieken, geuren
riekhalzen, reikhalzen ww. - reikhalzen
riekleren mv. - rijkleding
rieklik z. *riekelik*
riekluuw I, riekeluuw, rikluuw de - wiele-waal
riekluuw II tw. - nabootsing van de roep van de wielewaal
rieksbaene de - rijksbetrekking
rieksbegroting de - algemene begroting van de landelijke overheid, met name die van het Koninkrijk der Nederlanden
rieksbelasting de - belasting rechtstreeks opgelegd door een landelijke overheid, het rijk
rieksbezoldigd bn. - bezoldigd, van salaris voorzien door het rijk
rieksdaelder de - rijksdaelder
rieksdaelderplakken z. *daelderplakken*
rieksdaelderreuster et - sorteerrooster met openingen ter grootte van een rijksdaelder
rieksontvanger de - rijksontvanger, ambtenaar van 's rijks belastingen
rieksschatter, rijks... de - schatter, taxateur voor de landelijke overheid
rieksschoele de - school die onder het beheer en bestuur van de rijksoverheid valt
rieksstraatweg de - bep. rijksweg: straatweg van het Rijk
riekstroke de - strook waar de gasten, hokken hadden gestaan (en waar het laatst knolzaad werd gezaaid)
rieksveldwaachter de - rijksveldwachter
riekswarkinrichting de - rijkswerkinrichting
riekswege de, in *van riekswege* van rijkswege
rieleerze, rijleerze, ri'jleerze de - rijlaars

rieles, rijles, ri'jles de - rijles
riem I, rieme de 1. riem, smalle strook 2. gordel, broekriem 3. roeiriem 4. bep. hoeveelheid papier: riem (van verschillende omvang)
riem II de, et - rijm, rijp
riem III de, et 1. (bijna steeds als verkl.) rijmstuk, eenvoudig gedicht dat rijmt 2. de toestand waarbij woorden rijmen
riembiebel de - rijmbijbel
rieme z. *riem I*
riemelder de - rijmelaar
riemelderi'je, riemeleri'je de - rijmelaarj
riemelen ww. - rijmelen
riemeltien et - gedichtje op rijm, min of meer als probersel
riemen ww. 1. dichten, rijmen, rijmpjes schrijven 2. schrijven, opstellen (van brieven) 3. rijm hebben, vormen 4. het logisch verband begrijpen, plaatsen, juist interpreteren 5. rijmen, rijp vertonen
riemeri'je de - het rijmen, de rijmen die men maakt
riemrig bn. - met rijm op de grond, de bomen enz.
riemesnieden ww. - snijden van riemen
riemig bn. - met enige rijm, rijp
riemseltien et - klein rijmpje dat niet veel voorstelt
riemstok et - op rijm gesteld verhaal, groter gedicht op rijm
riemwoord et - rijmwoord
riep, riepe de 1. rijp, rijm 2. z. *riepe I, II*
riepe I, riép, repe de 1. bep. stroachtige twijg met behulp waarvan men het riet van een rieten dak goed vastmaakt 2. ruif voor paarden, geiten, schapen, konijnen 3. smalle strook grond, land 4. z. *riep, repe*
riepe II, riép bn. 1. rijp (om geoogst, genuttigd te kunnen worden: van vruchten, gewassen, honing) 2. (van zaken, personen, dieren) tot volle ontwikkeling gekomen 3. hetz. als *zwaarmriepe* 4. (van puistjes e.d.) op doorbreken, tot volledige ontwikkeling gekomen 5. gereed zijnd voor een nieuwe ontwikkeling, voor nieuwe situaties 6. wijs, ervaren 7. z. *riep*
riepoord, riedepoord, rijpeerd et - rijpaard
riepelen z. *repelen*
riepen ww. 1. rijp worden 2. rijmen, ontstaan van rijp
rieplaete de - rijplaat
rieproef, ri'jproef de - rijproef
rier et - (weinig gebruikt) vaars
rierichting de - rijrichting
ries de, et 1. rijshout 2. rijs, twijg, met name

van wilgenhout 3. rijst, rijstkorrels (vooral als gerecht)
Riesberkaampen, ...kaampe et - naam van een bekend gehucht bij van Buil
Riesberkaamper I, ...kaampster de - iemand uit *Riesberkaampen*
Riesberkaamper II, ...kaampster bn. - van, met betrekking tot *Riesberkaampen*
riesboek de - rijstboek
riesbokken, riesiesbokken, riesien... de - bokking in een reeks aan een rijs, twijg (vaak twaalf in getal)
rieschoe, rijschoe de - rijgschoen
rieschoele, rij... de - rijjschool
rieschoelehouder de - rijjschoolhouder
riesdreuge bn. - droog als rijst
riesen z. *rissen*
rieshoolt et - rijshout
riesien, in *een riesien bokkens* een aantal bokkingen gebonden aan een rijs (meestal twaalf, z. ook *rissien*)
rieskoeke de - rijstekoek
rieskoekien et - rijstkoekje
rieskorrel de - rijstkorrel
riesnat et - rijstenat
riespikker de - schertsend gezegd van iemand van een donker ras
riesplaante de - rijstplant
riessnieden ww. - snijden van rijshout, vooral: bezemrijs
riestaofel de - rijsttafel
riestebri'j z. *riezenbri'j*
riestemaal et - rijstemeel
riesteren ww. 1. enigszins staan trappelen: van koeien die bijna aan het kalven toe zijn 2. de zaken opruimen, oppakken
riestroke, riestrook de - rijstrook
riet, reit et 1. bekende plantensoort: riet, ook: (verz.) rietstengel 2. in *Spaans riet* rotan
rietachtig, ...aachtig bn. - rietachtig, op riet gelijkend
rietanplaat de - rietaanplant
rietbos de - rietbos, schoof riet
rietbraand de - rietbrand
rietbrommel de - dikke, zwarte braambes
rietbulte de - rietmijt
riedtak, reitdak et - rietdak
rietdekken ww. - daken met riet dekken
rietdekker, reitdekker de - rietdekker
rietdekkersnaalde de - naald gebruikt voor het binden van rieten daken
rietdompe de - roerdomp
riete de 1. korte periode, poos 2. smalle, gescheurde strook

Riete II, de - bep. wetering aan de oostkant van *Buil*, uitmondend in de *Lende*
riete(...) z. *rittel*(...)
rieten I, *reiten* bn. - rieten, van riet
rieten II ww. 1. uiteen scheuren, rukken, rijten
 2. heen en weer zitten schuiven, wippen, met name op een stoel (zodat die kapot kan gaan), bijv. op 'e *stoel henne-en-weer rieten*
rietgaanze de - rietgans
rietgrond de - rietgrond
rietied de - rijtijd
rietien et 1. rietje 2. buisje van papier of kunststof waarmee men drinkt (door te zuigen)
rietieslaand et - slecht soort weiland, weiland met lichte, weinig vruchtbare ondergrond
rietkamme de - bep. steel van zo'n halve meter met aan het ene eind, op een rij, grote spijkers erdoor
rietklopper de - gereedschap waarmee de rietdekker het riet op het dak vlak klopt
rietkraege de - rietkraag
rietkragge de - hetz. als *kragge*
rietlaeden ww. - laden van riet op een wagen
rietmi'jer de - iemand die riet maait
rietmiete de - rietmijt
rietmuske de - rietgors
rietnaalde de - hetz. als *rietdekkersnaalde*
rietoer de - rijtoer
rietplagge de - plag, zode begroeid met riet
rietploeme, *rietplume* de - rietpluim
rietpluuster de - pluister: van riet
rietpoele, *reitpoele* de - rietplas
rietpolle de - stuk laag, nat land met riet, hetz. als *kragge*
rietpolder en var. de - polder met veel riet
rietrosien et - wilgenroosje
rietschut et - rietschutting
rietsegare de - lisdodde (de bloeiwijze)
rietschure de - schuur waarin men riet be-
 waart
rietsnieden ww. - snijden van riet
rietsnit de - soort zeis met sikkelvormig blad, voor het opmaken, uitmaaien van sloten en greppels
rietstengel, ...*singel* de - rietstengel
rietsuker de - rietsuiker, suiker uit suikerriet
rietuig et - rijtuig, koets
rietuughokke et - hok waarin één of meer rijtuigen zijn gestald
rietveld et - rietveld
rietvlechten ww. - de werkzaamheden van de *rietvlechter* uitvoeren, met name: rotan vlechten, nl. vooral voor het vervaardigen van meubelen

rietvlechter de - rietvlechter; vooral m.b.t. rotan
rietvlechtersdörp et - dorp waar de *rietvlechters* wonen, met name: *Noordwoolde*
rietvlechtindustrie de - bedrijfstak waarin men rotan verwerkt met name tot meubelen
rietvlechterschoele de - school waar men *rietvlechters* vormt, om met name rotanmeubelen te kunnen vervaardigen
rietvoorn, *rudevoorn* de - rietvoorn
rietworm z. *ritworm*
rietzwil de - strook gemaaid riet
riezebos de - bos rijshout, twijgen
rieuw(...) z. *riw*, *ruw*...
rieven, *ruwen* ww. 1. raspen (met name van kaas) 2. greieven, helpen
rieverbod et - rijverbod
rieweg, *ri'jweg* de - rijweg (weg om op te rijden)
riezen I ww. - rijzen, opzwellen, uitzetten: vooral van deeg, beslag
riezen II bn. - van rijshout
riezenbri'j, *riestebri'j* de - rijstepap, pap van rijst gekookt in melk
riezenbri'jhond de - dalmatiner
riezig bn. - rijzig, bijv. *een riezig vrommes*
rif et 1. rif (in zee) 2. z. *rip*
riffen ww., in *niet te riffen* haast te zwaar om te tillen
rift z. *ruft*
riggeleteur z. *regeleteur*
riggestraosie, *regestraosie*, *registraosie*, *regestrasie*, *registratie* de - registratie, het registreren
riggestreren ww. - registreren
rijbalke de - balk waaraan de stalpalen aan de bovenkant zijn vastgemaakt
rij... z. *rie...*, *ri'j...*
rijg... z. *ri'j...*
rijgshuus et - rijtjeshuis
rijgsel et - rijgsel, bijv. een snoer kralen
rijgsteek, *rijsteek* de - rijgsteek
rijkskanselier de 1. rijkskanselier 2. bep. soort aardappel
rijkschatter z. *rieksschatter*
rikke, *rik* et - hekwerk, slaapstok voor kippen
rikkemedaosie de - recommandatie, aanbeveling
rikkemederen ww. - hetz. als *anrikkemederen*
rikken ww. 1. rekken, op stok gaan zitten 2. gaan slapen 3. afrasteren, repareren van de afrastering
rikketik de - (schertsend) hart
rikkig bn. - niet in orde, enigszins ziek

rikkinge, rikkige de - rikking, hekwerk (vooral: als afrastering)

rikluuw z. *riekluuw*

rikrak de 1. bep. situatie bij het molenspel 2. z. *riprap*

ril, rillig bn. 1. schuw (van wild, vee) 2. z. *rille rilderig* z. *rillerig*

rille, ril de 1. smal, verhoogd gedeelte in een terrein, hoge rug 2. opgeworpen, op- of bijeengeperste rand omhoogstekende aarde, graszode e.d., ribbel (ook wel: in het ijs) 3. lange hoop, rij, stapel, zweel e.d. 4. mollenrit 5. plooï, vouw (in buigbare stof): huidplooï 6. min of meer uitstekende rand, bijv. *een rille an de hoed* rand aan een hoed

rillen ww. 1. rillen, beven 2. (van kleding) in plooiën, vouwen zakken, gaan zitten

rillerig, rilderig bn. - rillerig

rilling de - rilling

riloren ww. 1. met z'n handen over z'n koud geworden oren wrijven teneinde die warm te krijgen 2. met de handen iemand hard over z'n oren wrijven (om af te straffen, om ontzag in te boezemen, om te plagen; vooral gedaan door een grote jongen bij een kleinere) ruimer: mores leren

rim, kaasterim et 1. schap, kastplank, ook: plank langs een muur om voorwerpen enz. op te plaatsen 2. in een langwerpige hoop gestapelde hoeveelheid, vooral turf 3. rand aarde om een uitgegraven aardappelkuil 4. hooriraam

rimboe de - rimboe, bijv. *in de rimboe wonen* in Nergenshuizen, zeer afgelegen

rimmekaaſte de - kast met schappen

rimmen ww. - in *rimmen* plaatsen (z. *rim* bet. 2).

rimmetiek de - reuma, reumatiek

rimmetiekerig z. *rimmetiekig*

rimmetiekig, ...tiekerig bn. - met reumatiek, reumatisch

rimpel(...) z. *reenfel(...)*

rimpelrok de - fijn gerimpelde rok

rimpen(d) z. *rempend*

ring de 1. vingerring 2. vingerhoed die aan het eind juist open is, zodat de zijkant de relevante functie heeft door kleermakers gebruikt, hetz. als *vingerring* 3. oorring 4. naar buiten gebogen flens aan de as van het wiel 5. ringvormig stuk metaal, hout of ander materiaal: om aan vast te maken, aan te hangen, aan vast te grijpen enz. 6. elk der beide houten ringen waaraan men gymnastische oefeningen kan doen 7. gordijnring 8. met een keg vastgedreven ring om het eind van de zeisboom en de daaraan

bevestigde arend, hetz. als *zendering* 9. hetz. als *vlechtring* 10. hetz. als *bollering* 11. hetz. als *varkenkramme* 12. elastische ring onder de rand van het deksel van een weckfles (voor het luchtdicht maken) 13. hetz. als *kachelring* 14. baarmoederring 15. jaarring, met name in de vorm van een verdikking op de hoorn van een koe, waarmee de ouderdom bepaald kan worden 16. elk der ringvormige stukken waaruit een put, een regenwaterbak e.d. zijn opgebouwd 17. één ronding, de éénmaal rond gelegde bundel stro (die nl. in z'n geheel de bijenkorf vormt) 18. op bep. wijze gestapelde turf 19. monsterbaan, ook: soortgelijke ruimte voor koeien 20. kring, cirkel die men afgetekend ziet 21. regionaal kerkbestuur 22. z. *opzetting*

ringbaand de - ringband: voor een losbladig boek e.d.

ringdoeve de - geringde duif

ringel z. *rinkel*

ringeldoeve de - houtduif

ringelig bn. - (van dieren) lang en dun

ringeloge de - paard of koe waarbij de bles a.h.w. door het oog loopt

ringeloor de 1. ringeloor 2. mager varken

ringeloren ww. - ringeloren: mores leren, in het bijzonder: door de ander hard over de oren te rossen, die hard met sneeuw in te wrijven, een draai om de oren te geven, verder in *Za'k je even ringeloren!* d.i. met m'n handen je oren wrijven tot ze gloeien, d.i. ook: om ze warm te krijgen

ringeltoppe de - het scherpe, ronde puntje van een koehoorn

ringen ww. 1. een ring om de poot van een vogel doen, voor diverse doeleinden: 2. turven op een bep. manier stapelen 3. een ring door de neus doen, ringelen

ringenet(te), renette, renet de - renet (bep. soort appel)

ringenetteappel de - renetappel

ringmure, rinkmure de - ringmuur: om een kerk (of stad)

ringoge et - (bij paarden) oog met een witte ring om de oogappel

ringrieden, rinkienrieden ww. - ringrijden

ringriederij de - ringrijderij

ringsloot de - ringsloot

ringstikken ww. - ringrijden

ringstikwedstried de - ringrijderij

ringvalk de 1. sperwer 2. valk met een ring aan de poot waaraan hij met een lijn vastzat (bij de valkenjacht)

ringvaart de - ringvaart

ringvormig bn. - ringvormig
ringvuur et - bep. ernstige veeziekte: ring-
 vuur
rinkel, *ringel* de, et - lang, dun dier of persoon
rinkelen ww. 1. rinkelen 2. rollend vallen
rinkelhoepel, *rinkeltieshoepel* de - bep. hoepel
 met belletjes in de spaken, die bij het hoepelen
 een rinkelend geluid geven
rintvere de - hetz. als *addervere*
rioolputte de - rioolkolk
rip, *rippe*, *voerrip*, *rif* et de - ruif
ripiezer et - elk der ijzeren staven die een ruif
 vormen
republiek, *repebliek* de - republiek
reparatie, *reperatie*, *riperasie* de 1.
 reparatie, herstelling 2. karwei, flinke klus
ripperd de 1. mager iemand, mager dier (vooral
 van een koe gezegd) 2. ribbenkast, lichaam 3.
 op seks beluste man
ripereren ww. - repareren, herstellen
riportage de - reportage
rippertoire et - repertoire (van een artiest, een
 gezelschap)
rippetaoise de - goede naam, reputatie
rippetieren ww. - repeteren: oefenen
rippetisie de - repetitie: gelegenheid waarbij
 men nog een keer repeteert (voor een optreden,
 een zang- of toneeluitvoering e.d.)
riprap I, *riktrak* de 1. oud, versleten, slecht in
 elkaar zittend exemplaar 2. rommelige toestand,
 troep, samenraapsel, zootje 3. term bij het
 molenspel
riprap II bw. - snel, zeer vlug (doen)
ripresentatief bn. - representatief
ripestok de - elk der lange houten stokken of
 latten die een ruif vormen
ris z. *rist*
risiko et - risico
riskaant bn., bw. - riskant
riskeren, *rissekeren* ww. - riskeren, wagen
riszellen z. *ritselen*
risseleveren z. *risserveren*
rissetaot et 1. dat wat wordt voortgebracht,
 product 2. gevolg, effect 3. uitslag van een
 wedstrijd 4. winst, verdienste, prestatie
rissettien et - roesje, ruche
riselusie de - resolutie (die men in een ver-
 gadering aanneemt c.q. verwerpt)
risseluut, *reseluut* bn., bw. - resoluut, vast-
 beraden
risselevaoses, *risselevaose(n)*, *risservo-
 sie(n)*, *risselevaoses* mv. - voorbereidingen,
 aanstalten
risseleveren, *risserveren*, *risseveren* ww. -

opschieten, niet dralen
rissen, *riesen*, *rispen* ww. 1. opbeuren, optillen
 2. gereed maken, afmaken, zich inspinnen om
 klaar te krijgen
rissenaobel bn. - vriendelijk, prettig, redelijk
 (in het omgaan met anderen)
rissenaosie, *riddenaosie*, *redenaosie*, *ridde-
 deraosie* de - redenering: relaas, betoog
risseneren, *riddeneren*, *rezeneren*, *reselveren*
 ww. - redeneren, een geprek voeren
rissenering, *riddenering* de - redenering,
 logische gedachtingang, betoog
risservoat et - reservaat: voor de oorspron-
 kelijke bevolking, zoals Indianen; natuurre-
 servaat
risserveren, *risse(le)veren* ww. 1. reserve-
 ren: bewaren om later zo nodig te gebruiken 2.
 (plaats) bespreken
risserving de - reservering: het *risserveren*
risservist de - reservist
rissien et 1. in *een rissien bokkens* een aan-
 tal bokkingen gebonden in een rijsje 2. over-
 gebleven restje eten, met name aardappelen 3.
 z. onder *rist*
rist, *ris* de - rist, rij, flinke hoeveelheid van
 dezelfde exemplaren
ristet et - rister, deel van een ploeg dat de grond
 omzet
risteraosie z. *resteraosie*
risveerdig, *reisveerdig* bn. 1. klaar om weg te
 gaan 2. (van gewassen als bonen, uien) geschikt
 om aan een draad te rijgen (ter droging)
rit de, ook et 1. tocht: per fiets, auto, schaats
 enz. 2. het rijden, in verb. 3. het één keer rijden
 met een paard, paard en wagen, auto enz. 4. één
 maal rijden bij een schaatswedstrijd 5. etappe
 6. mollenrit 7. vast spoor, vooral: wildpaadje,
 holletje met name van hazen en konijnen 8. in
Rit en drift is onbruikbaar alles is onbruikbaar:
 nl. wat bij een boerderij hoort
ritnaalde, *ritnaald* de 1. ritnaald 2. (vooral van
 een kind) iemand die voortdurend druk is
rit I de 1. ritssluiting 2. inkerving, insnijding 3.
 inkerving in de grond, v-vormig greppeltje e.d.,
 veelal vooral als markering 4. snelle, snijdende
 beweging 5. zeer kort ogenblik 6. bep. soort
 krom mes, gebruikt door de klompenmaker
 7. rist, rij, flinke hoeveelheid van dezelfde
 exemplaren
rit II, *reets*, *ritsig* bn. 1. bronstig: van geiten,
 schapen; van konijnen 2. kapot, in *rits trekken*
rit III tw. 1. rits, geluid van een vlugge,
 snijdende beweging e.d.
ritselen, *risselen*, *russelen* ww. 1. ritselen: een

ritselend, ritselig geluid voortbrengen 2. gaan, zich voortbewegen en daarbij een ritselend geluid voortbrengen 3. versieren, op informele wijze organiseren

ritsen ww. 1. ritsen: met een snijdende beweging inkerven, een inkeping e.d. maken, ook gezegd van het maken van een v-vormig greppeltje waarmee men uitzet, afgrenst 2. met een snijdende, scheurende, afstropende beweging van iets trekken, uit elkaar trekken 3. met een snelle beweging aan elkaar zetten, vastzetten 4. met een grissende beweging ontnemen, afhandig maken 5. met een snelle, glijdende, vaak schurende beweging ontschieten, door de handen gaan 6. met een snelle, evt. glijdende beweging gaan 7. bolwerken, het volhouden in financieel opzicht

ritsig z. *rits* II

rittel, **riedel**, **rietel** de 1. iemand die voortdurend druk praat 2. druk, ongedurig kind 3. in verb.: *op 'e rittel* op hol (van paarden) 4. in *op 'e rittel* aanstellerig (van jonge meiden)

rittelen ww. 1. ritten, druk en beweeglijk gaan, zich heen en weer bewegen, heen en weer schuiven 2. rammelen, ratelen (bij het gaan) 3. ratelend, aan één stuk door druk praten

rittelig bn. - druk en ongedurig

ritteltkont(e), **riedeltkont**, **rieteltkonte**, **riedelworm**, **riedeworm** de - iemand die niet stil kan zitten, vaak ook: druk, ongedurig kind
rittelsesiene de - iemand die druk en ongedurig is

rittelschellig z. *rattelschellig*

ritvliege de - springtor, kniptor

ritworm, **rietworm** de 1. erg bewegelijk kind, ongedurig kind 2. in *een ritworm in de kont hebben* niet stil kunnen zitten

riw, **geriw**, **rieuw**, **ruw** et - boerengereedschap

riws z. *ruws*

riwwen z. *ruwen*

riwwerig z. *ruwerig*

Rizziger I de - iemand geboortig uit, woonachtig in *Der Izzerd*

Rizziger II bn. - van, m.b.t. *Der Izzerd*, bijv. *de Rizziger stelbrogge* bep. brug over de oude *Stellesloot* in *Hooltwoolde*, ook *Rizzigerstel* geheten

robbedoes de 1. druk, onstuimig kind 2. ruig behaarde hond

robbegien et. 1. ruwe plek op de huid 2. partijtje, robbertje, in *een robbegien frosselen* een partijtje stoeien 3. ondeugend kereltje

robbel de - oneffen plek van een robbelig

oppervlak

robbelen ww. - robbelend gaan, gaan en daarbij een roffelend geluid maken

robbelig, **robberig** bn. - hobbelig, oneffen, ruw (ook van de huid)

robberleerze z. *rubberleerze*

robien de - tureluur

robieten mv. - rooie bieten

robol z. *roegebol*

robont(e) z. *roodbont(...)*

rochel de - hetz. als *rachel*

rocheldobbe de 1. *dobbe* met een welput 2. petgat e.d. waarin men steeds afval werpt

rochelen ww. 1. rochelen (vaak: en daarbij fluimen opgeven) 2. een rauw, reutelend, rochelend geluid maken, 'pruttelen', met name van een pijp 3. (door varkens, bij het zogen:) een knorrend geluid maken

rochelig bn. - veel rochelend, hoestend

rochelkonte de - hetz. als *rochelpot*

rochelpot de - rochelpot

rochelzak de - iemand die altijd *rochelt*

roddel de 1. roddelarij 2. iemand die veel roddelt 3. lasterpraatje

roddelder, **roddeler** de - roddelaar

roddelkont(e) de - iemand die voortdurend roddelt

roddelkraante de - dag- of weekblad e.d. met veel roddels

roddelpot de - iemand die voortdurend roddelt

roddelpraot de - roddelpraat, als verkl. ook: lasterpraatje

roddelschute de - vrouw die vaak roddelend kletst

roddelzak de - iemand die voortdurend roddelt

rodedendrum en var. z. *redenderum*

roden z. *rooien*

rodens, **rooiens**, **rooien** de - roodheid, het van rode kleur zijn, in *uit 'n rodens schienen*

roder z. *rooier*

rododen... z. *redenderum...*

rodolmig bn. - ijzeroer bevattend

roe, **roede** de 1. roe, bosje van meestal meerdere twijgen, om iemand voor straf mee te slaan of om mee te dreigen 2. raamroede 3. gordijnroe 4. meetroede, maatstok 5. bep. lengtemaat: vier of vijf meter bij het opmeten van land; bij turfwinning: twee tot drie meter 6. bep. oppervlaktemaat, van verschillende grootte; *de gewone roe* vaak: meestal een are

roede, **roe** de 1. molenroede, hoofdbalk van een molenwiek, bij uitbreiding: molenwiek 2. elk der stijlen waarlangs een kap van een hooiberg

omhoog of naar beneden wordt geschoven 3. hooiroede 4. penis van een hengst
roedekruis et - vensterkruis
roeden ww. - hetz. als *hujroeden*
roedenties mv. - benaming voor stukjes land op de *Lendiek*, de dijk langs de *Lende*
roeder z. *hujroeder*
roef I de 1. overdekte plaats in een vrachtschuit e.d. 2. kap van een klomp 3. ruif 4. ommezien, kort ogenblik, in *in een roef*
roef II tw. - roef, ter uitdrukking van het geluid van een snelle beweging
roefsie, roeftie tw. - roef, ter uitdrukking van een snelle beweging
roeftie de 1. korte tijd, oogwenk 2. z. *roefsie*
roeg bn., bw. 1. behaard, zeer harig 2. in *roege dong/mest* mest met stro vermengd 3. slordig gekleed, onverzorgd, haveloos 4. rommelig, slordig of grof in de wijze van doen, maken, niet, slecht of maar ten dele bewerkt 5. ruw in manieren en/of woordgebruik 6. (bn.; van een oppervlak) niet glad, niet geschaafd, niet gemaaid of anderszins bewerkt 7. nog niet tot een product gemaakt, in *roege was* nog niet omgesmolten honingraten 8. (bn.; van het weer) onstuimig 9. (van personen) woest, wild, onstuimig 10. behoorlijk kwaad, in verb., bijv. *Hi j het de roege musse op* is gauw kwaad, is kort aangebonden 11. globaal, ongeveer
roegachtig bn. 1. enigszins *roeg* in diverse bet.
roegaor de - slordige werker
roegaorend de - slordige werker
roegbaord de - hond met flinke haargroei rond de bek, hetz. als *voelbaord*; ook van personen (bij vergelijking)
roegbek de - iemand die steeds ruwe taal gebruikt
roegbeekt bn. - ruw in het taalgebruik
roegbiender de - ruwe klant
roegboks de - slordig iemand
roegebol, robol de - heermoes, ook: lidrus of hooi met heermoes vermengd
roegebolhuj et - hooi met veel heermoes
roegebroek, roegbroek de - slordige persoon
roegedongbult de - mesthoop van *roege dong*
roegelen, rugelen ww. - verspreid en/of min of meer rollend neervallen of laten neervallen van droge stoffen, van kleine, ronde voorwerpen enz.
roegerd de - ruigerd: zeer slordig iemand
roeghannes, roeges z. *roeghouwer*
roeghaorig bn. - ruigharig, met veel en/of ruig groeiend haar bedekt
roegheide de - struikheide

roeghied de - het slordig zijn
roeghoolten bn. - van ruw hout
roeghouwer, roeghannes, roeges de - iemand die erg slordig is
roegig bn. - enigszins *roeg*, in diverse bet.
roegighied de - het enigszins *roeg* zijn in diverse betekenissen, vooral: het slordig zijn
roegschaeve de - ruigschaaf, roffelschaaf
roegschottel de - slordig iemand
roegstat de - ruigstaartig schaap, in *Drentse roegstat* bep. type schaap
roegte, ruigte de 1. wild, door elkaar groeiend onkruid, verdord gras, bentgras e.d. 2. strooisel in de vorm van dor gras, oud hooi, bentgras, stro e.d.
roegtebulte de - berg *roegte* bet. 2
roegtemi'jen ww. - maaian van bentgras, verdord gras e.d.
roegtepolle de 1. pol *roegte* 2. wilde, slordige haardos
roegtig de - met ruigte: zoals bentgras, verdord gras e.d.
roegvoer et - hooi, stro, bieten, knollen en soortgelijk veevoer, rauwvoer
roegweg bw. 1. globaal, niet precies berekend, schattenderwijs 2. niet al te nauwkeurig, enigszins slordig
roeiboot, ruiboot de - roeiboot; bij vergelijking: grote klomp
roeien, ruien, ruijen ww. 1. roeien (met riemen) 2. roeien en verdelgen, uitroeien, bijv. *Ik roei dat onkruid d'r hielemaol uut*
roeiken, ruien, ruijen ww. 1. heen en weer bewegen met het lichaam, met name met het bovenlichaam wanneer men op een stoel zit 2. roeiende bewegingen maken anderszins, zoals stoten met een stok in een boom om de vruchten te doen vallen (zoals appels, kersen)
roek zn. 1. ruikgoed 2. z. *roeke I*
roekblad et - lekker ruikend blad
roekdeuze, roeker..., roekersdeusien de - reukdoosje, parfumdoosje
roeke I, roek de 1. roek, bep. kraaiachtige 2. zwarte kraai 3. in *zwatte roeke* raaf
roeke II z. roekoe
roekelonie de - roekenkolonie
roeken ww. 1. geuren 2. stinken 3. door te snuiven de geur gewaarworden, signaleren door de geur
roekeri'je de 1. het ruiken 2. ruikgoed
roekersblad et - kruisemuntplant of blad daarvan
roekersflessien et - ruikflesje
roekersgoed et - ruikgoed

roekerspolle de - sterk geurende, veelal bloeiende plant (buiten)

roekie z. *roekoe*

roekoe, roekie, roeke tw. - lokroep voor duiven (herhaald geroepen), ook geuit om een duif na te bootsen

roekoenen, roekoeren ww. - roekoeën

roelaosie, roelasie de - roulatie, omloop

roelen z. *rollen*

roem I, ruum et - ruim van een schip

roem II de 1. glorie, eer die iets of iemand toekomt, wordt toegekend 2. roem bij het kaartspel

roem III, ruum bn. 1. met, van een flinke oppervlakte 2. niet versperd, open, onbelemmerd 3. wijd, niet nauw, met flinke ruimte 4. niet benauwd 5. niet belemmerd, gehinderd door ziekte, pijn, verdriet of ander ongemak, niet benard 6. niet schaars, niet armoedig, meer royaal, in een flink aantal, in ruime mate 7. niet bekrompen, gemakkelijk, ruimhartig, met begrip voor anderen

roemen, rumen ww. 1. roem, lof, eer over iets of anderen uiten 2. aan kant gaan, ruimte maken, ruim baan geven 3. schoon (doen) worden, ontdoen van rommel, resten enz., ruim(er) maken 4. in *et veld roemen* het veld ruimen 5. (van de wind) ruimen, door het westen naar het noorden gaan

roemer z. *reumeltien*

roemschoots bn. - ruimschoots

roemte z. *ruimte*

roep de 1. keer dat er geroepen wordt, echter vooral: huwelijksafkondiging 2. (verz.) wormen, wormsteken

roep, roep de 1. rups, worm (ook in het dierlijk lichaam in fruit) 2. (soms vooral of all. van kinderen) penis 3. (verkl.) klein kind

roepen ww. 1. roepen, schreeuwen, kreten slaken e.d.; van bep. vogels: de karakteristieke roep, het kenmerkende geluid laten horen 2. door te schreeuwen meedelen, verkondigen 3. met stemverheffing iemand vragen, bevelen te komen, ontbieden, dringend vragen, verzoeken 4. luidkeels uiten 5. bep. geluid produceren door jonge bijenkoninginnen als ze nog in de cel zitten 6. wekken

roeperd, roeper de 1. iemand die roept, die hard, veel roept 2. roeperd: mond, keel, vooral in verb.

roeperig bn. - wormstekig, met wormsteken

roepeschieter de - koolwitje, koolvlinder

roepestik(kerig) z. *roepstik(kerig)*

roepstront de - uitwerpselen van wormen

roepetrekker, roepezuker de - bestrijder van runderhorzel

roepvlinder de - koolwitje

roepsk bn., bw. - zich niet lekker voelend, rillig zijnd

roepstik, roepstik de - wormsteken (in appels, wortels e.d.)

roepstikkerig, roepe... bn. - wormstekig

roepziekte de - aangetaste staat door wormsteken

roer I, reur et 1. roer: van een vaartuig (aan de achterkant): stuurrad op een schip 2. lange loop van een geweer, jachtgeweer 3. ruchtbaarheid, bekendheid 4. beweging, levendigheid, in *in 't roer*

roer II zn. 1. in *in rep en roer* 2. roerziekte (zonder lidwoord), bijv. *kaans op roer*

roer III, reur bw., bn. 1. druk, beweeglijk, levendig, ook sterker: rumoerig 2. met ruchtbaarheid; ook in *in 't roere* in de ruchtbaarheid, in beroering

roerdomp de - roerdomp

roerzeer z. *reurzeer*

roerig, reurig bn. - roerig: rumoerig, lawaaierig

roerighied, reurig..., rurig... de 1. vertier, drukte, het roerig zijn, het rumoerig zijn 2. beweging, het in beweging zijn 3. opstandigheid

roermaeker de - gangmaker, degene die de zaak tot verlevendiging, actie brengt

roerom (me) z. *reuomme*

roerte, reurte de 1. enige beweging, tekens van leven, levendigheid, gerucht(en) 2. ruchtbaarheid

roerzinnig bn. - wild, voortdurend stoeiend en nauwelijks gezeglijk

roes I, roeze de 1. in *in de roeze/roes* 2. z. *roesien*

roes II, roeze de 1. roes, lichte bedwelming (door drankgebruik e.d.) 2. toestand van onbezonnenheid, driestheid, in *op 'e dolle roes* 3. het geheel aan kinderen 4. z. *roesien*

roesien, roeseltien, roes, roesel, troeseltien, stroeseltien et - roesje, ruiche: bep. versiering aan dameskleren, gordijnen, rabatten enz.

roesmotte de - geslachtsrijpe zeug van zo'n zes tot negen maanden

roest I de 1. roest (op ijzer, staal e.d.) 2. slaapstok 3. bep. plantenziekte: roest, vooral: de vlekken, schurftachtige oppervlakte van blad, stengel, vruchten waardoor deze aantasting zich manifesteert

roest II et, de - erg bijdehand, fel, of venijnig

iemand, ook wel van dieren gezegd; bijv. *Wat een kwaad roest* venijnig, fel iemand, vooral van een kind, kleine vrouw, kleine kerel gezegd; *een roest van een kerel* een harde werker

roestbruun bn. - roestbruin (ook zelfst.)

roesterig bn. 1. roestig: roestend, met roest (van staal, ijzer) 2. aangetast door de plantenziekte *roest* 3. roestkleurig, roodachtig: van haar, ook van een gezicht met zomersproeten

roesterighied de - geheel aan roestplekken (op ijzer, staal)

roestig bn. 1. roestig: van ijzer, staal 2. van planten: aangetast door *roest*, bep. plantenziekte

roestlaoge de 1. roestlaag 2. harde roestbruine, ijzerhoudende aardlaag die geen water doorlaat, zodat het land snel verdroogt of te nat wordt

roestplakke de 1. (op ijzer, staal) roestvlek, roestplek 2. (mv.) plek gevormd door uitwerpselen van bijen op wasgoed e.d., na de winterslaap geloosd 3. plek, vlek door het optreden van roest, vgl. *roest* I bet. 3

roestvri'j bn. - roestvrij

roestzaand et - roestbruin, ijzerhoudend zand

roet et 1. roet (in, uit een schoorsteen enz.) 2. *z. ruut*

roetachtig bn. - roetachtig

roetdonker bn. - stikdonker

roetduuster bn. - stikdonker

roethokke et - hetz. als *wieme, rookhokke*

roetkoold bn. - (gezegd van de temperatuur van de lucht) zeer koud

roetlekker ww. - (van roet) lekken uit, langs de schoorsteen

roetlocht de - roetlocht

roets I de - korte, snelle beweging, vandaar ook: in zeer korte tijd, in *in een roets*

roets II, **roetsie** tw. - gezegd ter uitdrukking van iets dat snel wegschiet, snel door iets schiet enz.

roetsen ww. - met een snelle glijdende, rukkende beweging weghalen, gaan, door iets gaan enz.

roetvanger de - roetvanger, d.i. hetz. als *laampeschelle*

roetzwat bn. - roetzwart, pikzwart

roeve de - hetz. als *peerderip*

roeze *z. roes* I, II

roezeboel de - roezemoes, warboel

roezebroek de 1. iemand die slordig doet, slordig of wild werkt 2. druk kind

roezebroekerig, roezebroekig, roezebroe-zerig bn. - gezegd van het weer: onstuimig, stormachtig, wild

roezemoezeri'je de - druk gedoe

roezemoezig bn. - (van het weer) onstuimig, stormachtig

roezen ww. 1. schatten, taxeren (vaak: i.t.t. het juiste gewicht, de juiste hoeveelheid bepalen bij koop, verkoop) 2. tochtig worden, zijn (van varkens) 3. zich hard voortbewegen, snel verplaatsen, voortrazen 4. in grote hoeveelheden vallen 5. ruisen

roezereg bn., bw. - met voortdurend onstuimige, ruisende wind

roezie de 1. drukte, rumoer 2. *z. ruzie*

roeziene *z. reziene*

roezig, ruzig bn. 1. (van varkens) bronstig, tochtigheidsverschijnselen vertonend (te zien aan het trekken met de oren bij bep. aanraking, het rood worden bij het uitwendige van het geslachtsdeel) 2. (van het weer, vooral van de wind) roezemoezig, onstuimig 3. druk en lawaaierig, rumoerig 4. huiverend, bijv. na schaatsen 5. wild gekruld, bijv. *een roezige kop mit haor* 6. (van water) troebel, vies

roezighied de 1. geroezemoes, drukke en tamelijk lawaaierige sfeer 2. het tochtig zijn van een varken

roffel de 1. roffel: op een trom 2. flinke lichamelijke inspanning 3. flinke lichamelijke verzwakking 4. lelijke val 5. uitbrander 6. (verkl.) kort tijdsbestek

roffelen ww. 1. een roffel slaan, maken 2. een roffelend geluid maken 3. een rommelend, ratelend geluid geven 4. zodanig doen bewegen dat er een rommelend geluid ontstaat 5. dooreenschudden of flink wrijven zodat het vuil e.d. eraf gaat 6. lopen, fietsen enz. met een roffelend, rommelend geluid 7. hard lopen 8. erg hard werken

roffelpot de - rommelpot

rofien et - hetz. als *rove*

rogge I de 1. bekende graansoort: rogge, of koren ervan 2. roggebrood

rogge II de 1. rug, bekend lichaamsdeel 2. de rug bedekkend deel van een kledingstuk 3. deel van een stoel waar men met z'n rug tegen zit 4. langwerpig, hoog gedeelte in een terrein, al dan niet door natuurlijke oorzaak 5. verhoogd deel in een akker tussen twee voren 6. stompe achterkant van een zeisblad, mes enz. 7. achterkant van diverse gereedschappen, voorwerpen anderszins, ook: van de hand 8. boekrug 9. uiterst dwars iemand, iemand die op zeer onaangename wijze op z'n stuk kan blijven staan

rogge... z. rogen...

rogge-an-rogge bw. - rug-aan-rug
roggeaore, roggeore de - roggeaar
roggebaand I de - band van strohalmen om een roggegarve
roggebaand II de - band over de rug van het paard: als onderdeel van het paardentuig
roggebarg, roggebaarg de - roggebult
roggebeugel de - grote variant van de *zen-debeugel*: voor het maaien van graan
roggebiender, ...roggebiener de - iemand die de rogge tot garven bindt
roggebienen ww. - binden van rogge tot garven
roggebienster, roggebiendster de - vrouw die de gemaaide rogge tot garven bindt
roggebloeme de 1. korenbloem 2. klaproos
roggebos de - garf rogge, bijv. *roggebossen opgooien* omhooggooien voor verdere plaat-sing
roggebossel de - borstel die men in bad gebruikt (voor de rug)
roggebreken ww. - grof malen
roggebulte, ...bult de - roggebult
roggebultzetten ww.- plaatsen van een mijt rogge, maken van een roggebult
roggedoeft(e), roggedoeve, roggedoef de - ronde roggebult, ronde mijt rogge (die aan de bovenkant op een punt uitloopt)
roggedösken ww. - dorsen van rogge
roggegaast(e) de - op het veld bijeengeplaatste garven rogge
roggegarve, roggeaarve de - garve van roggehalmen
roggegraot de 1. wervelkolom 2. standvas-tigheid, doorzettingsvermogen
roggeïnmennen ww. - rogge naar binnen rijden (bij het oogsten)
roggejaar et - jaar waarin de graansoort rogge het goed dan wel slecht doet
roggekiste de 1. kist waarin men rogge be-waart
roggeklachten, rogklachten mv. - rugklach-ten
roggekorrel de - roggekorrel
roggekrabber de - rugkrabber: nl. om zich de rug te kunnen krabben
roggekwaal de - rugkwaal
roggelaand et - land waarop rogge wordt verbouwd
roggelaeder de - degene die bij het laden van rogge zich op de wagen bevindt en de garven op de juiste plaats legt
roggelaoge de - laag garven van rogge, in *roggelaogen leggen*

roggeleer et - deel van het paardentuig over de rug, waaraan de buikriem vastzit
roggeleuning de - rugleuning
roggelings bw. 1. op de rug, achterover 2. met de rug naar iets gewend, achterstevoren
roggemael, ...meel z. *roggenmael*
roggemaelen ww. - malen van rogge, d.i. ook: zelf malen met een *roggemeule*, naar de molen gaan om z'n rogge te laten malen
roggemarg, ...maarg et - ruggenmerg
roggemennen ww. - de rogge met wagens van het land halen
roggemeule de 1. molentje waarmee men handmatig rogge maalt 2. korenmolen
roggemi'jen ww. - maaien van rogge
roggemiete de - korenmijt (van rogge; rechthoekig)
roggemieten ww. - rogge in een roggebult zetten
roggemik de - bep. brood van roggemeel (aan de onderzijde plat en aan de bovenzijde bol)
roggeaalde de - stekel die uit een roggeaar steekt
roggenbloem de - roggebloem, fijn gezift roggemeel
roggenbri'j, roggebri'j de - roggepap
roggenbrogge, roggenbrokkien de - stuk gesneden roggebrood (dat men eet, evt. met beleg)
roggenbrood, roggebrood et 1. roggebrood 2. z. *koekoeksbrood*
roggenbroties z. *koekoeksbrood*
roggenmael, roggemael, ...meel de - rogge-meel
roggenpannekoeke de - pannenkoek van rogge
roggenprip, roggeprip de - pap van rogge-meel, in water of melk gekookt, vooral nog bekend van de periode '40-'45
roggenprut, roggeprut de - hetz. als *rog-genprip*
roggenstoete, roggestoete de - roggebrood
roggenstro z. *roggestro*
roggeore z. *roggeaore*
roggepaand et - rugpand
roggepere, ...paere de - bep. lekkere, dikke peer die rijp is ten tijde van het oogsten van de rogge
roggepiene, roggpiene de - rugprijn
roggepittien et - roggekorrel
roggeprik de - rugprik
roggeprip z. *roggenprip*
roggeproeme de - bep. soort kleine, gele pruim
roggeprut z. *roggenprut*

roggerieden ww. - vervoeren van rogge (met een wagen, bij het oogsten)

roggeriem de - rugriem

roggeroest de, et - moederkoren

roggeschoonmaeken ww. - schoonmaken van de rogge, dat is vooral door te schudden

roggeschure de - schuur waarin men roggestro bewaart

roggesjouwe de - zeef om de roggekorrels van het kaf te scheiden

roggesjouwen, ...souwen ww. - zeven van roggekorrels: met een *sjouwe*

roggespraak de - ruggespraak

roggestael(e) de - roggestengel

roggestengel, ...stingel, ...stange de - stengel van de graansoort rogge

roggesteun de - ruggesteun: lett. en ook fig.: hulp die men verleent: *Ik bin wat roggesteun neudig*

roggestok et - deel van het paardentuig op de rug (waar het leidsel overheen loopt)

roggestreng, ...string de - ruggestreng (bij dieren)

roggestro, ...stro et - roggestro

roggetied de - de tijd van de rogge oogst

roggeveld et - roggeveld, roggeakker

roggewark, ...waark et - zwaar werk dat veel van de rug vergt

roggewarvel de - rugwervel

roggewellen ww. - wellen, met de welhaak nog losse bossen maken van de pas gemaaide rogge

roggewiefien et - bep. kinderschrik: gefingeerd vrouwtje dat in de rogge zou huizen en waarvoor de kinderen bang werden gemaakt

roggewiene de - kafmolten

roggewienen ww. - rogge bewerken met de *roggewiene*

roggezak, rogzak de - rugzak

roggezeel et - hetz. als *roggebaand* II

roggezeerte de - rugpijn

roggezi'jen ww. - zaaien van rogge

roggezi'jzaod et - roggekorrels, zaad van de rogge om te zaaien

roggezille de - band over de schouders aan hetgeen men draagt, nl. om het dragen lichter te maken

rognummer et - rugnummer

rogpiene z. *roggepiene*

rogzwenmen ww. - rugzwenmen

rok I de 1. rok (bekend kledingstuk van vrouwen) 2. rok van een rokkostuum 3. lange kap (vaak met franje) over, om een lamp 4. (verkl.) uithangende bloemkroon van de fuchsia

rok II, **ruk** de 1. ruk, rukkende beweging 2. flinke inspanning (door te werken) 3. afstand die men moeizaam aflegt 4. (verkl.) poos, bijv. *een rokken laeter*

rokbuse, roksbuse de - zak op of in een rok

roken ww. 1. rook afgeven 2. hinder van de rook ondervinden 3. roken: van een pijp, sigaretten, sigaren 4. in rook (laten) hangen (voor de smaak, om duurzaam te (doen) worden)

rokeri'je de 1. het roken 2. rookartikelen

rokerig bn. 1. rokerig: met veel rook 2. naar rook ruikend, smakend 3. enigszins nevelig, enigszins donker, heilig

rokerspiepe de - pijp waaruit men rookt

rokkachel de - mantelkachel

rokkehanger de - rokhangar

rokkejaeger de - rokkenjager, vrouwenjager

rokkel... z. raekel...

rokkeloper de - rokkenjager

rokken, rukken ww. - rukken, trekken

rokkerig bw. - op rukkende wijze

rokkestof de - rokstof

rokketrekker de 1. klein kind 2. kind dat steeds aan moeders rokken hangt

rokkevoering de - voering in een rok (ook verz.)

rokkie-tip tw. - gezegd wanneer kinderen bij elkaar de rok optillen (als vermaak bij school)

roksbuse z. *rokbuse*

rokschölk, ...schulk de - halve schort (alleen voor de rok)

rokkstange de - stok, stang waarmee men de eg enigszins op kan lichten (aan de achterkant)

rokkstreep et - (stofn.) wollen stof met strepen (voor schorten, rokken, onderrokken)

rokkwiend de - rukwind

rol de 1. in *an de rol* aan de zwier, aan het feesten 2. het rollen, alleen fig., in *an de rol* aan de gang 3. z. *rolle*

rolberoerte de, in verb. als *Ie kun om mi'j een rolberoerte kriegen* krijg het lazerus

rolblok et - rolblok, *laandrolle* van hout

rollade de 1. rollade 2. scheldnaam voor een klein, dik mannetje

rollaoge de - rollaag, gemetselde laag stenen; vaak: waarop de koeien met hun achterpoten staan (op stal, evt. ook van beton of hout)

rolle, rol, rule de 1. rol papier, perkament enz. of op gelijksoortige wijze opgerolde hoeveelheid materiaal: wat verpakt is tot een rolvormig geheel 2. toneelrol e.d. 3. landrol 4. hetz. als *putrolle* 5. gerolde toestand van het haar op krulpennen 6. cilindervormige eenheid van materiaal 7. bijeengerolde hoeveelheid, aan een

rol (bet. 1) doen denkende laag 8. dikke laag, o.m. in bijv. *D'r zit een rolle grös op et laand*, *Hi j het een rolle vet boven de maege*

rollebollen ww. 1. rollebollen: om de lengteas van het lichaam rollen, heen en weer rollen 2. rollend (doen) vallen

rollegien et 1. kleine *rolle* in diverse bet. 2. gerold knijpkoekje, opgerold wafeltje, gebakken meestal i.v.m. de jaarwisseling

rollegiesiezer et - wafelijzer

rollen, rulen, roelen ww. 1. rondwentelend gaan of doen gaan 2. op wielen, rollen gaan of doen gaan 3. ronddraaien van ogen 4. buitelen, rollebollen 5. vallen of wentelend, ronddraaiend vallen 6. vloeien, in verb., bijv.: *Et ruult je zo uut de mond* nl. wat men zegt, zo ook *Et rolt 'm zomar uut de penne* 7. wikkelen 8. rollend iets een vorm geven 9. met een *laandrolle*, rolblok bewerken 10. kwabben, lillen, kwabberend bewegen, golvend bewegen of vallen

rollepetroon et - rolpatroon

rollespul et - rollenspel

rollezen ww. - de oefening bij het toneelspel waarbij men eerst samen de tekst van de te spelen rollen hardop leest en behandelt

rolloek, rolluuk et - rolluik

rolmes et - rond mes aan een ploeg, iets groter dan een schotel, dat, draaiend, recht in de grond sneed (tussen het wiel en de eigenlijke ploeg), nl. om de zode te scheuren

rolputte de - put waarvan men de ketting van de emmer omhoog of naar beneden kan bewegen door het draaien van een rol

rolscheuvel de - rolschaats

rolschieve de - hetz. als *rolmes*

rolspek et - spek uit de pens

rolstoel de 1. invalidenwagentje 2. bureaustoel op wielen

rolverdeling(e) de - rolverdeling

rolvleis et - vlees uit de pens

romer(tien) z. *reumeltien*

rommel de 1. prullaria 2. rotzooi, waardeloos spul 3. dat wat nog moet worden opgeruimd 4. rommelige toestand, bende 5. (soms met negatieve bijgedachte) flinke hoeveelheid 6. troep, viezigheid 7. onweer, donder 8. ongesteldheid, menstruatie

rommelbakkien et - bakje waarin men rommel, niet zulke goeie spulletjes bewaart

rommelbuije, rommelbuie de - onweersbui

rommelderi'je de 1. viezigheid, troep 2. gepruts 3. lichte verkering

rommelen ww. 1. donker, rollend geluid maken, ook donderen (door onweer) 2. niet

erg systematisch zoeken (tussen, in allerlei spullen) 3. niet erg systematisch bezig zijn met op te ruimen, nu eens weer zus, dan weer zo inpakken, neerzetten enz., provisorisch opruimen en schoonmaken 4. voortekenen van een flink conflict vertonen

rommelig bn., bw. - onordelijk, door elkaar liggend

rommelinslag de - blikseminslag

rommelkorfien et - korfje waarin men van alles en nog wat bewaart

rommellaand et - verwaarloosd land

rommelmark, ...mark, ...maat de - rommelmarkt

rommelpot de 1. bep. muziekinstrument: rommelpot 2. rommel, groot geheel aan rotzooi, troep 3. iemand die rommelig is

rommelpotteri'j de - hetzelfde als *foddelpotteri'j*

rommelschete, ...scheet de - iemand die veel rommel maakt

rommelschore, ...schoere de - onweersbui (vooral gezegd indien vergezeld van veel wind)

rommelschure de - schuur waarin rommel is opgeslagen

rommelslag de - donderslag

rommelvolk et - schorremorrie

rompe, romp de - romp: lichaam zonder armen, benen, hoofd; ook in vergelijkbare zin van een gebouw, een schip enz.

romperd de - romp, lichaam, in *iene bi'j de romperd kriegien*

rond I et, in *in et rond* in het rond, in een kringvormige beweging

rond II bn., bw. 1. rond 2. gerond: in de rug, schouders, enigszins gebocheld (als vergroeiing of als toevallige houding) 3. vol, gevuld, dik 4. geheel gereed, in orde 5. een totale kringvormige beweging makend of gemaakt hebbend 6. her en der bekend wordend 7. (van een tijdseenheid) totaal, ruim

rond III vz. - (van een tijdstip, getal) ongeveer, rondom

rondbongelen ww - rondslechteren, rondhangen, hetz. als *ommebongelen*

rondbostig bn. - rondborstig

ronddri'jen ww. - ronddraaien, in de ronde draaien

ronde de 1. rondgang 2. wielerronde 3. begrensd deel van een wedstrijd of van een reeks wedstrijden

rondgeer, ...gaer bn., bw. - rondgebogen, voorovergebogen, krom

rondgieselen ww. - zeer snel ronddraaien

rondhooft et 1. bomen, stammetjes waaruit nog recht, kant hout gezaagd moet worden 2. rond hout op, als onderdeel van een boot

rondkraanten ww. - overall vertellen

rondkraoemen ww. - rondkraaien

rondkrossen ww. - her en der wild rijden

rondlopen ww. 1. goed lopen, kunnen draaien, uit kunnen 2. met een ronde rug lopen 3. her en der lopen

rondom-de-Kuinder de - snee van een ouderwets roggebrood (van tien pond)

rondomme, rondom bw. 1. eromheen, aan alle zijden 2. her en der, overall

rondommehenne, rondomhenne bw. 1. om (iets) heen, rondom 2. her en der

rondomtoe bw. - om (iets) heen, her en der (om iets of iemand heen)

rondribbig bn. - (van een koe) met ronde buik

rondschoolderig bn. - met ronde schouders

rondschoemen, ...schumen ww. - steeds schuimend rondhangen, rondloeren

rondsjacheren ww. - rondlopen, her en der lopen, zonder duidelijk doel

rondsnuiuen ww. - rondzoeken, her en der zoeken

rondspocken ww. - rondspoken

rondstappen ww. - her en der, heen en weer stappen

rondstruien en var. ww. - rondstrooien: rondvertellen

rondteuten ww. - rondteuten, her en der kletsend vertellen

rondveert, rondvaart de - rondvaart

rondveertboot, rondvaart... de - rondvaartboot

rondvol bn. - vol zodanig dat het oppervlak van de inhoud min of meer rond staat, i.t.t. *slichtvol*

rondweg bw. - ronduit, zonder omwegen

rondzeggen ww. - rondzeggen, vooral: iedereen mondeling mededeling doen van een sterfgeval (in de eigen plaats)

rondzegger de - leedaanzegger, aanspreker

rondzi'jen ww. - zaaien waarbij men niet op en neer loopt, maar in het rond

rondzingen ww. - rondzingen, ook: overslaan van een grammofoonplaat, d.i. op de zelfde plaats blijven staan van de naald, zodat men steeds hetzelfde stukje hoort

rondzwaarmen en var. ww. - rondzwermen

rongblok et - deel van de boerenwagen waarin de rongstokken steken

ronge de 1. elk der staanders waartegen een wagenladder steunt (van hout of ijzer) 2. lange, zware spijker

ronge-eide, rongeide de - lichte, houten eg met rongen erin geslagen als pennen (door de bewerker van het land zelf getrokken)

rongen ww. - met lange zware spijkers de karbeel vastspijkeren aan de andere delen van het gebint

rongklaampe de - hetz. als *klaampe* bet. 5

ronte, ronde de, et - in *in de ronte* kringvormig, in een cirkelvorm

rontien et 1. klein rond figuurtje, klein rond voorwerp, cirkeltje 2. cirkelvormige of anderszins rondgaande beweging die men uitvoert, maakt, ondergaat 3. keer dat men de anderen in een café e.d. tracteert (op alcoholische drank of frisdrank) 4. partijtje kaarten

roo et - het optreden van morgenrood (in zomer of winter), vgl. *Et roo gaot over de locht, d'r komt aander weer*

rood I et 1. rood, rode kleur 2. rode kaart die de scheidsrechter aan de speler toont ten teken dat hij het veld moet verlaten 3. aalbessenjenever, rode wijn of rode, alcoholvrije likeur 4. nadelig saldo, vooral: bij een lopende rekening 5. in *Et schient uut een rood* het is roodachtig

rood II bn., bw. 1. van, met rode of roodachtige kleur 2. links in politiek opzicht

roodbaaien bn. - van rode baai: bep. stof voor kleding

roodblaar bn., in *een roodblaore koe* roodblaar

roodblaore de - roodblaar

roodbluiend, ...bluijend bn. - roodbloeiend

roodbont, robont bn. - roodbont

roodbonte, robonte de - roodbonte koe

roodbossien et 1. bep. vogeltje: roodborstje 2. iemand met rood haar

roodgloeiend, ...gluiend, ...gluiend bn. - zo sterk gloeiend dat het rood is

roodglundig bn. - roodgloeiend

roodhaarig bn. - roodharig

roodhied de - roodheid

roodhoolten bn. - van roodhout

roodkeuper de - roodkoper

roodkeuperen bn. - roodkoperen

roodkoken ww. - bij het koken rood (doen) worden

roodkoker de - peer die een rode kleur krijgt bij het koken

roodoerig z. *oerig*

roodrozig bn. - roodachtig roze

roodschimmel de - roodschimmel

roodstar de - (verz.) bep. aardappelsoort: rode star

roodstreept, rooiestreept, roodgestreept bn. -

roodgestreept

roodvallig, *rovallig* bn., bw. - rood aandoend, rood getint

roodvarven ww. - roodverven

roodvleugel de - (meestal verкл.) bep. vogel: koperwiek

roodvos de - (vaak verкл.) roodvos

roodvuur de - (scheldwoord) iemand met rood haar

roodwangig bn. - roodwangig

roof de, et 1. roof, het roven 2. streng garen

roofbi'je de - roofbij

roofvoegel de - roofvogel

roofzuchtig bn. - roofzuchtig (vooral van bijen)

rooi de 1. scheiding tussen percelen: in de vorm van een greppel, sloot, al dan niet denkbeeldige grenslijn 2. recht verloop, rechte lijn die men moet volgen, de juiste richting die men moet aanhouden 3. gevoel voor de juiste richting, de rechte lijn 4. gissing, gok 5. plaats, omgeving bij benadering; *in de roo*, dichtbij de plaats die men in gedachten heeft, waartegenover *uit de rooi* 6. tijdstip, bedrag, getal, oplossing, antwoord bij benadering, in verb. *om die rooi* ongeveer, *in de rooi* id.

rooibaaken et - een perceelgrens markerende steen, hoopje plaggen of grond

rooibulte de 1. bult plaggen of zand in het heideveld of land: het markeerde de scheiding tussen twee eigenaren, tussen uit te graven percelen veen e.d. 2. berg gerooide aardappelen

rooidoppe de - elk der doppen die men op z'n vingers heeft bij het handmatig rooien van aardappelen

rooie de 1. in verb.: *over de rooie* zich niet langer beheersend 2. z. onder *rood* II

rooiebietenat, *...sap* et - groentenat van rode bieten

rooiehond de - bekende ziekte: rode hond, rubeola

rooikool de - rodekool

rooikruusboot de - boot bij het Rode Kruis in gebruik als pleziervaartuig (voor patiënten)

rooien, *roden* ww. 1. rooien (van aardappelen, bieten, bomen) 2. een stuk grond afwerken door aardappelen e.d. eruit te halen 3. mikken, richten op 4. taxeren, schatten, schattenderwijs goed uitvoeren 5. klaarspelen 6. juist zijn, lijken

rooiens z. *rodens*

rooier, *roder* de - iemand die aardappelen rooit

rooiestreept z. *roodstreept*

rooigrens de - afscheiding, grens in de vorm van een sloot, greppel

rooiing de - rooilijn

rooilatte de - rooilat, in diverse toepassingen

rooiende de - lijn die men spant, uitzet om in een rechte lijn uit te graven, af te steken, poten enz.

rooilijn de 1. rooilijn (voor het uitzetten van huizen of andere gebouwen) 2. lijn als afscheiding van percelen

rooimesiene de - rooimachine

rooipaol de - rooipaal

rooipenne de 1. elk der stokken, pennen aan het uiteinde van een *rooiende* 2. stok, lat, paaltje ter markering van de grens van percelen, voor het uitzetten van wegen

rooisloot de - grenssloot, greppel

rooistien de - elk der flinke keistenen tussen percelen gelegd die de grens tussen rechthebbenden, eigenaren aangeven

rooitied de - rooitijd

rooiwilg, *leemwilg* de - (verz.) duizendknoop

rookhokke, *rookhutte*, *spekhokke* et 1. rookhok: speciale ruimte in verbinding met de schoorsteen, waar vlees, spek enz. in werd gerookt 2. kamer of ruimte anderszins waarin mensen veel roken

rookhol et - rookhol: ruimte waar mensen veel roken

rookkaaste de - hetz. als *rookhokke*

rookkappe de - bijenskap, bijensluis

rookleiding de - (veelal mv.) schoorsteenkanaal, het stenen deel van de schoorsteen waardoor de rook gaat, tot het eind aan de bovenkant

rooklocht de - rooklucht

rooknuist et 1. ruimte met veel rook: door slecht brandend vuur, doordat men veel rookt 2. slecht brandend, rokerig vuur

rookofvoer de - rookafvoer

rookpiepe, *...pupe* de 1. pijp waardoor men rook naar buiten doet gaan, eerder wel van hout 2. pijp waaruit men rookt

rookspul et - rookwaren en bijbehorende benodigdheden

rooktafelje

rooktebak de - rooktabak

rookvanger de 1. hetz. als *rookverdriever* 2. rookvang

rookverdriever de - middel waarmee men tabaksrook verdrijft (bijv. een kaars)

rookvleis et - rookvlees

rookwieme, *...wume* z. *wieme*

rookwost de - rookworst

roombotter de - roomboter

roomies et - roomijs

roomkannegien et - roomkannetje
roomscheppe de - roomlepel
roonfelig bn. - (van de huid van het gezicht, handen) rimpelig
roonselder, roonseler de 1. iemand die kwanselt 2. ronselaar: van personen
roonselen ww. 1. een beetje handel drijven, kwanselen 2. werven: van personen 3. dooreenschudden, hetz. als *roffelen*
roos, roze de - hoofdros
roppe z. *ropperd*
roppe bn. - slecht, slap in elkaar zittend
roppen ww. 1. rukken, scheuren, (hard) trekken, hard plukken 2. slecht maaien 3. hard werken (vooral lichamelijk) 4. bijeenschrapen (van geld enz.) 5. zich wild, lomp gedragen, wild tekeergaan (en daardoor vernielen)
ropperd, roppe de 1. maag 2. (bij uitbreiding) romp, lichaam 3. sterk iemand, iemand die veel lichamelijke arbeid kan verzetten 4. (vooral inzake lichamelijke arbeid) hard werkend iemand 5. wilde, ruige man 6. paling met grijze buik, i.t.t. schieraal
ropperi'je de - het *roppen* of *beroppen*, *bereppen*
ropperig bn., bw. 1. versleten, met gaten, rafels of anderszins aangetast 2. uitgesleten en daardoor te ruim zittend, zoals van sluitwerk 3. haveloos, slordig, slecht gekleed 4. trek hebbend, met een hongerig gevoel 5. zich niet goed voelend 6. kwaad
roppig bn. 1. (inzake kleding) slordig, haveloos 2. met een gevoel van trek, hongerig 3. boos
rops bw., bn. 1. enigszins hongerig 2. dun, versleten, evt. met gaten (van kleding, dekens, schoeisel enz.) 3. met oude versleten kleren aan, haveloos 4. niet meer goed in elkaar sluitend, slap in elkaar zittend 5. (van dieren, planten) enigszins ziekelijk, aangetast 6. vernielzuchtig 7. slecht gemaaid, door kerven, snijden e.d. aangetast 8. boos
rorzig bn. 1. druk (wat het werk betreft) 2. (van het weer) onstuimig
ros et - in *et staolen ros* de fiets
rosachtig bn. - rosachtig, rossig
rosbeier de 1. wild, echt levendig kind, schelm, kwajongen 2. ruwe man: harde maar niet zo nauwkeurige werker
rosies mv. 1. kleine rozen 2. benaming van bep. soort aardappelen, roosjes
rosiesspelde de - bep. speld als versiering op het oorijzer
roskamme de - roskam, paardenkam

roskamer de - smeerlap, achterbakse, gemene vent
rosmeule de - rosmolen: draaiend wiel met boom, nl. ter aandrijving van de dorsmachine
rosselen ww. - dooreenschudden van aardappelen om zand en andere ongerechtigheden eraf te doen gaan, veelal in een grofmazige zak
rossen I ww. 1. maken van harde, wrijvende bewegingen (op iets) 2. door slaande, borstelende bewegingen reinigen, ontdoen (van) 3. dooreenschudden, vaak: om schoon te maken, vgl. *de eerpels rossen in de zak om ze schone te kriegen*
rossen II ww. - rossen, woest rijden
rosserspaal de - paal die enigszins is afgesleten doordat het vee er zich aan schuurt
roster de - kleine stok (plm. 25 cm) gebruikt bij het spel *tiepelen*
rosteren ww. - uitvoeren van de fase in het *tiepelen* waarbij men met de ene hand de korte stok opgooit en die met de lange stok wegslaat
rosterics, rostertien zn. - tweede fase in het *tiepelen*, waarbij nl. de korte stok met de ene hand werd opgegooid en met de lange stok werd weggeslagen
rot I et - deel dat rot, bijv. *ÿ rot van de appel*
rot II, in *kalk in de rot* in de week
rot III bn., bw. 1. rottend, verrot 2. beroerd, ellendig, slecht 3. enorm, verschrikkelijk
rotboel de 1. rotboel 2. rottende materie
rotbuul de - rotzak, smeerlap, ellendeling
rotdiek de - rotweg, slecht te berijden weg
rotgang, ...gaank de - rotgang, zeer snelle vaart
rotgat et 1. niets voorstellende plaats, ellendig oord 2. gat waarin het rot
rothoeve de 1. rotstraal: bij paarden, koaien: soort likdoorn 2. paardenhoef met rotstraal
rotjochien et - vervelend jongetje
rotjonk de - rotmeid
rotkever de 1. onuitstaanbare vent 2. erg lastig dier, bijv. van een koe gezegd
rotkop de 1. vervelende, beroerde, lelijke kop van iemand 2. bep. dikke, zure appel
rotlocht de 1. rotlucht: vreselijke stank 2. erg dreigende hemel
rotmeens(ke) et - rotmens
rotmin bn. - erg beroerd, erg slecht
rotpeinze de - rotlichaam
rotplak et - rotplaats, beroerde plaats
rotplakke de - (vaak verkl.) rotplek: rottende plek
rotreed de - zeer slechte zandweg
rotslecht bn. - zeer slecht

rotsliester de - rotslijster
rotstraal, ...*straol(e)*, ...*stralen* de 1. gemene beroerling, lamstraal 2. rotstraal (bij paarden)
 3. paardenhoef met rotstraal 4. zeer snelle, gaande beweging
rotte de 1. bekend knaagdier: rat 2. root: d.i. waarin men vlas root, in *in de rotte zetten* 3. (van geweren) rot, vier geweren tegen elkaar, met de kolven op de grond
rottebeet, ...*biet* de - rattenbeet
rottebestrieding de - rattenbestrijding
rottekeutel de - rattenkeutel
rotteklaauwe de - rattenklem
rotteklemme, *rotteklem* de - rattenklem
rotteklooster et - oud, bouwvallig huis (waarin zich gemakkelijk ratten voordoet)
rotteknippe de - rattenknip
rottekruut et - rattenkruut
rottekruutduur bn. - zeer duur
rottel... z. *rattel...*
rotten ww. 1. rotten: aan bederf onderhevig zijn 2. winden laten 3. in verb. als *Laot mar rotten* laat het maar voor wat het is
rottenust et 1. nest van een rat 2. oud huis
rotter de - exemplaar dat rot
rotterd de - rotterd, iemand die rot doet, gemeen is; *een rottertien* kind dat een schalkse grap uithaalt
rotteri'je de - het rotten, het aan bederf onderhevig zijn, delen die aan bederf onderhevig zijn
rotterig, *rottig* bn., bw. 1. met rot, rottend of op soortgelijke wijze aangetast 2. met weke, moerassige bodem 3. vervelend, akelig, beroerd
rotterighied de - rottigheid: bederf, rot
rottestap de - bep. rattenklem
rottestat de 1. staart van een rat 2. ronde, spits toelopende vijl, rattenstaartvijl 3. grote weegbree, of bloeistengel daarvan 4. bep. plant: grote vossenstaart
rottevalle de - toestel, val om ratten mee te vangen
rottevanger de - rattenvanger
rottien et 1. kleine rat 2. rotje, bep. soort vuurwerk 3. lief, klein kind
rottig z. *rotterig*
rottighied de 1. bederf, rot 2. narigheid, ellende
rotvolk et - beroerde lui, slechte mensen
rotwief et - rotwif
rotwiend de - rotwind
rotzak de 1. rotvent, smeerlap 2. zelf te trekken

rotziekte de - hetz. als *rothoeve*
rotzoemer, ...*zommer* de - slechte, beroerde zomer
rotzooi de 1. rotzooi, rommel 2. in *die rotzooi* menstruatie
rouw I, *rouwe* de 1. rouw, droefheid door dood 2. periode waarin men rouwt (en waarin men dat formeel tot uitdrukking brengt, met name in kleding) 3. tekenen van droefheid door dood, vooral tot uitdrukking komend in aangepaste kleding
rouw II, *ruw* bn. 1. ruw, onbewerkt 2. ruw, onbeleefd, onwelvoeglijk 3. (van het weer) ruig, onstuimig
rouwanzegger de - leedaanzegger, aanspreker
rouwbaand de - rouwband
rouwbezuuk et - rouwbezoek
rouwboksem de 1. slordige persoon 2. iemand met ruwe manieren
rouwbroche de - bep. broche gedragen als rouwdracht
rouwdoek de - rouwdoek: omslagdoek van een vrouw in de rouw
rouwdouw de - rouwdouw: drukke, onbesuise jongen, lelijke, lompe schreeuwer
rouwe de 1. vinnige persoon 2. z. *rouw I*
rouwen ww. 1. droefheid ondervinden 2. in de rouw zijn 3. bedroeven, spijten
rouwfloddermuse de - floddermuts als onderdeel van rouwkleding
rouwhaanske de - rouwhandschoen
rouwiesel de 1. onderkoelde regen 2. ijslaagje gevormd door onderkoelde regen
rouwizelen ww. - ijzelen, nl. vallen van onderkoelde regen zodat er zich een ijslaag vormt op bomen, wegen etc.
rouwig bn. 1. rouwig: bedroefd 2. berouw hebbend
rouwjurk de - rouwjapon
rouwkaemer de - rouwkamer
rouwkaorte de - rouwkaart
rouwkevat et - rouwenvelpe
rouwkleren mv. - rouwkleding
rouwklied et - zwart kleed met zilverachtige bies over een doodskest
rouwklokke de - grootste, zwaarste klok van meerdere luidklokken (indien alleen geluid is dat i.v.m. rouw of vasten)
rouwkoetse de - rouwkoets, lijkkoeft
rouwkoop de 1. geld dat een koper of verkoper geeft om een koop ongedaan te maken, rouwgeld, geld dat men terugbetaalt als het verkochte minder waard blijkt te zijn dan

aangenomen mocht worden 2. koop of verkoop waarvan men al snel spijt krijgt
rouwkraanze de - rouwkranen
rouwkralen mv. - kralen gedragen bij rouw
rouwmusse de - bep. floddermuts gedragen als onderdeel van de rouwkleding
rouwmussespelde de - *mussespelde* gedragen bij rouw
rouwplechtigheid de - rouwplechtigheid
rouwraand de - rouwrand
rouwriem de - bevroren mist, rijp
rouwrosien et - roosje op een rouwhoed ten teken van rouw
rouwspelde de - speld gedragen als rouwersiering
rouwstoet de - rouwstoet
rouwstrikkien et - rouwstrik
rouwtied de - rouwtijd
rouwveen et, de - veen waar de plag, zode af is, maar die verder nog gewonnen moet worden
rouwzael de - rouwzaal
rovallig z. *roodvallig*
rove, roof de - roof, korst op een wond, zweertje e.d.
rover de - rover: persoon, dier dat roof
roveri'je de - roverij, het roven
roverig bn. - met roven, korsten (vooral bij de aandoening *moek*)
rovershol et 1. rovershol 2. kamer waar veel rook hangt doordat men veel rookt
roversnust et - roversnest, rovershol
rovertien et - roofvogel
roze I, **roos** de 1. rozenstruik (van diverse soorten) of bloem daarvan 2. in *Gelderse roze* Gelderse roos 3. (vaak verkl.) rozet 4. midden van een schietschijf 5. (g. mv.) pijnlijk en/of koortsig gevoel in de huid, pijnlijke huidontsteking, pijnlijke verdikking door ontsteking (in de mond, op het hoofd, ook wel op de rug; vaak met koortsverschijnselen, vaak door kou), ook: koortsuitslag 6. elk der zichtbare aanhechtingsplaatsen van vruchtvlies aan de baarmoederwand (op druiven gelijkend) 7. z. *roos*
roze II et - de kleur roze
roze III bn. - roze van kleur, rozerood
roze-culie de - rozenolie
rozeblad et - rozenblad: blad van een rozenstruik
rozeblossom de - rozenbloesem
rozebuije, rozebui de - aanval van koorts
rozehedede de - rozenheg
rozehoedje et - rozenhoedje (bep. gebed)
rozezaam, rozekam(me) de - rozenkam

rozeknop(pe) de - rozenknop (lett.)
rozekraanze, rozekraans de 1. rozenkrans, nl. bep. gebedenreeks in de r.k. kerk 2. kraalensnoer daarbij behorend
rozekraanzebieden ww. - bidden van de *rozekraanze*
rozelocht de - rozengeur
rozemaand de - rozenmaand, juni
rozepark et - rozenperk
rozepeper et - bep. glad papier, geleverd in alle kleuren, gebruikt voor het maken van rozen en aan het water toegevoegd bij het koken van eieren voor het *eierkrulen*
rozepolle de - rozenstruik
rozestruke de - rozenstruik
rozetanker et - bep. sieranker met roosachtige versiering (aan de voorkant van een gebouw)
rozethee de - rozenthee
rozetoeke, rozetakke de - rozentak
rozette de - rozette: bep. versiering op kleding
rozewaeter et - rozenwater
roziene z. *reziene*
rozig I bn. 1. een tintelend gevoel hebbend in de huid, vaak met slaperigheid 2. koortsig, roodachtig en evt. warm in het gezicht door koorts 3. last hebbend van winden
rozig II bn. - enigszins roze van kleur
rozinnig bn. - opgewonden, drukte makend, geneigd tot ruziën, vooral gezegd van kinderen, ook van kippen of andere dieren die uitgelaten doen
ru z. *rude*
rubberbaand de - rubberband
rubberdoppe de - elk der rubberen doppen die men bij het aardappelrooien om z'n vingerdoppen heeft
rubberhaemer de - hamer met een kop van rubber
rubberkogel de - rubberkogel
rubberleerze, robber... de - rubberlaars
rubberstel et - eenheid van tepelhouders
rubbervinger z. *vingersloefien*
ruben de - iemand die erg slordig is
rude, ru, ruui, ruj, rui(e), ruud de 1. in *in de rude* aan het ruïen, in de ruitijd 2. schurft (bij mensen, dieren, uitslag bij schurft, schurftachtige uitslag)
ruden, rujen, ruuien ww. - ruïen (van vogels, honden, katten e.d.)
ruderig bn. 1. schurftig, met schurft 2. (van de huid, van stoffen) enigszins ruw aan de oppervlakte, harig, schrijnend 3. met haaruitval, verharend, in de rui 4. enigszins aan-

getast, verformfaaid 5. (van aardappelen) met droge rot aan de oppervlakte, met aardappelschurft 6. met veel onkruid

runderighied de - schurft of begin daarvan

rudetied de - ruitijd

rudevoorn z. *rietvoorn*

rudezalve, ruud..., **runder...** de - schurftzalf

ruft, rift et 1. vierkante flanelle doek, over de andere kleertjes van een baby geslagen (van de middel tot en met de voetjes) 2. onderste kussen in een wieg

rugelen z. *roegelen*

rugies mv., in *rugies zuken* klein aanleidingen zoeken (om ruzie te maken)

ruï z. *rude*

ruiboot z. *roeiboot*

ruien ww. 1. opruien, stoken 2. z. *roeien, roeiken*

ruier de 1. opruier 2. koe die niet drachtig wordt en daardoor steeds weer naar de stier moet

ruil de 1. het ruilen, uitwisseling 2. keer dat men ruilt

ruilverkavelingskemmissie de - commissie ter voorbereiding en begeleiding van de uitvoering van een ruilverkaveling

ruilverkavelingslasten mv. - geldelijke lasten als gevolg van een ruilverkaveling

ruilverkavelingsweg de - weg aangelegd in het kader van een ruilverkaveling

ruj z. *rude*

rujjen z. *roeiken, ruden*

ruk z. *rok* II

rukken z. *rokken*

rul bn. - (van grond) rul, mul, los

rule(n) z. *rolle(n)*

rulewaegen de - rolwagen: 'loophek' op wielen waarmee kinderen kunnen leren lopen

rullerig bn. - (van brood) droog, kruimelig

rumen z. *roemen*

runderzalve de - bep. zalf ter bestrijding van de runderhorzel

runemiege de 1. urine van een ruïn 2. slechte koffie

Runen I et 1. plaatsnaam: Ruinen (Dr.); *et waopen van Runen* een snee van een mes in het gelaat (door vechten)

Runer bn.; van, m.b.t. *Runen; et Runer waopen* een mes

runestreek de - onverwachte gril, streek (zoals een ruïn die kan hebben, uithalen)

runniken ww. - (van paarden) aanhoudend een verlangend, hinnikend geluid maken, met name om het veulen te lokken of wanneer het paard dorst heeft en bijv. de emmer hoort rammelen

(lager van toon en zachter dan het gewone hinniken)

ruren z. *reuren*

ruurighied z. *roerighied*

ruske de - bep. wilde plant: rus

ruskebreiden ww. - vlechten, 'breien' met biezen van de rus

ruskegoed et - (verz.) biezen van de rus

ruskematten ww. - met russen *matten*, z. *matten* II

ruskepolle de - pol russen

russelen ww. 1. dooreenschudden, door elkaar gooien 2. ongedurig heen en weer bewegen 3. z. *ritselen*

rust, ruste de 1. toestand van uitrusten 2. het slapen 3. pauze in een sportwedstrijd 4. het gestorven zijn 5. situatie zonder hinderlijke drukte, lawaai 6. toestand waarin men vrij is van hinder, zorgen, stress, ongenoegen, ruzie enz. 7. rustgevende uitstraling, invloed 8. pauze in een muziekstuk

rusten ww. 1. uitrusten: door een uiltje te knappen 2. overlijden, in *rusten gaon*, ook in *Hi'j is rust* 3. rust hebben door de dood

rustig bn., bw. 1. rustig: rust hebbend 2. niet of nauwelijks in beweging, niet beweeglijk, bedaard 3. niet haastig, niet gejaagd, niet zenuwachtig 4. niet ongerust, met gemoedsrust, met innerlijke zekerheid 5. niet onregelmatig, gestaag, stabiel 6. ongestoord, zonder hinderlijke drukte 7. zich niet uitend over iets, niet reagerend 8. (van een bijenvolk) niet snel stekend 9. met stilte 10. (van muziek, beelden) niet erg lawaaiërig, niet zo beweeglijk, niet druk, niet met veel contrast

rustigiesan bw. - rustigjes, op rustige wijze

rustplak de - rustplaats

rusttijd de - rusttijd

rut I et 1. schorremerrie 2. flinke groep, meute 3. fijn afval, fijne resten (met name van planten)

rut II bn. - blut, niets meer over hebbend

rute de 1. glas in een raam, vensterruit 2. ruitvormige figuur, o.m. op speelkaarten als motief op kledingstof

rutegeer, rutergeer bn. - (van aardappelen) nog niet helemaal gaar

ruten I de 1. kaart met één of meer ruiten in het kaartspel 2. (mv.) alle kaarten met één of meer ruiten in het kaartspel

ruten II bn. - ruiten, van geruite stof

rutenaos de - ruitenaas

rutenboer de - ruitenboer

rutend bn. - geruit

rutenheer de - ruitenheer

rutenkaarte de - speelkaart van de soort ruiten
rutenkeuning de - ruitenkoning
rutens bn. - (van stoffen voor kleding enz.) geruit
rutenvrouw de - ruitenvrouw
ruter, ruter de 1. paardrijder 2. elk der balken van het dak waarop de vorstpannen ko-men 3. hooiruter 4. ruter, bep. rek om bonen op te drogen
ruteraosie de - drukte
ruteren ww. 1. hooi op ruiters plaatsen 2. snel weg (moeten) gaan, zich terugtrekken
rutereren ww. - zich terugtrekken, ook sterker: maken dat men wegkomt
rutergeer z. *rutegeer*
ruterhuj, ruterhui et - ruterhooi
ruterig bn., bw. 1. begroeid met onkruid 2. bijna geheel kapot, versleten
ruterleerze de - laars van een ruter
ruterpad et - ruterpad
ruterstok de - elk der stokken tussen hooiruiters waarop men hooi plaatst en waaruit een hooiruter is opgebouwd
ruterweg de - ruterweg
routespringer de - hetz. als *glaezewipper*, ook wel: bep. klein tolletje dat met de hand op gang werd gebracht
routespruier en var. de - ruitensproeier
rutetikker, glastikker de 1. instrumentje van een stuk stopverf met een speld; daaraan zat een draad met aan het uiteinde bijv. een knoop, waarmee men stiekem tegen ramen ketste 2. glazen knikker
rutewasken ww. - wassen van de ramen
rutewipper de - soort tol, hetz. als *glaezewipper*
rutewisser de - ruitenwisser (op auto's enz.)
rutienkitsen ww. - met een *rutetikker* stiekem, om te plagen, tegen ramen ketsen
rutientikken, ruties... ww. - stiekem bij anderen op het raam tikken (als spelletje, om te plagen)
ruties I et - bep. geruite stof, in *Brabants ruties*
ruties II bn. - (van kleding, stof voor kleding e.d.) ruiten, geruit
rutiesbroek de - broek van geruite stof
rutiesdoek de - doek van geruite stof
rutiesdrop, rutiesdrup et, de - kleine, ruitvormige, zoute dropjes
rutiesgoed et - geruite stof
rutieshaandoek de - geruite handdoek
rutiesjurk de - jurk van geruite stof
rutiespapier et - ruitjespapier
rutieschrift et - ruitjesschrift
rutiesstof de - ruitjesgoed

rutiestikken z. *rutientikken*
rutje tw., nonsenswoord, in een bep. raadsel
rutteletut, in *an de rutteletut wezen* diarree hebben
ruttemetut z. reutemetetut
ruud(...) z. *rude(...)*
ruuf de - ruif
ruug(...) z. *roeg(...)*
ruui(...) z. *rude(...)*
ruulmes et - hetz. als *rolmes*
ruum z. *roem I, III*
ruumschoots z. *roemschoots*
ruimte, roemte de 1. waar iets of iemand zich bevindt, voortbeweegt 2. tussenruimte, afstand die zich ver uitstrekt, open deel 3. het vrije veld, uitgestrektheid, weinig beschutte plek op een vlakte 4. vertrek, plaats omgeven door wanden en een zolder 5. luchtruim, hemel, in *in de ruimte kletsen* onzin uitkramen, dingen zeggen waar men niets aan heeft 6. opheffing van benauwdheid op de borst 7. verlossing van een gevoel van beklemming
ruin de 1. ruin 2. vrouw die erg sterk is
ruunenter de - éénjarige ruin
ruur(...) z. *reur(...)*
ruut, rute, roet, rut et 1. bep. onkruid: knopkruid, vooral in *Smildiger ruut* 2. onkruid in het algemeen 3. z. *geruut*
ruuteide de - hetz. als *onkruudeide*
ruutrap et - schorremorrie, hetz. als *raprut*
ruw z. rouw II, riw
ruwen, rieuwen, riwwen ww. 1. enigszins staan trappelen: van koeien die bijna aan het kalven toe zijn, weeën krijgen (bij vee) 2. heen en weer bewegen, woelen 3. (schertsend; van een zwangere vrouw) tekenen vertonen die op het begin van een bevalling wijzen 4. aanstalten maken (met iets) 6. ruw maken (van garen) 7. haastig bijeenbrengen 8. z. *rieven*
ruwerig, rieuwerig, riwwerig bn. - rillerig (door kou, koorts)
ruwgien, rieuwgien et - gezegd van iets dat bij elkaar hoort en toch niet bij elkaar past, met name inzake een kopje en een schoteltje, ook in *een attermaans rieuwgien*
ruwinge de - boerengereedschap, wagens, ploegen e.d.
ruws, riws bn. - huiverig, rillerig
ruwvoer z. *rauwvoer*
ruzel z. *reuzel*
ruzie, roezie de - ruzie, onenigheid
ruziemaeker de - ruziemaker
ruzieschoppen, ...maeken ww. - ruziën
ruziezuken en var. ww. - herriën, ruzie zoeken

ruziezucker, ...zeuker de - iemand die voortdurend ruzie zoekt
ruzig z. *roezig*

S

sabbeldoek de - doek waarop kleine kinderen kunnen *sabbelen*

sabbelen, sabben, sjabbelen ww. - sabbelen, z. ook *sobben*

sacherijn, sagge... de - chagrijnig iemand
sacherijnen, sagge... ww. - chagrijnig zijn, doen

sacherijnig, sjacherijnig, sagge... bn. - chagrijnig

sacherijnighied de - het chagrijnig zijn

saemenhokken ww. - samenhokken: ongehuwd samenleven

saemenwarken ww. - samenwerken

saemheurighied de - saamhorigheid

safferaon en var. z. *sefraon*

sagobri'j de - sagopap

sakrement et - sacrament

Saks de - Saks, ook gebruikt als benaming voor een boerderij, d.i. van het hallenhuistype

Saksisch et, ook bn. - Saksisch, ook hetz. als *Nedersaksisch*, ook 'oostelijk Nederlands' genoemd, bijv. *een Saksische boerderi'je* van het hallenhuistype, zo ook in *de oolde Saksische plaets; de Saksische rooie* bep. aardappel

sallemallemosterdpot tw. - potverdie

sallemander, sallemaander de 1. bep. dier: salamander 2. salamanderkachel

salmejak, salmiak de - salmiak, salmiakdrop, salmiakpastille

salmejakdruppjen et - salmiakpastille

salmejakkiën, salmiakkiën et - salmiakdropje, salmiakpastille

salpeterlappe de - lap met behulp waarvan men salpetert (bijenhouderij)

sanebok, sanenbok de - mannelijk exemplaar van de *sanegeite*

sanegeite, sanegeit, sanengeit, saunengeit de - bep. soort geit (wit, met 'balletjes' onder de hals)

sanen mv. - beide 'balletjes' aan de hals van een *sanegeite*

saneringsfoons et - fonds waaruit een boer een uitkering ontvangt na uitgekocht te zijn

sangen, sangend bn. - paars

sangenblauw bn. - paarsblauw

sannetorie, sannetorium et - sanatorium

sansieveria de - sanseveria

santemekliëk, santemekriëk, santemakliëk, santemetriëk, santematriëk, santematree, sintemekliëk, sintemetiëk de - santenkraam, in *de hiele santemekliëk* alle spullen, de hele boel, de hele santenkraam

santemakraam, santekraam, in *de hiele santemakraam* alle/het geheel aan spullen

saobel, sabel de 1. sabel 2. penis

saobelbienen, sabel..., in *mit saobelbienen* met sabelbienen, bijv. *Die lopt mit saobelbienen*

saobelbieniëg bn. - sabelbeniëg, met sabelbienen

saobelbloeme de - lis

saobelen, sabelen ww. 1. houwen, hakken, vooral: met een sabel, vaak: slecht maaien 2. vallen, doen vallen, gooien 3. met grote stappen lopen, vreemd, met slingerende benen lopen

saom, saomen, saemen bw. - samen, gezamenlijk, met elkaar; de var. *saom* wordt gebruikt in verb. als *Goeienaovend saom*

Saotan de - Satan, de duivel, duivelse persoon

saotans bn. - satanisch

sap et 1. sap: in planten, vruchten 2. dropwater, nl. als middel tegen verkoudheid

sapiepen I, sepiepen, sepiepe, pesiep, sepiepenpolle, sapiepenpolle, sepupen de - lijsterbessenboom

sapiepen II, sepiepen, sepupen bn. - van het hout van de lijsterbes

sapiepenfluitien, sepiepen... et - fluitje gemaakt uit een takje van de lijsterbes

sapiepenhooit, sepiepenhooit, sepupenhooit et - hout van de lijsterbes, de struiken, het geboomte bestaande uit één of meer lijsterbessenbomen

sapiepenlaene de - laan met lijsterbessen aan de kant

sappel, sabbel bn. - sappel, in *je sappel maeken* zich druk maken, zorgelijk zijn

sappelen, sabbelen ww. - sappelen: ploeteren, hard werken

sappelig bn. - gestaag druipend

sappen ww. 1. vocht vormen, sappig worden: van de stam, takken van bomen 2. erg nat, doorweekt zijn,

sapperdeflap tw. - sakkerloot

sapperdeju tw. - sakkerloot

sapperdekrakepit tw. - sakkerloot

sapperdekriëk tw. - sakkerloot

sapperdemallemosterd tw. - sakkerloot

sapperdemikmak tw. - sakkerloot
sapperdonderju tw. - sakkerloot
sapperjandorie tw. - sakkerloot
sapperjeu tw. - sakkerloot
sapperloot tw. - sakkerloot
sappien et - water met daarin opgelost drop, ook: dropje
sappig bn. - sappig: vol sap
sapwaeter et - water met daarin opgelost drop of dropje
sarredelle en var. z. *serradella*
sarrieshut(te) de - bep. hut waar belasting werd betaald
sas I, in *in zien sas* in z'n schik, naar z'n zin
sas II de - sassluis, waterkering bestaande uit twee deuren
saucijzeboltien et - saucijzenbroodje
sauskoeme - sauskom
saunegeit z. *sanegēite*
schaad et 1. hoek, plek, gedeelte met schaduw waar het licht van de zon niet rechtstreeks komt 2. donkere vorm op de grond als gevolg van schaduwwerking door een voorwerp, een persoon, een boom enz.
schaadkaant(e) de - schaduwzijde, kant waar de schaduw is
schaadplak et - schaduwplek
schaadpolle de - flinke struik of boom die schaduw geeft
schaaien ww. 1. anders zijn, in *Die schaaie d'r uut* is anders dan de anderen 2. bij elkaar passen 3. goeie nakomelingen verwekken 4. rondlopen, rondhangen
schaaiëren ww. - raar lopen, ook: een beetje slordig lopen
schaamp(...) z. *schamp(...)*
schaande de 1. toestand waarbij men zich voor iedereen moet schamen 2. iets waarvoor men zich moet schamen, dat tot oneer strekt 3. jammerlijk iets, te betreuen toestand
schaandeboel de - schandalige toestand, met name gezegd van een huis waarin prostitutie wordt bedreven
schaandegeld et 1. geld waarvan de besteding achteraf valt te betreuen 2. soort afkoopsom betaald aan een meisje dat in verwachting was geraakt terwijl de man of diens ouders het kind niet wilden erkennen
schaandegoedkoop bn. - heel erg goedkoop
schaandekoop, *schandekoop* de 1. miskoop 2. koop waarbij veel te weinig is betaald
schaandelik, *schaandeliek* bn., bw. - schandelijk
schaandepaol, *schandepaol* de - schandpaal

schaanderseren z. *schenneseren*
schaans de 1. schans 2. springschans
schaarm, *scharm* et 1. scherm: om te beschermen, te beschutten, aan het gezicht te onttrekken, ook: schut 2. beeldscherm 3. projectiescherm
schaarmman de - klein mannetje ter grootte van een speelgoedpop en gemaakt van elzenhout, dat, op een spil geplaatst, in de wind ronddraait en waarvan de armen draaiende bewegingen maken door de wind zodat een klepperend geluid ontstaat (gebruikt o.m. om mollen te verdrijven)
schaarp(...) z. *sharp(...)*
schaarve z. *scharve*
schaatshoelt et - schaatshoet
schabbe de (z. ook *schobbe*) - plank met aan weerskanten nog schors
schabben ww. - hard ploeteren
schabber... z. *schobber...*
schacht, *schachte*, *schafte* de 1. laarzen-schacht 2. buis van een veer 3. onderdeel van het weefgetouw: kam 4. mijnschacht
schachtleerze de - knielaars
schaduwvoeg de - enigszins ruige voeg
schae, *schae*, *schafte* de 1. nadeel dat iemand ondervindt, verlies dat iemand moet incasseren 2. beschadiging, aantasting, waardevermindering door krachten van buiten
schaedelik, *schaelik* bn., bw. 1. nadelig, nadeel berokkenend 2. onvoordelig 3. teleurstellend, sneu 4. licht smalend 5. van de wijze van lachen: zonder dat duidelijk is waarom
schaeden ww. - schaden
schaederepot, *...rappot* et - schaderapport
schaedevri'j bn. - schadevrij
schaefbaank de - werkbank om op te schaven
schaefmesiene de - schaaftmachine
schaefplakke de - schaaftwond
schaekbod et - schaaftbord
schaekel de 1. schakel, schalm (van een ketting) 2. schakelnet (bep. visnet om grote vissen mee te vangen, zoals snoeken)
schaekelaarmbaand de - uit schakels samengestelde armband
schaekelder de 1. schakelaar 2. iemand die schakelt
schaekelen ww. - schakelen (naar een andere versnelling)
schaekelklasse - schakelklas
schaeken ww. - schaken, het schaakspel spelen

schaeker de - schaker: schaakspeler
schaekkllokke de - schaakklok
schaekrebriek de - schaakrubriek
schaekwedstried de - schaakwedstrijd
schaemel, **schaemelig** bn. - schamel: armoedig, pover
schaemen ww. - schamen
schaemrood, **schaemte...** et - schaamrood
schaems bn., bw. - nogal verlegen, zich snel schamend
schaemte de 1. het zich schamen, gevoel van schaamte 2. zodanig gevoelsleven dat men in staat is zich ergens voor te schamen 3. schaamdelen
schaemzem bn., bw. - nogal verlegen, zich snel schamend
schaers bn. - schaars: weinig voorhanden
schaeselopen ww. - schaatsen
schaeteren z. *schatteren*
schaeterliester de - zanglijster
schaetse, **schaese** de - schaats, scheuvel
schaetsen, **schaesen** ww. - schaatsen
schaetsrieden, **schaetsrieden**, **schaese...**, **schaatse...**, **schase...** ww. - schaatsen
schaeve de 1. schaaft (voor houtbewerking) 2. kaasschaaft e.d. 3. enigszins bewerkte lat ter afdekking van de naad tussen kozijn en muur, schaaft 4. schuin kantje, vooral door schavende bewerking aangebracht
schaeven ww. - schaven, ook: door schuring e.d. z'n huid deels ontvellen
schaffen ww. 1. schaffen, in *raad schaffen* goede raad aandragen, tot een oplossing brengen 2. opdissen, in *eten wat de pot schaft* dat eten wat voorhanden is
schafte z. *schacht*
schaflluite de - fabrieksfluit
schalkien et - kettingschalm
schalle de 1. schakel, kettingschalm 2. z. *schelle*
schallen ww. 1. schallen 2. korter maken door één of meer kettingringen weg te nemen uit een ketting
schalling z. *schelling*
schalm de 1. schakel, kettingschalm 2. afgesneden uiteinde van een gebogen spijl in een rotanstool
schalter, **schalster** de - schalter
schalterbulte de - verhoging, hoogte van schalter
schalterig bn. - (als) met schalter
schalterpolle de - pol gras op schalter
schammel, **schaemel** de 1. bep. schraag: zaagbok 2. melkstoeltje 3. driepoot waarop

de wastobbe staat 4. schraag in het algemeen 5. draaibare draagbalk van het onderstel aan de voorkant van een boerenwagen 6. twee stijlen met bijbehorend balkwerk van een klokkenstoel 7. arm, verbindingstuk tussen pomp en zwengel waarop de zwengel draait 8. bep. hefwerktuig met draaibare rol in de vorm van een boomstam waarop balken e.d. kwamen te liggen die van een schip werden getrokken 9. stellage boven een waterput: met een rol en een haak voor de puttemmer
schampen, **schaampen** ww. - schampen: langs, tegen iets stoten en schuren (vaak: en daarbij beschadigen of beschadigd worden, een schaaftwond (doen) oplopen e.d.
schamper I, **schamperd** de - flinke, maar door afglijden, afstuiten niet zo zware klap, flinke of lichte beschadiging daarbij
schamper II, **schaamper** bn., bw. - schamper
schandaol et 1. schandelijke handeling, schandelijk gedrag 2. aanstoot, ergernis
schande... z. *schaande...*, *schenne...*
schaoerig bn. - hetz. als *nakkerig*
schaol de 1. schaal: verhouding met de werkelijkheid van een landkaart, plattegrond, bouwtekening enz. 2. schaal aanduiding op een landkaart, thermometerschaal e.d.
schaoldeel et - hetz. als *schaole*, bet. 4
schaole de 1. schaal: om gerechten in te bewaren of in op te dienen 2. eierdop (als geheel: *doppe* is gebruikelijker) 3. schaal: als onderdeel van een balans of weegschaal, ook: weegschaal 4. uit een boom gezaagde maar aan de zijanten niet bewerkte plank 5. (mv.) lichaam
schaolplaanke de - uit een niet ontschorste boom gezaagde plank die aan de zijanten niet bewerkt is
schaop et 1. bekend dier: schaap 2. hulpeloos, meelijwekkend, onnozel kind, ook wel van een volwassene
schaope-ackertien et - bep. emmertje waarmee men een schaap melkt
schaope-oge et 1. oog van een schaap, vooral: groot, bol oog 2. dikke regendruppel die in het water valt
schaopebek de - bek waarvan het bovenste deel lang is in verhouding met de onderkaak
schaopebelle de 1. bel om de hals van een schaap 2. dorpsklok van *De Fochtel*
schaopebingel de - schapenbel
schaopebleute z. *bleute*
schaopebloeme de - schapenbloem: made-

liefje

schaopbotter de - schapenboter

schaopediek de - weg waar schapen langs worden gedreven

schaopedobbe de - *dobbe*, grote kuil in de grond waarin men schapen waste, nu nog alleen terreinnaam voor een hooggelegen *dobbe* onder *Else*

schaopedong de - schapenmest

schaopedriever de - schaapherder, scheper

schaopedrift de - zandweg waarlangs de schapen werden gedreven

schaopedruppien et - keutel van een schaap

schaopedefokkeri'je de - schapenfokkerij

schaopegaas, **schaopegaes** et - grof gaas, vooral gebruikt voor het afgazen van terrein waarop men schapen laat lopen

schaopegries I et - zelf gesponnen, wollen garen (van grijsbruine kleur)

schaopegries II bn. - van *schaopegries I*

schaopegrös et - schapengras

schaopehalsbaand de - halsband voor een schaap

schaopehoeke de - stukje land speciaal bestemd om schapen in te laten lopen

schaopehouder de - iemand die schapen houdt

schaopehuden ww. - hoeden van schapen

schaopejister de - afgesloten ruimte in een wei waar men de schapen melkt

schaopejong, **schaopsjong** et - jong van een schaap

schaopejonge z. *schepersjonge*

schaopekaampe de - stuk land waarop men regelmatig schapen heeft lopen

schaopekaonen mv. - schapenkeutels

schaopeketten, ...*ketting* et, de - ketting waarmee men een schaap vastzet

schaopekeze de - kaas van schapenmelk

schaopeklokkien et - blauwe gentiaan

schaopekni'je de - ietwat misvormde knie

schaopekoolde de - kou die men naar de volksmond steeds enkele dagen heeft in de tijd van het scheren van de schapen

schaopekop, **schaopskop** de 1. kop van een schaap 2. onwijs, uiterst dom, onnozel iemand, goedge maar enigszins domme persoon met bolle ogen 3. bep. appel die aan de kop van een schaap doet denken 4. bep. tuinplant

schaopekut de - uitwendig geslachtsdeel van een vrouwelijk schaap

schaopelaand et - land, wei waar schapen lopen

schaopemaoltien et - geringe hoeveelheid

melk die een koe geeft

schaopemark, ...*mark*, ...*maat* de - schapenmarkt

schaopemelkersaeker de - aker, emmer waarmee men schapen melkt

schaopemelkpottien et - pot waarin men de melk opvangt bij 't melken van schapen

schaopemes(t) de - schapenmest

schaopepeinsien et - schapenwolkje

schaopeprut de - uitwendig geslachtsdeel van een vrouwelijk schaap

schaoperam de - mannelijk schaap

schaoperiepe, ...*rip* de - ruif voor schapen

schaoperuud de - schurft bij schapen

schaopeschere de - schapenschaar

schaopeschurft de - schurft bij schapen

schaopeslaachten ww. - slachten van schapen

schaopesoepe de - karnemelk van schapenmelk

schaopestat de - schapenstaart

schaopestek et - (los) hek(werk), staketsel waarmee men bep. vee bijeenhield

schaopestikke de - pin in de grond waaraan men een schaap vastzet

schaopetieke de - teek die op schapen leeft

schaopetonge de - schapentong

schaopetule de - melkstootje waarop men zit als men een schaap melkt

schaopevleis, **schaopvleis** et - schapenvlees

schaopevluus et - schapenvacht, vlies wol van een schaap

schaopewaskersdobbe de, hetz. als *schaopedobbe*

schaopewolkien et - schapenwolkje

schaopezeipe de - bep. niet zo compacte zeep, gemaakt uit lanoline

schaophuder, **schaopheuder**, **schaophedder**, **schaophedder**, **schaopshedder** de - schaapherder, scheper

schaopig bn. - (van stukken land) met te veel eitjes van de maagdworm als gevolg van de mest van schapen, waardoor grazende dieren besmet kunnen raken

schaopmelkersemmertien, **schaopmelkemmertien**, **schaopmelksemertien** et - speciaal emmertje voor het melken van de schapen

schaopmelkerskruke de - soort pannetje met één oor waarin de melk kwam wanneer men een schaap molk

schaopmelkerspottien, **schaopmelkerspannegien** et - niet zo hoge maar wel tamelijk wijde pot van een paar liter inhoud, gebruikt om de schapen mee te melken

schaopskleren mv. - schaapskleren, in de verb. *een wolf in schaopskleren*

schaoptellen ww. - tellen van schapen; vooral: schaapjes tellen om in slaap te komen

schaore, *schore*, *schare* de - schare: grote groep mensen of dieren

schaoren, *schoren*, *scharen* ww. 1. scharen: zich bij, in een aantal mensen opstellen 2. scharen: van motorvoertuigen met een aanhanger e.d.

schaors, *schaars* bw., bn. - schaars: gering in aantal of hoeveelheid

schaorte, *schaote* de - grote scherf

schaote de - afwijking van het gewone

schaoten ww. - mankeren, ontbreken

schaoterig bn. - beschuldig

schappelijk bn., bw. 1. redelijk, niet overdreven 2. redelijk in de omgang

scharm(...) z. *schaarm(...)*

scharmeseren, *schermeseren* ww. - rond-scharrelen

scharminkel, *scherminkel*, *schraminkel*, *schreminkel* et, de - scharminkel, mager mens of dier, ook wel gezegd van sommige oude, er slecht uitziende voorwerpen

scharmutseling de - scharmutseling

scharnier(e) z. *schenier*

sharp I, *schaarp* et 1. grit, nl. als aanvulling op het kippenvoer 2. scherpe deeltjes die in de maag van vee terecht kunnen komen 3. ijzeren punten om onder de hoefijzers van paarden te monteren (tegen gladheid) 4. scherp van een geweer e.d.

sharp II, *schaarp* bn. 1. scherp, goed geslepen, gemakkelijk snijdend, vlot insnijdend 2. spits, fijn, smal en spits toelopend 3. hard en puntig, onzacht aanvoelend 4. met het vermogen om te doden of verwondingen toe te brengen, in verb. als *scharpe petronen* 5. scherp prikkelend voor de zintuigen, bijtend, snijdend, priemend 6. helder van geest, tot in kleine details met goed begrip of zich goed uitdrukking, met fijn onderscheidingsvermogen 7. oplettend om meteen te kunnen doen, klaar om te reageren, gereed voor directe werking 8. puntig, vinnig, bijtend uitgedrukt 9. nauwkeurig te onderscheiden 10. met geringe winstmarge en daardoor concurrerend

sharpbak de - bak met grit (als kippenvoer)

sharpbesneden bn. - met duidelijke ge-laatstrekken

scharpen ww. - scherpen: scherp maken,

slijpen, wetten

Scharpenzeel, *Scharpenziel* en var. et - plaatsnaam: Scherpenzeel, west. van *Wolvege*, nabij Kuinre

scharpighied, *schaarpig...* de - het scherp zijn

scharppunts bn. - met scherpe punt(en), m.n. gezegd van *proppen* onder hoefijzers

scharpte, *schaarpte* de - scherpte, het scherp zijn

scharrel de 1. in *an de scharrel* op vrijersvoeten 2. in *an de scharrel* lett. aan het lopen, vooral: op pad, ervandoor, even weg 3. meisje of vrouw waar men een (nog) niet zo serieuze verkering mee heeft, ook wel gezegd van een dito man/jongen 4. (verkl.) nog niet zo serieuze verkering 5. bekken, lies

scharreld, *scharrels* bw. - met de benen uit elkaar, wijdbeens

scharrelder, *scharreler* de 1. iemand die zich slecht of moeizaam voortbeweegt 2. iemand die de kost verdient met ongeregelde handel, tweedehands of tweederangs koopwaar

scharrelderij'je, *scharreleri'je* de - nog niet zo vaste verkering

scharrelen ww. 1. scharrelen: van kippen 2. onderzoekend, met tastende, rommelende bewegingen proberen te vinden 3. bezig zijn en zich daarbij steeds verplaatsen, in de weer zijn 4. zich moeizaam of onbeholpen lopend voortbewegen, met kleine bewegingen lopen 5. langs de huizen gaan met koopwaar om te verkopen, kleinhandel bedrijven 6. losse, nog niet zo serieuze verkering hebben 7. zich flink inspinnen om het werk af te krijgen, om iets te bereiken enz. 8. moeite doen om rond te komen, sappelen, zich erg inspinnen om aan de kost te komen, om z'n financiële positie te verbeteren, om het doel te bereiken 9. wijdbeens zijn, wijdbeens lopen 10. bijeenbrengen, verzamelen, in het bijzonder: geld verdienen door te werken 11. wel loslopen, redelijk gaan, in antwoord op vragen naar de situatie

scharrelgat de - iemand die snel loopt met kleine pasjes

scharrelhakke de 1. iemand die slecht loopt of schaats 2. kleine, beginnende keuterboer

scharrelhakken ww. - slecht schaatsen

scharrelkiepe de - scharrelkip

scharrelkont(e) de - iemand die vreemd, slecht loopt

scharrelring de - ring die men draagt als teken dat men verkering heeft, i.t.t. een verlovingsring

scharreltied de - tijd, periode dat men losse verkering heeft of zoekt, op vrijage uit is
scharreltien et - iemand met wie men scharrelt (bet. 6)

scharve, *schaarve* de - scherf

schasseren z. *schenneseren*

schatekster de - vlaamse gaai

schatgreven ww. - schatgraven

schatliester de 1. kramsvogel 2. koperwiek

schatriek bn. - schatrijk

schatter de 1. iemand die schat, die een schatting maakt, vooral taxateur: met name van paarden en koeien en voor het Rijk 2. kramsvogel

schateren, *schaeteren*, *schetteren* ww. 1. schateren, luidkeels lachen 2. (van eksters) klappen; ook wel van andere vogels: een kwetterend geluid voortbrengen 3. z. *schetteren*

schattingk commissie de - bep. commissie voor de vaststelling van inkomstenbelasting en successierechten

schatvat et - bep. vat waarmee men een inhoud van 1/4 mud kan afmeten

schede de 1. schede: van een vrouw 2. z. *schie*

schedel de 1. deel van het hoofd: schedel 2. bovenste deel van een luidklok

schee z. *schie*

scheef z. *schieve* II

scheef... z. *schief...*

scheel I et 1. gebrek, mankement, het mankeren 2. enige gelijkenis

scheel II de - verschil tussen de prijs en wat men biedt

scheel III, *schil* bn., bw. 1. scheel: van ogen, m.b.t. personen 2. hetz. als *schelf* II

scheelmikken ww. - een beetje scheel zien
Scheene de - naam van een bekend water tussen *Lende* en *Kuunder* in *West-Stellingwarf*

scheepjesschelling de - scheepjesschelling, later dikwijls gebruikt als knoop

scheerapparaot et - scheerapparaat

scheerbakkien et - scheerbakje

scheerbaos de - barbier, kapper

scheerbroes et - schuim dat ontstaat bij het inzeppen voor het scheren

scheerderi'je de - scheergerei

scheerdersdag de - dag die de kapper speciaal beschikbaar houdt om te scheren (met name zaterdag)

scheendraad de - scheendraad (bij weven)

scheergaoren et - scheergaren (bij weven)

scheergat et - gat waardoor het pennetje steekt dat de beide delen van de schaar bijeenhoudt

scheerkoemegien et - scheerkom

scheerlaoge, *scheerlaog* de - in de lengterichting gelegde laag schoven enz. op een wagen, afgewisseld met lagen in de breedte

scheerlatte de - scheerdoek

scheerlappie de - bep. lat door timmerlieden gebruikt om tegels recht te zetten, leggen

scheerliende, *scheerliene* de - scheerlijn

scheermesstomp zn. - spelletje van het schoolplein: soort tikkertje met uiteindelijk een lange rij 'vangers'

scheerraem et - raam: van een weeftoestel

scheerschoem et - hetz. als *scheerbroes*

scheerselon de - scheersalon

scheerste de - schaarste, gebrek aan voedsel, allerlei benodigheden

scheerstien de - scheersteen

scheerturf de - scheerturf: lange turf, zodanig gelegd dat het uit de hoop of uit de lading schieten wordt voorkomen

scheervloei et - vloeit dat men op scheerwondjes deed

scheerwaeter et - scheerwater

scheerweide de - scheerweide, in *in de scheerweide hebben* met meerdere eigenaren doen grazen in gemeenschappelijke weide

scheerwinkel de - kapperszaak

scheerwolle, *scheerwol* de - scheerwol

scheerziepe, *scheerzepe* de - scheerzeep

scheet de 1. scheet, wind 2. geringe hoeveelheid 3. flinke hoeveelheid drank

scheetbosshop de - kleine boodschap die men als gelegenheid aangrijpt om naar iemand toe te gaan

scheets, *schiets* bn., bw. 1. (van de wijze van lachen, kijken) enigszins vals, niet voluit, ingehouden en smalend 2. in *een scheetse bosschop*: een onbelangrijke reden om naar iemand toe te gaan

scheevore z. *grösschee*

scheiding, *scheidinge*, *scheid*, *schieringe*

de 1. het scheiden 2. haarscheiding 3. echtscheiding 4. lijn die percelen scheidt, die het midden vormt van een weg, een sloot enz. 5. elk der beide kanten van een sloot, greppel

scheidingebult(e) de - hoop grond, plaggen ter markering van een perceelsgrens

scheidingsgröppe, *scheidgröppe* de - greppel ter markering van een grens, met name tussen percelen land

scheidingsloot, *scheidslot*, *scheisloot* de - sloot ter afscheiding

scheidingsstien de - steen geplaatst ter markering van een grens, met name tussen percelen, ook: steen aangebracht ter markering van een provinciegrens, o.m. tussen *Friesland* en *Overiessel*

scheinen z. *schennen*

scheistien de - flinke keisteen ter markering van een grens, met name tussen twee percelen land

schel bn., bw. 1. schel van geluid 2. scherp, sterk van licht

schelbakkien et - hetz. als *eerpelscheldersbakkien*

schelderskörfien et - hetz. als *eerpelschelderskörfien*

scheldersmessien et - hetz. als *eerpelscheldersmes*

schele de 1. iemand die scheel kijkt 2. schele pos (kleine roofvis)

schelen z. *schillen*

schelf I de - schelf: voor hooi, stro enz.

schelf II bn., bw. - scheef lopend, staand, scheluw, d.i. scheef in het verband zittend

schelhoolt et 1. houtblok waar de eiken op worden geklopt bij het eekschillen 2. af te schillen of afgeschild hout

schelig bn., bw. - een beetje scheel, loens

scheling de - gebrek, ziekte

schelle, **schalle** de 1. schil (van bep. vruchten), schors 2. (bij vergelijking) de buitenkant van een mens 3. deurbel, deurschel 4. fietsbel of klein belletje anderszins 5. (vaak verkl.) walmvanger, d.i. minder plat van vorm dan een *blaekertien* 6. hetz. als *lelle*, bet. 1, ook oorlel bij pluimvee

schellebakkien et - hetz. als *eerpelscheldersbakkien*

schellebos de - bos bestemd voor het eekschillen

schellegies bw. - heel licht, met de dikte van een schil, bijv. *schellegies ommeploegen*

schellemes, **schelmes** et 1. schilmes: voor het schillen van de (boom) schors 2. aard-appelschilmesje

schellen I ww. 1. schelden, met woorden tekeergaan 2. schillen, geschild worden 3. licht, ondiep ploegen

schellen II ww. 1. aanbellen 2. opbellen, telefoneren

schellendewieze bw. - bij wijze van uitschelden

scheller de 1. iemand die *schelt* 2. de eigenlijke eikschiller

schellescheppe, **schelscheppe**, **schelschoppe**

de - soort spade in de vorm van een stuk ijzer met platte bek waarmee men de schors van bomen haalt, schilshop

schellig bn. 1. niet recht, scheef 2. hetz. als *rattelschellig*

schelling, **schalling**, **schilling** de - schelling, muntstuk ter waarde van dertig cent

schellings bn. - ter waarde van een schelling

schellinkien et - hetz. als *schelle*, bet. 5

schelmen ww. - gemeen spelen bij een kinderspelletje

schelmes z. *schellemes*

schelms bn., bw. - schelmachtig, guitig, snaaks

schelnaeme de - benaming om iemand mee uit te schelden, ook: bijnaam

schelpegruis et - schelpgruis

schelploeg de - bep. ploeg waarmee men ondiep ploegt, schilploeg

schelvinke, **schillevink** de - de gewone vink

schelvisoget et - oog (als) van een schelvis

schelwoord et - scheldwoord

schemer(...) z. *schiemer(...)*

schempen ww. - var. van *schimpen*

schemp... z. *schimp...*

schenderi'je de - plekken van beschadiging

schene, **schiene** de - scheen (van een been)

schenebonke de - scheenbeen

schenebot et - scheenbeen

schenier, **scheniere**, **scharnier**, **scharniere** de, et - scharnier

schenk... z. *schink...*

schennen, **scheinen** ww. 1. aantasten van de huid, verwonden 2. beschadigen 3. belasteren

schennerig bn. - enigszins geschonden, beschadigd

schenneseren, **schendeseren**, **schendeleseren**, **schennelieseren**, **schenneleseren**, **schennelseren**, **schenseseren**, **schendelseren**, **schenseren**, **schennieseren**, **schendieseren**, **schendaseren**, **schenderseren**, **schendalieseren**, **schanderseren**, **schandleseren**, **schandeseren**, **schanseren**, **schasseren**, **scheseren**, **schaanderseren**, **beschendieseren**, **beschenneleseren**, **beschendeleseren** ww. - schandaliseren: flink of licht beschadigen

schepblik et - schepvat

schepel de 1. inhoudsmaat: schepel (hoeveelheid afhankelijk van het te wegen gewicht van aardappels, graan enz.) 2. hetz. als *schepelskörf* 3. bep. oppervlakte land

schepelskorf, *schepelkorf*, *schepelmaande*, *schepelsmaand*, *schepersmaande* de - hoge korf vooral bedoeld om aardappelen in te doen, met de inhoud/het gewicht van een *schepel*

schepemmer de - emmer waarmee water (gier, of vloeistof anderszins) wordt geput, geschept

scheper de - schaapherder

schepersjonge, *schaopejonge* de - jongen die schapen hoedt

schepersschoppe de - herdersstok: met schopje, om een kluit mee op te werpen

schepkorf de - schepkorf

scheppe de 1. schep: bep. gereedschap om mee te scheppen, ook schop waarmee men graaft, zand verplaatst enz. 2. de hoeveelheid van een schep

scheppegruus et - kleine blauwe spijkertjes

scheppen I ww. 1. scheppen, uit het niets creëren 2. vormen, weten voort te brengen

scheppen II ww. 1. met een schop, emmer e.d. uit of van iets nemen; *Die het de oren op scheppen staan* luistert stiekem af 2. (op)vangen van een zwerm bijen m.b.v. een schepkorf 3. (bij paarden) scheppende bewegingen maken, d.w.z. met de voorpoten 'naar buiten' bewegen, bijv. *Dat peerd scheidt nogal wat*

schepper, *schrepper* de 1. schepper, iemand die iets creëert, in het bijzonder: God 2. in (*de*) *schepper en schriever* degene waar het allemaal om draait, die het voor het zeggen heeft, alles regelt 3. degene die iets schept

scheppestok de - steel van een *scheppe*

schere de 1. schaar (waarmee men knipt) 2. ploegschaar, kouter 3. hetz. als *scheermesstomp* 4. het verband van *keerstokken*

scheren I, *scherens* mv. - bep. plant: scheren, krabbescheer

scheren II ww. 1. knippen: van het hoofdhaar, all. in de verb. *over ien(e) kam scheren* (fig.) 2. door scheren de baardharen e.d. van de huid verwijderen 3. (inzake dieren) het haar kort knippen, scheren 4. kort en gelijkmatig afknippen, in verb. als *et grös scheren* 5. rakelings langs iets gaan 6. snel bewegend gaan, schieten 7. spannen: met touw, lijnen e.d. 8. gespannen zijn: van touw, draad e.d. 9. met de *scheretrekker* krabbescheer verwijderen

scheresliepen ww. - slijpen van scharen

scheresliepersgerei et - gereedschap van de scharensleep

schereslieperskarre, *schereslieperskaore* de - kar van de scharenslijper

schereslieperskoffie de - slechte koffie

scheresliepersstien de - slijpsteen van een scharensleep, waarop men scharen slijpt

scheresliepersvolk et - mensen die van hun beroep scharensleep zijn

scheretrekken ww. - uit het water trekken van krabbescheer, hetz. als *scheren*

scheretrekker de - houten tang waarmee men *scheren* wegtrekt

schering de 1. ketting: inzake weven, nl. de lengtedraden 2. schuine lat als verbindend deel in een hek 3. (verz.) krabbescheer

scheringdraad de - scheringdraad (in weefsel)

schermeseren z. *scharmeseren*

schermiel z. *schremiel*

scherminkel z. *scharminkel*

scheseren z. *schenneseren*

scheterig z. *schietierig*

scheteklapper de - eigenaardig iemand

schets de 1. schets: globale tekening, schildering e.d. 2. identificatietekening van een rund 3. kort toneelstukje 4. beknopt overzicht

schetteren, *schatteren* ww. 1. schetteren, een schel, herhaald geluid maken 2. luid en schel praten, luid, schel en evt. hoog zingen 3. z. *schatteren*

scheuke... z. *schuke...*

scheukelen, *schukelen* ww. - onrustig heen en weer schuiven

scheukpaol z. *schuukpaol*

scheurder, *scheurderd* de - iemand die heel hard werkt, geweldig z'n best doet om dingen verder te krijgen

scheurderig bn. - met scheuren, geneigd tot scheuren

scheure de 1. barst, spleet 2. vaneengereten plek in kledingstof, papier enz.

scheuren ww. 1. door te trekken, te slaan, een onhandige beweging te maken een spleet, scheur doen ontstaan 2. door trekken in stukken scheuren, verscheuren 3. één of meer barsten, scheuren krijgen 4. hard trekken, op ruwe wijze trekken 5. zeer hard werken 6. voor de eerste keer ploegen, vooral: van weiland tot bouwland 7. veel te hard rijden met een voertuig, vooral: in zake een auto, motor 8. (van felle pijn) op trekkende, heen en weer schietende wijze voelen

scheuriezter et - bromfiets

scheuring de - scheuren, het krijgen van één of meer scheuren

scheurkelender, *...klinder*, *scheurkelinder*

de - scheurkalender

scheurplicht de - verplichting voor boeren om weiland te scheuren, tot bouwland te maken

scheurwolf de - iemand die erg hard werkt

scheurwottel de - ridderzuring

scheusel de - op en neer te schuiven schot aan een mestwagen, een wagen voor het vervoer van varkens e.d.

scheut, scheute de 1. scheut: van vloeistof 2. duidelijke, vaak nogal plotselinge groei in de lengte 3. in *op scheut wezen* flink vorderen 4. loot, uitspruitel 5. pijnscheut 6. windvlaag, rukwind

scheutel de 1. stevige plank ter ondersteuning onder de bodem van de wagen 2. schuif, schot: op en neer te bewegen tussen twee balkjes, ter afsluiting van met name de mestbak 3. schietschop van bakkers 4. grendel

scheuteling de - bep. soort big

scheutig bn., bw. 1. flink uit de kluiten gewassen, rijzig 2. vrijgevig, royaal

scheuvel, scheugel, schuvel de 1. schaats 2. balk waarop een bep. soort ploeg voortglijdt en steunt (zoals elk der ribben van een slee) 3. in *een dikke scheuvel* een dikke vrouw

scheuvelen ww. - schaatsen

scheuvelingstouw et - bep. ruig soort touw

scheuveljaeger de - schaatser

scheuvelopen, ...rieden ww. - schaatsen

scheuvelloper de - schaatser; *een vremde scheuvelloper* een eigenaardige persoon

scheve z. *schieve* II

schevel de 1. persoon, in bep. verb., bijv. *een rieke schevel* rijkaard 2. been 3. zeer oud dier, vooral: koe, paard

schevot et 1. schavot: voor het uitvoeren van lijfstraffen, met name de doodstraf 2. verhoogd podium, vooral: erepodium

schibbe de 1. schilfer, klein schijfje, dun plakje 2. magere, dunne koe of persoon

schibbig bn. - met slijtage aan de naad van de stof

schicht de - snelle lichtstraal, bliksemstraal

schichtig, schiftig bn., bw. - schrikachtig, vreesachtig

schie, schee, schede de 1. breischede, ook gebruikt om de pennen bij het breien op te laten rusten 2. messchede, foedraal voor een sabel e.d. 3. spie (aan een wagenas)

schiebaand de - riem om het middel waarachter het breihout werd gestoken

Schiedammer I de 1. iemand uit Schiedam 2. (met kleine letter) glaasje van bep. jenever: schiedammer

Schiedammer II, bn. - van, m.b.t. *Schiedam*, vooral in *Schiedammer nat* bep. jenever: schiedammer

schiefdraoderig bn. - met niet rechte, scheve draad, vezel, gezegd van o.m. bonen, hout

schiefeide en var. z. *schieve-eide*

schiefel, schufel de - botsplintertje bij de knie van het paard

schiefhoekig bn. - scheve hoeken hebbend

schiefkouter et - schijfvormig kouter (aan een ploeg)

schiefmelker de - koe die *schiefmelkt, onkaant* is

schiefmelkt bn. - hetz. als *onkaant*, bet. 1

schiefmes et - schijfvormig kouter aan een ploeg

schielegien et - bep. houtje gebruikt bij het maken van netten

schielik, schielk bw. - binnenkort

schiemer, schemer de, et - schemer, halfduister, schemering

schiemeraovend, schiemeringaovend,

schiemeraovend de - schemeravond, de toestand waarbij het aan het begin van de avond schemert

schiemeraovendachtig bn. 1. schemerachtig: als bij schemeravond 2. smerig

schiemeren, schemeren ww. 1. schemeren, schemerachtig zijn 2. in de schemer zitten

schiemering, schemerig bn. - schemerig

schiemering de - schemering

schiemerlaampe, schemer... de - schemerlamp

schiemerlochien et - schemerlampje

schien, schijn de 1. lichtschijnsel 2. glans 3. glimp, kortstondig beeld dat men van iets krijgt 4. bedriegelijk beeld (van iets, iemand, een zaak), bijv. *de schien opholen* blijven voorwenden, de indruk blijven wekken 5. indruk die op iets wijst, in verb. als *Et het d'r alle schien van* het lijkt er sterk op 6. in *gien schien/schijn van kaans* geen enkele kans

schienber bn. - schijnbaar, klaarblijkelijk

schienbien, scheenbien et - scheenbeen

schiederig bn. - met roos

schiene z. *schene*

schienen ww. 1. licht geven 2. als licht doordringen, zich als licht vertonen 3. licht werpen, stralen 4. een bep. glans geven, bijv. *uut 'n blauwens schienen* een blauwe glans hebben 5. de indruk geven

schienlik bw. - wellicht, waarschijnlijk

schieniel et - schijnsel, licht

schientien et - zeer geringe hoeveelheid

schienvat et - lantaarn
schienwarper, ...*warper* de - schijnwerper
schier bn., bw. 1. (van eieren) onbevruucht, ook wel: bebroed en daardoor niet meer eetbaar, bebroed maar niet uitgekomen 2. grijsachtig, witachtig grijs, grijswit 3. (van grond) te fijn, zonder samenhang en daarbij onvruchtbaar 4. net, knap, heel acceptabel 5. nogal mager, nogal lang en dun 6. vet (met name van paling) 7. bijna 8. puur, onbedorven, bijv. *schier ketoen* puur, niet van motieven voorzien
schieraol, **schieraole** de - schieraal
schieringe z. *scheiding*
schiet, **schiete** de, et 1. poep, stront 2. schijterij, in *an de schiet* 3. lak, in *schiet hebben an schiet-* - als eerste woorddeel vaak: klein, nietig, bijv. *schietende*
schiet-in-de-broek de- bangerik
schiet-in-de-buse de - bangerik
schietantien, ...*entien*, ...*eintien* et - kort stukje, korte afstand
schietbaene de - schietbaan
schietbenauid z. *schietendbenauid*
schietbetien et - zeer weinig
schietbosshop de - kleine boodschap die men doet, vooral: als voorwensel om er even uit te kunnen, om met iemand een praatje te maken, om van iemand iets gewaar te worden
schietbult de - mesthoop
schietbultien et - erg kleine hoop die ergens ligt
schietdeuze de - wc
schietding et - klein ding, nietig ding van weinig waarde, kleine persoon (vooral gezegd van een vrouw of meisje)
schietdoek de - poepluier
schietebedde et - lett.: bed waarin iemand z'n behoeften heeft gedaan, in fig. verband: *van een pissebedde op een schietebedde* van de regen in de drup
schietebroek de 1. bange manspersoon 2. gebruikt als troetelnaam
schietehuj et - slecht hooi, in *Mietehuj is schietehui*
schietejong et - eigenwijs iemand
schietekster de - bangerik
schieteldoek de - luier
schieten I ww. 1. met een snelle beweging, flitsend gaan 2. zich plotseling voordoen (van stoffen, pijn, emoties, gewaarwordingen e.d.) 3. in *schieten laoten* laten schieten 4. plotseling in de genoemde toestand komen, zichtbaar in een andere toestand geraken 5. wortels vormen, in *wottel schieten* 6. flink groeien

flinke aren vormen, vooral: een goede oogst geven 7. (van personen, dieren, planten) nogal snel in de lengte groeien 8. vorderen naar een bep. tijd, een bep. periode 9. grenzen aan 10. afschieten: van een pijl, een vuurwapen e.d. 11. op iets of iemand schieten met een vuurwapen, een pijl en boog enz. 12. verwerven door met een geweer e.d. te schieten 13. door werpen, raken: met projectielen, met een geweer enz. in de uitgedrukte toestand brengen 14. gooien, werpen (ook bij spelletjes) 15. (bij balspelen) hard trappen, flink gooien om te scoren 16. door hebben, in de gaten hebben, begrijpen 17. in *geld schieten* voorschieten, lenen
schieten II ww. - schijten, kakken
schietendbenauid, **schietens...**, **schieten...**, **schiete...**, **schiet...**, **schietende...** bn. - erg bang
schierter I de 1. iemand die schiet (z. *schieten* I, in div. bet.) 2. knikker waarmee men schiet, soms: glazen knikker groter dan de andere, of ijzeren kogeltje 3. schietschop (van een bakker), z. ook *scheutel* 4. te vroeg uitlopende en zaadvormende plant: in geval van kool, bieten enz.
schierter II, **schierterd**, **schijter(d)** de 1. persoon die/dier dat schijt, z. *schieten* II; vooral: van een koe 2. (als negatieve aanduiding) persoon 3. bangerik 4. armetierig beest, vooral van vee gezegd
schieteri'je I de - het *schieten* I, in diverse bet.
schieteri'je II de 1. uitwerpselen van mens of dier 2. het schijten, vooral inzake diarree, in *an de schieteri'je* diarree (hebbend)
schieturig, **scheterig** bn., bw. 1. pips, bleek, ietwat ziekelijk 2. bang van aard, bangelijk 3. nogal klein van stuk, armetierig 4. met diarree 5. winden latend
schieteveniend de - bang iemand
schietfabriek de - wc
schiethakke de 1. winterhiel 2. zere, vaak enigszins open hak door wrijving, vooral: bij het schaatsen 3. schijthak bij paarden of koeien 4. lastige, eigenwijze persoon
schiethakken ww 1. zich terugtrekken 2. sterven
schiethoeke de - klein stukje land
schiethumbel de - klein kind
schiethus et 1. (vaak ruw) wc, voorheen achter op de stal, achter tegen het huis of achter op het erf 2. bangerik 3. (meestal van een vrouw) eigenwijze persoon
schiethusstone de - privaaton, opvangton in

ouderwets toilet

schietiezer et - schietijzer: geweer

schietkerwei et - klein karwei, karweitje van niks

schietkont de 1. iemands achterste 2. bang iemand

schietkonten ww. - naar bed gaan, gaan slapen

schietlak de - bange manspersoon

schietleerze de - schijtlaars, bangerik

schietliester de - bangerik

schietmedam de - kakmadam

schietmeraokel et - eigenwijze vrouw

schietneuze de - snotaap

schietnust et 1. klein nest 2. nest met uitwerpselen 3. (verkl.) hoopje konijnenkeutels in het veld 4. wc 5. klein kind 6. klein huis 7. iemand die overal op- en aanmerkingen op heeft 8. eigenwijs iemand

schietpapier et - pleepapier

schietplactse de - kleine boerderij, boerderij van niks

schietplak et 1. plek waar een dier z'n behoeften doet 2. strontpol

schietpraot et - praatjes die niets voorstellen

schietprieel et - wc

schietreiger de - reiger (die nl. gewoonlijk veel, vaak uitwerpselen laat vallen)

schietrommel de - rommel, zaken, dingen die niets voorstellen

schiets z. *scheets*

schietschieve de - schietschijf

schietschone bn., bw. - overdreven met het schoonmaken, poetsen

schietschoren ww. - een weifelende houding aannemen, niet opschieten

schietsekreet, *schijtskreet* et - wc

schietsloot de - sloot waarin de uitwerpselen (uit de wc) terechtkwamen

schietspul et - rommel, goedje dat niets voorstelt

schiettippien et - klein eindje

schiettuun de - kleine tuin

schietvenien, *...veniend*, *...verniend* et 1. eigenwijs, vooral: pietluttig, zeer nauwgezet en betweterig iemand 2. kieskeurig iemand 3. kleine, pittige, venijnige persoon

schietwark et - werk dat niets voorstelt, kleine klus

schietwissewassien et - zeer geringe aanleiding

schietzak de - bangerik

schieve I de 1. schijf: platronde voorwerp

2. afgesneden, plat stuk, plak 3. damschijf, soortgelijke schijf bij het sjoelen 4. geldstuk, veelal mv., vooral in verb. als *hiel wat schieven* veel geld 5. schijf van een schijveneg 6. kop van een weesboom, ponderboom 7. plat voorwerp dat om een spil draait 8. bep. ring voor de as van een wagen 9. hetz. als *rolmes* (aan een ploeg) 10. het om een spil draaiende deel van een katrol, in verb.: met fig. bet. 11. in *over de schieve gaon* over de schreef, te ver

schieve II, *scheef*, *scheve* bn., bw. 1. scheef, niet recht 2. niet symmetrisch, niet met een rechte as 3. verkeerd, niet zoals het hoort, onbetamelijk

schieve-eide, *schieveide*, *schievevide*, *schievevenegge*, *schieveveneg*, *schiefegge* de - schijfeg, schijveneg

schieve-eiden ww. - bewerken met de schijveneg

schievegruuien ww. - scheefgroeien

schieveploep de - katrol; met name aan een deur

schiffels mv. - kleine deeltjes, zoals roos

schiftig bn. 1. kennelijk tot schiften overgaand 2. z. *schichtig*

schijntien et - schijntje, beetje, maar weinig

schijter(d) de 1. in *in de schijterd zitten* bang zijn 2. z. *schietter* II

schijtlak de - bangerik, hetz. als *schietlak*

schijtmajoer, *...majoer* de - loslijvig iemand

schik I de 1. fatsoen, behoorlijkheid, in verb. als *mit schik en fesoen* op een redelijke manier

2. plezierige, tevreden stemming, vooral in *op schik*

schik II tw. - roep om een paard opzij te doen gaan, z'n poot te doen verzetten

schikkelik bn., bw. - schappelijk, redelijk

schikken ww. 1. ordenen, goed neerleggen, rangschikken 2. op een geschikte manier regelen, met geven en nemen tot overeenstemming komen 3. zich neerleggen (bij bep. maatregelen, bij wat een ander wil) 4. gelegen komen, passen 5. een bep. plaats innemen, opschuiven, bijv. *Schik je es wat, gao es wat omme*

schil z. *scheel* III

schild et 1. bep. verdedigingswapen: schild 2. wapenschild 3. dakvlak van een schilddak

4. dekschild van een schildpad 5. stuk karton waarop een dagkalender zit 6. beschutting

7. dun, mager iemand of dier 8. (vooral van vrouwen) bijzonder lelijk iemand, ook: lelijk dier

schilddak et - dak dat uit vier schuine vlakken bestaat, vooral bekend van een bep. type klokkenstoel

schilder de 1. (kunst)schilder 2. verver, huisschilder 3. bep. afbeelding: heilige 4. mooie prent, mooi plaatje

schilderen ww. 1. verven, opschilderen 2. in woorden uitbeelden 3. waken, passen op, opletten

schilderi'j(e) de, et 1. schilderstuk 2. ingelijste plaat of prent

schilderkeunst de - schilderkunst

schildershuus et 1. huis, woning van de schilder, verver 2. schildwachthuisje

schilderstok et 1. schilderstuk, schilderij 2. iemand die gek gekleed gaat maar kennelijk niet veel voorstelt

schildhuus et - schilderhuis, huisje van een schildwacht

schildkappe de - hetz. als *schilddak*

schildwacht, ...*waacht* de 1. schildwacht, wachtloper 2. het wachthouden, in verb. 3. hoop uitwerpselen

schilfer de 1. dun, veelal hard plakje, van kalk, steen, email enz. 2. dun plakje kaas, koek enz.

schillen, *schelen* ww. 1. schelen, mankeren 2. verschillen, uitmaken

schillevink z. *schelvinke*

schillig bn., bw. 1. scheef, niet symmetrisch 2. scheel kijkend

schilling z. *schelling*

schilpad, *schilpodde* de - schilpad

schimmelboel de - beschimmelde boel

schimmelig bn. 1. beschimmeld 2. op schimmel gelijkend: van de hemel, d.i. niet meer helder

schimp de - het schimpen, spotten

schimpend bw. - op schimpige wijze

schimpera de - hetz. als *gekanstikker*, bet. 2

schimperaorte de - hetz. als *gekanstikker* bet. 2

schimprnaeme, *schemp...* de - schimpnaam

schin zn. - schin, hoofdros

schinke de - schenkel, bep. niet gekookt vlees: achterham, ham, stuk of plakje daarvan

schinkebonke, *schinkebot* de - bot, been in de *schinke*, hammebeen

schinkebrogge de - boterham met gerookte ham

schinkehakke de - onderste deel van de schenkel (niet het beste vlees)

schinkeltien et - benaming voor één van de vier zijden van een bikkel (bij het bikkel-spel)

schinken, *schenken* ww. 1. schenken, in iets gieten 2. door in te gieten vol maken 3. geven (zonder tegenprestatie) 4. kwijtschelden

schinkketel, *schenketel* de - grote ketel met flinke tuit waaruit men koffie of thee schonk

schinkkorke de - schenkkurk

schinktute, *schenktute* de - schenktuit

schinnig, *schinderig* bn. - met hoofdros

schippejaeger z. *schipsjaeger*

schipperij'e de - schippersbedrijf, binnenvaart

schipperskachel de - potkachelkje, hetz. als *jotien*

schippersklompe de - tripklomp

schipperskoffie de - slechte koffie

schipperskroje de - kruiwagen op een vrachtschip, beurtschip e.d.

schippersliende de - jaaglijn

schipperspad, *schipperpad* et - jaagpad

schipperspiepe, ...*pupe* de - kromme pijp van een schipper

schippersplaanke, *schips...* de - scheepsplank

schipperspottien et - klein rond kachelkje waarop men kookte

schippersrecht, *schipsrecht* et - scheepsrecht (in verb.)

schipperswief et - (vaak negatief) schippersvrouw

schipperswiel et - spinnewiel van een bep. klein type

schipperszeil et - zeil op een beurtschip, vrachtschip

schippertien et 1. kleine schipper 2. klein spinnewiel 3. klein potkachelkje 4. tripklomp 5. bep. soort wandklok, schippertje

schippiesvolk et - mensen die op woonboten leven

schipsjaeger, *schippejaeger* de - scheepsjager, schuitenjager

schipsjaegerspeerd et - jaagpaard

schipslaeding en var. de - scheepsloading

schipsloot de - vaart waardoor schepen naar en vanuit een bep. plaats varen, tegenwoordig alleen als veldnaam (met hoofdletter)

schipsmaekeri'je de - scheepswerf

schipsplaanke z. *schippersplaanke*

schipswarf, *schipwarf* de - scheepswerf

schipveert, *schipvaart* de - scheepvaart

schitterlocht et - schitterlicht: helder, stralend licht

schitteroge et - schitterend, twinkelend oog

schobbe, *schabbe*, *schubbe* de 1. plank met een rechte, nl. gezaagde kant en een ongezaagde,

ronde kant 2. hetz. als *schaole*, bet. 4 3. schub (van vissen) 4. huidschilfer e.d. 5. in *bi'j de schobben* bij de lurven

schobbehoolt et - hout bestaande uit *schobben*, z. *schobbe*, bet. 1

schobben, *schobberen* ww. - schobben, schuren, zich schurken

schobbepaol, *schobpaol* de - paal waartegen het vee zich staat te schuren, schurkpaal

schobber, *schobberd* de 1. dier of persoon die veel schobt, schuurt, z. *schobben* 2. haveloze, berooide man 3. (enigszins negatief) man, vent, bijv. *een rieke schobber* 4. armetierig beest 5. wilde, woeste of gemene vent

schobberdebonk, *schabberdebonk*, in *op schobberdebonk* klaplopend, bedelend, op zwart zaad zittend

schobberen ww. 1. bijeen sparen, vergaren door hard te werken, overal wat aan proberen te verdienen 2. z. *schobben*

schobberig, *schobbig* bn. 1. sjofel, schobbig, haveloos 2. steeds jeuk hebbend (waardoor geneigd tot *schobben*)

schoddel(...) z. *schottel(...)*

schodderen ww. 1. schodderen: schuifelend, met kleine pasjes, enigszins waggelend lopen, doelloos maar beweeglijk heen en weer lopen 2. schurken, schuren

schoddergat et 1. iemand die slordig gekleed gaat 2. iemand die met kleine pasjes, vlug en schokkend loopt

schodderig bn., bw. - sjofel, haveloos

schoe de 1. schoen 2. bep. onderdeel van de ploeg: soort steunbalk achter het ploegmes die over de bodem door de vore schuift

schoe-antrekker de - schoenaantrekker

schoebossel de - schoenborstel

schoeftdeure de - schuifdeur, deur die men schuivend opent of sluit i.p.v. draait

schoeftdeuze de - doos met schuifdeksel

schoeftelen ww. - schuifelen, schuivend heen en weer bewegen

schoeftesloper, *schuiftesloper* de 1. iemand die er steed op uit is bij een ander iets te krijgen (met name eten, koffie) 2. jongen, man die nu eens weer deze, dan weer die vriendin heeft

schoeftkarre de - handkar

schoeftkissien et - kistje met schuifdeksel

schoeftlaampe de - ouderwetse lamp waarvan men het glas omhoog moest schuiven bij het aansteken

schoeftladder de - schuifladder

schoeftlik de - schoenmaker

schoeftloek et - schuifluik

schoefmeule de - situatie bij het molenspel waarbij men steeds van de ene *pie* in de andere kan schuiven

schoefpui de - schuifpui

schoefraem, *opzetraem* et - schuifraam: dat op en neer beweegt of in zijwaartse richting

schoefspelde de - hetz. als *lokkehooldertien*

schoefswaand de - schuifswaand

schoehamer, *schoemaekershamer* de - hamer gebruikt door de schoenmaker

schoehaokien et - knopenhaakje voor schoenen

schoek(...) z. *schuken*, *schuuk...*

schoeklomp de - schoenkomp

schoel I de - schuilgelegenheid

schoel II bn., bw. - schuil, verscholen

schoelappen ww. - schoenlappen

schoelapper de 1. schoenmaker, hersteller van schoenen 2. bep. vlinder: schoenlapper 3. schoenlappersplant

schoele de 1. school 2. schoolbevolking 3. middel of plek om te schuilen

schoelebaank de - schoolbank

schoelebelle de - schoolbel

schoeleer et - schoenleer

schoelefrik de 1. pedante schoolmeester 2. schooljuffrouw die men nogal als een krenge beschouwt

schoeleheufd et - schoolhoofd

schoelehuus et - schoolhuis (voor het hoofd der school)

schoelejaar et 1. leerjaar (op een school) 2. levensjaar dat men op school zat

schoelejonge, *schoeljonge* de - schooljongen

schoelekammeraad de - schoolkameraad

schoelekaorte de - schoolkaart, grote landkaart

schoelekriet et - schoolkrijt

schoeleleie, *schoelelei* de - lei: voor schoolgebruik

schoelelietien, *schoellietien* et - liedje dat men op school leert

schoelemaegien et - schoolmeisje

schoelemaot de - schoolkameraad, vriend op school

schoelemeester, *schoelmeester*, *schoelemeister*, *schoelmeister* de 1. schoolmeester, onderwijzer 2. schoolmeesterachtig iemand, schoolvos

schoelemeestersvekaansie de - lange vakantie, (als) van een onderwijzer

schoelen ww. 1. schuilen, zich beschutten 2. zich ophouden

scholepad et 1. pad dat men gewoonlijk volgt om naar school te gaan 2. pad, oprit van de weg af naar een school

scholepel de - schoenlepel

scholeprestaosie de - schoolprestatie

schoelereisien en var. de - schoolreis

schoelesperen ww. - schoolsparen

schoeletied, schoeltied de - schooltijd

schoelevekaansie en var. de - schoolvakantie

schoeleverkroepen ww. - spijbelen

schoelgaon ww. - schuilgaan: verscholen zijn

schoelgeleghied de - schuilgelegenheid, gelegenheid waar men kan schuilen

schoelholen ww. - schuilhouden

schoelhutte de - schuilhut

schoelie, schoelje de 1. schurk, loeder 2. haveloze persoon, schobber

schoelie-achtig bn., bw. - haveloos

schoeliest, schoeleest(e) de - schoenleest

schoelnaeme de - schuilnaam

schoelpiepen, schoelpieken, schoelepieren, schoelvinken ww. - hetz. als *ommestrunen*, *ommeschoelpiepen*, min of meer stiekem rondstruinen

schoelpieper de - iemand die *schoelpiept*

schoelplak et - schuilplaats

schoem, schuum et - schuim, ook: bruis

schoemaeker de 1. schoenlapper, schoenmaker 2. bep. vogel: watersnip 3. draaikever, schrijvertje 4. libel

schoemaekeri'je de - schoenmakerij

schoemaekersbost de - schoenmakersborst

schoembekken ww. - schuimbekken

schoemeerde de - schuimaarde

schoemelen ww. - schommelend bewegen

schoemen, schumen ww. 1. loerend rondkijken met heimelijke bedoelingen, vooral: om er z'n voordeel mee te doen, ook: om te zien of men iets van z'n gading zal aantreffen wanneer t.z.t. de erfenis kan worden verdeeld 2. rondhangen (en wellicht kattenkwaad uit willen halen) 3. schuimen

schoemer, schoemerd, schumerd de - iemand die loerend rondkijkt, die allerlei zaken bekijkt om er zijn voordeel mee te doen, ook ruimer: onbetrouwbare persoon

schoemkop de - schuimkop

schoemlepel de - schuimspaan

schoempien, schuumpien et - bep. soort snoep: schuimpje

schoemplestiek et - schuimplastic

schoemspaone, ...spaon de - schuimspaan

schoend, in naor zien leest schoend naar zijn

leest geschoeid

schoepe de - schoep: op een scheprad enz., zoals in een baggermachine, karnton enz.

schoepoetsersgoed et - schoensmeer, schoenpoets

schoere z. *shore*

schoeren, schoerken, schuren ww. 1. stevig wrijven met een schuurmiddel enz. 2. (in het bijzonder) hetz. als *keuperpoetsen* 3. langs iets schuren, met sterke wrijving gaan of doen gaan (langs iets) 4. aanlopen (van een wiel enz.) 5. z. *schoren*

schoerim et - schap waarop men z'n schoenen plaatst

schoermesiene de - schuurmachine

schoerpepier et - schuurpapier

schoervarve de - schuurverf

schoervodde de - doek om mee schoon te maken voor tamelijk smerig werk, om mee te schuren, schuurlap, schuurvod

schoerzak, in *in de schoerzak* in de schuurzak, in de knel, in de problemen

schoesmeer de, et - schoensmeer

schoesmeerder de - schoenpoets

schoespoor et - spoor, afdruk van een schoen op de grond

schoeve, in bep. bet. ook *schove, schoof* de 1. schuivend schot e.d. ter afsluiting, afscheiding: bijv. van een mestbak, een duiker (onder de weg enz.) 2. schuif in een kachelpijp 3. schuifbaar element waarmee men vastzet, grendel e.d. 4. trekkerschuij, bulldozer, sneeuwschuiver e.d. 5. activiteit waarbij men moeizaam schuift 6. in *op een schoefien lopen* erop uit zijn om mee te eten 7. schoof, garf

schoeven ww. 1. schuiven, aanschuiven, verschuiven e.d. 2. egaliseren door vlak te schuiven 3. (bij het dammen) een schijf verplaatsen 4. met een langzame, glijdende beweging gaan, vaak: zich moeizaam voortbewegen 5. voortduwen, opduwen, met een strijkende beweging doen voortgaan 6. in *Laot him mar schoeven* laat hem maar begaan, hij redt zich wel 7. betalen

schoever, schoeverd de 1. iemand die schuift 2. dikke persoon, vooral: vrouw die dik is en zich daardoor niet snel voortbeweegt 3. trekkerschuij, bulldozer, sneeuwschuiver e.d. 4. het zich moeizaam verplaatsen op een fiets als gevolg van tegenwind 5. flinke regenbui 6. plotselinge slippende beweging, glijdende val

schoevertien et 1. kleine *schoever* 2. gren-deltje

schoezole de 1. schoenzool 2. stoksrijboon,

stamsnijboon

schoffel de 1. schoffel: gereedschap om mee te schoffelen 2. in een scherpe punt toelopende spade, aan beide zijanten snijdend; met een blad dat met een hoek van zo'n dertig graden aan de steel zit of dat, met name t.b.v. het steken van plaggen, haaks aan de steel zit 3. hand, arm of been 4. lange nagel 5. grote, dikke man of vrouw

schoffelen I ww. - schoffelen

schoffelen II, *sjoffelen* ww. - schoffelen: schuifelend lopen, voetje voor voetje lopen, ook wel strompelen

schoffelendewieze bw. - schoffelend, schuifelend

schoffelgat et, de - iemand die heel voorzichtig loopt, met kleine stapjes

schoffelig bw. - op langzame wijze lopend

schoffelrak et - rek voor *schoffels*

schoffelscharen ww. - scherper maken van een *schoffel*

schoffeltuig et - schoffeltuig, bep. raamwerk met schoffeltjes om de akker mee te bewerken

schofferd, *schoffer* de 1. buizerd 2. bruine kiekendief

schoft I et 1. poos, periode 2. schafttijd

schoft II et, de 1. schoft, schouder van een paard of rund 2. schoftzadel 3. het gedeelte van de schouderbladen (bij de mens)

schoft III de, et - schoft, schavuit

schoften ww. - schaften: schafttijd hebben, d.i. ook: even uitrusten

schofterig bn., bw. 1. schofterig: schoftachtig 2. schichtig, een beetje bang 3. als een schoffie, haveloos, smerig

schoftig bn., bw. 1. angstig, schichtig, schuw, schuld bewust 2. onbeschoft, schoftachtig

schoftleer et - hetz. als *nekleer*, *nekriem* bij een paard

schoftstok et - hetz. als *schoft* II, bet. 2

schofttied de - schafttijd

schoftvlam de - aan een vlam doen denkende tekening in de huid van vee: een witte vlek van de ene voorpoot naar de andere

schok de 1. stoot, ruk, bons, plotselinge werking 2. effect van een elektrische stroomstoot 3. schokkende gebeurtenis

schokker de - onderdeel van een schoksorteerder waarmee door schokkende bewegingen wordt gezeefd

schokkererappelsorteermesiene de - schoksorteerder voor aardappelen

schokmesiene de - schudmachine waarmee

men aardappelen sorteert

schokpaal z. *schuukpaal*

schoksgewieze bw. - schokkend, met schokken

schoksortermesiene de - schoksorteerder

schol I de - bep. platvis, schol

schol II bn, bw. 1. met geringe diepte 2. (van een ploeg) op een geringe diepte ingesteld 3. mager, dun, schraal

schölk, *schulck* de - schort, scholk

schölkebont, *schulke...* et - schortenbont

schölkebuse, *schulck(e)buse* de - schorten-zak

schölkegoed et - schortenstof

schölkevol de - hoeveelheid die in een schort gehouden kan worden

scholle de 1. ijsschots 2. door licht ploegen omgeworpen deel van de aarde dat licht opbolt

scholledoek en var. z. *schotteldoek*

schollegienspringen ww. - van ijsschots tot ijsschots springen

schollegientrappen, *schollegiestrappen*, *scholletrappen*, *scholtienbugen*, *scholtientrappen*, *schollegienlopen*, *scholletrappen*, *schollegienzetten* ww. - lopen over ijsschotsen, ijsschollen als spelletje

schollegies bw. - op ondiepe wijze

schollewaeter en var. z. *schottelwaeter*

schollewasken en var. z. *schottelwasken*

scholleg bn. - ondiep

scholmaegd bn. - weinig in z'n maag verdragend

schommel de 1. schommel (bekend speeltuig) 2. dikke persoon, die nl. schommelend loopt

schommelbalke, *dri'jbalke* de - balk waaraan de klok 'schommelt' bij het luiden, luid-as, met name in een klokkenstoel

schommelen ww. 1. schommelen 2. twijfelachtig zijn (of iets kan of net niet), in verb.

3. zich om een gemiddelde bewegen 4. heen en weer gaan op een schommel 5. verplaatsende bewegingen maken, onregelmatig lopen 6. schommelend, waggelend gaan

schommelgat ...kont et - dikke vrouw

schone bn., bw. 1. rein, niet vuil, proper, bruikbaar door nog niet gebruikt te zijn 2. (van land waarop men oogst) zodanig dat de oogst geheel verwijderd is 3. helder (van de hemel) 4. klaar, helder (van alcoholische dranken) 5. (van personen) proper zijnd, zindelijk handelend

6. zindelijk, niet langer z'n behoeften in z'n broek doend 7. onbezwaard, netto 8. geheel en

al, zodat er niets over is 9. graag, met plezier 10. heel goed (wetend, begrijpend enz.)

schonebranen ww. - schoonbranden

schonebunen ww. - schoonboenen

schonehouwen ww. - door te slaan ontdoen van restanten, hinderlijke obstakels

schonehujjen, ...*klauwen* ww. - hooi bijeenharken dat bij het eerdere bijeenbrengen of harken is blijven liggen, ook: nauwgezet het hooi bijeenbrengen en van het land halen

schonejaegen ww. - schoonwaaien van de lucht

schonemaeken, *schoonmaeken*, *schon...* ww. - schoonmaken

schonen ww. 1. schoonmaak houden: van het huis, van de stal 2. wieden, ontdoen van onkruid en vuil 3. ontdoen van kaf 4. opklaren (van de lucht) 5. resten van de nageboorte uit het lichaam doen gaan

schoneporken ww. - door te porken, krab-bend te peuteren schoonmaken

schonepraoten ww. - door vergoelijkend, uitlegend, relativerend te praten een blijvende boosheid, een dreigend negatief beeld enz. voorkomen, vrijpleiten

schoneraanselen ww. - door tegen en langs elkaar te schudden reinigen

schonerosselen ww. - hetz. als *schone-raanselen*

schonerossen ww. - reinigen door te *rossen*

schoneschrabben ww. - door te schrabben schoonmaken

schoneschudden ww. - reinigen door tegen en langs elkaar te schudden

schoneslepen ww. - door te slepen schoon, vrij maken van iets

schoneslikken ww. - schoonlikken

schonespulen, ...*spoelen* ww. - schoonspoelen

schonewasken ww. - schoonwassen

schonewi'jen ww. - schoonwaaien (van de lucht)

schonighied de - het schoon, rein zijn

schonmaeken z. *schonemaeken*

schoof z. *schoeve*

schooier de 1. schooier, bedelaar, schobber, arme, haveloze persoon 2. hond die schooit

schooieri'je de - het *schooien*, het bedelen

schooiershond de 1. loslopende hond die zich her en der begeeft 2. hond die voortdurend schooit

schooierskoffie de - slechte koffie

schooierstok de - bedelstaf

schoolder de, et 1. schouder: bij mens of dier

2. deel van een kledingstuk dat een schouder bedekt

schoolderkappe de - schoudervulling (onder kleren)

schoolderstok et - hetz. als *schoolder*, bet. 2

schoonder bn., bw. 1. mooi en goed, erg bruikbaar, kostelijk 2. geheel en al, zeer

schoonderbest bn. - zeer goed, zeer fraai

schoondertien et - schrijvertje, bep. water-torretje

schoongeld et - schoon geld, het volle bedrag

schoonheit de - schoonvader

schoonhujjer de - hark aan de achterkant van een hoويمachine

schoonmaekertien, *schoonmaekbesien* et - bekend insect: schrijvertje

schoonmaektied, *schonmaek...* de - tijd van de grote schoonmaak

schoonmaekwaeter et - water waarmee men reinigt

schoonmem de - schoonmoeder

schoonolden, ...*oolders* mv. - schoonouders

schoonrieden ww. - schoonrijden (op de schaats)

schoonrieder de - kunstschaats

schoonsel et - plantenresten e.d., die vrijkomen bij het opschonen van sloten, het reinigen van het koren enz.

schoonvolk et - schoonouders

schoonzeune de - schoonzoon

schoor bn. - schrap, schoor, in *te schoor* of *te schore*

schoorhakkend bw. - schoorvoetend

schoorhekke et - bep. verplaatsbaar, open hekwerk

schoorlatte de - schoorlat, dwarslat op een dak

schoorpaol de - schoorpaal

schoorplaanke de - schuine omhooggaande plank als onderdeel van een hek

schoorsel et - schuine plank, balk in een hek

schoot de 1. schoot 2. deel van kleding op de plaats van *schoot* in bet. 1 3. extra stukje aan bep. vrouwenkleding, afhankelijk vanuit het middel 4. halve lage schort van een smid 5. ankerhoofd

schootgat et - hetz. als *vanggat*

schootjakkien et - jak dat afhangt, a.h.w. met een zeer kort rokje eraan

schootmeule, *schootkoffiemeule* de - ouderwetse koffiemolen die men in zithouding tussen z'n benen klemt en vervolgens

handmatig doet malen
schootschölk de - halve schort
schootskied, ...*kleet* et - kleet vlak voor de voorste zitplaatsen in een kapwagen
schootsvel et - voorschort van een schoenmaker
schootvak et - deel van het hooivak met het *schoot-* of *vanggat*
schootvörke de - tweetandige vork om garven of hooi mee op te steken
-schop, soms ook *-schap* achtervoegsel, nl. in woorden als *bliedschop*, *rekenschop*
schopankel, ...*aankel* de, et - enkel met open wond, nl. als gevolg van het dragen van klompen, waarmee men zich tegen z'n enkel schopte
schoppe de 1. schop, spade (blad en steel maken een lichte hoek) 2. schop waarmee men opschept
schoppelijk bn., bw. - schappelijk, redelijk
schoppen I, *schoppens* mv. - schoppen bij het kaartspel
schoppen II ww. 1. schoppen, trappen, door schoppen verplaatsen 2. doen ontstaan van lawaai, misbaar enz., bijv. in *lewaai schoppen* 3. uitkramen, uitslaan, bijv. *Hi'j schopte d'r een groffe tael uut*
schoppestaele, ...*stele* de - steel van een *schoppe*
schoppestok de - steel van een schop
schore, *schoor*, *schoere* de 1. schoor, steunbalk, ook wel: ijzeren stang 2. overstekend deel van een *dreegplaele* 3. onweersbui, donderwolk 4. moeilijke, zware tocht (op de fiets) tegen de wind in 5. z. *schaore*, *schoor*
schorem I et - schorem, tuig
schorem II bw., bn. - als schorem, erg sjofel gekleed
schoremachtig bn., bw. - erg sjofel, onverzorgd
schoren, *schoeren* ww. 1. schoren, schragen, stutten 2. schuivende bewegingen maken 3. bijeen gaan staan, bijeen gaan scharen 4. zich moeizaam verplaatsen, vooral: op een fiets, met een wagen, kar e.d. 5. hard werken, zwoegen 6. zich erg inspannen om te eten 7. voortdurend aarzelen om iets te doen, tegen iets opzien (om te doen) 8. in toenemende mate ontstaan van bewolking (bij naderend onweer) 9. z. *schaoren*
schorend bw. - op schoorvoetende wijze
schorig bn. - hetz. als *schoremachtig*
schorrel(...) z. *schottel(...)*
schorreldoek de 1. schorteldoek, halve schort

2. z. *schotteldoek*
schorrig, *schorregies* bn., bw. - enigszins schor, hees
schosse de - schors: van een boom
schossel 1. dun bevroren bovenlaagje van de grond 2. (verkl.) zeer dun laagje ijs 3. stevig gebouwde persoon
schosselen ww. 1. schuifelend lopen, voetje voor voetje lopen 2. zich schuivend heen en weer bewegen 3. licht vriezen
schosselig bn. 1. aan de oppervlakte licht bevroren 2. met een gevoel van schorheid, heesheid (in de keel) 3. enigszins onvriendelijk
schostien, *schöstien* de 1. schoorsteen: rookkanaal boven een kachel enz. 2. op het dak gemetselde uitgang van het rookkanaal als onder bet. 1 genoemd 3. schoorsteenpijp van een schip
schostienbod et 1. schoorsteenkap die vast zit 2. hetz. als *schostienmaantelbod*
schostienhoetien et - soort dakje boven de schoorsteenpijp
schostienjok et - hetz. als *jok I*, bet. 5
schostienkied et - schoorsteenloper
schostienmaantel, *schossien...* en var. de - schoorsteenmantel
schostienmaantelbod, *schostien...*, *heerdesteebod*, *schostienmaantelrichel* et - bovenblad van een schoorsteenmantel
schostienpiepe de - schoorsteenpijp
schostienplaanke de - elk der losse, horizontale planken waarmee de onderkant van de schoorsteen was afgesloten en waardoor de kachelpijp naar de schoorsteen liep
schostienplaele, *schostienmaantelplaele* de - schoorsteenplaat: plaat ter afsluiting van een schoorsteen
schostienraegen ww. - schoorsteenvegen (met behulp van een takkenbos e.d.)
schostienstot de 1. hetz. als *stut I*, bet. 1 2. zware ijzeren plaat achter de haard, tegen de muur
shot et 1. schot: dat men met een wapen lost 2. kruut, hagel enz. waarmee men één keer kan schieten 3. bereik (bij het schieten), bijv. *buten shot* 4. trap (bij voetbal e.d.) 5. vaart, tempo 6. groei in de lengte 7. ontkiemende graankorrels, opschietend graan, hout, uitschietende loten 8. op het land achtergebleven aren (waarvan dus de korrels kunnen ontkiemen) 9. beschoot, houten afsluiting, schut
shotbos de - garve, schoof die te lang nat is geweest zodat het zaad gaat kiemen

schotbosteren ww. - min of meer werpend knikkeren met stuiters

schoten ww. - opsteken van hooi, graan e.d., hetz. als *opschoten*

Schotermark, ...maark de - voor- en najaarsmarkt te *Ooldeschoot*

Schoterziel de - plaatsnaam: Schotterzijl, nabij *De Langelille*

Schoterzielster bn. - van, m.b.t. *Schoterziel*, ook zelfst.: iemand uit *Schoterziel*

schotgat et - gat om schoven door te steken

schothoolt et - opschietend hout

schotkaaste de - kast tussen bedsteden

schotknikkeren ww. - hetz. als *schotbosteren*

schotse, schots de - ijsschots

schotsen ww. - een bep. oude Friese boerendans dansen

schotsienlopen, schotselopen, schossenlopen ww. - over ijsschollen lopen, veelal als spelletje

schottel, schorrel, schoddel de 1. (vaak verkl.) schotel 2. bord waaruit men eet, ook wel schaal voor aardappelen 3. grendel

schottelbaank de - rubriek in een krant waarin recente huwelijksaankondigingen, geboorten en overlijdens bekend worden gemaakt

schotteldoek, schorreldoek, scholdoek, scholledoek, schoddeldoek, schötteldoek de - vaatdoek, afdroogdoek

schottelrekkien z. *bodderak*

schottelwaeter, schotteldoekwaeter, schorrelwaeter, schoddelwaeter, schotteltieswaeter, schollewaeter, scholtenwaeter et 1. afwaswater 2. slechte koffie 3. slechte thee

schotteldoekwaeter et - slechte, slappe koffie, met name die de werkers op het land kregen

schottelwasken, schottelwassen, schorrelwasken, schoddelwasken, schollewasken, schollewassen ww. - de afwas doen

schotveerdig bn. - schotvaardig

schotvri'j bn. 1. schootvrij, schotvrij 2. zonder ontkiemende graankorrels, zonder uitlopers

schouw de 1. inspectie van sloten enz. door het waterschap, schouw 2. persoon die met de schouw belast is, schouwheer 3. schouw, fraaie overdekking van een stookplaats in een kamer of zaal 4. z. *schuw*

schouwen ww. 1. controleren, inspecteren (van bijv. eieren) 2. (in het bijzonder) de *schouw* in bet. 1 verrichten 3. schuwen, mijden, ontzien

schouwer de - schouwheer

schouwgreens, ...graens de - grens van een gebied waarop schouw rust

schouwlopen ww. - de *schouw* verrichten

schouwmeester de - schouwheer

schouwpad et - pad waarlangs sloten enz. werden opgeschoond en/of waarlangs men ging bij het schouwen, pad langs de te schouwen sloot

schouwtijd de - periode waarin de *schouw* plaatsvindt

schove z. *schoeve*

schraander bn., bw. - schrander

schraanderig bn., bw. - hetz. als *herig*

schraank bn., bw. - met een schuine stand, met een schuin verloop, overhoeks

schraanke de 1. schuin geplaatste steunpaal tegen de paal waaraan een hek is bevestigd 2. (mv.) rechte, normale stand

schraanken ww. 1. scheefzakken 2. schrankelen, hetz. als *schraank eiden*

schraanklatte de - lat bevestigd op het bovenste horizontale stuk en een zijstuk van een kozijn: om dat haaks te houden tot het in de muur gemetseld is

schraankover bw. - schuin, diagonaalsgewijs

schraansen ww. 1. schransen 2. piepen, knarsen

schraanshals de - schranser

schrabbe de 1. schrab, krab (in de huid van mens of dier) 2. laagje dat men smeert 3. hetz. als *schobbe*, bet. 1

schrabbelen, schrobblen ww. - door nu hier, dan daar wat weten te verdienen en spaarzaam te zijn aan z'n inkomsten komen

schrabben ww. 1. schrapen, afkrabben 2. doorschrapen, doorhalen 3. het lidmaatschap beëindigen

schrabber de - schrapijzer, krabber: werktuig om mee te krabben, schrapen

schrabbering z. *schrobbering*

schrabberen ww. - hetz. als *schrabben*, bet. 1

schrabmes, schrabber(s)mes et - mes waarmee men schrappt, schrapmes

schrabse, schrapse et - schraapsel

schrabstaal et - schraapstaal

schraege de 1. bekende draagconstructie bestaande uit een legger op twee paar benen die aan de onderkant verbonden zijn, ook wel: alleen een paar van zulke benen 2. zaagbok 3. bep. steunelement aan de onderkant van de bedstede 4. steunende lat/balk

schraegen ww. - schragen

schraemen ww. - een gevoel van schorheid, heesheid hebben

schraepaanze de - schraeperig, inhalig

iemand

schraminkel z. *scharminkel*

schramme de 1. schram, krasachtige verwonding, krab 2. nog niet volwassen varken, varken van nog geen honderd pond 3. armetierig persoon

schrangen mv. - in *uit de schrang*en uit het verband, *in de schrang*en in het goede spoor

schranserig bn., bw. - met een schor gevoel

schraol bn. 1. (van personen) mager 2. weinig vet bevattend 3. (van grond) onvruchtbaar 4. armoedig 5. dun, niet vol 6. (van de huid) droog, ruig door de droge buitenlucht

schraolig bw. - overdreven zuinig

schraopen, **schraepen**, **schrapen**, z. ook *schrabben*, *schrappen* ww. 1. schrapen, schrappen 2. hard werken en z'n uiterste best

doen om de eindjes aan elkaar te knopen, ook in negatieve zin 3. zich flink inspannen: om geld, of om verder te komen 4. vastzittend slijm door een bep. keelbeweging los proberen te krijgen 5. (te) veel eten of drinken

schraoperd, **schraoper**, **schraeperd**, **schraeper** de - iemand die alles zelf wil hebben of houden, die op een bijna oneerlijke manier inhalig is, ook gezegd van iemand die steeds heel veel eten voor zichzelf opschept

schraoperig, **schraeperig**, **schrapperig** bn., bw. - schraapzuchtig, inhalig

schraophals de - iemand die gulzig eet

schraophaans de - iemand die alles meeneemt, inpikt ten eigen bate

schraopsel, **schraepsel** et - schraapsel, zeer weinig, een zeer dun laagje

schrap bw. - in *je schrap zetten* zich schrap zetten, zich gereedmaken om zich te weer te stellen, om te winnen, z'n slag te slaan, ook: zich haasten

schrappen ww. 1. schrapen, schrapen 2. zich inspannen om aan z'n inkomsten te komen, om vooruit te komen 3. door gierig, inhalig te zijn inkomsten verkrijgen 4. het lidmaatschap beëindigen

schrappien et - kleine *schrabbe*, bet. 2, z. aldaar

schrebering z. *schrobbering*

schrebben z. *schrippen*

schrebinkel et - magere, dunne persoon of dier

schreminkel z. *scharminkel*

schreeuwekster de - schreeuwekster, vlaamse gaai

schreeuwer(d) de - schreeuwlelijk

schreeuwillick de - schreeuwlelijk

schremiel, **schermiel**, **schrebiel**, **slewiel**, **slemiel** et 1. mager, armetierig dier of persoon 2. lastig iemand

schremielig bn. - armetierig, kwijnend

schreminkel en var. z. *scharminkel*

schrenderig bn. - met een schrijnend, brandend gevoel

schrennen z. *schrienen*

schrep... z. *schrip...*

schrepper z. *schripper*, *schepper*

schrepperig bn., bw. - overdreven zuinig, gierig

schreumen z. *schrumen*

schreve, **schreef** de 1. reet, kier, smalle opening tussen planken 2. in *over de schreve* over de schreef (gaan)

schribbe de - magere persoon of dier

schrie bw. - met x-benen

schrieden, **schri'jden** ww. - schrijden

schriedewieks bw. - snel goed doend, alert vertellend

schriefark et - schrijfbehoeften

schriefblad et - schrijfklep

schriefbod et - schrijfbord: schoolbord

schriefholing de - schrijfhouding

schriefink de - schrijfinkt

schriefschrift et - schrift om in te schrijven

schriefspullen de - schrijfbenodigdheden

schrieftaofel de - schrijftafel

schriel bn. 1. schriel: mager, lang en dun 2. gierig

schrielig bn. - enigszins *schriel*, bet. 1

schrielig bn. - enigszins armoedig

schrielings bw. - schrijlings

schrien de - schrijn, fraai kistje om kostbaarheden in te bewaren

schrienen, **schrennen** ww. - schrijnen

schrienerig bn. - enigszins met brandende pijn, gezegd bijv. van een pijnlijke huid als gevolg van de inwerking van de zon

schrieuwen ww. - var. van *schreeuwen*

schrieven ww. 1. schrijven (van letters, getallen enz.) 2. in letters weergeven, spellen 3. in schrift voorstellen, opschrijven

4. door te schrijven medelen 5. per brief mededelen, reageren 6. in geschrifte scheppen 7. neerschrijven, noteren 8. geschikt zijn om beschreven te worden 9. geschikt zijn om mee te schrijven

schriever de 1. iemand die schrijft, kan schrijven, notuleren 2. klerk, kantoorbediende 3. auteur 4. het werk van een auteur 5. inschrijver 6. hetz. als *schrievertien*, bet. 2

schrieveri'je de 1. hetschrijven, hetschrijfwerk

2. dat wat geschreven is of wordt, lectuur en literatuur samen 3. schrijfbenodigdheden
schrieversark et - schrijfbenodigdheden
schrieviertien et 1. kleine *schriever* in diverse bet. 2. watertor: schrijvertje
schrift I et 1. karakteristieke wijze van schrijven, handschrift 2. wat geschreven is, in *op schrift* 3. lettertype 4. schoolschrift, cahier 5. in *in de schriften* in de bijbel
Schrift II de, in *de Schrift* de bijbel
schrikbaorend bn. - schrikbarend
schrikbroek de - bangerik
schrikdraod, **schrikkel...** et - schrikdraad
schrikkeldaans de - schrikkeldans
schrikkeldraod et - hetz. als *schrikdraod* (in de vorm van prikkeldraad)
schrikkeljaar et - schrikkeljaar
schrikkerig bn., bw. - schrikachtig
schriks bn., bw. - van paaltjes: niet in de rij
schril bn., bw. 1. van geluid: schel en hoog 2. fel, scherp van kleur, licht 3. angstig, vreesachtig, schuw 4. enigszins wild
schriilghied de - angst, bevreesdheid (in de wijze waarop iemand kijkt)
schrip I, **schrep** de - vaste steun onder de voet
schrip II bw. - schrap, met houvast onder z'n voet
schrippen, **schreppen**, **schrebben** ww. - met ijver werken, met inspanning werken, vaak: om klaar te komen met het werk
schripper, **schrepper** de - iemand die met grote ijver werkt
schripperi'je, **schrepperi'je** de - het *schrippen*
schrippien, **schreppien** et - tenger meisje, mager vrouwtje
schripzetten ww. - zich flink inspannen (in lichamelijk opzicht)
schrobbe de - klein, armzalig dier
schrobbeelen z. *schrabbeelen*
schrobben ww. - schrobben, schoonboenen
schrobber, **schrobbeel** de 1. persoon die schrobt 2. hetz. als *haandschrobber* 3. stalbezem om mee te schrobben of luidwagen 4. benaming voor een belastingambtenaar
schrobberen ww. 1. met een *schrobber* reinigen 2. aan geld weten te komen door zich in te spannen 3. belastinggeld innen
schrobbering, **schrombering**, **schrobberige**, **schrebering**, **schrabbering** de - schrobbering, uitbrander
schrobbessem de - bep. harde bezem: schrobber

schrobbezaege, **schrob...** de - schrobzaag
schrobgat, **schrobbegat** et - gat naar een *schrobputtien* e.d.
schrobputtien et - putje waarin het water verdwijnt na het schrobben, bijv. van een schuur, bij het slachten
schroefrister et - schroefvormige rister van een landbouwwerktuig
schroemen z. *schrumen*
schroeten ww. - een beetje opscheppen en evt. een beetje schelden, z. ook *schruten* II
schroeter de - opschepper, z. ook *schruter*
schroeve de 1. houtschroef of metalen schroef; *uit de schroeven* uit z'n gewone doen, uitgelaten 2. dop die voor de as van het wagenwiel was geschroefd 3. hetz. als *passchroeve* 4. schroef aan een boot, schip
schroevetri'jer de - schroevendraaier
schrok bn. 1. droog, schraal (van grond en wind) 2. (van de keel) met een scherp, droog gevoel 3. met een hongerig gevoel
schrokken ww. 1. schrokken, nogal gulzig eten 2. in heel lichte mate sneeuwen, hetz. als *grommen*, *krokken*
schrokkerig bn. 1. schrokkerig 2. (van het weer) drogend
schrom, **schroom**, **grom** bn. - enigszins schor, hees, pijnlijk in de keel
schromelik bw. - schoorvoetend
schrommerig bn. - schor, hees, met een droog, schraal, pijnlijk gevoel in de keel
schroot et 1. schroot: afval van ijzer, staal-schroot, ook wel afval van ander materiaal 2. z. *schrote*
schrootbulte de - schroothoop
schrot et - schrot, kriel
schrote, **schroot** de - smalle plank van een bep. type: schroot
schrotteswaand de - schrootjeswand
schrumen, **schreumen**, **schromen**, **schroemen** ww. 1. ontzien, schromen, sparen 2. (in ontkenningen) aarzelen om te doen, vooral: om te kopen
schrutel, **schrutelig**, **schruterig** bn. 1. bleu, beschroomd 2. schrikachtig, bang 3. kieskeurig
schruten I, **schrutend** bn., bw. - bleu, beschroomd, beducht
schruten II, ww. - opscheppen (vaak: enigszins schreeuwerig; z. ook *schroeten*)
schruter de - schreeuwerige opschepper
schruuien, **schruijen**, **schruien** ww. - schroeien, schroeierend branden
schruuierig, **schruijerig**, **schruierig** bn., bw.

- schroeierig
schruuiplak, *schruj...*, *schrui...* et - schroeiplek
schubbe z. *schobbe*
schubberig, *schubbig* bn. - schubachtig: met huidschilfers e.d., als met schubben bedekt
schuchterties bw. - enigszins schuchter
schudbos de - hetz. als *kotbos*
schuddefflessien et - flesje met water en drop waarin men dropwater verkreeg door te schudden
schuddekoppen ww. - z'n hoofd schudden
schudden ww. 1. schudden (door elkaar, op en neer enz.) 2. door te *schudden* (als in bet. 1) van iets doen gaan, bijv. *appels van de boom schudden* 3. met een hooischudder bewerken 4. in *et wel schudden kunnen* er niet meer op hoeven te rekenen
schudder de 1. degene die iets doet schudden 2. hooischudder 3. ouderwets type aardappelsorteerder 4. schudinrichting van een dorsmachine
schudreuster, *schudrooster* et - schudrooster
schudzeve de - schudzeef, met name voor het afzonderen van pootaardappelen
schufel z. *schiefel*
schufelendewieze bw. - schuifelend
schuin, *schuun* bn., bw. 1. scheef, schuin 2. onzedelijk, schunnig, smerig
schuine de - iemand met veel leuke, lollige grappen
schuinmesjeerder, *schuins...*, *schuinsmasjeerder*, *schuinmasjeerder* de 1. grappenmaker, iemand die graag humoristisch doet en het niet zo nauw neemt 2. vrouwenjager 3. iemand die 's avonds overal rondhangt, op pad is 4. eigenaardig iemand
schuinoverdwas bw. - schuin over een weg, een terrein enz.
schuinsel et - elk der schuin oplopende steunplanken of steunbalken in een hek
schukelen z. *scheukelen*
schuken, *scheuken*, *schoeken* ww. - schurende bewegingen maken, schurken
schukerig, *scheukelig* bn., bw. - geneigd tot *schuken*
schuldgevuul, ...*gevuulte* et - schuldgevoel
schuldvri'j bn. - onbezwaard: niet met schulden, lasten e.d. bezwaard
schulk(...) z. *schölk(...)*
schulpe, *schulp*, *schelpe* de 1. schelp; soms: schelp die glad is, i.t.t. een *nuunder* die ribbeltjes heeft 2. (verz.; in de vorm

van *schulp*) gemalen schelpen: hetz. als *kiepescharp* 3. elk der halfronde uitsteeksels, sterke golvingen aan het einde van kledingstof e.d. ter verfraaiing aangebracht
schulpebak de - bak met gemalen schelpen, nl. als kippenvoer
schulpen ww. 1. schulpen: hout in de lengterichting doorzagen, splijten 2. een regelmatig, slingerende rand aan iets maken
schulpepad et - schelpenpad
schulperaand, *schulpraand* de - geschulpte rand
schulpezoeger de - schelpenzuiger
schumen z. *schoemen*
schumerd z. *schoemerd*
schuner de - iemand die voortdurend loopt te loeren
schunnig bn., bw. 1. schunnig, haveloos, onverzorgd 2. obsceen 3. onbehoorlijk, gemeen 4. beschadigd, geschonden
schure de - schuur
schurebaander, *schuurbaander* de - elk der beide grote deuren in een schuur, ook: grote deur in een losstaande schuur
schurebalke de - elk der balken die mede de schuur vormen
schurebessem z. *delebessem*
schureglassien, ...*raempien* et - raampje in de buitenmuur van een schuur
schurelocht et - licht(punt) in een schuur
schuren ww. 1. zich schamen, in *je nargens veur schuren* 2. z. *schoeren*
schureraegen ww. - een schuur zuiveren van spinrag (met een ragebol)
schurf I de - onbetrouwbaar iemand
schurf II bn., bw. - onooglijk, schurftig, geschonden, aangetast
schurferig bn. - hetz. als *schurf* II
schurft de - schurft: bekende huidziekte
schurfterig bn. 1. enigszins schurft hebbend 2. op schurft gelijkend 3. onverzorgd, onooglijk, smerig 4. aangetast, beschadigd, enigszins geschonden 5. beducht, angstig, schichtig
schurftig bn. 1. schurftig: schurft hebbend 2. enigszins beschadigd, geschonden 3. min, oneerlijk, onbetrouwbaar
schurftmiet de - schurftmijt
schurftplakkien et - plekje op de huid aangetast door schurft
Schurige et - plaatsnaam: Schurega (bij *Jubbege*)
Schurigester bn. - van, m.b.t. *Schurige*; zelfst.: iemand uit die plaats

schut et 1. lichte, veelal losse, verplaatsbare wand, ook: vaste houten wand, bijv. in een boerderij tussen de stal en het schuurgedeelte, ook: tussen koeien op een stal 2. houten waterkering, stuw e.d. 3. sluis 4. in *veur schut* voor schandaal, zodanig dat men er de spot mee zal drijven

schutbaos de - degene die de schepen schut (door een sluis), schutmeester

schutdeure de - deur in een schot of schutting
schute de 1. schuit, praam, ook: beurt- of trekschuit 2. grote klomp

schutejaeger de - schuitenjager, man die met behulp van een paard een schip voorttrok

schutgat et - gat in een *schut* bet. 1 (met name tussen koeien op een stal)

schutmaantel de - houten omhulsel van het deel van een imkerspijp met de tabak

schutsluus de - schutsluis, verlaat

schutten ww. 1. schutten: van schepen 2. een afrastering herstellen, een afrastering aanbrengen daar waar het vee loopt of gaat lopen 3. bijeenhouden of -brengen van vee binnen een omheining 4. een waterkering aanbrengen 5. in *eerde schutten* de zode afsteken en de grond gebruiken in de mesthoop, nl. door lagen grond en mest boven elkaar aan te brengen

schutter de 1. iemand die *schut*, z. *schutten* 2. iemand die schiet (met een geweer enz.) 3. lid van een schutterij 4. vreemde snuiter, rare snaak

schuukpaol, *scheuk...*, *schoek...*, *schok...* de - schurkpaal, wrijfpaal (voor het vee: om zich te *schuken*)

schuun(...) z. *schoen*(...)

schuurreed de - plaats in de schuur waar-op men de wagens rijdt, lemen vloer in de schuur

schuvel z. *scheuvel*

schuw, *schouw* bn., bw. - schuw: geneigd anderen te ontwijken, geneigd verborgen te blijven, schrikachtig

sebiet, *subiet* bw. 1. beslist, zeker 2. direct, meteen

seeflotten z. *sjeeflotten*

sedaores bw. - zo dadelijk

seens z. *sund* II en *seins*

sefaere en var. z. *chiffonère*

sefraon, *sefraan*, *saffraon*, *safferaon*, *saffraan*, *sofraan* et 1. saffraangeel 2. bep. specerij: saffraan

segare, *segaar*, *segaore* de 1. sigaar 2. zeer kritische opmerking 3. lisdodde

segarebaantien et - sigarenbandje

segarekissien et - sigarenkistje: kistje waarin men sigaren verkoopt

segarelocht de - lucht van een sigaar, vaak: van een brandende sigaar

segarepiepien, ...*pupien* et - sigarenpijpe

segaretebak de - sigarentabak

segret en var. z. *sigarette*

seibel de 1. slecht, ongezond dier 2. schoft van een kerel 3. nietsnut

seins, *seens* bw. 1. soms, wel eens 2. gewoonlijk 3. onlangs 4. toen 5. straks 6. eigenlijk, op de keper beschouwd

sekreet et 1. eigenwijze, lastige, vervelende of gemene persoon 2. wc

sekreetachtig bn. - krengachtig, venijnig

seksen ww. - het geslacht bepalen, selecteren op geslacht

sekshuus et - huis ingericht/gebruikt als

bordeel

seksisch bn., in *een seksische boerderij* seksboerderij (woordspeling op *Saksische boerderij*)

sekuur bn., bw. - secuur: nauwkeurig, stipt

selaris et - salaris

seldaot z. *soldaot*

selderie, *selderi*'j de - selderij

selon de - vertrek dat als salon wordt aangeduid

selotte z. *slotte*

selver de - salie

selverblad et - salieblad, o.m. gebruikt tegen blaren in de mond

selvermelk de - saliemelk

selverplaante, *selverplante*, *selverpolle* de - salieplant

semaosie de 1. aanmaning met name m.b.t. belastingbetaling 2. uitbrander, berisping

senering de - sanering, met name inzake boerenbedrijven als gevolg van ruilverkaveling, waarbij de kleinere bedrijven worden opgeheven

sensaosie de - sensatie: opschudding, opzien

sense, *sinse*, in *d'r sense an hebben* lust, aardigheid

sepiepen(...) z. *sapiepen*(...)

septiel bw. 1. zeker, beslist 2. proper 3. pover

sering(e) de - gewone sering

seringepolle de - seringboom, seringestruik

serpent et, de 1. helleveeg, kwaad wijf, feeks, soms ook van een man of een lastig meisje gezegd 2. slang 3. duivel

serradella, *serradelle*, *sarradella*, *serre-*

delle, sarredelle, sarradelle de - serradella (bep. plant)

sersjant de 1. sergeant bij een gewapende macht 2. lijmschroef

setien, satien et - bep. stof: satijn

setienen bn. - van satijn gemaakt

seukerder, seukerpot de - aardappel uit een soort die men niet best gaar kan krijgen, waar te veel water op moet en die na het afgieten niet bloemt en niet lekker smaakt

sibbe I de - familie, alle verwanten bij elkaar

sibbe II, sippe, sib bw. - op nette wijze, goed geregeld

sieklaem de - cycloam

sieneren z. *sjeneren*

sienjeur de - var. van sinjeur

siens de - accijns

siepe de - greppeltje, geultje met bodem in een puntvorm, om het water weg te krijgen

siepel de 1. siepel, ui 2. sufferd, domoor

siepelachtig bn. 1. op een ui lijkend 2. naar uien smakend of ruikend 3. dom

siepelen ww. 1. sijpelen 2. laten sijpelen, sijpelend laten afvloeien 3. motregenen

siepelig bn., bw. 1. sijpelend 2. dom

siepelsaus de - uiensaus

siepelsop, siepelsoep de - uiensoep

siepeltriene, siepeltrien de 1. (meestal van een vrouw gezegd) sufferd, domoor; ook: eigenaardige, suffige persoon

siepeltrutte de - onnozele meid, vrouw

siepen ww. 1. graven of weer uitdiepen van greppels in het land, nl. voor de afwatering 2. sijpelen, siepen

sieperen ww. 1. sijpelen 2. motregenen

siepgrope en var. de - naar de bodem in een punt toelopende, ondiepe greppel (hetz. als *kielgrope*)

siepstikken ww. - graven of weer uitdiepen van greppels in het land, voor de afwatering

sier de - sier: fraaiheid, sieraden, tooi

sieraod I et 1. sieraad: waarmee men zich tooit 2. iets dat fraaiheid uitstraalt

sieraod II de - versiering, fraaiheid

sieraodedeusien et - doosje waarin men sieraden bewaart

sierappel de - sierkalebas, ook sierappel

sierate, sieratte, sieret de - siererwt

sierdoeve de - sierduif

sierdoppe de - sierdop: met name voor de as van een wagenwiel

sierdriehoekien et - klein hoekkastje met daarin bep. elementen ter versiering

sierente de - sierende

siererp z. *sjerp*

sierglas et 1. fraai drinkglas, meestal: dat alleen als sierend element wordt gebruikt 2. gebrandschilderd glas

sierhooft et - sierhout: hout voor fraaiheid, voor versiering

sierkeerze de - sierkaars

sierkeunstener de - sierkunstenaar

sierliest(e) de - sierlijst, fraaie lijst om deuren enz. aangebracht

sierp(...) z. *sjerp(...)*

sierplaete de - sierplaat, plaatje als sierend element

sierstien de - siersteen, profielsteen

sierstik de - siersteek

siertuig et - fraai paardentuig voor feestelijke gelegenheden

sierwaand de - fraaie wand vooral bedoeld als sierend element

siesien, sijs(ien) et - sijs

siesiestippen ww. - sijsjes vangen met een lijmstok

sieze de - bep. vogel: sijs

sifonaere z. *chiffonère*

sigerette, sigarett, sigeret, segerette, segrette, segret de - sigaret

sigerette(...) - sigaretten(...)

signette en var. z. *singenet(te)*

sik I de 1. sik, spits baardje 2. oude kerel 3. locomotief van een goederentrein 4. *sikke*

sik II tw. - lokroep voor schapen en geiten

sikke, sik de 1. geit 2. schaaap

sikkebok, sikkobok de - geitenbok

sikkel, boomsikkel de 1. zicht, sikkel, korte zeis 2. sikkelvormig mes met een lange steel gebruikt voor het afsnoeien van takken, het afslaan van braamstruiken e.d. 3. sikkelvormige figuur

sikkepollen mv. - bep. soort hard gras in het land, op bentgras gelijkend maar korter

sikker bn. - sikker, beschonken

sikketaoris de - schertsende benaming voor een geit

sikretaire, sikretair, sekretaire de - secretaire (schrijfbureau met klep)

siktaoris, sikretaoris, sikketaoris, sikretaris, sikkretaris de - secretaris

siktaorisschop et - secretarisschap

siktariaot et - secretariaat

sikteresse, sikreteresse, sikketeresse de - secretaresse

sikterie, siktarie, sikketarie, sikketaorie, sikretarie, sikretaorie, sikkretarie de - secretarie

simpel bn. 1. simpel, gemakkelijk, weinig ingewikkeld 2. zonder veel extra's 3. onnozelen, een beetje gek

simpelig bn., bw. 1. heel eenvoudig, gemakkelijk, simpel 2. oud en lelijk 3. verveeld, zeurderig

simperen, simpeljen ww. - (van kinderen) zacht huilen, huilend zeuren om z'n zin te krijgen, drenzen

simperig bn., bw. - (van kinderen) huilerig, zeurderig, drenzerig

simplekskaaste de - bep. type bijenkast

simpleksmaote de - bep. vaste maat van de raampjes van een bijenkast

simsonnen bn., in *simsonnen broeken* broeken van een bep. stof die aan de buitenkant glad was en aan de binnenkant ruig, harig

sinesappel, sinasappel de - sinaasappel

sinesappelschelle de - sinaasappelschil

sinesappelsjem de - sinaasappelsjam

sinesappelvocht et - sinaasappelsap

singel de 1. strook bos, brede bosrand, houtsingel: ook om, bij het erf 2. pad, weg met bomen aan beide kanten, bospad 3. gordel van een geestelijke 4. brede buik riem van een paard (van leer of canvas) of band met vergelijkbare functie 5. draagband onder een stoel e.d. 6. brede leren band over de rug van de koe bij machinaal melken (d.i. bij een bep. merk melkmachine) 7. (verkl.) bep. kindertuigje

singelier de 1. eigenaardig iemand 2. z. *singeliere*

singeliere, singelier bn., bw. 1. toevallig, bijzonder, wonderlijk 2. gemakkelijk

singenet(te), singanette, siggenette, signette, singjette de - pronkstukje aan een zakhorloge, signet

sinse z. *sense*

Sint(e)(...) z. ook *Sunt(e)(...)*

Sint-Geertruud de - bep. dag in het voorjaar

sint-jaanskruid, sint-jan et 1. bep. hertshooi: sint-janskruid 2. bep. vetplant: hemelsleutel

sint-jaanspolle de 1. bep. hertshooi: sint-janskruid 2. hemelsleutel

Sint-Jan de - benaming voor 24 juni

Sint-Jehannes de - Johannes de Doper, ook: 24 juni

Sint-Job de - bep. heiligennaam

Sint-Joris de - bep. heilige

Sint-Jouk de - Sint-Japik, Sint-Jacob, vooral: diens feestdag op 25 juli

Sint-Jouksappel de - Sint-Jacobsappel

Sint-Lambertusmark, Lambertusmark de - bep. markt in *Ooldemaark* (op Hemelvaartsdag)

Sint-Laurens de - bep. dag: Sint-Laurens, d.i. 10 augustus

Sint-Magriet, Sinte-Magriet de Sint-Magriet (20 juli)

Sint-Pieter et - op St.-Nicolaas gelijkend feest in het Friese Grouw (22 februari), ook: de bijbehorende persoon

Sint-Pieterspenning de - Sint-Pieterspenning: bep. vrijwillige bijdrage (r.-k.)

Sint-Thomasklokken mv. - klokken die men luidt, hoort luiden bij het *Sint-Thomasluden*

Sint-Thomasluden ww. - luiden van klokken lange tijd voor en na Kerst, naar een oude streekgewoonte in voormalig *Schoterlaand* en eerder ook op plaatsen in *Oost-Stellingwarf*

sinteldiek de - sintelweg

sinteme... z. santeme...

sisteren ww. - sissen: van water of vet e.d. op, in iets heets

sits et 1. sits: bep. katoenen stof 2. hetz. als *sitspepier*

situaoise, sitewasie de - situatie: het geheel van omstandigheden

sjaans de - sjans, in *sjaans hebben*

sjaansbroek de 1. witte broek of broek van lichte kleur anderszins (van mannen) 2. man die altijd tegen vrouwen lacht

sjaansen ww. - sjansen, flirten

sjaanskouse de - gekleurde dameskous

sjaantelen, sjaanteren, sjaanselen, tsjaantelen, z. ook *tjaantelen* ww. 1. een beetje zingen 2. (van kinderen) leren praten 3. monotoon en enigszins onduidelijk praten, zeurend praten, zeurend huilen, jengelen

sjaantelkont de - iemand die onduidelijk praat, monotoon zeurt

sjabbelen z. *sabbelen*

sjach... z. ook sach...

sjachel de - in *op 'e sjachel* eropuit om handel te drijven, om te sjacheren

sjachelder, sjacheler, sjacherder de - opkoper, scharrelaar, iemand die sjachert

sjachelen, sjacheren ww. - sjacheren: ongeregelde handel drijven

sjachelkont de - onbetrouwbare koopman, sjacheraar

sjachelman de - onbetrouwbare koopman, sjacheraar

sjaffelen ww. - onduidelijk praten

sjakken ww. - kunnen schelen

sjale, sjaal de - sjaal: halsdoek, das
sjampo de - shampoo
sjandoedel bn. 1. enigszins dronken 2. z. *jandoedel*
sjangelen ww. - jengelend zeuren
sjapieter, sjepieter et - chapiter, in verb.
sjappie, sjampie de, et - verlopen, slonzige, vreemde persoon
sjappies bn. - net en aantrekkelijk
sjats, sjas de 1. lang eind te gaan 2. vaart, snelheid
sjatsen ww. 1. op onverschillige manier lopen 2. kunnen schelen
sjeeftotten, seeftotten bn. - van cheviot
sjeens de - bep. kledingstof voor broeken: van blauw katoen (jeans)
sjefonaere z. *chiffonère*
sjefeur, skefeur de - chauffeur
sjek de - shag
sjekkien et - shagje
sjekpiepien, ...pupien et - pijpje om een zelf gedraaide sigaret te roken
sjelei de - bep. geleiachtige jam
sjelotte en var. z. *slotte*
sjem de - jam
sjeneren, sieneren ww. - zich schamen, zich generen, bijv. *Sieneer je mar niet, ie kun wel miteten*
sjerp, sjirp, sierp, sjierp, sierp de 1. stroop 2. sjerp: bep. band gedragen ter versiering
sjerpbrogge, sjierpbrogge, sierp... de - stuk roggebrood met stroop
sjerpbusse de - strooppot
sjerppot, sjirppot, sierppot de - strooppot
sjerpslikken ww. - door vleien in iemands gunst proberen te komen, stroopslikken
sjerpslikker de - stroopsmeerder, vleier
sjet zn. - sajete: tot garen gesponnen wol
sjeu de 1. jeu, extra aantrekkelijkheid 2. z. *sju*
sjeze de 1. bep. rijtuig: sjees 2. in *de sjees d'r in hebben* met een flinke snelheid gaan
sjiek bn. - chic
sjilpen, sjielpen, tjilpen, sjirpen ww. 1. tjilpen: van vogels 2. piepen van één of meer wagenwielen 3. z. *sjirpen*
sjilperd de - krekkel
sjilperig bn. - geneigd tot sjirpen, veel sjirpend
sjirpen, sjierpen, sjilpen, snirpen, tjirpen ww. 1. sjirpen (van krekels) 2. z. *sjilpen*
sjoe-sjoe de - bep. speeltuig voor kinderen
sjoechem, sjoecher, sjoecher, sjoeches, sjoechel de 1. benul, besef, verstand 2. in

Daor weet ik gien sjoechel van daar heb ik geen verstand van 3. antwoord, mondelinge reactie
sjoek tw. - schurend geluid
sjoeken ww. 1. schurend geluid maken van kledingstof, vooral: van broekspijpen tegen elkaar 2. z. *sjoepen*
sjoelschieve de - sjoelschijf van het sjoelspel
sjoepen, sjoeken ww. - soppen
sjofelties bw. - sjofeltjes, op armoedige, sjofele wijze
sjoffelen z. *schoffelen* II
sjokke, sjok de 1. in *op 'e sjok(ke)* afzakkend: van kousen, sokken, broeken 2. in *op 'e sjok* op een sukkeldraf
sjokkebroek de - iemand met een veel te wijde broek, waarvan het kruis veel te laag hangt
sjokkelen ww. - op een sukkeldrafje lopen
sjokken ww. - sjokken, ook: moeizaam in een sukkeldraf lopen
sjokker(d) de 1. iemand die veel bij pad en weg loopt 2. dier of mens die voortdurend sjokt
sjokkerig bn., bw. 1. (van kledingstukken) wijd en zonder vorm 2. op sjokkende wijze, bijv. *sjokkerig lopen*
sjokkien, sjokkedraffien, sjokkeldraffien, hobbeldraffien et - sukkeldrafje
sjoksebroeken ww. - sjokkend lopen
sjokselen ww. - moeizaam lopen, sjokken
sjolem de 1. eigenaardige/domme vent 2. onnozele hals
sjongejonge tw. - ach, ach, tjongejonge
sjoek de - choker
sjoek(loop) de - tweede, kleine loop van een geweer
sjotsig bn., bw. - (van kleding die men draagt) slordig
sjouw de 1. het lopen, vooral: de activiteit van het vele of moeizame lopen of van het dragend, zeulend lopen 2. grote groep mensen 3. hoeveelheid, in *een hiele sjouw*
sjouwe, souwe de - zeef voor droge stoffen: om zaadkorrels van rogge, boekweit e.d. mee van het kaf te scheiden, ook wel om aardappelen of steenkool van modder, resten enz. te scheiden, om pootaardappels af te zonderen enz.
sjouwel bn., bw. 1. krap, schaars 2. hetz. als *sjofelties*
sjouwen ww. 1. lopen (veelal moeizaam, een heel eind lopen, wandelen) 2. dragend lopen 3. hetz. als *souwen*
sjouwer, sjouwerd de 1. iemand die veel,

graag loopt 2. koopman die bij pad en weg is, vooral: venter die z'n koopwaar in een bak, mars op z'n rug heeft, hetz. als *bakkiesman*
3. het op één na beste exemplaar van een kledingstuk dat men heeft, vooral gezegd van een broek

sjouweren ww. - sjokkend, moeizaam lopen
sjouweri'je de - het vele, moeizame *sjouwen*
sjouwerig bn. 1. geneigd tot lopen, veel bij pad en weg, veel naar anderen op visite enz. 2. moeizaam, sjokkend lopen

sjouwerman de - hetz. als opperman, ook wel iemand die zakken meel, maïs enz. sjouwt, bijv. uit een schip

sjouwer(s)broek de - de op één na netste broek die men heeft

sjouwer(s)jasse de - jas waarin men zich buitenshuis goed kan vertonen, maar die niet de netste jas is die men heeft

sjouwersknecht de - sjouwerman of knecht daarvan, ook: iemand die 'sjouwt' in opdracht van een ander, bijv. van een mulder

sjouwersman de - iemand die veel op pad is
sjouwer(s)musse en var. de - op één na beste muts die men heeft

sjouwersspul et - kleding die men draagt als men er even uit gaat, maar niet de netste kleren

sjouwersvrouw de - (veel) bij de weg lopende vrouw

sju, sjeu de - jus

sjuiselen z. *suiselen*

sjulen z. *sulen*

sjumes z. *snumes*

sjut, tjut in op 'e *sjut* weg, ervandoor, op pad

sjutte, sjut, sjutsje de - (vaak verkl.) onnozele en/of vreemde vrouwspersoon, tut

sjuurtien z. *zoertien*

skefeur z. *sjefeur*

slaacht, slacht de 1. het slachten 2. dat wat het slachten oplevert

slaachten, slachten ww. 1. slachten 2. (m.b.t. bijenkorven) leeghalen

slaachter, slachter, slager de - slager

slaachter'i'je, slachter'i'je de 1. slagerij 2. het slachten, de tijd van het slachten 3. vlees etc. door de slacht voortgebracht

slaachtersbaos de - chef, baas van een slagerij

slaachterskölf de - korf die een slager voor op z'n fiets had om z'n waren in te vervoeren

slaachterskost de - geslacht vlees

slaachtgoed et - dat wat men geslacht heeft

slaachtkoe, doodkoe de - koe geschikt/

bestemd voor de slacht

slaachtaand de - slachtmaand, nl. ok- tober

slaachtofval et - afval van het slachten

slaachtriepe bn. - slachtrijp

slaachtvesite, slaachtbesite de - kleine of grotere visite, na het slachten van koe of varken

slaaf de 1. slaaf: lijfeigene 2. iemand die altijd maar met iets bezig is, zich niet los kan maken van wat hem bezighoudt

slaag z. *slaog*

slaank bn. - slank (in lichamelijk opzicht)

slaanter de 1. klodder: stuk gemorst nat eten,

modder, vuil of neusvuil 2. iemand die morst

slaanterbri'j de - havermoutpap

slaanteren ww. 1. knoeien, morsen: met name van nat eten 2. slenteren

slaantergat et - iemand die morst (vooral: bij het eten)

slaanterig bn. 1. (van voedsel) nat, stroperig zodat men gemakkelijk morst 2. (van personen) met een gevoel van slapheid 3. hetz. als *slikerig* bet. 2

slaanterkont(e) de 1. iemand die voortdurend morst

slaatje et - huzarensalade, vleessalade e.d

slabak de - slabak, nietsnut

slabakken ww. - slabakken: niet opschieten met het werk

slabbe de 1. slab (om kinderen voor te doen) 2. plek ontstaan doordat men met eten of drinken heeft gemorst 3. loodslab

slabbedoek de - slabberlap, slab

slabberdesloerie de - brouwsel, eten dat men niet zo waardeert

slacht(...) z. *slaacht(...)*

slaegen ww. 1. sterk lijken (op) 2. bereiken wat men nastreeft, succes hebben 3. met goed gevolg examen doen

slaeger de - zwengel van een pomp

slaegerig bn. - van wegen, paden: met gaten, z. ook *sleggerig*

slag de 1. slag 2. strook die men maait (met de breedte van een maaibeweging met de zeis) 3. golving in het haar 4. activiteit, werkzaamheid

5. zwemslag 6. uitslaande beenbeweging bij het schaatsen 7. handigheid om iets te doen 8. ronding, winding: in een touw, draad (waarmee men oprolt, opwindt of om iets heen slaat e.d.)

9. hoekige bocht, knak, kromming in staaf, wiel e.d., bocht 10. ronddraaiende beweging 11. wandeling, veelal: waarbij men (min of meer)

rondgaat 12. gat, kuil (in een weg), wagenslag

13. laagte, lager gelegen deel, ingezakt deel

14. pompde beweging met een zwengel 15. zwengel van een pomp 16. deel van de zweep dat slaat 17. laag pas gestoken turven die op hun punt, twaalf rijen dik, bijeen waren geplaatst tegen de *bree* (of het *leger*) om na enige droging te worden gestapeld 18. tikkeltje, maatje 19. weeflade

slag II et 1. soort, type 2. goed model, goed figuur

slagaore, slagaoder de - slagader (lett.)

slagbliende de - blind met slaglijst

slagbod et - bep. plank om het riet van het dak mee terecht te slaan

slager z. *slaachter*

slaghaemer 1. smidshamer 2. (verkl.) hamertje in een klok

slaghoep, slaghoepel de - soort *hoep* waarmee men de eigenlijke *hoep* om het wiel aanbrengt

slaghoetien et - slaghoedje

slaghooft et - slaghout, hout waarmee men slaat

slagkoeke de - koek gebruikt in het spelletje *koekeslaon*

slagkroje de - lage kruiwagen met alleen een laag hekje aan de voorkant waarachter de pas gestoken turven in de breedte werden gelegd, nl. in twee lagen; ook voor het vervoer van steen en bussen melk gebruikt

slagkruut et - slagkruut

slagliest(e) de - slaglijst

slagpaal de 1. paal die men met een *sleie* de grond in slaat 2. heipaal 3. bovenste, horizontale paal van een hek (waar het hek a.h.w. aan hangt) 4. slagboom (lett.) 5. paal waar een hek aan draait, paal waar het uiteinde van een neergelaten slagboom op rust of op draait e.d. 6. hetz. als *lantierpaal*

slagpenne de 1. slagpen (bij vogels) 2. slagpin (in vuurwapens)

slagplaanke de - slagplank (bij bep. balspelen)

slagroomsuite de - bep. cilinder waaruit men slagroom spuit (in koffie, op gebak enz.)

slagschaad et - slagschaduw

slagschip et - slagschip (lett. en ook fig.: grote klomp of schoen)

slagtane de - slagtanda (van everzwijnen enz., ook bij vergelijking m.b.t. een mens)

slagveerdig bn. - slagvaardig

slagvere de - slagveer: van een klok

slagvinke, slagvink de - bep. vogel: vink

slagvlak et - vlakke kant van een hamer, nl. die de spijker enz. raakt

slagwark, ...waark et 1. slagwerk: van een

orkest enz. 2. slagwerk van een slaguurwerk 3. zwengel met zuiger enz. van een pomp 4. werk waarvan men slag moet hebben, routinewerk

slagwarker de - slagwerker

slakhusien z. *slakkehuus*

slakke de 1. bekend weekdier: slak 2. iemand die zich langzaam voortbeweegt 3. te vroeg geboren, dood kalf 4. slak, sintel (vooral: in de kachel)

slakkedood et - slakkendood

slakkegang de - slakkengang, zeer langzame gang

slakkehuus, slakhusien et - (vaak verkl.) huisje van een slak

slakkemael et - slakkenmeel (bep. kunstmest)

slakkemaelstri'jen ww. - strooien van slakkenmeel

slakken ww. 1. drinken met de tong: door hond of kat 2. z. *slikkeslakken*

slakkevergif et - slakkenvergif

slamiel z. *slemiel*

slampamper de - lanterfanter, leegloper

slampoeptien de - borrel

slange de 1. reptiel: slang 2. bliksemschicht 3. slang: tuinslang, brandslang e.d. 4. (mv.) Salomonszegel

slangeblad et (verz.) 1. salomonszegel 2. niervaren, wijfjesvaren, varen in het algemeen

slangebloeme de 1. grootbloemmuur 2. echte valeriaan 3. salomonszegel 4. koekoeksbloem

slangebreien ww. - met meer dan drie biezen tegelijk (nl. van een rus) een soort koord breien dat snel kronkels vormt

slangemeens(ke) (b) de - slangenmens, kunstenmaker (als kermisattractie enz.)

slangen ww. - langs de hemel schieten van bliksemschichten

slangenaod de - hetz. als *kabel*, bet. 3

slangevel et - slangenhuid

slangewief et - slang van een vrouw, felle, vinnige vrouw

slao-an z. *slaons*

slao-eulie z. *slaodeulie*

slaobone de - slaboon

slaod, slaod de, et - sla: kropsla, ook: gerecht daarvan

slaodbek de - persoon met een grote mond (fig.)

slaodeulie, slao-eulie de - slaolie

slaodkroppe de - krop van een slaplant

slaodplaante, slaoplaante de - slaplant

slaodtuun de - slatuin

slaodvörke de - slavork
slaodzaad et - slaazaad
slaog, slaag de - slaag
slaogien z. *slaotien*
slaon ww. 1. slaan, slagen geven enz. 2. overtreffen (vaak in negatieve zin) 3. druk kloppende bewegingen maken 4. (van vogels:) slaan, korte, onderbroken hoge tonen voortbrengen 5. betrekking hebben op, passen bij, in *slaon op* 6. door een zwaaiende beweging aanbrengen, plaatsen 7. winden (om iets) 8. met een snelle beweging grijpen en doden (door roofvogels) 9. zwaaiend, zwiepend bewegen naar, met een smak belanden, met een zeer plotselinge beweging schieten 10. zich plotseling hevige voordoen 11. klotsend, heen en weer klappend slaan (tegen), met kracht, met een grote intensiteit vallen (op, tegen, over) 12. klappend, zwaaiend in een bep. stand, houding brengen 13. zwaaiend, kloppend enz. in iets doen komen, aan iets vast doen zitten 14. zwenken, plotseling een bep. richting nemen 15. geraken, beginnen
slaonde bn. - slaand
slaonderi'je, slaoneri'je de - vechtpartij, het vechten
slaondeweg bw. - met flinke ruzie waarbij men elkaar nog net niet slaat, in verb.
slaons, slaon-an, slo-an de - bep. soort middel tegen spierpijn (scherp ruikend en een brandend gevoel veroorzakend)
slaop de 1. slapende toestand 2. natuurlijke aandrang die men voelt om te slapen 3. door het slapen ontstane korstjes in de ogen 4. elk der slapen aan het hoofd
slaopaol de 1. dun paaltje (dat men in de grond kon slaan met een sleg) 2. paal die men op de andere plaatst, om harde slagen te kunnen geven
slaopdodde z. *slaopkodde*
slaopen ww. 1. slapen, in slaap zijn 2. suffen, niet erg wakker zijn 3. (van ledematen:) slapen, tintelen
slaopendeweg bw. - slapend, in slaap zijnd
slaoper de 1. iemand die (veel) slaapt 2. iemand die blijft overnachten, logé
slaoperi'je de 1. het slapen 2. wat nodig is om op, onder te kunnen slapen, bed en beddegoed, gelegenheid om te slapen
slaoperig bn., bw. 1. slaperig 2. suffig, niet actief 3. slaap oproepend
slaoperigheid de - slaperigheid, het slaperig zijn
slaopkaemergelok de - bep. plant: slaap-

kamergeluk
slaopkodde, ...dodde de - korstje, korreltje slaap
slaopkop de 1. slaapkop: iemand die vaak slaapt/vaak slaperig is 2. sufferd
slaoplaanke de - plank om mee te slaan
slaoplaante z. *slaodplaante*
slaoplocht de - slaaplucht
slaoplusies mv. - slaapluisen, bijv. *De slaoplusies plaogen him* hij wordt slaperig
slaopmusse de - slaapmuts, iemand die veel behoefte aan slaap heeft
slaopmussien et 1. kleine slaapmuts 2. borreltje dat men neemt om goed te kunnen slapen 3. (vaak mv.) bep. plant: slaapmutsje, eschschooltzia
slaopogen mv. - slaopogen: slaperige ogen
slaopplak et, de - slaapplek
slaoppodde de - korstje, korreltje aan de oogleden door het slapen ontstaan
slaopruimte de - slaapruiimte
slaopstee de - slaapplaats, slaapplek
slaopteblat de - slaoptablet
slaopvoete de - voet die slaapt
slaopzael de - slaapzaal
slaosaus de - slasaus
slaotien, slaogien et - tabakspruiim
slaovewark et - slavenwerk
slatsel et - slat, slijk, modder uit sloten gehaald door te baggeren, door op te schonen
slatten ww. - slatten: van sloten
slatterig bn. - (van gras) slap, gemakkelijk geneigd plat te gaan liggen
slecht I bn., bw. 1. slecht 2. ongunstig 3. niet bep. gezond 4. met een slecht karakter, van een verdorven aard
slechtzundags z. *slichtzundags*
sleden, slieden ww. - sleeën
slee de 1. slee 2. fraaie, grote auto 3. onderdeel van een schrijfmachine waarin het papier tijdens het typen naar links schuift
sleedoornkoolde de - kou ten tijde van de bloei van de sleedoorn
sleef z. *slijf*
sleep, slepe de 1. ervandoor, in *op 'e sleep* 2. flinke laag 3. flinke, grote hoeveelheid 4. sleep van een jurk 5. sleepbord, houten raam om te slepen, verslepen 6. in *op sleep nemen* op sleeptouw
sleepangel, ...sleephengel de - loophengel
sleepbatte de - *batte* als *sleep* gebruikt
sleepdeken de - vrouw die met iedereen aanpapt
sleepharke de - over de grond slepende hark

achter aan een hooimachine, ook: soortgelijke, grotere hark waarmee men het laatste hooi of de laatste aren bij elkaar 'sleepte'

sleepkont, ...*sleepkonte* de 1. koe of varken met afhankelijk, min of meer slepend achter-eind, ook: koe of varken die door een andere oorzaak slepend loopt 2. afhankelijk achtereind van een koe

sleeppaol de - paal met behulp waarvan men paarden leert trekken

sleepeerd et - paard dat vooral ingezet wordt om te verslepen

sleeps bn., bw. 1. op slepende wijze, vaak: wijd en/of laag hangend en daardoor over de grond slepend 2. niet recht staand, met afhangelende stand

sleeppole, *sleeppool*, ...*voete* de - onderste, dwarse deel van het *keerbod* van een ploeg, d.i. het 'bord' dat de losgemaakte grond omkeert

sleet de 1. glee, sleet: bijna doorgesleten deel in stof (van kleding) 2. aanzet tot slijten 3. flinke afzet van waren die men verkoopt

sleetgat, *sliet...* et - slijtplek, plek waar kledingstof, een laken e.d. bijna doorgesleten is

sleetplakke de - slijtplek

sleets, *sliets* bn. 1. z'n kleren, klompen, schoenen enz. snel verslijtend 2. (van kledingstof, lakens e.d.) bezig te slijten, met slijtplekken)

sleeuw z. *sluw*

slegel de - sluitboom of staaf voor een deur of venster

slegge de 1. laagte, laag gedeelte in het land, ook door verzakking op een plaats waar eerder een sloot was 2. verlaging, verzakt gedeelte in pad, oprit enz. (soms ook door graafwerk ontstaan) 3. 's zomers droogliggend riviertje

sleggerig bn. - met laagten, kuilen (z. ook *slaegerig*)

slei bn. - in *d'r slei naor wezen* het willen hebben

sleie, *slei* de 1. sleg, grote hamer, meestal van hout, vooral voor het in de grond slaan van palen gebruikt 2. sleedoorn 3. (mv.) vruchten van de sleedoorn

sleiestaele de - steel van een sleg

sleiferen ww. 1. rondhangen, rondslechteren 2. z. *sleiferen*

sleinen ww. - met een sleg inslaan

sleipaol de - hetz. als *slagpaol*

slemgat et - dichtgeslemd gat

slemiel, *slamiet*, z. ook *schremiel* de, et 1. lange, slungelachtige persoon 2. vreemde vent met weinig pit 3. niet bep. nette vent 4. onbetrouwbare, gemene, akelige persoon 5. iemand

die weinig lukt, die altijd het onderspit delft, loser

slempen, *slemmen* ww. - slempen

slemperig bn. - slempig

slenke z. *slinker*

sleenter(...) z. *slienter(...)*

sleenterig bn. - op slenterende wijze

slepe, *sleipe* de - hetz. als *weidesleep*

slepen, *sliepen* ww. 1. iets slepend trekken, voortslepen 2. bijeenbrengen door op grote schaal te verzamelen, vaak: op een wijze waarbij men slepend trekt 3. ten tijde van de jaarwisseling verplaatsbare spullen bij mensen weghalen (bij wijze van grap en volgens een oude traditie) 4. weghalen om zelf te hebben 5. bewerken met een weidesleep, een kettingeg e.d. 6. aan iets hangend voortglijden 7. lopen en daarbij met de voeten, poten slepen, slepend gaan 8. veelvuldig ergens naar toe lopen (verspr.) 9. (van ziektes, kwalen:) slepend zijn 10. licht hellend, langzaam aflopen 11. (van zaken) niet opschieten, nauwelijks vorderen

sleper, *sleperd* de 1. iemand die iets sleept, versleept 2. paard voor een trekschuit of wagen (van iemand die vrachten vervoert) 3. iemand die met paard en wagen vrachten vervoert 4. schipper van een trekschuit 5. iemand die met een paard bomen sleept 6. (vooral van vrouwen:) iemand die altijd op weg is naar anderen, die altijd bij pad en weg is 7. slet 8. ijzeren stuk onder de houten as van een wagen, ter bescherming

sleperd, *sleperdien* de 1. schamel, sjofel vrouwtje 2. koe, paard of ander dier dat slepend loopt 3. z. *sleperd*

sleperig, *sleperig* bn., bw. 1. (van de wijze van lopen) slepend 2. maar steeds overal naar toe gaand 3. (van kleding) over de grond hangend, slepend

slepersman de - hetz. als *voerman*

sleperspaard, *sleperspaerd* et - sleperspaard: voor sleperswagens, ook wel: paard voor een trekschuit of paard dat bomen moet slepen

sleperswaegen de 1. wagen die men lang kon maken door een verlengstuk in het midden 2. grote wagen op luchtbanden, met plat dek

sleperswark, *sleperswark* et - het werk waarbij men boomstammen uit het bos sleept

slepien et 1. meisje dat nooit thuis is, altijd onderweg is 2. meisje dat een allemansvriendje is

sletel, *slietel* bn. 1. (van kledingstof, lakens e.d.) bezig te slijten, met slijtplekken 2. sleets, snel kleren verslijtend

slette de - slet

sleupe de - deel van het sluitwerk van een *laandhekke*, een venster enz., nl. plaat op het hek of kozijn geschroefd en met een oor dat sluit op de pen van het hengsel

sleurwark et - sleurwerk, werk dat routinematig wordt verricht

sleutel de 1. sleutel: waarmee men een slot sluit of opent 2. muzieksleutel 3. gereedschap waarmee een stift wordt omgedraaid of met een stift als draaiend deel 4. elk der ogen (met een schroefdraad aan de onderkant) op het tuig van een paard, waar de leidsels doorheen lopen, hetz. als *tuugsleutel*

sleutelbien et - sleutelbeen

sleutelbloeme de 1. sleutelbloem 2. primula

sleuteliezer et - ijzer dat aan de buitenkant van de muur door het sleutelanker steekt

sleuve, **sleuf** de - gegraven gleuf voor fundering, riolering enz., smalle groef in harde ondergrond

sleuvegreven ww. - graven van één of meer *sleuven*

slewiel z. *schremiel*

slib et - slib, slijk, slik

slicht, **slichte** bn. 1. slecht, effen, glad 2. zonder reliëf, versiersels, opsmuk, tierelantijnen, effen van kleur enz.

slichten ww. - slechten, vlakmaken, egaliseren

slichtkaanten bn. - van kant en zonder plooiën

slichtkop de 1. geit zonder hoorns 2. koe zonder hoorns

slichtkopgeite de - geit zonder hoorns

slichtkopt bn. 1. zonder horens (gezegd van geiten, schapen en/of koeien) 2. (van personen) met erg kort hoofdhaar

slichtschaeven ww. - glad maken door te schaven

slichtschoeven ww. - egaliseren door te schuiven

slichtslepen ww. - egaliseren door te slepen

slichtstrieken ww. - glad maken door te strijken

slichtvol, **slichtevol** bn. - afgestreken vol, tot aan de rand gevuld

slichtweg ww. - slechtweg, eenvoudigweg

slichtzundags, **slecht...** bn. - (van kleding) op één na netst, lett.: eenvoudig zondags

slierberder de - iemand die kwijlt

sliberen ww. - (vooral van mensen, honden) kwijlen, zeveren

sliede - hetz. als *slee*, bet. 1, 2

slieden z. *sleden*

slieder de - afscheiding, sliert, slijm (met name

bij geboorte)

sliederen, **sliemen** ww. 1. kwijlen 2. morsen (met natte substantie) 3. (van koeien, paarden) afscheiding aan de schede vertonen 4. afscheiding laten zien voor het kalven

sliet, **slieve**, **sleef** de 1. grote opscheplepel 2. klein lepeltje, theelepeltje 3. slungelachtig groot kind, vaak: met nog onvolwassen gedrag 4. lange, dunne persoon 5. slons

sliiefer de - klodder, nat stuk, sliert bij morsen

slieverd de - iemand die *sliefert*, z. *slieferen*

sliiefen, **sleiferen** ww. - knoeien, morsen

sliet et, de - slijk, glibberige, doorweekte, vieze grond, modder uit een sloot e.d.

sliekbende de - één groot geheel aan modder

slieken ww. - in te groot schoeisel lopen, zodat men daar bijna uit glijdt, hetz. als *slikkeslakken*

Sliekenborg, **...burg** et - plaatsnaam: Slikenburg

Sliekenborger, **...burger**, **Sliekenborgster**

bn. - van, m.b.t. *Sliekenborg*, *Sliekenborger moppen* bijnaam voor mensen uit die plaats; zelfst: iemand uit *Sliekenborg*

sliekerig bn. 1. (van grond) met slijk, als van, met slijk (verspr.) 2. lang, glad en slap (verspr.) 3. slijmachtig, met slijm, glibberig en vies 4. (gezegd van voedingswaren of gewas, i.h.b. van vlees dat (te) lang blijft liggen) enigszins aangetast, glad en vies, taai-kleverige geworden, al dan niet enigszins bedorven of rottend

sliekgeld et - slikgeld

sliekmeter de - slikmeter

sliekvol bn. - afgestreken vol, tot de rand vol

sliem et 1. slijmachtig vocht, slijmachtige substantie 2. (in het bijzonder) vocht dat men in z'n mond heeft, slijm in neus en keel bijv. als gevolg van verkoudheid, ook: slijm dat men opgeeft

slieme de 1. stuk slijm (dat men opgeeft) 2. (mv.) moederkoek op de tong van het kalf

sliemen bn. - vleien, slijmen, slijmerig doen

sliemer, **slijmer(d)** de - slijmerd, slijmerige persoon, kontlikker

sliemeren z. *sloemeren*

sliemerig bn. 1. met slijm, slijm vertonend 2. slijmachtig: gezegd van vlees dat te lang blijft liggen en vies wordt 3. (van brood:) dik en slijmachtig, kleverig, vaak: kleverig door het niet goed gaar zijn

sliemlaoge de - laag slijm, slijmachtige laag

sliender de - dier (onder het vee) dat ergens anders gaat vreten

slienen ww. - stiekem snoepen

sliensk bn. - geneigd tot snoepen, wegpakken

sliepe(...) z. *slepe(...)*

sliepen ww. 1. wetten (van messen enz.) 2. door snijdend te bewerken scherp maken 3. met slijpgereedschap bewerken om te polijsten, glad te maken 4. z. *slepen*

slieperi'je de 1. het (steeds maar) slijpen 2. bedrijf waar men slijpt 3. slijpinrichting

slieperig z. *sleperig*

sliepers... z. *slepers...*

sliepertien et - hetz. als *sleperd*

slieppad et - slijpvlak: vlak achter de snee van een mes

sliepschieve de - slijpschijf

slijpsel et - slijpsel: dat wat afvalt bij het slijpen

slijpstien, ...steen de - wetsteen, slijpsteen

sliepuut tw. - sliepuit

sliere, sliert(e) de 1. lange, enigszins slingerende reeks vlak na elkaar komende personen, ook: die zich aan elkaar vasthouden 2. grote groep personen 3. zeer lang voorwerp dat zich slingerend voordoet, erg lange stof die slingerend, lang uiteinde 4. stof die als het ware touwachtig is samengeperst, vooral van drop gezegd 5. stukje, reepje, bijv. van spek 6. lange, dunne persoon of dier 7. lange, dunne haarlok, lange haar 8. slingerende of sterk uithalende beweging

slieren, slierken ww. 1. glijdend gaan: over een glijbaan, over ijs enz. 2. uitglijden, wegglijden, zich glijdend, evt. bijna vallend voortbewegen 3. in, als een sliert hangen en evt. daarbij voortgetrokken worden

slierkien et - stukje, reepje, bijv. van spek

sliert(e) z. *sliere*

slietaosie, slietaoze, slietaosje de - slijtage

slietbaand de - speciale rand onder aan kleding tegen het slijten (bij het lopen)

slietel z. *sletel*

slieten ww. 1. afnemen in omvang, sterkte, dikte enz. door slijtage 2. afnemen van verdriet, onaangename herinneringen 3. de tijd doorbrengen 4. verlopen van de tijd 5. kwijt doen worden door verkopen, wegdoen 6. van iemand afkomen

slieter de 1. slijter (van drank) 2. smalle reep ijzer onder elk der ribben waarop een slee glijdt 3. ronde, dragende paal onder de *hilde*

slieteri'je de 1. slijtage 2. slijterij, slijterswinkel

slietersgoed et - koopwaar

slieterspries de - lagere prijs dan de gewone, vaak: inkoopsprijs

slietersweer de - koopwaar

slietgat z. *sleetgat*

slietiezer et - ijzeren plaat aangebracht om slijtage tegen te gaan

slietige de, in *niet helemaal bij de richte slietige* niet helemaal zoals het hoort te zijn

slietplaanke de - plankje met als functie het tegengaan van slijtage (als onderdeel van de boerenwagen, bij de *bloktonge*)

slietplaete de - ijzeren plaatje aangebracht om slijtage tegen te gaan (vooral als onderdeel van een boerenwagen of ploeg)

slietplak, ...plakke et, de - slijtplek

sliets z. *sleets*

slietsel et - door slijten ontstane stofachtige kleine deeltjes, vroeger met name uit stro in bedden gebruikt

slieve z. *sliet*

slieveslut de - sloof van een vrouw

slik de, et 1. keer dat een mens of dier slikt, likt 2. het slikken 3. snoepgoed 4. geld 5. slijk, modder, vooral: natte veenspecie

slikgoed et - snoepgoed

slikkebek de - iemand die veel snoept

slikkebekken ww. - likkebaarden

slikken ww. 1. likken, likkende bewegingen maken (met de tong) 2. doorslikken, wegslikken, slikken 4. snoep tot zich nemen 5. zich laten welgevalen, met moeite iets accepteren

slikkerd, slikker de 1. (vooral van kinderen) iemand die veel snoept 2. vleier

slikkeri'je de 1. snoepgoed 2. het (voortdurend) snoepen 3. het (voortdurend) minnekozen, zoenen

slikkerig bn. 1. geneigd tot snoepen 2. geneigd tot minnekozen

slikkeslakken, slakken ww. - in te groot schoeisel lopen (zodat men er steeds bijna uit glijdt)

slikkien et - snoepje, enig snoepgoed

slikkont de - zoetekauw

slikspul et - snoepgoed

slikzucht de - likzucht (bij kalveren, schapen)

slim bn., bw. 1. erg, ernstig, slecht, rampspoedig 2. moeilijk, lastig 3. (vaak als Ned. ervaren) schrander, scherp van verstand, gewiekst

slim II, slimme bw. - zeer, in hoge mate niet goed of goed

slimmegies bw. - leep, gewiekst

slinger de 1. zwaai, zwaaiende, slingerende beweging 2. uithalende, slaande beweging: tegen, voor iemands hoofd 3. flinke bocht: in een weg, vaarwater e.d. 4. kleine bui, rand of staart van een bui die valt 5. klodder, sliert

(die men morst, die rondvliegt enz.) 6. guirlande of slingerende versiering anderszins 7. pompzwengel 8. honingslinger 9. slinger van een uurwerk 10. touwtje boven een zere plek gehouden om de ernst te bepalen aan de hand van de slingerbeweging; zo ook boven bep. jonge vogels ter vaststelling van het geslacht 11. sluitboom van een deur 12. bekend gereedschap waarmee men de motor van een auto, tractor e.d. aanslingert 13. wiel of handvat waarmee men ronddraaiende bewegingen maakt om bep. installaties, instrumenten aan te drijven

slinger-om-de-bek de - hetz. als *maelenbri*'j

slinger-om-de-mast de - lange vrouw

slinger-om-de-paal de - hetz. als *posstro*

slinger-om-de-snute mv. 1. raapstelen 2. hetz. als *posstro* 3. hetz. als *haevermoutenbri*'j

slingerachtig bn. 1. nogal bochtig, enigszins slingerend 2. (bw.; van de wijze waarop men zich lopend verplaatst) moeilijk, op slingerende wijze

slingeraep de - slingeraap: lange, dunne persoon

slingerbaene de 1. slingerende, S-bochtachtige baan, beweging 2. cycloïde, (beweging volgens een) radlijn

slingerballe de - slingerbal

slingerbien et 1. lang, slingerend been 2. iemand die slecht ter been is

slingerbille, **slingerbiele** de - lange, dunne, slappe persoon, vaak ook: iemand die vreemd loopt

slingerbocht de - kronkelbocht, ook: meander

slingerboom de - boom waarin kinderen goed slingerende bewegingen kunnen maken (als spel)

slingerdeslag de - de Franse slag

slingerdiek de - weg met veel bochten

slingeren ww. 1. zwaaien, slingerend heen en weer bewegen 2. zich met onregelmatige, zwaaiende bewegingen voortbewegen 3. in een kronkelende lijn lopen, een bochtige loop hebben 4. rondhangen 5. zich in een lange rij, elkaar bij de hand vasthoudend, slingerend voortbewegen bij een bep. kinderspel 6. geraken (aan iemand, aan een praatje) 7. niet opruimen, niet opbergen, op de plek laten waar het (gebruikt) is, in *slingeren laoten* 8. met een zwaai gooien 9. doen vallen door met een slingerende beweging te werpen 10. zwingelen (aan een pompzwengel) 11. oogsten (van honing) met een slingermachine 12. in de vorm van één of meer slingers om iets (heen)

gaan, zich vastzetten 13. naden afwerken met de zogeheten *slingersteek*

slingerhunning, ...**hunnig** de 1. slingerhoning 2. honing uit raten waarin broedsel zat

slingerig bn., bw. 1. kronkelend, met een bochtige loop 2. op zigzaggende, heen en weer slingerende wijze 3. lang en dun

slingerkörf, ...**raem** de - voorziening in een honingslinger waarin de raampjes rond-draaien

slingerpad et - slingerpad (lett.), kronkelend pad

slingerpaol de - hetz. als *lantierpaol*

slingerplaante de - slingerplant

slingerraem z. *slingerkörf*

slingerslag de - snelle maar onnauwkeurige, nauwelijks serieuze manier van werken

slingersteek de 1. grote steek waarmee men naait 2. bep. steek om naden in kleding mee af te werken (om rafelen te voorkomen)

slingerweg de - weg met veel bochten

slingerziekte de - draaiziekte (bij schapen)

slinke, **zlenke** de 1. lager gelegen stuk in het land 2. droge sloot, ondiepe greppel

slinken ww. 1. (in)slinken: van een voorraad, van het geld 2. inkrimpen bij de bereiding

slinker de - iets dat *slinkt*, z. *slinken*

slinks bn. - slinks, sluw, listig

slinksgewieze, ...**gewies** bw. - op slinkse, sluwe, stiekeme wijze

slinter, **slenter** de 1. in *an de slenter* ervan door, de hort op 2. lange, dunne persoon

slinterbille de 1. iemand die erg slenterend, slungelachtig loopt 2. erg magere koe 3. erg magere persoon

slinteren, **slenteren** ww. - slenteren, langzaam wandelen, lanterfantend lopen

slinterig, **slenterig** bn., bw. - slenterig, slenterend, lusteloos slenterend

slipjasse, **slippiesjasse** de - slipjas, pandjesjas

slippe de - slip: van een kledingstuk

slippedregen ww. - dragen van slippen van de bruidsjurk

slippen ww. 1. wegglijden 2. uitglijden

slipperen ww. 1. uitglijden 2. fig.: slippertjes maken

slipperig bn. - van patrijzen: tokkend op de karakterieke wijze

slissen, **slisteren** ww. - op bep. wijze lispelen: slissen

sliw, **sluw**, **sleeuw** bn., bw. 1. op overzoete wijze pratend, liefkozend, overdreven flauw, kinderachtig 2. (van personen) een beetje suf

slo-an z. *sloans*

slobbe de 1. slobbeend 2. vaatdoek
slobben z. *slobberen*
slobber, **slobberd** de 1. (vaak verkl.) bep. hoeveelheid voer voor het vee, met name varkens, koeien en paarden, nl. als mengsel van water (of soms wei) en meel (van verschillende soorten) 2. koffie 3. (van kledingstukken) slobberende wijze van hangen 4. veel te ruim sluitend, slobberig afhankelijk kledingstuk 5. te ruime schoen 6. slobberig, slordig gekleed iemand
slobberd, **slobber** de - in *een goeie slobber(d)* een goeie sloeber 2. z. *slobber*
slobberdewietskoesop, ...*dewumkesoep* de - zeer dunne soep
slobberen, **slobben**, **sloeben** ww. 1. slobberen: slurpend drinken, sterk zuigen 2. slobberend afhangen (van kleding), te wijf zijn (ook van schoeisel) 3. in te ruim schoeisel lopen
slobberig bn. 1. slobberig, te ruim (van kleding) 2. slordig gekleed
slobente de - slobbeend
slodder de - sloddervos, slordige persoon
slodderachtig, ...*aachtig* bn., bw. - slordig, niet goed afgewerkt, niet erg verzorgd
slodderbosse de - iemand die het niet zo nauw neemt
slodderen ww. - slobberen (van kleding)
sloddergat de - slordig gekleed iemand, sloddervos
slodderig bn., bw. 1. flodderig, slap hangend 2. slordig gekleed, met onverzorgd uiterlijk
slodderkont, ...*konte* de - sloddervos
sloddervos, **slotter...** de - sloddervos, vaak: iemand die slordig, slobberig gekleed gaat
slode-opmaeken z. *slootopmaeken*
slode-utmaeken z. *slootopmaeken*
slodegreven ww. - graven van sloten
slodemaeken z. *slootopmaeken*
sloden, **sloten**, **opsloten**, **opsloten**, **uutsloten** ww. - schoonmaken en/of uitdiepen van sloten
slodersgoed, **slotersgoed** et - ruipte enz., heinsel uit een sloot
slodershaoke en var. z. *sloothaoke*
slodersliende, **slootliende** de - lijn, touw, draad waarlangs men een sloot uitzet, uitgraaft, opschoont
slodeschouwen, **slote...**, **slootschouwen** ww. - de schouw uitvoeren: van sloten
slodeschouwer, **slootschouwer** de - degene die namens het waterschap gerechtigd is de sloten enz. te inspecteren, te schouwen
sloeben z. *slobberen*
sloeberig bn., bw. - onverzorgd, slordig

sloefien, **sloefe**, **sloef**, **sloepien** et 1. sluif, foudraal, vaak: vingerling, vingerbeschermer 2. (verkl.) condoom 3. omslag voor brieven, enveloppe
sloeg bn. 1. slaperig, lusteloos 2. zonder pit, suffig 3. (van planten) slap neerhangend 4. in *sloeg stro* hetz. als *sloekstro* 5. z. *sloek*
sloegen ww. - licht slapen, sluimeren
sloegerd de - sufferd, druiloor
sloegkont de 1. koe met hangend, doorzakkend achterlichaam 2. vracht hooi die aan de achterkant van de wagen overhelt, oversteekt
sloegkop de 1. iemand die het liefst wat zit te suffen, zit te slapen 2. sufferd 3. koe of schaaap met slecht ontwikkelde hoorns
sloegkoppen ww. - suffen, bijna indutten
sloegoor de - suffe manspersoon, druiloor
sloegslim bn. - slim en handig, listig
sloegstattend(e) bn., bw. - druijstaartend, met de staart tussen de benen lopend, ook fig.: op bedeesde of schuldbevuste wijze voortgaand, beschaamd afdruijpend
sloek I de - keel
sloek II, **sloeg** bn. - sluij (van het haar)
sloeken ww. 1. stiekem slachten, zonder vergunning (waarvoor men nl. zou moeten betalen) 2. smokkelen, de wet ontduiken 3. (van stro, riet e.d.) door te schudden gras, onkruid, korte stukjes verwijderen uit stro, riet, e.d., stro op die manier gereed maken om als dakbedekking aan te brengen
sloekgarve de - garve van schoon stro, waar nl. de ongerechtigheden uit waren verwijderd
sloekslaachten ww. - clandestien slachten, nl. zonder het slachtdier aan de officiële keuring te onderwerpen (waarvoor men nl. moest betalen)
sloekstro et - mooi recht, schoon stro, d.i. zonder ongerechtigheden
sloemeren, **slumeren**, **slommeren**, **sliemeren** ww. - sluimeren, onvast slapen
sloepde de 1. dop van de hoorn van een koe 2. voor *sloepien* z. *sloefien*
sloepen ww. 1. sluijpen 2. glippend gaan 3. sloffen als gevolg van te ruim zittende schoenen, klompen, laarzen 4. te groot zijn van schoenen, klompen, laarzen zodat men sloffend loopt
sloependeweg, ...*wieze* bw. - op sluijpende wijze
sloepertien et - iemand die je nauwelijks hoort of ziet, stiekemer
sloeps bw. - stilletjes, stiekem
sloepstatten ww. - druijstaarten
sloepstattend(e) bw. - druijstaartend,

schuldbewust, bedeesd, stiekempjes lopend
sloerderig, **sloerig** bn. - rommelig in z'n doen en laten, slordig (vooral: waarbij men dingen vergeet)

sloere de - slordige vrouw

sloeren ww. - maar steeds niet aanpakken, voortdurend laten liggen en niet afhandelen, maar steeds niet de nodige aandacht geven en er geen zorg aan besteden, vooral in *sloeren laoten*, *d'r mit sloeren* het steeds laten liggen, op de lange baan schuiven, *zitten te sloeren* zitten niksen

sloerie de 1. slet 2. slordige, smerige vrouw, asociale vrouw 3. nietsnut (ook van een man gezegd) 4. slordige, ruig bebaarde man

sloerig z. *sloerderig*

sloerzak de, in *in de sloerzak* in een situatie waarbij men iets (bijna) vergeet, maar steeds niet doet, laat liggen

slof bn., bw. 1. niet bros, niet droog, niet hard en knappend maar enigszins vochtig (gezegd van koekjes en vergelijkbare waren) 2. laks, slof, dralend 3. z. *sloffje*

sloffje, **slof** de 1. slof, pantoffel 2. in *uit de sloffe schieten* uitvallen 3. elk der omhulsels om de poten van een paard (meestal in de vorm van zakken; tegen gladheid of wegzakken in het veen of in laag gelegen hooiland) 4. ploegvoet

sloffebone, **slofferbone**, **slofbone** de - tuinboon

sloffen, **slofken** ww. 1. lopen en daarbij met z'n voeten, schoeisel slepen 2. niet de vereiste aandacht geven en handelen, niet of onvoldoende aanpakken, verder in *sloffen laoten* op z'n beloop laten, onvoldoende aanpakken, niet opschieten

sloffer de 1. iemand die sloft 2. slof, pantoffel

slofferd de - iemand die niet opschiet, treuzelaar

sloffien et 1. kleine *sloffje* 2. bep. plant: pantoffeltje

sloffig bn., bw. 1. vergeetachtig 2. enigszins vochtig, niet meer knapperig, bros (van bep. eetwaren)

sloffighied de - het vergeetachtig, onzorgvuldig, laks zijn

slofhied de - matheid, niet-levendige toestand

slofken z. *sloffen*

slofklompe de - bep. klomp met band

slofkont, ...**konte** de - treuzelaar, iemand die niet opschiet met z'n werk

slok de 1. keer dat men slikt 2. het slikken 3. teug 4. flinke hoeveelheid vloeistof 5. grote hoeveelheid geld

slokken ww. - slikken, één of meer slikkende bewegingen maken, ook: iets pikken

slokkerd, **slokker** de 1. keel 2. gulzige eter 3. in *een goeie slokkerd* goedge man 4. keel

slokkien et 1. kleine slok 2. slokje, borrel

slokop de - slokop, gulzigaard, ook fig.

slomerd de - slome, suffe persoon

slommieren z. *sloemeren*

slompje, **slomp** de 1. grote hoeveelheid 2. in *op 'e slompje* afgezakt: van kledingstukken

slongel, **slungel** de 1. slungel: lange, slungelige jongen 2. vlegel, brutale jongen

slongelachtig, **slungel...** bn. 1. lang en mager, slungelig 2. vlegelachtig, brutaal

slongelig, **slongerig**, **slungelig** bn., bw. - slungelig

slonnestaete de - steel van de ui

slonter, **slont** de - slordig iemand, slordige vrouw

slonterboezem de - slordig iemand

slonterboksem, **slonterboks(e)**, **flodderboks(e)** de - armoedig en slordig geklede persoon, smeerpots, sloddervos

slonteren ww. 1. achteloos, slordig omgaan met z'n spullen, laten slingeren 2. (van kleding) te wijf zitten, slordig afhangen

slonterfonter de - sloddervos, vooral: vrouw die slordig is in de huishouding, die het huishoudelijk werk, de kleding van het gezin e.d. verwaarloost

slonterig bn., bw. 1. slordig, slonzig 2. (van planten) slap hangend 3. niet echt ziek, maar zich toch niet lekker voelend

slonterkont, **slonterkonte**, **slontekont** de - sloddervos, smeerpots, knoeier

slonterkouse de - slordige vrouw

slontervodse de - slordige, smerige vrouw

slontervos de - slordige vrouw

slonze z. *sloons*

sloof, **slove** de 1. (vaak verkl.) vrouw die hard werkt, die de huishouding niet of nauwelijks aan kan, die er onverzorgd uitziet en die weinig of niets heeft in te brengen; ook wel van een zeer hard werkende man gezegd 2. (vaak verkl.) lage, halve schort

slooiehaandel de - handel zonder vaste prijs en waarbij men gemakkelijk afdingt

slooiën ww. - onder de prijs (proberen te) verkopen of kopen en daarbij afdingen, hoe dan ook de koopwaren aan de man proberen te brengen

slooiër de - iemand die *slooit*, d.i. vooral: die afdingt, z. *slooiën*

sloompjen et - sloom vrouwtje

sloons, *sloonze*, *slonze* de 1. slordige vrouw 2. vrouw van lichte zeden
sloonske et - slonsje, slordige vrouw
sloonzebelle de - slonzige vrouw, vrouw die met name in de huishouding slordig is
sloonzig, *sloonzigerig* bn., bw. - slonzig
sloop I et - kussensloop
sloop II de 1. het slopen 2. sloopbedrijf, sloperij 3. het werk van slopers
sloot de 1. sloot: bekend gegraven water 2. grote hoeveelheid vloeistof
slootbeugel de - baggerbeugel om modder mee uit sloten te halen
slootgoed, *slootgoed* de - slootaarde en resten van planten, bijeengebracht bij het zuiveren van sloten
sloothaake, *slodershaake* de - sloothaak
sloothekkel de - hekkel
sloothouwe de - soort haak met platte tanden, haaks op de stok, om resten van planten, afgesneden stukken begroeiing mee uit te sloot te trekken
slootkaante, ..*kaant*, *slootkaante*, *slootkaant* de - slootkant
slootkaantesnieder de - lang stalen mes, soort rechte zeis in het verlengde van een lange stok, waarmee de kanten van de greppels en sloten recht afgesneden, afgeslagen worden
slootliende z. *slodersliende*
slootmes et - lang stalen mes, soort rechte zeis in het verlengde van een lange stok, waarmee de kanten van de greppels en sloten recht afgesneden, afgeslagen worden
slootmodder, *slootmodder* de - slootaarde
slootopmaeken, *slode-opmaeken*, *slode-uutmaeken*, *slodemaeken* ww. - schoonmaken en/of uitdiepen van sloten
slootopmi'jen ww. - gras en andere planten uit sloten halen door te maaien
slootopsnieden ww. - wegsnijden van resten van planten uit, aan de zijkant van sloten (bij het zuiveren)
slootroegte, *slootroegte* de - resten van planten die bij het zuiveren uit sloten worden gehaald
slootschonemaeken, *slootschoonmaeken*, *slootopschonen* ww. - opschonen van sloten
slootschouwen z. *slodeschouwen*
slootschouwer z. *slodeschouwer*
sloots- z. *sloot-*
slootskroes, ..*kros* et - eendekroes
slootsnieden ww. - maaiend, snijdend gras enz. uit een sloot halen
slootsnieder de 1. iemand die sloten schoonmaakt 2. lang stalen mes, soort rechte

zeis in het verlengde van een lange stok, waarmee de kanten van de greppels en sloten recht afgesneden, afgeslagen worden
slootsnit et - hetz. als *slootsnieder* (bet. 2), *tilzende*
slootspul et - hetz. als *slootroegte*
slootsrommel de - hetz. als *slootroegte*
slootswaeter, *slootwaeter* et 1. water in een sloot 2. slechte koffie 3. slechte thee
slootswal, *slootwal* de - slootkant
slootuutmi'jen ww. - uitmaaien van één of meer sloten
slootuutmodderen ww. - bagger, plantenresten enz. uit één of meer sloten halen
slootvilte de - laag planten onder in een sloot
slootzilde de - hetz. als *tilzende*
slop I de - pijp met slap mondstuk, vooral: kromme imkerpijp met een slap mondstuk en met een flinke kop
slop II et, in *in et slop* in een impasse, zonder vooruitgang
slop III bn. 1. slap, niet strak 2. erg buigzaam, niet stijf, niet stevig 3. weinig krachtig: in lichamenlijk opzicht 4. in *goed in de sloppe was zitten* over veel geld beschikken 5. niet in een stevig verband 6. (van thee, koffie) met naar verhouding veel water 7. weinig flink, weinig kordaat 8. met weinig werk, met weinig inspanning
slopebont, *kussenbont*, *kussenslopebont* et - bonte stof waaruit kussenslopen zijn gemaakt
slopen ww. 1. slopen: afbreken, slechten enz. 2. afmatten, doen uitputten
sloper de - sloper: iemand die sloopt
sloperi'je de 1. het slopen, slechten, afbreken 2. sloopinrichting, slopersbedrijf
slophied de - slapeid
sloppeling de - slappeling
sloppentaai, *sloppentaai(e)n*, ..*taai* de - niet sterke persoon, slappe slungel, slapjanus
sloppentop de - lange, slappe vrouw
sloppiepe de - pijp met slap mondstuk
sloppies bn. - slap, ziekelijk
sloppighied de - slapeid: het *slop* zijn
slopte de - slapte: het *slop* zijn
slorpen ww. - hetz. als *lorpen* bet. 1, 2
slorpen, *slurpen* ww. - slurpen, slurpend eten, drinken
slot et 1. slot: in een deur, aan een fiets enz. 2. knip: op een tas, boek enz. 3. hetz. als *halsslot* 4. versterkt kasteel 5. laatste deel, einde 6. in verb. als *bi'j slot van zaeke* per slot van rekening, uiteindelijk, eigenlijk, *per slot* uiteindelijk, als puntje bij paaltje komt

slot... z. *slode*...

slotgat et 1. gat voor een slot 2. gaatje in de tepel van een koe

slotlied ww. - glijdend, en daarbij steeds aanloopjes nemend, over het ijs van een sloot gaan

slotjespringen ww. - slootjespringen, het steeds springen over één of meer sloten (als spelletje)

slotienspringer de - kind dat voortdurend bezig is met *slotienspringen*

slotkralen de - snoer kralen met een bep. sluiting: een slotje

slotring de - ring in een ringvormig slot

slotte, *selotte*, *sjelotte*, *sjelot*, *sjalotte* de - sjalot (vaak mv., verkl. of mv. van het verkl.)

slottervos z. *sloddervos*

slove z. *sloof*

sloven ww. - sloven, hard, langdurig zwaar werk verrichten, in verb.

slover de - slover, zwoeger

sloverig, *slovig* bn. - armoedig: waarbij men moet zwoegen en sloven voor z'n bestaan

sluierstof de - sluiergaas, stof voor het maken van sluiers

slumeren z. *sloemer*n

slumes z. *snumes*

slungel(...) z. *slongel(...)*

slunteryg bn. - slap, ziekelijk

slurf, *slurve* de 1. slurf 2. trechter van een windhoos 3. penis van een hengst 4. slurfachtige, beweegbare doorloop naar de ingang van een vliegtuig (op vliegvelden)

slurpen z. *slorpen*

slurven ww. - opnemen, opzuigen in, (als) met een slurf

sluten ww. 1. sluiten, afsluiten, dichtdoen, dichtmaken 2. (bij runderen) de schede weer in de gesloten toestand krijgen na het kalven, ook: het daarbij behulpzaam zijn 3. dichtgaan, dichtgedaan worden 4. aansluiten, in elkaar, bij elkaar zitten doordat het van de juiste vorm, grootte is 5. vast verbonden, bijeen houden 6. beëindigen, besluiten, afsluiten 7. de periode doen eindigen waarin men mag vissen, jagen 8. aangaan (van een overeenkomst, verbintenis enz.)

sluter de 1. sluitboom 2. sluter: van een fototoestel

sluterstied, *slutens...*, *slutings...* de - sluitingstijd

sluting, *slutige* de 1. het sluiten 2. beëindiging: van bedrijven, instellingen 3. dat waarmee men iets sluit, zoals een kettinkje dat men als sieraad

draagt, een drukknoop enz. 4. dat waarmee men een fles afsluit, vooral: dop

sluukhandel de - sluihandel

sluukhoorn z. *kraphoorn*

sluupmoord de - sluipmoord

sluupmoordener de 1. sluipmoordenaar 2. wind die iemand laat en die niet wordt gehoord

sluus de 1. sluis, sas, schutsluis 2. sluisolk

sluusdeure de - sluisdeur

sluusgeld et - sluisgeld

sluushaoke de - sluishak

sluushuus et - sluishuis

sluusklompien et - klompje dat men toesteekt om het sluisgeld in te ontvangen

sluuskolk(e) de - sluisolk, sluiskamer

sluuswachter de - sluiswachter

sluutappel de - sluitappel

sluutboom de - slagboom, vooral: spoorboom

sluutdeksel et - deksel (ter afsluiting)

sluutdoppe de - sluitdop, dop ter afsluiting

sluutgarve de - garve aangebracht ter afsluiting van een hok tegen de regen

sluutgat et - speenopening, gaatje van de tepel (bij koeien)

sluuthaoke de - sluihaak

sluuthaspel de - stoethaspel

sluuthoolt et - onderdeel van een ouderwetse boerenwagen: elk der twee verbindende balken die de wagenladders bijeenhouden

sluutkorf de - sluitkorf

sluutlaeken et - sluitlaken

sluutmaande de - sluitmand, sluitkorf

sluutraem et - hetz. als *sluuthoolt*

sluutrede - sluitrede: rede waarmee men afsluit

sluutring de - ring waarmee iets wordt gesloten, vastgezet

sluutspelde de - sluitspeld

sluutspiere de - sluitspier: die een lichaamsopening afsluit

sluutstien, *sluutsteen* de - sluitsteen: bovenste steen, steen waarmee wordt afgedekt

sluutstok et - deel waarmee iets wordt afgesloten; met name m.b.t. een voorstelling, een toneelstuk e.d.

sluutstoppe de - stop waarmee iets wordt afgesloten

sluuttoppe de - dun, met één band gebonden bosje heide, aangebracht om te dichten: aan de onderkant van niet goed tegen elkaar sluitende dakpannen (tegen slagregen en stuifneeuw)

sluutwark et - sluitwerk

sluutwoord et - sluitwoord

sluutzegel de - sluitzegel
sluw bn. 1. listig, sluw 2. z. *sluw*
sluwig bn., bw. - listig, een beetje gemeen
smachten ww. 1. smachten: vergaan: van dorst
 2. sterk verlangen
smaek de 1. smaak 2. persoonlijke waardering
 3. schoonheidszin
smaekelik bn. 1. smakelijk, lekker smakend
 2. getuigend van genoeg, bijv. *d'r smaekelik omme lachen*
smaeken ww. 1. de smaak hebben zoals men die proeft 2. lekker zijn, goed smaken 3. aanstaan, bevallen
smaekien et - smaakje, bij smaak
smaekopkrikkertien et - aperitief
smaekzem bn. 1. goed smakend, smakelijk 2. met eetlust
smak de 1. harde bons, harde val 2. harde klap, stoot 3. grote hoeveelheid van iets, grote menigte
smakkelen ww. - smikkelen, lekker opeten, in verb. met *smikkelen*
smakken ww. 1. smakken: ruw gooien of vallen
 2. een smakkend geluid maken 3. zoenen
smakkerd, smakker de 1. stevige zoen, pakkerd
 2. harde val, smak 3. slag, harde klap 4. schelm, rakker, smeerlap
smal bn. 1. smal, weinig breed 2. mager, schraal
 3. gering, armoedig, karig
smalbekkien et - (vooral verkl.) kind dat, persoon die mager is, vooral in het gelaat
smalbille de - koe met smalle billen
smallic bn. - mager, er smalletjes uitzierend
smalree de - één jaar oude ree
smalrogge, ...konte de - koe met magere, smalle rug
smarkaoren mv., in *D'r kommen smarkaoren* op gezegd als iemand ziek lijkt, of te veel heeft gegeten
smatlappe, smetlappe de 1. kleine wond, schaafwonde, plek in de huid die flink ontveld is 2. smartlap, overdreven gevoelig levenslied
smatplakke, smetplakke de - (bij gras, bep. vruchten) rottende plek (vooral: door broeiing of door vallen)
smatreet, smetreet de - achterste, billen met smartende huid, blikkaars
smattekoren et - melde
smatten, smetten ww. 1. smarten: van de huid, van wonden in de huid 2. (van gras) broeien en daarbij licht gaan rotten en verkleuren
smatterig, smetterig bn. 1. (van de huid) smartig, smartend, ruw en schrijnend 2. niet met heldere schijn, niet helder van kleur, met

smetten, vlekken enz. 3. (van gras dat broeit, van appels met rotte plekken als gevolg van vallen) aangetast door broeien, licht rotten
smederi'je de - smederij
smeediezer et - smeedijzer
smeediezeren bn. - smeedijzeren
smeedwerk et - smeedwerk
smeelderde de - iemand die voortdurend smaalt
smeelderig, smelerig bn. - (licht) smalend
smeels, smeelsk bn. - (licht) smalend, op (licht) smalende wijze
smeer de, et 1. dierlijk vet, vooral bladvet, varkensvet enz. voor op de boterham, vandaar: dat wat men op de boterham smeert, met name reuzel 2. oorsmeer 3. smeersel, vet waar men machines mee smeert e.d. 4. vettig vuil, vieze laag 5. geld, slappe was 5. sneer
smeerboel de - smeerboel, vies geheel
smeerder de - koe die *smeert*, z. *smeren*, bet. 3
smeerderi'je de - vuiligheid, vieze troep
smeerdeuze de 1. doos met smeer, vet, zalf 2. smerige vrouw
smeerdoedel de - smeerpoets
smeerdoppe de - dop voor de as van een wiel waaronder men de wagensmeer aanbrengt
smeergattien et - elk der gaatjes in een machine waarin men de olie kan doen (om te smeren)
smeerhaeze de - smeerpoets
smeerhond de - smeerlap
smeerkanes de - smerige, vieze man
smeerkees de - smeerkees, smerige, slordige man
smeerkeze de - smeerkaas
smeerkleppe de - klep op een machine waaronder men smeerolie aanbrengt
smeerkonte, ...smeerkont de - smerige vrouwspersoon, smeerpoets
smeerkouse de - smeerpoets, vieze persoon
smeerlaoge de 1. harde, storende laag in de grond 2. vieze, vette laag
smeerlap, smeerlappe de 1. gemeen, onbetrouwbaar iemand, loeder 2. man of vrouw die een smeerpoets is
smeerlapperi'je de 1. troep, rottend, vies geheel enz. 2. gemeen, schurkachtig gedrag
smeernippel de - smeernippel
smeerplak de, et - smeervlek, vieze plek in stof, vooral in kleding: door vuil of smeersel
smeerpoede, smeerpoedel de - smeerpoets, smerige, tamelijk slordige en niet bep. hygiënische vrouw
smeerpoets(e), smeerpoeste, smeerpoes de - smeerpoets, smerige en slordige persoon
smeerpokkens mv. - smeerpokken

smeerpot de - pot met, voor wagensmeer
smeerschieve de - heupgewricht
smeertodse, ...*todde*, ...*trotse* de - smerige, slordige, vaak ook dikke vrouwspersoon
smeertonte de - vieze, smerige en slordige vrouw
smeervarken et - man die een smeerpoets is
smeervottel de - smeewortel
smeet de 1. in *in de smee* de richting, in de buurt waar men moet zijn, iets heeft 2. baan bij het knikkeren
smele de - bep. grasoort: smele, smeel
smelen ww. 1. enigszins geringschattend en spottend, smalend praten 2. vleien, slijmen
smelendewies bw. - smalend, op spottende wijze
smelerig z. *smeelderig*
smelig bn., bw. 1. smalend, schadelijk 2. smaad opleverend
smelik bw. - sneu, van teleurstelling getuigend
smeren ww. 1. smeren, smerend aanbrengen e.d. 2. knoeien, morsend bezig zijn 3. (bij koeien) witachtige afscheiding vertonen aan de schede (met name voor het kalven) 4. in 'm smeren ervandoor gaan 5. (van de lucht) werken
smerig bn. 1. smerig, vuil 2. wat smerig, vies maakt 3. wat gemakkelijk smerig, vuil wordt 4. niet hygiënisch in z'n doen en laten, z'n kleding enz. te weinig reinigend 5. schunnig, vies, onzedelijk 6. (van de gelaatsuitdrukking) boos, chagrijnig 7. erg gemeen, liederlijk 8. vervelend, hinderlijk 9. (van de lucht) niet helder
smerigbrief z. *strontbrief*
smerighied de - smerigheid: vuil, smeerboel, smeertroep
smerigte de - smerigheid, smeertroep, laag vuil
smet de - spat, vlek, smet (ook fig.)
smetlappe z. *smatlappe*
smetpere de - peer die gemakkelijk kneust bij het vallen en die gemakkelijk gaat rotten
smetplakke z. *smatplakke*
smetreet z. *smatreet*
smetten ww. 1. (van kledingstof e.d.) snel vies worden, smetten 2. z. *smatten*
smetterig bn. 1. van kledingstof e.d.: met vlekken, vies geworden 2. (van kledingstof e.d.) snel vies wordend, smettig 3. *smatterig*
smeu z. *smu*
smeucht de - weet (die men van iets heeft)
smeugel de 1. deugniet, rakker, boosaardig persoon 2. (verkl.) kort tabakspijpe 3. klein kind 4. vleier (die er niets van meent), vaak

gezegd van een kind dat probeert iets te krijgen
 5. bijdehand kind 6. iemand die een ander gemakkelijk in het ootje neemt
smeulvuur et - vuur dat 's avonds met as was afgedekt, zodat men het de volgende ochtend snel weer kon oprakelen
smidsiezer et - smeedijzer
smidsreden, **smidsscheuvel**, **smidsschaetse** de - ouderwetse, door de smid gesmede schaats (met dikke ijzers en een krul)
smidspieler de - door een smid gemaakte spijker, ook hoefnagel
smidswief et - vrouw van een smid
smiecht de 1. ondeugend kind of gemene man 2. lust om te doen, om mee te maken, in ontkenkende verb.
smiegel, **smiggel** de, et 1. ondeugend kind (vooral: meisje), ondeugende persoon 2. smiecht, onbetrouwbare man, bijv. *een lillike smiegel*
smienke de - schmink, grimeersel
smienken ww. - schminken
smies de - in *in de smies* in de gaten, door (hebbend)
smiespelen ww. - smiespelen
smiesterd, **smiester** de - (vaak negatief of schertsend) geniepigerd, stiekemerd, ondeugende of akelige persoon
smietangel de - werphengel
smieten ww. 1. ruw gooien, smijten, hard werpen 2. (van bep. dieren, met name varkens) ter wereld brengen
smietliende, ...*liene* de - werplijn (om paling te vangen)
smieuwken ww. - mooi praten, vleien
smieuwkerd de - vleier, mooi prater
smiezen I mv., in *in de smiezen* in de gaten
smiezen II ww. - smiespelen, stiekem praten
smiezerd de - niet te vertrouwen man
smiggel z. *smiegel*
smikkelderi'je de 1. snoepgoed 2. iets om te eten
smikkelen ww. - smikkelen, stilletjes en lekker eten
smikseltien et - smeerseltje
Smildwaeter et - slechte koffie
Smildiger, **Smilder** bn. - van, m.b.t. *De Smilde* (plaats in naburig Drenthe); ook zelfst.: iemand uit die plaats
smit et - verdikte weeffout in linnen
smitskachel de - bep. fraai versierde, min of meer vierkante, luxe verwarmingskachel
smocht de - hetz. als *nocht*, bet. 2
smoddekop z. *sprutelkop*

smoege de 1. ziekte die snel opkomt (vaak: in de vorm van een kleine epidemie) en die vaak ook weer snel verdwijnt 2. modeverschijnsel

smoegen ww. 1. moeizaam en piepend ademen 2. (van pijpen waaruit men rookt) moeilijk lucht doorlaten 3. (van vuur) smeulen, niet goed branden 4. (van de lucht) betrekken, werken

smoeger de - slechte, overjarige turf

smoek bn., bw. 1. aangenaam van omgeving (vaak ook: en aangenaam warm), knus 2. nogal warm en drukkend

smoekies bw. 1. aangenaam (vaak ook: van temperatuur), knus 2. warm en drukkend

smoel de 1. smoel, bek, vooral: grote mond die men opzet 2. gelaatsuitdrukking (van een bep. soort)

smoelwark, ...*waark* et - mondwerk, vooral: grote mond (fig.)

smoens(ien) et - smoesje: verzinsel, uitvlucht

smoesterig bn. 1. groezelig, smoezig, smerig, een beetje vuil 2. (van de lucht) enigszins grauw, betrokken, tekenen vertonend van komende regen

smoeze de 1. smoes, minderwaardig, overjarig stuk turf of turf uit brak water, turf die nog niet droog was toen het begon te vriezen en daardoor van mindere kwaliteit is 2. smoes, verzinsel, uitvlucht

smoezelig bn. 1. smoezelig, beduimd, met vastzittende smerigheid

smoezen, *smousen* ww. 1. smoezen: heimelijk praten 2. (van de lucht) betrekken, aan helderheid verliezen (en een ander weerbeeld gaan vertonen) 3. hutselen (vooral van eten)

smoezerig bn. - (van de lucht) enigszins betrokken, heig, niet helder

smok de - zoen, vaak: stevige kus

smoken ww. - stevig roken (van een pijp, sigaretten enz.)

smokkelbroek de - plusfour

smokkelderi'je de - smokkelarij, smokkelhandel

smokkelen ww. 1. smokkelen: smokkelhandel drijven 2. een beetje een loopje met de voerschriften nemen, de regels van een spel een beetje al te ruim interpreteren

smokkeler, *smokkelder* de - iemand die smokkelt, smokkelaar

smokkelweer de - smokkelwaar

smokken ww. - kussen, (flink) zoenen

smook de - dikke witte rook (als gevolg van het roken van sigaretten, pijpen enz.)

smoolt et - smout: gesmolten reuzel, dat

vervolgens weer is gestold

smooltbrogge de - boterham met reuzel

smooltkoeme de - kom met *smoolt*

smooltpot de - pot met *smoolt*

smoor de, et 1. in *mit de smoor* in flink ge-ergerd 2. gesmolten varkensvet

smoorbeie de - bes van de hagedoorn

smoorbrogge de - stuk roggebrood met reuzel

smoordrok bn. - geweldig druk (met werk, activiteiten enz., door verkeer, voetgangers, feestgangers enz.)

smoordronken(d) bn. - smoordronken

smoorhiete bn. - smoorheet

smoorpot de 1. stampot 2. stampot van aardappelen, wortels en uien 3. mengsel van eten dat men smoort, stooft 4. pot met gesmolten varkensvet 5. familie, huishouding waar voortdurend ruzie is

smoorriek bn. - schatrijk

smoorvet et - reuzel, varkensvet

smoorzat bn. - spuuzgat

smoren ww. 1. door verstikking doden 2. stikken 3. een zeer grote hoeveelheid van iets hebben, in *smoren in* 4. gaar doen worden door te smoren 5. doven (van vuur, door zuurstofgebrek) 6. vastlopen, vast gaan zitten (met name in de modder)

smorrekop z. *sprutelkop*

smorrig bn. - enigszins vuil

smotsappel, *smosappel*, *smotseappel* de - moesappel

smotse, *smots* de 1. appelmoes 2. tot pap gekookte aardappel(en) 3. fijn gemaakt eten 4. modderboel 5. dikke vrouw

smotsen ww. - doorenmengen (op nogal ruwe wijze)

smotsig, *smotserig* bn. 1. (van het weer) vochtig en drukkend 2. (van gekookte aardappelen) slap en waterig gelijk appelmoes

smouk bn., bw. - gezellig en boeiend (vertellend)

smous de 1. weinig betrouwbare persoon 2. ruig behaarde hond

smousen ww. 1. maken terwijl het eigenlijk niet goed sluit enz. (zodat het niet echt mooi wordt), oplossen, voor elkaar brengen door het niet zo nauw te nemen 2. z. *smoezen*

smousjassen ww. - malversaties plegen, belazeren

smousjasser de - iemand die anderen belazert, die malversaties pleegt

smu, *smuui*, *smuj*, *smeu* bn., bw. 1. zich soepel kunnende bewegen, lenig 2. buigzaam (lett.),

gemakkelijk te buigen, kneden enz. 3. (van de wijze van omgaan met en vertellen in taal) gezellig en boeiend

smuk de - opsmuk

smulten ww. 1. smelten, doen smelten 2. oplossen in vloeistof

snaaien ww. 1. jatten, weggrissen 2. snoepen, stiekem kijken om te snoepen 3. rakelings langs iets gaan 4. snel wegschieten, ervandoor gaan

snaaier de - iemand die stiekem wegpackt

snaaierd, **snaaier** de - iemand die geneigd is tot snoepen

snaaieri'je, **snaaideri'je** de - snoepgoed

snaaierig bn. - geneigd om iets te pakken, weg te grissen, te nemen als snoep

snaais bn., bw. - geneigd tot gappen, weg te grissen, weg te pakken om te snoepen

snaarpen z. *snaarpen*

snaabelder de - iemand die nu eens hier wat pakt en dan weer daar

snaabellen, **snebbelen** ww. 1. snateren 2. z. *snaffelen*

snaachelen ww. - voortdurend kritische opmerkingen maken

snaachelpot de - iemand die voortdurend foertert

snaeck de - snaak, eigenaardige vent, jongen

snaecks bn. - snaaks

snaeter de 1. snater, mond 2. iemand die veel praat

snaeterbek de - snel, druk pratende vrouw

snaeteren, **snaatteren**, **snetteren** ww. 1. snateren (door eenden) 2. druk praten

snaeterkont(e) de - iemand die veel en druk praat

snaetermusse de - vrouw die veel en druk praat

snaevel de 1. snavel 2. mond, bek

snaffelen, **snaabellen** ww. 1. met kleine rukjes sabbelen 2. mummelen, (als) met tandeloze mond praten

snak, in *mit een snak en een sneer doen* slordig, oppervlakkig afwerken

snakken ww. 1. snakken, happen (naar lucht) 2. snauwend aanmerkingen maken 3. in *Et snakt mi j niks* 't kan mij niets schelen

snaore, **snaore** de 1. snaar (van een snaarinstrument) 2. draad die de draaiing van een wiel over moet brengen, drijfriem 3. lastige vrouw, vervelend meisje, kring 4. snuisterij

snaorske, **snoorske** de - schoonzuster

snap de 1. snap, hap(je) 2. in *een hap en een snap* een bezigheid hier, een activiteit daar, in een ommezien

snaphaene de - bep. ouderwets type geweer,

snaphaan

snappen ww. 1. snappen, begrijpen 2. aanhouden, een bekeuring geven 3. nemen, te pakken krijgen

snapperd, **snapper** de - mond

snaarpen, **snaarpen** ww. 1. een pijnlijk aandoend, schrill geluid voortbrengen 2. (van de kou, de felle wind) pijnlijk aandoen

snaarend en var. bw. - (van de wind, de kou) snerpand

snaarre de, ook wel et 1. vinnige, venijnige vrouw of meisje 2. boosaardig hondje

snaarren ww. - snaarren, kijken

snaarrig bn. - (van een vrouw of meisje) chagrijnig, kribbig

snas, **snars**, in *gien snas/snars*: in het geheel niets

snaatteren z. *snaaeteren*

snaauw de 1. bitse woorden 2. beet, bijtende uithaal

snauwen ww. 1. snauwend spreken 2. een bijtende beweging maken 3. (bij vergelijking, van een varken) snauwende geluiden maken

snaauwerig bn., bw. - steeds snauwend, geneigd tot snauwen

snebbe de 1. snavel 2. (ruw) mond, snater, in verb. als *Hool je snebbe es* hou je mond toch eens

snebbelen z. *snaabellen*

snede de, in *een snede weegs* een tree verwijderd

snedes z. *gesnedes*

snedig bn., bw. 1. snedig: gevat, ad rem (z. ook *sniedig*) 2. kwiek, vlug ter been

snee l de 1. insnijding, kerf door snijden ontstaan 2. snijkant (veelal: van een zeis) 3. scherpte (van iets waarmee men snijdt, met name van een zeis) 4. gras, hooi dat men verkrijgt door maaien, keer dat men het gras maait 5. snee brood 6. in *goold op snee*

sneer de 1. sneer 2. in *mit een snak en een sneer doen* z. onder *snak*

snees z. *snies*

sneidig z. *sniedig*

snelle de, in *an/van de snelle* diarree hebbend

snelbinder de - snelbinder

sneldieck de - snelweg

snelhied de - snelheid

snelheidsbegrenzer de - snelheidsbegrenzer

Snelshutte de - veldnaam uit *Buil*; verder in *Hi'j woont op Snelshutte, bi'j de leren sliepstien* zomaar ergens, ergens ver weg

sneppe, **snippe** de - bep. tekening op de neus van een koe of paard, nl. een kleine, puntige

bles

snert, *snert* (als nadrukkelijke vorm) de 1. snert, erwtensoep 2. iets dat zeer slecht, waardeloos is

snert..., *snert...* - afkeurend eerste deel in woorden als *snertwief* snertwif

snertate de - erwt voor, in erwtensoep

snertpoele de - peul van een erwt in, voor erwtensoep

snertpraot et, de - gepraat, geklets van niks

sneuw bn. 1. teleurstellend, zodanig dat het teleurstellend is voor de ander 2. op verlegen wijze teleurgesteld, beteuterd, beschaamd

sneupen ww. 1. nieuwsgierig nazoeken, neuzen 2. z. *sneupen*

sneuperi'je de - hetz. als *sneuperi'je*

sneuvelen ww. 1. sneuvelen 2. kapot geraken

sni'j de 1. neerslag in de vorm van sneeuw 2. sneeuw die in een laag op de grond, de daken enz. ligt 3. de situatie dat er sneeuw valt

sni'jachtig bn. - sneeuwachtig

sni'jballe de - sneeuwbal (ook: die samenklontert met name onder klompen bij het lopen in de sneeuw)

sni'jballegooien ww. - gooien met sneeuwballen

sni'jballekoegelen ww. - met sneeuwballen gooien

sni'jballen ww. - sneeuwballen

sni'jbarg de - grote sneeuwhoop

sni'jbeie, ...*besse* de - sneeuwbes

sni'jblaozer de - sneeuwblazer

sni'jbliend bn. - sneeuwblind

sni'jboel de - sneeuwboel

sni'jbonke de - sneeuwklomp, vooral: samengeklonterde sneeuw onder een klomp (bij het lopen in de sneeuw)

sni'jbrille de - sneeuwbril

sni'jbuije, ...*buije* de - sneeuwbuik

sni'jbulte de - hoge sneeuwhoop

sni'jdune, ...*duun* de - sneeuwduin

sni'jen ww. - sneeuwen

sni'jflatte de - stuk of vlok natte sneeuw

sni'jhutte de - sneeuw hut

sni'jies et - sneeuw ijs

sni'jjacht de - sneeuwjacht

sni'jjaegen ww. - sneeuwen met sterke wind

sni'jketten et, de - sneeuwketting

sni'jklokken et - sneeuw klokje

sni'jklonter z. *sni'jkwalster*

sni'jklosse de - bal sneeuw die men onder een klomp krijgt (door het lopen in sneeuw die nat is)

sni'jkop de - fraaie, witte wolk

sni'jkwalster, ...*klonter* de - (verz.) stukken vieze, natte sneeuw, dikke natte sneeuwvlokken bij elkaar

sni'jleerze de - elk der laarzen die geschikt zijn om mee in de sneeuw te lopen

sni'jlocht de - sneeuwvlucht

sni'jploeg de - sneeuwplough (bep. machine om sneeuw mee te ruimen)

sni'jpoppe de - sneeuwpop

sni'jprakke de - hoeveelheid, laag sneeuwmodder

sni'jprut de - sneeuwmodder

sni'jroemen, ...*rumen* ww. - sneeuwruimen

sni'jroemer de - sneeuwruimer

sni'jrogge z. *sniitrogge*

sni'jrommel de - rommel, troep uit sneeuw bestaand

sni'jscheppe de - sneeuwschop

sni'jscheppen ww. - sneeuwruimen met een schep

sni'jschoe de - sneeuwschoen

sni'jschoever, *sni'jschoeve* de - sneeuwshuiver: grote schop, ook: groot, langwerpige blad voor een auto of trekker waarmee men sneeuw wegschuift, ook wel met twee bladen in een v-vorm, door paarden of een trekker voortgetrokken

sni'jtoppe de - sneeuwtop

sni'jvegen ww. - sneeuwruimen door veegen

sni'jvlokke de - vlok sneeuw

sni'jwaeter et - sneeuwwater

sni'jwinter de - winter met (veel) sneeuw

sni'jwit bn. - sneeuw wit

sni'jwolke de - sneeuw wolk

snibbe de - snibbig vrouw

snibben ww. - snibbig zeggen

snibberig bn. - geneigd snibbig te zijn

snibbighied de - het snibbig zijn

snichel de 1. snibbig, bitse en evt. verwaande vrouw of meisje 2. klein, grappig maar ook enigszins ondeugend kind

sniebloeme de - snijbloem

sniebonemeule en var. z. *bonemeule*

sniebraander de - snijbrander

snieblok et - blok hout waarop men klompen snijdt

sniebone, *sniebone* de - snijboon (lett.)

sniefels z. *sniele*

sniefemes, *sniefemes* et - lang mes, soort rechte zeis aan een lange stok waarmee de kanten van de greppels en sloten recht afgesneden, afgeslagen werden

snieden ww. 1. snijden 2. afsnijden om te oogsten 3. castreren door te snijden (m.b.t.

varkens, paarden (alg.), ook wel m.b.t. katten)
 4. (van lijnen) kruisen 5. voorbijrijden, lopen, schaatsen en snel voor de ander langs schieten 6. door te snijden verkrijgen 7. tot iets bewerken met een mes of ander snijdend voorwerp 8. met een mes vechten 9. een snelle beweging maken en daarbij snijden, voortbewegen en daarbij snijdend gaan door iets 10. door scherp te zijn (kunnen) snijden 11. (van materiaal, voedsel, gewas) zodanig zijn dat men het gemakkelijk kan snijden 12. enigszins zacht zijn, zodat de schaatsen er gemakkelijk diep in snijden 13. pijnlijk zijn (als betrof het snijden in het lichaam) 14. in *d'r (tussen-) uut snieden* ervandoor gaan
sniedend bn. - snijdend: een scherp pijngevoel veroorzakend
snieder de 1. iemand die snijdt 2. naaister 3. kleermaker
sniedereren ww. - snijderen
sniederij de 1. het snijden 2. vechten met een mes
sniederogge z. *snitrogge*
sniedeslao, **snieslao(d)** de - snijsla
sniedewark, **sniewark**, ...**waark** et - snijwerk
sniedig, **sneidig** bn., bw. 1. snedig, scherp en vaak geestig, gebekt 2. kweik, kregel, flink 3. gewiekst en kordaat, kregel
snieding, **sniedinge**, **sniedige** de 1. snijdende pijn 2. buikpijn bestaande uit snijdende pijnen 3. versnijding
sniedsel z. *sniesel*
sniefel z. *sniffel*
sniele, **snielke**, **snielte**, **sniedels** de 1. blad van de gele lis en soortgelijk zeer langwerpige blad, met punt en in meerdere of mindere mate met scherpe kanten; ook blad van bep. grote zeggesoorten en van de lisdodde 2. gele lis 3. scherpbladige waterplant in het algemeen 4. benaming voor grotere zeggesoorten 5. egelskop 6. vrouw die de dingen steeds erg scherp, vinnig zegt
snielepolle de - plant met scherpe bladen, z. ook onder *sniele*
snielerommel de - planten als lisdodde, lis, rus, lastige/minderwaardige, vaak scherpe planten anderszins, zoals bep. zeggesoorten
sniemais de - snijmais
snienes z. *sniedemes*
snienesiene de - snijmachine
sniemeule z. *bonemeule*
sniemoes de - snijmoes
sniepelkoeke z. *snippelkoeke*
snierogge z. *snitrogge*
snies, **snees** et - snees, twintigtal

sniesel, **sniedsel**, **snitsel** et 1. dun plakje dat men snijdt 2. snijdsel, stukje dat afvalt bij het snijden 3. haksel
snieslao(d) z. *sniedeslao*
snietane de - snijtand, voortand
snietsel de - schnitzel
sniewark en var. z. *sniedewark*
sniewost de - snijworst
sniezende de - lang mes, soort rechte zeis aan een lange stok waarmee de kanten van de greppels en sloten recht afgesneden, afgeslagen worden
sniffel, **sniefel**, **snifsel** de - dun sneetje koek, brood e.d., snipper
snikhiete bn. - snikheet
snikke de - bep. vaartuig: snik
snikkejaeger de 1. persoon die het paard van de *snikke* leidde 2. persoon die een *snikke* voorttrok 3. paard dat de *snikke* trok
snikkejaegerspeerd, **snikkepeerd** et - paard dat een *snikke* voorttrok
snikkeveerder, ...**vaerder** de - baas van een *snikke*
snikwit bn. - zeer wit
snipkoelegien et - knikkerkuiltje speciaal bij het spel *snippen*
snippe de 1. watersnip 2. bite vrouwspersoon 3. wijsneuzig meisje, lastig kind 4. bankbiljet van honderd gulden 5. z. *sneppe*
snippehaegel, **sniphaegel** de - fijne hagel voor de snippenjacht
snippejaegen ww. - jagen op snippen
snippelkoeke, **sniepelkoeke** de - sukade, jodenspek
snippen ww. - bep. knikerspel spelen, of een knikker op een bep. wijze 'schieten'
snippenussien et - nest van een watersnip
snipper de 1. smal, gescheurd stukje papier 2. klein stukje, klein beetje
snippenen ww. 1. tot snippers maken 2. één of meer snipperdagen opnemen
snipperig bn., bw. 1. snipperachtig 2. bleekjes, met een ongezonde huidskleur 3. enigszins verkouden
snippien et - oliespuitje
snips, **snippig** bn., bw. - pips, bleek
snipsel de, et - snipper
snipsnaorderij de - snipsnaarderij
snipsnaore de - snipsnaarderij, snuisterij
snipsnaoren ww. - dingen doen, maken voor tijdverdrijf
snipsnaorig bn. - van geringe waarde, als een snuisterij
snipsnap de - oogwenk

snipverkolen bn. - snipverkouden
snirpen ww. 1. een snirpende pijn geven 2. z. *sjirpen*
snister de - flinke bui
snisteren ww. - snirsen, hetz. als *sisteren*
snit et 1. mes waarmee men hakselt in de *kni'jbak*, hetz. als *hakselsnit* 2. hetz. als *tilzende*, *viltesnit* 3. klein soort zeis voor het maaien van bentgras; ook voor riet, dan hetz. als *rietsnit* 4. instrument waarmee men in de drogende bagger snijdt 5. snit, wijze waarop een kledingstuk gesneden is
snitbusse, *snitsbusse* de 1. buisje met kleine gaatjes waarmee met behulp van een stamper water werd gespoten naar andere kinderen, om te plagen 2. proppenschiet 3. oliespuitje
snitrogge, *snierogge*, *sniederogge*, *sni'jrogge* de - snijrogge
snitsbusse z. *snitbusse*
snitsel z. *sniesel*
snitter, *snittien* de 1. dunne, spuitende straal vloeistof 2. kleine bui
snitteren, *snitten* ww. 1. met erg dunne straaltjes of met druppeltjes spuiten, ook: nat spuiten met een *snitbusse* 2. licht regenen 3. met kleine straaltjes spuiten 4. met kleine, korte en/of verspreide straaltjes urineren 5. hard lopen
snittien et 1. zeer kleine hoeveelheid vloeistof 2. z. *snitter*
snobbelen ww 1. kleinigheden stelen 2. stiekem ervandoor gaan
snobben ww. 1. snoepen, snoepend, sabbelend enz. tot zich nemen 2. gappen, stelen
snobberig bn. - geneigd tot snoepen
snoefdeuze, *snoeversdeusien* et - reukdoosje, parfumdoojsje
snoefgoed et - spul dat men kan snuiven
snoefien, *snufien* et - snuifje: klein beetje dat men voor het genot opsnuift
snoefmeule de - snuifmolen
snoeftebak de - snuiftabak
snoekangel de - snoekhengel
snoekbaars de - snoekbaars
snoekdobber de - speciale dobber voor het vissen op snoek
snoeke-aos et - aas om mee op snoeken te vissen
snoekebek de 1. bek van een *snoek* 2. pony met langere bovenbek 3. paard met een naar verhouding lange onderkaak; ook van een schaaap gezegd 4. iemand met een brede mond 5. bep. type auto van weleer, van het merk Citroën 6. niet schuin aflopende, onjuiste vorm waarmee men een boom kapt

snoekeblad et - hetz. als *plompebloeme*
snoekejaegen ww. - vissen op snoeken: met een loophengel
snoekekop de 1. kop van een snoek 2. kop van een paard waarvan de onderkaak langer is dan de bovenkaak 3. paard met een kop als onder bet. 2 bedoeld
snoekemodderen, *snoekmodderen* ww. - *modderen* om snoeken te vangen
snoeken ww. - snoeken, vissen op snoek
snoekestrupen ww. - een snoek vangen met een soort *stroppe*, bet. 1
snoekevisken ww. - vissen op snoek
snoekweer et - weer geschikt om te snoeken
snoekhaoke de - vishaak om snoek mee te vangen
snoekvis de - aasvis om mee te snoeken
snoekvisken, *snoekvissen* ww. - snoeken, vissen op snoek
snoep(...) z. *snuup(...)*
snoepen z. *snupen*
snoepien z. *snuipien*
snoepkladde de 1. papier waarin een snoepje is gewikkeld 2. puntzak voor snoep
snoer, *snoere* de, et 1. snoer: waarmee men bindt, aaneenhecht enz. 2. vissnoer 3. elektrische geleidingsdraad, met isolatiemateriaal omwikkeld 4. flink aantal voorwerpen die aaneengeregen zijn
snoeshaene de - snoeshaan
snoeve de 1. kou, verkoudheid door een koude tocht 2. z. *snoeverd*
snoeven I ww. 1. snuiven 2. snuffen, de neus ophalen 3. door krachtig door de neus te ademen de geur gewaarworden, signaleren
snoeven II ww. - snoeven, pochen
snoeverd, *snoever*, *snoeve* de 1. krachtige wind, sterke koude tocht 2. flinke regenbui met veel wind 3. kou, verkoudheid door een koude tocht 4. opschepper
snoeverig bn. - neusverkouden
snoeversdeusien z. *snoefdeuzie*
snogger(d) z. *snugger(d)*
snok de 1. snik 2. de hik, ook gezegd wanneer men langdurig last had van de hik
snokken ww. 1. snikken 2. snakken, in *naor aosem snakken* 3. hikken: de hik hebben
snood bn. - snood: snugger, schrande
snoorske z. *snaorske*
snor, *snorre* de 1. snor 2. kin- en neusharen bij dieren 3. water dat bij snel varen zijdelings van de boeg wordt geworpen 4. in *op 'e snor* weg om te vrijen
snor II bw., in *Dat zit wel snor* is o.k., zit wel

goed
snork, *snurk* de 1. snurk 2. bep. ziekte bij varkens
snorken, *snurken* ww. 1. snurken 2. hetz. als *snotteren*, bet. 3
snorkerd, *snorker*, *snurker(d)* de 1. iemand die snurkt 2. paard met ademmond 3. pijpje 4. pijpje dat gaat *snorken* doordat het verstopt zit
snorkziekte de - bep. varkensziekte
snorren ww. 1. een snorrend of spinnend geluid geven 2. snel gaan 3. pakken, snappen
snorrepiepe de - snorrebot
snot de 1. snot, neusvocht 2. snotziekte
snot-eigenwies bn. - erg eigenwijs
snotaap, *...aepe* de - snotaap, snotjongen
snotbongel de - eigenwijze man of jongen, jongen die nog niet veel kan maar die zich beter zou moeten gedragen
snotdoek, *snotte...* de - zakdoek
snotdompe de - dik stuk snot
snoteigenwies bn. - erg eigenwijs
snotgeluid et - geluid van snuiten
snotjonge de - snotaap, snotjongen
snotjonk de - meisje met te veel verbeelding
snotkoker de 1. neus, grote neus 2. in *Hool je snotkoker* hou je mond 3. eigenwijze persoon
snotlepel de - snotaap, eigenwijze jongen of vent
snotneuze de 1. neus met snot 2. tuitlamp 3. eigenwijze persoon, persoon met veel verbeelding
snotpost, *snotrepos* z. *snotterpost*
snotte de - snot, neusvuil
snottebaos z. *snotterpost*
snottebelle, *...balle* de 1. bel snot 2. iemand die met snottebellen loopt 3. eigenwijze vrouw of evt. meisje
snottedoek z. *snotdoek*
snotteglad bn. - erg glad, bijzonder glibberig, glad gelijk snot
snotten ww. - z'n neus snuiten
snottepos, *...pot* z. *snotterpost*
snotterbaosien z. *snotterpost*
snotterbek de - iemand die snel geneigd is tot huilen
snotterd de 1. neus, vooral in verb. 2. mond, in bep. verb., bijv. *Holen jim jim snotterd es even!* 3. eigenwijs iemand, bijv. *een eigenwieze snotterd*
snotteren ww. 1. snotteren, herhaald en hoorbaar snuiten 2. aanhoudend huilen 3. een pruttelend geluid maken: van een pijp waaruit men rookt
snotterig bn., bw. 1. voortdurend de neiging

hebben tot snuiten, last hebbend van snot 2. met verbeelding, eigenwijs 3. sneu, beteuterd
snotterpos(t), *...poster*, *snotrepos*, *snotterpot*, *snottepos(t)*, *snotpost(e)*, *snottepot*, *snotterbaosien*, *snottebaos* de - bep. kleine vis: pos
snottien, in *in 't snottien kriegien/hebben* het door krijgen/hebben
snotverdikkeme tw. - potverdrie
snotverdomme tw. - potverdrie
snotverdorie tw. - potverdrie
snotverkolen bn. - snipverkouden
snotzak de - eigenwijze man of jongeman
snufferd de - mond, in verb.
snuffien et - snuffje: nieuwste modeartikel
snuflen z. *snoefien*
snugger, *snogger* bn. - snugger, schrandere
snuggerd, *snoggerd* de - snugger iemand, vaak ironisch gebruikt: niet al te bijdehand iemand
snuui... z. *snuui...*
snuisteri'je z. *snuusteri'je*
snuj... z. *snuui...*
snumes, *snuumes*, *slumes*, *sjumes*, *snuimes* et - min of meer halvemaanvormig snoeimes, kapmes
snuopen, *sneupen*, *snoepen* ww. - snoepen
snuoper, *snuoperd* de 1. persoon die geneigd is tot snoepen, die veel snoept 2. dier, vooral paard of koe die vaak uit het afgerasterde land ontsnapt, hetz. als *uutbreker* 3. bij die op de lucht van honing afkomt in het stukje raat waarmee iemand een zwerm in een lege korf lokt, roofzuchtige bij
snuoperi'je de 1. snoeperij: het snoepen 2. snoepgoed
snuoperig bn. - snoeperig: geneigd tot snoepen
snuipen, *snoepien* et - snoepje, stukje snoep
snurk(...) z. *snork(...)*
snurrie de, in *in die snurrie* omstreeks die tijd
snuete de 1. snoet, vooruitstekend deel van de kop van honden, katten e.d. 2. neus van een paard of koe 3. mond 4. gezicht 5. vooruitstekend deel van een klomp 6. elk der uiteinden van talhout 7. persoon 8. lief kind
snuten ww. - snuiten (van de neus)
snuter, *snuiter* de 1. vreemde persoon 2. vinnig-kritische opmerking die men plaatst
snuterieme z. *snuutriem*
snuuien, *snuien*, *snuijen* ww. 1. snoeien: van bomen, struiken enz. 2. rondkijken of er iets te eten, te snoepen valt, of er iets van z'n gading bij is, zitten snuffelen, zoeken
snuuier, *snuier*, *snuierd*, *snuijer* de 1. iemand die bomen enz. snoeit 2. iemand die voortdurend rondkijkt of er iets van z'n gading bij is, of er

iets te halen valt, of hij iets aan de weet kan komen 3. dier dat elders probeert gras enz. te vinden

snuuieri'je, **snujjeri'je**, **snuieri'je** de - het *snuuien*

snuuimes z. *snumes*

snuuisaobel de - snoeisabel

snuuischere de - snoeischaar

snuup, **snoep** et, de - snoepgoed

snuupgoed, **snoep...** et - snoepgoed

snuups bn. - geneigd tot snoepen

snuuptentien en var. et - snoepkraampje

snuupwinkel en var. de - snoepwinkel

snuuisteren ww. 1. snuisteren, hetz. als *snuuien*, bet. 2

snuusteri'je, **snuisteri'je** de 1. snuisterij, aardig ding of klein sieraad van weinig waarde

snuutdoek de - zakdoek

snuutlaampien et - hetz. als *eulietute*

snuutleer et - neusriem

snuutriem, **snuterieme** de - neusriem

sobbe de 1. drassig land, natte, weke plek in de grond 2. fopspeen

sobben, **sobbelen**, **sobberen** ww. 1. sabbelen, sabbelend drinken 2. z. *soppen*

sobber de 1. iemand die voortdurend sabbelt, zuigt op z'n duim etc., ook gezegd van iemand die voortdurend zoent 2. fopspeen

sobbig, **sobberig** bn. 1. nat, drassig, moerasig, sopperig 2. met een ongezonde kleur

sobberig bn. - nogal sober, armoedig

soberties bw. - op enigszins sobere, armoedige wijze

sociaal bn. - sociaal

sode, **soda** de, et - soda

sodemier, **sojemier** de 1. sodemier 2. klap, mep 3. in *gien sodemier* niets

sodemiereren, **sojemiereren** ww. 1. smijten 2. hard vallen 3. donderjagen, vervelend doen

sodesoppien, **soda...** et - sopje van soda-water

sodewaeter et, de - sodawater, water waarin soda is opgelost

soedelig bn., bw. - met slechte gelaatskleur en/of enigszins verwilderde hardos

soep, **sop** de, et 1. soep: groentesoep, tomatensoep enz.; vroeger vaak zonder vlees, nl. van water, rijst en groenten 2. in *niet vule soeps* niet veel voorstellend, met maar weinig waarde of kwaliteit 3. in *in de soep* verwoest, geheel kapot

soepblokkien et - soepblokje, soeptablet

soepbod et - soepbord

soepbonke, **soepbot** de - soepbeen

soepe de - karnemelk

soepebusse, **soepepulle** de - niet zo grote melkbus voor karnemelk

soepenbri'j de - gortpap van karnemelk, ook: met meel van boekweit

soepengottenbri'j, **soepengotten**, **gotten-soepenbri'j** de - gortpap met karnemelk gekookt

soepenmaelenbri'j, **soepenmaelen** de - karnemelkse meelpap

soepenriezenbri'j de - pap van rijst gekookt in karnemelk

soepenstip de, et - pap van karnemelk, waarin men mosterd deed

soepepulle z. *soepebusse*

soepgruunte, **soepgruunte** de - soepgroente

soepien et 1. mengelmoesje van restjes vlees 2. rommeltje, zootje, soepzootje

soeppanne, **soppanne** de - soeppan

soepslijf, ...**sleef** de - soeplepel

soepstengel de - soepstengel

soepvleis et - soepvlees

soepzak de - veel te wijd, niet sluitend kledingstuk

soepzotien, **soepzooigien**, **soepzoodsje** et - soepzootje

soetelig, **soeterig** z. *suterig*

soeze, **soes** de 1. soes, slaperige toestand, in *in de soeze* 2. klap

soezebolle en var. z. *doereboolte*

soezebollen ww. 1. knikkebollen, suizebollen 2. spelen van een zeker kinderspel op het schoolplein

soezebroek de - suffig, dom iemand

soezebroeken ww. - suffen

soezekop de - sufferd

soezen ww. 1. een suizend geluid maken 2. een snelle beweging langs iets maken 3. soezen, suffen, half slapen

soezer de - wind die men laat gaan

soezerd de - iemand die suft

soezerig bn., bw. - slaperig, enigszins duizelig

sofraan z. *sefraon*

softies et - softijs

sojamael et - sojameel

sojeflikkeren ww. - smakkend vallen

sojemier(en) z. *sodemier(en)*

sokeren ww. 1. tintelen van benen 2. te lang verwarmd worden en daardoor z'n smaak verliezen (van voeding, koffie enz.)

sokerig bn. - z'n smaak verliezend

sokke de 1. sok: kledingstuk om voet 2. anders gekleurd, onderste deel van een poot 3. mof,

kraag: van een buis 4. hetz. als *sloff*e, bet. 3 5. sufferd, sukkel 6. oud en/of mak dier

sokke-achtig bn., bw. - suffig, als een sufferd, sokkerig

sokkebatteljon et - infanterie, ook wel ruimer: landmacht of militaire dienst

sokkebore de - boord van een sok

sokkebreien, ...*breiden* ww. - breien aan een sok

sokkegaoren et - garen voor het breien van sokken

sokkehouder de - sokophouder

sokkel, *sukkel* de 1. onhandige, sukkelige persoon 2.. oud, mak paard

sokkelae de - la waarin men de sokken bewaart

sokkelder, *sukkeler* de 1. iemand die sukkelend loopt 2. sukkelaar, sukkel

sokkelderi'je, *sukkelderi'je* de - toestand waarin iemand of een gezin voortdurend ziek is

sokkeldraf, *sukkeldraf* de - sukkeldraf

sokkelen, *sukkelen* ww. 1. op sukkelende wijze lopen of met paard en wagen gaan 2. klungelig, niet erg succesvol bezig zijn 3. geraken zonder dat men erop bedacht is 4. kwakkelen, voortdurend ziekelijk zijn

sokkelig, *sukkelig* bn. - ziekelijk, sukkelend

sokkeloper de - wind die men laat gaan en die je niet kunt horen

sokkemaande de - mandje waarin men kapotte sokken, stopgaren e.d. bewaart

sokkepenne de - elk der breipennen gebruikt om sokken mee te breien

sokkepisser de - pasgeboren meisje

sokkestoppen ww. - stoppen: van sokken

sokkestoppersnaalde de - stopnaald, bep. naald gebruikt bij het stoppen van sokken

sokkestroppe de - boveinde van een sok

sokketange de - sokketang

sokkevreter de - benaming voor een laars

sokophouder, *sokkeophouder* de - sokophouder

soldaot, *seldaot* de 1. soldaat, krijgsman, militair 2. hooiopper 3. in *soldaot maeken* opeten of opdrinken

soldaoteboezeroen de - overhemd als onderdeel van een soldatenpak

soldaotejasse de - legerjas, jas door militairen gedragen

soldaotekiste de - kist met kleding en andere spullen van een soldaat

soldaoteknop mv. - bep. plant: blauwe knoop

soldaoteri'je de - soldaterij, het soldaat zijn, het

doen en laten van soldaten

soldeer de, et - soldeersel

soldeerbout de - soldeerbout

soldeerwaeter et - soldeerwater

solderen, *stolderen* ww. - solderen

solemieter de - persoon (ruwe aanduiding)

solsetant de - sollicitant

solsetaocie, *sollicitaocie*, *sollisetaocie* de - het solliciteren

solseteren, *solsiteren*, *sollesteren* ww. - solliciteren

sommaocie de - aanmaning, het sommeren

somme, *som* de 1. rekensom, rekenopgave 2. bedrag

somstieden, *somstied*, *somstieds*, *somstieds* bw. - soms, somtijds, af en toe, in enkele gevallen

somwielen bw. - soms, af en toe

soorte, *soort* et, de 1. categorie, type, soort 2. kwaliteit 3. degenen die aan elkaar gelijk zijn, maatschappelijke klasse 4. iets dat sterk lijkt op wat wordt genoemd

soortement et - zoiets als, soort van

soortig bn. 1. soortig 2. op elkaar lijkend (van mensen)

sop et 1. hetz. als *sap*, bet. 2 2. bep. sopje 3. z. *soep*

sopdoek de - natte doek om mee af te nemen

soppanne z. *soeppanne*

soppen, *sobben* ww. - soppen, persen: van water, modder dat uit of van de grond omhoogkomt wanneer men erdoor loopt, dat bij natte voeten in het schoeisel, uit de sokken e.d. perst

sopperig bn. - sopperig: zacht, week, modderig

soppien et - sop: zeepwater om mee te wassen

soppig bn. 1. sappig 2. hetz. als *sopperig*

sortermesiene, *sorteerder* de - sorteermachine, met name om pootaardappelen mee af te zonderen

sorterreuster et - rooster om mee te sorteren: onderdeel van de *sortermesiene*

sorteerzeve de - sorteerzeef, met name voor het selecteren van pootaardappelen

sorteren ww. - sorteren, selecteren, vooral in *eerpels sorteren*

souwen ww. - sorteren van aardappelen door te zeven: met een *sjouwe*, ook: koren zeven met een *sjouwe* (z. ook *sjouwen*)

spaan(...) z. *spaan(...)*

spaanriem z. *spanriem*

Spaans bn., bw. 1. Spaans 2. wild, woest, rumoerig 3. in bep. verb., bijv. *een Spaans geveltien* koekoek, dakkapel

spaanzaege z. *spanzaege*

spaeke, **spieke**, **speke** de 1. spaak: in een fietswiel, ouderwets wagenwiel e.d. 2. sport van een stoel 3. elk der horizontale stokken van een *benne*, *kiepemaande*

spaeken ww. - van het weer: erg drogend zijn
spaekerig bn., bw. - erg drogend, met een erg droge lucht

spaer... z. *speer...*, *speren*

spalke de - spalk

spalken ww. 1. van een spalk voorzien 2. splijten

spalten ww. - splitsen. splijten

spalthooltien, **spliithooltien**, **stiekelhooltien** et - houtje met aan de punt drie of vier scherpe vleugeltjes gekerfd dat in de afgesneden braamstengel wordt geduwd om die te splijten, d.i. om *spleuten* te maken

span et 1. gespan, twee of meer voorgespannen paarden 2. toestand waarin een dier in z'n bewegingen wordt belemmerd doordat er een touw gespannen is, nl. om het schoppen te voorkomen 3. in *in 't span* druk in de weer 4. tweekal bij elkaar horende man en vrouw, stelletje, bij elkaar horend mannetjes- en vrouwtjesdier 6. tien of elf bosjes *knippels* 6. de afstand die men meet tussen knikker en pot 7. in *uut span wezen* niet sporen

spanbeugel, **koe...** de 1. beugel geklemd in de lies en achter over de rug van een koe, waardoor die niet kan schoppen, gebruikt bij het melken en wanneer een veerarts een koe moet behandelen 2. beugel geplaatst als een *spantouw* en met de functie ervan 3. beugel waarin het zaagblad van een spanzaag is geklemd

spanboge, **spansboge** de - pijl en boog

spanbogeschieten ww. - schieten met pijl en boog

spanbuize de - hetz. als *spanboge*

spand bn., bw. - gespannen, strakgetrokken

spanderen z. *spenderen*

spandixen ww. - overall op of onder kruipen enz. en lawaai maken

spandraod de - spandraad

spanen z. *spaonen*

Spange et - plaatsnaam: Ned. Spanga (in het westen van *West-Stellingwarf*)

Spangester, **Spanger** bn. - van, m.b.t. *Spange*

Spanghoek, **Spangehoek(e)** de, et - plaatsnaam: var. van *Spange*, Ned. Spanga

Spanghoekster I de 1. iemand uit *Spange*, *Spanghoek*

Spanghoekster II bn. - van, m.b.t. *Spanghoek*

spanjer de - tandjesgras

spanjools bn., bw. - ruw, wild

spankeren ww. - rondlopen

spanketting de, et - ketting met de functie van *spantouw*, bet. 1

spanleer et - stuk leer met de functie van *spantouw*, bet. 1

spanliende de - lijn waarmee men spant, bijv. een waslijn

spanlood et - schietlood, met name voor het *stellen* van raam- en deurkozijnen

spannen ww. 1. strak trekken, strak uitzetten 2. iets aantrekken of anderszins gespannen doen zijn: zodanig dat het in een toestand is dat het terug wil veren 3. inspannen (met name van een paard) 4. bedwingen door een spantouw om de achterpoten te binden 5. gespannen zijn, strak trekken 6. in *d'r omme spannen* twijfelachtig zijn of iets zal lukken, erom houden

spanner de 1. spanner: iemand die spant 2. instrument, werktuig om mee te spannen

spanning, **spanninge** de 1. toestand van het gespannen zijn, het strak getrokken zijn 2. veerkracht, spankracht 3. elektrische spanning 4. gevoel van gespannen zijn 5. geheel van tegengestelde belangen en opvattingen die tot uitbarstingen kunnen leiden 6. het enerverend, spannend zijn van zaken, gebeurtenissen, verwickelingen

spanrieden ww. - van paarden: in een gespan lopen voor een wagen e.d.

spanriem, **spanrieme**, **spaanriem** de, et 1. riem met de functie van *spantouw*, nl. om de achterpoten van een koe aangebracht,

spanroep de - spanrups

spansboge z. *spanboge*

spante, **spant**, **kapspante**, **kospant** de - elk der van onderen naar boven lopende ronde of vierkante balken die de panlatten dragen

spantepetroon et - fopmiddel, nl. gefingeerd instrument; om het te 'verkrijgen' stuurde men kinderen, onnozele knechtjes enz. naar een winkel, een bedrijf enz.

spantouw et 1. touw waarmee men de achterpoten van een koe aan elkaar vastzette bij het melken 2. touw waarmee men een merrie in bedwang houdt bij het dekken door de hengst

spantrekker de - degene die met een bep. apparaat de te maken baggerturf aftekent

spanwiette de - totale afstand tussen de uitersten van hoorns bij dieren, tussen de punten van vleugels

spanzaege, **spaan...** de - spanzaag

spaonder, **spaander** de - spaander, klein snippertje hout

spaone, *spaan* de 1. spaander 2. bep. soort lepel, spaan

spaededeusien et - hetz. als *spaanen deusien*, z. onder *spaanen*

spaanen, *spanen* bn. 1. spanen, bijv. *een spaanen deusien*, met name om sieraden e.d. in te bewaren

spaanplae de - spaanplaat

spaosie de 1. ruimte tussen iets 2. ruimte ter grootte van een teken tussen twee andere lettertekens e.d.

spaosietoete de - spatietoets

sparappel z. *sparre-appel*

sparre, *spar*, *spurr* de 1. denneboom 2. fijnspar 3. spurrie

sparre-appel de - dennenappel

sparreboom de - den

sparrebos de - dennenbos

sparrebouw de - verbouw, teelt van spurrie

sparrebouwen ww. - verbouwen van spurrie

sparregruun et - groen van dennenbomen: vaak: waarmee men wagens, erebogen enz. versierd

sparrehout et - sparrenhout

sparrelaand et - spurrieland

sparrelen z. *spattelen*

sparremi'jen ww. - maaien van spurrie

sparren bn. - van sparrenhout

sparrenaalde de - naald van een sparrenboom

sparresijsien et - bep. vogel: goudhaantje

sparreslepen ww. - met een *slepe* het *sparrelaand* bewerken

sparretoeke, *...takke* de - dennentak

sparrezaod et - spurriezaad

spat de 1. spat, spatter: modderspat, verfspat e.d. 2. druppel regen of drank 3. klein vlekje of stippeltje

spataore, *...aoder* de 1. spatader, varix 2. spatader bij een paard

spatbod et - spartbord

spatklid et - spatkleed

spats de - kouwe drukte, ophef

spatschaarm et - spatlap

spatsies mv. - kouwe drukte, ophef

spatte de 1. spatader bij een paard 2. spat, zeker gezwel aan het spronggewricht van een paard 3. z. *bolspatte*

spattelen, *sparrelen* ww. 1. spartelen, met z'n armen en benen heen en weer slaan 2. heen en weer trappelen: van koeien die bijna kalven

spatten ww. 1. in spatten, spatters rondvliegen 2. in spatten doen rondvliegen 3. door te spatten nat, vies doen worden 4. werpen van bagger 5.

knikkeren waarbij men een knikker wegschiet van achter z'n duim weg, door de duim achter de wijsvinger weg te laten veren 6. schietend, schielijk gaan 7. (licht) regenen 8. de techniek uitvoeren waarbij men met inkt of verf en met behulp van een tamponneerkwast over fijn gaas strijkt dat men boven papier houdt; op het papier liggen bijv. blaadjes of uitgeknpte vormen van papier, zodat de vormen daarvan uitgespaard worden in een geheel van inktstipjes 9. uitwerpselen op de tafel deponeren en daar met de vlakke hand op slaan (vooral gezegd als dooddoener op de vraag *Wat zuwwe?* wat zullen we doen?)

spatter de 1. spat, spetter 2. enige regen-druppels, lichte regen 3. hoeveelheid vloeistof, vooral: enige alcoholische drank 4. lekdrempel

spatteren ww. 1. in spatten rondvliegen 2. spatten doen rondvliegen 3. nat of vies maken door te spatten, door spatten te doen rondvliegen, in verb. 4. licht regenen

spattervegen ww. - buiten vegen: nl. na regen

spattig bn. - pijnlijk opgezet

specialisaois de - specialisatie, het gespecialiseerd zijn in iets of het zich specialiseren

speciaol bn. 1. bijzonder, apart 2. voornamelijk, als bijzonder geval 3. bevriend

specie de - specie, ook: veenspecie

speciehak z. *speciehouwe*

speciehouwe, *...hak* de - bep. werktuig met een steel met een terugwijzend blad, gebruikt om specie aan te maken, te mengen in de speciekuip

speciekupe de - speciekuip

speciemeule de - speciemolen

specieschoppe de - schep waarmee men specie schept en aanmaakt

specietonne de - speciekuip

speenkruud z. *speunkruud*

speer de 1. speer, lans 2. z. *spier* II

speerbaank, *spaar...* de - spaarbank

speercenten, *spaar...* de - spaarcenten, spaargeld

speerpot, *spaar...* de - spaarpot

speerrekinge, *...reken*, *...rekening*, *spaar...* de - spaarrekening

speerzegel de - spaarzegel

speerzem, *spaarzem* bn. - spaarzaam, zuinig

speet de - steentje in de haardstee

spekboek de 1. dikke buik 2. iemand met een dikke buik

spekbone de - spekboon

spekbraoden ww. - braden van spek

spekbrogge de - snee roggebrood met spek

spekbrommel de - dikke, zwarte braambes
spekdikke bn. - gezegd van een lichaam: dik door, met spek
speke z. *spaeke*
spekelaos de, et - speculaas
spekelaosie, *spekelasie* de - speculatie: kopen met de kans op veel winst
spekelaosien et - speculaasje
spekelaospoppe de - speculaaspop
spekelasie z. *spekelaosie*
spekeleren ww. 1. speculeren, verwachtingen bouwen, erop gokken 2. verzinnen 3. handel drijven met de hoop dat men winst zal maken, maar met het risico dat men kan verliezen
spekhamme, ...*ham* de, et - achterham, stuk of plakje daarvan
spekhaoke de - haak waaraan vlees of spek wordt opgehangen
spekheuren et - bep. gebruik n.a.v. het huis-slachten
spekhokke z. *rookhokke*
spekjaeger de - iemand wiens verhalen je beslist niet zomaar moet geloven
spekkaaste de - hetz. als *rookhokke*
spekkerighied de - spekachtige substantie
spekkieken ww. - komen kijken naar het pas geslachte varken dat op een ladder hing
spekkiste de - kist waarin spek werd bewaard
spekkoper de 1. iemand die heel wat heeft gekregen, met name geld 2. iemand die het eerst komt
spekkoste de - spekwoord
spekkraante de - volksbenaming voor de Steenwijker Courant
spekkruden ww. - kruiden van spek
speklaoge de - speklaag
spekpanne de - spekpan
spekpannekoek(e), *spekpankoeke* de - spekpannekoek
spekplaanke de 1. plank waarop men spek snijdt 2. elk der twee of drie vuren planken van zo'n 120 cm tegen de kelder muur waarop het spek werd bewaard
spekraand de - rand van spek, als van spek
spekraem, *spekraet* et - honingraat met veel honing
spekrieden ww. - een *spekriederi*'je houden, meedoen aan een *spekriederi*'je
spekriederi'je de - spekrijderij, schaats-toernooi op de kortebaan met als prijzen vooral vleeswaren
spekroep de - emelt, larve van de lang-pootmug
spekrogge de - dikke, vette rug

spekschieter de 1. blauwe vleesvlieg 2. iemand die het voor de wind gaat 3. iemand wiens praatjes weinig waarheid bevatten
spekschieteri'je de - roddelpraatjes, gezwam
spekslaeger de, in *een hiele spekslaeger* een hele meneer, iemand die zich nogal wat verbeeldt
speksmeer et, de - spekvet
speksnieden ww. - speksnijden
speksnieder de 1. opschepper 2. iemand die het goed doet, die het voor de wind gaat 3. iemand die deftig gekleed gaat
spekstange de - stang in een ouderwetse schoorsteen waaraan het spek kwam te hangen
spekstien de - steen waarop het scheermes werd geslepen
spektaokel, *spektaekel* et 1. drukte, moeite, lastig karwei 2. lawaai dat men produceert, drukke, lawaaiërige toestand 3. geruzie
spektaokelstok et - spektakelstok
spekverkoper de - verkoper van spek (vooral schertsend)
spekvetpanne de - pan met of voor spekvet
spekziende de - zijde spek
spekzole de - spekzool
spekzondag de - benaming voor de eerste paasdag
spekzwaore, ...*zwore*, ...*zwoerde* de - spekwoord
spel et 1. spel, het spelen 2. z. ook *spul*
spelde de 1. speld 2. sieraad dat ook als speld dient
speldebakkien et - speldenbakje
speldegeld et - speldgeld, enig geld
speldeknoppe de - speldenknop
spelden z. *spellen*
spellen, *spelden* ww. 1. spelden 2. spellen: van woorden enz., volgens spellingsregels
spelweken mv. - geheel van weken in de zomervakantie waarin men kinderen onder toezicht en georganiseerd verband laat spelen
spenderen, *spanderen* ww. - spenderen, besteden
spene z. *speune*
speren, *spaeren* ww. 1. ontzien, niet doen blootstaan aan 2. bewaren, verzamelen en niet verloren doen gaan 3. geld opzij leggen 4. in *staon te speren* grote armbewegingen maken
speulballe de - speelbal: bal om mee te spelen.
speul(d)er de 1. lid van een sportteam, iemand die een wedstrijd speelt 2. kind om mee te spelen
speuldeusien et - speeldoos, muziekdoo
speulding et - ding om mee te spelen: stuk

speelgoed of muziekinstrument
speuldoppe de - begin van een moordop waarin geen eitje komt
speulegoed z. *speulgoed*
speulekarre z. *spullekarre*
speulen ww. 1. spelen: door kinderen of zoals door kinderen, ook: een spel uitvoeren 2. gedachtenloos of uit verveling met iets bezig zijn terwijl men dat in z'n vingers houdt 3. risicovol, lichtzinnig omgaan met, in verb. 4. iets of iemand uitbeelden: in toneel, film e.d. 5. baltsen, vooral: door kievitenv 6. muziek maken 7. zich voordoen 8. de indruk doen ontstaan, veinzen 9. een loopje nemen met 10. dwarrelen, veranderlijk zijn 11. dwarrelen: van bladeren enz. in de wind 12. zich in snel veranderende vormen, op wisselende plaatsen vertonen 13. z'n zaken organiseren, het erop toeleggen 14. zich afspelen
speuler z. *speulder*
speulfilm de - speelfilm
speulgoed, *speule...* et - speelgoed
speulholing de - speelhouding
speulhusien et - hut door kinderen gemaakt, plek in het bos, in een kuil enz. waar kinderen spelen, a.h.w. ingericht als een huis
speuling, *speulige* de 1. ruimte in een bep. verbinding, constructie e.d., speelruimte 2. mogelijkheid voor extra tijd, voor alternatieve mogelijkheden, om nog wat uit te geven enz. 3. in *een speuling van de natuur* een speling van de natuur
speulkameraod de - speelkameraad
speulkarregien et - karretje waar een kind mee speelt
speulkertier et - speekwartier
speulketten et, de - bep. ketting in het bit van een paard
speulleerklasse de - speelleerklas
speullekaol et - speellokaal
speulman de - speelman, muzikant
speulpoesien et 1. poes waar men leuk mee kan spelen 2. poesje dat leuk speelt
speulpoppe de - speelpop: pop waar een kind mee speelt
speulruimte de 1. speelruimte, extra ruimte tussen de delen van een verbinding e.d. 2. mogelijkheid voor eigen inbreng, enigszins afwijkende opvattingen enz. 3. ruimte om te spelen
speuls bn. - speels: graag spelend
speulsgewieze bw. - speelsgewijs
speulshied de - speelsheid, geneigdheid tot spelen

speulsighied de - speelsheid
speultied de - speeltijd: speelduur
speultien et - speeltje
speultuun de - speeltuin
speune, *speun*, *spene*, *spiene* de 1. tepel: van een dier 2. speen behorend bij een zuigfles
speunkruud, *speen...* et - speenkruid
speurbi'je de - bij die op de lucht van honing afkomt in het stukje raat waarmee iemand een zwerm in een lege korf lokt, roofzuchtige bij
speuren ww. 1. bespeuren, merken 2. zoeken, opsporen
spi'j-uut et - dat wat men uitspuugt, vooral in *Le kriegien daor nog gien spi'j-uu*t niets, bijv. nog geen koekje bij de thee, suiker in de koffie
spi'jbakkien et - kwispeldoor
spi'je de 1. spuug, speeksel 2. hetz. als *poddespi'je*
spi'jen ww. 1. spuwen 2. overgeven, braken
spi'jer de - spuer, in bep. verb.
spicht, *spichte* de, et - lang en dun iemand
spie de - ijzeren pin in de as voor het wagenwiel
spiegat z. *spillegat*
spiegel de, et 1. spiegel 2. staart met witte omgeving van een ree, hert 3. uitwendig geslachtsdeel van een ooi 4. paneel in het deksel van een kist
spiegelklaampe de - spiegelklamp
spiegellaampe de - spiegellamp
spiekantig bn. 1. slim, listig 2. nijdig, boos
spiekantighied de 1. kwaadheid 2. in *uu*t *spiekantighied vraogen* iets vragen wat de ander eigenlijk niet aangaat 3. in *uu*t *spiekantighied wat doen* iets doen om de ander de loef af te steken
spieke z. *spaeke*
spieker de 1. spijker, nagel 2. (meestal mv.) geld
spiekerbak de - bak waarin spijkers, een hamer, tangen enz. worden bewaard
spiekerbedde et - spijkerbed
spiekerbroek de - spijkerbroek
spiekereide, *spiekeregge* de - eg met houten raamwerk en korte metalen pennen
spiekeren ww. - spijkereien, met spijkers vastzetten
spiekerhad bn. 1. zo hard als een spijker 2. bikkelhard, zonder enig gevoel voor een ander
spiekerhaemer de - klauwhamer
spiekerjek et - jack van spijkerstof
spiekerjassien et - jack van spijkerstof
spiekerschölk, *...schul*k de - spijkerschort

spiekertrekker de - klauwhamer
spiekervaaste bn. - spijkervast, zodanig dat spijkers er goed vast in zitten
spiekervet bn. 1. moddervet 2. erg mager
spiekerzaege de - fopmiddel, nl. gefin-geerd type zaag voor het halen waarvan men kinderen, knechtjes e.d. op pad stuurde, bij wijze van grap
spiele de 1. verticaal geplaatste dunne staaf, stok, trapspijl, stoelspijl e.d. (waarvoor soms all. *spille* wordt gebruikt, z. ook aldaar, bet. 2) 2. spijl in een bijenkorf
spielen ww. - (inzake een honingkorf) van spijlen voorzien
spien et - buitenste deel van eikenstammen (dat snel vergaat, i.t.t. tot *korrel*, d.i. de kern)
spiede, **spiene**, **spinde** de 1. spinde, provisiekast, broodkast, ook: kast om het servies in te bewaren 2. rookhok in verbinding met een rookkanaal, hetz. als *wieme*, *rookhokke*
spient, **spiene**, **spint** et 1. bep. inhoud- en oppervlaktmaat: spint 2. hout van de stam anders dan het kernhout
spier I, **spiere** de 1. halm, grasspriet 2. spier (in een menselijk of dierlijk lichaam) 3. zeer mager iemand
spier II, **speer** et - in *in et spier* druk aan het werk, druk bezig (met lichamelijke arbeid)
spier III bw. - in hoge mate wit: *spier in 't wit*
spierig bw. 1. (van gewassen) spierig, dun en slap, armetierig met lange uiteinden, slierten 2. (van personen) dun en slap gebouwd
spierlik bw. - geheel en al, in de verb. *spierlike naekend*
spierling de 1. spiering, spierling 2. dun, mager, tener iemand of dier
spierloze de - door ziekte aangetaste haas
spieraekend, **spieraekt** bn. - spieraakt
spierpiene de - spierpijn
spies de 1. spies: ijzeren stang met punt, ook als wapen 2. ijzeren staafje waaraan men vlees enz. prikt bij barbecuen 3. spijs, voeding, voedsel
spieskaaste de - provisiekast
spieskörf z. *lokkörf*
spiet de - gevoel van spijt
spieten ww. - spijten
spietig, **spiedig** bn. 1. betreuenswaardig, jammer 2. boos, geprikkeld, afgunstig 3. aantrekkelijk, mooi, bijv. *een spietig maegien*
spiets de - speech
spietsen ww. - een speech afsteken
spietser de - jonge reebok met twee scherpe punten i.p.v. een zich normaal ontwikkelend

gewei
spijs de - banket- of amandelspijs
spikkeld z. *gespikkeld*
spikkelen ww. - met fijne druppels regenen
spikkelkeze, **spikkeltieskeze** de - komij-nenkaas
spikkelkop de - gespikkelde kop van dier of mens, vaak: raar gespikkelde kop van een koe
spikkien et - spikkel, stip: ook door beschadiging, vuil
spiksplinternaeend bn., bw. - geheel naakt
spiksplinterni'j bn. - spiksplinternieuw
spilfiguur de - spilfiguur
spille, **spil** de 1. dunne, ijzeren staaf 2. stoelspijl 3. spijl in een spinnenwiel 4. (vaak verkl., gezegd door kinderen onderling) erg dun, mager iemand 5. as e.d. waar iets om draait 6. centrale of dominante persoon
spilleben de 1. dun, mager been 2. erg mager, dun iemand, iemand met dunne benen
spillegat, **spilgat**, **spiegat** et - gat waarin een spil, as draait, met name waarop een hek draait
spillig bn. - dun, mager (van mensen, dieren, planten)
spilpesisie de - spilpositie
spinaovend de 1. avond waarop meisjes met elkaar moesten oppassen in het huis van één van hen (er kwamen vaak jongens op af, zodat een *vri'jhusien* kon ontstaan, z. ook *spinmaol*) 2. vrije avond
spinazie-akademie de - spinazieacademie (grappig gezegd van de huishoudschool)
spinder, **spinner** de - iemand die spint (nl. garen)
spinmaol et - gezellige samenkomst van vriendinnen (vaak met vrienden), nl. wanneer de ouders van één van de meisjes naar elders waren (de meisjes pasten op, en vaak kwamen de jongens uit de buurt er op zeker moment bij), bijv. *De oolde luden bin vot, ze hebben daor spinmaol*
spinne de 1. bekend dier: spin 2. spinbinder 3. spinvormig rekje
spinnegien et 1. kleine spin 2. bep. afwerking van plooiën, naden: spinnetje (tegen het inscheuren)
spinnekop de 1. kop van een spin 2. spin 3. krenge van een vrouw 4. bes van de haagdoorn 5. haagdoornstruik 6. bep. type watermolen: spinnenkop 7. naar verhouding grote kop van een standaardwatermolen
spinnekoppebossien et - bosje bestaande uit haagdoorn

spinneri'je de 1. het spinnen (van garen, van katten) 2. fabriek, bedrijf waar wordt gesponnen

spinnevoeten, *spinvoeten* ww. - liggen spartelen, op z'n rug of zij liggen en z'n benen/poten spartelend bewegen (bij een gevecht)

spinnewebdraad de - draad van een spinnenweb

spinnewiel, *spinwiel* et - spinnewiel

spinniedig bn. - spinnijdig

spinrag, *spinnerag* et - spinrag

spinragragen ww. - ragen van spinrag

spiraol de - spiraal: krullijn, ook: voorwerp van die vorm

spit I et, de 1. braadspit 2. stok waaraan vlees, spek enz. in de *wieme* hing 3. hangijzer boven het vuur (ketting met haak) 4. haarspit, bijv. *de zende heren op 't spit* 5. bep. aandoening die men in z'n rug voelt: spit, vooral in de verb. *spit in de rogge*

spit II, *spitte* de, et 1. steek met een spade 2. diepte van een spasteek 3. laag met de diepte/hoogte van één spasteek 4. hoeveelheid grond, mest e.d. die men met één spasteek graaft, schept 5. gespitte turf uit de bovenste laag (van slechte kwaliteit), hetz. als *zode* 6. gespit greppeltje voor een tuin langs (of voor een deel daarvan)

spitbatse de - soort panschop gebruikt voor het spitten

spitbonke de - gespitte hoop zand om de scheiding tussen percelen te markeren

spithutte de - plaggenhut, hut gebouwd van gespitte heideplaggen, zoden

spitkeet de - hut van *spitten*: van gespitte heideplaggen, zoden

spits I, *spitse* de 1. torenspits 2. mondstuk van een pijp 3. spitspeler 4. spitsuur

spits II bn., bw. 1. in een punt uitlopend 2. bleek, schraal (in het gelaat) 3. scherpzinnig, bijv. *een spitse opmerking*

spitschoffel de - in een punt toelopende spade

spitschoppe de - bep. schop waarmee men het veen afstak (met langwerpige blad)

spits(ig)hied de - spitsheid: het puntig zijn (lett.), ook fig.: scherpzinnigheid

spitsmoes de - spitsmuis

spitsneusien et - spitsmuis

spitsure et - spitsuur

spittebulte de - vierkante mesthoop (van gespitte stalmest)

spittegat et - gat dat ontstaat bij het turf-steken

spitter de - spitter, iemand die spitwerk

verricht

spitterommel de - grond, resten van planten enz. van de bovenste laag van het veen

spittersschoppe de - schop om mee te spitten (vooral van turf)

spittestikken ww. - steken van *spitten* in meerdere bet., z. *spit* II

spleute de - lang, gespleten stuk stengel van de braamstruik, gebruikt om het ineengedraaide stro of evt. bentgras bijeen te houden waarvan een bijenkorf of -kast wordt opgebouwd, soms ook gemaakt van rotan of pitriet; ook: die (niet gespleten) stengel zelf, bedoeld om op de aangegeven wijze te gebruiken

spleutemes et - splotmes voor het splijten van *spleuten*, z. *spleute*

spleuten ww. - doen splijten, splitsen, bijv. *et touw spleuten*

spleuteschaave de - schaaft waarmee men *spleuten* bijschaaft, met name om de pit eruit te halen

spleutestikker, *splittenne*, *elze* de - puntig gereedschap waarin de *spleute* past en met behulp waarvan men deze door de pas aangemaakte bos stro steekt

spleutetrekker de - gereedschap met behulp waarvan men *spleuten* door, om strowindingen trekt (bij het maken van korven e.d.)

spleutezuken ww. - het zoeken van *spleuten*, nl. voor het maken van bijenkorven e.d. (z. ook onder *spleute*)

spleuthoort et - (vaak verkl.) hetz. als *spleutspalter*

spleutspalter de - houtje (van essenhout of vlier) met aan de punt scherpe vleugeltjes dat men in de afgesneden braamstengel duwt teneinde deze te splijten, d.w.z. om er *spleuten* van te maken

splieten ww. - splijten, bijv. *een hooltien splieten*, *De wegen spleten heur daore* splitsten zich

splietrig z. *splietrig*

splietmes et - hetz. als *spleutemes*

splietnaegel de - nagel met een barst of scheur

splinterlik, ...*liek* bw., in *splinterlike naekend* geheel naakt

splinternaekend, *splinternaekt* bn., bw. - geheel naakt

splinterni'j bn. - splinternieuw

splinterparti'j bn. - splinterpartij

splinterspiekertien et - klein, dun spijkertje

splispenne, *splis...* de - splitbout, luns (meestal gespleten)

splisse de 1. splitbout, splitpen, luns (meestal gespleten; in diverse toepassingen) 2. vlechtverbinding in touw, nl. door *splitsen* verkregen

split I et 1. split, spleet: in een kledingstuk (z. ook *splitte*) 2. splitpen

split II et - split, fijn steenslag

splitate, **splittate** de - spliterwt

splithooltien z. *spalthooltien*

splitleppe, ...**lepel** z. *leppe*

splitaegel de - ingescheurde nagel

splitruter de - pasgeboren meisje

splitsen, **splissen** ww. - splitsen

splitsing de 1. het splitsen, het uiteen (doen) splijten 2. verdeling van goederen, landerijen e.d. 3. de plaats waar een weg, een waterloop zich splitst

splitte de 1. hetz. als *split* I, bet. 1 2. gaf-felvormig stuk waarin de dissel van een ouderwetse boerenwagen steekt (aan het voorste deel van het onderstel)

splittegat et - gat gevormd door een *split* in een rok

splitten ww. 1. splijten, vaneenrijten 2. doen splijten 3. splitsen (van touw, van splijtzijde) 4. door te steken a.h.w. vaneensnijden

splitter de - blad van een hooispade

splitterig, **spliterig** bn. - (van de huid) harig, ruw, gebarsten, bijv. 'k *Bin splitterig* 'k heb erg veel barstjes in m'n huid

splittien et 1. kleine *splitte* 2. klein barstje in droge, schrale huid

splitting(e) de - ong. zes meter brede geul door het veen gegraven van waaruit men verder turf stak aan weerszijden; zat de turf diep dan was de *splitting* vier meter breed

splitziede, ...**gaoren** et - borduurzijde

spoek, **spook** et 1. spookverschijning 2. lastig, gevaarlijk, ramspoedig iets dat men in z'n gedachten voelt opkomen, bijv. *Hi'j zicht overal spoeken* 3. vogelverschrikker 4. iemand die er raar uitziet 5. (mv.) neusvuil

spoek-bi'j-de-aten et - vogelverschrikker

spoekachtig bn. - spookachtig

spoekbeeld, **spoekbeeld** et - spookbeeld

spoekbloeme, **spokebloeme** de 1. hage-winde 2. bloem van de hagewinde 3. gele lis 4. pijpkruid

spoeken, **spoken** ww. 1. (ook onpers.) spoken (door een spookverschijning) 2. ronddolen, voortdurend rondwaren 3. (onpers.) zich voordoen van de situatie waarin men ruzie heeft, bijv. *Et spoekt al jaoren tussen de buren* 4. (onpers.) in *niet spoeken* niet boteren, bijv.

Et het al lange niet spoekt tussen die beide

spoekeri'je de 1. het spoken, optreden van spookverschijnselen 2. rondwaren (als een spook)

spoekkieken ww. - (van paarden) hetz. als *spoekzien*, z. ook *spoekkiekerig*, bijv. *Hi'j kik spoek*

spoekkieker de - paard dat voortdurend van iets schrikt en angstig wordt (en daarom oogkleppen op krijgt)

spoekkiekerig bn. - (van een paard) snel ergens van schrikkend, voortdurend te angstig

spoekrieder de - spookrijder

spoekzien ww. - (van een paard) vaak, gemakkelijk van iets schrikken en angstig zijn

spoel de 1. (vaak verkl.) spoel (waarop men garen windt) 2. schietspoel bij het weven

spoelen, **spulen** ww. 1. schoonmaken door wasgoed, vaatwerk met heen en weer gaande bewegingen door water te halen, door af te spoelen, met stromend water reinigen 2. door te spoelen van iets verwijderen 3. enorm regenen 4. gutschend gaan, op slaande wijze stromen 5. op een spoel winden

spoelhokke, **spuulhokke** et - spoelhok

spoeling, **spoelige**, **spuling** de 1. haarverf (door te spoelen aangebracht) 2. spoelwater, vaak: afvalproduct uit de bereiding van zuivelproducten, soms ook hetz. als *waai* 3. dunne voeding bestaand uit voedselresten (voor het vee, met name de varkens) 4. slechte koffie of thee

spoelplak, **spoelplaets** de, et - vloer van steen of planken waarop men potten, pannen, melkbussen, emmers schoonmaakte, de was deed etc.

spoelsel et - afvalproduct uit de zuivelbereiding, hetz. als *spoeling*, bet. 2

spoelwaeter, **spuulwaeter** et 1. spoelwater 2. slechte koffie

spoelwark, **spuul...** et 1. werk waarbij men omspoelt, afspoelt 2. benodigdheden bij het melken: bussen, emmers, melkzeef

spoljeren ww. - spoliëren: roven, plunderen

spongat et 1. spongat: in een vat 2. bep. gat in een bep. type bijenkorf

spinningschaeve de - spinningschaaf

spinningschrote de - spinningslat

spoongat et - gat in spinning

spoonser, **sponsor** de - sponsor

spoonseren ww. - sponsoren

spoonsturf de - zeer lichte turf

spoonze de - spons (waarmee men wast, veegt); *spoonze en leer* spons en zeemlap

spoonzedeuze de - sponsdoos, schoolartikel uit de tijd dat men nog met een griffel op een lei schreef

spoonzig, spoonzerig, sponzig bn. 1. sponsachtig, sponzig 2. voos (lett.), bijv. *De korappen bin spoonzerig*

spoor I et 1. spoor 2. gegraven gleuf, bijv. *een spoortien greven, een spoor maeken* een geul, sleuf graven 3. naast elkaar liggende spoorrails, spoorweg, bijv. *een dubbel(d) spoor, inkeld spoor* 4. spoorwegstation, bijv. *De stoelwaegens gongen d'r langes naor et spoor* 5. bedrijf van de spoorwegen 6. spoortrein, bijv. *We gaon mit et spoor; as spoor* heel goed lopend, gaand enz.

spoor II de 1. prikkel aan ruiterslaars 2. stekelachtige uitwas aan de poot van een haan 3. klimschaats, klimbeugel 4. hetz. als *spante, juffer* 5. spore, voortplantingscel van lagere planten

spoorbrogge de - spoorbrug

spoorkörf de - (vaak verkl.) spoormandje

spoormaande de - spoormand

spoorreel de - spoorrail

spoorsti'j de - sneeuw waarin men gemakkelijk de sporen van dieren kan herkennen en volgen

spoorstok, spoorhooft de - spoorstok: dwarshout aan de dissel van een wagen

spoortrappen ww. - bep. handeling verichten bij het maken van turf

spoorvieltien, spoorwieltien et - tandwiel-tje aan een handvat met behulp waarvan men kunstraat in een bijenkast plaatst

spoorwegmeensken mv. - spoorwegarbeiders

spoorwegpasseniël et - spoorwegpersoneel

spoorwegpolitie de - spoorwegpolitie

spoorwegverbiening de - spoorwegverbinding

spoorzuken ww. - spoorzoeken: spoorzoekertje spelen

spoorzoekertien et - spoorzoekertje, bijv. *spoorzoekertien doen*

sporekappe de - kap (als onderdeel van een bouwwerk) die bestaat uit ronde palen van dennenhout

sporen ww. 1. (van wielen aan een auto, wagen enz.) precies achter elkaar gaan, één recht spoor maken 2. een spoor volgen, opsporen door een spoor te volgen 3. een karrenspoor maken, bijv. *De waegen spoort d'r diepe deur*

sporkhooft et - sporkehout

sportakkemedaosie de - sportaccommodatie

sportkarre de - sportkarretje, nl. ouderwets, hoog wandelwagentje om een kind in te vervoeren

sportbriek de - sportrubriek

sportriportage de - sportreportage

sportscholehouder de - sportschoolhouder

sportvereniging, ...vereniging en var. de - sportvereniging

spotkaorte de - spotprent of schertsende voorstelling anderszins

spotkopien et - koop die spotgoedkoop is

spotkraante de - krant waarin met diverse zaken de spot gedreven wordt

spotlocht et - spotlight

spotpries de - spotprijs, zeer lage prijs

spotriem et - spotrijm

spotter de 1. spotter, iemand die vaak met alles de spot drijft 2. hetz. als *gekanstikker*, bet. 2

spottershusies mv., in **Spottershusies branen (ok) wel es* wie spot moet bedenken dat hij zelf ook wel eens iets ernstigs, iets vervelends mee kan maken

spraankelen ww. - sprankelen, fonkelen (fig.)

spraankien et - heel klein beetje, vooral fig., bijv. *zonder een spraankien gevuul*

spraon, spreuw de 1. spreuw, bijv. *'t Kiend gaept as een spraon* gaapt erg, is kennelijk erg slaperig 2. (g. mv.) bep. keelziekte: spruw

spraoke, spraok, sprake de 1. vermogen te spreken 2. tongval, uitspraak, bijv. *de Stellingwarver spraok* 3. iemands mondelinge taalgebruik, bijv. *Hi'j het een goeie spraok* 4. gesprek, aanspraak, in verb.; *Gien spraoke van!* dat zal niet gebeuren, dat wil ik beslist niet, *ter spraoke kommen* onderwerp van gesprek worden

spraokwaeter et - spraakwater, bijv. *Hi'j het wat te vule spraokwaeter had* heeft te veel alcoholische drank genuttigd

spraakzem bn. - spraakzaam, met sterke neiging tot spreken

spraakzemiahied de - spraakzaamheid, het spraakzaam zijn

sprede de - in *grös op 'e spree leggen* gemaaid gras uitspreiden (om te drogen)

spreekure et - spreekuur

sprei-utter, spreispeune, sprei(d)speun de - speen van een koe waaruit de melk niet met een vaste straal komt, maar met kleine, verspreide straaltjes

spreiden ww. 1. tot een laag of vlak uitleggen 2. gelijkmatig indelen over een bep. tijd 3.

uit elkaar plaats, verspreid opstellen 4. met spreiding schieten (met een geweer) 5. sproeiend, niet in vaste stralen melk laten gaan

spreider de - koe die een gespreide straal melk geeft

spreilaoge, **spreidlaoge** de - eerste, gespreide laag riet die men legt

sprei(d)riet et - spreiriet

spreker de - iemand die spreekt, in meerdere bet.; *een vremde spreker* een kletsmaajoer

spreuke, **spreuk** de - spreuk: spreekwoord of anderszins kernachtig uitgedrukte levenswijsheid, onderrichtende uitspraak, vaak in de vorm van een rijmpje

spret(e) de 1. grasspret (dun) 2. dun, mager en enigszins lang iemand

spretlopen ww. - boegsprietlopen

spretvechten ww. - boegsprietlopen

sprikke de 1. hetz. als *prikke*, ook als verz.; van een mager meisje, in verb.: *zo dunne as een sprikke* 2. mager meisje

sprikke... z. ook *prikke...*

sprikkeblok et - hetz. als *hooftblok*

sprikkebulte de 1. hetz. als *prikkebult* 2. slecht, oud huis

sprikkehakke de - hetz. als *prikkehakke*

sprikkig bn. - als een *sprikke*, d.i. erg mager; *een sprikkig ding* een mager meisje

spring de - dekstier

springballe de - springbalsemien

springbolle de - springstier, dekstier

springen ww. 1. springen 2. bespringen, dekken 3. met een snelle beweging gaan, uit, van iets gaan, opwippen, wegwippen 4. opwellen, in bep. verb. 5. naar voren of achteren steken t.o.v. een bep. lijn 6. verspringen van steken bij breien

springer de 1. iemand die springt 2. mannelijk dier dat snel dekt

springlaeding de - springlading

springpiepe de - speciale uitgang uit een hol om te vluchten, m.b.t. dieren als konijnen, bunzings

springplaanke de - springplank

springruiter de - springruiter

springtied de - periode van de *springweke*

springweke de - elk van de eerste twee weken van november: daarin zouden de kiemende roggekorrels gemakkelijk weer boven komen

sprinkel de - zeer mager iemand

sprinkelen, **sprenkelen** ww. - bevochtigen door te sprengelen

sprinkhaene de 1. sprinkhaan, krekkel, bijv. *ʔIs*

ok mar zoe 'n sprinkhaene gezegd van een kind dat niet erg groeit, maar wel kwiek, levendig is, ook gezegd van een kleine, tengere vrouw 2. mager iemand, vaak van een meisje gezegd 3. vlug en beweeglijk iemand

sprinkhaenplaoge de - sprinkhanenplaag

sprinkien et - mager, dun meisje of jongen

sprok, **sprokkerig** bn. - sprok, sprokkig (van grond, stro enz.)

sprokien et - sprookje

sprokiestuun de - sprookjestuin

sprokkel de 1. rode bosmier 2. droge twijg

sprokkelbulte de - mierenhoop: van de rode bosmier

sprokkelei et - ei van de rode bosmier

sprokkelhooft et 1. sprokkelhout, dood hout dat van de bomen is gevallen en dat men in de kachel gebruikte, vooral voor het aanmaken ervan 2. gelderse roos

sprokkelmaand de - sprokkelmaand, februari

sprokkelmiere de - rode bosmier

sprokkelnust et - mierenest, nl. van de rode bosmier

sprong de 1. keer dat men springt 2. stap in een ontwikkeling 3. keer dat een dier dekt 4. hazensprong (nl. beentje uit de achterpoot van een haas) 5. grote stap in tijd 6. in *op ('e) sprong* op het punt, bijv. *Et staot op 'e sprong* het staat te gebeuren, *op slag/stel en sprong* direct, onmiddellijk

sprute, **spruut** de 1. zomersproet, ook wel benaming voor een ander vlekje op de huid

2. spruit, uitspruitsel 3. in *een maegere sprute* een mager scharminkel 4. spruitje

sprutelkop, **sprutekop**, **sproetelkop**, **smorrekop**, **smoddekop** de 1. een sproetig gezicht 2. kop van een schaap met vlekjes erop 3. schaap met vlekjes op de kop

spruten ww. - uitspruiten, in blad komen

sprutend bn. - besmettelijk

spruterig bn. - sproetig

spruteziken ww. - aardappelen van uitlopers ontdoen

sprutien et - kleine *sprute*; d.i. vaak (mv.): spruitjes

spruuiapperaot et - sproeiapparaat

spruuien, **spruijen**, **spruuien** ww. 1. sproeien 2. besproeien

spruuijer de 1. iemand die sproeit 2. sproei, sproeidop e.d.

spruivliegtuig et - sproeivliegtuig

spruuiwaggen de - sproeiwaggen

spruut, **spruut** de 1. kind (in relatie tot één van de ouders), bijv. *de jongste spruut* 2. z. *sprute*

spruutkool de - spruutkool
spuigat et, in *de spuigatten uitlopen* veel te ver gaan, echt niet meer toelaatbaar zijn
spuit de 1. spuitwater 2. glazen kogel uit een kogelflesje
spuite, **spuit** de 1. spuit: waterspuit, gifspuit enz. 2. injectiespuit, injectie 3. brandspuit 4. geweer, vaak: jachtgeweer 5. grote glazen knikker, kleiner dan een *boster*
spuiten ww. 1. spuiten (met een vloeistof, weke massa) 2. met gif, bestrijdingsmiddelen, schoonmaakmiddelen bespuiten 3. (van vloeistoffen) met een krachtige straal naar buiten komen 4. inenten 5. met een injectiespuit zich drugs toedienen
spuitflesse de - (vaak verkl.) spuitfles, flesje met spuitwater
spuitien et - kleine *spuite*, i.h.b.: injectie
spuitknikker de - kogel uit een kogelflesje, bijv. *spuitknikers uit spuitflessies weg*
spuitpils de - hetz. als *spuitwaeter* (frisdrank in een kogelflesje)
spuitzaand et - opgespoten of op te spuiten zand
spul et 1. onenigheid, ruzie 2. heel wat moeite, flinke last, bijv. *Et is een spul* 3. in *een protte spul* een hoop lawaai 4. kermisattractie (vooral mv.) 5. niet nader omschreven of te noemen zaken, dingen, goed 6. boerderij, boerenbedrijf 7. koopwaar, bijv. *goed spul* goede waren, producten e.d. 8. eigendom, bezit 9. kleding, bijv. *et knappe spul antrekken* de nette kleren, i.t.t. de daagse 10. medicijnen 11. spel, bijv. *D'r was opzet in et spul* opzet speelde mee
spulbikkel de - bikkel gebruikt bij het kinderspel *bikkelen*
spulen z. *spoelen*
spuling z. *spoeling*
spulkarrekerel de - man die in een kermiswagen woont
spulkarremeensken mv. - mensen die in een kermiswagen wonen
spulkarrewief et - vrouw die in een kermiswagen woont
spullebaos de - spullenbaas, baas van een kermisattractie
spullegien, **spullegien** et 1. spelletje 2. kleine boerderij, keuterij
spullekarre, **spulkarre**, **speulekarre** de - kermiswagen, woonwagen, huifkar e.d.
sputter de - flinke hoeveelheid drank die men gebruikt, in verb. als *Hi'j het een beste sputter op heeft* veel drank genuttigd
sputteren ww. 1. sputteren: aanhoudend

bezwaren inbrengen 2. spatten, spatteren, bijv. *Et begint weer te sputteren* te regenen
spuul... z. *spoel...*
staak de - deel van het weefsel waarover de scheringdraden lopen
staamper z. *stamper*
staand de 1. stand 2. ligging, het gelegen zijn, bijv. *Dat huus staot op een mooie staand* 3. aanwijzing die een barometer, thermometer e.d. geeft 4. waterstand, waterpeil 5. maatschappelijke rang, positie, alle mensen die tot een bep. maatschappelijke laag horen 6. rollaag in de vloer van een stal, d.i. vooral: waarop koeien met hun achterpoten staan (vaak gemetseld, ook wel van beton of hout) 7. plaats waar een koe, een paard geplaatst is op een markt
staander z. *stander*
staandertien et - balkje op en aan het eind van een houten steiger; men reed ertegenaan met de kruiwagen met mest, die vervolgens naar voren werd gekanteld en die aldus werd leeggestort in de *strontbak*
staandholen ww. - standhouden: niet bezwijken, duren
staandorganisaosie de - belangenorganisatie in de landbouw en veeteelt
staandvoegel de - standvogel
staank z. *stank*
staankhoorn, **stink...**, **stank...** de 1. (vaak mv.) fluitenkruid 2. (vaak mv.) grootbloemmuur
staankvri'j bn., bw. - zonder stinkerij
staankwottel de - fluitekruid
staarf... z. *starf...*
staark(...) z. *stark(...)*
staarven z. *starven*
staantien, **stantien** et - standje
stadhouder de - stadhouder
stadsbiebeltheek de - stadsbibliotheek
stadsdiel, ...*deel* et - stadsdeel
stadsdoeve de - stadsduif
stadse de - iemand die uit de stad komt
stadser de - iemand die uit de stad komt
stadsharbage de - stadsherberg
stadsjuffertien et - stadsjuffer
stadskind et - stadskind, kind uit een stad
stadslocht I de - stadslucht
stadslocht II et - stadslucht
stadsmaegien et - stadsmeisje
stadsmeenske, ...*meense* de - stadsmens
stadsmeener de - man uit de stad, man met stadse manieren, gewoonten
stadsnachtwaacht de - nachtelijke bewaker

in een stad

stadsremoer et - stadsrumoer

stadsverni'jing de - stadsvernieuwing

staek, **staek** de 1. lange, magere persoon 2. stoelspijl 3. spaak in, van een wiel

staeken ww. - staken

staele, **stael**, **steele** de 1. handvat, steel, stok van een schep e.d. 2. stengel 3. pijpensteel 4. (vaak mv.) lapje, stukje stof, behang e.d. ter beoordeling voor een eventuele aanschaf, monster 5. soort, type stof, bijv. *een fleurig staeltien* lapje stof met een levendig motief 6. kleine hoeveelheid, rest 7. (vaak verkl.) sterk geval waarover wordt verteld, dat wordt meegemaakt, bijv. *Die het ok een mooi staeltien weggeven* een sterk, niet erg betrouwbaar verhaal gegeven 8. in *in de stael* in een vierkante hoop (turf)

staeleboek et - stalenboek

staelpanne de - steelpan

staemeren, **staemelen** ww. - stameren, stamelen, gebrekkig spreken, stotteren

staemergat, **staemel...** et - stamelaar

staemerig bn. - met de neiging tot stotteren

staemerkloot, **staemerklothe(n)**, **staemerkloten**, **staemel...** de - iemand die voortdurend stottert, staat te stamelen

staemerkont de - stamelaar, stotteraar

staemerpot de - stamelaar, stotteraar

staepel I de 1. hoeveelheid in de vorm van een stapel 2. sport van een stoel 3. in *van staepel*

van stapel, met het aangegeven verloop

staepel II bn. 1. stapelgek 2. zeer gesteld op, dol op

staepelbedde et - stapelbed

staepelen ww. - stapelen, tot één of meer stapels brengen

staepelgek bn., bw. 1. stapelgek, krankzinnig 2. dol op, zeer gesteld op 3. (van honden) dol van blijdschap

staepelkrankjorem bn. - (fig.) stapelgek

staepelmesjokke, **...mesjogge** bn. - stapelgek, volstrekt idioot

staepelputte de - stapelput (met gestapelde stenen)

staepels bn., bw. 1. in *staepels(e) mooi* in hoge mate 2. dolblij

staepelverlegen bn. 1. zeer verlegen, erg timide 2. stapelgek (van iets), dol (door iets) 3. met zeer grote behoefte, bijv. *staepelverlegen zitten om wat*

staeren z. *steren*

staeve, **staeven**, **staef** de 1. staaf, gegoten of gesmeed langwerpig stuk metaal 2. metalen

stang 3. duig (van een ton) 4. langwerpig stuk van materiaal anders dan metaal, bijv. *een staeve drup* een staaf drop

staeven ww. - staven, hardmaken

staf I de 1. herdersstaf, bisschopsstaf e.d. 2. de gezamenlijke medewerkers die de leiding hebben

staf II bw., bn. 1. staf, suf 2. in *staf over nacht/naf* erg plotseling, wat te vlug:

stafmitwarker de - stafmedewerker

stageropot, **...rappot** et - stagerapport

stagger de, in *in de stagger* zonder duidelijke groei (van planten, mensen, dieren: met name van vee)

stakker(d) de - stumper, stakker

stakoor de 1. bep. soort hond met oren die rechtop staan 2. varken van het ras Yorkshire

stalbaander de - *baanderdeure* van een stal

stalbaankien z. *gröppebaankien*

stalbessem de - stalbezem

stalbok de - bep. metalen afscheiding tussen koeien in een stal

stalbolle de - jonge stier op een stal

stalbotter de - stalboter

stalbunen, **...buuinen**, **stallebunen** ww. - een koeienstal boenend en schrobbend reinigen

staldamp de - vochtige lucht die op een stal hangt

staldemp, **...dempe** de - bep. kortademigheid bij dieren die op een stal staan

stalglassien et - ruitje, raampje in een stal

stalhakke de - opgezette hak bij koeien (door het lang op stal staan)

stalhekke de - bep. hekwerk vóór de koeien op een stal

stalhennelen ww. - reinigen van een stal (vooral: nadat de koeien na de winterperiode niet langer op stal staan)

stalhoolt et - stalhout, plank waar de koeien met de achterpoten op staan in de stal

stalkni'je de - dikke, gezwollen knie die sommige koeien krijgen als ze (lang) op stal staan

stallaampe de - stallantaarn

stalligger de 1. hetz. als *ligger*, bet. 3 2. liggende balk waarin de *stalhekken* rusten

stalocht I de - stallucht

stalocht II et - stallicht

stalpaolring de - bep. ring aan een stalpaal, nl. om de koeien aan vast te zetten

stalpost de - stalhout, plank waar de koeien met de achterpoten op staan in de stal

stalpote de 1. stalbeen 2. stalpaal

staltraegen, **koestal...** ww. - de koestal rei-

nigen

stalraem, koestal... et - elk der raampjes van een koeienstal

stalreuster et - bep. rooster waarop een koe staat (in een nieuwerwetse stal)

stalrute de - (vaak verkl.) elk der raampjes van de stal, met name van een koehuis

stalruimte de - ruimte om vee te stallen

stalvoeren ww. - voederen van dieren die op stal staan

stamate de - stamerwt

stamboekbedrijf et - bedrijf met stamboek vee

stamboekbolle de - stier die opgenomen is in een stamboek

stamboekhingst de - stamboekhengst

stamboekmere de - stamboekmerrie

stamgaast de - stamgast

stamhouder de - stamhouder

stamkefé et - stamcafé

stamme, stam de 1. boomstam 2. houtachtige stengel van bep. planten 3. aardappelplant: inclusief het deel onder de grond, dus met aardappelen en al 4. volksstam

stammestikker de - degene die met een vork stekend de aardappels rooit

stampblok et - stamper bestaande uit een blok met twee stokken (links en rechts)

stamper, staamper ww. 1. persoon die stampst 2. laadstok (van een vuurwapen) 3. stok in de bus van een propenschiet (waarmee men wegschiet) 4. gereedschap waarmee men voedsel dooreenstampst 5. schijf met gaatjes aan het uiteinde van een karnstok 6. hetz. als *liemstamper* 7. straatstamper 8. wasstamper 9. bloemstamper

stamphunning, meehunning de - honing uit (niet de mooiste) raten waarin nog veel stuifmeel zit

stamsniedebone de - stamsnijboon

stamtafel de - stamtafel

stander, staander de 1. fietsstandaard 2. as van een standaardmolen

standerd... - standaard...

standerdiseren ww. - standaardiseren: normaliseren, als onderdeel van de standaardtaal opnemen, tot standaardtaal verheffen

standerdisering de - standaardisering

standerke z. *staondertien*

standpaol de - paal tussen koeien die vaststaan

standvink de 1. standvink, steunbalk in houtconstructies 2. vink die steeds op dezelfde

plek blijft, die standvogel is

stânfries de - iemand die in alles Fries blijkt te zijn, die van zijn Friese aard en taal wil getuigen

stange, stang de 1. stang: ijzeren stok, staaf 2. één aardappelplant: stengels en het deel onder de grond 3. stengel van een tomatenplant 4. stengel van de boon 5. staafvormig stuk drop, bijv. *een stange piepedrop* 6. deel van weefsel waarover de scheringdraden lopen

stangebit et - bep. onderdeel van het bit

stangel z. *stengel*

staniezer, stangiezer et - staanijzer, dikke, zware plaat tegen de gevel om die te beschermen tegen de hitte van het haardvuur

stank, staank de - stank

stankhoorn z. *staankhoorn*

stao-in-de-weg, stao-in-de-wege de - stao-in-de-weg, obstakel dat hindert, belemmert

staobal, stabal et - stabal

staodig(...) z. *staorig(...)*

staol, stael et - bep. metaal: staal

staalbossel de - staalborstel

staoldraad de, et (dan verz.) - staaldraad

staolen bn. 1. stalen, van staal 2. als van staal, bijv. *ÿ Is staolen wet* een vast patroon, iets dat altijd gebeurt

staolmuheid de - metaalmoetheid

staolrecht bn. - zeer recht (in de lengte)

staoltien et - stukje metaal om een zeis mee recht te zetten

staon ww. - staan

staonde bn. 1. rechtop staand, zodanig dat iets of iemand staat, blijft staan enz. 2. waarbij men moet staan, bijv. *staond wark*

staondebiens bw. - op hetzelfde moment, onmiddellijk

staonder de 1. hetz. als *opstaonder* (van een hek) 2. verticale sluitboom achter bansdeur(en) 3. verticale stalpaal 4. elk der verticale palen van een goal 5. onderste stuk van kraag of boord 6. opstaande rand van een kraag

staondertien, standerke et 1. kant van de bikkel uit het bikkelspel waar die het stevigst op staat 2. hetz. als *piepestaonder*

staondeweg bw. - staandevoets, staande, bijv. *staondeweg een koppien koffie nemen*

staongeld et - stageld, plaatsgeld

staoplak et - staanplaats

staorig, staodig, gestaodig, gestaorig bn., bw. 1. langzaam en gelijkmatig, evenwichtig, gestaag doorgaand 2. langzaam vorderend, lopend, doorgaand enz.

staorigan, staodigan bw. - langzamerhand,

langzaam maar zeker

staorigies, **staodigies** bw. - op langzame wijze

staorigiesan, **staodigiesan** bw. - zo langzamerhand

staosie de 1. pracht en praal 2. kruiswegstatie

staosiebezuuk et - statiebezoek

staosieklied, ...**kleed** et - statiekleed (bijv. van de koningin), ook gezegd van het gewaad van Sint-Nicolaas

staosiekoets de - statiekoets

staosiepetret et - statieportret

staosiewaegen de - statiewagen, praalwagen

staot de 1. toestand, situatie van iemand of iets, bijv. *in alle staoten* zeer opgewonden 2. in *in staot wezen* in staat zijn 3. pracht, luister, bijv. *Et is daor allemaol pronk en staot* 4. rijk, (onafhankelijk) land 5. Staatsbosbeheer, de bossen van Staatsbosbeheer, bijv. *et warkvolk uut de Drentse staot* uit het Drentse deel van de bossen van Staatsbosbeheer 6. in (mv.) *de Staoten* Provinciale Staten, ook in soortgelijke verbindingen 7. in de verb. *staot maeken kunnen op* zeker kunnen zijn (van), kunnen vertrouwen (op)

Staotebiebel de - Statenbijbel

staotig, **statig** bn., bw. 1. met uitstraling van voornaamheid, deftigheid, indrukwekkend 2. gestaag en nogal langzaam

staotisch bn. - statisch, i.t.t. dynamisch

staotistiek de - statistiek: statistische leer, methode, ook: uitslag van statistisch onderzoek

staotsbegraffenis de - staatsbegrafenis

staotsbezuuk et - staatsbezoek

staotsbossen mv. - bossen van staatsbosbeheer

staotsgreens, ...**graens** de - staatsgrens

staotsiewaegen de - zeer deftige wagen

staotskraante de - staatskrant, staatsblad

staotsliening de - staatslening

staotslotteri'je, ...**loteri**'je de - staatsloterij

staotspepier et - aandeel, effect e.d. van de staat

staotssiktaoris de - staatssecretaris, onderminister

staotssiktariaot et - staatssecretariaat

staotsstok et - staatsstuk

staotus de 1. status: in juridisch of administratief opzicht 2. standing

stap I de 1. pas, schrede 2. wijze van stappen, manier van lopen 3. herkenbaar onderdeel van een ontwikkeling 4. in *op stap* lopend

onderweg, ook algemener: ervandoor, zich elders bevindend, aan de zwier 5. voetspoor (van een mens) 6. rattenva, ook wel geschikt om bunzings of vossen mee te vangen

stap II et 1. stalt, boenstoep, ook *buunstap*: vloer van planken, later ook wel van steen, meestal met pomp, waarop men potten en pannen, melkbussen, emmers etc. schoonmaakte, waarop men de was deed enz. (buiten, of tussen woon- en bedrijfsgedeelte) 2. soortgelijke houten vloer boven een vaart, een brede sloot e.d., nabij een huis, boerderij

stap-an de - het flink doorstappen

stappen ww. 1. door stappen te zetten gaan, lopen 2. één of meer stappen op, van, uit iets doen, bijv. *op 'e fiets stappen* 3. boemelen, uitgaan

Stappester bn. - van, uit *Stappes*, d.i. het dorp Staphorst; ook zelfst.: iemand uit die plaats

stappien et 1. kleine *stap* in diverse bet. 2. trede, kleine vlakke plaats in een helling, met name in de wal van een sloot, waarop men een *stap* kan zetten 3. hetz. als *overstap*, bet. 1 4. *opstap* aan een fiets

stapstok de - wandelstok

star I - in *rooie star* bep. soort aardappel: rode star, hetz. als *roodstar*

star II bn. - (van personen) stug, weinig plooibaar

starfbedde et - sterfbed, doodsbed

starfdaotum de - sterfdatum

starfhuus, **staarfhuus** et - sterfhuis, huis waar iemand is overleden

starfjaar et - sterfjaar, jaar waarin iemand overlijdt

starfte de 1. het sterven 2. sterfte, het totaal aan sterfgevallen

starftekaans de - sterftekans

stark, **staark** bn. 1. krachtig, tot het ontwikkelen van veel kracht in staat 2. met geestelijke kracht, stabiel 3. met een goed weerstandsvermogen, veel kunnende dragen of verdragen 4. duurzaam, niet snel aan slijtage onderhevig 5. hevig, zich met kracht voordoend, bijv. *d'r stark over daenken* serieus overwegen 6. bedreven, bijv. *Liegen, daor is hi 'j stark in* 7. kras, met de schijn van overdrijving, bijv. *starke stokken* opvallende, krasse zaken 8. (van stoffen) geconcentreerd, bijv. *starke koffie*, *starke draank* sterkedrank, *wat starks* iets sterks, een borrel 9. (van reuk, smaak of een gewaarwording daardoor) erg pittig, krachtig, prikkelend 10. in een flinke of aanzienlijke hoeveelheid

starken, staarken ww. - sterken, versterken
starkig bn. - sterkachtig
starksmaekend bn. - een scherpe smaak hebbend, met name gezegd van ranzig spek
starkte de 1. het sterk, krachtig zijn 2. het flink zijn, het vermogen leed, verlies dragen 3. intensiteit van licht, geluid
starkwaeter et - sterkwater (om in te bewaren)
startbaene de - startbaan (op een vliegveld)
startpestol et - startpistool
starveling de - sterveling, mens; *gien starveling* niemand
starven, staarven ww. - sterven; *tot starvens toe benauwd* in doodsangst
starvendwaor, starvendewaor bn. - echt waar
stat de 1. staart 2. ploegstaart 3. steel van een steelpan 4. lange slinger van een staartklok 5. vaak in een sliert liggend restant of geharkt restant hooi/rogge op het land 6. laatste stuk van een stoet, optocht e.d. 7. sliert personen (die ook nog komt, die nog volgt op andere mensen) 8. kleine resterende hoeveelheid drank, voedsel, ook van bep. restant anderszins 9. onaangenaam gevolg, nasleep 10. einde, afloop
stataende et - eind van een stoet, optocht enz.
statbonkien et - stuitbeen, staartbeen
statgroep de - groep die als laatste komt
statklokke de - staartklok
statpannegien et - steelpannetje
statploeg de - ploeg met lange ploegboom
statploeme de - pluim van een staart
statspiere de - staartspier
stattehaor et - staarthaar
statteharker de 1. door een paard getrokken tweewielige landbouwmachine met behulp waarvan men de laatste slierten, resten hooi - die bij het bijeenbrengen waren blijven liggen - bijeenbracht, *hujharken* 2. degene die aan het *statteharken* was
stattehuj et - hooi dat als restant was blijven liggen, met name bij het *tiemen* (en dat evt. bijeen was geharkt)
stattehujjer de - hetz. als *statteklauwer*
statteklauwen, ...harken, ...krabben, ...(an)hujjen ww. - bijeenharken van de laatste restjes, slierten hooi (die bij het eerder bijeenbrengen waren blijven liggen)
statteklauwer de - degene die *statteklauwt*
stattekrabber, staltieskrabber de 1. hooihark aan de achterkant van een hooimachine

bevestigd en in bedrijf tijdens het zwelen; men licht deze nu en dan, zodat dunne, langwerpige hoopjes hooi achterblijven 2. degene die de slierten hooi bijeenharkt die zijn blijven liggen 3. hetz. als *statteharker*, bet. 1
statteleer, statleer et - (vooral verkl.) stukje leer om de staart van een koe ter bevestiging van het *statteouw*
stattehende, balkhende, statlien(de) de - draad langs de zolder van een stal, waaraan met behulp van het *statteouw* de staarten van de koeien worden opgehouden
stattemeule de - staartmolen, bep. kleine watermolen
statterig bn. - met slieren, lange uitlopers, bijv. *statterig haor*
statteouw, statteouw et - staartlijn van touw naar de *stattehende*
stattewassen ww. - koeienstaarten wassen
statvere de - veer uit een vogelstaart
stede de 1. heilige plaats 2. zandpad
stee de 1. stede, plaats, plek 2. (vaak verkl.) boerderij, boerenhuis 3. wonde, pijnlijke of smerige plek e.d.
steek de 1. steek bij de bewerking van stoffen: breisteek, borduursteek, naaisteek e.d. 2. punthoed 3. de mijter van Sinterklaas 4. koplaag van een korenrij 5. hetz. als *stik*, keer dat men met iets scherp steekt (*stik* is gewoner) 6. oog in een aardappel, z. ook *stikke*, bet. 6 en *stek*, bet. 7 7. schimpscheut, vooral in (*iene*) een *steek onder waeter (geven)* 8. diepte van de spade waarmee men steekt/kan steken, bijv. *iene steek diepe* 9. bep. zuurtje: babbelaar of stroopballetje 10. in *gien steek* helemaal niets 11. ondersteek
steek... z. stik..., steke...
steekbuse de - steekzak
steekplaanke, stek..., steekreenze, opzet-ledder de - opzetstuk op de zijladder van een boerenwagen
steekschoppe de - in een punt uitlopende schop
steelderi'je z. *steleri'je*
steelsteek de - achtersteek
steenze z. *stienze*
stern, ster, sterre de 1. ster (aan de hemel) 2. iemand die uitblinkt 3. eigenwijs iemand 4. stervormige figuur 5. lichtinteling in het oog o.m. door duizeligheid 6. stervormig ere- of onderscheidingsteken 7. asterisk 8. (vooral verkl.) kleine of zwarte stern 9. visdiefje 10. fietslampje 11. (verkl.) borrel met anjsextract
sternanies, steranies, steranij et 1. alco-

holische drank met een extract van anijs 2. borrel met dat extract; *steernanies mit branewien* nl. als middel tegen koorts

steernaniesien de - borrel met anijsextract

steernen z. *steren*

steernkieker, *sterrekieker* de 1. sterrenkijker

2. iemand die altijd naar boven kijkt, vooral als bijnaam 3. lange, dunne persoon

steernschienel et - bemoeial

steernwaacht, de - sterrenwacht

steevaast(e) bw. - steevast: altijd, geregeld, hoe dan ook

steezetten ww. - (van eten) de maag vullen

steg de, in verb.: *heg/weg noch steg weten* geheel onbekend zijn (op die plaats), *over heg en steg* dwars door de natuur, het veld (gaand)

stege, *steige* de 1. voetpad, nauwe doorgang tussen twee huizen of tussen twee gebouwen anderszins 2. pad, vooral: pad of weggetje met één houtwal ernaast, of: tussen twee houtwallen

Steggerde et - plaatsnaam: bekend dorp zuidelijk van de *Lende*

Steggers I et - het taaleigen *Stellingwarfs* van *Steggerde*, bijv. *Dat bruken ze in et Steggers niet*

Steggers II, *Steggerder* bn. - van, m.b.t. *Steggerde*, zelfst. in bijv. *Et is een oold-Steggerse; ok een man is een Steggerse, Et is een Steggerder*

steigen z. *stiegen*

steiger de 1. bouwsteiger e.d. 2. hetz. als *dongsteiger* 3. schutting tussen het woonhuis en de *vuurhutte* 4. steiger langs het water (om aan te leggen)

steigerboolte de - klein kind dat overal op klimt

steigerdeure de - deur in de *steiger* bet. 3

steigeren ww. 1. steigeren: van paarden 2. met grote passen lopen 3. (van mensen) verontwaardigd tegen iets ingaan, zich flink tegen iets verzetten 4. een *steiger* maken in bet. 2

steigerplaanke de 1. steigerplank 2. plank als onderdeel van een *steiger* in bet. 2

steil bn., bw. 1. zo goed als recht omhoog of naar beneden verlopend: *een steile kerel* manspersoon die goed rechtop loopt, ook: een grote kerel 2. zo goed als loodrecht in opwaartse of neerwaartse richting 3. in *een steil woord* een groot woord, een opscheperige wijze van zeggen, ook: een vlotte, indringende wijze van praten 4. (bw.) geheel

en al, in de verb. *d'r steil mit an wezen* zich er nauwelijks nog raad mee weten

steilgek bn. - stapelgek (in de wijze van doen, qua uiterlijk)

steilhied et - steilheid: het *steil* zijn in diverse bet.

steiloor de 1. hond met rechtopstaande oren 2. varken met rechtopstaande oren

steilop bw. - geheel rechtop

steilopstaand bn. - rechtopstaand

steilopstaonde z. *opstaonder*

steilrecht bn. - geheel en al rechtop, zeer steil

steilverliefd bn. - zeer verliefd

steilweg bw. - (van een beweging) geheel recht naar boven of beneden

stek et 1. vast hekwerk e.d. ter afscheiding, afscherming, als omheining, staketsel 2. hek(werk) als opzetstuk op een wagen voor veevervoer of voor het vervoer van bep. gewassen 3. plaats waar men zich graag ophoudt, waar men zich thuisvoelt 4. langwerpige, aan het eind en beide zijden snijdende schop, met lange, rechte steel 5. steek grond, diepte van een steek 6. (veelal verkl.) stek van een plant, loot, z. ook *stekkien* bet. 1 en *stikke* bet 5 7. (mv.) ogen van aardappelen, hetz. als *steek*, bet.6 en *stikke*, bet. 6

stek... z. ook *stik...*

stekebaand, *stekebalk* de - verbindingsteunbalk tussen binstijlen en de zware verbindingbalk daar bovenop

stekebakkeri'je de - bakkerij waar men steken bakt (nl. bep. vierkant bruin zuurtje)

stekel(...) z. *stiekel(...)*

stekelappe, *steeklappe*, *stekieslappe* de - breilap (met verschillende soorten steken), ook wel: lap waarop men naasteken oefende

stekelbliend bn. - stekeblind

stekelboom de - hulstboom

steken z. *stikken* II

stekgooien ww. - bep. wijze van *streepgooien* waarbij het erom gaat wie naar het beste *stekkien*, dus de beste plaats gooit bij de streep (kinderspel)

stekke de - tak gebruikt als stek, loot

stekkeboel de - palen en draden om het land: als afrastering, bijv. *stekkeboel om 't laand zetten*

stekkeling de - tak die gebruikt wordt als *stek*, bet. 6

stekken ww. 1. een hekwerk of afrastering anderszins aanbrengen, z. *vredigen* 2. loten, stekken nemen van planten en zo een nieuwe plant doen ontstaan

stekker de 1. stekker 2. z. *stikker*
stekkeri'je de 1. geheel aan omheining, afrastering om land, een tuin, een erf enz. 2. het aanbrengen van een omheining, afrastering e.d.
stekkewaegen de - wagen met hek als opzetstuk, nl. voor veevervoer of voor het vervoer van bep. gewassen
stekkewark et - aanbrengen, weghalen van een afrastering, omheining e.d., of het onderhoudswerk eraan
stekkien, stikkien et 1. stekje, takje, loot: waarmee men stekt, poot om mee voort te planten 2. schoffel met een recht en niet met een spits toelopen blad dat een lichte ronding vertoont, gebruikt voor het zwaardere schoffelwerk 3. spade 4. hetz. als *stiks choppe*, bet. 2 en *idiaal bore* 5. z. onder *stekgoaien*
stekkieskachel de - ribbenkachel, hetz. als *ribkachel*
stekpaol, stekkepaol de - paaltje in een hekwerk, ook: in een afrastering met draad of gaas
stel I et 1. paar: bij elkaar horende man en vrouw, jongen en meisje 2. groepje, aantal
stel II de 1. in *op stel en sprong* direct, onmiddellijk 2. in *de Rizziger stel* bep. oude brug in de oude rijksweg bij *Hooltwoolde*
stelbrogge de - hetz. als *de Rizziger stel*, z. *stel* II, bet. 2
stele z. *staele*
steleri'je, steelderi'je de - het (voortdurend) stelen
stellaosie de - stellage
stellatte de - lat die men aanbrengt in de bouw: om kozijnen juist te plaatsen, om het metselwerk recht te doen zijn
stellegien et 1. klein *stel* I in bet. 1 en 2 2. kamergemak, stilletje
stelleketoen, ...kousien, stelketoen, stel-pit(te) et - lampenkatoen
stellen I ww. 1. neerzetten, plaatsen, all. in bep. vaste verb. 2. in een bep. situatie, positie of omstandigheid brengen 3. nauwkeurig in de juiste stand plaatsen, brengen, afstellen 4. vaststellen van de tijd waarop men elkaar zal treffen, van een bijeenkomst 5. klaarspelen, zich redden 6. formuleren, poneren 7. voorschrijven 8. vastleggen, bepalen 9. een prijs, bedrag aannemen 10. aannemen, uitgaan van
stelling de 1. elk der gekozen, voornaamste bestuurderen/rechters in het oude *Stellingwarf* 2. positie die een gewapende macht, een

leger enz. in het terrein inneemt 3. hetz. als *dongsteiger* 4. stellage waarop men iets legt 5. zwichtstelling, omloop van een molen
Stellingebossen mv. - het geheel van een aantal bekende bossen in *Berkoop*
Stellingwarf et - het gebied gevormd door de gemeenten *Oost-Stellingwarf* en *West-Stellingwarf*, d.i. het gebied van het oude 'land', de 'terra' Stellingwerf
Stellingwarf-Oostaende et - het oostelijk deel van *Stellingwarf*, *de Stellingwarven*, ook: de gemeente *Oost-Stellingwarf*
Stellingwarf-Westaende et - het westelijk deel van het gebied *Stellingwarf*, *de Stellingwarven*, ook: de gemeente *West-Stellingwarf*
Stellingwarfs I et 1. de streektaal Stellingwerfs, de vorm van het Nedersaksisch gesproken in de gemeenten *Oost-Stellingwarf* en *West-Stellingwarf*, in aangrenzend *Noordwest-Overiessel*, de Drentse gemeente *Westerveld*, en in enige dorpen van de gemeenten *Lemsterlaand* en het voormalige *Haskerlaand*
Stellingwarfs II bn. - Stellingwerfs, van, m.b.t. *Stellingwarf* of het *Stellingwarfs*
Stellingwarven mv. - de gemeenten *Oost- en West-Stellingwarf*, het gebied van die gemeenten
Stellingwarver I de ww. - inwoner van de regio *Stellingwarf*, iemand uit die regio geboortig, vaak: iemand die het *Stellingwarfs* spreekt
Stellingwarver II bn. - van, m.b.t. *Stellingwarf*
stellingweer, stallingweer de - bep. oude gerechtsplaats in de Stellingwerfer regio
stelpe z. *stölpe*
stelphuzinge de - stelphuizing
stelpit z. *stelleketoen*
stelploeg, stelploeg de - bep. ouderwetse ploeg
stelselmatig bn. - stelselmatig: systematisch samenhangend en op vaste tijden
stelsels mv., *stelsens(s)*, *stelten*, *stellen*, *stelsters*, *stelzers*, *stelzels* mv. - bij elkaar horende vazen op een kast e.d., kaststel
stelte de 1. elk der vazen van een kaststel e.d., stelvaas 2. elk der twee stevige stokken of balken met dwarsstukken waarop men verhoogd kan lopen
steltelopen, steltlopen ww. - steltlopen
stemlekaol et - stemlokaal
stemme de - stem

stemmeri'je de - stemmerij
stemmesiene de - stemmachine
stemmetal et - stemaantal
stemmetelleri'je de - het tellen van de stemmen (na een verkiezing)
stemmeverholing de - stemverhouding
stemming, stemminge de 1. het gestemd zijn van een muziekinstrument 2. gemoeds-gesteldheid, wijze waarop iemand gestemd is 3. gezindheid voor of tegen 4. stemming op de beurs, de markt 5. het uitbrengen van z'n voorkeur door te stemmen, bijv. *een stemming hopen*
stemmingmaekeri'je de - stemmingmakerij
stempel I de 1. stampen van een proppen-schieter e.d. 2. stempel: bekend gereedschap waarmee men afdrukken verkrijgt 3. iemands karakteristieke eigenschappen, in verb., bijv.: *van de oolde stempel* 4. pilaar van een gebouw 5. uiteinde van de paal waarop een hek draait
stempel II et 1. stempelafdruk 2. kenmerk door een stempelafdruk
stempelder, stempeler de - stempelaar, werkloze die steuntrekt
stempelen ww. 1. stempelen: van een stempelafdruk voorzien 2. stutten: met name van een gebouw, waarna er een pilaar onder komt 3. een stempelafdruk halen als men een werkloosheidsuitkering geniet
stempelink, stempelinkt de - stempelinkt
stempelkaart de - stempelkaart
stempelmesiene de - stempelmachine
stempelofdruk de - stempelafdruk
stemverklaoring de - stemverklaring
stencilink, stencilinkt de - stencilinkt
stencilmesiene de - stencilmachine
stencilpepiet et - stencilpapier
stengel, stingel, stangel de - stengel
stennen ww. 1. steunen, kreunen (vooral door koeien) 2. drukken, persen 3. erg lang aarzelen, talmen (om iets te doen)
sterappel de - bep. rode, zachtzure appel
sterdalia de - bep. dalia met stervormige bloem
steren, steernen, staeren ww. - staren
stereo-instelaoisie - stereo-installatie
sterilisaosie de - sterilisatie: onvruchtbaar-making, ook: het steriel maken
sterregien et 1. kleine ster 2. bep. kindervuurwerk: sterretje
sterregiesbehang et - behang met motief van sterretjes
sterrerit et - hetz. als *sterreschot*
sterreschot et - braaksel van bunzing of reiger

met kikkerdril (dat nl. in de kikkers zat die ze hadden verorberd)
sterzeug de - benaming voor een hoog ge-classificeerde zeug
stesjon et - station: voor bussen, treinen, trams, ook: stationsgebouw of radiozender
stesjonsklokke de - stationsklok
stesjonsresteraosie de - stationsrestitutie
stesjonsstraote de - stationsstraat
steugien et - kort poosje
steunder de 1. steunbalk, steunder, in diverse toepassingen 2. steunbalk tussen binstijl van een klokkenstoel en de *dreegbalke* van de kap daarvan
steunfoons et - steunfonds
steunhooft et - stevige plank die ter ondersteuning van de bodem van de wagen daar onderdoor is geschoven
steunkommetee et - steuncomité; gezegd tegen iemand die ongewenst op de ander leunt: *Ik bin gien lid van et steunkommetee*
steunpaol de - gezegd wanneer iemand ongewenst op of tegen de ander aanleunt; (lett.): *Ik bin gien steunpaol*
steunstokkien et - stokje als handvat aan een hoepel waar kinderen vroeger mee speelden
steunuuftering de - uitkering (ter ondersteuning van mensen in financiële nood)
steupel de - turfhoop van een bep. vorm
steuren z. *storen*
stewel de 1. (verouderd) laars 2. grens met Duitsland
stewelknecht, stievel... de - laarzenknecht (bep. plankje tegen de uitholling waarvan men een laars uit kan trekken)
stevig bn. 1. goed vast zittend, van hechte samenstelling of constructie 2. krachtig gebouwd, bijv. *een stevige zetter* stevig gebouwde meid 3. (van bewegingen) krachtig 4. ferm, met kracht
stevighied de - stevigheid
stief bn., bw. 1. niet soepel, stijf 2. niet lenig 3. (van weefsels, stoffen) niet slap, weinig beweeglijk 4. (van kleding, schoeisel e.d.) strak, met weinig of te weinig mogelijkheid tot bewegen 5. (van bep. stoffen) met vaste, stevige samenhang 6. weinig meegaand, weinig plooibaar, ook sterker: houderig 7. op strakke wijze, met inspanning, intens 8. met flinke lichaamskracht 9. vinnig, te fel 10. vlak bij, zeer dicht bij; *stief bi'j* vlak bij 11. ruimschoots wat de genoemde tijd, afstand of het gewicht betreft, vooral in *een stief kertier* iets meer dan een kwartier, *stief an de tied*

ietsje over tijd

stiefbreur, ...*bruur* de - stiefbroer

stiefdrongen bn. - geheel en al drongen

stiefgoed et - stijfgood

stiefheit, *stiefvaeder* en var. de - stiefvader

stiefheufdig bn. - stijfhoofdig

stiefkiend et - stiefkind (lett.)

stiefkop de - stijfkop, stijfkoppige persoon

stiefkoppighied de - het stijfkoppig zijn

stieflievighied de - het hebben van een moeilijke stoelgang

stiefmem, *stiefmoeder* en var. de - stiefmoeder: tweede moeder

stiefstok de - stijfkop

stiefvol bn., bw. - geheel en al vol

stiefzeune de - stiefzoon

stiegebeugel de - stijgebeugel

stiegen, *steigen* ww. 1. een beweging naar omhoog maken (lett). 2. een hoger waterpeil aannemen, wassen 3. toenemen in prijs, waarde, aantal 4. in *in iene zien aching stiegen* meer waardering, respect gaan ondervinden

stiekel I, *stikkel*, *stekel* de 1. doorn, stekel (ook van bep. dieren) 2. houtige stengel met stekels, ook wel: braamstruik in z'n geheel (dan vaak mv.) 3. benaming voor diverse soorten distels, zoals de kruisdistel, de melkdistel, de kale jonker, de speerdistel en de akkerdistel 4. brandnetel 5. onplezierig, snel geïrriteerd, snibbig iemand

stiekel II, *stiekels* bn., bw. - prikkelbaar, snel geïrriteerd

stiekelbaand de - bep. band om de uier van een koe bevestigd om het zuigen van de melk door een niet-eigen kalf of door andere koeien te verhinderen; aan de binnenzijde met linnen en aan de buitenzijde met stengels van de braamstruik, dus met stekels

stiekelbaord de - iemand die z'n baard niet genoeg scheert, iemand met een stekelige baard

stiekelbaos, *stiekelbaors* de - (vaak verkl.) bep. vis: stekelbaars

stiekelbeie de - dikke braambes, in *zwatte stiekelbeien*

stiekelbossien et - geheel van kortgeknipt hoofdhaar

stiekelbraom, ...*brem* de - stekelbrem

stiekeldraad de (als verz. et) - prikkeldraad

stiekelen ww. 1. prikken 2. ruzie zoeken

stiekelhaorig bn. - (van paarden) met witte haartjes door de andere haren heen

stiekelhede, *stiekelhege*, *prikhaege* de - heg van struiken met stekels, vooral: mei-

doornheg

stiekelhooltien z. *spalthooltien*

stiekelhoorn ww. - hoorn van een koe waarin men gaatjes heeft geboord zodat de stengels van braamstruiken erdoor kunnen worden gehaald teneinde de stekels eraf te schrapen

stiekelig, *stekelig* bn., bw. 1. met stekels 2. scherp, puntig als één of meer stekels 3. geïrriteerd, prikkelbaar, scherp, bits

stiekelmes, *stiekelhaoke* et - sikkelvormig mes met behulp waarvan men de stengels van met name braamstruiken op hakende wijze afsneed, vooral voor het winnen van *spleuten*, nl. voor het vervaardigen van bijenkorven e.d.; aan de achterkant van het *stiekelmes* zat een haakje met behulp waarvan men de twijgies op kon pakken of uit het water kon vissen

stiekelorig bn., bw. - hetz. als *balsturig*

stiekelpuus et - (ook verz.) distelpluis

stiekelpolle de 1. distel, vooral: akkerdistel, z. ook *stiekel* I, bet. 3 2. hulstboom 3. braamstruik (verspr.) 4. haagdoorn

stiekelschrabber de - hoorn van een koe, nl. waar men gaatjes in heeft geboord, zodat de stengels van braamstruiken erdoor kunnen worden gehaald om de stekels eraf te schrapen

stiekelstikken ww. - uitsteken van distels (in cultuurland)

stiekelstokkien et - kritische column

stiekeltange de - stekeltrekker

stiekeltrekker, *stiekelstrekker* de - stekeltrekker, bep. tang van hout, met beslagen, langwerpige bek, waarmee men distels uit de grond trekt

stiekelvarken, ...*vaarken* de - egel

stiekelwal de - houtwal met doornige struiken, met braamstruiken e.d. begroeide slootkant

stiekelwratte de - wrat met één of meer stekelige haren

stiekem bn. 1. heimelijk, onopgemerkt, zonder dat het mag 2. gezegd van een weerstoestand waarbij men buiten alles erg scherp hoort

stiekemighied de - stiekemheid

stiekempies bw. - stiekempjes

stiekempweg bw. - stiekempjes, op stiekeme wijze

stiel de 1. vak, beroep 2. kenmerkende manier van doen, bijv. *deur stiel en taelgebruik* schrijfstijl 3. z. *stiele*

stielbaand de - steunbalk, verbindingbalk, lopend halverwege vanaf de binststijl schuin naar het dak

stiele, *stiel* de 1. binststijl, met name in

boerderij; ook in klokkenstoel 2. elk der opstaande balken in een kozijn 3. paal in het midden van de schuurdeuren
stielplaat de - deel van het bintwerk: zware balk op de *stielen* gelegen
stiemerd, *stoemerd* de - stijfkop
stiems, *stiems*, *stoems* bn. - (van personen, dieren) stijfkoppig, naar niets of niemand willende luisteren, bijv. *zo stiems as een schaop* erg koppig
stienzighied de - koppigheid
stien de 1. steen 2. slijpsteen 3. voorwerp uit steen, in het bijzonder: grafsteen 4. galsteen, niersteen e.d. 5. dubbelsteen, dominosteen, damschijf e.d. 6. (verkl.) aanduiding van de dikte van spek op een slachtdier, d.i. ongeveer de dikte van een ouderwets tegeltje
stienbille I de 1. dik achterste van een kalf, koe 2. kalf, koe, met een dik achterste
stienbille II bn. - (van koeien, kalveren) met dikke billen
stienblok et - steenblok
stienbok et - steenbok (in de bergen)
stienbonke de - klomp steen
stienbult(e), *stienebult(e)*, *stienderbult(e)* de - hoop stenen; *een hiele stienbult* gezegd van een groot huis
stienebikken, *stienbikken* ww. - afbikken van stenen
stienebillen, *stienbillen* ww. - ruw, scherp maken, billen van een molensteen
stieneboel de - een geheel aan stenen
stienziek de - verharde weg
stienen bn. - stenen, van steen
stienfabriek de - steenfabriek
stiengoed et - aardewerk
stiengrond de - steengrond, grond, bodem met veel steen
stiengruus et - steengruis
stienigen ww. - stenigen
stienklaampe de - smal metselwerk ter ondersteuning van een dakgoot
stienklaover de - steenklaver
stienklobbe de - steenklomp
stienklopper de - gereedschap waarmee men stenen klopt
stienkolegruus et - steenkoolgruis
stienkolelaoge de - steenkoollaag
stienkolemien de - steenkolenmijn
stienkoleperduktie de - steenkoolproductie
stienkool de - steenkool
stienkoold bn. - steenkoud
stienkoolgruus et - steenkoolgruis
stienkrobbe, *kelder...*, *keldermet(te)* de -

pissebed
stienlaoge de - steenlaag
stienmure de - steensmuur
stienoel de - steenuil
stienofval et - steenafval
stienotter de - afgestorven vrucht van een koe, die aan een versteende otter doet denken
stienpere, *stienpaere* de - steenpeer
stienpoest(e) de - steenpuist
stienriek bn. - schatrijk
stienschere de - fopmiddel, nl. gefingeerd instrument; voor het 'verkrijgen' stuurde men kinderen, nieuwe knechtjes e.d. naar een winkel etc.
stienschipper ww. - schipper van een schip geladen met stenen
stienswark et - muurconstructie met twee rijen stenen in de lengterichting van de muur (zonder spouw), waar vervolgens een rij stenen dwars op wordt/is gelegd, dus met de kortste zijden naar de buitenkant, met daarop weer twee rijen in de lengterichting
stientied de - steentijd
stientien et - blokje spek
stientientikken ww. - bep. tikspel spelen
stientienzeilen ww. - kiskassen (met steentjes over het water)
stientiesspek et - flinke laag spek die een mestvarken heeft, ter dikte van een *stientien spek*, z. ook *stien* (bet. 6)
Stienwijk, *Stienwiek* et - plaatsnaam: de stad Steenwijk (in Noordwest-Overijssel; zuidelijk van de *Lende* nog vaak als *de stad* aangeduid) *De wiend komt over Stienwiek* uit het zuidwesten
Stienwieker I de - iemand uit *Stienwiek*
Stienwieker II bn. - van, m.b.t. *Stienwiek*, (zelfst.) *De Stienwieker is de 'spekkraante'* de lokale Steenwijker courant
Stienwiekers et - het taaleigen van *Stienwiek*
stienze, *steenze* de 1. stins, ook gebruikt als benaming voor een (klein) kasteel 2. grote boerderij
stienzepaante de - stinsenplant
stienzeweit de - maïskorrel
stienzeweiten I de - (verz.) maïs
stienzeweiten II bn. - van maïs
stienzwölle, *...zwulle*, *...zwelle*, *stienzwere* de - steenpuist, steenzweer
stiepe, *baanderstiepe* de 1. paal waartegen de grote deuren van de schuur sluiten (veelal horizontaal geplaatst, ook wel verticaal) 2. houten pen waarmee men een bansdeur na sluiting vastzet 3. dwarsregel in een kozijn

anderszins, middenkalf 4. fundament van een binstijl, gemetseld stuk onder een binstijl
stiesel de - stijfjel (om mee te stijven (wasgoed) of plakken (behang))
stieselbulte de - berg stijfelpap, in de verb. *je een stieselbulte lachen* enorm lachen
stieselen ww. - stijfselen
stiesiekoor, *kestiesiekoor*, *stusiekoor*, *stuutsiekoord*, *stutsiekoord*, *stiesiegaoren*, *kore* et 1. manchester 2. ribfluweel
stiesiekoren, *stietsiekoren*, *stietsekoren*, *stieselkoren*, *stiesiekaoren*, *stiesiegaoren*, *stuutsiekoren*, *konterstuutsiekoren*, *stuutsekoren* bn. - van manchester
stievel... z. *stevel...*
stieven ww. 1. stijf maken met stijfjel e.d. 2. stijf worden
stievighied de - het *stief* zijn in diverse bet.
stift de 1. staafje van metaal of andere harde stof 2. potloodstift
stik de 1. keer dat met iets scherps wordt gestoken of geprikt 2. prikkend, stekend gevoel 3. schimpscheut 4. diepte van de spade waarmee men steekt, kan steken
stikark de - smalle schop om mee te spitten
stik-in-de-buse de - kleine, dunne persoon, tenger kind
stik-in-de-mond et, de, gezegd als antwoord op de vraag *Wat kriegten/eten we vandaeye?*
stikbats, *steekbats* de - smalle bats, met name gebruikt voor het graven van geulen
stikbuse, *steekbuse*, *stikzak* de - zak in kleding weggenaaid, niet vanuit de zijnaad, schuine zak in kleding, ook: schuin voor de borst, rechte zak op de jas genaaid (met schuine hoekjes onder)
stikdonker, *stikke...*, *stikkeduuster* bn. - pikdonker
stikgat et - keelgat
stikheide, *steekheide* de - (verz.) gestoken heideplaggen
stikhiete bn. - stikheet
stikhooft, *stek...*, *steek...* et - (verz.) zijplanken op wagens (waarmee die hoger worden gemaakt)
stiekiezer, *steekiezer* et - steekijzer: puntig ijzer waarmee men kan steken, in diverse toepassingen
stikke de 1. ijzeren pen die men in de grond plaatst voor het tuieren, nl. om een schaap, geit, kalf e.d. aan vast te zetten 2. splitbout, luns 3. hetz. als *ploegstikke* 4. houten pen waarmee een deur wordt afgesloten (door de pen door een U-vormig uitsteeksel te steken,

bijv. in het geval van een varkenshok (z. ook *lokke*) 5. (vaak verkl.) stekje van een plant 6. oog van een aardappel, bijv. *de stikken d'r uut haelen* 7. hetz. als *ploegstikke*
stikke-uuthaelen ww. - wegsnijden van ogen uit aardappelen
stikkel z. *stiekel* I
stikkelaom et - lam vastgezet aan een pen in de grond
stikken I mv. - korstjes, korreltjes aan de oogleden (door het slapen ontstaan)
stikken II, *steken* ww. 1. met een mes e.d. één of meer steken geven 2. één of meer stekende bewegingen maken 3. één of meer prikken geven 4. aan een mes of vork prikken, steken 5. wegnemen, opruimen door dóór te steken (van distels e.d., bij de wortel), in verb. als *stiekels stikken* 6. een prikkend, stekend gevoel geven, bijv. *Et stikt me in de boek*, (gezegd van een dartel, wellustig paard:) *Et voer begint 'm te stikken* 7. dwarszitten, geraakt zijn 8. met een spade e.d. graven of anderszins een spittende beweging maken, op die wijze opgraven, uitspitten, bijv. *zoden stikken* 9. met een aardappelrooivork e.d. rooien 10. in iets duwen (met een stekende beweging, zodat het min of meer vastzit) 11. door vast te steken aanbrengen, door te steken bevestigen 12. met een stekende beweging ergens in stoppen, aanbrengen enz., bijv. *Je moe'n wel wat in de buse stikken* d.i. met name: geld meenemen, *Dat kon hi'j in de buse stikken* dat kon hij niet negeren en had hij zich maar aan te trekken, *liekomme stikken* ruilen zonder dat er iets bij komt of af gaat 13. in *kaarten stikken* bij het schudden dusdanig behandelen dat men zelf de goeie kaart in handen krijgt 14. met a.h.w. een stekende beweging verplaatsen, bijv. *de hanen uut de mouwen stikken* flink aan de slag gaan 15. met de vorm van een punt uit iets steken, boven iets uit steken 16. vastzitten, in verb. als *De waegen bleef in de modder stikken*, verder in *stikken laoten* in de steek laten (van zaken, personen) 17. zich bevinden, bijv. *Dat spul stikt ok niet in een goeie huid* is slecht, ziekelijk 18. (van wagens) niet sporen, bewegingen buiten de gewone gaande lijn maken, van de ene naar de andere kant slingeren 19. in zich hebben, bijv. *Ik zie niet dat d'r kwaad in stikt* 20. stekken: van planten 21. in *nauw stikken* nauw steken, eropaan komen 22. naaien: met naald of naaimachine
stikken III ww. 1. stikken, omkomen door verstikken 2. (onpers.) in grote aantallen zich

voordoer, in verb. als *Et stikt hier van de mieghummels*

stikker, stekker de 1. spade waarmee men zoden steekt 2. bep. spade van degene die de turf stak, d.i. met een steel met een langwerpige blad van ong. 10 bij 38 cm (naderhand ong. 33 cm) 3. bep. pen waarmee men vaststeekt, vastzet 4. bep. kindervuurwerk: sterretje

stikkerig bn. 1. (van het weer) heet en benauwd 2. (i.h.b. van aardappelen en wortels) met veel ogen 3. wormstekig 4. z. *stiklustig*

stikkeshoppe de - hooigraaf (in een punt uitlopend, speciaal om kuilgras te steken)

stikketel, steekketel de - hetz. als *instikker* (bet. 2)

stikkien et 1. stikkie 2. z. *stekkien*

stikledder de - zijplank op een boerenwagen die op de gewone kwam, nl. zodat men hoger kon laden

stiklustig, steek..., stikkerig bn. - (van bijen) geneigd tot steken

stikmes et 1. spade om turf (baggelturf) mee te steken 2. mes om mee te steken

stikmogge, steek..., stikmugge de - steekmug

stikmusse, steek... de - bep. oorijzermuts

stikpunt et - herkenbaar item, trefwoord

stikringsleutel de - bep. steeksleutel (om moeren mee aan te draaien)

stikschope, stekschope de 1. schop met rechte steel en plat, in een scherpe punt uitlopend blad 2. bep. smalle, rechte, hoge spade, hetz. als *stekkien* (bet. 4)

stiksleutel, steek... de - steeksleutel: bep. sleuten om moeren mee aan te draaien

stikspieker, steek..., steek... de - steekspijker

stiksteek de - rechte naaisteek

stikstofstri'jen, ...struien ww. - strooien van stikstof (als kunstmest)

stikstok et - vetrijck deel van de hals van het varken, nl. waar men het steekt om het te doden voor de slacht

stiktette de - vooruitstekende borst

stikturf, steek... de - steekturf

stikvliege de - steekmug

stikziende bn. - verziend

stille I de 1. stil of stiekem iemand, dier 2. wc 3. onbezoldigde jachtopziener of stille politieagent

stille II, stil (in bep. uitroepen in bet. 2) bn. 1. niet of nauwelijks bewegend 2. met geen of weinig geluid 3. rustig, niet druk, met weinig bedrijvigheid 4. heimelijk, geheim, bijv. *een stille opasser* onbezoldigde jachtopziener

stillebienhouder de - opstapstuk aan het achterwiel van een herenfiets

stillegies bw. 1. stiekempjes, stilletjes 2. zonder er iets aan te doen

stilleholen ww. 1. niet bewegen 2. (wederk.) opzettelijk geen geluid maken 3. niet bekend maken, verzwijgen 4. kalm houden, gezegd bijv. inzake een kind 5. blijven stilstaan, stoppen

stilleliggen ww. - stilliggen: zonder beweging of werking liggen

stillestaand de - ruststand, stand zonder beweging

stillestaon ww. 1. staan zonder te bewegen 2. niet voortgaan, niet verdergaan

stillewezen ww. - stil zijn: om te bidden

stillezetten ww. - doen stilstaan

stilstaonde bn. 1. niet bewegend, niet verplaatsend 2. niet meetellend, in *een stilstaond nummer* (bij loting)

stilzwiegend bn. 1. zonder dat het wordt uitgedrukt 2. zwiiggend

stinge de - verticale balk tegen de zijkant van een muur

stingel z. *stengel*

stinkblad et - (verz.) klein hoefblad

stinkbloeme de 1. benaming voor bep. soorten kamille en boerenwormkruid 2. bloem van de vogelkers

stinkbuul, stinke... de - iemand die erg stinkt

stinkei et - ei dat stinkt (onbevruucht of evt. wel bevruucht maar afgestorven)

stinken ww. 1. stinken, vies ruiken 2. in *d'r in stinken* erin trappen, zich laten beetnemen

stinker de 1. iemand die stinkt 2. iemands achterste

stinkerd de 1. iemand die stinkt 2. iemand die een bep. eigenschap in hoge mate bezit, bijv. *een dikke stinkerd* gemenerik, deugniet 3. in *in zien stinkerd* in angst

stinkeri'je de - stinkერი: het stinken, de stank, dat wat stank oplevert, bijv. *Knienen is zoe'n stinkeri'je*

stinkgat et - gat waar stank uit komt

stinkgeute de - open goot naar een sloot: voor de afvoer van het vuile water, naast en vanaf de stenen of planken vloer waarop men potten, pannen, melkbussen etc. schoonmaakte

stinkgoed et - stinkend spul

stinkhooft et 1. vogelkers 2. sporkehout 3. bitterzoet 4. wilde sering

stinkhooftpolle de - hetz. als *stinkhooft*, bet. 1

stinkhoorn z. *staankhoorn*

stinkpote de - bep. inwendige ziekte, ontsteking aan een koeienpoot (hetz. als *rot-hoeve*)

stinkroze, de - bep. plant: klapproos

stinksegare de - sigaar die stinkt bij het roken

stinkstok de - (negatief) sigaar, sigaret

stinkzwamme de 1. bep. soort paddestoel: stinkzwam 2. iemand die erg stinkt

stip de 1. punt, stip 2. stipvormig vuiltje 3. (g. mv.) jus, vet 4. (g. mv.) regen, bijv. *D'r vaalt nogal wat stip*

stippel de - stipje, puntje, spikkel

stippeld, *gestippeld* bn. 1. uit stippen bestaand, nl. van een lijn of vlak 2. van stippen, spikkels voorzien

stippelig bn. - met stippels, spikkels

stippeltiesjurk de - jurk waarvan de stof van spikkels is voorzien

stippen ww. - stippen, indopen, met name van voedsel in drinken, vloeibaar eten, bijv. *een stokkien brood in de koffie stippen*

stobbe de 1. wortelstronk, boomstronk 2. (verkl.) armetierig beest

stobbebiele de - zware bijl met lange steel, geschikt voor het rooien van boomstronken

stobbebulte de - hoop gerooide stronken

stobbehoolt et - stobbenhout

stobbemennen ww. - met paard en wagen vervoeren van boomstronken

stobberig, *strobberig* bn. - stronkachtig, met veel boomstronken, meestal gezegd van laag hout dat niet veel groei vertoont, bijv. *stobberig hoolt*

stobberooier de 1. iemand die boomstronken rooit 2. rechte spade, boor, speciaal voor het uitgraven van boomstronken

stobbeschieter de - schimpnaam voor een inwoner van *Ni'jberkoop*

stoddelig z. *stoetelig*

stoedel... z. *stoetel...*

stoef bn., bw. 1. stevig in- of doorzettend, stug doorgaand 2. in *een stoef kertier* iets meer dan een kwartier 3. kras, niet geloofwaardig, in bijv. *Dat komt me stoefveur* lijkt me stug

stoefbujje en var. de - bui met stuifregen

stoefbulte de - opgestoven hoop zand of zanderige plek, hoop waar het zand gemakkelijk stuift

stoefmael et - stuifmeel (van planten)

stoefmaelkraans, *stoefmaelraand*, *stoefmaelgoddel* de - geheel van cellen waarin de bijen stuifmeel opslaan

stoefpoddestoel de - aardappelbovist

stoefsnij de - stuifsnieuw

stoefzaand et - stuifzand, droog, licht zand dat gemakkelijk stuift

stoefzwamme de - aardappelbovist, z. ook *stoefpoddestoel*

stoeke, *stoepe* de 1. eenheid van een twintigtal bijeengeplaatste garven, bossen koren e.d. (tien tegenover elkaar geplaatste tweetallen naast elkaar bij rogge, zes of tien bij haver); ook wel op andere wijze en/of in een ander aantal geplaatst, ook: in een rond geheel geplaatste garven 2. hoop hol gestapelde turf (veelal rond; z. ook *kaarn* bet. 2) 3. (vaak mv. van verkl.) losse klaverruiter met daarop te drogen hooi of bonen, ook gezegd van losse hoopjes hooi of bonen die op hout lagen te drogen

stoeken, *stuken*, *stokken*, *stoepen* ww. 1. blijven steken, niet verder kunnen, stokken, haperen 2. trekken met één been 3. garven, bossen in *stoeken*, *hokken* plaatsen 4. turf hol, in kleine hoopjes stapelen

stoekestreek de - hetzelfde als *gaastestreek*

stoekezetter de - degene die de garven tot een hok plaatst

stoel de 1. stoel 2. hetz. als *keuninginnestoel*

stoelbaand de - scharnierblad op een *laandhekke*

stoelbaas de - stoelenmaker

stoeledaans de - stoelendans

stoelgeld et - geld dat men in een herberg moest betalen wanneer men niets dronk maar toch een stoel bezet hield (vaak een gulden)

stoelmaakeri'je de 1. het maken van stoelen 2. bedrijf waar men stoelen maakt

stoelmaakersjonge de 1. zoon van een stoelenmaker 2. jongen, jonge arbeider in de productie van stoelen

stoelmatteri'je de - het matten van stoelen

stoelmattersnaalde de - bep. naald gebruikt bij het matten van stoelen

stoelen ww. - stoelen: van graan, gezegd wanneer er meerdere stengels uit één graankorrel ontstaan

stoelwaegen de - wagen voor het vervoer van in *Noordwoolde* geproduceerde stoelen

stoelwiender, *stoelwiener* en var. de - stoelenmatter

stoelhaakbaand de - blad, het platte deel van een *stoelhaoke*

stoelhaoke de 1. zware ijzeren haak waarop een deur, hek of blind draait 2. oor van een hengel

stoelhekke de - rugleuning van een stoel

stoelschere de - gefingeerd werktuig (lett.

'stoelschaar'); voor het halen stuurde men kinderen, knechtjes die voor het eerst meehielpen enz. op pad, om ze te foppen

stoelspaeke, ...*speke* de - stoelsport

stoelspille de - stoelsprij

stoemer *z. stiemer*

stoems *z. stiems*

stoepe de 1. stoep (verhoogde opstap voor een huis) 2. *z. stoeke*

stoepemaegien et - de geringste van de dienstmeiden van een boer

stoepen *z. stoeken*

stoeptrekken ww. - stuiptrekken (vooral van stervende dieren)

stoer bn., bw. 1. krachtig en/of imponerend gebouwd 2. in *et d'r stoer mit hebben* het er moeilijk mee hebben, het emotioneel moeilijk aan kunnen

stoers, **stuurs** bn., bw. - nors, onvriendelijk

stoete, **stoeten**, **stute(n)**, **stuit** de 1. stoet, benaming voor diverse soorten brood: wittebrood, wit krentenbrood, brood dat men zelf bakte 2. achterste, (dik) achterwerk, stuit 3. elk der beide delen van het achterwerk

stoetebakker de - bakker die *stoete* bakt

stoetebusse de - bus, soort langwerpige bak waarin *stoete* werd gebakken

stoetekarre de - broodkar

stoetelen, **stutelen**, **stoedelen**, **storrelen** ww. - slecht, wankelend, onvast lopen

stoetelig, **stoedelig**, **stutelig**, **storrelig**, **stoddelig**, **strutelig** bn., bw. - onvast lopend of staand, wankelend

stoetelkonte de - iemand die iets onbeholpen, slecht doet, met name: die slecht praat

stoetepikken ww. - brood eten ongeveer op de manier zoals een vogel dat doet

stoetien, **stutien** et - broodje

stoeve de - zandverstuiving, met name in *de grote stoeve* de uitgestrekte zandverstuiving, i.h.b. de *Kaele dunen*, d.i. het Aekingerzand bij *Appelsche*

stoeven ww. 1. stuiven 2. (onpers.) licht regenen, motregenen 3. *z. stoven*

stoever, **stoeverd** de 1. (meestal verkl.) niet zo zware, kort durende maar vaak dichte regen, kleine bui 2. aardappelbovist

stoeveren ww. - licht regenen, motregenen

stoeverig, **stoevig** bn. - geneigd tot stuiven, tot het afgeven van zand, stof

stoeze... en var. *z. doereboolte*

stofbujje en var. de - bui stofregen

stofdoekemaantien, **stofdoekekörfien** et - stofdoekenmand

stofdrumpel, **stofstokkien** de - stofdorpel

stoffeerhaemer de - speciale hamer voor het stofferen (in een woning, een gebouw)

stofkaom, ...*kamme*, ...*kemme* de - stofkam

stoflaoge de - stoflaag

stofnust et - stofnest

stofrommel de - stofboel

stofzoegen ww. - stofzuigen

stok I de 1. stok: lang, rond stuk hout, uit een tak of een dunne boomstam 2. wandelstok 3. luidboom (die uit een *schommelbalke* steekt) 4. (mv.) disselbomen van het eenspan 5. houten zwengel van een pomp, hetz. als *pompestok*, bet. 1, 2 6. steel in een bezem, schop enz. 7. zeisboom 8. penis, in de verb. *et hemd op 'e stok hebben* een erectie hebben 9. in *Et komt op 'e stok gezegd* wanneer een onderneming door verlies verkocht moet worden 10. streng, in *een stok gaoren*

stok II et 1. stuk, los deel van iets, afzonderlijke hoeveelheid van iets 2. vast onderdeel, gedeelte van iets; *op 'i stok of gestructureerd* verteld 3. heel wat, in *een stok*, soms als mv., bijv. *Alles is stokken duurder* 4. bep. hoeveelheid waarin iets wordt geproduceerd, verkocht, bijv. *een stok(kien)* ziepe 5. exemplaar, bijv. *stok om stok* onderling ruilend met een exemplaar van de ander; *stok om stok geven* met gelijke munt betalen, lik op stuk geven 6. (van een vrouw, meisje) een goed, mooi exemplaar, bijv. *een mooi stok* een mooie meid 7. zwaargebouwde vrouw 8. postuur, gestalte, bijv. *klein van stok* 9. perceel, lap grond, stukje aardoppervlak, bijv. *een stok laand* 10. eenheid gevormd door een opstel, artikel, vergaderstuk e.d. 11. toneelstuk 12. (verkl.) kunstje, sterk staaltje 13. muziekstuk 14. bep. afstand die men aflegt 15. afstand in tijd die men maakt, bijv. *een stok(kien) op 'e dag* toen de dag al een eindje was gevorderd 16. (verkl.) effect, obligatie 17. stuk kledingstof, ingevoegd stuk stof, lap op of in een kledingstuk, bijv. *een stok in de broek zetten* 18. in *een stok in de kraege hebben* aangeschoten, dronken zijn 19. schakstuk 20. poststuk 21. punt, kwestie, onderwerp, bijv. in *op dat stok van zaeken* wat dat betreft

stokate de - stokerwt

stokdweil de - nietsnut, onbenul, slap iemand

stokelen ww. - stoken, tweedracht zaaien, stokebranden

stoker, **stokerd** de 1. werknemer die stoekt (op locomotieven, schepen) 2. iemand die opstoekt (fig.)

stokeri'je de 1. brandstof (om mee te stoken) 2. distilleerderij 3. het onrust stoken

stokgoed et - stukgoed, elk der goederen die per stuk worden behandeld

stokkebaos de - opzichter bij de werkverschaffing van weleer

stokkebrood et, in *Lokkebrood is stokkebrood* waar men zich door aangetrokken voelt, valt vaak tegen

stokken z. *stoeken*

stokken(d) bn. - stuk, kapot, ook eerste deel van ww. als werkwoorden als *stokkendslaon*, *stokkendgooien*

stokkendslaon, *stokkenslaon* ww. - stuk-slaan

stokkerig, *stokkig* bn. - (van planten) stokkerig, houtachtig, met harde stukken

stokkewat de - een stuk of wat

stokkienstelen ww. - bep. kinderspel spelen waarbij twee partijen elk aan hun eigen eind van het speelterrein een cirkel met tien stokjes verdedigen en bij de andere partij alle stokjes proberen te veroveren

stokkiesschriever de - iemand die stukjes schrijft in een krant, periodiek

stokkig bn. 1. (vooral van vee) goed van stuk, goed gebouwd, bijv. *stokkige bienen* goede en mooie benen 2. z. *stokkerig*

stokmaeger bn. - erg mager

stokmennig, *stokofmennig* de - een onbepaald, niet zo groot aantal, stuk of wat

stokoold bn. - stokoud

stokpeertien et - stokpaardje: het onderwerp waarover men bij voorkeur spreekt

stokprinses de - tegen een staak geleide prinsessenboon

stokraem et 1. het geheel dat de disselbomen van een eenspan vormen 2. het geheel van de bomen van een kruiwagen

stokrieden ww. - schaatsen waarbij elk van een twee- of drietal dezelfde stok onder z'n arm heeft

stoksniedebone de - stoksnijsboon

stokstief bw. - als een stok, zonder enige beweging, bijv. *stokstief staon blieden*

stokvarve z. *stopvarve*

stokwark et - stukwerk, werk met stukloos

stolderen z. *solderen*

stölpe, *stolp*, *stulp(e)*, *stelpe*, *störpe*, *sturpe* de 1. bep. bol, rond deksel, ook wel plat, houten deksel, vooral: deksel van aardewerken pan, vaak omgekeerd, op een voetje op tafel geplaatst en dan als schaal gebruikt met name voor de aardappelen 2. klokvormige kap

over iets heen, glazen stolp, ook als bijnaam in gebruik 3. deksel van een *gotling* 4. min of meer klokvormige ren voor kuikens 5. klokvormige uitstulping 6. (vaak verkl.) stelphuizing, stelphoeve (vaak klein) 7. oud huis(je), klein boerenhuis

stölpen, *stulpen*, *stolpen* ww. - stelpen (van bloed)

stolten, *stollen*, *stullen*, *stulten*, *stölten* ww. - stollen: vanuit een vloeibare toestand stijf worden, stremmen

stom bn., bw. 1. stom 2. (van dieren) meelijwekkend 3. vervelend, onaangenaam 4. niet volgens de gangbare mode, niet trendy 5. geheel en al, bijv. in *stom toeval*

stomen, *stumen* ww. 1. stomen: walmen 2. stoom, damp afgeven 3. rook afgeven, vooral: van sigaretten enz., afgeven door te roken 4. hete waterdamp insnuiven, inademen bij verkoudheid die vastzit 5. gaar doen worden door de werking van hete waterdamp, bijv. *vis stomen* 6. chemisch reinigen 7. (van grote schepen) met kracht varen

stomer de 1. ding dat/persoon die *stoomt* in diverse bet. 2. apparaat waarmee men waterdamp inhaleert 3. stoompan

stomeri'je de 1. stomerij 2. het (steeds) stomen

stomme I de - persoon zonder spraakvermogen

stomme II bw. - in hoge mate, in *stomme graeg* heel erg graag, ook wel in vergelijkbare verb., bijv. *Wat stomme jammer!*

stommel, *stummel* de - kort, resterend eind van iets (dat uitsteekt), bijv. *Die het niks aandens as stommels in de mond* een slecht gebit, *oolde stommels van meensken* oude, ingevallen, ingeschrompelde mensen

stommelen ww. 1. stommelend lopen 2. opzoeken

stommelig bn. 1. stommelend, onvast lopend 2. vergeetachtig

stommighied de 1. (g. mv.) het stompzinnig, dom zijn 2. stomme streek

stompe de - kort, afgebroken of afgesneden stuk

stompchoolt et - veelal als brandstof gebruikte stukjes afgedankt hout, met name van paaltjes voor hekken, afrasteringen e.d., ook: afvalhout van paaltjes waaraan men punten kapte

stomphoord bn. - met stompe hoorns

stomverbaosd bn., bw. - stomverbaasd

stond de - in *op stond* onmiddellijk

stonde, *stond*, *stons*, *stoons* de 1. stonde:

tijdstip, punt in de tijd, in verb.: *van (die) stonde of an* vanaf dat moment, zo ook *van stoons of an* id. 2. (mv.) menstruatie, in *de stonden hebben*

stongen mv. - menstruatie

stoofpot de - stoofschotel

stookeulie de - stookolie

stookgelegenheid de - stookgelegenheid

stookhokke et - stookhut

stookhut de - stookhut

stookpot de 1. tweedelige ijzeren pot waarin men door een deurtje in de buitenste pot takkenbossen doet om die te verbranden, nl. om de binnenste pot te verhitten: gebruikt om aardappels te koken voor de varkens of om water te koken dat bij het slachten van een varken benodigd was, nl. om het haar van de huid te verwijderen 2. *kookpot*

stookruimte de - stookruimte

stoom de - waterdamp door koken ontstaan

stoombokken de - gestoomde bokking

stoomfiets(e) de - stoomfiets, motorfiets

stoomgemaal et - stoomgemaal

stoomlocomotief de 1. stoomlocomotief 2. grote, zwaargebouwde vrouw

stoommesiene de - stoommachine

stoot de 1. flinke, harde duw, stotende beweging 2. (van een zaag), in *op stoot* snijdend bij een beweging van zich af 3. flinke hoeveelheid, in verb. als *Hi'j kan een hiele stoot draank hebben*

stootbaand de - stootband (hoofdzakelijk: aan een rok)

stootblauw et - stootblauw, bijv. *Et is allemaol stootblauw op 'e tiele* nl. blauw geworden aardappels op de aardappelschaal

stootblok et - plankje met houten steel (en kuiltjes erin), om het riet mee op te kloppen (bij het rietdekken)

stootbod et 1. plankje met houten steel er schuin op, om het riet op te kloppen (bij het rietdekken) 2. plank die de tussenruimte tussen twee treden van een trap aan de achterkant afsluit

stootiezer et - kort voegijzer, nl. voor het verticale voegen

stootkoker de - dikke neus

stootkorf de - stootkorf

stootplakke de - plek aan een aardappel ontstaan door stoten

stootraand de - stootrand: aan de onderkant van bep. kledingstukken

stootvoete de - lipje aan een hoefijzer

stootwied de - stootwied

stopbakkien et - bakje met spullen voor het stoppen (naalden, garen enz.)

stopbod et - stopbord, ook hetz. als *dek-slegel*

stopdraod et - stopdraad

stopgaoren et - stopgaren, vaak in verb., bijv. *(een) stopgaoren Dirkien* onnozel vrouwtje, vrouw die altijd thuis is en nergens komt

stopgaorenjeger et - stopgaren van jaeger

stopkissien et - hetz. als *stopbakkien*

stopkorf, *...korf*, *stopgaorenkorfien* de - (veelal verkl.) mand, korf om stopgaren en andere benodigheden voor het stoppen in op te bergen

stoplappe de - gebreide lap waarop men het stoppen oefende

stopmaantien et - hetz. als *stopkorf*

stopnaaldekoker de - koker waarin men stopnaalden bewaart

stoppe de 1. stop: waarmee men een fles, een vat enz. afsluit 2. plek in breiwerk e.d. die men gestopt heeft

stoppegat et - gat in een ton waarin men een stop aanbrengt

stoppel de 1. stoppel van een graanhalm 2. (verz.) het geheel aan stoppels op een veld 3. stoppelveld, stoppeland 4. stoppelige plek in de huid van een kip (inplant van een veer)

stoppelbaord de - stoppelbaard

stoppelbouw de - stoppelakker

stoppelen ww. - stoppelen: land met een stoppelploeg bewerken

stoppelig bn. - met stoppels van graanhalm

stoppelkatte de - in de nazomer geboren kat

stoppelkluwe de - door stoppels van graan bezeerde runderhoef

stoppelknolle de - stoppelknol, zandraap

stoppelploegen ww. - stoppeland ploegen, de stoppels (van het graan) onderploegen

stoppelpote de - door stoppels van graan bezeerde runderpoot

stoppen ww. 1. dichtmaken van een gat 2. stoppen: een gat in breiwerk van een stop

voorzien 3. vullen: van een pijp, om te roken

4. in iets duwen, proppen 5. stilhouden 6. ophouden, een einde maken aan iets 7. de buikloop stoppen

stoppere, *...paere* de - bep. type droge peer

stopplak et - stopplaats

stopschere de - schaar speciaal bestemd voor het stoppen van kledingstukken

stopt, *gestopt* bn. - gestopt (als bn. gebruikt), bijv. *stopte kousen*

stoptied de - stoptijd
stopvarve, ...*vaarve*, *stok*... de - stopverf
stopwark, ...*waark* et - stopwerk: werk om stilstand van de werkzaamheden te voorkomen
storen, *steuren* ww. 1. storen, verstoren 2. (wederk.) zich aantrekken
stork, *störk* z. *sturk*
stormgeveer, ...*gevaer* et - stormgevaar, gevaar voor storm
stormiezer et - langwerpige stuk ijzer aan de achterkant van het uilenbord, aangebracht ter versteviging van de delen die ter versiering omhoog steken
stormschade de - stormschade
stormvoegel de - meeuw
stormwiend de - stormwind
störpe z. *stölpe*
storre de - klein dier, kleine persoon
storre... z. *stoete*...
stot de 1. vuilstortplaats 2. z. *stut* I
stotbak de - stortbak (in een wc)
stotbuije en var. de - stortbui
stoten, *stotten* ww. 1. stoten geven 2. stotend bewegen, brengen, aanbrengen 3. hortende, hobbende bewegingen maken
stoter de 1. iemand die stoot, dier dat stoot 2. oude munt van 12 1/2 cent 3. in *d'r gien stoter of moter van weten* er helemaal niets van weten
stoter'je de - het voortdurend *stoten*
stoterig bn. 1. stoets, tot stoten geneigd 2. met hobbende, schokkende bewegingen
stoters bn., in *lopen as een stoterse haene* trots, met een verheven houding lopen
stotkarre de - stortkar
stotplak et - stortplek
stotregen de - stortregen
stottelen ww. - onvast, stotend gaan
stottelig, *stottelachtig* bn., bw. - onvast in z'n bewegingen, vooral van lopen
stotten z. *stoten*, *stutten* II, III
stotterder, *stotterer* de - stotteraar
stotterig bn., bw. - enigszins stotterend, geneigd tot stotteren
stotterzak de - stotteraar
stotting de - storting (van geld), ook: bedrag dat men stort
stottingsbewies et - stortingsbewijs
stottingsdaotum de - stortingsdatum
stottingstermien de - stortingsstermijn
stout bn., bw. - stout, ondeugend
stouterd de - stout kind
stoutigheid de - stoutheid, het stout zijn

stouwen ww. 1. stuwen, duwend pakken, bergen 2. tegenhouden, afremmen
stove de 1. stoof (als voetsteun, ter voetverwarming) 2. het zesde (enkele) vak (waar men met één been in moest staan) van het parcours bij *parkhinken*
stoven, *stoeven* ww. - stoven
stoveri'je de 1. het (voortdurend) stoven (van voedsel) 2. gestoofde of gekookte groente, fruit, ook gezegd van rauwe groente 3. te stoven vis of vlees
straal bw. 1. geheel en al 2. z. *straole*
straal z. *straole*
straampel de 1. strampel, stomp van een oude boom, stronk, halfdode struik, vaak gezegd van een oude wilg 2. gaffelvormig gegroeid stuk boom 3. oude persoon, vaak: die strammig is, die slecht ter been is geworden, ook algemener: iemand die slecht loopt 4. lang been, bijv. tegen iemand die languit zit: *Hool die lange straampels wat bi'j je* 5. hetz. als *bri'jstraampel*
straampelen, *strampelen*, *stroonfelen* ww. 1. strompelen 2. (van aardappelen) tot een flinke struik groeien
straampelhakke de - iemand die slecht, onhandig, ongelukkig loopt/schaatst; ook gezegd van koeien die slecht lopen
straampelig, *strampelig* bn., bw. - gebrekkig, moeizaam, vaak voorovergebogen lopend, zo dat men steeds dreigt te vallen
straampelkont de - iemand die slecht, gebrekkig loopt
straand et - strand
strabaant, *strebant* bn., bw. - tegendraads, niet zelden in de contramine
strabbe de 1. boom, bloem, plant die niet omhoog wil schieten 2. krom stuk stok, vooral: overgebleven tak bij het eikschillen 3. klein, groen, nog niet rijp appeltje 4. mager dier, magere persoon 5. vervelende persoon
strabberig bn. - (van takken) krom
strabaankien et - strafbankje
strafberhied de - strafbaarheid
strafmaote de - strafmaat
strafriegel de - strafregel
strafwark et - strafwerk, straftaak
strafwarker z. *wildbouwer*
strafzaeke de - strafzaak
strak bn. 1. (van een touw, draad enz.) gespannen, niet slap 2. zich niet uitend, stijfjes, afgemeten, star
strakkies bw. 1. strakjes, binnen niet al te lange tijd 2. daarstraks, korte tijd geleden

stramien z. *stremien*

strammig bn., bw. - strammig, vooral, van een paard of koe: met stijve, trekkende poten

stranen ww. - stranden: lett., ook fig.: z'n reis niet kunnen vervolgen

straoken ww. - strelend strijken

straole, **straol**, **straal** de 1. lichtstraal 2. straal vloeistof of gas 3. groot aantal in een lange sliert 4. grote hoeveelheid vloeistof (in geval van urineren) 5. hoornstraal 6. slecht humeur, in verb. als *Hi 'j lopt mit de straol in* heeft de pest in

straolebundel de - bundel lichtstralen

straolen, **stralen** ww. 1. stralen, licht van zich doen gaan, net als licht uitschijnen; *Et straolt him tot de ogen uut* hij kijkt geweldig helder en levenslustig 2. (van vloeistof) in stralen gaan, met stralen bruisen, bijv. *De hingst straolt d'r over* urineert heel krachtig

straolend bn., bw. - (van het weer) met heel veel zonnestralen

straolhelder bn. - zeer helder (van de hemel)

straoling de - straling

straoljaeger de - straaljager

straolrecht, **straal...** bn., bw. - (van de loop van een lijn, een beweging) geheel en al recht

straolrot de - straalweer, rotstraal

straotaarm bn. - straatarm

straotbelasting de - straatbelasting

straotbessem de - straatbezem

straotdeuntien et - straatdeuntje, straatliedje

straote de 1. verharde weg, al dan niet met huizen 2. stoep, straatje voor de huisdeur of voor een andere toegangsdeur

straote-anleg de - straataanleg

straotedrek, **straoten...** de, et - stadsvuil

straotemaeker, **straotmaeker** de - stratenmaker

straoten ww. - bestraten

straotenaeme, **straotnaeme** de - straatnaam

straotepereboom en var. de - bep. soort perenboom

straoter de - stratenmaker

straotfeguur de - straatfiguur

straothaemer de - straathamer

straothusien et - wc aan een weg, openbaar toilet

straotkiend et - straatkind

straotlanteern de - straatlantaarn

straotlocht et - straatlantaarn

straotsleper de - iemand die veel op straat loopt, die veel bij pad en weg is

straotstien de - straatklinker

straotvassien et - straatliedje

straotverlochting de - straatverlichting

straotvoelens mv. - hetz. als *straotedrek*

straotwegsdam de - dam in een straatweg

strebant z. *strabaant*

streek, **streke** de 1. keer dat men strijkt; *mit*

de groffe streek nonchalant 2. slag, uitslaande

beweging bij het schaatsen 3. streep, baan

door strijken of een soortgelijke inwerking

ontstaan, ook wel baan licht, ook: insnijding

door een slag bij het schaatsen, streep die

men trekt 4. smalle strook, in het bijzonder:

smalle, te maaien of gemaaide smalle strook

gras 5. strookje materiaal, reepje van iets 6.

windstreek, bijv. in *in vremde streken* 7. in

van streek van streek, bang, van slag 8. in *op*

streek flink op gang, verder in *et in streken*

hebben flink op gang zijn, z'n zaakjes goed

hebben lopen, weer beter zijn 9. landstreek

10. woonomgeving, omtrek 11. grap die men

uithaalt 12. aanstalten die men maakt om

tegen te werken, bijv. *Now gien streken*, *ieje*

13. zet, strategische handeling waar een listige

opzet aan ten grondslag ligt, vaak: gemene of

vervelende handeling, ook: domme zet

streekgebruik et - streekgebruik

streekgooien, **...smieten** ww. 1. bep. kinderspeltje spelen (ook zelfst.) 2. hetz. als *streepgooien* z. aldaar

streekni'js et - streeknieuus

streekrieder de - iemand die goeie, lange slagen maakt bij het schaatsen

streekschoele de - streekschool

streepbevertien et - bep. wollen bever: blauw met zwarte streepjes

streepgooien, **strepiegoeien**, **streepsmieten**

ww. - bep. oud kinderspel: spelen met centen,

knickers, pijpenstelen of *nuunders*; die gooit

men in een *hoetien*, d.i. een op een streep

getekend vierkantje, hokje

streept, **gestreept** bn. - gestreept, bijv. *een*

streepte jurk

stri... z. *stri'j...*

strekerig bn. - met strepen, krassen, vegen

strekken ww. 1. uitstrekken 2. (van land,

gebied) reiken, gaan tot 3. in de verb. *zolange*

de veurraad strekt toereikend is 4. in *strekken*

tot gericht zijn op

strekken de - strekkend: in de lengte-

richting, bijv. *een strekkende plaetse* een

boerderij met een lang, aaneengesloten stuk

land met meerdere percelen

strekkerig bn. - (van gras) onregelmatig

gemaaid

streklaoge de - streklaag
stremien, *stramien* et 1. stramien (fig.) 2. bep. stof om op te borduren
stremmen ww. 1. in z'n loop, beweging, doorgang belemmeren of vastlopen 2. (van melk, karnemelk, soep e.d.) stremmen, dik (doen) worden
streng(e) z. *string*
strengbeie z. *trossiesbeie*
strengelen ww. - in elkaar draaien (van touw e.d.)
strengen ww. - strengen, kouder worden
strengheid de - strengheid, het streng zijn, het niet of nauwelijks toegevend willen zijn
strepe, *streep* de 1. streep, lijn 2. smalle strook 3. spoor van vuil
strepel de - smalle strook land
strepentrekker de 1. strepentrekker voor wegmarkering 2. iemand die een strepen-trekker voor wegmarkering bedient
strepiesbroek de - streepjesbroek
streukel... z. *strukel...*
streuken ww. - aaien
streup de 1. het stropen 2. de toestand waarbij men weg is om te stropen, op strooptocht, in *op 'e streup*
streupen ww. 1. stropen 2. z. *strupen*
streuper ww. 1. stroper 2. slechte maaier
streuperi'je de - stroperij, het stropen van vis, wild zonder vergunning, toestemming
streupertien et 1. kleine stroper 2. klein armzalig dier, kalf dat geen groei vertoont 3. fijngebouwd kind dat geen groei vertoont, dat achterblijft qua lichamelijke ontwikkeling
strever de - iemand die nogal veel probeert te bereiken, ook sterker: streber
strewel et - struikgewas
strewel de 1. oude boom 2. oud voorwerp of oude, knorrige persoon
strewelling de - struikgewas, stukje wil-dernis
stri'jauto de - strooiauto
stri'jbiljet et - strooibiljet
stri'jen, *streien*, *struien*, *struijen* ww. 1. strooiend neer doen komen 2. hooi, stro e.d. onder de koeien, paarden enz. verspreiden 3. (van wegen enz.) bestrooien met zand, pekkel e.d. tegen gladheid 4. verspreiden over het land: van mest, molshopen e.d.
stri'jinge, *streüing(e)*, *stri'jing*, *stri'jige*, *struijige*, *struüige*, *struüing* de 1. strooisel (stro, heideplaggen enz.) dat men onder de paarden, koeien strooit, in konijnenhokken doet enz. 2. geld (om uit te geven)

stri'jssel et 1. strooisel (met name onder het vee; vaak fijner dan men met *stri'jinge* uitdrukt) 2. strooisel van een bosbodem
stri'jseltien et - heel weinig (van suiker, zout, poeder e.d.)
stri'jzaand, *struüzaand* et - strooizand
stried de 1. strijd 2. wedstrijd
striedber bn. - strijdbaar
strieden ww. 1. oorlog voeren, strijd leveren 2. strijd voeren om iets te bereiken 3. redetwisten, bekvechten 4. zich enorm inspannen
strieder de 1. iemand die strijd levert, die zich zeer moet inspannen (en dat ook doet) 2. dier dat niet goed groeit, dat kennelijk zwak is, ook wel gezegd van een bep. oud dier of een oude man 3. iemand die voortdurend wil kibbelen, die steeds ruziet
striedkont de - iemand die anderen nooit gelijk kan geven, die voortdurend redetwist
striedziek bn. - geneigd tot kibbelen, redetwisten
striek, *bruik* de - strijkende beweging
striekbeugel de - beugel die men bij het maaien op de zeisboom zet en die het gemaaide bijeenhoudt om het in de gemaaide strook te leggen (met name dienstig bij het maaien van graan of erg lang gras)
striekbod, *striekers...* et - strijkbord, onderdeel van een ploeg
striekboute, *...boute* de - strijkbout
striekdam, *...damme* de - tijdelijke keerdam van hout, in een sloot of vaart
striekel de - strijker voor een zeis
strieken ww. 1. strijken 2. met een strekel of strijkhout scherpen (van een zeis) 3. scherpen van een scheermes (op een strijkleer) 4. een mes e.d. scherpen door het een aantal malen over hard materiaal te strijken 5. vlak langs iets gaan (al dan niet met aanraking), bijv. in *Die vent op die brommer streek oons achter 't gat langes* 6. oneerlijk spelen bij het knikkeren door een meegaande beweging te maken als men de knikker loslaat 7. zeer licht, zeer ondiep ploegen: van land waarop men boekweit verbouwd: nl. bij het zaaien of anderszins, vgl. *et laand/de bouw even strieken* 8. vallen, laten vallen, in verb. als *et zeil strieken* lett., ook fig.: stoppen 9. komen, bijv. *Daor komt hi'j ok weer an strieken* daar komt hij ook weer aan, verder in *onder waeter strieken* onder water komen te staan 10. weggaan, zich verwijderen, bijv. in *d'r stiekem tussenuut strieken* ertussenuut knippen
striekendevol, *striekend...*, *striekvol* bn. -

afgestreken vol, tot aan de rand vol
strieker, **striekerd** de 1. iemand die strijkt; in het bijzonder: iemand die een bep. natuurgeneeswijze uitoefent door over bep. lichaamsdelen te strijken 2. klap die men uitdeelt 3. steek onder water, sneer, gek-scherende opmerking 4. strekel, strijkhout voor een zeis, hetz. als *striekel*, (*zende*)*strik* 5. strijkhout om een kop bonen e.d. mee af te strijken 6. iemand die een strijkinstrument bespeelt

striekeri'je de - het voortdurende *strieken* in meerdere bet.

striekgeld et - strijkgeld (bij verkopeningen)

striekgeldjaeger, **striekjaeger**, **striekgeld-*loper*** de - persoon die er steeds op uit is om strijkgeld te verdienen

striekgeldlopen ww. - er steeds op uit gaan om strijkgeld te verdienen

striekgeldschrijven ww. - bieden bij openbare verkopeningen om strijkgeld te verdienen

striekgeldschriever de - iemand die strijkgeld tracht te verwerven

striekgoed et - strijkgood, wasgoed dat gestreken moet worden

striekhooftien et - lucifershoutje

striekiezer ww. 1. strijkijzer (om de was mee te strijken) 2. strijkijzer bij een paard 3. damesfiets, bijv. in *Bi'j' op et striekiezer?*

striekiezerboolte de - strijkbout, nl. bout die na verhitting in het strijkijzer werd gedaan

strieklappe, **bestriek...** de - strijklap, nl. ter bescherming van de benen van het paard

striekleer et - strijkleer

striekmaote, ...*maot* de 1. hoeveelheid, maat zodanig dat de kop e.d. tot de rand gevuld is 2. hetz. als *strieker*, bet. 5

striekpenne de 1. pen aan een zeisboom voor de bevestiging van de strekel, het strijkhout 2. elk der pennen waarmee het lamoen (van een eenspan) aan een wagen is geklemd

striekplaanke de - strijkplank (om het strijkgood op te strijken)

strieks bn. - afgestreken vol

striekstok de - strijkstok: om een maat mee af te strijken

striekstrekker de - vleier

striektocht de - afstand die met de zeis gemaaid kan worden voordat men deze weer behandelt met de *striekel*, *zendestrik*

striekvore de - ondiepe vore, ontstaan doordat men zeer licht ploegt (met name om kweek weg te krijgen)

strieme de - striem (in de huid)

striemen ww. - (van kleding) knellen, veel te strak zitten, bijv. in *De broek striemt me*
striepe de 1. lange, smalle strook grond of al dan niet brede houtwal 2. dun dier, bijv. in *een striepe van een koe*

striepen ww. - van rogge: een rode streep over de korrel vertonen

striepkaore et - manchester

striepse de - klap, zweeps slag

strik de, et 1. enkele of dubbele strik (van lint, touw, veters enz.) 2. haarstrik 3. stropdas 4. strik waarmee men wild vangt 5. hetz. als *zendestrik*

strikkedraad, **strikdraod** de, et (als. verz.) - koper- of ijzerdraad geschikt om strikken mee te maken, nl. om wild te vangen

strikken ww. 1. strikken: met, in een strik vangen 2. iemand vinden om een klus te doen, een functie te vervullen e.d.

strikt bn., bw. 1. tot een strik gemaakt, van een strik voorzien 2. precies, nauwgezet, in *strikt geneumen* strikt genomen

strikvraoge de - strikvrraag

strikziede, ...*zied*, **strikziede** de - in verb.: *op strikziede* plat, languit (doordat men ziek is, slaapt), *op strikziede liggen* lekker liggen slapen, ook: ziek zijn (en daarbij het bed houden), ook: dood liggen, *op strikzied wezen* niet meer kunnen betalen

string, **streng**, **strenge**, **stringe** de 1. sterk, ineengevlochten touw aan een paardentuig, waarmee men een paard voor de wagen spant, soms ook: soortgelijke ketting 2. snoer voor of met kralen 3. navelstreng 4. bloedstreng: in een ei 5. streng garen 6. een zeker aantal meters darm

stringketting de, et - schalmketting

strippe de - strip: voor tabletten

strippekaorte de - strippenkaart

stripse, **strips** de 1. slaag, ook wel minder sterk: flinke afstraffing, stevige schrobbering, berisping 2. leed, te dragen verlies 3. flinke aantasting van de gezondheid, bijv. door griep, bijv. *Hi'j het aorig stripse had* 4. in *een beste stripse waeter* een flinke hoeveelheid regen 5.

strookje van bep. materiaal, tochtstrip

stro-opbiennen ww. - opbinden van stro

strobaand de - band van stro om een garve

strobaandsnieden ww. - doorsnijden van strobanden om de garven

strobbe de 1. nogal kleine en/of magere, nietige persoon, klein kind dat kennelijk niet erg groeit (in de lengte), ook wel gezegd van een klein dier of van een dier dat niet gezond

is en flink groeit; vaak gebruikt wanneer de persoon klein is maar bijdehand, ondeugend is, zich goed weet te weren, bijv. in *Wat het dat strobbezien weer een woord* 2. boomstronk, stobbe, oude, knoestige boom 3. (mv.) kreupelhout 4. resterend eind van iets (dat uitsteekt), bijv. in *Die oolde strobben moe'n d'r mar uut* nl. slechte, resterende tanden

strobbebieter de 1. kleine hond 2. kind dat nogal klein blijft 3. mannetje dat er niet zo gezond uitziet

strobbebos de - bosje vooral met enigszins krom groeiend eikenhakhout, ontstaan na het kappen van grotere bomen

strobbehoolt et - jong hout dat na het eerdere kappen niet goed omhoog groeit

strobblig bn. - taai, weerbarstig

strobberij de - struikgewas

strobberig, strobbig bn. 1. (van struikgewas, bos) niet goed groeiend 2. z. *stobberig*

strobiender de - strobinder (nl. bij het werken met de *rosmeule*)

stroblome de - goudstroblome

strobos de 1. strobos 2. garve

strobried, in *iene gien strobried in de weg leggen* hem/haar op geen enkele wijze hinderen, beletten

strobult(e) de - hoop, berg stro

strodak, ...daoke de - strodak

strodokke de - strodok

stroef bn., bw. 1. niet glad, enigszins ruw van oppervlakte 2. met moeite bewegend 3. stuurs, strak en enigszins nors 4. op strenge, strakke wijze

stroefbasterig bn. - met ruwe schil (van bijv. appels, aardappelen)

stroeseltien z. *roesien*

stroesiesbeie z. *trossiesbeie*

stroevigheid de - het enigszins *stroef* zijn

stroeven ww. - stevig of hard lopen, zich in een stevige beweging verplaatsen

stroffelder de - iemand die onvast loopt, steeds struikelt

stroffelen ww. 1. struikelen, over/door iets vallen 2. struikelend, onvast lopen

strofflendeweg bw. - (bij het lopen) steeds geneigd te vallen

stroffelhakke de - iemand die erg onvast loopt, steeds bijna struikelt

stroffelig bn., bw. - op een ongelukkige wijze lopend

strohaoke, stropakhaoke de - haak die men in een pak stro slaat: om te verplaatsen enz.

strokaaste de - bijenkast: van stro gevlochten

(vergelijkbaar met de bijenkorf)

stroke, strook de 1. lang smal stuk, smalle oppervlakte 2. geplooid rand aan kleding, gordijnen enz.

strolaeden ww. - laden van stro

stromatte de - bep. matje van stro om in het voorste deel van een klomp te doen

stromes de - stromest, mest met stro erdoor

strometras et - stromatras

stromeule de - molen met behulp waarvan men stro snijdt

stromiete de - stromijt

stromin bn. - erg slecht, zeer beroerd

strompe de 1. borstrok 2. (verkl.) halve handschoen 3. in *de sokken as strompen om de bienen hebben* erg naar beneden gezakt

stropelder, stropeler de - stropelaar

stropeldestromp I de - iemand die steeds strompelend loopt

stropeldestromp II bw. - op de wijze van strompelen, bijv. in *Stropeldestromp, daor kwam hi'jan*

stropelendewieze bw. - strompelend

stropelig bw. - strompelend, strompelig

stropeltien et - klein iemand die strompelt

stronaalde de - hetz. als *naalde*, bet. 5

stronderig z. *stronterig*

stronen bn. - strooien, van stro, bijv. in *een stronen hoed*

stronke de 1. korte, knoestige boom of boomstronk 2. erg kleine persoon

stront de 1. uitwerpselen van mens of dier 2. stalmest (dus vaak vermengd met stro, resten van het voedsel) 3. vervelende toestand, lastig gedoe, geruzie, gelazer

strontbak de - bak waarin men mest vervoert (op een wagen)

strontbessem de - stalbezem voor de mest van de koeien

strontbloeme de - waterscheerling

strontboer de 1. veehouder die niet bep. op nette wijze werkt 2. denigrerende benaming voor een boer

strontbrief, smerigbrief de 1. vervelende, waardeloze brief 2. (vaak verkl.) brief aan de melkbus die van de fabriek terugkwam met de mededeling dat de melk vuil was

strontbulte, ...bult de 1. mesthoop 2. vervelende, lastige persoon

strontdeurnat, strondenat bn., bw. - strontnat

strontdoek de - luijer, vieze luijer

stronteigenwies bn. - stronteigenwijs

stronterig, stronderig bn. 1. bevuild met

stront 2. met strontlucht
strontflatte de - platte, slappe hoop uitwerpselen van een koe
strontgat et 1. (lage) plaats waarop een mesthoop heeft gestaan 2. woonplaats die niets voorstelt, gat
strontgeil bn. - (van grond) in zeer sterke mate geil, nl. vet, overbemest
strontgelok et - flink voordeel, gunstige afloop door mazzel
strontgröppe de - mestgoot
stronthaoke z. *mesthaoke*
strontkanes de 1. met uitwerpselen bevuild achterste 2. kind met een bevuilde luier, ook scherpsend gezegd tegen zo'n kind, bijv. *Kleine strontkanes!*
strontkarre de - mestkar
strontkarren, ...kaoren ww. - mest vervoeren met paard en wagen, ook hetz. als *gierkarren*
strontkever de - mestkever
strontkladde de - klodder, klonter mest
strontkleur de - fletse, lichte kleur
strontklik de - één geheel aan mest, stront
strontkont de 1. met uitwerpselen bevuild achterste 2. koe die voortdurend in z'n eigen uitwerpselen ligt
strontkrabber en var. z. *mesthaoke*
strontkrobbe de - mestkever
strontkroje, ...kruie de - kruiwagen voor mest, soms ook voor vervoer anderszins gebruikt
strontkrojen ww. - kruien van mest, met name uit de mestgoot naar de mesthoop
strontkrojer de - knecht speciaal voor het *strontkrojen*
strontlaeden ww. - laden van mest op een wagen
strontleerze de - laars die smerig is, met name door mest
strontlokke de - bosje haar, bevuild met mest
strontmennen ww. - hetz. als *stronrieden* (met paard en wagen)
strontmin bn. - uitermate slecht van kwaliteit, bijv. *strontmin weer*
strontmogge de - strontvlieg
strontmuske de 1. geelgors 2. geelvink
strontplaanke de - plank waarover men rijdt met de kruiwagen met mest
strontplak et - vlek, vieze plek ontstaan door uitwerpselen
strontplokke de - hetz. als *strontlokke*
strontpoeste de - kruiplank tegen en op de mesthoop
strontpolle de - strontpol

strontpost de - hetz. als *post*, bet. 6
strontpot de - één geheel aan mest, stront
strontpraem de - praam waarmee men mest vervoert
strontprakke de - vies geheel van uitwerpselen
strontpraot de, et - waardeloos gepraat, geklets dat niks voorstelt
strontputte de - kelder waar de mest in loopt, wordt bewaard
strontreenze de - wagenladder voor mestvervoer
stronrieden ww. - met de wagen over het land brengen, meestal vanuit de mesthoop
strontrije bn. - zeer rijp
strontriesch et - schip waarop men mest vervoert, vooral in de verb. *'t Liekt wel een vlagge op een strontschip* het lijkt naar niets, het ziet er afschuwelijk uit
strontschoppe, ...scheppe de - grote schep met lange steel waarmee men mest (uit de stal) wegwerkt, ook gebruikt om de mest in de mestgoot aan kant te duwen zodat de gier weg kan stromen naar de gierput
strontschute de - mestschuit
strontslepen ww. - mest over het land verspreiden door te *slepen*, bet. 5
strontstee de, et - hetz. als *strontgat*, bet. 1
strontstelling de - hetz. als *dongsteiger*
strontvegen ww. - mest onder en achter de koeien vandaan vegen (op stal)
strontvlekke de - hetz. als *strontplak*
strontvlokke de - hetz. als *strontlokke*
strontvörke z. *mestvörke*
strontwaegen de - mestwagen (met niet-vernemde mest, met automatische verspreider)
strontweer et - snertweer, rotweer
strontzak de - vervelende, gemene, ook wel luie, niets verzettende vent
strontziek bn. - zich a.h.w. ziek voelend doordat men zich uitermate ergert
strontzucker de - in *een strontzucker op 'e luzemark* eigenwijs, opschepperig iemand
strooien bn.. - van stro
strooipoecier de - strooipoeder (voor op het lichaam)
stroomdraad de - stroomdraad
stroomsloot de - hetz. als *ofwaeteringssloot*
stroonfelen z. *straampelen*
stroopbrogge de - boterham met stroop, hetz. als *sjerpbrogge*
stroopbusse de - strooppot
stroopkanne de - (vaak verkl.) stroopkan

stroopkwaste de - stroopkwast, in *mit de stroopkwaste* stroopsmerend, vleiend

stroopmannegien et - taaimannetje

stroopslikken ww. - stroopsmeren, vleien

stroopslikker de - stroopsmeerder, vleier

stroopsteken mv. - bruine vierkante snoepjes, van boven rond

stroopstrieken ww. - met de strooppot lopen, vleien

stroopstrieker de - vleier, hetz. als *sjerp-slikker*

stroopwaafel de - stroopwafel

strop de 1. groot geldelijk verlies, sterk financieel nadeel dat men ondervindt 2. z. *stroppe*

stropak et - pak stro

stropakkenaalde de - hetz. als *naalde*, bet. 5

stropakkesjouwer de - drager van pakken stro

stropasse de - stropers

stropdasse de 1. stropdas 2. sjaal

strophoelt et - halshout tussen twee paarden (waaraan ze met stroppen vastzitten), bedoeld om ze uit elkaar te houden

strophoze de 1. boveneind, boord van een sok, kous 2. klein kind, kleine persoon

stropketten, ...ketting, struup... et, de - *stroppe* (bet. 1) in de vorm van een ketting

stroplaanke de - plank langs de buitenmuur van een bedstee, waartegen het stro en de dekens werden gelegd

stroppe, strop de 1. lus die iets kan omsnoeren en evt.: die men stevig dicht kan trekken, in diverse toepassingen 2. (i.h.b.) strop waarmee men iemand op kan hangen, kan wurgen; ? *Is strop en koegel* er mag werkelijk niets 3. hetz. als *zendering* 4. touw waaraan de zeis werd opgehangen 5. boveneind, boord van een sok, kous e.d. 6. soort beugel, houder om de ploegboom

stroschoe de - strooien *keuve*

strosloeken ww. - hetz. als *sloeken*, bet. 3

strotouw et 1. gewoon touw of *pakke draad* om een pak stro 2. touw van stro

strotte de - keel, hals ? *t in de strotte hebben* keelpijn hebben

strottheufd et - strottenhoofd

strotteknaarp et - hetz. als *posstro*

strovörke de - vork waarmee men stro opschudt

strovuurtien et - strovuur, bijv. in *Dat ni 'jgien gong as een strovuurtien deur et dorp* heel snel, zo ook (fig.) *Een strovuur, meer niet* een gerucht

strowisse, strowis de - strowis, band van vijf of zes ineengedraaide strohalmen om een garve, ook zo geheten wanneer twee van zulke bosjes in elkaars verlengde ineen zijn gevlochten i.v.m. de benodigde lengte en dan hetz. als *kruusbaand* en *kotbaand*

strozende de - recht afgesneden zeisblad aan een rechte stok, waarmee men balen haverstro doormidden sneed (zodat men korter stro in de mest kreeg)

strubbeling, strubbels de 1. probleem dat men ondervindt 2. onenigheid 3. lastig iemand 4. bep. kleine zoete appel

struier de - onderdeel van een kunstmest-strooier (met trechtervormig reservoir) door de werking waarvan het eigenlijke strooien plaatsvindt (de kunstmest liep aan de onderkant uit het reservoir en werd verspreid door een roterend blad)

struistro et - kort gesneden stro, gestrooid o.m. in varkensstallen

strui..., struj... z. *stri j...*

struke, struuk de 1. struik 2. oude kerel

strukeboel de - geheel aan struiken

strukeboom de - struikachtige boom

strukelblok, streukelblok et - struikelblok (fig.)

strukelen, streukelen ww. - struikelen

strukelhakke de - hetz. als *stroffelhakke*

strukeri'je de - struikgewas

strukerommel de - (negatief) geheel van struiken, kleine bomen

strulen ww. - een vloeistof met een straal laten lopen, meestal: urineren, vooral: krachtig, door mannen

strulle de - penis

strunen ww. 1. struinen: spiedend rondlopen, vaak: om dat te zien wat niet bedoeld is om door anderen gezien te worden, bijv. in *Wat moet die daar te strunen?* 2. op opdringerige wijze bij iemand in de gunst proberen te komen

struner, strunerd, struunder, struunderd de - struiner: iemand die voortdurend struint, spiedend rondloopt om te zien wat eigenlijk niet voor hem bestemd is

strupe, struup de - hetz. als *stroppe*, bet. 1

strupen, streupen ww. 1. stroppen, samenpakken en daardoor blijven steken, met name bij maaien, snijden 2. afstropen, villen 3. stropende bewegingen maken, met name: met schuivende bewegingen uit- of aantrekken 4. in *d'r onder strupen* onder water komen te staan

struper de 1. boerenkiel (van bep. blauwe stof, met sluiting op de schouder) 2. mouwschort 3. overall

strupersklere z. *verstrupersklere*

strutelig z. *stoetelig*

struukanwas de - het aangroeien van struikgewas

struukheide, *strukel...*, *struk...* de - struikheide

struukrover de - struikrover, bij vergelijking ook wel gezegd van een boefachtig of zeer onverzorgd iemand

struun de - het struinend, loerend, onderzoekend rondlopen, het ervandoor zijn, *bijv. Zo, bi'j' weer an de struun?*

struupketting z. *stropketten*

struupmoes en var. z. *boeremoes*

struuppolle de - hetz. als *struuptoppe*

struupsel et - dat wat men afstroopt van iets, met name van bonen

struuptoppe, de - pluk gras, stuk gras op het land waar men overheen of langs heeft gemaaid, vooral als gevolg van de aanwezigheid van restjes gras aan de vingerbalk van de maaimachine

struusbeie, *strusiesbeie* de - aalbes, hetz. als *trossiesbeie*

struusbeiepolle de - aalbessenstruik

struusvoegel de - struisvogel

studentetijd de - studententijd

studentevereniging en var. - studentenvereniging

studiebi'jienkomst de - studiebijeenkomst

studieheufd et - studiehoofd

studievoorlichting de - studievoorlichting

stuit et 1. ogenblik, hetzelfde moment 2. z. *stoete*

stuiter de 1. iemand die stuit 2. bep. knikker: stuiter; *een brieke stuiter* niet geheel ronde stuiter

stuiteren ww. 1. stuitend gaan 2. een bep. knikerspel spelen

stuiterpot de - pot met *stuiters* (bet. 2)

stukedoor de - stukadoor

stukedoorwerk et - stukadoorswerk

stukedoren ww. - stukadoren, stukadoorswerk verrichten

stuken z. *stoeken*

stullen en var. z. *stolten*

stulphuus et - stelphuizing

stulpe(n) z. *stölpe(n)*

stulpvore de - dubbele vore, tegen elkaar geplogd

stumen z. *stomen*

stummel z. *stommel*

stumper(d) de 1. stumper, beklagenswaardige persoon of dier, ook gezegd van een oud dier, met name van een paard 2. iemand die niet veel kan, sukkel

stumperig bn., bw. - (van handelingen als lopen, spreken) gebrekkig, slecht

stunen ww. 1. kwaad zijn maar niet veel zeggen, mokken, koppig zijn 2. steunen, kreunen 3. dampen, stomen

stuner, *stuunder* de 1. in *een stiekeme stuner* iemand die niet veel zegt maar die je in de gaten moet houden 2. stijfkop, iemand die iets wel weet maar het uit koppigheid niet zegt

sturen ww. 1. sturen, een bep. richting langs doen gaan 2. richting geven aan het gedrag, ontwikkelingen in een bep. richting beïnvloeden 3. het stuur bedienen 4. zich laten sturen (van auto's enz.) 5. doen gaan, *bijv. in iene van schoele sturen* 6. verzenden

sturk, *sturke*, *störk*, *stork* de 1. ooievaar 2. iemand met lange benen, grote kerel

sturkeboom de - verticaal geplaatste paal met een ooievaarsnest

sturkefamilie de - gezegd van een familie waarvan de leden lange benen hebben

sturkenust, *störke...* et 1. ooievaarsnest 2. punt in een schuur waarin de schuin omhoog stekende steunbalken bijeenkomen bij de stijl

sturpe z. *stölpe*

stut I, *stot* et - stort: bep. soort stevig blik, dun plaatstaal, zinken plaat

stut II, *stutte* de 1. kleine stuw in een sloot, i.d. vorm van één of meer balken met palen erachter, dammetje van planken en zoden in een sloot (als waterkering) 2. hetz. als *stutbalke*, bet. 1

stutbalke de 1. balk aangebracht tegen doorzakken 2. steunbalk tegen een muur

stute(...) z. *stoete(...)*

stutpaol de - stutpaal

stutten I mv., in *aorig op 'e stutten wezen* goed geluimd zijn, goed op dreef zijn

stutten II, *stotten* bn. - storten, van plaatijzer, blikken, zinken, *bijv. stutten geuten*

stutten III, *stotten* ww. - storten: doen neervallen (van vuil, grond, stenen, meel enz.)

stutten IV ww. - steunen, schoren, *bijv. in een bouwval stutten*

stutter de - laadboom van een schip

stutting de - keer dat men *stut*, z. *stutten III*, bepaalde manier van turf stapelen/stutten

stuunkop de - stijfkop

stuur et 1. sturing, leiding om tot iets te komen,

het tot iets te brengen, voldoende zelfsturing om te bereiken 2. stuurrad, fietsstuur e.d. 3. de macht over het stuur, bijv. in *Hi'j kon et stuur niet holen*

stuurhollen ww. - goed de juiste richting houden, in evenwicht blijven, gezegd bijv. wanneer men duizelig is: *Ik kon niet goed stuurhollen*

stuurstok de - stok aan een hoepel, waarmee men die bestuurt

stuurvaaste bn. - stuurvast: goed te sturen, bijv. *Een goed te besturen peerd is stuurvaaste*

stuut de - achterwerk, z. ook onder *stoete stuutsiekoren* en var. z. *stiesie...*

stuver de - stuiver: bep. munt, munteenheid

stuffers bn. - met de waarde van een stuiver, bijv. *een stuverse bosschop* een onbelangrijke boodschap, geringe aanleiding om naar iemand toe te gaan, teneinde iets aan de weet te komen

subiet z. *sebiet*

subkommissie de - subcommissie

subliant de - gemene vent

subsidaobel bn. - subsidieabel

subsidie-anvraoge de - subsidieaanvraag

sucheri'j en var. z. *sukerei* II

suderaons de - jus d'orange

suffien et - suffige vrouw

sufkont de - suffig iemand

sufkop de - suffig iemand

suiselen, *sjuiselen*, *suitelen* ww. 1. langzaam lopen, drementelen, niet opschieten bij het lopen 2. zeuren

suiselder de - iemand die niet opschiet met het lopen

suje tw. - gezegd bij zacht wiegen van een baby, in *suje*, *suje poppien*

sujet et - merkwaardige persoon

sukadekoeke de - sukadekoek

sukadelappe de - sukadelap

sukelao de - chocola

sukelaoboontien et - chocolaboon

sukelaobri'j de - bep. soort chocolade-pudding (koud gegeten)

sukelaode-ei et - ei van chocola

sukelaodepasta de - chocoladepasta

sukelaoketel de - hetz. als *poeierketel*

sukelaokoekien et - chocoladekoekje

sukelaomoes de - muis van chocola

suker de 1. suiker 2. bijensuiker 3. suikerachtige stof

sukerate de - suikererwt

sukerbak(ke) de - beschuit met suiker (waarop met name werd getraceerd bij de geboorte van

een kind)

sukerbakkien et - voederbakje voor bijen in een bijenkast

sukerbekkien et - zoetekauw

sukerbesien et - suikerbeestje

sukerbolle, *...baole* de - bep. brood: suikerbrood

sukerbone de - suikerboon (bep. snoep)

sukerbusse de - suikerbus

sukerdinkien et - snoepje

sukerdottien et - dichtgebonden lapje met suiker voor kinderen: om op te sabbelen, als zoethouder, dot

sukerei I et - suikerei

sukerei II, *sukeri'j*, *sucheri'j* de - cichorei

sukerfebriek de - suikerfabriek

sukeri'jwaeter, *sucheri'jwaeter* et - bep. surrogaat: koffie in de vorm van water met cichorei

sukeri'jwottel de - cichoreiwortel

sukerkladde de - suikerzak: van papier

sukerklontien et - suikerklontje

sukerlatte de - bep. dunne koek

sukerlepeltien et - suikerlepeltje

sukerman de - taaipop van *sukertaoui*

sukermeniere de - vleiende, stroperige manier van doen, in *op een suikermeniere*

sukermop de - (vaak verkl.) bep. gesuikerd koekje

sukeromke, *...oom* de - suikeroom

sukerperduktie de - suikerproduktie

sukerpere, *...paere* de 1. suikerpeer (bep. soort zoete peer) 2. stevige kus 3. als koosnaam gebruikt

sukerpesjent, *...pasjent* de - suikerpatiënt

sukerpiere de - dikke regenworm

sukerpoeier - hetz. als *poeiersuker*

sukerpoppe de 1. suikerpop(petje) 2. (verkl.) kind dat niet tegen een stootje kan, kleinzerig kind

sukerpries de - suikerprijs

sukerscheppe de - suikerschep

sukerschone bn. - erg schoon, zeer rein

sukerspinne de - suikerspin

sukersteek de - vleier

sukerstroop z. *koffiestroop*

sukertaoui de, et - speculaas

sukertaouigien et - speculaasje

sukertering de - suikertering, suikerziekte

sukervri'j bn. - suikervrij

sukerwaeter et - suikerwater, water waarin suiker is opgelost

sukerwark et - suikerwerk

sukerzakkien et - suikerzakje

sukiesmelken ww. - melken van schapen

sukkel(...) z. *sokkel(...)*

suksesstok et - successtok

sul I, suul de - sul: doodgoed iemand, ook negatiever: sullig, te veel accepterend iemand, bijv. *'t Is een grote sul, je*

sul II et I. soort drempel, balk voor de koeien langs waarin palen staan waar de koeien aan vastgebonden zijn; *veur 't sul liggen* erg ziek zijn, het bed moeten houden, dodelijk vermoeid zijn 2. losse drempel van de (grote) bandsdeuren, bijv. in *et sul in de baander*

sule de - korte, vaak rechte dissel, trekbal voor een boerenwagen (nl. om het paard aan te doen trekken en tevens om met de voet te sturen)

sulen, sjulen ww. 1. zich laten voortbewegen zonder inspanning: door de vaart die men heeft of krijgt, bijv. door de wind 2. keilen (met een steentje)

sultenaot et - sultanaat

sulverplante z. *selverplaante*

sund I bw. - sindsdien

sund II, sunds, seens vz. - sinds, vanaf, sedert

sund III ondersch. voegw. - sinds, sedert

Sunderklaas, Sundeklaas, Sunter..., Sunne(r)..., **Sinter...** de 1. Sinterklaas 2. de dag waarop men de verjaardag van Sint-Nicolaas viert, 5 december; *Et is niet alle daegen Sunterklaas* we kunnen niet altijd maar van alles en nog wat krijgen

sunderklaasactie, sunneklaasactie de 1. gezamenlijke actie van winkeliers in de periode van Sint-Nicolaas, waarbij kopers prijzen kunnen winnen door trekking van loten

sunderklaasavond, sunterklaas...,

sunderklaasavond de - Sinterklaasavond

sunderklaasgoed et - hetz. als *sunderklaosspul*

sunderklaaskedo ww. - cadeau gegeven op Sint-Nicolaas

sunderklaaskleren, sunterklaaskleren mv. - kleding die degene draagt die Sint-Nicolaas speelt, sinterklaasvermomming

sunderklaaskörf, sunnerklaaskörf, sunterklaasmaande en var. de - korf gebruikt bij het venten met lekkernijen tegen sinterklaasdag (nl. door *sunterklaaslopers*)

sunderklaasloopster, sunterklaasloopster de - vrouwelijke *sunderklaasloper*

sunderklaasloper, sunterklaas..., **sunnerklaas...**, **sunnerklaassjouwer, sunterklaaskörfloper** de - iemand die tegen Sin-

terklaas voor een bakker ventte met allerlei lekkernijen (meestal een vrouw)

sunderklaaspakken et - sinterklaasgeschenk

sunderklaaspeerd et - wit paard (evt.: van Sinterklaas, geschikt voor het sinterklaasfeest)

sunderklaaspoppe de - sinterklaaspop, pop van speculaas

sunderklaasriempjen et - sinterklaasgedicht

sunderklaosspeulen ww. - lett. de rol van Sint-Nicolaas spelen, ook in: *Bin ie an et sunderklaosspeulen?* gezegd wanneer de ander wat ouderwets, stijf overkomt

sunderklaosspul et - snoep, prenten, versiering enz. ter gelegenheid van Sint-Nicolaas

sunderklaostaofel de - tafel (in etalage van winkels) ingericht met spullen ter gelegenheid van Sint-Nicolaas

sunderklaostied, sunter... de - sinterklaastijd

sunlightziepe de - bekende zeep van het merk Sunlight

sunne... z. *sunder...*

Sunnege, Sunnegao et - plaatsnaam: Sonnega (west. van *Wolvege*)

Sunnegester I, Sunnegaoster, Sunnegaster de - iemand uit *Sunnege*

Sunnegester II, Sunneger, Sunnegaoster bn. - van, uit, m.b.t. de plaats *Sunnege*

sunt de - Sinterklaas; bijv. *de goeie, oolde sunt*

Sunt(e) - Sint-, Sinte-, geplaatst voor namen van r.k.-heiligen die soms niet meer als zodanig worden gekend; z. ook onder de var. die met *Sint(e)*- beginnen

Sunt-Jaobik de - bep. dag, eerder: bep. heiligendag: Sint-Jacob, 25 juli, bijv. in *Mos et zaod mit Sunt-Jaobik niet volgruud wezen?*

Sunt-Menardus de - feestdag van de heilige van de regen (8 juni)

Sunt-Pieter de - bep. heiligendag: 22 februari (nog in het Friese Grouw gevierd, vergelijkbaar met Sint-Nicolaas)

Sunt-Steffen, Sint-Steffen de - feestdag van de heilige Stefanus (de eerste martelaar), tweede kerstdag

Sunt-Thomasluden, Sint-... ww. - Sint-Thomasluiden

Sunte-Matten, Suntermatten, Sint-Matten, Sinte-Matten, Sint-Mattinus de - Sint-Maarten, ook: feestdag voor kinderen die, al dan niet in optocht, met lampions langs de

huizen trekken (11 november; nadat bij een woonhuis het bijbehorende lied is gezongen, wordt snoep, fruit of wat geld gegeven)

Sunte-Mattenlopen, *Sinte*-... ww. - met lampions langs de huizen gaan door kinderen, nl. op 11 november

Sunte-Matthies, *Sint(e)*-... de - 24 februari, in oorsprong bep. heiligendag

Sunte-Peties, *Sint-Petrie* de - aanduiding voor een bep. datum: 5 maart

Sunte-Thomas, *Sint*-... de - de periode van het Sint-Thomasluiden

Sunter... z. *Sunder*...

sunterklaosgoed et - snoep enz. uitgedeeld t.g.v. van Sint-Nicolaas

sunterklaosien et - speculaasje

sunterklaosmannegien et - hetz. als *sunterklaosien*

sunterklaospoppe de - taaiman

sunterklaospul et - snoep, taai enz. verkocht ter gelegenheid van Sinterklaas

superbezine de - superbenzine

supermark, ...*maark* en var. de - supermarkt

superweenst de - superwinst

surfen ww. 1. surfen: aan surfriding doen, windsurfen 2. zich her en der begeven op het internet

surregaat et - surrogaat

surregaat-koffie de - koffiesurrogaat (bij gebrek aan echter koffie tijdens W.O. II)

suse tw. - ter uitdrukking van het wiegen, in een wiegeliedje

susen ww. - wiegen, bijv. *een poppien even susen*

sutelaktie de - actie waarbij men in georganiseerd verband met boeken langs de huizen vent

sutelen ww. 1. ventend rondgaan (meestal: langs de huizen) 2. met behulp van kruiwagens venten langs de huizen met Stellingwerfse boeken (in clubverband; in de jaren zeventig in *Stellingwarf* begonnen, naar Fries voorbeeld)

sutel(d)er de - iemand die *sutel*t, z. *sutelen*

sutelploeg de - groep mensen die *sutelen*, bet. 2

suterig, soeterig, soetelig bn., bw. 1. niet glad en veelal: niet mooi schoon, sjofel, verformfaaid 2. ongezond van gelaatskleur 3. (van het weer) nat, regenachtig

suuk I de - (weinig gezegd) schaaap; *mooie sukies* mooie schaapjes

suuk II, *sukie* tw. - (veel gezegd) lokroep voor een schaaap

suul z. *sul* I

suveleren ww. - surveilleren, bijv. in *De pelisie suveleert*

swielig bn., bw. - gezwind, zwierig

swieswaanzen ww. - zwalken, langs de straat slenteren

T

t.b.c.-lieder de - persoon of dier met tuberculose

taaien ww. 1. in *him taaien* het er flink van nemen (m.b.t. eten en drinken) 2. raken, benadelen, bijv. *Die het 'm flink taaid*

taandeide de - eg met tanden

taandwark et - raderwerk, bijv. *et taandwark van een klokke*

taank z. *tank*

taante z. *tante*

taarpentien z. *tarpentien*

taart, taarte de - taart: bekend gebak

taartebakkeri'je de - het bakken van taarten

taartedeuze de - taartdoos

taartedieg et - taartdeeg

taartevörke de - taartvork

taartien et - taartje, gebakje

taarwe z. *tarwe*

taast, tast de - tast, het betasten, bijv. *Dat he 'k op 'e tast daon*

taaste de - hetz. als *vingertaaste*

taasten, tasten ww. - tastend voelen, grijpen; *naor de maone taasten* maar wat bazelen

tabberd de 1. tabbaard, toga (van Sinterklaas) 2. lichaam, bijv. in *iene wat op 'e tabberd geven*, *Hi'j moet wel wat om de tabberd hebben* om z'n lichaam (nl. kleding)

tachtig, tachtig telw. - tachtig

tadde z. *todde*

taek, taeke de - taak

taekel de - takel: bep. werktuig waarmee men opheft

taekelen ww. - takelen: met een takel opheffen

taekomschrieving de - taakomschrijving

tael de 1. taal, taalvermogen, taalsysteem, taalgebruik 2. het schoolvak taal 3. communicatiemiddel

taelaarmoede de - taalarmoede

taelaanbod et - taalaanbod

taelbedarf et - taalbederf

taelbeschrieving de - taalbeschrijving

taeldiskrimmenaosie de - taaldiscriminatie

taelen ww. - talen: belangstelling hebben/tonen voor
taelgebruuk et - taalgebruik
taelgemeenschap de - taalgemeenschap
taelgevolghied de - taalgevoeligheid
taelgevuul et - taalgevoel
taelgreens de - taalgrens
taelgroepien et 1. kleine taalgroep 2. samenwerkende groep van informanten die informatie over een taal verschaft, i.h.b. voor het *Stellingwarfs Woordeboek*
taelgruui en var. de - taalgroei
taelienhied de - taaleenheid
taelkaorte de - taalkaart
taelkeunstener de - taalkunstenaar
taelkompesaosie de - taalcompensatie
taellaoge de - taallaag
taelonderwies et - taalonderwijs
taelonderzoek et - taalonderzoek
taelperbleem et - taalprobleem
taelpoletiek de - taalpolitiek
taelpraotien et - kleine beschouwing die men houdt over de taal
taelrebrick de - taalrubriek
taelstried de - taalstrijd
taeltasse de - tas met tekstopdruk die aandacht trekt voor één of meer talen
taeltuun de - taaltuin
taelutering de - taaluiting
taelvaaste bn. - taalvast
taelvariaant de - taalvariant
taelveraarming de - taalverarming
taelverienvoudiging de - taal vereenvoudiging
taelverlôs, ...verties et - taalverlies
taelverni'jing de - taalvernieuwing
taelverrieking de - taalverrijking
taelveurschrift et - taalvoorschrift
taen... z. *taon..*
taelwetenschopper de - taalwetenschapper
taeste z. *teste*
taeter, tetter de 1. mond, spraakorgaan 2. flinke klap die men geeft
taeteren, tateren ww. - druk kletsen
tafriël, tafreel et - situatie die men schildert of in woorden beschrijft
taille(...) z. *tallie(...)*
taillemaat de - hetz. als *talliewiette*
takhoolt, takke... et 1. het dunnere hout, de dunnere twijgen van het hakhout; het werd bijeengebracht in takkenbossen 2. deel van de boom waar takken zitten
takke de 1. boomtak 2. vertakking: van een boomwortel, een gewei enz.; ook fig., zoals

tak van een familie, van de industrie 3. tand, kam, nl. van een zaag, een rad, ook fig., bijv. *Dat kiend moet een takkien teroggezet wodden* moet eens flink haar plaats duidelijk gemaakt worden 4. ijspegel 5. punt aan een randje kledingstof, vaak van kant 6. rand stof met punten aan kleding of aan een gordijn 7. achter eind van een hoefijzer 8. ongewenst tandje, kartel, inkeping in de snede van een mes, zeis
takkebienen, takke(bosse)maeken ww. - takken binden tot bossen
takkeboel de - het geheel aan takken
takkebulte, ...bult de - hoop, berg takken, ook van takkenbossen
takkeltien et - inkeping
takkemaeker de - werker die takkenbossen maakt
takken ww. - op slechte wijze scherp maken van een zeis, een mes
takkerig, zendehakkerig bn., bw. 1. (van knippen, maaïen enz.) op een onregelmatige wijze, die aan het effect van hakken doet denken, hetz. als *hakkerig*, bet. 1 2. (m.b.t. een zeisblad) vol inkervingen, weerhaakjes e.d.
takkeschure de - schuur waarin takken (als brandstof) werden bewaard
takkevôrke de - tweetandige vork
takkewaegen de - wagen voor het vervoer van takken
takkezukun ww. - bijeenrapen van takken
takkien et - één randje als deel van een gehaakte rand aan kleding, aan een gordijn
taks I, takst de 1. hoeveelheid waarop men recht heeft, waaraan men genoeg heeft 2. takshond
taks II bn. - met kromme benen
taksaosie de - taxatie: schatting
taksaosieburo et - taxatiebureau
taksaosiepries de - taxatieprijs
taksaosierepot en var. et - taxatierapport
taksaosieweerde de - taxatiewaarde
taksbienen mv. - x- of o-benen
takseerder de - taxateur
taksen ww. - taxeren
takseren ww. 1. taxeren: de waarde bepalen 2. ramen, schatten
takseteur de - taxateur
tal et 1. aantal 2. vast of beoogd (vrij) groot aantal exemplaren, vaak: honderdtal of duizendtal 3. in *op tal staon* op voordracht staan bijv. bij een sollicitatie
talhoolt et - (verz.) talhout, bep. maat houtjes voor het aanmaken van de kachel

talhooftien et - talhoutje
talhooftiesraepen z. *hooftiesraepen*
talkpoeier de - talkpoeder
tallie, taille de 1. taille, middel van het lichaam
 2. in *tallie, how draeven*: de situatie waarbij het paard eerst stapt, in draf overgaat en dan in galop, ook op het ijs
talliewiette de - taillewijdte
taludmi'jen ww. - maaien van de glooiing van een sloot, gracht enz.
tam bn. 1. niet wild, als huisdier gehouden 2. (van bomen, planten) gekweekt, niet wild
tamboeren ww. - drammen, aandringen
tamper bn. - (m.b.t. de mond) stroef
tamtaosie de - ellende, beroerde toestand (z. ook *temtaosie*)
tamteren ww. - (iemand) schoppen en slaan, treiteren
tamtoerie, tantoerie de, in *een hele tamtoerie* veel overleg en drukte, grote moeite die men doet
tane, taand de 1. tand (uit het gebit) 2. puntig, uitstekend deel van bep. werktuigen 3. uitstekende punt met de functie van spijker
tanebeugel de - beugel om de tanden geklemd, om die te richten
tanebossel de - tandenborstel
tanebosselen ww. - borstelen van tanden
tanedokter de - tandarts
taneknassen z. *knassetanen*
tanevleis, taand... et - tandvlees, nl. het zachte weefsel waar de tanden en kiezen in staan
tange de 1. tang 2. prangijzer 3. helleveeg, feeks; *een oolde tange* een vervelend oud wijf
tangschore de - elk der tangvormig geplaatste schoren (steunbalken)
tank, taank de - tank
tankem z. *ankem*
tante, taante de - tante; *een dikke tante* een dikke vrouw, *een lastige tante* een niet bep. gemakkelijke vrouw
taofel de 1. tafel 2. tabel, register, vooral: tafel van vermenigvuldiging
taofelbelle de - tafelbel
taofelblik et - soort dienblad op tafel, soms met een hekwerkje, waarop serviesgoed stond
taofelbod et - los blad, bord waarmee men de tafel verlengt
taofeldienen ww. - anderen dienen door de tafel te dekken, het eten klaar te maken en op tafel te zetten
taofelklaormaken ww. - tafeldekken
taofelkled, ...kled et - tafelkled
taofellae de - tafellade

taofellaeken et - tafellaken
taofelofwassersvattien et - afwasteiltje
taofelplaankien et - bep. plankje op tafel waarop men de pan met spek plaatst
taofelwasken, ...ofwasken, ...wassen, ...ofwassen ww. - de afwas doen
taofelzwill et - zwillk, tafelizeil
taoi I de, et - taai-taai
taoi II bn., bw. 1. taai, ook: moeilijk fijn te krijgen door kauwen 2. sterk qua lichaamsgestel, met veel uithoudingsvermogen 3. (van koeien) de melk niet gemakkelijk afgevend 5. volhardend, geneigd aan iets vast te houden, vooral inzake het voortdurend niet betalen of het proberen iets voor een lagere prijs te verwerven 6. moeizaam 7. saai
taoihied de - taaiheid
taoiig bn. - enigszins taai
taoiighied de - taaiheid, het taai zijn
taoiman de - taaipop
taoimelke bn. - van een koe: de melk niet gemakkelijk afgevend
taoimelker de 1. koe die de melk niet gemakkelijk afgeeft bij het melken 2. iemand die niet bep. snel betaalt, die gierig is
taoipoppe de - taaipop
taoite de - taaiheid op het land, met name door kweekgras
taoimelik bw., bn. - tamelijk: nogal, vrij 't *Gaot tamelik mit 'm* redelijk goed
taonen, taenen ww. - tanen: van vooral netten van vissers in een taankuip
taonig, taenig bn. - tanig
taonkupe de - taankuip
tap de - tapkast
tapiet et - tapijt
tapkaaste de - tapkast
tapkaemer de - tapkamer
tapkraene de - tapkraan
tappe de - hetz. als *pompette*
taps bn., bw. - taps, kielvormig lopend
targen ww. - tergen: sarren, kwellen
tarpentien, taarpen... de, et - terpentijn
tarpentienmieger de - vervelende vent, el-lendeling
tarre de 1. kern van een ettergezwel 2. z. *todde*
tarwe, taarwe de 1. bekende graansoort: tarwe 2. tarwekorrels 3. tarwebrood
tarwe-aore de - tarweaar
tarwebolle, ...baole de - tarwebrood
tarwebri'j de - tarwepap
tarwebrood et 1. tarwebrood 2. z. *koekoeksbrood*

tarwegrint et - tarwegrind (veevoeder)
tarwekli'je de - buitenste vlies om tarwekorrel
tarwelaand et - land waarop men tarwe verbouwt
tarwemael et - tarwemeel
tarwemennen ww. - met paard en wagen tarwe oogsten
tarwemiete de - mijt (langwerpig) met tarwe
tarwemik de - bep. brood van tarwemeel dat aan de onderzijde plat is en aan de bovenzijde bol
tasse de - tas: om in te vervoeren, waaronder schooltas en handtas
tassiesrover de - tasjesdief
tasten mv. - groeven, in verb. als *Hi'j het tasten in de hanen* 2. z. *taasten*
tate de 1. (gezegd door kleine kinderen) aanspreekvorm: vader (in het gezin) 2. oude vrouw, zo ook in *een oolde tate* een oud wijf 3. moederborst 4. moedermelk, borstvoeding, bijv. *Het de poppe al tate had?*
tateren z. *taeteren*
tats de - klap, tik
taxisjefeur de - taxichauffeur
taxistaonplak et - taxistandplaats
taxiterief et - taxitarief
taxushede, ...hege de - taxusheg
te I bw. - te, bijv. in *des te beter*
te II vz. (ook wel met de buigingsvar. *ter* of *ten*)
 1. te: m.b.t. een bepaalde tijd, bijv. *Te winter is et drie jaor leden* deze, komende winter 2. in verb. als *te binnen schieten*, *ter wille van*, *ten onbruke raeken* in onbruik raken, *gien spoor te vienen* 3. tot, bijv. in *Hi'j kwam te valen* en *te doen maeken* problemen opleveren, lastig zijn 4. met het doel, de bestemming, bijv. *perberen te kriegen*
te III - te: var. van het lidw. de, in uitroepende verb., bijv. *Te drommel nog an toe* potverdorrie
te goede, te goe, te goed, ten goede bw. - te goed
teakeulie de - teakolie
teakhooft et - teakhout
teamverbaand et - teamverband
teamwerk et - teamwerk
tebak de 1. tabak 2. tabakspplanten, bijv. *tebak verbouwen*
tebakfebrick de - tabakfabriek
tebakkauwer de - tabakpruimer
tebakkissien et - tabakkistje
tebakperduktie de - tabaksproductie
tebakplaante, tebaks... de - tabakspplant
tebaksaske de - tabaksas

tebaksdeuze de - tabaksdoos
tebaksflieber de - spuug ontstaan bij het kauwen van tabak of sliert daarvan
tebaksflieberder de - iemand die *tebaksflieber* spuugt of uit z'n mond laat lopen
tebakskauwen, tebakkauwen ww. - kauwen, pruimen van tabak
tebakslocht, tebaklocht de - tabaksgeur
tebaksnarve de - nerf in een tabaksblad
tebakspiepe de - pijp waaruit men rookt
tebaksproeme de - tabaksprium
tebaksproomen, tebakproemen ww. - pruimen van tabak
tebakssmaek de - tabakssmaak
tebaksspi'je de - met speeksel vermengd tabakssap, hetz. als *tebaksziever*
tebaksstraol de - sliert, straal tabakssap
tebakstouwgien et - dun touwtje dat om ponden tabak zat
tebakswaeter, tebakwaeter et - tabakswater
tebaksweren mv. - tabaksartikelen
tebaksziever de - tabakssap dat met speeksel is vermengd
tebekslag de - terugslag, plotselinge achteruitgang in vergelijking met de eerdere positieve ontwikkeling, vooral gezegd na een aanvankelijk herstel van een ziekte
tebel de - tabel
teblet de - tablet
teek z. *tielk*
teeleerde de - teelaarde, teelgrond
teels, tielsk bn. - tochtig: van een geit of schaaap
teelt, tielt de - teelt: het telen, het kweken
teem(...) z. *tiem(ig)*
teen de - in *grote teen* tuinboon
teerdiek de - teerweg
teerdroad de - teertouw
teergevuldig, ...geveulig bn. - fijngevoelig, snel gekwetst
teerlaoge de - teerlaag
teerlocht de - teerlucht
teerstraote de - teerweg
teertonne de - teerton, bijv. *opschieten as een luus op een teertonne* nauwelijks vorderen
teeuwer(...) z. *tieuwer(...)*
tegelbakkeri'je de - tegelbakkerij
tegelbestraoting de - tegelbestration
tegeliecke z. *toegeliecke*
tegelliem de, et - tegellijm
tegelschaeve de - gefingerde schaaaf voor het verkrijgen waarvan men kinderen of andere te foppen personen op pad stuurde
tegelschere de - gefingerde schaar voor het

verkrijgen waarvan men kinderen of andere te foppen personen op pad stuurde

tegen I, teugen et - nadeel, bezwaar

tegen II, teugen bw. - als uitdrukking van verzet, van een vijandige houding

tegen III, teugen vz. 1. tegen 2. kort voor, bijv. *tegen elven* bijna elf uur

tegenakselen, ...hakselen, ...haspelen, ...akseleren ww. - ruziënd tegenstribbelen, tegenwerken

tegen..., **teugen...** - tegen...

tegenan bw. - tegenaan, bijv. *Daor zie 'k wel zo tegenan* daar zie ik tegenop

tegenappeleren ww. - met woorden in verzet komen, tegenspreken, tegensputteren

tegenbongelen z. *dwasbongelen*

tegenbranen ww. - een brand doen ontstaan en doen voortgaan in de richting van de brand die men op die manier wil bestrijden

tegendeure de - zijdeur tegenover een andere deur, met name in een oude Saksische boerderij oftewel hallehuis

tegendimmestraoisie de - tegedemonstratie

tegengaan ww. - tegengaan: bestrijden

tegenhaffelen ww. - zich met enige ruzie verzetten, met gekrakeel tegenstribbelen

tegenheden mv. - tegenslagen

tegenhouden ww. - tegenhouden: ophouden, het zich verplaatsen beletten

tegenhouder de - oud laken met touwen aan het achterlijf van de koe bevestigd zodanig dat het uitzakken van de baarmoeder wordt voorkomen

tegenin, in *argens tegenin gaon* ergens tegenin gaan

tegenkeren ww. - tegenhouden

tegenkilsteren ww. - tegensputteren

tegenkommen ww. - tegenkomen: ontmoeten

tegenlocht et - tegenlicht

tegenmaatregel en var. de - tegenmaatregel

tegenmauwen ww. - tegenmorren, tegenstribbelen, tegenspreken

tegenni'jer de - iemand die tegennaait bij het stropersen en rietdekken

tegenodder de - tegenorder

tegenop bw. - tegenop

tegenover vz. - ook niet aaneen, bijv. *Ze woont tegen oons over*

tegenpraoten ww. - tegenspreken

tegenrieder de - degene tegen wie men het opneemt bij schaatsen

tegenspatteren ww. - tegensputteren

tegenspeulder, ...speulder de - tegenspeler

tegenspul et - tegenspel

tegenstoot de - tegenstoot, tegenslag

tegenstrevelen ww. - tegenstribbelen

tegenstribbelen, ...strubbelen ww. - tegenstribbelen

tegenstrieden ww. - tegenstreven, dwarsbomen

tegenstrieder de - iemand die voortdurend dwarsboomt, tegen iets in gaat

tegenstrooms bw. - tegen de ligging in, bijv. *tegenstrooms mi 'jen van grös*

tegenvalen ww. - tegenvallen

tegenvaler, ...vaalder de - tegenvaller

tegenweer de - tegenweer, weerstand

tegenwerken ww. - tegenzitten, ook m.b.t. het weer

tegenwoordig, ...worrig, ...worrig, ...woddig, tegensworig(s) en var. bw. - tegenwoordig

tegenwicht(e) et - tegenwicht (lett.)

tegenzwad z. *geerzwad*

tegere, tegaere bw. - met z'n beiden, met z'n tweeën samen

tegeregaon ww. - verkering hebben met elkaar

tehuus et - tehuis

teken et 1. teken 2. voorteken 3. zinnebeeld, figuur ter aanduiding enz.

tekenen ww. 1. tekenen 2. zich aftekenen, zichtbaar worden door lijnen of kenmerken anderszins

tekot et - tekort

tel de 1. het tellen 2. achtung, het meetellen 3. seconde, ogenblik

tellen ww. 1. tellen 2. gerekend worden, gelden, bijv. *Dat telt zwaor* 3. in tel zijn, geacht worden

telling de 1. telling 2. jonge boom

telosie z. *gelosie*

telturf de - turf die een bep. uitgeteld aantal turven markeert

temate, temaat, tomate en var. de - tomaat

tematemessien et - mesje waarmee men tomaten schilt, snijdt

temateschelle de - tomatenschil

temeensen bw. - tenminste

temen z. *tiemen*

temer z. *tiemer*

temig z. *tiemig*

temoocks, temoek bw. - stiekem, bekostovend

temperement et - temperament

temtaoisie, tiementaosisie de - drukte waar men niet op rekt, klus waar men een hekel aan heeft, tantaluskwelling

temute bw. - hetz. als *te mute* tegemoet
temze de - zeef bij het melken
teniel(...), **teneel(...)** et - toneel
tenielstok et - toneelstuk
tenielvereniging, **...vereniging** en var. de - toneelvereniging
tenielzelschap en var. - toneelgezelschap
tenietraecken ww. - verdwijnen, teloorgaan
tenleste bw. - uiteindelijk, tenslotte
tente de 1. tent 2. marktkraam, stand, houten tent voor koek en zopie enz. 3. zeer eenvoudige woning 4. oud vervallen huis 5. iemands woning, bijv. *We gaon mar weer op 'e tente an*
tentwaegen de - tentwagen, huifkar
tepaskommer de - meevaller
tepelhouder de - tepelhouder
tepiet tw. - gezegd om scholekster na te doen
tere de - vouw
terechte... - terecht...
terechtepakken ww. - ordelijk leggen
terechtepraoten ww. - uitpraten bij ruzie
terechteschikken ww. - op de juiste plaats, in de juiste positie leggen, schikken
terechteschosselen ww. - gaan zitten/liggen: op de juiste plek, in de gewenste houding
teren ww. 1. van een teerlaag voorzien 2. verteren: van voedsel 3. leven (door voedsel), in z'n levensonderhoud voorzien 4. vouwen, gevouwen worden
tergloeps, **tersloeps** bw. - terloops, kort en onverwacht
terief et - tarief
tering, **terige** de 1. tering, bep. tuberculose 2. in bep. verb., bijv. *de tering naor de nering zetten*
termien de 1. termijn 2. (mv.) stuipen
terogge(...) - terug(...)
teroggeschoeven ww. - terugschuiven
teroggeslaon ww. 1. terugslaan 2. snel terugkeren: van ziekte, van bijenvolken
teroggestaon ww. - teruggeven
teroggestotten ww. - terugstorten
teroggevalen ww. - terugvallen
teroggevoegen ww. - zodanig voegen dat de voeg niet egaal is met de stenen maar een beetje insteekt
teroggezet de - terugslag
teroggezetten ww. 1. terugzetten 2. achteruit zetten (van een uurwerk) 3. vermanen, terechtwijzen
teroggezetter de - reebok ouder dan zeven jaar
terogholend bn., bw. - terughoudend

terpeerde de - terpaarde
terwiel voegw. - terwijl
terwinkel, **trewinkel** de - flinke klap: die men krijgt, geeft
tesluuks bw. - tersluiks
tessel bn., bw. 1. kieskeurig en daardoor traag 2. scheef hangend, staand, liggend
tesselbek de - iemand die bijna niets graag lust
tesselen ww. - met lange tanden eten
tesseler de - iemand die traag, met lange tanden eet
tesselig bn., bw. - hetz. als *tessel*, bet. 1
teste, **taeste** de.1. bep. potje met kooltje vuur 2. in *een flauwe teste* een flauwe vrouw
testement et - testament
tetaol, **tetaal**, **totaol** bw., bn. - totaal
tetaolweg, **tetaal...** bw. helemaal
tets bn. - klef: van brood
tette, **tetten**, **titte** de 1. borst of speen 2. fopspeen 3. weerhaakje aan een zeis
tettegeven ww. - de borst geven
tetten ww. 1. zuigen van moedermelk bij het moederdier 2. duimzuigen
tetter de 1. duimzuiger 2. z. *taeter*
tetteren ww. 1. tetteren 2. maken van een sabbelend geluid bij het duimzuigen
teu z. *tu*
teuge de 1. teug 2. in *een teugien wiend* een zuchtje wind
teugen(...) z. *tegen(...)*
teunbaank z. *toonbaank*
teunen z. *tonen*
teut de - iemand die veel kletst
teutebelle de - vrouw die veel kletst/ roddelt
teutebone de - iemand die veel kletst
teuten ww. - voortdurend kletsen, vaak ook: roddelen
teuter(d) de - iemand die veel kletst, roddelt
teutlappe, **...tante** de - vrouw die veel kletst, ook: roddelt, en het niet zo nauw neemt met de waarheid
teutmusse de - iemand die veel bij burens en anderen kletst
teve de 1. teef 2. in *een oolde teve* een oud wijf
teveuren bw. - tevoren
tewegebrenge ww. - teweegbrengen
tezienertied bw. - te zijner tijd
thee de 1. thee 2. tijd, gelegenheid dat men thee drinkt 3. theevisite
theebeurs de - theemuts met knip
theeblik et - theeblad
theebloeme de - muizenoor

theebrogge de - ontbijt
theedrinken ww. - theedrinken, vooral: ontbijten met thee; *uut theedrinken* op theevisite
theedrinker de 1. iemand die graag thee drinkt 2. iemand die op theevisite is, thee meedrinkt
theedrinkeri'je de - het theedrinken
theegaep de - trek in thee, zich uitend in gapen
theekraansien et - theekransje (van dames)
theepaantien et - theeschoteltje
theepaantiesgezicht(e) et - zuur gezicht
theeschotteltien et - theeschoteltje
theetaofel de 1. theetafel 2. ontbijt
theezetten ww. - thee zetten
theezi'je et - theezeefje
thermogeen de - bep. water tegen reumatiek
Thomasklokken mv. - hetz. als Sint-Thomasklokken
thuis et, ook bw. - thuis
thuisblijven ww. - thuisblijven
thuisbrengklaant de - klant die de waren thuisbezorgd krijgt
thuushaalen, ...haolen ww. - naar huis halen
thuushouren ww. - thuishouren
thuusholen ww. 1. thuishouden 2. vertoeven 3. bij zich houden (fig.), bijv. *Hi'j kan de klauwen niet thuushouren* pikt gemakkelijk, slaat al gauw enz.
thuuskaemer, in *gien thuuskaemer meer hebben* geen ouders meer hebben
thuuskommen I, ...koemen et - thuis, eigen onderkomen
thuuskommen II, ...koemen ww. - thuiskomen
thuuskriegen ww. - thuiskrijgen
thuismennen ww. - thuisbrengen: met paard en wagen
ti'je, toon, tone de - teen (ook van kous, sok)
ti'jetrapper de - paard dat zichzelf op de tenen grapt
tiebee et - bep. stof, tibet
tiebees bn. - van tibet
tied de 1. tijd (waarin de voortgang der dingen wordt geplaatst) 2. schema waarnaar men de tijd indeelt 3. tijdstip, moment, bijv. *nao de tied* later 4. het juiste moment, het vastgestelde tijdstip, bijv. *op 'e tied* tijdig, op tijd 5. tijdsspanne, poos, bijv. *de hiele tied* steeds 7. tijdperk, tijdvak 8. omstandigheden van een bep. tijdperk, bijv. *minne tieden* slechte tijden 9. seizoen, terugkerende periode 10. werkwoordstijd

tiedelik bn., bw. 1. tijdelijk: niet blijvend 2. op tijd
tiedeloze en var. z. *tietelroze*
tiedens vz. - tijdens
tiedig bn., bw. 1. tijdig, op tijd 2. (van biggen) klaar om bij de zeug vandaan te kunnen, d.i. veelal: klaar om verkocht te worden 3. van gewassen, met name inzake hooi: voldoende gedroogd
tiedigen ww. 1. tijd nodig hebben, in bijv. *Et huj mos nog even tiedigen* 2. bericht doen, tijding brengen 3. ernaar verlangen, erop hopen, in *d'r op tiedigen*
tiedinge, tieding, tiedige, tiediging de - tijding, bericht (vaak door mondelinge mededeling, over iemands dood of over een voorgenomen huwelijk)
tiedkotting de - activiteit om de tijd te doden, vrijetijdsbesteding
tiedlang, tiedlaank bw. - tijdlang
tiedmesiene de - tijdmachine
tiedpark et - tijdperk
tiedschriftebak de - tijdschriftenbak
tiedschriftofdieling de - tijdschriftenafdeling
tiedschriftoflevering de - tijdschriftaflevering
tiedsdruk de - tijdsdruk
tiedverdrief et - tijdverdrijf: activiteit ter ontspanning, om de tijd te korten
tiedverschiensel et - tijdsverschijnsel
tiedweenst de - tijdwinst
tieger de 1. tijger 2. (verkl.) bep. type potkachel
tiegerkleurig bn. - getijgerd, gevlekt en gekleurd als een tijger
tiek, tieke, teek et - tijk, overtrek van een beddenkussen
tieke I, tiek de - teek: bekende parasiet op zoogdieren
tieke II, tiek tw. - lokroep voor ganzen, lammeren, kuikens (ook van eenden)
tiele de 1. schaal, aarden schotel, breikom, ook wel teil, tobbe 2. teil, tobbe, wasblik
tieloos z. *tietelroze*
tielsk z. *teels*
tielt z. *teelt*
tiem, tieme, teem de 1. geheel van touwen aan een paal, die aan het eind van een zweel ligt (aangetrokken door een paard, waarop men, het paard mennend, het gezweelde hooi bijeentrekt) 2. verder in *Ze zingt an iene tiem vot* aan één stuk door, in één dreun, *Et was altied dezelde tiem van warken* hetzelfde

stramien

tiembulte, ...*bult* de - hooiopper door *tiemen* bijeengebracht

tiemen, *temen* ww. 1. bijebrengen van hooi dat in een zweel ligt met behulp van een *tiem* (bet. 1) 2. zaniken, zeuren, erg langzaam praten 3. knoeien, niet opschieten met het eten

tiementaosie z. *temtaosie*

tiemer, *tiemer*, *temer* de 1. degene die op de *tiempaol* staat bij het *tiemen* 2. iemand die leutert, zeurt, die lijsig, langzaam praat 3. vleier, mooiprater

tiemeri'je de - het geheel aan activiteiten bij het *tiemen*

tiemrig bn., bw. 1. zeurderig, langzaam pratend, temerig 2. kieskeurig zijnd, een slechte eetlust hebbend

tiemhaoke de - haak waarmee het paard vastgehaakt was bij het *tiemen*, het bijeenslepen van hooi

tiemhope de - hoop hooi door *tiemen* bijeengebracht

tiemig, *temig* bn., bw. - temerig (m.b.t. het spreken)

tiemliende de - lijn met behulp waarvan de *tiempaol* wordt getrokken (zodat het hooi bijeen wordt geslept)

tiemmenner de - degene die het paard ment bij het *tiemen*, d.i. het tot een bult slepen van een zweel hooi

tiemopper, ...*hope* de - hoop hooi, door *tiemen* bijeengebracht

tiempaol, *tiempaole*, *teem...*, *tiemboom*, *tiemhooft* de - paal (aan touwen) waarmee men het paard het hooi in oppers laat trekken

tiempe z. *timpe*

tiemstat de - hooi dat als restant van blijven liggen bij het *tiemen*

tiene I, *tien* de 1. twijg van de wilg 2. (verz.) een aantal twijgen

tiene II de - het cijferteken tien

tiene III telw. - tien

tienhoolt et - hout van de wilg

tiendraemkaaste de - bijenkast met tien ramen

tientien et - biljet/bedrag van tien gulden

tientieslid et - tientjeslid

tientwintigen ww. - spelen van een bep. knikerspel, veelal: onderweg van huis naar school of omgekeerd

tienvoold et - tienvoold

tiepel de - kleine stok bij het *tiepelen*

tiepelen ww. 1. het tiepelspel spelen 2. prutsend bezig zijn, langdurig bezig zijn met

priegelwerk, enigszins doelloos werken (met z'n handen) 3. zenuwachtig met z'n handen bewegen, met iets zitten spelen

tiepeler de - iemand die niet opschiet met z'n werk

tiepelgat et 1. gaatje (in de grond) dat een rol speelt bij het spel *tiepelen* 2. vrouw die niet door haar werk komt 3. vervelende vrouw

tiepelkonte de - iemand die steeds maar prutst, de dingen waar hij/zij mee bezig is door elkaar haalt

tiepelstok de - elk van beide stokjes gebruikt bij het *tiepelen*

tiepelwark, ...*waark* et 1. priegelwerk, fijn werk dat om geduld vraagt, bijv. *Borduren is echt tiepelwark* 2. werk dat de moeite niet waard is, niks voorstelt

tiepelzinnig bn., bw. 1. gezegd van fijn werk, werk waarbij men moet peuteren, zeer kleine bewegingen moet maken e.d. 2. eigenzinnig, wispelturig, vervelend

tiepelzinnigheid de - eigenzinnigheid, wispelturigheid

tier I et - pret, plezier

tier II bn. - kieskeurig m.b.t. het eten

tierboom de - hetz. als *lantierpaol* bet. 1

tierelantijnen, *tierlantijnties*, *tierlantijnen* mv. 1. versierseltjes 2. (mv.) bep. plant: tierelantijntjes

tieren ww. 1. net doen alsof, zich houden alsof 2. in *malieren* zich dwaas aanstellen 3. gezond zijn en vaak: goed groeien 4. tekeergaan

tierie tw. - geroepen wanneer drijvers bij de jacht patrijzen opdrijven

tierig, *tirrig* bn. 1. dartel, levenslustig, vrolijk en evt. erg druk 2. gezond en veelal: goed groeiend 3. (vooral van varkens) mager

tierow tw. - geroepen als de kleiduiven worden opgeworpen met de schotel van de machine

tierpaol de - hetz. als *lantierpaol*

tiesken ww. 1. kieskauwend eten 2. zeurderig praten

tiesker, *tieskauwer*, *tiespeler* de - iemand die kieskeurig is met het eten

tiespelderi'je de - gepriegel, gepeuter, gepruits

tiespelig bn. - priegelig

tietelroze, *tieloos*, *tiedeloos*, *tiedelloze*, *tiedeloz*, *tieteloz*, *tudeldozen*, *tijdeloos* de - narcis

tieuwelen ww. 1. tjlpend geluid maken (door mussen, vooral in het voorjaar) 2. met lange tanden eten

tieuwer, *tieuwerd*, *tieuwelder*, *tieuwerder*,

teeuwer(bek) de - persoon of koe die niet goed wil eten, die kieskeurig is met het eten

tieuweren, tieuwen ww. - traag, met lange tanden eten

tieuwerig, tieuwelig, teeuwerig, tuwerig, pieuwerig, tugerig bn. 1. van personen of van vee dat niet wil eten, dat kieskeurig is met het eten 2. zich niet lekker voelend

tieze de 1. in *in de tieze* in een moeilijk te ontwarren geheel, totaal door elkaar en moeilijk uit elkaar te halen 2. in een ingewikkelde, netelige situatie die moeilijk tot een goede oplossing te brengen is

tiezeboel de 1. niet of moeilijk te ontwarren geheel, ook wel fig.: *een tiezeboel in 't gaoren* onontwaaarbaar garen

tiezebos de - moeilijk te ontwarren kluwen e.d., ook: moeilijk te kammen haar

tiezebroek de - iemand die steeds lang werk heeft met het eten

tiezen ww. 1. kieskeurig zijn met eten, niet opschieten met, spelende eten (vooral van kinderen) 2. door met een hooihark te slaan veel losser doen worden: van het op het land liggend hooi, ook: de groene bosjes al harkend boven doen komen, in *d'r in omme tiezen* 3. kaarden: van wol 4. dooreenbrengen, in de war brengen (lett.)

tiezenust et 1. lastige wirwar, vooral van touw, garen, haar, ook fig.: zeer verwarde situatie

2. grote vechtpartij 3. (mv.) muizenissen, verwarringen (in iemands geest)

tiezerd, tiezer de - iemand die traag is, vooral: die met lange tanden eet

tiezerig bn. 1. gezegd van het niet opschieten bij het eten 2. verward (lett.), moeilijk te ontwarren, uit elkaar te halen

tiezetoppe de - verwarde hoop

tiezig bn., bw. 1. twistziek, knorrig 2. met lange tanden etend 3. verdrietig 4. in *een tiezig vol* dartel veulen

tiggelen ww. - erop los slaan

tik I, tikke de 1. lichte klap, tik; *'t Is een tik an 't oor* is in een zucht gebeurd, het is een kleinigheid 2. licht geluid van een lichte klap 3. tik bij een tikspel (kinderspel)

tik II, tikke tw. 1. geluid van een lichte klap, tik 2. uitroep wanneer men bij een (kinder)spelletje iemand tikt

tikhonken ww. 1. soort tikkertje spelen waarbij men niet getikt mag worden wanneer men zich in een op de grond getekend 'hok' bevindt 2. hetz. als *parkhinken*

tikhonkien et - het spel *tikhonken*, z. aldaar

tikkeltien et 1. tikkel, vleugje, ietsje 2. klein stijpe, puntje

tikken ww. 1. een tikkend geluid maken 2. een kort, licht klapje geven 3. met z'n been trekken bij het lopen 4. tikken bij tikkertje 5. tikkertje spelen 6. typen

tikkeren ww. - bij iemand aan het raam tikken m.b.v. een steentje aan een draad

tikkertien et 1. tikkertje; ook: op schaatsen 2. op het raam tikken om te plagen

tikwark et - typewerk

til de 1. het tillen, in: *een hiele til* 2. (van weersomstandigheden) in *op til* in aantocht

tilberie, tilbrie, tilbri'j, tilberi'j, tilburie de - tilbury

tilheve en var. de - hetz. als *hevetille*

till - afkorting van *tillervisie, tillefoon*

tille de 1. bruggetje, vooral nog in namen van oude bruggetjes als *de Hauler tille, Bekhofstille* 2. drijftil

tillefoneren ww. - telefoneren

tillefooninstelaosie de - telefooninstallatie

tillefoonjuffer de - telefoonjuffrouw

tillefoonnummer et - telefoonnummer

tillefoonterief et - telefoontarief

tillefoontien et - telefoontje: kleine telefoon, ook: telefonisch bericht

tillefoonverbiening de - telefoonverbinding

tillegraaf de - telegraaf: telegraaf toestel

tillegram et - telegram

tillen ww. 1. tillen: oplichten, opnemen 2. tillen van de lucht: daarbij gaat het donkere licht naar boven, er komt meer helder licht onder, ook: weerlichten zonder dat men de donder hoort 3. trillen van de lucht, bij hitte 4. trillen, bewegen van het aardoppervlak, enigszins omhoog komen: met name van een moerasbodem 5. wemelen van, veel voorkomen

tilleskoop de - telescoop

tillervisie de - televisie: televisietoestel

tillervisiefuiletion de - televisiefuiletion

tillervisiekieker de - televisiekijker

tillervisiepergramme et - televisieprogramma

tillervisieprissentatoer de - televisiepresenterator

tillervisiespul(le)gien et - televisiespel(letje)

tillervisiestok et - televisiestuk

tillervisieuitzending de - televisieuitzending

tillervisiewaegen de - televisiewagen

tilsnieder de - hetz. als *tilzende*

tilsnit de - hetz. als *tilzende*

tilstatten ww. - z'n staart optillen

tilzende de - lang stalen mes, soort rechte zeis

in het verlengde van een lange stok waarmee de kanten van de greppels en sloten recht afgesneden, afgeslagen werden

timmerbak de - timmerkist

timmerbaos de - timmerbaas

timmerbedrief et - timmerbedrijf

timmerder de - timmeraar

timmerderi'je de - het timmeren, meestal: het verbouwen of nieuwbouw plegen

timmerfebriek de - timmerfabriek

timmerhoolt, **timmermaans...** et - timmerhout

timmerluden, **...lui** mv. - timmerlieden

timmermaansbiele de - timmermansbijl

timmermaansoge et - timmermansoog, oogscherpte, kijk van een timmerman

timmerschure de - schuur met een timmerwerkplaats

timmervolk et - timmerlieden

timmerwark et - timmerwerk

timpe, **tiempe**, **tumpe** de 1. (vaak verkl.) kapje, eindsnede van een brood 2. flink stuk brood 3. bovenstuk van een oud huis 4. eindstuk van een stok of balk, vaak (verkl.) het dunne uiteinde van een bonenstaak

tingel de - tengel: bep. kleine spijker

tingelen, **tjingelen** ww. 1. tingelen: een tingelend geluid geven 2. tingelend op een piano spelen

tingelhoolt et - hout bestaande uit tengellatten

tingellatte de - tengellat

tinkel de - tinkelend geluid (door glas)

tinkelen, **tinken** ww. - een tinkelend geluid voortbrengen

tintelen ww. 1. tintelen: prikkelen 2. glinsteren

tinteloge et - twinkelend, schitterend oog

tipbrotien et - puntbroodje

tipdoek de - tipdoek

tipkladde, **...klarre**, **tipskladde**, **tipsklarre**, **tipspoede** de - puntzak (van papier), in het bijzonder om een half pond aan gort, rijst, thee etc. in te verpakken

tipkladdevol, **tipklarre...** et, de - de hoeveelheid van een *tipkladde*

tipmusse de - tipmuts

tippe de 1. punt, scherpe hoek van een vlak, bijv. van een tafelblad of een perceel 2. hoek van een stuk stof (bijv. een laken, een zakdoek) 3. puntig uitsteeksel van een brander, kous in een lamp 4. hoekje grond, stukje land (vaak driehoekig), hoekige strook grond 5. eind, afstand 6. klein stukje van iets langwerpigs 7.

uiteinde van een stok of van een stuk riet 8. in *op 'e tippe wezen* kwaad zijn 9. in *op 'e tippe hebben* over de vloer hebben, op visite hebben

tippebouwen, **kielebouwen** ww. - bouwen, bewerken van een in een punt toelopende akker

tippen ww. 1. met z'n been trekken bij het lopen 2. met een *tippe* (bet. 3) gaan branden 3. door licht aan te raken vastlijmen 4. als tip geven, inlichten 5. in *d'r niet an tippen kunnen* in de verste verte niet zo goed zijn, zo goed presteren

tipperig bw., bn. - met puntige einden

tips bn., bw. - in een punt uitlopend

tipse de - halsopening, m.n. van een jurk

tirrig bn., bw. 1. kribbig, boos 2. z. *tierig*

tissel de - gootdissel

titte z. *tette*

tittel, in bijv. *Hi'j wet d'r gien jota of tittel van* in het geheel niets

tjaanken ww. - zeuren

tjaantelen, **tjaantelen**, **tjaanteren** ww. 1. zeuren, jeuzelen, steeds doorgaan met kletsen (vooral van kinderen) 2. neuriën, zingen zonder woorden, eentonige muziek produceren 3. dreinend huilen

tjakken ww. - lopen waarbij het duidelijk is dat men er geen zin in heeft

tjasker de - tjasker: bep. molen om water weg te pompen

tjielpen ww. - tjielpen: door vogels

tjiej tw. 1. lokroep voor kippen, veelal herhaald

2. nabootsing van lichte vogelgeluiden

tjingelen z. *tjingen*

tjirpen z. *sjirpen*

tjitten ww. - in dunne straaltjes, in kleine hoeveelheden sproeien, spuiten, in kleine hoeveelheden melk uit de uier persen; *tjitten tegen een boom* al dan niet sproeiend tegen een boom urineren

tjitter de - iemand die slecht handmatig melkt

tjitteren ww. 1. in kleine straaltjes, sproeiend spuiten 2. onhandig melken (op handmatige wijze)

tjodse z. *todse*

tjoeken, **tjoeksen** ww. 1. hetz. als *koelegienknikkeren* 2. wegschieten van een knikker vanaf de duim, m.b.v. de wijsvinger 3. (van kinderen) elkaar nazitten

tjoekser de - vrouw die heel vaak weg is i.p.v. thuis

tjoelken ww. - tingelen op een piano

tjokken ww. - met de tong een klakkend geluid maken

Tjonger de, ook wel et - de rivier Kuinder, *Kuunder* (Stell.) of Tsjonger (Fries)

tjouwelen ww. - zeuren, vooral door oudere mensen

tju, tu tw. 1. geroepen om wild op te jagen 2. z. *kju*

tjut z. *sjut*

tobbe de - houten teil, *tobbe*, nl. om in te wassen, te bewerken

tobbschieter de - bijnaam voor een inwoner van *Berkoop*

tocht de 1. sterke luchtzuiging, trek 2. reis, uitstapje 3. tochtsloot 4. hetz. als *haege* 5. strook gras(land), strook te maaien gras

tochtig bn. - (van koeien) tochtig, bronstig

tochtnaegel de - hetz. als *togpenne*

tochtraem et - tochtraam e.d.

tochtrieden ww. - schaatsen van toertochten

todde, tadde, tarre, torre de 1. bel snot die uit de neus hangt 2. toddik, vieze, smerige, vaak dikke vrouw 3. vrouw die andere mannen gemakkelijk gelegenheid geeft 4. vod 5. vetrandje of pezig randje aan vlees 6. vlies op melk 7. kleine hoeveelheid van iets, bijv. hooi

toddebelle de 1. uit de neus druipend stuk snot 2. smerige vrouw, toddik 3. scheldnaam voor een vrouw

todden ww. - slepen, torsen

toddig bn. - slordig; onordelijk

todse, tjodse de 1. smerige vrouw 2. dikke vrouw

toe I bw. 1. toe: naar, reikend tot, gericht naar 2. voort, verder, goed voortgaand, bijv. *Ze zingt mar toe* 3. toereikend zijn, in *toe kunnen* 4. met de gesteldheid of situatie zoals die is/ blijkt, bijv. *an vekaansie toe wezen* 5. erbij te rekenen, erbij horend, bijv. *Dat kuj' d'r niet toe rekenen* 6. bijdragend aan, bijv. *d'r niet toe doen* niet ter zake zijn 7. toegevoegd, extra 8. met de bedoeling, bestemming, bijv. *Daor heb ik de moed niet toe* 9. dicht, gesloten, bijv. *De deure is toe* 14. z. *doe* I, II, III

toe II tw. 1. vooruit, komaan 2. asjeblijft, bijv. *Toe help me toch* 3. kom nou, ach kom: *Och toe, dat vaalt wel mit*

toebedielen, ...bedelen ww. - toebedelen: bij splitsing, toewijzing van goederen, gelden, zaken waarop men recht heeft, bijv. bij een erfenis

toebeheuren I et - toebeheuren, alles met wat erbij hoort

toebeheuren II ww. - toebeheuren, het

eigendom zijn van

toebekken ww. - toesnauwen, afbekken

toebetahlen ww. - extra betalen, meer betalen om iets te kopen

toebeuren ww. - extra krijgen (aan geld), over iets heen, bij iets dat men ook al krijgt, dat al gebeurt

toebieten ww. 1. toebijten: bits toesnauwen 2. flink toehappen, flink bijten

toedaenken ww. - toebedenken, toedenken

toedeure de - dichte, gesloten deur, in *veur de toedeure* d.i. veelal: de situatie waarbij de deur niet wordt geopend, waarbij niemand thuis is

toedielen, ...delen ww. - toedelen

toediennen ww. 1. toediennen: van geneesmiddelen 2. (m.b.t. lichamenlijk geweld) uitdelen

toedoen I et - toedoen, hetgeen iemand verricht m.b.t. iets

toedoen II ww. 1. geven, verstrekken, toestoppen 2. sluiten, dichtdoen

toedregen ww. - toedragen: gebeuren, geschieden

toedri'jen ww. - toedraaien: in de richting draaien van

toedrinken ww. 1. behoorlijk drinken 2. in *iene toedrinken* iemand toedrinken

toedrokken ww. - toestoppen, toeduwen

toefluusteren, ..flusteren ww. - toefluis-teren

toefte, toef, toeft de 1. bos, pluk, toef, haarkuif 2. (verkl.) het voorste of achterste stukje van een koek of een wittebrood, kapje

toefterig bn. - met uitstekende, uithangende plukken haar

toegankelijk en var. bn. - toegankelijk

toegaan ww. 1. toegaan: gebeuren, plaatshebben 2. gaan naar

toegedaan, toedaan bn. - toegenegen, toegedaan, gunstig gezind

toegelieke, toekelieke, tegelieke bw. 1. tegelijk, op hetzelfde moment, in dezelfde tijd 2. samen met iets of iemand anders

toegeven ww. 1. zijn ongelijk erkennen, de ander gelijk geven 2. inschikkelijk zijn, gemakkelijk accoord gaan met wat de ander wil 3. iets extra's betalen, bijleggen 4. iets extra's geven 5. (m.b.t. voedsel) geven 6. de melk laten gaan bij het melken

toegifte, toegift de - toegift: dat wat als extra wordt gegeven

toegriepen ww. 1. aanpakken, handelend optreden 2. van de gelegenheid gebruik maken, z'n kans benutten

toegriezen, ...griezelen ww. - doen griezelen
toehaelen ww. - toehalen: in *op/naor je toehaelen* inhalig, hebzuchtig zijn
toeheurder de 1. toehoorder, elk die komt luisteren 2. z. *heurder*
toeheuren ww. - toe(be)horen, bijv. *Et heurt jow toe!*
toeholen ww. 1. toehouden, zich ophouden, vertoeven 2. tekeergaan, huishouden 3. aanreiken, bijv. *iene een stok toeholen*
toehouwen ww. - flink erop slaan
toeïezen ww. - tot griezelen brengen, erg angstig maken
toejaeger de - toejager, hetz. als *zaodbeugel*, of evt. *grösbeugel*
toeje, tojje tw. - (ook niet aaneen) toe nou, jòh, bijv. *Toeje, gao es wat omme*; ook gezegd om dieren aan te sporen
toek bn. 1. vindingrijk, handig 2. tuk op, bijv. *Die is toek op centen* doet er veel aan om geld te krijgen
toeke I de 1. boomtak, ook *takke* 2. helleveeg, bazig wijf 3. vrouw die erg bijdehand is 4. lastig kind 5. verzameling van honderd garven
toeke II tw. - lokroep voor kuikens
toekem bn. - komend, volgend (m.b.t. week, maand etc.)
toekerd de 1. handige (en evt. slimme) persoon 2. kwade vrouw
toekeren I, **toekelen, tokkeren, tokkelen, tokken** ww. - sterk tintelen, prikkelen: van kou of pijn
toekeren II ww. - toekeren
toekieken ww. 1. toekijken: toezien, kijken naar 2. een gelaatsuitdrukking of gelaatskleur vertonen
toekig bn. - hetz. als *toek*: bet. 1
toekniepen ww. 1. stevig knijpen 2. stevig vriezen
toeknikken, ...nikken ww. - toeknikken
toeknipogen ww. - naar iemand knipogen
toekocht bn. - in *toekocht wezen* z'n bekomst hebben, vooral: doordat men er van langs kreeg, het zwaar te verduren had
toekommen I et - toebehoren
toekommen II, **...koemen** ww. 1. toekomen: het genoemde punt, stadium bereiken 2. sturen, in *toekommen doen* 3. behoren aan, krijgen omdat men er recht op heeft 4. eigenlijk behoren te krijgen, zo goed geweest zijn dat men mag krijgen 5. in *toekommen bi'j* gebeuren door, als oorzaak hebben, bijv. *Waar komt et bi'j toe?* 6. in *Aj' d'r goed an toekommen...*

eigenlijk, op de keper beschouwd
toekommend, ...koemend bn. - aanstaand, toekomend
toekomstmoeigelijkheden mv. - toekomstmogelijkheden
toekrabben ww. 1. stevig aanpakken met het *krabben* 2. op inhalige wijze nemen, zich toeëigenen
toelaoge de - toelage
toelaoten ww. 1. toelaten: toegang verlenen 2. toestemming geven, dulden 3. mogelijk maken
toelaotingsbewies et - toelatingsbewijs
toelaotingsveurweerde de - toelatingsvoorwaarde
toeleg de 1. voornemen, opzet 2. uitleg, explicatie
toeleggen ww. 1. toeleggen: extra geven, extra betalen 2. in *je argens op toeleggen* zich op iets toeleggen 3. bijleggen 4. aanreiken, geven
toelen z. *tulen*
toelijken ww. - toelijken, voorkomen, bijv. *Et liekt mi'j duuster toe* ik zie het somber in
toelochten ww. - toelichten: uitleg geven
toelochting de - toelichting, verduidelijking, uitleg
toemacken ww. 1. bereiden, klaarmaken (van voedsel) 2. bij testament toewijzen, overdragen tijdens het leven, daarmee vooruitlopend op de erfenis 3. dichtmaken, dicht doen
toemaelen ww. - in flinke mate malen, goed malen
toemelen z. *tumelen*
toemiggelen ww. - flink regenen
toemoffelen ww. - toestoppen
toe(n) z. *doe* II, III
toenaeme de - toenaam
toender... z. doeder...
toepakken ww. 1. aanpakken (op vlotte wijze), handelend optreden 2. meehelpen
toepasselik bn. - toepasselijk, passend bij de omstandigheden
toepatten ww. - toedelen
toepraoten ww. - toespreken: tegen/tot iemand spreken
toer de 1. draai, slag 2. (bij breien, haken) toer 3. keer, gelegenheid, bijv. *een ere toer* een andere keer 4. poos, bijv. *een hiele toer leden* 5. moeilijke klus, iets dat niet gemakkelijk wordt verwezenlijkt 6. reis, rit, met name; *op 'e toer gaon* op reis gaan
toeraomen ww. 1. op krachtige wijze rukken, trekken 2. stevig grijpen 3. op krachtige wijze lichamelijk werk doen

toerekenber, ...*baor, toerekenvatber, toerekeningsvatber* bn. - toerekeningsvatbaar
toerekenen ww. - toerekenen: als eigendom beschouwen van
toerekken ww. - toereiken, aanreiken
toereoloers bw. 1. op geleidelijke wijze 2. *z. tureluurs*
toeren ww. - toeren: rondtoeren, reizen: per auto, motor enz.
toereuren ww. - op het punt van kalven staan; zelfst.: *De koe staot in et toereuren*
toerieden I ww. - brengen met een wagen
toerieden II ww. 1. gereed doen worden voor iets 2. bewegingen maken die erop wijzen dat het kalven plaats gaat vinden
toerieven ww. - gereedmaken, klaarmaken
toeriezen ww. - hetz. als *toerieden II*, bet. 1, m.b.t. koeien
toerissen ww. - zich gereedmaken, zich klaarmaken
toerissinge, toerissige de - het zich gereedmaken
toerist I de - toerist, iemand die reist voor ontspanning
toerist II de - gedoe van het zich gereedmaken, bijv. *Wat een toerist is et om je daor veur omme te kleden* met name gezegd als men voor een kleinigheid andere kleren aan moet doen
toerlings bw. - zo nu en dan
toerloos bw. 1. gedurig, steeds meer, geleidelijk 2. zonder erg, zonder nadenken
toeroppen ww. - heel hard werken (in lichamenlijk opzicht)
toerossen ww. - stevig boenen, stevig wrijven
toertien et - poos(je)
toerzak de - broek
toeschienen - toeschijnen, bijv. *Et schient me toe* het lijkt me
toeschietelik bn. - toeschietelijk
toeschieten ww. 1. aan een vork omhoog steken van hooi/koren: op een wagen, boven in het hooivak naar de top van het vak of naar een zolder, of naar een tussenplaats waar een ander het hooi/koren op z'n plaats brengt of op dezelfde manier verder verplaatst 2. (van landerijen) reiken tot, bijv. *Hi'j schöt mit 't laand an mi'j toe* zijn land grenst aan het mijne 3. (van de uier bij een koe) zwellen, groter worden 4. te hulp schieten 5. (m.b.t. koeien) laten schieten van de melk, bijv. *Toerieden veur melken is klaormaken tot de koe toeschöt*
toeschikken ww. 1. toebedelen, speciaal geven, toeschuiven 2. toezenden

toeschinken ww. - stevig schenken
toeschoeven ww. 1. toeschuiven: naar iets/iemand 2. fig. in *iene wat toeschoeven* toestoppen, uit goedgunstigheid geven
toeschoord bn., volt. deelw. - stevig afgesloten met balken, palen e.d.
toeslaon ww. 1. toeslaan: slaan in iemands richting, bijv. *iene de balle toeslaon* 2. hard slaan, vooral: flink vechten 3. z'n slag slaan, z'n kans benutten
toesmeren ww. - flink smeren
toesmieten ww. - toesmijten: toegooien, toewerpen
toespeulen ww. - toespelen: spelend doen toekomen
toespeuling de - toespeling, zinspeling
toespraoke, toespraak de - toespraak, speech, redevoering
toespringen ww. 1. te hulp schieten 2. de sprong wagen, maken
toestaand de - toestand, situatie
toestaon ww. - toestaan: goedvinden
toestikken ww. - toesteken
toestoppen ww. 1. toestoppen, stiekem geven 2. instoppen (in bed), toedekken
toestrieken ww. 1. toestrijken: flink met een strijkijzer strijken 2. verder in: *op je toestrieken* naar zich toestrijken
toetaast de 1. kleinigheid om te doen 2. kleinigheid die men krijgt, geeft
toetaasten ww. 1. stevig aan het werk zijn/gaan 2. gaan eten
toetaekelen ww. 1. aftuigen, een pak ransel geven (zodanig dat de ander verwondingen oploopt, z'n kleren kapot heeft enz.) 2. zich zodanig wild gedragen dat er wanorde ontstaat/er kleine vernielingen worden aangericht 3. optuigen, opdirken
toetas de - toetast: klein karwei
toete de 1. naaf van een wagenwiel, nl. van iepenhout 2. oude vrouw 3. pluisje op de vloer 4. *z. toeter*
toeten ww. 1. toeten: van personen, op een hoorn 2. claxonneren 3. stotend loeien van koeien, i.h.b. van kalveren 4. (van een hoorn) het karakteristieke geluid geven 5. (van de oren) tuiten
toeter, toete, febriekstoete, febriekstoeter de 1. stoomfluit, fabrieksfluit, fabriekssirene 2. feesttoeter (vaak van papier), toeter als speelgoed 3. in *zo dronken as een toeter* stomdronken
toeterd de - schreeuwerig en huilerig kind
toetien et - toetje, dessert

toetmaem, toetmem bn. - (beide var. ook niet aaneen geschreven) toetmem, eender, bijv. *Et is ien toetmaem* 't zijn twee handen op één buik

toetrappen ww. 1. naar iemand trappen 2. flink, stevig (blijven) trappen

toetrekken ww. 1. flink, stevig trekken 2. erven

toetroeven ww. - met veel resultaat werken bij het schoonmaken

toets de - toets, test

toetse de - pianotoets e.d.

toetsebod et - toetsenbord

toevalen ww. - toevallen: meevallen

toevallieder de - toevallijder

toevalligheid de - toevallige omstandigheid

toevegen ww. 1. hard vege 2. een krachtig effect hebben bij bep. activiteiten, krachtig slaan, schaatsen

toevoeren ww. - (van vee) extra voeren

toevriezen ww. - in aanzienlijke mate vriezen

toewaegen de - toewagen, dicht rijtuig

toeweensken ww. - toewensen

toewiezen ww. - toewijzen

toewiezing de - toewijzing

toezetten ww. 1. voor iemand neerzetten 2. in volle kracht voortgaan 3. fors gaan groeien

toezien ww. 1. toezicht houden, op iets letten 2. (m.b.t. het gelaat) eruitzien

toeziender de 1. armvoogd, hetz. als *butervoogd* 2. toezichthouder, vooral: iemand die toezicht hield ter zake van de bijstand, en geld bracht

toezingen ww. 1. toezingen 2. in flinke mate, stevig zingen

toffel de 1. pantoffel 2. iemand die weinig kwiek loopt, die drentelend loopt

toffelen ww. 1. niet hard, haast drentelend lopen 2. door naar veel mensen toe te lopen veel bij elkaar krijgen

toffelig bw. - m.b.t. het lopen: als een *toffel*, bet. 2

toffelkatte de 1. kat die men te vaak en te lang op z'n armen draagt (en die dus vaak aangehaald wil worden) 2. kind dat men steeds overall mee naar toe draagt 3. alle-mansvriendinnetje

toffelkonte de - iemand die steeds met natte of smerige voeten over iets heen loopt, het plat maakt door eroverheen te lopen e.d.

toffelmaone de - meisje dat voortdurend van de één naar de ander gaat en steeds roddelt

toffeltien et 1. grasmus 2. vrouw met slordige huishouding, die slonzig is en veel kinderen

heeft

togen ww. 1. slepen, aandragen 2. nestelen 3. langzaam lopen, lopend gaan

togeri'je de - het *togen*, vooral in bet. 1

togerig bn., bw. - geneigd tot *togen*

tognaegel de - toognagel

togpenne de - metalen pen waarmee de gaten van de pen-en-gat-verbinding met name in een stijl en de daarop rustende hoofdbalk in elkaars verlengde werden geslagen, waarna de *tognaegel* werd ingebracht

toiletjuffer de - toiletjuffrouw

toiletpepier et - toiletpapier

toite zn. - bep. plant: kweek

tojje z. *toeje*

tok I, tuk de 1. in *op 'e tok holen* aan het lijntje houden 2. in *tok hebben* beet hebben (bij het vissen)

tok II tw. - nabootsing van het bekende geluid van kippen

tokkelen, tokkeren, tokken ww. 1. klokken: door een hen 2. m.b.t. snaarinstrumenten: tokkelen 3. z. *toekeren I*

tokkelzaegien et - fijn zaagie

tokken ww. 1. tokken: van een vis aan een dobber bij beet 2. het geluid 'tok' maken door kippen 3. z. *tokkelen, toekeren I*

tokse de 1. oud wijf, in *Wat een oolde tokse* 2. iemand die mank loopt

tol de 1. tolbetaling, tolgeld 2. tolkantoor

tolbrogge de - tolbrug

tolgeerder de - tolgaarder

tolhekke et - tolhek (in een veldnaam:) *De drie tolhekken*

tolhuus et - tolhuis, tolkantoor

tolle de - bekend speeltuig: tol

tollen ww. - rondtollen, ronddraaien als een tol

tollezzetten ww. - tollen, met de tol spelen (en met een zweepje aandrijven)

tollezwiepe de - zweepje, stokje gebruikt om een tol mee aan te drijven

ton, tonne de 1. ton: bep. geldeenheid 2. ton: bep. scheepsmaat

tonen, teunen ww. 1. tonen: laten zien 2. een bep. indruk geven, eruitzien

tongblaore, ...blaore de - tongblaar: mond- en klauwzeer

tongblok et - bloktong

tonge de - tong

tongriem, ...rieme, tongerieme de - tongriem, in bijv. *Hi'j is goed van de tongriem sneden* hij kan vlot praten

tonne de 1. ton, houten vat 2. maateenheid:

met de inhoud van een ton 3. karnton 4. privaaton 5. dikke vrouw, dik meisje 6. naaf van een boerenwagen 7. z. *ton*

tonnegieswaegen de - wagen waarmee de privaatonnen opgehaald werden door de gemeentereiniging

tonnelit et - deksel van een ton

tonnerond bn. - tonrond

tonneschieter de - schimpende benaming voor iemand uit *Ni'jberkoop*

tonte de 1. tont: oude lap, vod, oud kledingstuk 2. vel in melk, op verf 3. smerige, slordige vrouw, ook wel dikke vrouw

tontebelle de - slordige, smerige vrouw

tontel de - tonter: voor een tondeldoos

tonteldeuze, **tondel...**, **tonnel...**, **tondel** de - tondeldoos, tontelpot

tonten ww. - van meerdere oude kledingstukken nieuwe kleren maken

tonterig bn., bw. - slordig qua kleding die men draagt

tonterkont de - slordige vrouw

toog de - toga: van een priester

toogpenne de - toogpin: hetz. als *toogpenne*

tooi de - sterke draad waarmee men iets groots, zwaars, hoogs vastzet

toolter de - schommel

toolteren ww. 1. schommelen: op een schommel 2. langzaam lopen

toom de 1. worp, broedsel (m.b.t. biggen, kippen, eenden) 2. schare kinderen (uit een gezin) 3. paardentoom; *in toom holen* letterlijk m.b.t. paarden, fig.: in bedwang houden

toomvaaste bn. - gezegd van een paard dat zich goed laat leiden

toon, **tone** de 1. toon 2. z. *ti'je*

toonbaank(e), **teun...** de - toonbank

toonrapper de - zichzelf op de voeten trappend paard, ook *ti'jetrapper*

toontrederig bn. - (m.b.t. paarden) zichzelf op de tenen trappend

topaende et - bovenste eind

topangel de - hengel

topgevel de - puntgevel

topgrös et - eerste snee gras

topkonferensie de - topconferentie

toppe de 1. top, hoogste punt 2. vingertop 3. pluk, bos(je), bundel: van gras, hooi, wol e.d. 4. flinke pluk, armvol hooi, gras, wol enz. 5. flinke hoeveelheid gras, hooi; ook wel van water 6. bekend speelgoed: tol; *Hi'j is zo gek as een toppe* heeft zijn verstand niet

toppen ww. 1. met een tol spelen, hetz. als *toppezetten* 2. onttoppen, de top wegnemen

topperig bn. - van gras: onregelmatig van hoogte, met naar boven uitstekende plukken, slecht gemaaid

toppespringer de - wegspringende tol

toppezetten ww. - tollen, met een tol spelen

toppezetter de - iemand die met een tol speelt *een wondere/nuvere toppezetter* een gekke vent

topprestaosie de - topprestatie

torenhautien et - torenhaan

torenkao, **...kri'je** en var. z. *ka 1*

torenklokke de - klok van een kerktoeren, ook: die men kan luiden

torre de 1. tor, kever 2. vrouw die altijd overal naar toe gaat, altijd naar anderen loopt 3. z. *todde*

tot I vz. 1. tot 2. ter aanduiding van een bepaalde maat, hoeveelheid 3. naar, gericht tot 4. uit, bijv. *Ik flutte gauw tot de jurk uut* 5. met als doel, bestemd als 6. aanleiding gevend, i.v.m., bijv. *tot mien verbaozing* 7. bij, onder, bijv. *Ze rekenen him tot de besten* 9. naar binnen, bijv. *tot de veurdeure in*

tot II ondersch. voegw. - totdat

tottel(doeve) de - tortelduif

touw, **kalvertouwgies** et 1. bep. stof van ineengedraaid hennepgaren, vlassgaren enz. 2. stuk, eind touw 3. (verkl. mv.) de touwtjes, het touwwerk met behulp waarvan men het kalf van een koe haalt 4. (mv.) net van een goal

touwbout de - pen om het *trekhoolt* op de disselboom te bevestigen

touwbreien ww. - touw vlechten

touwdaansen ww. - touwtjespringen

touwen bn. - van touw

touwgianspringen ww. - touwtjespringen

touwledder de - touwladder

touwliende de - lijn van touw

touwlusse de - lus van, in touw

touwslaeger de - touwslager

touwtoppe de - tol die men in beweging brengt door een snelle ruk aan het touw dat er eerst omheen is gewonden

touwtrekkeri'je de - touwtrekkerij

touwvreter de - tol die veel touw doet verslijten

touwmark, **...waark** et - touwwerk

toverder de - tovenaer, iemand die kan toveren

toverfermule de - toverformule

toveri'je, **toverderi'je** de - toverij, tovenarij

toverlanteern de 1. toverlantaarn, projectielantaarn 2. in *een oude toverlanteern* een vinnige oude vrouw

toverlanteernplaatien et - toverlantaarnplaatje
traansfermaosie de - transformatie: omzetting, vooral in taalkundige zin
traansfermaoter de - transformator
traansfermaoterhusien et - transformatorhuisje
traansister de - transistor
traanspateur de - transporteur (electrisch): voor het bergen van hooi:
traansportonderneming de - transportonderneming
trachter de - var. van trechter
train zn. - bepaald smeersel
traktasie, traktasie de - tractatie
traktement et - salaris, loon
traktementsverleging de - loonsverlaging
tralarie de - feestelijke versiering
tralie, traelie, trallie de - (bijna altijd in het mv.) tralie (ter afsluiting van een hok, een gevangenisraam)
tralievenster et - tralievenster
trambaene de - trambaan
trammelant, ...laant de - trammelant, narigheid door onenigheid, ruzie
trammelanten ww. - ruziën
trammeri'je de - activiteiten i.v.m. de tram
tramreel, tramrallie de - tramrail
tramverbiening de - tramverbinding
tramwegmaatschoppi'je de - tramwegmaatschappij
transplantaosie de - transplantatie
traoge bn. 1. traag: niet vlug zich bewegend, zich voortbewegend 2. niet snel vorderend met dingen
traoghied de - traagheid: het *traoge* zijn in de verschillende bet.
traoig bn., bw. - een beetje *traoge*, in de diverse bet.
traoighied de - hetz. als *traoghied*
traoigisch bn. - tragisch: treurig, droevig
traonderig, traonerig bn. 1. tranig, traanachtig, ranzig, sterk smakend, voornamelijk van spek 2. (van de ogen) tranend
traone de - traan
traonen ww. - tranen: van de ogen
traonig bn. - rans, ranzig
traonoge et - traanog, oog dat traant
traonogen ww. - tranende ogen krijgen
traonogig bn., bw. - met betraande ogen
trap de 1. het trappen op een fiets 2. schop, stap, trappende beweging
trap-gevolig bn. - gevoelig voor trappen, kwetsbaar (m.b.t. de grond)

traphod et - treebord, plankje onder iemands voet bij turfwinning
trapmesiene de - trapmachine
traporgel et - windorgel, aangedreven door een orgeltrapper; harmonium
trappe de 1. trap (van verdieping naar verdieping, van een lager naar een hoger deel enz.) 2. terugwijkend stuk in het haar
trappedeure de - trapdeur
trappemat, traps... et - trapmat (in een zolder)
trappehekke et - traphek: hek langs een trap
trappehuus et - trappenhuis
trappekaaste de - trapkast
trappelaampe de - traplamp
trappelig bn. - met trappelende bewegingen
trappeloek, traploek et - trapluik
trappelopen ww. - traplopen
trappeloper, traploper de - traploper, afhaalbare trapbekleding
trappen ww. 1. trappen: plaats van z'n voet; *iene op 'e ti'jen trappen* hem krenken, beledigen 2. lopen (op een bep. wijze) 3. schoppen, al dan niet per ongeluk 4. door te trappen, schoppen in een bep. toestand brengen 5. bewerkingen uitvoeren door te trappen 6. trappers van een rijwiel ronddraaien met z'n benen 7. orgeltreder zijn
trapper de 1. trapper: iemand die trapt, i.h.b. turftrapper 2. pedaal van een rijwiel
trapperen ww. - trapperen, betrappen
trappersbod et - treebord gebruikt bij turftrappen
trapveltien et - trapveldje
tras de - trasspecie
trasraem et - trasraam
trechterspinne de - trechterspin
tred de 1. tred: schrede, stap: van een mens of van een paard 2. hetz. als *haenetred*, bet. 2, z. ook *tredsel*
treden, trederen ww. 1. met flinke stappen lopen 2. (door mannelijke vogels) paren
tredig bn. - groot genoeg om bij het moederdier weg te kunnen
tredisie de - traditie: overlevering, traditioneel gebruik
tredmeule de - tredmolen, i.c. een karmolen aangedreven door een hond
tree, trede de 1. sport van een ladder 2. traprede 3. stap (die men neemt bij het lopen) 4. stap die men neemt/kan nemen als eenheid van afstand, bijv. *Hoevule tree is die akker?* 5. hetz. als *opstap*, bet. 2 6. pedaal van een rijwiel
tredsel, tresel, haenetresel et - kiemblaasje,

naar men zegt: zaad van de haan in het ei, hetz. als *haenetree*, bet. 2

treensien et - licht paardentuiig

treepaanke de - treep plank (vooral aan auto's)

treffen ww. 1. (m.b.t. personen) tegenkomen, ontmoeten, vinden 2. (m.b.t. personen) overeenkomen, elkaar vinden, het samen goed kunnen vinden 3. toevallig geluk hebben, goed uitkomen 4. raken, nadeel ondervinden

trefien, tref et - treeft

trefkaans de - trefkans: kans om te treffen, raken

treilen z. *truilen*

treinkaortien et - treinkaartje

treinpasseniël et - treinpersoneel

treiteren ww. 1. treiteren, pesten 2. de grond bewerken met een eg

treiterig bn., bw. - treiterend, geneigd tot ruziën

trek I de 1. keer dat men trekt, bijv. *in iene trek* 2. in (*niet*) *an je trekken kommen* (niet) aan zijn trekken komen 3. in *in grote trekken*, *in roege rekken* in grote trekken 4. gelaatstrek 5. kenmerkende eigenschap (in psychologische zin), bijv. *Hi'j het dezelve trekkens as zien heit* 6. daad, vereiste manier van doen, bijv. *Hi'j docht dat hi'j een hiele trek daon had* 7. zenuwtrekking, stuip trekking 8. in *zien trekken thuuskriegen* z'n trekken thuiskrijgen 9. trek, de benodigde luchtstroom in een schoorsteen 10. neiging tot eten, eetlust 11. neiging tot krom trekken (van hout) 12. (bij roken) haal 13. migratie, verhuizing 14. vogeltrek 15. in *in trek wezen*

trek II et - stuk veen tussen twee evenwijdige greppels dat klaargemaakt is om tot het turfsteken over te kunnen gaan

trekbalke, trekplae de - trekbalk (in een bouwwerk)

trekbe de - bevestigingspunt aan de dissel van een wagen, bestaande uit twee platen, met in elk een gat, die om een naar achteren stekend trekijzer (met een gat daarin) van de trekker sluiten; in de boven elkaar zittende gaten komt, ter bevestiging, een ijzeren pen

trekbeugel de - trekbeugel, baggerbeugel

trekbien et - trekbeen

trekblaore de - blaar die in de verf is getrokken

trekdeuze de - trekharmonica

trekdrup et, de - bep. soort drop

trekgat, **trek**gat et - trekgat, nl. plas door uitbaggering ontstaan

trekhaoke de 1. trekhaak: om aan/mee te

trekken, om te doen verplaatsen 2. bep. haak aan een ouderwetse ploeg waarmee men deze in een andere stand kon zetten 3. haak waarmee men plantenresten enz. uit een sloot e.d. kan trekken

trekharke de - hetz. als *sleepharke*

trekhooft et - dwarshout dat aan de disselboom werd gehaakt en waar twee (soms drie) *spoorstokken* aan werden bevestigd, zodat er twee (soms drie) paarden konden trekken

trekkaaste de - trekharmonica

trekkaore z. *kaore*

trekkebekkeboom de - boom waaraan bep. zure peren groeiden, daarom *trek*kebekken geheten, hetz. als *haarmharkiespere*

trekkebekken I, **trek**kebekker mv. 1. besen van de sleedoorn, zo geheten i.v.m. de wrange smaak 2. sleedoornstruik 3. vruchten van de haagdoorn 4. wilde kersen 5. hetz. als *haarmharkiesperen*

trekkebekken II ww. - een vies gezicht trekken wanneer men iets onsmakelijks eet

trekkebekker, **trek**kebek de 1. rode bosbes, vossenbes 2. bep. soort kers: morel 3. z. *trek*kebekken I

trekkebienen ww. - trekkebenen

trekkeblad, **trek**blad, **trek**kerblad, **trek**kersblad et - grote weegbree of blad daarvan

trekken I mv. - trekpaten, nl. plassen door uitbaggering ontstaan

trekken II ww. 1. trekken: een trekkende beweging maken, een trekkende kracht uitoefenen 2. door te trekken verplaatsen of in een bep. toestand brengen, bijv. *wat strak trekken*, *trek-naor-je-toe* inhalige persoon 3. (van percelen) tot één maken, bij elkaar trekken 4. door te trekken doen voortgaan, voorttrekken 5. door kracht uitenemen, wegnemen, uittrekken 6. proberen voor een lagere prijs te verkrijgen 7. een lot e.d. nemen, kiezen en daardoor verkrijgen 8. (m.b.t. een loterij) de nummers, prijzen en nieten bekendmaken 9. een aftreksel maken 10. zuigen: bij het roken 11. (m.b.t. rookartikelen, pijpen:) zodanig zijn dat zuigen goed mogelijk is 12. opgezogen worden, bijv. *Et waeter trekt in de spoonze* 13. regelmatig aan geld ontvangen 14. aantrekkingskracht uitoefenen 15. aantrekken (zodat er mensen komen), bijv. *Dat trekt een protte volk* 16. met een potlood e.d. een lijn maken 17. door spierbewegingen in het gezicht een bep. gelaatstuitdrukking aannemen, bijv. *gekke bekken trekken* 18. zich

vormen door trekkende bewegingen, bijv. *D'r trok een lachien om zien gezichte* 19. door sterke spierbewegingen trekkende bewegingen maken, bijv. *Die trekt mit et iene bien* 20. zich bewegen naar, gaan naar 21. een trektocht maken, dan weer naar de ene, dan weer naar de andere plaats gaan (bij het kamperen, fietsen) 22. (m.b.t. dieren) op de trek gaan 23. tochten 24. (m.b.t. kachels) voldoende luchttoevoer krijgen 25. door te trekken vervormen 26. een schrijnend gevoel geven 27. aantrekken (m.b.t. kleding) 28. gelijkenis vertonen 30. turf graven

trekkepoot de - iemand die voortdurend met één van z'n benen trekt

trekker de 1. iemand die een zaak trekt, door te stimuleren verder brengt 2. tractor 3. trekker van een vuurwapen 4. iemand die voortdurend probeert een lagere prijs te bedingen, ook: iemand die nooit iets van de prijs af wil doen 5. bep. gereedschap bij het *stoelmaeken* 6. publiekstrekker 7. iemand die de veenspecie bewerkt in de *baggelbak* 8. iemand die trekt: met een kampeertent, een camper enz.

trekkeri'je de 1. het voortdurend trekken 2. het touwtrekken bij een koop of verkoop om minder te betalen/winst te maken

trekkerig bn. 1. (m.b.t. het weer) nogal koud 2. tochtig, winderig

trekkerploeg de - tractorploeg

trekkerrieden ww. - rijden op, met een tractor

trekkershutte de - trekkershut

trekkerskeet de - schaftkeet voor *trekkers*, bet. 7

trekketten de, et - trekketting

trekkingsdaotum de - trekkingsdatum (van een loterij)

treklaampe de - treklamp

treklasse de - houtlas voor balken, m.n. voor *gebienten*, nl. met in elkaar grijpende uiteinden die haakvormig zijn gezaagd

trekleder, de - ladder die men langer kan maken door deze uiteen te trekken

trekliester de - lijst die trekt

trekmes, *trekkemes* et - boommes, haalmes, trekmes (gebruikt bij houtbewerking)

trekmonieke, *trekharmonieke* de - trekharmonica

treknaegel de - iemand die alles in wil pikken

trekpeerd et - trekpaard

trekplaanke de - bep. plank gebruikt bij het bewerken van de veenspecie

trekpoppe de - trekpop, marionet, harlekijn

trekschute de - trekschuit

treksel et - aftreksel

treksluting de - ritssluiting

trekstange de - stok, stang waarmee men een onderdeel van een wagen of van een machine op kan lichten

trekvaaste bn. - (m.b.t. paarden) met de wil, bereidheid tot trekken

trekvoegel de - trekvogel

trekzaege de - trekzaag

trekzalf de - trekzalf

trenen ww. - trainen

trener de - trainer

treninge de - training

treningsejk et - jack als deel van een trainingspak

trens et - hetz. als *spinnegien*, bet. 2

tresbaand et - band waarvan men *tresbloemen* e.d. maakt

tresbloemen mv. - tressen, boordsels i.d. vorm van bloemen

tresel z. *treedsel*

tresien et - bep. soort paardenbit, *trens*

treure de - in *tot in de treure* uit den treuren, bijv. *tot in de treure uutleggen*

treurspul et - treurspel

treuzeler, *treuzelder* de - treuzelaar

treuzelkont, *...konte*, *treutelkont*, *truttelkonte* de - treuzelaar

trewinkel z. *terwinkel*

tri'je de - pols van kleine karn

triele de - langpootmug

trieme, *triem* de - treem, sport van een ladder

Trien, *Triene* de 1. vrouwennaam 2. eigenaardige vrouw, bijv. *een vremde trien*, *Wat een trien bebstok* mens dat altijd haar mond open heeft (fig.)

triep de - bep. stof: trijp

triepels, *triepen* bn. - trijpen: van trijp gemaakt, bijv. *triepelse pantoffels*

triesien et - fijngebouwde vrouw

trilapperaot et - trilapparaat

trilbojem, *..bodem* de - bodem, grond die trilt (door moerassig karakter)

trilken ww. - op de wal lopend voortduwen: van een schuit of praam, met een paal of boom

trilkpaol, *trilkerspaol* de - paal om een schuit of praam mee voort te duwen

trillebille, *trillebil*, *dril*, *lil* de 1. dril, gestold vleesnat, afgekoelde bovenlaag van bouillon 2. geleïachtige, lillende substantie, lillende hutspot e.d. 3. drijvend zodenveld, verraderlijke plantenlaag zonder vaste ondergrond in

moerassig gebied
trillerig, trilderig bn., bw. - trillerig
trilnat et - hetz. als *trillebille*, bet. 1
trip de 1. trip, reisje 2. trip bij druggebruikers
 3. z. *trippe*
tripklompe, trippien de - trimplomp, klomp die aan de voorzijde open is, d.w.z. met een korte kap en een leertje
trippe, trip de 1. plankje onder de voet van een turftrapper 2. id. onder de voet van een paard (tegen het wegzakken)
trippelen, trippen ww. 1. trippelend lopen 2. licht trappelen
tripplaankien et - hetz. als *trippe*
triptrappen ww. - (van koeien die bijna aan het kalven toe zijn) enigszins staan trappelen
tritse, trits de 1. flink aantal, menigte 2. één en al: van een bep. substantie, bijv. *een wieke trits* één en al modder
trobbelen ww. - huppend een sprong doen: met beide voeten aaneengesloten (kinderspel)
troebedoer de - troubadour
troebel bn. 1. (m.b.t. vloeistoffen) troebel, onzuiver, drabbig 2. mat, in *een troebel oge* maanblindheid (bij paarden) 3. (van het weer) regenachtig
troebelig bn. - regenachtig
troedel de - eigenaardige vrouw of meisje
troedelen ww. - troetelen, knuffelen
troederi'gjen et - versiersel op kledingstuk
troef zn. 1. troef: bij kaarten 2. verder in *D'r zal wel troef op kommen* hetz. als *dallie*
troefel, troffel de - troffel
troefkaorte de - troefkaart
troela de 1. vreemde, eigenaardige vrouws-persoon, vrouw die te gemakkelijk leeft, losbandige vrouw 2. geplooid, aan de kam van een haan doen denkend deel op een bep. vrouwenmuts
troeladeri'je, troeladeri'je de - versiersel op kledingstuk
troep de 1. legermacht, legertroep 2. krijgsvolk, militairen 3. groep, aantal bij elkaar horende mensen, dieren, exemplaren 4. flinke hoeveelheid 5. rotzooi, rommel
troes en var. z. *troes*
troeseltien z. *roesien*
troesien et - soort zwart strikje aan de rand van een pet aangebracht ten teken van rouw, ook van een zodanig bedoelde band om de arm gezegd
troetelkiend et - troetelkind
trogge, trog de - voedertrog; deegtrog
tromkachel de - bep. kookkachel waarvan de

asla in een soort trommel steekt (waarop men z'n voeten warmde)
tromme, trom, trommel de 1. bep. muziekinstrument: trommel 2. blikken trommel: koektrommel e.d. 3. cilinder, onderste deel van een kolomkachel, waarin ook de asbak zat 4. tromvormig onderdeel van een dorsmachine of dorskast, waar de garven in komen
trommebusse de - koffiebuis
trommelbolle en var. z. *bussebolle*
trommelkoeke de - trommelkoek, ketelkoek
trommelslaon ww. - trommelslaan
Tronde et - naam van een buurtschap tussen *Makkinge* en *Else*
Trondiger bn. - van, m.b.t. de buurtschap *Tronde*; zelfst.: iemand uit *Tronde*
Trondigers et - het *Stellingwarfs* van *Tronde*
troostig, troostelik bn., bw. - in een troosteloze toestand, tamelijk bedroefd
tropenreuster et - tropenrooster
tros, trosse, troeste, troes, troste, trosse de 1. tros (bloemen, druiven, enz.) 2. trosvormige massa waarin bijen 's winters zitten
trossiesbeie, troesies..., streng..., stroesies... de - aalbes, bijv. *gele trossiesbeien* d.i. de variant met witachtige bessen
trossiespere, ..paere, trospere de 1. bep. oudere soort perenboom, met in trosjes groeiende kleine peren 2. peer van de boom bedoeld onder 1
trotsachtig bn., bw. - enigszins ijdel, trots
trotse, trots de - vieze, slonzige, soms ook dikke vrouw
trotwar et - trottoir
trotwarbaand de - trottoirband
trouwbiebel de - trouwbiebel
trouwboekien et - trouwboekje
trouwde, getrouwd bn. - gehuwd
trouwdaotum de - trouwdatum
trouwelooshied de - het niet trouw zijn, trouweloosheid
trouwens, trouwes bw. - trouwens
trouweri'je de - trouwerij
trouwkedo et - huwelijkscadeau
trouwpartij de - trouwpartij, trouwplechtigheid
trouwzael de - trouwzaal
trud z. *kiepetrud*
trui, truie de 1. bekend kledingstuk: trui 2. onnozel meisje
truilen, treilen ww. - treilen (van een vaartuig)
truilpad et - treilpad, jaagpad
trutte, trut de 1. eigenwijs meisje, eigenwijze

vrouw 2. zoetsappig of enigszins manziek
meisje of vrouw 3. onnozel of onhandig meisje
of vrouw

truttelkonte z. *treuzelkont*

truuk de - truc, foefje

truus tw. - lokroep voor konijnen

tsjaantelen z. *tjaantelen, sjaantelen*

tsjaantelpot de - iemand die voortdurend
zeurt, kind dat voortdurend jengelt

tsjilper, tsjilperd de - vogel of dier dat *sjilpt*, z.
sjilpen, z. ook *sjilperd*

tu, tuui, tuj, teu tw. 1. lokroep voor kalveren
en koeien 2. id. voor varkens of biggen 3. id.
voor lammeren 4. z. *tju*

tuberkuloze de - tuberculose

tublik z. *tuugblik*

tuchthuus et - tuchthuis

tudeloze z. *tietelroze*

tuffen ww. - tuffen: zich per auto of motor
begeven (naar)

tufhokkien et - transformatorhuisje

tugen ww. 1. tijken: trekken, gaan 2. snel
lopen, fietsen 3. showen door fraai opgetuigde
paarden (staand, dravend of voor een sjees
e.d.), met name op een *tugeri'je* 4. trots,
pronkend, showend lopen 5. (m.b.t. paarden)
mooi lopen 6. (m.b.t. vrouwen) mooi zijn 7.
in *d'r mit tugen* ermee pronken 8. op gunstige
voorwaarden, tegen een gunstige prijs
aanschaffen, op gunstige wijze verwerven
door ruil; gezegd wanneer men geen geld terug
hoeft: *Laot mar zitten, ik kan 't wel tugen* 9.
verkopen 10. verdragen 11. knoeien met het
eten, niet opschieten met het eten

tugeri'je de - speciale demonstratie en draverij
van fraai opgetuigde paarden

tugeri'jekaaste z. *tuugkaaste*

tugerig z. *tieuwerig*

tugien et 1. kalfje 2. in *een tugien wiend* een
zuchtje wind

tui de - bevestigingsdraad

tuike-tuike I tw. - geroepen om aan te geven
dat men langzaam, rustig moet doen

tuike-tuike II bw. - langzaam aan, bijv. *'t Gaot
tuike-tuike*

**tuite, tuit, drinktuit, drinktute, drinkers-
tuit, tute** de 1. (vaak verkl.) ouderwets soort
veldfles (maar zonder dop om uit te drinken),
blauw geëmailleerde pul waarin men koffie of
evt. ander drinken meenam naar het land 2.
korte, open tuit (om uit te schenken), i.t.t. *tute*:
een tuit die vrij lang en nogal dicht is

tuitelen ww. - buiteland vallen

tuj tw. 1. lokroep voor varkens of biggen 2.

z. *tu*

tuja, tuje tw. - geroepen om wild of koeien op
te jagen

tuk I de 1. tuk, in *iene tuk nemen* 2. z. *tok* I

tuk II bn. 1. in *je tuk holen* zich rustig houden
2. vlot, in *d'r tuk bi'j wezen*

tukken ww. - dutten, slapen

tukkien et 1. tukje, slaapje 2. poosje, in *een
tukkien warken*

tulbaand de - tulband: bep. oosters
hoofddekse

tule de 1. melkstoeltje 2. tule, nl. bep. stof,
weefsel

tulen, toelen bn. - van tule, bijv. *een zwatte,
tulen stof*

tulle de - zuigspen

tulpe de - bep. plant: tulp

tulpebedde et - tulpenbed

tulpestaele de - tulpenstengel

tulpezaad et - tulpenzaad

tumelen, toemelen ww. 1. tuimelen, vallen 2.
draaiende bewegingen maken om een as
tumellaampien et - lampje met onderin zand
of lood (tegen het omvallen)

tumelraem et - kantelraam

tummeltien et - mannelijk lid dat klein is

tumpe z. *timpe*

tunen ww. 1. in *d'r in tunen* erin tuinen 2.
tuinieren

tunier de 1. tuinier: iemand die tuiniert uit
liefhebberij 2. tuinder

tunieren, tunierken ww. - tuinieren

tuniersbedrief et - tuiniersbedrijf

tunliken ww. - praten om iets los te krijgen

tuntelen ww. - losjesweg praten

ture, tuur de - paaltje of *stikke* met touw, draad
of ketting waaraan men vee vastzet, tuier
tureluren, tierelieren ww. - tierelieren (door
bep. vogels)

tureluurs, ...liers, toereloers bn. - tureluurs

turf de 1. turf 2. blok turf, bekende eenheid
van turf 3. turfproductie, het winnen van turf,
bijv. in *de turf'op 'e turf* bezig met het winnen
van turf

turfanmacken ww. - terrein gereedmaken
voor turfwinning

turfbrette de - breedte van een turf

turfbulten ww. - turf in een hoop, berg
plaatsen

turftebriek de - turftebriek

turflok et - turf van/met veen uit de lok-
laag, veen bestaande uit deels niet vergane
plantenresten

turfgreven ww. - turfgraven

turfgreversark et - gereedschap voor het turfgraven

turfgrevershuus et - veenarbeidershuis

turfhaelen ww. - turf halen met paard en wagen (vooral: van de plaats waar de turf wordt gewonnen)

turfhekke et - hekk(werk) als opzet stuk op een wagen voor vervoer van turf

turfkachel de - grote, ouderwetse kachel waarin men turf stookte, vaak in het midden van de te verwarmen ruimte opgesteld

turfkeet de - schafkeet van turfmakers, ook om in te overnachten

turfklute de - kluit turf

turfkölf de - turfmand, mand om turf op de akkers op een hoop te gooien

turfkrabber, *krabber* de - bep. gereedschap om lijnen te trekken van waaruit de turf in de juiste vorm gestoken kan worden

turfkroje, ...*krode* de - kruiwagen gebruikt voor het vervoer van turf

turfkrojer de - iemand die met een kruiwagen turf vervoert

turfllaand et - turfland, land, veld waar men turf wint

turfllaeden ww. - laden van turf

turfliende de - lijn die men spant om de turf recht te plaatsen (bij het stapelen)

turfloege de - elk van de in een vierkant en op een speciale manier om een hoop turf gestapelde rijen turf

turfloegen ww. - opstapelen van turf, ook: een 'muur' van in rijen gestapelde turf aanbrengen om een niet gestapelde hoop

turfmaande, ...*maand* de - turfmand

turfmaeken ww. - turfmaken

turfmaeker de - turfmaker

turfmaekeri'je de - de productie van turf

turfmaekerskeet de - schafkeet van turfmakers

turfmaekerstied de - tijd van de turfmakers, van de verveningen

turfmannen ww. - met paard en wagen turf halen van waar die wordt gewonnen

turfmes et - spade om turf mee te steken (voor *baggelturf*)

turfmesiene de - turfmaschine

turfmot, ...*molm* de - turfmolm

turfpakken et - pakketje turf van 25 stuks, met dun ijzerdraad bijeengepakt

turfpette, ...*putte* de - plek in het veen waar men turf graaft

turfrieden ww. - vervoeren van turf op een wagen

turfrielle de - langwerpige hoop turf

turfriellen ww. - in langwerpige hopen plaatsen van turf

turfriing de - op bep. wijze gestapelde turf: hetz. als *ring*, bet., 18

turfriingen ww. - in één of meer *turfriingen* plaatsen

turfroede de - turfroede, veenroede

turfschute de - turfschuit

turfstek et - opzetstuk op een wagen voor turfvervoer

turfstikken ww. - turfsteken

turfstikker de 1. turfsteker 2. bep. gereedschap van degene die de turf stak: langwerpige blad, in de breedte aan de stok zittend

turfstoeken ww. - turf hol opstapelen, nl. ter droging

turftrapper de 1. iemand die turf trapt 2. plankje dat de turfmaker onder z'n voet heeft wanneer hij het natte veen ineem gaat trappen

turf trekken ww. - trekken van strepen in de turf, om vanuit de strepen de turf te kunnen steken

turfvene et - turfveen

turfwal de - hetz. als *wal*, bet. 3

turkien et - bep. kleine steekmug

tussen I bw. - tussen iets in, bijv. *Dat komt d'r even bi'j tussen* er even tussendoor

tussen II, *tusken* vz. 1. tussen 2. niet het één en niet helemaal het ander

tussenbeiden, ...*beide*, *tuskenbeide(n)* bn., bw. 1. niet goed en niet slecht, niet helemaal het een en niet helemaal het andere, bijv. *Hi'j is tussenbeide* een half volgroeide man 2. in *tussenbeiden kommen*: optreden om een verschil van mening op te lossen of om partijen te scheiden, ook gezegd als er iets tussenkomt

tussenbeidenjonge de - jongen van twaalf, dertien jaar

tussenbeideweer et - niet erg helder weer, weer dat niet goed en niet slecht is

tussenbeidewientien et - niet zo harde wind

tussenbod et - tussenbod: bod tussen officiële verkopen door

tussenboom de 1. disselboom met aan weerszijden een paard 2. horizontaal hangende paal tussen twee paarden op een stal, hetz. als *lantierpaal*

tussendeur, *tusken...* bw. 1. tussendoor: tussen twee of meer voorwerpen door 2. tussen andere activiteiten

tussendeure de - tussendeur

tussendeurtien et 1. tussendoortje 2. verkl. van *tussendeure*

tussendrupel de - hetz. als *kalf*, bet. 6
tussengooier de - degene die de garven naar de stapelaar werpt
tussenhilde de - entresol
tussenhoolt et - hetz. als *lantierpaol*, bet. 1
tussenhuus et - tussenwoning
tussenjasse de - jas geschikt om te dragen in de overgangperiodes tussen zomer en winter
tussenknecht de - middelste knecht
tussenlaanding de - tussenlanding
tussenlaoge de - laag tussenin
tussenlied et - tussenpsalm
tussenliende, *tussentouw* de - touw om mee te manoeuvreren bij het *tiemen*, nl. zo dat de *tiempaol* niet onder het hooi schuift
tussenmaat de - tussenmaat
tussenmennen ww. - heen en weer rijden met een wagen (als *tussenmenner*)
tussenmenner de - degene die wagens verrijdt van de plaats waar geladen wordt naar de plaats waar men lost
tussenmure de - tussenmuur
tussenpaol z. *lantierpaol*
tussenrapot, ...*rappot* et - tussenrapport
tussenredsel et - lat in het raam op ongeveer tweederde van de hoogte
tussenrieden ww. - hetz. als *tussenmennen*
tussenrieder de - hetz. als *tussenmenner*
tussenruimte de - tussenruimte
tussenrucht et - *schut* (bet. 1) tussen twee koeien op een stal
tussenslag de - tussensoort
tussenspiele de - spijl in een bijenkorf
tussentieds bw. - tussentijds, tussendoor
tussentouw et 1. touw dat de halsters van twee naast elkaar lopende paarden verbindt 2. z. *tussenliende*
tussenure et - tussenuur
tussenuut bw. 1. tussenuit, tussen twee dingen uitkomend 2. tussen iets vandaan 3. weg, ervandoor, in verb. als *d'r tussenuut kniepen* er stiekem vandoor gaan, z. ook onder *kniepen*, bet. 6, ook: doodgaan
tussenveurstel et - compromisvoorstel, ook: voorstel dat nog geen definitief voorstel hoeft te zijn
tussenwaand de - tussenwand
tussenweg I de - tussenweg: middenweg
tussenweg II bw. - tussen iets vandaan
tute, *tuut* de 1. tuit van een theepot, koffiepot e.d. 2. horizontale pijp van een pomp 3. z. *tuite*
tutebekkien et - mondje met een leuke vorm, tuitmondje

tutegat, *tuutgat* et - gat in de pomp waarin de *tute* steekt, z. *tute*, bet. 2
tutelen ww. - beuzelen, niet opschieten
tutemond de - eind van de *tute*, bet. 2
tuten ww. 1. kussen, zoenen 2. aansteken met een brandende sigaret 3. een bep. geluid produceren door bijenkoninginnen
tuter de - tuitlampje
tuteraeger de - tuitenrager, borsteltje om tuiten mee te ragen
tuteri'je de - het voortdurend (elkaar) kussen
tutering de - weidevogel: tureluur
tutien et 1. ventiel van een fietsband 2. z. onder *tuut*, *tute*
tutlutte de - niet bep. schrandere vrouw
tutte de - negatieve aanduiding voor een vrouw: omdat ze eigenwijs, flauw, kinderachtig, achterlijk, ouderwets en/of aanstellerig is
tuttbelle de - enigszins eigenwijze vrouw
tuttblei de - aanstellerig en/of eigenwijs meisje of vrouw
tutterig, *tuttig*, *tuttelig* bn., bw. - truttig
tuug et 1. paardentuig 2. stof e.d. op de grond 3. onkruid 4. gespuis, rapalje 5. ongedierte
tuugblik, *tublik*, *motblik* et - stofblik, bijv. *veger* en *tuugblik*
tuugkaaste, *tugeri'jekaaste* de - kast voor het paardentuig
tuugkiste de - kist voor paardentuig
tuuggeerd et - tuigpaard, ook: paard geschikt om mee te *tugen*, bet. 3
tuugrek et - rek om spullen in te bewaren
tuugsleutel de - elk der ogen (met een schroefdraad aan de onderkant) op het tuig van een paard (waar de leidsels doorheen lopen)
tuui z. *tu*
tuugveger de - hetz. als *motveger*
tuun de - tuin: met bloemen of groenten
tuunark et - tuingereedschap
tuunbedde et - tuinbed
tuunbi'jker de - iemand die op kleine schaal bijen houdt
tuunbone de - bep. soort boon: tuinboon
tuunbouwbedrief et - tuinbouwbedrijf
tuunbouwlerer de - tuinbouwleraar
tuunbouwschoele de - tuinbouwschool
tuunder de - tuinder: groente- of fruitkweker
tuunderi'je de - activiteiten die voortvloeien uit het bezit/het gebruik van een tuin
tuundeure de - tuindeur, ook: deur in muur of schutting rond een tuin
tuuneerde de - tuinaarde

tuunfluit de - lijst
tuunhakken z. *hakken*
tuunharke, ...*haarke* de - tuinhark, hark voor werkzaamheden in de tuin
tuunhekke et - tuinhek
tuunhuus et - tuinhuis, met name als verkl.: prieel
tuunjonge de - tuinjongen
tuunkaontien, *tuunkaone*, *tuunkaonen* et - bekende tuinplant: afrikaantje
tuunkeboolter de - tuinkabouter
tuunker de - tuinier (uit liefheberij)
tuunkeren ww. - tuinieren, in de tuin werken
tuunklauwe, ...*klaower* de - tuinhark, hark voor werkzaamheden in de tuin
tuunkrabber, *tuunkrabbe* de - bep. tuingereedschap: cultivator in de vorm van een harkje met drie of vijf tanden, ook wel bekend in de vorm van een teruggebogen schoffeltje
tuunkroepertien et - winterkoninkje
tuunmiere de - hetz. als *hoendermiere*
tuunmure de - tuinmuur
tuunnarve, ...*narf* de - vogelmuur en evt. daarop gelijkende muursoorten
tuunofval et - tuinafval
tuunommekeren ww. - spittend omwerken van de tuin
tuunommespitten ww. - ompsitten van de tuin
tuunonderhoud et - tuinonderhoud
tuunonkruid, ...*ontuug* et - onkruid in de tuin
tuunontwarp et - tuinontwerp
tuunplaante de - tuinplant
tuunpriemela de - primula: als tuinplant
tuunschoffel de 1. schoffel: gereedschap om mee te schoffelen 2. gierzwaluw
tuunschoppe, *tuunscheppe* de - tuinschop
tuunslange de - tuinslang
tuuntiesgrös et 1. straatgras 2. tandjesgras
tuunwark et - tuinwerk: tuinarbeid
tuunzaad et - tuinzaad, zaad voor tuingewassen
tuur z. *ture*
tuurlijk bw. - tuurlijk
tuursleie de - lett. tuierhamer, in *een kop as een tuursleie* een erg dik hoofd
tuut I de 1. kus, zoen 2. z. *tute*
tuut II tw. - lokroep voor ganzen
tuutlaampe de - tuitlamp (voor verlichting in het woonhuis)
tuutplaecten et - plaatje tegen de pomp, rond het *tutegat*

tuwerder, *tuwer* de - iemand die eet en daarbij niet opschiet
tuwerig z. *tieuwerig*
twaelf, *twelf*, *twaelmen*, *twelmen* telw. - twaalf (zelsft.): *Ze bin mit zien twaelven* ze zijn met een groep van twaalf
twaelfade, *twelfde*, *twellemde* rangtelw. - twaalfde
twaelven I, *twelven*, *twellem* de - cijferteken, cijfercombinatie twaalf
twaelven II, *twelven*, *twellem* telw., zelfst.: twaalf *Et is half twellem* 11.30 uur
twarre de - muggenzifter
twee(...) z. *twie(...)*
tweerndeuze de - zeurkous
twearnen ww. 1. tweernen, twijnen 2. zeuren, zaniken
twearnmusse de - deel van het spinnenwiel waarop de klosjes staan
twegen - var. van *twienen...*, in *twienentwintig* enz.
twenter de - tweejarig paard of schaaap
twie, *twee*, *twiejen*, *twienen* telw.; bijvoeglijk - twee; ook zelfst. gebruikt: in *twienen/twiejen/twenen* in tweeën
twie-utter, *twee-utter*, *twee-uder* de - koe met slechts twee goeie spenen
twiebak, *twiebakken* de - dubbele beschuit: tegen elkaar gebakken
twiebeidend, *twiebeiden* hoofdtelw. - de één en de ander, in *mit zien/n twiebeiden* met z'n tweeën
twiede, *tweede* rangtelw. - tweede
twiedegraads... - tweedegraads...
twiedehaans, *tweede...* bn. 1. tweedehands 2. zo dun dat men het met beide handen zou moeten vasthouden, bijv. *een twiedehaans plakkien koeke* d.i. erg dun
twiedejaors de - tweedejaars
twiedekalfs bn. - voor de tweede keer drachtig (van een koe)
twiedens bw. - tweedens, ten tweede
twiederangs bn. - tweederangs
twiederhaand, *twiederaand* bn. - tweërlei, bijv. *twiederhaande betekenis*
twiederlei, *twiejerlei* vn. - tweërlei
twiedesoortspraut et - minderwaardige, schunnige praatjes
twiedielig en var. bn. - tweedelig
twiedoems bn. - tweeduims
twiedonker et - tweedonker, schemering, hetz. als *twielochten*
twiedraank de - tweedrank
twiedraods, *twee...* bn. - tweedraads

twieduzend en var. telw. - tweeduizend
twiefel de - twijfel
twiefelder, *twiefeler* de - twijfelaar
twiefelen ww. - twijfelen: onzeker zijn wat te doen, besluiteloos zijn
twiefelig bn., bw. - twijfelend
twiefelkont de - twijfelaar
twieg et I. (verz.) twijghout 2. z. *twiege*
twiege, *twieg* de - twijg
twiegehoolt, *twieghoolt* et - loofhout
twiegmaande de - mand van twijgen
twiegschelder de - handwerksman die gesneden twijgen van de wilg ontdoet
twiegsnieden ww. - jonge twijgen van de wilg snijden
twiegsnieder, *twiege...* de - iemand die jonge wilgentwijgen sneed om er korfjes van te maken; vaak uit *Noordwoolde*
twiehaander de - tener vrouwtje, zo dun dat men haar met beide handen zou moeten vasthouden
twiehaans I, *twee...* de - zeer dun stuk koek, zeer dunne boterham, nl. die men met twee handen moet vasthouden
twiehaans II bn. - (van een boterham, een stuk koek) zeer dun
twieheufdig bn. - uit twee personen bestaand, in *een twieheufdige leiding* e.d.
twiejaorig, *twee...* bn. - tweejarig
twieje I, *twie*, *twije*, *twee* de I. cijfertekenen twee 2. dobbelsteen, kaart e.d. met twee ogen
twie(je) II, *twee*, *twije* hoofdtelw. I. van het aantal twee 2. tweede, bijv. *nommer twieje*
twiejen... z. *twienen...*
twiekleppe, *twiekleps...* de - pet met twee kleppen
twiekleurendrok de - tweekleurendruk
twieledig bn. - tweeledig: dubbelzinnig
twieling, *twee...* de - tweeling
twielingbreur, *...bruur* de - tweelingbroer
twielochten, *twielocht*, *twelochten* zn. - schemering (meestal: avondschemering), bijv. *tussen twielochten* in de schemering
twieloper, *twieloops* de - tweeloop, dubbelloops geweer
twiemaansschoele de - tweemansschool
twiemeter de - soort meetlat van twee meter om het land of veen mee op te meten
twienen I ww. - twijnen, tweernen: twee gesponnen draden ineendraaien
twienen II z. *twie*
twienen(d) telw. - tweeën, beiden, in *mit 'n twieden*
twienentwintig, *twiejen...*, voor var. z. ook

twie telw. - tweeëntwintig
twiepappe de - koe met maar twee goeie spenen
twiepeerdsboer de - boer die over twee paarden beschikt
twiepeerdsdissel de - dissel voor twee paarden
twiepeerdsleide et, de - leidsel voor twee paarden voor een wagen of machine, kruisleidsel
twiepeerdsmesiene, *...mi'jmesiene* de maaimachine voor twee paarden
twiepeerdsploeg de - ploeg voor twee paarden
twiepeerdsstal de - stal voor twee paarden
twiepeerdswark et - werk van of voor twee paarden, bijv. *ien- en twiepeerdswark*
twiepersoonshusien et - huisje voor twee personen, m.n. in een bungalowpark e.d.
twiepersoonstente de - kampeertent voor twee personen
twiepitsstel et - tweepitter: kooktoestel met twee pitten
twiepondskladde, *...klarre* de - papieren zak met/voor de inhoud van twee pond
twiescheer de - ploeg met twee scharen
twiescherig bn. - (van een ploeg) met twee scharen
twiescheuren bn. - twee keer geschoren
twiespandissel de - dissel bij een tweespan
twiespanpeerd et - paard in, bestemd voor een tweespan
twiespeune, *...speun*, *...spene*, *twiespeunder* en var. de - koe met maar twee spenen
twiestried de - tweestrijd
twietaans, *twee...* bn. - (met name van vorken gezegd) tweetandig
twietaansvörke de - tweetandige vork
twietane bn. - tweetandig: van vorken
twietanig bn. - tweetandig: van een vork
Twietel et - buurtschap onder *Makkinge*, bij *Ni'jberkoop*
twietette de - hetz. als *twiespeune*
twieveldseide de - eg bestaande uit een samenstel van twee eggen naast elkaar
twievelig, *...wielig*, *twewield* bn. - tweewielig
twievoold et - tweevoud, bijv. *in twievoold*
twievoren ww. - tweevoren
twiezitsbaanke de - tweezitsbank
twinkel de - twinkeling in een oog
twinkelope et - twinkelend oog
twintiglinies bn.. - van een ouderwets soort petroleumlamp: van een bep. sterkte

twirre de 1. wervelwind 2. drijfvol, zweeptol
twirrellochien et - dwarrelend, spookachtig licht, zoiets als een dwaallicht
twirren ww. - waaien met wervelwinden
twisten ww. - twisten: de twist dansen
tyfuskoorse, ...koorts, ...koorst de - (vaak mv.) koorts die bij de ziekte tyfus hoort
type et 1. grondvorm 2. soort persoon, figuur, persoon, bijv. *een vreemd type*

U

uder z. *utter*
uderen ww. - uieren, een gezwollen uier krijgen
uh, uuh tw. - om uit te drukken dat men iets erg vies of vervelend vindt
ui de 1. de tweeklank of lettercombinatie ui 2. z. *ujje*
ui... z. uj...
uigies, uize z. *euze*
uis, huis de - eerste laag van een rieten dak
uislatte de - lat op de muurplaat gespijkerd onder tegen het riet, tegen de tocht
ujachtig bn., bw. - schaaachtig (kijkend, reagerend)
ujgien et 1. onnozel meisje 2. allemansvriendin
ujje, uie, ui de 1. vrouwelijk konijn of vrouwelijke haas 2. vrouwelijk schaap 3. onnozele vrouw, meisje
ujje-achtig bn. - tochtig
ujjesikke de - onnozel meisje
ujlaom, ujlam, ui... et - ooilam
uk de - kleine persoon, klein iemand, vaak gezegd van een klein kind
ukelille de - ukelele
ukkepuk, hukkepuk de, et 1. (vaak verkl.) klein, jong kind of dier 2. kleine persoon, klein dier
ukkien, hukkien, ukkie et - erg klein iemand (kind of volwassene)
ule de - hetz. als *hoele*
ulenspiegel, ulenspiegel de - uilenspiegel
ulferd de - niet al te snuggere persoon, vaak: iemand die enigszins lomp is
ulster de - ulster
urdoe, urdow z. *oerdoe*
ure et, ook de: in bep. verb. 1. uur, periode van zestig minuten 2. korte tijdruimte: ogenblik, tijdstip 3. lesuur 4. lange periode 5. afstand in één uur te gaan

urig z. *oerig*
utenneer, utennaander, utenkaander bw. - uit elkaar
utens bw. - buiten de eigen regio
utentreuren, utertreuren bw. - heel lang
uter z. *utter*
uteraende et - uiteinde
uterdiek z. *utterdiek*
uteren, uten ww. 1. uiten 2. neuriën
utering de - uiting
uterlik I et 1. iemands uiterlijk, voorkomen 2. wijze waarop iets zichtbaar is
uterlik II bw. 1. voor het oog 2. op z'n laatst
uterst bn. 1. het verst weg 2. het verst in tijd 3. het verst gaand (in een bep. ontwikkeling)
uterste et - verste punt, hoogste graad, uiterste mogelijkheid e.d.
utien et - uitje, uitstapje
utter, uter, uder de - speen: van een koe, geit, schaap, paard
utterdiek, uterdiek de 1. uiterdijk, buitenste dijk; vooral: dijk langs de *Lende* als waterkering 2. land op, bij de *utterdiek* in bet. 1
utterdieks bn. - van, m.b.t. de *utterdiek*
uurwark, ...waark et - uurwerk
uut I vz., bw. 1. uit 2. met het doel, de opzet, bijv. *We gaon uut koffiedrinken* 3. in *uut de kiek* heel goed 4. in *uut en gedurig* steeds weer, nogal vaak
uut II bn. - uit, niet meer brandend, bijv. *De laampe is uut*
uut III bw. 1. uit 2. weg, buitenshuis, ook: voor z'n genoegen 3. op enige afstand zijn 4. ter aanduiding van een richting, bijv. *die kaante uut* 5. niet aan, uitgetrokken 6. afgelopen, beëindigd 7. in: *uut kunnen* voldoende opleveren 8. uitgeschakeld 9. tot het eind van een bep. periode, bijv. *et jaor uut argens dienen* 10. tot een definitief plan, een besluit gekomen
uut... - uit...
uutaende, ...einde, ...ende et 1. uiteinde, verste stuk of elk der verste stukken, punten, delen 2. laatste dagen van het jaar, in wensen van het *type Een gezegend uutaende van 't jaor!* 3. laatste levensdagen
uutaendelik, ...eindelik bw. - uiteindelijk, ten slotte, op de keper beschouwd
uutaozemen, ...aodemen ww. - uitademen
uutbaenselen, ...baanselen ww. - weggagen, verdrijven
uutbaggeren ww. - uitbaggeren: door bagger weg te halen schoonmaken, uitdiepen
uutbakken ww. - door te bakken vet afzonderen; als bn. gebruikt voltooid deel-

woord: *uut(ge)bakken spul*

uutbanen ww. - wegjagen, verdrijven

uutbaokenen, ...baokeren, ...baoken ww. - uitbakenen, uitzetten d.m.v. gootjes, paaltjes e.d.

uutbasten ww. - uitbarsten, bijv. *in lachen uutbasten*

uutbasting de 1. uitbarsting: eruptie 2. plotseling, hevig begin 3. uitbarsting van het gemoed, het lucht geven aan sterke emoties

uutbedingen ww. - bedingen dat iets buiten een koop/verkoop blijft

uutbelen ww. 1. uitbeelden: in beeld voorstellen 2. symboliseren

uutbeling(e) de - uitbeelding

uutbesteden ww. 1. werk of een deel van het werk in opdracht doen uitvoeren door anderen 2. bij een ander onderbrengen ter verzorging, om onder goed toezicht te zijn, omdat men zelf iets anders moet 3. als knecht of meid aan het werk doen zijn, met name bij een boer

uutbetaelen ww. - uitbetalen

uutbeugelen ww. - schoonmaken door modder, plantenresten enz. weg te halen met behulp van een baggerbeugel

uutbeulen ww. 1. schreeuwend ten einde zingen 2. hard schreeuwend of loeiend uiten

uutbiender de - iemand die vlees van slachtvee uitbeent

uutbienen ww. 1. uitbenen 2. in *een touwliende uutbienen* spannen

uutbienmes et - uitbeenmes

uutbieten ww. - uitbijten: aantasten van stof

uutbikken ww. - uitbikken

uutbillen ww. - uitbillen

uutblaazen ww. 1. naar buiten blazen 2. schoonblazen, i.h.b. van een ei 3. door blazen doven 4. op adem komen

uutblikken ww. - volledig, goed bleken

uutblieven ww. - uitblijven: niet komen, zich niet voordoen van reacties

uutbluid, uutge..., uutbluid, ...bluid bn. - uitgebloeid

uutbluuien, ...bluijen, ...bluien ww. - uitbloeien, ten einde bloeien

uutboeken ww. - uitpuilen, nl. doordat een deel als een dikke buik naar buiten steekt

uutbollen ww. - zich uitleven door te dartelen

uutbonken ww. - uitbenen

uutboren ww. 1. door boren uithollen 2. door boren wijder maken

uutbosselen ww. - uitborstelen: door borstelen reinigen of fatsoeneren

uutbotten ww. 1. uitbotten: van planten 2.

hetz. als *uutbienen*

uutbouw de - uitgebouwd deel van een huis, in het bijzonder: erker

uutbouwen ww. 1. uitbouwen: van gebouwen, dorpen en steden 2. van twee voren één maken 3. uitputten van de grond door te veel te verbouwen of te vaak met hetzelfde gewas

uutbouwsel et - uitbouwswel

uutbraander, uutbrander, ...braner de - uitbrander, stevig standje

uutbranen ww. 1. opbranden, leegbranden 2. door vuur reinigen, bijv. van een sloot 3. door brand verwoest raken

uutbraoden ww. 1. uitbraden 2. door uit te braden doen ontstaan: *kaonties uutbraoden*

uutbraoksel et - uitbraokswel

uutbreken ww. 1. door te breken wegneemen 2. losbreken, door/over een omheining, afrastering gaan en aldus ontsnappen 3. zich plotseling in hoge mate vertonen, in verb. als *Et schaemrood brekt je uut* 4. zich plotseling hevig voordoen en verbreiden

uutbreker de - dier (vooral paard of koe) dat vaak uit het afgerasterde land ontsnapt

uutbrengen ww. - uitbrengen: kenbaar maken, openbaar maken, bijv. *Ik wil dat ni 'js niet uutbrengen*

uutbrengklaant de - uitbrengklant

uutbroezen ww. - zeer snel een eind weggaan: over een pad, weg, terrein; ook van opschietend gewas, bijv. *Et grös broest (tot) de grond uut*

uutbruden, ...bruijen, ...bruien ww. 1. uitbroeden: van eieren, in *Eier uutbruden* 2. beramen

uutbulderen ww. 1. uitbulderen, uitrazen 2. iemand bulderend de les lezen

uutbullen ww. 1. uitpuilen, uitsteken 2. uitbuilen van meel

uutbulsteren z. *bulsteren*

uutbundig bn. 1. uitbundig: buitengewoon, bovenmatig 2. druk en uitgelaten, ongeremd vrolijk

uutbunnen, ...buiinen ww. - uitboenen, schoonmaken door te boenen

uutdaansen ww. 1. door te dansen en springen uiting geven van z'n vreugde 2. ten einde dansen

uutdaegen ww. - uitdagen

uutdaenken ww. 1. uitdenken: ten einde denken, bijv. *Bi 'j' now nooit es een keer uutdocht over dat perbleem?* 2. bedenken

uutdaenker de - uitdenker

uutdattelen ww. - zich uitleven door te spelen, huppelen, springen

uutdeuken, ...duken ww. 1. uitdeuken: deuken wegnemen, wegmaken 2. uitgedeukt worden, in bijv. *De auto moet henne te uutdeuken*

uutdi'jen ww - uitdijen: uitzetten, zwellen, groeien

uutdielen, ...delen ww. - uitdelen

uutdienen ww. 1. uitdienen 2. uitzetten, dikker worden

uutdiepen ww. 1. uitdiepen 2. dieper doordringen in bep. stof

uutdoen ww. 1. uitdoen: uittrekken 2. uitdraaien, doven enz. 3. buiten plaatsen, naar buiten laten komen zodat het opvalt 4. schrappen, doorstrepen 5. begrijpen, serieus nemen

uutdokteren ww. 1. uitdokteren, op vernuftige wijze bedenken 2. in (*hielemale*) *uutdokterd wezen* zo vaak bij artsen geweest zijn dat alle mogelijkheden inmiddels uitgeput lijken te zijn, ook: zoveel geld uitgegeven dat men inmiddels niets meer heeft

uutdompen ww. - leegpeuteren

uutdoppen ww. - uitdoppen

uutdösken ww. - uitdorsen

uutdossen ww. - uitdossen

uutdover de 1. kaarssnuit 2. doofpot

uutdregen ww. - uitdragen

uutdreugen, ...drugen ww. 1. geheel droog worden, verdrogen 2. droog maken aan de binnenkant

uutdri'jen ww. 1. ten einde draaien 2. in *uutdri'jen* op uitlopen op 3. door draaiende bewegingen halen, trekken uit, ontdoen van 4. uitschakelen, uitdoen

uutdrieven ww. 1. drijven uit, met name uit de stal 2. aftrommelen van bijen

uutdrinken ww. - uitdrinken, leegdrinken

uutdrokken ww. 1. uitknijpen, uitpersen 2. doven door drukken 3. uiten, tot uiting brengen

uutdrokking de 1. uitdrukking: bep. vaste verbinding van woorden 2. het uitdrukken, vooral: de bijzondere wijze waarop iemand zich in woorden uitdrukt 3. in *tot uutdrokking kommen* 4. gelaatsuitdrukking

uutdruppelen, uutdruppen ww. 1. uitdruppelen: ten einde druppelen 2. uitdruipe

uutduden ww. - uitduiden, aanwijzen, uitleggen

uutduken z. *uutdeuken*

uutduvelen ww. - luidkeels uitfoeteren

uuteind... z. *uutaend...*

uutelkeer bw. - uit elkaar

uutende z. *uutaende*

uuteten ww. 1. in *uuteten wezen* ten einde

gegeten, de maaltijd kunnende beëindigen 2. fig.: tot een bevredigend eind gebracht, definitief opgelost/beslist, ook van een gesprek, overleg

uutfieglere ww. - uitzoeken, uitdokteren

uutflodderen ww. 1. snel, licht wassen, vaak omdat het kledingstuk e.d. niet erg vuil is 2. reinigen, schoonmaken 3. even ertussenuit gaan, op visite gaan etc., waarbij de indruk wordt gewekt dat dat niet lang zal duren

uutfloepen ww. - uutfloepen

uutfluiten ww. - uutfluiten: ter afkeuring fluiten

uutfutteren ww. - snel melken, de laatste, nog in de uier achtergebleven melk eruit melken, ook speels gezegd van melken

uutgalmen ww. 1. sterk galmend zingen 2. galmend uitzingen

uutgalpen ww. - gillen van pijn, schrik

uutgang, ...gaank de 1. uitgang 2. langgerekt perceel tot de grens van een gebied

uutgangspesie de - uitgangspesitie

uutgangspunt et - uitgangspunt, gedachte, opvatting die men als basis neemt

uutgaon ww. 1. uitgaan: van vlam, licht e.d. 2. van de wind: gaan liggen, ook: naar een andere windrichting gaan, vooral: van het westen naar het noorden 3. overlijden 4. uit iets gaan 5. zich verwijderen over een pad, weg, stuk land 6. op pad gaan om te verwerven of voor ontspanning, om te ondernemen 7. uitgaan van een kerk, school 8. het initiatief nemen tot iets, ook negatief: aanstichten 9. van land, percelen: in een langgerekt verband achter elkaar liggen, tot de grens van het gebied als geheel

uutgaond bn. - uitgaand

uutgaonderig bn. - graag uitgaand, geneigd tot uitgaan

uutgaons... de - uitgaans...

uutgaove de 1. uitgave: bedrag dat men uitgeeft voor bep. zaken 2. hetz. als *uutgifte*: een boek, een tijdschrift enz. dat men uitgeeft

uutgebaggerd bn. - uitgebaggerd

uutgebreid bn. - uitgebreid: veelomvattend, uitvoerig

uutgekookt, uutkookt bn. - uitgekookt

uutgelaoten bn., bw. - uitgelaten

uutgeleide, uutteide, in *uutgeleide doen* uitgeleide doen

uutgelezen bn. - uitgelezen: prachtig, vooral in *een uutgelezen dag*

uutgeloogd bn. - ontdaan van mineralen en andere stoffen die de grond vruchtbaar maken

uutgeraffeld bn. - uitgeraffeld

uitgerekend bw., bn. 1. uitgerekend, juist, precies 2. uitgekookt, handig berekenend 3. goed uitgekiend

uitgescheten bn. - uitgepoept, bijv. in *toekieken as een uitgescheten ate*

uitgesloekt bn. - var. van het volt. deelw. van *uitsloeken*, bijv. *uitgesloekt roggenstro*

uitgesmulten, ...*smoolten* bn. - uitgesmolten

uitgespreuken bn. - uitgesproken, in *een uitgespreuken mening*

uitgestald z. *uustald*

uitgestreken bn. - uitgestreken

uitgestrekt bn. - uitgestrekt, van een zeer groot oppervlak

uitgestrektheid de - uitgestrektheid

uitgeveend z. *uutveend*

uitgeven ww. 1. uitgeven: van geld 2. publiceren van boeken, tijdschriften etc. door een uitgever, ook: bezorgen van teksten door een auteur 3. uitdelen 4. toewijzen 5. in *je uitgeven veur* zich manifesteren als

uitgever de 1. uitgever: van boeken, tijdschriften e.d. 2. tekstditeur 3. uitgeverij 4. iemand die gemakkelijk, veel geld uitgeeft

uitgeverij de 1. uitgeverij: het uitgeven van boeken, tijdschriften enz. 2. uitgeversbedrijf

uitgeversfoons et - uitgeversfonds

uitgezi'jd bn. - door zaaïen verspreid

uitgezocht bn. - uitgezocht, uitgelezen

uitgieselen ww. - goed doen uitbraden

uitgifte de - uitgave: van een boek, een tijdschrift e.d.

uitglibberen ww. - uitglibberen

uitglijden ww. 1. glijdend vallen 2. misleunen

uitglieren ww. - uitglijden

uitglissen ww. - uitglijden, uitglibberen

uitgloeien, ...*gluuien* en var. ww. - in zeer sterke mate gloeien

uitgniezen, ...*kniezen* ww. - grijnzend uitlachen

uitgoelen ww. 1. uithuilen: ten einde huilen 2. door huilen z'n emoties luchten

uitgommen ww. - uitgommen

uitgooien ww. 1. uitgooien: naar buiten gooien 2. zich snel en slordig uitkleden, in verb. als *de kleren uitgooien*

uitgreven, ...*graeven* ww. 1. gravend doen ontstaan, dieper maken 2. gravend uit de grond halen 3. graafwerk verrichten dat nodig is voordat het eigenlijke bouwen van een huis begint

uitgruuien, ...*gruujen*, ...*gruuien* ww. 1. groeiend zich ontwikkelen, door te groeien

groter, vooral: langer worden 2. zodanig groter worden, groeien dat men snel nieuwe kledingstukken moet hebben 3. ten einde groeien

uuthaarken z. *uutharken*

uuthadden ww. - verdragen: met name van hitte

uuthaegelen ww. - van een bui: alle hagel doen vallen

uuthael, ...*haol* de 1. uithaal: galm, lange toon die men aanhoudt 2. uithalende beweging die men maakt 3. ongepaste opmerking, misser: door te veel te zeggen, door z'n mond voorbij te praten

uuthaalen, ...*haolen* ww. 1. wegnemen uit iets 2. uit elkaar halen, uiteen halen van breiwerk e.d. 3. tot resultaat hebben, voor elkaar krijgen 4. doen, uitvoeren, uitvreten 5. in kracht toenemen van de wind 6. uithalende beweging maken 7. galmend zingen, spreken 8. foeteren, tekeergaan 9. moeizaam ademhalen, hoesten

uuthakken ww. 1. uithakken: door te hakken wegnemen 2. door te hakken vormen, aanbrenge

uuthangbod et 1. uithangbord 2. iemands voorkomen, wijze van presenteren

uuthangen ww. 1. uithangen: naar buiten hangen, buiten hangen, bijv. *de kleren uuthangen* bijv. om de rooklucht weg te krijgen 2. naar buiten steken 3. zich voordoen als, bijv. *de grote man uuthangen* de grote heer uithangen 4. rondhangen

uuthaol z. *uuthael*

uuthaoren ww. 1. z'n haar verliezen, ook: van verkwasten e.d. 2. haar uit de manen van een paard trekken, met name voordat men gaat *opvlechten*

uutharken, ...*haarken* ww. - harkend halen uit, door te harken ontdoen van blad enz.

uuthebben ww. - naar buiten hebben hangen

uutheinig bn., bw. - hetz. als *maltaepelig*

uuthekkelen ww. - door te *hekkelen* reinigen

uuthemmelen ww. 1. door uit te dweilen, af te nemen e.d. schoonmaken 2. m.b.v. de vingers uitlikken van de pan

uutheren, ...*haeren* ww. - de rand van het zeisblad waarmee men snijdt opnieuw gereedmaken door te haren

uutheuren ww. 1. door iemand lang en nadrukkelijk te vragen proberen alles te weten te komen 2. tot het einde van een liedje, muziek, een programma enz. blijven luisteren

uutheuzen z. *uuthozen*

uutheven, uuthevelen ww. - min of meer stiekem uitvoeren, uithalen

uuthiemen ww. - uithijgen, weer op adem komen

uuthoedelen z. *uuthoetelen*

uuthoeke, ...hoek de - uithoek: afgelegen plaats, gebied, plek die nogal ver van de bewoonde wereld is, die uit de route ligt

uuthoetelen, ...hottelen, ...hoedelen ww. - flink de waarheid zeggen, de mantel uitvegen

uutholen I et - uithoudingsvermogen

uutholen II ww. - volhouden ondanks de pijn, moeite, ontberingen

uutholingsvermogen, uuthooldings...

uutholens... et - uithoudingsvermogen

uuthollen ww. 1. uithollen: hol maken, een uitholling maken 2. holler maken, uitdunnen, uitkappen: bijv. van een houtwal

uutholling de - uitholling: het uithollen, het uitgehold worden

uuthonger bn. - uitgehonger

uuthottelen z. *uuthoetelen*

uuthoffen ww. - krachtig uit iets trekken, krachtig uitrukken

uuthouwen ww. 1. kappend of beitelend hol maken 2. door te kappen wegnemen 3. uitdunnen 4. vlak maken door te slaan 5. wijder maken door te slaan of te hakken

uuthozen, ...heuzen ww. - uithozen

uuthuizig bn. - uithuizig: veelal buitenshuis zijnd

uutienzetten ww. - uiteenzetten, ontvouwen

uutienzetting de - uiteenzetting, dat wat men uiteenzet, ontvouwt

uutjoelen ww. - uitjoelen

uutjubelen ww. - uitjubelen: jubelend uiting geven aan z'n genoeg, plezier

uutjutten ww. - leegscheppen

uutkaekeld bn. - ten einde gekletst

uutkafferen ww. - uitkafferen

uutkakken ww. - uitkakken, uitpoepen, verder in *uutkakt wezen*: niks meer zeggen, geen praatjes meer hebben, aan het einde van z'n latijn zijn, geen geld meer hebben

uutkammen, ...kemmen ww. 1. het haar kammen 2. met een *rietkam* door het riet kammen 3. met een wolkam bewerken 4. grondig doorzoeken van een gebied, streek 5. grondig onderzoeken om het fijne te weten te komen 6. in *iene uutkammen* op alle mogelijke manieren uithoren, om zoveel mogelijk te weten te komen

uutkappen ww. 1. kappend wegnemen, kappend uitdunnen van bos, tuinen, hout wallen

etc. 2. door te kappen wegnemen 3. kappend bewerken van hout, steen of ander materiaal zodat er uitsparingen, gleuven, gaten enz. ontstaan

uutkarmen, ...kaarmen ww. - uitkermen: kermen van pijn

uutkarven ww. - uitkerven: kervend verwijderen, kervend aanbrengen, kervend bewerken

uutkauwd bn., in *uutkauwd wezen* uitgepraat zijn, het er genoeg over gehad hebben

uutkemma z. *uutkammen*

uutkepen ww. - uitkepen

uutkeren ww. - uitkeren

uutkering, uutkerige de 1. het uitkeren 2. som geld die wordt uitgekeerd

uutketteren ww. - uitketteren

uutkeuteld bn. - uitgepraat, niks meer te vertellen hebbend, zonder verdere mogelijkheden

uutkiek de 1. uitzicht 2. in *op 'e uutkiek* op de uitkijk 3. gelaatsuitdrukking, blik 4. uiterlijk

uutkieken ww. 1. uitzien, naar buiten kijken 2. spieden vanuit een uitkijk of een andere goeie positie 3. kijken of iemand al komt, of iets al te vinden is 4. oppassen, zich hoeden 5. ten einde kijken 6. een gelaatsuitdrukking, blik hebben zoals wordt uitgedrukt 7. kijken tot iets afgelopen is 8. in *je de ogen uutkieken* z'n ogen uitkijken, gefascineerd rondkijken

uutkiekpost de - uitkijkpost

uutkienen ww. - uitkienen

uutkieperen ww. - sterk tintelen van de kou

uutkieven ww. - uitketteren, de mantel uitvegen

uutklapfiets de - vouwfiets

uutklappen ww. 1. uitklappen, uitvouwen 2. met het afsteken van vuurwerk het oude jaar ten einde laten gaan, bijv. in *Ze hebben et oolde jaor uutklapt*

uutklauwen ww. - uitkrabben

uutkleden, ...kleden ww. 1. z'n kleren uittrekken 2. iemand veel geld afnemen, waardoor z'n financiële positie hachelijk wordt

uutknallen, ...knappen ww. - door vuurwerk ten einde laten gaan, in verb. als *et oolde jaor uutknallen*

uutknetteren ww. 1. uitketteren 2. ten einde knetteren 3. ten einde foeteren

uutknipen ww. 1. knijpend van vocht e.d. ontdoen, door te knijpen uit iets doen gaan, leeg doen gaan 2. veel te veel laten betalen 3. stiekem weggaan

uutknieren z. *uutgnieren*

uutknippen ww. 1. uitknippen: knippend wegnemen 2. knippend vormen 3. uitdoen m.b.v. een schakelaar

uutknobbelen, ...knobben ww. - uitknobbelen, uitdenken

uutknoppen ww. - uitbotten

uutkoken ww. 1. door te koken zuiveren 2. flink koken 3. door koken uitloppen

uutkommen, uutkoemen ww. 1. naar buiten komen 2. eindigen, zodat de mensen vertrekken 3. uit school komen na de lessen 4. leiden naar, z'n eindpunt vinden bij 5. uitloppen, uitkomen, opengaan 6. uit het ei komen 7. in *uutkommen tegen* spelen tegen 8. uitspelen bij kaarten 9. bekend worden 10. in *d'r veur uutkommen* openlijk zeggen, bekennen 11. voor de dag komen, overkomen, zich vertonen 12. verschijnen, uitgegeven worden 13. als resultaat hebben, aflopen, uitdraaien op, uiteindelijk blijken te zijn 14. juist zijn, kloppen 15. voldoende hebben, rondkomen 16. gelegen komen 17. zich aftekenen, tot z'n recht komen 18. in *bedreugen uutkommen* bedreogen uitkomen

uutkommertien et - jongste kind

uutkomst, uutkomste de 1. afloop, uitslag 2. oplossing: van een som e.d. 3. afloop 4. prachtige oplossing, verlossing, iets dat tot opluchting leidt, ook zwakker: gunstige omstandigheid

uutkooft z. uutgekooft

uutkopen ww. - uitkopen: vrijkopen

uutkraaier de 1. bangerik, iemand die er het liefst snel tussenuit knijpt, iemand die er snel vandoor gaat 2. iemand die graag elk nieuwtje aan iedereen doorvertelt 3. iemand die meestal het hoogste woord voert

uutkrabben, uutkrabberen ww. 1. uitkrabben: door krabben leegmaken, reinigen 2. door krabbende bewegingen wegnemen 3. wegkrabben

uutkraomen, ...kramen ww. - uitkramen, op ongecontroleerde wijze verhalen, verkondigen

uutkrassen ww. 1. door krassen onleesbaar maken 2. door krassen als ongeldig merken, schrappen, bijv. *Ie moe'n mi'j uutkrassen* schrappen, bijv. als lid

uutkreunen ww. - kreunen door felle pijn of een ellendige gewaarwording anderszins

uutkri'jen ww. - z'n blijdschap, enthousiasme uiten in lachen, een uitbundige verteltrant e.d.

uutkriegen ww. - tot de goede uitkomst komen

uutkrojen ww. - met behulp van een krui-

wagen weghalen, met name van mest, turf

uutkubben ww. - uitsnijden, snijdend bewerken

uutkuieren ww. - uitkuieren

uutkwakken ww. - uitspuwen

uutlaans bn. - buitenlands

uutlachen ww. - uitlachen: ten einde lachen; de spot met iemand drijven door te lachen

uutlaeden ww. - uitladen, lossen

uutlaoge de - hetz. als *uutlaot*, bet. 1

uutlaot, uutlaote de 1. uitlaat aan een gebouw, vooral: aangebouwde bergruimte of ruimte voor veestalling 2. hoek gevormd door de zolder en het schuin oplopende dak van het bedrijfsgedeelte van een boerderij 3. uitlaat aan een auto, motor enz.

uutlaoten ww. 1. uitlaten: uitleiden, naar buiten laten 2. uiten

uutlaotgas et - uitlaatgas

uutlaotpiepe de - uitlaatpijp

uutlebbere ww. - uitlikken: likkend, leberend leegmaken

uutleefd z. onder *uutleven*

uutleg de - uitlegging, explicatie

uutlegd volt. deelw. - niet meer eieren leggend, in *uutlegd wezen*

uutleggen ww. - leegmaken

uutleggen ww. 1. uitgespreid neerleggen 2. buiten het huis op een plaats leggen die voor de overige huisgenoten of andere betrokkenen bekend kan zijn, zodat men binnen kan komen 3. langer of ruimer maken: van kleren, nl. door de zomen te verkleinen 4. korter, minder breed maken zodat een groter deel van het kledingstuk van één enkele laag stof is 5. uitleg geven, expliciteren, toelichten 6. groeien, vaak: langer worden

uutlegger de 1. iemand die uitlegt 2. klein ei, vaak zonder dooier 3. jongste kind van een gezin

uutleide z *uutgeleide*

uutleiden ww. - uitleiden, uitlaten, naar buiten leiden

uutlekker ww. 1. uitlekken: uitdruipen 2. uitlekken, bekend worden terwijl dat niet de bedoeling is

uutlepen ww. - uitlepen: met een lepel leegmaken

uutleven ww. 1. zich uitleven 2. ten einde leven 3. door er lang te wonen en niet of nauwelijks te onderhouden, schoon te maken niet langer leefbaar doen zijn

uutleveren ww. - uitleveren

uutlienen, ...lenen ww. - uitlelenen

uutliepen, ...lippen ww. - huilen door het grote verdriet, de pijn enz.

uutlijnen ww. - uitzetten door *uutritsen*

uutlikken ww. - uitlikken: door te likken leegmaken

uutlochten ww. - uitluchten: door de buitenlucht fris worden

uutlokken ww. - uitlokken: verlokken

uutloop de 1. ren voor varkens of ander vee, met name kippen, strook grond waar de koeien langs kunnen lopen van de stal naar het land 2. het kort uitgaan voor een boodschap e.d., waarvoor men niet de netste kleren aan hoeft 3. ladder in kledingstof 4. uitweiding in een betoog

uutlopen ww. 1. naar buiten lopen, eruitgaan, uitgaan 2. uitbotten, uitspruiten, ontkiemen 3. langer duren dan gedacht 4. van teksten: langer worden dan voorzien 5. van figuren, vlakken, terrein enz.: eindigen 6. uitlopen, als resultaat hebben, eindigen 7. naar het noorden gaan 8. m.b.t. schoeisel: door erin te lopen groter doen worden 9. vrijuit, zonder remmingen lopen 10. opvallend anders zijn 11. vorderen in tijd 12. vocht verspreiden

uutloper de 1. jas die niet de netste is, maar mooier, beter dan de gewone 2. uitloper aan een plant 3. bijtak van een bergketen

uutlopersjasse de - hetz. als *uutloper*, bet. 1

uutloperspak, uuttooppak, uutloperskleren et - tweede pak: kleding waarmee men zich buitenshuis kan vertonen, maar niet de netste kleding

uutlorken, ...lurken ww. - iemand uithoren over van alles en nog wat

uutlotten ww. - uitloten: door loting aangegeven worden, vooral: vrijgesteld worden van militaire dienst

uutlotteren ww. - hetz. als *uutlorken*

uutloven ww. - uitloven

uutluden ww. 1. ten einde luiden 2. in *et oolde jaor uutluden* door klokgelui afscheid nemen van het oude jaar 3. feestelijkheden bijwonen bij iemands afscheid

uutmaeken ww. 1. uitmaken: beëindigen, i.h.b. van een relatie 2. doven, blussen 3. van sloten enz.: uitdiepen, reinigen 4. te betekenen hebben, beduiden 5. vaststellen, bepalen 6. uitschelden, in *uutmaeken (veur)*

uutmaelen ww. 1. het teveel aan water uit een polder malen 2. door malen groter van omvang worden

uutmargelen, ...maargelen ww. 1. uitmergelen: verzwakken, uitputten 2. fig.: van

personen, ook lett. van een zieke koe, bijv. met zere poten 3. door uitzuiging, armoede berooid raken

uutmelken ww. 1. uitmelken, leegmelken 2. steeds eieren laten leggen door de eieren weg te nemen op één na, of door er aardappelen e.d. voor in de plaats te leggen 3. zoveel mogelijk geld proberen te laten betalen, uitzuigen 4. uithoren

uutmesten ww. 1. uitmesten 2. schertsend gezegd m.b.t. het schoonmaken van ruimtes

uutmeten ww. 1. uitmeten: door te meten de grootte bepalen 2. uitzetten door de afstanden uit te meten 3. hoog opgeven

uutmi'jen ww. 1. sloten enz. ontdoen van gras, riet enz. door te maaien 2. maaiend uit sloten nemen enz.

uutmiegen ww. - vuur doven door urineren

uutmienen ww. 1. kopen op een openbare verkoping 2. inzetten op zo'n verkoping

uutmikken ww. - uitkielen

uutmodderen ww. - de modder, bagger uit een sloot halen, veelal met een baggerbeugel

uutmonsteren ww. 1. uitmonsteren: uitdossen 2. uitmonsteren, afkeuren van paarden

uutmoonstering de 1. uitmonstering, uitrusting 2. uitmonstering m.b.t. paarden: keuring

uutmopperd volt. deelw. - ten einde gemopperd, in: *uutmopperd wezen*

uutmoren ww. 1. uitmoorden 2. schreeuwend huilen

uutmunten ww. - uitmunten

uutnaaien ww. - ervandoor gaan

uutneember bn. - uitneembaar

uutnemen ww. - schoonmaken

uutneudigen, ...nugen, ...nodigen ww. - uitnodigen

uutneudiger de - iemand die uitnodigt

uutneudiging, neuding, uutnodige, ...noding de - uitnodiging

uutoefenen ww. 1. uitoefenen: aanwenden 2. in *uutoefend wezen* klaar zijn met het oefenen, genoeg geoefend hebben

uutpaffen ww. 1. uitblazen: van rook 2. ten einde roken

uutpakken ww. 1. uitpakken, uit de verpakking halen 2. bevallen 3. de goeie keuze, koop, blijken te zijn 4. aflopen, eindigen 5. stevig optreden 6. een grote mond hebben

uutpassen ww. 1. uitpersen 2. afpersen, uithouden

uutpatten ww. - uitdelen; *Kleine appels patten meer uut* daarvan kun je meer uitdelen

uutperberen ww. - uitproberen, ook fig.: van

personen

uutpeuteren ww. - uitpeuteren

uutpiekeren ww. 1. uitpiekeren: ten einde denken 2. uitdenken, bedenken

uutpiepen ww. 1. piepen van angst, pijn, ellende 2. hard piepen anderszins

uutpikken ww. - uitpikken: door vogels

uutpissen ww. 1. hetz. als *uutmiegen* 2. ten einde pissen

uutplaggen, ...plaggeren ww. - uitdiepen door te plaggen

uutplenzen ww. - ten einde regenen

uutpletten ww. - pletten, door bewerking plat maken

uutploegen ww. - uitploegen: ploegend uit de grond halen

uutplukken ww. - uitplukken: plukkend wegnemen

uutpluzen ww. - uitpluizen

uutpluzer(d) de - iemand die tot vervelens toe alles uitzoekt, uitpluist

uutpluzeri'je de - het uitzoeken, uitpluizen

uutpoelen, ...poelken, ...pulen ww. 1. uitpuilen 2. uitpellen

uutpoepen ww. 1. uitpoepen 2. in *uutpoept wezen* geen mogelijkheden meer hebben

uutpoesten ww. 1. uitblazen: van een brandende kaars, een lucifer enz. 2. door rust tot normale ademhaling komen, uitrusten

uutpoetsen ww. 1. uitpoetsen: m.b.t. schoenen 2. uitvlakken, te gering achten, in verb. als *Poets 'm niet uut!* hou hem in de gaten

uutpompen ww. - uitpompen, leegpompen

uutporken ww. - uitpeuteren

uutpoten ww. - uitplanten

uutpottegreferen ww. - fotograferen

uutprakkedaenken ww. - uitdenken, door te denken uitvinden

uutprakkeseren ww. - bedenken, uitdenken

uutpraoten ww. 1. uitpraten: ten einde praten 2. genoeg over iets praten en er toch niet uit komen 3. door een gesprek oplossen 4. door te praten uiten 5. door handig te praten zich vrijpleiten

uutpreekt volt. deelw., in *uutpreekt wezen* ten einde zijn met het *preken*, d.i. ook: lange verhalen afsteken

uutproesten ww. - uitproesten

uutpruttelen ww. 1. mopperend toespreken 2. ten einde mopperen

uutpuffen ww. - uitpuffen

uutpulen z. *uutpoelen*

uutpuzelen ww. - uitpuzzelen

uutrachelen, ...rachen ww. - scheldend uit-

foeteren

uutraegen ww. 1. uitragen, ook: in vergelijkbare zin schoonmaken 2. uitdrogen en daardoor minder sterk, stevig worden

uutraekelen ww. - hetz. als *uutraegen*: van een pijp

uutraeken ww. 1. in gedoofde toestand raken 2. ophouden van een verkering, vriendschap, contacten

uutraffelen ww. 1. rafels loslaten 2. af-, uitrafelen 3. goed uitzoeken, uitpluizen

uutrakken ww. - opruimen en tevens schoonmaken

uutrammelen ww. 1. hardhandig verwijderen 2. uitfoeteren 3. het drukke kletsen beëindigen, bijv. *Bi'j'm haost es uutrarmeld?*

uutrammeling de - uitbrander, schrobbering

uutranen ww. - van scherpe randen ontdoen

uutraozen ww. - uitrazen, uitschreeuwen

uutredden, ...redderen ww. - schoonmaken: door scheppen, vegen, krabben e.d

uutredderen ww. - zich redden: uit een moeilijke situatie

uutredding(e) de - uitredding, verlossing

uutregenen ww. - uitregenen: ten einde regenen

uutreik... z. uutriek..., uutrik...

uutrekenen ww. 1. uitrekenen: bezijferen 2. nagaan, uitzoeken, vaststellen 3. ten einde rekenen

uutrekken ww. 1. langer maken door te rekken 2. langer worden door rekken 3. zich uitrekken 4. z. *uutrieken*

uutrepelen, ...riepelen ww. - door trappen doen uitzakken, stuktrappen

uutreusteren ww. - uitroosteren

uutrichten ww. 1. doen, verrichten 2. doen wat eigenlijk niet kan, uithalen

uutrieden ww. 1. ten einde rijden 2. hetz. als *uutrepelen*

uutrieken, ...reiken, ...rekken ww. - uitreiken, officieel overhandigen

uutriepelen z. *uutrepelen*

uutriestroke de - uitrijstrook

uutriezen ww. - uitrijzen: rijzen boven, omhoog rijzen

uutrikking, ...rieking, ...rekking de - uitreiking

uutris z. *uutrusting*

uutriszen, ...risten ww. - toerusten, klaar doen zijn

uutrisninge, ...rissige de - het uitgebreid en druk bezig zijn met voorbereidselen voor het vertrek, bijv. als men de paarden inspant of op

vakantie gaat

uutrit de 1. plaats waarlangs men uit kan rijden, vooral: van het erf naar de weg 2. het uitrijden
uutritsen ww. - uitzetten: door te ritsen langs een lijn, d.i. door een kielvormig sleufje te maken

uutrochelen ww. 1. uitrochelen 2. een rochelend geluid geven

uutroegelen ww. - verspreid, het en der laten neervallen van kleine deeltjes, stukjes

uutroeien, **...ruien**, **...ruijen** ww. 1. uitroeien: verdelgen, i.h.b. van onkruid: uitwieden 2. de tuin wieden 3. ten einde roeien

uutroemen, **...rumen** ww. - uitruimen

uutroep de - uitroep, kreet

uutroepelen ww. - plunderen

uutroepen ww. 1. uitroepen: roepend uiten 2. afkondigen, bekendmaken in 't openbaar

uutroeper de - degene die roept om te *mienen*

uutroffelen ww. 1. stevig wassen 2. een roffelend geluid geven

uutroken ww. 1. uitroken: ten einde roken 2. door roken verdrijven

uutrokken, **...rukken** ww. - uitrukken: snel vertrekken om actie te ondernemen

uutrollen ww. - uitrollen, losrollen

uutrooien ww. 1. uit de grond rooien 2. uitroeien, uitwieden 3. uitzetten van een sloot e.d.

uutrossen ww. - door hard te wrijven, rossen schoonmaken

uutruien, **...ruijen** z. *uutroeien*

uutruilen ww. - uitruilen

uutrumen z. *uutroemen*

uutrusten ww. 1. uitrusten: van een inspanning, vermoeidheid 2. toerusten, van een uitrusting voorzien

uutrusting, **...rustige**, **uutris** de - dat waarmee men is uitgerust, is toegerust

uutruwen ww. - voor de reis e.d. klaar doen zijn en op weg brengen, hetz. als *uutris*

uutsabelen ww. - met een zeis e.d. maaiend van gras enz. ontdoen

uutschaaien ww. - door bep. kenmerken zich onderscheiden

uutschaaier de - buitenbeentje

uutschachten ww. - van hengsten: het lid te voorschijn laten komen

uutschackelen en var. ww. 1. buiten werking stellen van instrumenten, machines enz. 2. niet meer in de toestand of situatie zijn om mee te doen

uutscharpen ww. - wegnemen van scherpe randen

uutschatteren ww. - uitschateren

uutscheiden, **...scheien** ww. - ophouden, stoppen

uutschellen ww. - uitschelden

uutscheuren ww. 1. uitscheuren: vaneen rijten door scheuren 2. scheurend wegnemen

uutschienen ww. - uitschijnen, naar buiten schijnen

uutschieten I ww. 1. uitschieten: een uitschietende beweging maken 2. van de wind: van het westen naar het noorden gaan, ook wel: van het zuiden naar het westen 3. door dood te schieten uit de aanwezige wildstand nemen 4. uitzakken (van een slootkant e.d.) 5. met vuurwerk, geweerschoten e.d. het ten einde lopen van het oude jaar laten weten 6. uitbotten, uitlopen 7. flink vorderen in het jaargetijde

uutschieten II ww. 1. uitschijten: ten einde schijten 2. uitpoepen, door te schijten lozen, bijv. (gezegd van pijn:) *Haj'et mar in de kont, dan koj't uutschieten*

uutschieder I de 1. loot, uitschieder, boomscheut, in het zaad schietende plant, vooral m.b.t. bieten 2. buitenbeentje, bijzonder exemplaar, vaak: uitbinker 3. plotselinge, uitzonderlijke prestatie 4. plotselinge rukwind, windstoot

uutschieder II, **uutschijter** de - sneer, uitbrander, opmerking waarmee men iemand flink op z'n plaats zet

uutschiffen ww. - uitsselecteren

uutschilderen ww. - uitschilderen: lett., maar vooral fig., bijv. *Ik kan je dat wel uutschilderen, misschien begriep ie et dan*

uutschinken ww. - uitschenken

uutschitteren ww. - uitschitteren

uutschoeffblad et - uitschuifblad

uutschoeffleder de - uitschuifladder

uutschoefftaofel de - uitschuiftafel

uutschoeeren ww. - uitschuren

uutschoeven ww. - uitschuiven: naar buiten schuiven

uutschoonsel et - kaf

uutschoppen ww. 1. uitschoppen 2. zich uitleven door te schoppen

uutschot et 1. uitschot, het minder bruikbare, de minder goeie producten die overblijven, het afval, kaf 2. uitschietende planten, vooral gezegd van rogge 3. mindere dieren onder het vee 4. rapalje, schorremorrie

uutschrabben, **...schrapen**, **...schraepen**,

...schrapen ww. 1. uitschrapen, uitschrabben: schrapend leegmaken 2. de laatste restjes uit de pan schrapen, d.i. ook: wat aangebakt/

aangekookt is

uutschrappen ww. - doorhalen, schrappen

uutschrijven ww. 1. uitschrijven: van rekeningen enz. 2. ten einde schrijven 3. in geschrifte vastleggen 4. door een schrijven bekendmaken dat iets plaats zal vinden 5. schrappen uit een ledenlijst, een register enz.

uutschrobben ww. - uitschrobben: schrobhend reinigen

uutschudden ww. - uitschudden: schuddend reinigen, schuddend ontdoen van

uutschulpen ww. 1. uitschulpen: door te schulpen uitsnijden 2. schulpvormige uitsteeksels maken aan bep. stof

uutsjouwen ww. - zeven, vooral: met behulp van een *sjouwe* ontdoen van, bijv. *rogge en haever uutsjouwen*

uutslag de 1. uitslag: van de huid 2. uitkomst, resultaat

uutslaon ww. 1. uitslaan: uitwaarts bewegen 2. uitklappen, openvouwen 3. door slaan vlak of dun maken 4. reinigen door te slaan, kloppen 5. door te slaan doven 6. schimmel, vochtigheid, rijp e.d. vertonen 7. abrupt stoppen 8. een uitslag vertonen (van m.n. een wijzer)

uutslaond bn. - uitslaand, bijv. *een uutslaonde braand*

uutslaopen I bn. - uitgeslapen, pienter

uutslaopen II ww. 1. ten einde slapen, zodanig goed slapen dat men uitgerust is 2. door slapen weg doen gaan

uutslichten ww. - vlakker doen maken

uutsliepen ww. 1. op een bep. wijze bespotten: uutsliepen 2. uutslippen: slijpend wegnemen of uithollen 3. door slijpen aanbrengen

uutslikken ww. - uitlikken: door te likken schoonmaken

uutsllobberen ww. - uutsllobberen: slobberend leegmaken

uutsloden z. *sloden*

uutslouken, ...sloepen ww. - uutslaan, uitkloppen, uitkammen en daarbij rechtmaken

uutsloupen ww. - door groot en van binnen glad te zijn wegschieten, uut schieten

uutsloueren ww. - door verwaarlozing in verval raken

uutslouer de - uutslouer

uutsluten ww. 1. uutsluiten: niet doen deelnemen 2. onmogelijk maken

uutsluutsel et - uutsluutsel: oplossing, helder antwoord, bijv. *gien uutsluutsel geven* maar steeds in onzekerheid laten, aan het lijntje houden

uutsmieten ww. 1. uutsmijten: uitwerpen, naar

buiten werpen 2. uutgooien: m.b.t. kleding, schoeisel

uutsmieter de 1. iemand die kwaadwillenden uit een openbare gelegenheid kan zetten 2. de dikste aardappel van een aantal exemplaren 3. bekend gerecht: uutsmijter

uutsmulten ww. - uutsmelten: m.b.t. et

uutsnieden ww. 1. snijdend uit iets nemen, snijdend wegnemen 2. door te snijden ontdoen van, door uit te snijden bewerken 3. een te graven sloot uitzetten m.b.t. gootjes die men met een spade uitsteekt

uutsniewark, ...waark et - snijwerk

uutsnikken ww. - zich snikkend uiten

uutsnieven ww. 1. uutsnieven 2. leegsnuiten

uutsnuten, ...snotten ww. - uutsnuiten, leegsnuiten

uutsnuiien, ...snuijen, ...snuien ww. 1. uutsnoeien: door snoeien verwijderen 2. takken wegsnoeien uit bomen, struiken

uutsorteren ww. - uutsorteren

uutspannen ww. - uutspannen: van paarden

uutspanning de - uutspanning, buitencafé

uutspansel et - uutspansel

uutsparen, ...spaeren ww. 1. uutsparen: overhouden 2. onbedekt laten, niet vullen

uutspeulen ww. 1. ten einde spelen 2. door loting buiten het spel raken 3. plaatsvinden van een trekking in een loterij 4. in het spel brengen

uutspi'jen ww. - uutspugen, uutspuwen

uutspitten ww. - uutspitten: spittend graven, uutdiepen, weghalen

uutspoeken ww. - uutspoken

uutspoelen, ...spulen ww. 1. uutspoelen: van binnen reinigen door spoelen, bijv. *de mond uutspoelen* 2. m.b.t. wasgoed: door het water halen en daarbij van het meeste vuil ontdoen

uutspraoke, ...spraok de 1. uutspraak: het uutspreken 2. de wijze van uutspreken 3. rechterlijke beslissing, vonnis 4. uiting door woorden

uutspreiden ww. 1. uutspreiden: in de gehele wijde neerleggen of uutstrekken 2. uutstrooien

uutspreken ww. 1. uutspreken: ten einde spreken 2. zeggen, d.m.v. spraak uitdrukken 3. ten einde zeggen

uutspreuken bn. - uutgesproken, duidelijk aanwijsbaar

uutspringen ww. 1. zich uiten, uitleven door te springen, door te dartelen 2. uutspringen, vooruutsteken

uutspruten ww. - uutspruiten

uutspuiten ww. 1. uutspuiten: doven door te

blussen 2. door spuiten reinigen
uutstald, **uutgestald** volt. deelw. als bn. gebruikt - uitgestald
uutstalkaaste de 1. uitstalkast: etalage 2. vitrine
uutstallen ww. - uitstallen
uutstalling de - uitstalling, wat uitgestald is
uutstampen ww. - uitstampen: door stampen wassen
uutstaon ww. 1. uitstaan: uitsteken 2. uitgezet zijn: *geld uutstaon hebben* 3. in *mit iene/argens wat mit uut te staon hebben* met iemand/iets wat uit te staan hebben 4. lijden, verduren, verdragen 5. in *iene niet uutstaon kunnen* hem niet verdragen, ergerlijk vinden
uutstarven, **...staarven** ww. - uitsterven
uutstek, in *bi'j uutstek* bij uitstek, ook: buitengewoon, bijzonder, bijv. *Et weer is niet bi'j uutstek*; bij uitzondering, bijv. *Bi'j uutstek hebben ze heur dat geven*; tenslotte, uiteindelijk, bijv. *Bi'j uutstek he'k toch mar besleuten om et te doen*
uutstel et 1. opschorting, uitstel 2. plan, toeleg 3. voorstel, bijv. *een reer uutstel* een vreemd voorstel
uutstellen ww. 1. uitstellen, opschorten 2. als voorstel doen
uutstikken ww. 1. uitsteken: naar buiten steken, zijwaarts of naar voren steken 2. in: *uutstikken boven* uitsteken boven, ook fig.: beter zijn 3. door te steken wegnemen, verwijderen 4. een glaasje leegdrinken
uutstikker de - degene die de aardappels uitsteekt
uutstikkerliende de - lijn waarlangs men een sloot uitzet, uitgraaft, opschoont
uutstiksel, **...steeksel** de - uitsteeksel
uutstippelen ww. - uitstippelen
uutstoelen ww. - uitstoelen
uutstoffen ww. - uitstoffen; *iene de maantel uutstoffen* hem flink de waarheid zeggen
uutstokken ww. - uitleggen, uitduiden, uit de doeken doen, vooral in *iene wat uutstokken*
uutstraolen ww. - uitstralen: als stralen uitgaan.
uutstrekken ww. 1. uitstrekken, gestrekt doen zijn 2. een oppervlakte bestrijken
uutstrepen ww. - wegstrepen, doorhalen
uutstrieden ww. - uitstrijden: ten einde strijden, ten einde ruziën
uutstriecken ww. 1. uitstrijken: door strijken vlak maken en verspreiden 2. weggaan, naar buiten gaan, bijv. *Hi'j strikt de deure uut*
uutstruien, **...stri'jen** ww. - uitstrooien

uutstrupen ww. - uitkleden
uutstudeerd bn. 1. uitgestudeerd: alles geleerd, bestudeerd hebbend wat mogelijk is 2. na veel studie genoeg van het studeren hebbend
uutsturen ww. - uitzenden, eropuit sturen
uutsturing de - uitzending
uutsturen bn. 1. uitgestorven: verlaten, leeg, vooral: doods 2. niet meer voorkomend
uutstuur bn. - overstuur, van de kook
uutstuveren ww. - goed uitrekenen, met name: precies nagaan wie wat moet betalen
uutsulen ww. - verder glijden of rijden zonder dat men zich nog inspant, zodat de vaart afneemt en men uiteindelijk stilstaat
uutsutelen ww. - venten, verkopen door rond te gaan
uuttekenen ww. - uittekenen: afbeelden door te tekenen
uuttellen ww. 1. uittellen: ten einde tellen 2. in *uutteld wezen* bijna bevallen, ook: niet meer in aanzien zijn, geen mogelijkheden meer hebben, door vermoeidheid niks meer kunnen 3. betalen
uutteren ww. - uitteren: wegwijnen
uuttesten ww. - uittesten
uuttieren ww. - uittieren
uuttiezen ww. 1. uit de war halen, ontrafelen door te kammen 2. uitzoeken, nagaan
uuttrappen ww. 1. uittrappen 2. vertrappen, doen uitzakken, vernielen door trappen 3. door trappen doven 4. trappend uitdoen, bijv. *de broek uuttrappen*
uuttrekken ww. 1. uittrekken: van kleding 2. zich uitkleden 3. uit iets trekken, rukken 4. zich laten uittrekken in bet. 1 5. langer maken door te trekken 6. m.b.t. breiwerk: aftrekken, afrafelen 7. eruit gaan, uit iets trekken 8. wegtrekken, naar elders gaan
uuttrekleder de - uitschuifladder
uuttreksel et 1. uittreksel 2. afkooksel
uuttrektaofel de - uittrektafel
uutval de 1. uitval, plotselinge aanval vanuit een verdedigende positie 2. plotselinge uitbarsting van boosheid 3. plotselinge eigenaardige, komische opmerking 4. dat wat uitvalt, afvalt, uitschot 5. haaruitval, uitval van veren
uutvalen ww. 1. uitvallen: plotseling tekeergaan tegen iemand 2. uit iets losgaan en daarbij vallen/laten valen 3. wegvallen bij een wedstrijd, in een werkverband e.d. 4. niet meer werken, niet meer beschikbaar zijn
uutvaler de - uitvaller
uutvanhuus, **uutverhuus** bw. - uit logeren
uutvanhuzen ww. - logeren

uutvanhuzer de - iemand die komt logeren
uutvechten ww. - uitvechten
uutveend, uutgeveend volt. deelw., als bn. gebruikt - uitgeveend
uutveert, ...vaort de - uitvaart, begrafenisplechtigheid
uutvegen ww. 1. uitvegen: reinigen door vegen 2. uitwissen, door vegen onzichtbaar maken
uutvenen ww. - uitvenen
uutventen ww. - uitventen
uutveren, ...vaeren ww. 1. de zee op varen 2. iemand flink de les lezen, tieren (tegen)
uutverhuus z. *uutvanhuus*
uutverkocht ww. 1. uitverkocht: van een artikel 2. van een zaak: alles verkocht hebbend
uutverkopen ww. - uitverkopen
uutveteren ww. - iemand flink de les lezen
uutvielen ww. - uitvijlen: om ruimer te maken
uutvienen ww. - uitvinden, bedenken, verzinnen
uutviener, ...viender de - uitvinder: iemand die iets uitvindt, uitvindingen doet
uutviening, ...vienige de 1. het uitvinden 2. dat wat uitgevonden is
uutviensel et - uitvindsel
uutvieren ww. 1. uitvieren: m.b.t. een ziekte 2. zich uitleven 3. in bijv. *Et oolde jaor he 'k bi 'j mien familie uutviert* gevierd dat het ten einde liep
uutvisken ww. - uitvissen, te weten komen door na te gaan
uutvlakken ww. - uitvlakken, in *et niet uutvlakken moeten*
uutvliegen ww. 1. uitvliegen: van jonge vogels 2. zich uitleven door rennen, stoeien
uutvliegrieching de - richting die de bijen nemen wanneer ze de korf uit vliegen
uutvlochien, ...vlocht, uutvluchien et 1. uitstapje 2. voorwendsel, smoes
uutvluken ww. - ten einde vloeken
uutvoegelen ww. - uitvogelen
uutvoeren ww. 1. uitvoeren: exporteren; verrichten 2. volbrengen
uutvoerig bn. - uitvoerig: alles vermeldend, uitgebreid
uutvoering, uutvoerige de 1. uitvoering: realisering 2. uitvoering van een toneelstuk, concert e.d., vooral: feestelijke avond met een toneel- en/of zang- of muziekuitvoering
uutvolen ww. - uitvouwen
uutvraogen ww. - uitvragen: ten einde vragen, door nadrukkelijk, langdurig te ondervragen aan de weet proberen te komen

uutvreten ww. - uitvreten: verrichten, doen, ook negatiever: uithalen
uutvr... z. uutvr...
uutwazemen ww. - uitwazemen: wasem afgeven
uutwarken ww. 1. uitwerken: uitsnijden 2. verder, genuanceerder bewerken 3. ten einde laten werken, bijv. *Zok spul moet eerst uutwarkt wezen* 4. groter doen worden van honingraat
uutwarking, ...waarking, ...warkinge de 1. het uitwerken 2. de wijze waarop men uitwerkt 3. wat uitgewerkt is 4. gevolg, effect
uutwarkt bn. 1. uitgewerkt: gedetailleerd bewerkt 2. na veel werk gedaan te hebben er klaar mee zijnd of er genoeg van hebbend 3. niet meer werkend
uutwas de - uitwas, uitgroeisel
uutwasken, ...wassen ww. - uitwassen, reinigen door te wassen
uutwassel et - uitgroeisel, uitwas aan plant of boom
uutwassen I ww. - ontkiemen, uitlopen in de lengte
uutwassen II bn., in *goed uutwassen* heel pienter, bijdehand
uutwedstried de - uitwedstrijd
uutweg de 1. uitweg: uitgang 2. mogelijkheid tot uiten 3. middel om uit een probleem te komen, oplossing
uutweller de - degene die het riet zuivert bij het tot bossen brengen
uutwerigen ww. - luchten: van dekens, kleding enz.
uutwi'jen ww. - uitwaaien: door waaien doven, verder in *uutwi'jen laoten* zuiveren van kaf d.m.v. een kafmolen, ook: verkwikking over zich laten komen door buiten te lopen
uutwiedien ww. - wijder maken
uutwieken ww. - uitwijken: naar elders vluchten waar het veilig is
uutwienen ww. - reinigen met een *wiene*
uutwiensel et - uitvlucht, smoes
uutwies de - in *uutwies doen* uitwijzen, uitmaken
uutwiezen ww. 1. uitwijzen: laten zien, aan de dag brengen 2. bepalen dat iemand het land uit moet 3. voortekenen vertonen, eruit gaan zien
uutwiezinge de - in *uutwiezinge doen* laten zien hoe het zit
uutwinnen ww. 1. uitwinnen: van tijd, afstand 2. sneller zijn dan de ander in tijd, vooral: in het zich verplaatsen
uutwinner, ...winder de 1. buitenkansje, ideale

gelegenheid 2. meevaller

uutwinteren ww. - uitvriezen, door de vorst, het winterweer aangetast raken van koren

uutwisselen ww. - uitwisselen: wederzijds ruilen

uutwoond bn. - uitgewoond

uutwrieven, ...**vrieven** ww. 1. uitwrijven: van de ogen 2. wrijvend verspreiden, wrijvend poetsen, bijv. *de meubels in de wriefwas zetten en dan oppoetsen en uutwrieven*

uutwringen, ...**vringen** ww. - uitwringen

uutwusken bn. - uitgeslapen, bij de tijd

uutzaegen ww. - uitzagen

uutzakken ww. 1. uitzakken: uit het lood zakken 2. onderuitzakken in een stoel e.d.

uutzegeven ww. - enorm uitfoeteren

uutzending de - uitzending: van radio, t.v.

uutzet de 1. uitzet 2. laatste keer dat iemand een bep. prestatie verricht die hij daarna niet meer kan doen, in de verb. *de laeste uutzet*

uutzetliene de 1. lijn waarmee men uitzet, z. *uutzetten*, bet. 6

uutzetraem et - raam dat men naar buiten toe open kan zetten

uutzetten ww. 1. plaatsen, neerzetten met een bep. doel 2. uit het land zetten 3. her en der, of op daartoe bestemde plekken neerzetten, plaatsen 4. verrichten, doen 5. uithalen, uitspoken 6. aftekenen, met touw of lijnen anderszins afperken, uitbakenen 7. uitschakelen, uitdoen 8. meerderen 9. zwellen

uutzetter de - haak waarmee men een raam in open stand vastzet

uutzetting de 1. uitzetting: uit een land, een huis 2. uiteenzetting, uitleg 3. het uitzetten, groter worden

uutzeuken z. *uutzuken*

uutzi'jen ww. 1. uitzaaien: van zaad 2. uitzaaien m.b.t. bep. ziektes

uutzi'jing de - uitzaaiing

uutzicht, **uutzichte** et 1. mogelijkheid om naar buiten te zien 2. mogelijkheid om uit te kijken, goed rond te zien, spieden 3. punt van waaruit je goed de omgeving kunt zien, goed uit kunt kijken 4. dat wat men kan zien vanuit een zekere positie 5. vooruitzicht 6. goed vooruitzicht, zicht op een oplossing, uitweg 7. gelaatsuitdrukking

uutzichten ww. - hetz. als *zichten*, bet. 2

uutzieken ww. 1. langzaam verdwijnen van een ziekte 2. z'n ziekte laten uitvieren door rust te houden, door het bed te houden

uutzien ww. - verlangend uitkijken naar

uutzingen ww. 1. uitzingen: ten einde zingen 2. volhouden 3. zingend uiten

uutzinnig bn. - uitzinnig: van blijdschap

uutzitten ww. - uitzitten: met zitten doorbrengen, zittend tot het eind doorgaan, ten einde brengen

uutzoegen ww. 1. uitzuigen: zuigend wegnemen, reinigen 2. leegzuigen 3. uitbuiten

uutzoeger de - uitzuiger: uitbouter, iemand die een ander altijd te veel laat betalen

uutzonder...z. uutzunder...

uutzuken, ...**zeuken** ww. 1. uitzoeken: uitkiezen 2. nagaan, onderzoeken 3. erop toelleggen, bewust uitzoeken om voordeel te behalen

uutzuker de 1. iemand die de zaken altijd uitpluist, tot in detail nagaat 2. iemand die altijd zorgt dat hij het beste krijgt en zo weinig mogelijk betaalt

uutzukeri'je de - het *uutzuken*, het gedoe rond het *uutzuken*

uutzunderen ww. - uitzonderen: buiten-sluiten

uutzundering, ...**zunderige** de 1. uitzonderingsgeval, afwijkend geval 2. het uitzonderen, in *bi'j uutzundering*

uutzunderlik bn. 1. uitzonderlijk: een uitzondering zijnd 2. bijzonder, enorm

uutzunigen ww. - geld uitsparen door zuinig te zijn, uitzuinigen

uutzwaaien ww. - uitzwaaien: uitwuiven

uutzwarmen ww. - uitzwarmen: zwermend uitvliegen, ook bij vergelijking: het en der terechtkomen (van mensen)

uutzwemmen ww. - ten einde zwemmen

uutzweren ww. 1. zich uiten door te zwetsen 2. ten einde zwetsen

uutzwevelen ww. - uitzwevelen

uutzwieten ww. 1. door zweten afscheiden 2. verder in *et uutzwieten* zweten door inspanning enz.

V

vaak de - vaak, neiging tot slapen

vaalbrogge, **val...** de - wankel stapel, wankel staand voorwerp

vaals z. *vals*

vaankgat z. *vanggat*

vaantien et - vaantje, vlaggetje

vaarf... z. *varv...*, *varf...*

vaargen z. *vargen*

vaarken(...) z. *varken(...)*

vaarve(...) z. *varve(...)*

vaas, **vaeze**, **vaze** de - vaas

vaast z. *vast*

vaaste, **vast(e)** bn., bw. 1. niet van z'n plaats te krijgen, niet beweeglijk 2. niet veranderend van plaats, richting enz. 3. van de slaap: ononderbroken 4. zeker, zonder twijfel 5. blijvend, niet veranderbaar 6. hard, niet week 7. stevig, krachtig 8. stevig verbonden 9. op slot

vaast(e)(...) - vast(...)

vaastebienen ww. - vastbinden

vaastedoen ww. - vastmaken

vaastedouwen ww. - door te duwen ineen doen zijn, vast doen zijn

vaastedri'jen ww. - vastdraaien

vaastedrokken ww. - door te drukken vast doen zijn, bijv. *de deure vaastedrokken*

vaastehangen ww. - vast blijven zitten, niet los willen komen, bijv. *Et wark wil niet, et hangt je an de hanen vaaste* komt maar niet klaar

vaastehaoken ww. - vasthaken

vaasteholen ww. 1. vasthouden 2. niet wegdoen, voor zich behouden, reserveren

vaastehouder, **vaasthouder** de - vasthouder, iemand die volhardt

vaastekielen ww. - vastzetten met een keg

vaasteklaampen ww. - vastklampen, zich met inspanning vasthouden

vaastekliemen ww. - vastkleven

vaastekloppen ww. - vasttimmeren: door kloppende bewegingen

vaastekneupen ww. 1. vastknopen: met knopen vastmaken, vastbinden 2. fig.: aan iets verbinden

vaastekniepen ww. - vastknijpen

vaastekommen ww. - vast komen te zitten

vaastekoppelen ww. - vastkoppelen, ook fig.

vaastelaand et - vasteland

vaasteliemen ww. - vastlijmen

vaasteligger ww. 1. vastgemaakt liggen 2. door vastlegging bepaald zijn

vaastelopen ww. - vastlopen (ook fig.)

vaastemaelen ww. - door draaiende bewegingen vast komen te zitten, bijv. *Die trekker het 'm hielemaole vaastemaeld*

vaasten de - de omstandigheid waarin men vast, tijd van het vasten

vaastenaegelen ww. - vastnagelen, vastspijkeren

vaastenaovend de - vastenavond

vaasteni'jen ww. - vastnaaien

vaastepikken ww. 1. vastkleven 2. door te *pikken* vastmaken

vaastepraotten ww. - vastpraten

vaastesjorren ww. - vasttrekken, door te trekken stevig vastmaken

vaastesleutelen ww. 1. door sleutelen vastmaken 2. leidfels vastzetten door de *sleutels* aan het hoofdstel, z. *sleutel*, bet. 4

vaastespijkeren ww. - vastspijkeren

vaastestaon ww. - vaststaan

vaastesteld bn. - vastgesteld

vaastestellen ww. - vaststellen: afspreken, vastleggen

vaastestikken ww. - vaststeken, stekend bevestigen

vaastestrikken ww. - vaststrikken

vaastezetten ww. 1. vastzetten, stevig bevestigen 2. vast gaan zitten, zich vastzetten

vaastezitten ww. 1. zo zitten, staan, liggen dat geen beweging mogelijk is 2. niet kunnende doorgaan, afstuiten op 3. bevestigd zitten 4. in de gevangenis zitten

vaastezoegen ww. - vastzuigen

vaastgoed et - vastgoed

vaasthouder z. *vaastehouder*

vaastigheid de 1. vaste structuur, stevigheid van samenstelling 2. zekerheid qua bestaan, vaste baan 3. onroerend goed

vader, **vaeder**, **vae** de 1. vader: mannelijke persoon of dier met nakomelingen, ook: God, in verb. 2. informele, ironische of licht dreigende aanspreekvorm

vadse z. *vodse*

vadsig bn., bw. 1. iemand die er dik, vet, kwabbig uitziet 2. smerig

vaeg bn. - vaag

vaeke bw. - vaak, niet zelden

vaekentieds bw. - vaak, niet zelden

vaeks bw. 1. vaak, nogal eens, meestal 2. misschien

vaekstieden bw. - vaak, meestal

vael, **vaele** bn. 1. vaal, bleek van kleur 2. flets 3. in *een vaele streek* een gemene, smerige streek

vaelachtig bn. - vaalachtig

vaele z. *vael*

vaem de 1. vaam, vadem, de lengte tussen de uiteinden der handen wanneer men die zijwaarts uitgestrekt houdt 2. bekende lengtemaat: vadem

vaemen ww. - vamen, vademen: met gestrekte armen omvatten, bijv. *Ie kun et wel vaemen*; ook gezegd wanneer men met grote passen loopt

vaenster(...) z. *veenster(...)*

vaer z. *veer* I

vaer(...) z. *veer(...)*

vaeren z. *veren* II
vaeze z. *vaas*
vak et 1. begrensd vlak 2. baanvak, dijkvak e.d. 3. vak in een kast, la e.d. 4. hoivak 5. beroep, specialisme enz.
vakketure de - vacature
vakmaansschop et - vakmanschap
vakmeensken en var. mv. - vaklui, specialisten
vakni'js et - vaknieuws
vakschoele de - vakschool, school voor een bep. vakopleiding
vakuum et - vacuüm
vakvereniging en var. - vakvereniging
val, valle et 1. vanggat 2. keer dat men/iets neervalt 3. verovering of overgave van een stad, burcht e.d. 4. hetz. als *vallegien*
valappel, ofvalappel de - valappel
valbrogge z. *vaalbrogge*
valderaosie z. *veralderaosie*
valdeure de - valdeur, deur die men kan oplichten of laten vallen en die draait om een horizontale as
valen ww. 1. neervallen, naar beneden vallen, omvallen, losgaan en neervallen 2. van elders binnenkomen en zich manifesteren 3. gezegd worden 4. terechtkomen op, in, bijv. in *Et oge vul me d'r op* ik zag het toevallig 5. plaatshebben in een bep. periode, op een bep. tijdstip 6. gegeven worden, neerkomen, weerklinken 7. neerhangen, neerkomen overeenkomstig de val 8. zich voordoen, neerdalen, komen over, bijv. in *D'r vul een stilte* 9. omkomen 10. te situeren zijn, te rekenen zijn 11. in een bep. situatie of omstandigheid geraken 12. vastgesteld worden, bijv. in *D'r is nog gien besluit valen* 13. in *valen te*: kunnen worden, bijv. in *D'r vaalt weinig an te doen* 14. ondervinden, ervaren, bijv. in *De reize vul him zwaor*
valeriaan, veleriaan, vleriaan de - valeriaan, kleine valeriaan, echte valeriaan
valgat et - vanggat, hetz. als *val*, bet. I
valke de - bep. roofvogel: valk
vallaot z. *verlaot*
valle de 1. val 2. z. *val*
vallegien et - valletje, rabat, kort gordijn
valperti'j de - valpartij
valplak de - valplek
valraem et - raam dat om een horizontale as aan de onderkant draait
vals, vaals bn., bw. 1. niet zuiver van klank 2. niet eerlijk, gemeen 3. onbetrouwbaar, verraderlijk 4. boos, nijdig 5. nagemaakt of

vervalst 6. vaal, bleek, in *een vals zunnegien*
 7. in *valse bescheidenhied* onechte, gespeelde bescheidenheid
valserd de - valsaard
valserik de - valserik
valshied de - valsheid: het *vals* zijn in diverse bet.
valsighied de - het *vals* zijn in diverse bet.
van I de 1. van, achternaam, familienaam
van II vz. 1. van 2. met betrekking tot, bijv. *Hi'j hul niet op van zeuren* 3. ter inleiding van wat men wil laten weten, bijv. *Hi'j hiet van Piet* 4. in een bepaalde periode, bijv. in *Wat het die man van zien leven een boel uut de wege zet* 5. qua herkomst, bijv. *Hi'j komt van Berkoop*
vanaovend, venaovend bw. - vanavond
vanbuten bw. - vanbuiten
vandaege, vedaege bw. - vandaag, heden
vandaege-de-dag, vandaege-an-de-dag bw. - vandaag de dag
vandaon bw. - vandaag
vandaor bw. - vandaar, om die reden
vandehaast en var. bw. - deze herfst
vandemeitied bw. - dit voorjaar
vandemiddag bw. - vanmiddag
vandemorgen bw. - vanmorgen
vanderhaand, vandehaand bw. - het meest rechts lopend/ingespannen staand
vanderhaans, vandehaans bn., bw. 1. het meest rechts lopend, bijv. *As twee peerden veur de waegen lopen, dan lopt et linker peerd bi'jderhaans en et ere vanderhaans*; ook gezegd tegen het paard dat naar rechts moet; ook (zelfst.) *de vanderhaanse* het paard dat het meest rechts loopt
vandeur bw., in *d'r vandeur* ervandoor
vandeweke, vandeweek bw. - deze week
vandewinter bw. - deze winter
vang de 1. flank, zij, van mens en dier 2. vang van een molen
vangbaand de - balk van het gebint naar een *plaete*
vangen ww. 1. vangen, door grijpen e.d. pakken, in z'n macht krijgen 2. beetnemen, te grazen nemen 3. door te vissen proberen te verwerven 4. opvangen 5. als geldelijke beloning krijgen, verdienen
vanggat, vangsgat, vangsgat, vaankgat et - vanggat, gat, verlaging boven in het hoivak waar men het hooi aannam en verder verspreidde; ook bij opslag van koren; hetz. als *val*, bet. I
vangkooi z. *zeugekooi*

vangpiepe de - vangpij
vangplak et, de - vangplaats
vangreel de - vangrail
vangsloot de - sloot in een eendenkooi waarin men de wilde eenden lokte met voer
vangwarktuug en var. et - vangwerktuig
vannaacht bw. - vannacht
vannantes de - bep. soort wortel
vanneuden, verneuden, vannoden, vernoden bw. - nodig, gewenst, vereist
vanni'js, veni'js bw. - vannieuws, opnieuw
vannoods bw. - als het niet anders kan, als het noodgedwongen moet
vanof vz., ook niet aaneen gebruikt - vanaf
vanoolds bw. - vanouds
vanuut vz. - vanuit, bijv. in *vanuut et raem*, ook niet aaneen, bijv. *Hi'j keek van et raem uut naor beneden*
vanwegens, vanwege(n) vz. - door de oorzaak van, als gevolg van
vanwennig, ...wendig, verwennig bn., bw. - zich niet op z'n gemak voelend en naar huis terug verlangend
vanweten(d) bn. 1. betweterig, geneigd tot ruziën 2. verdrietig 3. fel, verbeterd
vanwielen voegw. - omdat, doordat
vanzels, ...zelfs bw. 1. uit zichzelf 2. moeiteloos 3. uiteraard
vanzieden bw. - van opzij
vaomen I mv. - vademen, in *op gien voeten en vaomen nao* op geen stukken na
vaomen II, **vemen** ww. - met grote passen lopen
vaorens de - bep. ziekte, ontsteking bij paarden: vaar, varent
vaort, veert de 1. vaart, snelle beweging 2. het varen met schepen 3. kanaal, gegraven waterweg
vaortien et - vaartje, vadertje, in verb.
vaortskaante de - kant, wal van een vaart
vaortwal, vaorts... de - vaartwal
vaosie de - flink tempo, flinke vaart
varf... z. ook *varve...*
varfdeuze de - verfdooz
varflaoge, varvelaoge de - verflaag
varfpot de - verfpot
varfrolle, vaarf... de - verfrol
varfwinkel en var. de - verfwinkel
vargen, vaargen ww. - vergen
variaant de - variant
variaobel bn. - variabel
variaosie de - variatie, afwisseling, vooral: in mogelijkheden om te doen
varkekramme z. *varkenkramme*

varken, vaarken et 1. bekend zoogdier: varken, zwijn 2. iemand die smerig is 3. luiaard 4. chagrijnig, dwars iemand 5. gele lis
varkenachtig bn., bw. 1. varkenachtig 2. twistziek, kribbig
varkenbak de - varkensbak, varkentrog
varkenbeer de - beer, mannelijk varken dat voor dekking wordt gebruikt
varkenbek de 1. bek van een varken 2. bek van een rund of paard die aan de bek van een varken doet denken: door een te nauwe of te korte onderkaak of een te lange bovenkaak 3. pony met langere bovenbek dan normaal
varkenblaeden mv. - varkensvet in buikvlies (van het varken als slachtdier)
varkenblaoze, varkens... de - varkensblaas
varkenbloeme, varkens..., varkenties..., varkentiesplaante de - varkenbloem, gele lis
varkenbonke, varkens... de - soepbeen van het varken
varkenbossel de - het geheel van het stijve haar van een varken; ook wel van een mens, bijv. *Hi'j had van die varkenbossels, et ston 'm steil op 'e kop*
varkenbrik de - wagen op veren, bestemd voor het vervoer van varkens
varkendong de - varkensmest
varkeneerappels, ...eerpels mv. - aardappelen bestemd als voer voor varkens
varkenemmer de - emmer voor voeder of drinken voor varkens
varkenfokkeri'je de - varkensfokkerij
varkengrös, varkens... et 1. varkensgras 2. bep. zeer fijn gras
varkenhaor, varkens... et 1. haar van een varken 2. haar dat nergens naar lijkt, melkboerenhondehaar 3. bep. fijn gras
varkenhekke, varkens... et - hek gebruikt als opzetstuk op een wagen voor het vervoer van varkens
varkenhilde, varkens... de - zolder boven varkenshok
varkenhokke, varkens... et 1. varkenshok 2. hok op een wagen: voor 't vervoer van varkens
varkenhoksdeure, ...hokkedeure de - deur van het varkenhok
varkenhouderi'je de 1. het houden van varkens 2. bedrijf waar men varkens fokt, mest
varkenjacht de - varkensjacht, nl. op wilde zwijnen
varkenjarre de - gier van het varken
varkenkaampien et - stukje weiland vlak bij

huis, waarop men varkens laat lopen

varkenkaon et - hetz. als *kaon*

varkenkooi de - hetz. als *zeugekooi*

varkenkop, *varkens...* de 1. varkenkop 2. lelijk hoofd

varken koper de - iemand die varkens opkoopt

varkenkrabbertien et - hetz. als *varken-schrabber*

varken kramme, *varkens...*, *varkekramme*, *varkenkrimpe*, *varkenskrempe* de - speciale kram, ring of evt. stuk ijzer- of koperdraad dat een varken door de neus kreeg om het wroeten te voorkomen

varkenkrammen ww. - één of meer *varkenkrammen* plaatsen (ook zelfst.)

varkenkrimpen en var. z. *krimpen*

varkenkrimperstange de - tang waarmee men een *varken kramme* aanbrengt

varkenluus de - op varkens voorkomende luis

varkenmark, *varkensmark* de - varkensmarkt

varkenmes(t), *varkens...*, *...messe* de - varkensmest

varkenmesten ww. - mesten van varkens

varkenmesteri'je de - varkensmesterij

varkenmiege de - urine van een varken

varkenniere de - nier van een varken

varkenoor, *varkens...* et - varkensoor

varkenpest, *varkens...* de - varkenspest

varkenpierik, *varkens...* de - ren voor varkens, omheinde uitloop voor varkens

varkenpiest, *varkens...* de - hetz. als *piest*, bet. 3

varkenpote, *varkens...* de - varkenspoot

varkenpries de - prijs, (ver)koopwaarde van een varken

varkenrieden ww. - vervoeren van varkens met een bep. wagen

varkenring de - hetz. als *varken kramme*

varkenrogge de - varkensrug

varkens... z. *varken...*

varkenschrabber de - bep. krabber, krab-ijzer waarmee men bij het slachten het haar van de huid van het varken haalde

varkenschure de - varkensschuur

varkensdeure de - buitendeur van een varkenshok in de schuur

varkensemmer de - voederemmer voor een varken

varkensgrös et 1. borstelgras 2. z. *varken-grös*

varkenshaoren bn. - van varkenshaar

varkenskaon de - stukje uitgebraden, uitgesmolten vet van het varken

varkenskraanze de - hetz. als *kraanze*, bet. 2

varkenslaachten ww. - slachten van varkens

varkenslaachtspullen mv. - voedsel door het slachten van één of meer varkens verkregen

varkensnieder de - degene die de jonge mannelijke varkens castréert

varkensnust et - nest van een varken

varkensnute de - varkenssnuit

varkenspierik, *...pirk* de - ren voor varkens

varkenspokkens mv. - vlekziekte (bij varkens)

varkenspul et - voedsel door het slachten van één of meer varkens verkregen

varkensribbegies mv. - varkensribbetjes

varkenstaepel de - varkensstapel

varkenstat de 1. staart van een varken 2. krulvormige haak aan een *puthaoke*

varkenstek et - hek als opzetstuk voor het vervoer van varkens met name op wagens

varkensstiekel de - bep. grote distel

varkentange de - hetz. als *varkenkrimperstange*

varkentien et 1. klein varken 2. pissebed 3. vrucht van de gele lis 4. gele lis

varkenties... z. *varkenbloeme*

varkentrogge de - varkentrog

varkenutter de 1. tepel van een varken 2. kartelige vormen aan een verkeerd gehaarde zeis

varkenvanger de 1. iemand die bezig is varkens te vangen 2. iemand met kromme benen

varkenvet, *varkens...* et - varkensvet

varkenvleis, *varkens...* et - varkensvlees

varkenvoer et - varkensvoer

varkenvoeren ww. - voederen van varkens

varkenwaegen, *varkens...* de - wagen voor het vervoer van varkens

varkenziekte de - varkensziekte

varkenzoolder de - zolder boven de varkens in een varkenshok

varve, *vaarve* de - verf

varvebusse, *varfbusse* de - verfbus

varvefabriek de - verffabriek

varvehaandel de - verffield

varvekrabber, *vaarve...*, *varverskrabber*,

varfkrabber de - schraapijzer

varven, *vaarven* ww. - verven

varver, *vaarver* de 1. (huis)schilder 2. degene die garens, kleding verft 3. blauwverver

varveri'je de - werkplaats van een verver,

inrichting waar geveerd wordt
varversknecht de - schildersknecht
varverskwaste, *varfwaste*, *vaarf...* de - verfkwast
varverswinkel de - schilderswinkel
varveschrabel et - schraapsel: van verwijderde verf
varvespuite de - verfspuit
varvestof de - verfstof
varvetroep de - het geheel aan verf
vas I, *vessien* et 1. gedichtje 2. liedje
vas II bn. 1. vers: pas gemaakt, gegroeid 2. pas geleden ontstaan, gebeurd, bijv. in *Dan is 't nog zo vas* nog maar zo heel kort geleden, met name van een sterfgeval
vaskalfd bn. - pas gekalfd hebbend
vassiesschrieveri'je de - het schrijven van versjes, gedichtjes, liedjes
vast, *vaast*, *vaaste* bw. 1. stellig, waarschijnlijk 2. alvast, intussen 3. z. *vaaste*
vastberaoden bn., bw. - vastberaden
vastbesleuten bn., bw. - vastbesleuten
vaste(...) z. *vaaste(...)*
vat I et 1. vat, bep. vaatwerk 2. inhoudsmaat gerekend naar een botervat 3. inmaakvat
vat II de 1. vat, greep, houvast, in verb. als *d'r (gien) vat op/an kriegen/hebben* geen vat op iets of iemand kunnen krijgen/ hebben, d.i. ook: houvast
vatber bn. - vatbaar: gevoelig zijnd voor iets
vatberhied de - vatbaarheid
vatten ww. - vatten: vastpakken, beetpakken
vattien et 1. klein vat 2. afwasteil
vaze z. *vaas*
vechten ww. 1. vechten, strijden 2. zich tot het uiterste inspannen
vechter de 1. vechter, strijder 2. fig.: iemand die zich vaak inspant om het uiterste te bereiken
vechteri'je de - vechterij: vechtpartij
vechterig bn. - vechtachtig
vechtersbaos de - vechtersbaas
vechtjasse de - vechtjas
vechtspoor de - spoor van een haan e.d.
vedaage z. *vandaage*
vedaosie z. *verdievedaosie*
vedder z. *veerder*
vedeure bw. - voor de deur, vaak ruimer: buiten
veebeslag, *...bestaand* et - het geheel aan vee dat iemand heeft, iemands bestand aan vee
veedriever de - koeiendrijver, ook wel gezegd van schapen of ander vee
veefoons(t), *veefonnis* et - veefonds

veeg bn. 1. veeg 2. z. *vege*
veegblik et - veegblik, stofblik
veegmesiene de - machine waarmee men het ijs veegt t.b.v. schaatsers enz.
veehandeler de - veehandelaar
veehkke et - hek op veewagen
veehouderi'je de - veehouderij
veekarre de - kar of wagen achter een auto om vee te vervoeren
veekeuring, *...keurige* de - veekeuring, met name evenement waarbij door deskundigen bep. kwalificaties, prijzen aan gefokte dieren worden toegekend
veekoeke de - veekoek
veen(...) z. ook *vene(...)*
veenarbeider, *vene...* de - veenarbeider
veenarbeidershusien et - woninkje van een veenarbeider
veenbaos, *venebaos* de - eigenaar van een veenbedrijf of van een stuk veen dat wordt geëxploiteerd
veenbeie z. *venebeie*
veenboekweite, *...boekweit* de - veenboekweit
veenboekweiten ww. - verbouwen en oogsten van veenboekweit
veenbri'j de - veenspecie
veenbrogge de - brug over een wijk door het veen
veenderi'je de 1. het exploiteren van veen, turf maken uit veen 2. plaats, perceel waar men veent, waar men turf maakt uit veen
Veengao z. *Vinkege*
Veengaopetten mv. - bep. petgaten in de buurt van *Vinkege*
veengrond, *vene...* de 1. grond die vooral uit veenaarde bestaat 2. gebied waarvan de grond vooral uit veenaarde bestaat
veenheide de - hei die op het veen groeit
Veenhuzen et - Veenhuizen, plaats in Drenthe, oostelijk van *Oosterwoolde*
veenklonie de - veenkolonie
veenlaand et - veenachtig land, ook: land waar wordt verveend
veenpluis et - wollegras
veenpoesies mv. - wollegras
veenpoolder de - veenpolder
veenster, *vaenster* et 1. venster raam 2. blind aan de buitenkant
veensterbaank(e), *vaenster...* de - vensterbank
veensterglassien et - stukje stof dat op kleding is genaaid en door de vorm doet denken aan een venster

veentien, **vennegien** et 1. stukje terrein met vooral veengrond, veenput (vaak weer in enige mate begroeid) 2. niet zo grote, enigszins platte, zoete appel, geschikt als stoofappel, vooral in *zute veenties*
veepest de - runderpest
veepries de - veeprijs
veer I, **vaer** de 1. vader 2. rond uitsteeksel aan één van de lange zijden van een plank dat past in de groef van een andere plank
veer II et 1. de uitgestrektheid in de omgeving, in *et hiele heer en veer* de hele omgeving, de grote omtrek die relevant is, ook: al hun spullen, al hun bezittingen, bijv. *Ze hebben de burenen mit heur hiele heer en veer op 'e straote zet; in alle heer en veer* in hun beste kleding
veer III de - overzet, plaats waar men een rivier, kanaal kan worden overgezet
veer IV, **ver**, **vere**, **veren** bn. 1. met een zekere afstand 2. verwijderd, afgelegd 3. van, met een grote afstand 4. flink opgeschoten, op een gevorderd punt 5. op grote afstand in de tijd, bijv. in *Dat was veer veur mien tied* lang voordat ik geboren was 6. in hoge mate, in verb. als *Daor vuul ik me veer boven verheven* dat is beneden mijn waardigheid, dat type kritiek enz. is me te min
veerbaos de - veerbaas
veerboom, **vaer...** de - vaarboom
veerder I, **vedder** bw. - verder, later, overig
veerder II, **veeders**, **vedder** bw. 1. vervolgens 2. bovendien, voorts 3. overigens, voor het overige 4. verderop, elders 5. voortgaand, voortzettend 6. in *wat veerder vertellen* het doorvertellen
veerder(...) - verder(...), voort(...): eerste deel van woorden als *veerderlezen*, *veederschrieven*
veerderop bw. - verderop
veeders z. *veerder II*
veerdig bn. - vaardig, gezwind, vlot
veeunster et - veerunster, weegtoestel met veer waaraan hetgeen gewogen moet worden komt te hangen
veeuster, **veerooster** et - roosterwerk aangebracht in een stuk pad, weg
veergaand bn. - vergaand
veergeul, **vaer...** de - vaargeul
veergezicht et - vergezicht
veerkieken ww. - in de verte kijken, van ver kijken, bijv. in *Dat is een brille veer veerkieken*
veerof, **verof** bw. - van ver, m.b.t. een ver

verwijderd punt
veerschute de - schuit: waarmee men vaart
veerskalf, **veerskusien** et - vaarskalf, vrouwelijk kalf
veerspringen, **verspringen** ww. - verspringen
veert z. *vaort*
veerte, **vette** de 1. verte 2. vergezicht, bijv. in *de schiemerige veerte*
veertiendaags, **...daes** bn. - veertiendaags: veertien dagen durend, ook: om de veertien dagen verschijnend
veertienlinies bn. - van een bep. omvang, wijdde, in *een veertienlinies laampe*
veerwaeter, **vaer...** et - vaarwater, water waarover/waarlangs men vaart
veerweg, **vereweg**, **ver(re)weg** bw. - verreweg
veerze de - vaars, nl. jonge koe
veerzicht et - het ver zien, bijv. in *een brille veer veerzicht*
veestaepel de - veestapel
veestal de - staanplaats voor twee koeien naast elkaar
veestek et - hek als opzetstuk op een wagen voor veevervoer
veetaxateur de - taxateur: van vee
veeverlosapperaot z. *verlosapperaot*
veewaegen de - wagen voor het vervoer van vee, met name een boerenwagen of vrachtauto voor dat doel
vege, **veeg** de 1. keer dat men veegt 2. vlek, streep, door een vegende beweging ontstaan 3. klap waarbij men uithaalt, oorveeg 4. in *Die het een vege in 't oor* hij/zij is dronken
vegen ww. 1. vegen, met een bezem, lap enz. strijken en op die manier schoonmaken of anderszins wegnemen, afvegen 2. uitwissen, wegwissen 3. door weg te wissen schoonmaken 4. zich zeer snel voortbewegen 6. slaag geven, klappen
veger de 1. iemand die veegt 2. stoffer 3. kunstzwerm verkregen door bijen van de raampjes uit een zwermrijpe bijenkast te vegen 4. akkerwinde, de bloemen van de akkerwinde
veger-en-blik zn. - veger en stofblik samen
vegerhoolt et - berkenhout ter dikte van een draadpaaltje, gebruikt voor het maken van vegers
veilighiedsklemme de - klimbeugel, klimschaats
veilighiedsbeugel de - valbeugel, vooral bekend van een trekker

veiling de 1. bep. openbare verkoping: veiling 2. in *iene in de veiling nemen* iemand ertussen nemen

veinster et - vensterluik, luik aan de buitencant, z. ook *veenster*

vekaansie de - vakantie

vekaansiebaentien et - vakantiebantje

vekaansiedrokte de - vakantiedrukke

vekaansiehuus et - vakantiehuus

vekaansiekolonie de - vakantiekolonie: bep. inrichting voor zwakke kinderen of voor kinderen om zich te ontspannen

vekaansietied de - vakantietijd

vekaansievermaak et - vakantievermaak

vekaansieweer et - vakantieweer

vekaansieweke de - vakantieweek

vel de 1. huid 2. stuk huid dat geheel of deels loslaat 3. afgestroopte huid 4. kring van een vrouw 5. raten van bijen; *zwat vel* oude raten, *blank vel* nieuwe raten 6. vlies, bijv. in *een vel op 'e varve, een vel op 'e melk* 7. stuk papier om op te schrijven enz.

veld et 1. het open, wijde land, weilanden, akkers, heideveld inclusief stukken bos, de akkers of weilanden waarop men werkzaam is, die men bewerkt 2. stuk akker 3. terrein in het hoogveen waar men turf wint 4. speelveld bijv. bij voetbal of soortgelijk speelveld 5. sportveld

velderi'je, velleri'je de - hetz. als *velwark*

veldflesse de - veldfles

veldhutter, veldutter de 1. bijnaam voor een bewoner van bep. buurten uit de omgeving van *Noordwoolde* 2. z. *heidehutter*

veldketel de - grote ketel die men meenam naar het weiland/de akker waar men werkte

veldlurke de - veldleuwerik, de gewone leuwerik

veldmoes de - veldmuis

veldnaeme de - veldnaam, toponiem

veldschure de - veldschuur

veldslichten ww. - egaliseren van grond

veldspoor et - elk der stroken grond naast de wagensporen

veldtraining de - veldtraining

veldvruchten mv. - gewas

veldwaachter de - veldwachter

veldwark et - veldwerk: onderzoek in het veld, in de praktijk

veldwikke de - vogelwikke

velen ww. - kunnen verdragen, uit kunnen staan, vaak: al dan niet afgunstig zijn

veleriaan z. *valeriaan*

velgen ww. - ondiep ploegen, bijv. *et laand*

velgen

velgremme de - velgrem

vellegeld et - geld dat een boer ontvangt voor één of meer kalfsvellen

velving, velg de - velg

velshaemer de - bep. hamer van een smid waarmee hij de hoepen om de wielen aanbracht

velwark et - huid van wat de uier wordt

vemen z. *vaomen* II

venaovend z. *vanaovend*

vene, veen de, et 1. veenaarde 2. terrein, bodem met veel veenaarde 3. gebied met veengrond 4. in *'t Vene* Heerenveen 5. z. *veentien*

veneachtig bn. - veenachtig

vene(...) z. ook *veen(...)*

venebeie, veenbeie de 1. veenbes 2. bosbes

Veneboeren mv. - naam van een buurtschap tussen *Makkinge* en *Else*

venebonke de - kluit bonkaarde

venebore de - veenboor

venebraand de - veenbrand, brand in, van het veen

venebrokke de - brok veen

venedobbe de - veendobbe

venegat et - uitgegraven veenput, kleine plas in hoogveen

venegrös et - wollegras

venekaant(e) de - lett. de kant van het veen

veneklute, veen... de - veenkluit

Venekoten et - bekende buurtschapje bij *Oosterwoolde*

venepette, ...petten, veenpette de - veenput

veneplogge de - zode op het veen, stuk van die zode

venepvlak et - plek, plaats in het veen

venepuusters mv. - wollegras

venepoele, ...plasse de - kleine poel, plas in het hoogveen

veneputte, veen... de - veenput

venespecie de - veenspecie

venestroke de - strook veen, strook veenland

venetrappen ww. - in elkaar trappen van uitgebaggerde veen

venevolk et - veenarbeiders

venewarker de - veenarbeider

veneweg de - weg die door het veen loopt

venewottel de 1. veenwortel 2. duizendknoop

venezutien et - hetz. als *zute veentien*, z. onder *veentien*

veni'js z. *vanni'js*

venien, veniend, vernien(d) et 1. ongemak,

ziekte, lastig ongedierte bij vee, bijv. *Bij venien het een koe een hiele hadde raand in 't gier* 2. venijnigheid, boosaardigheid

veniendangel de - tong van een slang

veniendeulie de - olie waarin men een levende adder heeft laten sterven, gebruikt tegen diverse veeziekten

veniendig, **venienig**, **verniendig**, **vernienig** bn., bw. 1. fel, erg onaangenaam voor het gevoel 2. nogal fel, zeer bij de hand, ook negatief: al te fel, giftig reagerend, bijv. in *een klein, venienig persoon*

venig bn. - venig, veenachtig

venille de 1. de specerij vanille 2. verkorting van *vanillepudding*, *vanillevla*

venille-ies et - vanilleijs

venilleplaante de - vanilleplant

venillesuker de - vanillesuiker

venne, **vinne** de - weiland, vaak veenachtig; lager gelegen en/of duidelijk ontgonnen

vennegien z. *veentien*

vennegrond de - laag gelegen, veelal veenachtig weiland

vent de 1. kerel, man 2. vrijer 3. jochie, kereltje

ventenlok et - ruikgoed (om mannen mee aan te trekken)

ventersdoekien et - doek die een venter over de waren in z'n mand heeft

venterskörf de - mand, korf waarmee men vent

ventilaosie de - ventilatie

ventilaosiepiepe de - ventilatiepijp

ventilaosiereuster et - ventilatioerooster

ventilater de - ventilator

venushaor et - venushaar (kamerplant)

venusschoe de - venusschoen

ver z. *veer* IV

veraanderen ww. 1. veranderen: anders maken 2. verwisselen

veraandering, ...*derige* de - verandering

veraanderlik bn. - veranderlijk, wisselvallig

veraarmen ww. - verarmen, armer worden

verachtig z. *werachtig*

veraevenseren, **veraeveseren** ww. - verprutsen, verknallen

veraffront... z. *veroffront...*

veralderaosie, **valderaosie**, **veralteraosie** de - het even uit z'n evenwicht zijn door verbazing, schrik enz., drukte die er is

veraldereerd, **verallereerd**, **veraltereerd** bn., bw. - uit z'n evenwicht: door schrik, verbazing, drukte, de kluts kwijt, overstuur

veraldereerdhied de - het *veraldereerd* zijn

veraodeming de - verademing

vererven en var. ww. - vererven

verbalderd bn., bw. - verbouwereerd

verbalderen, **verbadderen** ww. 1. nogal vernielen door te vertreden, vertrappen 2. verknoeien

verbaol et - proces-verbaal, bekeuring

verbaosdhied de - verbaasdhied

verbaozen ww. - verbazen

verbargen, **verbaargen** ww. 1. verbergen, wegstoppen 2. geheim houden, verzwijgen

verbeerligen ww. - hetz. als *verschrippen*

verbeinselen ww. - verknoeien, verknallen

verbelen ww. 1. verbeelden: voorstellen, uitbeelden 2. zich indenken 3. zich inbeelden

verbelinge, **verbeling**, **verbeelding(e)**, **verbeeldige**, **verbelige** de 1. verbeelding: uitbeelding 2. het zich verbeelden, bijv. in *in (de) verbelinge* 3. fantasie 4. waan, inbeelding 5. verwaandheid

verbellen ww. - door te telefoneren aan geld verbruiken

verbeteren ww. 1. verbeteren, beter maken 2. herstellen (van fouten), recht zetten

verbeuden bn. - verboden

verbeurdverklaoren ww. - verbeurdverklaren, confisqueren

verbeuren ww. 1. verbeuren, goederen, bep. rechten kwijtrakten 2. verwedden

verbeurten ww. - elkaar afwisselen

verbeuzelen ww. - verbeuzelen, verspillen (van de tijd)

verbiennen ww. 1. verbinden van een wond e.d. 2. een verbinding maken, vormen

verbienningsstok et - verbindingsstuk

verbiesterd bn., bw. - verbijsterd

verbieten ww., in *je...* zich verbijten

verblijf et - verblijf: het zich ophouden

verblijfskosten mv. - verblijfskosten

verblind bn. - verblind

verbliegen ww. - verblinden

verblikken ww. - verblikken, in *niet verblikken* onaangedaan blijven, niet toegeven

verblotekonten ww., in *Et kan mi'j niks verblotekonten* het kan mij niets schelen

verboegen z. *verbugen*

verbongelen ww. - verboemelen

verbottenen ww. - afsterven van koningin-cellen in hun *melk* door *opdoeken*

verbouw de 1. verbouw 2. het verbouwen van een gewas

verbranen ww. 1. doen verbranden 2. door vuur vernietigd worden 3. door hitte of vuur

verwonden/verwond raken 4. cremeren 5. door te sterke hitte bederven, verschrompelen, aantasten; door hitte of een teveel aan scherpe stoffen uitdrogen, aangetast raken 6. te snel en te intensief bruin of rood worden als gevolg van felle zon

verbranden de - verbranding, het *verbranen*
verbraoden ww. 1. door te braden verbruiken 2. in gebraden toestand brengen 3. bedorven raken door te lang braden 4. z'n huid verbranden door zonnestraling

verbratsen ww. - verkwisten

verbreken ww. 1. verbreken, ook fig. 2. doorbreken: van de sleur enz. 3. uiteen doen gaan, kapot maken, in *een huusholing* *verbreken*

verbrengen ww. 1. verplaatsen 2. verkwis-
ten

verbrieden en var. ww. - verbreden

verbroezen ww., in *d'r in verbroezen* het te druk hebben en daardoor het werk niet meer goed aan kunnen

verbruinen, **verbruijen** ww. - verknoeien, verknallen

verbruken ww. - verbruiken, door gebruik opmaken

verbruiker de - verbruiker

verbruuien, **verbruijen** ww. - verbroeien

verbruuk et - verbruik, de hoeveelheid die men verbruikt

verbugen, **verboegen** ww. - verbuigen, ombuigen

verburgen bn. - verborgen, verscholen

verdaegen ww. - verdagen, uitstellen

verdaenken ww. - verdenken

verdamme tw. - potverdrie

verdampen en var. ww. - verdampen

verdan, **veurdan** bw. 1. verder, vorderend 2. in *dommiet veurdan* binnenkort

verdarf et - bederf, verderf

verdarre, **verdarrie** tw. - verdorie

verdek et - met kleed overdekte wagen, ook *bulderwaegen* geheten

verdekseld tw. - verdorie

verdielen, **verdelen** ww. - verdelen

verdieling(e) en var. de - verdeling

verdielkaaste en var. de - verdeelkast

verdienen ww. 1. verdienen 2. waard zijn te krijgen, terecht ondergaan, bijv. *Waar he'k et an verdiend!* hoe kun je 't me aandoen

verdiens, **verdiens**te et 1. werk waaraan men verdient, inkomen 2. dingen waardoor men zich verdienstelijk maakt

verdiesterweren z. *verdistreweren*

verdievedaosie, **vedaosie**, **verdieverdaosie**, **verdievedering**, **verdieverdering** de - ontspanning door vermaak, verstrooiing

verdievederen, **verdieverderen**, **verdievierderen** ww. 1. verdiverteren, zich ontspannen door vermaak 2. slechten, egaliseren 3. verrekenen, verdelen 4. langzaam bijgelegd worden, slijten door de tijd

verdiffederen, **verdiffederen** ww. 1. afnemen in pijnlijk zijn, hinderlijk zijn, overgaan 2. zakken (van eten dat men net at), bijv. in *Et eten moet even verdiffederen*

verdikke tw. - verdikke

verdikkeme, **verdikkemi'j**, **verdijkemi'j** tw. - verdikkeme

verdimme tw. - verdorie, verdikkeme

verdistreweren, **verdiesterweren**, **verdistrewieren**, **verdisseweren**, **verdisteweren**, **verdisleweren**, **verdistleweren** ww. 1. omkomen, zoek (doen) raken, vernielen, in wanorde brengen 2. veranderen

verdocht bn. 1. in *d'r op verdocht wezen* erop verdacht zijn 2. argwaan, achterdocht opwekkend

verdachte de - verdachte

verdoemd z. *verdomd* I, III

verdoen ww. 1. uitgeven, besteden, gebruiken 2. verdoen, verkwisten 3. op nutteloze wijze besteden, verbeuzelen 4. verknoeien, verknallen 5. (wederk.) zelfmoord plegen

verdoeffeld bn., bw. - vermoeid, afgemat, verduft

verdoeffelen ww. - ten onder gaan door het werk, de zorgen

verdolen ww. - verdwalen

verdomd I, **verdoemd** bn., bw. - vervloekt, lastig

verdomd II bw. - in hoge mate, zeer

verdomd III, **verdoemd** tw. - verdomd, vervloekt, ook positief: om verbazing uit te drukken

verdomhoekien et - verdomhoekje, in *in et verdomhoekien zitten*

verdomme tw. - verdomme

verdommeling de - iemand die de anderen links laten liggen, die het alleen moet klaren

verdommelinkien et - vlinderstrikje

verdommen ww. 1. kunnen schelen, raken 2. vertikken, weigeren

verdonderen ww. - verkwisten, vergooien

verdonderjaegen ww. - vergooien, verk-
kwisten

verdonkeremaonen ww. - verdonkere-
manen

verdonkeren ww. - verduisteren (van een ruimte)

verdoold z. *verduld* II

verdorie, *verdoriem*'j tw. - potverdrie

verdrag et 1. verdrag 2. in *mit verdrag* rustig, verstandig (te werk gaand)

verdreegzem bn. - verdraagzaam

verdregen ww. 1. verdragen, kunnen ondergaan, lijden, verduren 2. dulden zonder problemen, velen

verdreugen, *verdrugen* ww. 1. verdrogen, uitdrogen 2. een schone luiert geven

verdri'jd tw. - verdraaid, verdorie

verdri'jen ww. 1. verdraaien, omdraaien, anders draaien 2. verkeerd voorstellen 3. vertikken, weigeren

verdrieven ww. - verdrijven, weggagen

verdrinken ww. 1. stikken door verdrinking 2. geheel in iets verdwijnen of erdoor worden ondergedompeld (ook fig.) 3. verspillen door drankgebruik

verdrokken ww. 1. verdrukken, onderdrukken 2. in de verdrinking brengen 3. van de ene plaats naar de andere drukken

verdrokking de - verdrinking

verdudeliken ww. - verduidelijken

verduikerd tw. - potverdrie

verduld I bn. - deksels, verduld

verduld II, *verdoold* tw. - verduld, potverdrie

verdulle, *verdulleme* tw. - verdulleme, potverdrie

verduurzemen ww. - verduurzamen

verduisteren ww. - verduisteren, donker maken

verduistering de - verduistering: het donker maken, worden

verduisterweren ww. - zoek (doen) raken

verduitsen ww. - verduitsen

verduveld I bw. - in hoge mate

verduveld II tw. - verduiveld, deksels

verdwaasd, *...dwaesd* bn., bw. - verdwaasd

verdweeld, *verdwaeld* bn. 1. incidenteel voorkomend, bijv. *een verdweelde krent in 't brood* 2. z. onder *verdwelen*

verdwelen, *verdwaelen* ww. - verdwalen

verdwelen z. onder *verdwelen* (vorm van het voltooid deelwoord)

verdwielen ww. - verdwijnen

vere de 1. vogelvoer 2. veer: bekende spiraalvormig draad 3. wagenveer 4. z. *veer* IV

veeren z. *verieninge*

vereffenen ww. - egaliseren, vlak maken, hetz.

als *slichten*

verekieker, *ver(re)kieker* de - verrekijker

verempeld, *verempel*, *werempel*, *warempel* bw. - warempel

veren I 1. veren, van of met veren gemaakt, bijv. in *een veren bedde* 2. voorzien van veren tegen het schokken van een rijtuig, bijv. *een veren brik* d.i. met veren eronder, zo ook *een veren waegen*, hetz. als *verewaegen*

veren II, *vaeren* ww. 1. varen (over het water), varend vervoeren 2. gaan: met een rijtuig, bijv. *Daar gaon we henne veren* 3. op iets komen, in *van et iene op et aandere veren* van het ene onderwerp op het andere 4. drijven, in een gaande beweging zijn 5. in de verb. *d'r wel/best bi'j veren* er voordeel bij/door ondervinden, bijv. *Beide zullen d'r best bi'j veren* 6. in de verb. *de moed (niet) veren laoten* de moed (niet) opgeven

veren III z. *veer* IV, *verens*

verenig... z. *veriening...*, *verienig...*

vereniging... en var. z. *veriening...*

verenkraanze de - krans van veren

verens, *veren* bw., in *van verens* van verre, van veraf

verentig, *warentig* bw. - warempel, beslist

verenwaegen z. *verewaegen*

verepak et - geheel aan veren op het lijf van een vogel

verepenne de - pen uit een vogelveer

verepikken ww. - voortdurend andere kippen in de veren pikken

verepikker de - kip die andere kippen bij de staart pikt en die vervolgens, na bloed te bespeuren, dooft door voortdurend te pikken

vereplokken ww. - veren van het lichaam van een dode vogel trekken

vereren I ww. - veranderen

vereren II ww. - vereren, eer bewijzen door te schenken, schenken

verering de 1. verering, het vereren 2. presentje, geschenk

vereten ww. - vereten, te veel eten

verewaegen, *veren...* de - veerwagen

vereweg bw. 1. ver hier vandaan 2. z. *veerweg*

verfieken ww. - door ruw te snijden sterk aantasten, vernielen

verfomfaaid, *verfromfraaid* bn. - verfomfaaid, gekreukeld, geheel uit model

verfomfaaien ww. - verkreukelen, geheel uit model doen worden

verfriesen ww. 1. aan een taaluiting een Friese

vorm geven 2. qua taal en inwoners meer Fries worden 3. meer Fries aan de mensen proberen op te dringen

verfromfraaid z. *verfomfaaid*

verfroonselen ww. - verfrommelen

vergaankelijk z. *vergankelijk*

vergader... en var. z. *vergeerder...*

vergaepen ww. - zich verkijken

vergaer... z. *vergeren, vergeer...*

vergalopperen, ...galleperen ww. - vergalopperen, vooral: een misser, blunder maken

vergankelijk, vergaankelijk bn. - vergankelijk: voorbijgaand, niet duurzaam

vergaon ww. 1. ten onder gaan, omkomen 2. tot stof vergaan, wegteren, wegrotten 3. zich ontwikkelen 4. langzaam afnemen, verdwijnen, in *Heuren en zien zol je vergaon*

vergeefs z. *vergees*

vergeeraovent, vergaer... de - avond waarop men vergadert

vergeederen, vergaderen en var. ww. - vergaderen, een vergadering houden

vergadering, vergaderinge, vergadering, vergaderige, vergaederig, vergaederige, vergaerige de - vergadering, bijeenkomst waarop men vergadert

vergeerderzael de - vergaderzaal

vergees, vergeefs bn., bw. 1. vergeefs: vruchteloos, zonder resultaat 2. gratis, bijv. in *De melkboer gaf de belonnen vergees*

vergeethoek de - in in *de vergeethoek raeken* vergeten worden, zo ook in *'t vergeethoekien kommen*

vergeetkont(e) de - vergeetachtig iemand

vergeliekber bn. - vergelijkbaar

vergelieken ww. 1. vergelijken, overeenkomsten en verschillen nagaan 2. in de plaats gesteld worden voor, bijv. in *Vergeliek jezels now es mit iene die slim ziek is...*

vergeliekenis de - vergelijking: het vergelijken dat men doet

vergelieking de - vergelijking: het vergelijken

vergellen, vergelden ww. 1. vergoeden, ook wel in negatieve zin: betaald zetten 2. een vergelding ondergaan, het op een of andere wijze goed moeten maken, bijv. *Ik heb 'm te pakken had, mar ik zal et laeter wel weer vergellen moeten*

vergeme, vergemie tw. - vergeme

vergeren, vergaeren ww. - vergaren, verzamelen

vergetelheid de - vergetelheid, in in *de vergetelheid raeken*

vergetelik bn. - vergeetachtig

vergeten ww. 1. kwijtraken uit het geheugen 2. vergeten raken, niet onthouden worden 3. nalaten te doen doordat men het vergeet 4. niet langer bewust zijn van 5. vergeten mee te nemen

vergeterig bn. - vergeetachtig, vergeterig

vergeven ww. 1. vergiffenis schenken 2. vergiftigen; *vergeven van* vol zijn met iets schadelijks, vervelends 3. weggeven, bijv. *'k Heb niks te vergeven* 'k heb niks om te geven, uit te delen

vergewissen, verwissen ww. - (zich) vergewissen

vergiët et - vergiettest

vergiët ww. - door te gieten kwijtraken

vergis et - het vergissen, vergissing

verglieden ww. 1. van z'n plaats glijden 2. glijdend onderuit gaan 3. verstrijken, snel voorbijgaan: van de tijd

vergooien ww. 1. verspelen, geld uitgeven zonder zinnig doel 2. verkeerd gooien, ook: zodanig dat men spierpijn krijgt of zich anderszins bezeert; ook: verkeerd opgooien bij het kaarten

vergreven, vergraeven ww. - gravend veranderen, door graven een andere structuur (van de bodem) doen ontstaan

vergriemen ww. 1. vermorsen 2. verkwisten 3. iemand vernietigen, a.h.w. fijnwrijven van boosheid, bijv. *Ik kan je wel vergriemen, zo lelk hej' me maekt* 4. vernielen, verknallen 5. zich kapot lachen

vergriepen ww. 1. ernaast grijpen, verkeerd grijpen 2. iets doen dat eigenlijk niet kan of te gewaagd is en daardoor mislukken, de kous op z'n kop krijgen 3. zich aan iemand vergrijpen 4. aanranden, verkrachten 5. stelen

vergriezen ww. - vergrijzen

vergriezing de - vergrijzing

vergruïd, vergruïd bn. - verkeerd gegroeid, (van gewas:) gedurende een te lange periode gegroeid kunnen hebben

vergruïen, vergruïen, vergruïjen ww. 1. door groeien verdwijnen of herstellen 2. verkeerd groeien

vergruizen, vergruïzen ww. - vergruizen

vergunnen ww. - zeer afgunstig zijn m.b.t. iets wat iemand heeft, krijgt

vergunningholder de - vergunninghouder

verhandelen ww. 1. verkopen 2. bespreken, bediscussiëren

verhadden ww. 1. hard maken 2. aan iets onaangenaams gwend raken en er zich

daardoor minder van aantrekken, ongevoelig worden voor, bijv. *Hi'j verhaddet d'r in* nl. wat het gezeur van zijn vrouw betreft

verhaegelen ww. - door de hagel kapot gaan, verhagelen, bijv. *† Zaod, de bonen bin verhaegeld*

verhael, **verhaol** et 1. verhaal, vertelling 2. relaas 3. uiteenzetting van z'n denkbeelden, ideeën 4. herkrijging van krachten 5. mogelijkheid tot schadeloosstelling, verhaal halen

verhaelen, **verhaolen** ww. - verhalen: grote moeite doen om te verkrijgen, in bijv. *Hi'j moet et op 'e kni'jen verhaolen* hij moet er erg veel moeite voor doen

verhaeleverteller de - verhalenverteller, ook wel: fantast

verhaffelen ww. - hetz. als *vervreten* bet. 2

verhakken ww. - verhakken, lett. in stukken hakken; *alles verhakt en verkakt* alles is op, opgemaakt

verhakselen ww. 1. hakselend fijnmaken, fijn worden, verpulveren 2. tot een oplossing komen inzake iets waarover men het niet eens is

verhakstukken, **verhapstukken**, **verhakstukken** ww. - verhapstukken, behandelen, doen

verhangen ww. 1. op een andere plaats doen hangen 2. doden door ophanging: *iene verhangen*; vooral wederk., bijv. *Hi'j het 'm verhongen* hij heeft zich opgehangen

verhaoken ww. 1. door te haken verbruiken van garen 2. een fout maken in haakwerk 3. verplaatsen van de draad in een andere pen bij het spinnen 4. door steeds ergens in te haken losse draden of lussen in gebreide kleding krijgen 5. het paard voor een andere wagen haken bij verwisselen van wagens, nl. wanneer men werkte met de *gaonde waegen*

verhaol(...) z. *verhael(...)*

verhaoren ww. - z'n haren verliezen

verhaosten ww. - zich verhaasten

verhapstukken z. *verhakstukken*

verhaspelen ww. 1. bespreken, besprekend afhandelen, ook roddelend, smoezand praten over 2. voor elkaar brengen, afmaken 3. verdraaid, op onjuiste wijze vertellen, door elkaar halen 4. verkeerd, onjuist geïnterpreteerd uitspreken 5. de boel in de war maken, tot chaos brengen

verheerd bn. - verbaasd, verschrikt

verheerliken ww. - verheerlijken: roemen, loven

verheerlijking de - verheerlijking

verhelpen ww. - verhelpen, herstellen

verhemelte, **..hiemelte** z. *gehemelte*

verhemmelen, **verhimmelen** ww. 1. andere, schone kleren aandoen 2. een schone luijer geven 3. weer goed maken, rechtzetten 4. bespreken, bediscussiëren

verhenneweren z. *verrinneweren*

verheugen ww. 1. zich verheugen 2. z. *verhogen*

verheulen ww. - verhelen, verzwijgen, verholen houden

verheur et - verhoor, bijv. *Hi'j het veur 't verheur west* is verhoord door de politie of de rechtbank

verheuren ww. - verhoren, ondervragen, voornamelijk inzake politie, rechtbank e.d.

verhiemelte z. *gehemelte*

verhiepeteken, **verhiepteken** ww. - verhy-pothekeken

verhimmelen z. *verhemmelen*

verhinneweren z. *verrinneweren*

verhip, **verhipt** tw. - verhip, potverdrie

verhippen ww. - verhippen: naar de pomp lopen

verhipt bn., bw. 1. verhipt, bijv. *Et is verhipte lastig* 2. z. *verhip*

verhoepen ww. - van een nieuwe *hoepe* voorzien, vgl. *Dat wiel moe'n we verhoepen*

verhogen, **verheugen** ww. 1. hoger maken 2. doen stijgen: van een prijs, bod e.d.

verhogingsgeld, **verhogers...** et 1. geld verdiend bij een publieke verkoop: door hoger te bieden en aldus de prijs op te drijven (terwijl men toch niet de uiteindelijke koper is geworden) 2. geld dat de verkoper extra verdiende doordat het bedrag waarvoor men verkocht hoger was dan het aanvankelijke bod

verholen ww. - (zich) verhouden

verholing de 1. verhouding, in *naor verholing* naar verhouding 2. verstandhouding, relatie, bijv. *een goeie verholing mit mekeer hebben*

verhollaansen ww. - verhollandsen

verhonk, **verhonkertien** et - verstoppertje

verhoggeld z. *hooggeld*

verhopen ww. - verhoppen, heel erg hopen, zich alvast verheugen, in *verhopen op: Verhoop ie je d'r niet te vule op?*

verhuren ww. 1. in huur geven 2. zich doen inhuren, in dienst treden

verhuurbedrijf et - verhuurbedrijf

verhuurtied de - verhuurtijd

verhuusbedrief et - verhuusbedrijf
verhuusbericht et - verhuusbericht
verhuusdaotum de - verhuusdatum
verhuusdrokte de - verhuusdrukthe
verhuusplannen mv. - verhuusplannen
verhuustied de - tijd om te verhuizen
verhuuswaegen de - verhuuswagen
verhuzen, verhuuizen ww. 1. verhuizen 2. iemands verhuizing uitvoeren 3. naar een andere plek/ruimte gaan 4. naar een andere plek brengen (van spullen) 5. verplaatst worden, i.h.b.: van bijenvolken naar elders, zodat ze daar honing kunnen winnen
verhuuzer'je de - het verhuizen
verhuuzergoed et - lett. dat wat verhuusd wordt, bijv. *D'r gaot verhuuzergoed langes* een verhuizing
verhuuzing de - verhuizing
verhuuz bn. - vereend, bijv. in *...mit verhuuz krachten*
verhuuzigen, verhuuzigen ww. - verhuuzen: bijeenvoegen, zich samen sterk maken
verhuuzinge, verhuuzing, verhuuzing(e), verhuuzing, verhuuzing, verhuuzing de 1. samenvoeging 2. verhuuzing: instelling met leden, statuten
verhuuzingsbestuur, verhuuzings... et - verhuuzingsbestuur
verhuuzingsgebouw, verhuuzings..., verhuuzingsgebouw et - verhuuzingsgebouw
verhuuzingskas, verhuuzingskas, verhuuzingskas de - verhuuzingskas
verhuuzingsleven et - verhuuzingsleven
verhuuzingsni'js et - verhuuzingsnieuws
verhuuzvooldigen ww. - vereenvoedigen
verhuuzzemen ww. - vereenzamen
verhuuz de - verhuuz, vermogen tot (mee)verhuuz (lett.)
verhuuzagd bn., bw. - druk, opgejaagd
verhuuzagen ww. - verhuuzen, bijv. *De boel is verhuuzagd* weggejaagd, uit elkaar gedreven
verhuuzjamme tw. - verdorie
verhuuzdag de - hetz. als *jaordag*
verhuuzdagsborrel de - glaasje sterke drank dat men schenkt op een verhuuzdag
verhuuzdagsfeest, verhuuzdagfeest et - verhuuzdagsfeest
verhuuzdagskedo et - verhuuzscadeau
verhuuzdagslokkien et - glaasje sterke drank dat men op een verhuuzdag schenkt
verhuuzaren ww. - verhuuzen: vervallen doordat iets te lang duurt
verhuuzarskedo et - verhuuzscadeau
verhuuzarspakken et - verhuuzarsgeschen

verhuuzarsvesite, verhuuzdagsvesite de 1. bezoek dat men brengt t.g.v. iemands verhuuzdag 2. hetz. als *jaordagsvesite*
verhuuzakken ww. - opmaken, bijv. *alles verhuuzakt en verhuuzakt* alles is op, opgemaakt
verhuuzampen ww. - verhuuzen
verhuuzakte, verhuuzkode, verhuuzkere tw. - bij tikspelletjes: gezegd of geroepen om uit te drukken dat men even rust houdt, niet meedoet, zodat men niet getikt kan worden
verhuuzkarren ww. - met een kar vervoeren
verhuuzkerven ww. - verhuuzkerven: door kerven, knagen of soortgelijke inwerking sterk aangetast raken of vergaan
verhuuzkatsen ww. - in *je verhuuzkatsen laoten* zich op z'n kop laten zitten
verhuuzkaveling de 1. verhuuzkaveling: in percelen 2. ruilverhuuzkaveling 3. gebied waarin een ruilverhuuzkaveling is uitgevoerd
verhuuzkeer et 1. verhuuzkeer 2. voertuigen, personen op de weg
verhuuzkeerd bn., bw. 1. niet in de juiste richting, averechts, omgekeerd 2. onjuist, fout, bijv. *De musse ston 'm verhuuzkeerd* hij was slecht gehumeurd 3. niet goed van kwaliteit 4. ongelukkig gezegd, onhandig uitpakkend 5. dwars, lastig, chagrijnig 6. ongunstig 7. niet eerlijk, met louche achtergrond, afkomst 8. verschrikt
verhuuzkeerdigheid de - verhuuzkeerdheid: foute, oneerlijke zaken die men doet, handelwijze ingegeven door gemene bedoelingen
verhuuzkeerdomme bw. 1. omgekeerd, verhuuzkeerd, verwisseld 2. met ongunstige afloop
verhuuzkeersanbod et - verhuuzkeersaanbod
verhuuzkeersaoder de - verhuuzkeersader
verhuuzkeersbod et - verhuuzkeersbord
verhuuzkeersdrokte de - verhuuzkeersdrukthe
verhuuzkeersdrumpel de - verhuuzkeersdrempel
verhuuzkeersinformatie de - verhuuzkeersinformatie
verhuuzkeersinspektie de - verhuuzkeersinspectie
verhuuzkeerslocht et - verhuuzkeerslicht
verhuuzkeersongelok et - verhuuzkeersongeluk
verhuuzkeerspelisie de - verhuuzkeerspolitie
verhuuzkeersribbel de - verhuuzkeersdrempel
verhuuzkeerstuun de - verhuuzkeerstuin
verhuuzkeren ww 1. zich ophouden, vertoeven, ergens komen en gaan 2. omgaan met 3. verhuuzkering hebben
verhuuzkering, verhuuzkeringe, verhuuzkerige de - verhuuzkering: vrijage, omgang
verhuuzkeuperen, ww. 1. met kopergroen bedekt worden 2. te gelde maken door verkoop

verkieken ww. - verkijken: verkeerd inschatten

verkiezber bn. - verkiesbaar

verkiezingsbi'jienkomst de - verkiezingsbijeenkomst

verkiezingsdrukte de - verkiezingsdrukte

verkiezingscommissie - verkiezingscommissie

verkiezingstoespraake de - verkiezings-toespraak

verkiezingsuutslag de - verkiezingsuitslag

verkiiffelen ww. - bijtend of snijdend aantasten, kapot maken, tot kleine snippertjes, stukjes maken

verklaorber bn. - verklaarbaar

verklaoren ww. - verklaren: uitleggen

verklaoring de 1. verklaring (schriftelijk of mondeling) 2. uitlegging

verklapbussen ww. - verknapbussen, verknoeien, verspillen

verklappen ww. - verbouwen, vertimmeren

verklassebassen ww. - opmaken, verkwis-ten: van geld

verklauwen ww. - door te krabben vernie-ten, beschadigen

verkleidersboezeroen et, de - op één na netste overhemd dat men draagt

verkleidersbroek de - de op één na netste broek die men heeft

verkleiderspak, ...kleren et - het op één na beste stel kleren dat men draagt

verkletsen ww. 1. iets doorvertellen terwijl dat beslist niet mag 2. verliezen door te kletsen: van tijd, bijv. *Hi'j verklest de tied*

verkleiden, verkleiden ww. 1. andere kleren aandoen, met name schone kleren of nette kleding voor een bijzondere gelegenheid 2. vermommen (in een bep. kostuum) 3. een overledene afleggen, wassen, ontkleden en met een doodsgevaad bekleden

verklikker de 1. iemand die verklikt 2. markeringssteen e.d., vooral op een akker 3. spiegel aan een raamkozijn

verklouft bn. - verstuikt

verklongelen ww. - verklungelen, verbeu-zen, bijv. *je tied verklongelen*

verkloutvegen ww. 1. iets doorvertellen (terwijl dat beslist niet mag) 2. verknallen, bederven

verklumen, verkleumen ww. - verkleumen: stijf van kou worden, vernikkelen

verknasteren ww. - door krassen, schuren enz. beschadigen/beschadigd raken

verkneden ww. - door te kneden fijn maken,

kapot maken

verkneukelen ww. 1. zodanig met iets om-gaan dat het kreukelt 2. intens plezier hebben om, zich verkneukelen

verkneuteren ww. 1. zich verkneuteren 2. z. *verknoeteren*

verknisteren ww. - in sterke mate ver- frommelen

verknoeien, verknuien ww. 1. verprutsen, bederven 2. verspillen, weg doen geraken: van tijd, geld, materialen

verknookelen ww. - kreukelig (doen) wor- den

verknoeteren, verkneuteren ww. 1. kreu- kelig maken, in elkaar kreukelen 2. kreukelig worden

verknoffelen ww. 1. verrekken, kneuzen, verstuiken 2. in *'k Heb me verknoffeld* ik heb te veel gegeten en heb daar hinder van

verknuien z. *verknoeien*

verknupt tw. - potverdrie

verkode z. *verkaote*

verkoemeren z. *verkommeren*

verkoken ww. 1. door koken verdampen 2. door te lang koken in kwaliteit/smaak ver- minderen

verkolen I bn. - verkouden

verkolen II ww. - verkolen: door vuur

verkolenhied, verkolens, verkooldhied de - verkoudheid

verkommen ww. - bederven, verteren, vergaan, door verwaarlozing 'omkomen'

verkommeren, verkoemeren ww. - ver- kommeren

verkoopofdieling de - verkoopafdeling

verkooporgenisaoisie de - verkooporga- nisatie

verkooppraotien et - verkooppraatje

verkooppries de - verkoopprijs

verkoopprisseltaot et - verkoopresultaat

verkooptruuk de - verkooptruc

verkoopweerde de - verkoopwaarde

verkope, verkoop de 1. het verkopen, de afzet 2. verkoophandeling

verkopen ww. 1. verkopen 2. verhandelen, in een winkel e.d. voorradig hebben 3. aan de man brengen, presenteren (om te bereiken)

verkoperi'je de 1. het bezig zijn met ver- kopen of verkopen 2. plaats van, ge- legenheid tot een verkoping

verkore z. *verkaote*

verkotten ww. - verkorten: korter maken

verkotting de - verkorting

verkraanten ww. - doorvertellen, rond-

bazuinen

verkrabben ww. - door krabben beschadigen, vernielen

verkrabd bn. - geschonden, verwond door *krabben*, door met stekelige planten te hebben gewerkt e.d.

verkreukelen, *verkroekelen* ww. - verkreukelen

verkriegen ww. - verkrijgen: verwerven

verkroepen ww. - verzuimen, ontlopen, bijv. *de schoole verkroepen* spijbelen

verkrojen ww. - met een kruiwagen verplaatsen

verkroppen ww. - kunnen accepteren, er overheen kunnen komen

verkwaanselen ww. 1. verkwaanselen: verkwisten, op onverstandige manier kwijtraken 2. verhandelen, van de hand doen door te *kwaanselen*

verlaanterfaanten ww. - verlanterfanten

verlakken ww. - verlinken, bedriegen, beetnemen

verlakkeri'je de - verlakkerij

verlakt bn. - gelakt, met lak bewerkt

verlangen I et - verlangen, begeerte

verlangen II ww. 1. verlangen, begeren 2. willen, eisen

verlangliest(e), *verlanglist* de - verlanglijst

verlangst, *verlaangst* et - verlangst, verlangen

verlangstig bn. - verlangend, uitkijkend

verlaot, *vallaot* et - verlaot, vallaot

verlaoten I bn., bw. 1. verlaten, achtergelaten, eenzaam 2. dood, door iedereen verlaten

verlaoten II ww. 1. verlaten, weggaan 2. achterlaten 3. verweiden

verleden I et - verleden, historie

verleden II, *vleden* bn. 1. in de tijd voorbij 2. door verwaarlozing in slechte staat

verledendae(g)s bw. - laatst, enige tijd geleden

verlegen I ww. - verlagen: verminderen

verlegen II bn., bw. 1. timide, beschoemd 2. ermee aan, niet meer wetend hoe het nog aan te pakken 3. last hebbend, in *verlegen van*, bijv. in *Ik bin verlegen van koezepiene* 4. met een sterke behoefte aan, nodig 5. aangetast door de tijd, doordat iets te lang lag, bedorven geraakt **verlegenhied** de - het *verlegen* zijn in meerdere bet.

verleggen ww. 1. anders leggen 2. verplaatsen

verleggiën et - verleg, uitvluchtje

verleidelik bn. - verleidelijk

verleiden ww. 1. (doen) zwichten voor wat aantrekkelijk is 2. verleiden tot vrijen

verlengen ww. 1. langer maken door eraan te zetten enz. 2. langer maken qua tijd, ook: qua geldigheid

verlengstok et - verlengstuk

verlet et 1. vertraging, oponthoud 2. sterke behoefte, bijv. *verlet hebben van een betien regen* 3. vorstverlet 4. toestemming voor een vrije dag

verletten ww. - verletten: tijdverlies doen oplopen (met name door visite te krijgen, ergens over aangeklampt te worden, waardoor het opschieten onmogelijk wordt)

verleupen z. *verloopen*

verleuren bn. 1. kwijtgeraakt 2. wat men moet missen, niet meer bezit 3. zonder waarde, bijv. in *een verleuren ogenblik*, ook in *Die vent het zokke verleurene praot* vieze, schuine, flauwe praatjes 4. niet meer te redden

verlichten, *verlochten* ww. - verlichten, minder zwaar maken, bijv. *de piene verlichten* bijv. door iemand in een gemakkelijker houding te leggen, aspirine te geven enz..

verlichting, *verlochting* de - het *verlichten*

verlieden ww. - in *je verlieden laoten* zich zo koud laten worden dat men er ziek van wordt of kan worden

verliederen ww. - gaan lijden aan botgal

verliekederen, *verliekemederen* ww. 1. ieder z'n deel geven, vereffenen van te betalen schulden, verrekenen of anderszins rechttrekken van een koop, het ruilen waarbij de een minder had gekregen dan hem toekwam 2. vlak maken van grond

verlienen ww. - verlenen, toestaan

verliezen ww. 1. verliezen, zonder dat men het merkt laten vallen, achterlaten 2. moeten missen, kwijtraken 3. overwonnen worden 4. in *Ik kon wel zien da'k an him verleuren heb* dat hij achteruit is gegaan qua gezondheid

verliggen ww. 1. verliggen, anders gaan liggen, enigszins opschuiven wanneer men ligt 2. door liggen aangetast raken, z. ook *verlegen* II, bet. 5; zo ook *Ik heb me verlegen, de nekke dot me d'r zeer van heb* te lang gelegen

verlocht bn. - verlicht, door licht beschenen

verlochten ww. 1. verlichten, van licht voorzien 2. z. *verlichten*

verlochting de 1. verlichting, het *verlochten* 2. dat wat dient om te *verlochten*, bijv. *D'r was te min verlochting, wat was et d'r donker* 3. z. *verlichting*

verloeren ww - zich verkijken, verkeerd

inschatten

verlof et 1. vergunning, (soldaten)verlof 2. vrijaf 3. vergunning die een caféhouder heeft 4. verlofzaak, café met beperkte/uitgebreide vergunning tot de verkoop van alcoholische drank 5. gelagkamer

verlofzake de - verlofzaak

verloop et 1. het verstrijken (van tijd) 2. ontwikkeling, bijv. *netuurlik verloop* 3. het geleidelijk anders lopen (bijv. bij banen behang) 4. het geleidelijk beginnen, zich ontwikkelen

verlopen I, *verleupen* bn. 1. verstreken, bijv. *verlopen tied* verleden tijd 2. mislukt, enigszins verliedertlijk 3. afgewerkt, bijv. *verlopen eulie*

verlopen II ww. 1. een ommetje maken, een eindje lopen 2. rondlopen, door rond te lopen niks doen 3. in z'n lijn, loop anders worden 4. door lopen kapot trappen 5. door langdurige werking versleten raken, kapot raken 6. z'n verloop hebben, zich ontwikkelen 7. verstrijken 8. verwaarloosd raken, bijv. *Die zaeke verlopt* 9. niet op tijd afgehandeld raken, buiten de termijn raken 10. door niet te verlengen ongeldig worden

verlos tw. - roep bij diverse kinderspelen, om aan te geven dat de spelers die getikt of gevangen zijn, weer vrij zijn

verlôs, *verlies* et 1. verlies (dat men lijdt) , het kwijtraaken 2. dat wat men kwijtraakt, nadeel, schade

verlosapperaot, *veeverlos...* et - apparaat waarmee men moeilijk kalvende koeien van hun kalf verlost

verlossen ww. 1. verlossen 2. helpen bij de bevalling, ook m.b.t. dieren

verlossertien et - bep. kinderspel: diefje-met-verlos

verlotten ww. - verloten

verlotting de - verlotting

verluden ww. 1. door klokgelui iemands overlijden bekend maken (als oud gebruik) 2. doen luiden: van de klok (tijdens het lopen naar en van het graf) of nadat iemand is gestorven 3. in *heuren verluden (dat...)* horen zeggen

vermaegeren ww. - vermageren: mager worden

vermaek et - vermaak, plezier

vermaekelik bn. - vermakelijk, komisch

vermaeken ww. 1. amuseren 2. anders maken, hermaken (vooral van kleding) 3. bij testament toewijzen

vermaelen ww. - fijnmalen

vermaening de - vermaning, reprimande, ook: godsdienstoefening van doopsgezinden

vermaog... z. *vermoeg...*

vermaolen ww. - het melken een keer per dag overslaan

vermeerderen ww. - vergroten, groter worden, in aantal toenemen; *Gefelseteerd mit je vermeerdering van jaoren* met je verjaardag

vermeerderingsbedrief et - vermeerderingsbedrijf

vermegen bn. - vaal van kleur, (als) door urine aangetast

vermeesteren ww. - verdokteren, veel aan de dokter betalen omdat men er vaak komt

vermelden, *vermellen* ww. - vermelden

vermennen ww. - door te *mennen* vervoeren, verplaatsen, bijv. *bomen vermennen*

vermetselen, *vermesselen* ww. - vermetselen: door te metselen gebruiken

vermetsguts, *vermetguts* de - bep. beitel van gemiddelde grootte

vermeugend bn. - vermogend, rijk

vermieden ww. - vermijden, voorkomen

vermingen, *vermengen* ww. - dooreenmengen

verminken ww. - verminken (in lichamelijk opzicht), ook bij wijze van vergelijking: op desastreuze wijze bewerken, bijv. van historische plekjes, panden, vgl. *Die oolde plaetse is hielemaole verminkt*

vermochtig bn. - (van het weer) loom makend

vermoegd, *vermaogd* bn. - vermolmd

vermoegen, *vermaogen* ww. - vermolmen

vermoet de, et - vermout

vermoffelen ww. - verknoeien, verprutsen

vermogensweest de - vermogenswinst

vermollen ww. - verknoeien, verprutsen

vermoren ww. - vermoorden, ombrengen

vermotten ww. 1. verkwisten, door royaal gebruik te snel opmaken 2. door morsen verloren laten gaan, door slordig, onachtzaam te gebruiken bederven, langzaam verliezen, bijv. *kleren vermotten deur ze de hieltied smerig te maeken*

vermurfd bn. - vermolmd

vermuuid, *...mujd*, *...muid* bn. - vermoeid

vermuuien, *vermujjen*, *vermuuien* ww. - vermoeien

vernachelen, *vernaegelen* ww. - vernachelen

vernaegelen ww. 1. vernagelen: bespijkeren 2. hoefnagels inslaan 3. hoefnagels te diep inslaan zodat verwondingen optreden

vernaem z. *veurnaem*

vernatten ww. - nat doen worden

vernemen ww. 1. merken, gewaar worden, horen, te horen krijgen 2. zich informeren, in *d'r naor vernemen*

vernieren ww. - verdragen, ondergaan

verneuden z. *vanneuden*

verneukeri'je de - verneukerij

verni'jen ww. - vernieuwen

verni'jing de - vernieuwing

verniel(d)er de - vernielal

verniel(...) z. *venien(...)*

vernikkelen 1. vernikkelen: van een laagje nikkel voorzien 2. verkleumen

vernislaoe de - vernislaag

vernoden z. *vanneuden*

vernunen, vernoemen ww. - vernoemen, dezelfde naam geven

vernuning de - vernoeming, het *vernunen*

vernuverd bn., bw. - verwonderd, verbaasd

vernuveren ww. 1. zich amuseren 2. zich verwonderen

verodderen ww. - verordnen: beslissen

veroddering de - verordening

verof z. *veerof*

veroffronteren, veraffronteren ww. - veraffronteren, beledigen

verongelokken, veroengelokken ww. - verongelukken, omkomen door een ongeluk (van personen), vernield raken (van een voertuig) bij een ongeluk

veronika de - in *blauwe veronika* gewone ereprijs

verontrushied de - het gevoel dat verontrusting geeft

veroolderd bn. - verouderd

veroolderen ww. 1. merkbaar ouder worden 2. te oud voor iets worden of dat althans lijken 3. in onbruik raken

verooldsen z. *ooldsen*

veroordielen ww. - veroordelen (door een vonnis); zich sterk afkeurend uitlaten

verpaaien ww. - door erover te lopen aantasten, kapot maken

verpaffen z. *verpoffen*

verpangelen ww. 1. verhandelen 2. vaak negatiever: verpatsen, verkwanselen

verpappen ww. - een andere speen nemen

verpatten ww. - verdelen

verpattinge de - verdeling

verpierewaaien ww. - verformfaaien: van personen

verpikken ww. - door pikken van vogels sterk aangetast raken

verplaanten ww. - verplanten

verplaetsen, verplaesen ww. - verplaatsen

verplaetsing de - verplaatsing

verpleeghuus et - verpleeghuus

verpleegstersschölk, ...schulck de - verpleegstersschort

verpoffen, verpaffen ww. - vertikken

verpondinge de - belasting op onroerende goederen

verpoten ww. - verpoten, verplanten

verpotsen ww. - 1. door *potsen* grond vergraven, de bodem aantasten 2. verkwisten, bijv. *et geld verpotsen*

verpraoten ww. 1. bespreken 2. afspreken 3. ompraten 4. pratend de tijd doorbrengen (vaak negatief) 5. zich verspreken, z'n mond voorbij praten

verprikken ww. 1. ernaast prikken, verkeerd prikken 2. door prikken kapot maken

verproezen ww. - door z'n lompe, foute of klungelachtige handeling een troep, pruts-werk enz. maken

verpronken ww. - z'n geld opmaken, verkwisten door het aan mooie dingen, pracht en praal te besteden

verprotsen, ...prutsen ww. - verprutsen, bijv. *'t Is tied verprutsen* tijd verspillen

verraegen ww. - tot stof uiteenvallen, wegteren: door droogte

verraffelen ww. - door rafelen uiteengaan

verramsen ww. - verramsjen

verraad et - verraad: het verraden

verraodelik bn. - verraderlijk: met gevaar dat men gemakkelijk over het hoofd ziet

verraoden ww. - verraden, verlinken, bekend maken wat over/van iemand geheim moest blijven (en daardoor bedriegen, in gevaar brengen enz.)

verraoder de - verrader

verraomen ww. - door te hard werken lichamelijke klachten krijgen

verredden ww. - (van een baby) van een schone luier voorzien

verreenfeld bn. - verrimpeld

verrekkeling, vrekkeling de - verrekking, rotzak

verrekken, vrekken ww. 1. verrekken, ontwrichten 2. creperen (vaak fig.) 3. kunnen schelen 4. (verwensend) barsten, naar de pomp lopen 5. vertikken (om te doen)

verrekstraal de - gezegd tegen/van iemand op wie men boos is

verrekt, vrekt bn., bw. 1. in hoge mate 2. verwenst, ellendig

verrellen z. *vorrel*

verrenneneren z. *verinneneren*

verrenten ww. - rente betalen of ontvangen, bijv. *een mooi pruttien geld om te verrenten* om er rente over te ontvangen

verrepelen, **verriepelen** ww. 1. door erop te trappen, te liggen woelen enz. beschadigen, vernietigen, in wanorde brengen 2. door woelen, trappen enz. beschadigd raken, in wanorde raken, bijv. *As kleinjongen op et bedde ommespringen, verrepelt dat*

verreuren, **verrueren** ww. - verroeren

verreweg z. *veerweg*

verrieden ww. - verrijden van zand, mest e.d.

verriedelen ww. 1. bedotten, misleiden, anders uitpakken dan je zou denken, bijv. *De tied verriefelt mi'j* ik heb de juiste tijd niet in de gaten gehouden 2. te grazen nemen, bijv. *Deur alles an mekeer te liegen, kuj' soms iene verriefelen* op een dwaalspoor brengen, op het verkeerde been zetten

verrinneweren, **verrenneneren**, **verhenneneren**, **verhinneneren** ww. 1. verruïneren, vernielen, doen vergaan, in wanorde doen geraken 2. vergaan, sterk aangetast raken

verrinnewaasie, **verrinnewasie** de - vernieling, vernietiging

verroelen z. *verrollen*

verroemen, **verrumen** ww. 1. verruimen: ruimer maken, uitbreiden 2. ruimer, wijder worden 3. meer lucht geven (bij het ademen) 4. meer mogelijkheden geven, bijv. *de veurweerden verroemen* 5. opluchting veroorzaken

verroeming, **verruming** de - verruiming, het *verroemen* in de verschillende bet.

verroest tw. - uitroep van verbazing, te-leurstelling, bijv. *Verroest, dat wus ik niet!*

verroesten ww. 1. verroesten: met roest worden overdekt, door roest worden aange-tast, vastroesten 2. kunnen schelen 3. verrekken, barsten, naar de pomp lopen, bijv. *Ie kun om mi'j verroesten*

verroezen ww. 1. door de overweldigende hoeveelheid, intensiteit het niet meer aan kunnen, bijv. *Daor zoj' toch in verroezen* 2. verkeerd inschatten, verkeerd taxeren

verroekkelig bn. - verrukkelijk

verrollen, **verrullen**, **verroelen** ww. - verrollen, met name van bomen

verroonselen ww. - door te kwanselen ver-kopen

verroppen ww. - vernielen door kapot te scheuren, te vertrappen e.d., bijv. *De hond*

het de baank hielemaal verropt, Ik heb me de huid verropt m'n lichaam heeft te lijden gehad doordat ik zoveel, zulk zwaar lichamelijk werk heb verzet

verrot I bn. - verrot, bedorven, bijv. *verrotte eerples*; *Hi'j is (lange) niet verrot* hij is bepaald slim

verrot II bw. - ellendig, beroerd, bijv. *een verrot minne tied*

verrotten ww. 1. verrotten, bijv. *Hi'j is hielemaale verrot* heeft een geslachtsziekte opgelopen 2. vertikken om te doen: *Hi'j verrot et om zien fiets schone te maeken*

verrottingsperces et - verrottingsproces

verrullen z. *verrollen*

verrumen z. *verroemen*

verrueren z. *verreuren*

verrusselen ww. - licht bewegen, bijv. *de blatties verrusselen*

verschaaïen ww. 1. anders worden ten op-zichte van de overigen, vooral bij het kruisen van dieren, planten 2. z'n benen te ver uit elkaar doen, bijv. *Aj' een spreidzit maeken, kuj' je wel verschaaïen*

verschandeliseren ww. 1. te schande maken 2. z. *verschenneleseren*

verscheel et - ruzie, onenigheid

verscheiden I onbep. vn. - verscheidene, nogal wat, bijv. *verscheiden meensken* verscheidene mensen; ook zelfst.: *Verscheiden hebben him nog kend*

verscheiden II ww. - overlijden

verscheidenhied de - verscheidenheid: groep van verschillende eenheden

verschelen z. *verschillen*

verschenen bn. - verleden, bijv. in *verschenen zaoterdag*

verschenneleseren, **verschandeliseren** ww. - beschadigen, beschadigd raken, aantasten, aangetast raken

verscheulen bn. - verscholen

verschiene ww. 1. vaal van kleur worden, verbleken 2. te voorschijn komen, komen opdagen, zich laten zien 3. het licht zien (van publicaties) 4. sterven, bijv. *Hi'j is verschienen*

verschijning de 1. verschijning: persoonlijkheid 2. verschijnsel, verschijning in religieuze zin

verschijningsdaotum de - verschijningsdatum

verschienensel et - verschijnsel, dat wat verschijnt

verschiet et 1. vooruitzicht, in *in et verschiet*

2. extra tijd waardoor men nog wat speling heeft 3. keuzemogelijkheden, met name in een winkel

verschieten I ww. 1. verschieten: schietend verbruiken 2. in z'n verkeerde keelgat krijgen, verslikken 3. van de ene plaats naar de andere schieten 4. snel van kleur veranderen, kleuren 5. vaal van kleur worden

verschieten II ww. - veel te goedkoop van de hand doen

verschil et 1. onderscheid, het anders zijn 2. verschil bij aftrekking

verschillen, **verschelen** ww. 1. verschelen, verschillen 2. kunnen schelen

verschool et - plaats om zich te verschuilen, beschutting

verschoelen ww. 1. zich verschuilen 2. zich achter iemand verschuilen, zich op een ander beroepen

verschoeven ww. 1. verschuiven (van de ene plek naar de andere) 2. uitstellen

verschoeving de 1. verschuiving: het verschuiven 2. het verschoven zijn

verschonen ww. - verschonen: schoon ondergoed aandoen, ook in vergelijkbare zin van bijv. een baby

verschoning, **verschonige** de 1. schone kleren 2. schone lakens en slopen

verschoonderi'je de - schone kleren

verschoondersgoed et - de schone (onder-) kleren die men aandoet nadat men zich heeft gewassen

verschoppen ww. - lett. van de ene plek naar de andere schoppen of uiteen schoppen, all. in fig. gebruik, in *mit 't fertuun an 't verschoppen wezen* z'n geld, bezittingen verkwisten, verkwanzelen

verschraansen ww. - te veel eten

verschraalen ww. - verschralen, schraler worden

verschrieven ww. 1. verschrijven: door te schrijven inkt, papier e.d. verbruiken 2. (wederkerig) een fout maken bij het schrijven

verschrieving de - verschrijving: schrijffout

verschrikkelijk I bn. 1. vreselijk, schrik-

wekkend 2. erg hevig

verschrikkelijk II bw. - in hoge mate

verschrikt, **verschrik** bn., bw. - verschrikt, geschrokken

verschrippen, **verschreppen** ww. - te hard werken en daarvan de gevolgen ondervinden (in lichamenlijk opzicht)

verschruuien, **verschruijen**, **verschruien**

ww. - verschroeien

versjouwd bn. - afgemat door veel te lopen, te dragen, veel werk te verrichten (waarbij men zich moet bewegen)

versjouwen ww. 1. van de ene plaats naar de andere dragen 2. door erin, erover te lopen beschadigen, kapot maken, bijv. *et grus versjouwen* 3. door veel te dragen doen verslijten 4. door veel te lopen afgemat raken

verslagjaar et - verslagjaar

verslaon ww. 1. overwinnen 2. verdampen, bijv. *Draank kan verslaon* 3. ondergaan, creperen 4. afkoelen 5. een reportage geven 6. van de hand doen, doen verdelen, in de verb. *verslaon laoten*

verslaopen ww. 1. verslapen: te lang slapen 2. slapend doorbrengen

verslavingsverschiesel et - verslavingsverschijnsel

verslepen ww. 1. verslepen 2. lopend doorbrengen

versleugen, **verslegen** bn. 1. verslagen, ontdaan, onthutst 2. overwonnen

versleugenhied de - verslagenheid

verslichten ww. - egaal maken

verslienen ww. - verslinden, verzwelgen

verslieten ww. 1. verslijten, door gebruik, dragen (doen) slijten 2. (schertsend) afwerken, gebruiken 3. (van tijd) besteden, gebruiken 4. afnemen qua intensiteit, vervagen (van gevoel) 5. verkopen

verslikken ww. 1. opmaken, versnoepen 2. zich verslikken, in *je verslikken*

verslinteren ww. - verslenteren

verslodderen ww. - verwaarlozen

versloeren ww. - door verwaarlozing steeds havelozer worden, in slechtere toestand geraken

versloffen ww. - verslonzen, verslodderen

verslokken ww. - zich verslikken

verslonterd bn., bw. - verfofmaaid

verslonteren ww. 1. in een steeds verdere staat van smerig zijn en verwaarlozing geraken 2. door slordig te zijn geld en ander bezit kwijttraken of niet krijgen

versloonzen ww. - verslonzen

versloopen ww. - aan stukken knippen (kledingstukken e.d.) om er iets anders van te maken

versloven ww. - door verwaarlozing in een slechte staat geraken, door onvoldoende of geen verzorging te gronde gaan

versmatten ww. - verstikken (onder iets: van planten)

versmeren ww. 1. door smeren verbruiken 2.

vervuilen, zich verwaarlozen

versmerigen ww. - vuil, vies maken, vervuild raken

versmieten ww. - versmijten, ontijdig baren, afstoten van de vrucht

versmieter, *kalfversmieter* de - vooral van koeien: dier dat ontijdig baart, dat ontijdig de vrucht afzet

versmullen ww. - versmelten, samensmelten

versnaaien ww. - versnoepen

versnieden ww. 1. versnijden, tot kleine of grotere stukken snijden 2. van veen waaruit men turf gaat winnen, bijv. *‘t Is nog niet versneden* tot winning gebracht, verveend

versniefelen ww. - tot kleine, dunne stukjes snijden

versnobben ww. - versnoepen

versnupen, *versnoepen*, *versneupen* ww. - versnoepen

versoeterd z. *versueterd*

versokeren ww. - aan smaak verliezen door te lang verwarmd worden (van voedsel, koffie, thee)

versokkelen, *versukkelen* ww. - versukkelen: vereenzamen, ellendig worden

verspeulen ww. - verspelen: met spelen verliezen, verbeuren, z'n kans verspelen

verspiekeren ww. 1. verspijkeren: verbouwen 2. door te verbouwen geld uitgeven

verspocht bn. - vermolmd

verspringen ww. 1. verspringen: springend verplaatsen 2. ten opzichte van elkaar niet in één lijn liggen 3. z. *veerspringen*

verstaand et 1. denkvermogen 2. overleg, verstandig handelen 3. vermogen om te oordelen, inzetbaarheid van eigen kennis, begrip 4. één en al aandachtigheid waarmee men waarneemt, in de verb. *mit et volle verstaand d'r naor staan te kieken*

verstaandholing de - verstandhouding

verstaandig bn. - verstandig: met een goed verstand, z'n verstand goed gebruikend

verstaandknobbel de - veronderstelde bijzondere verstandelijke aanleg

verstaandskoeze de - verstandskies

verstaffen ww. - (van elastiek, gummi e.d.) z'n kracht verliezen

verstaon ww. 1. bederven door te lang staan, in *Et verstaot 'm niet* gezegd van een aangebroken fles wijn e.d.: het bederft niet door te lang staan 2. zodanig horen dat men het kan begrijpen 3. een taal, woorden in een taal begrijpen 4. begrijpen doordat men de

taal kent, doorziet, bijv. *Stellingwarfs kan elk wel verstaon* 5. in *verstaon onder* betekenis koppelen aan, bedoelen: *Wat verstaaj' daor onder?* 6. vatten, willen begrijpen, bijv. *Ze willen gien reden verstaon* zijn niet voor rede vatbaar; vaak: naar elkaar luisteren, kunnen opschieten, open voor elkaar staan, bijv. *Ze verstaon mekeer niet* kunnen niet met elkaar opschieten 7. informeren, in *d'r naor verstaon* 8. in overleg zijn, overleggen 9. goed kennen

verstaonberhied de - verstaanbaarheid

verstaonder de - verstaander

verstappen, *verstraampelen* ww. 1. zich verstappen 2. zich vertreden, een kleine wandeling maken

verstarf et 1. het sterven, sterfgeval, overlijden 2. erfenis

verstarken ww. - versterken, sterker, krachtiger maken

verstarker de - versterker (bij geluidsapparatuur)

verstarking de - versterking (door extra krachten)

verstarven ww. - versterven, overlijden

verstedeliken ww. - verstedelijken (van gebieden)

verstekken ww 1. in *de ploeg verstekken* in een andere stand zetten, vooral: dieper zetten 2. door één of meer stekken te nemen, opnieuw planten

verstelber bn. - verstelbaar

verstellen ww. 1. repareren van kleding 2. in een andere stand zetten 3. uitstellen, bijv. *een daotum verstellen* een afgesproken datum verschuiven

verstelpenne de - pen waarmee men een ploeg in een andere stand vastzet

verstelwark et - verstel(naai)werk

versteuken bn. - verstikt

versteuren ww. - verstoren en daarmee een einde aan een rustige, gelijkmatige toestand enz. maken

versteviging, *verstevige* de - versteviging

verstiend bn. - versteend: lett., ook bij vergelijking: *D'r zit een versteend kalf in die koe stijf*, hard geworden, *Ik stao verstiend van de schrik* verstijfd van schrik

verstienen, *verstenen* ww. - verstenen, tot steen worden, versteend raken

verstieven ww. - doen verstijven

verstikken ww. 1. door te steken, graven enz. op een andere plaats zetten, bijv. *een koe verstikken* d.w.z. de tuier 2. door gebrek aan lucht, zon stikken

verstoeken ww. - verstuiken
verstoeven ww. - verstuiven, stuiwend uiteengaan
verstokken ww. - verstellen, repareren, vaak door aanbrengen van materiaal m.b.t. kleding en ander plat materiaal
verstokkersgoed et - verstelgoed
verstoppertien et - verstoppertje
verstraampelen z. *verstappen*
verstri'jen ww. 1. door te strooien verspreiden 2. nieuw, schoon strooisel aanbrengen in de stal
verstrieken ww. 1. doen verslijten door verkeerde behandeling 2. verstrijken (van de tijd) 3. z'n tijd besteden, bijv. in *niks te verstrieken hebben* niet veel doen, niet veel verzetten 4. in bijv. *Ik heb d'r niks te verstrieken* ik heb er niets te maken, ik heb er niets te zoeken
verstrooien ww. - nieuw strooisel aanbrengen, bijv. *et bedde verstrooien* nieuw stro onder een bed doen
verstrupen, verstroepen ww. - andere kleren aandoen, aanschietsen
verstrupersbroek de - iets nettere broek dan gewone werkkleding
verstruperskleren, struperskleren mv. - het op één na beste stel kleren dat men draagt
verstruperspak et - (meestal verkl.) kleding waarmee men zich buitenshuis goed kan vertonen, maar net niet de netste kleding
versturvene de - verstorvene
verstuverd, verstuiverd bn., bw. - beduusd, verschrikt
versukeren ww. - versuikeren
versuterd, versoeterd bn. - verlept, verfleet
vertaalburo et - vertaalbureau
vertaelen ww. 1. vertalen: omzetten in een andere taal, in andere bewoordingen 2. bewerken naar een andere vorm
vertaeler de - vertaler
vertaeling de - vertaling: het vertalen, wat vertaald moet worden
vertaেলwark et - vertaalwerk
vertakken ww. - zich vertakken, zich opdelen
vertappen ww. - vertappen, uittappen
vertel et - dat wat men vertelt, verhaal dat men vertelt
vertellen ww. 1. zich vertellen, verkeerd tellen 2. mededelend uitspreken 3. verhalen
vertellegien et - vertelsel, verhaaltje
vertelseltien et - vertelsel, verhaaltje
vertestementen ww. - bij testament be-

stemmen
verteuten ww. 1. doorvertellen, verraden door te veel te zeggen 2. kletsend doorbrengen, bijv. *je tied verteuten*
vertiesd, vertiesterd bn. 1. verstrikt in touw, draad e.d. 2. verward, behoorlijk in de war, bijv. *vertiesd raeken*
vertiezen ww. - in *d'r* in *vertiezen* flink verward raken, flink in de war komen door iets
vertikaal bn. - verticaal, i.t.t. *horizontaal*
vertikken ww. - weigeren, niet functioneren
vertimmerderi'je de - het (voortdurend) vertimmeren
vertimmeren ww. 1. vertimmeren: verbouwen 2. geld besteden aan een verbouwing
vertoffelen ww. - beschadigen: door erover te lopen (bijv. over gemaaid gras)
vertok et, in *iene op vertok holen* aan het lijntje houden
vertoning, vertonige de 1. vertoning: voorstelling 2. dat wat voorgesteld wordt, veelal: een bijzondere, eigenaardige, lachwekkende vertoning
vertroagen ww. - vertragen
vertroaging de - vertraging
vertreden ww. 1. vertreden: (wederk.) even de benen strekken, een eindje lopen om de stijfheid weg te doen gaan 2. hetz. als *verstappen* bet. 1
vertrek et 1. afreis 2. kamer, ruimte in een woning 3. zaak, toestand, doen en laten in bijv. in *een langdurig vertrek* een langdurige zaak, geschiedenis, *een koold vertrek* een koude bedoening, toestand
vertrekken ww. 1. door te trekken van plaats doen veranderen 2. van gelaatsuitdrukking veranderen 3. afreizen, weggaan, standhouden, stiekem weggaan 4. in slaap raken 5. andere, vooral: schone of nettere kleren aandoen
vertrouwer bn. - hetz. als *vertrouwd*, bet. 2
vertrouwd bn. 1. veilig, zonder risico 2. vertrouwen verdienend, betrouwbaar 3. eigen, vertrouwd
vertrouwelijk bn. - vertrouwelijk
vertrouwenskommissie de - vertrouwenscommissie
verturen ww. - vee op een andere plaats zetten (aan de tuier)
vertuten zn. 1. in *vertuten doen* een positief effect opleveren, bijv. *ʔ Dot gien vertuten* het heeft geen enkel nut 2. rare dingen, bijv. *Hi'j het altied van die rere vertuten, d'r gien vertuten in hebben* zich ter zake geen zorgen

maken

vervaeren z. *ververen*

verval et 1. hoogteverschil 2. (verkl.) oud, bouwvallig huis

vervaldaotum de - vervaldatum

vervalen ww. 1. vervallen: geraken 2. de geldigheid verliezen

vervallegien et 1. meevallertje 2. hetz. als *verval*, bet. 2

ervatten ww. - ervatten, hervatten (in een gespreksituatie)

erveerd bn. - ervaard, bevreesd, angstig

ervenen ww. - ervenen: om turf te winnen

ervener, **erveender** de - ervener

erveren, **ervaeren** ww. 1. verhuizen, elders gaan wonen, iemand verhuizen 2. (van vogels) nieuwe veren krijgen

ervliegen ww. 1. verkeerd vliegen (van bijen bijv.) 2. door rennen vertrappen

ervluken ww. - ervloeken, verdoemen

ervoerterief et -ervoertarief

ervolgnetsie de -ervolgnotitie

ervolgofspraoke de -ervolgafsprak

ervolgonderwies et -ervolgonderwijs

ervolgvverhael et -ervolgvverhaal

ervremden ww. - ervreemden: vreemd worden aan

ervremding de -ervreemding

ervreten ww. 1. overdadig eten (en veelal: zich daardoor niet goed, niet kwiek voelen) 2. door te vreten beschadigen, bederven, bijv. *Je zollen je ervreten* jezelf opeten (van woede, teleurstelling) 3. door 'vretende' inwerking bederven, vernietigen

ervrotten, **ervwrotten** ww. 1. (van grond, gazon, de tuin e.d.) door wroeten, graven de normale structuur sterk aantasten, vernielen 2. door hard werken z'n lichaam overbelasten, schade toebrengen aan z'n eigen lichaam, aan zichzelf

ervvuren ww. 1. door ontsteking aangetast raken 2. vuur verplaatsen

ervwaachten ww. -ervwachten

ervwaandhied de -ervwaandheid

ervwaant bn. -ervwant (door familiebanden)

ervwaarmen ww. -ervwarmen: warm maken, vooral: door stoken

ervwaarming de 1. verwarming: het verwarmen 2. verwarmingsinstallatie 3. radiator

ervwadden, **ervwadderen** ww. - door erover, erin te lopen beschadigen, vernielen

ervwaeterd bn. - door *ervwaeteren* verzwakt: d.i. van de band met anderen

ervwaeteren ww. -ervwateren, verzwakken (van contacten, vaste gebruiken enz.)

ervwaraken en var. ww. 1. verwerken, geestelijk verduwen 2. door te hard werken zich forceren 3. bij bewerking gebruiken

ervwarven ww. -ervwerven, verkrijgen

ervwassen, **ervwassen** ww. - door wassen aangetast raken, vooral: vaal worden

ervwassen ww. 1. ervwassen, vergroeien 2. z. *ervwassen*

ervweerlozen, **ervwaerlozen** ww. 1. verwaarlozen 2. verwaarloosd raken

ervweerlozing en var. de -ervwaarlozing

ervweg z. *ervweg*

ervwegen ww. -ervwegen, bewegen

ervwelken, **ervwelken** ww. -ervwelken: ervflensen

ervwelkommen ww. -ervwelkomen

ervwennig z. *ervwennig*

ervweneri'je de -ervwenerij

ervweunskan ww. -ervwensen

ervwezen bn. -ervwezen: beteuterd, bouwvereerd

ervwi'jen ww. 1. ervwaaien: in wanorde waaien, kapot waaien 2. wegwaaien

ervwiederan ww. -ervwijderen: wegnemen

ervwiedering de -ervwijdering (fig.)

ervwiesbriefien et -ervwijfsbriefje

ervwieskaorte de -ervwijfskaart

ervwriet et -ervwijt

ervwrietan ww. -ervwijten

ervwiezen ww. -ervwijzen

ervwiezing de 1. het ervwijzen 2. ervwijzend teken, ervwijzende opmerking e.d.

ervwissen z. *ervgewissen*

ervwrotten z. *ervvrotten*

ervwulf, **ervwölf**, **ervwurf** et 1. gehemelte, ervwulfsel 2. gewelf, zoldering, plafond

ervzaachten ww. 1. vergoelijken, door relativerend te praten aan strengheid, scherpte doen verliezen 2. (van dranken) aan scherpte verliezen

ervzaemelan ww. -ervzaemelen, vergaren

ervzanen ww. -ervzanden

ervzeggen ww. 1. ervzeggen, beloven 2. in *Die is al ervzegd* die persoon heeft al verkering

ervzekeringsmaatschoppi'je de -ervzeke- ringsmaatschappij

ervzet et 1. tegenstand, tegenweer 2. ervzet tegen een overheersende macht, vijand 3. ervzetbeweging, illegaliteit 4. vermaak, ervpozing (vaak verkl.)

ervzet II bn. -beduud

ervzetsdaod de -ervzetsdaad

verzetskruis et - verzetskruis (onderscheiding)

verzetsemeensken mv. - verzetsemeensken

verzetstrieder de - verzetstrijder

verzetswark et - verzetswerk

verzetstikke de - tuierpaaltje of -pen

verzetten ww. 1. verplaatsen, verplanten 2. verstellen (van lakens enz.) door er een nieuw stuk in te zetten of door goeie stukken aan elkaar te naaien 3. vergeten, uit het hoofd drijven, in *de zinnen verzetten* 4. uit de juiste lijn raken, bijv. in *De fiets is verzet, die spoor niet meer* 5. de kluts kwijt raken, het stuur over zichzelf kwijt raken 6. zich verzetten 7. uitstellen (van een tijdstip enz.)

verzeuk(...) z. *verzuuk, verzuken*

verzeuten z. *verzuten*

verzien bn. - verzien, in *ʔverzien hebben (op)* z'n zinnen zetten op, willen hebben

verzin et - vergissing

verzinnen ww. - in *je verzinnen* zich vergissen

verzinsel et - dat wat men verzint, vaak: uitvluchtje

verzitten ww. 1. missen door te aarzelen, door te vergeten 2. verkwisten van tijd door te (blijven) zitten 3. in *verzitten gaan* op een andere plaats gaan zitten

verzoepen ww. 1. verdrinken 2. doen verdrinken 3. geheel en al nat worden 4. onder water komen te staan 5. geld opmaken door te veel te drinken, bijv. *alles verzoepen* al z'n geld verkwisten door alcoholgebruik

verzoeren ww. - verzuren: zuur worden

verzorgingstehuis et - verzorgingstehuis

verzuken, verzeuken ww. - verzoeken: om op bezoek te komen, uitnodigen

verzulveren ww. - verzuilveren

verzumen ww. - verzuimen te doen

verzunnen bn. 1. verzonnen, bedacht 2. verzonden, verstuurd

verzuten, verzeuten, verzoeten ww. - aangener maken, bijv. *Geld verzuut veule*

verzuuk, verzeuk et 1. verzoek, vraag 2. verzoekschrift

verzuuknummer et - verzoeknummer

verzuukplae de - verzoekplaat

verzuukschrift et - verzoekschrift

verzuum et - verzuim, nalatigheid

verzweren ww. - met woorden overbluffen, een veel groter woord voeren en daarmee de ander overbluffen

verzwetsen ww. - met woorden overbluffen, hetz. als *verzweren*

verzwiegen ww. - verzwijgen

verzwieten ww. - door zweet aangetast raken (van kledingstof)

vesbusien z. *vessebusien*

visite, visite, besite de - bezoek, visite

visiten en var. ww. - op visite gaan

visiteri'je de - het steeds op visite gaan

vessebusien, vessien..., vessebuse, vesbusien et - vestjeszak

vessien z. *vas* I, ook verkl. van *vest*

Vesuvius de 1. Vesuvius 2. naam van een bekende vereniging voor de viering van de jaarwisseling te *Else*

vet I et - vet

vet II bn. 1. vet 2. vies door vet, bijv. *een vette autorote, vette schaopewolle* 3. met hoge opbrengst, in hoge mate voorzien van, bijv. *vet vene* met een hoog gehalte aan echt veen

vetanzetten ww. - vetaanzetting krijgen

vetasse de - gewone as (van ijzer, hout), die met vet wordt gesmeerd

vetballe de - vetbol (voor vogels)

vetbulte de - vetbult

veter, vieter de 1. veter (zoals behorend bij schoenen) 2. (mv.) kweekgras 3. vetervormige sliert drop

veterbaand de, als verz.: et - veterband, dun smal band

veterdrup de, et - var. van veterdrop

veterleerze de - veterlaars

veters mv. 1. mv. van *veter* 2. kweekgras

veterschoe de - veterschoen

vetersluting de - vetersluiting

vethaokien et - in *de broek op ʔvethaokien hebben* gezegd wanneer men meer dan genoeg heeft gegeten

vetiel, ventiel et - ventiel: van een band, een luchtballon enz.

vetielbuisien et - ventielbuisje

vetieldoppe de - ventieldop

vetielslange de - ventielslang

vetkaone de - vetkanis (scheldwoord)

vetkees de - vieze, vette kereel

vetkeze de - vrouw met een dik achterwerk

vetkoeme de - juskom

vetkont de - dikke vrouw

vetkraanze de - hetz. als *kraanze*, bet. 2

vetkwabbe de - vetkwab

vetlokke, vitlokke de - vetlok (van een paard)

vetmesteri'je de - vetmesterij

vetnappe de - juskom

vetoge et - vetoogje, hetz. als *oge*, bet. 6

vetpanne de 1. vetpan 2. hoed, vooral: garibaldi

vetplaante de - vetplant
vetplakke, ...*plak* de - vetvlek
vetpoeste, *vetpoekel* de - vetpuistje, ook wel: mееѐter
vetpot de 1. in 't *Is (d'r) gien vetpot* ze hebben het niet breed, het bedrijf loopt niet goed enz. 2. vette toestand, bijv. 't *Is iene vetpot* 3. soort smerbus
vetraand de - vetrand
vetrille de - vetkwab
vetslief, ...*sleef* de - juslepel
vetmaak de - vetsmaak
vetnieden ww. - snijden van reuzel voor kaantjes
vetnippe de - vetspuitje, oliespuitje (hetz. als *euliesnippe*)
vetspuite, *vetspuit* de - vetspuit
vette z. *veerte*
vettigheid de 1. vetigheid: het vettig, vetachtig zijn 2. vet, vette, vetachtige substantie
vetweide de 1. vetweide; *Die koe lopt niet in de vetweide* is erg mager 2. land waar veel en goed te grazen is; *Dit zit goed in de vetweide* die persoon gaat het goed in financieel opzicht
vetweiden ww. - in *vee vetweiden* vee laten weiden voor de slacht
vetweider de - vetweider, koe in de vetweide, bestemd voor de slacht
vetweideri'je de - vetweiderij, het *vetweiden*
vetworm de - mееѐter
vetzak de - dikke persoon
veul(e) z. *vule* I, II, *vuul*
veulen z. *vulen*
veulbelovend bn. - veelbelovend
veuleisend bn. - veeleisend
veuls z. *vusen*
veultien et - veulentje, var. naast *vool*
veur I et - dat wat voor iets pleit
veur II bw. 1. voor, aan de voorzijde 2. in het voorhuis, i.t.t. het bedrijfsgedeelte (van een boerderij) 3. eerst in volgorde, bijv. *veur en nao* nu en dan 4. sneller, verder in tijd, bijv. *De klokke is veur* 5. eerder, verder gevorderd dan anderen 6. ten gunste van 7. in bijv. *Daor kuj' niet veur wezen* zoiets kun je niet voorkomen
veur III vz., bw. in de verb. *d'r veur, daor veur, waor veur* 1. voor, i.t.t. achter 2. in het zicht, in het vizier 3. te ontvangen, ontvangen worden op een radiotoestel, een televisie 4. om, vanwege iemand, iemands aanwezigheid 5. ten opzichte van, bijv. *iene argens veur waorschouwen* 6. eerder: in een bep. volgorde,

vgl. *Hi'j las et riegel veur riegel, iene die et niet veur mekeer holen kan* die verstrooid, enigszins overspannen is 7. geleden, eerder dan 8. met de tijdsduur, bijv. *We lienen et boek veur een peer weken* 9. bedoeld voor, bestemd voor, bijv. *Et mael bruukten ze veur bri'j* 10. ten gunste van, bijv. *veur iene stemmen, Die vrouw is veur iedere man* papt in principe met elke man aan, is haast een hoer 11. om, omwille van, teneinde, bijv. *We hadden him als knecht veur 't peerdewark* 12. met betrekking tot, bijv. *Ik veur mi'j hole et beter* ik had liever... 13. als middel tegen, bijv. *Ik hebbe veur de griep al hiel wat goed inneumen* 14. in de plaats van, bijv. *Zal ik even veur jow betaelen?* 15. voor de prijs van, de waarde van 16. als, in het gebruik of de functie van, bijv. *et veur waor annemen, je argens veur uutgeven* beweren te zijn 17. in aanmerking genomen, bijv. *Wat is ze kras veur heur leefited*
veur IV ondersch. voegw. - voordat, bijv. *Wat duurt et lange veur ze komt*
veuraende, *veurende* et - voorste stuk
veuraendelbottien, *veurbottien*, *veurschottien*, *veurplaankien* et - (veelal verkl.) plankje, bord, schot vooraan op de boerenwagen
veural bw. - vooral: voornamelijk
veuran bw. 1. vooraan: aan het voorste eind 2. op de eerste rij
veuranstaand bn. - vooraanstaand
veuraovend de 1. vooravond, eerste deel van de avond 2. avond ervoor (van een bijzondere dag), ook vlak voor bep. gebeurtenissen die belangrijk zullen zijn
veurargens bw. - ergens, hier of daar
veurbaand de - voorband (m.b.t. een wiel)
veurbaander de - bansdeur aan de voorkant van de boerderij
veurbaorig, ...*baerig*, ...*berig* bn., bw. - voorbarig
veurbaot, ...*baat* de - voorbaat, in *bi'j veurbaot* bij voorbaat, op voorhand
veurbedocht bn. - voorbedacht; *mit veurbedochte raode* met voorbedachten rade
veurbeeld, ...*biel* et 1. model, patroon e.d. om na te volgen 2. dat wat navolging krijgt 3. geval dat men noemt, gebruikt, vraagt ter nadere verklaring
veurbeeldig bn., bw. - zo goed dat iets/iemand tot voorbeeld kan strekken
veurbehandelen ww. - een behandeling vooraf geven
veurbehoold et - voorbehoud: zaak die

men noemt als mogelijke reden om toch te weigeren, niet mee te doen

veurbereidingscommissie de - voorbereidingscommissie

veurbereidingstied de - voorbereidingstijd

veurbewerken ww. - voorbereiden

veurbi'j I bw. 1. aan de voorzijde langs, om iets heen 2. verder dan

veurbi'j II bn. - voorbij, bijv. *de veurbi'je tied*

veurbi'j III vz. - voorbij: voor en langs iets, verder dan

veurbi'jgaan ww. 1. voorbijgaan: langs iets of iemand gaan 2. iemand overslaan, passeren

veurbi'jgoezen ww. - gierend, suizend voorbijgaan

veurbi'jkommen ww. - voorbijkomen: passeren, gaan langs

veurbi'jpraoten ww. - voorbijpraten, in *je mond veurbi'jpraoten*

veurbi'jsnieden ww. - rakelings gaan langs

veurbi'jstoeven ww. - voorbijstuiven

veurbi'jstriecken ww. - langs iets of iemand glippen

veurbi'jsturen ww. - zonder goed contact te maken, zonder af te nemen, toe te zeggen e.d. weg laten gaan: van iemand die aanbelt met een intekenlijst e.d.

veurbi'jvutten ww. - voorbidschieten, snel gaan langs

veurbidden ww. - voorbidden, voor anderen bidden

veurbien et - voorbeen (van een paard)

veurbod et - opzetstuk aan de voorkant van een wagen

veurboolte de - schenk, bout van een varken: van voorpoot, schouder

veurbottien z. *veuraendelbottien*

veurbouw, **veurwark**, **veurwas** de - stukje raat waaraan de bijen verder gaan 'bouwen'

veurbranen ww. - op beheerste wijze, onder eigen toezicht afbranden, om een grote, onbeheersbare brand tegen te gaan

veurbraoden ww. - van te voren licht braden (d.i. voor het eigenlijke braden)

veurbrengen ww. - halen en laten zien (bij een tentoonstelling, een verkoping e.d.)

veurbrenger de - degene die bij een verkoping dieren van stal haalt en toont

veurbruien ww. - begieten van een geslacht dier met heet water (nl. om het haar weg te kunnen krabben)

veurdan z. *verdán*

veurdekken ww. - een laag riet aanbrengen

zodat de dakpannen vervolgens gelegd kunnen worden

veurdele de - voorste *dele* (in een schuur)

veurdetied z. *veurtied*

veurdeure de - voordeur

veurdiel, *...deel* et - voordeel, profijt

veurdielig, **veurdelig** bn. - voordelig

veurdoen ww. 1. doen als voorbeeld 2. omdoen, voorbinden 3. zich voordoen in de omschreven hoedanigheid, voorwenden, bijv. *je veurdoen daj' haost hebben*

veurdracht de - voordracht

veurdrachtskunst de - voordrachtskunst

veurdregen ww. 1. voordragen: declameren 2. op een voordracht plaatsen

veurdreger de - iemand die iets voordraagt

veurdreugkuil de - voorgedroogd kuilgras

veurdwas bw. - dwars voor iets langs

veureerst bw. 1. vooreerst: voorlopig 2. in de eerste plaats

veureiden, *...eggen* ww. - eggen: ter voorbereiding

veuren bw. 1. (met een vz.) voren, aan de voorkant, in verb. als *Kom es wat naor veuren* 2. met betrekking tot het begin 3. in *in 't veuren warken* vooraf, vooruitlopend 4. in *in veuren* in voorraad

veurende z. *veuraende*

veurenkaander bn., bw. - voor elkaar, in orde

veurenst z. *veurst*

veurflappe de - bep. klep in een ouderwets type onderbroek voor vrouwen

veurflouwen ww. - enigszins voorliegen

veurfluusteren, *...flusteren* ww. - fluisterend voorzeggen

veurfront et 1. gevel, voorzijde, vooraanzicht anderszins 2. flinke, stevige borsten van een vrouw 3. het naar voren staan van iemands borst, vaak: zodat men imponeert, bijv. *Die het flink veurfront*

veurgang, **veurgaank** de 1. de leiding die men heeft in een begrafenis, ook: de situatie waarbij men als eerste achter de lijkst loopt bij een begrafenis 2. de leiding bij een activiteit, actie, bij het initiatief dat genomen wordt 3. het voorop gaan (in het algemeen) 4. gang voor de koeien langs (op de stal)

veurganger de 1. degene die de leiding heeft tijdens de begrafenis 2. dominee, evangelist of wika die optreedt als voorganger in kerkelijke zin 3. leidinggevend persoon, voorzitter 4. richtingbepalend iemand, bij wetenschap, politieke of sociale ontwikkeling 5. degene die eerder die functie vervulde, dat ambt

bekleedde enz.

veurgaon ww. 1. voorop lopen, rijden; uit beleefdheid of behulpzaamheid eerst laten gaan 2. voorafgaan, in *veurgaonde weke* vorige week 3. het voorbeeld geven, als eerste over de brug komen 4. eerder sterven dan een andere persoon 5. voorrang hebben, bijv. *Dat het hier altied veurgaon* dat gebeurde altijd eerst 6. de leiding hebben bij een begrafenis 7. voorgaan in een gebed

veurgedreugd bn. - voorgedroogd (gras)

veurgeval voegw. - indien, in het geval dat

veurgevel de 1. voorgevel 2. (gekscherend) neus, bijv. *Die het ok een aorige veurgevel* een eigenaardige neus

veurgeven ww. 1. voorwenden, zich voordoen als, bijv. *Hi j gef t 'm veur as de direktour* 2. voor de koeien leggen: van hooi 3. de bal aangeven bij een aanval in de korfbalsport 4. een kleine voorsprong geven

veurgevuul, *...gevuulte*, **veurgeveul** et - voorgevoel

veurgezicht et - hetz. als *veurtiermeri j'e*

veurgoed bw. 1. voorgoed, definitief 2. bepaaldelijk, geheel en al

veurgreven ww. - graven: als voorberekking, om later het eigenlijke graafwerk te doen

veurhaemer de - voorhamer

veurham de - schouderham

veurhanen bn. - voorhanden

veurhebben ww. 1. voorgebonden hebben, bijv. *een schölk veurhebben* 2. tegenover zich hebben 3. bedoelen, van plan zijn 4. als voordeel hebben

veurhekke et - hek aan de voorkant op een wagen

veurhenne bw. - voorheen, vroeger

veurheufd et - voorhoofd, deel van het gezicht van de wenkbrauwen tot het haar

veurheufdsnaalde z. *ooriezernaalde*

veurheufdsplaete de 1. plaatvormig deel aan de voorkant van het oorijzer 2. plat deel van het voorhoofd

veurhoede de - voorhoede

veurholen ww. 1. voorhouden: voor iets houden, bijv. *Ik heb die koe wat waeter veurholen* 2. wijzen op, proberen te doen inzien, bijv. *Et is 'm mooier veurhullen as dat et is mooier voorgespiegeld, iene et goeie veurholen* noemen, wijzen op wat het beste is (om te doen)

veurhouwe de - hoek gevormd door twee dakschilden aan de voorkant van een boerderij

veurhure de - kleine huursom vooraf

veurhuud de - voorhuid

veurhuus et - voorhuis

veurig bn. - vorig

veurin bw. 1. voorin 2. in *Daor stao ik je van veurin* dan verzeker ik je

veurjaor et - voorjaar, bijv. *een vorlik veurjaor* een vroeg voorjaar

veurjaors bw. - in het voorjaar

veurjaorsachtig bn., bw. - lenteachtig

veurjaorsanbieding de - voorjaarsaanbieding

veurjaorsbujje de - voorjaarsbui

veurjaorsdracht de - periode in het voorjaar waarin de bijen honing winnen van vroeg bloeiende bomen en planten

veurjaorshunning, *...hunnig* de - honing in het voorjaar geoogst

veurjaorslocht de - buitenlucht in en typerend voor het voorjaar

veurjaorsmark, *...maark*, *...maat* de - jaarmarkt in het voorjaar

veurjaorsmuuhied de - voorjaarsmoehied

veurjaorsopruming de - voorjaarsopruming

veurjaorsschoonmaek, *...schoonmaek* de - voorjaars schoonmaak

veurjaorswark en var. et - werk dat men heeft te doen in het voorjaar

veurjaorswiend de - voorjaarswind

veurkaante, **veurkaant** de - voorkant

veurkaemer de - voorkamer (vroeger meestal de (op)kamer waar men visite ontving)

veurkeursbehandeling de - voorkeursbehandeling

veurkeurstemme de - voorkeurstem

veurkiend et - voorkind, met name: onwettig voorkind

veurklaampe de 1. *klaampe* aan de voorkant van een *ziedledder*, z. *klaampe*, bet. 5

veurkommen I et 1. wijze van zich presenteren, uitstraling die men heeft of die men zich aanmeet 2. flinke lichaamsbouw (die imponeert) 3. flinke vrouwenboezem 4. gezicht, gelaat

veurkommen II, **veurkoemen** ww. - voor-komen, tegenhouden, beletten

veurkommen III, **veurkoemen** ww. 1. vóór iets of iemand komen 2. zich voordoen, gebeuren 3. aangetroffen worden 4. toeschijnen, bijv. *Dat kwam oons vremd veur* 5. verschijnen (voor het gerecht e.d.)

veurkoop de - voorkoop, voorafgaande koop

veurkop de - voorste stuk van een hooiraam

veurkotten, *veurkot* bw. - onlangs, korte tijd geleden

veurlaand et - voorland (fig.), bestemming

veurlaeder de - bep. geweer: voorlader

veurlaeken et - stof van mindere kwaliteit wol

veurleggen ww. - voorleggen: om te laten zien, vooral fig.: voorhouden, laten zien ter beoordeling

veurlegger de - de persoon die de garven doorgeeft aan de persoon die stapelt of de garven op de zolder op de goeie plaats legt

veurleiden ww. - voorleiden: voor iemand, een publiek leiden

veurliende, *...liene* de - touw, korter dan de *achterliende*, aan de voorkant van de wagen bevestigd en vast zittend aan de weesboom, d.i. de speciale paal over het voer hooi of koren

veurlik z. *vorlik*

veurlicht et - voorste licht op een fiets

veurlichten, *...lichten* ww. - voorlichten, vooral fig.: vertellen hoe iets is, moet

veurlichter, *...lichter* de 1. degene die voorlicht 2. landbouwconsulent

veurlichting, *...lichting* de - voorlichting

veurlichtingsavond de - voorlichtingsavond

veurlichtingsbi'jienkomst de - voorlichtingsbijeenkomst

veurloef de - voorloef (bij houtverbindingen)

veurlopen ww. 1. voorlopen: voorop lopen 2. te snel, vooruit lopen: van een uurwerk

veurloper de 1. degene die vooroploopt; in het bijzonder gezegd van degene die voor of vlak na de lijkwagen loopt 2. degene die ergens als eerste mee komt, initiatiefnemer 3. degene die alvast nagaat waar handel te doen is door de koopman, en dat aan hem doorgeeft 4. eerder stadium 5. sponningschaaf, bep. schAAF korter dan de *ri'schaeve* en langer dan de *blokschaeve*, ook hetz. als de *ri'schaeve*

veurlullen ww. - iemand opzettelijk onwaarheden vertellen, hem daarmee op het verkeerde been zetten

veurmaege de - voormaag (van een koe)

veurman de 1. voorman: ploegbaas die zelf ook werkt 2. leider

veurmes et - voorste mes aan een ploeg, veelal: dat recht in de grond snijdt

veurmi'jen ww. - ter voorbereiding maaiwerk verrichten, d.i. vooral: aan de kanten maaien met een zeis, zodat men vervolgens met de machine kan maaien

veurmiddag de - voormiddag, eerste deel van de middag, vroeg in de middag

veurmiddagschoeletied de - schooltijd van de ochtend

veurmure de - voormuur, voorgevel van een gebouw

veurnaem, *vernaem* bn. 1. (van personen) voornaam, belangrijk, gewichtig 2. (van zaken) belangrijk, van gewicht 3. in *te veurnaem wezen* te erg, te ernstig

veurnaeme I de - voornaam, doopnaam

veurnaeme II de - voornaam iemand, vooral in ontkenning, bijv. *Et zal wel niet zoe'n veurnaeme wezen* 't zal wel iemand zijn die je niet kunt vertrouwen, die niet zo eerlijk is, die geen brave broeder is

veurnaemelik bw. - voornamelijk

veurnaemwoord et - voornaamwoord

veurnemen I et - voornemen

veurnemen II ww. 1. zich voornemen 2. (bij knikkeren) dichterbij komen, op de streep beginnen

veurnuimd bn. - voornoemd

veurof bw., bn. 1. vooraf 2. voor de wind

veurofgaon ww. - voorafgaan: eerder komen

veuroftrek de - vooraftrek

veuronderzuuk et - vooronderzoek

veuroolden, *veuroolders* mv. - voorouders

veuroordiel et - vooroordeel

veurop bw. 1. voorop: vooraan, aan de voorkant, bijv. *Dat moet veurop staan* als eerste, belangrijkste gelden, *Hi'j lopt graeg veurop* doet graag iets nieuws, heeft graag het initiatief 2. aan het hoofd van een stoet e.d., bijv. *Veurop leup N.*

veurop... - voorop...

veurover bw. 1. voorover 2. tegenover, bijv. *Die zit hier veurover* woont hier tegenover, ook niet aaneen: *Die zit veur E. over*

veurover... - voorover

veuroverbugen ww. - vooroverbuigen

veuroverkukelen ww. - voorovervallen

veuroverslaon ww. - smakkend voorovervallen

veuroversmakken ww. - smakkend voorovervallen

veurpaand et - voorpand (van kleding)

veurpergramme et - voorprogramma

veurpertaal et - voorportaal (van een kerk)

veurplaanke de 1. voorste schot, plank in een kruiwagen 2. z. *veuraendelbottien*

veurploeg de - klein, rond ploegmes aan een steel, voor aan de ploeg geschroefd

veurpote de - voorpoot
veurpraoten ww. - voorpraten
veurprikken ww. - prikkend bewerken (als voorbewerking)
veurproefien et - voorproefje
veurpruven ww. - voorproeven
veurpruver, *...pruiver* de - iemand die voorproeft
veurpublikaosie de - voorpublicatie
veurrangsbod et - voorrangsbord
veurrangskruising de - voorrangskruising
veurraad de - voorraad, voorradige hoeveelheid
veurraadig bn. - voorradig
veurraadkaaste de - voorraadkast
veurraadkaemer de - voorraadkamer
veurraadputte de - bep. flinke kuil, put met water voor vee van meerdere boeren
veurraadschure de - voorraadschuur
veurraadzoolder de - voorraadzolder
veurrieden ww. - voorrijden
veurriekosten mv. - voorrijkosten
veurriempien et - voorste kleine riem, bijv. *et veurriempien van een heufdstel*
veurriepe de - touw aan de voorkant van de wagen, om de *wiezeboom* mee vast te maken
veurrieterief et - voorrijtarief
veurring de - voorste ijzeren band om naaf
veurrooien ww. - een begin maken met het rooien van aardappelen, in de hoeken van de akker
veurrute(...) de - voorruit(...)
veurrute-ontdujjer de - voorruitontdooier
veurrute-ontwaezemer de - voorruitontwasemer
veurschammel de - voorste *schammel*
veurschere de - hetz. als *veurploeg*, *rolmes*
veurschien, in *te veurschien kommen* voor de dag, te voorschijn
veurschieve de - hetz. als *rolmes*
veurschilderen ww. - voorspiegelen
veurschölk, *...schulk* de - halve schort
veurschoot de - voorschoot, met name van een schoenmaker en smid
veurschot, *...schut* et 1. voorste schot, wand, voorste ladder: van een wagen, kruiwagen, bedstee 2. voorgeschoten geld
veurschotbaank de - voorschotbank
veurschottelen ww. - voerschotelen
veurschottien z. *veuraendelbottien*
veurschrieven ww. 1. voorschrijven: als voorbeeld schrijven 2. ordonneren
veurschut et 1. voorste *schut* d.i. schot, bord aan een bep. type kruiwagen 2. z. *veurschot*

veursjilmeri'je z. *veurtiermeri'je*
veurslaon ww. - voorstellen: een voorstel doen
veursluuthoolt et - *sluuthoolt* aan de voorkant van de boerenwagen
veursnieden ww. - (bij ploegen) open snijden (van de zode)
veursnieder de - ijzer, deel van de ploeg waarmee het *veursnieden* geschiedt
veursorteerstroke de - voorsorteerstrook
veurspatbod et - voorspatbord
veurspel et - voorspel in muziek, bijenteelt
veurspelber bn. - voorspelbaar
veurspellen I, ...spelden ww. - voorspelden
veurspellen II - voorspellen: profeteren, ook zwakker: zeggen wat men denkt dat zal gebeuren; doen verwachten
veurspeulen ww. 1. door muziek te spelen als voorbeeld laten horen 2. (door bijen) het voorspel uitvoeren
veurspraoke, *...spraak* de 1. begunstigen-de invloed die men aanwendt, ondervindt 2. voorkeursbehandeling
veurspreiden ww. - de eerste laag riet aanbrengen (op een dak), laag riet aanbrengen waarover later de dakpannen komen
veurspreken ww. - een goed woordje voor iemand doen, door wat men over iemand zegt, een begunstigende invloed op iemand uitoefenen
veurspulen en var. ww - voorspoelen, bijv. *de ofwas veurspulen*
veurst, *veurenst* bn. 1. voorst, het meest voor; *et veurenste stok* het voorste stuk 2. eerste *op 'e veurste bladziede*
veurstaander de - voorstander
veurstaon ww. 1. voorstaan: klaarstaan 2. heugen, zich (menen te) herinneren
veurstel et 1. het voorstellen 2. dat wat men voorstelt 3. ontwerp 4. voorste gestel van een voertuig, met name van een wagen
veurstellen ww. 1. voorstellen: introduceren (van een persoon) 2. voor de geest halen, zien als 3. zich indenken 4. als voorstel doen 5. een beeld ontwerpen, een schets vormen 6. beduiden, betekenen
veurstelling, *...stelling* de 1. het voorstellen 2. begrip, denkbeeld 3. uitvoering, vertoning
veurstesjon et - voorstation
veurstok et - voorstuk, voorste stuk
veurtane de - voortand
veurteenderi'je z. *veurtiermeri'je*
veurtente de - voortent
veurtied, *veurtieds*, *veurdetied* bw. - voor die

tijd, voorafgaand (aan dat tijdstip)
veurtieds bw. - voortijdig
veurtiermeri'je, ...*sjilmeri'je* en var.,
veurteen(der)deri'je, *veurtirmeri'je*, ...
tsirmeri'je, ...*tjirmeri'je* de - voortekenen
van een naderende gebeurtenis (als geluid of
beeld), voorgevoel
veurtreffelijk bn. - voortreffelijk
veurtrekken ww. 1. voortrekken: iemand
meer begunstigen 2. in *de eerste vore veur-*
trekken de eerste voor ploegen
veurtrekker de 1. iemand die *veurtrekt* 2.
pionier
veuruit tw 1. vooruit, maak voort, schiet op 2.
gezegd ter uitdrukking van berusting
veuruut bw. 1. vooruit: voorwaarts 2. stand
van een handel i.t.t. *aachteruut* 3. naar voren
gericht, vooruitstekend 4. verder weg in
voorwaartse richting 5. ver gevorderd, ver
ontwikkeld 6. voorafgaand, bijv. *Dat ha'k je*
veuruut wel zeggen kund dat wist ik van te
voren, had ik je wel kunnen zeggen
veuruutbetaalen ww. - vooruitbetalen
veuruutboerken ww. - vooruitboeren
veuruuteten ww. - eerder de maaltijd nut-
tigen dan de anderen
veuruutgang, ...*gaank* de - vooruitgang
veuruutgaan ww. 1. vooruitgaan: voor
iemand of iets anders uit gaan 2. eerder gaan
3. voorwaarts gaan 4. zich verbeteren, ook
in bijv. *We bin d'r niet op veuruutgaan* de
omstandigheden zijn bep. niet verbeterd
veuruutkieken ww. - vooruitkijken
veuruutklauwen ww. - langzaam maar zeker
vooruitkomen, zich verbeteren: m.b.t. een
bedrijf, carrière
veuruutkommen ww. - vooruitkomen:
vóór komen, bijv. *Zol hi'j him veuruut*
kommen kunnen? 2. voorwaarts gaan 3. z'n
omstandigheden, financiële situatie, maat-
schappelijke positie verbeteren
veuruutkrabbelen, ...*krabben* ww. 1.
herstellende zijn 2. vooruitgaan in maat-
schappelijk opzicht
veuruutpezen ww. - hard vooruitgaan
veuruutrieden ww. 1. vooruitrijden, voor
anderen rijden 2. voorwaarts rijden
veuruutscharrelen ww. 1. moeizaam,
langzaam maar zeker voorwaarts lopen 2.
langzaam voor anderen uit lopen 3. langzaam
maar zeker en met flinke inzet vooruitgaan:
m.b.t. een bedrijf, carrière, inkomsten
veuruutshoeven ww. 1. naar voren schui-
ven 2. voorwaarts schuiven 3. uitstellen

veuruutshoeffelen, ...*schoefelen* ww. 1.
vooruitschuifelen: schuifelend voorwaarts
gaan 2. voor anderen uit schuifelen
veuruutshommelen ww. - zich schom-
melend voortbewegen
veuruutstikken ww. - vooruitsteken, naar
voren steken
veuruutstoeven ww. - vooruitstuiven
veuruutwarken ww. - vooruitwerken
veuruutzicht, *veuruutzichte* et - vooruit-
zicht: dat wat men kan verwachten
veurval et - voorval
veurvalen ww. - voorvallen
veurveurig bn. - voorvorig
veurvoete de - voorvoet, voorste vierde deel
van een geslachte koe
veurwarmen ww. - voorwarmen
veurwamme de - schuin gedeelte van het dak
op de voorkant van de schuur
veurwark et 1. voorwerk 2. z. *veurbouw*
veurwarker de - voorwerker, arbeider die
het werk leidt, met name bij aannemers-
bedrijven, ruilverkavelingswerk, de voor-
malige werkverschaffing
veurwas z. *veurbouw*
veurweerde de - voorwaarde, conditie
veurweg bw. - voor iets vandaan, bijv. *de*
schulk veurweg doen, *Die is d'r sneu veurweg*
kommen bi'j die arfenis is er nogal bekaaid
van afgekomen
veurweide de - weide die wordt voorgeët
veurweiden ww. - vooretten, voorweiden
veurwielandrieving de - voorwielandrij-
ving
veurwiensel et - (te) groot plan, bijv. *ʔ Is iene*
mit mooie veurwiensels, mar i'j kommen d'r
bescheten mit omme
veurwronge de - voorste *ronge* aan een wagen,
z. *ronge*, bet. 1
veurzael de - voorzaal: zaal die voor een
andere zaal is gelegen
veurzetleens de - voorzetlens
veurzetraem et - voorzetraam
veurzetten ww 1. voor iemand of iets zetten:
ter nuttiging, voor het gebruik aanbieden (door
het vóór iemand te plaatsen) 2. (van uurwerken)
vooruit zetten 3. in *je beste bientien veurzetten*
z'n beste beentje voorzetten 4. als eerste
plaatsen
veurzichtigan bw. - op voorzichtige wijze
veurzichtigheid de - voorzichtigheid
veurzichtigies bw. - voorzichtigjes, op
voorzichtige wijze
veurzien ww. 1. voorzien: zien aankomen

2. in *d'r* in *veurzien* erin voorzien, bijv. in *je onderhoud veurzien* 3. in *veurzien* van verschaffen: *Hi'j had 'm goed van van alles en nog wat veurzien* bijv. van voedsel, drank 4. in *et op iene veurzien hebben* het op iemand gemunt hebben, ook: verliefd op iemand zijn, vgl. *Ze had et op him veurzien*

veurzitterschop et - voorzitterschap
veurzittershaemer de - voorzittershamer
veurzittersplak et - voorzittersplaats
veurzoemer, ...zommer de - voorzomer
veurzaam de - voorzwerm, brandzwerm
veus z. *usen*
vezelmatte de - vezelmat
vezier et 1. vizier van een bijenkap 2. in *in 't vezier kriegen* in de gaten krijgen, gaan zien
vi'jaand de - vijand, ook zwakker: tegenstander
vianen mv. - in *naor de vianen* failliet, bankroet
vief z. *vufe* II
vief... z. *vuuf...*
viefponder de - roggebrood van vijf pond
viefschaft, vuufschaf, vieschaft, vuufschof et - vijfschacht (bep. soort wollen stof, waaraan één glatte kant)
viefschaften, vuuf..., vuufschaffen, vieschaften, vieschafften, vieschafften bn. - vijfschachten, van *viefschaft*, bijv. *een vieschafften buisien*
viege de - vijf
viegematte de 1. vijgenmat: grote strooien hoed, ook van biezen, russen (grof gevlochten) 2. op vergelijkbare wijze gevlochten mat, mand en soortgelijke gevlochten delen
viegemattehoed de - bep. soort hoed: vijgenmat
viel, wiel et - wiel
vielbaank de - bank waarop men vijlt
vieldoppe, wiel... de - wioldop
viele de - vijl
vielein et - gemene vent
vielen ww. - vijlen, met de vijl werken
vielevet et - gefingeerd middel om een vijl in te vetten; men stuurde aankomende knechtjes weg om het te halen, als grap
vielewet de - gereedschap waarmee men messen scherpt
vielewetten ww. 1. scherpen met een vijl, slijpen van messen, o.m. met een *vielewet* 2. knoeien, niet opschieten
vieme, vume de - verzameling van honderd garven, bossen (koren, riet e.d.)
viemebaand de - naar verhouding dunne bos

rogge
viender de - vinder
viene ww. 1. vinden, aantreffen, een oplossing zien 2. de beschikking krijgen, de macht krijgen 3. als mening hebben 4. tot gelijke opvattingen komen, het met elkaar eens worden
vierbaens bn. - vierbaans
vierdehalf hoofdtelw. - drieëneenhalf
vierdekalfs bn. - voor de vierde keer drachtige koe
vierdepat et - vierdepart
vierdelig en var. bn. - vierdelig
vierdraodsgaoren et - garen bestaand uit vier draden
vierdraodssjet bn. - van *vierdraodsgaoren* uit sajat
vierduitstok et - oude munt ter waarde van 2 1/2 cent
viere I de 1. het cijferteken vier 2. waarde-ringscijfer op proefwerken e.d. 3. kaart met vier ogen, bijv. *een viere opgooien*
viere II hoofdtelw. - vier, bijv. *vier meensken* vier personen
viere ww. 1. viere: van plechtigheden e.d. 2. laten schieten, bijv. *Van de wiend of kuj' je viere laoten* je flink laten voortwaaien, *an 't viere raeken* een sprong maken met de voor- en achterbenen tegelijk van de grond, *uut een viere(d)* zeer snel
vierendattig hoofdtelw. - vierendertig
vierjaarlijks bw. - vierjaarlijks
vierkaant I, **vierkaante** et 1. vierkant, figuur van die vorm 2. vierkant, bintwerk, het samenstel van een tweevoud of meerdere tweevouden van twee stijlen die door een balk erover zijn verbonden in de schuur van een boerderij 3. doophek, deel in de kerk waar bestuursleden zitten 4. raamwerk op een graf, hetz. als *grafram*
vierkaant II bn. - van vierkante vorm, in het vierkant gemeten enz.
vierkaant III bw. - geheel en al en zonder dralen, bijv. *Et dri'jt vierkaant op niks uut, iene vierkaant utlachen*
vierkaanten ww. - hetz. als *vredigen*
vierkantig bn. - vierkantig
vierkaantsiele de - elk der stijlen van een *vierkaant* I, bet. 2
viermetorig bn. - viermotorig
vierscheer de - vierschaar
vierschierig bn. - met vier ploegscharen
viersprong de 1. viersprong 2. in *in de viersprong* in galop, ook: met alle vier poten

tegelijk springend
vierebroggien et - boterham 's middags om vier uur gegeten
viervoold et - viervoud
vies I bn. 1. vuil, onsmakelijk 2. een gevoel van viesheid opwekkend 3. schunnig, schuin, bijv. *vieze bakken* vieze moppen 4. smerig, gemeen, bijv. *een vieze diefstal*, *Peerden kun wat vies wezen* enigszins onbetrouwbaar
vies II bw. 1. op ernstig misse wijze, bijv. *Hi'j is d'r vies bi'j* 2. in hoge mate, bijv. *Hi'j is vies bi'j* een zeer ontwikkeld persoon 3. in onaangenaam hoge mate, bijv. *Hi'j kan iene vies ofsnuuwen*
viesappel z. *piesappel*
vieschaf(fen) z. *vijschaft(en)*
vieslak de 1. smeerpots 2. iemand die vieze, onzedelijke dingen doet
viesterd, **vieskerd**, **viesterik** de 1. viezerik, smeerpots 2. knoeier bij het eten 3. gemeen iemand, smeerlap 4. paard dat de neiging heeft te slaan, gemeen paard 5. iemand die met allerhande vrouwen omgaat met het doel ermee te vrijen
vieter z. *veter*
vieteren ww. 1. snel, met grote passen lopen 2. sterk aanmoedigen, opdrijven, nadrukkelijk zeggen dat men moet opschieten, bijv. *Hi'j is aorig deur de mosterd vieterd* hij heeft flink aan moeten pakken, flink wat te verduren gehad en is nu wel wat gewend
vieve z. *vufe*
vierven... z. *vuven...*
viever de - vijver
vieverbos de - bos met één of meer vijvers
viewerd de - iemand die erg handig is, die veel en snel werkt
viezerd de 1. smeerpots, vies persoon of dier 2. iemand die knoeit bij het eten 3. gemeen iemand
viezerik, **viesterik** de 1. viezerik 2. gemeen iemand
viezigheid de - viezigheid
vigelante de - vigilante: soort rijtuig
vilder de 1. slachter van pluimvee e.d. 2. koudslachter, viller 3. niet-officiële slachter
vilte de 1. (vaak meerv.) laag planten, vaak: onder in een sloot, drijvende laag planten 2. vilthoed, vilten hoed
viltemes et - lang mes, soort rechte zeis aan een lange stok waarmee de kanten van de greppels en sloten recht afgesneden, afgeslagen worden
vilten I mv. 1. pantoffels 2. bestrating d.m.v.

kleine keien, bijv. op de deel, voor de grote deuren van de schuur, als paadje e.d.
vilten II bn. - vilten
viltesnit, **viltsnit** de, et - lang mes, soort rechte zeis aan een lange stok waarmee de kanten van de greppels en sloten recht afgesneden, afgeslagen worden
viltgrös et - flinke laag gras onder in een sloot
viltien et - viltje
viltslietlappe de - viltlap tegen het slijten
viltsnieder de - hetz. als *tilzende*
Vingao z. *Vinkege*
vinger de 1. vinger (van een hand) 2. hand-schoenvinger 3. vingerovertrek, bijv. *De vingers hej'an bi'j et eerpelrooien*
vingerbalke de - vingerbalk (van een maaimachine)
vingerdoppe de - elk der doppen die men op z'n vingers had bij het handmatig rooien van aardappelen
vingerhaanske de - vingerhandschoen
vingerhoed de 1. vingerhoed 2. vingerling 3. vingerhoedskruid
vingerhoedskruud et - vingerhoedskruid
vingerhoedsplaante de - bep. plant: vingerhoedskruid
vingerkotien et - kootje: van een vinger
vingerling de - vingerling: vingerovertrek
vingernaegel de - vingernagel
vingerofdruk de - vingerafdruk
vingerplaante de - vingerplant
vingerring de - vingerhoed die aan het eind juist open is, zodat de zijkant de relevante functie heeft, ook door kleermakers gebruikt
vingerske de - vingerling, vingerovertrek
vingersloefien, **rubbervinger** et - elk der rubberen doppen die men op z'n vingers had bij het aardappelrooien
vingertaaste, ...**taast** de - vingerafdruk, spoor van één of meer vingers op een deur, een raam enz.
vingervlogge bn. - geneigd tot stelen
vinke de 1. bep. vogel: vink 2. in *schele vinke* geelgors 3. (verkl.) tenger meisje of vrouw
Vinkege, **Vingao**, **Veengao**, **Vinkegao** et - plaatsnaam: Vinkega (tussen *Noordwoolde* en *Steggerde*)
Vinkegester I, **Vinkegaoster** de - iemand woonachtig te, geboortig uit *Vinkege*
Vinkegester II, **Vinkegaoster** bn. - van, m.b.t. *Vinkege*
vinkewaeter et - sterke drank
vinne de 1. vin van een vis 2. z. *venne*
vinnegien et - klein, blauw puistje

vinnig bn. 1. vinnig: scherp, pittig, ook sterker: verbeteren 2. belust, tuk op, bijv. *Ze is vinnig op geld* 3. hard en droog, fel

viole de 1. bekend muziekinstrument: viool 2. viooltje (met name driekleurig viooltje, hondsviooltje en bosviooltje; ook in gekweekte vormen

violekaaste de - vioolkast

violekiste de - vioolkist

violemeziek de - vioolmuziek

violespeulen ww. - vioolspelen

violezaad et 1. zaadje van een viooltje 2. (verz.) zaad van viooltjes

violetien et - viooltje (bep. plant, figuur)

visangel de - vishengel

visaorend de - visarend

visfoeke de - visfuiik

visgraot de - visgraat

vishaandel de - vishandel

vishaake de - vishaak

viskaarde z. *keer*, bet. 1

viskarre de - kar waarmee men vis vent

visken, **vissen** ww. 1. vissen, vis (proberen te) vangen met een hengel enz. 2. op soortgelijke wijze uit water e.d. (proberen te) halen 3. proberen een ander te doen vertellen

visker de - visser

viskerel de - visverkoper

viskeri'je de 1. visserij, het vangen van vis 2. gereedschap, spullen waarmee men vist

viskersdörp et - vissersdorp

viskershoed de - zuidwester

viskerslu(den) mv. - vissers

viskerssnoere, **vis snoer** de - vissnoer

viskersstok de - vishengel

viskraom de - viskraam

visstoeltien et - visstoeltje

vislocht de - vislucht

vismaande de - vismand

vismael et - vismeel

vismaol et - vismaal

visnet et 1. visnet 2. kinderspel waarbij tweetallen kinderen de overige kinderen moeten 'vangen'

visofslag de - visafslag

visplak et - visplaats

visrit et - plaats waar vissen paren en eieren leggen

visrokeri'je de - visrokerij

vissebek - visbek: bek van een vis

vissekop de - viskop

visseoge et 1. oog van een vis 2. (van een mens; mv.) grote, bolle ogen

vissersletien et - visserslatijn

vissiesvreter de, in *een dooie vissiesvreter* saai, onnozel kind of volwassene

vismaek de - vismaak

visstekien et - plaats waar men vaak zit of staat te vissen

visstok de - vishengel

visstreupen ww. - aan visstroperij doen

vistuug et - vistuig

viswaeter et - viswater: water waar men goed kan vissen

viswief et - viswijf, helleveeg

vitemine de - vitamine

vitlokke z. *vetlokke*

vitleri'je de - vitterij: het vitten

vlaai de - vlaai (bep. deeggebak)

vlaaiken, **vlaaien**, **vlaiken**, **vleiken**, **laiken**, **vleimen** ww. 1. door vleien proberen gunstig te stemmen, mooipraten 2. minnekozen, liefkozen

vlaaiker, **vlaaikerd**, **vlaiker**, **vlaikerd**, **vleiker(d)**, **vleier**, **vli'jker** de - vleier

vlaaikerig, **vlaikerig**, **vleikerig** bn., bw. - vleierend, geneigd tot vleien

vlaege de 1. windvlaag 2. barenswee

vlaegen ww. - vlagen, bijv. *een vlagende wiend*

vlagge de - vlag, bijv. *Ze hebben de vlagge streken* zijn ermee gestopt, met name met een onderneming, bedrijf, een vereniging

vlaggepaol de - vlaggenmast

vlaggeveroveren ww. - bep. bosspel spelen waarbij de ene partij op de andere een vlag moet veroveren; ook zelfst.

vlaikeri'je en var. de - het vleien, mooipraten

vlak I bw. 1. horizontaal, egaal 2. (van de wind) pal 3. zeer dichtbij, rakelings 4. geheel en al, bijv. *Ik bin d'r vlak veur*

vlak II bn. 1. effen, plat 2. (van de wind) regelmatig

vlakbi'j bw. - vlakbij

vlakdrok de - vlakdruk

vlakjacht de - jacht over het open land, veld, i.t.t. *bosjacht*

vlakkighied de - vlakheid

vlakmaeken ww. - vlakmaken

vlakschaeve de - vlakschaaf

vlakshoeven ww. - met een bulldozer e.d. schuivend vlak maken

vlakslaon ww. - mislukken, geen succes hebben, niet doorgaan, bijv. *Ik was gewoon vlaksleugen* het was me absoluut niet gelukt, *Et is 'm aorig vlaksleugen* behoorlijk tegengelopen

vlakslepen ww. - door te *slepen* egaliseren, bijv. *mollebulten vlakslepen*
vlaktemaot de - vlaktemaat
vlakverdeling en var. de - vlakverdeling
vlamme, vlam de - vuurvlam; *De vlammen sleugen him uut* hij was laaiend
vlamvaaste bn. - vlamvast
vlapoacier de - puddingpoeder
varke, vlerke, vlerk de 1. vlerk, vleugel 2. vlegel, onverlaat
vlashaor et - vlashaar, licht, sluik haar
vlaskamme de - vlaskam
vlaskop de 1. hoofd met vlaskleurig haar 2. iemand met vlaskleurig hoofdhaar
vlasofval et, de - vlasafval
vlasslange de - brandweerslang (van het materiaal vlas)
vlechte, vluchte, vlochte de - vlecht: haar-vlecht, streng gevlochten hoofdhaar; *een vluchien in 'i haor breiden*
vlechthoorn et - ring gemaakt van een koehoorn en gebruikt bij het vlechten van bijenkorven e.d.: waardoor men nl. de bundel stro trekt om die op dezelfde dikte te houden
vlechthulze de - ring, gemaakt veelal van een koehoorn of van eikenhout en gebruikt bij het maken van bijenkorven e.d. waardoor men de bundel stro trekt, om deze op dezelfde dikte te houden
vlechtig bn., bw. - van de horens van rund-vee: te ver uit elkaar staand
vlechtnaalde, vlucht... de - soort naald gemaakt uit een botje van het onderbeen van een schaap, met behulp waarvan men de *spleute* door de pas aangemaakte, rond gelegde bundel stro van een te vervaardigen bijenkorf trok; ook bekend in gesmede vorm of uit de tand van een hark
vlechtring de - ring, vaak van een koehoorn of eikenhout, gebruikt bij het maken van bijenkorven e.d., waardoor men de strobundel trekt om die op dezelfde dikte te houden
vlechtverbiening de - verbinding door vlechtwerk met behulp van touw
vleden z. *verleden* II
vleer, vlier de 1. vlier 2. vlierhout
vleerbeie, vleerbesse de - vlierbes
vleerbeiethee de - thee van vlierbessen
vleerbier et - aftreksel van vlierbloemen in water en azijn
vleerblad et - vlierblad
vleerbloeme de - bloem van vlierboom
vleerblossom de - vlierbloesem
vleerbusse de 1. propenschiet, klapbus, nl.

gemaakt van een dik stuk tak of stam van de vlier, waaruit de zachte kern is verwijderd 2. evenzo bewerkt dik stuk tak van de vlier dat gedroogd is en waardoor men de stengels van braamstruiken trekt om de stekels daar af te halen
vleerdoepe de - pijlpunt van een stukje vliertak
vleerfluite de - vlierfluit
vleerhaege de - vlierhaag
vleerhoolt et - hout van de vlier
vleermoos, vleermoeze de 1. vleermuis 2. verplaatsbare gas- of oliepit voor verlichting
vleerpolle, ...boom de - vlierboom, vlierstruik
vleertakke, vleertoeke de - vliertak
vleerthee de - thee van vlierbloesem
vlegel de 1. vlegel, vlerkige persoon 2. dorsvlegel
vlegeldösken ww. - dorsen met één of meer dorsvlegels
vlegelhoolt et - hout van, voor één of meer dorsvlegels
vlegeljaoren mv. - vlegeljaren
vlegelklopper de - vlegelknuppel
vleien ww. - vleien, vooral in *iene om de bek vleien* flikflooiën
vleieri'je de - het steeds vleien, het door mooipraten in de gunst proberen te komen
vleik... z. *vlaaik...*
vleimen z. *vlaaiken*
vleis et 1. vlees: in, aan het lichaam 2. vlees als voedsel, bijv. *et vleis onder de pekel zetten*, *Hi'j het et vleis liever as de botten* heeft liever het beste, het meeste
vleisbakken ww. - bakken van vlees
vleisbloeme de - koekoeksbloem
vleisboom de - vleesboom (in de baarmoeder)
vleisbusse de - bus waarin men vlees bevaart
vleisgaffel de - gaffel gebruikt om stukken vlees of spek aan een speciale stang in de schoorsteen te hangen
vleisgerecht et - vleesgerecht
vleishaemer de - bep. hamer voor de bereiding van vlees
vleiskeuring de - vleeskeuring
vleisklobbe de - forse brok vlees
vleiskoe de - vlezige koe
vleiskreket de - vleescroquet
vleiskruden mv. - vleeskruiden
vleiskupe de - vleeskuip
vleismes et - vleesmes

vleismeultien et - vleesmolentje
vleisnat et - vleesnat
vleispanne de - vleespan
vleisplaanke de - vleesplank
vleispries de - vleesprijs
vleisras et - vleesras
vleisstange de - stang in een ouderwetse schoorsteen om het vlees aan te hangen
vleisvarken et - vleesvarken
vleiswaegen de - kinderwagen
vleisworen mv. - vleeswaren
vleizig bn. - vlezig: goed in het vlees, bijv. *een lekker vleizig beest, een vleizig vrommes*
vlekke de - vlek, vlekvormige vertekening, figuur
vlekpote de - zwartbevlekte poot
vleriaan z. *veleriaan*
vleta de - bep. dans: valeta
vleugel de 1. vleugel, vlerk 2. vleugel van een vliegtuig 3. moervleugel 4. vleugelpositie (bij voetbal, bij een legermacht) 5. duidelijke groepering binnen een politieke partij, meestal: die meer links of die meer rechts van opvatting is 6. zijgedeelte van een gebouw 7. vleugel piano
vleugeleide de - vleugeleg
vleugeleiden ww. - met de vleugeleg werken
vleugelen ww. - bewerken met de vleugeleg
vleugelmoere de - vleugelmoer
vleugeltien et 1. kleine *vleugel* 2. (mv.) vruchten van de iep en esdoorn
vleugeltiesboom de - esdoorn
vleugien et - een beetje, een vleugje, in *een vleugien wiend*
vli'j, **vli'je** et 1. vlei, vooral: op melk, water 2. vel om de worst 3. vlies om een ei
vli'jboel de - vies geheel aan vlien, bijv. *D'r zat vli'jboel an et pannegien*
vli'jker z. *vlaaiker*
vlieg de - in *op 'e vlieg* bij pad en weg, de hort op, bijv. *Die vrouw is altied op 'e vlieg*
vliegbi'je z. *haelbi'je*
vliegdenne de - vliedgen
vliege de - vlieg, ook: schertsende benaming voor agent van politie, veldwachter
vliege-angel de - hengel voor het vissen met een (kunst)vlieg
vliegebiet, **vliegebeet** de - steek, beet van een vlieg of mug
vliegebulte - muggenbult, ook wel: bult door een vlieg veroorzaakt
vliegedek et - kleed om een paard tegen vliegen enz. te beschermen

vliegedeure de - deur van horrengaas: om vliegen enz. tegen te houden
vliegeflesse de - fles met behulp waarvan men vliegen probeert te vangen
vliegegaas, **vliegegaes** et - bep. soort fijn gaas, horrengaas, vliegengaas, nl. om vliegen etc. te weren, gebruikt in horren, deuren e.d.
vliegegazen bn. - van *vliegegaas*
vliegehorre de - hor voor raam
vliegejaegen ww. - vliegen verjagen (door paarden, met hun staart of hoofd)
vliegejaegerig bn. - (van het weer) zodanig dat er veel vliegen zijn
vliegekaaste de - soort stolp over voedsel: tegen vliegen
vliegekappe de - gazen of glazen stolp over voedsel, tegen vliegen en andere insecten
vliegeklapper de - vliegenmepper
vliegelijem de - bep. soort lijm om vliegen enz. mee te vangen
vliegemeppen ww. - vliegen e.d. doodslaan met een *vliegemopper*
vliegen ww. 1. zich met vleugelbewegingen door de lucht voortbewegen 2. (van bijen) zwermen 3. (van een vliegtuig) zich door de lucht voortbewegen 4. zeer snel gaan 5. snel voorbijgaan, bijv. *De tied vligt* 6. een snelle beweging maken 7. zich snel verspreiden, snel uiteengaan, uiteenspatten e.d., bijv. *De buije vligt uut mekaere* 8. zweven, in de lucht hangen, bijv. *De haastdraoden vliegen weer* 9. in *Et liekt wel vliegen* het lijkt er niet op, het slaat op niets 10. laten schieten, bijv. *iene vliegen laoten* een wind laten
vliegepikkies mv. - vliegenstrontjes, bijv. *vliegepikkies op 't glas*
vliegeplaoge de - vliegenplaag
vlieger, **vliegerd** de 1. iemand die veel weg is, vaak de hort op is 2. bep. speelgoed: vlieger, draak 3. kunstzwerm gevormd door een lege kast te zetten op de plaats van een bevolkte kast en de koningin daaruit in de lege kast te plaatsen; de haalbijen komen daar nu ook, terwijl het oude volk voldoende eitjes en larven heeft om weer een volledig volk te worden
vliegeraem, **gazeraem**, **gaasraem**, **gaashorre** et - hor, nl. tegen insecten
vliegerig bn. 1. geneigd tot hard lopen, rennen 2. met veel vliegen, bijv. *'t Was vliegerig weer*
vliegeroplaoten ww. - oplaten van één of meer vliegers
vliegerpepiep et - dun, gekleurd papier, o.m. gebruikt voor het maken van vliegers
vliegerwedstried de - vliegerwedstrijd

vliegespuit de - spuit met verstuivend gif tegen vliegen e.d.

vliegespul et 1. (verz.) vliegen en andere insecten 2. middel tegen vliegen enz.

vlieggestik de - steek of beet van vliegen, muggen e.d.

vlieggestip de - vliegenstrontje

vlieggestölpe, ...*stolpe* de - stolp over voedsel tegen vliegen e.d.

vliegtied de - tijd, seizoen waarin zich veel vliegen voordoen

vliegevangen ww. - vangen van vliegen

vliegevang de 1. middel om vliegen te vangen: langwerpige strook bruin papier waaraan vliegen blijven kleven 2. zonnedauw 3. bep. vogel: vliegevang

vliegweer et - weer waarbij er veel vliegen zijn (met ook veel andere dan de gewone huisvlieg)

vlieggat et 1. vlieggat, ijlgat in een bijenkorf 2. gat in een uilenbord

vliegmesiene de - vliegmachine

vliegplanke, *anvliegplankien* de - plankje onder het vlieggat van een bijenkast, aan de buitenkant

vliegtugefabriek de - vliegtuigenfabriek

vliegtuig et - vliegtuig

vliegtuigbezine de - vliegtuigbenzine

vliegtuigmoter de - vliegtuigmotor

vliegwerk et - vliegwerk, in *mit keunst en vliegwerk* haastig en niet erg degelijk

vliegwielandrijving de - aandrijving door een vliegwiel

vliem, *vlieme*, *vlim* de - scherp mesje, vlijm, lancet, bijv. *zo scharp as een vliem vlijmscherp*

vliemen ww. - snel doorsnijden met een mes

vliemscharp, ...*schaarp* bn. - vlijmscherp

vliemstricken ww. - vleien, flikflooiën

vlierhooft et - hout van de vlierboom

vlies, z. ook *vluus* et - vlies, vel, bijv. *een vliesien veur t oge*

vliet de - vlijt, moeite, zorg, ijverigheid, bijv. *zien vliet doen* zijn uiterste best doen

vlietig bn. - vlijtig

vliem z. *vliem*

vlinder, *vlinter* de 1. bekend insect: vlinder 2. (verkl.) tenger meisje of vrouw 3. iemand die er 's nachts veel op uit is 4. vlinderstrik 5. haarspeldje met de vorm van een vlinder

vlinderfamilie de - vlinderfamilie

vlinderpolle de - vlinderstruik

vlinderstrik de - vlinderdasje

vlinderstruke de - vlinderstruik

vlo, *vlooie* de - bekend insect: vlo, bijv. *iene de vlooiën ofvangen* hem te slim af zijn

vlochien et 1. korte tijd dat men even elders is 2. verkl. van *vlochte*, z. *vlechte*

vlocht, *vlucht* de 1. het vliegen 2. wijze van vliegen 3. gelegenheid of route van vliegen 4. keer dat een mens, een dier, een toestel vliegt 5. groep vogels die vliegt, bijv. *een vlocht kiewieten* 6. totale breedte bij uitgespreide vleugels 7. het vluchten, bijv. *op 'e vlocht slaon* ervandoor gaan 8. het weg zijn, het er eens uit zijn, in *op 'e vlocht*, bijv. *Zi'j is vaeke op 'e vlocht*

vlochtauto de - vluchtauto

vlochtbaarm, ...*barm* de - vluchtberm

vlochte z. *vlechte*

vlochteling de - vluchteling

vlochten ww. - vluchten, ontvluchten

vlochtgang de - vluchtgang

vlochtig bn. 1. oppervlakkig, terloops 2. (van jonge vogels) al in staat te vliegen 3. snel vervliëgend, etherisch

vlochtkaptaol et - vluchtkapitaal

vlochtlam bn - (van vogels) niet (meer) in staat te vliegen

vlochnommer et - vluchtnummer

vlochtpad, *vlucht...* et - vluchtweg, vluchtroute

vlochtplak et - vluchtplaats

vlochtwerk et - vlechtwerk, gevlochten materiaal

vloed de 1. vloed, i.t.t. eb 2. uitvloeiing van vochten, in *witte vloed* bep. witte afscheiding

vloeddiek, *kopdieke* de - zomerdijk langs een stroom

vloeiber bn. - vloeibaar (van stoffen) kunnen vloeien

vloeien ww. 1. vloeien: stromen (niet erg gebruikelijk) 2. vaginaal bloeden 3. afvloeien met vloeipapier

vloeigien et - vloeitje (voor een sigaret)

vloek(...) z. *vluuk(...)*

vloeken z. *vluken*

vloeker(d) z. *vlukerd*

vloer, *vloere* de - vloer

vloerbalk, *vloerebalk* de - vloerbalk

vloerbedaansen et - visite of feestje waarmee men viert dat men in een nieuw/ ander huis woont

vloerbolle, ...*brood*, ...*baole* de - vloerbrood

vloerziezer et - ijzeren plaat onder een *klomkachel*

vloerklied, *vloerkleed* et - vloerkleed

vloerligger, ...legger de - vloerbalk
vloermatte de - vloermat
vloerplaanke de 1. elk der planken van een houten vloer 2. z. *koeplaanke*
vloerplaete de - hetz. als *kachelpaete*
vloerreuster et, de - vloerrooster
vloerzaand et - hetz. als *heerdzaand*
vlogge bn., bw. 1. vlug: qua lichaamsbeweging 2. vrij snel vorderend, vrij snel gaand; *an de vlogge wezen* diarree hebben 3. snel, vlot handelend, bijv. *iene te vlogge of wezen* 4. (bw.) gauw, snel 5. (bn.) in *vlogge grond* die snel een goed gewas geeft, vaak: van losse structuur
vloggighed de - vlugheid, het *vlogge* zijn
vlok de - hetz. als *vlokturf*
vlokke de 1. sneeuwvlok 2. plukje wol
vlokken z. *vluken*
vlokkerig bn. - vlokkachtig
vloklaoge de - loklaag, ook algemener: op één na bovenste laag in het veen, nl. waaruit men lichte turf wint, met niet vergane plantenresten
vlokturf de - vezelige, draderige turf met niet vergane plantenresten
vlokvene de - veen uit de *vloklaoge*
vlonder de - bruggetje van één of enkele planken over een sloot
vlooiobiet de - beet van een vlo
vlooi kruud et - bep. heester, nl. gagel, of takjes ervan (gebruikt tegen vlooiën in bed)
vlooiemark, vloomark de - rommelmarkt
vlooi epikke, vlooi epik de - drek van vlo
vlooierek, ...rikkien, ...nettien et - aan een spinnenweb doen denkend stukje stof, stukje stof met gaatjes dat een driehoekje vormt, aangebracht in de plooi van een hemd
vlooiestip, ...stippe de 1. vlooienscheet 2. vlooiënbeet
vlooietakken mv. - bep. heester: gagel, ook: takken daarvan
vlostront, vlooiestront - uitwerpselen van een vlo
vlot I de 1. vlot: provisorisch middel om mee te varen: van boomstammen, balken naast elkaar 2. klein, plat vaartuig
vlot II bn., bw. 1. vloeiend, gemakkelijk in handelen, vooral: in het spreken 2. vlug, zonder belemmering, gemakkelijk 3. vlot, soepel in de omgang
vlotgräs, vlotte... en var. et - vlotgras (bep. grassen aan de waterkant)
vlotheid de - vlotheid
vlotop bw. - vlotweg, op vlotte wijze (van het

spreken)
vlottegräs et - zachte dravik
vloten ww. 1. soepel en snel verlopen 2. drijven, dobberen, in *alles vloten en drieven laoten* alles op z'n beloop laten, z'n gang laten gaan
vlotter de 1. vlotter: van een verbrandingsmotor 2. drijver, vlotter
vlotterkleppe de - vlotterklep
vlotterkruud et - watteranonkel
vlottighed de - vlotheid, het *vlot* zijn, bijv. *Deur de vlotighed van die meensken bin ze d'r tussen kommen*
vluht z. *vlocht*
vluhte z. *vlechte*
vluhtnaalde z. *vlechtnaalde*
vluken, vloeken, vlokken ww. - vloeken, vloekend praten
vlukerd, vluker, vloekerd, vloeker de - iemand die voortdurend vloekt
vluuk, vloek de 1. vloek, het vervloekt zijn, bijv. *D'r rust een vloek op* 2. keer dat men vloekt, bijv. *In een vloek en een scheet was hi 'j klaor* in een ommezien
vluukbeest, vloekbeest et - iemand die veel vloekt
vluus, vluuis et 1. vacht (van schapen), bijv. *een vluus wolle* vacht van één schaap 2. vel, vlies op water, melk of evt. een andere vloeistof, ook: een erg dun laagje ijs 3. dichte laag gras die groeit
vlochtighedsgraod de - vochtigheidsgraad
vlochtmaote de - vochtmaat, maatbeker of maatihoud van vloeistoffen
vlochtplak et - vochtplek
vodde, vorre, vodden de 1. lor, vod 2. (niet negatief) lap, deken, laken, kleren enz., bijv. *iene op 'e vodden geven* een pak slaag geven, ook fig.: te grazen nemen 3. sletterige vrouw, sletterig meisje, bijv. *Et was een vodde van een wief*
voddebak de 1. voddenbak 2. bed, vooral in verb.: *naor de voddebak* naar bed
voddegien et 1. kleine *vodde* 2. stukje papier
voddegoed et - voddengoed, prullengoed
voddekarre de - kar waarmee de voddenboer langs de huizen gaat
voddekörf de 1. lett. korf om vodden in te doen, fig. in verb.: *Een vri 'jgezel van boven de dattig komt in de voddekörf* zo iemand wil niemand meer, *We zuken de voddekörf mar weer op* gaan maar weer eens naar bed
voddel z. *vorrel*
voddemaand de - voddenmand, verder in in

de voddemaand naar bed

vodden ww. - aan iets trekken, plukken

vodderen ww. 1. vorderen: opeisen (van goederen), in beslag nemen 2. verlangen, bijv.

Dat kuj' van mi'j niet vodderen

voddering de 1. het vorderen 2. schuldvoordering, eis tot betaling 3. gelegenheid waarbij men dat wat men vordert, in beslag neemt

vodse, **vadse** de 1. dikke, vadsige vrouw 2. vieze, smerige (en veelal dikke) vrouw 3. geslachtsdeel van de vrouw

vodsig bn. - vadsig, meestal van een vrouw

voedels z. *voelens*

voederballon, **voerglas**, **voederglas** de - bep. glas op een bijenkorf waaruit suikerwater zakt naar een voederbakje

voedereseren ww. - foerageren: voer halen, tot zich nemen (van dieren)

voederplak et - voederplaats

voederstied de - tijd dat men eet

voedingsweerde de - voedingswaarde

voedselvoorziening de - voedselvoorziening

voedster, **voerbi'je**, **huusbi'je** de - voedsterbij

voedzem bn. - voedzaam

voeg de - foudraal om een zeisblad

voege I de 1. voeg (in metselwerk) 2. plaats waar delen in een constructie in elkaar gezet zijn, all. fig. in de verb.: *uut de voegen* uit het verband: *Die gruiut uut de voegen* buitenproportioneel

voege II bn. 1. sjofel, haveloos 2. vuig, niet eerlijk

voegel, **vogel** de - bekend dier: vogel

voegelbakkien et 1. nestkastje 2. vogelkooitje

voegelbescharmer de - vogelbeschermer

voegelflapper de - iemand die met behulp van netten vogels vangt

voegelhokkien et - nestkastje

voegelhutte de - vogelhut

voegelkassien et - nestkastje voor vogels

voegelkers, **voegelkas**, **vogelkers**, **voegel-**

kerse, **voegelkosten** de - vogelkers

voegelknippe de - vogelknip

voegelkouwe de - vogelkooi

voegelnest et - net over bep. gewassen, kersen enz. tegen vogels

voegelnust, **vogelnust** et - vogelnest

voegelpes de - Amerikaanse vogelkers

voegelpote de - vogelpoot

voegelpotien et 1. kleine poot van een vogel 2. bep. plant: vogelpootje

voegelschae de - vogelschade

voegelsnaevel de - vogelsnavel

voegelstront de - vogelpoep

voegelties mv. 1. kleine vogels 2. tintelingen in de vingers

voegeltiesgaas et - fijnmazig gaas gebruikt in voliëres e.d.

voegeltieslaand, **voegellaand** et - aan de speling van de natuur overgelaten cultuurland, land waarin niet langer vee graast en/of dat niet (meer) met kunstmest wordt bemest

voegeltiesliem et, de - lijm aan te brengen om bep. vogels mee te vangen

voegeltiesvanger, **vogeltienvanger** de - iemand die vogels vangt

voegelvalle de - val om vogels mee te vangen

voegelperschrikker, **vogel...** de 1. vogelverschrikker 2. slonzige vrouw 3. lelijk iemand 4. opzichtig gekleed iemand

voegelvlocht de - vogelvlucht, in *in voegelvlocht* volgens een globaal overzicht

voegelwaacht de - vogelwachter

voegelweide de - verwaarloosd weiland, hetz. als *netuurlaand*, *voegeltieslaand*

voegen ww. 1. voegen: bij metselwerk 2. bijeenvoegen

voegien et - wondje, plekje waar men zich heeft verwond

voegiezer et - voegijzer

voegspieker de - voegijzer, voegspijker

voegwark et - voegwerk (inzake muren)

voel I et 1. vuilnis, bijv. *veur oold voel liggen* voor oud vuil 2. z. *voelens*

voel II bn. 1. (van eieren) bebroed of bedorven en daardoor niet meer eetbaar 2. loos, ledig, gezegd van noten 3. in *ʔ voel broekien* nat, met slecht gras en veel onkruid: benaming van een stuk broekland onder *Aeking* bij *Appelsche*

voelbaard de 1. duidelijke, lange baard bij een hond, ook wel van de baard van een man

gezegd 2. hond met lange baard, bijv. een bouvier 3. man met lange baard

voelbruud, **vuilbruud** et - bijenbroedsel met een bep. ziekte

voelens, **voelings**, **voeles**, **voelis**, **voels**, **voelse**, **voel**, **voelsen**, **voelske**, **voelsken**, **voedels** de, et

- het vlies, de vliezen van de nageboorte van koe en varken, ook van een paard, ook wel van andere zoogdieren, zoals geiten, schapen

voellaeken et - blauwe of antracietkleurige, dikke, zware, sterke stof van wol, voor het maken van schorten, voor rok en werkkleding, voor jassen en broeken van mannen

voellaekens bn. - van *voellaeken*

voellaekenvarver de - handwerksman die *voellaeken* verft

voer et 1. voer, voeder voor vee, huisdieren 2. wagenvracht 3. foudraal om een zeis, hetz. als *voeg*

voeraosie, voerasie, voeraozje, voerage de - foerage, voer

voeraosiekoopman de - handelaar in vee-voeder

voeraovent de - tijd aan het einde van de middag/het begin van de avond dat men het vee voert

voerbak de - voederbak

voerbakkien et - kleine voederbak, in het bijzonder voor bijen

voerbi'je z. *voedster*

voerbiete, voederbiete de - voederbiet

voerder de - voeraardappel

voederi'je de - veevoeder (en bijbehoren)

voedersbroek de - broek die men draagt bij het voeren van het vee

voederspakkien et - kleding die men draagt bij het voeren (oude broek en kiel)

voerderstied de - tijd dat men het vee voert (aan het eind van de middag)

voereerpel, voereerappel de - voederaardappel

voeren ww. 1. voeren 2. (inzake mensen, vooral kinderen) voedsel, drinken in de mond doen, om te helpen bij het eten 3. (van varkens) zogen 4. (m.b.t. kachels) van brandstof voorzien 5. in *et woord voeren* 7. (m.b.t. kleding e.d.) van voering voorzien

voergang, ...gaank de - voergang

voerglas z. *voederballon*

voergeute de - goot om het drinken, voer in te doen: op de stal, voor de koeien langs

voerhokke et - hok waar het veevoer opgeslagen wordt

voerhokkien et - voederhokje

voerhunning, ...hunnig de - mindere kwaliteit honing, met name: restanten honing die men de bijen voert

voeringjasse de - jas met voering

voerkoezer de - paard dat niet goed kan kauwen

voerluden mv. van *voerman*

voermaanspeerd, voermans... et - paard van een *voerman*

voerman de - voerman, menner, iemand die in opdracht vracht voor een ander vervoert of ander werk verzet m.b.v. een paard

voermannen ww. - *voerman* zijn, vooral: als arbeider met een paard werken voor een ander

voermanswaegen de - wagen die m.b.v. een *laankwaegen* lang gemaakt kon worden: m.n. om boomstammen te vervoeren

voermanswark et - werk van een voerman

voernappe de - nap voor voer zoals meel, haver

voerplak et - plaats waar wordt gevoerd

voerrip z. *rip*

voerscheppe de - schep voor veevoer

voerstekkien et - plek om vis te voeren

voertied de - voedertijd

voertonne de - ton met veevoer

voerwottel, koe... de - koewortel, koepeen

voestbiele de - vuistbijl

voeste de - vuist, gesloten hand

voesten, voesken ww. - elkaar een hand geven (bij begroeting, afscheid)

voesthaanske, ...moffe, ...waante de - vuisthandschoen, want

voestslag de - vuistslag

voet I de 1. bep. lengtemaat: 30 cm 2. z. *voete*

voet II, voetien, voetje tw. - gezegd tegen een paard als het z'n hoef op moet tillen

voetbalbroekien et - voetbalbroekje

voetbalkni'je de - voetbalknie

voetbalkompetisie de - voetbalcompetitie

voetballeri'je, voetbalderi'je de - voetballerij

voetbalmets de - voetbalwedstrijd

voetbalpergramme et - voetbalprogramma

voetbalschoe de - voetbalschoen

voetbalspeul(d)er de - voetballer

voete, voet de 1. voet, bekend lichaamsdeel; *een voetien overdwas* horrelvoet 2. deel van een sok, kous bestemd voor de voet 3. deel waarop iets staat 4. onderste deel waarop gestapeld is, aangelegd is enz., bijv. *de voete van een diek* 5. hetz. als *ploegvoete*, d.i. ploegvoet

voetebaankien et - voetbankje

voetenaende, ...ende, ...einde et - voeten-einde, voeteind; *Die zit op 't voetenaende* woont erg afgelegen

voetepeule, ...peul de - lange peluw op het voeteineind, om de voeten warm te houden

voetevegen ww. - z'n voeten vegen

voetewaarmen ww. - z'n voeten warmen; *De haene is an 't voetewaarmen* gezegd van een haan die een kip bespringt

voetewassen ww. - z'n voeten wassen

voetien et 1. kleine *voete* of *voet I* 2. z. *voet II*

voetling, voeteling de - voet van een kous of sok

voetlocht et - voetlicht, all. in verb.

voetofdruk de - voetafdruk

voetpokke, voetpoeche de - bij koeien en andere dieren, bij de geboorte: vruchtvlies om de voeten

voetpomp de - voetpomp: voor het oppompen van fietsbanden

voetschrabber de - schraber om klompen mee glad te krijgen

voetstok et - onderste deel van iets, nl. waar het op staat

vogel(...) z. *voegel(...)*

vol bn., bw. 1. vol, geheel gevuld, geheel en al 2. (van de lucht, hemel) dichtgetrokken 3. met het volle verstand, volwaardig in doen en laten, bijv. *Dat kientien is niet vol* is onnozel 4. gevuld, rond, bijv. *een vol gezicht* 5. van bep. dieren: volgroeid

volaendig bn. - (van personen) vol smerige streken

volbaendig bn. - zwaar: m.b.t. het leven

volbloedpeerd et - volbloedpaard

volbloedvool et - jong volbloedpaard

volboek bn. - volgeboekt

voldaan bn. - voldaan, tevredengesteld, voornamelijk in *een voldaan gevuul*

voldoen ww. 1. voldoen: betalen 2. vervullen, bijv. *an bepaalde veurweerden voldoen moeten* 3. een tevreden gevoel ervaren, bijv. *Die het wel aorig tot zien voldoen* hij heeft veel tot z'n beschikking

vole, vool, voolde, vouwe de 1. vouw, plooi 2. bep. ijzer met een bep. ronding die op de duimen van hekpaal of deurkozijn draait

volemere, voolmere, volemerrie de - veulenmerrie

volen I ww. - een veulen ter wereld brengen

volen II, **vouwen** ww. - vouwen

volgen ww. 1. achternagaan 2. gaan langs 3. blijven begrijpen, de gedachtenontwikkeling doorlopend snappen 4. opvolgen, handelen naar 5. deelnemen: aan een opleiding, een cursus e.d. 6. de volgende zijn, bijv. *Wie volgt?* wie is er aan beurt? 7. logisch voortvloeden, bijv. *Dat volgt daor uut*

volgend, vollend bn. - komend, volgend

volgnommer et - volgnummer

volgodder de - volgorde

volgruud, ...grujd, ...gruid bn. - volgroeid, geheel volwassen geworden

volgzem bn. - volgzaam

volhaendig bn. - het erg druk hebbend

volhopen ww. 1. volhouden: met volharding doorgaan met wat men doet 2. volharden in z'n mening, standpunt

volholer de - doorzetter, iemand die weet vol

te houden

volk et 1. volk 2. mensen, bep. slag mensen enz., bijv. *volk van niks* schorremorrie, *hoog volk* voorname mensen 3. bezoekers, publiek 4. klanten in een winkel 5. iemands ouders, bijv. *Oonze volk hebben et vaeke verteld* 6. familie, de gezamenlijke huisgenoten, huishouding; *oonze volk*: de ouders, broers en zusters van het desbetreffende gezin 7. personeel, bijv. *Hi'j het een protte volk an 't wark* 8. bijenvolk

volkien et 1. slag mensen 2. de mensen, groep mensen, bijv. *Wat moet dat volkien hier* wat moeten jullie hier

volkorenbeschuit de, als verz.: et - volkorenbeschuit

volksilinder de - bep. type brander, nl. een lamp

volksdaansen ww. - volksdansen

volksgezegde et - uitdrukking, zinswending van/uit het volk

volkshuisvesting de - volkshuisvesting

volkskarakter et - volkskarakter

volksman de - volksman, iemand geliefd bij het volk, die volks doet

volksmeziek de - volksmuziek

volksmeziekgroep de - muziekgroep die volksmuziek speelt, folkgroep

volksschoole de - volksschool

volksspeulen mv. - volksspelen

volkssprokien et - volkssprookje

volksstok et - volks(toneel)stuk

volksteniel et - volkstoneel

volkstuen de - volkstuin

volksverhael et - volksverhaal

volksverlakkeri'je de - volksverlakkerij

volksvermaek et - volksvermaak

volkswieshied de - volkswijsheid

volkszanger de - volkszanger, folksinger

vollaeden ww. - door te laden vol maken, met name van een boerenwagen

volledighied de - volledigheid; *veur de volledighied* volledigheidshalve

volleggen ww. - volmaken door te leggen

vollemaone de - vollemaan

vollig bn. 1. (van plekken van het lichaam) opgezet 2. met een gevoel van volheid in de maagstreek

vollighied de 1. het *vollig* zijn in bet. I 2. het dicht op elkaar staan

volmachtbesluit et - besluit van één of meer volmachten

volmaekt bn. - volmaakt, perfect, volkomen

volnuren ww. - (van koeien) het punt van kalven naderen

volschellen ww. - vreselijk uitschelden, in verb. als *Hi'j schul de pelisie de huid vol*
volschinken ww. - volschenken
volschrieven ww. - volschrijven
volslegen bn. - volslagen: geheel en al
volsmieten ww. - volsmijten, volgooien
volstaon ww. - volstaan, in *d'r mit volstaon*
volte de - het vol zijn, dicht bijeen zijn (van mensen)
voltiedbaene de - voltijdbaen
voluut bw. - voluit: helemaal
volweerdig bn. - volwaardig
volzoegen ww. - volzuigen
vonder de, et 1. vonder: bestaand, vast maar soms ook los liggend bruggetje over een sloot, veelal in de vorm van een of enige planken of een biels, vaak met een leuning 2. loopplank naar een schip 3. losse plank om over een weke ondergrond te leggen en waar men over loopt, kruut enz.
vonderen ww. - zeer voorzichtig lopen, zich nu hier, dan daar vasthoudend, bijv. *Hi'j vonderde bi'j de leuning langes*
vonke de - vonk, spatje vuur
vool(tien) I, **volentien**, **veultien** et 1. veulen 2. z. *vole*
vool II bn. - (van een merrie) drachtig
voolapperaot et - vouwapperaot
vool... z. ook *vouw...*
voolblad et - vouwblad
vooldak et - vouwdak
voole z. *vole*
voolmere z. *volemere*
voonst de - vondst
vore de 1. voor (door een ploeg gemaakt) 2. diepte van een voor, bijv. *Et waeter is wel een vore zakt*
vorebrette de 1. breedte van een voor (door een ploeg gemaakt) 2. hoeveelheid mest met de breedte van een voor
vörke en var. de 1. vork (als werktuig) 2. vork (waarmee men eet) 3. voorvork (van een fiets)
vörken I mv. - tandzaad of de vruchtjes ervan (met haakjes)
vorken II ww. - omhoog brengen m.b.v. een vork (dus aan de vork geprikt)
vörken-en-lepels en var. z. *lepeldiefien*
vörkepunt de - punt van een vorktand
vörkestaete de - vorksteel
vörkestok en var. de - steel van een vork (werktuig)
vörketane de - vorktand
vörkevol de - hoeveelheid die men aan een vork prikt

vörkheftruuk de - vorkheftruck
vorlik, **vorreliek**, **voor...**, **veur...** bn. 1. voorlijk, vroeg ontwikkeld, bijv. *een vorlik maegien*, *een vorlik veurjaar* 2. in de vorm *vorlikst*: in een zo ver mogelijk stadium gebracht: *Hej' de eteri'je al op 't vorlikst?* 3. 't snelst vorderend, bijv. *De vorlike boeren leuten in april soms de koenen al uut*
vorm de 1. uitdrukking van iets door een vorm, bijv. *argens vorm an geven* 2. omtrek, figuur, gedaante 3. wijze van vertolking, wijze van uitdrukking 4. de juiste, passende vorm, de juiste gedaante die iets moet hebben 5. talige vorm 6. formaliteit, bijv. *veur de vorm* 7. goede lichamelijke conditie 8. voorwerp waarmee men iets z'n vorm kan geven, bijv. *vorms om koekies te bakken*
vormelik bn. - vormelijk: gehecht aan goede vormen
vormingswark, **...waark** et - vormingswerk
vorrel, **verreltien**, **voddel** de 1. vierendeel, verrel, vieren, bijv. *een vorrel nemen* vierde deel van iets 2. in verschillende bijzondere toepassingen, bijv. vierde deel van een uier, bijv. *De koe het een verkeerd vorrel* 3. botervat van 80 pond 4. klein glaasje voor sterkedrank 5. hetz. als *zi'jvorrel*
vorrelen ww. 1. een kalf dat geboren moet worden in stukken snijden om zo de koe te verlossen 2. z. ook *ofvorrelen*
vorrels bn. - met de grootte, omvang van een kwart, bijv. *een vorrels jaar* kwart jaar
vortoe, **vortow** tw. - geroepen bij het drijven bij de jacht
vos de 1. bekend zoogdier: vos 2. sluwe persoon 3. bep. lichtbruin paard: vos
vosblespeerd et - vosbles
vosblest bn., in *een vosblest peerd* vosbles
vosenter de - eenjarig vospaard
vosHINGst de - mannelijk vospaard
vospeerd et - vospaard
vossegat et - gemetselde put voor een kelder
vossehuud de - vossenhuud
vossejaegen ww. - op de vossenjacht zijn
vosseklemme, **...klauwe** de - vossenklem
vossenust et - nest van een vos
vossepote de - vossenpoot
vosseprente de - voetafdruk, spoor van een vos
vossesporen ww. - één of meer vossen proberen te vinden (door de sporen te volgen)
vossestap de - val voor vossen
vossestat de - vossenstaart
vost de 1. het vriezen (in de natuur), vries-

weer 2. vorst van een dak 3. vorst, monarch, heerser

vostgreens de - vorstgrens

vostinne de - vorstin

vostlocht de - hemel die op vorst wijst, vorstige lucht

vostnaacht de - nacht met vorst

vostpanne de - vorst(dak)pan

vostvri'j bn. - vorstvrij

vostzode, ...plagge de - elk der gestoken taaie, veenachtige zoden die op de naald van een rieten dak lagen

vot I bw. 1. terstond, bijv. *Die was vot op 't aende* direct boos 2. zeer dichtbij, bijv. *vot an de weg* 3. elders vandaan 4. weg, eropuit 5. in *an ien stok vot* aan een stuk door 6. verwijderd, ver weg 7. zoek, niet te vinden 8. overleden

vot II tw. 1. voort, schiet op, weg 2. vooruit dan maar, bijv. *Vot dan mar* toe dan maar, o.k.

vot-en-daolik, vot-en-daodelik, vot-en-daoliks, vot-en-drekt bw. - direct, onmiddellijk

vot-op-slag bw. - onmiddellijk

votbargen ww. - wegbergen, opbergen

votbeinselen, ...baenselen ww. 1. wegbonjournen 2. ervandoor lopen, weglopen

votberduren, votborduren ww. - voortborduren

votbi'j bw. - vlakbij, dichtbij

votbienen, ...bienderen ww. 1. met flinke stappen weglopen 2. flink, stevig lopen

votblaozen ww. - voortblazen: wegblazen

votboerken ww. - voortboeren

votbokselen ww. - voortlopen, flink doorlopen

votbrengen ww. 1. wegbrengen 2. naar de laatste rustplaats brengen 3. als opbrengst leveren 4. verliezen, kwijtraken, bijv. *Hej' dat votbrocht, jonge?*

votdaolik, vottaodelik, vottaoliks bw. - direct, onmiddellijk

votdoen ww. - wegdoen, verkopen, van de hand doen

votdoezen ww. - wegsuffen, in slaap geraken

votdonderen ww. - weggooiën

votdouwen ww. - voortduwen

votdrekt, vottirekt, vottidrekt, vot-en-drekt bw. - meteen, ogenblikkelijk

votdrieven ww. 1. voortdrijven: heendrijven, aanzetten tot doorlopen 2. wegdrijven, verder drijven

votduken ww. - wegduiken

votduvelen ww. - wegjagen

votgang de - voortgang, progressie

votgaon ww. 1. opstappen, weggaan, vertrekken, bijv. *Gao toch vot!* ga weg, ook fig.: bekijk het maar e.d. 2. een functie of dienst beëindigen 3. verdwijnen, wegtrekken 4. uitgaan, eropuit gaan 5. ermee gaan strijken, in *d'r mit votgaon*

votgieselen ww. - er zeer snel vandoor gaan

votglijden ww. 1. wegglijden 2. voortglijden

votgoezen ww. - op een suizende manier weggaan

vothaelen ww. - weghalen

votiniend, ...inienen, vottenien, vottenienend, vottinien bw. - direct, onmiddellijk

votjaegen, wegjaegen ww. - wegjagen, wegsturen

votjuten ww. - onderhands weggooiën, werpen

votkarren ww. 1. wegfietsen, vooral als dat moeizaam gaat of als het een grote afstand betreft 2. met een kar wegbrengen

votkauwen ww. - blijven doorzeuren

votkiepen ww. - wegkieperen

votknoeien ww. - blijven knoeien

votknoffelen ww. - op gebrekkig lopende wijze voortgaan

votkoegelen ww. 1. een eind van zich werpen 2. weggrollen

votkommen, ...koemen ww. 1. weggkomen, weggaan 2. voortkomen, verderkomen 3. opschieten, in *Kom vot* schiet op 4. ontstaan uit, voortkomen uit, voortvloeiën uit

votkroepen, weg... ww. - wegkruipen

votkroepertien, weg... et - verstoppertje

votkrojen ww. - weggkruien

votkrullen ww. - weggrollen

votkrummelen ww. - moeizaam voortgaan

votkwienen, weg... ww. - weggkwijnen

votlazeren, weg... ww. - weggsmijten

votlopen ww. 1. weglopen, er lopend vandoor gaan 2. wegstromen, wegvloeien

votmaeken ww. 1. voortmaken, opschieten 2. weg doen raken, door slordigheid kwijt raken, verliezen

votmieteren, weg... ww. - weggooiën

votmoezen, wegmoezen ww. - iets zoek maken

votpeuzelen ww. - dooreten (rustig en genietend)

votpezen ww. - snel weggaan, hard voortgaan

votpraoten ww. - meepraten: naar de mond

praten

votpreken ww. - doorkletsen

votpunteren ww. - wegtrappen, bijv. *de balle een aende votpunteren*

votraeken ww. - door bep. omstandigheden vertrokken geraken

votrammeien ww. - wegbonjouren

votraomen ww. - wegschoppen, wegduwen

votrattelen ww. - voortvertellen, doorkletsen

votrieden ww. - wegrijden

vottrisselveren ww. - voortmaken, opschieten

votrissen ww. - maken dat iemand klaar is, ervoor uitgerust is om weg te gaan, in *iene votrissen*

votroetsen ww. - met een roetsende beweging wegschieten

votscheuren ww. 1. wegscheuren: iets scheurend wegnemen 2. zeer snel met een motorvoertuig wegschieten

votschieten I ww. (lange ie) - wegschieten

votschieten II ww. 1. zoveel ontlasting kwijtraken dat er a.h.w. van de persoon zelf niets resteert, bijv. *Hi'j schiet 'm vot, Ie hoeven jezels niet vot te schieten* je hoeft jezelf niet weg te cijferen 2. veel te goedkoop van de hand doen, bijv. *Ze hebben et votscheten*

votshoffelen, ...*schoefelen* ww. - voortgaan en daarbij met kleine pasjes, schuifelend lopen

votshommelen ww. - onstandvastig lopen

votshosselen ww. - schuifelend voortgaan

votsjokken ww. 1. sjokkend weggaan 2. voortsjokken

votsjouwen ww. 1. door te dragen wegbrengen 2. zich lopend verwijderen

votslaan ww. - weg krijgen door te slaan

votslepen ww. 1. wegslepen: slepend weghalen, bijv. *bomen votslepen uut de bos* 2. ergens verliezen, kwijtraken zonder dat men het merkt 3. blijven voortslepen van een slepende ziekte

votslieren ww. - wegglijden

votsloeren ww. - maar steeds niet opgepakt, aangepakt worden (vaak: en daardoor langzaam vergeten worden), bijv. *Ik moet et anpakken, aandere sloert et mar vot*

votsloffen ww. 1. wegsloffen: sloffend weglopen 2. gezegd wanneer ergens geen schot in komt, bijv. *Et slofte daor mar wat vot het schoot niet op*

votsmieten ww. - wegwerpen, wegslijten

votsmulden ww. - wegsmelten

votsodemieteren, ...*soje...*, *weg...* ww. - wegslijten

votsoezen ww. - wegsuffen, in slaap vallen

votspi'jen ww. - wegsplugen

votspoelen, ...*spulen* en var. ww. - wegspoelen

votstarven en var. ww. - wegsterven, in verb. als *De meziek start vot*

votstikken ww. 1. wegsteken, in z'n zak steken 2. voortgaan, opschieten met steken maken (bij breien, naaien), ook: haastig en onnauwkeurig breien, naaien (met grote steken)

votstoeven ww. 1. wegstuiven: weg, verder stuiven 2. zich snel verwijderen

votstommelen ww. - op stommelende wijze voortgaan

votstroffelen ww. - voortstropelen

votsturen, *weg...* ww. 1. wegsturen, door te sturen heen doen gaan 2. verzenden

votsukkelen ww. 1. sukkelend weggaan 2. met een niet bep. vlot verloop doorgaan 3. steeds blijven sukkelen met een ziekte

votterig bn. - geneigd tot uitgaan, graag weggaand

vottogen ww. 1. wegsjouwen 2. verliezen, zonder zich bewust te zijn kwijt raken

vottugen ww. - eropuit trekken, de hort op gaan

votveren ww. 1. voortvarend zijn, opschieten 2. wegvaren

votwerken, *weg...* en var. ww. - wegwerken

votwi'jen ww. - wegwaaien

votwinteren ww. - blijvend winterig zijn

votzaaien ww. - weggooien, wegslingeren

votzet bn. - voortgezet, in *votzet onderwies*

votzetten ww. 1. zich uitbreiden, vermeerderen, van bloemen en planten, bijv. *Dat ontuug zet slim vot* 2. voortzetten, met iets doorgaan 3. wegzetten, ergens plaatsnemen

votzwaarmen ww. - wegzwermen (van bijen)

vouw... z. ook *vole...*

vouwfiets, *vool...* de - vouwfiets

vouwstoel, *vool...* de - vouwstoel

vouwwaand, *vool...* de - vouwwand

vracht, *vraacht* de 1. vracht (die men laadt) 2. dikke laag die op iets zit

vrachtrieder, *vraacht...* de - vrachtrijder

vrak z. *wrak* II

vrammes z. *vrommes*

vrang(e) z. *wrang* II

vraoge de 1. vraag 2. opgave in vragende vorm 3. kwestie die uitgemaakt moet worden

4. verlangen om te kopen

vraogeleren ww. - ter catechisatie gaan

vraogen ww. 1. vragen 2. uitnodigen (om te komen, mee te doen enz.) 3. ernaar vernemen of de ander serieuze verkering wil, wil trouwen 4. zodanig doen dat men nauwelijks aan iets kan ontkomen 5. vergen 6. behoefte om te kopen, om anderszins aangeboden te krijgen 7. vereisen

vraagenderwize, ...*wies* bw. - op vragende wijze

vraagerebriek de - vragenrubriek

vraogescheet, ...*dreet* de - iemand die steeds maar van alles en nog wat vraagt

vraogezaad et 1. gefingeerd zaad, genoemd als een kind of een nieuwsgierige persoon steeds maar naar allerlei zaken vraagt 2. iemand die veel vraagt

vraagstok et 1. vraagstuk: probleem, kwestie 2. opgave in vragende vorm, som

vraomen, *wraomen* ww. - zich erg krachtig inspannen

vraomer, *vraomerd* de - iemand die zeer hard werkt

vratte(...) z. *wratte(...)*

vredesnaeme, in *in vredesnaeme* in vredesnaam

vredesopperaasie, ...*euperaasie* de - vredesoperatie

vredesveurweerde de - vredesvoorwaarde

vredig, *vree* bn., bw. 1. rustig, kalm 2. tevreden, het ermee eens, bijv. *Bi 'j' daor vredig mit?* 3. voorzien van afrastering (om vee binnen een bep. stuk land, een bep. gebied te houden), bijv. *Die kaampe is niet vree, we moe 'n nog henne te vredigen*

vredige, *vredinge*, *vrediging*, *vredingeri'je*, *vredigeri'je* de 1. afrastering (om een stuk land, grond anderszins, zodat het vee niet kan ontsnappen) 2. het materiaal waaruit de afrastering bestaat 3. het *vredigen*

vredigen ww. - een afrastering aanbrengen (tegen het ontsnappen van vee)

vredingehooft en var. et - hout gebruikt voor palen in de afrastering

vredingepaol, *vredige...*, *vrediging...*, *vredigings...*, *vreding...* de - paal gebruikt voor het *vredigen*

vree z. *vredig*

vreed z. *wried*

vreedzem bn. - vreedzaam

vreemaken ww. - hetz. als *vredigen*

vreet de - (ruw) bek, mond

vreetboek de - dikke buik, kennelijk het gevolg van het bovenmatig eten

vreetgraeg de - veelvraat

vreetpeinze de - dikke buik, kennelijk het gevolg van het bovenmatig eten

vreetpoede de - iemand die steeds wil eten, die graag en veel eet

vreetpot de - het koken, bijv. *'k Moet mit de vreetpot an de gang* ik moet gaan koken

vreetpuiel de - hetz. als *vreetpoede*

vreetzem bn. - druk etend

vreke bw., in *vreke graeg* zeer graag

vrek... z. *verrek...*

vreken z. *wreken*

vrekkeling z. *verrekkeling*

vrekkerig bn., bw. - vrekkelig

vrekt z. *verrekt*

vremd bn., bw. 1. uitheems 2. niet tot het eigene behorend, niet zo bekend, onbekend 3. eigenaardig, merkwaardig, raar, bijv. *'t Is een vrenden iene* een eigenaardige persoon 4. met een eigenaardig gevoel, verbaasd

vremde, *vremte* de 1. vreemdeling, onbekende, iemand die niet tot de familie of de kennissenkring behoort 2. buitenland, onbekende streek, in bijv. *in de vrende wonen, warken in de vrende*

vremdelingebaank de - bank in een kerk voor vreemdelingen

vremdelingepelisie de - vreemdelingenpolitie

vremdhied de - vreemdheid

vremdighied de - vreemdigheid

vrend z. *vrund*

vreten I et 1. voedsel voor dieren 2. (ruw) voedsel voor mensen; *een min stok vreten* een rotzak

vreten II ww. 1. (van dieren) voedsel nuttigen 2. (meestal ruw) eten (door mensen) 3. slecht maaien, snijden, knippen enz. (zodanig dat er her en der plukken gras enz. blijven staan) 4. erg veel verbruiken, bijv. *Dat vret stroom* 5. knagen

vreter, *vreterd* de - iemand die vreet, die veel eet, bijv. *'t Is een grote vreter, die vent; een raere vreterd* een eigenaardige persoon

vreteri'je de 1. het ongeremd, zonder scrupules dooreten, zitten vreten 2. vreetpartij 3. aantasting door allerlei ongedierte, zoals houtworm, wormsteek enz.

vretersperti'jgien et - vreetpartijtje

vreze de, in *uit vreze veur* uit angst voor

vri'j I bn. 1. vrij, zonder belemmeringen, in vrijheid enz. 2. onafhankelijk 3. zonder gebonden te zijn door verkering, verlovings of huwelijk 4. onbezwaard, zonder leningen e.d. 5. in *vri'j van* zonder (het betreffende), bijv.

Hi j is d'r niet hielemaole vri j van heeft die aandoening in lichte mate, ook gezegd van een negatieve karaktereigenschap 6. waarover beschikt kan worden, niet in gebruik, bijv. *Hebben ze nog een kaemer vri j?* 7. niet behoevende te werken of naar school te gaan, bijv. *een vri je dag hebben* 8. in *d'r vri j van wezen/ blieden* enz.: van het genoemde vrij blijven/zijn enz. 9. niet gebonden aan dienstverbanden, voorschriften, heersende opvattingen enz. 10. zich ongedwongen gedragend, vaak: enigszins vrijpostig

vri j II bw. - vrij, nogal, bijv. *Dat is vri j makkelijk, vri j wat* nogal wat: *D'r zit vri j wat drift in de locht* de wolken drijven snel

vri jbaankvleis de - vrijbankvlees

vri jbekore tw. - hetz. als *verkaote*

vri jboer de - vrijboer

vri jdom de - vrijheid, onbelemmerdheid

vri jen ww. - elkaar kussen, zoenen (vooral: in een relatie)

vri jer de - de jongen met wie een meisje verkering heeft, minnaar

vri jeri je de - vrijjerij, vrijage

vri jerslaampien et - gedempt licht van een petroleumlamp (bij het minnekozen)

vri jersslokken et - fles met sterkedrank die men in z'n binnenzak heeft

vri jetiedsbesteding de - vrijetijdsbesteding

vri jgezel I de - vrijgezel

vri jgezel II bn. - ongehuwd, bijv. *een vri jgezelle vent*

vri jgezelleknope de 1. drukknoop 2. hetz. als *pikpakknop*

vri jgezellen ww. - in de kost gaan, zijn

vri jgezelstrikken et - vrijgezellenstrikje

vri jhied de - vrijheid

vri jhusien et - hetz. als *spinmaol*

vri jkaorte de - vrijkaart, vrijbiljet

vri jkommen ww. 1. uit gevangenschap komen 2. van iets afkomen 3. beschikbaar worden

vri jlaoten ww. 1. de vrijheid geven 2. niet binden

vri jlotten ww. - vrijloten, nl. eertijds m.b.t. de militaire dienst

vri jmark, ...mark, ...maat de - markt waarop men mag verkopen zonder vergunning of vergoeding

vri jmetseleri je de - vrijmetselarij

vri jperti j de - toestand van liefkozen en kussen

vri jschietertien et - bep. kort jasje

vri jspraoke de - vrijspraak

vri jstaon ww. 1. vrijstaan: mogen 2. losstaan, vooral in *een vri jstaond huus*

vri juut ww. - vrijuit, zonder terughoudendheid

vri jwielen ww. - freewheelen

vri jwilligerswark et - vrijwilligerswerk

vried z. *wried*

vriend... z. *vrund...*

vrieskoolde de - vrieskou

vrieslocht de - vrieslucht

vrieven z. *vrieven*

vriezer de - ijskist, vrieskast

vrikken z. *wrikken*

vrind z. *vrund*

vringe(n) z. *wringe(n)*

vroeg bn., bw. 1. vroeg 2. tijdig, bijv. *vroeg op bedde gaon* 3. vooraan in een tijdsreeks of tijdsorde 4. (van de seizoenen, veranderlijke feestdagen, gewassen, de ontwikkeling in de natuur) eerder dan gewoonlijk

vroeger, vrogger bw. - vroeger, voorheen

vroegkarke, ...kaarke de - vroegkerk, vroegmis

vroegmisse, ...mis de - vroegmis

vroegriep bn. - vroegrijp

vroegtiedig bn. - vroegtijdig, naar verhouding vroeg

vrommes, vrammes et - vrouwspersoon

vrommeske et - vrouwtje

vromzwaarm de - voorzwermer

vrotploeg, wrot... de - klein type ploeg, nl. om de grond die al geploegd is, los te maken

vrotte de - mond met vooruitstekende lippen

vrotten, wrotten ww. 1. wroeten (in de aarde, en op vergelijkbare wijze) 2. liggen woelen in bed 3. heel hard werken 4. in *je d'r deur wrotten* zich erdoor slaan

vrotter, vrotterd, wrotter de - iemand die heel hard en veel werkt

vrouw, vrouwe de 1. vrouwspersoon 2. echtgenote (ook als aanspreekvorm) 3. meesteres, vrouw des huizes, vooral: boerin als meesteres 4. meesteres t.o.v. een hond of kat 5. (in verbinding met een familienaam) aanspreekvorm, gebruikt voor vrouwen die niet tot de allerhoogste maatschappelijke klasse in het dorp behoren, bijv. *Wil Vrouw Jaansen ok koffie?*

vrouwe-aord de - vrouwenoord

vrouwe... z. ook *vrouwvlude...*

vrouwedokter de - vrouwenarts

vrouwehandel de - vrouwenhandel

vrouwehaor et 1. haar van een vrouw 2. bep.

plant: venushaar
vrouwehuus et - vrouwenhuis: opvanghuis voor vrouwen in nood
vrouwejaeger de - vrouwenjager
vrouwekefé et - vrouwencafé
vrouwekwaol de - vrouwenkwaal
vrouwelijk bn. - vrouwelijk
vrouwelijkheid de - uitwendig geslachtsdeel van een vrouw
vrouwetael de - vrouwentaal
vrouweveriening en var. de - vrouwenvereniging
vrouwludebaank, **vrouwlu...**, **vrouwe...** mv. - bank in de kerk voor vrouwen
vrouwludebloeze de - bloes voor een vrouw
vrouwludebost, **vrouwe...** de - vrouwenborst
vrouwludebroek, **vrouwe...** de - vrouwenbroek
vrouwludebuse de - een op de onderrok gedragen zak
vrouwludegek, **vrouwegek** de - vrouwengek
vrouwludegoed et - vrouwengoed
vrouwludehaand, **vrouwehaand** de 1. vrouwenhand 2. handschrift van een vrouw
vrouwludehemd, **vrouwluhemd**, **vrouwluus...**, **vrouwehemd** et - vrouwenhemd
vrouwludekerel de - vrouwenjager
vrouwludekleding, **vrouwe...** de - vrouwenkleding
vrouwludekleren, **vrouwe...** mv. - vrouwenkleren
vrouwludekneup de - losse, platte knoop
vrouwluden, **vrouwlu** mv. - vrouwenpersonen, bijv. *Hi j het naor de verkeerde vrouwluden west* naar de hoeren
vrouwludenaeme, **vrouwe...** de - vrouwennaam
vrouwlude-oge et - oog van een vrouwenpersoon, scherp ziend oog
vrouwludepraot, **vrouwe...** et, de - vrouwenpraat
vrouwluderolle, **vrouwe...** de - vrouwenrol
vrouwludeschoe, **vrouwe...** de - vrouwen-schoen
vrouwludeslokkien et - borrel vooral voor vrouwen
vrouludetasse de - vrouwentas
vrouwludevesite de - visite van vrouwen onder elkaar
vrouwludevleis, **vrouwevleis** et - neiging om een vrouw te hebben
vrouwludevoetbal, **vrouwevoetbal** et - vrouwenvoetbal

vrouwludewark, **vrouwewark** et 1. vrouwenwerk: werk dat geschikt is voor vrouwen 2. werk zoals vrouwen dat doen, dat typisch is voor een vrouw
vrouwludewark, ...waark et - werk van, voor, door vrouwen
vrouwludewereld, **vrouwewereld** de - vrouwenwereld
vrouwludezadel, **vrouwezadel** et - vrouwenzadel
vrouwluushemd en var. et - vrouwenhemd
vrouwmeenske et - vrouwenpersoon
vrouwspersoon de - (niet negatief) vrouw, vrouwenpersoon
vrouwsvolk et - meerdere vrouwenpersonen, vrouwen
vrucht de 1. vrucht: van een plant 2. schijnvrucht e.d., eetbare vrucht 3. landbouwgewas, gewas in de tuin 4. resultaat, positieve uitkomst
vruchtber bn. 1. vruchtbaar: veel vruchten/resultaten voortbrengend, ook m.b.t. natuurlijke producten 2. kinderen of jongen kennende voortbrengen
vruchtenat et - nat, sap van vruchten
vruchtenballe de - bep. snoepje
vruchtesap et - vruchtesap (als drank)
vruchtgebruuk et - vruchtgebruik, bijv. *in vruchtgebruuk geven*
vruchtwaeter et - vruchtwater, lamsvocht
vrund, **vrind**, **vrind** de 1. vriend, kameraad, makker 2. geliefde, partner
vrundelik, **vrindelik** bn. - vriendelijk, aardig
vrundelijkheid de - het vriendelijk zijn
vrundinne, **vriendin(ne)** de - vriendin
vrundschop, **vriendschop** de - vriendschap, het vrienden zijn
vrundschopsring de - ring die men draagt als vriendschapsteken
vrunklikens de - vriendelijkheid
vufe I, **vieve** de 1. cijferteken of waardeeringscijfer vijf 2. het waarderingscijfer vijf 3. kant van een dobbelsteen met vijf ogen 4. speelkaart met vijf figuren
vufe II, **vieve**, **vief** hoofdtelw. - vijf
vuil bn., bw. - vuil, gemeen, bijv. *een vuile loebes* een zeer gemeen iemand
vuilak de 1. viespeuk, smeerpoets 2. gemene vent, rotzak
vuilbruud z. *voelbruud*
vuilnisvat et 1. vuilnisvat 2. veelvraat
vuiltien et - vuiltje, in *gien vuiltien an de locht* niets aan de hand

vule I, veul(e) bw. 1. vaak *Hi'j komt daor vule* 2. in aanzienlijke mate 3. z. *vuul*

vule II, veule, veul onbep. hoofdtelw. (al dan niet zelfstandig gebruikt) - een grote hoeveelheid (het bijv. gebruik van *vule* is nogal beperkt; omschrijvingen als *een protte, een boel* e.d. zijn veel gebruikelijker); bijv. *Hi'j het niet vule klaarmaekt* heeft weinig bereikt, *Hi'j kan niet vule hebben* hij verdraagt niet veel, is lichtgeraakt

vulen, gevulen, veulen ww. 1. voelen 2. zich voelen (m.b.t. een bep. gewaarwording); *je niet zuver vulen* last hebben van z'n geweten 3. zich belangrijk voelen 4. met het gevoel waarnemen 5. tasten om gewaar te worden 6. aanvoelen (lett.) 7. aanvoelen, merken 8. gevoelens hebben (voor), er belangstelling voor hebben

vulgat et - gat: om een vat mee te vullen

vullen ww. 1. vullen, volmaken 2. een vol gevoel in het lichaam geven (door het eten)

vullighed de - smerige streek

vulling de 1. het vullen 2. datgene waarmee iets opgevuld wordt, i.h.b. van tanden of kiezen: plombe

vullis (z. ook *vuulnis*) et, de - vullis, vuilnis

vulmeule de - volmolen

vulpennehouder de - vulpenhouder

vulpenne-ink de - inkt voor, in een vulpen

vulslange de - vulslang

vume z. *vieme*

vurehooft et - vurenhout

vuren ww. 1. vuren: schieten 2. vurig, branderig worden

vurig bn., bw. 1. hartstochtelijk, temperamentvol 2. brandig, bijv. *een vurige poeste* 3. in *vurig waeter* vocht in blaasjes als gevolg van ringvuur

vurighed de 1. vurigheid: hartstochtelijkheid 2. branderigheid

vsen, vuusten, vuus, vuuls, veuls, veus bw. - in te hoge mate, bijv. *vsen te duur, vsen te vule suker in de koffje, Mevrouw maekt et vsen te bot* is veel te goed met wat ze doet

vut bw. - weg, verdwenen

vuufdaegs, vief... bn. - vijfdaags

vuufde, viefde rangtelw. - vijfde

vuufdehalf, viefde..., vuufte..., viefte... hoofdtelw. 1. viereneenhalf, bijv. *vieftehalve cent* 4½ cent 2. vijfde deel van een liter

vuufdoemer de - bep. lange spijker

vuufdraodsgaoren et - vijfdraads garen

vuufdraodssjet bn. - van vijfdraads garen uit sajat

vuufduzend, vief... hoofdtelw. - vijfduizend

vuufhoeke, vief... de - vijfhoek

vuufhoge, viefhoge bn. - vijfhoog

vuufjaorliks, vief... bn. - vijfjaarlijks

vuufkamp, vief... de - vijfkamp: pentatlon

vuufkaortstok et - negen, tien, boer, vrouw en koning van dezelfde kleur, ook: tien, boer, vrouw, koning en aas

vuufkop, vief... de 1. vijfkop, bep. inhoudsmaat: vijf kop, maatbeker van vijf liter e.d. 2. hoge hoed

vuufmeters, vief... bn. - van vijf meter, in *een vuufmeterse roe* bep. lange meetlat gebruikt bij het landmeten

vuufpondspoede de - zak om vijf pond thee, rijst e.d. in te verpakken

vuufpoonskladde de - papieren zak om vijf pond thee, rijst etc. in te verpakken

vuufschafft..., *...schoft* z. *viefschafft*

vuuftaande, vief... de - vork met vijf tanden

vuufaans, vieftaans bn. - gezegd van een vork met vijf tanden

vuuftien, vief... hoofdtelw. - vijftien

vuuftig, vieftig hoofdtelw. - vijftig

vuuftiger, vieftiger de - vijftiger: iemand van vijftig, verder in *de vuuftiger jaoren*

vuul, veul, vule bw. 1. in te hoge mate, in verb. van het type *vuul te (...): We kriegen vuul te vule reklame in de busse*

vuulbek de - onbeschaamd iemand, iemand met vuile praatjes

vuuleisend bn. - veeleisend

vuulnis, z. ook *vullis* de, et - vuilnis

vuuls z. *vsen*

vuulzak de - zak op een wagen met boekweit waarin gevoeld werd hoe de kwaliteit was

vuur et 1. vuur 2. plaats waar, installatie waarin enz. vuur brandt 3. het afschieten van/het schieten met vuurwapens 4. toestand van groot enthousiasme, bijv. *Hi'j zee et vol vuur*

vuuranmaeker de 1. vuuraanmaker 2. bep. turf

vuuranzetter de - hetz. als *vuuranmaeker*, bet. 1

vuurballe de 1. vurige bal die zich door de lucht beweegt (volgens volksvertellingen) 2. bolbliksem 3. vuurbal

vuurbenauwd bn., bw. - erg bang

vuurbestrieken ww. - hetz. als *bestrieken*, bet. 6

vuurbestrieker de - harde turf waar kooltjes vuur uit over moesten blijven voor de volgende morgen

vuurhekkien et - ijzeren hekje rondom de

heerdkolk, om het vuur binnen de perken te houden

vuurhokke, *vuurhutte* et - stookhut

vuurkooltien et - hetz. als *kooltien vuur*

vuurkôrf de - vuurkorf (gebruikt om hout in te stoken buiten, bijv. bij de barbecue)

vuurlak de - bep. zwarte verf waarmee men de onderste strook van de muren van de stal verfde (plm. 50 cm hoog)

vuurlepel de - ijzeren lepel met lange steel om gloeiende houtskool in de test van de plaatstoof te scheppen

vuurmaande de - mand door kolenvuur verwarmd (waarop men de babykleden droogde)

vuurmotter de - knoeier, morser met vuur, vooral gezegd tegen, van kinderen die een vuurtje stoken

vuurpielke de - vuurpijl

vuurpot de - pot in een kachel waarin het vuur brandt

vuurreuster et - rooster waarop men stookt, met eronder het vuur

vuurooien mv. - bep. soort aardappelen

vuurscharp bn. - vlijmscherp

vuurscheppien et - vuurschopje

vuurschoppe de - vuurschop

vuurslange de - bliksemschicht

vuurstien de - vuursteen

vuurstienen bn. - vuurstenen

vuurstraal de - vuurstraal

vuurtange de - vuurtang

vuurtien et 1. klein vuur, bijv. *et vuurtien opraekelen* lett. en ook fig.: proberen het meningsverschil, de ruzie aan te wakkeren 2. vlammetje voor het aansteken van een sigaret, pijp of sigaar, bijv. *iene een vuurtien geven*

vuurtienbranen ww. - een vuurtje stoken

vuurtienstoken ww. - een vuurtje stoken

vuurtorenwachter de 1. vuurtorenwachter 2. iemand met rood haar

vuurtorre de - vuurvliegje

vuurvaaste bn. - vuurvast

vuurvliegjen et - vuurvliegje

vuurvreter de 1. venijnig, boos iemand 2. fanatieke werker

vuurwaeter et - jenever

vuurwapen et - vuurwapen

vuurwark et - feestvuurwerk

vuus(ten) z. *vusen*

vuwendattig, *vieven...* hoofdtelw. - vijftendertig

W

waacht, *wacht* de 1. het wacht houden 2. personen die de wacht houden

waachten ww. 1. zich bevinden tot iets of iemand komt 2. afwachten 3. blijven liggen, niet afgewerkt worden 4. gezegd om aan te geven dat men plotseling iets bedenkt, een inval krijgt, in verb. als *Waacht es even, now weet ik et weer* 5. in te *waachten staon* nog gebeuren: *D'r staot jim nog hiel wat te waachten* 6. zich hoeden voor, bijv. *Daor moej' je veur waachten*

wachter, *waeker* de - bij die waakt, vgl. *De waachters holen de wacht bi'j et ielgat*

waachtgelder de - wachtgelder

waachthokkien et - wachthokje

waachthuus et - wachthuis(je)

waachtkaemer de - wachtkamer: waarin men zit te wachten tot men aan de beurt is, waar reizigers kunnen wachten

waachtlekaol et - wachtklokaal

waachtliet(e), *...liet(e)* de - wachtlijst

waachtlopen ww. - wachtlopen

waachtied de - wachttijd

waai, *wai* de - wei, hui

waai-je-mi'j tw. - lieve help!

waabomehoolt, *waaboom...* et - slecht hout

waabusse de - melkbus voor, met wei, hui

waaien ww. - zich voordoen van straf, in verb. als *Mar as meester 't markte, dan waaide d'r wat*

waaihokke et - bep. hok om wei in te bewaren

waainappe de - soort schep, kom met handvat waarmee wei werd geschept

waaischeppe de - bep. schep die men bij de *waaitonne* gebruikte, z. ook *waainappe*

waai-stamper de - fopmiddel, gefingeerd instrument; voor het halen ervan stuurde men kinderen, jonge knechtjes e.d. op pad, bij wijze van grap

waaitonne de 1. ton waarin men wei, hui bewaart 2. huifkar, nl. boerenwagen ingericht voor personenvervoer

waan de 1. waan, in *iene in de waan laoten* in de veronderstelling 2. in *D'r zit waan an* d.i. aan een plank: een schuine, niet afgezaagde rand

waand de 1. wand: van een kamer enz. 2. achterkant van de bedstee 3. pak rammel, slaag, bijv. *iene een waand op 'e huud geven*
waandbeklieding en var. de - wandbekle-

ding
waandbod et - wandbord
waandel, *wandel* de 1. wandel: het wandelen
 2. handelwijze
waandelbos en var. de - wandelbos
waandelen, *wandelen* ww. 1. wandelen: om te ontspannen, rustig, ontspannen lopen 2. in *wandelend laand* land dat aan de ene kant afkalft en aan de andere kant aanwast, ook: land dat meer dan eens wordt verhuurd aan diverse personen
waandelklub de - wandelclub
waandelschoe de - wandelschoen
waandelstok de - wandelstok
waandelwaegen de - wandelwagen
waandkaorte de - wandkaart
waandk lied, ...*k leed* et - wandkleed
waandklokke de - wandklok
waandluus de - wandluis
waandmeubel de - wandmeubel
waandmeule, *waandkoffie...* de - wandkoffiemolen
waandplae te de - wandplaat, plaat ter illustratie aan de muur
waandrekkien et - bordenrekje aan de wand
waankel, *wankel* bn. - wankel: niet vast, niet stevig staand
waanklaank, *wanklank* de - wanklank
waanplaanke de - hetz. als *schaole* bet. 4, z. aldaar
waanschaopen bn. - wanschapen
waante de 1. handschoen zonder vingers, vuisthandschoen 2. handschoen
waark(...) z. *wark(...)*
waarm bn., bw. 1. betrekkelijk hoog van temperatuur 2. met een hogere dan de normale lichaamstemperatuur 3. de lichaamswarmte bewarend 4. in *wat waarm holen* iets warm houden, aandacht weten te houden voor iets 5. aangenaam qua gevoel, bijv. *waarm van kleur* 6. in *een waarme bakker* bakker die zelf bakt 7. in verb. als *le bin waarm* je hebt het bijna gevonden, je bent vlak in de buurt van wat je moet vinden
waarmbloedig bn. - warmbloedig: van het ras van warmbloedpaarden
waarmbloedpeerd, *waarmbloed* et - warmbloedpaard
waarmdri'jen ww. - warmdraaien: van een motor
waarmen ww. - (zich) warmen
waarmlopen ww. 1. warmlopen: van werktuigen, motoren 2. fig.: enthousiast voor iets worden 3. hetz. als *waarmdri'jen*: zich

gereedmaken door een warming-up
waarmloper de 1. door de honing nat geworden bij 2. warm geworden bij, nl. door het vervoer op een wagen
waarmpies, *warmpies* bw. - warmpjes, voornamelijk in verb. als *Ze zitten d'r waarmpies bi'j* ze beschikken over veel geld
waarmte, *warmte* de - warmte
waarmtegolf de - warmtegolf
waarmtehosien et - klein windhoosje veroorzaakt door de hitte
waarmtepoekel, *waarmtepoeste* de - puistje ontstaan door de felle zon of door sterk transpireren
waarmteregelder de - warmteregelaar
waarmwaeterkraene de - warmwaterkraan
waarmwaeterkruke de - kruik speciaal voor de verwarming van het bed, met heet water gevuld
waarmwaeterkruller de - krulspeld die men met heet water verwarmt en daarna in het haar draait
wacht(...) z. *waacht(...)*
wadderen, *wadden*, *wodderen* ww. 1. waden 2. zitten plassen, spetteren in het water of op soortgelijke manier bezig zijn
waeden, *waederen* ww. - waden
waegen de 1. wagen, drie- of vierwielig voertuig 2. auto
waegennaarm de - as van wagenwiel
waegenasse de - wagenas
waegenbaank de - zitbank, zitplaats op een wagen
waegenbak de 1. wagenbak, laadruijme van een wagen 2. z. *waegenkiste*
waegenbatte, *waegenpoeste* de - (losse) bodem van een boerenwagen
waegenbeun de - verhoging tussen twee karrensporen
waegenbojem, *waegenbodem* de - bodem van een wagen
waegenboolte de - bep. lange, ijzeren pen als onderdeel van een wagen
waegenboom de - wagenboom
waegenbrettien et - hetz. als *bred*, bet. 3
waegendoppe de - dop voor de as van het wagenwiel
waegengruun, ...*greun* et - bep. groene verf voor, van oude boerenwagens
waegenhoepde de - hoep: ijzeren band om een houten wagenwiel
waegenhokke et - wagenhok
waegenjasse de - soort lange jas die men over z'n knieën kon doen als men op een wagen

zat

waegenketten et, de - ketting die twee achter elkaar rijdende wagens verbindt

waegenkiste, **zibakkien**, **waegenbak** de - kist op een wagen, nl. om boodschappen, paardentuig, gereedschappen enz. in op te bergen en om op te zitten

waegenknecht de - hefboom om wagen te lichten

waegenlanteern de - lantaarn op een wagen

waegenloops bn. 1. (van een paard) wel eens op hol slaand 2. prostituerend, gauw bereid met een man gemeenschap te hebben

waegenloope de - prostituee

waegenloper de - paard dat vaak op hol slaat

waegenmaekeri'je de - wagenmakerij

waegenmoere de - moer aan een wagenwiel, aan het eind van de as

waegenplaanke z. *zittersplaanke*

waegenpoeste z. *waegenbatter*

waegenrad et - wiel van een wagen

waegenraem z. *hujraem*

waegenring de - ring aan de achterkant van een wagen, om het touw door te doen waarmee de *wiezeboom* werd vastgezet, z. ook onder *ring*, bet. 5

waegenronge de - hetz. als *ronge*, bet. 1

waegenschure de - wagenschuur

waegensleutel, **wielsleutel** de - sleutel voor 't aandraaien van moeren op de as van de wagen

waegensmeer de - wagensmeer

waegensmeerbusse de - pot met wagensmeer

waegensmeerdeuze de - doos waarin wagensmeer wordt bewaard

waegensmeerpot de - pot met wagensmeer

waegensmeren ww. - aanbrengen van wagensmeer

waegenspoor et - wagenspoor

waegentoete de - naaf van een wagen

waegentonge de - hetz. als *bloktonge*

waegenvarve de - groene verf voor, op ouderwetse boerenwagen

waegenwiel, **...wiel** et 1. wagenwiel 2. rijksdaalder

waegenvol et - de hoeveelheid die men op een wagen kan houden

waegenvracht de - vracht op een wagen, die op een wagen kan

waegenwied, **wiedewaegen**, **wiedwaegen**, **wiedewaegens** bw. - wagenwijd

waegenwippe de - wagenwip, wagenkrik

waegenziek bn. - wagenziek

wake z. *week*

waeken ww. - niet slapen, wakker zijn: om op te passen

waeker de 1. persoon of dier dat waakt, oppast 2. z. *waachter*

waekhond de - waakhond

waeks bn. - waaks

waekvlamme de - waekvlam

waekzwm bn. - waekzaam, oplettend

waens(...) z. *weens(...)*

waer z. *weer* I

waes de - waas, nevelsluier

waesem(en) z. *waezem(en)*

waeter et 1. bekende vloeistof: water 2. regen, regenwater 3. waterachtig vocht; *een glassien raozend waeter* een glaasje prik 4. urine 5. het totale water in poelen, plassen enz., het wateroppervlak 6. meer, zee, vaart e.d.

waeterachtig bn. - waterachtig: op water lijkend

waeterbaank de - verhoging in de bodem, dam die men bij het turfgraven laat zitten

waeterballer et - waterballer: knoeipartij met veel water

waeterbekken et 1. waterbekken 2. bak waarin water wordt verzameld 3. soort pan waarmee men water in een voederbak doet

waeterbelle de 1. de luidklok van *Ni'jberkoop* 2. waterbel, hetz. als *waeterbrobbel*

waeterbloeme de 1. waterranonkel 2. waterlelie

waeterbotterbloeme de - waterbotterbloem, waterranonkel

waeterbrobbel de - waterbel

waeterbroek de - regenbroek

waeterdamp, **...daamp** de - waterdamp

waeterdichte de - waterdicht

waeterdobbe de - drenkplaats (voor het vee, in de vorm van een diepe kuil in het land), vaker *dobbe* geheten

waeterdruppel, **waeterdrup** de - waterdruppel

waeterdupen ww. - scheppen van water: met een emmer enz.

waetereerbeie de - wateraardbei

waeteremmer de - wateremmer

waeteren I bn. - lett. van water: *waeteren rogenbri'j* pap van rogge en water

waeteren II ww. 1. wateren: van hout, nl. door het een tijd in het water te laten liggen gaver, duurzamer maken 2. z'n urine lozen

waetergalle de - regenboog

waetergat et - flink gat, kuil waarin water staat

waetergebrek et - watergebrek

waetergebruuk et - watergebruik
waetergemael et - gemaal waarmee de wa-
 terstand op peil wordt gehouden, om een
 polder te bemalen
waetergeute de - goot op de stal voor de
 koeien langs waarin water werd gepompt
waetergolf de - watergolf: in het water, in het
 haar
waetergolven ww. - watergolven (van
 hoofdhaar)
waetergrös et - watergras
waeterhoentien et 1. waterhoentje 2. klein
 visje aan de oppervlakte van het water
waeterhoze de - waterhoos
waeterries et - waterijs
waeterig bn. - waterig: op water gelijkend;
 naar verhouding veel water of waterachtig
 vocht bevattend, bijv. *waeterig spul*
waeterijsko de - waterijsje
waeterjuffer, juffer de - waterjuffer, kleine
 libel
waeterkaante, ...kaant de - waterkant
waeterkanne de - waterkan
waeterkeer de - stuw in een waterloop
waeterkering de - waterkering: in een sloot,
 dam, dijk e.d.
waeterketel de - waterketel, ketel om water in
 te koken
waeterkever de - waterkever
waeterklokke de - de luidklok van *Ni'jber-*
koop of van *Else*
waeterkoele de - diepe kuil waaruit men water
 kan putten
waeterkoeme, ...koem de - waterkom
waeterkoken ww. - doen koken van water
waeterkoker de - koker voor water, toestel
 waarin men water kookt
waeterkoold bn. - met waterkoude
waeterkoolde de - waterkoude
waeterkraene de - waterkraan
waeterkraft, ...karaf de - waterkaraf
waeterkrobbe de - watertor
waeterkruke de - kruik om water in te doen
waeterkupe de - waterkuip
waeterkussen et - waterkussen: kussen ge-
 vuld met water
waeterlaanders de - waterlanders (tranen)
waeterlaoge de 1. brede laag garven in de
 korenrijt, ongeveer op halve hoogte ervan;
 het regenwater liep af van de kanten ervan 2.
 waterkerende laag op een turfbult
waeterleerze de - waterlaars
waeterleidingtarief et - waterleidingtarief
waeterlelie de - waterlelie

waeterlieze, ...lis de - gele lis
waeterloop de - waterloop: beek, stroompje,
 ook wel: grotere sloot
waeterlossing, ...lossinge de - grote sloot voor
 de afwatering van een flink gebied, tochtsloot
waetermaelder de 1. iemand die een *wae-*
termeule laat werken 2. kleine molen met
 schuin staande assen, niet door wind maar
 door water aangedreven
waetermark et - watermerk (in papier)
waetermeule de - watermolen, molen voor het
 omhoogwerken van water (voor afwatering)
waetermiere, ...mier(e) de 1. hetz. als *hoen-*
dermiere 2. meeuw
waetermoonster et - watermonster: uit water
 genomen monster
waetermotten ww. - morsen met water
waetermussien et - regenkapje
waeternaeme de - waternaam
waeternimf de - waeternimf: najade
waeterofstotend bn. - waterafstotend
waeterofvoer de - waterafvoer
waeterofvoersloot de - grote sloot voor de
 afvoer van water
waeterorgel et - waterorgel
waeterpak et - regenpak
waeterpas I de - waterpas
waeterpas II bw. - waterpas, horizontaal
waeterpelisie de - waterpolitie
waeterpestol, ...pistool et - waterpistool
waeterpeipe de - waterpijp, pijp waardoor
 water loopt
waeterplaante de - waterplant
waeterplaantien et - waterplantje, vlijtig
 liesje
waeterplasse de - waterplas
waeterpoele de - waterpoel, ook: grote plas
 water
waeterpokke, ...pok, ...pogge de - bep.
 waterblaas, blaas met vruchtwater van een
 koe
waeterpokken, ...pokkens de - waterpokken
 (ziekte)
waeterpompe - waterpomp
waeterputte de - waterput
waeterrenonkel de - waterranonkel
waeterriek bn. - waterrijk
waeterrotte de - waterrat
waeterruske de - rus, greppelrus
waeterschae, ...schade de - waterschade
waeterscheerling, ...schering, ...schere, ...
scherens de - waterscheerling (plant)
waeterschoonmaeker et 1. waterjuffer 2.
 schrijvertje (op het water)

waeterschop et - waterschap (bep. bestuurlijke eenheid voor het beheer van het water)
waeterschopslasten mv. - waterschapslasten
waetersniele de - lisdodde
waetersnippe de 1. watersnip 2. hetz. als *bakkebrogge*
waetersnitte de - houten propenschietter waarin een knoepje met gaatjes was aangebracht om water door te spuiten
waeterspiegel de - waterspiegel
waetersportvereniging en var. de - watersportvereniging
waeterstien de - ronde slijpsteen die draaiend door het water loopt
waeterstof de - waterstof
waertanen ww. - watertanden
waertank de - watertank
waertekot et - watertekort
waertemperatuur de - watertemperatuur
waertonne de - waterton
waertorregien et - watertor
waetertrappelen ww. - watertrappelen
waervalle de - waterval
waervarve en var. de - waterverf
waerveurraad de - watervoorraad
waervlakte de - watervlakte
waervogel de - watervogel
waervreeze de - watervrees: afkeer van, angst voor water
waeterwilg de - waterwilg
waeterzute, ...zuute de - bep. soort droge appel, hetz. als *blauwzute*
waezem, waesem de 1. wasem 2. zweem
waezemen, waesemen ww. - wasemen
waezemig bn. - wazemig
waezemkappe de - wazemkap
waezig bn. - wazig, met een nevelsluier
waffere vragend vn. - wat voor een (zeer informeel, in snelle spraak)
waggelkont, ...konte de - dikke vrouw die waggelend loopt
wai z. *waai*
waiselhoolt et - bep. bruin gekleurd hout
wak I et - wak (in het ijs)
wak II - wak: vochtig, in * *Meie koold en wak, haever in de zak*
wakker I bn., bw. - wakker, niet slapend
wakker II bw. - één en al, geheel en al, in hoge mate, al heel wat, bijv. *Ze bin wakker geliek* vrijwel geheel
waksiekow, wapsie..., watsie..., watsje..., watjekouw, watsjekouw, watsiekouw de - watjekouw, oplawaai

wal, walle de 1. langwerpige ophoging van grond, meestal: met bomen beplant langs of om een akker, een stuk weiland, langs een stuk bos enz., boswal 2. smalle verhoging op een akker waarin men een rij plant, bijv. van aardappelen 3. in de veenderij: verhoogd gedeelte met gewonnen turf 4. kant van een sloot, een niet zo breed water 5. kade, loskade, oever van een groot water 6. verdikking, verhoogde ring, in verb. als *wallen onder de ogen hebben*
wale de - rouwsluier, voile
walestof de - bep. weefsel: sluiergaas, tule e.d., o.m. gebruikt voor een van de hoed afhangelende sluier
walgen ww. 1. walgen, iets als walgelijk ervaren 2. op twee stoelpoten balanceren
walhuj et - hooi van de kant, bijv. van een slootkant
walkaante, walkaant, wallekaant de 1. kant van een sloot of boswal 2. kade, oever van een groot water
wallie, wallee vragend vn. - wat zegt u, wat belieft u
walmen, zwalmen ww. - walmen: rook, dikke damp afgeven
walmes et 1. hetz. als *tilzende* 2. sikkelvormig mes aan een lange steel waarmee men takken, braamstruiken e.d. afsnoeit
walmkappien et - walmvanger
walneute, ...boom de 1. okkernotenboom 2. noot daarvan
wals de 1. wals, bijv. *een wals daansen* 2. walsmachine 3. de eigenlijke wals in een walsmachine
walsen ww. 1. een wals dansen 2. zich verplaatsen terwijl men een wals danst 3. met een walsmachine pletten
walsnieden ww. - kanten van een sloot onderhouden door te snijden, maaien
walsnieder de - hetz. als *tilzende*
walwottel z. *kalmoeswottel*
wambalke de 1. elk der beide verbindingsbalken aan de voor- en achterkant van de schuur, tussen en liggend op beide *dreegplaeten* 2. balk liggend op en aan het eind van de zware dwarsbalken over en ter verbinding van de binstijlen in een ouderwetse boerderij, en liggend tegen de *spanten*
wamme de - schuin aflopend, driehoekig deel van het dak aan de voor- en achterzijde van een boerderij
wammes, wambuis de 1. wambuis 2. klap, muilpeer
wanakker z. *wenneske*

wanbetaeler de - wanbetaaler
wandaod de - wandaad
wandel(...) z. *waandel(...)*
wandellaand et - land dat steeds in andere handen overgaat
wangbaord de - baard over een wang
wange, wang de, et 1. deel van het gezicht: wang 2. zijkant van bep. vruchten, zoals appels
wank... z. *waank...*
wankaant bn. 1. niet symmetrisch, niet aan beide kanten recht 2. hetz. als *onkaant*, bet. 1
wanmeule de - wanmolen
wanmoftig bn. - (van personen) lui, dik en vet
wanne de 1. wan 2. wanmolen 3. grote kookpot 4. zaaikorf
wannen ww. - wannen, zuiveren van kaf
wannevol de, et - de hoeveelheid van een volle *wanne*
wanprestaosie de - wanprestatie
wanschaoterig, ...schaotig bn., bw. - niet symmetrisch, niet egaal
want I et 1. want (op een schip) 2. hetz. als *waante*
want II, *waant* voegw. - want: omdat, de reden is; ook wel inleidend op bijzinnen
wantaepelig bn., bw. - aanstellerig, uitgelaten
wantoestaand de - wantoestand
wanverholing de - wanverhouding
waofel de - wafel
waofelbakken ww. - bakken van wafels
waofelbaai et - zeker soort baai, met ruitjesmotief
waofeldoek de - doek gebruikt als theedoek of om op te borduren, met ruitjesmotief geweven
waofeliezer et - wafelijzer
waogd bn.- in *an mekeer waogd wezen* niet voor elkaar onderdoen
waoge de 1. houten instrument met handvat, verbonden aan de pols, waardoor deze in de karn op en neer wordt bewogen 2. boterwaag
waogen ww. 1. riskeren 2. aandurven, durven te doen 3. z. onder *waogd*
waoghals de - waaghals
waoghalzeri'je de - waaghalzerij
waogstok et - waagstuk
waolderig bn. - met golvingen
waole de 1. ronde golf, golving, ronding van een bundeltje stro 2. golvend lijntje 3. enigszins holle slijpsteen 4. waalsteen 5. voile
waolen ww. 1. golvende bewegingen maken 2. een beetje mistig zijn, bijv. *Et waolt over*

et laand

waols bn. - in *waolse stienen* waalstenen
waopen et 1. wapen, strijdwerktuig 2. familiewapen, gemeentelijk wapen enz., blazoens; *et waopen van Runen/Drenthe* litteken van een mes op iemands gezicht (door vechten)
waopenbezit et - wapenbezit
waopend z. *gewaopend*
waopendepot et - wapendepot
waopendier et - wapendier
waopenen ww. 1. zich versterken, zorgen dat men weerstand kan bieden 2. zich voorzien van wapens of een daarmee vergeleken uitrusting 3. op een gebeurtenis voorbereiden, waarschuwen zodat men zich erop in kan stellen
waopenfebriek de - wapenfabriek
waopenspreuk(e) de - wapenspreuk
waopenstok de - wapenstok
waopentuug et - wapentuig: wapens
waor I bn. 1. werkelijk zo zijnd, niet gelogen, niet verzonnen 2. werkelijk gebeurd 3. wezenlijk, echt
waor II bw. 1. waar, op welke plaats 2. in combinatie met *an, mit* enz.: waaraan, waarmee, waarvan, waarvoor, waaruit, bijv. *Waor komt dat uut vot?* wat is de oorzaak ervan, waardoor komt dat
waor- - waar-: eerste lid in vn. bw. als *waordeur, waorveur*; vaak zijn ze gesplitst, bijv. *Waor kwam dat deur?*
waorachies z. *werachies*
waorachtig z. *werachtig*
waorbi'j vn. bw. - waarbij: bij, in welke omstandigheid. de gespitste var. is gebruikelijker, bijv. *Waor heurt zoks bi'j?*
waordeur vn. bw. - waardoor *Waordeur komt dat now?*; de gespitste var. is gebruikelijker
waore I, in *de waore* de persoon van wie je zielsveel kunt houden, verder in *je waore* je ware, zoals het moet zijn
waore II bw. - waar, op welke plaats *Waore zee-d-ie dat hi'j woonde?*
waoren ww. - zich rondwentelen
waoreweg z. *waoreweg*
waorhenne bw. - waarheen, bijv. *Waorhenne zoj'!*, echter vaker gescheiden: *Waor zoj' henne!*
waorhied de 1. het waar zijn, de overeenstemming met zoals het echt, werkelijk is 2. iets dat waar
waorhiedgetrouw bn. - waarheidsgetrouw, naar waarheid

waarin bw. - waarin
waorlik bw. - waarlijk: echt, waarachtig
waormaecken ww. - waarmaken: door getuigenis, door bewijs hard maken, realiseren
waormit vn. bw. - waarmee
waorna vn. bw. - waarna
waornaor vn. bw. - waarnaar, gezegd bijv. als vraag naar welke gelegenheid de ander van plan is te gaan: *Waornaor gong ie, zee-d-ie?*
waornemer de - waarnemer, vervanger
waorneming de - waarneming, observatie
waornemingskassien et - smal kastje met voor- en achterzijde van glas waarin men het gedrag van een aantal bijen en de gemerkte koningin kan bestuderen
waoromme I, waorom et - het antwoord op de vraag: waarom?
waoromme II, waorom vn. bw. - waarom: om wat, om welke reden
waoronder (de gesplitste var. is gebruikelijker) vn. bw. - onder wat, onder welk
waorop (de gespitste var. is gebruikelijker) vn. bw. 1. op wat, op wie 2. volgend op het desbetreffende
waorover (de gesplitste var. is gebruikelijker) vn. bw. - waarover
waorschienlik z. *warschienlik*
waorschouwen, warschouwen ww. 1. waarschuwen: tegen gevaar of als dreiging 2. laten weten
waorschouwing, warschouwing de 1. waarschuwen, het gewaarschuwd worden 2. keer dat men waarschuwt, vermaant 3. lichamenlijk signaal dat men een nog ergere ziekte, aandoening enz. kan krijgen
waorschouwingsbod et - waarschuwingsbord
waorschouwingssschot et - waarschuwingsschot
waortegen (de gesplitste var. is gebruikelijker) vn. bw. - waartegen
waortussen (de gesplitste var. is gebruikelijker) vn. bw. - waartussen
waorvan (de gesplitste var. is gebruikelijker) vn. bw. - waarvan
waorveur (de gesplitste var. is gebruikelijker) vn. bw. - waarvoor
waorweg, waoreweg vn. bw. - waarvandaan (vooral gesplitst geschreven)
waorzeggen ww. - waarzeggen
waorzegger de - waarzegger, iemand die de toekomst voorspelt
waorzegeri'je de - waarzeggerij
waorzegster de - waarzegster

waorzo, waorzoet bw. - waarzo
waorzonder vn. bw. - waarzonder
Waoteren et - plaatsnaam: Wateren, nabij *Else*
Wapse I, wespe de - wesp
Wapse II et - plaatsnaam: Wapse, nabij *Vledder* en *Diever* gelegen
wapsenust, wespe... de - wespennest, ook fig.
Wapservene et - plaatsnaam
wapsiekow z. *waksiekow*
war z. *warre*
warachies, warachtig z. *werach...*
warboel, warreboel de - warboel, janboel
warbouw, warrebouw, dwaswark de - bouw van raten in een bijenkorf dwars voor het vlieggaat langs, dus haaks op de vliegrichting
warderen ww. - waarden: op prijs stellen
wardering de - waardering
warempel z. *verempeld*
warentig z. *verentig*
warf de - scheepswerf
wargaoren et - bep. plant: warkruid
warheufd et - warhoofd
wark, waark et 1. arbeid, het werken 2. wat verricht moet worden, taak, klus 3. resultaat van het werk, wat door het werk is voortgebracht, bijv. *daon wark maeken* het werk afmaken 4. betrekking, werk als bron van inkomsten, bijv. *uit et wark raeken* ontslagen worden 5. plaats waar men z'n werk heeft, daar waar men het werk in z'n dienstverband enz. uitoefent 6. honingraat 7. aardewerk 8. motief in brei- of haakwerk 9. product op het terrein van de film, literatuur, bouwkunst 10. raderwerk
warkbaank de - werkbank
warkbaas de - baas die met één of meer knechten werkt, werkbaas
warkber bn. 1. bereid, gewend om hard te werken 2. (van het weer) geschikt om bij te werken 3. bewerkelijk
warkbespreking de - werkbespreking
warkbezuuk et - werkbezoek
warkbi'je de - werkbij
warkbi'jcel de - cel voor een werkbij (in raat)
warkboek et - bij een leerboek behorend boekje waarin vragen en opdrachten kunnen worden uitgevoerd ter verwerking van het geleerde
warkboekien et - werkboekje: om gegevens m.b.t. de te verrichten en de reeds uitgevoerde

werkzaamheden in bij te houden
warkbroek de - werkbroom
warkdag, waark... de - werkdag
warkdruk de - werkdruk, werkbelasting
warkelik I bn. - werkelijk, echt
warkelik II bw. - beslist, inderdaad
warkelikhied de - werkelijkheid, realiteit
warkeloos z. *warkloos*
warken I, **waarken** de - in de verb. *Hoe zit dat in zien warken? hoe werkt dat, alles bij de warken* bij de hand
warken II, **waarken** ww. 1. werken, arbeiden 2. geregeld werk verrichten 3. functioneren 4. uitwerking hebben 5. bezig zijn iets in een bep. vorm te maken, in een bep. positie te brengen, tot een bep. resultaat brengen, bijv. *iene d'r uut warken* lett. en fig. 6. bevorderen, maken dat 7. tekenen van werking vertonen, met name van de lucht: dreigend worden, gaan opzetten, tekenen van regen of naderend onweer vertonen, bijv. *De locht warkt* 8. persen (bij weeën)
warker, waarker de - werker, vooral: iemand die goed, graag, hard werkt
warkerig bn. 1. geneigd tot werken, werklustig 2. (van de lucht) geneigd tot dreigen
warkerskieren mv. - werkkieren
warkexemplaor et - werkexemplaar
warkezel de - werkezel
warkgebied et - werkgebied, gebied waartoe iemands werkzaamheden zich uitstrekken
warkgeleghied de - werkgelegenheid: de mogelijkheden om aan werk te komen
warkgemeenschap de - werkgemeenschap
warkgever, waark... de - werkgever
warkgeversandiel, ...andeel et - werkgeversaandeel
warkgeversorganisaosie de - werkgeversorganisatie
warkgeversverklaoring de - werkgeversverklaring
warkgierig bn. - werklust hebbend
warkgoed, waark... et - stof voor werkkleding
warkgroep, waark... de - werkgroep
warkhaanske de - werkhandschoen
warkhanen mv. - werkhanden
warkhokke et - hok waarin men steeds bep. klussen, werkzaamheden verricht
warkien et - werkje: patroon, motief
warkieslappes, waark... de I. lap bestaande uit stukjes breiwerk die volgens verschillende patronen zijn gemaakt, ook wel: lap van verschillende haakpatronen; ook werden er

wel verschillende naden op de *warkieslappes* uitgeprobeerd 2. hetz. als *letterlappes*
warking de I. de toestand waarbij een toestel, een machine enz. aan de gang is, bezig is 2. de wijze waarop iets werkt 3. beweging, het uit elkaar gaan en weer inkrimpen e.d. 4. in *warking* van kracht
warkjasse de - jas die men bij het werk draagt
warkkaamp de - werkkamp: strafkamp
warkkaaste de - werkkast
warkkaemer de - werkkamer, werkvertrek
warkkaptaal et - werkkapitaal
warkkiele de - werkkieel
warkklieren, waark... mv. - werkkieren
warkkollege et - werkkollege
warkkring de - werkkring
warkloon et - werkkloon
warkloos, warkeloos bn. - werkloos, geen betaalde arbeid hebbende
warklooshied, warkeloos... de - werkloosheid
warkloze, warkeloze de - werkloze
warklustig bn. - werklustig
warkmaand de - werkmandje
warkmeester de - werkmeester, ploegbaas, voorman
warkmeid de - werkmeid
warknemer de - werknemer
warkomstanigheden en var. mv. - werk-omstandigheden
warkpak et - werkpak
warkpauze de - werkpauze
warkpeerd et - werkpaard: lett., ook wel fig.: iemand die goed en hard kan werken (vooral van een vrouw), werkezel
warkpergramme et - werkprogramma
warkplaetse, ...plaets, waark... de - werkplaats, plaats ingericht om er te werken
warkplak en var. et - werkplek
warkprestaosie de - werkprestatie
warkschoe, waark... de - werkschoen
warkschölk, ...schulk en var. de - werkschort, vooral: tot de middel reikende schort voor het vuile werk op het *buunstap*
warksituasie de - werksituatie
warkstaeking de - werkstaking
warkster de - werkster, schoonmaakster
warksterbruud z. *fienbruud*
warkstok et - werkstuk
warkstraf de - werkstraf
warktaofel de - werktafel
warktied de - werktijd
warktiedverkotting de - werktijdverkorting

warktuge(n)verieninge en var. de - vereniging voor gezamenlijk gebruik van werktuigen

warktuug et - werktuig: gereedschap, machine

warkure et - werkuur

warkvekaansie de - werkvakantie

warkverbaand et - verband van professionele en vrijwillige onderzoekers en andere belangstellenden op terreinen als die van de regionale taal, geschiedenis

warkverholing de - werkverhouding

warkverschaffing, *waark...* de - werkverschaffing: verschaffen van werk door de overheid, ook: gelegenheid, voorziening tot het verschaffen van zulk werk

warkveurbereiding de - werkvoorbereiding

warkveurziening de - werkvoorziening

warkvolk, *waark...* et - werkvolk: personeel, mensen die voor een ander werken

warkweke de - werkweek

warkwieze de - werkwijze

warkwillig bn. - werkwillig

warkwinkel de - werkwinkel, workshop

warkzem bn. - werkzaam: werkend, arbeidend

warkzemheden mv. - werkzaamheden

warkzuchtig bn., bw. - gezegd van iemand die graag werkt, die steeds flink aan het werk is

warm(te)(...) z. *waarm(te)(...)*

warpangel de - werphengel

warre, *war* de - in *in de warre* in de war, verward, ongeordend door elkaar, ook: verward, niet goed bij z'n verstand, de kluts kwijt, overstuur

warreboel z. *warboel*

warrebossel z. *dri'jbossel*

warrebouw z. *warbouw*

warrel de - warrel, warreling, verward geheel

warrelen ww. - dwarrelen

warrelwind de - dwarrelwind

warschienlik, *waor...* bw. - waarschijnlijk, zoals verondersteld mag worden

warschouwen z. *waorschouwen*

warvel de - warvel: met twee t.o.v. elkaar draaibare ringen

warvelkelom de - wervelkolom

warveltien et - splitbout, luns

warvelwind de - wervelwind

was de 1. bep. natuurstof: was, met name bijenwas 2. boenwas, bijv. *Hi'j zit goed in de slooppe was* beschikt over veel geld 3. fase van het in de lengte groeien (van personen) 4. z.

waske

wasacker de - wasketel

wasballegien et - balletje bijenwas

wasblik et - afwasteil

wasbod et - wasbord: om vuil goed op te wassen

wasbok de - schraag om de was op te zetten

wasbossel de 1. kleine, kortharige borstel gebruikt bij de was, nl. voor het schoonmaken van boorden, manchetten, enz. 2. op een slang aangesloten borstel voor het wassen van auto's e.d.

wasbrood et - waskoek, gevormd wanneer men honingraten in een jute zak onder heet water houdt, waarna de was boven komt drijven en tot stukken stolt

wasdoekien et - doekje waarmee men zich wast (later vervangen door het washandje)

wasdom de - wasdom: groei (in de lengte), volle uitgroei

wasemmer de - emmer om de was in te doen om in te wassen

wasgelegenhied de - wasgelegenhied

washaantien et - washand

washokke et - washok

waske, *was*, *wasse* de 1. het wassen: vooral van kleren, linnengoed e.d. 2. kleren, linnengoed dat gewassen wordt, moet worden, gewassen is

waskeerze de - waskaars

Waskemeer et - plaatsnaam: Waskemeer in *Oost-Stellingwarf*

wasken, *wassen* ww. - wassen, reinigen met water of andere vloeistof en veelal met zeep

wasker de - wasker, vooral: wasvrouw

waskeri'je de 1. het wassen 2. wasgoed

wasknieper de - wasknijper

waskoeme de - waskom (voor het zich wassen)

waskörf en var. de - korf waarin men z'n was doet/heeft

waskriet et - waskriet

waskrietien et - waskrijtje

waskriettekening de - waskrijttekening

waskupe de - waskuip

waslaoge de - waslaag

waslappe de - doek waarmee men zich waste en waar men niet z'n hand in kon stekken, later washandje

wasliende de - waslijn

wasmaande de - wasmand

wasmesiene de - wasmachine

wasmoeffien et - washand

wasmotte de - wasmot (vlindertje)

wasnommer et - wasnummer
waspasse de - pers voor het persen van was uit honingraten
wasplaanke de - oude vorm van een wasbord
waspoppe de - waspop
waspot de - soort rond kachelkje op drie poten waarop de wasketel kwam
wasruimte de - wasruimte
wassen I et - was, wasgoed
wassen II bn. - van was, bijv. *een wassen neuze* iets dat weinig voorstelt
wassen III ww. 1. wassen, in de lengte groeien (van kinderen) 2. (van gewas) groeien, omhoogschieten 3. toenemen in hoogte, omvang 4. z. *wasken*
wasstraote de - wasstraat
wastaofel de - wastafel
wastiele de - wasteil
wasveurschrift et - wasvoorschrift
waswaeter, waske... et - waswater: waarin men zich/iets/iemand wast
wat I et - datgene wat bevroegd wordt
wat II bw. 1. een beetje, in enige mate, enigszins 2. in flinke of hoge mate 3. hoe, in wat voor hoge mate wel niet, bijv. *Wat is 't vandaeghe waarm*
wat III vragend vn. 1. naar zaken vragend, bijv. *Wat is dat?* 2. gezegd ter versterking, bijv. *En kiek wat mooie doeven*
wat IV onbep. vn. 1. iets 2. een klein beetje van iets, een kleine, onbep. hoeveelheid 3. in bijv. *hiel wat heel wat*
wat V ondersch. voegw. - hoe, bijv. *Wat gauwer; wat beter*
wat VI betr. vn. - wat, hetgeen dat, bijv. *Ie moe'n doen wat ik je zegge*
wat VII tw. - wat, bijv. *Ae wat je!* och wat
watblijf zelfst. vragend vn. - wat zegt u
watjekouw en var. z. *waksiekow*
watte I de - watje, stuk, deel van watten
watte II zelfst. vragend vn. - wat zeg je, nadrukkelijke vorm van *wat*
watte III onbep. vn. - nadrukkelijke vorm van *wat* IV, bet. 1
waterd bn. - gewatteerd
wauwelder de - iemand die onduidelijk praat
wauwelkont de - wauwelaar, kletsmeier
we pers. vn. (var. van *wi'*) 1. wij, eerste naamval van de 1e pers. mv. 2. (gebruikt zonder nadruk) ik 3. jullie, bijv. *Nee, niet langer opblieven, we gaon op bedde!*
webbedoek et - doek, geweven stuk, gesponnen uit vlas

webstee de, et - website
wedde de - in *in de wedde* in de wed: tegen elkaar wedijverend, elkaar bekampend
weddejaegen ww. - wedstrijd waarbij degene wint die het hardst rijdt met paard en wagen
weddenschop de - weddenschap, keer dat men wedt
wedderi'je de - het wedden, het steeds weddenschappen houden
wede z. *wee I*
wedeman de - weduwnaar
wedener de - weduwnaar
wederveren, ...vaeren et - wedervaren
wederweerdigheden mv. - wederwaardigheden
wedesnieder de - hetz. als *twiegsnieder*
wedevrouw de 1. weduwe 2. damesfiets, oude damesfiets met ronde stang
wedewief et 1. weduwe 2. damesfiets
wediever de - wedijver
wedstried de - wedstrijd, match
wedstriedformulier et - wedstrijdformulier
wedstriedklokke de - wedstrijd klok
wedstriedkommessaores de - wedstrijd-commissaris
wedstriedrieder - wedstrijdrijder
wedstriedriegelment et - wedstrijdreglement
wedstriedvlocht de - wedstrijdvlucht
wee I, wede, wiede, wie de 1. barenswée 2. dunne, soepele twijg waarmee men takken bindt
wee II bn. - wee, met een licht gevoel van onpasselijkheid
wee III tw. - in *oe wee, o wee* o wee
weefkaom, ...kam de - weefkam
weefstel et - weefgetouw
weeg de - deel van de bedstee aan de achterkant
weegbrogge de - weegbrug
weegschaole de - weegschaal
week, weke, waeke de 1. mannetjeseend, woerd 2. z. *weke, wiek II*
weekaende et - weekend
weekendhuus et - weekendhuis
weekkelender, ...kelinder de - weekkalender
weekmark, ...maark, ...maat de - weekmarkt
weekmennig de - een aantal weken, een stuk of wat weken
weekpergramme et - weekprogramma
weelderig bn 1. overvloedig, rijk, rijkelijk 2. luxueus 3. goed, glanzend eruitziend 4. dartel

5. wellustig, met drang om te vrijen
weelderigheid de - weelderigheid: het *weelderig* zijn
weembos de - bos behorend bij de *weme*
weens I, *waens* de - dat wat men wenst
weenslik bn. - wenselijk
weenskaorte de - wenskaart
weensken, *waensken*, *waensen*, *weensen*, *weunskén*, *weinsken* ww 1. begeren, verlangen 2. toewensen
weenst de - winst, wat men wint
weenstcijfer et - winstcijfer
weenstgevend bn. - winstgevend
weenstkaans de - winstkans
weer I, *waer* de 1. koopwaar, koopmansgoed 2. actie, beweging, in verb. als *alle weer d'r veur doen* zich ervoor inspannen, *in de weer wezen* druk bezig zijn 3. hetz. als *laandweer* 4. z. *were*
weer II et 1. weer, weersgesteldheid 2. aantastende invloed van het weer en/of van het licht
weer III bw. 1. nog een keer, herhaald 2. door, verder met activiteiten, vervolgens 3. van de andere kant, op zijn beurt, terug 4. terug op een plek, in een toestand, in de beleving enz.; *Die is d'r nog niet weer* is nog niet helemaal beter
weerbelon de - weerbalon
weerber bn. - flink, krachtig in het werk
weerbok de 1. gecastreerde bok 2. watersnip
weer I de - waard, kastelein
weerd II bn. 1. van de aangeduide waarde 2. ertegen opwegend, vergelijkbaar in waarde, voldoende 3. in de genoemde situatie, omstandigheid, hoedanigheid
weerde de 1. wat iets aan geld waard is 2. gevoelsmatig belang, betekenis die iets voor iemand heeft
weerdebepaoling de - waardebepaling
weerdebon de - waardebon
weerde loos bn. - waardeloos: zonder geldswaarde; van geen waarde, slecht
weerde papier et - waardepapier, papier met geldswaarde
weerde punt et - waardepunt
weerde verlös en var. et - waardeverlies
weerde vol bn. - waardevol, enige of belangrijke waarde hebbend
weerdig bn. 1. met enige waarde, ook: met veel waarde, kostbaar 2. in *een weerdig veurkommen* een waardige uitstraling 3. in *et niet weerdig wezen* het niet verdienen
weerdige z. *weerscheide*

weergao z. *weerscheide*
weergeven ww. - teruggeven
weerhaalen ww. - in de verb. *et van de dood weerhaalen* het bij de dood af halen
weerhaene de - windwijzer met de vorm van een haan
weerhaoke de - weerhaak
weerheuren et - in *tot weerheuren* tot wederhorens
weerholén ww. - weerhouden
weerhulp(e) de - wederdienst
weerhusien et - weerhuisje
weerkaorte de - weerkaart
weerkauwen ww. - herkauwen (lett.)
weerkauwer de - herkauwend dier
weerkennen ww. - herkennen
weerkeren ww. - terugkeren, in verb. als *De rust is weerkeerd*
weerkommen ww. - weerkomen
weerkriegen ww. - weerkrijgen
weerlag de - hel, duivel, in verb., bijv. *Loop naor de weerlag* loop naar de pomp, *om de weerlag niet* hoe dan ook niet
weerlaompjen, *...lammegien*, *...lam*, *weerlaom*, *weerlaomtjen* et 1. watersnip 2. leeuwerik
weerlocht de 1. weerlicht 2. in *as de weerlocht* zeer snel
weerlochten ww. - weerlichten (lett.)
weernemen ww. - op zich nemen, uitvoeren
weeromme bw. 1. achteruit 2. naar vanwaar men komt 3. teruggekeerd 4. van de zijde van de ander, bijv. *Ik lache weeromme* 5. weer bij de bezitter, bijv. *Hej' van honderd gulden weeromme?* kan ik het te veel betaalde aan wisselgeld terugkrijgen?
weerommebekken ww. - terugbekken
weerommeberén ww. - (bij varkens) opnieuw gedekt moeten worden
weerommebetaelen ww. - terugbetalen: van wat men leent, krijgt
weerommebieten ww. - terugbijten
weerommeblikken ww. - terugblikken
weerommeboeken ww. - terugboeken
weerommebollen ww. - (van koeien) na drie weken weer tochtig worden en dus opnieuw naar de stier moeten
weerommeboller de - koe die *weerommebolt*
weerommebrengen ww. 1. terugbrengen: retour brengen naar degene van wie iets is 2. reduceren
weeromme daenken ww. - terugdenken
weeromme doen ww. 1. terugdoen: weer in

iets doen, stoppen 2. terugbezorgen, weer inleveren 3. als tegenprestatie leveren, ook: terugpakken

weerommedouwen ww. - terugduwen

weerommedri'jen ww. 1. terugdraaien, achteruitdraaien 2. fig.: ongedaan maken van wat men eerder goedgevond, wat eerder geaccepteerd was

weerommedrijven ww. - terugdrijven

weerommedringen ww. - terugdringen

weerommedrokken ww. - terugduwen

weerommegaan ww. 1. teruggaan 2. teruglopen, verminderen (in waarde)

weerommegeven ww. 1. teruggeven: aan de eigenaar 2. terugbetalen, aan kleingeld weergeven 3. weer verbinden met de studio

weerommegriepen ww. - teruggrijpen

weerommehaelen ww. 1. terughalen: terugtrekken 2. ophalen wat eerder is gebracht 3. iemand terug doen keren die net is weggegaan

weerommejaegen ww. 1. resoluut terugsturen (van iemand) 2. heel hard terugfietsen of terugrijden 3. (van een zeug) niet bevrucht geraken

weerommekeren ww. - hetz. als *weerommejaegen* bet. 3

weerommekieken ww. - terugblikken, terugkijken: op wat eerder is geweest

weerommeklauwen ww. - terugkrabbelen, op z'n eerdere beslissing of toezegging terugkomen

weerommekommen, ...koemen ww. 1. terugkomen: komen op, in de richting van waar men/iets kwam, terugkomen bij een persoon, een instantie enz. 2. niet bevrucht raken (van koeien, varkens) 3. een come back maken

weerommekommer de - koe die niet drachtig wordt en dus steeds weer naar de stier moet

weerommekriegen ww. 1. terugkrijgen: weer in z'n bezit krijgen 2. terugontvangen 3. als reactie krijgen 4. terugkrijgen van wat aan groter geld betaald is, of wat terugbetaald moest worden 5. terugpakken, vergelden

weerommelopen ww. 1. teruglopen: naar het uitgangspunt 2. achteruitgaan, verzwakken

weerommeluisteren ww. - terugluisteren

weerommemesjeren ww. - terugmarcheren

weerommenemen ww. 1. opnieuw in bezit nemen 2. intrekken

weerommepakken ww. 1. terugpakken: weer pakken 2. iemand op zijn of haar beurt beetnemen

weerommeplaatsen ww. - terugplaatsen

weerommeplaogen ww. - terugplagen

weerommereize, ...reis de - terugreis

weerommerieden ww. 1. terugrijden 2. niet drachtig worden na de dekking

weerommeroezen ww. - niet drachtig worden van een varken en dus opnieuw naar de beer gaan

weermeschaekelen ww. 1. terugschakelen 2. een uitzending door de studio of de centrale post doen overnemen

weermeschellen ww. - terugschelden

weermeschoeven ww. - terugschuiven, schuivend terug doen gaan, zijn

weermeschrijven ww. - terugschrijven

weermeslaan ww. 1. terugslaan: daarheen slaan vanwaar iets of iemand is gekomen 2. één of meer klappen teruggeven 3. door te vechten tot de terugtocht dwingen 4. in *weermeslaan op* terugslaan op, betrekking hebben op iets dat eerder is megedeeld, plaatsvond 5. terugkeren, zich opnieuw manifesteren 6. terugslaan van dieren

weermespeulen ww. - terugspelen

weermesstoten, ...stotten ww. - terugstoten: achteruit stoten, naar de eerdere plek stoten

weermesstotten ww. - terugstorten (van geld)

weermetoets de - terugtoets

weermesvalen ww. 1. terugvallen: naar de eerdere plaats 2. meer naar de achterhoede geraken (bij het wielrennen)

weermesveren, ...vaeren ww. - terugvaren

weermesverplaatsen ww. - terugverplaatsen

weermesvertaelen ww. - terugvertalen

weermesverwaachten ww. - terugverwachten

weermesverwiezen ww. - terugverwijzen

weermesvienen ww. - terugvinden: door te vinden weer in z'n bezit krijgen

weermesvliegen ww. 1. terugvliegen 2. zeer snel teruggaan

weermesvraogen ww. - vragen om iets terug te krijgen

weermeswarkend bn. - terugwerkend

weermeswiezen ww. - terugwijzen: in de richting vanwaar men komt

weermeszuken ww. - terugzoeken: nog eens trachten te vinden wat men eerder al had gevonden, had gezien

weermesstuit, weeromme... de - weeromstuit

weerpiene de - weerpijn
weerpraotien et - weerpraatje
weerrepot et - weerrapport
weერიem et - weერიim
weerscheide, ...*scheid*, *weerdige*, *werige*, *weerschouw*, *weergao* de, et - gelijke (van een tweetal), evenbeeld, de andere van een tweetal: met name van personen, dieren
weerschien de - weerschiijn, weerkaatsing
weersgesteldhied de - weersgesteldheid
weerskaanten mv. - weerskanten, beide kanten
weerslag de 1. terugslag 2. in *as de weerslag* als de weerlicht
weersstaand de 1. weerstand, verzet 2. bep. schakelelement, weerstand
weerstal de - oude gerechtsplaats
weersstaon ww. - weerstaan: stand houden
weersveraandering de - weersverandering
weersveuruutzichten mv. - weersvooruitzichten
weerszieden mv. - weerszijden, weerskanten, in *an weerszieden*
weertrouwen ww. - hertrouwen, nog eens trouwen
weervienen ww. - weervinden, terugvinden
weervrouwgien et - vrouwtje in een weerhuisje
weerweide de 1. bep. ziekte bij het vee: weerweide 2. in *in de weerweide kommen* het slechter krijgen, ongewoonte ondervinden, van vee: zich onwennig voelen op een nieuwe plaats
weerwikken ww. 1. (van koeien) met z'n kop voor op *et sul* staan, ook: met z'n neus tegen een paaltje e.d. 2. wikken en wegen
weerwikker, ...*wekker* de 1. dat wat iemand tot barometer is: gevoelige plek aan iemands lichaam of litteken dat pijnlijk steekt bij weersverandering 2. iemand met verstand van het weer, die weersveranderingen voelt aankomen 3. kwartelkoning
weerwolf de 1. weerwolf 2. veelvraat
weerze de - hetz. als *rille* bet. 3
weerzem bn. - zich flink werend, hard werkend
weeshuus et - weeshuis
weeshuuskiend, *weeskiend* et - weeskind: kind in een weeshuis
weet de 1. weet, kennis 2. kennisgeving, seintje om te doen weten 3. iets dat men weet
weet... z. *wiet...*
weetwat bw. - in zeer hoge mate
weewaeter, *weewaeter* et - hartwater

weewip z. *heewip*
weg I, in bep. gevallen ook: *weg* de 1. weg 2. richting waarlangs men gaat, baan die men volgt, route 3. manier om te bereiken, middel 4. af te leggen afstand 5. doortocht 6. stappen die men moet maken, ontwikkelingen om ergens te komen
weg II bw. 1. vandaan 2. niet meer aanwezig 3. overleden 4. als waarschuwing of opdracht: verwijder dat/jezelf 5. verwijderd, van de desbetreffende plaats 6. in *argens weg van wezen* 7. doorgaand, voortgaand, bijv. *zo praotende weg* 8. in *d'r om weg gaon* zich voordoen van ontzettend veel lawaai, ruzie, plezier 9. in *wat weg hebben van* lijken op **weg...** z. ook *tot...*
weganduding de - wegaanduiding
wegbaenselen, ...*beinselen* en var. ww. - wegsturen, wegbonjouren, wegjagen
wegbargen ww. - wegbergen
wegbelasting de - hetz. als *straotbelasting*
wegblaozen ww. - wegblazen, onderschatten
wegblijven ww. - wegblijven, niet op komen dagen
wegbranen ww. 1. wegbranden: uitbranden, uitbijten, verbranden 2. verder in *d'r niet weg te branen wezen* er lang, bij voortdoring zijn
wegbrenklaant de - klant die z'n waren thuisbezorgd krijgt
wegcieferen ww. - wegcijferen: te sterk relativeren, onderschatten
wegdaenken ww. - wegdenken, in verb. als *Dat vaalt niet meer weg te daenken* dat hoort er gewoon bij, zou je niet meer willen missen e.d.
wegdaeveren ww. - hard weglopen
wegdörp et - wegdorp
wegdri'jen ww. - wegdraaien, opzij draaien, bijv. *Hi'j dri'jt d'r altied de kont veur weg* onttrekt zich altijd aan een opdracht, aan een gemeenschappelijke klus, doet nooit wat hij eerder heeft toegezegd enz.
wegduken ww. - wegduiken
weg z. onder *weg* I
wegen ww. 1. de zwaarte, het gewicht vaststellen 2. de strekking, het belang van iets nagaan 3. zwaar zijn zoals wordt genoemd 4. zwaar zijn
wegenkaorte de - wegenkaart
wegenlegger de - bep. legger bij het waterschap
wegeri'je de 1. het wegen 2. instrument om te wegen
weggaaffelen ww. - door te *gaaffelen* (bet. 1)

wegnemen
weggaan ww. - weggaan: vertrekken
wegge de - hetz. als *riegelewegge*
weggebruiker de - weggebruiker
weggeven ww. 1. weggeven, schenken 2. zoveel schenken dat men zelf niets overhoudt 3. diarree hebben
weggieselen ww. - wegjagen
weggreven ww. - gravend weghalen.
weggribbelen ww. - min of meer tersluiks wegpakken
weghaelen ww. - weghalen, vandaan halen, van z'n plaats halen
weghekelen ww. - weghalen door te *hekelen*
weghelte de - weghelft
wegheuzen ww. - hozend wegnemen
wegjaegen ww. - hetz. als *vojtaegen*
wegkiepen ww. - wegkieperen
wegkommen ww. - van z'n plaats komen, vandaan komen
weglaoten ww. - weglaten
wegleggen ww. 1. ter zijde, elders leggen 2. geld opzij leggen, sparen 3. bestemd zijn, in *weglegd wezen* weggelegd zijn 4. eieren elders leggen, bijv. *De kiepen bin an 't wegleggen* nl. bijv. in het bos i.p.v. in het hok
weglegger de 1. kip die niet in het nest legt 2. overspelig iemand
wegmaaken ww. 1. onder narcose brengen 2. een weg herstellen
wegmi*jen ww. - wegmaaien, door te maaien weghalen
wegmoezen ww. - verliezen, zoek maken, kwijtraken
wegnegeren ww. - wegpesten
wegniffelen, ...niefelen ww. - stiekem wegpakken
wegnummer et - wegnummer
wegpieken, wegpiepen ww. - zich onttrekken, in *d'r veur wegpieken*
wegpikkertien et - bep. knikerspel waarbij men een knikker weg moet schieten
wegpiraot de - wegpiraat
wegpoelen ww. - uitpuilen achter iets vandaan
wegraaken ww. - komen te overlijden
wegraomen ww. - wegrukken
wegrollen, ...rulen, ...roelen ww. - wegrollen (ook gezegd van brood dat eigenlijk te vers is om te snijden)
wegschieten I ww. 1. wegschieten: schietend weg doen gaan, door te schieten verwijderen 2. door een plotselinge, schietende beweging

wegglijden, onderuitgaan
wegschieten II ww. 1. lett.: door te schij- ten weg doen gaan, alleen fig., bijv. *Hi'j het et wegschieten* heeft het voor niets weggedaan of voor een veel te lage prijs 2. in *Die schit him nog weg* hij heeft heel veel last van diarree
wegschoeven ww. - door te schuiven wegdoen, wegnemen
wegschrabbelen z. *schrabbelen*
wegschraepen ww. - overal iets weg weten te halen, overal nog wel iets aan weten te verdienen
wegsjacheren ww. - hetz. als *wegschraepen*
wegseneren ww. - wegsaneren
wegslepen, ...sliepen ww. 1. door te slepen weghalen 2. verliezen
wegsloepen ww. - wegsluipen
wegsmulten ww. - wegsmelten
wegsnaaien ww. - wegsnappen, weggrissen, weggappen
wegnieden ww. - wegsnijden
wegspeulen ww. - wegspeulen
wegspulen z. *votspoelen*
wegsuffen ww. - wegdommelen
wegteren ww. - wegkwijnen
wegvalen ww. - wegvallen, niet meer beschikbaar zijn
wegverbiening de - wegverbinding
wegverbrieding, ...verbreding de - wegverbreding
wegverhadding de - wegverharding
wegvörken ww. - met een vork wegnemen
wegwarken z. *votwarken*
wegwarker de - wegwerker
wegwellen ww. - wegnemen door te *wellen* (van graan)
wegwi*jen ww. - wegwaaien
wegwienen ww. - z'n schuld verhelten ten koste van de waarheid, bijv. *je veur de waorhied wegwienen*
wegwies bn. - wegwijs
wegwiezer de - wegwijzer, richtingbord
wegwrieven ww. - wegwrijven
wegzakken ww. 1. naar beneden, naar opzij zakken 2. sterk verminderen in kracht, capaciteit
wegzorgen ww. - met spijt, zorg verhuizen
wegzuken ww. - zoekend ophalen
wei et - sluitring
weide de 1. weide, grasland 2. verhuur van grasland 3. het gras in de wei, bijv. *D'r staot mooie weide* het is mooi, voedzaam grasland
weide-eide de - eg voor grasland
weideapparaot et - weideapparaat

weidebedrijf et - weidebedrijf
weidebolle de - weidestier
weidekaampe de - stuk grasland op hogere grond, veelal door houtwallen omgeven of afgerasterd, hetz. als *greidekaampe*
weiden, weideren ww. 1. grazen 2. doen grazen 3. begrazen
weidepompe de - pomp waarmee het vee zelf drinkwater oppompt
weider de 1. rund dat men laat *weiden* 2. verhuurder van weiland
weideri'je de - het verhuren van land aan een ander om er vee in te laten weiden, ook het zelf laten weiden van koeien of het gemeenschappelijk doen weiden
weidesleep, weidesliepe de - weidesleep
weideslepen, weidesliepen ww. - met de weidesleep het land bewerken
weidestikkel de - elk der distels die in weiland voorkomt
weidevoegel de - weidevogel
weidevoegelnest et - nest van een weidevogel
weinsken z. *weensken*
weitasse de - weitas
weite de - tarwe
weiten bn. - bont, in *een weiten kiepe* een bonte kip
weitenbloem de - tarwebloem of bloem van boekweit
weitenbri'j de - pap van boekweit gekookt in melk
weitenmael et - meel van boekweit of tarwe
weitenmaelpoede de - zak voor, met *weitenmael*
weiwaeter z. *weewaeter*
weke, week de 1. week, tijdsbestek van zeven dagen 2. in *deur de weke* op werkdagen 3. duur van een werkweek, bijv. *Hi'j maekt wel weken van 60 uren gemiddeld*
wekelijks bw. - wekelijks, iedere week
wekenlange bw. - wekenlang
wekker de 1. bep. uurwerk: wekker 2. nachtzwaluw
wekkerklokke de - wekkerklok
wel I bn., bw. 1. in *goed en wel* goed en wel 2. goed, in verb.: *Wel bedaank!* zeer bedankt!, *Die veert d'r wel bi'j* heeft er voordeel van
wel II bw. 1. gezegd als bevestiging 2. gezegd om het tegendeel van een ontkenning uit te drukken 3. beslist, in hoge mate, bepaald wel, bijv. *Dat had wel zo mooi west* dat was mooier, aardiger geweest 4. ter toegeving, vaak in combinatie met *mar*, bijv. *Hi'j wol wel*

kommen, mar hi'j kon niet 5. vermoedelijk, wellicht, bijv. *'t Mag wel zo wezen* het zou wel kunnen zijn, ook: het zou stukken beter kunnen 6. ter uitdrukking van een vraag: toch, is het niet?, vgl. *N. het nooit een vrouw had, wel?* 7. ter uitdrukking van verwondering, bijv. *Wel he'k now ooit*
welbehaegen et - welbehagen: genoeg
weldaod de - weldaad, zeer positieve activiteit, daad voor het welbevinden
weldaodig bn. - weldadig (aandoend)
welder z. *weller*
welderen, welteren ww. - (van paarden, varkens) zich rollend bewegen op z'n rug
welhaoke de - welhaak, pikhaak waarmee men bundels koren in nog losse bossen neerlegt, ook in toepassing bij het oogsten van boekweit
weliswaar bw. - weliswaar
welle de 1. waterwel, bron 2. z. *welles*
wellen, ofwellen ww. 1. wellen, het gemaakte koren bundelen 2. bijna laten koken: van vruchten 3. smeden met gloeiend metaal, vooral: op elkaar drukken van gloeiend metaal, om aaneen te smeden 4. opborrelen, opkomen (bij iemand)
weller, ofweller, welder de - degene die na de maaier komt, het koren tot bundels pakt en neerlegt
welles, welle ww. - welles
wellicht, willicht bw. - wellicht
weloverweugen bn. - weloverwogen
welputte de - welput
welslaegen et - welslagen
welstaand de 1. goede gezondheid 2. rijkdom
welste, in: *van je welste* in hoge mate, in grote omvang
welsterusten, weldrusten, weltrusten tw. - goedenacht, slaap lekker
welvaart, ...vaort de - welvaart
welverend bn. - welvarend
welwezen et - welzijn, welvaren
welzaand et - welzand, drijfzand
welzien, welzijn et - welzijn, hetz. als *welwezen*
weme de - weem, speciale boerderij: behorend bij de pastorie
wemeboer de - boer op een boerderij van de kerk
wemelen ww. - wemelen: krioelen
wenakker, wendakker de - wendakker; bijv. *de wendakker ofbouwen* het laatste stuk van de akker bijwerken

wend bn. - gewend, gewoon
wenk... z. *wink...*
wennen, wenden ww. 1. wennen: aan iets of iemand gewend raken, gewoon worden 2. wenden, omkeren, verder in verb.: *Ie kun je niet wennen of keren, zo drok is 't je kunt je nauwelijks bewegen, de hakken wennen erdoor gaan*
wenneske, wennigste, wenneste, wanakker de - wendakker; ook: elk der uiteinden van een perceel grasland, vooral in toepassing bij bewerkingen als maaien
wentploeg de - wentploeg, wendploeg
Weper, in *De...* - buurtschap onder *Oosterwoolde*
Wepers, Weper bn. - van, m.b.t. *De Weper: de Weperse boeren*
werachies, warachies, waorachies bw. - waarachtig, warempel, beslist
werachtig, warachtig, waorachtig, verachtig bw. 1. beslist, waarachtig 2. warempel, verdorie 3. waarachtig, rechtvaardig
werande de - waranda, veranda
were, weer de 1. gecastreeerde bok 2. gecastreeerde ram
wereld de 1. hemel en aarde, alles wat geschapen is 2. de aarde, het aardoppervlak 3. een andere, denkbeeldige wereld 4. omgeving 5. de mensen in het algemeen, de menselijke samenleving, de maatschappij 6. bep. samenlevingsverband 7. kring van andere wezens, bijv. *de wereld van de keboolters* 8. groot complex geheel, een grote verscheidenheid, bijv. *Hi'j het de wereld boeken* heel veel
werelddiel, ...deel et - werelddeel
wereldkaarte de - wereldkaart
wereldkarke de - wereldkerk
wereldvreemd bn. - wereldvreemd
werempel z. *verempeld*
weren ww. 1. zich voordoen van het weer in de genoemde kwaliteit, bijv. *Et weert mooi heme* het blijft maar mooi weer 2. zich weren, zich behoorlijk inzetten om te bereiken, zich verzetten 3. tegenhouden, de toegang, doorgang beletten 4. z. *werigen*
werenhuus et - warenhuis
werenwet de - warenwet
werig bn. - nogal druk
werige z. *weerscheide*
werigen, weren ww. - luchten, het weer laten inwerken op (kleding, bedden enz.)
wespe(...) z. *wapse(...)*
west I et 1. de westelijke richting 2. de westkant

van het dorp, van de streek
West II de - de voormalige Nederlandse rijkdelen in West-Indië
west III bn. - uit westelijke richting komend
West-Stellingwarf et - naam van de westelijke gemeente van de regio *Stellingwarf*
westaende, westende en var. et - westeinde *Stellingwarf-Westeaende* oude benaming voor het westen van *Stellingwarf*, de grietenij/gemeente *West-Stellingwarf*
westelik bn., bw. 1. in het westen gelegen, verblijvend 2. met de eigenschappen, kenmerken van het westen 3. uit het westen komend 4. westwaarts
westen et 1. westelijke windrichting, bijv. *buten westen raeken* flauwvallen 2. westkant, westzijde 3. westelijke regio, ook: W.-Europa en N.-Amerika samen
westenwiend de - westenwind
westerboer de - boeren in het Friese weidegebied bij wie men werk kon krijgen als maaier of hooier
westerbuurt de - westelijke eenheid in het dorp m.b.t. de burenplicht
Westerd, Wester de, et - westelijk deel: van *Frieslaand*, waar men in de zomertijd naar toe ging om als arbeider te maaien of te hooien, ook in *Hi'j woont op et Westerd* in het westelijke deel van het dorp
westers bn. - uit het westen komend, met name m.b.t. West-Europa en Noord-Amerika; westelijk gelegen, met name in het dorp: *de westerse miente*
Westerseveld et 1. benaming voor het dorp Westervelde bij het Norg (Dr.) 2. naam van een bekende streek onder *Noordwoolde*
Westhoek, Westhoeke de - westhoek van *West-Stellingwarf*
Westhoeker de - inwoner van, iemand geboortig uit *De Westhoek*
Westhoekers et - bijzondere vorm van het *Stellingwarfs* gesproken in de westelijke punt van de gemeente *West-Stellingwarf*
westkaante, westkaant de - westkant
wet de 1. wet 2. stelsel van rechtsregels, maatregelen door de overheid ingesteld enz. 3. bindende regel, voorschrift, vandaar ook: vaste regel 4. natuurwet
wete... z. *wiet...*
weten ww. 1. weten 2. toegeven, uit willen komen voor, tot uiting laten komen 3. beseffen, zich bewust zijn 4. bemerken, vernemen, in *weten kunnen*, bijv. *Veertien dagen nao ni'jjaor kuj' weten dat de daegen langer wodden*; ook

in *Ik kan dat wark wel een ure doen, daor weet ik niks van* dat merk ik nauwelijks, ik krijg er geen last van 5. in *d'r van weten willen, van iene weten willen* te maken willen hebben, willen omgaan 6. in *weten van* geneigd zijn 7. in *weten te* kans zien om, erin slagen

wetenschap de - wetenschap
wetenschappelijk bn. - wetenschappelijk
wetenschopper de - wetenschapper
weteren ww. - water geven aan het vee
wethouder de - wethouder
wethouderschap et - wethouderschap
wetien et - weetje, in de verb. *zien wetien wel weten* bijdehand, pienter zijn
wetig, wettig bn. - betweterig, steeds van het eigen gelijk overtuigd
wetmaatigheid de - wetmatigheid
wetplaanke de - wetplank
wetsontwarp et - wetsontwerp
wetstien de - bep. slijpsteen, oliesteen, wetsteen
wetsveurstel et - wetsvoorstel
wetswiegizing de - wetswijziging
wettelijk bn. - wettelijk: in een wet vastgelegd
wetten I mv. - bep. lichtgekleurde soort kleiaardappelen
wetten II ww. - wetten, slijpen, aanzetten
wettig bn. 1. wettig: legaal, rechtsgeldig 2. *wetig*
weunskén z. *weunskén*
weunstig bn. - naar elkaars aanwezigheid uitkijken
weven ww. 1. weven (lett.) 2. (van een paard) met het voorste deel van het lichaam heen en weer bewegen
weverblad, weversblad et - weegbree
weveri'je de - weverij, ook: de wereld van het weven, aanverwante vakken
wezeboom z. *wiezeboom*
wezel, wiezel de - wezel, ook vaak: hermelijn
wezelboom, wezem... z. *wiezeboom*
wezelik bw. - waarachtig, echt
wezeling de - wezel
wezen I et 1. wezen, essentie 2. schepsel 3. aard, karakter, persoonlijkheid 4. geestkracht, geestelijke vitaliteit 5. eigen, wezenlijke staat
wezen II ww. 1. bestaan, zijn, voordoen, zich bevinden 2. aanwezig zijn, zich bevinden 3. zich vervoegen 4. gezegd om met nadruk uitdrukking te geven aan wat zich voordoet of aan wat wenselijk is, bijv. *Grösmi'jen moet geregeld wezen* 5. leven 6. zich voordoen, zich

manifesteren 7. in *wezen van* zijn van, behoren aan 8. op een bep. punt zijn gekomen 9. het einddoel, de oplossing bereikt 10. in elkaar steken 11. kunnen, mogelijk zijn, in verb. met *te* 12. kosten, als prijs hebben 13. de beurt hebben 14. ter uitdrukking van de voltooid verleden tijd, bijv. *Hi'j is d'r niet west* hij is niet komen opdagen, is er niet geweest 15. ter uitdrukking van het feit dat de handeling is voltooid

wezenlik bn., bw. - wezenlijk, essentieel
wi'j pers. vn. 1. wij, eerste naamval van de 1e pers. mv. 2. (aanmanend of bestraffend tegen kinderen) jullie
wi'jden ww. - wijden, met wijwater besprekelen
wi'jen ww. 1. optreden van de wind 2. (van de wind) waaïen, blazen 3. door de wind worden verplaatst 4. wapperen, heen en weer bewegen door de wind
wi'jeren ww. 1. waaïeren 2. hetz. als *wienen* zuiveren van kaf
wi'jwaeter et - wijwater
wi'jwaeterkwaste de - wijwaterkwast
wi'jzels vn. - wijzelf
wiandotte de - bep. dikke, rode kip
wicht et 1. het juiste gewicht 2. z. *gewicht*
wichte z. *gewicht*
wichter de 1. kleine, blauwe pruim: kroosje 2. vrucht van de sleedoorn
wichterboom de - boom waaraan de *wichter* groeit
wichtig bn. - zwaar van gewicht
wie I vn. - wie
wie II z. *wee* I
wiebelen ww. 1. onvast staan, wankelen 2. wiebelend op een stoel zitten
wiebelig, wiebel bn., bw. - geneigd tot wiebelen, wankelen
wiebelkont, ...konte de 1. iemand die steeds onrustig zit, zit te wiebelen, die niet stil kan staan 2. meisje dat bij het lopen sterke draaiende bewegingen met haar achterste maakt
wied bn., bw. 1. wijd, niet nauw; *wied in de hakken* wijdbeens 2. met flink wat tussenruimte, ruim 3. met de afstand als uitgedrukt, bijv. *Hoe wied is 't naor Vledder?* 4. ver verwijderd 5. op een flink gevorderd punt, bijv. *Now is 't zo wied*
wiedbienig bn. - wijdbeens, met wijde benen
wiedbiens bn. - wijdbeens
wiede et 1. wijd, zeer verbreed gedeelte van een water, voornamelijk in *et wiede van de*

Lende/Kuunder 2. z. wee I

wiedeldaore, ...dore z. *wiendeldore*

wieden ww. 1. wieden, verwijderen van onkruid 2. meerderen bij breien

wieder I de - wieder, iemand die wiedt

wieder II bw. - verder: voortgaand

wieder... - verder... in samenstellingen als *wiederlezen* enz.; ze zijn niet alle genoemd

wiedergaon ww. - verdergaan

wiederop bw. - verderop

wiedes, wiedzies, in *nogal wiedzies*: nogal wiedzies, nogal logisch

wiedewaegen(s) z. *waegenwied*

wiedeweergao, in *as de wieweewergao* zeer snel, in hoog tempo

wiedpissen ww. - urineren waarbij het erom ging wiens straal het verste kwam

wieduut bw. - wijduit

wiedweg bw. - verreweg, veruit

wiedwaegen z. *waegenwied*

wief I, **wuuf** et 1. vrouw 2. echtgenote 3. negatieve benaming voor een vrouw

wief II bn. - kwiek, vlug

wiefelen ww. - weifelen, besluiteloos zijn, aarzelen

wiefien, wufien et 1. dat onderdeel van bep. verbindingen waarin het andere wordt gestoken, vooral: vrouwtjescoppeling van een hydraulische aansluiting 2. z. onder *wief*

wiefies..., **wufies...** - vrouwtjes..., in samenstellingen als *wiefeshond*; niet alle zijn genoemd

wiefeshond de - vrouwtjeshond

wiege de - wieg

wiegebaankien et - klein bankje waar de wieg op stond

wiegedood de - wiegendood

wiegekappe de - wiegenkap

wiegelen ww. - wiegelen, wiebelen: schommelend zitten, lopen

wiegen ww. - wiegen: schommelen in een wieg

wiegestro et - stro in een wieg

wiegetouw et - wiegentouw

wiek I de 1. smalle zijvaart 2. stadswijk of herkenbaar deel van een dorp 3. deel van een dorp of stad waartoe de werkzaamheden van bep. functionarissen zich uitstrekken 4. z. *wieke* I

wiek II, **wieke, week** bn. 1. niet hard, slap, week 2. week van gevoel, bijv. *Zi'j is nogal wiek*

wiekachtig bn. - weekachtig

wieke I, **wiek** de - week: het weken, ook fig.:

in de wieke leggen: al dan niet onopvallend aanklaarten, opdat de ander later helpt, in positieve zin beslist enz.

wieke II de - molenwiek

wiek de 1. torenvalk 2. sperwer 3. in *een heldere wiek* een vrolijk, opgeruimd en pienter meisje

wieken I ww. - weken: in de week staan, zetten

wieken II ww. - wijken, zwichten, om gaan liggen, bijv. *Hi'j wiekt niet* zet door, gaat niet om, wil per se z'n doel bereiken

wiekgebouw et - wijkgebouw

wiekhartig bn. - weekhartig, zachtaardig

wiekhied de - weekheid: het *wiek* zijn in beide bet.

wiekhoolt et - weekhout: onder de loofbomen, vooral gezegd van populieren, vaak in tegenstelling met name met eikenhout, ook wel: hakhout

wiekpelisie de - wijkagent

wiekraod de - wijkraad

wiekscheld bn. - met zachte schil, vooral in *wiekschelde bonen* bonen van de peul, zoals sperciebonen, prinsessenbonen en snijbonen

wiekschellen mv. - peulvruchten met niet harde schil, met name: spercieboontjes

wiekverpleegster de - wijkverpleegster

wiekzuster de - wijkzuster

wiel z. *wiel*

wielens bw. - tijdens, onder het verloop van

wielewale, in *in de wielewale wezen* gezegd wanneer iets zich op drukke en ongecontroleerde wijze afspeelt

wielkerig bn. - (van groenten, fruit) enigszins verschrompeld, rimpelig

wiels onderschikkend voegw. - terwijl, in de tijd dat, bijv. *Wiel hi'j d'r henne gong...*

wielsleutel z. *waegensleutel*

wieme, fieme, wume, rookwieme, rookwume de - wieme, plaats waar vlees, worst, spek, paling wordt gerookt, vooral in open deel van de schoorsteen

wiemelen ww. 1. onrustig heen en weer bewegen van personen, dieren, vaak van kinderen 2. kwispelen

wiemeslatten ww. - kwispelen

wien de 1. wijn 2. soort wijn, bijv. *Fraanse wien*

wienappel de - wijnappel

wienbesse de - wijnbes

wiend de 1. wind 2. lucht 3. buikwind, bijv. *een wiend/wientien laoten*

wiendbuks de - windbuks

wiendbuul, *wiendbule*, *wiendbeul* de - windbuil, opschepper
wienddreuge, ...*druge* bn. - gedroogd door de wind
wiendeerpel de - aardappelen die koeien kregen als ze wonderig waren
wiendei, *wienei* et - windei
wiendeldore, *wiendeldaore*, *wiedeldaore*, *wiedeldore*, *wiendeldoorn* de - wervelwind
wiendelzeve de - bep. type zeef
wienderig bn. 1. met veel wind 2. blufferig, tot zwetsen geneigd 3. met een opgeblazen gevoel, last hebbend van darmgassen
wienderigheid de - het last hebben van darmgassen, winden
wienderen ww. - koren zuiveren van kaf door luchtstroming, veelal met de *wiene*
wiendhaene de - windhaan
wiendhaoke de - windhaak
wiendhappen ww. - opscheppen
wiendhapper de - windhapper, opschepper
wiendhekse de - kleine wervelwind
wiendhond de 1. windhond 2. lange dunne vrouw die met grote passen loopt
wiendhoze de - windhoos
wiendkaante de - kant, zijde waar de wind zit
wiendkracht de - windkracht
wiendmaeker de - opschepper, snoever
wiendmotor de - windmotor
wiendmeule de - door wind aangedreven molen
wiendpoeste de - opschepper, snoever
wiendrichting de - windrichting
wiendrinker de - wijndrinker
wiendscharm, ...*scharm* de - windscherm
wiendstoot de - windstoot
wiendstraampel de - het weer, de weersgesteldheid, in verb. als *Hoe liekt et mit de wiendstraampel*
wiendstreek de - windstreek, hemelstreek
wiendstreke de - hetz. als *wiendvere*, bet. 2
wiendvaaste bn. - windvast, gezegd o.m. van gepotdekselde planken aan een schuur die zodanig vast zijn gezet dat de wind er geen vat op krijgt
wiendvere de 1. windveer, plank langs de kant van een pannendak 2. vederwolk, langgerekt schapenwolkje
wiendvlaege de - windvlaeg
wiendvoering de - orgelblaasbalg
wiendwiezer, *wiendewiezerde* de - windwijzer
wiendwiezerhaene de - windhaan, weerhaan

wiene de - kafmolen, wanmolen
wienen I ww. - winden, wikkelen
wienen II ww. - met de *wiene* bewerken, het kaf van het koren scheiden met de kafmolen
wienen III vragend vn. - wie z'n, bijv. *Wienen hond is dat?*
wienend, *wienes*, *wienen* zelfst. vragend vn. - dat wat van wie is
wienfeest et - wijnfeest
wienfesse de - wijnfles
wienhandel de - wijnhandel
wienjaar et - wijnjaar
wienkaorte de - wijnkaart
wienkasse de - wijnkers
wienlocht de - wijngeur
wienmaond de - wijnmaand, nl. oktober
wienmaat de - wijnmaat
wienpere de - wijnpeer
wienplakke, *wienplak* de - wijnvlek
wienpruver de - iemand die wijn proeft, wijnproever
wienrood et - wijnrood
wiens, *wiensk* bn. - scheef, niet sluitend en niet stevig in elkaar zittend, niet symmetrisch
wiensel et 1. windsel, nl. als band om een bos riet of als plant of deel daarvan dat zich om iets slingert 2. gewonden verband 3. (mv.) warkruid
wienselen ww. - zich rankend slingeren
wiensmaek de - wijnsmaak
wienstok de - wijnstok
wienveurraad de - wijnvoorraad
wienzaeke de - wijnzaak
wienzoeper de - wijnzuiper
wiepien et - gevlochten bandje, in: *een wiepien in de stat van een koe breien*
wier et 1. in *et in 't wier hebben* ruzie hebben 2. waterpest
wierbossel z. *dri'jbossel*
wiere de - in *in de wiere* in de war, dooreen: *Et zit in de wiere*
wierig bn. 1. (van hooi) met klaver en veel grassoorten 2. (van stro) taai en in elkaar draaiend 3. (van een haardos) vol 4. la-waaierig
wiermen ww. - woelen in bed
wierooklocht de - wierooklucht
wierookstokkien et - wierookstokje
wies bn. 1. wetend, vooral in de verb. (*et wies wodden*: *Hi'j is et wies wodden* gewaar geworden 2. verstandig, knap, slim, bedachtzaam 3. in *wies mit/op* blij met, ingenomen met, lief, aangenaam vindend en veelal: daarom zorgzaam voor, zuinig met

4. eigenwijs, parmantig, bijv. *een wieze bek* een eigenwijze mond, *een wies petret* een eigenwijs, nogal eigenzinnig iemand

wiesgerig bn. - wijsgerig, filosofisch *wiesgerig praot*

wieshied de - wijsheid; *D'r is mit him gien wieshied te plegen* geen land te bezeilen

wieslik, **wieselik** bn., bw. - opzettelijk, overdreven wijs, enigszins verwaand, op subtiele wijze betweterig

wiesmaeken ww. - wijsmaken, op de mouw spelden, zich inbeelden

wiesneuze de - wijsneus

wiespraoten ww. - opvallend veel aan het woord zijn, steeds zijn mening geven

wiesvinger de - wijsvinger

wiet de - weed

wiet..., **wiete...**, **weet...**, **wete...** - eerste deel van woorden als *wietwaor*, *wiethoelange*, *wietelange*, *wetelange* met de bet.: in zo'n hoge mate dat men nauwelijks weet hoe lang enz.

wiete de - in *gekke wiete* gezegd om te schelden

wietebetied, **wete...** bw. - in hoge mate vroeg, bijv. *Ik was wetebetied wakker*

wietemooi, **wete...** bn. - zeer fraai

wieten ww. - wijten

wiethoelange, **weet...**, **wete...** bw. - erg lang (zo dat men niet weet hoe lang)

wiethoevaeke, **weet...**, **wete...** bw. - heel erg vaak

wiethoeveer, **weet...**, **wete...** bw. - erg ver

wiethoevroeg, **weet...**, **wete...** bw. - erg vroeg

wiethoevule, **weet...**, **wiete...**, **wete...** onbep. vn. - een onbepaald groot aantal

wiette de - wijdte: lengte van de doorsnee

wietwaor, **weetwaor** bw. - tot/van heel ver weg, tot/van overall in de omgeving; *Die is al wietwaor* hij/zij is al in diepe slaap

wieze de 1. manier, wijze 2. gewoonte, gebruik 3. melodie, wijs 4. in *d'r wieze op stellen* er prijs op stellen 5. in *D'r gong een zwaore wieze op* het ging erg zwaar

wiezeboom, **wezeboom**, **wezelboom**, **wezenboom** de - paal over een voer hooi of koren, weesboom, ponderboom

wiezal z. *wezel*

wiezen ww. 1. wijzen, tonen door aan te wijzen 2. naar een bep. richting gericht staan 3. aanwijzen, aanduiden 4. opmerkelijk maken, doen weten 5. in *Dat wist him vanzels wel* blijkt wel als je bezig bent, onderweg bent e.d.

wiezer de 1. iemand die wijst 2. naald op een wijzerplaat: van een klok, een weegtoestel e.d.

wiezerplaete de - wijzerplaat

wiezigd bn. - gewijzigd

wiezigen ww. - wijzigen

wiezigingsveurstel et - wijzigingsvoorstel

wiezing de - aanwijzing

wif bn., bw. 1. onbetrouwbaar, wankel, van een voorwerp 2. onzeker, twijfelachtig 3. vlug

wigge, **wig** de 1. keg, wig 2. keep, insnijding 3. (fig.) in *een wig drieven (tussen)* onenigheid maken, bevorderen 4. bep. brood met krenten

wiggesnieder de - hetz. als *twiegesnieder*

wikke, **vogelwikke**, **wikken** de - wikke (bep. plant)

wikken ww. 1. in *wikken en wegen* het voor en tegen overwegen 2. als waarschuwing zeggen, bijv. *Ik wik et jow!* 'k waarschuw je 3. z. *wikke*

wikker tw.- wind (in een raadsel)

wikkerdewik bn. - in *wikkerdewik wezen* op het nippertje zijn

wil, **wille** de 1. wil, wens, doel dat iemand nastreeft 2. wens, begeerte 3. gezindheid, bijv. *je goeie wil tonen* laten zien dat men bereid is te helpen, zich wel in wil zetten, het goede wil nastreven

wild I et 1. dieren in de natuur waarop men jaagt 2. in *et wild* in wildheid, in de natuur

wild II bn. 1. zoals in de natuur, in de natuurstaat 2. onstuimig, woest, ruw 3. buiten zichzelf, dol van zinnen, ijlend 4. ruig, zeer onverzorgd, ongecultiveerd 5. niet volgens de gewone loop der dingen, het gewone patroon, de gewone regels, de gewone groei

wildam, **wildaam** et - het stijf, hard zijn van delen van de uier of van een zwelling elders onder de huid van het lijf van een koe of paard; *wilde am* id.

wildbouw z. *warbouw*

wildbouwer, **kroembouwer**, **strafwarker** de - elk der bijen van het volk dat de raten verkeerd bouwt, nl. dwars voor het vliegpatroon langs

wildeboel de - rommel, wanordelijke toestand

wildebrassen ww. - stoeien

wildeling de - in het wild opgekomen appelboom

wildeman de 1. wildeman, wilde, woeste man of jongen 2. in *giezer wildeman* bep. stoofpeer: gieser wildeman, ook: *giezer de wildeman* en *giesbert wildeman*

wilderosisstruke de - struik van de wilde roos

wildreuster et - wildrooster
wildschae de - wildschade
wildschiet de - jeugdig iemand die bezig is zijn/haar wilde haren te verliezen
wildstaand de - wildstand
wildstaepel de - wildstapel
wildvreemd bn. - wildvreemd
wildwaegen z. *jachtwaegen*
wildwarken ww. - situatie waarbij de bijen de raten in een bijenkorf dwars voor het vliegagat langs maken, dus haaks op de vliegrichting
wildweg bw. - op een wilde manier, ondoordacht
wilg, wilge, willing de 1. bep. boom, struik: wilg 2. z. *willig*
wilgebossien et - bosje van wilgenbomen, wilgenstruiken
wilgeklompe de - klomp van wilgenhout
wilgelote de - wilgenloot
wilgen I de - wilgenboom, wilgenstruik
wilgen II bn. - wilgen, van wilgenhout
wilgenhooft, wilgehooft et - wilgehout
wilgenkattien, wilgekattien et - wilgenkatje
wilgenkophooft et - *kophooft* van één of meer wilgen
wilgenpolle, wilgepolle, willigepolle, wilgpolle de - wilgenstruik
wilgetoeke, wilgetoeke, wilgentakke, wilgetakke, willigentoeke de - wilgentak
wilgeroze de - bekend soort bastaardwederik: wilgenroosje
wilgescheute de - wilgenloot
wilgetien I et - twijgen van de wilg
wilgetien II de - twijg van een wilg
wilgetiennen bn. - van de twijg(en) van de wilg
wilgetwieg et - (verz.) twijgen van een wilg
wilgetwiege de - wilgentak
wille de 1. genoegen, plezier, pret 2. z. *wil*
willemoes de 1. opzet, voorbedachten rade 2. z. *wilmoeds*
willen ww. 1. willen, verlangen 2. wensen 3. bereid zijn 4. mogelijkwijs zijn, gaan 5. lukken, zich gunstig ontwikkelen, kunnen 6. zullen, op het punt staan, dreigen 7. gaan, zich ontwikkelen 8. geneigd zijn te doen, zich te ontwikkelen; *Hoe wil/wol 't zo treffen* het is opmerkelijk dat het zo gaat/ uitkomt enz.
willewark et 1. werk, activiteiten die men verricht zonder ervoor te worden betaald, ook wel: die niet echt nodig zijn, hobby 2. balorigheid
willicht z. *wellicht*
willig, wilg bn. 1. bronstig 2. in *een willige*

haandel d.i. met vlot verlopende verkoop en met goede prijzen
wilmoeds, willemoeds, willemoes bw. 1. opzettelijk, met voorbedachten rade 2. bereidwillig
wilp, wilpe, wulpe, wulp de 1. wulp 2. iemand met lange benen
wilpelaand et - niet ontgonnen land, woest land, braakliggend of verwaarloosd, slecht land
wilpenust et - nest van een wulp
wilpeweide, wulpe... de - niet ontgonnen land, woest land, braakliggend of verwaarloosd, slecht land, verder in *in de wulpeweide wezen* in een armelijke toe stand verkeren
wilster de - wilster, goudpluier
wilsterflapper de - iemand die wilsters flap, d.i. vangt met netten
wimpelen ww. - trillende bewegingen maken
wink, wenk de 1. wenk: met de handen, het hoofd, de ogen 2. in de verb. *'k Heb gien wink in de ogen had 'k heb geen oog dicht gedaan, geen ogenblik geslapen*
winkbrauwe, wenk... de - wenkbrauw
winkelbedrief et - winkelbedrijf
winkeldeure de - deur van een winkel
winkelhaoke de 1. winkelhaak: scheur van ong. 90 graden in een kledingstuk 2. wond die open is in de vorm van een hoek
winkeljasse de - jas gedragen door iemand die in een winkel werkt, veelal stofjas
winkeljuffer de - winkeljuffrouw
winkelkieken ww. - in of voor winkels naar de artikelen kijken, niet direct om te kopen
winkelknecht de - artikel dat te lang in de winkel blijft liggen
winkellae de - winkellade
winkelluden, ...lui mv. - mensen die in een winkel staan
winkelmaegien et - winkelmeisje
winkelman de - kruidenier, winkelier
winkelpassaosie de - winkelpassage
winkelpasseniel et - winkelpersoneel
winkelrute de - winkelruit
winkelschelle de - winkelbel
winkelsluting de - winkelsluiting
winkelstraote de - winkelstraat
winkelveurraad de - winkelvoorraad
winkelweer de - winkelwaar
winkelweerde de - winkelwaarde
winkelweke de - winkelweek
winkelweren mv. - winkelwaren
winkelzaeke de - winkelzaak
winken, wenken ww. - wenken

winnebrood de - kostwinner
winnen ww. 1. vorderen t.o.v. iets of iemand, verder vóór komen 2. winnaar worden 3. verkrijgen door inspanning, oogsten 4. verdienen 5. hebben aan, opschieten 6. in dienst nemen, bijv. *iene veur et huusholen winnen*
winner de - winner, winnaar
winnie de - hetz. als *wanmeule*
winter de 1. winter 2. jaar, geteld aan het winterseizoen 3. winterseizoen in een bep. jaar 4. winterweer 5. ouderdom, laatste periode van iemands leven
winteraovend de - winteravond
winteraovendraoteri'je de - *aovendpraoteri'je* op een winteravond
winteraster de - chrysant
winterbargemotte de - bep. dikke stoofpeer, bergamot
winterbi'je de - elk der bijen van een wintervolk
winterbotter de - winterboter
winterbraand de - brandstof voor de winter
winterbranige de - brandstof voor de winter
winterdiek de - winterdijk
wintereerpel, **wintereerappel** de - winteraardappel
wintereerpelopslag de - opslag van aardappelen voor de winter
wintergoed et - winterstof, stof voor winterkledine
wintergruunte de - wintergroente
winterhaever de - winterhaver
winterhakke de - winterhiel
winterhalfjaar et - winterhalfjaar
winterhanen mv. - winterhanden
winterhoefiezer et - speciaal hoefijzer voor gebruik in de winter
winterhokke et - hok buiten de eigenlijke boerderij, voor vee; zodanig gebouwd of geplaatst dat het er warm genoeg is in de winter, anders dan in een *zommerhokke*
winteridee et - indruk, gevoel dat het winter is
winteriezer et - hoefijzer met op elke hoek een extra gat, nl. voor *propfen* en aldus bestemd voor winterbeslag
winterjasse de - winterjas
winterjopies mv. - bep. soort stoofappel, hetz. als *jopies*, *jeupies*
winterkaante de - zijde van een matras die de bovenkant is in de winterperiode
winterkaemer de - woonkamer waarin men kon stoken, i.t.t. een *zoemerkamer*

winterkeuning, ...*keuninkien*, ...*keunigien*, ...*keunigien*, ...*keunikien*, ...*koninkien*, ...*koninkien*, ...*koningtien* de - bekende zangvogel: winterkoninkje
winterkeuningnussien et - nest van een winterkoning
winterlaandschap et - winterlandschap
winterlocht de - winterhemel
wintermaantel de - wintermantel
wintermaond de 1. andere naam voor december 2. elk der drie maanden van de winter: december, januari en februari
wintermusse de - wintermuts
winternaacht de - winternacht
winteropruiming de - winteropruiming
winterpetriezen mv. - bep. type rode, erg lekkere appels
winterschoe de - winterschoen
winterschoele de - winterschool
winterslaop de - winterslaap
winterspeulen mv. - winterspelen
wintertering de - voedsel geschikt om in de winter te eten
winterti'je de - winterteen
wintertied de - wintertijd: periode van de winter; tijdregeling anders dan de zomertijd
wintertros de - de 'bal' die bijen samen vormen in de winter
wintervaaste bn. - wintervast
wintervarken et 1. wintervarken (lett.) 2. slecht groeiend kind, kind dat er bleek, mager uitziet
winterverblijf et - winterverblijf
winterveurraad de - wintervoorraad
wintervolk et - bijenvolk dat gereed is gemaakt voor de winter
wintervore de - geploegd voor de winter, in *op 'e wintervore*
winterwille de - winterpret
winterwottel de - winterwortel
winterzit de - winterslaap van bijen
winterzonne de - winterzon, de zon zoals die in de winter bleek schijnt
wip I de 1. keer dat men wipt 2. in *in een wip* in een ommezen, erg vlot
wip II tw. - ter aanduiding van een vlugge, wippende beweging
wipbrogge de - flapbrug
wipkarre de - wipkar
wipneuze de - wipneus: korte, in de punt omhooggaande neus
wippe de - wip, bep. hefboom
wippel bn. - wankel, niet stevig staand of liggend en daardoor wiebelend

wippelig bn - wiebelig
wippen, *wuppen* ww. - wippen: met één of meer wippen voortbewegen, heen en weer bewegen/op en neer bewegen
wipper de - wippende persoon of dier
wipperd de - kaarslantaarn
wippertien et 1. borrel 2. hetz. als *hippe*
wipplaanke, *wipwap* de - wipwap, wip
wipstat de - konijn
wipstatten ww. - wippen met de staart
wipstok de - fopmiddel, nl. gefingeerd instrument voor het verkrijgen waarvan kinderen of onnozele personen op pad werden gestuurd
wirre de - hetz. als *twirre*, z. aldaar
wirreltoppe de - dwarrelwind, wervelende wind
wirrewarre, *wirwar* de - wirwar
wispelturigheid de - wispelturigheid: het wispelturig zijn
wisse I de 1. band van vijf of zes ineengedraaide strohalmen om een garve 2. zekerheid, in *in de wisse*
wisse II, *wis* bn., bw. 1. zeker, gewis 2. zeker in z'n manier van doen, uitdrukken, zeker van zichzelf 3. verzekerd van iets 4. nauwkeurig, precies
wissedonders bw. - zeker weten
wissel de 1. wissel: bij tram of trein 2. wisselplaats voor voertuigen 3. het inzetten van een wisselspeler
wisseler, *wisselder* de - wisselaar
wisseldaelder de - wisseldaalder
wisselloper de - hetz. als *kwitaanseloper*
wisselveerze de - koe die voor de tweede keer kalft, koe die de melktanden verliest
wissegassien et 1. zeer geringe hoeveelheid 2. kleinigheid
wissedonders bw. - zeker weten, heel beslist
wissezegers bw. - heel beslist, zeker weten
wissighied de - zekerheid, staat van zeker zijn
wit I et 1. witheid, witte kleur 2. witte kleding 3. z. *witte*
wit II bn. 1. volkomen wit van kleur 2. licht, niet donker van kleur 3. bleek, witachtig van gelaatskleur 4. grijs (van haarkleur) 5. verkocht/verkopend beneden de prijs 6. in *een witte fiets* witgeschilderd, door ieder kosteloos te gebruiken en achter te laten daar waar men hem niet meer gebruikt, zodat iemand anders hem vervolgens weer kan gebruiken
witglundig bn. - witheet (van woede)
witgoed et - wit linnen, wit katoen enz.
withaorig bn. - witharig

withiete bn. - witheet (van woede)
witkalk, *wittel...*, *witters...* de - witkalk
witkalkemmer, *witters...* de - emmer die men gebruikt bij het aanbrengen van witkalk
witkalken, *witten*, *wittelen* ww. - van witkalk voorzien: van muren, wanden
witkatoenen bn. - van wit katoen
witketoenmuse de - muts van wit katoen
witkop de 1. koe met een geheel witte kop 2. persoon met wit haar
witkrieten bn. - van wit krijt
witmaeken ww. - witten, met witkalk bewerken
witpaors bn. - qua kleur zowel wit als paars
witrogge de - lakenveldse koe, koe met witte rug
witte I, *wit* et 1. iets dat wit is, deel dat wit is, bijv. *'t Peerd het et witte in 't oge* heeft een lichte iris
witte II de - persoon, dier, exemplaar dat wit is en daarom als zodanig aangeduid, i.h.b.: witte leghorn, bep. erwt als veevoer gebruikt, aanduiding voor iemands witte paard, *dubbele witten* prinsessenbonen, *de witte draeven laoten/uutlaoten* urineren
wittebolle, *...baole* de - wittebrood
witterskwaste, *...kwaaste*, *wittelkwaste* de - witkwast
wittig bn., bw. - witachtig, bleek
witvloei de - het *witvloeien*
witvloeien ww. - witte vloeistof afscheiden (wanneer een kalf te vroeg geboren wordt)
witvloeier, *witvuiler* de - koe met witte afscheiding
witvriezen ww. - door vorst met rijm, rijp worden bedekt
wodden ww. 1. worden 2. in *wodden kunnen mit* overweg kunnen met, ermee om kunnen gaan
woddengoed et - slechte kledingstof
wodderen z. *wadden*
woekerplaante de - woekerplant
woelderig bn - ongedurig, onrustig, woelig
woelen, *wulen* ww. - (liggen) woelen
woelwaeter de - ongedurig kind
woensdag, *woendag*, *woesdag*, *woonsedag* de - woensdag
woeps de - slag, klap, schok
woepsen ww. - met een schietende beweging gaan
woepsterd, *woepster* de 1. grove, grofgebouwde manspersoon 2. grote, groffe vrouwspersoon
woest bn. 1. boos 2. ruw, wild 3. niet in cultuur

gebracht, in *woeste grond*

wolf de 1. bekend roofdier 2. in (*de*) *wolf in de stat* verweking van staartwervels bij koeien door kalkgebrek 3. in *de wolf in de mond* ontstoken tandvlees of tandbederf

wolfspote de 1. poot van een wolf 2. balpoot **wolke** de 1. wolk 2. dikke massa die met een wolk te vergelijken valt

wolkebaanke de - groep samengehoopte wolken

wolkig bn. - in *wolkig grös* zacht gras

wolle, **wol** de 1. wol, schapenhaar 2. wollen spinsel 3. wollen stof 4. wollen goed

wollegrös, ...*grus*, *wolgrös*, ...*grus*, *wollegras* et - wolgras, wollegras

wollekaom de - wolkam

wollekoorden ww. - hetz. als *koornen*

wolleplokken ww. - plukkende bewegingen maken aan, in wol (bij het spinnen)

wollig bn. - enigszins van, als van wol; bijv. *wollig grös* gras dat men wint bij de derde keer dat men het perceel in hetzelfde seizoen maait

wolluus de - wolluis

wolmark en var. et - aanduiding in een kledingstuk van de fabrikant, nl. dat de goeie wol garandeert

wolvedak, *wolfsdak* et - dak met schuine topgevel

Wolvege, ...*gao* et - plaatsnaam: Wolvega

Wolvegemark en var. de - markt te *Wolvege*

Wolvegester I, *Wolvegaoster*, *Wolveger* de - iemand uit *Wolvege*

Wolvegester II, *Wolvegaoster*, *Wolveger* bn. - van, m.b.t. *Wolvege*

wolvekappe, *wolfskappe* de - klein schuin dak aan de voorkant van een huis of boerenschuur

wonde de - wond (lett.)

wonder I et 1. iets buitengewoons 2. mirakel

wonder II bn., bw. - eigenaardig, vreemd, bijv. *een wondere sjolem* een gekke vent

wonderbaarlijk bn. - wonderbaarlijk

wonderboer de - boer waar iets eigenaardigs mee is

wonderlijk bn. - wonderlijk: wonderbaar, ook : eigenaardig, vreemd

wonderwark et - wonderwerk

woninganbod et - woningaanbod

woningansluiting de - woningaansluiting

woningveurraad de - woningvoorraad

woold et 1. bos, woud 2. plaatsnaam: Oranjewoud (dan met hoofdletter)

woolter de - zuiglam

Wooldbarg de - benaming van een bekend heuvelgebied tussen *Steggerde* en *Stienwiek*

woonarke de - woonark

woonbokkiet et - woonboot

woonhuus et - woonhuis

woonplak, *woonplaatse* et, de - plek, plaats of stad waar men woont

woonruimte de - woonruimte, bep. ruimte voor bewoning

woonschute de - woonschip, woonschuit

woonsedag z. *woensdag*

woonstee de - plaats, plek waar men woont

woonwaegen de - woonwagen

woonwaegenkaamp et - woonwagenkamp

woonwaegenkerel de - woonwagenbewoner

woonwaegenmeensken mv. - woonwagen-volk

woonwaegenvolk et - woonwagenvolk

woon-warkverkeer et - woon-werkverkeer

woonwiek de - woonwijk

woord et, ook wel de in bep. verb. 1. woord als taalkundige eenheid 2. (mv.) tekst van een lied 3. wat gezegd, meegedeeld wordt, bijv. *Da's een waor woord* dat is beslist zo 4. boos woord, bijv. in *woorden hebben* twisten

5. het uiten van woorden, bijv. *een goed woortien veur iene doen* voor iemand pleiten

6. erewoord, bijv. *woord holen* nakomen wat men heeft beloofd

woordbliend bn. - woordblind

woordeboekbriefien, ...*kaortien* et - klein formulier waarop men per woord, uitdrukking z'n gegevens voor het *Stellingwarfs Woordeboek* vermeldde

woordeboekmaeker de - woordenboek-maker

woordeboekmeensken mv. - informanten voor het *Stellingwarfs Woordeboek*

woordeliest de - woordenlijst

woordgebruuk et - woordgebruik

woordverklaoring de - woordverklaring

woordveurraad de - woordvoorraad

worgen z. *wurgen*

worm de 1. regenworm, ook: vergelijkbaar dier dat in het lichaam van mens of dier kan voorkomen 2. larve van de houtkever en van soortgelijke dieren die hout, fruit en groente zoals wortels aantasten 3. baardschurft

wormbulte de - hetz. als *horzelbulte*

wormedokter, *wormdokter* de 1. opschepper

2. in *een woord voeren as een wormdokter* luidkeels en druk het woord voeren

wormen ww. - wormsteek vertonen

wormerig bn. - wormstekig, aangetast door wormen, rupsen, ook wel: met houtworm

wormkoekien et - wormkoekje

wormkruid z. *boerewormkruid*
wormstik, ...*stek*, ...*steek*, *wurm*... de - wormsteek
wormstikkerig, ...*stekkerig*, ...*stekkerig*, *wurmstekkerig*, *pierestikkerig* bn. 1. wormstekig 2. kattig, geneigd tot ruziën, vechten 3. lelijk, onaantrekkelijk meisje
wormstikkerigheid de - toestand van het wormstekig zijn
wormtiek de - dop- of snelworm
worp, *wörp* de 1. het werpen, keer dat men werpt 2. resultaat van werpen, de hoeveelheid die in één keer wordt geworpen, bijv. *een wörp zaad* 3. breedte van een baan die men neemt bij het handmatig zaaien of het strooien van kunstmest 4. zoveel biggen als een varken in één keer baart
worst de 1. worst 2. worst in een bep. vorm, d.i. meestal in het bekende, langgerekte model
wostebrotten et - worstbroodje
wosten ww. - het maken van worst uit met **wostepen**, *wostpenne*, *wosteprik*, *wosteprikker*, *wostprikker* de - worstepen
wosthoorn, *wostehoorn* de - worsthoortje
wostkoe de - worstkoe (oude koe)
wostmaakerij de - het maken van worst
wostmesiene de - worstmachine
wostmeule de - worstmolen
wottel de 1. boomwortel, plantenwortel 2. wortel, peen 3. tandwortel 4. haarwortel 5. wortel van een getal
wottelbedde et - groentebed met wortels
wottelboerskruden mv. - bep. fijne kruiden om bij verkoudheid thee van te trekken
wotteldoek de - worteldoek: als wanddoek, ook: omslagdoek
wottelen ww. - wortelen
wottelhoolt et - wortelhout
wottelknolle de - wortelknol
wottellof et - wortelloof
wottelmogge de - wortelvlieg
wottelsap et - wortelsap
wottelschrabben ww. - wortelschrapen
wottelschrabmesiene de - machine voor het schrapen van wortels
wottelsoep de - wortelsoep
wottelstok de - wortelstok
wottelvliege de - wortel (insect)
wottelwieden ww. - wieden van groentebedden met wortels
wottelwieder de - iemand die de wortels in de tuin wiedt; bijnaam voor iemand uit *Buil*
wottelzaad et - wortelzaad
wouw de - bep. roofvogel: wouw

wrabbe z. *frabbe*
wrak I et 1. scheepswrak 2. iemand die kennelijk erg te lijden heeft gehad, lichamelijk of evt. geestelijk in een zeer slechte conditie is
wrak II, *wrak* bn. - (vooral van koeien) in slechte, sterk aangetaste staat, slecht gebouwd, met sterk aangetaste constructie
wrakselen ww. - hetz. als *frosselen*
wrang I, *wrante* de - wrang, etterdracht (bij vee)
wrang II, *wrange*, *wranje*, *wrang*, *wrange* bn. 1. wrang, zuur 2. met *wrang* I
wrangerig bn., bw. 1. enigszins wrang smakend 2. op vinnige wijze dwars, voortdurend in de contramine
wranghoolt et - bitterzoet
wrangzoer bn., bw. - wrang en zuur smakend
wrantig bn. - knorrig, chagrijnig
wraok(e) de - wraak
wraoknamen ww. - wraak nemen
wraomen z. *vroamen*
wratte, *wratte* de - wrat
wrattebieter, *wratte...*, *blaore...* de - libel
wratteerig, *wratteerig* bn. - met wratten of soortgelijke uitwassen bezet
wrattezoeger de - huislook
wreken, *wreken* ww. - wreken
wried, *wried*, *wreed*, *wreed* bn., bw. 1. wreed, meedogenloos, hard en gemeen 2. ruim, vergaand, bijv. *Dat leek aorig wried* buitengewoon, geweldig 3. (van stof) ruw 4. (van mensen in hun reacties) scherp, bijtend
wriefdoek de - wrijfdoek
wriefpaal de - wrijfpaal (lett.)
wriefwas de - wrijfwas
wriemelder de - iemand die op prutsende wijze vervaardigt
wriemelen ww. - krioelen, vooral: van mieren
wriemelkont de - iemand die niet stil kan zitten
wrieven, *wrieven* ww. 1. wrijven: krachtig langs elkaar strijken 2. met een krachtig strijkende beweging in, op iets aanbrengen 3. fijnwrijven
wrieving de 1. wrijving, het wrijven 2. onenigheid
wrikken, *wrikken* ww. 1. wrikken: wikkend bewegen of dat proberen te doen 2. in het bijzonder: hetz. als *stikken* van aardappelen
wringe, *wringe* de - (draaibaar) inrijhek
wringen, *wringen* ww. 1. wringen, met een

wringende beweging samendrukken 2. met een wringende, wurmende beweging voortgaan
wringer de - wringer: iemand die wringt; wringmachine
wringerbok de - houten onderstel van een wringmachine
wrissel de - hetz. als *frissel*
wrong de - haarwring
wronge de 1. hetz. als *ronge*, bet. 1 2. rol stof om iemands middel
wrot... z. *wrot...*
wufebone de, in *oolde wufebone* grote tuinboon
wufien z. *wiefien*, z. ook onder *wief*
wufies... z. *wiefies...*
wulen z. *woelen*
wulp(e) z. *wilp*
wume z. *wieme*
wuppen z. *wippen*
wurf de 1. erf, heem 2. voergang
wurg bn. - moe
wurgen, *worgen* ww. 1. doden door wurging 2. zeer veel moeite doen
wurmen ww. - met heel veel moeite zich begeven (door)
wurm... z. *worm...*
wuuf z. *wief*
wybertien - wybertje: klein ruitvormig dropje

Z

zaachtaardig bn. 1. mild, zacht van karakter 2. zelden stekend (van bijen)
zaachies(...) z. *zachies(...)*
zaachte bn. 1. week, niet hard 2. niet hard, niet ruw van oppervlak 3. niet guur 4. niet met kracht of nadruk uitvoerend 5. teder, vriendelijk van gemoed, bijv. *een zaacht maegien*, *een zaachte bi'je* bij die niet gauw steekt 6. niet hard qua geluid 7. niet fel, niet krachtig, bijv. *de kachel op zaachte zetten*
zaachten ww. 1. genezen van een wonde 2. afnemen van pijn of van een ellendige toestand
zaachthoolt et - hetz. als *wiekhoolt*
zaachtzedig bn. - hetz. als *zeerkeel*
zaaiblik z. *zi'jvorrel*
zaaien, *zi'jen* ww. 1. met een wijde beweging, met een grote boog gooien 2. met een boog, smak vallen
zaand et 1. zand 2. zanderige bodem of zandlaag
zaandbaank(e) de - zandbank

zaandbaene de - baan, perk met zanderige ondergrond
zaandbarg, *...baarg* de - zandhoop
zaandbedde et - zandbed
zaandbeie z. *heidebeie*
zaandblik et - stofblik
zaandboer de - zandboer, boer op zandgrond
zaandbojem de - zandbodem
zaandbulte de - zandhoop, vaak vooral van geel of witachtig zand, vaak speciaal voor kleine kinderen aangebracht om in te spelen
zaanddistel de - akkerdistel
zaanddörp et - zanddorp
zaanderpel, *...eerappel* de - zandaard-appel
zaandemmer de - emmer met, voor zand
zaandgat et - zandgat, zandgroeve
zaandgebakkien et 1. zandgebakje 2. nagemaakt gebakje m.b.v. een zandvormpje
zaandgreven ww. - zandgraven
zaandgrever de 1. iemand die zand graaft 2. oeverzwaluw
zaandgreveri'je de 1. het graven van zand 2. zandgraverij, zandgroeve
zaandgrond de 1. grond die vooral uit zand bestaat, zandig stuk grond 2. streek met zandige bodem
zaandhaeze de 1. iemand die op zandgrond woont 2. bijnaam voor iemand uit *De Hoeve*
zaandheugte de - zanderige hoogte in het terrein
zaandhokke et - hokje waarin, afdakje waaronder men wit zand bewaard
zaandhusien et - speelhuisje (in het zand, van zand gemaakt)
Zaandhuzen et - plaatsnaam: Zandhuizen
Zaandhuziger I, *Zaandhuzer* de - inwoner van *Zaandhuzen*, iemand afkomstig uit *Zaandhuzen*
Zaandhuziger II, *Zaandhuzer* bn. - van, m.b.t. *Zaandhuzen*
zaandig bn. - met veel zand, zanderig
zaandkarre de - zandkar
zaandkarren ww. - zand met een kar vervoeren
zaandkesteel et - zandkasteel
zaandknolle de 1. zandknol, raapzaad 2. bewoner van de zandgronden
zaandkoele de - kuil in het zand, ook: kuil waaruit men zand wint
zaandkop de - zanderige hoogte
zaandkrojen ww. - zand vervoeren met een kruiwagen

zaandlappe de - stuk heideplag, stuk heidezode dat niet wil branden (als brandstof)

zaandlaoge de - laag zand

zaandloper de - zandloper, uurglas

zaandman(negien) et 1. zandman(netje) 2. kabouter

zaandmennen ww. - vervoeren van zand met paard en wagen

zaandmenninge, ...menning, ...mennige de - zandweg

zaandofgreven ww. - afgraven van zand

zaandofgreving de - plaats waar men zand wint of heeft gewonnen

zaandopbrengen ww. - ophogen door zand aan te brengen

zaandpolle de 1. zanderige hoogte in het land 2. boerderijtje op zanderige grond

zaandpoter de - pootaardappel geschikt voor zandgrond

zaandputte de - gat, kuil waaruit men wit of geel zand wint

zaandraand de - opstaande rand zand, met name bij een aardappelkuil

zaandreed de - zandweg, zanderige *reed*

zaandrieden ww. - vervoeren van zand op een wagen e.d., o.m. voor het verbeteren van een zandweg

zaandrieder de - zandrijder

zaandringerig bn. - (van aardappelen) met bep. ringvormige tekening

zaandrogge de - zandrug (in het land)

zaandruter de - zandruter, iemand die van z'n paard valt

zaandscheppe de - zandschep, schop waarmee men zand schept

zaandschieten ww. de - zand omhoog gooien, d.i. veelal: met een schep, een spade e.d. uit een kuil waarin men zand graaft, vaak: en daarbij op een wagen gooien

zaandschieter de 1. iemand die bezig is met *zaandschieten* 2. bep. soort spade

zaandschoppe de - zandschep, schop waarmee men zand schept

zaandsjouwe de - zeef met behulp waarvan men het zand aan en tussen de aardappelen verwijderde

zaandstien de, als verz.: et - bep. kunststeen: zandsteen

zaandstienen bn. - zandstenen

zaandstraol de - zandstraal

zaandstrekerig bn. - gezegd van zode, plag die niet wil branden door het vele zand

zaandstri'jen, ...struien ww. - strooien van zand

zandweg, zaanddiek(e) de - zandweg, niet bestrate weg, pad

zaandwinkel de, in *een zaandwinkel hebben* overleden zijn, pas begraven zijn; *Die kan een zaandwinkeltien beginnen* is overleden

zaandzeve de - zeef met behulp waarvan men het zand aan en tussen de aardappelen, uit het grind verwijderd, of deeltjes uit het metselzand

zaandzi'je de - bep. speelgoed waarmee kinderen zand zeven

zaandzode de - zode, plag (uit de hei) met veel zand, ongeschikt als brandstof

zaandzoeger de - zandzuiger

zaandzoeggat et - groot gat waaruit men zand zuigt, heeft gezogen

zaandzwlver, ...zwulver de - oeverzwaluw

zachies, zaachies bw. 1. niet luid, zonder lawaai 2. niet intens 3. langzaam 4. langzamerhand

zachiesan, zaachiesan bw. 1. zoetjesaan, langzamerhand 2. niet snel, langzaam

zacht bw. - allicht, waarschijnlijk

zadelknoppe de - zadelknop: op de voorste zadelboog

zadelmaecker de - zadelmaker

zadelpenne de - zadelpen

zadelpiene de - zadelpijn

zadelrogge de - zadelrug (van het paard)

zadeltasse de - zadeltas, zadeltasje

zae, zaeg de, in *in de zae* zeer verzadigd (zijn), meer dan genoeg gegeten hebbend; *in de zae zitten* zoveel hebben gegeten dat men een hele tijd later nog niks lust; verder bijv. in *Nao een maand was de ni'je knecht al in de zaege* had hij er al genoeg van

zaedigen ww. - verzadigd maken, goed voeden

zaedzem, zaegzem, zaezem bn. - voedzaam, vooral: van zodanige kwaliteit dat men verzadigd raakt

zaedzemen ww. - goed voeden, goed verzadigd doen maken

zaegbaankien et - kleine houten constructie waarop men zaagt, zaagbank

zaegbok, zaegge... de - zaagbok, zaaghond, schraag waarop men zaagt

zaegdikke de - zaagdikte

zaege de 1. zaag 2. z. *zae*

zaegeblad, zaegblad et - zaagblad, blad van een zaag

zaegemael et - zaagmeel, zaagsel

zaegen ww. - zagen (lett.); *Hi'j zaegt d'r over* hij snurkt flink

zaegeri'je de - zagerij
zaegerig bn. - enigszins als een zaag, met name van bepaald geluid
zaegsmeerder de - instrument waarmee men de zaag invet
zaegetane de - zaagtand, zaagpunt
zaegevetter de - hetz. als *zaegsmeerder*, d.i. de na de slacht gebruikte penis van een varken, nl. om zagen mee in te vetten
zaeghooft et - zaaghout
zaegmael z. *zaegmael*
zaegmesiene de - zaagmachine
zaegsel et - zaagsel
zaegstoel de - zaagstoel, zaagbok
zaegwerk et - zaagwerk: werk waarbij men moet zagen
zaeke, *zaek* de 1. één en ander, het geheel dat wordt aangeduid (anders dan mens of dier) 2. aangelegenheid, kwestie 3. dat waarover men het heeft, het onderwerp 4. rechtsgeding 5. winkelzaak, handelszaak 6. het kopen, het verkopen, de transactie
zaekebrief de - zakenbrief
zaekeleven et - zakenleven
zaekelik bn., bw. - zakelijk
zaekelu(den) mv. - zakenlui
zaekeman, *zaekenman* de - zakenman
zaekeni'je de - menstruatie, ongesteldheid
zaekepaand et - zakenpand
zaekereize de - zakenreis
zaekerelaosie de - zakenrelatie
zaekevrouw de - zakenvrouw
zaekewereld de - zakenwereld
zaekewiek de - zakenwijk
zael de - zaal
zaeldokter de - zaalarts
zaelhaandbal et - zaalhandbal
zaelhure de - zaalhuur
zaelkörfbal et - zaalkorfbal
zaelversterker de - zaalversterker
zaezem z. *zaedzem*
zak de 1. zak: waarin men bergt, vervoert, zoals een jutezak, een papieren zak enz. 2. balzak 3. klootzak, sukkel van een kereel
zak-mit-wiend de - eten dat niet veel voorstelt
zakbreuk de - breuk in de balzak
zakdoekienleggen ww. - zakdoekje leggen (kinderspel)
zakgeute de - kielgoot
zakkebanen ww. 1. langzaam lopen 2. steeds zeuren
zakkegoed et - zakkengood, veelal: jute
zakkejood de - joodse handelaar die o.m. in

zakken handelde
zakken ww. 1. dalen, naar beneden gaan 2. verminderen, dalen qua niveau 3. niet slagen bij een examen 4. in een lagere toonhoogte gaan zingen
zakkenaalde de - naald waarmee men zakken dichtmaakt of herstelt
zakkerig bn. - (van de bodem) zodanig nat dat men er gemakkelijk in wegzakt
zakkeroller de - zakkenroller
zakketel de - ketel die, veelal met water gevuld, van boven af in de kachel hing
zakketouwgiën et - elk der touwtjes (van een bepaalde lengte) waarmee men grote zakken dichtbond
zaklaampe de - zaklantaarn
zaklanteern de - zaklantaarn
zaklopen, *zakkenlopen* ww. - zaklopen
zakvol et - één zak vol *d'r zeuven zakvol over zweren* er hoog over opgeven
zalig, *zaolig* bn. - zalig: gelukzalig, zeer gelukkig, in bijv. *Zalig uutaende!* een zeer goede jaarwisseling toegewent, *Et is mi'j wel zalig* het is mij wel goed zo, het interesseert me niet
zalighied de - zaligheid, toestand van groot geluk
zalve de - zalf
zalvedeuze de - zalfdoos
zalvepot de - zalfpot
zalvig bn. 1. lijzig pratend 2. (m.b.t. smaak in de mond: bij ziekte) vies
zammelen, *zamelen* ww. - zamelen, opzoeken, bijeenbrengen
zang de 1. zangkoor, zangvereniging 2. lett. wat men zingt, in de verb. *Wat het die een noten op zang* die heeft veel noten op zang
zangaovend de - zangavond
zangeren ww. 1. voortdurend zeuren 2. een zeurend maar niet erg hard klinkend geluid maken 3. knagen van pijn, niet erg maar wel vervelend en voortdurend pijn doen, ook: snerpen van pijn 4. zengen, licht aanbranden
zangerig, *zengerig*, *zingerig* bn. - zengerig, licht aangebrand, bijv. *zangerige melk*
zangersaovend de - repetitieavond van de zangvereniging
zangerskieren mv. - speciale, uniforme kleding van elk van de leden van een zangkoor
zangleider de - dirigent, leider van een zangkoor
zangleidster de - dirigente, leidster van een zangkoor
zanglerer de - zangleraar

zangliester de - zanglijster
zangmappe de - map voor bladen, boeken met koorpartituur
zangmeziek de - zangmuziek
zangnummer et - zangnummer
zangnote de - zangnoot
zangonderwies et - zangonderwijs
zangpepien mv. - bladen met koormuziek
zangrippetisie de - repetitie, oefening van een zangvereniging
zangschoele de - zangles of school voor zangonderwijs
zangstemme de - zangstem: stem al dan niet geschikt voor zang
zangstok et - zangstok
zanguitvoering de - zanguitvoering
zangverieninge, ...vereniging de - zangvereniging
zangvoegel de - zangvogel
zangwedstried de - zangwedstrijd
zangzaod et - zangzaad: zaad voor zangvogels
zanikkont, ...konte de - iemand die voortdurend klaagt, zeurt, moppert
zanikmusse de - zanikkous
zanikpot de - zanikkous
zankien et - liedje
zaod et 1. plantenzaad 2. zaaizaad, het gezaaide 3. graan als gewas op het veld 4. graankorrels 5. sperma
zaodaende et - bovenste deel van een garve (met de graankorrels)
zaodaoder de - zaadader
zaodaoderbreuk(e) de - zaadaderbreuk
zaodballe de 1. zaadbal 2. hetz. als *zaodbolle*
zaodbarg de - zaadberg, korenberg
zaodbeugel de - extra beugel die men op de zeis zette en die er, samen met de *grösbeugel*, toe diende om de lange halmen op te vangen en neer te leggen in de gemaaide strook
zaodbolle de - zaadbol
zaodbolster de - zaadbolster
zaodbouw de - akker met graan
zaodbouwen ww. - ondiep ploegen
zaodbult, ...bulte de - zaadberg
zaodbultzetten, zaodbultzetten, barge... ww. - opzetten van een korenmijs, van een grote hoop geogst koren
zaodcel de - zaadcel
zaoddeuze de - zaaddoos
zaoddodend bn. - zaaddodend
zaaddonor de - zaaddonor
zaoddösken en var. ww. - dorsen van graan

zaodeide de - zaadeg
zaoden ww. - zaden uitzaaien (anders dan wenselijk)
zaoderi'je de - tuinzaden
zaodgarve de - garve, bos graanhalm
zaodineiden ww. - onder eggen van zaad
zaodinhaelen ww. - naar binnen brengen van het geogste graan
zaodkappe de - kap op een zaadberg
zaodkiste de - kist met koren voor het paard
zaodknobbel de - zaaddoos
zaodknoppe de - zaaddoos
zaodkoopluden mv. 1. zaadkopers, handelaars in zaad 2. kraaien die op de zaadjes in de mest afkwamen wanneer die op het land was uitgestrooid
zaodkop de - zaadbol van de papaver
zaodlegge de - hetz. als *legge*, bet. 1
zaodleptien et - het 'lepeltje' van het herderstasje
zaodmaande de - zaaikorf
zaodmennen ww. - graan oogsten: binnen brengen of in een berg plaatsen m.b.v. paard en wagen
zaodmeter de 1. ton met behulp waarvan men steeds een halve mud graan afmat 2. bep. arbeidskracht die ervoor zorgde dat er precies een mud graan in de zak kwam
zaodmeule de - korenmolen
zaodmi'jen ww. - maaien van rogge, haver en ander graan
zaodmienen ww. - de prijs bepalen van koren voordat het wordt gemaaid
zaodmiete de - korenmijs
zaodmieten ww. - graan in een korenmijs plaatsen
zaodnappe de - grote houten nap waarmee men haver uit de ton haalde voor het paard
zaodofval et - kaf, afval van het koren
zaodofweger z. *zaodweger*
zaodopstikken ww. - omhoog steken van graan (bij het laden enz.)
zaodproppe de - elzenprop
zaodschieter de - uitloper met zaden, zaadpluim die te vroeg komt, vooral: biet die te vroeg zaad schiet
zaodschoppe de - ronde, houten schop waarmee men de graankorrels opschepte
zaodschure de - graanschuur
zaodsjouwe de - zeef waarmee men zaadkorrels van rogge, boekweit etc. van het kaf scheidde
zaodsjouwer de - degene die zakken koren wegdraagt bij een korenmolen of bij een

dorsmachine
zaodstaele de - stengel waaraan zaad zit
zaodtied de - de tijd, de periode van de graanoogst
zaodvat et - vat voor graan, met de inhoud van een halve *mudde*
zaodverkoop de - verkoop van graan
zaodvioele de - zaaivool, nl. voor zaad
zaodweger, **zaodofweger** de - korenmeter
zaodwiene de - kafmolen
zaodwinning de - het winnen, oogsten van zaad (om weer mee te kunnen zaaien)
zaodzak de - graanzak
zaodzeve de - hetz. als *zaodsjouwe*
zaodzoolder de - dichte korenzolder, boven bedrijfs- en evt. woongedeelte
zaolig z. *zalog*
zaoterdag de - zaterdag; *kwaoie/slechte/zwatte zaoterdag* de dag na goede vrijdag
zaoterdagaovendhemd, **zaoterdagsaovens...**, **zaotersaovenssmerighemd** et - lett. hemd dat erg smerig is na een week dragen (op zaterdagavond waste en verschoonde men zich)
zaoterdagsaovens, **zaotersaovens** bw. - op zaterdagavond
zaoterdagsmorgens en var. bw. - zaterdagsmorgens
zaoterdagsnaachs en var. bw. - zaterdagsnachts
zaotien et - zaadje, zaadkorreltje
zark de - grafzerk
zat bn. 1. genoeg gegeten hebbend, verzadigd, met een overduidelijk gevoel van verzadigd zijn 2. beschonken 3. genoeg, in voldoende mate
zate, **zathe** de - zate, grote hoeve
zatterd bw. - in *zatterd genog* meer dan genoeg
zattigheid de - verzadigdheid, het genoeg gegeten hebben
ze I pers. vn. - ze, zij (niet-beklemtoond)
ze II onbep. vn. - ze, men
zebbeld bw. - ongeveer, zoals men het kan noemen, zogezegd
zedel z. *zegel*
zedemisdrijf et - zedenmisdrijf
zedepelisie de - zedenpolitie
zedepreek, **zege...**, **zegen...** de - langdurig betoog waarin men aan alle kanten uitlegt en waarschuwt
zedepreken ww. - een *zedepreek* houden
zedepreker de - iemand die een *zedepreek* houdt

zedig bn., bw. - zedig: rustig en bescheiden, ingetogen; *een zedige praoter* iemand die zelfverzekerd praat
zee-aorend de - zeearend
zeebienen mv. - zeebenen
zeediek, **...dieke** de - zeedijk
zeedune de - zeeduin
zeeënte de - zeeëend
zeefbod de - bep. zeef voor het ziften van koren
zeefdruk de - zeefdruk
zeegruun I et - de kleur zeegroen
zeegruun II bn. - met de kleur zeegroen
zeehaven de - zeehaven
zeehonnel et - zeehondenvel
zeekaante de - kant van de zee
zeeklimaat et - zeeklimaat
zeel, **ziele** et 1. brede band of brede riem 2. bretel 3. schouderband (van kleding) 4. veiligheids gordel i.e. auto e.d. 5. hengel van een emmer 6. kruizeel 7. in *een nat zeel* dronken 8. z. *zegel*
zeelbaand de - bep. band, vgl. *Opgestaepeld hooft moej'anzelen mit zeelbanen*
zeelocht de - zeelucht
zeelte de - zeelt
zeem et - zeemleer
zeemaanskiend et - kind van een zeeman
zeemaansleven et - zeemansleven
zeemaanslied et - zeemanslied
zeemlapp de - zeemleer
zeemleer, **ziemleer** et - zeemleer
zeenivo et - zeeniveau
zeen, **ziene** de - taai stuk in vlees
zeepertien et - zeepaardje
zeepiere de - zeepier (dikke worm)
zeer I et 1. pijn 2. (fig.) gevoelige snaar, onderwerp, zaak met betrekking waartoe iemand extra gevoelig is; *oold zeer* oud zeer, oude vete, ruzie die nog steeds meespeelt, *iene op 't zeer kommen* hem grieven
zeer II bn. - zeer, pijnlijk, bijv. *iene zeer doen* lett. en ook fig.: hem grieven; *een zeer heufd* een zeer hoofd, een schurftig hoofd
zeereize de - zeereis
zeerkel, **zeerkellig**, **zeerkael**, **kel** bn. - kleinzerig
zeeroveri'je de - zeeroverij
zeerte de - gevoel van pijn; *zeerte in 't lief* buikpijn
zeeschute de - grote klomp (om op te lopen)
zeesteern de - zeester
zeestraote de - zeestraat
zeeuw de 1. paard van een bep. ras 2. (met

hoofdletter) Zeeuw
zeeviskeri'je de - zeevisserij
zeevoegel de - meeuw
zeewaeter et - zeewater
zeewind de - zeewind
zegel, **zedel**, **zetel**, **zeel**, **ziegel** et, ook wel de
 1. schede van bep. dieren: van een merrie, van
 een koe, van een ooi, van een vrouwelijk varken
 2. uitwendig geslachtsdeel van een vrouw 3.
 zegelmerk, lakzegel e.d. 4. verzegeling 5.
 postzegel, kwitantiezegel, plakzegel e.d. 6.
 wasdeksel van een bijencel
zegelbaand z. *liefbaand*
zegelmark et - zegelmerk
zegelofdrok de - zegelafdruk
zegeltange de - tang met behulp waarvan men
 loodjes bevestigt aan aardappelzakken
zegelverkope de - zegelverkoop
zegen de 1. woord, formule om te zegenen 2.
 heil, geluk 3. sleepnet, zegen 4. z. *zegenen*
zegenen, **zegen** ww. - zegenen, een zegen
 uitspreken
zege... z. ook *zede...*
zegenriek bn. - zegenrijk
zegeuner de - zigeuner
zegeunerkeuning de - zigeunerkoning
zegeunermeziek de - zigeunermuziek
zegeunerwaegen de - zigeunervagen
zegeunerwief et - zigeunervrouw
zegge de - bep. plantensoort: zegge
zeggen I, **zegge** et 1. dat wat men zegt 2.
 mondeling bericht, tijding 3. aanwijzing(-en),
 terechtwijzing(en) 4. wijze van zeggen
zeggen II ww. 1. zeggen, mondeling uiten
 2. meedelen, beweren 3. noemen, als naam
 geven, uitdrukken 4. mondeling berichten
 5. uitdrukken 6. redeneren, vinden en dat
 uitdrukken 7. zich becommentariërend uit-
 laten, kritiek uiten 8. gebieden, bevelen 9.
 beduiden, betekenen
zeggenschap de 1. zeggenschap 2. dat wat
 iemand meedeelt, voor waar vertelt
zeggepolle de - de plant zegge
zegger, **zegge**, **zeggersman**, **zagsman** de -
 degene die zegt, meedeelt
zeggien et 1. zegje *je zeggien doen* z'n zegje
 doen 2. zegswijze, spreekwoord
zeik, **zeike** de - (niet overal als ruw ervaren)
 urine
zeiken ww. 1. urineren 2. met kracht weg-
 lopen (van vloestof) 3. flink regenen 4.
 zeuren
zeikerd, **zeiker** de - zeiker, zeur, vervelende
 vent, ook wel: gierigaard

zeikerig bn., bw. - zeikerig, vervelend, ook:
 overdreven zuinig, gierig
zeiknat bn. - door en door nat
zeiksnor de - scheldwoord
zeikstengel de - zeurpot
zeil et 1. zeil: op een schip 2. de zeilen, zeilage
 (in verb.) 3. in *'t Gaot d'r heil om zeil om weg*
 er is veel rumoer 4. vloerzeil
zeilen ww. 1. voortgaan of doen voortgaan van
 een schip m.b.t. één of meer zeilen 2. zwevend
 voortbewegen, a.h.w. zeilend voortgaan 3. aan
 komen zetten 4. keilen, kiskassen
zeiloor et 1. ongewoon grote oorschelp
 2. spottend gezegd van iemand met grote
 oorschelpen
zeilschoele de - zeilschool
zeiltien et - zeiltje: klein zeil, stuk waterdichte
 kunststof (in bed tegen bedplassen)
zeilwind de - zeilwind
zeiker bn., bw. - zeker; *Et is een zekeren iene*
 het is een zekere, een erg secuur iemand, een
 muggenzifter
zeikerlijk bw. - zekerlijk, jazeker; *zeikerlijk*
waar beslist waar
zelde bn., zelfst. in *'t Is mi'j 't zelde* het maakt
 mij niets uit
zelden, **zeldens** bw. - zelden
zeldzem bn. - zeldzaam, ook: zo buiten-
 gewoon goed, mooi dat het maar zelden
 voorkomt
zeldzemdheid de - zeldzaamheid, rareiteit
zelf(...) z. *zels(...)*
zelfbinder de 1. zelfbinder, stropdas 2.
 maaimachine die ook schoven bindt 3.
 snelbinder
zelfkaante, **...kaant** de - zelfkant, buitenrand:
 van stof (lett.), ook fig.
zelflaeden bn. - zichzelf ladend, in *een*
zelflaeden waegen opraapwagen
zelfred, **...redded**, **...redderd** et - zelf ge-
 maakte kledingstof
zelfzoeper de - geit die melk drinkt uit de
 eigen uier
zels I, **zelfs** bw. - zelfs, meer dan verwacht
zels II, **zelf**, **zellef**, **zelve** aanw. vn. - zelf, in
 eigen persoon, niet m.b.t. anderen, niet door
 anderen, bijv. *Die lopt 'm zels veurbi'* werkt
 veel te hard, veel te gejaagd; in combinatie met
 een pers. vn. vaak aaneen: *ikkezels*, *mi'jzels*,
iejezels enz.; *Ze is op heurzels* voert haar eigen
 huishouding
zels(...) - zelf(...)
zelsbehoold et - zelfbehooud
zelsbetrapper de - paard dat zichzelf steeds

op de tenen trapt
zelschop z. *gezelschap*
zelskaarnder de - iemand die zelf karnde
zelskezer de - zelfkazer, veehouder die zelf kaas maakt
zelspetret et - zelfportret
zelsregelend bn. - zichzelf regelend
zelsrespekt et - zelfrespect
zelsstaandig bn. 1. zelfstandig: autonoom 2. vrij van hulp, steun van anderen
zelsstaandighied de - zelfstandigheid
zelsverbouwd bn. - zelf verbouwd
zelsverwiet et - zelfverwijt
zelsweefd, zelfweefd bn. - zelf geweven
-zem - -zaam, achtervoegsel in afleidingen als *zwiegzem, redzem*
zemel de 1. zemel, huls, dop van een graankorrel 2. iemand die steeds zeurt
zemelbad et - bad van water met zemelen (tegen dauwworm)
zemelder de - zemelaar, iemand die altijd zeurt
zemeldeuze de - zeurpot, iemand die steeds over kleinigheden klaagt of zeurt en veelal ten onrechte
zemelen ww. zemelen, zeuren
zemelig bn. - zemelig: zeurderig
zemelkont, ...konte de - iemand die voortdurend klaagt en zeurt, zemelaar
zemelmusse de - zemelaar, zanik
zemelpoede de - zemelaar, zanik
zemelpot de - zeurpot, zemelaar
zemeltoete de - kletser, leuteraar, zaniker, zeer lastige persoon
zemelzak de - zemelaar, zanik
zemelziek bn. - zenuwziek, in *d'r zemelziek van woden* er gek van worden, er niet tegen kunnen
zemer'je de - honingsperserij
zende de - zeis
zendebeugel de - beugel die men bij het maaien op de zeisboom zet en die het gemaaide bijenhoudt om het in de gemaaide strook te leggen, met name dienstig in geval van lang gras en bij 't maaien van graan
zendeblad et - blad van een zeis
zendeboom de - zeisboom
zendeboomring de - hetz. als *zending*
zendedolle de - handvat aan een zeis
zendehaemer - haarhamer
zendehakke de - breed puntig deel van het blad van een zeis, dicht bij de zeisboom
zendehakkerig z. *takkerig*
zendeheerder de - iemand die bezig is met het

haren van een zeis
zendeheren, ...haeren ww. - haren van een zeis
zendekiele de - keg in de ring onder om de zeisboom geschoven; daarin is de bevestigingspunt van het zeisblad gehaakt, zodat dat goed vast aan de boom kan komen te zitten
zendeman de - iemand die met zeisen vent
zendemark de - bep. markt in *Stienwiek*
zendemi'jen ww. - maaien: met een zeis
zendemi'jer de - iemand die met een zeis maait, ook: als arbeidskracht
zendenakkien et - scherp uitsteeksel aan de achterkant van het zeisblad, z. ook onder *plaete*, bet. 3
zendeplaete et - hetz. als *plaete*, bet. 3
zendepoep de - arbeider uit het Nederduitse gebied die hier te lande bij boeren het maaien van gras aannam en uitvoerde; ook wel werkzaam in de verveningen in de *Westhoek* van *West-Stellingwarf*
zending de - ring om het eind van de zeisboom waarin de punt van het blad rust en een keg wordt gedreven om het blad goed vast te zetten; ook bekend in de vorm van een klem met schroeven
zenderoer et - halve stengel van een braamstruik waaruit de pit is verwijderd: gebruikt ter afdekking van de scherpe kant van de zeis, ook wel van een kromme stok gemaakt
zendescharpen ww. - scherp maken van een zeis
zendesnee de - snijkant van de zeis
zendespit de - hetz. als *heerspit*
zendestele de - zeisboom
zendestok de - zeisboom
zendestrieken ww. - de zeis bewerken met de *zendestrik*
zendestrik, ...strikke, pikstrik, pikstriel,
zendestrieker et, de - strijker voor de zeis
zendevoer et - zeisbeschermer, in de vorm van een stok met een gleuf erin, waarin het scherpe deel van het zeisblad past
zendingswark et - zendingswerk
zendtijd de - zendtijd
zenewachtig, zenewachtig bn. - zenuwachtig
zenewaeter et - leewater (ophoping van vocht in gewricht van een koe)
zengerig z. *zangerig*
zenuw, zening, zenigen, zeningen, zenen, zenens de 1. zenuw, elk der draden in het lichaam die zenuwprikkels overbrengt 2. taai

stuk in het vlees 3. zenuwstelsel, bijv. *Die het et op 'e zenen* is snel zenuwachtig, is gauw in paniek bij tegenslagen, enz.

zenuwlieder de - zenuwlijder

zenuwpesjent de - zenuwpatiënt

zerigheid de 1. pijnlijkheid, het pijnlijk zijn 2. (fig.) ellende, beroerde toestand

zesdaags bn. - zesdaags

zesdehalf, zestehalf hoofdtelw. - vijfen-eenhalf

zesenvuufstig, ...viefstig en var. hoofdtelw. - zesenvijftig

zesenzeuventig, en var. hoofdtelw. - zesenzeventig

zesse I de - zes

zesse II hoofdtelw.; ook in de vorm *zes: zes meensken*, verb. in: *Ze kwammen mit 'n zessen*

zesweeks bn. (van varkens) - zes weken oud

zet de 1. het zetten, een verplaatsing bij dammen, schaken e.d. 2. handige stap (om iets te bereiken) 3. flinke inspanning 4. (vaak verkl.) poos 5. bep. ziekte: toeval 6. aanval van ziekte

zetangel de - hengel die men aan de kant vastzet in de grond

zetbaos de - zetbaas

zetboer de - huurboer

zetbrette de - zetbreedte

zetel de 1. plaats als afgevaardigde 2. z. *zegel*

zetelverdeling de - zetelverdeling

zetgrond, zetwark de - afgebonkte grond

zethaeg z. *haege*

zetlatte de - gereedschap van een rietdekker: bep. lat die men op het riet legt bij het dekken, zodat het bijeen blijft

zetliende de - bep. tuig om mee te vissen: zetlijn

zetmael et - zetmeel

zetmesiene de - zetmachine

zetpille de - zetpil

zets tee de - plaats waar men een zaadberg, een korenrijt plaatst

zetten ww. 1. doen zitten 2. recht op of opwaarts gericht op of in iets plaatsen 3. zodanig zetten dat iets/iemand vastzit 4. geboren doen worden, ter wereld (doen) brengen, bijv. in *een kiend op 'e wereld zetten* 5. in een bep. positie of hoedanigheid plaatsen/brengen, op een bep. plek neerzetten 6. doelpunten maken (vooral bij voetbal, korfbal), bijv. in *Wie het him zet!* 7. aanbrengen op of in iets, in of aan iets vastzetten 8. zodanig plaatsen, aanbrengen dat iets of iemand zich erin bevindt, zich onder iets

bevindt 9. afstellen, instellen, bijv. *de wekker zetten* 10. neerzetten, uitzetten, afstellen om te vangen, te vergiftigen enz. 11. poten, planten, uitzaaïen 12. bepoten, beplanten 13. in een bep. vorm neerzetten, door te plaatsen doen zijn 14. wagen, inzetten, bijv. *Zet et op geld* vraag er geld voor 15. in een stand of toestand brengen waarin iets zich moet bevinden 16. bereiden: van thee, koffie 17. (van een tol) doen draaien 18. zich inspannen 19. plotseling en stevig beginnen met lopen, huilen, schreeuwen e.d. 20. bezig doen zijn 21. zijn vaste vorm krijgen, z'n definitieve aard krijgen 22. aan komen lopen, fietsen enz., weglopen, -fietsen enz. 23. een bep. gelaatsuitdrukking gaan maken, vertonen, bijv. *een lange neuze zetten* trekken 24. letterzetten 25. in *et niet zetten kunnen* het niet uit kunnen staan, het niet kunnen velen 26. zich vastzetten, vast gaan zitten

zetter de 1. iemand die *zet*, z. *zetten*; vooral: letterzetter 2. pootaardappel 3. stevig gebouwd meisje, in *een stevige zetter*

zetteri'je de - zetterij

zetterstee de - zetstee, open plaats in het bos van zo'n vijftig meter in omtrek en zodanig vrijgemaakt dat het hout er naar toe gebracht kon worden voor het eikschillen

zettien et 1. zetje: duwtje; 2. poosje

zetwark et 1. zetwerk 2. z. *zetgrond*

zeugekooi, zeugenkooi, zeugkooi, vangkooi de - zeugkooi (voor de biggen)

zeugien et 1. zootje (vis) 2. schorremorrie, tuig, ook *zooigien*

zeuken z. *zuken*

zeum, zoom de, et - zoom, boord (aan stof genaaid)

zeumdraod de - lange draad om mee te zomen

zeumer de - elk der palen in het water waarover men de *batte* (bep. bruggetje) legt

zeumnaod de - zoomnaad

zeune, zeun de - zoon, mannelijk kind

zeupien et - wat men aan drank drinkt, gaat drinken, vooral in een herberg enz., zopie

zeurbuul de - man die steeds zeurt

zeurder, zeurderd de - zeurderig iemand

zeurderi'je de - gezeur, geruzie

zeurdeuze de - zeurkous (vaak van een vrouw gezegd)

zeurder, zeurderd de - zeur, iemand die voortdurend zeurt, zanikt

zeurkever de - vervelende, zeurende vent

zeurkont, ...konte de - iemand die altijd moppert, zeurt

zeurkouse de - zeurkous, zeurpiet
zeurmusse de - zeurpot
zeurpiet, **zeurpiete** de - zeurpiet
zeurpoede de - zeurzak, zeurpiet
zeurpot, **zeurpote** de - zeurpot
zeurzak de - zeurpot
zeurzak... z. zuut...
zeute z. *zute* I, II
zeutighied z. *zutighied*
zeuties bw. - kalm, op rustige wijze, in verb. als *op zien Tiemen, hak zeuties* heel rustig, zonder zich te haasten
zeuven I de 1. het cijferteken zeven 2. het waarderingscijfer zeven 3. speelkaart met zeven eenheden.
zeuven II hoofdtelw. - zeven (ook verb.), bijv. *kwat over zeuven 7.15 uur, Die is half zeuven* hij is dronken, *Die het de broek op half zeuven* laag, afgezakt, *in zeuven haosten* zeer haastig, zeer snel, *Dat bin zeuvens en achten* opgeschoten jongens (van zo'n 14 tot 18 jaar)
zeuvenblad et - zevenblad (bep. plant)
zeuvenendattig, **zumen...**, **zummen...** telw. - zevenendertig
zeuvendehalf telw. - zeseneenhalf
zeuveneneenkwat telw. - zeveneenvierde
zeuvenenhalf, **zeuveneneenhalf** telw. - zeveneeneenhalf
zeuvenklapper de - zevenklapper
zeuvenmaansoren mv., in *mit zeuvenmaansoren* met grote oren luisterend
zeuvenmaonder de 1. zevenmaands kind 2. kleine, tengere man
zeuvenmaonds bn. - zevenmaands (van baby's)
zeuvenmijlsleerzen mv. - zevenmijlslarzen
Zeuwensteern, **Zeuwenster** de - Zeven-gesternte
zeuventaander de - vork met grote tanden, aardappelrooivork
zeuvenstuffersblauw I et - de kleur blauwzwart
zeuvenstuffersblauw II bn. - met de kleur blauwzwart
zeuventien, **zuumtien**, **zumtien** telw. - zeventien
zeventig, **zuumtig**, **zumtig** telw. - zeventig
zeve, **zeef** de - zeef
zeven, **zieven** ww. - zeven, bijv. *zaand zeven*, ook hetz. als *zi'jen* (van melk)
zeveren z. *zieveren*
zi'j pers. vn. (in niet-beklemtoond gebruik wordt meestal *ze* gebruikt) - zij, ze
zi'jaster de - zaaiaster

zi'jbedde, **zi'jberre** et - zaaibed
zi'jblik z. *zi'jvorrel*
zi'jbrette de - breedte die men neemt bij het zaaïen of het strooien van kunstmest
zi'je de - zeef, vooral voor vloeibare stoffen, veelal: melkzeef
zi'jeklemme de - klem waarmee men de eigenlijke zeef in de melkzeef vastklemt
zi'jemmer de - emmer waaruit men zaaït of kunstmest strooit (met de hand)
zi'jen ww. 1. zaaïen, ook op vergelijkbare manier strooien (met name van kunstmest) 2. zeven 3. z. *zaaïen*
zi'jer de - zaaier
zi'jgoed et - zaaigoed, zaaizaad
zi'jklaor bn. - zaaiklaar
zi'jlaand et - land waar gezaaid wordt, dat pas gezaaid is
zi'jmesiene de - zaaïmachine
zi'jrogge de - rogge die men zaaït
zi'jtied de - zaaïtijd
zi'jvat et - vat waaruit men met de hand zaaït of kunstmest strooit
zi'jvioele de - zaaïviool (hulpmiddel bij het zaaïen)
zi'jvorrel, **...blik**, **zaaiblik** et - lang blikken attribueert of bep. mand waarmee men met de hand zaaizaad of kunstmest strooide
zi'jzaod et - zaaizaad
zicht et 1. mogelijkheid om te zien 2. uitzicht 3. situatie waarin, omstandigheden waaronder men kan zien, bijv. *d'r zicht op kriegien* het beginnen te begrijpen 4. in *op zicht* gestuurd, mee gekregen om te bekijken, als zicthending
zichtber bn. - zichtbaar, te zien
zichte de 1. zeef voor droge stof 2. zicht, nl. klein soort zeis voor het maaien van graan
zichtebluïen et - hoopje plaggen als grensmarkering, met name ter afgrenzing in het heideveld
zichten ww. 1. zichten, met de zicht maaien 2. richten om af te stellen, uit te zetten
zichtlatte de - lat met bovenaan een dwarslat, o.m. gebruikt bij het afstellen van bep. hoogten, bij de aanleg van wegen en in de bouw
zichtliende, **zichtliene** de - lijn die men spant bij het uitzetten (om een rechte lijn aan te kunnen houden)
zichtpenne de - paaltje dat men plaatst bij het uitzetten, o.m. van land
zichtstien, **zichtsteen** de - steen gebruikt als grensmarkering, met name tussen percelen, voor afgrenzing van heideveld, hetz. als

rooistien

zie pers. vn. - zij, ze

ziedbaander, ...*baanzer* de - elk der twee tegen elkaar sluitende buitendeuren aan de zijkant van een schuur (van de traditionele Stellingwerfse boerderij); vaak wordt niet één maar worden beide tegen elkaar geplaatste deuren als geheel bedoeld

ziedbaanzerdeure en var. de - bansdeur aan de zijkant van de schuur, elk der deuren van de *ziedbaander*

ziedbalke de - zijbalk

zieddeure de - zijdeur

zieddiel de - zijweg

zieddiel, ...*deel* et - zijstuk, met name van een wagen: dan hetz. als *ziedledder*

ziede, *zied* de 1. natuurzijde 2. weefsel van natuurzijde 3. grenslijn van een figuur 4. grensvlak, vooral: zijvlak, zijkant van een voorwerp, een gebouw enz. 5. zij, zijkant van het lichaam: van mensen, dieren

ziedelings bw. - aan de zijkant, naast

zieden bn. - zijden, van zijde

ziedepapier et - crêpepapier

ziedepapieren bn. - van *ziedepapier*

ziederaem z. *ziedraem*

ziedeupening de - zijopening

ziedewiefies mv. - akkerwinde

ziedewiend de - zijwind

ziedgat et - gat aan de zijkant

ziedgevel de - zijgevel

ziedglas et - zijraam

ziedgrachte de - zijgracht

ziedhekke et - hek als opzetstuk aan de zijkant van een wagen

ziedingang en var. de - zijingang

ziedkaante, ...*kaant* de - zijkant, zijvlak

ziedkaemer de - zijkamer

ziedkammegien, *ziedkaom* et - kammetje om in het haar te dragen (min of meer opzij)

ziedklepper de - ouderwetse stoomfiets met de kleppen aan de zijkant

ziedlaene de - zijlaan

ziedlatte de - hetz. als *raemslatte*

ziedledder, ...*letter*, ...*laeder*, *ziedplaanke*, *ziedschot*, ...*schut* de - zijladder, wagenladder

ziedlippe de - nok, lip aan de zijkant van een hoefijzer

ziedmure de - zijmuur, muur aan de zijkant

ziednaod de - naod opzij (van kleding)

ziednet et - zijnet

ziedpad et - zijpad

ziedraem, *ziederaem* et - zijraam

ziedschot et 1. schot aan de zijkant 2. z. *ziedledder*

ziedsloot de - zijslot

ziedspiegel de - zijspiegel

ziedstok et - zijstuk (van een voorwerp, een constructie)

ziedstraote de - zijstraat

ziedstring(e) de - streng aan de zijkant (van een paard), hetz. als *zillestring*

ziedtakke z. *dwastakke*

ziedvak et - bergruimte, vakje aan de zijkant van een tas, koffer e.d.

ziedvaort de - zijvaart

ziedvleugel de - zijvleugel

ziedwaand de - zijwand

ziedweg, *zieweg* de - zijweg

ziedwiek de - wijk dwars op een wijk, zijvaart in de veenderijen

ziedwottel de - zijwortel

ziegel z. *zege*

ziegen ww. 1. tochten 2. piepend ademen 3. vocht doorlaten

ziekbedde et - ziekbed, ziekte

zieke-ofdieling de - ziekenafdeling

ziekebezuuk, *zieken...* et - ziekenbezoek

ziekefoonspesjent de - ziekenfondspatiënt

ziekegeld et - ziekingeld

zikelik bn. - zieachtig, steeds ziek

zieken I mv. - ademtichten, in verb. als *de zieken haost kwietraeken* bijna geen adem meer kunnen krijgen

zieken II ww. - zieken: treiteren

ziekenhuisbedde et - ziekenhuisbed

ziekenhuuspesjent de - ziekenhuispatiënt

ziekezael de - ziekenzaal

ziekiek tw. - zie je, kijk, let wel

ziekte de 1. het ziek zijn 2. bep. ziekte, elk der soorten waarin het ziek zijn van mens, dier en plant zich laat onderscheiden

ziekteperces et - ziekteproces

ziekteverschiensel et - ziekteverschijnsel

ziel, *ziele* de 1. ziel, geest, innerlijk leven, i.t.t. het lichaam 2. persoon, in verb.: *arme ziel* stakker 3. sluis tegen zeewater 4. duiker voor afwatering 5. drijvende kracht, in bijv. *Geld is de ziel van de negosie* van de handel 6. z. *zeel*

ziele z. *ziel*, *zeel*

zieleloper de - hetz. als *ramplesant*, bet. 2

zieleraanselder de - ronselaar voor het leger

zielsbliede bn. - zielsblij

zielsgelokkig bn. - zielsgelukkig

zielsgraag bw. - zielsgraag, heel graag

ziemleer z. *zeem*

zien I ww. 1. zien, kijken, blikken, bekijken,

ontwren 2. de kleur, het voorkomen, de uitstraling enz. hebben die wordt aangegeven
3. vinden, aantreffen 4. zich voorstellen 5. begrijpen 6. overwegen 7. nagaan 8. een bep. verwachting hebben 9. proberen 10. beschouwen

zien II bez. vn. - zijn, van hem, van het

ziene z. *zeen*

zienend, **zienen**, **zienes** zelfst. bez. vn. - die, dat wat van hem is, het zijne, de zijne

ziensgeliekese, **ziensgelieke** de - het evenbeeld van, dezelfde als een bep. man, jongen, dier of voorwerp

ziepe de - zeep

ziepebakken et - zeepbakje

ziepebelle, **ziepbelle** de - zeepbel

ziepefebriek de - zeepfabriek

ziepeglad bn. - erg glad

ziepeklopper de - zepeklopper

ziepekoeken et - bep. hard koekje met 'glazuur' aan één kant

ziepekop de - bep. zeepbakje

ziepelocht de - zeepvlucht

zieperig bn. - zeepachtig, vooral van noten die zo smaken

ziepetonne de - zeepvat

ziepevat, **ziepvat** et - zepton

ziepogen mv. - ogen met rode randen

ziepsop et - zeepsop

ziepwaeter et - zeepwater

zier de - in *gien zier* helemaal niets

zietakke z. *dwastakke*

zieven z. *zeven*

ziever de 1. zever, kwijl 2. benaming voor iemand die vaak kwijlt 3. iemand die zanikt, zeurt

zieverbaard de - zeverbaard (lett.)

zieverdoekien et - slabbetje

zieverder de 1. iemand die vaak kwijlt 2. zeveraar, zeur

zieveren, **zeveren** ww 1. kwijlen 2. sijpelend gaan (van vocht) 3. zaniken, zeuren

zieverkont de - zeurpot, iemand die steeds zanikt

zieverpot de - zeurpot, zever

zieverzak de 1. iemand die voortdurend zeurt, zanikt 2. kind dat kwijlt 3. onder eind van een Duitse pijp

ziezo I bw. - aldus, op die wijze

ziezo II tw. - ziezo: gezegd om voldoening, opluchting uit te drukken

ziften ww. - ziften, zeven

zigzagegge de - eg waarvan de tanden in zigzaglijnen tegenover elkaar staan

zigzagnaod de - zigzagnaad

zij de, in *de hoge zij* de hoge, zijden hoed

zille de 1. borsttuig, haam van een trekdier, vooral van een paard 2. kruiwagenzeel

zillegerei et - paardentuig, gerei

zillegoed et - paardentuig bij boerenwagens

zillestring, **zilstring** de - streng, veelal van touw, waarmee het paard een wagen enz. trok

zilver(...) z. *zulver(...)*

zin I de - zin, volzin

zin II, **zinne** de, et 1. gedachte, het denken

2. humeur 3. wil, begeerte 4. animo, lust 5. eetlust, trek in iets, lust om te drinken, eten 6. bedoeling, beredeneerd plan, doordachte opzet 7. bestaansreden, ratio, nut

zindelik bn. 1. zindelijk: zichzelf niet bevuilend 2. rein, proper

zingen I et - koorrepetitie

zingen II ww. 1. zingen, ook negatiever: kwelen, een kwelend geluid geven 2. zingen, en karakteristiek geluid geven van vloeistof die gaat koken 3. levendig, luidruchtig zijn, met enige uithalen zich uiten (van kippen)

zingeri'je de - het zingen

zingerig bn. 1. geneigd tot zingen, vooral in ontkenning 2. z. *zangerig*

zingliester de - hetz. als *grieze liester*

zinkgat et - zinkput, zakput, gat waarin het vuile water wegzinkt, d.i. wordt afgevoerd op de plaats waar potten en pannen, melkbussen etc. werden schoongemaakt

zinkgatsgoed et - de modder uit het gootgat, gebruikt voor bemesting

zinkgeute de - open goot voor de afvoer van het vuile water, naast en vanaf de stenen of planken vloer waarop men potten, pannen, melkbussen etc. schoonmaakte, naar het *zinkgat*

zinking de 1. aandoening, pijn, bijv. *Hij hadde zinkings in de oren* 2. koortsgevoel, griepgevoel

zinkputte de - zinkput, zakput

zinksel et - zinksel, bezinksel

zinkwaeter et - het vieze water uit het *zinkgat*, *geutsgat*

zinkwarker de - ambachtsman die met o.m. zink werkt, die zink aanbrengt

zinnebeeld, **...biel** et - zinnebeeld, symbool

zinnen ww. - aanstaan, bevallen

zinnig bn. 1. eigenzinnig, koppig, kieskeurig 2. waarbij extra zorg, bijzondere nauwkeurigheid vereist is

zinnigen ww. - naar de zin zijn

zinsdiel, **...deel** et - zinsdeel

zintuug et - zintuig
zit de, et 1. het zitten 2. stoel, zetel, plek om te zitten 3. op een machine aangebrachte zitplaats
zit-an de - stoel, in verb. als *Krieg mar even een zit-an* neem maar even een stoel
zitbaanke de - zitbank
zithakken z. *waegenkiste*
zitdag de - dag waarop een instantie zitting houdt
zitgat et - gat van de wc
zithenne de - iemand die voortdurend blijft zitten plakken
zitkamer de - zitkamer, woonkamer
zitkoeler de - zitkuil
zit-op-'e-stoel de - iemand die blijft plakken
zitpanne de - enigszins komvormige zitplaats op een maaimachine
zitplaanke z. *zittersplaanke*
zitplak et - zitplaats (in een bus, trein, e.d.)
zitschoe de - schoen die niet in de eerste plaats bedoeld is om op te lopen.
zitslaapbaank de - zitslaapbank
zitslaopkamer de - zitslaapkamer
zittelplaanke z. *zittersplaanke*
zitten ww. 1. zitten 2. een zitplaats bieden, zijn 3. (gevolgd door *te*) zittend doen, verrichten, bijv. *Ik heb zeten te lezen* 4. (gevolgd door *te*) enige tijd de handeling verrichten die wordt uitgedrukt 5. een functie bekleden, deelnemen aan bestuurs- en commissieactiviteiten enz. 6. vertoeven, wonen, z'n verblijf hebben, in de gevangenis e.d. verblijven 7. verkeren, zich bevinden zoals wordt uitgedrukt, bijv. *in de piene zitten* grote zorgen hebben 8. in de situatie blijven 9. zich bevinden, zijn 10. (van kleding) passen, staan 11. bevestigd, geconstrueerd, aangebracht zijn 12. volgens de genoemde eigenschap of hoedanigheid zich voordoen 13. gevuld, bedekt, vervuld zijn 14. door aanraking of bijna-aanraking verbonden zijn, naderen door te volgen 15. ermee zitten, iemand flink beroeren 16. als doelpunt maken
zittendeweg bw. - terwijl men zit, zittend
zittersplaanke, zittel..., zit..., waegenplaanke de - zitplaats in de vorm van een plank op een boerenwagen of evt. een ander vervoermiddel
zitting de 1. deel van een stoel of bank waarop en waartegen men zit; vooral: het bekleedsel daarvan 2. gelegenheid die men geeft om te consulteren, te kunnen betalen, betaaldag e.d. 3. formele vergadering van een gemeenteraad, een rechtscollege e.d.

zittingstied de - zittingstijd
zitvleis et - lett.: vlees aan het lichaam als gevolg van het lange zitten, all. in de verb. als *Ik heb zo lange zeten, ie zollen d'r zitvleis van kriegen*
zjandarme de - gendarme
zo I, zoe bw. 1. zo 2. aanstonds, dadelijk 3. zo maar 4. nadrukkelijk, bijv. *Ik had et nog zo zegd*
zo II onderschikkend voegw. 1. zoals 2. naar, overeenkomstig
zo III tw. - (om verbazing uit te drukken) zo, toe maar!
zoas voegw. - zoals
zocht, zucht de 1. keer dat men zucht 2. enige wind (die waait) 3. zeer korte tijd, ogenblik
zochten, zuchten ww. - zuchten: zuchtend ademen, zuchten lozen
zodaolik, zodaodelik bw. - zodadelijk, aanstonds
zodat voegw. - zodat
zodde de 1. taaie plag gras, moerassige zode 2. drijfvl, drijvende pol gras, weke plek in moerassig gebied, moerassig stuk in het land
zoddelaand et - land met *zodden*, z. *zodde*, bet. 2
zoddepoele de - heidepoel met een sterke laag planten aan de oppervlakte
zoddepolle de - graspol in moeras
zoddig, zodderig bw., bn. 1. met moerassige grond, met natte, weke bodem 2. (m.b.t. iemands gelaat) niet fris, niet glanzend
zode de 1. afgestoken heideplag met veen eraan, eerder veel als brandstof gebruikt, lang soort turf, van geringe kwaliteit 2. graszode
zodediek de - dijk: lage, lange hoop gestapelde turf: van een bep. soort, nl. *zoden*, z. *zode*, bet. 1
zodehokke et - hoop hol gestapelde turf
zodemolm de - molm van *zoden*, z. onder *zode*, bet. 1
zodemot et - turfmot van een lang, broos, slecht soort turf, nl. *zode*, bet. 1
zoden bn. - van heideplaggen
zodering de - op bep. wijze gestapelde *zoden*, z. *zode* bet. 1
zodestikken ww. - steken van *zoden*
zodommiet bw. - dadelijk, binnenkort
zodrekt bw. - dadelijk, aanstonds
zoe'n, zo'n aanwijzend vn. 1. zo een, zulk 2. (van pers., zaken, gebeurtenissen) in hoge mate met de kenmerkende eigenschap 3. ongeveer 4. zoals men ongeveer wel kent
zoeg de - saaije, zoetsappige vent

zoegbuis de - zuigbuis: aan een pomp
zoegdoek de - doekje waarop een kind kan sabbelen
zoegen ww. 1. door zuiging water, lucht, stof enz. verplaatsen 2. met de lippen eromheen geklemd en met een inademde beweging uit iets halen 3. uit de borst, uier enz. drinken 4. (van een zeug) zog hebben 5. sabbelen, lurken 6. stofzuigen
zoegepappe, **zoegepap**, **zoegepappe(n)boom**, **zoegetappe(n)**, **zoeg(e)nappen**, **zoegpappen**, **pappezoegers**, **papzoeger**, **hunningzoeger** de 1. kamperfoelie, ook tuinkamperfoelie 2. fopspeen
zoeger de 1. iemand die zuigt 2. fopspeen of gewone speen 3. pompzuiger 4. hetz. als *lammezoeger*
zoegerkleppe, **zoegkleppe** de - zuigerklep
zoegerstange, **zoegstange** de - zuigerstang, vooral: stang aan de pompzuiger
zogetanen mv. 1. de eerste tanden die een kind krijgt, het melkgebit 2. fopmiddel, nl. gefingerd iets voor het halen waarvan kinderen of onnozele personen weg werden gestuurd om het te halen
zoegflesse de - zuigfles, nl. om jonge kinderen met melk te voeden
zoeggat et - hetz. als *zaandzoeggat*
zoegien et - sloom, onnozel vrouwtje
zoeging de - zuiging
zoeglam bn. - niet langer zog gevend
zoeglaom, *...lam* et - hetz. als *opfokkertien*, bet. 1
zoeglappe de - zuigleer, trekleertje
zoegleer et - stuk leer waarvan een zuigende werking uitgaat: onderdeel van een pompzuiger
zoegmotte de - zeug met jongen
zoegnetel de - dovenetel
zoegpere de - zachte peer
zoegpompe de - zuigpomp
zoegspannegien et - twee zogende lammeren bij een schaap
zoegspul et - schaap met zogende lammeren
zoelig bn. - zoel, zwoel (van het weer)
zoemer, **zommer**, **zomer** de, et 1. zomer 2. zomerseizoen 3. zomers weer 4. instrument dat een zoemtoon kan voorbrengen 5. blauwe vlieg
zoemerachtig, **zommer...** bn. - zomerachtig
zoemeraovend, **zommer...** de - zomeravond
zoemeraovens, **zommer...** bw. - op een zomeravond

zoemerbiete, **zommer...** de - bep. ronde biet
zoemerbroek, **zommer...** de - zomerbroek
zoemerdag, **zommer...** de 1. zomerdag, dag in de zomer 2. dag met zomers weer
zoemerdiak, **zommer...** de - zomerdijk
zoemerdienst, **zommerdienst** de - zomerdienst
zoemerdracht, **zommer...** de 1. periode in de zomer waarin de bijen honing halen: van klaver, lindebomen, sporkehout, bramen en andere zomerplanten 2. kleding die men in de zomer draagt
zoemeren, **zommeren** ww. - zomerweer zijn
zoemerfeest, **zommer...** et - zomerfeest
zoemergoed, **zommer...** et - zomergoed: zomerkleren
zoemergriep, **zommer...** de - zomergriep
zoemerhoed, **zommer...** de - zomerhoed
zoemerhunning, **zommer...**, *...hunnig* de - honing in de zomer geoogst
zoemerhuus, **zommer...** et - zomerhuis (voor recreatie)
zoemerjasse, **zommer...** de - zomerjas
zoemerjurk, **zommer...** de - zomerjurk
zoemerkaante de - kant van een *metras* voor gebruik in de zomer
zoemerkaemer, **zommer...** de - kamer in het huis waarin men niet kon stoken, i.t.t. de *winterkaemer*
zoemerkleren, **zommer...** mv. - zomerkleren, zomerkleding
zoemerkool, **zommer...** de - zomerkool
zoemerkost, **zommer...** de - zomerkost
zoemermaantel, **zommer...** de - zomermaantel
zoemermaand, **zommer...** de 1. de maand juni 2. elk van de twee, ook drie zomermaanden, t.w. juni, juli en augustus
zoemermiddag, **zommer...** de - middag in de zomer
zoemermorgen, **zommer...** en var. - ochtend in de zomer
zoemernaacht, **zommer...** en var. - nacht in de zomer
zoemerontuug, **zommer...** en var. et - onkruid in de zomer
zoemeropruijing, **zommer...** en var. - zomeropruijing
zoemerpeleis, **zommer...** en var et - zomerpeleis
zoemerpostzegel, **zommer...** en var. de - zomerpostzegel
zoemerrogge, **zommer...** en var. de - zomerrogge

zoemerrok, *zommer...* en var. de - rok om in de zomer te dragen

zoemers I, *zommers, zomers* bn. - zomers, in de zomer, zoals het in de zomer is

zoemers II en var. bw. - in de zomer

zoemerschoe, *zommer...* de - zomerschoen

zoemerschouw, *zommer...* en var. de - inspectie in de zomer naar het al dan niet opgeschoond zijn van sloten e.d.

zoemerspeulen, *zommer...* en var. mv. - zomerspelen, in *de Olympische zoemerspeulen*

zoemersproete, *zommer...* en var. de - zomersproet

zoemerstoel, *zommer...* de - tuinstoel

zoemertied, *zommer...* en var. de - zometijd

zoemertwirre, *zommer...* en var. de - werfelwind

zoemervekaansie, *zommer...* en var. de - zomervakantie

zoemerverblijf, *zommer...* en var. de - zomerverblijf

zoemerweer, *zommer...* en var. et - zomerweer

zoemerwind, *zommer...* en var. de - zomerwind

zoemerwille, *zommer...* en var. de - plezier, pret die men in de zomer, als gevolg van de zomer meemaakt

zoemerwottel, *zommer...* en var. de - peen die men in de zomer eet (i.t.t. winterpeen)

zoemities z. *zomities*

zoenend, *zoenen, zoenente, zoenende* aanw. vn. - zo een, zulk een, een dergelijke

zoep de - zuip, in *te zoep en te biet* gezegd van drassig land, land dat voortdurend onder water staat

zoepen I et - dat wat mensen, dieren gewoonlijk drinken, dat wat mens en dier kunnen drinken

zoepen II ww. 1. drinken 2. gulzig drinken, zwelgend drinken 3. veel sterkedrank drinken

zoeper, *zoeperd* de - iemand die veel sterkedrank gebruikt

zoeperti'je de - zuiperij, het steeds sterkedrank gebruiken

zoepkalf et - drinkebroer, ook wel: iemand die veel achter elkaar drinkt, zoals veel karnemelk bij warm weer

zoepplatte de 1. iemand die veel achter elkaar drinkt 2. iemand die veel sterke drank gebruikt

zoeperti'j de - zuippartij

zoer I, *zuur* et 1. stof die zuur smaakt 2. zure,

bijtende stof

zoer II bn. 1. zuur (van smaak) 2. bedorven, aangetast door zuurvorming 3. in *zoere regen* zure regen 4. nogal onprettig, onaangenaam 5. stuurs, zuur kijkend

zoerachtig bn. - enigszins zuur

zoerballegen et - bep. rond en zuur snoepje

zoerblaeden z. *zoerstange*

zoerbranen, *zoerbranens* mv. - brandend maagzuur, bijv. *et zoerbranen d'r niet van krieges* er geen hinder van ondervinden

zoeren ww. - zuur worden (van melk)

zoerig bn. - zurig, zuurachtig

zoerigheid de 1. zure smaak 2. zure stof 3. door zuurvorming aangetaste melk

zoerkieker de - iemand die voortdurend zuur kijkt

zoerkool de - zuurkool

zoerkoolpot de - inmaakpot voor zuurkool

zoerproeme, *zoerproem(er)* de - zuurpruim

zoerschieten ww. - schiften (van pap)

zoerstange, *...stangel, ...staelen, zoerstengel, zuurstang, zuurstange, zuurstaelen, zoerblaeden, zuurblad, zuurstelen* de 1. (mv.) bep. plantengeslacht: zuring, veldzuring 2. (mv.) de bladen en/of stengels van de zuring 3. zuurstok

zoerstip, *zuur...* de - botersaus, zure saus van karnemelk

zoertien, *zuur...*, *sjuur...* et - zuurtje (snoepje)

zoertieswaeter, *zuurties...* et - drankje gemaakt door zuurtjes in water te schudden

zoerzute, *zoerzuite* bn. - zuurzoet (fig.)

zoeteliefje et 1. zoeteliefje: schatje 2. bep. soort koek

zoetien, *zoetie* tw. - lokwoord voor schapen

zoveer z. *zoveer*

zovule, *...vuul* z. *zovule*

zowat z. *zowat*

zogram bn. - geen zog gevend terwijl dat normaal gesproken wel moet

zojussies, *zojust* bw. - zopas

zok I, *zok* bw. - in een zeer hoge graad

zok II, *zok* aanw. vn. - zulk, zodanig

zok-zo-wat onbep. vn. - zoiets, iets dergelijks

zokrek, *zokrekt* bw. - zoëven, daarnet

zoks aanw. vn. - zoiets, iets dergelijks, één en ander

zoksoorte aanwijzend vn. - van dat type, van dat soort

zolange I bw. - voor die tijd, tot een bep. tijd

zolange II ondersch. voegw. - zolang, voor de

tijd als in de bijzin aangegeven

zole de 1. voetzool 2. schoenzool 3. ploegvoet

zolen ww. - van een zool voorzien, met name inzake klompen: er leer onder slaan tegen slijtage

zomar, **zoemar** bw. 1. zonder voorbereiding, zonder aankondiging, pardoos 2. probleemloos, zonder moeite of belemmering 3. in korte tijd

zomitien, **zoemitien** bw. - zodadelijk

zommer(...), **zomer(...)** z. **zoemer(...)**

zommerbloeme de - bloem die vooral in de zomer bloeit

zommerhokke et - hok buiten voor het vee, waarin het in de winter niet kan staan omdat het te koud, onbeschut is

zommerjopies z. **jeupies**

zommerrondgang de - rondgang, inspectie tijdens de zomer

zommerschurft de - schurft bij koeien wanneer die na de winter voor het eerst weer in de wei zijn

zompe de - drijvend zodenveld (hetz. als *heville*), plantenlaag zonder vaste ondergrond in moerassig gebied, in sloten

zompen ww. - klotsen, soppen, plassen (in schoeisel, kleding, onder iemands voeten)

zompepolle de - drijvende zode, pol gras

zompig, **zomperig** bn. - zompig

zond z. **gezond**

zondeboek, **...bok** z. **zundebok**

zone de - verkeerszone, grenszone e.d.

zonet bw. - zonet, daarnet

zoneterief et - zonetarief

zoni'js bw. - zonet, daarnet

zoni'jsies bw. - daarnet, zonet

zonuud bn. - zogenoemd: zogeheten

zood de - vrij grote, maar onbepaalde hoeveelheid

zoogien, **zooi**, **zoodsje** et 1. zootje, janboel, ook gezegd van een groep asociale lieden 2. flinke hoeveelheid

zolder de 1. zolder, verdieping onder het dak van een gebouw 2. plafond

zolderandriever de - bep. klem die om balken van een zolder past en waarmee men de planken van een zolder aandrijft

zolderbalke de - zolderbalk, elk van de balken waarop de zolder rust (en, in geval van een stal tevens: waaraan de stalpalen vastzitten)

zoldergat et - gat van een luik in een zolder

zolderhoogte de - zolderhoogte

zolderkaemer de - zolderkamer

zolderlaampe de - zolderlamp: lamp op een

zolder

zolderleder de - zolderladder, ladder die naar een zolder voert

zolderlicht et - lichtpunt op een zolder

zolderloek et - luik dat toegang verschaft naar een zolder

zolderplanke de - elk der planken die een zolder vormen

zolderraem et - raam van een zolderkamer

zolderruimte de - zolderruimte

zoldertrappe de - zoldertrap

zolderverdieping de - zolderverdieping

zoldervertrek et - zoldervertrek

zoldervloer de - vloer van een zolder

zolderwoning de - zolderwoning

zoolt I et, de 1. keukenzout, pekel 2. zoutvaatje, zoutstrooier 3. soort zout anders dan keukenzout

zoolt II, **zoolte** bn. 1. zout, i.t.t. zoet, zuur 2. sterk zout smakend, met veel zout 3. ingezouten (bonen)

zoolten I bn. 1. zout, i.t.t. zuur, zoet 2. sterk zout smakend

zoolten II ww. - zouten, pekelen

zoolter de - zouter: varken dat geslacht wordt om ingezouten te worden, van zo'n 100 kilo

zooltflikkies mv. - salmiak

zoolthokke et - hok voor opslag van kalizout

zooltien et - zoutje

zooltig bn. - zoutig, zoutachtig

zooltghied de - zouthed: het zout zijn

zooltkorrel de - zoutkorrel

zooltkoste de - zoutkorst

zooltlokken et - klein zoutkommetje, klein zoutvaatje

zooltloos bn. - zoutloos

zooltmeer et - zoutmeer

zooltpilaar, **...pilaar**, **zoutpilaar** de 1. zoutpilaar, in vergelijkingen zoals in *Hi'j kan d'r staan as een zooltpilaar* stijf en onbeweeglijk 2. stijve vent

zooltpot de - bep. blauwgrijze, Keulse pot waarin men zout bewaart

zooltschure de - schuur waarin zout wordt gemaakt of opgeslagen

zooltzak de 1. zak om zout in te doen, waarin men zout bewaart 2. futloos, energieloos iemand, iemand die als een zak zout in elkaar zakt

zorg de 1. zorg voor iets, aandacht, het oplettend zijn om iets goed te houden, te bewaren enz. 2. ongerustheid, bezorgheid 3. zorgsector 4. leuningstoel

zorgelik bn., bw. 1. geneigd tot zorgen voor 2.

bezorgdheid uitstralend

Zorgvlied et - plaatsnaam: Zorgvlied, nabij Else gelegen; *Dat huus staot mit de kop naor Zorgvlied* er ligt een zware hypotheek op

zorgzem bn. - zorgzaam

zostrakkies bw. - zostraks

zoveer I, **zoveer**, **zovere** bw. 1. tot een bep. punt, over een bep. afstand 2. klaar, gereed; *Bi'j' zoveer?* ben je gereed, *Et is zoveer* dat wat verwacht, gevreesd werd, gebeurt nu

zoveer II onderschikkend voegw. - zover

zovule I, **zoveul** bw. - des (te)

zovule II, **zoe...**, **zoevuul**, **zoveul(e)**, **zovuust** onbep. hoofdtelw. 1. ter uitdrukking van een onbep. aantal dat bekend is of bekend wordt verondersteld 2. gezegd om aan te geven dat het precieze aantal, de omvang enz. er niet toe doet of niet bekend is; *veur gien nog zovule* hoe dan ook niet, voor geen geld ter wereld 3. veel, in de uitgedrukte mate, bijv. *D'r is niet meer zovule wark* 4. van de uitgedrukte aard, kwaliteit, bijv. *Da's zovuust te zeggen: et kan je mitlopen en 't kan je ok tegenlopen*

zovule III ondersch. voegw. - voor zover, naar, bijv. *Zovule as wi'j d'r van weten (...)*

zovuulste, **zoevuulste**, **zoveulste** rangtelw. - zoveelste, bijv. *veur de zovuulste keer*

zowat I, **zoewat** bw. 1. bijna, haast 2. ongeveer

zowat II bw. - in de verb. *dat 't zowat dot/dee* in hoge mate: *'t Regent dat et zowat dot*, *Zien heit zo kwiek as zowat dee*

zowat III, **zoewat** onbep. vn. - dergelijke, zoiets als, in *of zowat: Misschien een ni'je pette of zowat?* of iets dergelijks

zowied bw. - zo ver in de tijd, zover gevorderd, bijv. *as 't zowied is* als het zo ver is

zucht de 1. bekend verschijnsel dat zich voordoet in de opzwellings van een lichaamsdeel 2. teugje 3. z. *zocht*

zuchtig bn. 1. gezwollen door/met *zucht* 2. ziekelijk

zudelik bn. - zuidelijk: gelegen in het zuiden, uit het zuiden komend

zuden et 1. zuiden, i.t.t. het noorden, vooral: de zuidelijke richting 2. zuidelijk deel van een gebied

zudenwiend de - zuidenwind

zuderraem et - raam aan de zuidkant

Zuderzee de - Zuiderzee

Zuderzeepolder de - Zuiderzeepolder

Zuderzeestad de - Zuiderzeestad

Zuderzeeviskeri'je de - Zuiderzeevisserij

zuk z. *zok* I, II

zuke g. lidw. in *te zuke wezen* zoek zijn: *Bi'j een boer is 't ark nog wel es te zuke*, verder in *te zuke raeken* zoek raken en in *te zuke brengen* zoekbrengen, aan tijd besteden

zuken, **zeuken** ww. 1. proberen te vinden 2. proberen bijeen te garen door te vinden, moeite doen om te verkrijgen, bijv. *wark zuken*, *verschoel zuken* een schuilplaats, beschutting zoeken

zucker de 1. iemand die zoekt 2. degene die bij het aardappelrooien de aardappels raapt 3. roofzuchtige bij, bij die afkomt op de lucht van de honing in het stukje raat waarmee iemand een zwerm in een lege korf lokt

zullen hulpww. 1. moeten 2. gaan doen, van plan zijn uit te voeren, gaan gebeuren 3. gebeuren, doorgaan als aan bep. condities wordt voldaan 4. zich niet werkelijk afspelen, nl. zoals het evt. nog kan of zoals het gekund zou hebben 5. niet doen omdat men het beslist niet ziet zitten, in bep. verb., bijv. *Dat za'k jow zeker an de neuze hangen!*

zulte de - vlees in 't zuur, vlees in azijn en karnemelk

zulver(...), **zilver(...)** et - zilver(...)

zulverbeslag et - zilverbeslag

zulverbroons, **...broons** et - zilverbrons: bep. bronspoeder

zulverdoek de - doek waarmee men zilver poetst

zulverdust de - judaspenning

zulveren, **zilveren** bn. - zilveren, van zilver, als van zilver

zulverglans de - zilverglaans: het schitteren van, als van zilver

zulvergoed et - zilvergoed

zulvergrijs et - zilvergrijs

zulverknoppies mv. - zilverblad, zilver-schoon

zulvermot de - zilvermot, zilvervis

zulverpel de - zilverpel

zulverpenning de - *judaspenning*

zulverpapier et - zilverpapier

zulverpoetsen ww. - poetsen van zilveren voorwerpen enz.

zulverpoppelier, **...puppelier** de - zilverpopulier

zulverschone, **zulverschoon**, **zilverblad** et - zilverblad, zilverschoon

zulversmid de - zilversmid

zulversparre de - zilverden, zilverspar

zulvervisien et - zilvervisje, papiermot

zulvervloot, de - zilvervloot

zulverwilg de - zilverwilg

zulverwinkel de - zilverwinkel
zumen ww. - uitstellen
zumen... z. *zeuvenen...*
zummen... z. *zeuvenen...*
zumtien z. *zeuventien*
zumtig z. *zeuventig*
zondag de 1. zondag, de eerste dag van de week, de dag waarop men niet werkt 2. feestdag die als zondag gevierd wordt, waarop men niet werkt
zondagmorgen en var. - zondagmorgen
zundags I bn. - m.b.t. zondag, op zondag plaatsvindend, volgens gebruik op zondag
zundags II bw. - op zondag
zundagsaovens bw. - op zondagavond, zondagsavonds
zundagsdichter de - zondagsdichter
zundagsdienst de - zondagsdienst
zundagseten et - eten dat men op zondag nuttigt
zundagsjaeger de - iemand die op zondag jaagt
zundagskiend et - zondagskind
zundagsklub de - zondagsclub
zundagskraante de - zondagskrant
zundagsmaol et - zondagsmaal
zundagsrieder de - zondagsrijder
zundagsschoele, **zonne...** de - zondags-school (catechisatie)
zundagsschoelekiender mv. - kinderen die op de zondagsschool zitten
zundagssteek de - arbeid op zondag, in *Zundagssteek duurt gien week* gedijt niet
zundagswark, **...waark** et - werk dat men op zondag verricht
zundagsweer et - fraai weer zoals dat bij de zondag past
zunde de 1. zonde: die men begaat, keer dat men indruist tegen ethische, zedelijke voorschriften, geboden enz. 2. betreuenswaardig iets, ergernis opwekkend iets
zundebok, **...boek** en var. de - zondebok, degene die (altijd) de schuld krijgt
zundegeld et - geld waarvan het zonde is dat men het uit moet geven, bijv. een boete
zunderling de - zonderling, eigenaardige persoon
zundig bn. 1. zondig, bijv. *een zundig woord* vloek 2. anders dan zou moeten, erg jammer
zundigen ww. 1. zondigen: een zonde begaan 2. afwijken van een vast voornemen, bijv. om minder te eten
zundvloed de - zondvloed
zunig bn., bw. 1. zuinig, spaarzaam 2. voordelig

in het verbruik 3. in *niet zunig* in hoge mate: *Hi'j kreeg op zien donder, en niet zunig!*
zunigerd de - iemand die nogal zuinig is
zunighied de - zuinigheid, spaarzaamheid
zunigies bw. - zuinigjes
zunigiesan, **zunigan** bw. 1. zuinigjes (levend) 2. nauwelijks
zonne de 1. zon 2. straling, licht, warmte van de zon 3. met de zon vergelijkbaar hemellichaam
zonnebaank de - zonnebank
zonnebaeden ww. - zonnebaden
zonnebliend bn. - zonneblind, verblind door de zon
zonnebliende de - blind, vensterluik aan de buitenkant van het huis, zonneblind
zonnebloeme, **zunnepitte...** de - bep. composiet: zonnebloem
zonnebloemepitte de - zonnebloempit
zonnebloemeulie, **zonnebloeme-eulie** de - zonnebloemolie
zonnebloemezaod et - zonnebloemzaad
zonnebraand de 1. het verkleuren of verbranden van de huid door de felle zon 2. bep. overgevoeligheid bij koeien tegen te fel zonlicht
zonnebraandolie de - zonnebrandolie
zonnebraandzolve de - zonnebrandzalf
zonnebrille de - zonnebril
zunnecel de - zonnecel
zunnedaans de - zonedans
zunnedaaw de - zonnedaaw, vliegenvangertje
zunnedaawfamilie de - zonnedaawfamilie
zunnegien et - zonnetje
zunnegod de - zonnegod
zonnehoed de - zonnehoed
zunnekaante, **...kaant** de - de kant van de zon: vooral: de zuidelijke kant, het zuiden
zunnekeuning de - zonnekoning
zunnekleppe de - zonneklep
zunneklipse, **...klips** de - zonsverduistering, zoneclips
zunnekollektor de - zonnecollector
zunnelocht et - zonlicht
zunnen ww. - zonnen: in de zon liggen
zunnepaneel et - zonnepaneel
zunnepitte de - zunnepit
zunnessaarm, **...scharm** et - zonnescerm
zunneschien de - zonneschijn, het schijnen van de zon
zunneschienweer et - mooi weer waarbij de zon schijnt
zunneshoele z. *zundagsschoele*

zunnespoute de - zomersproet, hetz. als *meisprute*
zunnestelsel et - zonnestelsel
zunnestik, ...*steek* de - zonnesteek
zunnestip de - zomersproet
zunnestraal de - zonnestraal
zunnevissien et - elk der kleine visjes die aan de oppervlakte van het water zwemmen
zunnewaarmte de - warmte van de zon
zunnewassmulter, *zunnesmilter* de - zonnewassmelter: houten bak met een schuin aflopende tweede bodem en dito deksel met dubbelglazige ruit; de was loopt bij het smelten van de tweede bodem naar een bakje waarin het wordt opgevangen
zunneweide de - zonneweide
zunnewering de - zonnewering
zunnewiezer de - zonnewijzer
zunnig bn. 1. zonnig (lett.), met veel zon 2. opgewekt, vrolijk
zunsondergang de - zonsondergang
zunsverduistering de - zonsverduistering
zure zn. - ridderzuring
zus bw. - op zo'n wijze, zo, in verb. als *zus en zo*
zussien, *zus* et 1. vrouwelijk kind in relatie tot één of meer andere kinderen van dezelfde ouders 2. klein meisje
zute I, *zuuite*, *zeute* et - zoete eetwaren, lekkers
zute II, *zuuite*, *zeute*, *zuut* bn. 1. zoet (van smaak) 2. overdreven liefelijk, zoetsappig 3. in *zute viele* zoetvrijl 4. in *zuut waeter* drinkbaar water, i.t.t. zout water
zutekauw de 1. zoetekauw 2. iemand die overdreven mooi, lief praat
zutemelks bn. - zoetemelks, bijv. *Et is wat een zutelmelks poppien* een met te veel zorgzaamheid opgevoed kind
zutemelksbri'j de - zoetemelkspap
zutemelkskalf, *zuuite...* et - zoetemelks kalf, met zoete melk opgekweekt kalf
zuten ww. - zoet van smaak maken
zuterd de - zoeterd
zutiesan bw. - zoetjesaan
zutig, *zuutig* bw. - zoetig
zutighied, *zeutig...* de - zoetigheid: het zoet zijn
zuud bw. 1. zuid, uit zuidelijke richting 2. als laatste deel in woorden als *Noordwoolde-zuud*: het zuidelijk gelegen gedeelte
zuudaende et - zuideinde (i.t.t. noordeinde van/in een dorp)
zuudkaant(e) de - zuidkant

Zuudlaorder bn. - Zuidlaarder: van, m.b.t. Zuidlaren; zelfst.: iemand uit die plaats
Zuudlaoren et - het dorp Zuidlaren
zuudoostenwiend de - zuidoostenwind
zuudoosthoeke de - zuidoostelijk gebied, zoals in Friesland: *Stellingwarf* en aangrenzende gebieden noordelijk van de *Kuunder*
zuudoostkaant(e) de - zuidoostzijde, zuidoostelijke kant
zuudpool de - zuidpool: zuidpoolgebied, ook: zuidelijk eindpunt van de as der aarde
zuudpunt de - zuidpunt: het zuidelijkste punt
zuudwestelik bn. - zuidwestelijk: in/uit/ naar het zuidwesten
zuudwesten et - zuidwesten
zuudwester I de 1. bep. hoed tegen regen: zuidwester 2. storm uit het zuidwesten
zuudwester II bn. - zuidwester, uit het zuidwesten komend
zuudwesthoeke de - zuidwestelijke hoek, in het bijzonder: van *Frieslaand*
zuudwestkaant(e) de - zuidwestzijde
zuute z. zute I, II
zuuit... z. *zuut...*
zuuiver z. zuver I, II
zuuk, in *op zuuk* op zoek
zuuklocht et - zoeklicht
zuukplaetien et - zoekplaatje
zuuktocht de - zoektocht
zuum... z. *zeuven...*
zuur(...) z. *zoer(...)*
zuurkiek de - hetz. als *zoerkieker*
zuurtiesflesse de - zuurtjesfles, stolpfles waarin zuurtjes werden bewaard
zuut z. zute II
zuutbek de - zoetekauw
zuuthoolt, *zuuit...*, *zeut...* et - zoethout
zuutkauwer de - zoetekauw
zuutmiddel et - zoetmiddel
zuutpraoter de - zoetsprakig, vleiend iemand
zuutlikker de - zoetekauw
zuutstofteblet de - zoetstofteblet
zuutwaeterschildpad de - zoetwaterschildpad
zuutwaetervis de - zoetwatervis
zuvel de - zuivelindustrie, zuivelbereiding
zuvelarbeider de - werkkraft, arbeider in de zuivelindustrie
zuvelbedrief et - zuivelbedrijf
zuvelbestaand et - geheel aan bedrijven enz. in de zuivel
zuvelfebriek de - zuivelfabriek
zuvelmaand de - mand met zuivelproducten

zuveloverschot et - overschot dat men heeft aan zuivelproducten

zuvelperdukt et - zuivelproduct

zuvelschoole de - zuivelschool

zuver I, zuuiver bn. 1. klaar, zuiver, zonder ongerechtigheden 2. puur, onvermengd 3. in *een/gien zuver geweten hebben* een/geen zuiver geweten hebben 4. onvervalst, precies zoals het hoort 5. netto

zuver II, zuuiver bw. 1. bijna, haast wel, net alsof 2. geheel en al, bijv. *Et is zuver schone* zeer rein, zuiver

zuveren ww. - zuiveren, bijv. van onkruid, van slechte exemplaren in een bep. gewas

zuverhied de - zuiverheid: het *zuver* zijn in diverse bet.

zuveringszoolt et - zuiveringszout

zwaai de 1. keer dat men zwaait 2. zwaaiende arm- of beenbeweging 3. activiteit waarbij men keert (met een wagen, een fiets, een boot enz.) 4. wijder deel van een vaarwater waar schepen kunnen keren

zwaaien ww. 1. heen en weer zwaaien 2. wuivend groeten 3. keren: met een fiets, wagen, auto, schip enz.

zwaaihaoke, zweihaoke, zwi'jhaoke de - zweihaak, ook wel: fopmiddel, nl. naam van een gefingeerd instrument; kinderen of onnozele personen werd opgedragen bij een andere persoon de *zwaaihaoke* te halen, bijv. de smid

zwaailocht et - zwaailicht

zwaaiplak et - zwaaiplek, plaats om te keren

zwaan, zwan, zwaene, zwaenen de 1. bekende vogel: zwaan 2. elk der beide op het uilenbord geplaatste figuren van zwanen, eertijds uit eikenhout, op boerderijen in Friesland

zwaanselen ww - heen en weer gaand lopen

zwaanselkont de - iemand die slecht loopt

zwaarf z. *zwarf*

zwaarm, zwarm de - zwerm: van vogels, maar vooral: bijenzwerm

zwaarmcel de - moercel tegen de tijd van het zwermen ontstaan

zwaarmduvel de - bijenvolk dat te veel zwermt

zwaarmen, zwarmen ww. - zwermen: van bijen

zwaarmhuden ww. - bij z'n vrouw blijven wanneer die moet bevallen

zwaarmkiepse de - schepkorf, hetz. als *kiepse*, bet. 3

zwaarmlustig bn. - sterk geneigd tot zwer-

men

zwaarmriepe bn. - de situatie waarin een bijenvolk op het punt staat te gaan zwermen

zwaarmschieven mv. - darrenraat

zwaarmtraoge bn. - (van een bijenvolk) weinig geneigd tot zwermen

zwabberen ww. 1. (van kleding) veel te ruim zitten 2. erg onvast gaan

zwad z. ook *zwee* et - zwad, strook gemaaid gras

zwadbalke, zweebalke de 1. strookje gras dat door verkeerd maaien is blijven staan of daardoor hoger of lager is dan andere gedeelten 2. strook grond waarop het gemaaide gras ligt

zwaadbalken, zwee... ww. - zodanig maaien dat er strookjes gras blijven staan of dat de ene strook dieper wordt weggenomen dan de andere

zwadbod et - bord aan het eind van de maaibalk dat het gemaaide gras omkeert en in een strook legt

zwadkeren ww. - stroken gemaaid gras omkeren, omwerken

zwaenebloeme, zwane... de - zwanebloem

zwakheufdig bn. - snel van streek, snel overspannen

zwakkighied de 1. het *zwak* zijn 2. punt waarop men zwak is

zwakseldeusien et - tengere, zwakke persoon

zwalmen z. *walmen*

zwaluwbloeme z. *zweverbloeme*

zwan z. *zwaan*

zwanebloeme de 1. waterlelie 2. z. *zwaenebloeme*

zwanehals de 1. zwanenhals: hals van een zwaan 2. met een zwanenhals vergelijkbare figuur, op uilenborden aangebracht (volgens een Friese traditie) 3. krulschaats

zwanenust et - zwanennest

zwangerschop de - zwangerschap

zwangerschopsgimmestiek de - zwangerschapsgymnastiek

zwan de - penis van een hengst

zwaode z. *zwaore*

Zwaog, in *De...* - oude benaming voor de Friese plaats *Beetsterzwaog*

zwaoger de - zwager, behuwdbroeder

zwaor bn., bw. 1. van een bep. gewicht 2. met een behoorlijk gewicht, niet bep. licht 3. met veel gewicht en daardoor stevig, sterk 4. omvangrijk, groot 5. een lichamenlijk gevoel van zwaarte, druk gevend 6. de indruk gevend dat iets zwaar weegt, zwaar te dragen of te

trekken is 7. een psychisch gevoel van druk gevend 8. moeilijk, moeizaam 9. hevig, heftig 10. dicht, geconcentreerd 11. zwaar klinkend

zwaorbemestlaans bn. - in hoge mate *gemestlaans*

zwaorboeks bn. - zwanger

zwaard z. *zweerd*

zwaore, zwaode de 1. zwoerd 2. zode, plag

zwaorgebouwd bn. - zwaargebouwd

zwaorgewond bn. - zwaargewond

zwaorighied de - probleem

zwaorlievig bn. - zwaarlijvig

zwaarmoedighied de - zwaarmoedigheid

zwaorte de 1. gewicht, mate van zwaar zijn 2. voorwerp dat zwaarte aan iets geeft

zwaortekracht de - zwaartekracht

zwaortillend bn. - zwaartillend

zwaorvoets bn. - hoogzwanger

zwaorwegend bn. - zwaarwegend

zwaovel z. *zwevel*

zwaovelzalve de - zwavelzalf

zwarfhond, zwaarf... de - zwerfhond

zwarf, zwaarf de - in *an de zwarf* aan het zwerven, nu weer hier, dan weer daar

zwarfstien, zwaarf... de - zwerfsteen

zwarm z. *zwaarm*

zwarveling, zwarver... de - zwerveling

zwarven, zwaarven ww 1. zwerven, rondtrekken 2. zich her en der bevinden

zwarver de - zwerper: iemand die rondtrekt, vooral: landloper, bedelaar

zwarversbestaon et - zwerversbestaan

zwat I et 1. de zwarte kleur 2. wat zwart is 3. zwarte kleding

zwat II bn. 1. met zwarte kleur 2. duister, donker 3. bemorst, vuil 4. somber en/of enigszins boos (kijkend) 5. in *de zwatte lieste* de zwarte lijst 6. pessimistisch, negatief 7. onwettig, clandestien, bijv. *de zwatte haandel* 8. ongelukkig, ramspoedig

zwatachtig bn. - zwartachtig

zwatbienighied de - bep. aardappelziekte

zwatblesram de - zwarte ram met bles

zwatblest bn. - zwart met (witte) bles

zwatboek et - zwartboek

zwatbont bn. - zwartbont

zwatbonte de - zwatbonte koe

zwatbranen ww. - door te branden zwart worden

zwatgallig bn. - zwartgallig

zwatgrijs bn. - zwartgrijs

zwathandeler de - zwarthandelaar

zwathakke de - koe met zwart onderste deel van de poot

zwatkiek, zwatkieker de 1. iemand die steeds zwart, somber, nors kijkt 2. iemand die wel een televisie heeft maar geen kijk- geld betaalt

zwatkieken ww. - nors, somber kijken

zwatkiekerig bn. - zwart, nors, somber kijkend

zwatkold bn. - gezegd van een zwart paard met kol

zwatkop de - iemand met zwart haar

zwatkopraai de - veldbies

zwatluuster I et - lustre (bep. stof) van zwarte kleur

zwatluuster II bn. - van *zwatluuster* I

zwatluusteren bn. - van *zwatluuster* I

zwatluusters bn. - van *zwatluuster* I

zwatmaeken ww. 1. zeer licht, ondiep ploegen 2. iemand steeds op negatieve wijze in beeld brengen, hem belasteren

zwatomaand bn. - met zwarte randen

zwatplakkerig bn. - (van aardappelplanten) met bep. zwarte plekken, als gevolg van aardappelziekte

zwatplakkerighied de - aardappelziekte

zwatproemer de - iemand die steeds zwart kijkt

zwatraot, ...raet et - raat waarin bijenbroedsel heeft gezeten

zwatrieden ww. - zwartrijden

zwatrieder de - zwartrijder

zwatrood bn. - zwartrood

zwatsel et - zwatsel (toevoeging aan verf)

zwatte de 1. neger 2. zwart paard 3. fles van jenever 4. zwartheid (vuil)

zwattepiet de - zwartepiet, in *iene de zwattepiet toespeulen* iemand de schuld geven

zwattepieten ww. - zwartepieten

zwattig bn. - zwartig

zwatvarver de - blauwverver, handwerksman die het eigengesponnen garen en de door de dorpswever geweven stoffen zwart of blauw verfde

zwatwalmen ww. - door walmen zwart worden

zwatwark et - zwartwerk

zwatwarken ww. - zwartwerken

zwatwarker de - zwartwerker

zwat-wit bn. - zwart-wit

zwee, zwei et - strook pas gemaaid of nog te maaien gras, z. ook *zwad*

zwee... z. *zwad...*

zweebalkerig bn., bw. - zodanig gemaaid dat er één of meer strookjes gras blijven staan en/of dat de ene strook dieper is gemaaid dan de andere

zweef de - bep. kermisattractie: zweefmolen
zweefvliege de - zweefvlieg
zweefvliegtuig et - zweefvliegtuig
zweempien et - zweem, lichte graad
zweerbuul, ...bule, ...beul de - zwetsbroek, opschepper
zweerd, zwaord et - bekend wapen: zwaard
zweerder de - opschepper
zweerderi'je de 1. het zwetsen, opscheppen 2. het zweren
zweerderig bn., bw. 1. opschepperig, steeds zwetsend 2. enigszins zwerend
zweerpoede de - opschepper, zwetser
zweet z. *zwiet*
zweetmoffe de - mof die men om de pols draagt, tegen het zweten (bij bep. sporten)
zwei, zwi'j, zwi'je de 1. zwei, zweihaak 2. z. *zwee*
zweihaoke z. *zwaaihaoke*
zweitser de - melknecht, knecht op de stal, van Zwitserse afkomst die vaak per periode van een jaar in dienst was
zwel... z. *zwöl...*
zwelver, zwulver, zwölver de - zwaluw
zwelverbloeme de - zwanebloem
zwelvergat et - gat in het uilenbord op een boerderij; hetz. als *oelegat*
zwelvernust et - zwaluwnest
zwelverstat, zwölver... de 1. staart van een zwaluw 2. zwaluwstaartverbinding, ook als houtlas 3. bep. geklede jas: zwaluwstaart
zwelverstat... - zwaluwstaart...
zwelverstatsluting de - zwaluwstaartverbinding
zwelvertiesjasse de - duffelse jas met twee slippen
zweelzaand et - fijnkorrelig zand met veel water, welzand
zwemblaas de - zwemblaas: bij vissen
zwemmen ww. 1. zich met zwemslagen voortbewegen 2. geheel omgeven zijn met 3. opzetten (van de lucht)
zwemmerig bn. - geneigd tot zwemmen
zwemplak et - zwemplaats
zwemschoele de - zwemschool
zwemwaeter et - zwemwater
zwemwedstried de - zwemwedstrijd
zwengel(...) z. *zwingel(...)*
zwenk z. *zwink*
zwepe z. *zwiepe*
zwere de - zweer
zweren ww. 1. opscheppen, zwetsen 2. de eed afleggen
zwering de - ontsteking

zwetsbroek, zwetse... de - zwetser, opschepper
zwetsebuul, ...bule, zwets... de - opschepper
zwetser, zwetserd de - opschepper
zwetserig bn. - opschepperig
zwette de 1. sloot die de scheiding vormt met het land van een aangrenzende eigenaar of huurder 2. laagte in het land
zwettesloot de - hetz. als *zwette*, bet. 1
zwettende bn. - naastgelegen, aangrenzend
zwevel, zwaovel de - zwavel
zweveldamp, ...daamp de - zwaveldamp
zwevelen ww. - met zwaveldamp doden: van bijen in een korf
zwevellappe de - lap met zwavel, gebruikt om bijen in een korf te doden
zwevellocht de - zwavellicht
zwevelprikke de - zwavelstokje
zwevelstok de - zwavelstok
zweven ww. 1. zweven 2. in een zweefmolen rondgaan
zweverig bn. 1. zweverig, enigszins duizelig 2. vaag, niet erg duidelijk
zwi'j z. *zwei*
zwiebelig bn. - onvast, wiebelend, geneigd tot wiebelend lopen
zwiegen ww. 1. zwijgen, niets zeggen 2. ophouden te doen horen, geen geluid meer geven
zwieggeld et - zwijggeld
zwiegplicht de - zwijgplicht
zwiegzem bn. - zwijgzaam
zwiegzemhied de - zwijgzaamheid
zwiel(...) z. *zwil(...)*
zwiem, in in zwiem valen in zwijm vallen
zwiemelen ww. - onvast lopen doordat men draaierig is
zwiemelig, zwiemerig bn. - enigszins duizelig: zodat men onvast staat, loopt
zwiemelkonte de - zwijmelaar
zwien, zwijn et 1. varken 2. man of kind dat zich smerig maakt of heeft gemaakt 3. vervelende, beroerde kerel
zwiepe, zwepe de - zweep; *wiend in de zweipe hebben* eigenwijs zijn, wat uit iemands houding valt af te lezen
zwiepestok, zwiepstok, zwiepgarre de - stok van of als van een zweep, stokje als zweep gebruikt, ook om dieren mee op te drijven, tegen te houden
zwiepetouw et - zweeptouw
zwieptoppe, zwiepetoppe de - zweeptol, drijfrol (bep. speelgoed)

zwier de 1. in *an de zwier* aan het boemelen 2. plezier, lol, bijv. *Ze kun heur zwier maeken* zijn beslist in staat plezier te maken, te feesten

zwieren ww. - zwiierend gaan, zich zwiierend bewegen

zwierig bn., bw. 1. los slingerend 2. vol levenslust

zweet, **zweet** et - zweet, transpiratie

zweetdruppel de - zweetdruppel

zweetdruppen mv. - zweetdruppels

zwieten, **zweten** ww. 1. zweten, transpireren 2. uitslaan, vocht afgeven 3. door hard werken klaar krijgen

zwietrig, **zwietig** bn. 1. licht zwetend 2. zodanig dat men gemakkelijk zweet

zwietkliere de - zweetklier

zwietlocht de - zweetlucht

zwietplakke de - zweetplek

zwietpoekel, **zwietpukel**, **zwietpoesien** de - zweetpuistje

zwijn z. *zwien*

zwijnepraot de - lompe praat

zwik de - alles bij elkaar, de hele boel, bijv. *Hier hej' de hiele zwik*

zwikken ww. 1. verzwikken 2. wrikken

zwikker de - in *Hi'j het een zwikker in* hij is dronken

zwikstelling de - gaanderij om een molen, zwikstelling

zwil, **zwille**, **zwiel** et 1. zweel, wiers 2. bijeengerolde laag gemaaid riet 3. flinke laag gras

zwilhujjer de - machine, getrokken door een paard, waarmee men het hooi in zwelen bracht

zwilk, **zwilg** et - zwilk, tafelzeil

zwilken, **zwilgen** bn. - zwilken, van zwilk, tafelzeil, bijv. *een zwilgen zitting*

zwillen, **zwielen** ww. - in zwelen, wiersen brengen van hooi

zwilmesiene, **zwielmesiene** de - machine, getrokken door een paard, waarmee men het hooi omkeert of het in zwelen brengt

zwilpad et - eerste strook die men harkt voor het in zwelen, wiersen brengen

zwing de - karbeel, in het bijzonder: verbindingssteunbalk tussen binstijlen en de zware verbindingsbalk daar bovenop

zwingel, **zvinger**, **zwengel** de 1. zwengel van een pomp of machine 2. dwarshout aan karnen rosmolen 3. houten bout waarmee de grote schuurdeuren aan de *middenbalke* worden vastgemaakt 4. penis van een hengst

zwingelen, **zwengelen** ww. 1. zwengelen,

pompen met een zwengel 2. draaiende, slingerende bewegingen maken

zwink, **zwenk** de 1. korte beweging waarin men iets ziet 2. klein deel van iets (dat men ziet, meemaakt) 3. klein buitje, bijv. *D'r het een zwinkien west* een regenbuitje

zwinke ww. - zwenkend gaan

Zwitserse de 1. Zwitserse vrouw 2. bep. langwerpige, dikke koek met poedersuiker, waarop men bij de koffie of thee wordt getraceerd

zwölderi'je, **zwul...** en var. de - het zich voordoen van zweren (op, aan het lichaam)

zwölle, **zwulle**, **zwelle** de - etterige huidontsteking, zweer

zwöllen en var. ww. - zweren, één of meer zweren vertonen, bijv. *een zwöllende vinger*

zwölver(...), **zwulver(...)** z. *zwelver(...)*

Stellingwarf

Mit de naemen van dörpen en
buurtschoppen in et Stellingwarfs.

